

pliquant mollitudo
son de l'estat de l'Eglise de ce temps
la, à l'estat présent auquel elle se
trouue, & tant en consideration de
M. Galtier qu'on m'auoit dit y de-
uoir assister avec bone compagnie,
que principalement pour l'amour
de mes auditeurs. Je n'oustrai am-
plement tant par les Docteurs de
l'Eglise Romaine, que par autres
Hiistoriens de la mesme Religion
Romaine, que lors que Dieu mit au
cœur à Luther de s'opposer à la ty-
rannie du Pape, & à ne souffrir que
le seruice de Dieu fust plus long
temps prophané, le Tēple de Dieu
estoit deuenu par le traicté qu'exer-
çoient lors les Ministres du Pape
des ames & des consciences, vn vrai
marché, mesmement appuay ie
mon discours sur le rapport de ce
grand Senateur, de cet auguste Par-
A iij

357
Monsieur du Thou au liure vingt
& huitiesme de son Histoire sur
l'an mil cinq cents soixante & vn.
De là ie pris occasion de dire que
ceux là qui s'opposent ainsi à ceste
reformation estoient bien esloignez
du zele du Fils de Dieu, qui au iour
d'vne feste solelnelle, sans crainte
quelconque d'vne grande multitu-
de d'assistans, suiui seulement de
quelques siens disciples, ne peut
supporter la profanation du saint
Temple de Dieu, ains ostet tout ce
vilain traicté : bien esloignez aussi
du zele des premiers Chrestiens : &
particulièrement du zele d'Epipha-
ne, duquel il est fait mention en l'E-
pistre qu'il escriit à Jean Euesque de
Ierusalem, qui estant en vne petite
bourgade nommee Anablatha, vid
en passant vne lampe ardente, & s'e-
stant enquis quel lieu c'estoit qu'
cela

ommaine voient
re enuers nous,
s Iesus Christ, en
qu'ores qu'ils re-
bien que les Iuifs
bien est conuertie
eu de marche, &
te: (quoi qu'à faux)
de repurger le Tem-
ers eux : ne veulent
ger, ni souffrir; non
s à Iesus Christ, que
os: dans lequel blas-
ni particulièrement
ut de la societé de le-
tremont ont entre-
tous les plus gros-
uoloir rien des-
ne m'imputast cela
dition, à leur or-

VERÆ ALCHEMIÆ

ARTIS'QVE METALLICAE, CITRA
AENIGMATA, DOCTRINA, CERTVS'QVE MO-
dus, scriptis tum nouis tum ueteribus nunc primùm & fideliter
maiori ex parte editis, comprehensus: quorum elen-
chum à Præfatione reperies.

Ex libris Gofridi Pellitæy medici

*Habes, amice Lector, admiranda utilissimâq; multa, que hætenus occultata, & ueluti
sepulta iacuerunt: quorum editionis rationem in Præfatione ad phi-
losophos Chemicos paucis intelliges.*

Ex libris Jacobi Marcardi

Ex Libris Julienſium S. Bern. paris.

B A S I L E A E
M. D. L X I.

97106

860

957

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

111

ILLVSTRISSIMO COMITI AC DO-
 MINO, DOMINO FERDINANDO COMITI IN OR-
 tenburg, Baroni in Freyenstein & Karlsbach, Domino in Reicurt & Lill, Rom. Cesareæ Maie-
 statis, &c. Consiliario, Domino suo gratiosissimo & obseruandissimo Guliel-
 mus Gratarolus Medicus & Philosophus S. D. P.

VM iam plures annos, generosissime Comes, in Italia & Germania neq; laboribus neq; sumptui parcens, ut Physices, ac potissimum rei Medicę, integram pro uirili cognitionem assequerer, inter alia, multorum ueterum ac recentiorum nō uulgata neq; uulgaria scripta conquisierim, contulerim, à tineisq; & scribarum erroribus uēdicarim, quo citra ullam ambiguitatē possent aliquādo multis prodesse: id ut tandem fieret, iam pridem cępi nōnulla, typographis medianibus, in lucem dare. Nunc erat præ manibus non exiguum, nec fortasse ulli ea in facultate postponendum uolumē, ex uarijs doctorum hominum & expertorum scriptis, de secretiori Physices parte, non sine iudicio à me concinnatum: quod quum doctis aliquibus & amicis uiris ostendissem aut indicassem, eorum hortatu & propria mea cōscientia sum impulsus, ut antequā ad aliam uitam à Domino Deo uocer, quæ possum emittam: ne (quod facile fieret) me hac mortali uita functo, labores isti perpetuò delitescerent in alicuius auari ac inuidi manibus, aut perderentur. Cæterum, cogitanti mihi pro uetusto ac recepto more, cui patro no ac heroi hæc hæctenus secretissima scripta nuncuparem ac consecrarem, profecto non alius (ex his quos hæctenus noui) magis arrisit, quàm tua illustriss. Dominatio. Nam quum superiori iam elapso biennio Augustæ essem, nō solum ex aliquorum fida relatione, sed ipse coram noui aliqua ex parte uariam Illustrissimæ T. D. eruditionem, & non solum præcipuarū linguarum integram cognitionem, sed etiam rerum naturalium & utilium experientiam, & iudicium non uulgare: mirabar ego assidens (pro tuæ Illustriss. D. benignitate ac mansuetudine) suæ mensæ, serenam admodū faciem, & caput regio diademate dignū, ingenij promptitudinem, moderationem, quamq; doctè ornatissimorum conuiuarum colloquijs responderet: ut iure merito sapientissima Cæsarea Maiestas talem uirū & heroa sibi à consilijs ut esset, uoluerit. Omitto, ne longior sim, loqui de fortunæ bonis paternis, auitis & proauitis, quibus præ multis alijs summus Deus luculentissimè tuam illustriss. D. ornauit, quibus, inquam, in suæ nobilissimiæ familiæ & honestæ aulæ sustentationem, in ipsius Dei patris ac Domini nostri IESU CHRISTI honorem, & proximi, præcipuè piorum & studiosorum commodum, uteretur, ueluti Dei optimi œconomus. Possena

EPIST. NVNCVPATORIA.

ac deberem laudum tuarum aliquam partem describere, nisi uerer
 apud ignaros adulatoris nomen incurrere: à quo quantum alienus
 semper fuerim, sciunt omnes qui me norunt. Adhæc, mea cõuerfatio
 ferè semper fuit non in Rhetorum & Oratorum, sed in Physicorum
 ac Medicorum scholis, libris, & exercitijs. Humillimè igitur suppli-
 co illustrissimæ D. T. ut animi mei erga se amorem ac candorè susci-
 piat, non minus quàm egregium Opus istud sibi dedicatū: non idcir-
 co quia putem illustiss. D. T. illo indigere, quãuis eo possit aliquan-
 do delectari, ac iuari: sed ut sub celeberrimi sui nominis clypeo
 exiens, possit multis prodesse: de qua re quia in sequenti ad Lectores
 præfatione dicam, non ulterius illust. D. T. detinebo. Faxit autem
 omnipotens & optimus Deus, ut tandem uel illust. D. T. uel illi nõ
 dissimilem honestum Meccenatem reperiã, quo possim aliquãdo
 caput exerere, & multis mortalibus uarijs modis, si quis alius, Dei
 gratia, prodesse. Dominus Deus & pater cælestis in **CHRISTO**
 filio illustrissimam Dominationem tuam suis donis au-
 geat & tueatur: Amen. Basileæ, Calend.

Martij, M, D, LXI.

SECRE-

Voniã non modò ex sapientissimi Solomonis sententia, Theſauri abſconditi nulla eſt utilitas: uerum etiam bonorum hominum conſenſu, rerum in ſe bonarum ſcientia, nõn premenda, ſed per manus tradenda eſt. Quum ſcirem uerò iuxta doctiſſimi Galeni uerba, eos qui præclaros imitari ſtudent, non ſolere ea in medium adducere quæ notiſſima ſunt, ſed quæ paucis nota: uolui, Lectores chariſſimi, nullius in oĩni dentem reformidans, optima quædam & uetuiſta abſtruſioris Phyſicæ & ſecretioris artis ſcripta, typis antea non uulgata, ſincere & integre, ut ad me Dei uoluntate peruenerunt, longè tamen correctiora, uobis communia facere: quo tandem certum uiræ ducem, & ænigmatum enodationem haberetis. Neq; enim ſum neſcius quot & quales hæctenus, quos uidere licuerit, editi ſint in hac ſecreta facultate libri. quorũ, eſti quidam fatiſ in ſe boni ſint, licet obſcũri, aliqui tamen malè coherentes contones ſunt, uel fragmentoſi: nonnulli tam breues, uel ænigmatibus ac parabolis pleni, ut Oedipo ſit opus, quo intelligantur: quos nominatim perſtringere nunc meum non eſt. His manuſcriptis adieci- mus Arnaldi Villanouani, ſummi ea in arte uiri, ſcripta longè correctiora quàm quæ antea impreſſa: præſertim illud Perſecti magiſteriꝝ opuſculum, quod Lumen luminum, & floſ ſlorum nominatur: quod equidè ex antiquo exemplari manuſcripto ita emendatum eſt, ut uulgatis multo clariuſ ac certiuſ ſit. Neque cuiquam labori peperci, ut quantum fieri per me potuit, omnia huius artis ſtudioſis peruia forent. Porrò mihi aliquis, animum meum ac comuni philantia metiens, obijciat, Si quid boni & certi in hiſ ſcriptis habeam, unde diſcendi ſit ſpes, non credere ſe ut in publicum dem. Certè (ut paucis reſpondeam) niſi mundo ſtultus eſſem propter Chriſtum, neq; hoc, neq; (pro mea tenuitate) non minima quædam alia feciſſem. Sed uerò alia etiam ſub eſt cauſa, cur alijs, quæ ſecretò quidam ſibi ipſi ſeruauit, ego libenter protrudam: neq; enim uni dat cuncta Deus, qui eam mihi, pro paterna eius prouidentia, crucem dedit, ut tum aliã, tum præſertim iam annos decè & ampliuſ, neſcio quo alio fato, niſi ueritatìs ergò, impedituſ ſim ac uexatus ab hypocritarũ, æmulorum, antichriſtianorũq; malitia, inuidia, ſuperbia, auaritia, multorumq; aliorum (preſertim aliquot potentium) ingratitudine: ita ut uix per uocationem meam rei familiari mediocriter conſulere, nedum negotioſam & perdifficilem hanc artem cõmodè tractare, ualuerim. quo factũ eſt, ut hæctenus potentia quidem, nõ adeò longinqua, diues, actu autem, ferè pauper fuerim. Idcirco ne diutiuſ quod alioſ mortales iuuare certò poteſt, apud me otioſè latèret, in lucẽ pleraq; dedi: neq; de ſpero quin aliquando futurũ ſit, ut bonus ac uerè Chriſtianuſ aliquiſ à Deo fiat, qui, cum illi hæc diuinæ artis ſcripta profuerint, quæ ipſi per artem typographicam communicauit, me quoq; ſi non portiunculæ lapidis illiuſ philoſophorum, ſaltem fruſtri auri uel argenti participem faciat, aliorumq; ingratitudinem corrigat. Cæterũ non eſt quòd aliquiſ huiuſcè doctrinæ filiuſ ægrè ferat, hæc etiam prauis & auariſ hominibus cõmunicata eſſe: cum fieri uix poſſit, ut niſi quiſ uerè piuſ ſit, & ſcientiæ huiuſ alumnuſ, optimuſ hac in re ſinem aſſequatur. imò ex hiſ libelliſ nõ pauci ſuos erroſ ac deuia cognoſcentes, bonas horas ac ſumptuſ meliuſ collocabunt: niſi inani ſuarum quarundam receptarum (ut uocant) ſpe occæcati, ampliuſ ſtultecere uelint, & ſua perdere. Alij titulo tenus librorum ſtudioſi, lecto titulo, librum reiſcient non ſine ſannis ac dicterijs: ea enim eſt hoc tempore librorum omniſ ferè generiſ copia, ut etiam optimarum rerum ſatietas homineſ capiat, aut ſaltem libroſ emere, ac ijs ſtudere negligant. Ita ſit, ut ſoli doctè philoſoni & Deo amati, fruſtum imenſum hinc capiant & proferant. Sunt autem hoc in noſtro uolumine tot rerum naturalium & artium cognitioneſ, quæ mineralia ferè omnia & lapideſ, gemmaſ, cryſtallum ac uitrum ſpeſtant, ut non pauci multa quæ arrideant & proſint inuenturi ſint: de quibuſ ampliuſ dicere deſino, cum reſ præſtò ſit. Neque ego nunc in ſubfannatoreſ ueræ *quæſitiuſ* apologiam texam, cum ne ſophiſticam potiuſ (ad quam potiuſſimũ eorum tendunt obiecta) tueri uelle uidear, tum quoniam præſatio doctiſſimi cuiuſdam uiri in Geberum ante annos decem edita, ſub Chryſogoni nomine (quem Oſandrum fuiſſe non dubito) hiſ egregiè reſpondeat: fuiſuſ autem ac ualidiſſimis argumentis Ianuſ Laciniuſ in Opere ſuo paucos ante annos edito: ut alioſ recentioreſ aut uetuloſ omittam, qui huiuſ profundæ artiſ ſtudioſiſ facile perſuadeant. At uerò qui ſcire nequeunt, aut nolunt, neſciant: cui Deus fauere uult, faueat: quem toto corde precor, ut in ultimis hiſce temporibuſ optatum exitum huiuſ perdifficiliſ & ra-

AD STUDIOſOS ALCHEMIAE.

rifiſimæ ſcientiæ aliquibus pijs uiris concedat, ut inde pauperes Eccleſiæ ſanctæ ſuæ iuuari poſſint, in Dei patriſ & Domini noſtri I E S V C H R I S T I gloriam, in Eccleſiæ ſanctæ catholicæ & Apoſtolicæ ædificationem, & confuſionem omnis Antichriſti ſuorumque membrorum : in quos fines non ſolummodò ſcripta mea omnia & facultates, ſed uitam ipſam, Dei gratia, dare paratus ſum. Bene ualeate, mei etiam memores, neque iuſtis laboribus parcite : ſiquidem ſcitis, non fieri magna ſine magno labore, uel intenſiuo, uel extenſiuo, uel utroque ſimul. Baſileæ, anno à Chriſto nato

M. D. L X I.

BREVIS

BREVIS CATALOGVS CONTEN-
torum in hoc uolumine.

<i>Artis huius secretissima & certiff. defensio, & Prolegomena. primo Ternione.</i>	
<i>Dialogus Ioannis Bracefchi, cui titulus est Lignum uitæ, in quo etiam Gebri Philofophi expositio succin- cta continetur.</i>	3
<i>In eundem Bracefchum Gebri interpretem, animaduertio, auctore Ioanne Tauladano</i>	49
<i>Gebri Opera cum alijs poftremò illi additis.</i>	112
<i>Liber de magno Lapidis compositione & operatione, auctore incerto & doctiff. Pag. 1. fecondi alphabeti.</i>	
<i>Sententia Ioannis Baptiftæ Montani, Medici & Philofophi clariff. de fublimatione.</i>	35
<i>Rofarius Philofophorum Arnaldi de Villanoua, correctus, &c.</i>	ibid.
<i>Nouum lumen eiusdem uel alterius.</i>	60
<i>Epiftola Arnaldæ de Villanoua Super Alchymiam, ad regem Neapolitanum.</i>	65
<i>Liber Perfecti magifterij, qui Lumen luminum, &c. dicitur, Arnaldi, ex manufcripto.</i>	67
<i>Eiusdem Arnaldi practica, ad quendam Papam.</i>	73
<i>Alberti Magni Ratiſponenſis epiſcopi de Alchymia liber integerrimus.</i>	78
<i>Scriptum Alberti ſuper Arborem Ariſtotelis.</i>	102
<i>Apertorium Raymundi Lullij de ueri Lapidis compositione.</i>	104
<i>Ars intellectiua eiusdem ſuper Lapidem Philofophorum.</i>	112
<i>Practica eiusdem.</i>	127
<i>Idem de intentione Alchymiftarum, & totum continens.</i>	139
<i>Summaria Lapidis conſideratio, & eius abbreviationes.</i>	156
<i>Libellus utiliſſimus de Mercurio ſolo.</i>	163
<i>Libellus, uel Caput optimum, experimentorum Rafis.</i>	174
<i>Pulcherrimum Opus de Metallorum tranſmutatione aliqua.</i>	175
<i>Capitulum ualde magnum in albedine, ex libro qui dicitur Philoſophus mirabilis.</i>	180
<i>Liber Mercuriorum Raymundi Lullij.</i>	182
<i>Intentio ſummaria ſeu repertorium ualde utile ad intelligentiam teſtamenti, codicilli, & aliorum librorũ Raymundi Lullij.</i>	185
<i>Ariſtotelis de Perfectio magifterio exquiſitum & integerrimum opus, &c.</i>	188
<i>Libellus duodecim Aquarum, ex libro Emanuelis.</i>	209
<i>Aque rubre Auicenne ad tingendum quatuor ſpiritus ſublimatos albos.</i>	212
<i>Elixiriorum uaria compositio & modus.</i>	216
<i>Ioannis de Rupeſciſſa liber de conſectioe ueri Lapidis Philoſophorum, clar. &c.</i>	226
<i>De Lapide Philoſophorum ſecundum uerum modum formando EFFERARI monachi.</i>	232
<i>Theſaurus Philoſophie.</i>	237
<i>Praxis uniuerſalis magni Operis, ex Raymundo.</i>	248
<i>De Lapidis Philoſophorum formatione epilogus.</i>	ibid.
<i>Practica magiſtri Odomari ad diſcipulum.</i>	249
<i>Arcanum Philoſophorum ut ex Saturno facias aurum perfectum.</i>	250
<i>Perfetta Salis communis præparatio.</i>	ibid.
<i>Hiſtoriola antiqua de Argento in aurum uerſo.</i>	252
<i>Tractatus de Marchaſita, ex qua fit Elixir ad album ueriffimum.</i>	254
<i>Caput de ſale Alchali.</i>	258
<i>Queſtio an Lapis philoſophicus ualeat contra peſtem.</i>	259
<i>Vetus epiftola doctiff. de Metallorum materia, & artis imitatione.</i>	263
<i>Practica Carauantis Hiſpani.</i>	264
<i>Io. Aurelij Augurelli Chryſopceæ libri III.</i>	269

Ropriū artis uocabulū uero nomine à Græcis dicitur $\chi\mu\mu\tau\iota\varsigma$, id est fusoria, eo quod metalla & illis affinia, sales scilicet, alumina, & atramēta, quæ in igne fluūt, & i hac arte potissimū tractantur, $\alpha\pi\omicron\tau\omicron\upsilon\chi\iota\upsilon$, $\chi\upsilon\chi\mu\mu\tau\iota\varsigma$, id est fusilia dicuntur. Arabes autē (inquit *Egyptiorum* artē hanc callentes) hoc nomē à Græcis mutuati, suo more articulum præposuerunt, & Alchemiam dixerunt: alij barbarius, Alchimiam, Alcumificam, uel Archimiam. Habet etiam hæc ars, ut reliquæ oēs, sua quædā peculiaria uerba & uocabula, vulgo non satis nota: ut Aludel, Alembicus, Botus barbatus, Elixir, &c. quæ hoc priori libro, & alibi declarantur: partim abusua quædā, ut imbibere pro irrigare, figere & fixare, pro efficere nec materia in igne corruptatur, & euaporet: ac similia. Sed ob diuersionem impuritatem, non sunt isti spernendi thesauri: ingeniosissimi enim illo æuo homines rerum insignem cognitionem scrutantes ex philosophiæ principijs ac experientijs eloquentiam minus curant: id quod in Auicenna, Rasi, cæterisq; Arabibus & Latinis eos sequutis, uideri licet. Archimia (inquit *Panthæus Venetus*) ab archos & mia Græcis particulis, quasi unitatis & unius ueri consilij princeps. Sed vulgaris Archimiæ maior est promissio, quam operis executio, de illa, in quâ, sophysicala, in Ioannis 22. Papæ Extrauagante, sic habetur: Spondet quas non exhibent diuitias, pauperes Alchimistæ. Contra tales est pars seu lex consilij x. Venetorum 1488. 17. Septembris cum additione, ut uocant, incipitq; Tollenda sunt de medio, &c. non autem contra Voarchadumiam, quæ (inquit *Panthæus*) Hebraicè significat aurum duarum rubeorum, hoc est duarum cementationum perfectarum.

Vocabula multa ad artem pertinentia idem declarat charta 54. & inde, sui operis.

Cæterū, fermentum apud Alchemistas dupliciter dici uidetur: unomodo ipse lapis ex suis elementis compositus & completus, in comparatione ad metalla: alio modo & propriè, illud quod est perficiens lapidem & ipsum complens. & sicut se habet fermentum pastæ ad aliam pastam, sic fermentum primo modo ad metalla. Neq; fermentū fieri potest ex imperfectis, nec uera transmutatio. Neq; generant res nisi sibi similia. Lapis philosophorum generatur à natura, ministrante arte, & diuina potentia uolente manifestare. Componitur autē lapis siue Elixir ex sulphure, arsenico, & argento uiuo Philosophicis, extractis omnibus ab una sola petra seu terra metallica. Quæ uerò illa sit num ferri fex præferim uiridis, aut ferrum, aut terra quædam alba, seu arg. uiuum & Sol & Luna, uel aliud, ex sequentibus probè lectis intelliges. Armandus inquit totum opus consistere in quatuor uerbis: ea sunt, Sulphur, dictum Mars & Marchasita: Arsenicum, dictum Magnesia: Sal preparatum, dictum Argentū uiuū: & Fumus albus, dictus Tutia. Ignorans naturæ principia, non adhæreat huic arti, quoniam potius erit appellandus Sophista, quam Alchemista: nam qui principia ignorant, sine non inueniunt. Lapidem uocāt Alchymistæ omne illud quod non euaporat ab igne, & idē uocant corpus & substantiam: & lapis unicus est & solus, tam ad album quam ad rubeū, omnia metalla perficiens in aurum, ut tota clamat Alchemia. fufus quid sit, cum alibi uidebis, tū proximi libri capite 18. Modi uerò & ordo agendi Elixir & lapidem, sunt, Calcinatio, sublimatio, descensio, solutio, destillatio, coagulatio, fixatio, & ceratio. Preparare autem, est sua persua demere, & absentia supplere, sicq; notam in eis mittere perfectionem. his nō indigēt Sol & Luna, sed reliqua. Quæcunq; corpora tardè funduntur, citò coagulantur, & è conuerso. Quoties sublimabis aliquod corpus cū cōmissione sublimati spiritus, toties lucraberis in proiectione mille partes. In spiritibus sunt corpora in potentia, & in corporibus sunt spiritus in potentia. Tantum facit forte agens in breui tempore, quantum debile agens in longo: & ars accelerat ac festinat opus naturæ. Ex his igitur, multoq; magis ex sequentibus, responsiones patebunt ad obiecta quorundam, qui generalibus quibusdam rationibus nituntur secretam hanc autem conuellerent, cum uel nihil ipsi tentare sint ausi, uel uulgare aliquid, et erroneum aggressi, spe frustrati sunt. Vanum, inquit Aristoteles, est omittere sensum propter rationes, cum experientia, teste Galeno, rerum sit magistra: quæ tamen suis etiam rationibus, tanquā altero pede, nititur. Porro hæc scientia certior est (cum re ipsa nitatur) & paucioribus nota quam Iudeorum Cabala: neq; sua uetustate suisq; post Deum, authoribus caret: quauis aliquorum principum tyrannide & auaritia, artificumq; ignoratia & impostura, pessum multoties ierit, uel adeo malè audierit, ut iā omnis generis homines pudeat in Chymistarum albo censeri. Et noui ego aliquos aliàs doctos, qui domi ac priuatim pro uiribus huic arti incombunt, publicè autem uoce aut scripto, ne scilicet stulti mūdo uideantur, eam scommatibus, ac sannis uel apertis contumelijs, quantum in eis est, irrident ac uituperant. Sed abundet quisq; in sensu suo: modò etiam me huius practicæ scientiæ studiosis laboratoribus prodesse pro uiribus haud agrè ferant: utq; uice cotis fungar, acutum reddere quæ feruū ualet exors ipsa secandi. Sed iā in huius etiam cōmendationem legat & sequentia quæ uelit.

Scimus

Scimus lapides esse qui metalla firma tingunt tinctura. Si enim Tutia æri bullienti sit iniecta, ex robore in citrinitate uertit: Auripigmentum uero in albedine, licet aliquantum corrumpat: quæ corruptionem meditari uitando, sapiens est. Parum etiam stanni multa æris frustra in albedinem mutat, licet nimium deficeret. Capilli uero humani argentum citrinant: cortex mali granati ferrum congelat in chalybè: & hæc experientibus apparent. Si ergo ista sine subtilitate & commixtione id operantur, non est dubium quin sit propinqua potentia, quæ ea & istis melioratis & alijs commixtis perficiat. Ad hæc, non raro experientia ipsa rem esse possibilem & certam ostendit, licet qui faciât, iisdem pro posse rem occultent. Atque ut ex antiquis nihil adducam, auctor est Suidas, item Orosius lib. 7. cap. 16. & Paulus Diaconus in uita Diocletiani Cæsaris, postquam Achillem Aegyptiorum ducem octo menses in Alexandria Aegypti obsessum profugisset, eum omnes Chymicæ artis libros diligenti studio requisitos cõflagasse, ne, reparatis opibus, Romanis repugnaret. Ita sanè *χημεία* quæ metalla cruda aut adusta in meliora transformat, adeo non est ars noua, aut incerta, ut ignarum uulgus putat. De cuius origine & utilitate uide etiã Præfationem Euonymi Philatri in suum Theaurum, & sequentia quoque satis testantur eius certitudinem.

De Chymia, uel Alchymia, sic scribit Robertus Constantinus in suo Nomenclatore insignium Scriptorum Parisijs edito 1555.

De hac arte, sicut & de Cabala diximus, qui aliquid memoriæ prodiderit, nullus antiquus author inuenitur, siue id in uidentia factum sit, siue ignoratione. Non desunt tamen qui illud famosum apud poetas Iasonis *χρυσόμαλλοι δέρας*, id est uellus aureum, librum fuisse interpretentur in uellere, uel macrocolo conscriptum, qui ipsam artem, id est auri argenti que, conficiendi rationem contineret. Fabulas interpretes utroque trahunt: & licet unicuique pro animi arbitratu affingere. Quantum ad me attinet, uerum sit necne, usque deus habeo. Certum est historia tamen, & rerum gestarum annalibus, Diocletianum principem huiusce artis cõquisitos libros omnes curiosè, exussisse, *συνταγματισθέντα Αιγυπτίως, ἃς τὸ μὴ πλοῦτος ἰσχυρίζεται τῆς τοιαύτης παρασκευῆς τέχνης*. Hoc artificium luxato uerbo, Alchymiam uocat, uel Archymia, quasi dicas *ἀρχήν χημείας*: alij uocant *χημείαν* uel *χημίσρον*, alij *χρυσοποιίαν*. Qui uero de hac aliquid scripserunt, hi sunt:

- Arnoldus de Villanoua.
- Auicenna ad Assem Philosophum.
- Blemidas *πρὸ χρυσοποιίας*, liber Græcus, manuscriptus in regia Galliæ bibliotheca.
- Geberus Arabs, cuius expositor Ioannes Braceschus Vreanus.
- Ioan. Augustinus Pantherus (uel Pantheus) scripsit Arsetheoriam transmutationum metallicarum cum Voarchadumia.
- Isaac monachus scripsit *ἀρχήν μέθοδον ἔκαστου ἀριστοτελικῆς τέχνης τῶν ἀνθρώπων*, in regia Galliæ bibliotheca, manuscriptus, Græcè.
- Morieni cuiusdam Alchymisticus liber circumfertur, non impressus.
- Philippus Vlstadius edidit Cælum Philosophorum: qui tamen ad rem medicam spectat.
- Raymundus Lullius scripsit (præter cætera multa) de Secretis naturæ, siue quinta essentia. Hunc ego inquirendo cõperio, apud Anglos re quidem uera præstitisse, quod suis libris pollicetur: & in arce Londini, iussu Regis probatissimum aurum cõfecisse, mihi que genus numi ostensum est, quod adhuc appellant Nobile Raymundi, auri uidelicet puri, & obrizi, summeque indicaturæ. Ipse in libro, quod Testamentum uocat, fatetur se hanc artem ex Arnolde de Villanoua coepo suo didicisse. Quæ Ioan. And. in tit. de Crimine falsi attestatur, laminas aureas excudisse, quæ ex auro ex arrugia quæesito, aurifodinisque extracto, bonitate non cederent. Scripserunt etiam alij multi de hac arte, quorum libri nondum impressi sunt: inter quos est Rosinus Philosophus, & Rogerius Bacho, cuius legi Alchymia speculum.

Zosimus author Græcus asseruatur in bibliotheca Regia: scripsit de Sacra arte, de Cõpositione aquarum ad *χρυσοποιίαν*, de instrumentis & caminis. Sunt & alij huius artis præceptores, ut Christianus, Heliodorus, Theophrastus, Archelaus, Pelagius, Oltanes, Olympiodorus, Democritus, Dioscurus, Synesius, & Stephanus, cuius est liber de Magna & sacra scientia. Omnes hi Græci sub nominibus antiquis, mihi tamen recentes uidentur. Est etiam liber Chymisticus, comitis Treuisini. Hactenus Robertus. Cæteros qui nosse cupit, legat in fine Geberi ultimo à Ioan. Petreo editi, uel Bernæ impressæ eius sumptu: item Euonymi Philatrium, Tigurinum: Ioannis Langij epistolam 53. & ultimum folium capitis 18. libri secundi de Abditis rerum causis Ioannis Fernelij, medici & philosophi doctissimi & præstantissimi: atque alios recentiores, ut Ianum Lacinium nulli spernendum.

CHRYSORRHOAS, SIVE.

DE ARTE CHYMICA DIALOGVS.

Chrysophilus. Theophrastus.

χρυσ.

Erpetuam illam ac cōmunem hominum miseriam deplorare nō fatis possum quum ui deam omnia ea, in quibus bonorum uix etiam umbræ uersantur, tam esse difficilia ac intricata, ut nancisci illa nedum millefimum quisq; possit: naçta tandem, tā celeri nos pede fugiant. At ea rursum, quæ cum atrocitate, periculis, omni deniq; malorum aceruo coniuncta sunt, ita nobis constanter immineant, ut conspirasse in humanam perniciem iudicari possint. Momento enim pessum imus, miseria, paupertate, infirmitate, doloribus obruimur: ut autem felices simus, ut ditemur, ut saenemur, multis annis opus est: ut non indigeamus, uix ullo seculo nobis contingit. Etenim quantum res meas atinet, in ea planè conditione uersor. Nam cum à uitæ meæ quasi exordio, nihil prius (quod fateri tamen palàm erubesco) in optatis habuerim, quàm ut à modò ditescerem: atq; ipsius auri sitis me totum corripuerit, absolutam tamen id consequendi methodum, non dū sum consequutus. Desperans licet uoti me futurū compotem, extrema tamē quæq; experiri lubet ipsamq; artem, quam Alchemisticā uulgus dicit, iam aliquan diu intermissam, fauente Mercurio, rursum aggrediar. Sed uideo obambulantem illic Theophrastū ab Hohenheim, hominem, si quæ Germania unquā tulit, huius artis absolutum artificem, quē si eam in sententiā perducere possum, ut mihi in hoc natatu adiumento sit, futurus sum proculdubio hominū felicissimus. Ipsum primò, magnificis promissis, post etiam minis aggrediar. Salue amicorum precipue Theophraste. Theophrastus. Saluus sis & tu ò lepidum caput. Sed quid solus huc oberras? quid negotij est, quod ita anxie tecū obmurmuras? aspiciendam te iandudum, non sine magno risu, iactantem brachia & caput, micantem digitis, calcitrantem pedibus. Bacchico te correptum furore existimabam. χρυσ. Non Bacchico ò bone, sed Pluti enthusiasmate sum percitus. Theophrastus. Quid Plutum murmurās? nos Plutum illum irrequietum profus dæmonem, ad Plutonis cancellōs relegatum cupimus, & uitæ potius tranquillæ dabimus operam. χρυσ. Te quidē authore sperarem, me eam posse tranquillitatem consequi. Tua in manu mea salus est: qui si mihi adiumento esse uelis, effecturum me id scio, ut breui simus ambo hominum primarij. Theo. Ego quidem à Chrysophile, quantum in me est, omni meo consilio, & auxilio, (modò id cum manifesto meo periculo coniunctū nō sit) adesse tibi non refragabor. Verū quid rei sit, breuiter expone. χρυσ. Non dubito quin ad aures tuas peruenerit, quantum ego non opum tantum & pecuniarū, sed (quod est preciosius) temporis iacturæ, circa eam scientiæ persuasionem, quā Chymicam eruditiores nominant, fecerim: pudetq; fateri, quod negare non possum, quàm ego à nequissimo illo hominum genere, qui se Alchemistas & Philosophorū discipulos scilicet, iactant, sum miserè delusus: quodq; est grauissimum, quantum ego meæ ualitudini, ob festidas fuligines, halitusq; teterrimos, quos in cauernis Troglodytarum more delitescens, pertuli, nocuerim, quorum omnium iactura tam ingens est, ut etiā illa quæ inde cōmoda, re omni absoluta, colligi potuissent, nullius momenti æstimanda sint. Theo. Ha ha hæ: dispeream, nisi ego, (quanuis rerū omnium essẽm inscius) id ipsum subolui. Quum enim mente præterito, hortensem illam tuā domunculam præterierim, tam fœdum quendā fumum, atq; atrum ex subterranea illa fornice erumpentē animaduerti, ut Auernaleis ibi fauces esse crediderim: in quibus Canidia suis leuicibus dapes decoxisset. Verūm ne sinistram de tua prudentia opinionem conciperẽ, obstabant in primis tua authoritas, deinde quòd summo loco natus es: postea maturior ætas coniuncta cum rerum experientia, postremò tot manifestissima exempla, quibus alieno saltè periculo cautiorem te reddidim nunquam dubitarem. Persuadere itaq; mihi non poteram, te illis rebus quæ manifesto cum detrimento sunt coniuncta, multo minus scelestissimis sy-cophantis, ac ipsius ueræ artis calumniatoribus, animū potuisse aduertere. χρυσ. Ego uerò cautus in hac re fui quantum debui. Verūm, nã ego intentatum relinquere id, quod tot authorum cōmuni calculo indubitatum redditur: præsertim, quum omnia quæ ad hoc negociū pertinent, à tam multis antiquis & recentioribus magni nominis Philosophis, diligentissimè sint perscripta: postremò quum mihi nec ingeniu, nec opes, nec ocium, aliæ uerè bene gerendæ occasiones deessent. Sed quid de exemplis? quum tu solus, (quem finem huius artis affectum, obq; id omnes felicem prædicant) multorum mihi instar satisfacias. Qui si rebus meis desolaris opem ferre, & meam classẽ in medijs undis cum procellis luctantem, in portum deducere uelis, faciam ut statim intelligas quantum tibi ornamenti, ex mea amicitia, authoritate,

thoritate, potētia, immineat. Theo. Agnosco crocodili lacrimas. *xp̄r.* Quid dicebas? Theo. Dixi, me tuam agnoscerē beneuolentiam: at tamē ex illo tuo sermone intelligo me, (quē tibi ad consulendum elegisti,) hac in re minimē satisfacturum. Te namq; posse fieri uoti compo-tem, ut uitā atq; adeo animi tranquillitatem ex eo quod mente tua ueris, nancisci possis, tam est honestati, imō ipsi rationi consentaneum, quā si Vesitales Ithyphallica celebrent. Atq; ut hæc ipsa luce clarius intelligas, efficiam: si de artis Chymicæ uel ac natura (quantum ad meā quidem cognitionem peruenit) quædam altius repetere liceat. *xp̄r.* Id uerō iandudum ex-pecto: refer. Theo. In primis existimes oportet: Artem Chymicam, esse scientiarum omniū ut ingeniosissimam, sic humano generi maximē utilem, imō necessariam, ita ut (quemadmodum postea intelliges) non sit indigna, ut to tam aliquis circa eam ætatem infamata: Ea tamē latius, quā credebatur, patet. Vniuersam itaq; tum eam quæ circa metalla, tum eam quæ circa metalla uersatur, duplici constiturā differentia existimabimus: Altera Physicis orta prin-icipijs: & ex ipsius sympathiæ & antipathiæ rationibus emanans, summa cum laude & admi-ratione est coniuncta. Altera talis quidem esse uidetur. Videri itaq; quā esse mauult, Ergo Sophistica est: Cuius euentus cum fallax sit, à nemine sapientum unquam, ab illis uerō, qui cum uulgo sentiunt, ferē omnibus, recepta est. Prior illa, ex naturæ secretis (ut dixi) ad-mirandos, pulcherrimos, salutare etiam, ne dicā diuinos effectus, solet proferre ex illa: quædam ab ingeniosis hominibus eruta sunt atque inuenta, sed ita uulgata, ut artes, amplius dici non mereantur. Quædam huius scientiæ uires, nondum quidem inuenta: quæ maiori in numero esse creduntur. Et sic arcana meritō nominanda sunt. Tertiō: Quædam inuenta quidem sunt, sed ea paucissimas atque ferē nemini (nisi cui summus naturæ moderator id demonstrauit) tot seculis constitent. Ex quibus omnibus unum illud præcipuum, totius artis Chymicæ scopus, ac uera finis, miro certē artificio, altoq; silentio semper absconditum: ut inter arcana illa, adhuc cōnumerari debeat. Quo factum est ut pleriq; hominum, id non esse in rerum natura, constanter magis quā uerē, affirmare audeant. Ad hunc scopum pertingendū, cum tot ingenia frustra laborauerint, toto (quod aiunt) aberrantes cælo, ut tamen aliquid egisse uulgo uideantur, humanæ sapientiæ in hærentes, ad alteram illam quam Sophistica dixi, ut confugerent, consultum esse duxerunt: atq; sic aureo hamo (ut postea dicam) piscati sunt. *xp̄r.* Expone hæc ex actus. Nescio enim, quæ inuenta huius artis, quæ nondum inuenta dicas. Theo. Chymica inuenta (ut præcipua persequar) sunt partim circa metalla ipsa, partim circa metalla. Circa metalla hæc ferē possunt constitui. Quædam ex metallis permiscere simul ut aliquid aliud esse appareant, exempla cuius satis sunt uulgata. Quædam etiā immutare, solidiora reddere, colorē in plerisq; mutare, ponderi adicere, aut (quod facilius) detrahere, molliora quædam, alia duriora efficere: Omnia tamen hæc absq; ullo fallendi studio. Alia circa metalla uersantur, cum metallis nihilominus connectenda: ut sunt deaurationes, deargentationes, (lubet enim nunc uerbis uti insolentioribus) ipsæ separationes, in quem usum aquæ illæ potentissimæ paratæ sunt. Ex quibus indagatæ sunt in metallicorū uires admirandæ. Illinc deprehensæ metallicorū cum metallis amicitia atq; odium, quod sym- pathiā rectē dicimus: Vt antimonij, hydrargyrj, sulphuris, caphuræ, chrysolicæ: plumbi cinerij, plumbi candidioris, & si qua sunt alia, cum auro, argēto, orichalco. His succedit pulueris pyrici inuentum, admiranda sua uel tonitrus imitans ac fulgetra, eoulsq; nunc progressum, ut absq; strepitu eūdem ferē impetum retineat. Huc pertinet scientia, qua uitrum in longissimas lines deducitur. Item confidenti specula, in primis uerō quæ ex electro exquisitissima sunt: Quanuis alia quæ comburentia nominantur, ex optica disciplina, ab Archimede primū inuenta, prodierint. Braſtearum itidem, quæ gemmis supponuntur, compositio. Omitto, ut ea, quæ ad uaria remedia pertinent cōmemorem: cum nullum ferē medicamentū ab his immunc sit. Nōne exhalationes uniuersæ, quas distillationes nominant, (quarum extremū, Quinta essentia à recentioribus dicta) arti Chymicæ sunt obnoxie? Nōne colorum præcipuæ compositiones? Nōne nobilissimi illi ac saluberrimi sūsitus, & odores admodū preciosi? Ne de reductionibus omnium ferē simplicium, in tenuissimos spiritus dicam. Neque silentio prætere decet fusiones metallicas, quibus uix quidquam est ingeniosius, & accuratius. Postremō & illud inuentum meritō referendum, quo mappæ & mantilia, item & mensæ sunt, quæ non aqua fed ignibus eluuntur nec tamen uitiantur. Quæ omniā præclarissimæ Chymicæ artis beneficio, ad nostram cognitionem, iandudum peruenierunt. *xp̄r.* Intelligo quæ dicis adamussim omnia. Quæ autem ea sunt quæ nondum inuenta dicis? Theo. Quasi uerō de ijs uerba facere liceat, quæ in rerum natura nondum sunt. Inueniri tamen multo plura posse, non dubito: ueluti uitrorum absque igne mollietis, electri compositio, lapidum durissimorum fabricatio, aquarum tenuissimarum, quibus miranda peragi possent, excoctio: & quæ huius generis adhuc latent. *xp̄r.* Superest ut iam ea, quæ inuenta quidem artis Chymicæ dixisti, sed paucissimas constare, nunc nobis recenseas.

Chymica uires

Chymica 2um

Metallicorum amicitia

Des. E. L. M. a. m.

Theo. Ea sunt: Vitrum in adamantinam duriciem perducere: Morbis desperatis ex metallicis præstantissima, subitaq; remedia exhibere: Imò quod omnem excedit admirationem, hominis naturam, ab imminentibus morbis immunem conferuare: & sic quasi dicas fenestram excludere. Adde & illud contra omnia uenena, uenenatorumq; uim, antitodù exquisitissimum certissimumq;, quale nuper à Miseno quodam rustico, seu flosore metallico, casu potius quàm consilio, exre (ut audio) neglectissima confectum: quod sui ipsius experientia multoties ipse author comprobauit. Postremò quod eorum omnium quæ hæcenus enumerauim atq; efficaciam longè excedit: id est, Certa ac compendiosa methodus, qua subtilissimi atq; tenuissimi spiritus parantur, quibus absoluta metalla, & multiplici proportione auctiora, & absolutiora, (nulla prorsus tentata fallaci metamorphosi, seu substantiæ immutatione) redigi possunt. *χρυσ.* Euge Theophraste, hoc iandudum, ut proferes, expectabam: dimissis itaque cæteris, quæ dixisti, omnibus hoc solum diligentius examinabimus. Huius ego ob experimenti indagandam fiduciam tot expensarum pertuli, tot libros, à uarijs orbis partibus ad me perlatos, perlegi: Eos interpretandos tot eruditissimis comisi. Verùm (quod est miserrimum) frustratus ipse omni in medijs procellis, ut prius dicebam, hæreo. In quibus etiam mihi, tanquam ad Sirenios scopulos, consensendum, admodum timeo. Te itaq; solum ex multis, quorum consilio usus sum, habeo reliquum, qui mihi & illam methodum indicare, & quæcunq; ad hoc negotium pertinent, explicare poteris. Theo. Vt ex illis tuis libris, cuiuscunq; tandem gentis dicantur, possis, id quod ultimo à me loco dictum est, comprehendere, non minus operosum est, quàm ex Tantali hortis fructus decerpere. Vt autem illi tui consultores, quicquid suam tibi in hac re operam pollicentur, id præstare possint, tam est facile, quàm ebur atramento candidum reddere: quum ij ferè uniuersi impostores sint, aut stulti, qui sibi ipsius tum alijs persuadere audent, se ea intelligere quæ nesciunt. In libris autem quasi omnibus mera continentur ænigmata, meræ ambages & tenebræ, nulli etiam Oedipodi extricabilia. *χρυσ.* Quare igitur (si hæc ita sunt) tantundem operis, illi scriptores *μαθησιολογοι* circa hoc negotium adhibuerunt? cur tam audacter absolutam hominibus scientiam atque institutionem pollicentur? Theo. Hoc quidem, uti refers, factum ab omnibus ferè, ut non negarim, ita mihi quatuor potissimum rationibus, quo id cõmitterent, uidentur esse inducti. Primò ut exercent ingenia hominum ocioforum. Secundò, ut ansam præberent ingeniosis, pleraq; celeberrima simul & utilissima, quæ inde manarunt, indagandi. Tertiò, ut curiosos homines, item auaros, quicquid aëurum sitiunt, miserè (ut par erat) vexarent, eorumq; opera & laboribus (non sine illorum magna delectatione atq; risu) abuterentur. Nonne hoc toties factum ab eis intelligis, quum eidem rei, plura nomina passim indiderint, quàm ipso Ioui olim cognomina fuerunt ab idolorum cultoribus imposta? Postremò ut testatum posteris relinquerent, se naturæ secreta ipsasq; actiones phylicas intellexisse. *χρυσ.* Cur ergo nõ tacere potius, quàm uerbosissimis cõmentarijs, ea, quæ nemo unquam intelligit, maluerunt perferbere? quibus diligentius inspectis in eam ducor sententiã: meras esse uugas, rerumq; umbras, ab ipsis impostoribus aut dæmone potius quodam Plutonico, ac euertendum pierosq; confictas. Theo. Ne hoc uniuersaliter affirmes oportet. Chrysoph. Verum tacere illis, mea quidè pace, licuisset quasi omnibus. Quòd autem præter figmenta in aliquorum libris nihil esse dicis: facis tu more illorum, qui de re non intellecta, nec uisa unquam, iudicant, ac quemadmodum cæci de coloribus. Fateor librorum magnũ esse aceruum, quantum ad meã quidè cognitionem peruenit, oēs circa hoc negotium impeditos, quorum magna pars indigni sunt, ut ab homine ingenioso inspiciantur: & tamè Hermetis, Auicennæ, Auerrois, & similibus nomine circũferantur, quum illinothi sint, & ab Europæis hominibus, ijsdemq; barbaris, compilati, ueluti, ut paucos referam, à Richardo Anglico, Gilgilde, Chirsto. h. Parisiensi, Morieno, Rosino, Stephano, q; se omnes philosophos (si dijs placet) nominare audent: Huc pertinent libelli, qui Mariæ sororis Moysi titulum mentiuntur. Rursum aliorum extant cõmentaria, si cum iudicio legantur, ferenda quidem, nec lectu indigna: ex quibus tamen ut te expedias, Thesei filo opus est. Quorum ex antiquioribus primò locum Gebri scripta obtineant & Simplicij. Recetiores sunt Io. de Rupefissa, Rogerius Baccho ferè & Aloisius Marianus. Nullus tamen sanioris fuisse mentis deprehenditur, quàm Io. Augustinus Aугуrell. *χρυσ.* Deus bone, cur ego non tantũ ante annos plures intellexi? Verum tu reb. desperatis ferremedium. The. Quasi uerò me possis uti consultore, qui ab omnium illorum, quos unquam hac de re uerba fecisse intellexisti, *in d. 10. p. 107* (quòd aiunt) opinione dissideam, non quidè quantum ad ea pertinet, quæ huius artis beneficio inueta & uulgata sunt. Illa enim uera esse, methodica experientia comprobauit. Quòd si circa illa uelis uersari, poteris non magno dispendio occupatione honesta, non sine uaria iucunditate ætatem transigere. Exempli loco sint metallicæ fusiones, quibus nõ animalcula solũ & solidiora, sed & herbe, flores, imò minutissima quæpi, possunt acuratissimè exprimi. Itè distillationes, ut nominant, quarum beneficio nõ herbæ

herbæ, & succus tantum, sed & lacrimæ arborum, imò lapides & ipsi filices, in olea, in aquâ, in spiritus, deduci possunt. In his & similibus, (si expetis) tibi gratificari non graubor.

xxv. Quid tu mihi de fusionibus, & distillationibus narras? Ego longe mihi maiora de te sum pollicitus. Intelligis quid uelim. Et ut uno uerbo dicam: Id inprimis scire cupio: An permu- tari metalla, & quibus medijs possint, an ignobiliora in nobiliora, inq; aurum purissimum. Quòd si id fieri posse dixeris: superest ut, qui illi spiritus aut principia sint quibus huiusmodi transubstantiatio (ut illi uocant) fiat, exponas, Nam esse hæc tibi perfecta non potes ire in- ficias. Theo. Absurdum est te ea à me discere uelle, quæ ego nunquam scire me sum confes- sus quarum rerum ego ipse experientiam nunquam feci. Te uerò inanè insumpsisse hæctenus operam & insumpturum deinceps, imperitia physicarum rerum quâ satis manifestas, te pro- dit. Hæc enim recepta sunt à physicis axiomata: Ex nihilo, nihil posse generari. Generatio- nis autem cuiusq; principia (ut sine uerborum ambiguitate dicam) cum eo quod generare nituntur, non dissideant oportet, sed quòd plurimum (ut infra dicam) cum eo participant. Ita nec ex oïo fit metallum, nec ex metallico croco dilus, cum uice uersa alterutrum fieri pos- sit. Et tamen longè absurdiora peragere conatus es. Vtq; ad tua interrogata apertius res- pondëam: Permutari metalla, presertim illa quæ pondere & tenuitate dissident, non pos- sunt. Aurum autem grauitate & soliditate sui à cæteris dissidet: Ergo, de alijs quæ in prædi- ctis uix dissident, non dicam: neq; id ad tua interrogata pertinet. *xxv.* Attamen nec ipsi Arabes antiquiores non negant, quòd tu pro falso soles asserere. Theo. Imò tu illorum dicta non es affectus. Cur non illud dictum, quod oraculi illis loco esse solet, diligentius exami- nasti? dū aiunt: GENERATVM DEBERE AD SVA PRINCIPIA reduci. In nunc & tuas ambages profer & somnia, Veluti trãssubstantiationem, aut generationem re- rum artificialem, siue ex nihilo per artem: quæ absurda sunt à naturæ legib. in quibus sympa- thia nulla. Huc pertinent ea quæ toties repetita, ac ueluti in truijs recantata sunt, ut referre denuo pœniteat, dum dicitur: Rerum omnium esse materiam quandam primam quam Hylen nominant: & ex ea generationem perpetuam. Illa autem materia prima, ad generationem comparata, potentia est: in seipsa uerò actus: & e contrario: Quorum respectu potentia non est, eas nunquam suscipiet (ut in superiori exemplo patet.) Complexa uerò à forma cui tûc subiacet, actum consequitur: Et, quod etiam huc pertinet, Ipsam materiam primam non te- merario quæcunq; peragere, sed certam in se retinere quantitatem, quam indefinitam dixê- re. Atque hæc quidem quæ sint manifestissima, tu tamen unâ cum tuis sycophantis insanire maluisti. Et quæ naturalis ratio Materix primæ conuenire statuit: tu incendijs atq; uisio- nibus subijcis: quû negare non possis, te omnem generationis persuasionem ex ignibus pe- tere: quum ignis nec elementum sit statuendum, nec generare possit, sed exterius omnia re- uocare: quum materia generans intus omnia reuocet. *xxv.* Assentiri tibi non possum, quòd id pernegas quod etiam ipsis Arabibus est receptissimum: quod non metalla solùm, sed ipsa metalla ignibus tam multifariam subijciant. Theo. Eadem semper chorda oberras. Iam nõ de metallicis operationibus amplius loquor: sed de reductione generatorum ad sua princi- pia. Arabes equidem, ut mecum non dissident, à Zoroastre didicerunt, ignis naturam esse ut omnia consumat, consumptisq; omnibus, ut unâ pereat. Cælestis quidem caloris propriû est generare, non ignei. *xxv.* Atq; idem Arabes dicunt, Generationem omnium metallorum consistere his principijs, hydrargyrio scilicet & sulphure. Ergo ex hydrargyrio & sulphure aurum confici potest. Theo. Si cinnabarum dixisses, fortassis assentirer: Verùm an non uides aliud esse conficere, aliud generare? Exemplo fiet res dilucidior, idq; crassa, ut aiunt, Minerua proponam. Si grana tritici decem quis tibi obtulerit, & dicat panem posse ex ijs infinita pro- portione confici, quum id ipsum tu intelligas, facilè credis, & generationem, quæ ad hoc re- quiritur, ipsamq; moram, quû non ager sed tempus, (ut in prouerbio est) ipicas ptoferat, subintelligis. Quòd si hominem, aut ex remotissimis Indis, aut Islandia oriundum, edoceres hæc uelis, qui neq; sementa, neq; messëm unquam uidit: tuq; nolis cum illo apertè agere, sed mera ænigmata præscribas, ueluti terram primò calcinandam, terendam, grana soluenda, de fodienda, sublimanda, postea coagulanda (agnoscis opinor tuas uoces) & excoquenda: Ille nifallor, intelligit, terram aratro sulcandam, uertendâ iterum glebas, sementa iacienda certo ordine & quantitate, expectandam eorum quæ nascuntur maturitatem, demesso iam multi- plici frumento, non sine opera transmutanda in panem. Et illa tamen ænigmata quæ tuis li- bris continentur, magis sunt inexplicabilia. *xxv.* Verissima quidem narras, uerum ad id, vn- de digressus es, redi. Dicebas generata ad sua initia reduci deberi, idq; naturæ esse con- sentaneum. Atqui hoc mihi uidetur esse impossibile. Theo. Imò mihi (quanuis experien- tiam non fecerim) admòdum facile: tamen *un vno tuor.* Exempli loco sit. Qui abynthire uinum artificiosus conficere uolunt, hoc uti possunt compendio. Si in tenuissimum spiri- tum ipsam herbam perducant: cui tanta uis inesse potest, ut unicum mystrum toto qua- drantali infusum, id totum in sui naturam rapiat, saporem & odorem abynthij exprimens:

Ma pna

Fornis na

metallor
Cinnabaris
Lapides Cinnabaris
i. e. at sulphur

Cinnabaris

Cur non simile quiddā, circa metalla quoq; euenire possit, non uideo. *χρυσος*. Eiusmodi sunt quæ refert ut fieri nō possit, quin totius negotij experimenta feceris, aut quoties lubet, experiri possis: quamuis constanter id dissimules. Nihil igitur aliud iam expecto, quàm ut calamo arrepto, rem totam mihi perscribas. Theo. Sed quorsum est hoc à me exigere? Si enim hæc exactè scirem, iam nosti mysteriorum eam esse legem inuiolabilem: Secreta quæ dicuntur nō debere esse manifesta. Deinde si quid tale tentarem aut experiri uoluissē, idq; faterer apertius, Sequeretur, ut aut negotium non successerit: tum me ridendum omnibus præbeo: & similistuis illis erroneis existimandus. Si uerò successisse dixerō, & hoc pleriq; intelligerēt: Iam intelligis id non esse posse absq; manifesto meo periculo. Cum ut ingenuè dicam, hoc tale sit negotium, cuius actiones, nulli ferè priuato homini unquam sine detrimento, ipsis autem regibus, sæpe exitio fuere. Ergo nec sapienti quidem optandum, nisi adeò absoluto, ut etiam omnium opum affluentiam spernere possit, & nullius rei indigere. Iamq; (ni fallor) intelligis qui fiat, quod huius sciētiae archana ad paucissimos tot seculis deuenerint. *χρυσος*. Ego uerò existimo, nullis omnino scriptis & libris hæc arcana unquam commissa, sed quemadmodum de Hebræorum Cabala dicitur, traditione solùm potuerit atq; confitisse. Theo. Etsi hæc sint uerisimilia, attamen est uerissimum, hanc scientiam olim fuisse etiam absq; omni furo & obscuritate, sed apertissime libris cōmissam: & ab Asiaticis ad Græcos Europosq; deuolutam. *χρυσος*. Quasi uerò potuisset à Græcis hominibus uanissimis tanta caligine sopita, latuisse, quam uix apud Cimmericos in densissimis tenebris occultam esse licuit. Theo. Rectè tu quidem de Cimmericis: sed difficile est custodire quod omnes petunt. Quod uerum esse in thesauris deprehendis, qui tanto periculo effodiuntur. Item in absolutæ formæ feminis, quæ tot habent insidiantes. Verum legitime de Argonautarum apud Poetas in Colchum expeditione? *χρυσος*. Inò illorum ad paratum & profectiōnem ex Apollonio Rhodio didici. Theo. Animaduertissime, in illa totam latere de artis Chymicæ inuentis, historiam? *χρυσος*. Minime. Theo. Id ipsum suboluisse Aloisium Marlianum arbitror, qui suos de hac arte commētarios, Vellus aureum nominat: Magnum enim quiddam fuisse credendum est, ob quod tantum itineris & molestiarum, tentato primùm pelago Greciæ procer, duce Iasone, infunderent. Arietem itaq; uelleris aurei nihil potius fuisse credendum est, quàm pelles & libros quod pergamenum postea dixerunt, aureis conscriptos literis quibus uniuersa huius artis arcana continebantur. Suspensum uerò in Aetæ Colchorum regis penetralibus, & in ipso templo, non sine perpetua hominum custodia. Quo ineffabili thesauro, à Medea filia, amoris insania percita, hospitibus ostenso, non infinita tantum habuisse diuitias, sed & alia miranda peregrisse credendum est. Præsertim cum exiguo negotio, quod nullis alijs medicaminibus fieri potest, Aesonem focerum decrepitem firmiori ualetudini & quasi iuuentæ restituerit. Neq; uerò hæc tanquam fabulosa penitus rideas: cum senectus nihil aliud sit quàm naturalis calor is imminutio. Imminuitur autē, cum motu prohibetur: ergo quod uires illius conseruare potest, imminutionem potest cohibere. Expende an non ipse Apollonius metallorum passim in suo poemate mentionem faciat. *χρυσος*. Dij boni Næ tu te ipsum argute mihi prodis? Ex his tuis dictis certior factus sum, te in ipsis absolutæ sciētiae penetralibus uersari. Nonne & tu idem multoties prestitisti? Iam uerò id pernegas? Nonne tu deploratissimis morbis tulisti supetias? cum medicorum scholas nunquam sis ingressus: sed solis illis tuis æthereis qualitatibus & abstractis, medicandi facultate omnes Europæ medicos anteuertas, illiq; palmam iam dudum tibi porrigunt. Tergiuersari ergo illud diutius sine graui mea offensa non poteris. Theo. Etiam si hæc pro ueris agnoscerem, nosti tamen à sapientibus esse dictum: Quod occultum esse uis, nemini dixeris. Fateor me quidem ex metallorum, tum metallicorum energia atque efficacia, multa, ipsius Physices auxilio deprehendisse, quorum praxis ad utilitatem publicam, ipsamq; medendi artem plurimum confert. Me uerò tentasse quidquam priuati mei emolumenti ergò, nemini usquam potest esse perspectum, cum intelligam id regibus ipsoq; Iasone fuisse exitio: qui à propria coniuge, fortè quia incautus hoc mysterium tractasset, unà cum liberis funditus eueris, liberi autem, cum aula regia exusti. Expende iam, obsecro, an tale quidpiam homini sapienti optandum sit: Quantumq; tu hodie mihi, ut sapere incipias, pro meis monitis sis obligatus, præsertim cum luce clarius perspectum tibi sit, quàm miserè in ipsius Chymicæ sophismatis, sis uersatus, & spises aureo hamo ceperis. Cumq; infinitis (quantum ego quidem scio) idem acciderit, ut dei ècti tum ualetudine, tū bonis omnibus: id postremo sunt moliti, ut malint uideri quàm esse huius artis periti, potiusq; esse credant aurum ementiri, quàm aurum possidere, cum miseris omnibus, id habentes solatij, ut pœnarum socios habeant quoscumq; possunt, eosq; circūueniant, in manifestissima discrimina perducentes. *χρυσος*. Tanta usus es argumentorum uehementia, ut animum meum ab ijs, quibus addictus erat, omnino diuerterint. Itaq; nec uerbum quidem amplius de hac faciam, si unica de re saltem fuero per te admonitus. Rogo itaq; ut aperte indicare

dicare mihi uelis, quo iudicio, ego non libros tantum sophisticos atque nothos sed & ipsos sophantias, artiumque calumniatores, prima fronte dignoscere possim. Theo. Id ego in tui gratiam breuissimis exponam. Ac quantum ad libros spectat, nihil pestilentius, in hoc negotio irrepisse scias, quam aliquot illorum nugæ, qui se exposituros antiquorum scripta pollicentur, & interpretes se iactant. Quo nomine (ironicè) Lullus strenuè se exercuit. Qui ut plerisque scientias, ita & hanc artem fœdè conpurcauit: cumque omnes artes docere nititur, ipse uerò ne unam nouit: eò dementiæ peruenit, ut prius docere uelit, quam discere: ita huius etiam Sophisticæ & impostoriæ antesignanus esse uoluit. Huius farinæ libellus ille est, cuius initium, Omnis sapientia à Deo, &c. in quo nugator ille (ut suis uerbis dicam) omnia Philosophorum ænigmata enodare: offendicula & errores ostendere, de tenebris in lucem se reducturum pollicetur: tandem ubi barbarica loquacitate multum est præfatus, in intricatioribus Labyrinthos lectorem dimittit, quamuis illum suum librum semitam directam nominat. Res profectò risu digna, persuadere sibi eorū scientiam, quæ nunquam didicit, existimans uniuersum mortalium genus tam esse stupidum, quam ipse est, donec propriam ignorantiam cum summa ignominia eruditoribus manifestat. Hæc prolixius refutare uisum mihi fuit, ut illum homunculum, qui se Philosophum nominat & sapientiam sibi à Deo tributam, insipientiæ argueret. De antiquorum scriptis tantum periculi non est. Secundò, ex sermonibus protinus impostorem cognosces: Cum statim à primò congressu, Hermetis lapidem, lapidè (inquam) philosophicum, lapidem sanctum, tonat. Hoc enim primum insanie argumentum est: Si deinde aliquot annorum expensas perferendas dicat: si de specubus subterraneis, fumellis, relictis, incuruis, apertis, occultis, obliquis, pendentibus uerba fecerit, si de uisionibus igneque perpetuo aut saltem diuturno, si de carbonibus uallium, montium, si de uitris arboreis, si de exercitio maioris & minoris operis, si de Mercurio philosophico, de rege antimonij, de luto sapientie, de duodecim aquis ad id pertinentibus. Sed quis omnem stultitiam breuibus comprehendet? Eum itaque qui huiusmodi sonat, dicatur esse ad hoc institutum necessaria, aut insanum iudica, aut impostorem, aut utrumque. Quod si tentare aliquem cum eo perrexeris, intelliges breui quod cum Græcis exclamare tibi liceat *ὄρσανοι θεωρητιοί τῆς κτλ.* Illum hominem, in tuam hortulanam protinus cryptam detrude, & ad hydrargyri decoctionem & arsenici compelle: Ut ita celerem sibi interitum, in exercitio humano usui necessario, stipendij loco, confiscat. Quod si in aliquem cui omnia huius artis arcana possent esse perspecta (quam nullibi esse crediderim) incideres, mihi nunquam fiet uerisimile illum, te uera artis mysteria edòcturum: Cum satis manifestum sit, quid potentiores satrapæ in illos, à quibus reconditas scientias addiscunt, tandem moliantur, ac quam ipsi mercedem pro immensis laboribus referant, nisi malint magnificè esse miseri, & in aureis copepibus per omnem ætatem degere. Id non negarim posse peritorum conuersationibus quantum ad omnes præclaras scientias spectat, mentis tenebras discutere. Quod & ipse Socrates, nulli scilicet, se unquam scientiam administrasse, fatetur: sed quemadmodum medicus, non quidem uisum præstat, uerum detergè caligine, aciem in obiectum dirigit, ita & circa scientias contingit. Maximè uerò in absoluta Chymicæ nostræ cognitione locum id habere, sapientibus est perspectum, quibus equidem, (si modò uelint) discere, ut est facillimum, ita insipientibus (qui nihil prius in optatis habent) maximè arduum. Sapientie autem præmia ipsas diuitias esse, quæ cum mira uarietate ærumnarum coniunctæ, & ipsius fortunæ ludibrio expositæ sunt, nemo unquam sanæ mentis fatebitur. Igitur nec optandæ. Cumque hæc ita sese habeant, intemperantia tamen hominum, & sapientie inopia, cum affectuum pertinacia coniuncta, ipsique (ut Sophocles dicebat) cupidatum furentes eque, ita multos agunt præcipites, ut miseram hanc atque precariam uitam, eiusque comoda, pluris, quam omnis ueræ felicitatis rationes, faciant. Quibus euenire necessum est, ut priusquam sapere incipiant, extremum infortunium, & ipsa *Ατ.*, illo miserando casu fœdèque interitu deiiciat atque pessundet.

1

NOBILI, PIO, ET ERVDITO DOMINO
LVDOVICO VVOLFANGO AB HASPVRG, DO-
MINO SVO COLENDISSIMO, GVILHELMVS
GRATAROLVS MEDICVS ET PHI-
LOSOPHVS. S. D. P.

M I N E R A L I V M scientia & secretior ars ab antiquis Philosophis ob reuerentiam uocata Secreta Philosophia, magnifice uir, nostris ferè temporibus ad talem, ut plurimum deuenit contemptum ob ignaram hominum auaritiam, ut à claris hominum intellectibus derelicta, nihil aliud ex se reliquerit quàm tenebras & uanitatem, uel sophistica quædam. Sed prouida Natura, uel ipsius potius naturæ author prouidentissimus Deus, qui non cessat à rerum ab sua omnipotenti bonitate creaturarum conseruatione, diuersis ætatibus, cum uidet opus esse, producit purum aliquem intellectum, à quo bonarum scientiarum preciosi thesauri, temporum inuidia, uel superiorum causarum ira ferè amissi restaurantur, ac in lucem prodeant: unde mundus earum rerum amissione nudus & pauper factus, rursus ornatur & clarescat. Sic (ut reliquas scientias omittam, de quibus alij) hac in secretiori Philosophiæ parte, uarijs temporibus aliquos excitauit, qui suis lucubrationibus clarescunt. Meo tempore inter alios, fuit Ioãnes Braceschus Brixianus, quem iam septuagenarium familiarissimè noui: qui suam ferè integram ætatem in his studijs ueterum libros perlustrans, consumpsit. Is mihi ante annos decem, quum in Italia essem, Dialogum à se compositum & scriptum dono dedit. Quum autè hoc anno quidã typographi Basilienses huius scientiæ & raræ artis egregium uolumen cudere pararent (quod huic est à nobis adiunctum) rogarunt me, ut ex Italico in quo scriptus erat, in Latinum sermonem illum uerterem: id quod nō illibenter & candidè præstiti, agnoscens authorem non parum in hac scientia & cognitione profecisse, ita ut posset eis qui in tenebris hac in facultate ambulant, aliquod lumen, Dei gratia, ostendere: Claruere hac etiam in scientia præcipui ac famosissimi uiri Philosophi, Hermes, Pythagoras, Plato, Aristoteles, & plerique alij Philosophi, licet eorum scripta ad paucos peruenerint: inter cæteros uisus est melius, amplius, & doctius scripsisse Geber Arabs Princeps, uel Rex, sed tam obscure, ut uix longissimo studio continuisque laboribus ueritas ex illo erui possit: id quod magna ex parte præstitit huius author Dialogi, quem sub umbra & nomine tuæ illustris dominationis nunc demum emitto: Quid uerò memouerit, ut hos in eos qua-

Iescunque labores T. D. dedicarim, non aliud inter reliqua nunc
dicam, quàm quòd talem in omni Philosophia & rerum cognitio-
ne, adiuncta in primis sincera pietate & humanitate T. Ill. D. noue-
rim, quæ possit de his ac maioribus rebus iudicium ferre. Talis uti-
nam foret omnis nobilitas, piè uidelicet literata, & Christianis mo-
ribus ornata, nihil hîc dico de Adamo T. D. filio haudquaquam de-
genere futuro, si Deus illi uitam non breuiorem quàm patri dederit;
id quod pro sua æterna & paterna charitate præstet per Christû Ie-
sum æternum eius filium & unicum seruatores nostrum. Op-
timè ualeat T. D. illustris, cui simul ac filio me pro uiri-
bus obsequi paratum offero & commendo.
Basileæ Calen. Februarijs.
M. D. LXI.

DIALOGVS CVI TITVLVS EST LI-
GNVM VITAE, IN QVO ETIAM GEBERI PHI-
LOSOPHI EXPOSITIO SVCCINCTA CONTINE-

*tur, Italicè compositus ab experio & docto sene Ioanne Bracefco Brixiano, nunc primum ue-
rò ab eius authographo in Latinum uersus à G. Gratarolo Physico.*

Interlocutores, Discipulus artis, & Raimundus.

SALVE Magister Raimunde. **RAI.** Bene veneris, dic mihi, qui nam es, & quorsum venis? **DIS.** Tuæ sapientiæ fama, operaq; tua præferunt te omnium scientiarum cognitione præditum esse: quandoquidē verò innatus sit omnibus hominibus appetitus, & potissimum senibus, vt diutius viuant: ideo licet annorum grauis, ex Longobardia discessi, & huc Maioricam in Insulam veni ad te, solummodò vt ex te remedium addiscam, quo etiā annos aliquot citra morbum me contra mortem tueri possim.

RAI. An nescis Deum vitæ nostræ terminum posuisse, quem præterire haud liceat? **DIS.** Non peto auxilium vltra terminum illum à creatore nobis impositum, sed contra multas infirmitates & debilitationem radicalis humidi & innati caloris: Nam & antiqui Patres, qui plus annis quingentis vitam protrahebant, aliquam possidebant medicinam, qua dñi sine aliqua infirmitate ipsorum vitam sustentabant.

RAI. Primi Patres ita viuebant, quia sic erat Dei optimi voluntas, vt ex longa illa hominum vita citò humanum genus multiplicaretur. **DIS.** Cur ergo non omnes tandiu viuebant? **RAI.** Plus viuebant qui primis parentibus proximiores erant, eo quòd primi à Deo immediatè creati fuerint optimæ temperaturæ, simulque longioris vitæ: quæ temperaturæ bonitas proximioribus magis communicata est, quàm remotis. **DIS.** Igitur primi omnes illi diutius viuere debuissent, quum nihilominus Scriptura sacra paucorum mentionem faciat: & aliqui, licet non ex illis primis, annos quingentos excessere, **RAI.** Primi anni non tam longi erant & duodecim mensium, vt nunc sunt. **DIS.** Non assero fuisse duodecim mensium, sed tamen longos. Nam quum Moses in ducem à Domino Deo ascitus est, vt Hebræum populum ex Aegypto educeret, tunc primum annos quadraginta numerabat: atque ideo si anni illi non æquè ac nostri longi erant, parum certè aberant: & propterea doctores nostri rimantur eorum longæ vitæ causam. **RAI.** Terræ fructus meliores erant, & aptiores humanæ vitæ sustentationi ante diluuium, quàm post. **DIS.** Omnes ergo diu vixisse debuerunt: quod tamen verum non est. **RAI.** Non omnes æquè fortè complexionē erant præditi: nec omnes, iam natura in Adam corrupta, temperatè viuebant: ideo pauci annorum centum ætatem superabant. **DIS.** Possibile ne est, tot inter homines non plures viginti aut viginti quinque extitisse, qui robore complexionis pollerent? haud equidem, credo: & præterea multi Deo amici temperatè viuebant, qui tamen centum annos minime viderunt. **RAI.** Primi Lignum vitæ habebant, quod eos à morte tuebatur. **DIS.** Quàm primum à terrestri Paradiso expulsi fuerunt, eo ligno privati sunt. **RAI.** Adam plenus scientiæ fuit creatus, & naturalium rerum omnium cognitionem habuit: & cognouit res, quæ humanam vitam protrahere poterant, & eas aliquos successores docuit, & illi alios aliquos. Et ideo primi non omnes diu vixerunt, quòd non omnibus secretum hoc reuelatum fue-

rit. DIS. Tu ergo, in quo scientiæ omnes sunt infusæ, doce me hanc medicinam, quam Adamus aliquot descendentes docuit, qua noningentos annos vitam degebant. RAI. Conseruantia medicamina & admodum durabilia esse debent, & à corruptione remota: nam quum humanum corpus à corruptione seruare debeant, ea in primis durabilia sint oportet: secus magis corrumpent: quàm seruarent. Ideo volentes in iuuenibus humidum radicale ac calidum innatum seruare, & in senibus amissum restaurare, & eos veluti ad iuuentutem reducere, quo ad vires, opus est incorruptibilem substantiam sub Lunari globo reperibilem eligere, ipsamque in medicinam, & cibum suauissimum præparare, ita vt per os assumpta quasi statim per totum humanum corpus penetret, illudque quasi incorruptibile reddat.

DIS. Salua reuerentia, mihi videtur impossibile quod nuper dixisti, & rationem addam. RAI. Dic, quia libenter audiam. DISCIP. Res omnes corporeæ à Deo in humanum vsum creatæ, aut sunt elementa, vel ex elementis, & contrarijs genita, idèoque corruptibilia: vbi ergo erit medicina hæc tam incorruptibilis? Videmus etiam omne genitum, à suo simili generari, & à suo contrario corrumpi, vt inquit Philosophus septimo Metaphysicorum. Quod ergo deperditum est ex humana carne corruptibili, regenerari debet, & acquiri per aliam corruptibilem rem, vt videmus in cibus corruptibilibus, qui virtute caloris naturalis corrumpuntur, & transmutantur in stomacho, in hepate, & membris: & nutritiua potentia vi, humanam in carnem conuertuntur. Si ergo medicina incorruptibilis est, haud poterit sic in carnem humanam verti: sicut calorum materia transmutari non potest in materiam elementalem. RAIMVND. Doctè locutus es: at putas ne in rebus elementatis aliud non inesse, quàm corruptibilia elementa? DISCIP. Ex quanam ergo re simul cum elementis elementata sunt composita? RAIM. Ex subtili substantia, seu radicali humiditate, ac intrinseca, diffusaque per partes elementales, quæ simplex est, & admodum incorruptibilis: quæ diu in suo vigore conseruat res ipsas: & sapiens natura istud ordinauit, quia diutius in indiuiduis conseruari satagit, & perpetuò in speciebus. Et quanuis in generatione vniuoca animalium omne animal sibi simile generet in specie: nihilominus in generatione cessabili, quæ per corruptionem generantis fit, genitum differt à generante in specie vel genere: vt videmus in cibus, ex quibus illud generatur quod ex humana carne deficit vi caloris intrinseci, & extrinseci. Neque propterea dico hanc medicinam profus incorruptibilem esse vt cælum: sed quia genita est ex materia super alias, seu aliarum respectu incorruptibili, & facta est simplex ex separatione omnium corruptibilium elementorum: quæ si debite conseruaretur, duraret annorum decem milia sine corruptione: & per os sumpta corpus humanum diu seruaret incorruptum. Hac ratione periti medici semper nos hortantur, vt cibus minus corruptibilibus vtamur. DISCIP. Mihi videtur hæc opinio similis illi quorundam Philosophorum, qui dicebant, Salamandram solo igne viuere, & Alecæm sola aqua, Talpam terra, & Chamæleontè solo aere: quæ opinio falsa est, quia nulla res elementata viuít è simplici elemento, sed ex his viuít, ex quibus etiam componitur, vt inquit Philosophus. Homo ergo non posset viuere ex sola illa humiditate radicali, simplici, & adeò incorruptibili.

RAIMVND. Non dico hominem ex ea sola medicina posse viuere, sed ea vtens cum aliorum ciborum moderatione posset ad veterum Patrum atatem accedere, qui in paradiso terrestri, non solum vitæ Ligno vsi essent, sed etiam alijs fructibus, DISCIPVLVS, Vtebantur primi Patres hac medicina?

RAI.

RAIMVNDVS. Hac vti debebant ad producendam vitam. DISCIPVL. Poterant ne vtire meliori qua se tuerentur à morte? RAIM. Naturaliter loquendo nulla erat in toto mundo hac melior medicina; nam iuxta Philofophi sententiam decimo Metaphysic. In omni genere vnum quoddam est, quod primum in eo genere gradum tenet: Et quia medicina hac genita est ex incorruptibili & efficaci materia (vt intelliges) quæ sub cælo sit, ideo primum tenet gradum in ordine medicinarum conferuatiuarum. DISCIP. Ergo aliud esse nequit quàm Lignum vitæ. RAI. Iam tibi dixi, secundum Mosis Scripturâ eos fuisse priuatos ligno illo. DIS. Fortassis Moses, qui sua in iuuentute instructus fuit in omni Aegyptiorum scientia, & nouit hanc diuinam scientiam (vt Vincentius ait in suo Naturali libro seprimo) loquutus est cum aliqua obliuiscite, vt & cæteri Philofophi. RAI. Nolo plus vel minus quàm deceat credere. DISC. Fortassis est herba illa, qua Medea Iasonem ad iuuentutem reduxit, & qua quum AEsculapius suscitabat ferè mortuos. RAIMVN. Ea est quidem medicina, sed ne dicas herbam. DISC. Dicunt Poetæ herbam fuisse. RAIM. Antiqui sub fabulis poeticis hanc scientiam occultarunt, & parabolice loquuti sunt. DISC. Qualis est hæc similitudo? RAI. Quum hæc medicina paratur, semel fit viridis vt herba: ideo rem vegetabilem nominarunt & herbam. Hac de causa Metuendus Hermetis discipulus, de hac materia loquens, dicebat, O quàm similis est vegetabilibus ob viridem colorem. DISC. Cur herba esse non posset, quum herbæ tot virtutibus scateant, & viribus? RAIM. Medicina hæc haud fieri posset ex rebus vegetabilibus aut animalibus, neque ex re aliqua ab eis manante. DIS. Quæ est ratio? RAI. Cum ea super omnem elementatam rem in corruptibilis esse debeat, necesse est vt trahatur à materia super omnes à corruptione aliena. DISC. Tu tamen in libro Secretorum naturæ dixisti, vt eam à vino rubeo extrahamus. Idem affirmat Ioannes de Rupefcissa. Alij dicunt à Chælidonia herba: alij à sanguine humano. RAI. Ne decipiariis, neque simplici litera Philofophorum in hac scientia credas: quia vbi apertius loquuti sunt, ibi obscurius, id est ænigmaticè, aut per similitudines. DISCIP. Qua similitudine hoc in loco vsi sunt? RAI. Senior philofophus dicit: Hæc res cœnuerit ex colore in colorem, de sapore in saporem, & ex natura in naturam: ideo multiplicata sunt eius, nomina. Mirerius philofophus dicit, Cur factus est rubeus, antequàm foret albus? Respondet, bis fit niger, bis citrinus, & bis rubeus. Quoniam igitur bis fit rubeus vt vinum rubeum, & sanguis humanus, nempe post putrefactionem, & in ipsa distillatione, ideo Antiqui per similitudinem loquentes nominarunt vinum rubeum, sanguinem humanum, & similia. DISC. Crederem animalia plus virium medicinabilium habere, quum etiam sint quacunq; alia re inanimata nobiliora. RAI. Animalium excellentia non versatur aut existit circa proportionem & commissionem elementorum, sed in anima consistit. Et quia supradicta medicina fit ex substantia corporea & materiali, ideo meliora sunt quædam mineralia, quorum compositio durissima est, & fortior animalibus: quorū compositio quo ad corpus, debilis est & facilis corruptionis, paucæq; virtutis. Videmus animalia occupata circa res altas & sublimes, priuata esse vtilibus & infimis: Ideo mineralia quædam, quæ nullam habent operationem intellectualem aut sensitivam, maiorem habent vim corpoream cæteris animalibus. DISC. Si medicina hæc confici non potest ex vegetabilibus, neq; ex animalibus, posset ne elici ex medicinis mineralibus: vt sunt sales, alumina, atramenta, marchasita, antimonium, sulfura, & argentum viuum communia? RAI. Neque etiam ex his. DIS.

Sunt tamen admodum durabilia. RAIM. Non sunt super omnia efficaciora, & incorruptilisa. DISC. Quis hæc corrumpit? RAIM. Ignis magnus. DIS. Ignis omnia corrumpit & dissipat. RAI. Non corrumpit humidum radicale elementorum, neque eorum calidum innatum & radicale. DIS. Quã obrem? RAI. Ob illorum homogeneitatem, & durissimam, ac fortissimam compositionem & colligationem, & ob vaporosam missionem & longissimã & temperatissimam decoctionem in minera. DIS. Concludere ergo vis hæc medicinam fieri debere ex humido & calido radicalibus metallorum. RAIM. Videmus metalla quã mille annos defossa iacuerunt sub terra in Romanis antiquitatibus, adhuc incorrupta esse, & nullum detrimentum ferẽ sensisse: cogita ergo quantum duraret eorum humidum radicale purificatum, distillatum, & à quacunque corruptibili & elemẽtali parte separatum. Hac de causa Geb. lib. 2. cap. 12. dicit, Videmus rem distillatam fieri magis puram, & melius custodiri à putrefactione. DIS. Vnde vis metalla tantam habere vim supra omnia elementata? RAI. A cælo. DISCIP. Res duræ non recipiunt vim cælestem, quia cælis non obediunt: Videmus sigillum non imprimere suam figuram in duro lapide, sed in molli cera. RAI. Corporum cælestium radij in nullo elementorum tanta vi & potestate vniuntur, quantum in terra: quoniam ipsa est proprium & firmum retinaculum virtutum cælestium, & centrum eius sphaerarum: & propterea ipsa est productiua rerum mirabilium, nempe vegetabilium, animalium, & mineralium. Hermes dicebat, genitricem metalli esse terram, quæ fert ipsum metallum in ventre suo: DIS. terram esse metallorum matrem, & cælum patrem: ex eoq; terram in montibus concipere syluestribus & planis, & aquis, & omnibus alijs, in locis: Verum est tamen, quod dum terra in sua permanet duritie, nil potest producere, quoniam non obedit mouentibus: sed quia continuus motus cælestis, & Solis aliorumq; planetarum virtus, terram ipsam continuè excoquit, ideo alteratur & subtiliat: & subtiliores partes virtute Solis eleuantur in fumũ. Ideo vires cælestes quæ continuè à cælo fluunt & in terrã penetrant, inuenientes materiam simplicẽ, subtilissimã, spiritualẽ incorruptibilẽ, lucidã, perspicuã, & naturæ ingenio præparatã & aptam ad recipiendũ influxus cælestes, ob similitudinẽ quam inuicẽ habent, nobiliter infunduntur in ipsũ duplicẽ fumum metallicum radicalẽ. Cumq; materia ipsa spiritualis diutissimè fuerit in ea spiritualitate & cælesti obediẽtia: quã substantia metallicorum principiorũ vniformis est ac homogenia, quæ longissimũ tempore & in mille annis induratur, vt dicit Geb. lib. 1. cap. 7. Ideo cæli in illã infuderunt plures ac plures mirabiles virtutes, quã in quacunq; alia re, quia in ea plus operati sunt. Et hæc est causa maximæ metallorũ virtutis super omnẽ aliã rem elementatã. Illud autẽ verum est, qd cum post diuturnũ tempus hic duplex fumus & spiritualis vapor venerit ad duritiẽ metallicã, q̃uis cælestes retineat vires, nihilofecius impeditus & suffocatus à terreatate & duritie, eas vires præ se ferre non potest. Sed volentes nos eas vires calicas in lucem producere, remouemus terreatatẽ & densitatẽ metalli, & illud ad primã simplicitatẽ reducimus, quæ sufficienter decocta, tantã ostendit vim, vt quasi subito humana corpora immutet, & ea reducat ad verã sanitatem. DIS. Quod nunc dixisti, perplacet: sed an nõ melius foret ex gemis, q̃ ex metallis, supradictã medicinã parare? RAI. Quamobrem? DIS. Quia incorruptibiles admodum sunt, & valde medicinales, & pluribus pollèt cælicis virtutibus q̃ metalla. Ideo Hermes & eius asseclæ dicebãt, omnes rerum inferiorum virtutes, primitus esse in stellis, & imaginibus cælestibus: easq; vires aiebant descendere in res naturales, nobiliter & ignobiliter: nobiliter quãdo materiæ ipsas cælestes vires suscipiẽtes sunt

sunt similes corporibus cælestibus in lumine ac claritate, ignobiliter, cum materiz sunt confusæ ac fœculentæ: in quibus veluti opprimitur virtus cælestis, quia igitur gēma in substantia, lumine, perspicuitate, ac colore, similiores sunt corporibus cælestibus q̄ metalla, qua de re ab aliquibus Philosophis nominatur elementales stellæ, idcirco nobilissimas vires cælestes recipiunt quàm metalla & meliores esse deberent ad faciendū hanc medicinam tam incorruptibilem & virtuosam. R A I. Fateor si totam substantiam in medicinam conuerteremus meliores essent aliquę gēma quàm metalla: quorū virtus hac terreatate opprimitur, quæ radicali superuenit materiz, in qua locantur vires cælestes: Sed quia vt superius dixi neque metalla neque lapides recipiunt cælestes quando sunt in metallorum forma, vel lapidum, sed quando sunt in forma vaporum, donec durecant: Et quia vapores ē quibus fiunt metalla plus moræ trahunt in ea spiritualitate ac similitudine cælesti, quàm vapores ē quibus gemmæ fiunt, ideo metalla plus virium habent cælestium quàm gemmę. D I S. Quomodo possumus huiusce rei certiores fieri? R A I. Gemmæ in substantia propinquæ sunt elementis: & earum prima materia, primæq̄ elementales qualitates parum sunt alteratæ aut permutatæ à sua prima natura: Et natura pauco artificio coagulauit & indurauit illas cum ea trāsparentia & claritate, quam habebant in ipsarum prima fumosa materia. Et idcirco quauis duræ sint, & earum virtus aliquantisper ligata, nihilominus exerunt etiā vim aliquam cælestem: quod non ita accidit metallis. Nam antea quàm introducatur forma metallica, opus est multa & longissīma transmutatione, & elementorum contemperantia, & purgatione & transmutatione sulfuris & argenti viui, salium, & aluminum: & harum rerum longissīma decoctione. Quod si gemmæ admodum durant, non hoc euenit ob multam humiditatem radicalis & viscosi quantitatis, quod arcē simul partes colliget, quia illius partū sunt participes, & sūt facilius triturationis: Sed ideo fit, quia coagulatae sunt à frigore: & in hoc natura parum laborauit. Quoniam autem frigus coagulando, poros claudit, & intus natium calidum continet, ideo aeris calor aperire ac corrumpere non potest: Sed ignis calor vehemens: qui, quauis aliqua metalla corrumpat, eorum tamen humidum radicale corrumpere non potest, quod fit cum sicco terrestri fortissimè commistum & concoctum, vt in auro: His igitur duobus, nempe, cum hoc humido & calido radicalibus, fit supra dicta medicina super omnes incorruptibilis & virtuosa. D I S. Tot rationibus & efficacibus persuasionibus cogor id quod dixisti credere: Sed velim scire, num hęc medicina fiat ex vno aut ex pluribus metallis. R A I. Morienus Romanus dicit, Scitote quod totum hoc non aliud est quàm res vna sola, quæ patrem & matrem habet: & pater & mater eā crearunt & nutruerunt: & ipsa est sui ipsius pater & mater. D I S. Hunc loquēdi modum non assequor. R A I. In metallorum generatione, sulfur est velut semen paternum, & argentū viuum vt materia fœtus fœminæ. D I S. Ergo medicina hæc (vt dicere videris) fit ex vna sola re. R A I M V N D. Omnes Philosophi dicunt hanc medicinam fieri ex vnica re, quæ in se habet quidquid ei opus est ad eius perfectionem, nimirum ex corporibus, sole, aqua, spiritibus, animabus & tincturis. Et quauis in præparatione diuidatur in plures, nihilominus ad vnam redit post præparationem partium separatarum. D I S C I P. Si medicina hæc fieri debet ex vnico metallo, ergo aliud esse non potest quàm aurum. R A I M. Quare aurum? D I S C I P. Quoniam virtuosus est, perfectius, medicinalius, purius, incorruptibilis, & incombustibilis alijs: nam eius partes suere subtilissimæ, homogeniæ, ac puræ: igitur ex conuenienti præparatione, reductum ad puritatem, subtilitatem, & simplicitatem,

multo erit incorruptibilis & efficacius: & conuersum in medicinā suauissimā diutissimè poterit à corruptione humana corpora seruare & propterea medicis eo vtuntur contra multas infirmitates, & præcipuè contra melancholiam & cordis tremorem. Et Geber quoq; lib. 1. cap. 17. dicit aurum esse medicinā quæ corpus in iuuentute lætificat. Et antiqui Poetæ hac de causâ finxerunt Phœbum seu Apollinem fuisse inuentorem medicinæ, & omnium virtutum herbarum. R A I. Concedo aurum in sui natura cæteris metallis perfectius esse: Sed nos non præparabimus in medicinam totam metallicam substantiam, sed solum primam materiam radicalem, quæ vna & eadem est in omnibus metallis (vt asserunt omnes philosophi, & præsertim Philadelphus, & Albertus in 2. tract. tertij lib. de Mineralibus cap. 6.) & non est differentia inter ea, nisi ex accidentibus superuenientibus, & in maiori vel minori decoctione. Et idcirco dicere non debemus aurum in hoc opere cæteris præstare, quanuis in se perfectius sit, & minus accidentium habeat: Nanque (vt dicit Geber libro primo capite octauo) in depurando alia metalla per artificium reducuntur in puram & nobiliorem substantiam breui tempore. Et hoc inde euenit, quòd in se omnes causas habeant corruptionis & calcinationis, quas Geber scribit libro tertio capite sexto, & facile reducuntur ad materiam primam suam, & separantur accidentiæ quæ superuenerant: id quod auro non contingit (vt affirmat Geber lib. 1. cap. 8. & Alb. 2. tract. lib. 3. de Min. cap. 5. & 4. lib. cap. 7.) ratio est, quòd non solum habuerit fortissimam compositionem, sed quia prima mineralis materia est sal, aut vitriolum (vt aliàs intelliges). Et quia metalla debite in sal verti non possunt nisi mediante conuenienti calcinatione (vt dicit Geber in toto Testamento) quæ calcinatio auro euenire non potest: quoniam debita metallorum calcinatio fieri debet sine vlla alterius rei mixtione, sed cum proprio sulfure interno & adustibili (vt dicit Geber lib. 1. cap. 13. & lib. 2. cap. 13. & 14. & lib. 3. cap. 6.) quod sulfur adustibile non est in auro: ergo debite calcinari & ad primam materiam reduci non potest: Et hoc confirmat Geber libro tertio capite quarto dicens, Aurum habere densam substantiam & sine sulfureitate comburente, manifestum est ex eius omni operatione in igne, quoniam neque diminuitur, neque inflammatur: Et quicunque illud calcinaret cum sulfure extrinseco, aut cum sale, aut cum aqua vitæ, aut aqua forti, aut Mercurio, aut odore plumbi, & similibus alijs externis rebus, amitteret tempus & expensas. Ideo Geber libro primo capite decimo septimo loquens de auro dicebat, Calcinaur & soluitur sine vtilitate. Et hoc fatetur Agrippa se esse expertum. Et ratio est, quia iuxta veterum opinionem, solum aurum est metallorum forma, & est species deducta ad vltimam perfectionem: nam neque natura neque arte posset melius fieri. D I S. Iuxta Gebri sententiam libro tertio capite septimo, Artificium vincit opus naturæ in hac arte: & hoc etiam affirmant alij Philosophi. R A I M V N D V S. Intelligunt de metallis imperfectis, in quibus facile separari queunt accidentia superinducta radicali materiæ, & ea magisterij auxilio reduci ad vltimam perfectionem: Et hoc Geber confirmat in lib. Inuestigationis, cap. de Præparatione aceti acerrimi. Ideo Albertus in quinto de Mineralibus capite primo dicit, Omnium metallorum esse peculiare (scilicet imperfectorum) vt videantur esse incompleta in specie, ideo conuertibilia sunt in omnia. Sed vt idem Albertus libro tertio capite septimo dicit, Ars nõ permutat aurum: quoniam cum peruenerit iam ad vltimam sui perfectionem, quanuis paucula accidentia separares quæ eius radicali materiæ superuenerunt, non tamen eam efficeres meliorem, quandoquidem (vt dixi) ad vltimam perfectionem peruenerit illi possibilem. Ideo Mar

nebulis mas
m. b. h. v. v. v. v. v.

silius Ficinus dicit, Omnino falsum est credere auri materiam ingredi humanum corpus, aut in substantiam potabilem conuerti: quoniã oporteret ipsum conuerti prius in sanguinem, & postea in carnem: quod impossibile est, propter eius duritiem. Ideo vanus est multorum labor, qui medicinas cum auro faciunt, aut eas inaurant vt delicatioribus placeant. Quod si veteres Medici philosophi, & Poetæ aurũ laudarunt, non intellexerunt de cõmuni auro. **DIS.** Est ne fortasse aliud aurum quã cõmune? **RAI.** Quando vi ignis humiditas radicalis distillatur, simul cum ea distillatur suus naturalis calor in colore aurũ: & illud est aurum Philosophorũ. Et de his duobus vaporibus loquebatur Alb. in 3. Met. dicens, Vapor humidus includens, & vapor siccus inclusus in illius ventre simul eleuantur: & hoc fit vi caloris vt rursũ vaporem eleuantis, quoniã semper commiscet, & facit vt vnus essentia moueatur in alterius essentia. Ipse etiam Alb. in 4. Met. tract. 3. cap. 18. de his vaporibus dicebat, Ex natura misti, siccum retinet humidum vt sine ipso non euaporet: & humidum confert sicco quandam subtilitatem, vt cum eo euolare possit. Iste igitur vapor siccus radicalis, quoniã est aurei coloris, ideo antiqui nominauerũt aurũ, & animã. Hermes de hac anima loquens quẽ per distillationem portatur in ventre illius vaporis albi, dicebat: Portauit eam ventus in ventre suo. hoc totũ occultarunt Poetæ sub Iouis & Ganymedis fabula. Hoc idem significare voluerunt dicentes, Iouem esse conuersum in auri pluuiam.

Et quoniã Virgilius huius sciẽtię notitiam habuit, vt asserunt aliqui philosophi, & multis in locis obscure de illa locutus est: idcirco volo vt aliqua eius carmina declaremus huic sciẽtię pertinentia, & huic loco admodum conuenientia. Dicit igitur in sexto Aeneid. auri ramum intra opacam arborem abscondi. Superius dixi hac in sciẽtia partem vegetabilem esse sal, quod interdum viride est vt herba, & quod in eo erat occultus Philosophorum Sol seu aurum. Et arbor illa vocatur obscura & opaca ob suam terreitatem, quæ nondum est separata: Ideo vocatur Saturnus. Et aurum istud nominatur ramus, quia ex hoc vegetabili sale participat: & totum ostendit aureum colorẽ. Quia verò superius dixi quod in manifesto seu extrinseco ad rubedinẽ vergat, & est lentus ac debilis is ramus: Ideo Geb. in secũda descensionis causa vocat corpus debile. Sacer est Proserpinę inferorũ Deæ: per Proserpinã intelligit aquã mercurialem aliter etiam lunonem dictã, quæ inferni Dea fertur, quoniã ipsa omnia tenet ligata in centro terrę Martis: & ea separata, omnis pars soluta est. In distillatione trahit secum aurum istud (vt superius diximus) ideo dicitur illi dicatum, aurum istud cinctum est à clausis vmbribus & obscuris vallibus: per quas significantur ferri terræ partes. Nemini ergo conceditur terræ viscera ingredi, id est terram à prædicto sale separare, nisi prius per distillationem non separetur dictum aurum, quod (vt ait Geber lib. 2. cap. 7.) nunquam separari possit à prædicta terra & facibus nisi per sublimationem. Et quoniã prædictum aurum Philosophorum in distillatione non confertim descendit (vt ait Geber in secũda descensus causa) sed paulatim, guttatimquẽ vt ait Senior philosophus, ideo Virgilius dicit, Vno euulso, non deficit alter aureus. Quandoquidem verò huius sciẽtię notitia est admodũ profunda: & vt inquit Geber, Seruatur in Dei potentia: ideo Poeta dicit omni studio quarendam esse: Nam si Deus & Cæli te in hoc negocium deducunt, facile poteris euellere seu rapere dictum aurum, quoniã facile est. Sed si fortunatus non es, vt hanc sciẽtiam eiusque materiam veram non calleas, nunquam posses prædictum aurum capere neque cum duro ferro id est à duro ferro, & hac loquendi phrasi vtuntur etiam Philosophi,

*Aurum philosophi
radicalis*

pars vegetabilis

Mirerius philosophus dicit, Coquas quovsq; humiditas eleuetur in alembi cum: quoniam ipsa est sudor similis auro. In Cælo philosophorum scriptū est, Exaltetur ignis vsq; ad quartum gradum per spacium horæ, & exibat aqua in colore auri. Senior philosophus ait, Aurum huius lapidis, est aurū philosophorum, & est tinctura quæ est anima, cum qua ascendit spiritus. Dicit etiam, Nominat Hermes aquam albam illorum, aurum: quoniam anima tingens est abscondita in eorum alba aqua. Razes in Lumine luminū dicit, Oleum quod capit rubesci colorem est sulfur: & illud etiam est es: & Solicomparatur & auro. In Philosophorum Turba scriptum est, Numus noster dum rubeus est, vocatur aurum. Dicit rursus Senior philosophus, Aquam nominarunt animam, quam Hermes vocavit aurum, quando dicit Seminate aurum in terra foliata. **D I S.** Quid est hæc terra foliata, in qua hoc philosophorum aurum feminare debemus? **R A I.** Est mercurius præparatus, cū quo vnire debemus suū sulfur: quauis intelligi posset in alio modo. **D I S.** differere mihi hunc alium modū. **R A I.** Secundum Geber sententiam in 3. lib. cap. 7. in corporibus metallicis sunt duæ sulfureitates: quarum vna conclusa est in profundo argenti viui in suæ cōmitionis initio: & hæc vocatur aurum, æs, venus, numus, arsenicum, auripigmentum, vitrum, vitriolum, anima, ignis, aqua viridis, leo viridis, vinum, sanguis humanus, sanguis draconis, aqua permanens, ad differentiam aquæ mercurialis, quæ non est permanens: quoniam illa est fixationis impedimentum. Alia corporum sulfureitas est superueniens, & fixa: & hæc vocatur sulfur, mars, vitrum, vitriolum, vinum & sanguis. Et quia hæc sulfureitas sublimat vt folia auri vel argenti & multorum aliorum colorum significatorum per Argi oculos in pavonis caudam conuersos. Supradictum verò sulfur dicitur aurum, venus, & cōpar, vniri debet cum hoc alio sulfure marte appellato (vt ait Geber lib. 1. cap. 13.) & hoc fieri debet mediante aqua mercuriali, quæ (vt dicit Geber lib. 1. ca. 15.) est mediū coniungendi tincturas: & significata est per subtilissimū Vulcani rete, cum quo simul Martem Veneremq; ligauit. Ideo Hermes dixit, Seminate aurum in terra foliata. Arnaldus dixit, Aqua est mediū quo iunguntur tincturæ id est sulfura: quæ (vt dicit Geber vt supra cap. 13.) sunt lumen & tinctura omnium corporū. **D I S.** Ne mihi amplius de hoc auro differas, quia certus sum aurum philosophorū non esse aurum cōmune, neq; ab auro cōmuni elicitur, sed bene credo ab argento cōmuni debere accipi. **R A I.** Quis tibi hoc persuadet? **D I S.** Quoniam Luna in suo profundo est aurum (vt inquit Geber in Testamento) & tu superius dixisti, vt acciperemus illud philosophorum aurum, quod in metallorum iacet profundo. Et videtur etiam argentum esse perfectius alijs, & in igne incorruptibilis: Et multi medici eo vtuntur in aliquibus medicinis. **R A I.** Possem ea omnia quæ ferè de auro dixi respondere, quauis inter ea sit multa differentia: Nam si præparaturi essemus omnem substantiam metallicam, melius foret argentum quàm alia: Sed quia non est quòd aliud capiamus quàm radicalem partem, & illud aliud sulfur supradictum quæ in omnibus sunt, ergo dicere non potes argentum in hoc opere melius futurū quauis in se perfectius sit. Imò quia perfectius est, ideo difficilius potest conuenienter ad primam & proximā materiam naturæ metallicæ, nempe in salem aut vitriolum: quoniam in se habet parum sulfuris adustibilis, & difficulter calcinatur: quoniam (vt dicit Geber lib. 3. cap. 9.) corpora pauca terrestretatis sunt difficilioris calcinationis. Ideo idem lib. 1. cap. 18. in fine, dicit, Argentum calcinari & solui similiter cum maximo labore & nulla vtilitate. Et quia Arnaldus in libro perfecti Magisterij dicit, Metallū ad primā materiam reductionē esse facilem, ergo non intelligit de auro vel de argento, **D I S.** Dixisti duritiem metalli

metalli, causam esse quo minus radicalis substantia possit suas vires ostendere: ergo si illud in aqua soluerò, poterit statim eas caelestes vires ostendere, & inde vtilitatem consequar: quòd si vtilitatem non referrem, stans solummodò in calcinatione ac solutione, vltèrius procedam ad coagulationem. R A I. Indebitè ac cum extraneis rebus radicale simul cum accidentalì solues, & propterea non valebit, quanuis coagules: cum liber non sit à terrestreitate & alijs accidentibus: Sed dico tibi, quòd neq; aurum, neq; argentum, verè solui possunt, quia (vt dicit Geb. lib. 2. cap. 15.) Solummodò res quæ falsis naturà habent vel aluminum, sunt solubiles. D I S. Conuertam eos in sales. R A I. Indebitè conuerteres in sales, cum in se causam calcinationis non habeant: Ideo erunt sine vtilitate. Quòd si Medici & Philosophi dixerunt vt præparemus in medicinam, & quòd in suo profundo sit aurum, intellexerunt de argento Philosophorum.

D I S. Quale est hoc Philosophorum argentum? R A I. Sicut prima materia mineralis metallorum est vnum sal (vt dixi & dicemus) ita etiam volentes naturam imitari, conuertimus metallum nostrum in sale album vt argentum, & à Philosophis nominatur arg. & in suo profundo tenet occultū vaporē solum rubeum, sulfureum, dictum aurum: et de hoc argento loquuntur Philosophi. Ideo non oportet fundamentum aliquod (in hac scientia) iacere super aurum, aut super argentum communia: quoniam omnes Philosophi dicunt, hanc medicinam fieri debere ex re vilissima. Morienus Romanus dicit, Ego tibi præcipio, vt in pondere materialium pro hoc opere nihil expendas vllò modo. Alphidius Philosophus dicit: Hoc secretum non emitur, & inuenitur in via profectum, vt quiuis pauper habere possit. D I S C I P V L V S.

Tu cerebrū inuolueres nò solum mihi, sed Solomoni: dixisti nos debere hanc medicinam facere ex metallis imperfectis, & nunc dicis fieri eam ex re vilissima: non sunt tamen vilissima metalla imperfecta, neque in vias projiciuntur, sed emuntur. R A I M V N D V S. Quanuis imperfecta metalla in se vilissima non sint: est tamen eorum calx vilissima apud ignaros: nam eam projiciunt in angulos semitarum, & ex ea tam pauperes quàm diuites gratis habere possunt. Geber in libro Radicum dicit: Cum vidissemus corpora imperfecta, nostra experientia & ingenio præparata & ab omni superflua corruptione mundata, nos ea inuenimus maioris claritatis & splendoris, quàm ipsa corpora naturaliter perfecta. D I S C I P V L V S. In primo fundamento dixisti, oportere, si fiat hæc medicina, vt fieret ex incorruptibiliori substantia quæ foret inter mista ex elementis. Qui ergo fieri potest ex imperfectis metallis, quæ sunt corruptibilia? R A I M V N D.

Superius dixi metalla imperfecta quo ad primam formam substantialem esse ab igne corruptibilia: sed quo ad radicalem substantiam esse super alias elementatas res, incorruptibilia. Philadelphus Philosophus dicit, humidum radicale metallorum in ipsorum calcinatione ob homogeneitatem & fortem metallorum vnionem non consumit, nec separari, quemadmodum consumitur & separatur humidum lapideum, volatile & fugiens ab igne, sed metallorum humidum fixum est & permanens in igne. Albertus in 3. Miner. cap. 2. dicit, Videmus omnia metalla etiam in magnis ignibus retinere ipsorum humiditatem, de qua radicali humiditate loquens Geb. in 2. lib. cap. 19. dicit, quòd supra omnē humiditatē expeçtat ignis calorē. D I S. Dixisti metalla imperfecta quo ad formam substantialem esse incorruptibilia: certum est partē radicalem esse per totam substantiam metallicam dispersam, ergo dū corrumpitur prima forma substantialis, simul cū ea corrumpitur substantia radicalis. R A I M. Dicit Alb. in 4. Meteor. tract. 2. cap. 9. calorem vehemētē congregare partes homogeneas, & separare heterogeneas: nam

ignis soluit humidū & separat illud à terreo crasso ea à seiuicem separando: cum verò humidum detineatur à terreo sicco, non potest taliter separari, & ideo distillare incipit cum terreo subtili, & ob ignem fortissimum funditur in vitrum: & tunc terreum crassum quod fortiter eum tenebat, in squamas vritur. DISCIP. Responso hæc admodum placet: Sed nonne vis calcinare ac soluere tuum metallum? RAIM. Spiritus fixus, sulfureus & quasi extrinsecus, dictus Mars, non soluitur: quia, vt dicit Geber libro primo capite tertio decimo, non habet partes salugineas, sed subtiliatur cum aqua mercuriali significata per omnes acutas aquas, vt dicit Geber libro secundo capite quinto decimo, Pars Mercurialis simul cum sulfure suo intrinseco dicto Venere soluantur, quia salis naturam habent: Et hoc modo carmina illa intelliguntur:

*Soluere qui nescit, uel subiliare metallum, Corpus non tangat, Mercuriumque sinat:
Nam soluere nequit fixum uolatiuum probè tenere, Dictorum alterutrum facere si nescias.*

DISCIPVL. In alio carmine dicit, *Omnibus hoc dico liquate corpora in aqua &c.*

Quid per corpora intelligunt? RAIMVMDVS. Quauis interdum de humanis corporibus, tamen Philosophorum corpora sunt duosulfura supradicta: vnum dictum Mars & sulfur: aliud dictum Venus & arsenicum. Geber libro 2. cap. 17. dicit, Omnia corpora sunt sulfur aut arsenicum: & hæc sunt medicina quæ coagulat argentum viuum. Hæc igitur corpora solui ac subtiliari debent, vt antea dixi, vt per minima vniri possint: Ideo dicunt, Ex duabus aquis vnam capite, quæ vobis magis placet, & facite quod dico: date illum potui vestro illi inimico. DIS. lam diu optaui hæc carmina Italica intelligere, ideo mihi gratum erit tuam expositionem intelligere. RAI. Ex his duabus aquis sulfureis, cape illam quæ aurum vocatur, & coniunge cum ea quæ ferum vocatur, significatum per inimicum nostrum: & hæc coniunctio fit mediante aqua Mercuriali vt superius dixi. DIS. Quauis hæc non intelligam nisi praxim videam, nihilominus verbis tuis credo, hoc tamen pacto vt quæ videntur mihi dicenda dicam. RAI. Quoniam & ipse libenter hisce de rebus loquor, idcirco dic quod tibi placet: eritque mihi gratum omne. RAI. Quo modo poteris ex aquis metallicis facere medicinam corporum humanorum, cum illæ sint foetidissimæ, horribiles, corrosiuæ, & tam acutæ, vt Philosophi dicant illas esse venenum pessimum: Nam Morienus Romanus de illo odore loquens inquit, Ille est odor qui assimilatur odori sepulchrorum, in quibus mortui sepeliuntur. Videmus thermarum aquas aliquam habere horribilitatem, quia dum per loca subterranea & mineralia præsertim sulfurea & bituminosa transeunt, trahunt secum partem aliquam mineralem & odorem metallicum vel sulfureum: ergo eo magis erit horribilis ea substantia metallica in aquam conuersa. RAI. Quemadmodum fructus in ætatis initio sunt acerbi & austeri, quia sufficientem concoctionem & maturationem non sunt assequuti: & dum subinde à terra nouum humorem trahunt, non possunt sufficienter maturari & dulcescere, id quod fit longo ætatis calore, in quo dum concoquantur et eorum humor matura tur, sicut dulces & odorati: ita euenit nostræ medicinæ extractæ à terra metallo rum: nam ante sufficientem concoctionem & digestionem ea est foetida & horribilis: & dum eius vapores in decoctione saliant & ascendunt, non potest sufficienter dulcescere: Sed his vaporibus coagulatis, & sufficienter concoctis, acquirit mirabilem suauitatem & dulcedinem. Ideo Arnaldus in Rosario dicit, Dulcifica amarum, & totum habebis magisterium. DIS. Superius dixisti iuxta Marsilij Ficini sententiam, aurum non habere cum humana carne convenientiam vel symbolum aliquod, nec in eam posse conueri: ergo metalla imperfecta minorem

minorem cum humano corpore affinitatem habebunt, & ex illis medicina fieri non poterit quæ per os sumatur. RAI. Verum est metalla dum in metallorū substantiam perstant, quanuis cū aqua vite subtiliarentur, non haberent affinitatē aut cōuenientiam aliquam proximā cum humana carne: sed corrupta forma prima durissima, & deducta ad ipsorum primam materiā sufficienter purificatam, concoctam, & dulcificatam, tunc haberent eam affinitatem & conuenientiam cū humano corpore quam habent alij cibi aut medicinae conseruatiuæ, quanuis hæc foret multò alijs efficacior. DIS. Hæc tam efficax medicina possitne omnes curabiles infirmitates sanare? RAI. Dixi iuxta philosophi sententiam 10. Metaphys. In omni genere vnum esse quod primum gradum teneat in eo genere: & quia diuersi gradus reperitur in medicinis: & aliquæ plus vel minus operantur in curatione diuersarum infirmitatum & in humano corpore à corruptione seruando, ergo necessarium est medicinam reperiri, quæ super omnes virtuosa sit & potens ad sanandas omnes infirmitates, & ad tuendum corpus à corruptione. Et hæc est nostra medicina, quia genita est ex efficaciori & incorruptibiliori substantia quæ sub cælo sit. Scimus etiam, appetitum naturalem non posse vbique & in omni parte, suo priuari effectu (vt ait philosophus) Et quia omnis res naturaliter perfici desiderat, quantum suæ naturæ possibile est: Ideo hic appetitus naturalis qui est in medicinis vt perfectissimæ sint, & vt possint omnes morbos curare, oportet vt in aliqua adimpleatur: & hæc erit nostra medicina. Videmus etiam substantiam subtilem & formalem in quantitate materiæ submersam, non posse suas vires exercere: Sed quo magis spiritalis est & formalis atque à materia separata & à quantitate, eò magis suas vires extendit in multos effectus. Quoniam autem medicina nostra composita est ex spiritibus subtilibus & materiæ simplicis & quasi sine materia elementalī, ideo sine vilo impedimento extendi potest ad omnes infirmitates curabiles. Cognoscimus etiam omne agens habere virtutem operandi iuxta propinquitatem & similitudinem, qua cum primo agente participat: Primum verò & vniuersale agens corporeum & simplex, est corpus cælestē: quod veluti vniuersalis causa ad omnes inferiores res extenditur: Et quia medicina nostra ob suam subtilitatem, puritatem & incorruptibilitatem, super omnes substantias corporeas maximam propinquitatem & similitudinem habet cum cælestibus corporibus, ideo super res omnes corporeas inferiores poterit omnes curabiles infirmitates sanare, non solum physico medico, sed etiam chirurgo pertinentes. Dicunt præterea medici, Hieram picram compositam singulari pollere virtute vt à capite, collo, pectorēque humores trahat: & non ab alijs inferioribus membris: quoniam genita sit virtute stellarum quæ super caput, collum, & pectus influunt: vt sunt astra dicta Arietis, Taurus, & Gemelli. Similiter de alijs medicinis dicere poterimus, quæ humores trahunt à cruribus, genubus, & pedibus: quoniam specialem influxum receperunt & virtutem à stellis Capricorno, Aquario, & Piscibus: Et quia omnia metalla recipiunt esse, nomen, numerum, colores, vires, & proprietates ab omnibus planetis, & planetæ influunt super totum corpus humanum. Certum est autem (penes veterum philosophorum sententiam) omnia metalla iuxta similitudinem, virtutem, nomina, colores, & proprietates, esse in quolibet metallo (vt dicemus) ergo medicina nostra quanuis ab vno solo imperfecto metallo, nihilominus in se habet omnem virtutem metallorum & planetarum: & in eius compositione veniunt omnia illa metalla: ideo vim habet supra totum corpus humanum vt sanet omnes curabiles infirmitates. Et quia illa humiditas radicalis à nostro metallo distillata

per similitudinem à philosophis nominatur aqua vitæ & aqua ardens, ideo Ioannes de Rupefissa loquens de illa dicit, Aquam ardentem bonam habere in se virtutem omnium metallorum : Sed vt dicit prædictus philosophus, Aqua nostra non est aqua vitis, sed aqua vitæ. Similiter loquens de sulfure subtili supradicto nominato, auro, sanguine, & vino : dicit, Scito vino non modò auri proprietates retinere, sed multò magis omnium metallorum. **DIS.** Quauis iam dictæ rationes sapienter sint dictæ, attamen videtur mihi impossibile vnam medicinam solam posse omnes infirmitates sanare, at causam dicam: morbi contrarij (vt dicunt medici) curantur contrarijs medicamentis: quoniam verò contrariæ qualitates in eodem subiecto esse non possunt, ideo non mihi videtur possibile vt vna medicina possit omnes infirmitates curare, Dicit ad hæc omnes philosophi, ab vna re vnum solum effectum produci, ergo vna medicina sola non potest plus quàm vnum morbum curare. **RAI.** Vna & simplex res, multos & contrarios effectus producit iuxta naturam & diuersam dispositionem recipientium. Videmus enim solis calorem contrarias operationes facere: nam lutum desiccatur, & ceram liquefacit: nihilominus est eadem operatio, & in se contrarietatem non habet: Et quauis medicina nostra vna sit, & forsitan vnam solam & propriam operationem habeat, nihilominus si considerare volumus illam in quantum pro magna similitudine quam habet cum omnibus causis caelestibus quæ multæ sunt, ipsa est susceptura multarum virtutum caelestium: & hoc modo dicimus medicinam nostram in virtute multiplicem esse, & posse causare multos & varios effectus iuxta recipientium dispositionem. **DIS.** Sinamus tandem sermones hos: nondum mihi declarasti ex quo imperfecto metallo hæc medicina. **RAI.** Gratum mihi erit sententiam tuam intelligere. **DIS.** Mihi videretur vt ex plumbo fieret, aut ex stanno: Nam Pithagoras dicit hoc totum se cretum esse in plumbo: Hermes quoque ait, in Saturno esse naturasque coniunctas cum complemento, id est terram, aquam, aerem, & ignem: & cum eo portæ aperiantur scientiarum. De stanno loquens Geber libro primo capite vigesimo dicit, stannum esse perfectius inter corpora imperfecta: & libro quarto capite decimo octauo etiam dicit, Considerauimus ob examen huius magisterij, Iouem approximari maximæ perfectioni in ordine maioris operis. **RAI.** Plumbum & stannum communia (iuxta Gebri sententiam libro tertio capite duodecimo) sunt immunda in radice & in principio ipsorum creationis, quia habent substantiam mundam sulfuris & argenti viui. Et quia impurum simul cum puro facta sunt vna substantia & vna essentia, ideo dicit, non esse possibile vlla industria per medicinam primi ordinis id est per præparationem aliquam remouere talem terreitatem immundam & impuram, neque untes nos remouere essentiam: Et inquit Geber se multum temporis fuisse sub vmbraculo desperationis cum non posset hæc corpora præparare cum complemento splendoris sui lucidi: Sed in se reuersus, animaduertit hæc corpora in profundo esse naturæ suæ immunda. Hac de causa libro secundo capite septimo dixit, Si sublimaueris id est si exemeris argentum viuum à plumbo aut à stanno communibus, post sublimationem videbis illud nigredine infectum: & quarto libro capite octauo in principio dicit, Solum in mollibus corporibus ingenio huius artificij non possumus remouere festinantiam liquefactionis, neque impuritatem in radice innatam suorum principiorum, alia ratio, quia ista duo metalla mundari non possunt, est, quia vt dicit Geber libro secundo capite secundo, Si sulfur & arsenicum nostra naturaliter & per minima non sint coniuncta cum facibus alicuius rei fixæ, necessarium esset vt illa in sublimatione ascende-

ascenderent cum tota substantia non mundata. Quia igitur plumbum & stannum communia non habent substantiam fixam id est duram, terream & permanentem in vehementi igne, sed cum tota substantia refugium, ideo spiritus, qui ab eis sublimarentur, secum ferrent immundiciem. Ideo Geber in fine libri primi dicit, Quod metalla illa quæ in radice participant maiorem liuiditatis infectionem, inueniuntur longioris laboris, & minoris perfectionis: & hæc est plumbum & stannum communia. D I S. Fortasse credis me quoque non studuisse Gebero? quauis non intelligam, quia profundissime melocutus est. R A I. Credo te auidum esse huius scientiæ, & interdum legisse Geberum, sed rursus credo (vt dixisti) neque te, neque multos alios intelligere: Nam in fine summæ dixit, talem doctrinam se scripsisse cum modo loquendi quem solus Deus intelligere possit, aut is cui Deus suam gratiam infuderit, aut ipsemet qui scripsit. Et eodem in loco dicit, solummodo artificem & doctrinæ filios posse hanc scientiam intelligere. Sed quod inferre volebas? D I S. Volebam dicere, mihi videri in Geberi sententijs contrarietatem: Nam libro tertio capite octauo dicit, Considerauimus corrupentia in stanno, non esse coniuncta in radice, sed superuenisse. Et quia in prima missione non multum sunt illi coniuncta, ideo facile separari possunt. Et capite decimo dicit, Iouem esse mundum, sed Saturnum immundum. Et in libro Inuestigationis, capite de Præparatione acetii acerrimi, loquens de corporibus imperfectis, dicit, omnia quæ superuenere accidentia posse remoueri, & quod integre præparari possunt ac mundari. R A I. Certè mihi videtur quod ei studueris, sed æquiuocationem non intelligis. Nam quando Pithagoras, Hermes, & alij philosophi dicunt, in Saturno totum secretum consistere, & illum esse immundum, sed stannum mundum, & alijs perfectius, & quod in radice sit mundum, & accidentia superinducta posse ab illo & ab alijs remoueri: & quod in ordine maiori id est in multiplicatione approximet perfectioni maximæ: tunc intelligunt de metallis quæ occulta sunt in nostro metallo puro & mundo in radice. Intelligunt tunc de communibus. D I S. Responso, Hæc mihi videtur fuga esse, sed tamen iudicium ferre non possum, quia notitiam non habeo horum metallorum intrinsicorum tuo metallo: ideo scire verè velim quæ sint hæc metalla Philosophorum intrinseca tuo metallo. R A I. Quauis superius de auro & arg. viuo tibi declarauerim, volēs tamen ampliorē tibi dare intelligentiam, de alijs etiam disserā. Sed operæ precium erit, vt tibi prius metallorum origines declarem, & modum generationis illorum, vt coguoscas quod in occulto habeant aut teneant. D I S. Et hoc mihi erit gratissimum. R A I. Imo vtile ac necessarium: nam Geber libro primo capite nono dicit, Quod cum locutus esset de principijs quæ sunt de naturæ intentione, loquetur etiam de illis in quantum sunt principia huius nostri magisterij. Principia ergo naturalia metallorum, sunt etiam principia huius magisterij. Ideo ipse Geber in proemio primi libri dicit, Quod qui nescierit principia naturalia, remotus erit & longinquus ab arte nostra, quia veram radicem non habet, super quam fundet suas intentiones. Et tertio capite eiusdem libri dicit, Qui magno naturali ingenio præditus non fuerit, & animo subtiliter rimante principia naturalia & naturæ fundamenta, non inueniet radicem huius preciosissimæ scientiæ. Scire igitur debes principia naturalia metallorum in tres secari differentias: Aliqua enim remotissima sunt, alia sunt media mineralia, alia immediata. D I S. Ordine igitur hæc principia omnia explica & naturalem ordinem generationis metallorum. R A I. Quauis (iuxta Hermetis opinionem) principia metallorum remotissima sint quatuor elementa, nihilomi-

nus quia denominatio fit à prædominante, ideo dico quia secundum com-
 munem opinionem, terra cum aqua mixta, est principalis radix & fundamen-
 tum omnium mineralium. Aristoteles quarto Meteororum inquit, Ex ter-
 ra & aqua sunt metalla & quaecunque igne liquefcunt. Et idem ibidem at-
 que Auic. de Mineralibus inquit, metallorum materiam esse aqueam sub-
 stantiam terræ substantiæ mixtam forti mixtione. **D I S.** Dic quomodo in
 metallum conuertantur. **R A I.** Stellæ omnes & planetæ ex lumine à Sole re-
 cepto, & ob illorum continuum & vniformem motum circularem & radio-
 rum reuerberationem, atque etiam propter tenuissimam & potentem virtu-
 tem penetratiuam, continuè terram calefaciunt in centro ac superficie, intus
 ac foris. Quoniam verò res omnis decocta & alterata, immutatur tandem &
 corrumpitur: ideo terra mixta cum aqua diutissime cocta & vsta, conuertitur
 in aliam naturam terream, vt videmus in lignis vstis, & lapidibus in calcem
 conuersis. **D I S.** Terra ita transmutata, quam in terram vertitur? **R A I.** Conuer-
 titur in quoddam terræ genus adustæ, quæ in se aliquam salis substantiam con-
 tinet vel aluminis: vt experientia videmus calcem, cineres, sudorem, vrinam,
 sputum, maris aquam, à sole decoctam, in se continere aliquos sales. Et ideo
 Geber in principio Testamenti dicit, ab omni re combusta fieri sal posse. **D I S.**
 Vulgò hic sal quo nomine indicatur, qui in ea terra occultatur adusta quæ est
 metallorum principium remotissimum? **R A I.** Vulgò nominatur vitriolum:
 & illud est medium minerale, & proprium semen generandi omnia metalla.
D I S. Ergo ex vitriolo generantur cuncta metalla? quomodo huius rei cer-
 tior fiam? **R A I.** Ratio & experientia te docebunt: nam res omnis in id resol-
 uitur ex quo est cõposita. Si metalla soluerè scies in eorum primã materiam &
 proximam naturæ metallicæ, videbis ea in vitriolum resolui: ex eo igitur con-
 stant. Et hoc confirmat Geber in libro Inuestigationis, capite de Vitriolo di-
 cens, Certum est (vt aliàs considerauimus) à corporibus imperfectis elici di-
 uersa genera vitrioli nobis necessarij. Idem confirmat libro tertio cap. septimo
D I S. Si omnia metalla generantur ex vnica materia cum sulfure, cur ergo ait
 Geber trahi diuersa vitrioli genera? Et cur dicit à metallis imperfectis potius
 quàm à perfectis? **R A I.** Per vitriolum in hac scientia intelligitur non solum
 illud sal vel alumen supra dictum, sed etiam sulfure: & hæc arti nostræ necessa-
 ria debent à metallis imperfectis educi ob iam supra narratas rationes. **D I S.**
 Quare magis ex vitriolo generantur metalla quàm ex alio alumine aut sale?
R A I. Quoniam illud est magis sulfureum & naturæ metallorum propinquius
 ac in se vim mineralem continet, & est proprium semen & prima materia aut
 medium minerale ex quo generantur omnia metalla. Et quando Philosophi
 dicunt non fieri metallorum transmutationem nisi prius ad primam reducantur
 materiam, intelligitur ad naturam vitrioli. Et ideo vana est eorum opera
 qui vegetabilibus vtuntur aut animalibus, aut alijs rebus quæ non sint metal-
 lorum naturalia principia & arti propinqua. **D I S.** omnes Philosophi dicunt,
 sulfure & argento viuum esse principia naturalia metallorum. **R A I.** Vitriol-
 um componitur aut generatur ex aqua & terra simul digestis & decoctis: ex
 qua decoctione terreum subtile vnctuosum conuertitur in sulfure, & humidum
 aqueum radicale cum terreo subtili, fit viscosum & est materia argenti viui: ob
 hanc causam inquit Philosophi metalla generari ex sulfure & argento viuo:
 Sed non sunt sulfure neque argentum viuum cõmunia (vt probat Geber lib. 1.
 cap. 12.) **D I S.** In prædicto loco ait Geber, hunc esse metallorum generationis
 modum, nempe quòd eorum quoduis prius in terream substantiam conuer-
 titur: & ex his duabus terreis naturis emanat duplex fumus subtilissimus à cal-
 lore

lore multiplicatus in terræ visceribus: Et hic duplex fumus (sufficiens concotus) est immediata materia metallorum. Antea igitur quam in terram conuertantur, erant sulfur & argentum viuum communia: & hoc modo possumus dicere illa esse principia metallorum. R A I. Non bene capis Geberi sermonem: nam ibi dicit, ea non esse principia naturalia in natura sua, id est communia: Sed aliud quod sequitur ob eorum substantiæ alterationem in naturæ radice ad terram substantiam. D I S. Non te assequor. R A I. An non tibi dixi radicem & naturale fundamentum omnium mineralium, tam sulfuris & argenti viui communium quam metallorum esse terram cum aqua mistam? D I S. Sequere. R A I. Ergo duorum horum alteratio ad substantiam terram non fit in ipsa substantia & essentia argenti viui & sulfuris cõmunium, sed in eorum radice, id est in terra cum aqua mista, quæ ob calorem mineralem & cælestem decoquantur & transmutantur in vitriolum. Et quia vt dicit Geber lib. 2. cap. 15. Ex operibus naturæ possumus probare, solummodo res quæ salium & aluminum naturam habent ac similia, esse solubiles: Ideo prædictum vitriolum opere subterranei caloris & diametralis reuerberationis Solaris ac stellarum, soluitur: & ab eo eleuatur aut manat duplex fumus: nam calor semper miscet, & subtilissimè ac fortissimè simul vnit subtile terreum & humidum aqueum simul concocta. Hæ igitur duæ exhalationes à calore cælesti tractæ, si terrestrem locum reperiant aut apertum & porosum, per quem exhalare possint, trahuntur in aerem, & ibi in cometas vertuntur, aut in stellas (vt vocant) cadentes, & circulos apparentes circa Solem & Lunam, aut in eum arcum cælestem, seu iridem, in ventos, tonitrua, fulmina, nubes, nebulas, grandines, nives, pruinas, rores, & similia in aere apparentia. Quod si clausum montem aut locum fortiantur & lapide munitum seu circumdatum, ita, vt neque calor mineralis, neque illæ duæ exhalationes vaporosæ possint effugere, tunc ille duplex fumus sublimando crasse fieri incipit & multiplicari, & cadens atque excolans per saxum & locum mineralem, prout meatum & viam inuenit penetratu faciliorem per eum locum, vt distillationibus videmus. Quod si eo in loco virtutem mineralem non inuenit, non potest indurari ac in metallum conuerti, sed varijs coloribus eos lapides maculat, aut in commune argentum viuum conuertitur. Si autem duplex ille fumus lapidem inueniat in quo sit vis mineralis induratiua & fixatiua, mediante conuenienti calore conuertitur in metallum. D I S. Non intelligo quæ sit virtus illa mineralis induratiua & fixatiua. R A I. Est sulfur quoddam lucidum ac lotum & ex parte fixum, & inuenitur in excisis lapidibus atque in arenis, luces vt argentum: Et sine hoc sulfure nunquam possent generari metalla: de hoc sulfure loto loquitur Albertus in mineralibus libro tertio capite primo & secundo & tractatu secundo capite quinto. Ideo (vt ismet ait lib. 4. Min. cap. 1.) natura abundat hoc sulfure vbicumque locus est generationis metallorum. Et propterea metallum quod plus abundat sulfure, illud est locus generationis metallorum Philosophorum. Et per artificium educi potest & lauari. Et ideo Auic. in Mineralibus obscure loquens de his sulfuribus metallicis per artificium genitis, in quibus est virtus mineralis induratiua & fixatiua, dicit, Atramenta, id est sulfura metallica per similitudinem dicta atramenta, quia sicut vitriolum cõmune est pannorum tinctura, ita sulfura sunt tinctura metallorum, composita sunt ex sale, sulfure, ac lapidibus. Superius dixi in corporibus metallicis esse duo sulfura: Sulfur illud subtile dictum aurum, intrinsecum salis, & compositum ex sale ac sulfure. Aliud sulfur crassius dictum Mars, & ferè salis extrinsecum, quia genitum est ex lapidibus vi caloris: Ideo compositum est ex sulfure ac lapidibus, & non funditur, quia proprie-

tates habet Martis, vt superius dixi: & in his sulfuribus metallicis est virtus mineralis perficiendi in metallum argentum viuum. Nec soluitur sulfur dictum Mars quia non participat de falsedine: Sed per distillationem soluitur falsedo simul cum suo illo sulfure intrinseco, & postea in igne coagulatur, & illud sulfur metallicum iam virtutem mineralem adeptum est in aliquibus corporibus metallicis. Illud ergo sulfur quasi extrinsecum quia cepit vim & proprietatem ferri, ideo nominatur ferrum, & post metalli putrefactionem est rubeum vel croceum, & per lauationem fit album: Sed illud sulfur illi falsi intinsecum quia cepit virtutes & proprietates aeris, ideo vocatur æs; & in suo sale est viride vt vitriolum commune. Et hæc duo sulfura per artificium extrahi possunt à metallis. **D I S C I P.** Putabam solum Geberum obscure locutum esse, sed mihi videtur Auicennam profundè admodum locutum esse. **R A I.** Res omnes huic scientiæ pertinentes, vt artificii claræ sunt & manifestæ, ita his qui doctrinæ filij non sunt, obscurissime videntur, ita vt vix quicquam intelligant nisi praxim viderint. **D I S.** Velim causam & modum scire, quomodo sulfur illud lauetur. **R A I.** Morienus Romanus dicit: Ignis & Azoth id est argentum viuum conuersum in salem Latonem lauant, id est sulfur nostrum metallicum, & ab eo obscuritatem remouent id est adustiuam sulfureitatem. Idem dicit, Quauis nostrum Laton, id est sulfur, primò sit rubeum, nihilominus inutile est, nisi post rubedinem conuertatur in album: & hoc fit igne mediante & suo sale atque aceto distillato. Ideo Geber in libro Inuestigationis capite de Iouis præparatione dicit, Ignis separat & consumit omnem fugitiuam substantiam & inflammabilem, id est cum sale communi mundato & cum alumine ac cum aceto purificato & acerrimo multum lauando. **D I S.** Eo in loco Geber loquitur de Iouis præparatione, non verò sulfuris: **R A I.** Dixi tibi post putrefactionem omnia Philosophorum metalla simul esse, & omnia falsi naturam participare, excepto sulfure dicto Marte: quod licet tunc rubeum fiat, tamen rubedo illa non est utilis, imò nocua, quia vnctuosa est & inflammabilis: Sed dum cum suo sale omnibus metallis communi & cum aceto distillato (leuiter in balneo bulliando) istud præparas, simul etiam ex parte præparas alia Philosophorum metalla. Et ideo Geber libro quarto, capite tertio dicit, Rubificationem cum splendoris apparitione non euenire Veneri vel Marti cum medicina primi ordinis, id est ex prima præparatione, quia immunda sunt ob adustibilem vnctuositatem. Et hac ratione fixari non possunt nisi prius mundentur: & propterea Geber libro secundo capite decimo octauo dicit, Sulfur & arsenicum fixari non possunt, nisi prius eorum partes inflammabiles subtilissimæ artificio subtilis diuisionis ab eis separentur. Et libro primo capite quarto decimo dicit, Sulfur est tinctura rubedinis facilè, sed albedinis difficilè. Idem cõfirmat capite vigesimo secundo libri primi dicēs, Mars est tinctura rubedinis facilè sed bonæ rubedinis difficilè. & illa facilis rubedo non est utilis: & hic habes quomodo sulfur vocatur Mars. De huius sulfuris præparatione loquitur Geber multis in locis, potissimè libro primo capite decimo & tertio decimo, & libro tertio capite primo & in lib. Inuest. vbi de Metallorum præparatione agit. De hac lauatione loquitur etiam Albertus libro tertio Mineralium cap. 1. & 2. & in 2. tractatu. cap. 5. In libro Vaporum scriptum est, Arsenicum vel auripigmentum duas habet vnctuositates, & sulfur similiter: nam quando sublimare volumus auripigmentum vel sulfur, his adimimus vnctuositatè per lauationem in vrina & lixiuio, & aceto & lacte caprino, quæ lauationes sunt acutæ, & ab eo remouent vnctuositatem: quæ si remaneret, auripigmentum sublimari

blimari non posset, nam subito accenderetur, & fieret flamma, quoniam ea vinctuositas habilis est calori suscipiendo. Et talia corpora sublimari non possent: per arsenicum & auripigmentum intelligit quod supra nominatum Venerem: Et per illas acutas lotiones intelligit acetum distillatum cum illo sale. Auicenna in epistola ad Harsem Philosophum dicit: Satagamus vt à sulfure & arsenico separemus, quicquid in eis est, quod argentum denigrat. Sed quum sulfur melius sit cæteris mineralibus, inuenimus illi viam, quæ est vt coquamus cum lento igne, vt in eo vis ignea non aduratur, sed eximatur, neque comburatur ex sulfuris substantia & virtute ignea, sed de vinctuositate. Razes in libro Diuinitatis, loquens de signis, quæ accidunt in præparatione huius sulfuris, dicit, Cape oleum cum spongia quod ascendit, donec nil amplius eleuetur nigri: & superius eleuabitur nubes rotunda, & sinas vt compleatur, & sublimatio firmetur: Postea cape nebulam, & adde aquam bullientem, quando deficiet aqua: postea cape aliam nebulam & aliam: & ita fac, quoad nebulæ confumentur: nam illæ sunt oleum sulfuris. DIS. Fateor me nescire cum spongia eas nebulas eleuare. R A I. Tu perpetuo credis simplici Philosophorum scripturæ. Volunt autem dicere, quod quando superius eleuata erit pellicula & firmata, vt tu leuiter vas mouendo facias vt in fundum cadat, & ita successiuè de alijs facias: & istud voluit Geber significare libro secundo, capite octauo dicens, Sine ignitione sublimetur illius sulfur, semper remouendo quod ab ea sublimatur sæpissime: & loquitur de nostro metallo sub nomine marchasitæ.

Razes etiam in Lumine luminum dicit, Omne oleum congregatur supra suam aquam. Et hoc intelligi potest, non solum in putrefactione materiae, & sulfuris præparatione, sed etiam in vltima decoctione: nam sulfur dictum arsenicum totum vt oleum eleuatur super suam aquam, & suum Mercurium. Ideo Ioannes de Rupefissa dicit, Dixi quod posita calce, mediante calore, eleuabitur quædam pellicula in modum olei. Hæ pelliculæ significatæ sunt per vela nigra, & per nauim, qua Theseus Athenas reuertebatur: & per nauim qua Pyrrha & Deucalion à diluuiò saluati sunt: nam superius tibi dixi, arsenicum esse hermaphroditum, quum sit ex sulfure & argento viuo compositum. In Arca etiam Noe saluati sunt masculi & foeminae. Forma vasis huius præparationis sulfuris debet in fundo plana esse, vt dicit Geber lib. 2. cap. 10. & cap. 8. de hoc loquens sub nomine marchasitæ, dicit, Primam sublimationem marchasitæ debere fieri in vase sublimationis sulfuris, donec sulfur discesserit.

Sulfur autem discessisse fertur, quando rubedo illa, vel vinctuositas illius, causa rubedinis remota fuerit: & hoc fit vt supra dixi. Inter alias laudes quas Geber dat huic sulfuris præparato, libro primo, capite decimo quarto, dicit, Quod qui in præparatione sciet vnire & amicare corporibus, sciet vnum ex maximis naturæ secretis, & vnam viam perfectionis, quum sint multæ viæ ad vnum effectum & intentum. DISCIP. Amabò, rogo te vt mihi sententiam hanc particulatim narres, quoniam multi est momenti. R A I. Videtur tibi admodum difficilis & obscura, tamèn facilis est intellectu. Nam qui sulfur præparare nouit nostri metalli, & illud ad albedinem & mollitiem argenti deducere (vt inquit Geber in Testamento, loquens de Marte) tunc ille sciet amicare & vnire cum corporibus metallicis communibus, quia cum illis affinitatem habet & convenientiam: non alterat tamen & transmutat illa, quia nondum est alteratum aut transmutatum ipsum. Et ideo Geber in vltimo cap. primi libri de hoc sulfure loquendo sub nomine Martis inquit: Quando coniungitur non alteratum, non mutat coniuncti colorem, sed illum in quanto auget

Et quia dictum sulfur præparatum non est fixum vltima illa fixatione, ideo coniunctum separari potest, vt inquit Geber, vt supra: & hoc etiam in libro tertio, capite primo, loquens de sulfure & arsenico præparatis confirmat, dicens, Mediocris eorum substantia non est perfectionis causa in corporibus, vel argento viuo, nisi fixetur: quæ quia fixa non est vltima fixatione, quantus illius impressio non facile remoueat, nihilominus non perpetuat stabiliter. Et libro tertio, capite octauo, loquens de hoc sulfure, & arsenico præparatis sub nomine Martis & Veneris dicit: Fixio harum duarum substantiarum approximat firmæ fixationi, sed non est firma & perpetua.

Tria ergo sunt naturæ maxime secreta: nempe, sulfur præparatum, arsenicum, & argentum viuum præparata: & eorum præparationes sunt tres viæ ad vnum effectum: nam sulfur præparatur vno modo, arsenicum alio, & argentum alio modo: quantus interdum vnum adiuuet in alterius præparatione.

Qui ergo scit hoc sulfur præparatum, scit vnum naturæ secretum, quia etiam ipsa natura illud lauat (vt superius dixi.) Ideo Geber libro primo, capite decimo septimo in fine ait, Vltimum est Mars, id est sulfur: Et hoc est vnum de naturæ secretis. Idem etiam confirmat libro supradicto, capite decimo quinto, & libro tertio, capite nono: cum illo igitur sulfure præparato, & ex parte fixo vniuntur spiritus, id est arsenicum, & argentum viuum præparata, & per illum fixantur cum maximo ingenio. Quod non peruenit ad artificem duræ ceruicis, vt ait Geber libro primo, capite decimo septimo in fine. De hoc sulfure loquens Albertus libro quarto Mineralium, capite primo dicit, Debemus istud obseruare, quod fumus illius (ante præparationem) ostendit substantiam terrestram illius admodum ignibilem esse, & cremabilem, & foetor illius ostendit illam esse admodum inconcoctam, & non terminatam, sed magis per calorem corruptentem, esse corporis indigesti, quam per digestionem completam. Et hæc eius intemperies facit vt illud esse possit materia vniuersalis omnium metallorum: nam si ipsum esset completum, & vnius determinatæ complexionis, tunc certe non esset ad alia conuertibile, nisi prius illa remoueretur: pro sua discrasia est in omnia conuertibile: & semina & alia ex quibus res in natura generantur.

Et ideo sagax natura abundat sulfure, vbicunque est locus generationis metallorum: Et quia calidum est, ideo aperituum est, & humidum terminatum, id est argenti viui, quod eum tangit. Et quia calidum est & siccum, ideo acutum est, & ideo vires habet sigillantis, & formantis, & non recipientis. Qua de re Hermes Trismegistus dicit esse patris & masculi semen. DISCIP. Iam certior sum hanc nostram medicinam fieri non debere ex auro, quia finitum & terminatum est. RAIMVND. Ad illud quod aliqui dicunt, Omne simile generare suum simile: superius respondi. Et præterea dico, in metallo nostro imperfecto esse Solem & Lunam in virtute, ac potentia propinqua, vt etiam dicit Arnoldus in Epistola ad Regem Neapolitanum.

Ad illud quod dicunt de fermento, intelligunt de medicina finita, & perfecta: nam illa est fermentum in multiplicatione, & illa generat simile sibi. Sulfura etiam dicta aurum & argentum sunt fermentum sui argenti viui.

DISCIPVLVS. Te die noctûque audirem, tam me delectant istæ expositiones: sed velim tandem concluderes, quæ sint principia immediata metallorum. RAIMVNDVS. Iam dixi, duplicem illum fumum per saxa penetrantem, si inueniat sulfur illud locum & quasi fixum, ob multam affinitatem & conuenientiam vniuntur ad minima, & duplex ille fumus incipit aliquantulum in crassari & firmari, & ex virtute caloris mineralis subtilissimæ par

res aquæ exhalant aut consumuntur, & mistio illa indurati simul cum saxo incipit: & virtute caloris qui semper commistiuus est, prædicta talem simul unionem faciunt, quam ignis separare non potest. Et quia videmus per experientiam, quod ex aliquibus metallis ad ignem positis exhalant aliqui vapores sulfurei, qui etiam odore sentiuntur: & videmus etiam substantiam aqueam fortissimè vnitam cum substantia terrea in forma argenti viui, perseuerare in igne.

Scimus etiam ex terra non generari sulfur sine calore: neque aqua tam fortiter vnitur terræ, nec terra aquæ, nisi per causam dictam. Calor ergo est causa efficiens metallorum, qui transmutat terreum subtile in sulfur & humidum aqueum vnium cum terreo subtili in substantiam argenti viui. Et hæc sunt principia proxima & immediata metallorum. Et hoc modo verificari potest quod dicunt Philosophi, scilicet quod sulfur & argentum viuum sunt metallorum principia: tamen non sunt sulfur vel argentum viuum communia.

D I S C I P V L V S. Si omnia metalla genita sunt ex vna substantia sulfuris & vitrioli simul vnitorum, vnde provenit ergo tanta inter metalla diuersitas? **R A I M V N D.** Ex diuersa illius sulfuris lotione, & ex diuersa quantitate pura vel impura, & à loco minerali diuerso, atque ab accidentibus diuersis, quæ superuenerunt & à diuerso calore, qui variè digerit materiam metallicam. Verum est tamen quod omnia accidentia, quæ superuenerunt materiæ radicali, artificio remoueri possunt, & partes inconcoctæ concoqui possunt.

D I S C I P V L. Vnum abs te velim intelligere, nempe, quomodo ars possit naturam imitari. **R A I M V N D.** Omnes generationes & transmutationes, quas natura facit mediante aliquo semine, illas etiam eò mediante semine potest ars facere: & sine illo solus Deus naturæ creator rem talem creare possit, aut etiam generare, vt est, ex lapidibus, potest panem facere, & ex costa viri facere mulierem.

Quum igitur natura in metallorum generatione proprium ac determinatū semen habeat, quod potentiam & virtutem propinquam habeat, vt in naturam metallicam conuertatur: ergo sine illo semine omne humanum opus vanum foret: & hac ratione in finiti errores excluduntur: Verum est autem artem non posse naturam imitari in remotis principijs, sed oportet ea principia ex metallis elicere, in quibus insunt iam decocta, & ex parte fixa, & arti propinqua. Et hoc totum confirmat Thomas Aquinas in fine tertij Meteororum. Et in principio quarti dicit, Quod metalla inuicem transmutari possunt, quia naturalia sunt, & eorum materia est eadem. Ideo Hermes ponebat circulationem in metallis, vt in elementis: nam vnum sua corruptione conuertitur in aliud.

D I S C. Declara tandem quomodo quodlibet metallum sit in quolibet metallo. **R A I.** Dicit Rasis in libro Diuinitatis: Scias res naturæ subtili artificio ita simul esse colligatas, quod in qualibet re est res quælibet in potentia, quanuis actu non videatur. Quæ res melius cõprehenditur in rebus liquefactiuis, quam in alijs: Nam auri interiora sunt argentea: & argenti interiora sunt aurea: quia elicatum est aurum ab argento, & argentum ab auro: & in ære adest potentia aurum & argentum, sed non visibiliter: & in illis ferrum plumbum & stannum, & in his aurum & argentum. Hoc idem scribit Albertus 2. lib. de Min. cap. 8. dicens, Hermes, Gilgul, Empedocles, & quasi omnis illa Philosophorū turba dicunt, in quocunque metallo esse plures species, & naturas metallorum: & aliam esse occultam, aliam manifestam: aliam intus, aliam foris: aliam in fundo, aliam in superficie (vt qui formarum latentiam dixere) & omnia in omnibus esse dixerunt, vt Anazagoræ placuit, sed intus in plum-

bo dixerunt esse aurum, & exterius esse plumbum: Et aurum in superficie esse aurum, & intus atque in profundo esse plumbum. Et idem eodem modo esse inter æs & argentum, & ferè in omni metallo erga aliud metallum.

Et dicunt, ne nomines aut voces intus & foris vel alias differentias iuxta partium situm in toto, sed secundum proprietates, & naturas dominantis, aut non dominantis: nam dominans claudit in se & occultat illud, cui dominatur. Et hoc modo isti rectè dicunt Anazagoræ sententiam, id est omnia metalla in omnibus esse: & dominationem fieri à prædominante. DIS.

Mihi videtur, Albertum in superiori loco hanc opinionem improbare.

RAI. Ipse Albertus adducit eas rationes pro his, qui non aliorum, quam communium metallorum notitiam habent, atque vt alijs metallorum Philosophorum notitiam non daret: Sed bene cognoscebat esse rationes debiles, quòdque cum equiuocatione facile poterat omne dubium solui, DIS. Obscuro te ergo mihi distinctè de his philosophorum metallis declara, & quomodo in plumbo sint omnia metalla. RAI. Per calcinationem, & putrefactionem reducimus nostrum commune metallum in album salem, & illud vocatur Saturnus. Et quia hoc sal fortiter est commissum cum partibus sulfureis: ideo dum dissoluitur istud, & in aceto sublimatur, trahit secum partes sulfureas, atque in ijs sale & sulfure, sunt omnia philosophorum metalla. Et ideo Geber libro quarto, capite decimo quarto, loquens de hoc Saturno dicit, Citius alijs cedit, id est soluitur, quia naturam habet salis, & citius à commisso trahit secum omnia imperfecta. Et in Testamento in capite de Ioue, dicit, Calcinationem corporum esse breviorẽ viam ad perfectionem: quoniam calx facile in salem resoluitur, & facile corpus calcinatum mundatur & preparatur.

Dicit ergo Razes in loco præallegato, Saturnum in suo profundo frigidum & siccum esse, id est plumbum & argentum, nigrum, molle, terreum, melancholicum, acerbum, foetidum, foemineum: Sed est plumbum in actu, & argentum potentia. In suo profundo, est calidum & humidum, id est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum. In vno latere est frigidum & humidum, id est stannum & argentum viuum, aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, foemineum. In alio latere est calidum & siccum, id est ferrum & æs, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. Ecce ergo, quomodo in vno solo communi metallo, & in vno philosophorum metallo sunt omnia philosophorum metalla. Et hoc de omnibus suo modo dicere poterimus.

Eriuxta prædictas proprietates & qualitates, Antiqui hisce rebus posuerunt omnia nomina mundi. Ideo multi errant, quum capiant eam rem communem per illa nomina significatam. DIS. Interdum & ego eum in errorem cecidi, sed multo magis in hisce rebus caderem, quum mihi videantur admodum obscuræ & intricatæ. RAI. Secundum Razis sententiam, in omni corpore sunt tres dimensiones, nempe, altitudo, profunditas, & latitudo. Altitudo est in manifesto, profunditas est in occulto, latitudo in medio occulti & manifesti: Et hæc latitudo habet duo latera, & eorum quodlibet participat de manifesto, & occulto. Istud ergo philosophorum plumbum, quoniam in suo manifesto est album, ideo dicitur esse frigidum, quoniam albedo est frigiditatis signum. Et quoniam illud habet multam terreitatem intrinsecam, ideo dicitur esse naturæ sicca, nigra, ac melancholica: Nam, vt inquit Geber libro primo capite quinto decimo, Quauis habeat humiditatem vi-

fofam, tamen non adhæret sulfuri dictum Mars, præterquam artificio, id est præparando illa propter siccitatem, id est illius terreitatem, qui contemperat eius viscositatem, & non sinit eum adhærere: Et de hoc sale dicto Saturno intelligit Geber libro secundo capite septimo: & alibi quum loquitur de mercurij præparatione, & quomodo ab eo separetur terra & aqueitas superflua: Et quia illud est de natura vitrioli indigesta, ideo acerbum est, & propter albedinem & frigiditatem dicitur foemineum, foetidūq; vocatum est propter sulfureitatem adustibile, indigestamq;: Et quia manifestū semper est occulto contrarium, & e converso (vt ait Razes) ideo profundum seu occultum istius plumbi, per distillationem fit manifestum & calidum, quoniam est sulfur rubeum: Et quia in huius rubei sulfuris compositione interuenit arg. vii. ideo dicitur esse humidum: & de hoc loquens Albertus in 4. Mineral. capite primo dicit, Obseruare debemus esse calidum quoddam & siccum humido frigido coniunctum in vna complexione quæ hermaphrodita est, vt in plantis videre est, quæ ab omni parte sunt impregnata & impregnant. Dicitur ergo hoc aurum quod etiam nominatur Venus, fore hermaphroditum: quia hermaphroditum nomen est compositum e duobus, significans Mercurium & Venerē. Ideo Geber libro primo, cap. vigesimo primo, loquens de hac Venere coniuncta cum Mercurio, dicit illam esse mediam inter Solem & Lunam, id est sulfuris & argenti viui, quoniam ex vtroque participat: Aereum nominatur, quia est spiritus subtilis, & sublimatur simul cum aqua mercuriali dicta aere sanguineum, quia rubeum, & ob hoc vocatur sanguis & vinum rubeum: citrinum, quia compositum est ex argento viuo albo & sulfure rubeo: nam vt dicit Geber libro tertio, capite tertio, Citrinitas non est aliud quam determinata proportio rubei & albi: & libro prædicto capite nono loquens de distillatione huius Saturni dicit, Non separatur ab illo in fumum quātitas notabilis, quæ non sit citrini coloris multæ citrinitatis: & parum infra dicit, Quando fumus exit ab eo, necessario exit cum sulfure non comburente: cuius proprietates est creandi citrinitatem. De his duobus fumis & vaporibus, de que hoc auro satis dixi superius. Dulce & odoriferum dicitur ob suam rubeidinem, caliditatem & bonam concoctionem: masculinum, quia calidum & veluti paternum semen simul cum sulfure in metallorum generatione. De hoc inquam occulto auro scriptum est in libro Trium verborum, Oportet vt sciamus facere de manifesto occultum, & de occulto manifestum: Et istud occultum est de natura Solis & ignis, & est preciosissimum oleum omnium occultorum, & tinctura viua, & aqua permanens,

De hoc oleo Geber libro secundo, capite duodecimo, dicit, Causa inquisitionis olei fuit, vt haberetur color qui permittus est cum substantia illius: nam istud operi nostro auxiliari potest. Etiam ipse Saturnus in vno latere ipsius latitudinis, id est in parte manifesti, & parte occulti: est naturæ frigida & humida, id est Iupiter & arg. vii. præparatum: quod quia est album, ideo dicitur frigidum: & quia illud habet quandā aqueitatem admodum vnitam, & homogeniam, ob quam difficile coagulari potest (vt dicit Geb. lib. 2. cap. 16) ideo humidū est. Et istud accidit post lauationem sæcum vstarū, quod affirmat Geber lib. 1. cap. 19. dicens, Plumbum habet multum substantiæ terreæ: ideo lauitur, & ob laucrum conuertitur in stannum. De hoc plumbo dicto mercurio non præparato Geber in lib. 3. cap. 12. dicit, Per leue artificium videmus ab illo exire terram nigram & sæculentā per lauationem, Morienus Romanus dicit, Corpus immundū secundum philosophos dicitur plumbum: sed corpus mundum est stannum. Quia ergo stannū istud & arg. vii. præparatum est albū vt cera alba

Saporis
Vniuersalis

Corpus per ignem dicitur
Fundum dicitur

vel butyrum, & facilis fusionis, & multū de humiditate participat, ideo dicitur esse naturæ frigidae & humidæ, phlegmaticæ: insipidū & remissum dicitur ob remotionē aquæ acutæ ac vaporis calidi & sicci, id est ferri & æris: Quāuis (vt dicit Razes) Veneris siccitas sit minor Martis siccitate, quia participat de arg. viuo, quod suam siccitatem contemperat: Et nota, quod (vt ait Geb. lib. 1. cap. 12: & lib. 3 cap. 7.) in corporibus metallicis cōmūnibus sunt duo sulfura necessaria nostræ arti, quæ in manifesto tendunt ad rubedinem, sed in occulto sunt alba, rubea, & nigra. Quod Venus dicitur, intrinsecum est prædicto Saturno: aliud quia est naturæ terræ quasi fixum, & sine fusione, id est solutione, est dictum Mars. Et istud à cōmixto separatur Saturno: quia (vt dicit Geb. lib. 4. ca. 14.) ea metalla quæ participant minori quantitate arg. viui, facilius separantur à commixto: & rationem adducit in sequenti capite, videlicet quia in substantia diuersificantur, ideo resultat diuersa fusio, & spissitudo & raritas, quæ sunt causa separationis. Loquendo igitur de hoc sulfure dicto Marte, dico esse calidum & siccum: Ideo Razes in Lumine luminum, dicit, Mars exterius habet calorem & siccitatem: & intus habet frigus & humidum: intus per propriam naturam habet arg. vii. purum: quod per administrationem extractum, tandem sinit se conuerti in speciem puri auri. Dicitur etiam istum Martem esse igneum ante lauationem, quia sulfur est & facile inflammabile ob adustibile vinctuositatem: cholericum, ob multam caliditatem atque amarum & acutum, ma sculinum ob suā caliditatem, & quia est vt semen paternū in generatione metallorum. Ecce ergo quomodo in vno cōmuni metallo, & in vno philosophorū metallo sunt omnia metalla philosophorū: idem dicere poterimus de alijs. Sed nota quod sulfur istud dictum Mars, quia est quasi extrinsecum dicto Saturno, & non habet salis naturam, ideo separatur & non soluitur, sed subtiliatur: sed alia omnia, quia salis naturam retinent, ideo soluantur: & hoc innuebat Geber lib. 1. cap. 15. loquens de mercurio, id est de isto sale dicto Saturno, Soluuntur Iupiter & Saturnus, Luna & Venus ab illo, id est per illius naturam: nam omnia simul habent naturam salis. Nam solæ res quæ habent naturā salis & aluminis solubiles sunt, vt sæpius dixi. Et supradicta philosophorum metalla nominantur nominibus planetarum & deorum antiquorum: & sub his, & alijs nominibus Geber occultauit suam scientiā. Idē fecere alij ferē omnes philosophi. Ideo Razes in Lumine luminum dicit: Antiquis placuit occultare harum rerum significatū cum tot nominibus, vt vix nemo amplius reperire possit noua vocabula. Morienus Romanus dicit, Nulla res inclusit huius artis magistros in errore magis quā nominum multitudo. Sed qui inueniet hæc nomina non aliud esse quā colores apparentes in cōmitione, nō errabit in via huius operationis. Antiqui ergo vt hanc scientiam occultarent, multis vsi sunt nominibus, similitudinibus, & ænigmatibus, & potissimum fabulis poeticis. DIS. Superius volui tibi dicere, me multū mirari homines sapientissimos occultasse hanc scientiā tam diuinam sub velo illarum fictionū & chimerarū: Sed si me huius rei capacem reddes, perpetuō tibi deinctus ero: nam neminē vquam inueni qui eas exposuerit præterquam moraliter. RAI. Antiqui sapientes publice operibus & verbis moralia docebant, ideo qui notitiā huius scientiæ non habet, non potest ea scire, quæ significare voluerunt per tot deorum nomina, eorumque genealogiam, amores metamorphoses. Et nisi credas hæc fabulas hunc sensum habuisse, vide Albert. in 1. Min. Tract. 2. cap. 8. qui eas exponit in hunc sensum. DIS. Quid dicit Albertus? RAI. Is dicit Gorgonis fabulam habere, ipsum in lapides conuertisse quotquot eum respiciebant: Vim fortem mineralium nominarunt Gorgonem: eius aspectum aiunt esse humorā

omni metallo
no p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Ha si se
salis habet

humorum corporum dispositionem ad vim lapidificatiuā: ecce igitur quomodo antiquorum nonnulli exponebant vt dixi. **D I S.** Nondum ista intelligo. **RAI.** Superius dixi, in sulfuribus esse vim fortem mineralem induratiuā & fixatiuam per Gorgonē significatā: illius respectus est humorum, id est vaporū metallicorū ad hanc virtutem lapidificatiuā: Nam quando fumi salūnt per locum bociæ collum, & postea pluries descendunt, tandē vniuntur cum prædictis sulfuribus, & conuertuntur in lapidē admodum preciosum. Scribunt etiā Poetæ, Græcos serpentē vidisse super arborem salientē, in cuius summitate inuenit matrem cum filijs, quos omnes comedit: sed ipse inclinans caput cōuersus est in lapidē. Vapor & humiditas radicalis metallorū est serpens: nam ante decoctionē est admodum venenosa, & nominatur nominibus serpentū, draconum, leonum, vrsorū & basilicorum ob eorum ferocitatē & venenositatē. Ille igitur vapor ascendit per distillationem in bociā, & sibi reperit filios, id est illa duo sulfura, cum matre, id est cum arg. viu. fœminino, a quo prædicta sulfura soluta sunt, & omnes comedit, quia illa sulfura soluit, & ad se trahit. Sed ille vapor quia salit, & postea descendit per collum bociæ, ac simul cum illis sulfuribus fixatur, ideo conuertitur in lapidē. Sacra etiā Scriptura dicit, Vxorē Lot ignem fugientem, quia contra Dei mandatum respexit retro, cōuersam fuisse in statuam salis. Alph. dicit, Antequam opereris, volo tibi describere bonā medecinam: oportet vt sit humidā, & quando coquitur, vt coaguletur & inspissetur vt sal, nix, grando: & sit dulcis saporis, ventris nigri, coloris albi. **D I S.** Quid sibi vult ventris nigri? **RAI.** Vult dicere, quod quauis illa materia in decoctionis initio sit alba, tamē in suo occulto habet in se nigredinē: quæ procedit ab adustiva vntuositate, quæ totaliter separata non est. Ideo primum signum apparens in coagulatione, est nigredo, quam vocant caput corui: & post coagulationem durat 40 dies: postea iterū fit alba, provt illa humiditas consumitur: Fingunt etiam quæ cum Iupiter iratus esset contra patrem suū Saturnum, abscidit illi genitalia cum acuta falce, quæ in mare ceciderunt: & ex eo sanguine simul cum maris spuma genita est Venus: per Saturnū intellegunt salem illū ante separationem suarum terrarum: nam dicitur Iouis pater, quia ex illo generatur Iupiter, separatis terris. Cū ergo hic sal positus est in bociā super ignē, Iupiter iratus, & alteratus ob ignem, soluitur in aquam subtilem significatā per falcem acutā, cum qua incidit, separat, & se cum trahit partes masculinas, nēpe sulfur illius salis dicti Saturni, & simul in bociam descendunt: ideo dicitur eos in mare cecidisse, id est in eam aquā salis amari: Ex quo sale ac sulfure genita est Venus, vt superius dixi. Aqua illa amara est Phaetontis currus, dictus Eridanus, quia in illa defertur Sol & spiritus foetens dictus æs & Venus. Scribunt Dedalū simul cum filio Icaro inclusos in labyrintho fecisse alas ex pennis, easque cum cera sibi appendisse ac filio, cum hisque volasse extra labyrinthum per aere sed Icarus nimis altē volans, cecidit in mare in quo submersus est, quoniam Sol ceram liquauit, sed cū ab vndis maris in litus esset proiectus, pater eum sepe liuit in arena. **D I S.** Huius expositio mihi magnopere grata erit. **RAI.** Non possum quæ tibi dico probare longiori serie, quia breuis esse cupio: per Dedalum patrem Icarī, volunt significare sulfur illud dictum Martem: & per Icarum norant aliud sulfur vocatum arsenicū: nam secundum Geb. lib. 1. cap. 14. Arsenicum est de materia subtili & cum sulfure similit. Et 4. lib. cap. 5. dicit, Medicinam specialem Martis sulfuream esse arsenicū: nam est sulfuris dicti Martis subtilissima pars, quæ quia salis naturam habet, ideo fusua est & solubilis: Per labyrinthū in quo sunt inclusi, significatur metalli nostri calx, in qua sunt dicta sulfura: alæ quibus euolant & sublimantur, eę sunt de quibus Geb. lib. 2. cap. 10

per quomodo
quid dicitur
est vntuositate
tunc vntuositate

vntuositate est
radicalis materia
est, corpus
vntuositate dicitur
per bociam

dicens, Corpora quæ administratione rei subleuantis indigent, sunt Venus & Mars propter eorum fusionis tarditatem. Venus indiget tutia, & Mars arsenico: & cum illis facile sublimantur, quia multum cum eis conueniunt. **DIS.** Credo locum hunc ex illis esse, quos Geber & tu solus intelligitis. **RAI.** Superius dixi, multoties per corpora intelligi sulfura illa dicta Martem & Venerem, quæ sunt tardæ fusionis & solutionis, quia Mars non habet partes salias, & Venus his parum participat: ideo distillatur cum ignis expressione & ignitione aludel, vt dicit Geber lib. 2. cap. 2. & 8. Venus ergo suæ sublimationi tutia indiget ideo fumo aut aqua supradicta: nam vt dicit Geb. lib. 3. cap. 3. Tutia est fumus corporum alborum, id est eius salis dicti plumbum, stannum & Luna: & cum his alis sublimat extra dictum Saturnum extractum à dicta calce metallica. Alæ, quibus Mars in putrefactione sublimat extra suam calcem, est arsenicum: nam humiditas & acuitas aceti (mediante simi calore) agens in corpore calcinato dissoluit & trahit ad se salis substantiam, cum quo etiam trahit subtile sulfur dictum arsenicum clausum in profunditate salis ipsius. Et quia sulfur illud subtile est de substantia illius sulfuris dicti Martis, id eo illud subtile dictum arsenicum simul cum sale trahit ad se, & eleuare facit ac sublimare illud crassius dictum Mars quoniam tunc sunt in simul coniuncta omnia, & vnum non potest sine alio eleuari. Cera qua glutinabantur alæ, est supradictum sal viscosum vt cera alba: Et quoniam sulfur illud subtile significatum per Icarum, per distillationem altè volat, id est in caput alembici portatum à prædicta aqua significata per Iouis aquilam, id eo cadit in mare, quoniam calor dissoluit illum Ialem in aquam, & in eam cadit sulfur dictum, & ibi moritur, quia fit nigrum: sed à supradicta aqua proiectum ad litus, id est ad superficiem in ea pellicula, & nauicula prædicta, quia pars oleaginosa semper supernatat, ideo desiccata aqua, ipsum arsenicum fuit sepultum in arena, id est in eo sulfure dicto Marte subtiliato in modum subtilissimæ arenæ ac lucidæ. **DIS.** Non sum harum expositionum capax, sed verbis tuis credo, quia magister es hac in arte. **RAI.** Quando praxim videbis, hæc tibi erunt manifesta. Dicunt etiam Poetæ, quum Io amaretur à Ioue, eam fugientem Iupiter circumdedit nube spissa & obscura, ita vt à cursu firmaretur Per Iouem significatur prædicta aqua mercurialis, quæ à Ioue amatur, quia sunt eiusdem substantiæ: sed hæc duo posita in vase ad ignem, dicta aqua subtilissima fugit per longum collum vasis, ac reuertitur, & Iupiter illud sulfur circumponit subtile in modum spissæ nubis ac nigræ, ob quam coagulatur, ac firmatur. Illæ nigræ pelliculæ (vt superius dixi) sunt nigræ velæ, quibus Theseus reuertebatur Athenas: quod Ægeus pater illius videns, ac putans Theseum esse mortuum, desperans proiecit se in mare, in quo suffocatus est. Per Theseum ergo significatur sulfur illud subtile quod in ea pellicula latet, aut oleo per nauem significato. Et tunc Ægeus, id est sulfur dictum Mars, qui est pater huius subtilis sulfuris projicitur in mare, id est in eam aquam salis, & hic soluitur ac moritur, quia iterum fit nigrum. Scribunt etiam post diluuium & aquarum desiccationem, terram animalia producentem, quendam etiam serpentem produxisse Pythonem appellatum, quæ Phœbus suis sagittis interfecit, la materia nostræ distillatione, primò lento igne diluuium venit, id est quædam aequitas, de qua loquitur Geber lib. 2. cap. 2, & 7. & remota illa aequitate, & aucto igne, terra, id est materia nostra, quæ multa terretate participat, producens animalia, id est sulfur, illud subtile dictum sulfur & sulfura, quia paulatim distillat, vt dicit Senior: & vocatur animal & animalia: quia vt scriptum est in Philosophorum Turba, Nostrum æs est vt homo qui habet animam, corpus, & spiritum: produxit etiam serpentem dictum Pythonem, id est aquam illam foetidam

dam, quam Phœbus, id est Sol noster interfecit, id est coagulauit & nigrescit. Ferunt quoque Apollinem philocaptum Daphnes, eam fugientem secutum. Apollo est Sol noster, qui in distillatione sequitur aquam mercurialem per Daphnem significatam. Finxerunt quoque Phœbum & Bacchum fuisse Iouis filios: per Phœbū ac Bacchum intelligunt sulfur superius dictum Solē & vinū: quod quia distillatum est ab illo Ioue, & illius partem retinet, ideo dicitur esse Iouis filius. Scribunt etiam Mineruam Iouis fuisse filiam: Nam cum Iupiter caput suū percussisset, exiit armata Minerva à suo cerebro. Per Mineruā intelligunt aquam mercurialem, quia minuit & subtiliat nervos, id est sulfura: Iupiter ergo feriens caput suū igne, id est sal illud dictum Saturnum, in quo est illud sal subtile, album, molle & humidum significatum per cerebrum, per distillationem ab eo exit Minerva armata & induta partē illam subtilissimam & fusiua Maris. Describunt etiam Vulcanum admodū Mineruæ amore captum, omnibus viribus illam sequebatur: at ipsa illum fugiebat & contemnebat: cum verò illi Vulcanus fortè approximaret, arripiens eā vestimentis semen suū in terrā præ libidine fudit, ex quo semine scilicet natus est filius, & illa dimissa est in pace. Per Vulcanum intelligunt illud sulfur dictū ignem & Martem, qui multū hæc mercurialem aquam diligit significatam per Mineruam, quia simul in suo metallo fuerunt: sed quia facile separantur, quia diuersas habeant naturas, ideo dicitur Mineruā eum fugere: at sulfur ipsum illi appropinquans, eamque comprehendens, antequam separetur, suum semen relinquit, id est partem illā sulfuream, subtilissimam dictam arsenicum in terra ipsius salis dicti Saturni: & per distillationem nascitur puer, quem supra nominavi, Ganymedē, Apollinē & Phœbum: & ipsa aqua relinquitur in pace, quia illa est fixationis impedimentū: est tamen necessaria vt diu vitam humanā sustentet. Dicunt etiam quidā Martē fuisse filium Iouis ac Iunonis, alij dicunt Iunonis sine patre. Per Iunonē quis sepe intelligant elementū aeris, id est aquā illā mercurialem, tamen hic intelligunt elementū terræ, quando dicunt fuisse Iunonis filium sine patre. Iupiter ergo & Iuno significata per elementū aeris, post putrefactionē sunt simul cum Marte: & quia illud separatur à ventre istorum, ideo dicitur illorū filius: sed quia filius aliqua in re solet patri similis esse ac matri, & Mars seu illud sulfur, omnino est dissimile nostro Ioui, quia Mars est calidus & siccus, rubeus, durus, sine fusione & priuatus arg. viu. Iupiter est frigidus & humidus, albus, mollis, fusibilis, & est arg. vi. mortificatū, ideo dicunt illū fuisse filium solius Iunonis intelligētis elementum terræ, quā sulfur est pinguedo terræ, nam similitudinē non habet cū aqua mercuriali. DIS. Nescio quid de tuis istis expositionibus dicā: & veluti stupidus maneo, & timeo si eas alios docere voluero dicturos me insanire. R. A. I. Dixi iam tibi eum non posse ista intelligere, qui praxim non viderit: ideo si primò te contemnent, postea laudabunt. Dicunt præterea Vulcanū fuisse Iouis filium ac Iunonis. Et quia erat deformis, subito natū proiectū esse in Lemnum insulam, ibique fuisse à simijs nutritū: quod superius de Marte dixi, potest etiā de Vulcano intelligi, qui quia deformis ac turpis est, id est, quia ante lauationem habet illam adustiuam vinctuositatē, & non habet partes salugineas, ideo abiectus est, quādo ab illis separatur ob diuersam naturā, fusionē, spissitudinē & raritatē, vt dicit Geb. lib. 4. cap. 14. & 15. & lib. 3. cap. 4. dicit, Arg. viu. non aliud capere quod suæ naturæ est. Proiectus est ergo in Lēno insula, id est in bociā ubi sagittæ cadunt, id est sulfura genita ex vaporibus calidis ac siccis: & ibi fuit nutritus, id est lotus, à simijs, id est ab his qui naturā imitantur, & fuit ad perfectū adductus. Scribunt Vulcanū duxisse, Venerē in vxorē: Geb. lib. 1. cap. 10. dicit, Cōpar sulfuris esse arsenicū, quod dicitur Venus. Dicunt Apollinem fuisse

Vulcani filium: per Apollinē intelligunt Solē nostrū, qui quia est subtilissima pars ipsius sulf, dicti Martis & Vulcani, ideo dicitur eius filius. D I. Dic mihi vbi nam per lunonem intelligant elementū aeris. R A I. Dixerūt lunonē fuisse Saturni filiā, & Opīs fororis & vxoris Iouis: in parte natā ante Iouem, fuisse Deorū reginā & diuitiarū, præfuisse partub. & matrimonijs: ideo dictā fuisse Lunonem, q̄ matrimonia iungeret. Aqua mercurialis est filia Saturni, qui ab eo distillat, & à sua terra significata per Opim, quia illa dat diuitias, id est aurum nostrum: in vna distillatione generatur luno, id est aqua illa mercurialis, & Iupiter id est sal occultus in facibus cōbustis: de quibus facibus Hermes & Metuendus eius discipulus, & Mireris Philosophus dicunt, In cineribus est quod quæris. Hermes dicit, Cape facces quæ remanent in fundo bocię & serua illas, quoniam sunt cordis corona, & sublima, quia sublimat alba vt sal. Idē scribitur in Diuin. libro. Geb. etiā lib. 2. cap. 2. dicit, Fac cum separationē esse possibīlē à salib. sublimandis ob salū solutionem: quod non euenit alijs rebus. Modus lauādi eas facces cōbustas scribit in lib. Inuestigat. vbi dicit, Atramentū nigrum soluitur in aceto mundo aut in aqua bulliente, postea per filtrum distilletur & coaguletur, & erit præparatum: aut prius in alembico ponatur, & tota eliciatur humiditas: Quia ergo in distillatione prima distillat ea mercurialis aqua significata per lunonem, & postea extrahitur sal præparatus significatus per Iouē, ideo dicitur vno in partu lunonē natam ante Iouem: Et istud voluit Geber significare lib. 1. cap. 11. quando loquens de hac aqua mercuriali, dixit, Illam potius reuertī à calce sua quā Iouem ipsum: Fertur esse supra partus, quia distillando eximit à suis terris, & in lucem producit nostrū Phœbum. Præest Matrimonijs quia est mediū coniungendū tincturas, vt superius dixi. Ideo Morien. dicebat, Animā, id est nostrum Solem non coniungi cum corpore sulfuris, nisi mediāte spiritu, & animam non coniungi præterq̄ cum corpore, à quo fuit extracta: & si conatus fueris illam cū alio corpore coniungere, in vanū laborabis: dicitur foror & vxor Iouis, quia eodem partu nata est (vt dixi) vxor, quia eiusdē substantiæ, regina Deorū Gentilium significatorū per nostra metalla, sulfura, & sales: nam ipsa regit illa, per eam nascuntur, solūtur, subtiliantur, separantur, consumuntur, mortificantur, viuificantur, & fructificant: ideo dicitur Opū regina. Fingūt etiā Venerē filiā fuisse Deiones & Iouis, & Vulcani vxorē, & fuisse amatā à Marte: per Deionem, Vulcanū, & Martem, intelligunt ipsum sulfur dictū vinū ignem & Martem: Erymologiae nominum alibi abs te reperiri poterunt: sulfur dictū Venus post distillationem videtur vinum: Et quia distillat ab eo sale dicto Saturno in quo est Luna & Iupiter, ideo dicitur illorū filius. Dicūt Amorem fuisse filium Iouis & Veneris: per Amorem possumus intelligere sulfur illud subtile superius nominatū Phœbum, quia componitur ex mercurio dicto Ioue, & ex sulfure dicto Venere, ideo eorum dicitur filius. Fingunt etiā Latonā fuisse violatam à Ioue, ob quam rem luno Iouis vxor de caelo descendit, & eam in Delo insula proscrisit, vbi Phœbum & Dianā peperit: Per Latonam intelligūt quod superius de Amore dixi: nam cōponitur ex Ioue & Venere. luno, id est aqua illa mercurialis descendit de caelo, id est à capite alembici facti in modum caeli, in quo caelo fuit etiam Ganymedes portatus, id est istud sulfur: & luno portat & proscrisit ipsam Latonam in bociā: & tandiu sibi moratur, quod primò in Lunam, deinde in Solem vertitur. Hoc voluit Geber significare lib. 1. cap. 17. dicēs, Vidimus in mineris aeris, à quibus exibat aqua quæ secū spumas ducebat subtilissimas aeris, & illas continuo cursu aquæ lauat & mūdat: postea cessato aquæ cursu, vidimus eas cū arena sicca per annos tres calore Solis fuisse decoctas: inter quas inuentus est Sol verissimus. D I S. Si superius tibi non respon

respondi, fuit in causa, quia expositiones illas fantasticas nō intelligebam: sed quia nunc aperte loqueris, potero aliquid dicere. R A I. Si debile tibi est cerebrū, & non capis illas expositiones, ne saltē eas vituperes: sed quiduis diceret. D I S. Volo dicere, Geberum naturaliter loqui, quoniam interdum accidit a-
 quas transire per mineras, ac secum trahere aliquam minerā partem, vt supra dixit: ideo dicit, vt naturam imitemur. R A I. Nimitū es credulus si putas natu-
 ram potuisse conuertere æs in aurū. D I S. Quid ergo innuebat Geber? R A I. Hic est vnus ex eis locis, vbi videtur apertius eum esse locutū, & tamen obscu-
 rius loquebatur. Nam æris nostri minera, est illud sal dictū supra Saturnum: a quo per distillationem exit aqua mercurialis, quæ secum illud sulfur ducit sub-
 tile dictū æs, quod per continuū cursum illorū vaporum aqueorū ascendētis & descendētium lauatur a sua vinctuosa nigredine, & fit albū cessantibus di-
 ctis vaporibus. Sed post tres menses fit Sol verissimus, posita hōcia in arena vel cineribus cum igne tēperato: tandē volens verba truncare, expositio Ge-
 beri, harumq; fabularū poeticarū ac similitū consistit in omni eo quod superius dixi de metallis intrinsecis: ideo nō amplius alias fabulas pro nunc declarabo quoniam ex te ipso intelligere poteris ex his quæ superius dixi, potissimū verò si nominum etymologiam & significatū consideres, quibus in fabulis vtuntur Antiqui. D I S. Omnino ingentes ago tibi gratias: sed ad nostrā medicinā re-
 uertentes, velim scire num supradicta Philosophorū metalla preparata & solu-
 ta intrent cōpositionem nostræ medicinæ. R A I. Pluries dixi omnia ad hanc huius medicinæ cōpositionem concurrere. Et hoc confirmat Io. de Rupeffissa dicens, Quæadmodum cæli influxus & Solis augmentatur aliarū stellarum in fluxu, ita etiā nostrum humidū radicale dictum cælū, non solum ornari debet ex Sole, sed etiā a stellis aut planetis, vt eius influxus augeatur & virtus: Et hoc etiā confirmat Geber in fine primi libri, dicens, Quæcumq; perfectionū diuer-
 sitates parum antea fuerunt a nobis determinata, inueniuntur in opere medi-
 ac minoris artificij vel operis: sed in maiori omnes sunt eiusdem perfectionis, D I S. Haud credo inueniri hominē qui obscurius scripserit ipso Gebero: ideo nō mirandū est, si multi ob desperationē eum lacerant. R A I. Minor ordo est præparatio, in qua multæ sunt viæ & medicinæ imperfectæ: secundus ordo est fixatio, & in hac etiā est aliqua diuersitas, quia non omnia æqualiter fixationē indigent: sed in tercio ordine, id est in multiplicatione, quia in medicina cōple-
 ta peruenerūt omnia ad perfectionē vnā, ideo dicuntur omnia esse necessaria. Si verò certior esse vis horum trium ordinū expositionē esse iuxta Geberim tem, lege in fine Sūmæ suæ, vbi de Sublimatione loquitur, & præparatione pri-
 mi gradus, secundi & tertij, & veritatē cognosces eius quod tibi dixi. D I S. Cōcedo in medicina minerali ac fixa, omnia illa esse necessaria: sed in medicina quæ per os accipi debeat, sum dubius: Nam sicut aqua mercurialis in minerali medicina nō est permanens, qm̄ illa est impedimentū fixationis, ita in medici-
 na humanorum corporū non deberet ingredi sulfur illud tam fixatiuū dictum ferrū, qm̄ non opus sit eam fixari: nam stomachus seu vētriculus ea concoque-
 re non posset, vt superius de auro dixisti. R A I. In hoc fac quod volueris, sed tibi dico Alb. in fine 2. Meteor. vbi Auicēna sentent. adducit, dicere, in optimis aquis aurum reperiri: post has, illa est in qua ferrū est, & multū interiora corro-
 borat, & tamen fixa non est: atq; hoc cognoscere potes a signis quæ videntur cum medicina est finita. D I S. Gratū erit mihi hoc intelligere. R A I. Ioānes de Rupe atque ego simul, diximus cognosci duobus signis, quando medicina hæc finita sit & perfecta: primus, si vas in quo posita est hæc medicina, positū in angulo domus, veluti miraculo & vinculo inuisibilis ad se trahet omnes in-

Mira d.

Cibus eius t
hmduradu

trātes, & eos circa se stātes faciet, tunc cōpleta erit secundū signum, si prædictū vas positum supra turri trahet ad se omnes aues odorem medicīnæ sentientes & eas circa se sistet. **D I S.** Hæc mihi videt res magna & ferè impossibilis. **R A I.** Per turrim significatur fornacula posita in angulo domus, in qua fornacula vel furnulo positum est vitū, in quo nostra medicina coquitur: per intrātes in domum, & per aues præteruolantes significantur illi spiritus vel vapores, qui virtute caloris volant, & sursum deorsum eunt per longum hōciæ collū: qui cūm firmantur, nec amplius ascendunt, & materia est coagulata, dulcificata, & medicina perfecta est, & nō tamen fixa: Atq; vt dicit magister Leonellus, coagulabitur in modū oui quod tenet acumen in fundo: Superius dicta occultantur Poeta, fingentes Orpheum ex cantus ac soni dulcedine ad se traxisse bruta animalia, homines, aues, lapides, arbores ac montes: sistitisse ventos: ita vt dicāt etiā Phœbum, arcu ac pharetra depositis, stetitisse captū dulcedine cātus: ac serpentem qui continuè aureū vellus custodiebat, Orphei cantu somno correptum fuisse. **D I S.** Hæc nimirū pulchra est fabula scienti verū significatū & sensum. **R A I.** Per Orpheum intelligo totā materiā coagulatam: & in hac medicīna est pars vegetabilis, id est sal per arbores significatū & herbas: adest & pars animalis, id est anima, & aurum significatū per animalia, homines, Phœbū, & per vellus aureum: pars mineralis est illud sulfur dictū Mars, significatū per lapides, montes, ossa, resq; alias duras: adest etiā aqua mercurialis, & vapores significati per aues, ventos, serpētes, tauros, & dracones, qui aureū vellus custodiebant. Namq; vt dicit Geber lib. 1. cap. 15. In distillatione nullū Philosophorū metallorū submergitur in mercurio, id est aqua mercurialis, Sole nostro excepto: Per Orpheum deniq; significatur nostra medicīna, quæ cūm sit dulcis, sistit & coagulat omnia supradicta. Sed præcipua causa coagulandi & fixandi partem mercurialem sunt supradicta sulf. præparata & soluta: de quibus intelligebat Alb. lib. 1. Miner. cap. 8. tract. 1. dicens, Philosophi supra modum studēt, vt aquas faciant, quæ habeant in virtute diuersas elementorum qualitates, & nō actū: vt per illas exicentur & coagulent id quod transmutare volunt. Et 4. Meteor. tract. 3. cap. 1. dicit, Arg. vi. in artis operibus desiccari ex multa adustione & mistione sulfuris nō omnino adurentis. **D I S.** Quid de his dices, qui congelant & fixant arg. vii. cum herbis? **R A I.** His satis est vt dicam quod Geb. scribit lib. 2. cap. 17. loquens de medicīna quæ coagulat arg. vii. & illi adhæret in profundo, & per minima cum illo miscetur ante illius fugā: necesse est illā colligere à rebus illi convenientibus, & sunt omnia corpora sulfur vel arsenicū: & parum infra concludit, dicēs, Quod à quacūq; re illius medicīna trahatur, debet esse substantiæ subtilissimæ ac purissimæ, ex natura illi facillè adhærens, ac facillimæ fusionis in modū aquæ fixæ super ignis pugna: nā istud coagulabit, & in naturā Solarem conuertet, vel Lunarem. Et lib. 4. cap. 10. inquit, Cūm nil inueniatur quod illi magis conueniat, quā id quod est suæ naturæ, id eo æstimauimus cum illo medicīnam illius facere, & libro secundo, capite decimo septimo dicit, Dictam medicīnam facilius, propinquius, & perfectius inueniri à solo arg. vii. quia natura amplectitur amicabilius naturam propriam, & eius plusquā extraneæ gaudet: Et lib. 3. cap. 4. ait, Argentum viuū non aliud capit, quā quod suæ nature est: Et cap. 7. dicit: Si poteris facere medicīnā perfectam ex solo argēto viuō, eris inquisitor preciosissimæ perfectionis: notare igitur debes quod, vt dicit Geber capite 16. libro 2. argentum viuū Philosophorum habet partes sulfuris naturaliter cum eo mistas, id est sulfur & arsenicum: & cum his præparatis facillè vnitur ob conuenientiam in natura: & hæc sunt propria medicīna coagulatiua & fixatiua argenti viuū Philosophorum.

In lib. Vaporum scriptū est, Quòd qui cito vult coquere carnē imponat aq̄ cum carne frustū vitri: nā vitri siccitas tantū admittit humiditatis à carne in ebullitione, vt caro citò remaneat cocta: sed citius coquitur ea caro si vitrū illud sit ex cinere foeni ac filicis, quia illud minus abūdat humiditate: nam primū vitrū aliquid habet humidū quod à plumbo contraxit, quod primum fuit in cōpositione. **D I S.** mihi videtur hoc esse vnū Plinij mendacium. **R A I.** Tuam ignorantia in cufes, & noli excellētes homines vituperare, qui per similitudinē vel per allegoriam sunt locuti. **D I S.** Quid voluit ergo significare per illud vitrū, carnē & aquam? **R A I.** Dixi tibi per vitrū interdum significari sulfur: Et quia, vt plures dixi, sunt duo sulfurum genera, quorum alterū nominatur ferrū, calidū & sic cum quia participat humiditate quā cepit ab eo sale dicto plūbo, à quo ipsa Venus distillata est, ideo citius coagulatur & fixatur ipsum arg. vii. significatū per carnē mollem, si cum eo ponatur sulfur illud ex cinere foeni ac filicis, id est dictū ferrum ex nominis affinitate. Hoc Philosophi occultarunt dicentes, The seum glutinasse os Minotauro in labyrintho cum tribus pilis. Per Minotaurū & alia animalia ferocia & venenosa significatur aqua Mercurialis, quā in botica coagulatur cum dictis sulfuribus, & cū nostro Mercurio dicto Iupiter, qui semper est plenus Apolline. Ideo hæc sunt tria poma aurea ob quæ Atlas id est aqua ista velocissima, in cursu firmata est. In hunc propositū dicebat Isidorus lib. 17. Chalcanthū id est flos eris fit in modum salis cum sole calidissimo & est virtutis ad eò constringētiæ, quòd in leonū & visorum os aspersum tantū habet constringēdi vim, vt mordere non possint. **D I S.** Quid voluit Isidorus significare in his verbis? **R A I.** Per florem æris voluit significare sulfur illud dictum Venerem & æs, quòd est occultum in sale, & salis natura participat, & fit per calcinationem vt sal, & illud vnitum cum aqua nostra Mercuriali significata per visos & leones, ita inuiscat & coagulat illam vt amplius non possit sulfura solvere, quia dulcis fit. **D I S C I P.** Mineralis medicina quandiu moratur antequam coaguletur post sulfurum & argenti viui preparatorum commistionem? **R A I.** In artis Speculo scriptum est, Guberna materiam illam lento igne, donec maior pars conuertatur in terram nigram, quòd erit in diebus. 21. **D I S.** quandiu durat nigredo? **R A I.** In Rosario scriptum est, Cōtinuatione 40. dierū fiat vtraq; aqua permanēs nigredine tecta: quæ nigredo si debite gubernetur, non plus dieb. 40. durabit. Aduerte nihilominus, quòd vbi accedit aqua Mercurialis, plus temporis requiritur & ignis plus. Per duas aquas permanentes intelligit duo sulfura ex parte fixa. **D I S.** Dixit Geber lib. 2. cap. 16. quòd remotio sulfuris est causa varietatis colorum medicinae post coagulationem: Putabam sulfur nō debere amoueri si sit aqua permanēs. **R A I.** Dixi materiā nostrā bis fieri nigram, bis albam, bisq; rubeam. Et quoniam albedo & nigredo sunt colores extremi & cōtraij, & omnes alij colores sunt mediij: Ideò quotiescūq; ob præparationē & decoctionē paulatim consumitur humiditas vnctuosā sulfurea quæ est illius nigredinis causa, ita paulatim cōsumitur illa nigredo, & quotidie aliū apponit colorē. Ideo dicitur, sulfuris remotionem esse colorum varietatis causam: sed in sulfuris lotionē manifestiores apparent hi colores (nā illud est lumen & tinctura) q̄ faciunt in coagulatione & fixatione medicinae, in qua minor est vnctuositas, & sulfur mistū est cum arsenico & arg. viuo, quæ colores imperfectos, contundūt. **D I S.** Tandem, age, mihi explica quo ex metallo fiat hæc medicina. **R A I.** Dixi hanc medicinā nō debere ex auro fieri neq; ex argento, neq; plūbo, neq; ex stanno cōmunibus: ergo ex ere fieri debet vel ferro cōmunibus: nam illa in ipsorum radice sunt munda, & accidentia facillè remoueri

possunt, quia omnes corruptionis causas habent & calcinationis: Et hoc voluit Geber significare lib. 4. cap. 3. dicens, Substantiæ Veneris & Martis (com muniū) dealbatio pura est, & similiter Lunæ rubificatio. D I S. Hanc sententiam non intelligo. R A I. Vult dicere, dealbationem id est argentum viuū & Lunæ rubificatio, id est sulfū quod est tinctura rubedinis ipsius argēti viui dicti Lunæ, ipsa est pura & munda in eorum radice. Et hoc voluit Geber dicere lib. secundo capite septimo. Qui cum exclusisset Solem, Lunam, Iouem, & Saturnum communes, concludit postea, dicens: Melior est ergo argenti viui sublimatio ab illis corporibus quibus cum non conuenit, nempe quia munda in radice. Sed certum est argentum viuū minus conuenire in natura cum ferro & ære quàm cum alijs, ergo ab illis sublimari & extrahi debent spiritus: Et quicquid dicit Geber in lib. Inuest. & alibi de præparatione corporū perfectorum & imperfectorum, intelligit de his, D I S. Quomodo de his intelligit loquens de perfectis? R A I. Dixi hanc artem non vti auro vel argento cōmuni bus, sed solum tractat de corporib. imperfectis (vt dicit Geber in proœmio lib. Inuest.) Neq; dico per cōmitionem cum medicina (nam hæc foret respon sio parum sciens) sed per reductionem ad primā materiam & separationē om nium accidentium immundorum supra inductorum materiæ puræ radicali. Quando ergo in præparatione hæc metalla intrinseca sunt immunda, tūc im perfecta vocantur: sed quando sunt præparata & etiam ex colorum considera tione vocantur perfecta. Et hoc manifestè asserit Geber lib. 2. cap. 16. in fine, & cap. 7. in fine. Et hæc omnia perfecta vel imperfecta possunt à supradictis elici, vel ab vno illorum. Particularius tamē nota, quod cum Geber in lib. Inuest. dicit corpora perfecta, id est Solem & Lunam nō indigere præparatione quo ad perfectionem, cum sint iam perfecta seu perfectè præparata, sed vt magis perfecta fiant, subtilientur, soluanturq; intelligit solum de sulfure crasso dicto Marte: quod præparatum vocatur Sol & Luna, quia in eo apparet rubedo solis & albedo Lunæ: vt dicit Geber lib. 1. cap. 14. & 22. loquens de Marte: nam eadem res albificat & rubificat. Et illud omne corpus illuminat, quia est lumen & tinctura, vt dicit Geber lib. 1. cap. 14. Et si bene consideres præparatio nis modum Solis & Lunæ scriptum in fine in libro Inuestigationis, inuenies eandem esse quam superius dixi de sulfuris lotionē facta cum sale & aceto, & postea subtiliato cum sale armoniaco, id est cum sua aqua Mercuriali, & tunc corpus fixum factum est verè spirituale ac subtiliatum. Ideo Geber in libro Inuestigationis, loquens de præparatione aceti acerrimi cum quo possunt præparari corpora imperfecta vel corpus imperfectum, & ab eo extrahi suum argenti viuū & sulfur radicalia, & cum his fieri nostra medicina, dicit, Hæc aqua composita ex duabus aquis id est ex sulfure præparato & subtiliato, & argento viuo similiter soluto, ea est nostra medicina, & est argentum viuū præparatum ab argento viuo præparato: & sulfur præparatum à sulfure nō præparato, & factum corpus spirituale & subtiliatum & attenuatum: Et quotiescun que Geber loquitur de soluendo aut subtiliando corpus purum & præparatū cū sale armoniaco id est cum aqua nostra Mercuriali, semper intelligit de hoc sulfure, nam neq; argentum viuū neq; arsenicum indigent illa substitutione; & ideo Geber lib. 2. cap. 15 loquens de hac aqua Mercuriali sub nomine mul tarum aquarum acutarum, acerbarum & ponticarum, dicit causam inuentio nis illius fuisse substitutionem earum rerum, id est prædicti sulfuris, quod ante præparationem non habet fugionem aut ingressum, ideo amittebatur magna vtilitas ipsius fixi spiritus, & per consequens arsenici, quod de illius natura, vt dicit Geber lib. primo capite decimo quarto, ideo vocatur sulfuris compar, &

ſæpe vocatur Luna. Et vnum ſine alio non eſſet vtile, imò (vt dixi in libro dicto Apertorio) arſenicum eſt medium coniungendi argentum viuum cum ſulphure, quoniam vtraque natura participat: Et Arnaldus in libro Flos ſlorum dicit, Sperma non coniungitur cum corpore niſi Luna mediante: quoniam anima eſt medium inter corpus & ſpiritus, & illa ſimul coniungit. **D I S.** Quia locutus es de fixis ſpiritus, velim vt mihi declares dubium quoddam: Nam iuxta tuam ſententiam medicina hæc fieri debet ex ſpiritus: & hoc etiam confirmat Geber lib. 2. cap. 1. & lib. 3. cap. 10. Quòd ſi ſpiritus non ſint fixi comburuntur aut ab igne fugiunt: ſi fixi ſint, non funduntur, quoniam terra ſunt facti, ergo ex ſpiritus haud fieri poteſt. **R A I.** Tuæ rationis vis erat in conſequente ob inſufficientiam: neque enim ſequela valet ſi à ſuperiori ad inferius affirmatiue arguas: ac ſi diceres, eſt animal, ergo eſt homo: ita non valet dicere, fixum eſt, ergo eſt terreum. Nam ſpiritus fixantur etiam ſine conuerſione in naturam terream, vt dicit Geber libro tertio capite ſexto. Sulfur in principio ſuæ præparationis cum ſale ſuo & acetò calcinatur & ad naturam terream conuertitur: & poſt perfectam præparationem, coniunctum cum ſuo argento viuo in vltima decoctione fixatur perfecte, & non conuertitur in naturam terream: Sed argentum viuum id eſt noſtrum ſal dictum Saturnus, fixatur & in terram conuertitur ob feſtinationem ad illius fixationem, quæ fit per præcipitationem aut deſcenſionem id eſt diſtillationem, in qua corpora deſcendunt debilia id eſt oleum vel aqua Mercurialis & arſenicum reducta in aquæ formam aut olei paulatim in capello ſeu pileo bocia, à calcibus eorum, id eſt ab eo ſale, cuius ſimilitudo eſt veræ calci ſimilis: Vide Geberum in ſecunda deſcenſus cauſa. Et ob hanc diſtillationem aut præcipitationem, citò, id eſt in horis tribus conſumitur ſubſtantia dicti argenti viui & in terram conuertitur, id eſt in fæces vſtas in bocia fundo. Fixatur etiam dictum argentum viuum ſimul cum ſulfure & arſenico in vltima decoctione per ſucceſſiuam ſpiritus ſublimationem, qui per bocia collum ſaliunt: & hæc fixio longa eſt & tarda, vt inquit Geber libro tertio capite ſexto. **D I S.** Profectò Geber iſte hac in arte admodum excellens fuit: & quia illum diligo, mihi pergratum eſſet illius vitam intelligere. **R A I.** Paruam illius notiã habemus, præter quam quòd nonnulli dicunt eum eſſe Arabem, Perſarum Regem, & partis Indiæ: atque vt ſcribit Aldimarus Pariſienſis in ſuo dialogo, filius fuit filie magni Maumethes: pater eius fuit Baldechitarum Princeps, vt iſmet Geber ſcribit in quodam ſuo libro de Regno. Patris nomen fuit Aycius cognomento Ralis Hebochee Philoſophus: aut Harem, iuxta opinionem Hali Philoſophi. Tantæ verò exiſtimationis eſt iſ Geber in Aegypto, vt magnus Ariſtoteles illi cecidat in triplici Philoſophia: illi cedit Rabbi Moſes in Algoriſmo, Hermes Triſmegiſtus in Magicis, & Ptolemæus in Aſtologia quadriua, illi cedunt: ſed in ſua ſcientia omnes Philoſophi deferunt illi: Et Poſteriores ab illo habuerunt veritatis eius ſcientiam, & meritò ab eis magiſtrorum magiſter vocatus eſt. **D I S C I P V L V S.** Meritò illum commendas: Sed niſi tibi eſſem moleſtus, orarem vt hæc ſua opera mihi declarares capitulatim, atque vt hanc præxim multis in capitibus ſparſam ordine in libellum redigeres. **R A I M V N D V S.** Rem petis quam Philoſophorum nemo vnquam aggredi voluit: Sed quia in me non regnat inuidia, & amore afficior erga te, ideo ſi ocium dabitur vt tibi ſatiſſiat in hoc, libenter faciam: nihilominus in præſens talem operum illius notiã tibi dabo, vt ex teiſpo facere poſſis quod ex me quaſiuiſti. **D I S C P V L V S.** Tibi perpetuò deuinctus ero: Sed ad metallorum ſermonem reuertentes, dixiſti ſuperius hanc medicinam fieri debere ex

vno solo metallo, ergo duo supradicta æqualiter bona esse non possunt hoc in opere. RAI. Verum est hanc medicinam ex ære fieri posse, tamen ferrum est melius, & facilius preparari potest: ac melius purificari, & huic arti propinquius est & plures habet virtutes cælestes quàm omnia & alia metalla: & omne id ratione & autoritate intelliges. DIS. Bene loqueris si ratione probabis: Sed mihi omne contrarium videtur: nam æs ferro præstat, quia minus terreatatis habet, & plus substantiæ argenti viui, & minus adustibile est. Et Geber etiam primo libro capite 21, dicit, Venerem in suæ substantiæ profundo ostendere auri colorem & essentiam, mediumq; esse Solis ac Lunæ, ac facile conuertitur in vtranc; tincturam, esseq; bonæ conuersionis & pauci laboris. RAI. Si de communi ære loqui volumus, dico si deberemus integram substantiam præparare, melius foret quàm ferrum: Sed nos quærimus solùm spiritus radicales, atq; hi à communi ære non debent extrahi: Cum verò laudat æs Geber, dico illū intelligere de spiritu sulfureo superius nominato arsenici & auri nominib; illudq; ostendit colorem & essentiam auri, malleatur, id est subtiliatur ac soluitur, quia participat naturam salis, & funditur ignitione & ignis expressione, vt argentum & aurum, id est vt illud quod compositum est ex sale ac sulfure: nam si illud esset solum sal, faciliter solueretur: si sulfur tantummodo, nō solueretur: ideo soluitur ignitione aludel. Cape ergo secretum ab illo. Superius dixi tria esse secreta, & tres vias, nempe sulfur, arsenicum, argentum viuum, & diuersam eorum præparationem: & quia compositum est ex sulfure & argento viuo, ideo dicitur medium esse inter Solem & Lunam: & interdum vocatur Sol & Luna simul, interdum distinctè, & ita Geber intelligit sequenti capite dicens, Mars id est sulfur est longè præparationis ac duræ ob suæ fusionis id est solutionis impotentiam: quod si fundatur id est si subtiliatur & spargatur in aceto per putrefactionem sine medicina quæ illius naturam mutat, quæ est argentū viuum præparatum dictum lupiter: & hoc facit in vltima decoctione, & non facit in putrefactione, in qua sulphur coniunctum est Soli ac Lunæ, id est arsenico dicto Veneri, quod interdum Sol vocatur, interdum Luna: & separari nequit sine magna industria, quia multam affinitatem & conuenientiam in natura habent, vt dicit Geber in capite de Arsenico. Et lib. 3. capite septimo dicit In corporibus metallicis communibus duas esse sulfureitates, & superuenientem difficile remoueri: sed si præparetur, & lauetur ipsum sulfur (vt superius dixi) in ea præparatione inuicem separantur, & post simul iterum coniunguntur & per decoctionē simul fixantur, nō mutant tamen in parte fixa ipsius sulfuris loti: supradictum ergo arsenicum & Venus facile id est vnica distillatione in vtranc; tincturam couertitur, id est fit citrinum quia participat ex albo & rubeo, & est bonæ conuersionis & pauci laboris, quoniam participat naturam salis: Et cum illo conuenit tutia, id est fumus illi albi aut aqua Mercurialis: ideo in distillatione ascendunt simul, & dicta aqua rubea est vel citrina ob ipsam Venerem, quæ submersa est & inclusa in ventre illius aquæ, & citrinitas illa bona est, & in hoc opere proficua. Ideo Geber lib. 2. cap. 12. dicit, inquisitionem olei fuisse vt haberetur illius color qui cum illius aquæ substantia permixtus est: & hoc nobis auxiliari potest in opere: sumus tamen ab ea aqua excusati ab induratione ac fixatione spirituum: nam quando in corporum humanorum medicina ponitur, non possunt nec debent fixari: cape igitur illam Venerem super alia corpora imperfecta id est sulfura, in opere minori id est in præparatione: vult dicere q; facilius preparatur quàm sulfur: & in opere medio id est in decoctione vltima: Et hoc intelligit in medicina pro humanis corporibus, quoniam facile in dulcedinē conuertitur, & forte non accedit sulfur dictū Mars: sed

in me-

in medicina minerali Mars est melior, quia eius substantia fixior est & fixatius sed in ordine maiori, id est in multiplicacione (quæ inuenta fuit vt opus abbreviaretur) neque Venus neque sulfur apponuntur: Sed cum vna parte medicinae fixæ ponitur multum argenti viui aut salis præparati dicti louis, & cum hoc fit multiplicatio: nam hoc soluit medicinam fixam, & medicina fixa congelat & fixat illud: ita ex terra fit aqua, & ex aqua terra. Istud voluit significare Geber lib. 4. cap. 18. dicens, Considerauimus ob examen istius magisterij, loue approximari maximæ perfectioni in opere maioris ordinis id est multiplicacionis: Et libro tertio capite decimo nono, dicit louem approximari maximæ perfectio, id est medicinæ fixæ, quia plus de perfectione participat id est de argento viuo: Et quia illud habet substantiam viscosam, ideo multum adhæret Soli ac Lunæ id est arsenico: nam vt dicit Geber lib. 1. cap. 20. Illud Soli ac Lunæ conuenit, id est arsenico dicto Soli ac Lunæ: Et non semper ab illis separabitur. Et qui sciet illi eleuare vitium fractionis corporum, id est, qui sciet remouere & consumere humiditatem aqueam, quæ frangit id est soluit corpora sulfurea, statim gaudebit vtilitate illius louis. **D I S.** Ex sufficienti diuisione mihi videtur vt velis concludere inter omnes mûdi res nõ esse meliorem nec arti nostræ propinquiores ferro communi. **R A I.** In hoc est occulta hæc medicina. **D I S.** Nunquam hoc cogitasse, imò contrarium credebam: nam Philosophi dicunt esse ex magis distantibus à veritate huius artis: & est magis vile inter omnia metalla, quia minus habeat argenti viui. Et Geber lib. 3. capite 9. dicit, corpora imperfecta quæ plus habent argenti viui, propinquiora esse perfectioni. Et libro prædicto capite septimo, dicit ea corpora quæ plus habent argenti viui, maioris esse perfectionis: & quæ minus habent, minoris esse perfectionis. Et priuatum loquens de Marte libro primo capite vltimo inquit, Mars inter corpora imperfecta in transmutatione, est tractationis aut præparationis difficillimæ, laborisq; longissimæ, ob suæ fusionis impotentiã. Et hoc idem fatetur multis in locis. **R A I.** Quando Razes clarè locutus est de Marte, tunc locutus est de supradicto sulfure crasso, quod quia minus habet argenti viui, & magis terreum ac sine fusione est ante præparationem: & est sine solutione, quia non habet naturam salis: Ideo magis imperfectum est omnibus alijs metallis intrinsicis: Et quia est quasi extrinsecum arg. viuo suo, ideo separatur ab illo, neq; vniri potest sine subtilissimo artificio: & eius præparatio longissima est ob multam vinctuositatem, terreitatem, ac duram solutionem: hac de causa dicitur esse ex magis distantibus à veritate huius artis. **D I S.** Semper hoc refugium habes de metallis intrinsicis: Geber dicit se manifestasse materiã hanc pluribus in locis ac diuersis capitibus. Si dices ergo materiã illã esse Martem, ac per Martem intelligam sulfur, ergo quando dicit cape Martem, capitã sulfur solum, & in errore versabor: aut materiã hãc aliter nominauit q̃ Martem, atque hoc pacto non manifestauit, sed occultauit. Quando igitur discernere potero quod per ferrum ille de communi ferro intelligat aut de sulfure? **R A I.** Quando Geber & alij Philosophi dicunt Martem esse calidum & siccum, atq; rubeum, & tingere Lunam, illiq; attribuunt supradictas proprietates, & aperte de sua præparatione loquuntur, tunc sis cautus, quia de suo sulfure intelligit. **D I S.** Nonne Geber scribit huius artis praxim? **R A I.** Scribit. **D I S.** Illum igitur loqui oportet de præparatione ferri communis, si in illo sit secretum. **R A I.** Loquitur, sed occultè, id est in capitibus generalibus quando loquitur de metallorum præparatione, marchasita, sulfure, argento viuo salibus ac similibus. **D I S.** quomodo ergo secretũ hoc manifestauit & hãc materiã in diuersis capitibus? **R A I.** Plurib; in locis is dixit Philosophorũ secretũ

esse in Marte, quodq; illud accipere debeamus: & quanuis sermo ille intelligi posset de sulfure, aut videatur in aliud propositum dictum, tamen illi sufficit dixisse maximum secretum esse in Marte, & de hoc etiam allegauit aliquas rationes: quæ quanuis ad aliud propositum videantur, tamen concludunt de Marte. **D I S.** Istud est quod summopere scire desidero: nam est conclusio eius omnis quod mihi dixisti. Incipias ergo auctoritates narrare, & postea rationes adducas. **Lib. 1. cap. 15.** dixit, argentum viuum facile omnibus metallis adherere, sed Marti nullo modo nisi per artificium: ab isto certe seligit & capit maximum secretum: ab isto, id est à Marte. **Lib 3. cap. 9.** dicit, louem approximari perfecto: Saturnū minus, & minus Venerem, ac multò minus Martem, à quo perfectio depēdet à quo id est à Marte depēdet huius medicinæ perfectio (Quanuis alicubi textus hic sit deprauiatus) & in supradicto loco dicit, causā impedimenti cuiusq; fusionis esse sulfur fixū: ab hoc, certè colligere potes maximum secretū: ab isto, id est à sulfure fixo, per quod intelligit ferrum cōmune: nam maior illius pars est sulfur fixum & terreum, ideo non funditur. Et denominatio fit à prædominante: & hoc modo illud intelligitur quod dixit libro 3. cap. 7. loquens de sulfure fixo: nam vt dixit lib. 2. cap. 18. octauo, Corpora imperfecta fixantur per suam calcinationem, & partes subtiliantur per ignem: sed partes salis quæ à corpore fixo & calcinato resoluuntur vt ait libro 3. cap. 7. Dicit etiam Geber in Testamento, Martem qui substantiæ sit fixa, ideo meliorem esse inter cetera corpora: & hoc intelligi potest de ferro communi, & de sulfure suo. In primo etiam libro capite decimo septimo dicit omnia metalla conuenire auro, & vltimum esse Martem: & hoc esse vnum ex naturæ secretis. Et lib. 3. cap. 6. loquens de Martis essentia, in fine concludens dicit: Laudetur ergo benedictus & gloriosus Deus altissimus qui illum creauit, & illi dedit substantiam & proprietatem substantiæ, quæ nulli rei in natura conuenit, vt in illa villo artificio perfectio hæc inueniri possit, quia in illo potentiam propinquam inuenimus: Nam ipse (sua in calce) ignem superat, & ab eo non superatur: sed admirabiliter in eo requiescit, illo gaudens (quia semper fit perfectior.) Hoc idem Arnaldus in Rosario scripsit dicens, Manifestum est corpora esse maioris perfectionis, quæ plus habent Mercurij: & quæ minus de illo continent, sunt minoris perfectionis. Laudetur ergo rerum omnium opifex Deus gloriosus & benedictus causator optimus. & altissimus, qui ex vili preciosum creauit. **D I S.** Quid volebat significare magister Arnaldus: **R A I.** Volebat dicere quod à viliori corpore metallico, id est à ferro communi, quod in natura sua & penes vulgum vilius est, Deus creauit hanc preciosam medicinam: & quanuis in aliud propositum exire velle videatur, nihilominus illi & Gebero satis est secretum manifestasse illorum loquendi modum intelligentibus. Rudienus Philosophus aperte manifestat secretum in Marte, dicens, Scimus omne metallum in suo occulto continere Solem & Mercurium: & nos iam extraximus à ferro argentum viuum, & ex illo postea facta est medicina, & ex illius colore bonum opus fecimus in ignium termino. dicit etiam supradictus: Dico maiorem petram esse Mercurium: & iste est qui extrahitur à lapide quem dicemus: exponemus ergo quid sit ille lapis, & modum extrahendi argentum viuum ab eo. Lapis ergo ex quo elicitur argentum viuum, vbiq; inuenitur, omnes habent, & homines eo indigent, nomen eius est Mars: illum ergo cape & bene contere subtiliter & laua. Senior Philosophus dicit: Loquitur ferrum & dicit, Ego durum ferrum, ego forte, conterens, contrito ex me bonum omne hac in arte est, & lux, & secretum secretorum per me generatur. Dicunt etiam Auicebron & Razes, Corpus ferri est corporibus for-

tius, & est Indorum lapis, & eorū voluntas magis in illo est quàm in alio corpore: illud elegerunt sapientes. D I S. Sinas pro nunc has sententias: si aliquam rationem habes, prome: nam ratio me magis in veritate confirmat. R A I. Superiam dixi, quòd iuxta Geberi sententiam in Testamento, Mars quia substantiam habet fixam, est inter alia corpora melius: Et quantum per Martem intelligi possit de sulfure arsenici respectu, quòd est minus fixum, tamen etiam de ferro intelligi potest communi, quoniam nullum metallum habet tantum sulfuris fixi quantum ferrū commune: in præsentiarum verò per substantiam fixā intelligi substantiam ferream: namq; vt dicit Geber lib. 3. cap. 6, Si sulfure fixum terreum mistum fuerit cum argento viuo terreo, ex his fiet ferrum commune. D I S. Hæc non videtur mihi ratio, sed irrationalitas, credere vt ex maiori terrestreitate sit cæteris melius in opere nostro: nam medicina nostra fit ex materia purissima & separata ab omni terreitate superflua. R A I M. Non dico ferri terreitates esse hoc in opere bonas, sed aio spiritus natos & nutritos in ferri terreitate meliores esse & efficaciores spiritibus alitis in pauca aliorum metallorum terreitate: & hanc ego rationem scripsi in libro Secretorum naturæ dicens, Terra ob virtutem radiorum corporum caelestium qui continentur in illam influunt, continet tres principales partes, nempe animalem, vegetabilem, & mineralem: & est productiua rerum adeò terribilium vt narrari non possint: id quòd alijs elementis non euenit: Et quanto res aliqua magis in terrestre elementum descendit, eo magis in caelesti virtute crescit: Ergo aquæ & spiritus qui sunt terrestri elemento immerfi, ob similitudinē in materia naturalis, imitantur & trahunt proprietates ac virtutes materiæ ac loci. D I S. Mihi videtur te eo in loco loquutum esse de elementis mundi maioris. R A I. Volentes Philosophi occultare hanc scientiam, scripserunt eam sub elementorum nomine, & nominarunt ferrum, minorem mundum: & quia plus terram participat quàm alia elementa, idè spiritus & aquæ illius sunt alijs virtuosiores, & illi sunt nominati vegetabiles, animales & minerales: & hac de causa Philosophi nostri allegant diuinam illam sententiam: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, solum ipsum manet, si autem mortuum fuerit multum fructum affert. Alia ratio allegari potest ad probandum ferrum quatumcunq; alijs metallis terrestrius sit, tamen esse perfectius post præparationem: Nam in se habet omnes causas corruptionis, quas Geber scripsit lib. 3. cap. 6. Et facile corrumpitur: Et quia suæ terrestreitates non sunt bene commistæ, & non habent affinitatem vel conuenientiam cum parte radicali, idè melius & facilius in ferro separatur quàm in alijs metallis, Ideo Albertus lib. 4. Meteor. tractatu 4. cap. 5. dicit, Ferrum est malleabile & etiam liquefactibile cum forti igne, tamen multum habet terræ, & est mirabile in sua terrestreitate: Quoniā quando aqua facilius patitur ab igne quàm terra, tamen in ferro citius à composito soluitur terra & comburitur quàm substantia magis aquea. Et huius causa est, quia terreum quod est in ferri compositione est lutulentum, non bene depuratum, nec bene commistum. Huius signum est quia facile rubiginem contrahit, & quando in igne comburitur, multæ adustæ terrestreitates ab eo cadunt, quoniam terrestre illius porosum est, & ignis ab omni parte potest illud comburere. Idem confirmat Geber lib. 4. cap. 14. loquens de hac calcinatione ac separatione sub nomine cineritij dicens, Corpora illa imperfecta quæ plus habent terreitatis, minus in hoc examine perdurant calcinationis & separationis, quia citius calcinantur, & eorum terrestreitates facilius separantur: Sed quæ metalla minus habent terrestreitatis, plus durant in eorum præparationis examine, quia difficilius corrumpuntur: & eorum partes terræ diffi-

culter separantur: Et manifestè vbi supra dicit, Martem & Venerem necessarîo separari à commisto plus quàm omnia alia metalla: Et rationem adducit eo in loco & in sequenti capite. Quoniam eorum terræ diuersæ sunt in substantia à parte radicali: Et ob hoc resultat fusio diuersa, & spissitudo & raritas quæ sunt eorum separationis causa: Hæc ratio confirmatur ex eo quod dicit Geber libro secundo capite septimo loquens de Mercurij sublimatione. Dicit mus ergo ingenium separandi terram superfluum à Mercurio id est sale, esse commitionem cum rebus, cum quibus affinitatem non habet, & multoties sublimationem seu distillationem eius à facibus reiterare: Et hæc res sunt veluti talcum, & calx corticum ouorum, & marmoris albi similiter, & vitri minutissimè triti, & omni genere salis præparati & similitum: ab his enim mundatur, sed ab alijs cum quibus conuenit, non mundatur, præterquàm à corporibus perfectis, à quibus si posses eximere, mundum esset: quia munda sunt in radice. D I S. Mihi videtur in eodem capite contradictionem haberi: nam loquens de hac sublimatione Geber dicit, Quando videbis argentum viuuum vt nix albisimum, & veluti mortuum adhærere lateribus alembici, tunc reitera super eum suam sublimationem sine facibus. Primò dicit eius sublimationem reiterari debere cum facibus, postea dicit sine facibus. R A I. Dicerent aliqui primam & secundam sublimationem non esse eandem, & primò deberi cum facibus sublimari, & post sine facibus: Sed illa est vnica sublimatio id est solutio: Ideo scire debes quòd quando volumus nostrum sal distillare, quod est arg. viuũ mortificatum, album est, & pariter suæ terræ sunt albæ, & habent cum talco similitudinem & marmore albo, & alijs facibus supradictis cum quibus affinitatem non habet, & ideo facillè separari possunt à sale ferri. Ideo Geber non intelligit vt artificialiter imponantur facces illæ extraneæ: Sed vult dicere naturaliter esse coniunctas aliquas terreatates, cum quibus non habet in natura affinitatem: & ideo non impones facces extraneas, quia vt dicit Geber lib. secundo cap. 9. Quicquid ignitione sublimari debet, debet sine facibus sublimari quia in seipso habet facces sufficientes, imò superfluas: & huius signum est suæ sublimationis difficultas: Certum autem est in arsenici sublimatione qua terreatates à dicto sale separantur, sublimatur cum ignitione vt dicit Geb. libro secundo cap. 2. ergo non requiruntur facces extraneæ: Et quicquid supradixi de clarat Geber in loco vt supra, dicēs, Separatio faccum ab ipsis salibus sublimandis est possibilis ob solutionem salium, quæ res alijs non conuenit: vt dicit Geber libro secundo capite decimoquinto & cap. 11. in tertio Descensionis causa, id est distillatione & solutione supradicti salis: & in libro Inuest. capite de præparatione acetii acerrimi, & sequenti. D I S. Vellem vt declarares aliud dubium: Geber dicit in 2. lib. cap. 2. loquens de facibus à quibus debemus spiritus sublimari, quòd debeat materia eligi cum qua magis conueniant spiritus sublimandi, & cum qua vniantur profundius & per minima: Et eo in loco rationem adducit huius: ergo istud contrarium est illi quod superius dixit, nempe quòd volentes nos sublimare argentum viuuum debemus illud cum facibus vnire, cum quibus neque affinitatem habet neque conuenientiam. R A I. Superius satis huic dubio respondi: Cum enim Geber dixit, debere nos facces eligere cum quibus conueniunt, voluit significare ne extraneas facces acciperemus, sed vt sublimaremus cum facibus naturaliter per minima vnitis & fixis id est terreis: Et hoc loquendi modo multi Philosophi vtuntur: nam dicunt, Cape talem vel talem rem & misce simul: & nihilominus nihil earum rerum apponitur: sed hoc faciunt vt indignos decipiant: & per illa verba significare volunt, in sua materia naturaliter vnitam esse vnã vel alteram rem quæ

quæ cum illis similitudinem habent : Sed quando Geber dixit vt fæces caperemus cum quibus ipsum argentum viuum non habet affinitatem vel conuenientiam, voluit significare, illa terreitates argenti viui Martis non habere affinitatem vel conuenientiam cum illo (vt habent aliorum metallorum terreitates) quanuis naturaliter & per minima sint vnitæ: ex superiori ratione sequitur, spiritus à ferro sublimatos puriores esse quam si à quocunq; alio metallo sublimarentur. Nam terreitates & alia accidentia superinducta primæ materiæ radicali, melius possunt à ferro separari cum quo affinitatem non habent neque sunt bene commissa, quam in quocunq; alio metallo, cum quo maiorem symboleitatem & conuenientiam habent, atque arctè commissa sunt. Aliam huius rationem adducit Geber lib. secundo capite secundo, nempe quia ferri fæces fixæ sunt id est terreæ, quæ in sublimatione aut solutione ascendere non possunt, & spirituum immunditiem secum in fundo bociæ retinent, ita vt spiritus possint puri & mundi ascendere. Ferrum quia terrestrius est & crassius in natura cæteris metallis, quæ sunt magis aquea magisq; subtilia in substantia, ideo melius est alijs: Nam eius Mercurius id est sal preparatus vnitur cum suo sulfure non solum vt cerationem præbeat & facilem fusionem illi, sed etiam vt seruet illud à combustionione: nam est proprietas salium præparatorum vt ante fusionem haud vrantur, & vt spiritum sulfureum commixtum saluent à combustionione, vt dicit Geber lib. 2. cap. 15. Spiritus ergo Mercurialis qui post æquales præparationes seruabit magis naturam corpoream sui salis, tuebitur magis spiritus sulfureos à combustionione: Nam quo is subtilior est & solutior eo magis ad ignis naturam accedit, & tanto citius comburitur, vt dicit Geber libro 2. cap. 2. Sed certum est quod si omnes metallorum spiritus Mercuriales æqualiter preparari possent, Martis spiritus seruaret magis crassam & corpoream naturam, id circo minus combureretur, & melius seruaretur sulfur à combustionione: & hoc probat Geber libro 3. cap. 7. dicens, Subtilior res in sui natura, si ad naturam terream reducatur, id est si calcinetur, & in salis naturam reducatur, magis subtiliatur, ergo magis soluitur. Quoniam vero metalla omnia sunt in ipsorum natura subtiliora ipso ferro, ideo æqualiter præparata magis subtiliantur & soluuntur, & facilius comburuntur: hoc totum fatetur Geber libro quarto, capite decimo loquens de sulfure sub Martis nomine, dicens, Quando Mars vnitur corporibus multæ humiditatis, illa combibit ob priuationem multæ humiditatis, & ideo illis coniunctus non inflammatur neque comburitur, nisi sint inflammabilia vel combustibilia corpora cum eo commissa: idem confirmat lîdorus dicens, Stannum tuetur alia metalla ab igne: & quanuis aeris natura & ferri durissima sit, si fuerint sine stanno, comburentur. Per stannum, æs, & ferrum, intelligit de supra dictis intrinsicis. Vincentius quoque in suo Naturali libro septimo, capite nonagesimo dicit, Sal qui cum limatura corporis in igne miscetur, in igne tuetur illam ne comburatur: per limaturam corporis, intelligit sulfur præparatum vt argenti limatura. Albertus etiam libro quinto Mineralium capite primo dicit, proprium esse omnium metallorum, id est imperfectorum, vt videantur incompleta esse in specie, & ideo sunt in omnia conuertibilia: Et restringens hanc possibilitatem solummodo ad Martem sub nomine sulfuris libro quarto, capite primo, probat illum esse inconcoctum & non terminatum: Et dicit hanc eius intemperiem facere, vt is omnium elementorum materia vniuersalis esse queat, & in omnia metalla conuertibilis: nam ipse abundat magis sulfure alijs metallis. Alibi Alber. probat à ferro debere nostram medicinam extrahi: nam illud est proprium minerale medium à natura incoctum: non tamen vt ex eo

per naturam aliud generari possit, sed quia ab eo per artificium hæc nostra medicina generari potest: Ideo libro quinto, capite primo ita dicit: Quicquid aliqua ex parte lapidum passionem participat, & ex parte metallorum proprietatem, dicimus illud esse medium minerale: nam lapidum proprium est non liquefieri, metallorum autem liquefieri in calido sicco: Et ideo lapides sunt in genere siccorum & terra: metalla verò in genere humidorum: Quoniam autem hæ proprietates ferro conueniunt, ideo illud est verum minerale mediū: Et quia multam terreatem participat & substantiam saxeam qua non funditur, ideo à Philosophis nominatur lapis. **D I S.** Albertus lib. 5. cap. 6. probat marchasitam esse hoc minerale medium, neque de ferro loquitur. **R A I.** Ob substantiæ conuenientiam & nominis, Philosophi sub marchasitæ nomine locuti sunt de ferro communi: Et quia, ut dicit Albertus ubi supra, Medium habet naturam informem, & formatam & distinctam, extrema possident: Ideo extrema formata & distincta per artem & naturam reducuntur à medijs. Et valde considerare debemus mediorum naturam ad metallorum transmutationem quia in illis est multa scientia eorum quæ quarimus & conamur inuicem conuertere. Omne id breuibus verbis ipse Alb. lib. 3. Miner. cap. 8. concludit, dicens, Ars hoc modo procedit, nempe vnum metallum corrupens illudque à specie sua remouens, & cum auxilio rerum quæ sunt in ipsa specie metallica, inducens speciem alterius metalli. Multas laudes Antiqui ferro attribuere: inter quas hæc vna est, Quod dicant ferrum esse propriam mineram argenti viui Philosophorum. Razes in lib. Diuinitatis dicit, Occultum ferri est arg. viuum. **I**sidorus lib. 16. inquit, Argentum viuum præcipue in metallis reperitur, & tantæ est virtutis, quod si ponas centenarium saxorum super sextarium (vel modium) arg. viui, statim resistit grauitati: quod si superponas auri scrupulum, statim eius leuitatem in sinum suum recipit. **D I S.** Haud assequor qui possibile sit, ut argentum viuum possit tantum lapidum pondus sustinere. **R A I.** An non illud **I**sidorum loqui de arg. viuo quod in metallis est, & maxime in ferro: nam illud sustinet multam lapidum substantiam: sed si eius Mercurium distilles, in eo distillato submergitur eius sulfur dictum aurum, ut inquit Geber lib. 1. cap. 15. Dicit **Aros Philosophus**: Cape sal commune, sed dico omnibus metallis commune: neque intelligas sal marinum: Et scias quia non agnosco aliud sal, neque aliud atramentum, eo excepto quod in capillis Virginis Paschalis stat. **D I S.** Nescio que sit **Virgo Paschalis**. **R A I.** Antiqui hanc scientiam occultarunt non solum scripturis, sed etiam varijs picturis, characteribus, cifferis, monstris, & animalibus: Ideo in ipsorum templis pingebant illas poeticas fabulas, in planetis, signis celestibus, monstris, animalibus, & alijs signis: neque intelligebantur præterquam ab his qui huius scientiæ notitiam habebant. **Vir ginem Paschalem** pingebant in forma mulieris, capillis post humeros sparsis, in quorum summitate erat Mercurij character, in medio erat dimidia Luna, in extrema autem parte Solis character. **D I S.** Quid hæ res significabant? **R A I.** **Virgo Paschalis**, herba est naturalis, quæ cum Marte similitudinem habet: Ideo Philosophus loquens per similitudinem, dicit se aliud sal aut sulfur non agnoscere, illo excepto quod in partibus subtilibus & radicalibus ferri situm est: sed Mercurius præparatus aut aqua Mercurialis, subtilior est altiusque volat sale non preparato dicto Luna: & sulfur dictum aurum ob suum colorem rubrum aut citrinum, est istis grauius. Dicit etiam **Rudienus Philosophus**, Huius operis initium est quando Sol erit in ariete Et **Arist.** in lib. Secretum secretorum ad Alex. dicit, Ver tunc incipit quando Sol arietis signum intrat. **D I S.** Credo eos loqui de primo ignis gradu id est de putrefactione, qui esse debet leuis, id est calidus & humidus, ut est æt. tempore veris. **R A I.** Satis bene intelligis: sed quia aries est domus Martis, ideo

ideo dicere volunt principium materiale huius medicinae esse Martem. Razes in lib. Diuinitatis dicit, Accipe petram post ingressum Solis in arietem: & ibi dem ait, Dico hanc rem esse animalium calidiorum & caeteris meliorum, id est hominis, cuius complexio sit cholerică. D I S. Superius dixisti, hanc medicinam haud fieri ex animalibus, nunc verò dicis ex homine fieri. R A I. Hic homo calidus & biliosus est ferrum: Razes dicit, Mars in profundo est calidus & ficus, igneus & cholericus, ideo homines qui sub Marte planeta nascuntur sunt bellicosi & cholericus. Ferrum vocatur homo sanus & iuuenis, quia purum est in radice, & quia durum est & forte. Vocatur homo quia habet animam, corpus, & spiritum (vt superius dixi) bonum istud metallum, quauis genitum sit virtute omnium stellarum & planetarum, est tamen specialiter in terra genitum virtute potentissimae & virtuosissimae polaris stellae dictae Septentriones: ideo acus posita super magnetem nauigantium, semper ad Septentrionem vertitur tanquam ad suum simile: ideo ferrum vires habet & proprietates illius stellae. Superiora occultarunt Antiqui dicentes, Demogorgonem fuisse omnium gentium Deorum prouum, & ab omni parte circumdatum tenebris, nebulis, & caliginibus, deambulare in medijs terrae visceribus, inibiq; absconditum manere, indutum quodam pallente viridi, & neglecta humiditate, euaporare terrestrem odorem horribilem ac foetidum, non genitum ab aliquo, sed aeternum, & omnium rerum patrem. D I S. Quauis haec mihi videatur deformis chimeră, tamen etiam tua mihi placebit interpretatio. R A I. Demogorgon Graece, Latine Deum terrae significat, vel Deum terribilem, & ferrum significat: prouus est omnium gentium Deorum, quoniam ab eo cuncti deriuarunt, vt superius dixi in illarum fabularum expositione: ab omni latere circumdatus est nebulis & caligine, id est terrestri substantia: deambulat in medio viscerum terrae quia sub terra generatur ibiq; nutritur: dicunt illum aeternum esse, neq; ab aliquo genitum, quoniam ante terram aliaq; elementa, nulla est res elementata: Indutus est quandam humiditatem neglectam, nempe aeruginem, & quandam pallidam viriditatem, id est viriditatem terrestris & sulfurei: proijcit odorem terrestrum horribilem ac foetidum id est sulfureum ad ignem positum: est rerum omnium pater, quia omnia sunt in eo secundum aliquam similitudinem: Huic (vt inquit Boccacius lib. de Genealogia Deorum gentium) Antiqui attribuerunt aeternitatem & chaos pro socijs: aeternitas est arg. viuum prae paratum, quod vt dicit Plinius lib. 33. est liquor aeternus. Et istud arg. viuum Claudianus nominat serpentem, qui in coagulatione comedit & deuorat caudam suam, id est, aquam Mercurialem ab ipso arg. viuo distillatam in forma caudae serpentis & draconis: Chaos est illud sal terreum dictum Saturnus: est enim materia, in eoq; res omnis est informis, nempe Sol, Luna, stellae supradictae, quae suum lumen non dant, quatuor elementa, res vegetabiles, animales, & minerales, atq; vt ait Claudianus, cum Demogorgone habitant diuersi metalli figurae. Et ego dixi omnia Philosophorum metalla in ferro esse. Primus Demogorgonis filius fuit Litigius, id est, sulfur illud dictum Mars, quod in putrefactione tumultuatur in ventre chaos, id est illius salis, quia separari vellet, cum sit diuersae naturae ab illo: ideo aperto istius chaos ventre, id est soluto in aceto, Demogorgon extensa manu sua Litigium exemit, id est sulfur illud dictum ferrum: per Demogorgonis manum, significatur illud aliud sulfur dictum arsenicum: quia vt supra dixi, Mars eleuatur cum arsenico, & quia superius dixi per Vulcanum & Martem idem significari, & Vulcanum subito natum, quia deformis esset, fuisse in Lemnum insulam proiectum: ita dicunt hunc Litigium illico natum, quia turpis erat ob adustitiam vnicuositatem, proiectum fuisse in auras id est in aquas distilla-

Demogorgon

 & preparat
 +
 Aqua merc
 deatru
 Chaos

tas, vbi lauatur, subtilifatur, & in altum volat, nempe in illas aquas, nam non poterat inferius descendere, quia arsenicū illud quod exemerat illū, seu separauerat ab eius falis ventre, est omnibus rebus inferius: nā ipsū in terrā centro ipsius falis habitat. **D I S.** Longa fuit hęc expositio, de qua quia iudicare non possum, ideo hac declaratione cōtentus ero quia tuis verbis credo. **R A I.** Non ne dicunt Poetæ Vulcani rete chalybeum fuisse? Et vellus aureum, tauros & dracones fuisse Marti dedicatos? **D I S.** Dicunt. **R A I.** Volunt significare, aquam Mercurialem, aurum Philosophorum, & Mercurium, omnia ex ferro constare: ferrum est lapis ille qui vili venditur precio respectu aliorum metallorum. In Lilio scriptum est, Philosophi tam diuersimodē hunc lapidem nominarunt, ne insipientes agnoscerent: nam si cognoscerent, non venderent vili precio vt faciunt: In Philosophorum Turba, Lapis quem quaritis, publicē ac vili precio venditur. **D I S.** laudum volui tibi dicere, quod cum Philosophi de lapide loquuntur, aliam habent intentionem quā vt medicinam parent pro humanis corporibus. **R A I.** Scripsi in libro Secretorum naturæ, omne fieri ex vna sola materia. **D I S C.** Superius allegasti Morienum, ac dixisti, in materialium pondere pro hoc opere nihil expendendum esse, quia fit re vilissima: non est tamen admodum vile ferrum: Nam in Lilio scriptum est, Scitote huius artis fundamentum, pro quo multi perire, est res magis tincta, fortior, & sublimior omnibus rebus apud Philosophos: apud verō insipientes vilior est omnibus rebus. In Turba Philosophorum, Non est istud nisi vt sapientes dixerunt, id est, diuiti ac pauperi, liberali & auaro, ambulanti & sedenti, communis: nam in vias projicitur, & in sterquilinijs teritur. Alphidius dicit, Secretum hoc nō emitur precio, & in vijs proiectum inuenitur, vt quiuis pauper habere possit. **R A I.** Concedo Martem reduci veluti in lapidem vilissimū, ex quo fiat hęc medicina. De hoc lapide Arist. ad Alexandrum dicit, Accipe lapidē vegetabilem, animale, & minerale: qui non est lapis, neq; lapidis naturā habet. Araldus dicit, Lapis est in similitudine ac tactu, nō in natura. Hali Philosophus ait, Sunt & nō sunt lapides: sed nominamus lapides ob similitudinē quam cum eis habent. **D I S.** Concedo medicinā, cum finita est, habere lapidis formā vilis apud ignaros, & nō esse lapidem: Et idcirco haud dicere debemus materiam, ex qua fit hęc medicina, vllō modo lapidē esse, nisi dicere vellemus, omnē rem in quatuor elementa diuisibilē, aut in igne non combustibilem, nominari lapidē. **R A I.** Dico materiā, ex qua fit hęc medicina, similitudinē vilissimi lapidis in operis initio habere, non autē in fine: Et hoc omnes Philosophi affirmant, & dicūt nos debere accipere lapidē illum vilem, & illum præparare, & projicere superfluitates & immunditias: hoc autē intelligi non potest in operis fine: nam medicina facta, si lapidis habet similitudinē vel ouī, non existimatur vilis aut preciosa penes insipientes, quia illius nullam habent cognitionem, qui verō eam cognoscunt, eam super omnem rem appreciant: neque verum est, Omnem rem que diuidi possit in quatuor elementa, aut in igne non comburitur, nominari lapidem aut lapidis similitudinē habere: sed Philosophi significare volunt, eorū materiā esse vilem lapidē, quæ in igne non consumetur, & potest in quatuor elementa diuidi: illamq; fundamentum esse huius artis. Hali Philosophus inquit, Lapis iste omni tēpore inuenitur, & vbiq; et apud quemcunq; hominem: cuius intentio nō aggrauat quærentē vbiq; sit: & est lapis vilis, niger, foetens, neq; precio emitur. In Philosophorū Turba, Res ista lapis est, et nō est lapis, vbiq; reperitur, res est vilis et preciosa, obscura & occulta, et omnibus cognita. Senior Philosophus inquit, Irrogatus Rex Marhos de lapidis cognitione, dixit, omnis homo illum cognoscit & qui

& qui illum lapidem non agnoscit, nihil cognoscit. **D I S.** Dic tandem clarè qui nam sit hic lapis tam vilis, qui in igne non comburitur, & in vias projicitur. **R A I.** Quia (vt tibi dixi) in me non regnat inuidia, & cupio multis fidelibus Christianis prodesse, ac maximè tibi, quem tuas ob virtutes amo: ideo tibi dico, ferri excrementum seu scoriam vel calcem, Italicè loppam, quæ in igne generatur, & à fabris ferrarijs, seu ferri fusoribus in vijs projicitur. Illa, inquam, est Philosophorum vilissimus lapis, habetq; lapis similitudinem & non est lapis, solaq; omnes habet proprietates, quas Philosophi dicunt de ipsorum lapide. **D I S.** Quomodo hæc est vegetabilis, animalis, & mineralis? **R A I.** Superius dixi, nostrum metallum habere in se has res omnes: de hoc lapide loquebatur Albertus lib. 1. Min. capite 4, dicens, Empedocles satis Hermete posterior, confirmauit lapides ab ardenti calore genitos esse. **D I S.** Quomodo hæc esse potest virtuosissimus Philosophorum lapis, cum sit exusta terra, in qua aliquid efficax esse vix potest: nam quum tam longo tempore fuerit in magno igne, credibile haud est in ea relictam esse sulfuris substantiam & argenti viui, vel aliorum spirituum. **R A I.** An nõ dixi tibi rem omnem in igne comburi, excepto calido & humido, radicalibus metallorum, atq; ex his medicinam parari nostram: Et quamuis arida videatur & sicca dicta calx atque humiditatis expers, tamen si experieris, inuenies omnia superius dicta. De hac calce loquebatur Geber lib. 2. cap. 7. dicens, Argenti viui sublimatio melior est à calce, quam ab omnibus alijs mundi rebus, quia parum cum illo conuenit, neq; sulfureitatē habet. (vbi textus dicit talcum, error est.) **D I S.** Non nominat ferri calcem Geber. **R A I.** Vt tibi superius dixi, Geber concludit arg. viuum debere sublimari seu eximi ab illis metallis, cum quibus neque conuenit, neque affinitatē habet: Quoniam verò ferrum non conuenit, neq; affine est arg. viuo, ideo ab eo extrahi debet. Sed quia, vt dicit Geber in Testamento in capite de loue, corporum calcinatio est breuior ad perfectionem via, idcirco Geber ipse dixit, fore melius extrahere argentum viuum Philosophorum à calce ferri, quam à quacunque alia re: quia illius terreitates parum conueniunt illi, neque habet adustibilem sulfuritatem, aut immundam in radice. Quòd si leges cap. 2. lib. 2. Geberi vbi de se cubus ac calcibus metallorum loquitur, ex his quæ tibi superius narraui sine alia declaratione ex te intelliges: nam sulfur & arsenicum coniungi debent cum alicuius rei fixæ facibus, vt sunt calces Martis, in quibus naturaliter coniunguntur supra dicti spiritus, ac profundè & per minima: atq; cum illis conuenire dicuntur, quia ex natura vniuntur: ideo ipse dixit. Experientia illum scire hoc esse necessarium qui hoc vidit & cognouit: nam quando sublimauit à re extranea ab illorum natura, frustra sublimauit: quia nullo modo illos depuratos inuenit post ipsorum ascensionem. Si verò sublimauit cum calce alicuius corporis, tunc bene sublimauit, & perfectè ac cum facilitate mundare potuit. Est ergo factum intentio vt administrantur metallorum calces, nam in illis facilis est sublimationis labor, cum alijs autem rebus est difficillimus. Nihil est igitur quod earum loco stare possit. Non dicimus tñ sublimationem esse impossibilem sine corporum calcibus, sed difficillimam longissimiq; laboris & prolongationis vsque ad desperationem: Hæc sunt magistrorum magistri verba. Quid ergo dicent hoc in loco infiniti ferè homines in varijs ipsorum fantastis opinionibus & chimæris errantes? **D I S.** Quantum ad me iam credere incipio. **R A I.** Idem confirmat libro 1. cap. 14, dicens, Fixatur arsenicum vt sulfur & vtriusque sublimatio melior est à calcibus metallorum. De hac calce intelligebat Ioannes de Rupefissa, quando dixit, velle docere excantare aurum & argentum, eaque in terram & calcem reducere, vt possent publicè in manu

ferri bellorum tempore sine latronum metu. DIS. Quando mihi concedetur commoditas, experiar hoc opus, posteaquam pauci est sumptus. RAI. Vide ne erres. DIS. Si erraero, rursus incipiam. RAI. Non dico de praxi, sed circa materiam. DIS. Capiam eam ferri calcem quam dixisti, RAI. In ea dico te errare posse. DIS. Mihi videtur omnis eadem, RAI. Non omnis est vnus modi & posses minus bonam capere. DIS. Doceas ergo me quae melior sit. RAI. In uenies calcis speciem quae grauis est & non frangibilis, & ista est ferrum, nec bona est. Inuenies aliam quae frangibilis est & alba in fractura, atq; illa non admodum bona est, quia tenet adhuc ferri naturam, & posset reduci in corpus ferreum. Sed ea quam videbis ex maxima ignis vehementia conuersam esse in vitri naturam, & coloris quasi viridis vel caerulei obscuri, illa vera est efficax sapientum petra, quae in igne generatur, & non potest amplius in corpus ferreum reduci, quia terretates & sulfureitas ex parte sunt combustae. DIS. Tibi gratias ago tantam ob liberalitatem qua vsus es erga me: tamen (bona venia) dicam quod setio de hac materia vitrificata. RA. Ne te vllus respectus teneat in dicenda opinione tua (vt semper fecisti) nam hoc modo veritas lucidior & manifestior sit, DIS. Geb. lib. 2. cap. 13. in fine, dicit, Rem omnem sua humiditate priuatam, nullam dare fusionem, excepta vitrificatoria. Ferrum ergo ex maximo ignis calore conuersum est in naturam vitri, & humiditate priuatam, & ex consequenti caret argento viuo alijsq; spiritibus. RAI. Iuxta Alb. sententiam libro tertio Mineral. cap. 2. & cap. 5. tract. 2. In metallis duae sunt vinctuositates, seu humiditates vinctuosae: quarum vna est veluti extrinseca, subtilis & inflammabilis: alia intrinseca, in radicibus metalli retenta, ne euellatur vel absorbeatur ab igne: haecq; cremabilis non est aut combustibilis: sed certum est illud vitrum esse humidum radicale ferri, ergo erit incombustibile, neq; omnino ab humiditate priuatam, quanuis sit illius humiditatis quasi extrinsecae expers. Ideo Albert. lib. supradicto capite 4. loquens de hoc vitro dicit, Negamus materiam, quae vitri substantiam intrat esse cinerem, sed potius illud humidum radicale purissimum quod erat intrinsecum illi incineratae rei: quod humidum ex potentia vnus incinerantis ignis, extrahi non poterat: sed fuit ob fortissimum ignem: & hoc est humidum quod maxime a sicco passum est. Haec est ergo liquabilium materia, & materia prima & remota vna & communis, id est huiusmodi humidum. Superius etiam dixi secundum Alb. sent. lib. 4. Meteor. tract. 2. cap. 9. Calor vehemens congregat partes homogeneas, & separat heterogeneas: nam illud soluit humidum, separatq; illud a terreo. Cumq; humidum prehensum fuerit a terreo subtili, non potest omnino separari, & ideo distillare incipit cum terreo subtili, & ab igne fortissimo funditur in vitrum: Et tunc terream crassum quod fortiter eum tenebat, vritur in squamas. Manifestum ergo est vitrum illud esse partem radicalem ferri: Et quia terretates quae fusionem impediabant combustae sunt in squamas, ideo illud humidum est fusibile, quia reuersum est ad suam liquabilem naturam: quia vero pori sunt clausi, ideo ignis illud penetrare nequit & exterminare. Alph. dicit, Ignis intrat omnia corpora, substantias, spiritus & lapides sed lapidem illum non intrat, neq; illi dominatur, nec sulfura illum corrumpunt. DIS. Cum Philosophi dicunt eorum lapidem ab igne non consumi, ipsi intelligunt de completa medicina. RAI. Mala est ea glossa quae textum destruit: tibi dico eos intelligere de principio & fundamentum materialium. Et hoc confirmat Roger. Bacon Anglus, dicens, De omnium qualitate dico debere fixos esse super ignem, id est, ne ab igne fugiant neque consumantur, nec ab eo corrumpantur: & tandem ne colorem mutant in igne: talia sunt igitur quae huius operi initium dant,

Vincentius in suo Naturali 8. lib. de hoc lapide loquens, inquit, Dicitur lapis non lapis: lapis quia teritur, non lapis quia funditur & fluit in igne sine euaporatione, ut aurum: nec aliud est cui ea proprietas conueniat. Arnaldus in Ep. ad Regem Neap. dicit, Quo plus ille lapis in igne iacet, eo magis in virtute & bonitate augetur: quod non euenit alijs rebus: quia res omnes alia in igne comburuntur, sed dicitus lapis totus, solus, semper in igne fit melior, & bonitas eius crescit, atque ignis est eius nutrimentum. Et hoc est vnum ex euidentibus signis in ipso lapide cognoscendo: Geber etiam in fine prooemij libri Inuestig. & in prooemio lib. 2. Summæ, dicit, Vitrum esse vnam ex rebus quæ præparationi auxiliantur: & vult innuere, Quod si ferrum ad vitri naturam reducat, præparatur: quia multæ cadit terreitates: ideo Geb. lib. 3. cap. 7 dicit, Si ergo dicemus corpora ob calcinationem esse mundata, intelligas certè à substantia terrea, quæ vnita non est in radice. Auic. in lib. Animæ dicit, Sunt nonnulli qui magisterium non concedunt, dicentes, A re cuius natura non est ut ignem sustineat, elici rem non posse quæ ignem sufferat: Quibus rationem nitri obieimus: Nã terra quidem citò ab igne remouetur: sed dum ab igne tangitur, fortis euadit, quoniam ignis vim non habet supra nitrum. D I S. Sal nitrum mihi videtur ad modum combustibile. R A I. Antiqui carmen inuenerunt, ne hæc scientia posset alterari, ut quæ illam occultarent, non modo fabulæ oeticas nacti sunt, sed etiam grãmaticales figuras: Ideo Auic. per nitrum intelligit vitrum, per figuram antithesin, mutando primam litteram: ut si dicas olli pro illi: Dicit quoque Auic. in Ep. ad Arsem Philosophum, Locus Orientis, vbi gemmæ inueniuntur, est Soli proximus. Ita etiam nitrum, quo magis à calore Solis tangitur, eo magis valet. Ergo lapis mineralis qui plus ignes sustinet, & alios labores, is plus valet. Alb. in 4. Meteor. tract. 3. cap. 16. inquit, Quanuis aliqua sint corruptibilia ab igne, non sunt tamen combustibilia: quoniam ipsorum humor non est ignis alimentum ut sunt lapides & ferrum. Sed aliqua res, quæ tales habent humores ob corporum angustiam non dant igni ingressum, & propterea rursus non ardent. Ferrum igitur in vitrum conuersum non ardet, quia pori sunt clausi, & eosdem habet humores, id est sulfura & arg. viu. radicalia, quas ferrum habet & cætera metalla. D I S. Fortasse Philosophi quando de vitro locuti sunt, intellexerunt de communi vitro. R A I. Vitrum commune non habet in se sulf. neque arg. viu. metallis conuenientia: Ideo Razes dicit, Antiqui fecere vitrum metallinum. Et Geber lib. 1. cap. 11. dicit, Philosophos facere vitrum ex corporibus metallicis. Razes etiam in libro Diuin. dicit, Alij dixerunt tincturam esse à vitro, & non ab alio esse lapidem maiorem, vilem, inuentum, famosum. Idem quoque in lib. de Aluminibus dicit, Vitrum liquat ferrum & omnia corpora, & illa facit in fusione currere. D I S. Quando superius dixisti, vitrum citò facere carnem coctilem, dicebas per vitrum Philosophos sulfur intellexisse: quomodo ergo de illa calce intellegunt? R A. Verum est (ut superius dixi) Philosophos multoties equiuocatione vti. D I S. Declara igitur quando de illa calce intelligant, & quando de sulfure loquantur. R A I. Cum dicunt vitrum esse tincturam, ac omnes colores recipere ac tincturas, quod citò ad lapideitatem reuertatur, & in illo ac sale inesse totum secretum, tunc de sulfure intelligunt ab ea calce extracto: sed cum scribunt, vitrum esse lapidem maiorem, vilem & famosum, ac facem esse vel calcem mercurij, ferrum liquefacere & alia corpora, tunc de illa calce intelligunt. Alphidius dicit, Frange vitrum, & lapidem extrahe, ac illum pone in bocia vitri, & oleum extrahe, & inuenies quod dicit Philosophus. Idem Philosophus quoque ait, Frange vitrum, & cape medicinam coagulata, illamque pone in cannam vitreatam. Per vitrum Philosophus intelligit calcem supradictam, & illa

frangitur, quia subtilissimè teri debet, & postea per putrefactionem educi debet lapis seu medicina coagulata, id est sulfur & sal. In hoc vitro est arg. viuum quod ignem superat, nec ab eo superatur, vt dicit Geber lib. 3. cap. 6. in fine. Isidorus in hunc propositum loquens, dicebat, Arg. viuum melius seruat in vas vitreis, nam alias materias perforat. Geb. etiam lib. 2. cap. 6 dicit, Solummodo vitrum & vitro simile, quia poros non habet, potens est spiritus retinere ne fugiant, & ab igne exterminentur: Volunt dicere, spiritus ferri semper fugere ab igne vehemènti, donec in vitri naturam conuertantur coloris sapphiri, aut cærulei obscuri. Ideo Geber lib. 4. cap. 18. dicit, In corporibus preparatis debemus cælestem colorem creare, qui sit perfectus ob arg. viui bonitatem. Albertus magnus etiam in fine suorum Meteor. superiora occultè confirmat, dicēs Non est facile scire quādo mineralia suam formam specificā habeant, & quādo non: quia haud facile est scire, quando sit verus lapis aut metallum, nisi per corruptionem veniat ad multum debile, ita vt sola figura supersit, & nihil ex virtute quæ essentiam sequitur. Et huius rei similitudo est in corporibus mortuorum: nam cum illa ex paruo tempore mortua sunt, videntur parum differre a viuis: sed cū diutius in sepulchris iacuerint, tunc in illis est sola figura, & si tāgantur, statim solvuntur in cineres: ac tunc maxima est differentia inter viuendum & mortuorum corpora. Pariter videre est in vegetabilibus & mineralibus, nam mineralia suo modo pereunt vt animalia, sed nescitur quando proprium esse ac naturam amiserint, nisi ex maxima mutatione. Nam cū sapphirus adhuc colorem & transparentiam atq; figuram sapphiri habet, est veluti viuus, qui operationem sapphiri habet, & ideo nominatur sapphirus ac si viuus esset: sed post diurnam eius mutationem obscuratur & discontinuatur, tuncq; agnoscitur non esse, nisi tantū similitudine sapphirus. Idem dicere debemus de auro viuo & mortuo, de argento cæterisq; mineralibus. D I S. Posteaquā tam humaniter ac patienter mihi satisfecisti quibuscunq; in rebus quas ex te quaesui: obsecro ne te pigeat quatuor etiam verba addere in huius longæ sententiæ declarationem, & tunc contentus abibo. R A I. Sententiā talis est, Quòd quum Mars tandiu in igne fuerit, quòd multum debilis ac frangibilis factus sit nec reliqua sit in eo pars aliqua naturæ vel substantiæ ferri, sed in vitri naturam sit conuersus coloris ferè sapphiri obscuri, tunc in lapidem mutatus erit. D I S. Dum viuam, tibi semper debebo. Vale.

Finis Dialogi de Ligno vitæ, & Geberi ac similibus succin-
ctæ declarationis Ioannis Braceschi Brixiani,

P R A E.

PRAESTANTISSIMO NATVRAE IN-
 TERPRETI DOMINO IO. MICHAELI STER-
 PINO, ROBERTVS TAVLADANVS
 ex animo. S. D.

VI Apollonij Tyanei gesta scripsere, eum aiunt scientiæ gratia, & ad Brachmanes, & ad Gymnosophistas Indos penetrasse, adeoq; in arcanis Naturæ profecisse, vt is nunquam habuerit, vel habiturus parem sibi sit neminẽ. Platonẽ quoq; diuinum legi, ad Aegyptios sacerdotes accessisse, & ab ijs complura, quæ ipse penitus ignorabat, vel subdubitabat, edoctum in Græciam in rediisse. Idẽ me sublimiora scrutantem ardor inuasit: non tamen vt in Indiam ijs calamitosissimis temporibus me transferrẽ, sed Parisiorum Lutetiam adij: Quem in locum profectio non fuit pœnitẽda profectio. Porro cùm illic locorũ essem, & in dies magis ac magis tui nominis, & Gaudentij Merulæ rumor inualesceret, destituta Lutetia in Italiam euolauit: & cùm velut de via fessus in Augusta Taurinorum substitissem, intellexi Merulam in Forolebetiorum, quod est agri Nouariensis municipium, patria tua esse, sed breui tamen Taurinum ad lectiones publicas salario publico conductum esse venturũ. Hac re intellecta gauisus sum non mediocriter. Interea Cherium ad te contendi. Vbi, Dij boni, boni plus inueni, quàm cogitabam, quàm quod mihi fama retulerat. Apud te igitur cùm essem, Cherij Merulã audio in Augusta Taurinorum ad suum munus venisse: Te igitur, vt scis, destituro ad hominem, quem videre & salutare exoptabam, maxime transcurro. Qua fronte me adolescentẽ licet, & Aquitanum, & plane incognitum Merula suscepit, profectio verbis explicare non possem. Caterũ eiusdem religionis vinculũ, quo nihil est in rebus humanis tenacius, cũ illi me, & mihi illũ magis conciliaret in dies, inter ambulandũ, vt sit, ipsum interrogo quid de libello Ioannis Braceschi, quem de Chemica facultate velut Gebri interpres edidit, sentiat, respondit, bene. Tunc ego, qui iam sciebam Merulam rã Christiani esse animi, vt etiã hostibus suis bene esse cupiat, subiunxi. An ò Merula istuc dicis ex animo? an cõmuni magis subscribis opinioni? Cùm hinc paululum substitisset, respondit, Quid ego falcem in alienam messem ponam? Est hæc metallorũ scientia, extremis (quod aiunt) labris à me degustata. His ego subridens dixi. Qua ratione id fieri potest, quando libro tuorũ memorabilium (ni fallor) quanto bellissimæ huius materiæ fontis potaturus aperueris? De eo libro rursus respondit se bene sentire. Tunc ego non sic, dixi, Senties ò Merula, vbi errores illius qui artem ipsam in contemptum, & studiosos in pauperiem trahere possunt, cõplures exposuero. Adhæc ille vultu ad risum ferẽ composito, O Tauladane, inquit, Amicus Plato, amicus Socrates, magis tamẽ amica veritas. Iccircò, tametsi Braceschus ob singularem eius virtutem, & ingenium, quibus polleret, sit mihi carissimus, lōgo tamen interuallo est mihi magis cara veritas. Pergratum igitur mihi Tauladane feceris, si ex ordine illius digestis erroribus, & huic ætati & posteritati pro viribus consulueris: & ob hæc rem fortasse non solũ tibi, sed & mihi, qui te ad hanc prouinciam excitarim, posteritas debet: qui *χρῆσις χαλκείων* exhibueris, vt cum Homero loquar. Domũ igitur destituro Merula, cùm mihi o cij aliqui dabatur, cùm rediissem, in margine cœpi Braceschi errores annotare, & singulos suis argumẽtis meridiano Sole clarioribus arguere. Sed profectio (vt ingenuẽ fatear omnia) in hoc chemico pelago velificanti mihi tot Symplegades, tot Scyllas, tot Charybdes tot monstra denique obijci, nunquam credidissem. Huiusce enim facultatis li-

bri quot & quantis singulis ferè folijs deformētur labibibus, quot enormibus scateant antracibus, quot in locis luxi sint, elumbes, inuersi, mutilati, manchi, & redundantes vltra modum, ne mihi aliunde patronos accersam, tu es testis optimus. Testis & optimus ipse Merula, qui Petri Boni Longobardi & phisici præstantissimi apud Duces inclytos, & de Repub. literaria bene meritos, Ferrariæ, Preciosam Margaritam Nouellam, qua nihil est preciosius, trecentis & his amplius expurgauit erroribus. Dij boni in tam exiguo agro, quæ zizaniorum melsis excreuerat: In caussa esse arbitror, vir præstantissime, quòd huiusmodi farinæ authores primi aut Aegyptij fuerunt, vt Hermes Trismegistus Moses, eiusq; foror Maria, aut Hebræi, vt Salomon, Callis: aut Arabes, vt Geber & Rex & Mahometi, vt aliqui volunt, nepos: cui in hac arte meritò prime partes attribuuntur Rasis, & Auicenna rex & medicus celeberrimus: aut Greci, vt ille diuinus Plato in Stollicis, & in quartis, Aristoteles, Lucas, Rhodanus: alij, vt in Turba Philosophorum legere est. Ex Latinis aut inter veteres, ipse quòd sciam, hanc Philosophiæ partem attigit nemo. Annis porrò abhinc quingentis, nonnulla in medium ingenia processere, Ricardus Anglicus, Rogerius Baccho, Mercurinus vates ex Angliâ: Quibus postmodum successores sunt dati, Raymundus Lullus Hispanus, & Arnoldus Villanouanus. Porrò qui Arabes illos, Græcos & Aegyptios scriptores latinitate donarunt, bonarum literarum expertes erant, vt series eorum sermonis ostendit: nec elucubrationes illorum satis fideliter ab eis sunt translatae. Superuenere postmodum vt codices per tonsores & monachos imperitissimos exscriberent: horumq; imperitia factum est, vt ferè tot errores essent, quot versuum tractus in folijs. Aetate etiam hac nostra Geber toties impressus quot mendis scatet: Quam igitur arbitraber, labor mihi fuit intricatior. Quid porrò huic negotio lucis chemico præstiterim, id malo ab alijs dici, quam ipse de me prædicare. Has autem ingenio primitias mei, tibi vni dicare placuit: vt ex ijs meum erga te studiū paulatim cognoscas, cognitum & foueas, & amplexeris. Non me fugit esse te munus indignum, sed tua tamen fretus humanitate, munere hoc non satis idoneo vti fratrem in Christo optimum cognoscere non dubitauit. Bene vale,

non solum Italiæ, sed & huius ætatis decus immortale. Ex

Augusta Taurinorum Cal. Aprilis.

M. D. L IIII.

IN IOANNEM BRACESCHVM GE-
BRI INTERPRETEM ANIMADVERSIÒ, AV-
thore Roberto Tauladano Aquitano.

V M nihil sit minus Christianum Bracesche, quam alienam famam acribus, uirulentis, & procacibus dictis profcindere & lacerare, ego ne in mordacis Momi suspicionem tibi uenire, continui me, quantum potui, ne hanc in te animaduersionem scriberem. Tandem cum uirus scriptorum tuorum in miserandum permultorum naufragium longius in dies serpere, ac grassari uiderem, non potui diuturniori silentio uti, non potui inquam mihi temperare, quin huic tuæ Hydræ, omnia (nisi quis obuiam ierit) artis Chymicæ fundamenta intra paucos dies ferro uastaturæ, me opponerem. Quod quæ in aliquot adhuc annos differre meditarer, ueritas huius artis, quæ ferro tuo de creto se regno spoliata, & exulem esse cõqueritur, sese mihi obtulit, tandemq, cum cæteros omnes conuiuere hoc in negotio cernerem, hanc à me in sui patrocinium Apologiam impetrauit. Qua ego, cum tu ex eorum iudicium sis numero, qui non nisi ferro uincere cupiunt, ad omnes ueritatis fautores, conscios, & æquitatis tutores prouoco, & eos quanta cum ratione hanc prouinciam susceperim, iudices constituo.

Agitur iam nonus annus, te libellum quendam in lucem emisisse, cui Interpretationis Gebri titulum impofuisti. In quo Demogorgonem inducis cum Gebro differentem: Demogorgonem, inquam, tanquam Chryfopœiæ cognitionem sciscitantem, Gebrum autem ueluti sui ipsius & reliquorum philosophorum interpretem. Et ita inducis Gebrum, aut (ut uerius loquar) sub nomine Gebri Bracescum, huius artis mysteria pandentem, ut tandem colligas medicinæ, ad uisiora metalla in aurum, seu argentum uertenda componendæ formam, neque ex auro, neq, ex argento, sed ex solo ferro, aut ex uili eius excremento, depromendam esse. In cuius opinionis confirmationem, magnorum aliquot philosophorum, & potissimum Gebri autoritates quasdam adeo uersutè detorsisti, ut multorum (sed tamen in hac parte philosophiæ parum aut nihil instructorum) animos ad amplectendam opinionem tuam pellexeris. Itaq, cum hæc tua lucubratiõ (me apud Vascones degente) in manus meas uenisset, amaui ego certè ingenium tuum: nūquam tamen mihi persuadere poteram, te in eam hæresim lapsum esse, ut crederes formam auri effectricem ex Marte, aut abiecto eius stercore petendam esse. Ideoq, te Sphingem agere, & ænigmatico sermone hanc artem scripsisse arbitrabar. Proinde ut mentem tuam planè assequer, & exploratam haberem, ex ulteriore Vasconia in Italiam perrexi, nec unquam ab incepto itinere destiti, donec Vrceos nouos peruenissem. ubi quæ à fratre tuo intellexissem, te apud Turrim illustrissimæ Alberti Palauicini degere, statim me illuc contuli, & succincta oratione causam itineris mei tibi indicaui. Qua audita, bene me sperare iussisti, nec me prius discessurum assensurasti, quàm plenam & integrã Chryfopœiæ cognitionem abs te accepissem. Cœpisti itaq, paulopost mentem tuam familiarissimè mihi interpretari, quam ut mihi commendatiorem redderes, hos uersus (abs te, ut suspicor elaboratos) mihi proposuisti exponendos:

Artus est hominis, qui constat sex elementis

Cui P. si addas, & in M. mutare si noscas,

Hoc est as nostrum, lapisq, philosophorum.

Quo ænigmate audito, quum me Tauladanum esse, non OEdipum respondissem, utpote qui hanc tuarum Sphingem ex tempore soluere non possem, tu his uerbis usus es. Non miror, si tu ex abrupto hoc ænigma soluere non possis, ad quod enodandum per decennium ego sudauit. Et tandem eorum uersuum inter-

pretationem sic auspicatus es. Artus, membrum est, Hominis, id est, Martis, qui à philosophis homo biliosus nominatur. Qui constat sex elementis, id est, cuius nomen, in his uersibus inclusum, sex literis absoluitur. Cui P. si addas, Cui, subaudi, uocabulo artus si addas P. fiet partus. Et in M. mutare si noscas, hoc est, si mutaueris P. in M. nascetur hoc uocabulum Martus, quod sicut Mauros poetis, ita nobis Martem significat. Hoc est zs nostrum, lapisq; philosophorum, hoc, id est Martus, siue Mars, est zs, seu metallum nostrum, ex quo formatur lapis philosophorum. Quibus interpretandis quum finem fecisses, narraſti iterum mihi, te in uolumine quodam annoſo ſequentem ſententiam ſcriptam legiſſe:

Virgo Paſchalis eſt dicata arti M.

Virgo paſchalis Quam ſic interpretatus es. Virgo paſchalis herba eſt, quæ per ſimilitudinem lapidem philoſophorum ſignificat. Si Virgo paſchalis herba eſt, arti Medicæ dicatam eſſe interpretandum eſt. Hæc igitur ea ratione, qua hunc lapidem ſignificat, eſt dicata arti M, id eſt Marti, quod legetur, ſi M, quod obſcurandæ rei gratia (ut tu aiſ) præpoſterè locatum ſuit, anteponatur. Vnde etiam colligebas lapidis philoſophici formam, ex Marte, hoc eſt ex ferro, cui philoſophi Martis nomen accommodauerunt, mutuandam eſſe. Quibus ut maiorem fidem faceres, citabas nonnullas philoſophorum authoritates, quæ eo, quo abs te citabantur, modo, lippientes, obtuſos, & cæcures oculos primo ſuo fulgore fallere & perſtringere non mediocriter poſſent. Tandem, ut me unico uerbo beares, in aurem mihi inſuffraſti, excrementum hoc ferreum, unde forma auri & argenti effectrix (ut tu uiſ) expiſcanda eſt, duplicis generis inueniri, idq; ſolum eligendum, quod uehementi ignis aſperitate, forma ſpoliatum metallica, in naturam uitri, cæruleum colorem præ ſe ferentis redijſſet. Poſtero die quum ego te ſeriò agentem, & extra non tuam, ſed omnium philoſophorum mentem poſitum eſſe planè cernerem, certandum mihi tecum eſſe duxi aliquot rationibus, è uicis philoſophorum, imò & ipſius naturæ fontibus exhauſtis, quibus te premerem, formam metallorum in aurum & argenteum uertendorum, non à ferro, cui nihil ineſt, niſi uiliſſimum, ignobile & ferreum, ſed ab auro & argento, quibus ſolis ingeniſta eſt, hauriendam eſſe. Quibus quum te oppugnari, urgeri, & uehementer opprimi ſentires, confugiebas ad ſacroſanctum hoc aſylum, ſcilicet non eſſe fidendum philoſophis, quorum uerba aliud indicant, quàm ſonare uideantur. Quo ſubterfugio, & ſophiſmate, quum te omnes ſapientum authoritates eludere poſſe animaduerteterem, abs te diſceſſi. Nunquam tamen pœnitebit me Bracesche, hoc iter feciſſe, cum ex eo precioſiſſimum fructum retulerim, & doctior in Galliam redierim. Contemplatus enim ſum in te, uelut in ſpeculo, admirabilem & ſuſpiciendam diuinæ Maiestatis ſapientiam, quæ ab ſoluram huius arcani cognitionem, aliquando mediocris doctrinæ uiris confert, interdum autem uiros, quantunuiſ profundæ eruditionis, in explorandis & inueſtigandis naturæ myſterijs adeò delirare, hallucinari, & cæcutire facit, ut ſcintillati, ebrij, & à Circe aliqua dementati eſſe uideantur. Quod nullam aliam ob cauſam agit Dominus, niſi ut terrenos iſtos Argos, qui ſe, neglecto numine Diuino, ingenij ſui acumine non ſolum hanc inferiorem naturam, ſed ipſum etiam cælum penetrare poſſe gloriantur, eludat, domet, & ex ſummo arrogantia ſuæ Olympo ad inferos uſq; retrudat: ut qui ſe aliquid ſcire nouerunt, non in ſua cæca ſapientia, ſed in Domino totius ſapientia ſonte & auctore, id ſibi contigiſſe gloriantur: ut diſcant, inquam, omnes Adæ poſteri, ſe nihil aliud eſſe, quàm meras tenebras: deniq; ut hi, quibus noticia huius arcani contingeret, intelligant, diuinam Maiestatem eam eſſe, citra cuius liberalitatem & beneficentiam nemini mortalium ad huius ſublimis arcani cognitionem patuit aditus, neque patebit unquam. Sed ut eò, unde digreſſa eſt, redeat oratio, poſtquam ego ab Italia in Galliam redij, ij, qui notam habebant itineris mei cauſam,

*Lapis phos-
phorus
a quibus ex
ſubſtituitur
a. d. c. l. d.*

à me quæsierunt, num te uidissem, conuenissem; & quid de te sentirem. Apud quos ego (quanuis te hac in parte hallucinari expertus essem) laudibus te ad cælum usq; extuli; & ita extuli, Braçesche, ut hi me seriò agere existimantes, tanta tui uidendi cupiditate incenderentur, ut parùm abfuerit, quin iter in Italiam fecerint. Ego itaque hucusq; errorem tuum tuli, & tegi, & lubens in posterum te gressum, nisi eum in singularem ueritatis contumeliam, & deplorandam multorùm perniciem plus æquo uiguisse, & adhuc uigere sensissem. Quod quum animaduerteterem, non potui (ignosce quæso) mihi diutius imperare, quin perniciosum hunc errorẽ detegerem, saltẽ, ut minus cauti metallicæ sophiæ amatores sibi ab hac opinione non minus cauendum esse intelligant, quam nauitis à uoracissima Charybdi, ni laboris tacturam, & bonorum suorum naufragium facere malint. His enim omnibus, qui opinioni huic ferreæ fidem dederint, continget, ut lapidem philosophicum conficere molientes, & suam & alienam dilapident pecuniam. Et quoniam tu Gebrum, tanquam singularem opinionis istius uindictam, patronum, & assertiorem in medium producis, idcirco extorquenda tibi è manibus primo impetu esse duxi, hæc arma Arabica, ut his spoliatus intelligas, reliquas omnes auctoritates philosophicas, abs te uiolenter contortas, & perperam fuisse interpretatas. Argumenta autem è Gebro à te desumpta, quibus te inuictum putas, hæc sunt:

CAPVT I.

Primum argumentum est hoc.

Scriptit Geber, cap. 30. suæ Summæ, hæc uerba:

Argentum uiuum adhaeret tribus mineralibus de facili, uidelicet Saturno, lo-
ui & soli: Luna autem magis difficulter, Veneri autem difficilior, quam Luna,
Marti autem nullo modo, nisi per artificium: postea sequitur:

Ex hoc itaque maximum elicias secretum. Quam ultimam partem tu sic ex-
ponis. Ex quo, scilicet Marte elicias maximum secretum, hoc est Elixir.

Secundum argumentum quo uteris, est hoc.

Scriptit Geber cap. 66. suæ Summæ, louem perfectio magis propinquum esse,
Saturnum uerò minus, minus adhuc Venerem, minimè uerò omnium Martem,
postea sequitur: Ex quo perfectio dependet. Quæ ultima uerba tu sic interpre-
taris. Ex quo scilicet Marte, perfectio (subaudi metallorum) dependet, hoc est
Elixir. Quanuis in nonnullis (ais) exemplaribus legatur, Eo ex quo perfectio
dependet, quam lectionem tibi summopere exosam, & ingrata esse indicas, quia
sentis (licet id subdiceas) eam interpretationi tuæ inimicam esse.

Tertium est hoc.

Scriptit Geber, cap. 32. suæ Summæ, hæc uerba: Vltimò uerò Mars. Et hoc est
unum de secretis nature. Quod tu sic interpretaris. Et hoc, id est, Mars, est unum
de secretis naturæ, id est Elixir.

Quartum est hoc.

Scriptit Geber cap. 66. suæ Summæ, hæc quæ sequuntur. *Causa impedi-
ti fusionis cuiuscunq; est sulfur fixum.* Per hoc itaq; maximum poteris elicere
secretum: Quod tu sic interpretaris. Per hoc subaudi sulfur fixum, siue ex hoc
sulfure fixo (per quod uis ferrum indicari, eo quòd maior pars ferri sit sulfur fi-
xum) poteris maximum elicere secretum, id est Elixir.

Quintum est hoc.

Scriptit Geber, cap. 88. suæ Summæ, postquam de Marte egisset, hæc uerba:
Per hoc igitur artificis dilatatur industria ad ueram cuiusq; corporis rectifica-
tionem. Quod tu sic interpretaris, per hoc, id est per Martem dilatatur artificis
industria ad ueram, rectificationem cuiuscunq; corporis.

Sextum quo te inuictum credis, est hoc.

Geber cap. 63. suæ Summæ, postquam de essentia Martis pluribus egisset, tan-

dem hoc epiflogo ufus eft. Laudetur igitur benedictus & gloriofus Altiffimus, qui creauit illud, deditq; illi fubftantiam, & fubftantię proprietates, quas nō con- tingit, ullam aliam rem in natura poffidere, ut in illa poffit inueniri hęc perfe- ctio per artificium aliquod, quam in illo inuenimus propinqua potentia. Ipfum enim eft, quod ignē fuperat, & non fuperatur: fed in illo amicabiliter requiefcit, eo gaudens. Quę omnia de Marte, feu de Martis excremento dicta effe inter- pretaris. Septimum, quo ueluti trophæum canis, & te plena potitum credis uictoria; eft hoc.

Scriptit Geber cap. 32, fuz Summæ, ubi ait de auro, hęc uerba. Calcinatur autem aurum, & foluitur fine aliqua utilitate. Scriptit etiam hęc cap. 33. Calci- natur fimiliter argentum, & foluitur cum magno labore, & fine aliqua utilitate. Quibus uerbis tu rem tuam fic agis. Omnium Philofophorum confenfu & suf- fragio metallum illud, ex quo formatur Elixir, calcinandum eft, & ubi in calcem redierit, in liquorem eft reuocandum. Atqui Gebri testimonio ex auro & argen- to calcinatis & folutis, nullus redit ad nos fructus, nulla inde promanat utilitas, fieri itaq; non potest, ut ex auro aut argento nafcatur ditiffimum illud Elixir.

Hęc eft legio illa Arabica, Braçesche, hęc claua illa Herculea, hic eft, inquam ferreus ille exercitus, quo duce in aciem cum Mauorte tuo progredieris. Quę omnia, ut intelligas, quam fint parui ponderis ad roborandam opinione tuam, armabo te libenter altera Gebri autoritate, quam demor abs te prætermiffam, quam hęc fola opinio nem tuam omnino ferream efficere poffe uideatur.

Geber cap. 9. libri de Inueftigatione fcripti, poftquam methodum ferri in li- quorem reducendi docuit, fic ait: Martem folutum honora, aquam uidelicet ful- furis fixi colore Elixiris mirabiliter augmentantem. Num huius autoritatis acceffione uires tuas duplatas effe fentis, Braçesche? at nifi has omnes copias tuas (fauente mihi Dñi tua maiestate) profligauero, fudero & penitus proftraue- ro, ignauum, & imbellem, me iudices uelim. Conferam itaque figna mea cum tuis, & tentabo, quantum ualeant uires tuę, & primo impetu aggrediar primam & antefignanam illam autoritatē, quam ex 30. cap. Summæ Gebri deprōpfiti.

CAPVT II.

QUO in loco quid fibi Geber uelit, ut lectores facilius aftequantur, ego ca- put integrum legendum fubijciam, tum demum mentem de hac re non meam, fed ipfius authoris & fideliffimorum Gebri interpretum afferam.

Sequitur cap. 30. Summæ Gebri, argento uiuo, feu mercurio dicatum.

GEBER.

Argentum autem uiuum, quod etiam Mercurius appellatur antiquorum ufu, eft aqua uifcofa, in uifceribus terrę, fubftantię subtili terrę albę per calorē tem- peratiffimum unita per minima, unione tali, donec humidum à fcco, & ficcum ab humido æqualiter contemperetur. Ideoq; fugit fuperficiem planam de facili, propter fuz aquę humiditatem: non autem adhæret, uifcofam licet habeat hu- miditatem, propter ficcitatē illius, quę eam contemperat, & adhætere non permittit. Eft etiam (ut quidam dicunt) materia metallorum cum fulfure. Ad- hæret quoque tribus mineralibus de facili, uidelicet Saturno, Ioui & Soli: Lunę autem magis difficulter, Veneri uerò difficilius, quam Lunę, Marti autem nul- lo modo, nifi per artificium. Ex hoc itaque maximum elicias fecretum. Eft enim amicabile, & placabile metallis fuz naturę. Eft etiam medium coniungendi tin- cturas, & non fubmergitur aliquid in argento uiuo, nifi Sol. Soluuntur tamen Iupiter & Saturnus, Luna & Venus ab eo, & cōmifcentur, & fine ipfo aliquid metallorum deaurari non potest. Figitur & eft tinctura rubedinis exuberantif- fimę refectionis, & fulgidi fplendoris, & non recedit à cōmifto. Non eft tamen medicina nofta, donec eft in natura fua: fed iuuare quandoque fimiliter potest in cafu. Hactenus Geber.

TAVLADANVS.

Ego nunc quid de hoc loco sentiam, imò quid ipse uoluerit Geber, & quid fidelissimi eius interpretes, *Petrus Bonus Ferraricēsis, & Arnoldus Villanouanus* de hac re senserint, explicabo. *Petrus Bonus*

Geber Arabum philosophorum facile princeps, cum tractandam & describendam sibi proposuisset metallorum naturam, ut faciliorem uiam lectoribus ad id faceret, indicandum sibi prius esse duxit, quæ & quot essent, iuxta ueterum opinionem, propinquam metallorum principia. Quæ cum superius docuisset esse tria, scilicet, arsenicum, sulfur, & argentum uiuum, & expressisset duobus capitibus proximè antecedentibus, quæ nam esset sulfuris & quæ arsenici natura, consequens erat, priusquam metalla attingeret, (quæ sunt tanquam soboles horum principiorum) ut caput unum nature tertij principij, hoc est, argenti uiui exprimeret, & dicaret. Qua motus ratione hoc 30. cap. mercurio consecrauit. In quo primo docet, quid sit mercurius, his uerbis.

GEBER.

Argentum uiuum, quod etiam Mercurius appellatur antiquorum usu, est aqua uiscosa, in uisceribus terre, substantiæ subtili terre albæ, per calorem temperatissimum unita per minima, tali unione, donec humidum à sicco, & siccum ab humido equaliter contemperetur. Ideo quæ fugit superficiem planam de facili, propter suæ aquæ humiditatem. Non autem adhæret, uiscosam licet habeat humiditatem, propter siccitatem illius, quæ illam contemperat, & adhærere non permittit.

TAVLADANVS.

Quæ sibi nihil aliud uolunt, quam argentum uiuum ex aqua uiscosa, & terra candida, tenui, & sulfurea oriundum esse, quæ duo, aqua scilicet uiscosa & terra sulfurea, ea lance à natura librata fuerunt, ut quauis aqua proprium sit, rem in eam demersam madefacere, & licet uiscosi conditio sit, tangenti adhærere, neutrum tamen aqua uiscosa in argento uiuo existens, queat præstare, ob terram sulfuream sibi unitam, quæ sua siccitate uiscosam, & humidam illius conditionem ita frangit, & temperat, ut neque adhærere, neque madefacere ualeat. Vnde ueteres philosophi argentum uiuum aquam siccam nominauerunt. Sed quoniam hæc ex se clariora sunt, quam ut egeant interprete, idcirco prosequamur reliqua, & quæ sit eorum usus, penitissimè exploremus. *Aqua uiscosa sulphurea.*

GEBER.

Est etiam (ut quidam dicunt) materia metallorum cum sulfure.

TAVLADANVS.

Hoc est, sunt ex ueteribus philosophis nonnulli (ut dixit cap. 25. suæ Summæ) qui uelint argentum uiuum, & sulfur, esse principia illa, quæ à natura ad generationem metallorum assumuntur. Cui ille opinioni non suffragatur, motus rationibus, quæ ab eo 26. cap. Summæ adferuntur. Ideo quæ addidit, ut quidam uolunt. *Et et interpres.*

GEBER.

Adhæret quoque tribus mineralibus de facili, uidelicet Saturno, Ioui, & Soli; Lunæ autem magis difficulter, Veneri autem difficilissimè, Marti uerò nullo modo nisi per artificium.

TAVLADANVS.

Hoc est argentum uiuum libentius & maiori quadam cum aueritate uorat, sorbet & deglutit aurum, plumbum & stannum, quam reliqua metalla. post hæc tria auerius argentum complectitur, quam æs: cum ære autem facilius inire soædus, quam cum ferro. Ferro enim adeò agrè cõmiscetur, ut non nisi inuitum, & arte coactum, ac superatum cum eo coire uelit. Cuius rei nulla alia est ratio, quam rebus omnibus hanc à natura uisum ingenitæ esse, ut res homogeneas, & eas, quibus cum aliis quo affinitatis uinculo cõiunctæ sunt, tacita quadam beneuolentiâ complectantur. *Res homogeneas & sympathicas.*

tur, & eas sibi copulari gaudeat, & latentur: cum heterogeneis aut, & his, quibus cum nullam habent affinitatem, antipathiam exerceant. Vnde fit, ut arg. uiuum libentius coeat cum metallis, quibus cum maiorem habet affinitatem. Ea aut sunt illi magis affinia, quæ naturam ipsius magis sapiunt. At naturam ipsius magis sapiunt ea metalla, quæ maiori abundant arg. uiui copia. Et quoniam ferrum est inops arg. uiui præ ceteris metallis, ditissimum autem sulfuris cremabilis, argentum uiuum sentiens se in eo minimum iuris habere, sentiens, inquam, sulfur adustibile (quo in natura nihil est mercurio magis inimicum) maiorem ferri partem occupasse, & gerrimè pro consanguineo Martem tuam agnoscere potest ô Braceche.

GEBER.

Ex hoc itaque maximum elicias secretum. Est enim amicabile (mercurius subaudi) & placabilis metallis suæ naturæ.

TAVLADANVS.

Nunc quod sit hoc arcanum, quod Geber docet hinc esse eliciendum, expendamus. Quod licet metacente sese omnibus spectandum prodat, faciam tamen, ut clarius eluceat. Hæc est igitur mens Gebri. Ex eo quod uidemus arg. uiuum alijs metallis amicum magis, alijs aut minus: ex eo, inquam, maximum colligere debemus arcanum. Quod non immerito maximum dixit, cum ex huius cognitione totius artis pendeat, & colligi possit mysterium, ut ex sequentibus notissimum fiet. Sed quod erit tandem hoc arcanum? Adeste quæso animo ô uos omnes ueritatis conscij & fautores, & intelligetis, me Gebri mentem fidelissimè & uiuacissimè exprimere. Ex eo igitur quod argentum uiuum alijs metallis magis, alijs autem minus amicum & familiare esse uidemus, ex eo, inquam, si perspicaces naturæ exploratores essemus, maximum arcanum assequeremur. Intelligere enim inde possumus, metalla ea naturæ argenti uiui magis uicina, quibus cum argentum uiuum familiaris commiscetur. Nam, ut Geber docet cap. 61. suæ Summæ, argentum uiuum id solum suscipit, quod suæ naturæ esse sentit, quod cap. 64. confirmat uit his uerbis: Argentum uiuum retinet, quod suæ naturæ est, alienum uerò respuit. Et cap. 53. his uerbis: Quoniam natura propriam naturam amicabilem amplectitur, & gaudet ea, magis quam extranea. At ubi cognouerimus quæ metalla sint argento uiuo uiciniora, & magis affinia, inde facile colligi potest, quænam sint perfectiora. Cum enim argentum uiuum sit causa metallicæ perfectionis, ea metalla merito dicentur, & habenda erunt perfectiora, quæ argento uiuo sunt affinia. Quod autem argentum uiuum sit causa perfectionis metallorum, & illud, in quod sita est & recodita tora huius artis perfectio, id testatur Geber cap. 38. his uerbis: Consideratio rei, quæ perficit (in hac arte subaudi) est consideratio electionis puræ substantiæ argenti uiui. Item cap. 59. his uerbis, Ideo quæ relinquitur argentum uiuum esse perfectiui, & adustionis saluatiuum, quod est perfectionis ultimum. Item cap. 74. his uerbis, Ideo quæ cum in ceteris rebus exquisitè, non inuenimus inuentione nostra rem aliquam magis, quam arg. uiuum corporum naturis amari, per hoc opus nostrum in illo impendentes, reperimus ipsum esse ueram alterabilem medicinam in complemento, cum alteratione uera & non modo dicè peculiaris. Item cap. 81. his uerbis, Probauimus autem ex nostris sermonibus, sulfur cuiuscumque generis, esse perfectionis corruptiui, arg. autem uiuum esse perfectiuum in operibus nature, completis eius regiminibus. Igitur & naturam minimè mutates, sed imitantes (in his scilicet operibus, in quibus eam imitari possumus) arg. uiuum similiter in huius operis magisterio assumimus, in cuiusque perfectionis medicina, solari scilicet & lunari, tam quidem imperfectorum, quam ipsius arg. uiui coagulabilis. Ex his Gebri locis satis patet arg. uiuum esse causam perfectionis huius artis. Quod ne in dubiis uocari possit, id Geber potèntissimè ratione probat uerbo cap. 69. suæ Summæ, his uerbis, Ideo quæ per hoc inuenimus aliquid in corporibus imperfectis diminutum fuisse, quod compleri necessario oporteat, per medicinam

illis

metalla.

Natura
minime gaudet

Sulphur

Medicina

illis convenientem, & diminutum cōplentem. Est autem diminutum in illis, paucitas scilicet argē. uiui, & non recta inspissatio eiusdem. Igitur cōplementum in illis erit, arg. uiui multiplicatio, & inspissatio bona & fixio permanens. Hoc autem per medicinam ex illo (subaudi arg. uiuo) creatam efficitur. hæc enim quum ex arg. uiuo fuerit in esse deducta, per beneficiū luciditatis, & splendoris ipsius, illorum fuscenedinem palliando celabit, teget, splendorem inducet, & in fulgorem cōuertet. Quum enim arg. uiuū in medicina per nostrum magisterium præparatum, ac mundatum fuerit, & in substantiam purissimam, & fixam reductum, proiectum super diminuta à perfectione, illustrabit ea, & sua fixione perficiet.

Hæc est ratio illa, qua Geber contendit argē. uiuum esse causam perfectionis huius artis, quæ certè est ualida. Nam si paucitas arg. uiui, & non recta inspissatio eiusdem, est causa imperfectionis metallorū, necessariò colligendum est, causam perfectionis eorūdem esse copiam & ubertatem arg. uiui & rectam inspissationem. Quod autem inopia, seu paucitas, arg. uiui, & non recta inspissatio, sit causa imperfectionis metallorum, hinc cōstat. Oppositorū effectuum oppositas necessariò oportet esse causas effectrices. Sed causa perfectionis metallorum (quæ perfectio est effectus imperfectioni oppositus) est abundans copia arg. uiui ritè inspissati. igitur causa imperfectionis eorum, quæ imperfecta sunt, erit opposita scilicet inopia arg. uiui, & non recta inspissatio eiusdem. Quod autem abundans copia argenti uiui, ritè inspissati, sit causa perfectionis metallorum, hinc colligitur. Si abundans copia mercurij ritè inspissati non esset causa effectrix perfectionis metallorum, id metallum nō esset reliquis omnibus præferendū, in quo maior est mercurij ritè inspissati copia. Atqui aurū, quod uberius abundat mercurio ritè inspissato, (ut testatur solius auri demersio in mercurio) præfertur cæteris omnibus metallis, & solum est inter metalla, numeris omnibus absolutū. Igitur necessariò colligendū est, maiore copiam mercurij ritè inspissati, esse causam effectricè perfectionis metallorū. Quod si ita est, igitur inopia mercurij ritè inspissati erit causa imperfectionis metallorū. Quod si paucitas mercurij ritè inspissati est in causa: quominus Saturnus, Iupiter, Mars & Venus ad perfectionem uenerint, ergo multiplicatio mercurij, & recta eiusdem inspissatio præstabit, ut euadant perfecta. Sed sola medicina, ex purissima, & ritè inspissata, mercurij substantia cōflata, hæc mercurij ritè inspissati multiplicatiōe eis conferre potest. Igitur arg. uiuū, ut superius testatus est Geber, erit causa perfectionis in hac arte, cum id solum instaurerit, & sarciat in metallis imperfectis, quod eis à natura fuerat denegatū, cum ipsa etiā perfecta, eam, quā habent perfectionē, illi debeant, & acceptā ferant. Cum itaq; arg. uiuum sit causa perfectionis in hac arte, profectò ex facili uel difficili ipsius cū metallis cōgressu colligere possumus, quæ metalla sint perfectiora, quæ minus perfecta, & quæ sint à perfectione aliena. Nam si arg. uiuum est causa perfectionis metallorū, ea metalla meritò cēsenda erūt perfectiora, quæ arg. uiuo sunt magis affinia. Ea uerò sunt illi magis affinia, cum quibus ipsum arg. uiuū familiaris cōgreditur. Cum ijs autem familiaris cōgreditur, quæ naturā suā magis sapiūt. Sed ea metalla arg. uiui naturā magis sapiūt, quæ sunt sœcūdiora arg. uiui. Ea igitur erunt habēda perfectiora. Quæ Geber cap. 64. apertè docuit his uerbis: Ex hoc itaq; manifestū est corpora illa esse maioris pfectionis, quæ plus arg. uiui sunt cōtinentia, quæ uerò minus, minoris pfectionis. pbatio uerò eius, qd ea, quæ maioris arg. uiui quātitatis sunt cōtinentia, maioris sint pfectiōis, est facili susceptio arg. uiui. Itē cap. 98. his uerbis, sã igitur uobis patuit ueridicè, maximā arg. uiui quātitatē cōtinentia, pfectionis existere corpora, & ideo arg. ui. maximè amari. Quāobrè autumandū est, corpora ea perfectioni magis approximare, quæ magis amicabi, liter arg. uiuū cōhibēt. Et huius signū est, arg. uiui facili susceptio à Solaris aut Lunarī pfectionis corpore. Ob huius igitur rationis causam, quodeūq; corpus in sui substantiā arg. uiuū facili nō admiserit, à pfectionis cōplēmēto maximè dī-

q. i. multitudine u. i.
hæc est inspissatio
causa perfectionis
metallorum

o.

Causa imperfecta
metallorum

7. 2. 8. 9.

Medicina

♀

metalla perfectiora

non habere superfluum, uel immundiciam. Sed uanum est, quod ab eis cogitatur. uidemus enim ipsum multæ liuiditatis, & non puræ albedinis. & similiter per leue artificium uidemus ex illo terram nigram, & fæculentiam emanare, uidelicet per lauationem, cuius modum narrabimus. Sed quia duplicem ex illo perfectiōnem elicere oportet, scilicet medicinam ex eo facere, & illud perficere, ideo necesse est ipsum duplici mūdationis gradu preparare. Propterea due mūdationes mercurij sunt necessariae, una per sublimationem ad medicinam, (ex eo subconficiendam) & hæc hic innuitur, alia per lauacrum, ad ipsius coagulationē, & ista innuetur. Si enim uolumus medicinam ex eo creare, tunc necesse est, ipsum à fæculentia suæ terreitatis mundare, ne in proiectione creet liuidum colorem, & ipsius fugitiuam aqueitatem delere, ne totam medicinam in proiectione fugitiuam reddat, & mediocrem illius substantiam saluare pro medicina, de cuius proprietate est non aduri, & ab adustione defendere, & quæ non fugit, & fixa (ubi subaudi fixata fuit) facit. Ex his Gebri locis amplissimè constat, quale sit argentum illud uiuū, quod est causa perfectiōnis in hac arte, scilicet argentum uiuum defæcatissimum & fixum, Quibus qualitatibus cum argentū uiuum crudum non sit præditum, idcirco in natura sua sumptum non est causa perfectiōnis, nec esse potest, donec mundissima eius substantia per sublimationem à fæcibus separata, & exonerata fuerit, & postea fixa, & constantis in igne conditionis euaserit. Quam ob causam Geber caput unum de Sublimatione mercurij scripsit, & alterum de Fixatione mercurij, per sublimationem mundati.

At quemadmodum Geber docet cap. 46, marchasitam, mercurio extincto, mediocriter preparato, & ad fixationem aliquo modo inclinante præditam esse, cuius mercurij extincti, in marchasita existentis in hac arte, immunes simus à laboribus extinctiōnis mercurij crudi: eadem ratione colligere possumus, nos à laboribus extinctiōnis, absteriōnis, & fixationis argenti uiui crudi immunes fore, si mercurium non solum extinctum, sed abstersum, mundum, defæcatissimum, & ad plenam fixationem ab ipsa natura deductum inuenerimus. Itaq; cum ipsa natura mercurium his omnibus dotibus præditum, in Sole & Luna, nobis liberatissimè offerat, non est profectò, quòd nos torqueamus in argento uiuo extinguendo, abstergendo, per sublimationem defæcādo, & ad fixationem deducendo. Imò frustra huiusmodi laborem subiremus, cum argentū uiuum crudum mercuri non possit metallis ignobilitate laborantibus, quin prius metallicam formam induat, & metallum euadat, & ipsa natura metalla nobis cuiusuis generis exhibuerit. Quod autem argentum uiuum metallis ignobilibus perfectorum nobilitatem conferre non possit, quin prius efficiatur metallum, hinc constat.

Si à mollitie argenti uiui, non patet aditus ad duritiem metallorum (teste Gebro cap. 26. suæ Summæ) nisi per dispositionem, quæ medium tenet inter mollietatem, & duritiem illorum: eodem argumento colligendum est, argentum uiuum, metallorum ignobilitate laboratum, medicinam euadere non posse, quin prius formas inter formam Elixiris, & suam interiectas experiatur, & subeat. Non patet enim accessus ab extremo ad extremum, nisi per interiecta media. Atqui inter has duas extremas formas Elixiris, scilicet & argenti uiui, forma metallorum iacent media. Proinde argentum uiuum, nisi prius metallum euaserit, ad formam Elixiris promoueri non poterit. Quod autem metalla medium teneant inter argenti uiui & Elixiris formam, huius rei fidelissimus testis mihi erit Arnoldus Villauouanus cap. decimo sui Rosarij minoris, cuius hæc sunt uerba:

Hic igitur est lapis noster formosus, quia non fit transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Extrema autem nostri lapidis in primo latere est argentum uiuum, in secundo uerò est Elixir completum: media autem horum duorum extremorum sunt metalla. Huius etiam rei testis est Lullus, in suo primo Testamento, his uerbis. Natura habet in suo opere, quatenus ad creanda

Yuse
+ catius

Y ex nob

Marchasita

01

Nota

media

Ex hoc
m

creanda metalla spectat, extrema duo, & unum medium. extrema sunt argētum uiuum, & sulfur ex una parte & metalla ex alia. medium uerò est quoddam tertium, in quo sunt ista duo nempe mercurius & sulfur. Aliqui dicunt hoc medium esse uitriolum, alij arsenicum, alij alia media mineralia. Ex quo medio natura extrahit duos fumos, qui sunt mercurius & sulfur, ex quibus conficit metalla. Ars cum sit naturæ imitatrix, & cum sint eadem principia naturæ & artis, habebit ipsa ars duo extrema, & unum medium. Extrema artis erunt argentum uiuum & sulfur ex una parte, lapis ex alia. medium autem erunt ipsa metalla, ex quo medio ars extrahit sulfur & mercurium, ingenio naturæ depurata & fixata, ex quibus postea lapidem conficiet.

Cum itaq; metalla media sint, inter formam Elixiris, & argenti uiui, & nullus fiat progressus ab extremo ad extremum, nisi per interiectum medium, profectò argentum uiuum Elixiris formam contingere non poterit, nisi primò gradum faciat ad formam metalli intuendam. Quòd si argentum uiuum, priusquam transeat in Elixir, ad formam metalli promouendum est, ergo aut plumbi, aut stanni, aut æris, aut ferri, aut argenti, aut saltem auri formam induat, necesse est.

Quòd si optamus scire, ad cuius tandem metalli formam promoueri debeat, antequam ex eo Elixir confici queat, id ex uerbis Gebri uenandum est. docet enim Geber, mundissimam substantiam ex eo per sublimationem depromendam, eamq; ad fixationem ducendam. Itaq; cum mundissima eius substantia sit assumenda, immudum & sordidum ex ea non poterit generari metallum, munda enim illius substantia (ut testatur Geber cap. 53.) mundum, & sordium expers, producit metallum; immunda uerò, pollutum & sordidum. Necessè est igitur ut ex mundissima & defæcatissima argenti uiui substantia (quam Geber solam asserit colligendam) mundissimum, & defæcatissimum nascatur metallum. Quòd si mundum & sordium expers, ergo aut Solem aut Lunam ex ea mercurij substantia oriri necessariò oportebit. Reliqua enim metalla immunda sunt, nec extrema tantum, sed etiam intestina, & penitus inossata laborant spurcitie.

Quòd si argentum uiuum, ut ex eo fieri possit Elixir, per sublimationem & fixationem in metallum nobile, tersum & mundum reuocandum est, & natura nobis metalla mundissima, tam alba, quam citrina producerit, profectò quem admodum beneficio mercurij in marchasita existentis, utpote extincti, medio critèr præparati, & ad fixationem suscipiendam dispositi, immunes fumus à laboribus extinctionis, & sublimationis argenti uiui crudi: eadem ratione colligere debemus, beneficio metallorum nobilium, & mundorum, hoc est auri & argenti mineralis, nos ab immensis illis laboribus subleuari, qui subeundi nobis essent, si argentum uiuum per extinctionem, sublimationem, & fixationem in metallum nobile & mundum permutandum esset. Quorsum enim tor nos frangamus laboribus; cum natura hoc ante uidens, & nostri miserta, nobis hac in parte insudauerit, & hæc nobilia metalla porrexerit, ut ex eis substantiam illam mercurij mundissimam, & iam ad fixationem deductam effoderemus, eamq; ad sublimiorem Elixiris formam promoueremus.

Quod perspicacissimus & fidelissimus Gebri interpret, Ademarus persentiens, scripsit, tacitam & per uaria Summæ capita dispersam Gebri mentem hanc fuisse, ut in his duobus metallis, utpote à Natura iam elaboratis, sublimatis, & ad fixationem deductis, opus lapidis inchoaretur. Quam rem Geber ipse fatis indicauerat cum electionem mundæ substantiæ mercurij, ad fixationem deductæ, causam perfectionis esse promulgasset, eamq; sæpius his duobus metallis inesse scripsisset. Quò tamen facilius id assequeremur, scripsit capite trigésimo secundo, Aurum esse preciosissimum metallorum & tincturâ rubedinis, quia tingit, ac transformat omne corpus. Item cap. trigésimo tertio scripsit Lunam esse tincturam albedinis. Quorum etiã si nihil scripsisset, id nobis fatis

utroque
medium

Nota
tam
quam
quod

metalla

o d

Ademarus

o

d

esse debet, quod cap. 31. scripserat his uerbis. Habent autem magnam affinitatem metalla adinuicem, non tamen perfectum perficit imperfectum per solam commistionem, si enim aurum cum plumbo liquefactione misceatur, non fit ex hoc plumbo aurum: sed euanescit à commistione plumbum, & aduritur, aurum autem in examinatione remanet. & idem in reliquis cōtingit. Secundum uerò nostrum magisterium, perfectum uiuat & perficit imperfectum. Et paulopost.

Et per Deum se inuicem perficiunt, & perficiuntur, & se inuicem alterant, & alterantur, non tamen per se tantum unumquodq; (imperfectorū subaudi) perficitur, sine alterius (subaudi perfecti) adminiculo. Quæ sola autoritas satis erat ad indicandum Elixiris confectionem à Sole & Luna (quæ sola perfectio nescunt dorata) ordiendam esse. His tamen minimè cōrentus Geber, hanc rem, cap. 19. libri Fornacum, apertissimam fecit his uerbis.

Quæ autem sint medicinæ, & quales secundi & tertij ordinis, sufficienter demonstratum est in libro nostro perfecti Magisterij, ubi demonstrauius demonstratione competenti & uera lapidem nostrum de arg. uiui substantia esse procreandum. Et hoc sufficienter ut theoreticus speculatiuus: hic uerò practicum manifestè reserabimus. Et est, ut Solem & Lunam resoluerè studeas, &c.

Quibus uerbis Geber palam & publicè testatur, se in Summa per argen. illud uiuum, ex quo mundato & fixo Elixir conficiendum docuit, nihil aliud, quam Solem & Lunam uoluisse. Quocirca in calce eiusdem cap. (ubi de solutione horum duorum metallorum egit) sic loquitur. Et hoc est (inquit) nostrum argen. uiuum, de arg. uiuo extractum, quod uolumus pro fermento. Quod non immeritò uiuum appellauit, cum hoc solum reliquis metallis causa uitæ, hoc est perfectionis, sit. Nunc itaq; satis patet, quodnam sit illud arg. uiuum, quod Geber in Summa indicabat esse eligendum, scilicet munda & fixa Mercurij substantia in Sole & Luna inclusa. Itaq; Bracesche cum apud Gebrium toties legisses, causam perfectionis huius artis in solo argen. uiuo reconditam esse, debebas tu inde colligere, ea metalla perfectiora esse, quæ naturæ arg. uiui magis essent conformia. Quæ autem naturæ arg. uiui essent magis conformia, docuit te Geber cap. 59. his uerbis. Videmus arg. uiuum arg. uiuo magis adhærere, & eidem magis amicarî, post illud uerò aurum, & post hæc argentum, ideo ex hoc relinquunt ipsa esse suæ naturæ magis. Alia uerò corpora uidemus ad illud tantam conformitatem non habere, & ideo ipsa ueridicè inuenimus minus de illius natura participare. Quæcunq; enim plus ab adustione saluari uidemus, illa iudicamus arg. uiui naturam magis possidere, quia arg. uiuum (inquit) est adustionis saluatorium. Quòd si arg. uiuum est causa incremabilitatis metallorum, poteras tu inde colligere, ea arg. uiuo conformia magis esse, & naturam illius magis sapere, quæ minus sunt cremabilia. Et cum Martem cæteris omnibus metallis magis cremabilem esse sentires (cum argen. uiui incremabilitatem efficiētis, minus obrineat) debebas tu inde ratiocinari, Martem minimam cum arg. uiuo habere conformitatem. Et cum arg. uiuum causam perfectionis metallorum, tam perfectorum, quàm ad perfectionem reuocandorum esse, à Gebro audiuissem, nonne poteras inde colligere ea metalla à perfectione conferenda à aliena esse, quæ paruum aut nullam haberent cum arg. uiuo conformitatem? Et cum reliqua omnia metalla argen. uiuo ceteris magis conformia, quàm Martem tuam (quod ægerrimus & illibentissimus arg. uiui cum eo testatur coitus) poteras autò iudicare, Martem omnium metallorum à conferenda perfectione (cuius est maximè inops) alienissimum esse, eamq; cæteris omnibus metallis potius, quàm Marti uendicandam. Et hoc erat arcanum illud à Gebro tacitè in hac prima autoritate indicatum, sed longè maius inde colligi poterat arcanum. Nam cum in eodem cap. dixisset argen. uiuum (ex quo ubiq; prædicat Elixir componendum) in natura sua sumptum, perfectionem conferre non posse: & alibi docuisset, mundissimam eius substantiam per

per sublimationem efficiendam esse, eamq; postea ad fixationē ducendam, debet
 bas profecto colligere, fieri non posse, quin arg. uiuū hac methodo in mundum,
 & nobile rediret metallum: præsertim cum Geber ipse cap. 63. monuisset arg. ui-
 uum per successiuam illius sublimationem eo peruenire, ut metallica sit prædi-
 tum liquatione, & cap. 53. docuisset, ex munda illius substantia mundum genera-
 ri oportere metallum. Et cum nullum metallum, præter aurum & argentū, mun-
 dum esse cereres, poterat sentire Bracesche, hanc mundam & fixā mercurij sub-
 stantiam (cum reliquis non in sit) ex his duobus tantum effodiendam, eamq; po-
 Geber docet, ad sublimem Elixiris formam esse promouendam. Ex quibus po-
 stremo colligendum erat, hanc Mercurij substantiam, neq; ex Marte, neq; ex Ve-
 nere, neq; ex Saturno, neq; ex loue, promi posse, quin prius ista auream, uel ar-
 genteam induissent naturam & conditionem. Iudica nunc quæso Bracesche, iu-
 dica, inquam, tu ipse, quantum à recta Gebri interpretatione deflexeris. Quòd si
 adhuc in opinione tua ferrea perstas, & interpretationem meam, tot illustratam
 testimonijs, tot uallatam rationibus, in dubium uocare audes, prodeat in mediū
 Arnoldus Villanouanus, fidelissimus Gebri interpret, & hanc nostram cōtro-
 uersiam dirimat, terminet, & rescindat. Quo iudice si hac causa cecidero, lubens
 palinodiam canam Bracesche, opinionem ferreā amplectar, & Martituo liben-
 tissimè subscribam.

Hæc igitur sunt, quæ ab Arnolde in huius loci diffinitionē scripta fuere ca. 4.
 sui Rosarij minoris. Sed arg. uiuum in omnibus suis operibus manifestè est per-
 fectiuum: quoniam adustionis est saluatiuum, & fusionis effectiuū. Et cum figi-
 tur est tinctura rubedinis, exuberantissimæ refectionis, & fulgidi splendoris, &
 non recedit à cōmixto. Est enim amicabile ac placabile metallis, ac mediū con-
 iungendi tincturas: quoniam miscetur per minima cum ipsis, & in profundo na-
 turaliter adhæret eis, quia est de natura ipsorum. Veruntamen cum Sole & Luna
 miscetur facilius, eo quod ipsa naturā illius magis participant, attamen non sub-
 mergitur aliquod metallorum in arg. uiuo nisi Sol.

Ex hoc itaq; maximum elicias arcanū: quoniam Mercurius in se recipit, quod
 suæ naturæ est, alienū uerò respuit, eo quod sua naturā magis gaudet, quàm alie-
 na. Ex hoc igitur manifestè relinquitur, corpora maioris esse perfectionis, quæ
 plus Mercurij sunt contentia, & quæ minus, minoris. Laudetur ergo omnium
 opifex Deus, gloriosus & benedictus, creator optimus & altissimus, qui ex uili
 creauit preciosum, ut cum mineralibus maximum teneat in natura symbolum,
 & dedit illi substantiam, & substantiæ proprietatem, quam non contingit ullam
 aliam rem in natura possidere: quoniam ipsum solum est, quod ignē superat, &
 ab igne nō superatur, sed in eo amicabiliter cōquiescit, eo gaudens. ipsum namq;
 solum (quum fit metallum) continet in se totum, quo indigemus ad nostrum ma-
 gisterium: quoniam alia omnia, cum sint cōbustibilia, igni cedūt, & in fauillam
 transeunt. Hoc solum Arnoldi testimonium satis erat Bracesche: etiamsi ego
 nihil aliud attulissim, ad subuertendam interpretationem tuam ferream. Ex his
 enim Arnoldi uerbis manifestè uides, arcanum illud, ex facili uel difficili Mercur-
 rij cum metallis congressu eliciendum, nihil aliud esse, quàm ea metalla arg. uiuo
 affinitiora esse, quibus cum arg. uiuum libentius cōmiscetur. Cuius rei hanc esse
 ait rationem, quòd arg. uiuum libenter amplectatur id, quod suæ naturæ esse sen-
 tit, alienum autem à natura sua respuat, & exosum habeat. Et cum ab ipso Ar-
 noldo audias, arg. uiuum esse in hac arte perfectiuum, facile intelligere potes, ea
 metalla esse perfectiora, quæ maiorem habent cum arg. uiuo cōformitatem, qua
 lia ipse testatur esse aurum & argentum, cum quibus argentum uiuum libentius
 miscetur, inquit, quia hæc duo metalla arg. uiui naturam magis sapiunt, quòd si
 aurum & argentū eo nomine perfectiora censentur, quòd maiorem habeat cum
 argento uiuo affinitatem, facile erat tibi inde colligere ea metalla à perfectione

longius esse distracta, quæ argento uiuo minus essent conformia. Itaque cum ex illibenti argenti uiui cum Marte coitu intelligeres, Martem à natura argenti uiui alienissimum esse, non possum non admirari Bracesche, quomodo non intellexeris, Martem longiori interuallo à perfectione distractum esse, quàm reliqua metallà, & per cõsequens, perfectionem (à qua adeò alienus est) prius conferre non posse, quàm eam adeptus fuerit, & in perfectum metallum euaserit. Audis præterea Arnoldum testantem, argentum uiuum, ubi uersum fuerit in metallum, id totum in se continere, quo hac in arte egemus. *Ex quibus iudicare potes, quàm uerè superius à me dictum fuerit, argentum uiuum in natura sua sumptum, non esse perfectuum, sed ut tale euadat, ad naturam metallicam prius esse promouendum, & postremò ad formam Elixiris. Cum itaq; in metallum uertendum sit, antequàm Elixir effici possit, poteras ex uerbis Gebri ratio cinari, in quod tandem metallum esset mutandum. Nam si munda illius substantia mundum creat metallum, & hæc sola Gebri testimonio est assumenda, debebas cum Ademaro colligere, argentum uiuum, antequam metallis ignobilitate laborantibus mederi posset, in aurum seu argentum esse uertendum, cum hæc sola sint munda, & in his solis mundissima argenti uiui substantia reperitur. At cum natura artis miserta hac in parte nobis insudauerit, poteras iudicare Gebrum tacitè lectori indicare, mundissimam mercurij substantiam ex Luna ad Lunam, ex Sole ad Solem esse promendam, & ex ea ignobilium metallorum in aurum, uel argentum mutandorum, medicinam esse conficiendam. Ex hoc Arnoldi testimonio satis patet, illam, quæ à me superius allata fuit, interpretatorem non esse meam, sed ipsius Arnoldi, imò nec Arnoldi, sed ipsius Gebri, cum eam ex Gebro collegerit Arnoldus. Corruit itaq; prima & antesignana ratio tua Bracesche, & ita corruit, ut reliquæ fermè omnes illius ruina atronitæ per se iam corruant, & nullo impellente collabantur. Ea enim arte instructa erat hæc acies tua, ut hac prima cohorte stante, reliquæ futuræ essent inuictæ: hac autem expugnata, reliquæ corrudent.*

CAPVT III.

Sed quoniam nondum sentis, quantam cladem acceperis, ideoq; uictoriæ ad huc promittere tibi audes, prodi, quæso, in mediū cum illa secunda auctoritate ex cap. 66, Summæ Gebri à te desumpta, qua faciam: ut intelligas, quantum abutaris, & quàm grauitèr tibi imponas. Et quia tu duas ex eo cap. auctoritates promissas, ego ambas adferam, ut uno & eodem ictu utraq; rescindam. Quod ut rectius fiat, paulò altius Gebri uerba resumam, ut ex antecedentibus quid sibi uelint consequentia, familiarius percipiatur, quod tu consultò prætermisisti, ne mens Gebri innotesceret, & interpretationi tuæ fides derogaretur. Verba igitur Gebri hæc sunt:

Et ideo in hoc nobis aperta est uia inuestigationis causæ huius operis, per quod in calcinatione mutatur Iupiter facilius in durum, quàm Saturnus, non autem in tarditatem liquefactionis uelocius, quàm Saturnus. Et illud ideo, quoniam causa duricie naturæ, est sulfur, & argentum uiuum fixum. *Causa uerò liquefactionis est duplex, argentum uiuum scilicet, & sulfur combustibile: quorum alterum, quoad fusionis perfectionem sufficit in unoquoque gradu eius, scilicet cum ignitione & sine ignitione, scilicet argentum uiuum. Quia igitur in Ioue est multa argenti uiui quantitas non uerè fixi, remanet in illo multa liquefactionis uelocitas, & non remouetur ab illo facilliter. Causa uerò mollificationis est duplex, argentum scilicet uiuum, & sulfur combustibile. Quia igitur remouetur sulfureitas comburens ex Ioue facilius, quàm ex Saturno, ideo ex eo altera mollicie causa remota, necesse est illud indurari calcinatum. Saturnus uerò, quia utranque mollicie causam fortiter habet coniunctam, non facillè induratur. Est tamen diuersitas in mollicie per argentum uiuum, & per sulfur, quia mollicies,*

Summæ eod
Liquefactio
com/sa

7f

mollicies, quæ fit per sulfur, est cessiva, mollicies autem quæ fit per argentum uiuum, est extensiva. Et hoc necessariò probatur per hoc, quòd uidemus corpora multi argenti uiui, multæ extensionis esse: corpora uerò pauci, paucæ. Et ideò Iupiter facilius & subtilius extenditur, quàm Saturnus, Saturnus facilius quàm Venus, Venus quàm Mars, Luna subtilius quàm Iupiter, Sol uerò quàm Luna subtilius. Patet igitur, quòd causa indurationis est argentum uiuum fixum, aut sulfur fixum. Causa uerò mollicies est oppposita. Causa uerò fusionis est duplex, sulfur non fixum, & argentum uiuum cuiuscunque generis: sed sulfur non fixum necessariò est causa fusionis sine ignitione. Et manifestè uides huius rei experientiam, per projectionem arsenici super corpora difficilis fusionis: facit enim ea facilis fusionis, & sine ignitione. Causa uerò fusionis facilis, est similiter argentum uiuum. Causa uerò fusionis cum ignitione, est argentum uiuum fixum. Causa igitur impediendi fusionis cuiuscunque, est sulfur fixum. Per hoc itaque maximum poteris elicere secretum, quòd cum plurimæ argenti uiui quantitatis corpora maximæ perfectionis sint inuenta, pluris utique quantitatis argenti uiui corpora à perfectione diminuta, perfectio magis approximare necesse est. Itaq; & multa sulfur eitis corpora, plurimæ corruptionis esse cõtingit. Quamobrem etiam dictis patet, Iouem maximè perfectio approximare, (cum perfectionis plus participet) Saturnū uerò minus, minus adhuc Venerem, minimè uerò Martem, eo ex quo perfectio dependet. Hactenus Geber. Nunc quis sit eorum sensus, ordine expendamus, & singulas partes seriatim examinemus.

G E B E R.

Et ideo in hoc nobis aperta est uia inuestigationis causæ huius operis, per quod in calcinatione mutatur Iupiter facilius in durum, quàm Saturnus: non autem in tarditate liquefactionis uelocius, quàm Saturnus. Et illud ideo quoniam causa duritiei naturæ, est sulfur & argentum uiuum fixum. Causa uerò liquefactionis est duplex, argentum uiuum scilicet & sulfur combustibile: quorum alterum, scilicet argentum uiuum, ad fusionis effectum sufficit in unoquoque gradu eius, scilicet cum ignitione, & sine ignitione. Quia igitur in Ioue est multa argenti uiui quantitas non uerè fixi, remanet in illo multa liquefactionis uelocitas, & non remouetur ab illo faciliter.

T A V L A D A N V S.

Geber in hoc cap. confert naturam Iouis & Saturni adinuicem. Vnde hic ait, Iouem calcinationis beneficio citius indurari, quàm Saturnum: at Saturnū promptius liquefactionis celeritatem deponere, quàm Iouem. Causam igitur, propter quàm Iupiter non æque citò liquefactionis uelocitatem deponat, ac Saturnus, hanc esse ait. Causa liquefactionis plus quàm par sit uelocis, hoc est ignitionem non ferentis, est partim argentum uiuum minimè fixum, partim sulfur cremabile, & ab igne fugiens. Quod ne in dubium uocari possit, hac ratione uerisimum esse constabit. Oppositorum effectuum, oppositas necesse est causas esse effectrices. Atqui liquefactio ignitionem ferens, est effectus liquefactioni, ignitionem non sustinenti oppositus. Igitur horum duorum effectuum oppositæ habendæ sunt causæ. Sed liquefactionis ignitionem sustinentis causa est argentum uiuum fixum. Igitur argentum uiuum minimè fixum, erit causa liquationis ignitionem non ferentis. Quòd autem argentum uiuum fixum sit causa liquationis ignitionem sustinentis, id constat ex metallis ignitionem sustinentibus. In quibus cum præter argentum uiuum & sulfur maiori ex parte fixa nihil sit, oportet huiusmodi liquationis ignitionem ferentis causam esse, aut argentum uiuum fixum, aut sulfur fixum, aut utrunque. Atqui tantum abest, ut sulfur fixum liquationem efficere possit, ut eam penitus tollat, (siquidem liquationis causa est humidum, quo humido sulfur fixum, cum sit aridissimum, est omnino exhaustum, & per consequens illiquabile.) Cum itaque sulfur fixum liquationis

causa esse non possit, profecto liquationis ignitionem sustententis causa esse minus poterit. Quodd si sulfur fixum liquefactionis, ignitionem sustententis causa non est, id certe argento uiuo in metallis ignitionem ferentibus existenti, acceptum ferendum est. Et si argentum uiuum fixum est causa liquationis ignitionem sustententis, consequens est, ut argentum uiuum minimè fixum dissimilem pariat effectum, & sit causa liquationis ignitionem non ferentis: siquidem oppositorum effectuum oppositæ sunt causæ, & oppositarum causarum oppositi effectus. Ex his notissimum est, argētum uiuum minimè fixum, esse causam liquationis ignitionem non ferentis. Sed quoniam Geber duplicem in hoc capite esse causam huiusmodi liquationis, argentum scilicet uiuum minimè fixum, & sulfur cremabile, atque ab igne fugiens, id num de sulfure cremabili, & minimè fixo uerum sit, exploremus: Quod hac ratione facile innotescet. Sulfuris fixi, & sulfuris minimè fixi natura penitus dissimilis est, & extremè opposita. Igitur horum duorum effectus, erunt penitus dissimiles, & extremè oppositi. Atqui sulfuris fixi effectus, est extrema retardatio liquationis. (eam enim quantum in se est, remoratur & prohibet, ut patet in ferro.) Igitur sulfuris minimè fixi effectus, erit extrema liquationis acceleratio. Atqui summa, & immoderata liquationis acceleratio, secum adfert liquationem, ignitionem non expectantem. Proinde sulfur cremabile, & minimè fixum erit altera liquationis sine ignitione causa. Ex his itaque constat & sulfur ab igne fugiens, & argentum uiuum minimè fixum, causam esse liquationis uelocioris quàm par sit, id est, ignitionem non ferentis. Et quoniam ambæ istæ causæ plus abundant in Ioue quàm in Saturno, hinc fit, ut hanc immoderatam liquationis celeritatem, non æquè citò deponat Iupiter, ac Saturnus.

GEBER.

Causa uerò mollificationis est duplex, argentum scilicet uiuum & sulfur combustibile. Quia igitur remouetur sulfur citas comburens ex Ioue facilius, quàm ex Saturno, ideo altera mollificæ causæ ex eo remota, necesse est illud indurari calcinatum. Saturnus uerò, quia utraq; mollificæ causam fortiter habet coniunctam, non facile induratur.

TAVLADANVS.

Quemadmodum superius docuit, Saturnum Ioue promptiorem esse, ad deponendam & exuendam nimiam liquationis celeritatem, ita hic docet, Saturnum à Ioue superari, quòd Iupiter promptius citius, & facilius calcinationis beneficio induretur, quàm Saturnus. Et huius rei afferit has rationes. Causa duriciem in metallis efficiens (ut superius dixit) est partim sulfur fixum, partim argentum uiuum fixum, ut patet in omnibus duris corporibus, & potissimum in ferro omnium metallorum durissimo. Itaq; cum hæc sit duritiæ causa in metallis, & oppositorum effectuum oppositæ sint causæ, profecto causa efficiens mollietatem in metallis (quæ ex diametro cum duritiæ pugnat) erit partim sulfur ab igne fugiens, partim argentum uiuum minimè fixum. Et quoniam remissa causa efficiente, illius effectum remitti, & sublata, penitus tolli oportet: Idcirco in quocunque horum duorum metallorum causæ mollietæ ambæ, seu altera tantum uelocius remittetur, aut citius tolletur, in eodem effectum illius causæ citius tolli, aut saltem remitti necesse est. Atqui altera mollietæ causa, sulfur scilicet non fixum, facilius, promptius & citius per calcinationem à Ioue separatur, quàm à Saturno (quia scilicet tenacius adhæsit, & arctius foedus inijt cum argento uiuo Saturni, quàm Iouis.) Itaq; sublata promptius à Ioue, quàm à Saturno, altera mollietæ causa, mollietatem in Ioue citius remitti iudicandum est. Quòd si mollietatem in Ioue citius, quàm in Saturno supprimitur, qualitatem mollietæ oppositam, hoc est duritiem, Ioui citius, quàm Saturno contingere necesse est: cum hæc sit lex & conditio qualitatum inimicarum, & inter se pugnantium, ut altera repulsam patiente,

tiente, & explosa, altera admittatur, succedat, & in locum primæ substituatur, & una enervata, alterius vires intendantur, inualefcant, & corroborentur.

GEBER.

Est tamen diuersitas in mollitie per argentum uiuum, & per sulfur, quia mollities per sulfur est celsiua, mollities uero per argentum uiuum est extensiua. Et hoc necessariò probatur per hoc, quòd uidemus corpora multi argenti uiui, multæ extensionis esse, corpora uero pauci, pauca. Et ideo iupiter facilius & subtilius extenditur, quàm Saturnus, Saturnus facilius quàm Venus, Venus quàm Mars, Luna facilius quàm iupiter, Sol uero quàm Luna subtilius.

TAVLADANVS.

Docuit superius Geber, duplicem esse mollitie metallorum causam, scilicet argentum uiuum minime fixum, & sulfur cremabile, atq; ab igne fugiens. Nunc docet, quòd sit discrimen, inter mollitiem quam efficit sulfur cremabile, & eam, quam parturit argentum uiuum non fixum. *Mollities (inquit) quam parit sulfur est celsiua, illa uero quam efficit argētum uiuum est extensiua, hoc est sulfur per mollitiem quam inducit, facit, ut metallum argenti malleo cedat, argētum autem uiuum facit, non solum ut cedat metallum, sed etiam ut facile extendatur, & in tenues bracteas ictu mallei duci possit. Quòd autem argentum uiuum, & non sulfur, sit causa extensionis, & ductilitatis metallorum, hinc constat. Ea metalla, in quibus maior est argē. uiui copia, facilius & tenuius sub malleo extenduntur, & ea, in quibus minor est argenti uiui copia, non æquè facile aut tenuiter ducuntur. Igitur colligendum est necessariò, argentum uiuum esse causam extensionis & ductilitatis metallorū. Quòd autem metalla & facilius & tenuius sub malleo ducantur, quæ maiori abundant argenti uiui copia, hinc patet. Iupiter facilius & tenuius extenditur, quàm Saturnus, Saturnus facilius quàm Venus, Venus quàm Mars, Luna subtilius quàm iupiter, Sol uero quàm Luna subtilius. Atqui iupiter argenti uiui copia superat Saturnum, Saturnus Venerem, Venus Martem, Luna iouem, & Sol ipsam Lunam. Igitur ea metalla facilius & tenuius sub malleo ducuntur, quæ maiori abundant argenti uiui copia, & quæ minori, minus sunt ductilia. Proinde argentum uiuum est causa extensionis, & ductilitatis metallorum.*

GEBER.

Patet igitur, quòd causa indurationis est argentum uiuum fixum, & sulfur fixum, causa uero mollitie est opposita.

TAVLADANVS.

Geber quid ex superioribus colligendum sit, docet, & uelut in compendium redigit. Primò igitur colligit duplicem esse causam duritie metallorum, scilicet argentum uiuum fixum, & sulfur eadem conditione præditum. Causa uero mollitie metallorum (inquit) est opposita. Nam cum mollities sit effectus duritie oppositus, horum duorum effectuum oppositas necessariò esse oportet causas effectrices. Proinde cum partim sulfur fixum, partim arg. uiuum fixum sit causa duritie metallorum, & sulfur non fixum sulfur i fixo, & argentum uiuum minime fixum, argento uiuo fixo opponatur, profectò mollities metallorum partim sulfur i non fixo, partim arg. uiuo minime fixo adscribenda erit.

GEBER:

Causa uero fusionis est duplex, sulfur non fixum, & arg. uiuum cuiuscumq; generis. Sed sulfur non fixum, necessariò est causa fusionis sine ignitione. Et manifestè uides huius rei experientiam, per projectionem arsenici super corpora difficilis fusionis: facit enim ea facilis fusionis, & sine ignitione.

TAVLADANVS.

Id est, causa efficiens liquationem in metallis, est partim sulfur non fixum, partim arg. uiuum, cuiuscumq; fuerit conditionis, hoc est, siue sit fixum, siue expers fixationis. Sed arg. uiuum à sulfure non fixo hac ratione distinguitur, quòd sulfur fixum perpetuò sit causa liquationis, ignitione carentis, arg. aut uiuum non sem-

Mollities est extensiua

liquationis

per. Arg. enim uiuum, fixatione præditū, (ut proximè docebit) est causa liquationis ignitionem sustinentis. Quod aut sulphur non fixum, sit causa liquationis, ignitionem non ferentis, inquit, hinc patet. Arsenicum est sulphur non fixum. Acqui arsenicū eius est conditionis, ut metallis non solūm ignitionē sustinentibus, sed ægerrimè etiā atq; difficillimè liquefcentibus copiosius adhibetū, tantā inducat, liquescedi celeritatē, ut postea nullo modo se iniri pariatur. Proinde necessariò collegendū est, sulphur fixationis experts causam esse liquationis, ignitionē nō ferentis.

GEBER.

Causa uerò fusionis facilis est, similiter argentum uiuum: causa uerò fusionis cum ignitione, est argentum uiuum fixum.

TAVLADANVS.

Docuit superius sulphur non fixum, esse causam facilis liquationis: hic etiam fa retur arg. uiuum facilem conferre liquationem. Sed quoniam arg. uiuum duplicis est conditionis, scilicet fixationis experts, & fixatione præditum, id arg. uiuum, quod fixatione præditum est, hac ratione differt ab argento uiuo non fixo, & à sulfure fixationis expertæ, quod argentum uiuum fixatione præditum, semper præstat liquationem, ignitioni coniunctam, argentum autem uiuum fixationis experts, & sulphur non fixum, liquationem inducunt ignitionem præeuntem.

GEBER.

Causa uerò impediendi fusionis, est sulphur fixum.

TAVLADANVS.

Dixerat superius, sulphur fixationis experts, esse causam facillimè, & celerrimè liquationis, hic uerò docet, oppositam penitus esse sulfuris fixatione præditi naturam: cuius hæc est conditio, ut liquationem metalli, in quo abundat, impediatur, & quantum in se est, prohibeat. Cuius rei amplissimam fidem facit ferrum, quod ob multam sulfuris fixi copiam ægerrimè, & summa cum difficultate liquatur: Quod Geber apertè testatur cap. 63. his uerbis. Si uerò fuerit sulphur fixū, te reum, arg. uiuo fixo, terreo cōmistum, & hæc ambo non puræ, sed liuidæ albedinis fuerint, & longè maior sit sulfuris fixi, quàm mercurij quantitas, sit ex his ferrum: quoniam superans copia sulfuris fixi fusionem prohibet. Ideoq; ex hoc relinquitur sulphur uelocius liquefactionis festinantiam per opus fixationis perde re, quàm arg. uiuum: sulphur uerò non fixum, uidemus citius quàm arg. uiuum liquescere. Ex his uerò manifestatur causa uelocitatis fusionis, & tarditatis in uno quoq; metallorū. Nā quod de fixo plus habet sulfure, tardius, quod uerò plus de adurète, facilius & citius fusionē suscipit. Quod satis apertè relinquitur à nobis demonstrandum. Quòd uerò ipsum fixū tardio rem faciat fusionem, manifestatur per hoc, quòd ipsum nunquam, nisi calcinetur, sicut, & calcinatū nullam dat fusionē. Ergo in omnibus illā impedire debet. Cum itaq; sulphur fixū sit causa liquationē impediens, & prohibens, meritò Geber sulfure fixationis expertæ, ad facilitatē liquescedi ferro cōferendam utitur: & cū sulphur fixationis experts nimis liquationē acceleret, ut patet in Ioue, & Saturno, meritò Geber, ad retardandā in Ioue & Saturno nimiam liquefcenti celeritatē, talcho, quod sulfuris fixi species est, utitur. Cōtraria enim, cōtrarijs curantur, & oppositarū causarū, oppositi sunt effectus.

GEBER.

Per hoc itaq; maximum poteris elicere secretum, quod cum plurimæ arg. uiui quantitatis corpora maximæ perfectionis sunt inuenta, pluris utiq; arg. uiui quantitatis corpora à perfectione diminuta, perfecto magis approximare necesse est. Itaq; & multæ sulfuris fixitatis corpora, plurimæ corruptionis esse contingit.

TAVLADANVS.

Quod tu sic interpretaris, Bracesche, per hoc, id est, ex hoc sulfure fixo, subaudi (per quod tu uis à Gebro ferrum intelligi, eo quòd maior pars ferri sulphur fixū sit) poteris elicere maximum secretum, hoc est Elixir. Quæ interpretatio quàm sit insulsa, Bracesche, non meum, sed periti cuiuslibet lectoris sit iudicium. Nam

si hic

T alchym

si hic locus de Marte, ut tu uis, interpretandus esset, & Elixir formam auri uel argenti impertiens, ex Marte cōficiendum esset, corrueret necessariò hic Gebri locus, ex quo Geber tandem colligit, Martem omnium metallorū à perfectione tam sibi cōparanda, quàm reliquis impertienda, alienissimū esse. Quòd si tua locum haberet interpretatio, tantum abesset, ut Mars à perfectione alienus cēfendus sit, ut etiam colligendum sit, Martē perfectioni uicinissimū, imò & omnium metallorum absolutissimū esse. Et ita hæc Gebri autoritas penitus subuerteretur. Nos itaq; quis sit germanus huius loci sensus, fauente diuino numine, fidelissimè interpretabimur. Geber hoc in loco apertissimè promulgat, quodnam sit illud arcanū, quod ex prima illa autoritate, à nobis superius interpretata, indicabat esse eliciendum, scilicet *ea metalla esse perfecta* (& per consequens perficiendi uim ex eis promendam esse) quæ maxima abundant arg. uiui copia, & parū sapiūt naturam sulfuris, ut sunt aurum & argentū. Et inter cætera metalla ea esse perfectioni uiciniora, quæ horum duorum nobilium conditionem uiuacius exprimūt, & magis imitantur, hoc est, quæ maiori prædita sunt arg. uiui quàm sulfuris copia: Ea uerò à perfectione alienissima esse, quæ multo maiorem obtinent sulfuris, quàm arg. uiui copiam: Quod etiam testatur cap. 64. sive dummæ his uerbis. Ex hoc itaque manifestū est, corpora illa maioris esse perfectionis, quæ plus arg. uiui sunt contentia, quæ uerò minus, minoris perfectionis. Studeas igitur, ut in omnibus operibus tuis, arg. uiuū in cōmissione superet (subaudi de sulfur). Itē cap. 61. his uerbis. Ex præcedentibus igitur patet, quòd multa quātitas arg. uiui, est causa perfectionis, multa uerò sulfuris, est causa corruptionis. Ratio autē, propter quā ea metalla sunt perfectioni uiciniora, quæ maiorē arg. uiui quàm sulfuris obtinēt copia, hæc est. Id quòd cause perfectionē efficiētis magis particeps est, perfectius censendū est. Atqui arg. uiuū est causa efficiēs perfectionē in metallis. Igitur ea metalla, quæ arg. uiui naturā magis sapiūt, & maiori prædita erunt arg. uiui copia, perfectiora erūt habēda. Et quæadmodū ea metalla nobiliora cēsentur, quæ arg. uiui sunt ditiora, ita ea ignobiliora meritò cēsebuntur, quæ arg. uiui magis erūt inopia. Atqui ea metalla quæ maiori laborāt arg. uiui inopia & sterilitate, sunt fecundiora sulfuris. Igitur metalla quæ magis abundant sulfure, sunt habēda ignobiliora. Quod si ita est, perfectio arg. uiui nobilitatis, sulfur uerò ignobilitatis metallorū causam esse necessariò colligendū est. Quod ut uerissimū esse cōstet, ego sic agā. Si metallū illud, in quo est maxima quātitas arg. uiui, minima uerò sulfuris, esset omnium metallorum nobilissimū, & illud, in quo est maxima quātitas sulfuris, minima uerò arg. uiui, omnium ignobilissimū haberetur, negari nō posset, quin arg. uiuū sit causa nobilitatis metallorū, sulfur uerò ignobilitatis. Atqui in auro, quod sine cōtrouersia est nobilissimū metallorū, & absolutū opus nature inter metalla, est maxima arg. uiui copia, minima uerò sulfuris: & in ferro, quod est ignobilissimū metallorū, est maxima quātitas sulfuris, minima uerò arg. uiui. Proinde necessariò colligendū est, arg. uiuū esse causam nobilitatis metallorū, sulfur uerò ignobilitatis. Quod autē in auro res ita habeat, hac ratione cōstabit. Quicquid est in rerū natura libētius propria & sibi cōformem naturā amplectitur, quā alienam & dissimilē. Atqui arg. uiuū libētius aurū cōplectitur, quàm cætera metalla. Quocirca necesse est, aurū magis sapere naturā arg. uiui, & per cōsequens arg. uiuo abundantius præditum esse, quàm cætera metalla. Quod autē arg. uiuū libētius aurū cōplectatur, id fidem facit, quia nullū metallū præter aurū in arg. uiuo submergitur. Quod nullam aliā ob causam sit, teste Arnoldo Villanouano, & Petro Bono, nisi quia arg. uiuum in se recipit, id quod naturam suam sapit, alienum autem à natura sua respuit. Et quoniam reliqua metalla non habent tantam cum arg. uiuo conformitatem, quantam aurum; hinc fit, ut nullum metallorum, auro excepto, in arg. uiuo submergatur. Proinde aueritas illa, qua argentum uiuum rapit, uorat, & deglutit aurum, certissimum indicium est, aurum magis sapere naturam argenti uiui, &

per consequens maiori præditum esse argenti uiui copia quam reliqua metalla. Quòd si ita non esset, non adeò libenter cum eo coiret. Vndè fit, ut cum in nullo aliorum sit tanta argenti uiui copia, quanta in auro, non adeò libenter cum alijs coalescat, imò nullum aliud in intimas sui partes admittat. Præterea hoc argumento constabit maiorem esse argenti uiui in auro copiam, quam in reliquis metallis. Causa extensionis & ductilitatis metallorum, teste Gebro, est argentum uiuum. Igitur quæcunq; magis abundant argento uiuo subtilius extendentur, & in tenuiores bracteas ducuntur, & quæcunq; subtilius extendentur, maiori prædita esse oportebit argenti uiui copia. Atqui Gebri testimonio, imò teste ipsa experientia, aureum subtilius extenditur, & in tenuiores bracteas ducitur, quam aliud quod aliud metallum. igitur maior erit in eo arg. uiui, quam in alijs copia. Quòd si maior argenti uiui, igitur minor sulfuris. Præterea illa metalla, teste Gebro cap. 90. facilius in cemento cremantur, quæ maiorem sulfuris continent copiam, quæ uerò minore, difficilius cremantur. Sed inter metalla solum aurum ex cemento illæsum redit, & incrematum. igitur in auro minor erit sulfuris quantitas, quam in aliquo alio metallo. Quòd si minor sulfuris, igitur maior argenti uiui. Maius enim & minus in eorum numero sunt, quæ cum aliquo conferuntur. Ea autem, quæ huius generis sunt, talia dici non possunt (teste Aristotele) nisi collatione ad aliud facta. Itaq; cum omne minus sit aliquo maiori, cum quo cõferitur, minus, & omne maius aliquo minori maius, si minor est sulfuris in auro quantitas profecto aliqua alia re in auro existente, minor sit necesse est. At cum in auro præter sulfur & argentum uiuum nihil sit, minor sit oportet, ad quantitatem argenti uiui, in eo existentis comparata: Et per consequens maior erit in auro arg. uiui copia. Ex quibus abundè constat, in auro omnium metallorum nobilissimo minorem esse sulfuris, maiorem uerò arg. uiui copiam, quam in alio quopiam metallo. At quoniam superius diximus, in Marte omnium metallorum ignobilissimo, maiorem esse sulfuris, minorem uerò argenti uiui, quam in alijs metallis quantitatem: id nunc probandum superest. Quod ut fiat, sic agemus. Ea metalla maiori censentur esse prædita argenti uiui copia, minori uerò sulfuris, quibus cum argentum uiuum libentius concreditur, ut patet ex auro, quod solum in argento uiuo submergitur. Quocirca cum contrariorum contraria sit ratio habenda, ea metalla merito censentur, maiori sulfuris, minori uerò argenti uiui copia prædita, quibus cum argentum uiuum illibentius copulatur. Atqui, teste Gebro, imò ipsa experientia, nullum est metallum, cum quo argentum uiuum adeò ægrè & illibenter coeat, atq; cum Marte. Proinde necessariò iudicandum est, Martem inter metalla ueracissimum esse sulfuris, infœcundissimum uerò argenti uiui.

Proinde cum metallum illud, in quo maior est arg. uiui, minor uerò sulfuris copia, quam in aliquo alio metallo, sit omnium metallorum nobilissimū, id autem, in quo opposita est, tam arg. uiui quam sulfuris portio, sit omnium ignobilissimū, id certissimum argumentum est, causam nobilitatis metallorum esse arg. uiuum, ignobilitatis autè sulfuris. Quod cum multis in locis, tum s. i. cap. summe Gebro aperte pronunciauit, his uerbis. Probauimus autem iam ex nostris sermonibus sulfur cuiuscunq; generis, esse corruptiuum perfectionis, solum autem argentum uiuum esse perfectiuum. Itaq; cum argentum uiuum sit causa nobilitatis metallorum, sulfur uerò ignobilitatis, merito dixit Geber, ea metalla nobilia & perfecta æstimanda esse, quæ maximam continent arg. uiui copiam, minimam uerò sulfuris, qualia sunt aurū & argentum. Et inter reliqua metalla, ea censenda esse perfectioni uiciniora, quæ perfectiorū, & nobilium metallorum naturam & conditionem magis redolent, hoc est, quæ maiori abundant arg. uiui, quam sulfuris copia: ea uerò à perfectione magis aliena esse, quæ minorem arg. uiui quam sulfuris obtinent quantitatem. Et hoc est arcanum illud, quod hic docet. Ex quo hæc, quæ proxime sequuntur, colligit.

GEBER

GEBER.

Quamobrem etiam dictis patet, Iouem perfectio maxime approximare, cum perfectionis plus participet, Saturnum uero minus, minus uero adhuc Venerē, minime uero omnium Martem, eo ex quo perfectio dependet.

TAVLADANVS

Hoc est ex ijs, quæ superius dicta fuere (hoc est ea metalla perfectissima, nobilissima, & numeris omnibus absoluta esse, quæ maxima prædita sunt argenti uiui, minima uero sulfuris copia, ut sunt aurum & argētum) ex ijs, inquam, patet, inter reliqua metalla ea perfectioni esse uiciniora censenda, quæ maiori abundat argenti uiui, quam sulfuris copia. Atqui post aurum & argentum (quæ sola sunt perfecta) stānum magis redolere causam nobilitatis metallorum, hoc est, copiosius abundat argento uiuo, quam plumbum, & plumbum copiosius quam æs, & æs copiosius quam ferrum. Igitur inter metalla, quæ ad perfectionem auri & argenti non peruenerunt, stānum propinquius ad perfectionē accedit, quam plumbum, & plumbum quam æs, & æs propinquius quam Mars, seu ferrum: eo (subaudi considerato,) ex quo perfectio metallorum dependet, hoc est, considerata causa nobilitatis & ignobilitatis metallorum. Causa autem nobilitatis metallorum, ut superius probatum est, argentum uiuum est, & causa ignobilitatis sulfur. Igitur metalla, quæ argenti uiui naturam magis sapiunt, æstimanda sunt nobiliora, & quæ sulfuris naturam magis referunt, ignobiliora censenda sunt. Atqui inter metalla, quibus natura auri & argenti nobilitatem denegauit, Mars magis sapit naturam sulfuris, quam Venus, Venus quam Saturnus, Saturnus uero quam Iupiter: & Iupiter magis sapit naturam argenti uiui, quam Saturnus, Saturnus quam Venus, Venus quam Mars. Proinde inter metalla, à nobilitate auri & argenti aliena, Iupiter erit minus alienus, quam Saturnus, Saturnus quam Venus, & Venus quam Mars. Itaque habita ratione causæ, ex qua nobilitas metallorū pendet, & æstimāda est, Mars tuus, Braceſche, erit omnium metallorū à perfectione alienissimus. Quod si ita est, maiori certe cum ratione à Ioue, Saturno, imò & ipsa Venere mutuanda esset uis nobilitandi ignobilia, quam à Marte. Sed uideo te stomachantem, indignatum & tragœdias agentem, quod legam (minime uero Martē, eo ex quo perfectio dependet) & audio te contendentem, legendum esse (minime uero Martem, ex quo perfectio dependet.) Ego uero cum omnibus ueritatis fautoribus assero, illam particulam (eo) in uerustioribus exemplaribus, non traductoris Gebri, sed typographi inscitia omisſam, & silentio sepulcra fuisse, ideoque à uiris eruditis, hunc errorem animaduertentibus, fidelissimè nobis restitutam. Quæ cum ita se habeant, demiror, Braceſche, quo uultu ausus sis, Gebrum hoc in cap. tibi promittere fautorem, ad probandum Martem nobilitandorum ignobilium metallorum authorem, cum hic Geber potentissima, & familiariter ratiocinatione contendat, Martem omnium metallorum ignobilissimum esse. Quod si, ut tu uis, res haberet, nullus profectò ratiocinationi Gebri, imò nec ipsi ueritati locus relinqueretur. Norunt enim omnes sanæ mentis homines, ex solis nobilibus metallis, uim nobilitandorum ignobilium hauriendam esse. Atqui Mars tuus, teste Gebro, à nobilitate metallica longius distat, quam aliud quod aliud metallum. Igitur uis ignobilium nobilitandorum ex Venere (ut pote nobiliori) potius petenda esset, quam ex Marte, & ex Saturno potius, quam ex Venere, & ex Ioue potius quam ex Saturno, cum inter metalla, à nobilitate auri & argenti aliena nullum sit, quod eque ad eorum nobilitatem accedat, ac Iupiter. Quòd si ex Marte, ut tu uis, haurienda esset uis nobilitandi ignobilia metalla, profectò (cum hæc solis insit nobilibus metallis) colligendū esset, Martem in catalogo nobilium metallorum scribendum esse. Quòd si ita esset, medicina certe non egeret, cuius beneficio ad nobilium metallorum formam promoueretur. Bene enim ualentibus, ut tritum testatur adagium, non est opus

Metalla.

O. D. 7. b. 7.

Causa nobilitatis metallorum vsq.

pharmaco. At cum Martem omnium metallorum ignobilissimum esse constet, profectò ignobilium metallorum, in melius murandorum, uim ex Marte nequaquam pendere, iudicandum est. Etenim cum alieno egeat auxilio, ut conuascescat, qui fieri possit, ut sibi morbosus, reliquis salubris esse queat, sibi inops, reliqua ditet metalla, sibi infelix, reliqua beare possit. Alioqui necessariò colligendum esset à metallo, non solum à nobilitate metallica alieno, sed omnium alienissimo, uim ignobilium, ad nobilitatem prouehendorum, mutuandam esse. Quod quàm sit ridiculum, & à ueritate alienum non meum, sed omnium doctorum, imò & in hac parte philosophiæ nunquam instructorum, sit iudicium, uelim. Omnium enim philosophorum mens est, ut Richardus Anglicus, & Arnoldus Villanouanus testantur, cum meliori peius & deterius perficere. Quod stolidi (ut ait Richardus) sinistra & præposterè interpretantes, cum peiori melius perficere moliantur. Præterea, ut causa, quæ nobilitat metalla ex Marte depromatur, nonne oportet eam prius Marti inesse? Quod enim in re non est, id in ea, ut ait Geber, non reperitur. Atqui causa nobilitatem & perfectionem metallorum efficiens, Marti non inest. Qua igitur arte ex Marte depromi potest? Quòd si eam Marti inesse audes contendere, prodeat in medium Geber, quem tibi fautorem polliceris, & hanc nostram litem suo testimonio dirimat. Cuius hæc sunt uerba libri de Inuestigatione inscripti cap. 2.

GEBER.

Cum ergo hæc scientia de imperfectis tractet corporibus metallorum, in quantum ea perficere deceat, in primis circa hæc, duo considerauimus, imperfectiōnem scilicet, & perfectionem. Circa hæc duo, nostram fundamus intentionem. De rebus autem perficientibus & corruptentibus, secundum quod per nostram inuestigauimus experientiam, hunc librum componimus: quia opposita iuxta se posita, magis elucescunt. Res autem quæ perficit in metallis, est substantia argenti uiui, & sulfuris proportionabiliter mista, per longā & temperatam decoctionem in uisceribus terræ mundæ inspissata & fixa, cum conseruatione suæ humiditatis radicalis, non corruptæ ad substantiam solidam, cum ignitione debita fusibilem, & sub malleo extensibilem producta. Per diffinitionem naturæ huius perficientis, leuissimum peruenire possumus ad cognitionem rei corruptentis. Et est illa, quæ à contrario sensu habet intelligi, uidelicet substantia impura argenti uiui, & sulfuris, sine debita proportione cōmixta, uel minus decocta in uisceribus terræ immundæ, nec rectè inspissata nec fixa, humiditatem habens cōbustibilem & corruptentem, & rare substantiæ, & porosæ, uel habens fusionem sine ignitione debita, uel nullam, nec patiens malleum sufficienter. Primam autem diffinitionem inueni intrusam in his duobus corporibus, uidelicet in Sole & Luna, secundum cuiuslibet perfectionem: Secundam uerò in his quatuor, scilicet in stanno, plumbo, cupro, & ferro, secundum cuiuslibet imperfectiōnem. Nunc saltem apertissimo conuictus Gebri testimonio, Bracefche, aut Gebrum abiures oportet, aut saltem fatearis, ipsam perfectionis metallorū effectricem causam in Marte minimè inclusam esse. Quòd si ita est, profectò iam causa tua cadas, uictoriam desperes, palinodiam canas, eamque ex Marte promi non posse, in posterum fatearis necesse est. Quod enim in re aliqua non est, id in ea, teste Gebro, inueniri non potest: & mutuari ab aliquo, id quod non habet, stolidum est, & à ratione penitus alienum. Hoc igitur erat arcanum, Bracefche, ex hoc 66. cap. Gebri eliciendū, scilicet aurum & argentum, ob multam argenti uiui copiam, paucissimam uerò sulfuris, metalla esse perfecta, & per consequens uim ignobilium metallorum ad perfectionem promouendorum ex his duobus tantūmodo eliciendam esse: non autem ex imperfectis, cum eis à natura denegata fuerit. Quòd si ex imperfectis erui possit, profectò ex ijs, quæ ad perfectionē propinquius accedunt, eruenda esset. Atqui Iupiter, teste Gebro, propinquius ad perfectionem accedit, quam Saturnus,

Saturnus, Saturnus uerò quàm Venus, Venus autem propinquius quàm Mars. Igitur cum Mars à perfectione omnium alienissimus sit, potius ex Ioue, Saturno, imò & ipsa Venere elicienda, & effodienda esset, quàm ex Marte. Atqui ea, quæ perfectioni sunt magis uicina, scilicet Iupiter, Saturnus, & Venus, hoc (ut tu in Dialogo tuo testatus es) præstare non possunt: minus igitur id præstare poterit Mars tuus Bracesche, cum sit à perfectione omnium remotissimus. Alioqui ex duobus alterum semper cõfitearis oportet, aut mendosum esse, quod ait Geber, scilicet Martem à perfectione omnium alienissimũ esse, aut id, quod est ignobilissimum, maiorem obtinere uim nobilitandĩ, quàm ea quæ sunt nobiliora. Hæc igitur est recta huius loci interpretatio, hæc est germana mens Gebri, hoc est, inquam, arcanum ex hoc Gebri cap. colligendum. Proinde ambæ autoritates, abs te ex hoc cap. desumptæ, corruerunt Bracesche, & ita corruerunt, ut nemini in posterum sint negotium facessituræ. At ne quis ex reliqua parte huius capite scrupus queat in posterum nasci, nos eam pro uiribus interpretabimur, & enodabimus, & ita interpretem agemus, ut nihil ex nostro afferamus, sed omnia ex Gebro, fidelissimo sui interprete. Hæc est igitur reliqua pars huius cap. 66.

GEBER.

Aliter autem medicina complente, & defectum supplente, & perfectius attenuante ad profundum corporum spissitudinem, & sub splendentis fulgoris substantia eorundem palliante fuscèdinem, se habere contingit. Ex hac enim maxime perfectibilis Venus existit, minus uerò Mars, adhuc minus Iupiter, minime uero Saturnus. Ex his igitur repertum est laboris inuestigatione ueridica ex corporum diuersitate, diuersas inueniri cum præparatione medicinas. Alia enim eget medicina durum ignibile, alia uerò molle & non ignibile corpus. Hoc quidem (id est molle) eget medicina indurante, & inspissante occultũ eius. Illud uerò (id est durum) mollificante, & ad profundum attenuante, & in sua æquante substantia. Ex his igitur nos expedit ad medicinas transire, &c.

TAVLADANVS.

Hæc lectio licet ex se clarissima sit: quoniam tamen hic audis metalla, quæ prius perfectioni uiciniora dicebantur, hic ordine subuerso dici remotiora, & è conuerso, possent certè hæc pars ultima alicui, in Gebro parum exercitato, negotium facessere. Quod ne contingat, nos, quæ sit mens Gebri, Deo optimo & maximo duce, explicabimus. Dixerat superius Geber inter metalla, nobilitatis auri & argenti expertia, ea esse perfectorum naturæ uiciniora, & per consequens ad perfectionem facilius ducilia, quæ maiorem argenti uiui, quàm sulfuris continent quantitatem. Nec immerito: nam si argentum uiuum est causa perfectionis metallorum, sulfur uerò corruptionis, profectò ea metalla iure optimo censenda sunt perfectioni propinquiora, quæ maiorem obtinent argenti uiui, quàm sulfuris copiam. Et quoniam Iupiter copiosius abundat argento uiuo, quàm Saturnus, Saturnus magis quàm Venus, Venus autem copiosius quàm Mars: idcirco superius collegerat Iouem perfectioni auri & argenti uiciniorum, & ad eam facilius reuocari posse quàm Saturnum, Saturnum quàm Venerem, Venerem quàm Martem. Quæ (inquit) necessariò ita se habent, eo, ex quo perfectio metallorum dependet, & metienda est, considerato, hoc est, si eorum ad perfectionem accessio ex maiori, uel minori argenti uiui copia expendatur, ut reuera expendenda est, cum Mercurius author sit perfectionis & nobilitatis metallorum. At si quis metiri & expendere uellet (inquit) maiorem aut minorem metallorum ignobilium ad perfectionem accessionem ex diuersis metallorum qualitatibus, quas natura eis uariè contulit, profectò rem aliter se habere contingeret. Ea enim metalla, quæ iuxta primam considerationem perfectionis uiciniora censebantur, iuxta hanc secundam considerationem æsti-

manda essent perfectioni minus uicina: & quæ superius à perfectione erant magis aliena, & ad perfectionem difficiliter ducilia, iuxta hanc secundam regulam essent perfectioni propinquiora, & ad perfectionem facilius reuocari possent. Etenim iuxta primam perfectionis considerationem Iupiter ad perfectionem propinquius accedebat quàm Saturnus, hic quàm Venus, Venus quàm Mars. At si iuxta hanc secundam considerationem horum metallorum maior aut minor ad perfectionem accessio æstimanda esset, scilicet ex diuersis metallorum qualitatibus, profectò rem ordine præpostero se habere contingeret: iuxta enim hanc qualitatum considerationem Venus propinquius quàm Mars ad perfectionem accederet, & facilius ad perfectionem promoueri posset, Mars autem facilius quàm Iupiter, & Iupiter facilius quàm Saturnus. Sed quoniam hæc nondum satis intelliguntur, ideo à nobis pluribus explananda sunt. Quod ut ritè & decenter fiat, sciant omnes, Gebrum (eorum omnium, qui naturam metallorum perscrutati sunt perspicacissimum) hunc ordinem in exploranda huius artis ueritate tenuisse, ut primò sibi inuestigandum duxerit, quid singulis metallis, à nobilitate auri & argenti alienis natura denegasset, persuasus intelligi nunquam posse, quid in singulis faciendum sit, nisi prius intelligatur, quid singulis desit. Quod testatur cap. 38. his uerbis: Consideratio eorū, cum quibus peruenitur ad operis complementum, est consideratio principiorum corporum secundum suum profundum, occultū, & manifestum, secundum suam naturam. Quoniam si non cognoscerentur corpora, & illorum principia, in profundo suæ nature, & manifesto, cum artificio & sine artificio, nesciretur quid superfluum sit in eis, & quid diminutum. Quo ignoto, impossibile esset, nos ad perfectionem transmutationis illorum unquam peruenire. Hac itaq; ratione fretus explorauit naturam metallorum nobilium, hoc est auri & argenti. Et quoniam opus posita adiuuicem collata magis innotescunt, contulit nobilita cum ignobilibus, & ex ea collatione tandem assequutus est, quid singulis ignobilibus metallis desit, & per consequens quid in singulis faciendum sit, ut auri & argenti nobilitate potiantur. Postquàm igitur collegisset, quid singulis natura denegasset, quominus nobilitatem auream uel argenteam obtinerent, ad conferendam eis hanc nobilitatem ex duobus alterum iudicauit a gendum, scilicet aut conficiendam esse medicinam, quæ ingenitam horum metallorum contagionem penitus aboleret, & sinceram atq; germanam auri uel argenti naturam eis cõferret, aut saltem elaborandam esse medicinam aliquam, quæ si lepram eorum natiuam aboleret, & radicitus extirpare non posset, eam saltrè palliaret, & splendore aureo uel argenteo decoraret. Harū medicinarū prima à Gebro uocatur opus maius, & medicina tertij ordinis, quæ (ut ipse ait cap. 76.) quādo metallis ignobilibus adhibetur, omnem corruptionē cum projectione sua tollit, & cum omni complementi differentia perficit. Et hæc eo teste unica est. Secunda autem, quæ tantūmodo palliat, duplex est: quarum altera à Gebro in eodem cap. opus minus, & medicina primi ordinis uocatur, & hæc remissius palliat: Altera opus medium, & secundi ordinis medicina nuncupatur, & hæc intensius decorat. Opus minus, seu primi ordinis medicina, est, auctore Gebro, omnis præparatio mineralium, quæ super diminuta à perfectione corpora proiecta, alterationem imprimat, quæ cõplementum sufficiens non adducit, quin tandem contingat altera tum mutari. Opus autem medium, seu medicina secundi ordinis Gebri testimonio est, quæ quando super diminuta à perfectione corpora proiecta est, alterat in differentiam aliquam cõplementi, relictis nonnullis corruptionis differentijs, qualis est medicina Lunam perpetuò citri nans, aut Venerem perpetuò & indelebili candore argenteo decorans, relictis alijs differentijs corruptionis. Proinde cum partes minoris & medij operis, non sint intimam & inostatam metallorū ignobilitatem, & spurcitium penitus aboleret, sed tantūmodo palliare, tegere, & aliquas in eis facere qualitates,

Medicina
 maior uel
 ordinis

Medicina primi
 ordinis

Medicina
 ordinis

qualitates, ueluti mediocrem & temperatam duritiem, aut molliem, aut liquefactionem, aut ignitionem, profectò si iuxta operis mediij & minoris considerationem ignobilium metallorum maior aut minor ad perfectionem accessio ex-penderetur, ea metalla, hac ratione habita, possent haberi leuius, & facilius curabilia, & perfectioni uiciniora, in quibus per medicinas primi aut secundi ordinis, pauciora essent ad palliandam eorum ignobilitatem facienda. Illud enim, quod paucioribus actionibus bonitatem suam assequitur, ut testatur Aristoteles libro 2. de Cælo & mundo, æstimandum est bonitati uicinius. Atqui in Venere per has duas medicinas pauciora sunt facienda & instauranda, quàm in Marte, & in Marte pauciora quàm in Ioue, & in Ioue pauciora, quàm in Saturno. igitur si ex qualitatibus per medicinas primi & secundi ordinis faciendis æstimanda esset metallorum palliandorum maior, aut minor ad fucam illam perfectionem accessio, profectò iuxta hæc rationem, Venus esset perfectioni uicinior habenda, quàm Mars, Mars quàm iupiter, iupiter quàm Saturnus. Quod autem in Venere pauciora sint facienda, per has duas medicinas, quàm in Marte, hinc constat. Venus à natura dotata fuit duritie & liquatione ignitionem perferente. Igitur cum Venus hæc duo iam à natura obtinuerit, non erunt hæc duo in illa facienda: unde Geber cap. 31. suæ Summæ, sic ait: Excusamur itaque in Venere à laboribus indurationis & ignitionis illius. Proinde cum Venus & duritie & liquatione & ignitione, sit prædita, hoc unum medicinis primi & secundi ordinis superest agendum, ut genuinam Veneris ignobilitatem tegant, & splendore aureo uel argenteo palliant. In Marte autem plura sunt facienda. Nam præter decorationem, seu ignobilitatis palliationem, instauranda est in eo facilitas liquationis, quàm ei natura denegauit, Veneri autem liberalissimè contulit. Quòd autem in Ioue plura sint, quàm in Marte facienda, hinc patet. Nam præter palliatam aurei uel argentei splendoris decorationem, induranda est eius plus æquo mollior substantia, quæ durities, cum Mars ea præditus sit, in eo instauranda non est. Et quemadmodum in Marte acceleranda & maturanda est liquatio, ita in Ioue, cum sit plus æquo uelocior, remoranda, frænanda & cohibenda est, ne eam, nisi prius igniatur, præstet. Mars non nisi ignitus liquefcit, iupiter ante liquationem, ignitionem non admittit, idcirco in Ioue ignitio facienda est, in Marte autem minimè. His adde, quod iupiter stridore laborat, Mars autem stridoris expers est, plura igitur in Ioue quàm in Marte erunt facienda. At in Saturno, excepto stridore, hæc omnia intensius quàm in Ioue instauranda sunt. Iupiter enim multò minus deformitate & spurcitiæ laborat, quàm Saturnus. Proinde cum splendore Saturnum antecellat, naturæ deformitatis palliatio longè intensius in Saturno facienda erit, quàm in Ioue. His accedat, quòd Saturnus est longè mollior ipso Ioue, nec solum mollior, sed ad nimiam liquefcendi celeritatem procliuior, imò & minus ignitionem sustinet, quàm iupiter. Itaq; cum hæc omnia Saturnum à perfectionis acquirendæ meta longius distare faciant, quàm Iouem, profectò hæc omnia intensius erunt in Saturno, quàm in Ioue instauranda.

Ex his igitur manifestissimè constat, in opere minori & medio, pauciora esse in Venere, quàm in Marte facienda, in Ioue plura quàm in Marte, in Saturno adhuc plura quàm in Ioue. At cum in opere minori & medio, ea metalla censeantur perfectioni uiciniora, in quibus pauciora sunt facienda, profectò si maior aut minor ignobilium metallorum, ad perfectionem accessio, ex mediij & minoris operis actione, pendenda esset, certè Venus primas teneret, Mars secundas, Iupiter tertias, Saturnus quartas & infimas: Quod Geber cap. 36. suæ Summæ, his testatur uerbis: Venus itaq; ut narratum est in profundo suæ substantiæ, colorem & essentiam auri prændit: malleatur autem & ignitur, ut argentum & aurum. Ideoq; hoc secretum ex ea assumas, scilicet quòd Venus est medium Solis & Lunæ, quia facile ad utruq; conuertitur, & est facilis cōuersionis & pauca

laboris. Excusatur itaq; in ea à laboribus indurationis & ignitionis. Assumas igitur eam præ cæteris corporibus imperfectis in opere minori & medio. Vide quæso lector, quàm fidelissimè se ubiq; Geber interpretetur, hic enim apertissimè cõfirmat, quæ hæcenus à nobis dicta sunt, scilicet inter metalla ignobilia Veneri primatū in opere minori & medio deferendum esse, eam scilicet ob causam, quòd Venus in utroq; isto opere minori cum difficultate immutetur, quàm alia metalla ignobilia. Itaq; si maior, aut minor ignobilium metallorū, à perfectione distantia, ex cõsideratione minoris, & medijs operis æstimanda esset, profectò Iupiter & Saturnus, quæ superius ratione arg. uiui, non solū Marti, sed etiam Veneri præferebantur, hæc essent postponenda, & ea, quæ superius postponebātur, id est, Mars & Venus, hoc in loco essent reliquis duobus anteponenda. At cum perfectionis metallorum causa non sint hæc qualitates, sed maior arg. uiui copia, minor uerò sulfuris, ut superius Geber docuit, idcirco est ex maiori Mercurij, minor uerò sulfuris quantitate pendenda, & libranda est horum metallorum maior, aut minor ad perfectionem accessio. Proinde ea metalla, necesse est, ut censeantur perfectioni uiciniora, quæ arg. uiui sunt fertilliora, & infœcundiora sulfuris: ea uerò habenda sunt à perfectione magis aliena, quæ sterilissima sunt arg. uiui, & sulfuris feracissima. Atqui Iupiter (ut superius docuit Geber) arg. uiui copia Saturnum superat, Saturnus Venerem, Venus Martem, Mars aut sulfuris ubertate uincit Venerem, Venus Saturnum, & Saturnus Iouem. Igitur Mars est omnium ignobilium metallorum à perfectione alienissimus, minus autem Venus, minus adhuc Saturnus, & his omnibus minus Iupiter. Quocirca inter metalla ignobilia Iupiter principatum iure optimo sibi uendicat, & propinquus ad perfectionē nobilium metallorū accedit, quàm Saturnus, Saturnus quàm Venus, Venus autem quàm Mars propinquus. Quod Geber etiam confirmat cap. 35. suæ Summæ his uerbis: Est ergo Iupiter inter diminuta à perfectione corpora, in radice suæ naturæ perfectò magis affinis, Soli scilicet & Lunæ. Proinde Bracesche cū Gebri apertissimo testimonio Iupiter sit nobilium metallum Saturno, & Saturnus Veneri, & Venus Marte, & Mars sit omnium ignobilissimus (habita ratione arg. uiui ex quo metallorum nobilitas pender, & ponderanda est) profectò uis nobilitadi ignobilia, maiori cum ratione mutuanda esset, non solū à Ioue, sed etiam à Saturno, & Veneri, quàm à Marte. Atqui tu ipse falsus es in Dialogo tuo, eam uim nobilitandi, nec Ioui inesse, nec Saturno, nec Veneri, ideoq; ab eis mutuanda nō esse. Necesse est igitur, ut eam Marti, omnium ignobilissimo, minus inesse fatearis, & eam ex Marte minus deprimi posse concedas. Nam si ea, quæ magis talia esse uidentur, talia non sunt, neq; id, quod minus. Arcanū igitur nobis à Gebro, in hoc 66. cap. traditū, nihil aliud est, Bracesche, quā ea metalla esse nobilissima, quæ maxima copia arg. uiui, minime uerò sulfuris, prædita sunt, qualia sunt aurum & argentum: Inter alia uerò metalla, ea ad nobilitatem auri & argenti propinquus accedere, quæ magis sapiunt naturam arg. uiui, quàm sulfuris. Quocirca cū hæc duæ autoritates, quas tu ex hoc cap. deprompseras, nihil aliud adferant quā interpretationē à me in autoritatē 30. cap. allatā, intelligere nunc saltē potes, Bracesche, quàm uerè à me superius dictū sit, exprimæ autoritatis germana expositione, reliquas omnes autoritates tibi è manibus extorqueri, & abs te penitus deficere.

CAPVT IIIII.

HÆcenus igitur de secunda & quarta, nunc ad tertiam (quæ inter eas media est) excutiendam accedamus. Quæ quoniam ex 32. cap. sumpta fuit, ego cap. integrū adferam, ut lectores facilius intelligant, eam autoritatē de Marte nullo modo interpretandam esse. Demum quid Geber eo loco sibi uelit, omnibus familiarissimū reddam: Sequitur 32. cap. Summæ Gebri, de Sole siue auro inscriptū.

Attulimus tibi in generali cap. summam de intensionibus metallorū, specialem tibi tamen faciemus de uno quoq; sermonem. Et primò de Auro. Dicimus ergo quòd

quòd aurum est corpus metallicū, citrinum, ponderosum, mutū, fulgidum, equa-
liter in ventre terræ digestū, aqua minerali diutissimè lautum, sub malleo exten-
sibile, fusibile, examinationem cineritij & cementi tolerans. Ex hac itaq; diffini-
tione elicias, quòd aliquid non est aurū, nisi causas diffinitionis, & differēti-
as omnes habeat auri. Quicunq; tamen metallum radicatus citrinat, & ad æqualitatem
perducit, & mundat, ex omni genere metallorū aurum facit. Ideoq; per opus na-
turæ perpendimus, artificio æs in aurum mutari posse. Vidimus namq; in mineris
æris, à quibus emanabat aqua, secum adducens squamas æris tenuissimas, ipsasq;
diuturno & cōtinuo lapsū lauit, & mundauit; deinde uerò aqua cessante fluere, ui-
dimus in sicca arena has squamas per triennium Solis calore excoqui, inter quas
est inuentum aurum uerissimum. Aestimauimus itaq;, per aquæ beneficium illas
mundatas fuisse, per Solis autem calorem in arenæ siccitate æqualiter digestas ad
æqualitatem peruenisse. Imitantes autē naturam cum possumus, similiter alteramus,
non tamen in hoc sequi naturam ualemus. Aurum quoq; est præciosissimū metal-
lorum, & est tinctura rubedinis, quia tingit ac transformat omne corpus. Calcina-
tur autē & soluitur sine utilitate, & est medicina lætificans, & in iuuentute corpus
cōseruans. Frangitur facillimè cum Mercurio, & odore plumbi teritur. Nō est au-
tem in actū aliquid, quod magis in substantia illi conueniat, quàm iupiter & Lu-
na. In pondere autem & sorditate & impurescibilitate Saturnus, in colore autem
Venus. In potentia quoq; magis Venus, deinde Luna, deinde iupiter, & deinde
Saturnus, ultimò uerò Mars. Et hoc est unum de secretis naturæ. Cum ipso simi-
liter cōmiscetur spiritus & figuntur per ipsum maximo ingenio, quod nō per-
uenit ad artificem duræ ceruicis.

TAVLADANVS.

Ex sola uerborū lectione potes assequi, lector, hoc de Marte minimè dictū esse.
At ne Braceschus suspicari possit, nos soluendo hoc nodo impares esse, faciā ut
omnes intelligāt, hoc nō de Marte, sed de auro dictū esse. Hęc igit est mēs Gebri.

Geber postquam tractasset de principijs metallorū, id est, de Mercurio, sulfure
& arsenico, acturus de metallis, quæ oriūda sunt ab ijs principijs, ab auro omnium
metallorū nobilissimo orsus est, & ex hoc cap. exprime dē eius naturæ dedicauit,
ubi primò adfert diffinitionē auri, qua quid sit aurū innoueat, & quibus proprie-
tatibus sit à natura dotata. diffinitio igitur hæc est. Dicimus quòd aurū est corpus
metallicū, citrinum, pōderosum, mutum, fulgidum, æqualiter in ventre terræ di-
gestum, aqua minerali diutissimè lotum, sub malleo extensibile, fusibile, exami-
nationem cineritij & cementi sustinens. Quæ diffinitio num sit integra, & nume-
ris suis absoluta uideamus. Omnis legitime diffinitionis partes sunt, ut totā, in-
tegram, & propriā rei, quæ diffinienda est, naturā cōplectatur, & exprimat. Quod
teste Aristotele, ut ritè fiat, oportet diffinitionē ex genere, id est materia, & diffe-
rentia speciei effectrice, hoc est forma substantiali constare esse: nisi enim mate-
ria & forma substantialis alicuius rei cognosceretur, rei illius ex his duabus parti-
bus cōflatæ naturā, nunquam agnosci cōtingeret. Geber itaq;, more philosophi
co, diffinitione exprimentā sibi duxit auri naturā. In qua primò adfert genus auri
scilicet corpus metallicū, quod ex æquo cōmune est reliquis metallis, utpote ar-
gento, stanno, plumbo, æri & ferro. Hæc enim omnia huius generis, scilicet cor-
poris metallici diffinitionē, æquè sibi uendicant, cum metallum Gebro auctore,
cap. 31. nihil aliud sit, quàm corpus minerale, fusibile, & sub malleo ex omni di-
mensione extensibile. Itaq; in hac diffinitione metallū, seu corpus metallicū, (quod
idem est) generis uim & conditionē sibi uendicat. Nunc quæ sit altera huius diffi-
nitionis pars, scilicet forma solius auri uidentū est. Sed quoniā substantiales rerū
formæ abstruse latent in materia, nec se agnoscedas præbent, nisi per accidentia
& proprietates, quas pariunt in ipsis rebus: præterea quia nos ea laboramus in se-
licitate, ut proprijs formarū exprimendarum nominibus sepius me destituamus,

idcirco cogimur potissima eius rei adferre accidentia, & singulares eius colligere proprietates, ut ex his omnibus (formæ uices sarcietibus) in unum cumulum redactis, & generi eius rei adiectis, germanæ rei naturam exprimamus, & familiarē reddamus. Quocirca cum germana auri forma nullam habeat uocem propriam, peculiare, & aptam, qua se prodatur agnoscedam, idcirco Geber qualitates auri maxime proprias in unum cumulum redegit, ut ex his cum genere (hoc est metallo) iunctis, auri formam exprimeret, & eam à forma reliquorum omnium metallorum distinctam redderet. Genus igitur est corpus metallicum quod idem est, ac si dicas metallum: qualitates auri sunt citrinum, pōdero sum, mutum, fulgidum æqualiter in uentre terre digestum, aqua minerali diutissime lotum, sub malleo extensibile, fusibile, examē cineritij & cementi tolerans. Et quoniam omnis legitime diffinitionis lex est, ut retro semper meet, & reciprocetur cum ipsa re diffinita: quia hæc diffinitio id præstat, & soli auro, & omni auro, & semper quadrat, hinc maxime constat, auri naturam hæc Gebri diffinitione plenè, integrè, & absolute expressam esse. Et quoniam hæc soli auro competit, ideo Geber subdidit. Ex hac diffinitione utiq; elicias, quod nulla res est aurum, nisi causas diffinitionis, & differētias omnes habeat auri.

TAVLADANVS.

Cuius rei hæc est ratio: quia quicquid alicuius rei diffinitione sibi iure uendicare non potest, neque nomen eius rei obtinere potest. Diffinitio enim & diffinitum ita cohererent, & cōfœderata sunt, ut aut neutrum, aut ambo de eodem dicatur. Quicquid enim à diffinitione alicuius rei alienum est, id à diffinito quoque excludendum est, & cuiuscumque diffinitio cōuenit, eidem cōueniat diffinitum necesse est: postea sequitur.

GEBER.

Quisquis tamen metallum radicibus citrinat, & ad æqualitatem perducit, & mundat, ex omni metallorum genere aurum facit.

TAVLADANVS.

Quod idem est, ac si dicat, quotiescunq; beneficio Elixiris adhibiti, continget aliquod reliquorum metallorum intime citrinari, & ad æqualitatem & temperiem reduci, & penitus mundari (cum hæc sint proprietates solius auri) quodcumque metallum has obtinuerit auri cōditiones, merito & iure optimo nomen auri sibi uendicare poterit, & erit uera aurum. postea sequitur.

GEBER.

Ideoq; per opus nature perpēdimus, artificio æs in aurum mutari posse, uidimus namq; in mineris æris, à quibus emanabat aqua, secum adducens æris squamas tenuissimas, ipsasq; diuturno & continuo lapsu lauit & mundauit: deinde uerò aqua cessante fluere: uidimus in sicca arena has squamas per triennium Solis calore excoqui, inter quas est inuentum aurum uerissimum. Aestimauimus itaq; per aquam beneficium illas mundatas fuisse, per Solis autem calorem & arenam siccitatem æqualiter digestas, ad æqualitatem peruenisse.

TAVLADANVS.

Id est, quæ rem superius à nobis dictam ita se habere, & effici posse, docuit nos natura. Experti enim sumus, squamas æris subtiles continua aqua per mineram fluentis alluione in uallē arenosam ductas, tandem in auream naturam fuisse mutatas. Quod cōtinuè aque abluētis actioni, & Solis calori, acceptum esse ferendum coniecimus. Aque enim proprius est, sordes eluere: caloris autem naturalis partes sunt, temperata decoctione omnia maturare, decoquere, & heterogenea ab homogeneis segregando, ad æqualitatem perducere. Ideoq; (inquit) ex natura, ignobilia metallum ad nobilitatem promouētis, actione didicimus, & collegimus æs, & reliqua per cōsequens metalla, arte naturam imitante, ad auri dignitatem promoueri posse.

GEBER.

Imitantes igitur naturam cum possumus, similiter alteramus: in hoc tamen naturam imitari non possumus.

TAVLADANVS.

Id est, si naturā (in ijs subaudi operibus, in quibus arti datū est, eam imitari) no- Opus naturae
 bis imitandā proposuerimus, profectō arte naturā imitante metalla ignobilia ad
 aureā & argētā nobilitatē prouehemus. in hac tamē parte, (inquit) ars naturæ re-
 spondere nō potest. Cuius rei (licet eam Geber hic subticuerit) hæc est ratio. Na-
 tura solo aquę abluētis, & caloris cōcoquentis beneficio utitur, ad ignobilia me-
 tallā in aurū uel argētū mutanda, nihilq; ab auro uel argento mutuatur, ut igno- Ars formalis
extrahit et orit
 bilibus metallis aurū uel argenti nobilitatē cōferat. Ars uerō nisi formā auri effe-
 citicem ab auro, & argenteā ab argento mutuatur, & reliquis eam metallis adhi-
 beat, nunquā ignobilia metalla (quātūuis abluat, quātūuis decoquat) nobilita-
 tare poterit. Quod Geber cap. proximē antecedenti, apertissimē testatur his uer-
 bis. Secundam nostrum magisteriū perfectum iuuat, & perficit imperfectum, &
 per Deum se inuicē alterant, & alterantur, & se inuicē perficiunt, & perficiuntur.
 Non tamē per se tantū unumquodq; (imperfectorum subaudi) perficitur, sine
 alterius (subaudi perfecti) adminiculo. Proinde nō eitra rāionem dixit Geber,
 nos ea in parte naturā sequi omnino non posse. postea sequitur ex Gebro.

Aurum quoq; est preciosissimum metallorum, & est tinctura rubedinis, quia
 tingit, ac transformat omnē corpus.

TAVLAD. Hoc est, solum aurū est metallum nobile & numeris omnibus abso- o. y.
 lutum. Argētū enim, licet collatione plumbi, stāni, gris & ferri nobile habeatur,
 cum auro tamē collatū ignobile uidetur, ut testatur Geber cap. 33, & 62. suę Sum-
 mæ. Quē admodum enim reliqui planetæ ad Solem, totius luminis & splendoris
 fontē, cōparati, tenebrosissimi uidentur, eadem ratione, cum aurum se habeat ad
 reliqua metalla, sicut Sol ad reliquos planetas, eius collatione omnia alia metalla
 habenda sunt ignobilia. Nam si argentum ad aurum cōparatum ignobile cense-
 tur, quāto magis reliqua metalla, argento inferiora, si cum auro cōferantur, cen-
 senda sunt uilia & abiecta: Et quē admodum Sol est fons ille luminis, à quo & Lu-
 na, & reliqui omnes planetæ, lucē & splendore suū hauriunt, mutantur, & ac-
 ceptum ferunt: ita aurum est illud, à quo necesse est, ut Luna nostra, hoc est argen-
 tum, & reliqua metalla, nobilissimā auri naturam hauriant, mutuētur & accipiāt.
 Quōd si ab auro, ut hic Geber palam testatur, igitur non à Marte, nec ab aliquo
 aliorū metallorū: cum eorum nullum sit, quod auri diffinitionē, nec per cōsequēs
 eius naturā, sed naturæ aureę proprietates sibi uendicare queat. Nā si aliquid re-
 liquorum metallorū hanc auri proprietatē sibi uēdicare iure posset, merito & iure
 optimo auri naturā & diffinitionē sibi arrogare posset. Quæcūq; enim sunt
 eadem proprio, sunt eadem specie, natura, forma & diffinitione. Atqui nullū re-
 liquorū metallorū, auri diffinitionē iure sibi uendicare potest, igitur nec proprie-
 tatem: nam si aliquid reliquorum auri diffinitionē sibi uendicare posset, id aurū
 esse necessario oporteret. Cūcūq; enim cōuenit diffinitio, eidē quadret diffini-
 tum necesse est. At cum reliqua omnia metalla à forma auri sint aliena, & distin-
 ctam ab auro speciē singula cōstituant, auri nomine potiri non possunt. Quōd si
 auri nomē obtinere non possunt, igitur nec diffinitionē, si diffinitionē obtinere
 non possunt, igitur nec naturā auri sibi uendicare poterunt. Quare cum à diffini-
 tione & natura auri sint aliena, igitur & à proprietate auri censenda sunt aliena:
 propriū enim alicuius infimę speciei, alterius speciei propriū esse nō potest: alio-
 qui propriū nō esset cum sua specie reciproci. Proinde cum speciei auri maximē
 propriū sit, teste Gebro, reliqua metalla in aurū uertere, id certē nullius metalli à
 forma auri alieni, propriū esse poterit. Merito igitur primi illi Chrysopeæ au-
 thores, auro nomē Solis per similitudinē, & reliquis metallis reliquorū planetarū
 nomina accōmodauerunt, cū reliqua omnia metalla per se tenebrosa & obscura
 sint, nisi radijs auri illustrent, ignobilia, nisi ab eo nobilitent, & egena, nisi ab eo
 ditenent. Solum igitur aurū est illud, à quo mutuāda est tinctura aurea, cū ipsum solū Auri tinctura
 hoc priuilegio à natura sit dotatū, ut reliqua omnia metalla possit mutare in aurū.

GEBER.

Calcinatur autem, & soluitur sine utilitate.

TAVLADANVS.

Quoniam hoc loco Braceschus utitur pro septima ratione, idcirco horum uerborum interpretatione adhuc differam, & lectorem relegabo ad confutationem septimæ autoritatis, ubi facillimè intelliget, quid sibi hac in parte uelit Geber.

GEBER.

Et est medicina lætificans, & in iuuentute corpus cōseruans, id est, aurum hac proprietate à natura dotatum fuit, ut lætitiā, gaudium & hilaritatē cordi inducat, & corpus humanum in robore iuuenili cōseruet, & foueat: quæ res quoniam à multis in dubiū uocatur, id num uerum sit, expendamus. Cum omnium philosophorum cōsensu hic mundus inferior superioris mundi, hoc est, cœlestis, motu regatur, oportet eorum omnium corporū, quæ in hoc inferiori mundo generantur, & corrumpuntur, causam effectricē (naturaliter loquor) esse motum corporum cœlestium. Vnde Hermes ille philosophorū omnium princeps dicebat, eorum quæ in terra generantur, patrē esse cœlum, à quo manat uis omnis agendi & informandi, matrem uerò terrā esse, quæ à cœlo impregnatur, & est omnium influuum cœlestium, ueluti matrix & receptaculum. Quod cum ita sit, colligendum est, nullam rem esse in hac inferiori natura genitā, quæ sui genitorem in cœlis nō habeat, quæ alicuius corporis cœlestis naturam non referat, & quæ singulari aliquid ab eo sydere, cuius naturam sapit, dotata non sit proprietate. Itaq; philosophi cum ratione expendere, cuius syderis naturam aurum referret, tandem ipsum Solis (qui totius cœli decus est, & ornamentum) filium esse intellexerunt. Vnde, teste Hermete, aurum Solem nominauerūt: Et tot laudibus ipsum aurum cumularunt, ut post animam ratione præditam sub cœlo nobilissimum auro nihil esse, ausi sint affirmare, nec citra rationem. Nam si æterna caducis, immortalia incertis, & perennia iis, quæ corruptionem sentiunt & experiuntur, iure optimo præferuntur, profectō ea, quæ ad hanc naturam perennem, & corruptionis expertem propius accedent, meritō cæteris erunt anteposenda. Atqui secundum animam ratione dotatam, nihil est in tota hac inferiori natura, quod æquè propè accedat ad perennitatem, & ad conditionem corruptionis expertem, ac aurum. Meritō igitur philosophi, reliquis omnibus naturæ inferioris operibus autū prætulerunt. Quòd aurum minus sit corruptioni obnoxium, quàm reliqua ex elementis constata, hinc constat. Philosophi uno consensu testantur, inter uegetabilia nonnulla esse magis longæua, & quæ serius cariem sentiant, quàm omnia corpora sensu & motu prædita. Et quæ admodum animalia à uegetabilibus hac in parte uincuntur, ita philosophorum testimonio, uegetabilia à mineralibus longè hac in parte superantur. Nullum enim est uegetabile, quod æquè illæsum, & incorruptum duret, atq; ipsæ gemmæ, quæ inter mineralia numerantur. At inter mineralia nihil est, quod æquè absit à corruptione, ac aurum. Nam omnia mineralia, aut sunt corpora lapidea, aut metalla, aut media inter hæc duo extrema, ut notum est his omnibus, qui naturam mineralium scrutati sunt. E quibus omnibus, auro excepto, nihil potest dari, quod aut diuturna ignis asperitate, & inclementia, aut alterius elementi actione, non immutetur, consenescat, & natua forma spoliatur. Quod, exemplo ex his tribus mineralium generibus allato, illustrabitur, & manifestissimū euadet. Primum si quid esset inter lapides, quod cum auro hac in parte cōferri posset, id potissimum esset carbunculus, seu rubinus, qui cum sit reliquis omnibus gemis magis coctus, & digestus, & tēperatus, ideo omnium gemarum principatus ei defertur. Nec immeritō: habet enim se ad reliquas gemmas, tanquā aurum ad reliqua metalla, ueluti Sol ad reliqua astra, & huic soli reliquarum omnium gemarum uires à cœlo collatas esse, philosophi testantur. At licet ad eò temperatæ naturæ sit carbunculus, rerum tamen ignearum adurentium, & sulfurearū, hoc est, aquarum, uia chymistica ex medijs mineralibus educarum,

ctarum, acrimonia, forma nativa spoliatur, & genuino humore exhaustus, in calcem terream, omnis splendoris expertem redit, & in pristinam formam reuocari non potest. Aurum autem siue ignis tyrannidem experietur, siue omnium rerum adurentium, sulfurearum, & rodentium censuram subeat, quacumq; tamen inelementia exerceatur: & licet in calcem, aut in liquorem, aut in glaciem redigatur, semper ex omni cōsistū non solum inuictum, sed etiam illæsum ad pristinam redit formam. Quod si carbunculus omnium gemmarum absolutissimum opus, auro hac in parte cedit, profectò inter lapides nihil erit, quod auro hac in parte resistere possit. Nunc num sit aliquid inter media mineralia, quod cum auro hac ratione conferri possit, exploremus. Si quid tale esset inter media mineralia, id maxime esset talch, quod ab alijs stella terræ dicitur. Nihil enim est in tota mediōrum mineralium natura, quod corruptionis æquè sit expertus, & quod igni, omnium elementorum potentissimo & inclementissimo adeò potèter resistat, atq; talch. Hoc tamen etiamsi ab igne superari non possit, saltem tamè acrimonia in calcem uertitur, & ad pristinam formā redire in posterum non potest. Aurum tamen, millies in calcem reductum, ad nativam semper redit formā, per eam actionem, quam Chymistæ reductionem uocant. Igitur inter media mineralia nihil erit, quod auro hac in parte respondere possit. Superest nunc, ut uideamus, num in numero metallorum aliquid sit, quod cum auro hac ratione comparari possit. At hoc adeò notum est, & uulgatum, ut probatione nulla egeat. Nam licet aliqua sint metalla, quæ rubiginem nunquam experiantur, ut stannum, & plumbum, tamen si plumbum, stannum, æs, ferrum, & ipsum etiam argentum, cimenti, aut antimoniij uires experiantur, penitus absumuntur, & partim in fumum, partim in scoriam & læcem rediguntur. Aurum uerò, etiamsi millesies millies censuram cimenti & antimoniij subierit, semper inuictum, illæsum, integrum, incolume, & immortale inde regreditur: nec fieri potest, ut aëris, aut aquæ, aut terræ, aut ignis, aut alicuius rei mistæ asperitate, nativa illi forma extorqueatur. Proinde cum in ratione accedendi ad incorruptionem animalia à uegetabilibus, & uegetabilia à mineralibus superètur, & omnia mineralia auro cedant, & ab eo omnino uincantur, profectò nihil erit in hac inferiori rerum natura (excepta anima ratione prædita) quod æquè distet à corruptione, & quod perennitati sit æquè uicinum, ac aurum. Et cum res, quæ minus sunt caducæ, & perennitati magis affines, cæteris merito sint anteponendæ, merito & iure optimo philosophi reliquis omnibus huius inferioris naturæ operibus aurum prætulerunt. Et quoniam omnis corruptio ex contrariorum inæqualitate, & distemperamento nascitur, & incorruptionis causa effectrix est contrariorum æqualitas, & æquilibratio, profectò ea merito censenda sunt, æqualitati & uero temperamento magis uicina, quæ corruptioni minus sunt obnoxia. Quæ ratione ducti ueteres philosophi, cum aurum inter hæc inferiora à corruptione longius abesse experirentur, uno consensu affirmauerunt, aurum omnium inferiorum corporum temperatissimum, & æqualitati propinquissimum esse. Cæterum cum sentirent, incolumitatis causam esse humorum harmoniam, & æqualitatem, morborum uerò, quibus humanum corpus opprimitur, causam esse eorundem humorum inæqualitatem, iudicauerunt, eligendam esse rem aliquam, ad ueram illam temperiem proximè accedentem, ut eius usu humores distemperati ad temperiem & æqualitatem reuocarentur, & sublata causa morborum, hoc est humorum intemperie, effectus eius causæ, scilicet morbus quicumque periret, extingueretur, & occideret. At cum experirentur, nihil esse in hac inferiori natura quod ad rem medicam pertineat, siue sit è numero animalium, siue uegetabilium, siue mineralium, nihil, inquam, esse temperamento æquè uicinum ac aurum, affirmauerunt aurum præsentaneū esse omnium ægritudinum antidotum. Sed quoniam natura mineralium maxime terrea est, unde sit, ut uires eorum mole illa terrea obruta, ueluti sepulta iaceat, & uires suas ualenter exercere nō possit,

Taleb.

Corruptio

Morbus uel

uirtus mites
concorda;
Aqua mites

1 qna ① nisi ad tenuiorem naturam reuocetur, & cōpedibus illis terreis soluatur, idcirco philosophi aurum attenuandum, & in liquorē ducendum, & liquorem eius per distillationē à parte terrea densiori, separandum esse iudicauerūt, ut huius liquoris (quem animæ carceris corporis solutæ cōparauerunt) sua tenuitate quaslibet corporis humani partes subire ualētis, frequētī usu, humores distēperatos equando, morbos profligarent, & æquatos in eo tēperamento fouerent & cōseruarent. Itaq; cum aurum sua temperie omnes humores inæquatos, æquare & temperare possit, & tristitia nihil aliud sit, quàm immoderatæ & redundantis atræ bilis effectus, nō mirum, si aurū inæquatā bilē atrā domādo, & ad æqualitatē reducendo, eius delet effectū, id est, tristitiā. Et quoniā explosa tristitia, gaudii succedit, non abs re philosophi dixerunt, aurū animo gaudii & hilaritatē adferre: nec ineptē aurū Soli cōparauerunt, & illud Solis filiū esse uoluerunt. Nā quæadmodum umbra terræ interdum Lunæ splēdorē & lucē sua obscuritate nobis subtrahit, & quæ admodū nubes ex uapore terreo ortæ iucundissimū Solis, suo aspectu omnia exhilarātis, aspectū nobis subducunt, & aērē tenebrosum reddunt, ita bilis atræ (quæ in elemētis terræ respōdet) redundantis hæc est natura & cōditio, ut sua umbra serenitatē spiritus nostri obscuret, & uapore suo nubes generet, quæ sua caligine aērē corporis nostri, id est sanguinē, atrum, piceū & fuliginosum reddāt, & ita nobis omnē lætitiā & gaudium subripiant, & subducāt. Et quæadmodum Sol, cum radios suos exerit, aduētū suo splendidissimo aērē, umbra terræ obtenebratū, serrenat, & exhilarat, ita hic liquor aureus suo aduētū, & sua actione aērē nostri corporis, id est sanguinē, & sanguine tenuiorē spiritū, umbra & caligine uaporis melancholici obnubilatū serrenat, & nubes has atras dissipando, hilaritatē, lætitiā & iocunditatē inducit. Et quoniā nihil est, quod adeo canicitē & rugosam senij deformitatē acceleret, atq; melancholiā, quæ spiritus exhaurit, calorē natuiū sua frigiditate extinguit, & humoris uitalis ærarium absumit, profectō id quod melancholiā ualenter & citra nature lēSIONē subducit (quale est aurum) nō immeritō dicitur, canicitē & senium remorari: & cum nulla res floridum, iuuenilē & uiuidum colorē magis foueat, quàm moderatū gaudium, profectō id quod tristitiā pellit, & gaudium inducit (quale est aurū) meritō dicitur, hominē in uiuido, iuuenilē, & florido statu fouere & cōseruare. Non me latet, raras, singulares, & uerē aureas huius liquoris aurei proprietates medicas, apud nonnullos nostræ ætatis medicos minus autoritatis habere, quàm figmenta poetica, aut aniles fabulas, imō & minus quàm somnia. At cum eas nūquā experti sint, demirer ego huiusmodi hominū audaciā & tyrannidē, qui quaslibet res sibi ignotas dānare nō erubescāt, ac si nihil in rerū natura sit, quod eos lateat, ac si nihil sciri possit, præter ea quæ ipsi norunt. At dicēt, Galenū de hac re nihil penitus scripsisse. Ego uerō respondeo, non esse mirū, si id nunquā Gale nouerit, nec inde effici, ut nō sit uerum. Licet enim profundissimus naturæ scrutator fuerit Gale. homo tamē fuit: proinde multa ignorare potuit, imō & reuera multa in ea arte quā p̄fessus est, ignorauit, quæ à posteris inuēta nobis tradita fuerunt. Quod si Galen. Hippocrates, aut Dioscorides, naturā auri tanquā insalubrē & suspectā damnassent, ferendū & audiendū essent isti: sed cū ex Gale. didicerint, nihil esse citra rationē audendū, nihil etiā citra demonstratiōnē tyrānico more dānandum, profectō modestiores & æquiores in censendis aliorū scriptis esse deberent. Sed hoc unum esse decipit, scilicet, quia adeo religiosi sunt Galeni, ut si quid sit à Gale. nō dictum, id admittere nefas, & piaculum esse arbitrentur. Non dāno, quod Galeni hominis certē diuini religiosi sint discipuli, sed hoc dico, nimiam religionem abire in superstitionē, imō & in idolatriā. Idcirco non est, quod adeo strictē iurent in doctrinā Galeni, ut illius solius adorēt, uenerēt, & suspiciant oracula. Quod si hanc superstitionem mordicus retinuerint, nō minus idololatrię dānandi erūt, quàm hi, qui nullā uocē p̄ Latina agnoscunt, quæ apud Ciceronē nō legat. Laudo quidē eos, ubi uoces Ciceroni ingratas explodunt, & dictiones exoticas, mōstrosas ac barbariē redolentes

lentes respicit, & exhibat: sed quum aliquādo uox aliqua ex authore alio Latino mutuata adfert, non est, quod in ea admittenda a deo tetrici, difficiles & superstitiosi sint. Sed nos his missis ad rem nostrā redeamus. Sequitur in textu Gebri.

Frangitur facillimē cum Mercurio, & odore plumbi teritur.

TAVLADANVS. Quod Mercurius auro coniunctus aurū frangat, attenuet, & cōminuat, huius rei fidelissimi testes esse possunt aurifabri, qui hoc quotidie experiantur, ut reliqua metalla inaurare possint, quam nō solum actionē, sed maximam artis suæ partē chymisticis philosophis acceptam ferre debent. Quod autē uapore plumbi aurum imbutū teratur, & in puluere tenuissimū redigatur, id uerissimum esse experientur omnes, qui ori fictilis, in quo plumbum tenetur liquidum, aurum in bracteas ductum appenderint, ad uaporem plumbi excipiendum, postea sequitur in Gebro. Non est autem aliquid actu, quod magis in substantia illi conueniat, quām Iupiter & Luna.

TAVLAD. Id est, inter metalla nullū est quod actu, hoc est re ipsa, habeat substantiam auri substantiæ æque uicinā, aut quod ratione substantiæ sit auro magis simile, quā Luna & Iupiter. cuius rei hæc est ratio: quia cum maxima substantiæ auri portio sit arg. uiuum, ea metalla censenda sunt ratione substantiæ, auro magis affinia & magis similia, quæ maiori abundant arg. uiui copia. Proinde cum Luna & Iupiter magis abundant arg. uiuo quā reliqua metalla, non immeritō dicetur actu esse auro ratione substantiæ uiciniora, & magis similia. postea sequitur in Gebro. In pondere autem & surditate & imputrescibilitate Saturnus.

TAVLAD. Hoc est, si autē species pondus, surditatē, & conditionem putredinis expertem, & ex his uiciniam & conformitatē metallorum cum auro metiaris: profectō cum solum plumbū sit mutū, id est soni expert, reliqua uerō sint sonora, cum inquam, plumbum reliqua pōdere & grauitate longē uincat, & rubiginē nūquam sentiat, aut putrescat, meritō plumbum, habita harum trium qualitatum ratione, auro uicinior censendum erit. postea sequitur in Gebro.

In colore autem Venus, & in potentia quidem magis Venus: deinde Luna, deinde Iupiter, deinde Saturnus, ultimō uerō Mars.

TAVLAD. Id est, at si nec substantiā, nec pondus, nec non tinnienti aut rubiginis non cōtrahendæ conditionem species, sed solum colorem, profectō Venus erit auro uicinior, cum teste Gebro cap. 36. Venus in sui profundo colorem auri præterdat, eo quod sulfur eius actu rubeum est. & cum omnis rubor facillimē remitti possit, & remissus in citrinum cōmutetur, & citrinitas sit germanus auri color, idcirco si hanc rationē species, scilicet propinquam aurei coloris obtinendæ potentiam, profectō Venus censenda erit auro uicinior, quā Luna, cum sulfur Lunæ sit adhuc penitus album, sulfur autē Veneris iam sit rubeum, Sed quoniam sulfur Lunæ magis coctum est, & ad maiore peruenit maturitatem, quā sulfur iouis, quod adhuc crudum est & immaturū, profectō cum sulfur album per intensiorem decoctionem uertatur in rubeum, sulfur Lunæ longē facilius ruborē concipiet, quā sulfur iouis, & per consequens Luna facilius & citius uertetur in aurum quā Iupiter: unde fit, ut Luna coloris aurei acquirendæ potentia auro sit propinqua magis quā Iupiter. Quod si hanc ipsam rationem species, Iupiter uicinior erit auro, quā sit Mars aut Saturnus. Nā cum citrinus color, teste Gebro cap. 60. & Arnoldo cap. 5. sui Rosarij, oriundus sit ex multo albo, & modico rubeo, & ex liuido aut fusco (ut ibidem testis est Arnoldus) non fiat transitus ad citrinum, nisi per candorem interiectū, profectō necesse est, ut Saturnus & Mars candidiora efficiantur, priusquam citrinitatem attingere ualeant. Itaq; cum candore ad argenteum uergente, Iupiter hæc duo præcellat, facilius quā illa ad citrinitatem peruenire poterit, & hac potentia erit auro uicinior quā sit Mars & Saturnus. At cum citrinitas, ut superius diximus, filia sit multi candoris & pauci ruboris, & in Saturno sit magna Mercurij (cuius natura est dealbare) co-

4 et 0.

Nota

in sulphure q̄ est r.

pia, in Marte uerò minima, idcirco Saturnus facilius quàm Mars citrinum & aureum colorem obtinere & assequi poterit. & sic habita huius potentie ratione Mars longè minus uicinus auro censendus est, quàm reliqua metalla.

postea sequitur: Et hoc est unum de secretis naturæ. Et hoc subaudi aurum, nō autē Mars, ut uoluit Braceschus, est unum de secretis naturæ in hac arte. Quod ut facilius intelligi possit, reuocandū est in memoriā, id quod superius primam auctoritatem interpretantes diximus, scilicet perfectionē huius artis mundissimæ substantiæ Mercurij ad fixationem deductæ, totam acceptam esse ferendam. Et quoniam Mercurius crudus, nec mūdus, nec fixus est, idcirco priusquàm auctor perfectionis huius artis esse possit, substantia eius mundanda est, & per successiuam sublimationem ad fixationē ducenda, ut ex Gebro superius docuimus. At cū Gebri testimonio, Mercurius ad fixationē ritè deductus, metallū euadat: unde & Ituationem metallicā præstat: & ritè purgatus, mundissimū & nobile pariat metallū, profectō Mercurius purgatus, & ad fixationē ductus, aliud nihil esse posset, quàm aurum, aut argentū, cum præter hæc duo nullum metallum sit mundū. At cum natura, nostri miserta, hac in parte nobis insudarit, & purissimā Mercurij substantiā fixationē præditā nobis porrexerit, cādissimā equidem in Luna ad Lunā, citrinā uerò in Sole ad Solem, idcirco superius notū fecimus, hæc duo metalla esse duo illa naturæ in hac arte secreta, id est, esse duos illos secretos lapides semielaboratos, in quibus natura tanquā in duobus scrinijs arcanū huius artis, tam album, quàm rubeū includit & reposuit. Sunt igitur hæc duo metalla, duæ illæ arcanæ naturæ arcæ, in quibus natura formā cūm auri, tum argenti effectricem recondidit. Quā ob causam Geber hīc ait, aurū esse alterum arcanū naturæ in hac arte. Quod ut apertius esset, dixit superius in hoc ipso cap. aurū esse preciosissimum metallo rum, & tincturā rubedinis, quia tingit, ac transformat (in aurum subaudi) omne aliud metallum: & sequenti cap. ut indicaret Lunam esse alterū naturæ in hac arte arcanum, dixit, Lunam esse candoris, subaudi argēte, tincturam. Sed quid ego hoc in loco me torqueo, cum nemo sit, qui hunc locum ad aurum pertinere, & de eo solo interpretandum esse non uideat? Nam si id de Marte interpretandum esset, quis est, qui non fateatur reliquam & postremā huius cap. partem de eodem Marte interpretandam esse? scilicet quod cum Marte misceantur & figantur spiritus maximo ingenio, quod non peruenit ad artificem duræ cervicis. At hanc partem non Marti, sed unī auro uendicandam & deferendam esse, testis est Arnoldus Villanouanus, cap. 5. sui Rosarij minoris. Quod si hæc posterior sententiā ad aurū pertinet, & anterior ad aurū referatur, necesse est. Hęc igitur, quam attulimus, est germana & aurea huius loci interpretatio, Bracesche, hæc est mēs Gebri, hoc est arcanum huius artis hæc tibi ignotū, quod si ad Martē, ut tu uoluisti pertinere, poteris tu iudicare, Gebri non adeo parum cordatum fuisse, quin illud in cap. martis aut repitiuisset, aut saltem dicēdū eoufque distulisset, ne quis forsità sibi imponeret, & id nō de Marte, sed de auro in cap. auri dictum esse suspicari posset.

CAPVT V.

Stat de quarta diximus, nūc ad quintā gradū faciamus. Quinta uerò auctoritas, abs te è cap. 88. desumpta, hæc est: Scripsit Geber cap. 88. suæ dūmæ, postquam egisset de Marte, hæc uerba: Per hoc igitur artificis dilatatur industria, ad cuiusque corporis uerā rectificationē. Quam sententiā tu sic exponis, per hoc, id est per Martē, artificis dilatatur industria, ad cuiusque corporis metallici rectificationē. Quæ autoritas cū in tuā rem nil faciat, nō possum ego nō admirari, quid tibi de ea ausus sis promittere, imō locus hic adeo est apertus, familiaris & clarus ut nullo egeat interprete: attamē ne tume pusillanimitate aliqua id dixisse interpreteris, faciā ego, ut omnes breui intelligāt, hoc ad Martē referendū nō esse, imō nec referri usquā posse. Geber postquam medicinarū, quibus ignobilia metalla in meliōrē conditionē mutantur, confectionē docuisset, tandē artes, quibus metallorum

talforum alteratorū integram, aut diminutā mutationē explorare possemus, sibi docendas esse duxit, ut patet ex cap. 87. quas nouem esse scribit, scilicet cineritiū, cemētum, liquationem, super uapores acutorum expositionem, sulfuris adurentis mistionem, ignitionem, ignitorum in aquis salium, aut aluminum extinctionionem, calcinationis, & reductionis iterationem, & argenti uiui facilem, uel difficilem conceptionem. Hæ sunt artes, quibus certissimè agnoscimus, num metalla ignobilia, actione medicinæ adhibita, germanam auri, uel argenti formam obtinuerint, an uerò palliatam, fucaram, & phaleratam tincturam conceperint. Id enim metallum, quod medicina alba imbutum, cineritij examen impunè non tulerit, quod liquationem & ignitionem lunarem non exhibuerit, quod ignitum & submersum in aquis acutis, ex submersione argenteum splendorem illisum non retulerit, quod ad uapores acutorum expositum, florem intensè caruleum non pepererit, quod ex sulfuris adurentis mistione, ad pristinam formam non redierit, quod sæpius in calcem redactum, pristinum colorem, & pondus non retineuerit, & quod cum argento uiuo libenter non coierit, id, inquam, metallū pro adulterino, & illegitimo argento est habendum. omne autem metallum medicina rubea imbutum, quod præter dicta examina, à cemento consiliū inuictum, incoluime, & illæsum non redierit, pro auro spurio habendum est. Geber itaq; ante omnia à cineritio incipit, & causam reddit, propter quam aurum & argentiū cineritij censuram impunè subeant, quam hanc esse ait: quia horum duorum metallorum prima radix (ut eius uerba referam) fuit multa argenti uiui copia, & purissima illius substantia, subtiliata prius, postea uerò inspissata, donec cum ignitione liquefactionem suscipiat. Ex quibus colligit ea metalla, quæ minus abundant argento uiuo, aut quæ plus habent substantiæ terreæ, aut quæ sunt tenuiora, quàm sint aurum & argentum, ea, inquam, citius in cineritio perire: quæ uerò minus rara sunt, tardius absumi. Et quoniam Saturnus, inquit, multa abundat substantia terreæ, & lutoſa, & uelocioris est liquationis, quàm reliqua, & quia etiā longius abest à conditione ignitionis ferendæ, ideo citius huic succumbit examini, & uelocius absumitur, unde cum in fuga sit omnium uelocissimus, eius opera, inquit, urimur, ut reliqua ignobilia secum trahat. Iupiter autem, quia argento uiuo copiosius abundat quàm Saturnus, aut Venus, & quia etiā mundior est, & minus terreus, ac subtilioris substantiæ, ideo diutius examē cineritij sustinet, quàm Saturnus aut Venus. Et licet Saturnus argento uiuo magis abundet, quàm Venus, tamen quia Venus ignitione prædita est, quam natura Saturno denegauit: hinc fit, ut Venus diutius in cineritio duret, quàm Saturnus. Mars uerò licet totus ferme sit terreus, & inops argenti uiui: quia tamen ægerrimè ob inopiam argenti uiui liqueſcit, idcirco Saturno ritè commisceri non potest. Cum itaq; Saturnus obliuationis priuationem, Martem amplecti nequeat, difficile eum trahit. Quòd si Martem ignis uiolentia liquari cōtingat, & adfuerit Sol aut Luna, Mars (qui humoris expers est, & idcirco sitientissimus) Solis aut Lunæ Mercurium epotat, & sorbet. Et quoniam Mercurius horum duorū metallorum fixus est, & cineritium nō timet, hinc fit, ut Mars altero horum duorum metallorū imbutus, in cineritio deleri nō possit. At si Luna & Sole absentibus, Martē reliquis ignobilibus metallis commisceri contingat, necessariò Mars unā cum illis perit, & aboletur. Itaq; nō ratione perfectionis suæ, cum sit corruptissimus, sed per accidens fit, ut Mars interdū cineritiū sustineat. Quod Geber cap. 90. clarissimè docet his uerbis: Mars uerò non per se, sed per accidens nō cōburitur. Quādo enim cum multæ humiditatis corporibus miscetur, cōbibit illam, propter sue humiditatis carentiam, & ideo cōiunctus non inflammatur nec cōburitur, si corpora sibi iuncta nō fuerint inflammabilia (qualia sunt Sol & Luna). Si uerò cōbustibilia sunt corpora sibi iuncta, secundum naturā suam adustibile, necessariò oportet Martē aduri, & flām absumi. Postquā igitur Geber docuit cap. 88. quæ sit causa effi-

ciens, ut aurū & argentū illa ex cinerido regrediatur, reliqua uerò in eo pereant, & absumatur, licet alia tardius, alia citius, tandem sic ait: Per hoc igitur artificis dilatur industria, ad ueram cuiuscūq; corporis rectificationem, si rectè eius, quod diximus, efficaciam nouerit. Quod idem est, ac si dicat: Si artifex, hæc, quæ à nobis in hoc capite tradita fuere, probè intellexerit, id est: si intellexerit, quæ sit causa, quare alia metalla hoc examen sustineant, alia uerò non æquè cito deleantur, si inquam, horum omnium causas, à nobis hic traditas probè norit, profectò intelliget, quid singulis desit, quid in unoquoq; faciendum sit, & quid in eis instaurari debeat, ut cineritij examen ualenter sustinere queant: Postea sequitur in textu Gebri.

Si uerò fantastice super illud intellectum contraxerit, nihil ex eo ueritatis agnosceret: hoc est, si id, quod docuimus hoc in capite, perperam intellexerit, & scripta nostra in alienum sensum detorserit, nunquam in telliget, qua arte ignobilia metalla ad hunc perfectionis gradum sint promouenda. Hæc est igitur huius loci recta & non obliqua, facilis, & minimè coacta interpretatio, Bracesche, qui locus se adeò aperte prodit, ut me etiam tacente, ab omnibus intelligi possit. Proinde ad sextam authoritatē excutiendam accedamus, quæ si tibi non magis fauerit, quam superiores, parum certè fauebit. At quantum tibi prodesse queat, uideamus.

CAPVT VI.

Sexta igitur authoritas, quam tu adfers, hæc est. Geber cap. 63. sup. Summæ, postquam de Marte pluribus egisset, tandem hoc epilogo cap. illud clausit. Laudetur igitur benedictus, & gloriosus altissimus, qui creauit illud, deditq; illi substantiam, & substantiæ proprietates, quas non contingit ullam rem aliam in natura possidere, ut in illa possit inueniri hæc perfectio, per artificium aliquod, quam in illo inuenimus potentia propinqua. Ipsum enim est, quod ignem superat, & ab igne non superatur, sed in eo amabilius requiescit, eo gaudens.

Quem locum (cum Martē ab igne superari, & aduri animaduertes) ad Martem referre ausus non es, sed ad ignobilissimum Martis excrementum referendum esse docuisti. At faciam, ut intelligant omnes, hunc locum non Marti, aut eius uili excremento, sed soli argento uiuo uendicandum esse, & de hoc solo interpretandum. Quod ut familiarissimè intelligi possit, scient lectores Gebro hunc finem in eo cap. propositum esse, ut Martis genituram doceat. Quod ubi egit: quoniam Mars præ cæteris metallis sulfure fixo abundat, docet quæ sit conditio sulfuris fixi, & quæ sit conditio Mercurij fixationē præditi, & horum duorum naturam per antithesim comparat. Ex qua collatione tandem colligit, causam ignobilitatis & corruptionis metallorum, sulfuris adscribendam esse, causam uerò nobilitatis metallorum soli Mercurio acceptam esse ferendam, & solum Mercurium totius nobilitatis, & integritatis metallicæ, autorem esse censendum. Primò igitur Martem ex pauco argento uiuo, eoque terreo, liuido, & fixo, & ex multo sulfure terreo, immundo & fixo, oriundum esse scribit. Et quòd magna sit sulfuris fixi, modica uerò Mercurij in Marte copia, hac ratione confirmat. Conditio sulfuris fixi, est liquationem metallorum impedire, remorari, & prohibere. Igitur ea metalla censenda sunt multo sulfure fixo esse prædita, quæ tardè, & difficilis sunt liquationis. Atqui Mars omnium metallorum tardissimè liquefit, & difficillimè omnium conflatur, proinde colligendum est, Martē omnium metallorum sulfure fixo refertissimum esse. Quòd sulfur fixum liquationem remoretur, & impediatur, sic docet. Sulfur nunquam figitur, nisi calcinetur, calcinatum autem siccissimum euadit, & omni humore per calcinationem exhauritur. Atqui humidum est causa liquationis. Igitur sulfur fixum cum sit aridissimum, non solum eam præstare non poterit, sed etiam impediatur. Nam cum siccum humido penitus opponatur, & humidum sit causa liquationem metallicam efficiens, necesse est, ut sulfur fixum, quod est siccissimum, oppositum pariat effectum:

Cum iam uel habet
metallum

effectum: hoc est, ut liquatione priuet metalla, & eam ubi Mercurium uicerit, (ut sit in ferro) penitus tollat. Mercurium autem non est necesse, per fixationem in substantiam terream, liquationis expertem redire. Nam licet interdum per præcipitationem, hoc est, per uolentiam & præcipientem sublimationem, contingat illud humore liquationem efficiente exhauriri, & in terream substantiam liquationis expertem reduci, tamen si per temperatam, & successiuam (qualem ars præcipit) sublimationem ad fixationem ducatur, liquationem reddit metallicam, ut notum est illis (inquit) qui ambas eius fixationis experti sunt. Sulfur autem, si figuratur, semper & sibi, & alijs illiquabile efficitur. Cæterum cum sulfur nihil aliud sit, quam pingue, & unctuosum adustibile, hinc facile intelligi potest, ipsum sulfur causam esse adustionis metallorum. Mercurius autem tantum abest, ut adustionis author sit, ut etiam ab adustione tueatur, & protegat. Cuius rei amplissimam fidem faciunt metalla. Nam quæ multò abundant argento uiuo, ea adustione minus sibi timent: quæ uerò plus habent sulfuris quàm Mercurij, ea grauius ab adustione damnum sentiunt, & patiuntur. Ex quibus (inquit) duo huius artis arcana mira collegimus, & didicimus: quorum alterum est, sulfur adustibile causam esse corruptionis metallorum in igne, quod simulatq; flammam concepit, totam metalli substantiam urit & absomit, licet argentum uiuum illius metalli fixum fuerit. Argentum uiuum (inquit) quoniam propter nullas exterminationis causas se, in partes suæ compositionis diuidi permittit, quia cum tota sua substantia ab igne euolat, aut cum tota in igne permanet, idcirco (inquit) necessarîo colligendum est, causam perfectionis metallorum in argento uiuo sitam esse. Et hoc est secundum illud arcanum (inquit) quod collegimus, scilicet perfectionem metallorum soli argento uiuo acceptam esse ferendam. postea sequitur in textu Gebri.

Temperata
deca 70

Sulfurum

7

Laudetur igitur benedictus & gloriosus Altissimus, qui creauit illud (subaudi argen. uiuum) deditq; illi substantiam (incremabilem subaudi) & substantiæ proprietates (utandi ab adustione metalla subaudi) quas non contingit ullam rem in natura possidere, ut in illa possit inueniri hæc perfectio per artificium aliud, quod, quam in illo inuenimus propinqua potentia. Hæc est autem illa perfectio quæ inest soli argento uiuo. Ipsum enim est, quod ignem superat, & ab igne non superatur, sed in eo amabiliter requiescit, eo gaudens, id est, natura solæ argen. uiuum hac dote insigniuit, ut omnem ignis inclementiam, & tyrānidem in uictum sustinere possit, & ab eo semper cum uictoria, & trophæo regrediatur.

At dicit Braceschus, Hæc proprietas nō inest Mercurio crudo, cum ipse inimicum, & exosum habeat ignem, ab eo sibi timeat, & impetum eius ferre non possit. Igitur hic locus de Mercurio non erit interpretandus. Fateor, Bracesche, hanc proprietatē Mercurio crudo actu non adesse, sed cum Gebro respondeo, hanc proprietatem propinqua potentia in eo reperiri. Sed quænam illa potentia, dicit Braceschus: Respondeo, substantiam Mercurij ritè purgatam in potētia esse ad fixationem suscipiendam. Quæ substantia Mercurij, per sublimationē mundata, ubi in actū illius potētiae ducta fuerit, hoc est, ubi ritè ad fixationem peruenerit, tunc hæc substantia Mercurij munda & fixa, est illa Salamandra chymistica, cuius alimentum ignis est. Et hæc sola, hanc proprietatem sibi arrogare potest. Et ne quis alienam à mente Gebri interpretationē hinc me attulisse suspicari possit, reuocet, quæso, in memoriā, quæ ex tot Gebri locis superius probauimus, scilicet solum Mercuriū esse causam perfectionis metallorū, non quidem Mercuriū in sua liuida, sugaci & cruda natura sumptum, sed per sublimationem, ut docet Geber, mundatum, & tandem ad perfectā fixationis maturitatē ductum, Proinde cum sola Mercurij substantia munda, & fixa, sit causa perfectionis metallorum, & hæc sola ignē superet, nec ab eo superetur, sed in eo libèter cōquiescat, (ut testatur aurum) hunc locū de solo Mercurio mundo, & fixo interpretandum esse, fatearis

7ª proprietat7^a / bas

oportet. Et cum hæc Mercurij substantia, munda & fixa, in solis inueniri possit metallis, imò sit metallū, ut superius ex Gebro docuimus, perfectio necesse est, ut sit aut in Saturno, aut Ioue, aut Venere, aut Marte, aut Luna, aut Sole. Sed Mercurius Saturni & Iouis immundus est, & propemodū crudus (ut Geber testat) nec ignis sruicētis impetus sustinere potest. Igitur nō erit in illis. Præterea Mercurius Veneris & Martis, licet quodāmodo sit fixus, tamen pollutus est, atq; coinquatus, imò & ab igne tandē expugnatur. igitur nec in istis erit. Quod si in metallis est, & in nullo dictorū quatuor reperiatur, superest, ut solis in sit metallis nobilibus, & perfectis, auro scilicet & argēto. Nec mirū si in istis duobus perfectis tantūmodo reperiatur, cum huiusmodi Mercurius mundus, & fixus sit causa perfectionis metallorum nobiliū. Cum igitur hic Mercurius sit author nobilitatis metallicæ, & hæc duo aurum scilicet & argentū, sint metalla nobilia, perfectio necesse est, ut in illis reperiatur & existat: alioqui essent ignobilia. Itaq; necesse est, ut de Mercurio in his duobus metallis existente, hunc locū interpretemur, cum hæc sola in igne libenter cōquiescant, & cōmorentur. At dicit Bracesche, stercus illud ferretū, in naturā vitri cœrulei redactū (quod ille scripsit eligendum) in igne semper inuictū durare, & ab igne minimè expugnari posse: Ideoq; hūc Gebri locum meritò sibi uendicare. Sed age quæso, Bracesche, quomodo tādē efficias, ut hoc tuum excrementū cum uerbis Gebri cohæreat: Testatur ubiq; Geber paucitatē arg. uiui mundi & fixi esse causam ignobilitatis metallorū, ideoq; arg. uiuū mundum & fixum in eis multiplicatum, causam nobilitationis eorum necessariò futuram. Vnde etiā colligit, medicinā ignobilia metalla nobilitantē ex Mercurio mundissimo, & penitus fixo cōficiendam esse. At cum illud ferri excrementum in vitrum redactū (quod tu scribis eligendum) metallicū esse desiderit, & arg. uiuo penitus exhaustum, in vitrū abierit, qui poterit ex eo cōfici metallorum in melius mutandorum medicina: Quod aut arg. uiuo penitus exhaustum sit, hinc patet. Arg. uiuum est causa liquationē in metallis efficiēs. Atqui hæc fax Martis vitrea, liquationis metallicæ omnino experta est, & nullam aliam reddit liquationem, quā vitrā. Proinde necessariò iudicandum est, hanc faxē arg. uiuo penitus spoliatam esse. Quod si arg. uiui experta est, perfectio medicina ignobiliū metallorum esse non poterit. Siquidem hæc medicina ex arg. uiuo mundo, & fixo cōficienda est. Et cum hic locus ad causam perfectionis metallorū effectricē, hoc est ad arg. uiuū mundum & fixum pertineat, perfectio ad faxem illam Martis pertinere nullo modo poterit. Est igitur hic locus de solo Mercurio fixo, in igne libetè cōmorente, tripudiente, & sibi cōgratulante, interpretandus, Bracesche, qualis Mercurius solis inest nobilibus metallis, hoc est auro & argēto. Et cum solus Mercurius fixus in igne ouans, & triūphum agens, ex hoc Gebri testimonio, sit causa nobilitationis metallorū ignobilium, & is soli auro & argento in sit, necesse est, ut etiā ex his duobus fontibus hauriat, qui cūq; medicinā ignobilium, ad auream uel argenteam nobilitatem promouendorū sibi proponer cōficiendam. Quod si secus fecerit, saxum perpetuū cum Sisypho uoluet, nec optato sine, quoad uiuet, potietur. Satis de sexta auctoritate diximus, Bracesche: nunc quæ nam sit septima abs te citata, uideamus. Septima hæc est.

CAPVT VI.

SCripit Geber cap. 32. suæ Summæ hæc uerba. Calcinaur aut aurum, & soluitur sine aliqua utilitate: & cap. 33. hæc uerba. Calcinaur similiter argentū, & soluitur cum magno labore, & sine aliqua utilitate. Quibus duobus locis tu in cōfirmationem opinionis tuæ sic uteris. Omnium philosophorum cōsensu & suffragio, metallū illud, ex quo formari debet Elixir, est in calcē redigēdum, & postea in liquorē resoluendum. Atqui Geber hic docet, aurum & argen. siue in calcē redeant, siue etiā in liquorē resoluantur, nullam adferre utilitatē. Proinde hoc argumentum satis cōstat, neq; ex auro, neq; ex argento ditissimum illud Elixir cōfici posse.

Melius

zhyre }

posse. Profectò Bracesche hæc sola ratio plus habet pōderis & momenti, quàm reliquæ omnes abs te citatæ. Imò adeò est obscura & difficilis, ut qui eam mihi solueret, neminè inuenerim, præter doctissimum Ioannē Michaelem Sterpinū. Cui eruditissimo uiro nō solum Gebri, sed reliquorū etiā huius artis authorum familiaritatem me debere fateor, & quoad uiuā ingenuè profitebor. Licet itaq; hic locus magnū aliquid prima frōte tibi promittere uideatur, faciā tamē, ut intelligas, hoc à Gebro uerè scriptum fuisse, nec tamē impedire, quin Elixir rubeum exauro, & album ex argēto, necessariò sit cōficiendum. Quoniā Geber in his duobus cap. palàm & publicè promulgarat, aurum esse tincturam rubedinis, & arg. esse tincturam albedinis, ut hoc aliquo modo tegeter, & palliarer, nō probis uiris, sed sceleratis, hæc quæ tu adfers, Bracesche, subdidit. Hæc tamē uerissima esse, & superioribus Gebri uerbis nullo modo aduersari experiemur, & sentiemus, si diligenter animaduertamus, quam longè & latè pateat apud Gebrū, usus calcinationis, & solutionis. Cum Geber uideret, metalla ignobilia nobilitari nō posse, nisi quæ in eis redundant, aboleatū, & quæ desunt, beneficio Elixiris refarciatū, resecanda primò sibi duxit superflua. Itaq; cum uideret, ignobilia metalla humore quodam immaturo & uaporabili, atq; unctuofo quodam cremabili, & fece quadam terrea, à natura metallorū aliena laborare, & onusta esse, proposuit sibi ea, ab humido illo uaporate, & sulfure adurente, arte calcinationis exonerada. Ignis enim (ut ille testatur) omnē substantiā uaporantem exhaurit, & unctuosam atq; cremabilem perdit, cremat, & absumit. Et cum fecerit illam terrea calcinatione separari nō posse, animaduerteret, eam sibi per iteratā calcis reductionē, separandam esse duxit. Quod testatur cap. 70. suæ Summæ his uerbis. Mundifican̄ similit̄ utriusq; generis corpora (id est, tam dura ut Mars & Venus, quàm mollia ut Iupiter & Saturnus) per reiterationē calcinationis & reductionis eorū, cum sufficientia sui ignis, quousq; mundiora appareāt. Per hæc enim (methodum subaudi) mundantur hæc corpora imperfecta, à duplici corrūpente substantiā, hæc quidem (reductione subaudi) à terrea feculentia, illa uerò (calcinatione subaudi) ab inflāmabili & fugitiua substantiā. Et hoc ideo, quia ignis in calcinatione omnem fugitiuam substantiā eleuat & consumit, & idem ignis similiter in reductione omnem substantiā terræ diuidit, cum proportionē suā. Quod etiā testatur cap. 51. suæ Summæ, his uerbis. Est ergo calcinatio, rei per ignē puluerizatio, per priuationem humiditatis partes cōsolidantis. Causa inuentionis eius est, ut sulfureitas adustiua corrūpens, & defœdans, per ignē deleatur. Calcinant̄ igit̄ corpora, & calcinant̄ spiritus, & res alienæ extraneæ à natura horum, diuersa tamen intentione. Et quia corpora imperfecta sunt duorū generum, dura uidelicet ut Mars & Venus, & mollia ut Iupiter & Saturnus, (quæ omnia calcinant̄) idcirco necesse fuit, illa diuersa intentione calcinari, generali scilicet & speciali. Generali tamē una intentione calcinant̄: scilicet ut sulfureitas illa corrumpēs, & defœdans, per ignē delect̄. sic enim cōburitur omnis ex quacūq; rei sulfureitas adustiua, quæ sine calcinatione deleri nō potest. Quoniā ipsum corpus solidum est, & propter soliditatē & latitudinē occultatæ sulfureitatis in cōtinuitate substantiæ arg. uiuū defenditur per illud adustione: Ideo; necesse fuit, cōtinuitatem eius separare, ut ignis liberius ad quacūq; minimā eius partē perueniens, sulfureitatē ex eo cōburere possit, & non defendat ipsum cōtinuitas arg. uiuū in illo existētis. Est & cōmunis intentio similiter in illis, depuratio terreitatis. Inuentū est enim, quod corpora per reiterationē calcinationis, & reductionis mundantur, ut monstrabimus in sequētibus. Sed præter hos, quos diximus modos, excogitauit alias uias Geber, quibus sordes metallorum ignobilium eluere posset, quas omnes uias enumerat cap. 70. Inter quas eam quæ fit per calcinationē, & calcis solutionē ceteris docet antepōnendam, his uerbis. Mundifican̄ & hæc similit̄ per solutionē suæ substantiæ, cuius modum iam diximus: & per reductionē similit̄ eius, quod ex eis dissolutū

Nota bene

Iohannes Michael
& Sterpinus

Elixir

o. 70.

Metalla Emp
uorum propria

Calcinao

fuerit. Inuenit enim illud mūdus hoc modo, quā alio quopiam præparationis ge-
 nere. Vide igitur, Bracesche, quomodo Geber metalla ignobilia in calcē reduct,
 & ē calcē in liquorē reuocat, ut ea reddat, quantū fieri potest, mundissima. Corpo-
 ra autē nobilia, qualia sunt aurum & argentū, cum huiusmodi sordibus nō sint co-
 inquinata, hac præparatione non indigent. Itaq; si hunc calcinationis & solutio-
 nis finē, & usum cōsideres, frustra aurum & argentū, ut Geber ait, calcinātur, &
 soluuntur, cum harum sordiu, quibus reliqua metalla laborant, & per calcinatio-
 nem atq; solutionē expurgant, sint expertia. Et hæc certē fuit mens Gebri. At si
 calcinationis secundū usum cōsideres, scilicet ut res calcinata facilius in liquorē
 redeat, quō tenuior euadat, & naturā corporeā, torpentē, & pōderosam, cum na-
 tura spiritali cōmutet, profecto si hunc, in quā, usum cōsideres, nō absq; utilita-
 te, hæc duo metalla calcinant & soluntur. Quod Geber cap. 2. libri de Inuestiga-
 tione inscribit, his uerbis testat. Hac autē præparatione, (id est, calcinatione & so-
 lutione in priorē finē spectatē, quæ solis cōuenit imperfectis,) nō egēt corpora
 perfecta, (cū nō sint polluta subaudi) sed tali præparatione indigēt (hoc est in eū
 finē calcinant & solunt) ut partes illorū per eā magis subtilient, & à corporali-
 tate sua ad spiritualitatē reducant fixā, Cuius (subaudi præparationis perfectio-
 rum corporū per calcinationē & solutionē) interior est, ut ex eis fiat corpus spiri-
 tuale fixū, hoc est, multō magis attenuatū, q̄ esset prius. Quæ post q̄ erunt suffi-
 cienter preparata (hoc est per calcinationē & solutionē attenuata) erūt apta, ut de
 eis Elixir albū, uel rubē fiat magnū. Quod repetit cap. 10. eiusdē libri, his uerbis.
 Perfecta uerō corpora nō egent præparatione (id est calcinatione & solutione)
 quantū ad perfectionē, (id est ut fiat perfecta) cū perfecta sint, sed ut magis subti-
 lient & attenuent, talis eisdē præparatio adhibēda est. Accipias Sol in laminas te-
 nues, pductus, & ponat eū sale cōmuni optimē præparato in uase calcinationis,
 & colloce in furno, calcinādo bene per tres dies, uel donec totū subtiliter fuerit
 calcinātū: deinde extrahat, & multū bene terat, tritū cū aceto laue, & deficcetur
 ad solē, postea terat bene cū medietate suis salis ammoniaci mundi, & ponatur ad
 dissoluēdū, donec totū fuerit beneficio salis ammoniaci, in aquā clarissimā dis-
 solutū. Et idē, inquit, age in Luna. Vide quæso, Bracesche, quā fidelissimē se ubiq;
 Geber interpretet, & quā faciliē ex ijs, quæ adduxi, intelligi possit, quid sibi uelit
 locus ille, abs te pxius citatus. Nā si tu calcinationē, & solutionē ad primū usum
 referas, id est, si in eū finē utaris, ut metallorū sordes aboleant, id fiet cū magno
 labore, & citra aliquā utilitatē in Sole & Luna, cū hæc sint metalla munda, & sor-
 dium expertia. At si secundū usum spectes, ea erūt calcināda & soluenda, scilicet
 ut attenuent, & attenuata in Elixir mutent. Ratio autē, ob quā aurum & arg. in Eli-
 xir mutari nō possunt, nisi prius attenuent, patet ex cap. 53. Summæ, ubi Geber
 ait, corpora, quoad hanc substantiā corporeā, densam & cōpactam retinuerint,
 arg. uiuū in p̄ctione retinere nō posse: unde colligit ea esse attenuanda his uer-
 bis. Subtilioris ergo substantiæ & liquidioris fusionis medicinā illam esse oportet,
 q̄ sint corpora. Nec solū ut arg. ui. retineat, attenuāda sunt, sed etiā ut metalla
 ignobilia transmutent, trāsmutare enim nō possunt, nisi ingrediant. Nā qd nō in-
 gredit, seu qd nō penetrat, nō alterat, & qd nō alterat, minus etiā trāsmutat. Pro-
 inde ut metalla nobilia trāsmutare possint ignobilia, necesse est, ut uim alterandi
 prius assequant. A Iterare autē nō possunt, nisi penetrādī acumē prius obtineant.
 At penetrare nō ualēt, nisi prius attenuent, & attenuari nequeunt, nisi in liquorē
 resoluant. Et quo facilius in liquorē redeāt, prius in calcē reuocant. omnis enim
 res calcinata facilius in aquā resoluit, teste Gebro cap. 64. Et hæc est causa, pro-
 pter quā nobilia metalla calcinant, & solunt. Ex superioribus igitur satis pa-
 tet, Bracesche, quid sibi uelit Geber cap. 32. & 33. ubi ait, aurum & arg. calcinari,
 & solui citra aliquam utilitatē. Quæ uerissima esse ex Gebro docuimus, nec ta-
 men ullo modo impedire, quin aurum & argentū sint illa metalla, ex quibus au-
 reum & argenteum Elixir est conficiendum.

Finis primi libri.

UPEREST nunc ultima illa authoritas, qua te ego armaueram, excu-
rienda, Bracesche, quo in loco quid sibi Geber uelit, faciam, ut facile
assequaris. Nonne ab ipso philosophic fonte Aristotele hausisti, ni-
hil generari aut fieri posse, citra formam materiz copulatam? Scio
enim te nosse, materiam impotentem esse, ut se e potentia ducat in
actum, citra formz beneficium, non sit etiam formam non in se, sed in sola materia ge-
nerare posse. Proinde cum hæc sint essentialia cuiuslibet rei generadz principia,
perfecto lapis philosophicus, nobis naturz sopita: excitatoribus generandus,
his duobus principijs carere non poterit. Non possit enim natura suis principijs
desituta, hunc thesaurum nobis parturire. Proinde necesse est, a nobis hæc prin-
cipia assumi, eaq; sunt nobis exterius tantum agentibus, naturz rerum omnium
parenti affabrè cõmittenda. Quz namigitur hæc sunt lapidis philosophici princi-
pia? quz nam forma, aut quz illius est materia? Perfecto, Bracesche, si intelli-
gere possumus, quid sit in hac arte fermentum, facile assequemur; quz sit elixi-
ris generandi forma, & quz sit eius materia. Nam cum fermenti proprium sit a-
gere, fermentare, ac informare, pastamq; sibi assimilare, & hæc etiam sint formz
proprietas, perfecto quod in hac arte fermenti conditionem sibi uendicat, id
elixiris generandi formam esse, necesse est. Cum igitur fermenti, utpote uicem
formz subeuntis sit agere, informare, ac fermentare, & omnium, teste Aristotele,
agentium naturalium finis sit, assimilare sibi passum in qualitate, aut substantia,
hinc necessariò colligendum est, quale fuerit fermentum, talem fermentatione
euasuram pastam, qualis fuerit forma, talem informatione futuram materiam.
Itaq; si ferrum, ut tu uis, esset elixiris generandi forma, siue fermentum, oportet
ret reliqua metalla pastz fermentandz, seu materiz informandz, rationem subi-
re. Quale igitur erit fermentum, hoc est Mars tuus, talia sunt tandem euasura re-
liqua metalla, scilicet ferrea. Forma enim ferri, nihil aliud in materia metallica
generare potest, quam ferrum. At cum finis chymisticz artis sit chrysopezia, &
argyropœzia, id est ignobilium metallorum in auream, uel argenteam formam
reuocatio, non possumus tergiversari, non possumus manus huius ratiocina-
tionis euadere, non possumus, inquam, nos ab ea explicare, Bracesche, quin au-
rum aurei, argentum elixiris argentei generandi formam, & fermentum esse, uel
nolentes fateamur. Vnde rectè Morienus, inquit. Sicut pastz fermentum pasta
est, ita auri fermentum aurum est. Quod Geber ipse palàm promulgauit cap. 10.
libri de Inuestigatione inscripti, his uerbis. Aurum hoc modo in aquam resolu-
tum, est fermentum ad elixir rubeum, preciosum & uerum corpus spirituale factum.
Et cap. 11. ubi de Præparatione Lunæ agit, sic inquit, Subtiliatur autè argen-
tum & attenuatur, & ad spiritualitatem reducitur, per modum iam dictum. Ergo
per omnia fac in ipsius Lunæ subtiliatione, sicut de Sole fecisti, & aqua Lunæ dis-
solutæ est fermentum ad elixir album, spirituale factum. Quòd si aurum elixiris
rubei fermentum est, & argentum elixiris albi, oportet horum duorum fermento-
rum pastam fermentandam esse reliqua metalla. Si aurum & argentum formz con-
ditionem sibi uendicant, necesse est, ut reliqua metalla materiz uices gerat. Quã
rationem ne quis cõtemnat, illustrabo ego eam authoritate Lullii apertissima. Cuius
hec sunt uerba in tertia Distinctione, de quinta Essentia capite inscripto, De
alijs sex principijs figuræ S.

Item S. id est Saturnus, T. id est, Iupiter, V. id est Mars, X. id est Sol, Y. id est
Luna, Z. id est, Venus: sunt principia posita in hac figura S. per quæ habet artiffa
cognitionem huius artis, quod ipsa sunt res, seu substantiæ, de quibus oritur illud
(forma subaudi & materia) de quo Q. (id est lapis) cõponitur. Quædam illorum
habent se materialiter, alia uerò formaliter. Quz se habent materialiter, sunt S. id
est Saturnus, T. id est Iupiter, V. id est Mars, & Z. id est Venus, quodlibet per se,

Ma & forma

Ma & forma

fermentum

fermentum

Nota de ma

uel duo simul, uel tres, uel quatuor, ad placitū artistæ. Quæ uerò se habent forma-
liter sunt X. id est Sol, & Y. id est Luna. Hoc autem dictū est, ut artista cognoscat
S. T. V. Z. id est, Saturnum, Iouem, Martem & Venerē, esse substantias, ex qui-
bus extrahitur materia, seu arg. uiuum, quod informari debet. Et X. Y. id est, So-
lem & Lunam esse substantias, ex quibus extrahitur, seu cōstituitur forma, cum
qua, & per quam dictū arg. uiuum (ex Saturno, Ioue, Marte, aut Venere extra-
ctum subaudi) informetur, ut ex dicto argento uiuo, & ex dicta forma resultet
tertium, quod est lapis. vide igitur, Bracefche, quanta cum ratione cōtendamus,
Elixiris rubei aurum, albi uerò argentum formā esse, & fermentum: reliqua uerò
metalla loco pastæ seu materiæ habenda esse. Et ne forsitan existimes, Lullū in hac
opinione solum esse, extat testimonium Arnoldi, qui cap. 29. sui minoris Rosarij,
huic nostræ opinioni subscribit, his uerbis. Fermentū auri, aurum est, argenti ue-
rò, argentum, & non sunt alia fermenta super terram, &c. Quod si ita est, necesse
est, ut reliqua omnia metalla conditionē materiæ seu pastæ luceant. Sed quoniam
pastam naturæ fermenti aliqua ex parte respondere oportet, cum duplex sit fer-
mentum, album scilicet, & rubeum: oportet duplicem esse pastam, albam scilicet,
& rubeam. Quarum altera scilicet rubea, fermento rubeo copulanda est, alba ue-
rò fermento albo adhibenda est. Sed quoniam in dubium uocari posset, ex quibus
metallis alba, & ex quibus eruenda sit pasta rubea: idcirco ut hoc facillē intelligi
possit, adferam ego unicam Gebri authoritatē: cuius hæc uerba sunt cap. 19. libri
Fornacum. Si uerò utrunq; opus, album scilicet & rubeum perficere conaris, ut-
runq; fermentū (Solem & Lunam subaudi, ut paulo antè dixerat) per se modo-
iam dicto, dissolue & serua. Et hoc (fermentū subaudi solum) est nostrum ar-
gentum uiuum, de argento uiuo extractum, quod uolumus pro fermento. Pastam
uerò fermentandam extrahimus more solito, ex imperfectis corporibus. Et ideo
tibi tradimus regulam generalem, quod pasta alba extrahitur de Ioue, & inter-
dum de Saturno: pasta uerò rubea ex Venere, Saturno & Marte. Vnde in libro
Inuestigationis, cap. de Præparatione Iouis, dixit. Hanc (subaudi Iouis) aquā ho-
norare debemus. Ipsa enim est, quā quærimus ad album, (pro pasta seu materia
subaudi). Et cap. de Præparatione Saturni. Ipsa (subaudi aqua Saturni) est aqua
Mercurij & sulfuris, proportionabiliter mistorum, qua utimur in rubei Elixiris
compositione. Et cap. de Præparatione Veneris. Hanc aquam honora, quam sul-
furis fixi aquam uocamus, cum qua tingitur Elixir usq; ad infinitum. Et cap. de
Præparatione Martis. Solutum (subaudi Martem) honora, aquam uidelicet sul-
furis fixi, colorem Elixiris mirabiliter augmentantem. Quæ de aqua Martis
à Gebro dicta, si iuxta opinionem tuam essent interpretanda, Bracefche, hoc
est: si quis inde colligere uellet, Martem solutum pro fermento Elixiris rubei ha-
bendum, profectò idem asserendum esset, ex uerbis Gebri de Venere & Saturno;
ad Elixir rubeū informandum, & de Ioue ad Elixir album. At necq; Martem, necq;
Saturnum, necq; Venerem, Elixiris rubei, nec Iouem Elixiris albi formam, aut fer-
mentum esse posse, testatur Geber ipse, cap. 10. eiusdem libri Inuestigationis, ubi
ait, Aquam auri esse fermentum Elixiris rubei preciosum, & cap. 11. ubi ait, Aquā
argenti esse fermentum ad Elixir album componendum. Quod si ita est, conse-
quens est, aquas Iouis, Saturni, Veneris, & Martis pro pasta, & materia Elixir-
ris esse habendas.

De Via uniuersali ex particulari.

Cap. 11.

HOcaūt, scilicet ut metalla ignobilia uices gerant materiæ, & beneficio fer-
menti ad nobilitatem promoueantur, duobus modis fieri contingit, quorū
alter est, utambo, pasta scilicet & fermentū, rarefiat, & beneficio alicuius mediij
utrunq; attenuantis cōeant. Quod nullam aliam ob causam fit, nisi ut fermentū
nobilitatem suam transfundere possit in pastā. Et hæc est uia particularis. Secun-
dus modus est, ut sola forma attenuetur, rarefiat, & ad naturā spirituale promou-
ueatur,

ueatur. Postremò cum aliqua portione materiæ informandæ, prius tamen præparatæ copuletur, & confœderetur, ut huius fœderis beneficio, simul atq; simili materiæ conflatæ obuiâ facta fuerit, intimas eius partes subire, & penetrando transmutare possit. Et hæc est uia uniuersalis, quæ ut facilius intelligi possit, sic habeto. Via particularis ad nobilitanda uilia metalla, est, in qua fermentum, aqua sicca, id est Mercurij crudi, actione attenuatur, rarefit, & in aquam siccam resoluatur: & ubi ad naturam illam spirituales peruenit, cum pasta metalli resoluamur, & actione Mercurij prius attenuati copulatur. Et tandem ambo coquuntur, donec fermentum pristinam metalli immutandi formam aboleuerit, & suam illi insculpserit. Hanc uiam particularem docet Geber in lib. Fornacum. Cuius etiã meminit Richardus Anglicus in suo Correctorio his uerbis. Nota, quòd duplex est solutio corporum, quarum altera est in Mercurium, per Mercurium: altera in aqua Mercurialem. Prima solutio, inquit, requiritur ad particularia: secunda uerò ad uniuersalia. Prima solutio corporum in Mercuriũ, inquit, nihil aliud est, quàm congelati resolutio, id est, quod per solutionẽ ferratum aperitur, propter ingressum unius naturæ in aliam, (hoc est, ut perfectũ metallum possit transmittere uim suam in imperfectum). Et ista resolutio est in particularibus. Secunda solutio est in aquam Mercurialem, inquit, & hæc est in uniuersalibus. Nouit igitur hæc uiam particularem Richardus Anglicus. Sed unum est, in quo sibi imponit hic uir bonus, scilicet quòd solum Mercurium crudum hac uia in aurum & argentum mutari posse existimat, Mercuriũ autem ignobilium metallorum minimè. Sed fallitur uir bonus. Nam si Mercurius crudus, hac uia in metallum nobile mutari potest, nulla est ratio, quæ prohibeat idem fieri, in Mercurio ignobilium metallorum ritè mundato, & ad concipiendam formam illam affabrè disposito. Imò suis ipsius uerbis reuinci posset Richardus, si nobis id agere nunc liceret. Sed de his aliquid uerbo copiosius, nunc hanc rem, aliud agentes delibasse, uir indicasse, sit satis. Hactenus igitur de uia particulari: modò agamus de uniuersali.

Via uniuersalis est illa, in qua primò anima, fermentum, seu forma, (quæ idem sunt) artis naturæ famulantis beneficio, de potentia in actum promouetur: & cum eò peruenit, tunc artificis industria confœderatur cum aliqua portione metalli immutandi, prius tamen iuxta præcepta artis in naturam spiritualem reuocati. Cuius fœderis beneficio fermentum, seu forma, metallo immutando in projectione conciliatur, & metallum transmutandum sentiens sibi amicam familiarrem, & confœderatam esse formam, libentissimè eam excipit, & arctissimè eam amplectitur. Et hæc substantia spiritualis à metallo transmutando orta, & forma de potentia in actum deductæ, ante projectionem copulata est materia Elixiris, quæ à philosophis interdum corpus mortuum & animandum, interdum terra foliata, in qua semen aureum uel argenteum seminandum est, nominatur. Horum autem duorum extremorum, id est corporis & animæ, seu materiæ & formæ, copulandorum mediator est, spiritus mensuræ philosophici, id est, aqua utrumq; attenuans, soluens, & rarificans. Et quoniam metallum imperfectum, & fermentandum, est altera pars lapidis, scilicet materia, idcirco interdum à philosophis lapis eorũ nominatur. Hæc autem materia ex metallo transformando orta, quando cum fermento seu forma, id est cum anima metalli nobilis, & perfecti coniungitur, tunc fermenti naturam induit, & per fermentationẽ in medicinam uertitur: & tunc habet uim tingendi, informandi, & nobilitandi. Vnde Geber cap. 5. libri Inuestigationis, inquit. Hæc aqua (metalli transmutandi subaudi) est lapis noster, & argentum uiuum de argento uiuo, & sulfur de sulfure, ex corpore spiritali abstractũ, & subiliatum, siue attenuatũ, quod meliorari potest (per fermentationẽ subaudi) confortando in ea uirtutes elementares, cũ alijs preparatis, quæ sunt ex genere sui generis, (id est cũ aqua fermenti argentei uel aurei subaudi) augmentando in ea colorẽ, fixationẽ, pondus, puritatem, fusionẽ, & alia omnia, quæ

pertinent ad Elixir cōpletum. Et ubi hæc substantia, ex ignobili metallo orta, per fermentationē diademate aureo, uel argenteo coronata fuerit, tūc, ut ait Lullus, habebit potestatem promouendi parentem suum ignobilem ad principatum, & ad dignitatem regiā. Aduerte itaq; lector in hac uia uniuersali necessariam esse substantiæ à metallo transmutando extractę, cum fermento cōiunctionem. Sin secus nullus erit proiectionis effectus, ut testat Arnoldus Villanquanus, cap. 31. sui Rosarij minoris, his uerbis. Si non diuidis lapidem in quatuor elementa, non potest bene coniungi cum corpore, & si non misceas in Elixiri de ipso corpore, super quod uis facere proiectionem, corpus non diliget spiritum, nec colorabitur corpus sicut debet. Huius etiam rei testis est Lullus in libello quodam, cui titulus est Intentio summa Lulli, ubi sic ait: Si uis facere proiectionem super aliud quod corpus, pone de spiritu illius in Elixir, & per tale artificium medicina in illud habebit ingressum: Sed in ista parte, inquit, practica pluribus est absconsa. Idem testatur Arnoldus in ea parte Rosarij maioris, ubi agit de calcinatione metallorum, cap. de Præparatione Veneris. Huius autem substantiæ à metallo transmutando orre, cum fermento ante proiectionē copulandę, causam ipsam expressisse, mihi uidetur Geber, cap. 83. suę Summę, his uerbis. Est tamen bona cautela ad ingressum rebus impermiscibilibus dandum, ut soluatur corpus: de cuius intentione sit alterari & immutari, & soluantur res, quarū intentio sit ingredi cum alteratione. Non fiat tamen, inquit, omnium partium solutio, sed quarūdam: de hinc illud, & non aliud imbibatur corpus, uice post uicem. per hoc enim beneficium in id solum ingressum habebit necessariū, & non in aliud corpus necessariū. Ex his Gebri uerbis patet, fermentationis hanc esse causam finalem, scilicet ut fermento de potentia in actū deducto, beneficio foederis initi cum aliqua portione metalli immutandi, facillimus pateat in intimas partes eiusdem metalli conflatu in proiectione ingressus. Quod medium ingressus cōiliandi si abesse, nullus teste Lullo in libro de Quæstionibus inscripto, sequeretur proiectionis effectus. Cuius rei hæc est ratio, quia, ut ait Geber, quod non ingreditur non alterat, & quod non alterat, transmutare non potest.

De Fermento rubeo et albo.

Cap. III.

SED ut unde deflexit, eò regrediatur oratio, solum aurum est fermentū elixiris rubei, arg. uerò albi. His enim duobus solis natura radios splendoris cōtulit, quibus illufirare possent reliqua metalla decore aureo, & argenteo. Quod si solum aurum rubei, argentū elixiris albi fermentum est, reliqua omnia metalla pro pasta, seu materia lapidis sunt habenda. Nec unquā formę, aut fermenti rationē subire poterunt, nisi prius nobilitentur, quādiu chrysopecia, aut argyropœcia finis erit Alchymię. At si sideropecia esset finis alchymię propositus, tunc elixiris illius formā, seu fermentum oporteret esse Martem. Nam quædam modū auri fermentum aurum est, & argenti argentū, ita ferri fermentum, est ferrum, stanni stannū, cupri cuprum, & plumbi plumbum. Omne enim agēs agit iuxta formam suā. Possent alicui hæc, quæ proximē diximus noua uideri, ac si ex singulis ignobilibus posset fieri elixir, quod mutet reliqua omnia tam nobilia, quā ignobilia, aut in Martem, aut in Iouem, aut in Saturnum, aut in Venerem. Quod licet multis uiris doctis, & maxime Petro Bono, uiro singularis eruditionis, nouū & incredibile uideat, nulla tamen ratio est necessaria, quæ id fieri prohibeat. Imò si hoc fieri non posset, profectō actū esset de alchymia, & ars chymistica, meritō figmentum & fabula dici posset. Sed quoniam hoc fit, ideo & chrysopecię, & argyropœcię locus relinquē. Quod autē nobilia metalla in ignobilia mutari possint, hinc perspicuum est. Nā si ferrū, æs, stannū, aut plumbū, arte chymistica de potētia in actum ducere, & postea alijs metallis ad patiendū dispositis adhiberetur, nō minus ualēt reliqua metalla sibi assimilare, quā faciūt aurū & arg. hæc enim legē natura sancit, ut quotiescūq; actiua passiuis ritē copulant, actio & passio subsequantur.

tur, & alteratio semper naturā agentis sapit, & redolet. Et quotiescunq; id quod antea patientis uices gerebat, ita disponitur, ut in id ualenter agere possit, à quo prius patiebatur, necesse est alterationē naturæ agentis respondere, & conformē esse. Quocirca si ignobilia metalla ad patiendum disposita, actione auri uel arg. ad agēdum ritē dispositi immutātur, necesse est, ab ignobilibus metallis, ad agendum affabrē dispositis, metalla nobilia ad patēdū disposita immutari. Quod aut ignobilia metalla nō minus ad agēdum, quā patēdum, & quod nobilia nō minus ad patēdum quā agēdum, pro arbitrio artificis flecti, & inclinari possint, hinc cōstat. Nā cuiuscunq; rei actio cōtingit, eidem passio cōtingere potest, & ē cōuerso: substantia enim teste Aristotele, susceptibilis est cōtrariorum, & cōtraria circa idē subiectū uersant, & eidem subiecto uicissim insunt, à quo se mutuo excludunt. Quæ cum ita sint, cōstat ignobilia metalla non minus mutare, quā mutari posse. Vnde Lullus sagacissimus, & profundissimus naturæ scrutator, non cōtentus transmutatione metallorū in aurum, coegit naturā, à supremo metallice nobilitatis fastigio, id est ab auro, pedē referre, & retro meare usq; ad ignobilissimam & infimā, inter metalla, plumbi naturā, & gloriā se metamorphosim Solis in Saturnū, primum (quod sciat) expertū. At cum finis omnium chymistarum sit, ignobilia metalla ad nobilitatē auream, uel argenteā promouere, inde colligendum est, pro fermento Elixiris auri aurū, pro fermento autē Elixiris argenti eligēdum esse arg. Quod si his nōdum cōtentus es rationibus, Bracesche, interroga Lullum, & dicet tibi in minori Apertorio, Fermentum lapidis albi est arg. & rubi aurum, sine quibus fermentis non fit Sol, neq; Luna. Interroga Auicē, & dicet tibi: Sulfur illud perfectū, quo in hac arte indigemus, non inuenit super terrā, nisi quātū existit in his duobus perfectis metallis, Sole uidelicet, & Luna. Ideo, inquit, ista duo corpora subtiliter præparamus, ut sulfur & arg. uiuum de illa materia habeamus super terrā, de qua aurū & arg. sub terra efficiebantur. Ipsa namq; ait, sunt corpora lucētia, quibus insunt radij, tingētes cætera metalla albedine, & citrinitate uera. Itaq; nisi aurum & arg. uiderē, inquit (hoc est, nisi natura artis miferta, nobis aurum & arg. generasset) crederem alchymia non esse artem, (id est desperare de fine alchymie): Nā cum finis chymisticæ sit ex metallis ignobilibus aurum uel arg. efficere, & forma auri effectrix soli auro, argenti uerō soli argēto insit: unde quæso eas formas ars muruaretur, si his duobus metallis nobilibus orbata esset? Interroga Arnoldū, & dicet tibi: Fermentum auri, aurum est, & argentum argentū, & nō sunt alia fermenta super terrā. Interroga Platonē, & dicet tibi, Omni argento inest sulfur album, quo egemus: & omni auro inest nostrum sulfur rubrum. Interroga Pythagorā, & dicet tibi, Aurū, aureum, argentū uerō, argenteū tribuit colorē. Cōsule Augurellum, & dicet tibi: In auro sunt semina auri, & in argēto argenti. Cōsule Richardum Anglicū, & dicet tibi: Quæ seminauerit homo, hæc & metet. Ergo si sterces seminauerit, inquit, nihil aliud metet, quā sterces. Semina igitur aurum & argentū, inquit, ut ferat tibi fructum aureum & argenteum, quia hæc sola id præstare possunt, & est illud quod quærimus, & nulla alia res mundi. Cōsule Morientū, & dicet tibi: Ne comedas de filio, cuius mater menstruum patitur, quia leprosus es, & tu & opus tuum: sed comede de carne pinguiori, & habebis aurum & argentum, quantum uolueris. quæ uerba Arnoldus in Rosario maiori, sic interpretatur: Ne comedas de filio, cuius mater menstruum patitur, id est, ne assumas ignobilia & leprosa metalla pro fermento, siue forma Elixiris, sed utere carne mundiori, id est auro, inquit, & arg. Cōsule iterū Morientum, & dicet tibi: Sicut fermentū pastæ, pasta est, ita fermentū auri, aurū est. Cōsule authorem minoris Rosarij, à Petrelo unā cum operibus Gebrī excusi, dicet tibi: Verissima tinctura albedinis, est sulfur albidissimū ex Luna deprōptū & perfectissima tinctura rubedinis, est sulfur rubicundissimū ē Sole extractū. Interroga Calid philosophū Ysid filiu, & dicet tibi: Aurū nō potest tingi, nisi cū auro,

His adde Seniorē, & dicit tibi, Qui colligit coloquintidam, & sperat se ex ea mel expressurū, is profectō demēs est. Num oues, inquit, pariunt homines; num grana tritici producunt galbanū; num palma profere mala granata; num uolatilia parturiunt pisces? Tādem cōsule omnes philosophos, Bracesche, & eos omnes uno ore audies pronuntiantes, formā auri effectricē ex solo auro, argenti ex solo argēto effodiendam & depromēdam esse: Ideoq; Elixir aureum ex auro, argenteum ex solo argento esse formādum. Scio te respōsurum, Bracesche, aurum & arg. apud philosophos nō esse ea, quibus nos utimur, sed à philosophis metaphoricōs ita nominari. At ne hoc sophismate euadere, elabi, & sapiētum autoritates eludere in posterū queas, obstat Lullus, qui hac unica ratiocinatione omnem tergierfandi uīā tibi prcludet. Ratio aut Lulli, in suo libello, de Questionibus huius artis inscripto, hæc est. Cum finis alchymiz, inquit, sit aurificare, & argentificare, necesse est in alchymia esse aurum & arg. (ut ex eis subaudi forma auri & arg. effectrix depromatur.) Quod aut necessariō rem ita habere oporteat, inquit, id nos uel inuitos fateri cogit principij diffinitio. Nam quēadmodū ignis est principium calefaciendi & igniendi, ita aurum est principium in ratione aurificandi, & arg. in ratione argentificandi. Quod si aliter res haberet, inquit, id est si alchymia posset aurificare sine auro, & argētificare sine arg. (ut tu uis fieri posse cū ferro, aut eius excremento) diffinitio principij esset falsa: Quia nullum principium, inquit, ante aliud se habere in ratione alicuius prioritatis, & omnia haberēt unicā proprietatē, & sic unum esset plura numero, & plura specie distincta, essent eadē proprio, quod est impossibile. Atqui aurū, ut superius dixit, est principium in ratione aurificandi, quēadmodum ignis in ratione igniendi. Igitur quēadmodum ignificatio est singularis ignis proprietates, ita aurificatio est proprijsimū auri priuilegium. Quod si aurificatio est germana auri proprietates, igit nec ferro, nec alię cuipiā rei sub cælo existētū uendicari poterit. Sin secus, diffinitionē maximē proprij mendosam esse oporteret. Siquidē maximē proprium illud est, quod uni solī speciei, & omni illius indiuiduo, & semper cōuenit. Atqui hæc proprietates, ut Lullus testat, soli auri speciei cōuenit. Igitur nulla res, ab auri specie aliena, eam sibi uendicare poterit. Sed ferrū, & reliqua omnia metalla, nec solū metalla, sed omnia mineralia, uegetabilia, & animalia, ab auri specie sunt aliena. Igitur & à substantiali forma auri erunt aliena. Quorūcunq; enim species sunt diuersę, & formę substantiales sunt diuersę, teste Aristotele. Sed quæcunq; forma substantiali distinguuntur, ea etiā proprietate differunt. Nam diuersis formis diuersę sunt à natura collatę proprietates. Igitur quæcunq; à forma auri sunt aliena, eadē ab aurificatione, utpotē germana auri proprietate, aliena necessariō sunt habenda. Nā cum huiusmodi propriū sit cum sua specie reciproquū, & hæc sit auri germani proprietates, oportet eā omni auro inesse, & omne illud, cui illa inerit, reuera aurum esse. Proinde cum aurū sit unicū aurificandi principium, & aurificatio sit genuina forma auri proprietates, hinc uel inuīti fateri cogimur, Elixir aurificū ex auro, argentificum ex arg. solo cōstantum esse, neq; id metaphoricōs interpretandum, Bracesche, nisi simul uelis philosophos per metaphorā loquutos, cū ignē dicunt principium ignificationis. Quod si cōsequēs ridiculū est, iudica, quælo, tu ipse, quale sit antecedēs. Sed urget adhuc Lullus in tertia Distinctione de quinta Essentia, cap. de Tinctura, ubi adeō apertē eludit omnes metaphoricōs auri & arg. interpretes, ut nulla alia cōuincendo huic errori opus sit autoritate, cuius hæc sunt uerba. Tinctura est alterum principium huius artis significatum per N. & est cōpositio ignis & aëris, auri & argenti, uel sic, Est quoddam cōpositum ex igne & aëre auri & argenti, uel sic: Est corpus tingens, ortum & cōpositum ex duobus elementis, scilicet ex igne & aëre auri ad rubeum, & argenti ad album. Istę diffinitiones sunt, inquit, prout tinctura consideratur in hac arte: Secundum quas sili poteris notare, quod necesse est, ut omnis tinctura alchymica sit ex iamdictis

iam dictis metallis: quia simile producit simile in natura, & naturaliter & artificialiter. Nam aurū ita est principium omnibus aurificatibus necessariū, sicut est ignis ignificatibus. Qui enim aliquid ignificare vult, non querit aquam uel plantam, sed ignem, qui est principiu ignificationis. Igitur sili, si quis vult aurificare non querat metaphorice sulfur, alumen, aut ammoniacū (& si opinionem tuam sensisset, adiecisset, nec stercus ferreū, sed idta cuit ea ratione, quæ Solon legē in partem olim non tulit) sed querat aurū, inquit, quod est principium aurificationis, & sic suo modo de argento est dicendum. Non est ergo cōsiderandum sili, quod tinctura lapidis philosophorum cōponatur, præterquam ex auro & argento, & qui aliter cōsiderat, non habebit optatum, inquit. Age nunc quæso, Bracesche, & his te explica Lullii compedibus aureis, si potes, quibus adeo arcē uinctus teneris, ut quāuis te miles in Protheum uertas, nunquā tamen elabi possis, quā metaphoricā interpretationē tuā à ueritate alienam esse, uel nolēs fatearis.

Eant nunc, & Bracescho, si possunt, opem ferant, qui uolunt aurū & argentum philosophis metaphorica esse, & negant tincturā lapidis aurifici ex auro minerali, argentifici ex argēto effodiendam, & promēdam esse. Quæ perniciosa opinio, scilicet omnia hac in arte per metaphorā scripta esse, est illa Charybdis Bracesche, quæ non te solum, sed innumeros alios hoc mare chymisticum tranantes olim pessundedit, & quotidie naufragio perdit. Hæc est illa uenefica Circe, quæ non solum rudes & imperitos, sed multos etiā Apuleios quotidie in asinos mutat. Hæc est illa Saga Thesalica, hæc illa est Medea, quæ meo tēpore permultos non medio cris doctrinæ uiros, adeo excæcauit, & dementiauit, ut eorum alij sibi persuaserint formam auri & argenti effectricē à plantis mutuandam, alij ex ignobilibus animalium excrementis, ueluti ex sanguine menstruo, spermatē utriusq; imbō & ex ipso stercore humano eruendam esse. Vnde uersus ille:

*Qui querit in merdis secreta Philosophorum,
Expensas perdit, &c.*

A qua pestilenti opinione, ut omnes sibi in posterum caueant, tanquam ab inclementissima uoragine, ego eam mihi indicandam esse duxi.

CAPVT V.

AT dicit quispiā fautor huius opinionis, Cornel. Arrippa testat cap. 14. primi sui libri de Occulta philosophia, se forma auri usum, nec tamē plus auri eā sibi in projectione reddidisse, q̄ erat primū illud auri pōdus, ex quo formam illā dep̄pserat. Fateor Agrippā id scripsisse, & do etiā expertū esse, sed id tibi respōdeo, q̄d Geber supponentibus artē in spiritibus respōdebat, scilicet Agrippā nō ea omnia tunc sciuisse, quæ circa hoc negotiū erāt sciēda. Ideoq; licet id nō potuerit assequi Agrippa, nō tamē hīc cōsequitur rem ita non habere, quod etiā docet Agrippa, his uerbis. Quod tamē alio fieri posse artificio nō inficior, inquit. Vnde perspicuū est, hanc obiectionē nullius esse pōderis aut momenti. Sed insurgeat alius quispiā, & dicet: Elixir philosophicum promittit se posse omnia ignobilia metalla in aurū & argentū uertere. Atqui, teste Arnoldo cap. 8. sui Rosarij minoris, aurum & argentū uulgaria id minimē possunt præstare: quia si perfectionem suā reliquis cōmunicarent, ipsa imperfecta remanerēt, eo quod non possunt tingere, nisi in quantū se extendunt: quoniā eorū perfectio simplex est. Igitur aurum & argentū uulgaria nō sunt illa, ex quibus depromēda est tinctura Elixiris. Hæc difficultatē facit, & sine ullo negotio soluemus, si expēdamus, quid sibi eo loco uelit Arnol. Si quis, ait Arnold. Elixiris confectiōe ordiret in prima metallorū materia, ueluti in arg. uiuo, aut in arsenico, immēsus labor esset subeundus, & innumerī sumptus faciēdi, antequam prima illa materia ad formā metallicā, ut potē aureā uel argenteā peruenisset. Et quū tandē eō uenisset, primū tamē opus philosophicū (quod est duorū luminariū solutio in Mercuriū, ut testat cap. 9.) nōdum esset initiatū. Necessariū enim est, inquit, ipsa duo perfectā corpora existere, an

requam cōfici, Imò uel initari possit Elixir: quoniã nihil potest cōfici citra materiã. materia aut lapidis ex his duobus perfectis metallis extrahit. Igit̃ prius oportet esse ipsa metalla perfecta, quã possit fieri Elixir, quia prius oportet esse materiã, quã ipsum cōpositum. Sed quorsum opus est, ut materia lapidis ex his duobus perfectis metallis extrahat, antequã fiat Elixir cōpletum? Quia, inquit, oportet Elixir magis digestũ esse, quã sit aurum uel argentũ. Nam Elixiris partes sunt, uirtute sua digestiua metalla, quæ ob penuriã perfectę digestionis imperfecta remaserũt ad naturam aureã reducenda. Atqui aurũ & argentũ id prestare nõ possunt: quoniã eorum digestio simplex est, proinde antequã id possint prestare, necesse est, ut arte naturæ ministratę, eorũ simplex digestio intendatur, accrescat, & multiplicetur. Ideoque (ait postea Arnoldus) fiunt operationes in lapide nostro, ut melioretur eius tinctura, plus quàm erant in natura sua. Vnde Arnoldus in maiori Rosario: Quantumuis aurum, & argentum in se tincturã naturaliter cõtineant, nõ tamen habent motũ, ut fiat Elixir cōpletum, nisi moueantur arte & operatione. Ideoque inquit, artes uarię a philosophis inuentę fuere, ut cōpleatur per artificium, quod natura reliquit incōpletum. Vnde etiam Auicenna sic ait: Si simplex nobiliũ metallorum perfectio cõmiscibilis, & cõmunicabilis esset imperfectis, imperfectũ cum perfectis eo modo non perficeretur, sed potius illorũ perfectio cum imperfectis diminueretur: sed si essent, inquit, plus perfecta quàm sint à natura, uel in duplo, uel in quadruplo, uel in decuplo, uel in centuplo, uel ultra, tunc certę perficerent ea, quæ sunt imperfecta. Vide, quæso, lector, quam facili hanc obiectionem diluat Auicenna. Nam perfecta, quãdiu hanc solam perfectionem naturam obtinuerint, nõ poterunt mutare imperfecta, sed si ad altiorem perfectionis & digestionis gradum arte naturæ famulante, promoueantur, tunc certę id poterunt prestare. Quocirca Lullus in primo suo Testamẽto, sic ait: Vbi natura definit, ibi ars incipit: definit aut in perfectis metallis, & potissimum in auro, quod non amplius transmutat, igitur ars à Sole & Luna, per uiam corruptionis exordietur. Natura, inquit, non potuit hunc lapidem per se cõponere, sed misera est arti, cũ hæc duo perfecta metalla & munda ei reliquerit, ut ars subtiliet, & adapret ea, pro forma imperfectorum metallorum transmutandorũ, & etiam ipsius Mercurij uulgi. Respondemus igitur cum Auicenna, aurum & argentum, quãdiu in hoc simplici digestionis gradu steterint, nõ posse reliqua nobilitate metalla: at ubi artis ministerio eorũ simplex digestio intensior euaserit, tunc reuera id posse. Cuius rei testis est Rasis, ubi ait: Aurum non tingit, nisi seipsum, donec factum sit spirituale: cum aut factum est spirituale, inquit, tunc habet tincturam sine numero. Sed instabit quispiam & dicet, aurum ad sublimiorẽ perfectionis gradum scandere nõ posse: cui ego sic respõsum uelim: Si perfectionẽ metallicam intelligit, fateor aurum ad supremũ perfectionis metallicę gradum peruenisse, ideoque in nobilissimum metallum mutari nõ posse. At si auri perfectio & digestio cũ Elixiris perfectione & digestionẽ cõferatur, exigua perfectio censebitur: oportet enim, ut ait Arnoldus, Elixir multo magis digestũ esse, quàm sit aurum: proinde cum aurũ habita Elixiris ratione sit simpliciter digestũ, & omnis simplex digestio possit intendi, cum sit e numero earũ qualitatum, quę intensiõẽ suscipiunt, hinc uel maximẽ cõstat, aurum ad eminentiorẽ digestionis & perfectionis gradũ promoueri posse. Imò, inquit Arnoldus, in eum finẽ sit operatio in lapide nostro, ut melioretur eius tinctura, plus quàm sit in natura sua. Atqui prius dixerat idem Arnoldus lapidem ex auro & argento eliciedum esse: perspicuũ igitur est, aurũ meliorari posse. Quod si aurũ meliorari nõ posset, profecto ars chymica fabulosa habenda esset. Ea enim ars fabulosa habenda est, quæ finẽ sibi proponit, quẽ attingere & assequi nullo modo potest. Atqui si uerum est aurũ meliorari nõ posse, chymistica finem sibi proponit impossibilẽ, scilicet Elixiris cõfectionem: meriti igitur fabulosa & ridicula habenda esset alchymia, si aurũ meliorari non posset. Quod aut finis alchymiz,

chymiz, id est, Elixiris confectio sit impossibilis, si aurum meliorari non posset, hinc constat. Omnes Philosophi testantur Elixir ex metallis conficiendum esse. Atqui præter plumbum, stannum, æs, ferrum, argentum, & aurum nullum est metallum. Igitur oportebit Elixir confici, aut ex plumbo; aut stanno, aut ære, aut ferro, aut argento, aut auro. Atqui, ut isti uolunt, Elixir ex auro fieri non potest, quia aurum meliorari & ulterius digeri non potest. Igitur necesse est, ut ex aliquo reliquorum quinq; metallorum conficiatur. Sed posito, quòd aurum meliorari non possit, Elixir neque ex plumbo, neq; ex stanno, neq; ex ære, neq; ex ferro, neque ex argento confici potest. Igitur finis alchymiz, qui est Elixiris confectio, impossibilis habendus esset. Quòd autem (posito quòd aurum ulterius digeri & meliorari non possit) Elixir ex reliquis metallis confici nullo modo queat, hinc constat. Necesse est Elixir multò magis digestum esse, quàm sit aurum. Atqui aurum inter metalla solum est plenè digestum, quia ipsum solum optesim passum est, ex completa actione caloris: reliqua autem metalla scate sim passa sunt ex indigentia caloris non digerentis, & non depurantis complete. Igitur cum solum aurum sit digestum, & Elixir digestionem superet aurum, necesse est, ut multò magis superet plumbum, stannum, æs, ferrum, & argentum. Atqui non patet accessus ab extremo ad extremum, nisi per medium, & nihil potest fieri maturissimum, quin prius sit maturius, nec maturius, nisi primò sit maturum: quia cuiuscunq; comparatiuus gradus non competit, neque superlatiuus conuenire potest: & nihil potest sibi comparatiuum uendicare, nisi prius conueniat ei positiuus. Igitur cum Elixir sit longè nobilius, perfectius, & magis digestum, quàm aurum, & reliqua metalla ad aurum comparata, sint ignobilia, imperfecta, & indigesta, necesse est, ut hæc metalla ignobilia, perueniant ad eam nobilitatem, perfectionem & digestionem, ad quam peruenit aurum, antequàm peruenire queant ad extremum illud perfectissimum, quod est Elixir (& uelint nolint, id mihi fateri cogitur.) Atqui nullum ignobile metallum potest peruenire ad eam perfectionem & digestionem, ad quam peruenit aurum, quin transeat reuera in aurum. Igitur si aurum meliorari non potest, si, inquam, ex auro Elixir confici non potest, profectò neque ex aliquo ignobili metallo, ad perfectionem auri promotò fieri poterit. Proinde necesse est, ut ex duobus alterum mihi cedant, aut aurum meliorari, & in Elixir transire possit; aut Elixir ex nullo metallo cõfici posse, ideoq; impossibilem esse alchymiz finem. Obijcient mihi forsitan auctoritatè Rogerij Bachonis, cap. 3. sui Speculi sic loquentis. Verba Bachonis.

Aurum est corpus perfectum & masculinum, sine superfluitate aliqua, aut diminutione. & si imperfecta, sola liquefactione sibi commista perficeret, esset Elixir ad rubeum. Argentum est etiam corpus serè perfectum & fœmineum quòd si imperfecta sola fusione uulgari perficeret, esset Elixir ad album, quod non est, nec esse potest: quia solummodo perfecta sunt. Quòd si illa perfectio esset commiscibilis imperfectis, non perficeretur imperfectum cum perfectis, sed potius eorum perfectio cum imperfectis diminueretur, & imperfecta fieret. Sed si essent plusquam perfecta, uel in duplo, uel in quadruplo, centuplo, uel ultra, tunc perficerent imperfecta. & quia natura semper operatur simpliciter, perfectio in eis simplex est, & inseparabilis & incommiscibilis * nec arte ad opus abbreviandum ponerentur in lapide pro fermento, & reducerentur tunc in pristinum, quum summa uolatilis superat summam fixi. & quia aurum est corpus perfectum ex argento uiuo rubeo, claroq; & ex tali sulfure, ideo non eligimus ipsum pro materia lapidis ad Elixir rubeum, eo quòd ita simpliciter est perfectum sine mundificatione ingentiosa, & tam fortiter digestum & coctum naturali caliditate, quòd cum igne nostro artificiali, uix in aurum & argentum operari ualemus. & quãuis natura aliquid perficiat, tamen intimè mundificare, seu perficere ac purificare ignorat: quia simpliciter operatur super illud, quod habet. Quare

Suspicio his
aliquid de-
siderari.

Matapris

si eligeremus aurum uel argentum pro materia lapidis, uix aut difficulter inueni remus ignem in eis agentem. Et licet non ignoremus ignem, tamen ad intimam sui mundificationem & perfectionem peruenire non possemus, propter suisissimam compactionem & compositionem naturalem. Quare excusamur à re- 170^a
ceptione primi ad rubeum, & secundi ad album, cum inueniamus rem, uel cor-
pus aliquid, ex tam mundo, uel mundiore sulfure, & argento uiuo, super quod
natura parum, uel minimum est operata: quod cum igne nostro artificiali, & ex-
perientia artis nostræ ad congruam sui mundificationem, colorationem & fixa-
tionem, cum ingenioso nostro opere super hoc continuato, ualemus peruenire.
 Eligenda est ergo materia, in qua est argentum uiuum, mundum, purum, clarum, album & rubeum, non ad complementum perductum, sed cōmixtum æqualiter, & proportionabiliter per modum debitū cum sulfure tali, & in massam solidam congelata, ut cum ingenio & prudentia nostra, igneque nostro artificiali ad mundiciem sui intimam, & ad ipsorum puritatem peruenire possimus, & talem efficerere, quod ipsa post operis complementum sit millies millies fortior & perfectior, quæ ipsa corpora simplicia, caliditate naturali decocta. Hactenus Bacho.

Hæc uerba ex tractatu quodam Auicennæ deprompta fuere, sed ab eo qui depromptit, germanus Auicennæ sensus, omnino inuersus, & deprauatus fuit. Ait enim Auicenna, Aurum & argentum metalla esse perfecta, quæ si sola liquationis cōmissione perficerent imperfecta metalla, aurum esset reuera & actu Elixir ad rubeum, & argentum ad album, quod non fuit, inquit, cum ignobilia sibi per liquationem cōmixta non nobilitent, nec esse possunt, nisi artis beneficio de potentia in actum reuocentur. Nam si ignobilia metalla per liquationem cum auro & argento misceantur, non idcirco euadunt perfecta: quia horum duorum nobilium metallorum perfectio simplex est. At si eorum perfectio simplex intendere, tunc certè nobilitarent ignobilia. Proinde cum in eis solis, inquit, natura perfectionem auspicata sit, & nos methodum nouerimus, qua ad sublimiorum perfectionis gradum possint promoueri, idcirco hæc duo eligimus, tãquam Elixiri conficiendo propinquiora. Nihil enim est in tota mineralium natura, in quo adeo munda sit sulfuris & Mercurij substantia, ac in Sole & Luna. Itaque nulla res est, inquit, cuius beneficio subleuemur ab usu & receptione auri ad Elixir rubeum conficiendum, & argenti ad album. Hæc est Summa uerborum Auicennæ: hic autem Bacho, aut alius quispiam sub nomine Bachonis, uel inscitia ductus, uel inuidio aliquo spiritu exagitatus, sententiam Auicennæ deprauauit, & penitus subuertit: Et ita deprauauit, ut qui uerba Auicennæ, cum uerbis istius contulerit, facile intelligat, hunc de industria id egisse. Nam ubi Auicenna sic ait: Et quia aurum est corpus perfectum ex argento uiuo rubeo claroque, & ex tali sulfure: ideo nos eligimus ipsum pro materia lapidis ad rubeum, hic sic inuenit: Ideo non eligimus ipsum pro materia lapidis rubei. Ex quo unico loco quilibet sanæ mentis facile colligere potest, quàm fuerit sepeliendæ ueritatis studiosus. Qui, ut prauæ suæ opinioni fidem conciliaret, ait aurum & argentum ita esse à natura decocta, ut nos ignem non habeamus, quo in ea agere possimus propter nimiam sui compactionem. Quod quàm mendosum sit, ipsa docet experientia. Philosophi enim nullam aliam actionem auro uel argento inferre moluntur, nisi ut ea per solutionem attenuent, & ex corporea illa natura in conditionem uertant spiritualem. Quod fieri posse, non solum ueteres philosophi testantur, sed etiam quotidiana fidem facit experientia. Nam plerique huius artis scrutatores, singulis diebus experiantur, aurum & argentum in Mercurium reuocari, nec solum in Mercurium, sed etiam in liquorem tenuissimum, & merè spiritualementem, qui liquor in igne temperato retentus chamæleonem agit, innumeros induendo & exuendo colores. Quod cum ita sit, mendosè hic scripsit, nos ignem non habere, quo aurum & arg. exerceamus. Proinde cum se hac in parte aperte mentiri sentiret, ut mendacium suum

suum tegeret, adiecit. Et licet ignē non ignoremus, tamen ad intimam sui mundificationem peruenire nunquā possemus. Vide quāso, lector, quomodo recidas in Syllam, cupiens uitare Charybdim. Vide, inquam, quomodo in grauiorē errorem delabatur. Demitor certē, quid somniaret iste, cum nos ad intimā auri & arg. mundificationē peruenire non posse, scriberet: præsertim cum ab omnibus probatis huius artis autoribus audierit, hęc duo metalla (& maximē aurum) in intimis suis uisceribus munda esse. Quod si ita est, quid quāso egent mundatione? sola enim sordida, polluta, & coinquinata egent mundatione. Quod si hęc impoluta sunt, tam in occulto, quā in profundo (alioqui enim non essent reuera perfecta, sed tantūmodo fucata) quid quāso tibi uoluisti, Bacho, cum scriberes nos ad intimā horum duorum nobilium metallorū mundificationem peruenire non posse? Video quid te deceperit. Legebas apud philosophos, nos solo igne ad intimam metallorū mundificationem peruenire non posse. At cum philosophi hoc scribunt, non agunt de auro uel arg. quæ iam munda sunt, sed agunt de Saturno, Ioue, Venere, & Marte, quæ nō solum externa, sed etiam intima, & inossata laborant immundicie, quæ immundicies cum sit eis ingenta, adeo intimis eorum insidet medullis, ut radicitus extirpari non possit, nisi aduentu medicinz tertij ordinis, ut ait Geber cap. 80. Proinde abuteris hac autoritate, dum eam in aurū & argentum retorques, quæ si intima, ut tu uis, immundicie laborarent, falsō à philosophis dicerentur munda, nobilia & perfecta. Sed longē grauius & à ueritate multo magis alienū est, quod postea subiungis: sic enim scribis. Quare cum inueniamus aliquod corpus cōpositum ex tam mundo, uel etiā mūdiorē sulfure & Mercurio, quā sit aurū uel argentū, super quod natura parū, uel minimū est operata: ideo excusamur à receptione auri ad rubeū, & arg. ad albū. Age quāso, Bacho, quōdnam erit illud corpus metallicū à natura parum elaboratū, quod quē mundo, aut mūdiorē, ut tu nugaris, prādītū sit arg. uiuo & sulfure, quā aurū aut argentū? Erit ne Mars? minimē certē, ut ex tuo cōstat testimonio: sic enim cap. 2. de Marte scribis. Ferrū est corpus immundum, & imperfectū, ex arg. uiuo impuro, nimis fixo, terrestri, adurente, albo, & rubeo, non claro, & ex simili sulfure generatum, & deficit ei fusio, puritas, & pondus, & nimis habet de sulfure fixo immundo. Cum igitur non sit Mars, eritne Venus? minimē: sic enim de Venere scribis. Cuprum est corpus immundum, & imperfectum ex arg. uiuo impuro, nō fixo, terrestri, adurente, rubeo, non claro, & ex simili sulfure generatum, & deficit ei puritas, & fixatio cum pondere, habetq; nimis de colore impuro & terreitate non adurente. Cum igitur, ut tu ipse testaris, nec sit Mars, nec Venus, necesse est, ut sit Iupiter, aut Saturnus. At non est Saturnus, quem tu ipse testaris esse corpus immundum, ex arg. uiuo immundo, & simili sulfure genitum. Superest igitur ut sit Iupiter, quem tu ipse testaris esse corpus mundum, ex arg. uiuo mundo, & simili sulfure procreatū, & solam ei deesse decoctionē. Sed falleris uir bone, & toto cælo aberras, si Iouis substantiam substantia auri & arg. puriorē, & magis mundam esse, persuasum habes. Nam cum tuo ipsius testimonio aurum & argen. sint corpora munda, oporteret Iouē mundum esse, priusquā his duobus mūdior dici possit. Cuiuscūq; enim positiuus gradus accommodari nō potest, minus ei quadrabit cōparatiuus. At quōd Iupiter mundus non sit, testis erit Geber: cuius autoritati philosophi tantum detulerūt, ut ipsum magistrorū magistrum nuncuparint: cuius hęc sunt uerba cap. 35. sive Summe. Iouis ergo traditione non omissa significamus filijs doctrinz, quōd est corpus metallicū, album, non purū, liuidum, &c. Et eodem cap. sic ait: Induratur uerō & mundatur facilius, quā Saturnus, quōd si facilius mundatur, ergo immundus necessariō habendus, sola enim immunda mundantur. Audi uisti Iouem immundum seu impurū esse, audi iterum Gebrū, cap. 65. testantem, Iouem ex arg. uiuo impuro esse procreatum: cuius hęc sunt uerba. Hac igitur inuestigatione proposita, nostrum propositū sequētes, inuimus,

f. 2. A. f.

quòd si sulfur fuerit in radice cõmissionis, pauca fixatione participans, album albedine non pura, non superans sed superatum, cum arg. uiuo secundum partem fixo, partem uerò non fixo, albo, non puro, cõmissum, sequetur ex eo stannum. Quòd si his duobus locis non es contentus, consule adhuc Gebrum cap. 2. libri de Inuestigatione, id apertius testantem, ubi ait: Causam corruptionis metallorũ effectricem, esse substantiam impuram arg. uiui & sulfuris, sine proportionem debita cõmissam, uel minus decoctam in uisceribus terræ immundæ, nec rectè inspissatam, nec fixam, humiditatem habentem cõbustibilem, & corruptentem, & raræ substantiæ, & porosæ, uel habentem fusionem sine ignitione debita, uel nullam, nec patientem malleum sufficienter. Quam substantiam arg. uiui & sulfuris immundam, & ita corruptam, affirmat inesse his quatuor metallis, uidelicet stannum, plumbo, cupro, & ferro. Quæ Gebri testimonia cum sint uera, mēdosam esse oportet Bachonis opinionem. Sed insurget forsitan aliquis fautor Bachonis, & dicit ioui, licet externa sordicie laboranti, hanc tamen intimam non esse, ideoq; eam præparatione aboleri, & tandem mundissimũ & defæcatissimum euadere posse. Ego uerò contendam, & iouem, & Venerem, & Saturnum, & Martem non solum externa, & aduentitias, sed etiam intima, intercute, & penitus inossata lepra laborare, quæ omnino deleri non possit, citra beneficium medicinæ tertij ordinis. Objiciet mihi auctoritatem Gebri cap. ultimo libri de Inuestigatione scriptam: cuius hæc sunt uerba.

GEBER.

Considerauimus inuestigatione nostra perfectorum materiã cum forma à radice suæ cõmissionis usq; ad cõplementum, puram esse. sine corruptione aliqua superuenienti, considerauimus etiam à contrario sensu imperfectorũ & perfectorum, substantiam unam ubiq; esse, scilicet arg. uiuum & sulfur, quæ antè cõmissionem suam pura sunt, & munda. Et per hanc considerationem per nostrum exercitium inuenimus, corruptionem imperfectorũ accidentaliter superuenisse, quæ materiæ nouam & corruptam dedit formam. Nam cum corpora imperfecta per nostram experientiam & per ingenium nostrum uidimus præparata, & munda ab omni superflua corruptione, & immunditia fugitiua, seu terrestri liberata, inuenimus ipsa maioris claritatis, & fulgoris seu puritatis, quàm ipsa corpora naturaliter perfecta. Proinde dicit aliquis: si hæc corruptio præparatione deleri potest, si, inquam, per præparationem mundiora & splendidiora efficiuntur, quàm sint corpora naturaliter perfecta. hinc uel maxime constat, hanc metallorum ignobilium immunditiã aduentitiã esse, & deleri sola præparatione posse. Hic certè ardua & difficilis insurgit quæstio, dabit tamen Deus opt. max. ut inde pedem incolumes referamus. Proinde ut hanc difficultatē soluamus, hoc dilemma utemur, aut à Gebro hoc nunquã scriptum, sed ab aliquo alio sub nomine Gebri, aut à Gebro ueritatis inuestigatore & nondum experto, aut per præparationē (qua ailerit imperfecta euadere ipsis perfectis splendidiora) intelligēdam & interpretandam esse medicinã ignobilia nobilitantē, id est medicinam tertij ordinis, non aut præparationem aliquam uulgare. Quam ultimã dilemmatis partem, si quis probat (probabit autē quilibet sanæ mentis) ego certè libenter assentior: didici enim ex Arnolde, Raymundo, & reliquis huius artis doctoribus peritis, aurum seu argentũ, beneficio Elixiris ex metallis ignobilibus generatũ, & uiribus, & splendore, nobilius & generosius esse auro minerali. Quod si quis hanc præparationis interpretationē non probat, ex duobus alterũ mihi cedit, aut Gebrum hæc uerba scripsisse, aut non. Si uult à Gebro id scriptũ, & nõ cõcedat, præparationē modo supradictõ interpretandam, cogit denuò ex duobus alterũ mihi cõcedere, scilicet aut à Gebro experto, aut à Gebro nondum experto id scriptũ fuisse. Si uult à Gebro experto id dictũ, profecto faciã tandem, ut sentiat præparationem, ut supra docui, exponendam esse, aut cõuincam, à Gebro nondum experto

perto fuisse scriptum. Quod aut à Gebro nōdum experto, id dictum fuerit, si per præparationem non intelligas medicinā tertij ordinis, sic docebo. Scripsit Geber cap. 1. suæ Summæ, omnium librorū suorum summam ibi coaceruatam & accumulata esse. Unde & Summæ nomen ei libro imposuit. At etiam in ultimo cap. libri de Inuestigatione, se scripsisse in Summa, ea quæ digitis extraxerat, & oculis uiderat, & manibus tetigerat. Scribit etiam cap. 15. Summæ, hanc artē ueram esse, quam se uidisse, & ueritatem assequutum esse scribit: unde satis constat, Summam à Gebro experto fuisse scriptā. Itaq; si liber Inuestigationis ab eodem experto scriptus esset, oporteret Gebrū in ambobus idem sentire, & sibi similem esse. At nisi per præparationē in ultimo cap. libri de Inuestigatione, interpreteris medicinā tertij ordinis, faciliè deprehendes Gebrū aliter sentire in Summa, quam in lib. Inuestigationis. Cuius hæc sunt uerba cap. 69. suæ Summæ.

GEBER.

Saturni uerò & similiter iouis essentia multiplex adhibetur præparatio, secundum multiplicem ipsorū ad perfectionē approximationis, aut elongationis ab ea gradum. Cum sit igitur aliud ex corruptentibus, illorū profundo adueniens, & ipsorum naturæ radicitus innatū, sulfureitatis scilicet terreitas atq; impuritas terræ arg. uiui, illorum essentia, in principijs creationis cōmissa: aliud uerò superueniens post primā eorum mitionem, & corruptionē adducens, & huius generis sunt sulfureitas cōburens, & illius impuritas, & arg. uiui fœda substantia, quæ omnia sunt Saturni & iouis substantiā corruptentia. Sed horum quidem alterum, (scilicet primū) impossibile est remoueri, per alicuius medicinæ primi ordinis industriam. Alterum uerò paruo adminiculo remoueri cōtingit, illud quidem remoueri impossibile est, propterea quòd prima illa corruptentia in principijs naturæ propriæ horum corporū in ueram essentiam cōmissa fuerūt, & uera essentia facta sunt. ideoq; cum non sit possibile, ueram rei cuiusq; in natura remouere essentiam, re ipsa permanente, non fuit possibile ab eis hæc corruptentia delere. Quamobrem quidam philosophi putauerunt, hanc ob causam ad finē artis optatum perueniri non posse. Et nos quidem, nostro tempore hanc inquirentes scientiam, peruenimus ad hoc idem, quòd similiter nullo, quantumuis ingenioso, præparationis modo potuimus, corpora (subaudi ignobilia) illustrare cum complemento sui fulgoris lucidi, quin cōtingeret illa ex toto infici, & penitus denigrari.

Quæ uerba quantum aduersentur ultimo cap. libri Inuestigationis, nemo est, qui non uideat. Proinde cum Geber non nisi expertus Summam scripserit, colligendum est librum Inuestigationis ex officina Gebri non prodijisse, aut à Gebro in experto editū, aut saltem præparationē in libro Inuestigationis, modo super dicto esse interpretandam, cum hi duo loci alioqui ex diametro pugnent, & nulla alia ratione conciliari possint. Atqui Geber cap. 70. suæ Summæ, suum agnoscit librum Inuestigationis, & cap. 1. libri Inuestigationis, testatur Summam à se prius fuisse scriptam. Proinde cum uterq; à Gebro experto scriptus fuerit, cogimur necessario admittere, præparationē in ultimo cap. libri Inuestigationis pro medicina tertij ordinis interpretandam esse. Cum enim omnis præparatio ignobilium metallorū, aut fiat per adhibitā medicinā, aut sine medicina, oportet eam præparationē, qua imperfecta corpora perfectis euadere splendidiōra, in lib. Inuestigationis scribit, harū duarum alterā esse, sed non est ea, quæ sit citra medicinam: igitur erit illa, quæ sit beneficio medicinæ adhibita. Quòd non sit ea, quæ sit citra medicinā, hinc patet. Omnis præparatio imperfectorū, quæ sit citra medicinā, teste Gebro, aut est eorū in calcem reductio, & calcis ablutio & descensio, aut est calcis in aquā resolutio, & calcis solutæ cōgelatio, & in massam solidam reductio, aut calcis cum spiritu aliquo eleuatio, aut eorū cum arg. uiuō mistorū ablutio, & absterisio, aut limaturæ eorū cum sale, uel alumine, uel uitro mistæ descensio. Atqui nulla harū præparationū per se, nec omnes in unū cum ulū redactæ æquare

possunt ignobilia metalla auro & argento in claritate, splendore, seu puritate: quia Geber peractis his omnibus præparationibus, cõponit eis medicinas: quæ beneficio ad splendore & puritatem auri uel argenti promoueantur. Quod agendum non esset, si antedictis præparationibus id obrinuissent. Bene enim ualentibus, non opus est medico, nec etiam medicina. Quocirca cum per præparationes, quæ fiunt citra medicinam id obtineri non possit, superest ut fiat per præparationem, quæ fit per medicinam adhibitã. Atqui omnis præparatio, quæ fit per medicinam, teste Gebro cap. 76. suæ Summæ, Aut est præparatio medicinarum primæ, aut secundæ, aut tertiæ ordinis. Itaque oportet præparationem illam, de qua Geber agit, in ultimo cap. libri Inuestigationis, harum trium aliquam esse. Atqui non est præparatio medicinarum primæ ordinis, ut Geber testatur, cap. 69. his uerbis. Sed horum (corruptentium subaudi) alterum impossibile est remoueri per alticulus medicinarum primæ ordinis industriam, quod etiã patet ex diffinitione medicinarum primæ ordinis, quam Geber cap. 76. sic describit. Dico autem primæ ordinis medicinam, omnem præparationem mineralium, quæ super diminuta à perfectione corpora proiecta, alterationem quidem imprimit, non tamen adducit cõplementum sufficiens, quin contingat alteratum corrupti & mutari, cum euaporatione impressiois medicinarum illius totali. Proinde cum non sit medicina primæ ordinis, oportet, ut sit medicina tertiæ, aut secundæ. Atqui medicina secundæ ordinis, id præstare non potest, ut testatur eius diffinitio, quam Geber attulit cap. 76. his uerbis. Secundum uerò ordinis medicinam, dicimus omnem præparationem, quæ quãdo super diminuta à perfectione corpora proiecta est, alterat in differentiam aliquam cõplementi, relicta differentijs aliquibus corruptionis omnino. Igitur erit medicina tertiæ ordinis præparatio illa, qua Geber in lib. Inuestigationis, ait metalla ignobilissima maioris effici claritatis, fulgoris, & puritatis, quam sint metalla à natura nobilitata, quod Geber testatur cap. 80. his uerbis. Quia igitur corporum, (ignobilium subaudi) est aliquid impermutabile, quod in corpora dicitur innatum est, quod per medicinam secundæ ordinis tolli non potest, ideo omnis illa medicina, quæ illud de cõmisso tollit, non secundæ, sed tertiæ & maioris ordinis appellatur medicina: quod etiã constat ex eius diffinitione cap. 76. scripta his uerbis. Medicina tertiæ ordinis, est illa præparatio, quæ quando corporibus aduenit, omnem corruptionem cum projectione sua tollit, & cum omni cõplemento perficit. Et est ea, ut ait cap. 67. qua durum, mollescit, & molle indurat corpus, & fugituum, figitur, & foedum, illustratur splendore inenarrabili, & eo, qui supra naturam existit. Audis saltim hinc Gebrum aperte docentem, metalla ignobilissima, beneficio summæ illius medicinarum, euadere splendidiora metallis à natura splendore dotatis, nullamque esse præparationem aut medicinam, quæ id præstare possit, excepta medicina maioris, & tertiæ ordinis, quæ est Elixir. Itaque duxi se tandem, licet inuitum & nolentem, quò te primò ducere proposueram. Hoc enim dilemmate in initio usus sum, aut locum illum, quem tu mihi obsecisti, à Gebro nondum experto fuisse scriptum, aut si id non est, per præparationem interpretandam ibi esse summam illam philosophorum medicinam, ignobilia metalla nobilitantem. Ex his igitur satis constat, Iouem, Saturnum, Venere, & Martem, non solum in cute seu in cortice, sed in intimis suis medullis polluta, & coquinata esse, & eorum contagionem adeò inosstam esse, ut nulla præparatione, quantumuis ingeniosa, aboleri possit, nisi eis adhibeatur, maioris & tertiæ ordinis medicina, id est Elixir. Quòd si nullo alio quam Elixiris beneficio lepra & contagione sua liberari possunt, & Elixir omnium philosophorum testimonio, non nisi ex re mundissima confici possit, necesse est, ut mundissima euadant, priusquam ex eis confici possit Elixir. Atqui mundissima efficit non possunt, citra beneficium summæ medicinarum philosophorum. Igitur antequam ex eis confici queat Elixir, oportet illis adhiberi summam illam medicinam. Sed simul atque illis adhibetur summa illa medicina, illico transeunt in aurum uel argentum,

Medicina
ordinis

Medicina
ordinis

Medicina
ordinis

Medicina
ordinis

lyso

gentum, ut omnes testantur Alchemiz auctores. Igitur ex metallis imperfectis non potest fieri Elixir, nisi prius in aurum & argentum transmutentur. Quod si ita est, igitur ex auro & argento Elixir confici necesse est. Quibus aptissime quædrat authoritas Platonis, sic dicentis: Corporibus imperfectis, licet interdum uti possis, eis tamen ad Elixir non indiges, cum non possis habere ex ipsis illud quod est maioris temperantiz & minoris fræcis. quod si eis uti uolueris: oportet primò, ut conuertas ea in similitudinem duorum aut corporum perfectorum, quod nunquam fiet, donec Sol & Luna, in uno corpore iuncta, projiciantur de super ipsa. Valeat igitur & Bachonis & Braceschi, & reliquorum omnium error, qui Elixir non ex auro & argento, sed ex Ioue, Marte, aut quapiam alia re conficiendum esse opinantur. Sed obstrepet mihi iterum quispiam, & dicit. Philosophi ubiq; docent aurum & argentum suum, non esse aurum & argentum vulgi. Ideoq; contendit, ex auro & argento, quibus vulgò utimur, Elixir conficiendum non esse. Turbaret me profectò, præ cæteris omnibus hæc obiectio, nisi Arnoldus Villanouanus cap. 38. sui Rosarij minoris, eam aperte enodasset: cuius hæc sunt uerba. Projice ergo unum pondus de ipsa medicina super mille partes Mercurij, uel Luuz, & fiet Sol melior, quam Sol de minera productus: quia aurum & argentum Elixiris, excedunt aurum & argentum vulgi, in omnibus suis proprietatibus. Vnde dicunt Philosophi, quòd aurum & argentum eorum, nõ sunt aurum & argentum vulgi: quoniam additur eis additio magna in tinctura, & perseverantia in igne, & in proprietatibus operationum, & multarum utilitatum ad omnem utilitatem expellendam. Ex his Arnoldi uerbis facillimè intelligis, quid sibi uelint Philosophi, cum aurum & argentum suum alia esse dicunt, quam sint aurum & argentum vulgi. Quæ interpretatio cum non sit mea, sed Arnoldi, uiri hæc in arte celeberrimi & fide digni, neminem adeò temerarium fore existimo, qui eam ausit respuere. Nihilominus tamen, ut morosis omnino satisficiat, nos eam obiectionem alio modo diluemus. Dicimus igitur, ubi aurum & argentum, artis beneficio in spiritualem & actiuam naturam redierunt, id est, postquam de potentia ad actum iter fecerunt, tunc philosophica dici, & longè alta esse à uulgaribus. Nam uulgaria, quandiu in naturali suo statu permanent, mortua sunt, id est actionis expertia: quoniam reliqua metalla nobilitate non possunt. At si arte naturæ ministra in actiuam conditionem promoueantur, ita ut eorum potentia sopita excitetur, & in actum prodeat, tunc reliqua omnia mutabunt metalla: & tunc cum libera agendi & mutandi facultate polleant, & potiantur, profectò longè alia sunt, quam sint illa uulgaria. Vnde non immeritò, tunc dicitur aurum uel argentum Philosophorum, hoc est à Philosophis elaboratum, & ad subliorem conditionem euectum, non esse aurum uel argentum vulgi. Quam interpretationem, ne quis contemnat, sciat eam non esse à me confictam, sed esse Aros Philosophi, cuius hæc sunt uerba in libro suo ad regem Nephes. Et est sciendum, inquit, quod in nostro lapide sunt Sol & Luna, in uirtute & potentia, atque etiam in natura: quia si hæc in dicto lapide non essent, non fieret inde Sol, neque Luna. Et tamen ipse Sol in lapide existens non est, sicut Sol communis, nec Luna eodem modo, sicut Luna communis: quia Sol & Luna existentes in dicta confectione, sunt meliores & subtiliores facti, quam sint manentes in ipsa natura uulgaris, cuius hæc est ratio: quia manentes in ipsa natura uulgaris, sunt penitus mortui, & nullam exercere possunt actionem: at ubi transferuntur in Elixir, tunc potentissimè agunt in reliqua metalla. Hinc itaq; familiarissimè intelligi potest, quid sibi uelint Philosophi, cum dicunt aurum & argentum suum non esse illa uulgaria. Non enim eò id spectat, ut lapidem ex auro & argento formari negent, (sicut enim hæc in lapide reuera non essent, ut ait Aaros, nõ fieret inde Sol aut Luna, quia si alchemia, ut ait Lullus, aurificaret sine auro, & argëtificaret sine argento, diffinitio principij esset falsa, & aurum non esset principium in ra-

rone aurificandi, quod est falsum) sed cum à philosophis alterata, & sublimata in cōfectione lapidis fuerunt, tunc longè alia sunt, quàm sint illa uulgaria, in naturalis statu permanentia. Proinde falluntur, qui sic ratiocinantur: Aurum & arg. philosophorū non sunt illa uulgaria. Igitur lapis philosophorū, non fit ex auro & arg. uulgari. Id enim ita interpretandum nō est, ut ex Arnoldi & Aros testimonio perspicuū est. Imò si lapis philosophorū ex auro & arg. uulgi non fieret, sed ex aliquo alio auro uulgo ignoto, oporteret aurum illud ab specie & forma substantiali auri uulgaris alienū esse. Nam si esset eiusdem speciei, esset eiusdem formæ substantialis (cum unius speciei sit unica differentia specifica) & per consequens esset idem cum auro uulgari. Quòd si non est idem cum auro uulgari, igitur erit alienum à forma & specie auri uulgaris. Atqui diuersarum substantialium formarū diuersæ & distimiles sunt informationes (quia species à specie non differt, nisi à ratione suæ formæ). Igitur huius auri, quod tu ais alienū esse à forma auri uulgaris, diuersa erit informatio, hoc est, aurū eius actione ex metallis imperfectis, in projectione generatū, nullā habebit cōformitatē cum auro uulgari. Sin secus, oporteret necessariò eos fateri, easdē proprietates in specie manare à diuersis formis, qd certè est impossibile. Quod si ita est, pfecto homines ipsum pro auro nō agnoscēt, & nullius erit apud eos pretij. Itaq; si uulgnis eo nō utat in pretijs rerū pro auro simili minerali, si homines ipsum pro auro nō habeat, & agnoscāt, quis erit usus eius? quæ nā esset eius utilitas? Facessant igitur huiusmodi cauillationes, & auri effectricē formā ex solo auro uulgari, argenteā ex solo arg. cōmuni, effodiendā esse, indubiè credamus. Et cū solius formæ essentialis auri propriū sit, aurū efficere, (forma enim est illa, quæ dat esse rei) pfecto inde perspicuum est Elixir aurificū ex auro, argentificū ex argento, conficiendum esse necessariò. Quod ut omnes facillimè intelligāt, & dehinc nullus impostor eos fallere possit, ego hæc frequenti ratiocinatione id apertissimum reddam, fauente Diuina maiestate.

CAPVT VI.

Eorum, quæ ex elemētis, pfectè mistis, generata sunt, alia animalia, alia uegetabilia, alia mineralia sunt. Proinde expendamus primū, num ex uegetabilibus, aut animantibus fieri possit hæc gēma philosophica, ignobilis metalla in aurū mutans, uel in arg. Quod ut exactissimè discutiamus, utendū est regula Lydia, hoc est, principio aliquo philosophico, quo duce falli & errore non possumus. Philosophi autē inter cætera unicum nobis reliquerunt, quo duce nūquam falli poterimus, scilicet extrema lapidis philosophici, altera ex parte esse arg. uiuum & sulfur, altera ex parte esse ipsum Elixir, & horum duorum extremorum mediā esse metalla. Hoc autem nobis scriptum reliquerunt, ut intelligamus, quæ nam sint propinquissima huius artis principia ad Elixiris cōfectionem. Et enim quia hæc est perpetua & inuolabilis lex naturæ, ut ab extremo, à quo fit motus & progressus, nihil promoueri possit ad extremum, ad quod tendit & refertur motus, nisi per interiecta media: Hinc admonemur, nihil posse ad Elixiris formam peruenire, etiā si sulfuris & arg. uiui naturam conceperit, nisi interiectam inter hæc duo extrema metalli formam subeat, & experietur: ueluti binarius nūmerus in quaternariū mutari non potest, nisi primò subeat ternariū. Et quem admodum nihil potest Elixiris formam cōcipere, quin prius metallum euaserit, & nihil potest fieri metallum, nisi primò sulfuris & arg. uiui naturā conceperit, quæ sunt metallorū generandorum principia: ita nihil potest sulfuris & arg. uiui naturam cōcepisse, quin reuera sit minerale. Itaq; cum uegetabilia & animalia à mineralium catalogo sint aliena, ut Elixiris naturā obtinere queant, oportet primò, ut mineralia euadāt, & ubi mineralia euaserint, necesse est, ut sulfuris & arg. uiui naturam induant, & in proximam atq; immediatā metallorū materiā uertantur: quo ubi peruenerint oportet, ut ad metallicā formā promoueātur, & ubi metalli formā obtinuerint, tunc in Elixir mutari poterūt. Ars autē hoc præstare non potest,

potest, & huic negotio obeundo, id est generandis metallorū principijs, se imparem esse agnoscit, & profitetur. Vnde Geber cap. 24. suæ Summæ, de Supponentibus artem in uegetabilibus sic ait. Possibile quidem ponunt naturæ, sed non sibi: licet enim eorū uita, inquit, in centenas annorū myriades protendatur: citius tamen operi succumbent, & labori suscepto super sedebunt, quàm extremā coronidem operi imponere queant. In quorum derisionem Richardus Anglicus cap. 10. sui Correctorij, sic scribit. Quare fatui sunt, qui tot, & tam diuersa negotia, & sophisticationes ad decipiendum homines adducunt, scilicet secundinas, testas quorū, crines, sanguinem rufi hominis, basiliscum, uermes, bufones, herbas, stercus humanū, & sic de infinitis generibus stercoreū, uolentes cum pessimis optima conficere, & naturæ defectum cum his adimplere, & sterces seminando, triticum metere, quod est impossibile. Nam quæ seminauerit homo, hæc & metet. Ergo si sterces seminat, sterces etiam metet. Quare non mirū, inquit, si nullus eorū cum tali stercore perficit. At insurget quispiā, & dicit: Si neq; ex uegetabilibus, neq; ex animalibus Elixir confici potest, quo pacto uera & probanda erunt eorū philosophorū scripta, qui lapidem philosophicū in omni loco, & in qualibet re esse scribunt? Possent ego cum multis respondere, hoc à philosophis per analogiā, & similitudinē quandā dictum esse, eo quod lapis philosophorum per similitudinē habeat quandam affinitatē cum omni re uegetabili, animali & minerali: quæ admodū homo cum omnibus rebus analogiā quandam habet: unde & *μικροκομω* à philosophis dictus est. Et si hanc adferrem solutionē, nihil profecto alienum à ueritate adferre, res enim ira habet, & multi philosophorū hanc difficultatē hoc responso enodauerunt. Sed quoniā ego aliam, multo magis ueritati cōsentaneam, huiusmodi solutionē ex Lullo, uiro hac in arte singulari & stupendo didici, malo eam adferre, quàm superiorē. Quæ ut ab omnibus familia: iter intelligi possit, sciendum est, omniū philosophorum testimonio, res esse *Elixiris* partes, scilicet animā, corpus, & spiritum. Anima nihil aliud est, quàm fermentū uel forma Elixiris. Corpus est pasta, seu materia, quæ duæ partes ex solis metallis depromenda sunt, utpote forma ex Sole & Luna, materia ex Saturno, Ioue, Venere, & Marte, ut superius ex Lullo indicauimus. *Tertia* uerò pars lapidis, est spiritus, qui cū sit sedes, & uehiculu. n animæ, animā corpori infundit, & hæc duo extrema, in dissolubili confederationis uinculo cōponit, & copulat: quo mediatore sublato, anima cum corpore nunquā fœdus inire possit. Etenim non bene cōueniunt, nec in una sede morantur duo extrema, nisi beneficio alicuius mediæ cōsiliunt, & confœderentur. hic spiritus nihil aliud est, quàm liquor ille, formā & materiam lapidis attenuans, & in spiritualement naturā reuocans: qui spiritus, interdum à philosophis cælum, interdum Mercurius solutius, interdum menstrū, interdum azoch, interdum quinta Essentia, & innumeris alijs nominibus nuncupat. Hunc spiritum Lullus in tertia Distinct. de quinta Essentia, cap. de Modo extrahendi Mercuriū nostrū, testat ex omni re elemētari, tam uegetabili, q̄ animali, atq; etiam minerali posse depromi. Sed inter ea, inquit, nōnulla sunt ad eō remota ab arte, ut unius hominis uita huius spiritus extractioni nō satis sit: alia uerò ad eō sunt propinqua arti, ut intra paucos menses, hic spiritus ab eis obtineri possit. Quod si hic spiritus ex animalibus elicif, tunc, inquit, cap. ultimo eiusdem tertiæ Distinctionis, animalis nominatur: si ex uegetabilibus uegetabilis, ex mineralibus uerò mineralis. Et si in Elixiris confectioe spiritus animalis assumatur, tunc lapis animalis dicitur: si spiritus fuerit uegetabilis, & lapis nuncupabitur uegetabilis: si aut mineralis fuerit, & lapis à minerali spiritu, mineralis denominationē suscipiet. Et hoc est, quod philosophi sibi uolunt, cum triplicē faciūt lapidem, scilicet animale, uegetabile, & minérale. Quā ego cognitionem nō Gebro, nō Arnaldo, nō Rasi, nō Alberto, sed soli Lullo acceptā fero. Ex alijs enim nunquā intelligere potui, quid sibi uellet lapis animalis, quid uegetabilis, aut quid mineralia. Arnol

Lullus
Elixir ex
17. u.

in pns

in pns Col
mensura
e/bercia.

enim & pleriq; alij, quibus solus lapis mineralis notus fuit, & familiaris, cum nul-
lam aliam Elixiris conficiendi uiam notam haberent, uiolentam interpretatio-
nem huic loco attulerunt, & docuerūt dici mineralem, quod re uera ex minerali-
bus lapis cōficiatur, animalem uerò, eo quod animam, id est tincturam habeat, ue-
getabilem autem, quod more uegetabilū uirtus eius crescat, & propagetur. Sed
hæc interpretatio coacta est, & uiolenta, ut ex Lullo in finitibus in locis patet. Quæ
aut ratio impulerit olim philosophos, ad spiritum laudis à uegetabilibus, & ani-
malibus mutandum: ego eam, ut à Lullo didici, edocebo. Per multi philosopho-
rum, quibus non tanta uir ignobilis metallorum in aurum & arg. uertendorum
cura, quanta incolumitatis corporis humani fouendæ & instaurandæ, cum sciret
aurum miris uirtutibus ad conferuandam incolumitatem, & ad æquandos humo-
res, à natura esse dotatum, & experirentur, aurum cum aqua arg. uiui, & aliorum
mineralium liquatū, perniciosissimam toxicam naturam concipere, existimauerunt se
rem magnam assequuturos, si ex animalibus, aut uegetabilibus salubribus aquas
educere possent, cum quibus aurum in liquorem potabilem, cum conferuatione
naturæ suæ saluberrimæ, redigi posset. Quod tãdem sunt assequuti, & hoc modo
aurum in liquorem saluberrimū, & ad cōseruandam humani corporis incolumi-
tatem utilissimum redegerunt, quem liquorē uulgus chymistarū, aurum potabile
nuncupat. Et cum aurū hac uia in liquorē reuocassent, periculum fecerunt, num
hic liquor aureus ad transmutationem metallorū aliquid posset. Et hac experien-
tia cognouerunt, Elixir aureum & argenteū non minus fieri posse cum spiritu a-
nimali, aut uegetabili, quàm cum minerali. Hoc tantū inter eos spiritus disci-
men esse docuerūt, quod metalla actione spiritus animalis, aut uegetabilis liqua-
ta, in sulfur seu terram foliatā sublimari non possunt, nisi eis addatur arg. utuū mi-
nerale. Potest aut ex metallis, etiam si hoc modo non sublimentur, Elixir confici.
Nam reductio metallorū in terram foliatā nō est semper necessaria, ut ait Lullus
in ultimo suo Testamento. Inter Elixir uerò animale, uegetabile, & minerale, hoc
interest, ut docet Lullus in Epistola sua accurtatoria: quia minerale cōfictur cum
aqua quadam minerali, quæ adeò perniciosa est, ut inerior sumpta, omnia uisce-
ra corrodat & præsentaneā mortē adferat. Vnde fit ut aurum alchymicum, quod
fit ex corrosiuis, hoc est, quod fit per projectionem lapidis mineralis, sit corpori
humano perniciosissimū. Quò fit, ut Ioannes de Rupefcissa, in confectioe auri
potabilis moneat, eligendū esse aurū Dei, ut ille uocat, id est, aurū à natura in mi-
neris genitū. In animali aut, inquit, interdum est summa medicina corporibus hu-
manis, ut si spiritus ex sanguine humano extrahatur aut ex melle. In uegetabili
aut lapide, ipse spiritus quintæ Essentiæ, est restitutio iuuentutis, & cōseruatio cor-
poris humani, ab omni accidentalī corruptione, & aurū per projectionē lapidis
uegetabilis: constat, inquit, uirtute bonitatis uincit, & superat ipsum aurū natu-
rale, propter quintā Essentiā uegetabilem, de qua lapis imprægnatur, quæ in mun-
do infinita mirabilia facit. Hæc aqua uegetabilis, est diuinū & exleste illud men-
struum, quod ubiq; Lullus prædicat, & cum quo aurū & argentū liquantur, sub
conseruatione naturæ suæ saluberrimæ, quæ spoliantur, quotiescunq; cum spiri-
tibus mineralium colliquantur. Vnde & Lullus, hanc aquā uegetabilem intelligit,
ubicunq; ait, aurum & arg. liquanda esse cum rebus sui generis: Licet enim hæc
aqua aliena sit à genere auri, si naturam metallicam species, in hoc tamē cū auro
symbolū habet, & affinitatē, quod nō minus quàm aurū corpori humano sit salu-
bris. Nec est quod quisquā eam uegetabilē diei cauetur, eo solo nomine quod
metalla eius actione quodammodo uegetentur: sed etiā, ut ait Lullus in libello Lucis
Mercuriorū, quia ex uegetabilibus depromitur. Spiritus enim lapidis, teste Lullo
ex qualibet elementari, siue animali, seu uegetabili, seu minerali elici potest.
Non me latet Aureliū Augurellum in primo & secundo libro suæ Chrysopœie,
huic opinioni fidem detrahere. Scio etiam Ianum Laciniū Calabrum, ab hac in-
terpretatione

terpretatione abhorre, & alienum esse. Sed Augurellus, licet alioqui doctus fuerit, nunquam tamen Lulli scripta intellexit. Nec miror, si id Augurellum la-
tuerit, cum uideam Arnoldo Villanouano, uiro in hac re uersatissimo, lapidem uegetabilem nunquam innotuisse. Lacinius, licet uir doctus sit, non est quod mi-
retur, si id hactenus non norit, homines enim fumus, & falli interdum possumus. Quod si is hanc rem paulò accuratius ex uerbis Lulli expendere, scio eum hae-
c in re suffragatorem mihi futurum. Nam cum menstruum minerale, nihil aliud præstare queat, quàm metalla à corporea, & densa illa conditione auocare, & ad
spiritualem naturam reducere, cumq; metalla in spiritum uersa sint Elixir, certè
cum menstruum animale & uegetabile, eandem metallorum in spiritum redur-
tionem, teste ipsa experientia, præstare possint, nemini mirum uideri debet, si
beneficio menstrui uegetabilis, & animalis, metalla in Elixir mutantur. Hoc tam-
tùm lector emonitum uelim, inter uegetabilia uitri, inter animalia api, inter mi-
neralia argento uiuo primatum deferti.

uestim

Sed ut ad rem, unde digressi fumus, redeamus; diluenda nobis est paucis supe-
rior illa obiectio, qua quærebatur: quomodo interpretanda essent uerba philoso-
phorum, ubi aiunt lapidem suum in omni loco & in omni re inueniri. Cui quæ-
stioni ut satis faciamus, dicimus cum Lullo tres esse partes lapidis, corpus, ani-
mam, & spiritum. Et quoniam spiritus, est pars lapidis, imò ea pars, quæ toti la-
pidi nomen imponit, & cuius beneficio reliquæ duæ partes copulantur, cum hic
spiritus in omni re tam uegetabili, quàm animali, & minerali reperitur, & in om-
ni loco inueniri possit aliquod uegetabile, animale, aut minerale: idcirco philo-
sophi lapidem suum in omni loco, & in omni re reperiri scripserunt. Vnde satis
perspicuum est, quàm præposterè utantur hac autoritate ij omnes, qui inde col-
ligunt lapidis formam, seu tincturam, ex omni re elici posse, cum certo certius sit
Elixiris aurifici formam ex solo auro, argentifici ex solo argento effodiendam
esse. Sed insurget iterum quispiam, & dicet. Philosophi sæpissime utuntur oleis,
tam albis, quàm rubeis, ex felle taurino, ex albumine, & uitellis ouorum, imò &
ex ipsis capillis humanis expressis, & uidentur in huiusmodi rebus tincturam au-
ream, & argenteam uenari. Fateor ego huiusmodi rebus inesse nonnullam tin-
cturam: experimur enim fumum capillorum humanorū, suspensam argenti bra-
cteam colore quodam citrino inficere. uidemus æs ignitum, sæpius in oleo tarta-
ri submersum, candorem quendam argenteū concipere. Sed hæc tincturæ cum mi-
nerales non sint, & per consequens nec metallicæ, cum etiam in igne pereant, &
absuantur, non sunt illæ, quas philosophi uenantur. At si eas in his rebus non
quærant philosophi, quorsum igitur huiusmodi rebus in Elixiris suis utuntur?
Dicam ego quod sentio, imò quod res ipsa habet. Per multi philosophorum A-
rabum, postquam medicinas suas confecerant, ut eis ingressum, & penetrandū
acumen conciliarent, imbuebant, seu incerbant (ut artis uocabulo utar) eas me-
dicinas huiusmodi oleis ex animalibus expressis, non eum in finē ut tingerent,
sed ut penetrarent corpora transmutanda, & instar ceræ liquari possent, unde & eā
operationē uocarunt incerationē. Quod testatur Geber (qui in ea aliquando fuit
opinionē, licet tandem resipuerit) cap. 13. libri sui, de Inuentione ueritatis inscri-
pti, cuius hæc sunt uerba. Non dico, quòd hæc olea dent humiditatē radicalē mi-
neralem, sed saluant tincturā à cōbustione donec ingrediatur, & postea fugiunt
in expressione ignis, ut alibi à nobis narratū est. Hactenus igitur manifestè cō-
stat, formā auri uel arg. effectricē, neq; ex uegetabilibus, neq; ex animalibus eli-
ciendam esse. Quod cum ita sit, superest, ut ex folis mineralibus eliciat. Sed quo-
niā tres sunt mineraliū classes, tribus & species: nèpe mineralia lapidea (ut sunt
gēme & saxa omnia) præter ea media seu minima mineralia (è quorū numero sunt
sulfur, arsenicū, arg. uiuū, talch, atramēta, sales, alumina, tutia, antimoniu, & re-
liqua omnia marchasitarū genera) postremò ipsa metalla, idcirco uidendum est

Mmezu

primò, num ex gemmis, aut quibusuis alijs corporibus lapideis elici possit hæc forma Elixiris auri, uel argentei.

CAPVT VII.

Quod facile assequemur & intelligemus si ea rationis trutinã hinc utamur, qua in librãdis & expẽdendis uegetabilibus & animalibus usi sumus. hæc enim adeò certa est, ut falli nos nunquam patiatur. hæc est regula illa Lydiã, circinus ille geometricus, & lapis ille Lydius, ad quem exactissimè hæc omnia sunt exploranda. Hoc igitur nobis perpetuò proponamus oportet, nihil esse in rerum natura, quod peruenire queat ad naturam Elixiris, nisi primò fiat metallum, nec metallum fieri, nisi prius naturam, ram sulfuris, quàm arg. uiui cõceperit, nec tale, quin simul sit minerale. Proinde licet gẽme & reliqua corpora lapidea sint mineralia, nunquam tamen Elixiris formam attingere poterunt, quin prius metallicam naturam induant, nec eò unquam peruenient, nisi prius in proximam & immediatam metallorum materiam mutantur. At cum in principijs metallorum generandis naturam assequi non possimus, ut testantur omnes philosophi, hinc uel maximè constat, nos ex mineralibus lapideis, neq; metalla, nec per consequens Elixir, conficere posse. *Nunc* minora seu media mineralia excutiamus, & perlustremus. Sed hæc sunt duplicia. alia enim sunt magis, alia minus metallis conformia. Quæ maiorem habent cum metallis affinitatem, sunt arsenicum seu auripigmentum, arg. uiuum, antimonium, tutia, & omnes aliæ marchasitæ. Minus autem affinia sunt, sulfur, talch, atramenta, sales, & alumina. Videamus igitur, num ex magis affinis confici possit Elixir. Et primò antimonium excutiamus, quod cum nondum sit metallum, sed marchasita plumbea tantum, in Elixir transire non potest, quin prius euadat metallum, & metalli diffinitionem sibi uen dicare queat. Et quanuis in metallum mutetur, perpetuò tamen plumbeam naturam sapiet, cum sit marchasita plumbea. Quòd si ita est, certè cum natura nobis plumbum abundè protulerit, non est, quòd in antimonio in plumbum mutando nos occupemus. At dicit quispiam, antimonium, ut philosophi testantur, & ipsa docet experientia, à natura fuit ditatum sulfure quodam rubeo, incremabili & fixo, quæ sunt conditiones sulfuris ipsius auri. Fateor, id enim expertus sum. Sed cum causa ignobilitatis metallorum, sit inopia argenti uiui, mundi, & fixi, profectò ex antimonio, cuius argentum uiuum est plumbeum, ignobile, & contaminatissimum, necnon fixationis expertus, Elixir formari non poterit. Nunc de auripigmento agamus, quòd permulti philosophorum docèt esse proximam & immediatam metallorum materiam. quòd licet ita sit, Elixiri tamen in formando ineptum esse satis constat, donec metallum euaserit. Quantum ad reliquas marchasitas attinet, cum ex in metallum sint mutadæ, antequàm in Elixir transire queant, & nobis natura cuiusuis generis metalla abundè contulerit, nos beneficio metallorum excusamur à laboribus marchasitarum in metallicam formam ducendarum. Restat excutiendum argentum uiuum, quòd cum sit alterum lapidis extremũ, nempe illud à quo fit motus, profectò cum ab extremo ad extremum non pateat accessus, nisi per media interiecta, arg. uiuum non poterit promoueri ad alterum extremum, hoc est ad naturam Elixiris; nisi per interiectã metallorum formã, hoc est, nisi primò efficiatur metallum; Quòd Geber satis aperte indicat, ubi docet, Mercuriũ ex natura sua fugaci ad naturam fixã esse ducendum. Quòd si in metallum prius est mutandũ, ergo aut in plumbum, aut stãnum, aut æs, aut ferrũ, aut aurum, aut argentum. Atqui natura hæc omnia metallorum genera nobis liberalissimè obtulit. Immunes igitur sumus ab immensis laboribus, in arg. uiuo in metallum ducendo subeundis. Cũ igitur ea media mineralia, quæ metallis magis sunt affinia, non possint obtinere formã Elixiris, quin prius euadat metalla, quanto minus id assequi poterunt ea media mineralia, quæ ab eo scopo longius absunt, & quæ metallis minus affinia sunt: Si enim id quod magis

Elyxir

media mineralia

magis videtur esse tale, non est tale, profectò neque id, quod minus. Vnde necessariò constat, hæc minora mineralia, quæ metallis minus sunt affinia, pervenire non posse ad formã Elixiris, antequàm evadant metalla. Quod ars præstare non potest, teste Richardo Anglico, cap. 10. sui Correctorij, cuius hæc sunt verba. Sed quia in precedenti cap. determinatum est, minora mineralia artificialiter non posse fieri metalla: Ideo propter maiorẽ veritatem, restat hoc fortius probandũ, primò sic. Quia minora mineralia de prima metallorũ materiã, quæ est mercurius, non sunt generata. Cùm autem generatio eorum cum generatione mercurij primò differat in forma, & materia & compositione: ideo etiã metalla fieri non possunt: quia vnus species vna est materia prima, & sperma, ex quo generatur. Prima pars antecedentis, quæ est minora mineralia ex mercurio non esse generata, patet per Arist. & Avic. Si autẽ deberent fieri metalla, oporteret quod primò transirent in primã metallorum materiã. Sed quia artificialiter id fieri nõ potest, ideo metalla minus effici poterunt. Et sic secũda pars antecedentis sufficienter patet, vt declaratum est in præcedenti cap. Secundò ad idem sic. Quia minora mineralia principium artis artificialiter fieri non possunt, quod est mercurius, ideo etiã medium et finem non pertingũt quæ sunt metallum, & tinctura. Consequentia tenet: quia nutrimentum in homine per generationẽ non potest fieri homo, nisi prius cõuertatur in sperma.

Proinde cùm neq; ex animalibus, neq; ex vegetabilibus, neque ex lapideis aut etiã medijs mineralibus Elixir confici possit, nisi prius ducantur in formã metallicam, superest, vt sola metalla sit propinquissima artis principia, & artia metallis sit auspicandum. Sed cum sex sint metalla, restat adhuc cognoscendum, num ex omnibus, aut ex aliquibus tantũ, & ex quibus tandẽ, sit formandum Elixir aureũ & argenteum. Quod vt exactissimè discutatur, assumendũ est nobis illud Arnoldi cap. 8. sui Rosarij minoris, scriptum, scilicet Elixir murans ignobilia metalla in aurũ & arg. multo magis digestũ & mundũ esse oportere, quã sint aurum & arg. Quod si ita est, certè necessariò colligendũ est, nullum metallum posse transire in Elixir, quin prius fuerit æquè digestum, decoctum & mundum, ac aurũ & arg. Sed nullum reliquorum metallorum tale est: nullum itaq; metallum Elixiri æquè vicinum est, ac aurum & argentũ. Quod autem nullum reliquorũ sit æquè digestũ & mundum, id ex Gebero superius notissimum fecimus. Quòd si quis his non est contentus, sciat completã decoctionem, digestionem, & munditiem esse causam effectricem nobilitatis metallorum. Puritas enim mercurij & sulfuris & fixio eorundem, quæ fit per maturam digestionẽ, est causa perfectionis auri & argenti. Quocirca si aliquod reliquorum metallorum æquè mundũ & decoctum esset, ac aurum & arg. esset per consequens æquè perfectum metallũ. quod si æquè perfectum metallum, oporteret igitur vt actũ & reuera esset aurũ aut arg. alioquin eorũ perfectionẽ æquare non posset. Cùm igitur nullum reliquorum sit æquè digestum & mundum, restat vt aurũ & arg. sint Elixiri viciniõra, quàm reliqua metalla. Et cùm transitus fieri non possit ab extremo ad extremum nisi per interiectũ medium & nullum metallum possit transire in Elixir, nisi prius sit æquè mundum & digestum ac aurum & arg. hinc certè manifestè constat nullum reliquorum quatuor metallorum, Elixiris formã attingere posse, nisi prius versum fuerit in aurum vel argentum. Meritò igitur Plato sic ait, Licet alijs metallis vti possis, tamen eius non indiges, cùm ex eis habere non possis substantiam illam mercurij & sulfuris temperatam & mundam. Quòd si eis vti volueris, necessariũ est, vt primò conuertas ea in similitudinẽ duorum corporũ perfectiorum, quod nunquã fiet, donec Sol & Luna in vno corpore iuncta projiciantur super ipsa,

Minera

Elixir

Vide quomodo ipso Platonis testimonio ex nullo metallo ignobili formari possit Elixir, quin prius illud metallum, beneficio Elixiris ex corporibus perfectis confecti in aurū mutetur vel arg. Nec citra rationē id dixit Plato. Nā si forma Elixiris aurei vel argentei (quæ est illa, cuius beneficio Elixir aureā vel argenteam confert naturā) ex Saturno, Ioue, Venere, aut Marte elici posset, necessariō oporteret eam formā eis inesse, alio qui dicendum esset, rem aliquā ibi reperiri, & per consequens ibi esse, vbi non est. Quod autē forma auri vel arg. effectrix, nulli horum quatuor metallorū insit, hinc patet. Cuiuscūq; metallo forma auri vel arg. effectrix inest, id aurū vel arg. actu esse necesse est: nā quicquid præditum est forma hominis, homo est, bruti brutum, plantæ planta, lapidis lapis, & sic in reliquis. Forma enim est, quæ dat esse rei, id quod res est, & quæ illi nomen adfert, & qua absente res illa desinit esse, quod prius erat. Sed neq; plumbū, neq; stannum, neq; æs, neq; ferrum actu est aurū aut arg. cum nō habeat passionēs & proprietates auri vel arg. Igitur nullum horum quatuor metallorū est præditū forma auri vel argenti. Atqui solius formæ auri propriū est, in materia auri (quæ omnibus metallis cōmunis est) aurum generare, & solius formæ arg. argentum efficere: proinde cū hæc formæ soli auro & arg. insint, manifestum est, nullam aliā rem sub cælo esse, quæ hanc proprietatem sibi vendicare queat, donec summus ille formarum parens & genitor, ordinem, quem semel naturæ inuiolabili religione obseruandū præcepit, sua potestate immensa reuocaret, immutaret, & penitus inuertet: quod nullo modo sperandum est, cum summa illa sapientia in suis legibus semel latis perpetuō sibi constet, & sui sit semper similis. Rectē itaq; Lullus, cū sic ait, Vbi natura desinit ibi ars incipit: desinit autē in metallis perfectis, inquit, & maximē in Sole, quia perfectus est, & à natura non potest recipere altiorē gradum. Igitur ars à Sole & Luna tanquā à medio, per viā corruptionis exordietur. Natura, inquit, non potuit per se hunc lapidem facere, sed misera est arti, cū talia reliquerit munda, vt ars ea subtiliet, & adaptet, pro forma metallorum imperfectorū transmutationum, & ipsius mercurij vulgi. Ex his itaq; satis constat formā Elixiris, in aurū metalla ignobilia vertentis ab auro, in argentum verō à solo arg. mutuandā esse, nullamq; rem sub cælo existere, seu animale, seu vegetabilē, seu mineralē, ex qua forma auri vel arg. effectrix elici possit, nisi prius in aurū vel arg. ea res versa fuerit. Sed quorsum tot rationes huc adferūt, cū hæc adeo clara sint & manifesta, vt qui negare hæc ausit, meritō cæcutire, in meridie palpare, nec minus sensu egere censendus sit, quā Philosophus ille, qui niuem negabat esse candidam.

Caput ultimum.

Redeo igitur ad te Braceſche doctissime, & quāta cum humanitate possis oro te, & obtestor, vt opinionē illam ferreā deponas, abiures, & respuas, eāq; cum aurea & argentea veritate cōmutes. Nec est, quod timeas ignominiosum tibi futurū, si pedem à pristina opinionē reuteris. Ignominia equidem & opprobrio tibi vertendū esset sempiterno, si veritate cognita non resisteres. Non est probrosus Braceſche interdum cespitare, præsertim in lubricis & arduis rebus. Propriū enim hominis est labi, errare, imō & in rebus facilimis, teste Arist. sæpe hallucinari & cæcutire. Quod si Philosophi omnes hoc propriū hominis esse falsi sunt, nec se à cōmuni lege immunes esse docuerunt agnosce quæso & tu, humani abs te alienū nihil esse. Vtinam quotquot sumus in terris homines, sapientē illū Socratē nobis proponeremus imitādū, qui hoc solo nomine sapientissimi nomen assecutus est, quod se hoc vnū scire ingenuē prædicaret, quod nihil sciret. O quā felicitissimē haberent res humanae, si Pythagoras

thagoræ doctrina inter nos locum haberet, qui primus Sophi nomen, tanquã in mortali homuncioni ineptum, arrogans, superbum, ac soli Deo vindicandum exhorruit, & Philosophi nomine contentos esse debere homines, docuit. Nõ te pudeat igitur respicere Bracesche, nõ pudeat quæso ab hac fallaci opinione discedere. Sed poteris tu mihi obijcere (& meritò certè) quid de me ipso sciam, num me aliquem Hermetem, num Argum, num erroris immunè esse credam. Dicam certè, quem me existimè Bracesche, non mentiar, & rem ipsam in genuè profitebor. Cæcus sim, ni me hominè esse videam, quòd si hominè me esse experior, demens sim deploratus, ni me non lynceam, sed noctuam, nõ Argum, sed exoculatissimam talpam esse agnoscam. Quòd si hac in parte philosophiæ non nihil lucis assecutus sum, eius ne apicem quidem perspècitati mētis meæ (quam vel in ipso meridie, singulis diebus cæcam experior) vendico, sed id totum diuinæ maiestati, quæ me indignum hoc dono dignata est, acceptum fero. Quòd nisi cælestis illa Minerva cæci Tauladani miserta fuisset, nisi cælestis mercurij intelligentia hanc cognitionè mihi instillasset, hoc est, nisi diuinus & adorandus spiritus radijs fulgoris sui mentem meã illustrasset, non solum in eodè erroris gradu tecum ego versarer, sed in profundissimã aliquã voraginem corruissem, vnde nunquã postea emerissem. Itaq; mones me tu, qualis ego ipse sim. Depinxit enim mihi Deus in te diuinum illud oraculum, Nõ sces te ipsum, quo admoneor ne insolescã, ne quid laudis mihi arrogem, ne cornua efferam, sed vt conditionem meã supplex agnoscam, demittam cristas, & in mei deiectione cælum suspiciam: deniq; vt in confessione cæcitate meæ discam, omnè laudem diuinæ maiestati deferendam esse, eiq; mentem beneficiorum memorem esse immolandã. Nec alium in finem aliquid lucis nobis Dominus impertit, nisi vt miseri mortales cæcitatem nostrã inde agnoscentes in genua procumbamus, terrã lambamus, & eum, in cuius oculis vel ipse Sol est tenebrosissimus, suspiciamus, admiremur, & adoremus. Sed vt eò redeam, vnde sum digressus, depone quæso hanc opinionè ferream Bracesche, cõmuta eam cum aurea, & lubens palinodiã cane. Quod si feceris (mihi crede) nomen tuũ alioquã illustre & gloriosum, multo magis apud omnes doctos cõmendabis. Quòd si aliqui insanæ mentis homines futuri sunt, qui te ferrum cum auro cõmutantem, & à pristina opinione pedem referentem ausint calumniari, sciant ipsi te singulari & perpetua laude apud omnes probos cumulatum iri, quòd laborum tuorum messem in cõmunem & publicam studiosorũ vtilitatem liberaliter attuleris. Afferant ipsi sua, si quid possunt, & non mordeãt, congregentur, si audent, & non latent, experiantur vires suas, & sentient nõ omnibus datum esse adire Corinthum. Quòd si veritatis zelotipia eò me tulerit, vt aliquid acrius, quàm par erat, dixerim, humanitatem tuam exoratam cupio, mi obseruandissime Bracesche, vt id mihi cãdore ignoscas Christiano, tibiq; Robertum Tauladanum fratrem fidelissimum & obsequentissimum in perpetuum promittas.

k 2

FINIS.

GEBERI ARABIS PHILOSOPHI SO- LERTISSIMI, RERVMQVE NATVRALIVM

(PRECIPVE METALLICARVM) PERITISSIMI,
 Περὶ Χημείας libellus, quē inscripsit de Inuestigatio-
 ne perfectionis, in certo Interprete.

Prefatio in qua explicat, cur hunc librum scripserit. Cap. I

INVESTIGATIONEM huius nobilissimæ scientiæ ex cōtinua & frequenti operis sedulitate, & huic compari studio nimio, necnō cogitationibus nostris profundissimis & varijs annexis, emissam vobis tradam, vt melius & apertius à vobis volumina subsequētia intelligantur, & vt intellecta, & circa eadem ingeniata & perscrutata, facilius & promptius ad effectum perducantur. Et quia est aliud, artis inuestigare rationem, quam attentare & probare subtilitates & ingenia horum: donec operando & perscrutando & experiendo, ad intentum perueniatur completū. Ideo in hoc nostro libro, quæcunque per narrata inuestigauimus, secundum nostræ mentis rationē scripsimus, artem dico perficientiæ. Non putet tamen quis, quod hanc inuestigationem composuerimus, ante librum nostrum, qui Summa perfectionis magisterij est intitulatus: in quo quæcunque vidimus & retigimus, completē secundum scientiæ ordinem determinauimus, secundum experientiam & cognitionem certam, quam scrutatione nostra, de naturalium & mineralium effectibus & transformantibus diuersis, in opere apparentibus notauimus. Et ingeniati sumus scientiam nostram prius compositam cum hoc inuestigationis cōmento, quod super ipsam declarandam composuimus, denudare. Ergo de iure hæc illā præcedit, cum per hūc librū inuestigare quæ de cognitione rei perficiētis.

De rebus corpora metallica perficientibus & corruptentibus. Cap. II

CVM ergo hæc scientia de imperfectis tractet corporibus mineralium in quantum ea perficere deceat, in primis circa hæc, duo considerauimus, Imperfectionem scilicet & Perfectionē. Circa hæc duo nostrā secundum intentionem. De rebus autem perficientibus, & corruptentibus, secundū quod per nostram inuestigauimus experientiam, hunc librum cōponimus, quia opposita iuxta se posita magis elucescunt. Res autē quæ perficit in mineralibus, est substantia arg. viui & sulfuris proportionabiliter cōmissa, per longam & tēperatam decoctionē, in visceribus terræ mundæ inspissata & fixa, cum obseruatione suæ humiditatis radicalis, non corruptentis, sed ad substantiam solidam cum ignitione debita fusibilem, & sub malleo extēsibilem producta. Per diffinitionem naturæ huius perficientis, leuius peruenire possumus ad cognitionem rei corruptentis. Et est illa, quæ à contrario sensu habet intelligi, videlicet substantia pura arg. viui & sulfuris, sine proportione debita cōmissa, vel minus decocta in visceribus terræ immūde, nec rectē inspissata, nec fixa, humiditatem habens combustibilem & corruptentem, & raræ substantiæ, & porosæ: vel habens fusionem sine ignitione debita, vel nullam, nec paritēs malleū sufficienter. Primam autem diffinitionem iuueni intrusam in his duobus corporibus, videlicet in Sole & Luna, secundū cuiuslibet perfectionē: Secundam verò in his quatuor, scilicet in stanno, plumbo, cupro, & ferro, secundū cuiuslibet imperfectionem. Et quia hæc corpora imperfecta ad sanitatē & perfectionem non sunt reducibilia, nisi contrariū in eis operetur, id est quod manifestū occultetur, & occultū manifestetur: quæ operatio vel contrariatio fit per præparationē, igitur præparatio est eis adhibenda. Est ergo præparare, superflua demere

demere, & absentia supplere, & sic notā eis immittere perfectionē: hac autē præparatione non indigent corpora perfecta. Indigēt verò præparatione tali, quæ eorū partes magis subtilientur, & à corporalitate sua ad spiritualitatem reducātur fixam. Cuius intentio est ex eis facere corpus spirituale fixum, hoc est multò magis attenuare & subtiliare, quàm erat prius. De horum omnium præparationibus secundū nostram investigationem in loco suo tractabimus sufficienter in hoc libro. Quæ postquam præparata fuerint sufficienter, erunt apta, vt de eis Elixir album, vel rubeum fiat magnum.

De lapide Philosophorum, quòd unus tantum sit, ad album & ad rubeū, & ex quibus rebus extrahatur: Deq; possibilitate ac modo perfectionis. Cap. III.

Invenimus autem Modernos nobis vnicum tantum scribere lapidem, ad album vel rubeū cōpletū, quod & verū esse cōcedimus. Nam ex quocunq; Elixir conficiatur albū vel rubeum, nihil tamen sibi aliud est, quàm arg. viuo. & sulf. quorum vnū sine altero nihil agit, nec esse potest. Et ideo vnus lapis à Philosophis nuncupat, quibus à multis extrahatur corporibus siue rebus. Extrahere enim à re in qua non est, hoc stultum cogitare esset & vanum, vt quidam fatui putauerunt, quòd nunquā erat intentio Philosophorum. Dicunt tñ multa per similitudinem. Et quia omnia corpora metallica ex arg. viuo cōposita sunt, & sulfure, puris vel impuris, per accidens, & nō in prima sua natura innatū, etiam per præparationē conuenientem tolli est possibile. Nam expoliatio accidentium non est impossibilis. Est ergo præparatio superflui demere, & defectū supplere in corporibus imperfectis, quæ fieri nō potest sine adiuatione operis, & rerum purificantiū. Diuersificatur autē præparatio, secundū diuersitatem rerū indigentū. Experientia enim nobis dedit modos agendi, scilicet calcinationem sublimationem, descensionē, solutionem, distillationem, coagulationē, fixationem, & cerationē. De quibus singulis narrationē fecimus in Summa perfectionis magisterij sufficienter. Ista enim sunt opera ad præparationem iuuantia.

De rebus præparationem iuuantibus, & earum mundatione. Cap. IIII.

Res autem præparationes iuuantes sunt iste, scilicet omnia genera saliu, aluminū, atramentorū, etiam vitrum, borax, & quæ huius naturæ sunt, & acetum acerrimum, & ignis. Et cum istis proponimus corpora imperfecta præparare, sed conuenit ea prius mundare, si aliqua immunditia in his extiterit, secundum nostram experientiam, in qua certi fuimus per prædicta.

Mundatio salis communis.

Mundatur enim sal commune per hunc modū: Primò comburatur, cōbustum in aqua cōmuni calida soluatur, solutum per filtrum distilletur, distillatū per lentum ignem in paropside vitreata congeletur, congelatū calcinetur per diem & noctem in igne mediocri, & serua ipsum sic sufficienter mundatum.

Mundatio salis alkali.

Sal alkali sic mundatur vt sal commune, & est sagimen vitri. Primò teratur, & totum soluatur in aqua communi calida, postea distilletur per filtrū, & congeletur, & calcinetur cum igne lento.

Mundatio salis gemme.

Primò teratur, deinde de illo fiat, vt de sale communi.

Mundatio salis ammoniaci.

Teratur primò cum præparatione salis communis mundati. Postea sublimet in alto aludele, donec totaliter fuerit extractum purum. Postea soluatur super porfidum, sub diuo, si de eo vis aquam facere, vel seruetur ipsum sublimatum, & purum sufficienter.

Mundatio aliorum salium.

Diuerfa autem adhuc inueniuntur saliu genera, quæ præparantur per modum iam dictum, & mundantur.

Mundatio aluminum.

Primò de alumine glaciali. Multa possunt per ipsum præparari sine ipsius mundatione aliqua: tamen in hunc modum mundatur. Ponatur in alembico, & extrahatur inde tota humiditas, quæ multum in arte ista valet. Fæces in fundo vasis remanentes, vel dissoluantur supra lapidem in aliqua parte humida, vel in aqua inde extracta, vel referentur.

Mundatio aluminis lameni.

Alumen lameni, quemadmodum glaciale præparatur, excepto quòd in hac arte maioris est virtutis.

Mundatio aliorum aluminum.

Plura adhuc inveniuntur alumina, quæ omnia, vt iam dicta præparantur, & mundantur.

Mundatio atramentorum.

Primò de nigro atramento. Nigrum sic mundatur: Primò solvatur in aceto mundo, post distilletur, & coaguletur. Vel ponatur primò in alembico, & humiditas totalis extrahatur. Fæces in hac distillatione calcinatae super porfidu, vel in sua aqua solvantur, & coagulentur. Vel ipsa aqua secundum velle artificis referuetur.

Mundatio cupero se.

Cuperosa, siue vitriolum mundatur vt atramentum nigrum. Habet tamen atramentum nigrum maiorem atramento viridi terrestreitatem.

Mundatio aliorum atramentorum.

Diuerfa sunt atramenta, & inveniuntur diuersi coloris, quæ vt prædicta mundantur.

De vitro, & boracibus.

Vitru & boracia si debito modo fuerint facta, non indigent preparatione.

Mundatio aceti acerrimi.

Acetum autem, & cuiuscumque generis acutu, seu acerbum, subtiliantur & depurantur: & illorū virtus siue effectus per distillationem melioratur. De eorū mundatione, & depuratione sufficienter tractauimus, cum quibus corpora imperfecta præparari possunt, & depurari, & meliorari, & subtiliari, igne semper debito mediante.

De preparatione & melioratione corporum in genere. Cap. V.

PRæparantur autem & depurantur per ista ad intentionem ignis, per hunc modum. Habent enim hæc corpora imperfecta humiditates superfluas, & sulfureitatem adustibilem, nigredinē in ipsis generantē, ipsaq; corrumpentē. Habent etiā terrestreitatem immundā, fæculentam, & combustibilem, nimis grossam, ingressionem impediētē & fusionē. Ista & talia sunt superflua in his corporibus prædictis, quæ in ipsis nostra experiētia & inuestigatione certa & ingeniosa sunt inuēta. Et quia hæc superflua accidentaliter his superueniunt corporibus, & nō radicaliter, & spoliatio accidentalium possibilis est, oportet nos cum igne artificiali his prædictis mundatis, superflua demere accidentia cuncta, sola substantia arg. viui & sulf. radicalis permanēte. Et hæc est integra præparatio imperfectorū, & depuratio perfecta. Melioratio, depuratio & subtilitatio horū, substantiæ pure remanētis, fit multis modis, secundū quod indiget Elixir. Præparationis ergo & depurationis in generali modus est hic. Primò enim eleuanda est cū igne proportionali tota humiditas superflua & corrupta, in illorū essentia, etiā superfluitas subtilis & cōburens, & hoc calcinādo: Deinde totalis substantia remanēs corrupta in illorū calce superflua humiditatis cōburentis & nigredinis corrodēda est cum his mundatis prædictis corrosiuis, acutis, seu acerbis, donec calx fuerit alba siue rubea, aut secundū corporis naturā & proprietatē colorata, & munda & pura ab omni superfluitate, seu corruptione prænarrata. Et hæc cum his corrosiuis mundant, terēdo, imbibendo, & lauādo. Postea verò delēda, seu deponēda est totalis terrestreitas immūda, & fæculētia cōbustibilis

stibilis & grossa, cum rebus prædictis mundatis vel puris, fusionem metallicã non habentibus, cum calce prædicta, modo prædicto depurata, commistis & bene tritis, quæ in fusione, seu calcis reductione retinebunt secũ terrestreitatẽ grossam & immundã prædictam, remanente corpore puro ex omni superfluitate corrumpente mundato, & hoc totum descendendo. Meliorationis & subtiliationis horum substantiæ puræ in generali modus hic est. Primò hoc corpus purgatum & reductum, est iterum calcinandum cum igne, & adiutorijs mundatiuis prædictis, deinde cum his quæ sunt solutiua soluendũ. Hec enim aqua lapis noster est, & argentum viuum de argento viuo, & sulfur de sulfure, ex corpore spiritali abstractum & subtiliatum, siue attenuatũ, quæ meliorari potest, confortando in ipsam virtutes elementales, cum alijs præparatis, quæ sunt ex genere sui generis: & augmentando colorem, fixationem, pondus, puritatem, fusionem, & alia omnia, quæ pertinent ad Elixir perfectum. Et iste est modus, per solos nos inuestigatus, præparationis, depurationis, subtiliationis, & meliorationis corporum mineralium in generali. Nunc transeamus ad specialem, seu particularem cuiuslibet corporis imperfecti præparationem, cum omnibus modis suis, etiam perfecti corporis mineralis. Et primò de loue.

De præparatione louis in speciali. Cap. VI.

Præparatur autem lupiter multipliciter, melius tamen per hunc modum. Et est, vt ponatur in furno calcinationis, in vase ad hoc apto, & proijciatur subtus ignis vsq; ad corporis ipsius fusionem bonam, mouendo tunc ipsius corpus liquefactum cum spatula ferrea perforata: scoriã quæ super ipsum creatur contrahendo, iterumq; corpus mouendo in ignis calore æque perdurante, donec in superficie bona quãtitas ipsius pulueris fuerit congregata. De ponatur tunc illa, & iterum moueatur, quousq; alternata vice totum corpus in puluerem subtilissimum fuerit reductum. Cribretur ergo puluis ille, & reponatur in furno, addendo illi ignem bonum ipsius fusionem non superantem, & mouendo multoties. Stet ergo in igne suæ calcinationis sic per diem naturalem, vel circiter, donec tota humiditas accidentalis, & superfluitas fuerit deleta, cum sulfure combustibili & corrumpente: postea extrahatur calx alba mundata. Nam ignis omnem fugitiuam substantiam, & inflammabilem eleuat, & consumit de prædictis, scilicet cum sale communi mundato, & alumine, & cum aceto purificato & acerbò multum lauando, & ponatur ad solem vel ad aerem, & iterum teratur, & lauetur, & desiccet, & hoc alternatim per vicem reiteretur, donec per acuitatem salium, aluminum, atque acetũ, tota eius humiditas, nigredo, & immundicia fuerint consumptæ, corrosæ, & deletæ. Tunc apponatur de vitro trito cum his prædictis. Cumq; totum impastatum fuerit, descendatur per Botum barbatum, cum sufficiente igne. Descendit enim corpus purum & mundum, remanente cum vitro & salibus, siue aluminibus, tota substantia terrea & fæculenta. In illo enim corpore mundo descenso, & reducto, est æqualis & perfecta proportio argenti viui mundi, & sulfuris albi non vrentis. Nam ignis & corrosiua totam humiditatem, & substantiam fugitiuam, inflammabilem, & corrumpentem, atque nigredinem diuiserunt, & per descensorium ipsius, siue per pastillum salium & aluminum, & vitri, diuisa est tota substantia terrea fæculenta, substantia pura & temperata cum sua proportione remanente. Postea verò calcinetur iterum hoc corpus reductum purum, cum solo sale ammoniaco puro, mundato, donec fuerit in pondere æquali, vel circiter. Cum autem bene & minutissimè fuerit calcinatum, tunc illud totum peroptimè, & bene diu teratur super porfidum, & ponatur sub diuo, in loco frigido & humido: vel in vasis vitreis in furno

*Alqua Zmpo
depurat
et p
p*

lutionis, uel in uentre equino, donec totum fuerit dissolutum, augendo sal, si fuerit necesse. Quam aquam honorare debemus, ipsa enim est quam querimus ad album. Et hæc de præparatione Iouis dicta sufficiant.

De præparatione Saturni. Cap. VII.

Præparatur & Saturnus sic: Ponatur similiter in furno calcinationis, mouendo ut Iouem, donec conuertatur in puluerem tenuissimum: Cribretur & reponatur ad furnum, Stet in igne suæ calcinationis per modum prædictum, donec fugitiua substantia, & inflammabilis fuerit deleta. Postea extrahatur calx rubea, quæ imbibatur, & teratur frequentissimè & minutissimè, cum sale communi mundato, & atramento, & aceto purificato, & acerbo multum. De istis uerò ad ruberũ utaris, sicuti ad album fecisti, cum sale communi, & alumine iameno, & aceto. Tunc multoties, ut de Ioue dictum est, desiccetur, & imbibatur, & teratur, donec per beneficium dictorum, dicta immundicia fuerit deleta. Tunc apponatur de vitro cum his prædictis, & descendat per Botum barbaturum corpus purum, descendendo reductum. Iterum calcinetur cū sale ammoniaco puro, ut de Ioue, teratur subtilissimè & dissoluatur per modum prædictum. Ipsa enim est aqua argenti uiui, & sulfuris, proportionabiliter facta, qua utimur in rubei Elixiris compositione. Et hæc de Saturni præparatione dicta sufficiant.

De præparatione Veneris. Cap. VIII.

Præparatur etiam Venus optimè per hunc modum: Ponatur stratum de sale communi optimè mundato in crusibulo, & desuper ipsius lamina, & desuper salis stratum, & desuper lamina, & sic vicissim, donec vas fuerit plenum, & cooperiatur, & lutetur, & collocetur in furno calcinationis per diem naturalem. Deponatur & abradatur quod calcinatum fuerit, & reponantur laminæ cum sale nouo. Et sic alternata uice calcinetur, donec omnes laminæ fuerint consumptæ, seu corrosæ, per beneficium salis & ignis. Quia sal corrodit superfluum humiditatem, & sulfureitatem combustibilem: ignis eleuat substantiam fugitiuam & inflammabilem, cum proportione debita. Teratur omnino puluis ille minutissimè, & lauetur cū aceto, donec nigredine careat aqua exinde emanans: hinc alterna uice de sale nouo & aceto imbibe, & tere, & post contritionem, ad furnum calcinationis in vase aperto reponatur, stetq; ibi per tres dies naturales. Deinde extrahatur, & teratur bene, & subtiliter, & abluatur cum aceto bene & diu, donec ab omni immundicia fuerit mundatum & purgatum. Desiccetur ad Solem bene, tunc apponatur mediætas eius de sale ammoniaco, bene & diutissimè terendo, donec substantia impalpabilis fuerit. Ponatur sub diuo, uel in resolutionis fimo, donec quicquid ibi est subtile, fuerit solutum: renouando sal ammoniacum mundatum, si fuerit necesse, donec aqua totum fiat. Hanc aquam honora, quam aquam sulfuris fixi nominamus: cum qua tingitur Elixir usque ad infinitum, Et hæc sufficiant de Veneris præparatione.

De præparatione Martis. Cap. IX.

Mars autem per hunc modum melius præparatur: Calcinetur, quemadmodum Venus, cum sale communi mundato, & cum aceto puro lauetur. Lotus ad Solem siccetur: desiccatus iterum cum nouo sale & aceto teratur & imbibatur, & ad eundem furnum ponatur per tres dies, ut de Venerè dictum est. Solutum honora, aquam uidelicet sulfuris fixi, mirabiliter colorem Elixiris augmentantem, Et hæc de imperfectorum corporum præparatione dicta sufficiant.

De preparatione Solis. Cap. X.

Perfecta verò corpora non indigent præparatione, quantum ad perfectionem, cum perfecta sint, sed vt magis subtilentur, & attenuentur, talis eisdem præparatio est adhibenda: Accipiatur Sol in laminas tenues productus, & ponatur cum sale communi optimè præparato solariatim in vase calcinationis, & collocetur in furno, calcinando bene per tres dies, vel donec totum fuerit subtiliter calcinatum. Deinde extrahatur, multum bene teratur, cum aceto lauetur, & desiccet ad Solem. Postea teratur bene cum medieta- te sui salis ammoniaci mundati, & ponatur ad dissoluendum, donec totum fire rit per beneficium salis communis, & ammoniaci in aquam clarissimam dissolutum. Hoc est fermentum ad Elixir rubeum, preciosum, & verum corpus spirituale factum.

De preparatione Lunæ. Cap. XI.

Subtiliatur autem argentum & tenuatur, & ad spiritualitatem reducitur per modum iam dictum. Ergo per omnia & singula fac in ipsius subtiliatione sicut de Sole fecisti. Et aqua Lunæ dissolutæ, est fermentum ad Elixir album spirituale factum.

De proprietatibus Elixiris maioris. Cap. XII.

Iam imperfectorum præparationem, & perfectorum subtiliationem, sufficienter determinauimus, vt de eis qui libet discretus possit adimplere intentionem. Attendat ergo quis proprietates & actionis modos compositionis Elixiris maioris. Nos enim quærimus substantiam vnã facere, tamen ex pluribus aggregatam, coadunatam, fixam, quam super ignem positam, ignis nõ exprimat, & liquatis permisceatur, & liquecat cum ipsis, cum eo quod est in ea de substantia ingressibili, & permisceatur cum eo, quod est in ea de substantia permiscibili, & consolidetur cum eo, quod est in ea de substantia consolidatiua, & figatur cum eo quod est in ea de substantia fixatiua, & non comburatur ab his, quæ non comburunt aurum & argentum, & afferat consolidationes & pondus cum ignitione debita & perfecta. Non tamen ea- tenus breue tempus intelligas, vt paucis diebus, vel horis possit prima vice confici: Sed quia respectu aliorum medicorum modernorum, respectu etiam naturæ operationis, veritas hoc modo citius terminatur. Vnde dixit Philo- sophus: Medicina est cuius temporis longum spacium anticipauit. Quare vobis dico, vt sustineatis patienter, quia forte moratur, & festinantia quidem ex parte diaboli est. Ergo qui patientiã non habet, ab opere manum suspendat, quia impediet eum festinantem credulitas. Omnis nanq; actio naturalis suũ habet modũ, & tempus determinatum, in quo maiori vel minori spacio terminatur. Ad hæc tria necessaria sunt, patientia, mora, & instrumentorum aptatio: de qui- bus in Summa nostri magisterij perfecti artificem allocuti sumus, in capitulis diuersis, in quibus experiri potest, si in nostris dictis fuerit sufficienter versa- tus. In quibus manifesta probatiõne & aperta concludimus, lapidem nos- trum nihil aliud esse, quam spiritum foetentem, & aquam viuam, (quam & siccam aquam nominauimus) & per naturalem proportionem munda- tam, & vnitam vnione tali, quod sibi neutiquam abesse possunt. Qui- bus addi debet & tertium, ad opus abbreviandum, hoc est corpus perfe- ctum attenuatum.

Epilogus, & conclusio operis. Cap. XIII.

Ex præmissis igitur patet res, in quibus veritas est propinqua: & perficien- tes ipsum opus, inuestigatione vera nostra, qua certi sumus, & per experi- tiã manifestã considerauimus, omnia verba vera esse, quæ iam per nos solos

in nostris voluminibus scripta sunt: secundum quod vidimus per experimentum & rationem, in voluminibus istis relata. Ea verò quæ per nostram experientiam digitis extraximus, & vidimus oculis, & manibus tetigimus, scripsimus in Summa nostri perfecti magisterij. Sapiens ergo artifex in nostris studeat voluminibus, colligendo nostram dispersam intentionem, quam in diuersis locis proposuimus, ne malignis seu ignaris publicetur: & collectam probet, donec ad cognitionem, studendo & experimentando cum laboris ingeniosi instantia, peruenerit totalem. Exerceat ergo se artifex, & inueniet huius iam modum inuestigationis (commotis amore uisceribus) per nostram considerationem, veritatis cognitionē etiam dare plenariā, perficientis & corruptētis materiæ & formæ. Considerauimus enim inuestigatione nostra, perfectorum materiam cum forma, à radice suæ commissionis vsque ad complementum, puram esse, sine corruptione superueniente aliqua. Considerauimus etiam à contrario sensu imperfectorum substantiam, & perfectorum vnā esse vbique, scilicet argentum viuū & sulfur: quæ ante commissionem suam, pura sunt & munda. Et per hanc considerationem per nostrum exercitium inuenimus, corruptionem imperfectorum accidentaliter superuenisse, quæ materiæ nouam & corruptam dedit formam. Nam cum corpora imperfecta, per nostram experientiam, & per ingenium nostrum vidimus præparata, & mundata ab omni superflua corruptione, & immundicia fugitiua, seu terrestri deliberata, inuenimus ipsa maioris claritatis & fulgoris, seu puritatis, quàm ipsa corpora naturaliter perfecta. Per quam considerationem peruenimus ad finem huius scientiæ perfectum & completum, quam perfectè & completè scripsimus in codicibus nostris. Studeas ergo in illis, & inuenies totam nostram scientiam, quam ex Antiquorum libris abbreviauius.

Finis libri de Inuestigatione perfectionis Gebri.

GEBRI ARABIS PHILOSOPHI SOLERTISSIMI, RERVMQVE NATVRALIVM (PRAECIPUE Metalliarum) peritissimi, Περὶ Χημείας Libri duo, quibus titulum fecit: Summa perfectionis, siue perfecti magisterij, ex Arabico in Latinum translati, incerto Interprete.

SVMMAE PERFECTIONIS GEBRI LIBER PRIMVS.

PRAEFATIO DE MODO TRADENDI HVIVS artis, & de idoneis discipulis. Cap. I.

TOTAM nostram Περὶ Χημείας scientiam, quam ex libris Antiquorum compilatione diuersa in nostris voluminibus abbreviauius, hic redeimus in summam vnā. Et quod in alijs libris à nobis scriptis est diminutum, id sufficienter in hac traditione huius nostri libri compensauius, & ipsorum defectum suppleuimus sermone breui. Et quod occultatum fuit à nobis in parte vna, manifestum fecimus illud in parte eadem, in hoc nostro volumine, vt sapientibus patefiat complementum tam excellentis, nobilisque partis Philosophiæ. Scias ergo carissime fili, in hoc

hoc opere totam eius artis operationem in capitulis generalibus, vniuersali di-
 sputatione, sine diminutione aliqua sufficienter contineri. Per Deum, qui se-
 cundum hunc librum operatus fuerit, verum finem huius artis se adinuenisse
 lætabitur. Sed scias carissime, quòd qui principia naturalia in seipso ignorau-
 rit, hic iam multum remotus est ab arte nostra, quoniam nō habet radicem ve-
 ram, supra quam intentionem suam fundet. Et qui principia sua sciuerit natu-
 ralia, & causas mineralium omnes, nondum tamen adeptus est verum finem
 & proficuum huius artis occultissimæ, habet verò faciliorem aditum ad artis
 huius principia, quàm cui ignorantia cadit super intentionem eius de modo
 huius nostri operis, & hic parum remotus est ab artis introitu. Qui verò sciue-
 rit omnium principia, & causas mineralium, & generationis modum, qui ex
 intentione naturæ consistit, parum quidem aufertur ab eo de operis comple-
 mento, sine quo tamen non potest scientia nostra perfici, quoniam ars imitari
 non potest naturam in omnibus operibus, sed imitatur eam sicut rite potest.
 Carissime igitur fili, secretum tibi pandimus, quòd in hoc artifices errāt, quòd
 natura in omnibus differentijs proprietatum actionis imitari desiderant. La-
 bora itaque studere in nostris voluminibus, & ea sæpissime in mente tua re-
 uoluere nitaris, vt intentionem ex nostræ loquelæ modo veram acquiras, quia
 in eis inuenies, super quæ mentem tuam fundare deb eas, & scies ex eis errores
 à te repellere, & in quibus imitari naturam possis in tui operis artificio.

Diuisio huius libri primi in quatuor partes. Cap. II.

Ponemus igitur tibi breuiter primò impedimenta omnia, quibus in ope-
 re impeditur artifex, ne verum finem adipiscatur, dicemus etiam condi-
 tiones artificis huius artis. Secundò verò disputabimus contra ignoran-
 tes & sophistas, qui propter suam ignorantiam & imperitiam, huius artis ma-
 gisterium & proficuum inquirendo, artem interimunt, & eam nullam esse con-
 tendunt. Ponemus autem omnes rationes illorum, & postea ipsas de-
 struemus euidentissimè: ita vt prudentibus satis aperte patefiat, nullam illorū
 sophismata veritatem continere. Tertio disputabimus super principijs natu-
 ralibus, quæ sunt de intentione naturæ: & ibidem super modo generationis
 & missionis eorum adinuicem ab opere naturæ, & super eorum effectu, secun-
 dum antiquorum Philosophorum sententiam. Quarto, verò monstrabimus
 principia, quæ sunt ad intentionem huius nostri operis, in quibus imitari natu-
 ram possumus, & modum miscendi, & alterandi, scilicet congruum naturæ cum
 causis suis, ad intentum nostri operis reducendis.

PRIMA PARS HVIVS PRIMI LIBRI DE IMPEDIMENTIS,
quibus impediuntur artifices, quò minus verum huius artis finem adipiscantur.

Diuisio impedimentorum. Cap. III.

SVNT ergo impedimenta huic operi superuenientia, duò generaliter:
 Naturalis scilicet impotentia, & necessaria impensæ defectus, vel occu-
 pationes & labores. Naturalem tamen impotentiam multiplicem esse di-
 cimus. Ex parte scilicet organi artificis, & ex parte animæ. Ex parte etiam or-
 gani artificis multipliciter. Vel quia organum sit debile, vel ex toto corruptū.
 Ex animæ denique impotentijs multipliciter, vel quia sit anima peruersa in or-
 ganis, propter organa nihil rectitudinis, vel rationis in se habens, sicut anima
 infans, vel fatuus. Vel quia sit fantastica, contrariarū facile formarum suscepti-
 ua indebitè, & de vno scibili ad eius oppositum extensiuā subito, & de vno vel
 le ad eius oppositum similiter.

De impedimentis huius operis, ex parte corporis artificis. Cap. IIII.

Iam tibi generaliter determinauimus huius operis impedimenta. Nunc vero specialiori sermone te alloquemur in hoc capitulo, & magis aperte narra-
bimus tibi omnia illa impedimenta plenissimè, seriatim. Dicimus igitur: quòd si quis non habuerit sua completa organa, non poterit ad huius operis complementum peruenire per se, velut si cæcus fuerit, vel extremis truncatus, quoniam non iuuatur à membris, quibus mediantibus, ars hæc perficitur, tanquam naturæ ministrantibus. Si verò fuerit artificis corpus debile & ægrotum, sicut febrientium, vel leproforum corpora, quibus membra cadunt, & in extremis vitæ laborantium, & iam ætatis decrepitæ senum ad artis complementum non perueniet. His igitur naturalibus corporis impotentijs impeditur artifex in intentione sua.

De impedimentis ex parte animæ artificis Cap. V.

Præmissus tibi capitulum vnum, in quo narrauimus sermone absoluto & manifesto impedimenta, ex parte corporis artificis dependentia. Restat nobis narrare breuiter impedimenta ex parte ipsius animæ, quæ maximè impediunt huius operis complementum. Dicimus igitur quòd qui non habuerit ingenium naturale, & animam perferutantem subtiliter principia naturalia, & naturæ fundamenta, & artificia, quæ consequi naturam possint in suæ actionis proprietatibus, non inueniet huius preciosissimæ scientiæ veram radicem. Sicut sunt multi, qui duram habent ceruicem, in omni percrutatione vacuam ingenio, qui & vix communem intelligere queunt sermonem, & opera similiter cum difficultate discunt vulgò communia. Præter hos etiam multos inuenimus animam habere facile opinantem fantasiam quamlibet, sed quod credunt se verum inuenisse, fantasticum est torum, & à ratione deuium, & errore plenum, & semotum à principijs naturalibus, quoniam eorum cerebrum, multis repletum tumositatibus, non potest recipere veram rerum naturalium intentionem. Sunt etiam præter istos alij, qui mobilem habent animam, de opinione in opiniones, & de voluntate in voluntates, sicut qui modo credunt hoc, & idem volunt, sine rationis vllius fundamento. Paululum verò post illud, & aliud credunt similiter, & aliud volunt. Et hi tam mobiles sunt, vt vix minimum eius ad quod intendunt, possint consummare, sed dimissum potius illud relinquunt. Sunt similiter & alij, qui non possunt videre veritatem aliquam ex rebus naturalibus, non magis quam bestia, velut mente capti, insani, & pueri. Sunt & alij qui contemnunt scientiam, & ipsam non putant esse: quos similiter hæc scientia contemnit, ipsosque ab huius preciosissimi operis sine repellit. Et sunt, qui serui sunt, pecuniæ deseruientes, hanc scientiam mirabilem & ipsi affirmantes, sed ipsa dispendia interponere timent, Ideoque licet ipsam affirmant, & secundum rationem ipsam inuestigent, tamen ad operis experientiam non perueniunt, propter pecuniæ avaritiam. Ad hos igitur non peruenit hæc scientia nostra. Qualiter enim qui ignorans fuerit vel scientiam inuestigare neglexerit, faciliter ad ipsam perueniret?

De impedimentis externis, huius artis opus impediens. Cap. VI.

Reduximus ad duo capitula, omnia impedimenta, huius artis finem retardantia, quæ sunt ex principijs radicalibus, secundum naturam artificis huius preciosissimi negotij. Expediit ergo nos tandem narrare impedimenta exterius superuentientia, & contingentibus fortunis, & casibus, qui bus impeditur hoc opus gloriosissimum. Videmus ergo quosdam astutos & ingeniosos, minimè ignorantes operà naturæ, & ipsius, in quibus est possibile sequaces

sequaces principijs & operibus, quibus est etiam inuestigatio non fantastica, in omnibus rebus quæ naturæ regulantur motibus & actionibus infra lunare circum. Hi tamen vltima paupertati oppressi, ex dispensationis indigentia, hoc tamen excellens magisterium coguntur postponere. Sunt & multi alij præter nunc dictos, curiosi, varijs huius mundi curis, & sollicitudinibus detenti, se omni negotio seculari totos occupantes, à quibus hæc nostra scientia preciosa rursus refugit. Iam ergo tibi satis ex præmissis capitulis patet, quæ sint ab hac arte distrahentia impedimenta.

Epilogus huius primæ partis, qualem oporteat esse artificem Cap. VII.

Concludimus igitur ex iam dictis, quod oporteat artificem huius operis in scientijs Philosophiæ naturalis eruditum & perfectum esse, quia quantamcunque pecuniam, & ingenium naturaliter profundum habuerit, & desiderium in hoc artificio, non tamen ipsius finem acquirere: nisi ex doctrina Philosophiam naturalem adeptus fuerit, quia quod per ingenium naturale non adipiscitur, huius defectui per doctrinam subuenitur. Oportet igitur altissima perscrutatione & industria naturali artificem iuari. Propter doctrinam enim, quantamcunque scientiam acquisiuerit, nisi ab industria etiam iuuetur naturali, ad epulas tam preciosas non inuitabitur. In puncto enim errorem suum emendaret, per suam industriam, cui remedium ignoraret adhibere, si sola doctrina fundatus foret: & errori similiter subueniret in puncto ex acquisita scientia per doctrinam naturalem, quem per solam industriam euitare non posset: quoniam ars ab ingenio iuuatur, & ingenium ab arte similiter. Et ipsum similiter necessarium est constantis voluntatis in opere fore, vt non modo hoc, modo illud attentare præsumat: quia in rerum multitudine ars nostra non consistit, nec perficitur. Est enim lapis vnus, medicina vna, in quo magisterium consistit, cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus, nisi quod in preparatione superflua remouemus. Oportet etiam ipsum sedulum operi vsque ad consummationem ipsius insistere, vt non opus detruncatum dimittat: quia nec scientiam, nec proficuum ex opere diminuto acquireret, sed potius desperationem, & damnum. Expedi etiam ipsum huius artis principia & radices principales, quæ sunt de esse operis, non ignorare: quoniam qui principium ignorat, finem non inueniet. Et nos dicemus tibi principia illa omnia sermone completo, nec non & prudentibus sufficienter aperto & manifesto, secundum huius nostræ artis exigentiam. Expedi similiter artificem temperatum & tardum ad iram esse, ne subito propter iræ impetum, iam incepta dissipet & destruat. Similiter & pecuniam suam custodiat, nec presumptuosus eam vanè distribuatur, ne si fortè artem non inuenierit, relinquatur in miseria, & desperatione paupertatis: vel ne fortè, cum iam ad finem huius magisterij per suam indagacionem approximauerit, consumpta sint ipsius impendia, & verum finem miser violenter ob paupertatem relinquat. Sicut cum in principio qui ignorat, prodigaliter suum thesaurum totum exterminant, cum autem huic affines fuerint, non habent vterius ex quo laborent. Vnde dupliciter hi tales in moerore sepeliuntur, & quia pecuniam suam dissipauerunt in rebus inutilibus & quia scientiam, quam protinus indagassent, nobilissimam amittunt. Non enim oportet tua bona consumere, quoniam vili precio (si artis principia non ignoraueris, & ea quæ tibi tradidimus, rectè intellexeris) ad complementum magisterij peruenies. Si ergo æs tuum perdideris, non attendendo nostra monita, quæ tibi in hoc libello scripsimus aperta & manifesta, non nos inique corrodas nec nobis blasphemias iniungas, sed tuæ imputa ignorantia & presumptioni. Igitur hæc scientia non bene conuenit pauperi vel indigenti, sed potius est

ei inimica & aduersaria. Nec etiam adinuentione nitatur Sophisticam metam operis, sed soli sit complemento intentus, quoniam ars nostra in potentia diuina seruatur, & cui vult, elargitur & subtrahit, qui est gloriosus, & sublimis, & omni iustitia & bonitate repletus, forte enim ex Sophistici vindicta operis, tibi artē denegaret, & in deuium erroris te crudeliter detruderet, & ex errore in infelicitatē, & miseriam perpetuam. Miserrimus enim & infelix est, cui Deus semper post operis sui atq; laboris finem, veritatē denegat conspiceret: quoniam vitæ suæ spacium semper in errore concludit & terminat: hic enim in labore constitutus perpetuo, omniq; infortunio, & infelicitate obsessus, totā huius seculi consolationem, gaudium, & delectationē amittit, & vitā suam in mœrore sine proficuo consumit. Studeat similiter, cum in opere fuerit, omnia signa, quæ in qualibet decoctione apparent, in mentem sigillare, & illorū causas inquirere. Hæc itaq; sunt quæ necessaria sunt artificii, ad artem nostram idoneo. Si verò aliterum eorum, quæ narrauimus, eidem defuerit, huic arti non adhæreat.

SECUNDA PARS HVIVS PRIMI LIBRI, IN QVA RECENSANTUR rationes, hanc artem negantium, deinde uerò confutantur.

Diuisio dicendorum generalis. Cap. VIII.

Quoniam in Summa vna huius libelli nostri iam præmisimus tibi omnia huius operis impedimenta, & doctrinam tibi dedimus ad artis huius adhaerentiam sufficientem, expedit modò secundum nostri propositi intentionem, contra Sophisticos & ignorantes disputare: Primò ipsorum rationes ponentes, secundum quod promissimus à principio nos determinatos esse. Vltimò verò eas omnes interimemus, vt manifesta demonstratione sapientibus patefiat, nihil veritatis illas continere.

Rationes ueræ, artem simpliciter negantium. Cap. IX.

Sunt autem diuersi, qui eam negant & destruunt: Alij enim simpliciter, alij verò ex dictis à supponente eam esse. Sunt enim aliqui asserentes artem non esse simpliciter, suam opinionem Sophisticè taliter corroborantes. dicunt enim: Distinctæ sunt rerū species & diuersitates, quia diuersæ sunt & distinctæ elementorum adinuicem in commistione proportionēs. Est enim asinus diuersus ab homine in specie, quia multo diuersam habuit elementorum in sui compositione proportionem, sic & in cæteris rerum diuersitatibus est in ducere, ergo & in mineralibus. Ignora igitur miscibiliū proportionē, qua adipsificatur forma, & rei perfectio, quomodo & mistum & miscendum formare sciemus: Sed ignoramus Solis & Lunæ verā elementorū proportionem, ergo & formare ipsa ignorare debemus. Ex his itaq; cōcludunt: Igitur inutilis est ars ista & impossibilis. Similiter etiam aliter arguunt, magisterium nostrum interimentes. Dicunt enim: Et si proportionem elementorum scires, modum tamen mistionis adinuicem eorum ignorares, quoniam in cavernis, & mineris, & absconsis locis hæc natura procreat, ergo cum modum mistionis eorum ignoras, & hæc facere similiter ignoras. Similiter iterum arguunt: Etiam si hoc debite scires, attamen in mistionis actione ignorares calorem æquare agentem, quo mediante res ita perficitur. Certam enim habet naturam caloris quantitatem, qua metalla inesse deducit, cuius mensuram ignoras. Similiter & alias naturæ causerum differentias agentium ignoras, sine quibus non posset natura veraciter intentum perficere: his ergo ignoratis, & totus similiter agentis modus huius artis ignorabitur. Præterea etiam rationem & experientiam tibi

tibi adducunt. Tandiu enim, inquirunt, est à viris sapientibus hæc perquisita scientia, vt si possibile esset ad eam per aliquam viam perueniri, iam eam milites compleuissent. Similiter etiam, cum Philosophi vili sint in suis voluminibus eam tradere, nec tamen in eis veritatem reperiamus, manifestum satis per hoc est, & probabile, hanc scientiam non esse. Similiter & multi huius mundi Principes & Reges, thesaurum infinitum, & Philosophorum copiam habentes hanc artem adinuenire desiderauerunt, non tamen ad huius preciosissimæ artis fructum pertingere potuerunt. Hoc vtiq; satis sufficiens est argumentum, quod ars sit frivola, probatione. Similiter etiam in debilibus mitionibus specierum, sequi naturam non valeamus. Asinum enim fingere ignoramus & cætera similia, quarum mitiones sunt debiles, & manifestæ quasi sensibus. Quare & multo magis metallorum mitione (quæ est fortissima) fingere ignorabimus: quæ est etiã nostris sensibus & experientijs occultata penitus. Cuius signum est difficultas resolutionis elementorum ex ipsis. Similiter etiam non videmus bouem in capram transformari, nec aliquam aliam speciem, in aliam transmutari vel per aliquod aliud artificium reduci. Quomodo igitur cum metalla differant specie, niteris inuicem secundum speciem transformare, vt de tali specie talem speciem facias? Absurdum satis hoc nobis videtur, & à veritate illata ex principijs naturalibus semotum. Similiter etiam, in millibus annorum natura metalla perficit: quomodo autem tu in artificio transmutationis per annorum millia durare poteris? cum vix ad annorum centum metam pertingere valeas? Si tamen ad hoc ita responderetur: Quod non potest natura perficere in maximo temporis spacio, id in breui per artificium nostrum implemus: quoniam artificium in multis naturæ defectum complet: Dicimus iterum, quod & hoc impossibile est, & in metallis specialiter, cum sint fumi subtilissimi, qui temperata decoctione indigent, vt in seipsis secundum æqualitatem inspilletur humiditas propria, & non fugiat ab eis, & relinquat ipsa omni humiditate priuata, qua contusionem & extensionem suscipiunt. Si igitur per artificium tuum volueris tempus decoctionis naturæ in mineralibus, & metallicis corporibus abbreviare, oportebit per excessum caloris hoc facere, qui non adæquabit, sed potius humiditatem dissoluendo ex eorum corporibus dissipabit & destruet. Solus enim temperatus calor humiditatis est spissatius, & mitionis perfectius, non ignis excedens. Similiter etiam, esse & perfectio dantur à stellis, tanquam à primis perficientibus, & mouētibus naturam generationis & corruptionis ad esse & non esse specierum. Hoc autem fit subito, & in instanti, cum peruenit vna stella aut plures ex motibus, ad situm determinatum in firmamento, à quo datur perfectionis esse: quia vnaqueq; res ex certo situ stellarum acquirit sibi esse in momento. Et non est solum vnus situs, imò plures, & sibi inuicem diuersi, quemadmodum ipsorum effectus sunt diuersi. Et horum diuersitatem, & distinctionem ab inuicem pernotare non possumus, cum nobis sint incogniti & infiniti. Quomodo ergo supplebis defectum in opere tuo, ex ignorantia diuersitatum situum stellarum, ex motu earum? Et tamen si situm vnus, aut plurium stellarum certum, quo datur metallis perfectio, scires, non tamen opus ad intentum tuum perficeres. Non est enim alicuius operis præparatio ad suscipiendam formam per artificium in instanti, sed successiua. Ergo operi forma non dabitur, cum præparatio non sit in instanti. Similiter etiam in rebus naturalibus iste est ordo: quod facilius est eas destruere, quam construere. Sed vix aurum possumus destruere quomodo igitur & construere præsumimus? Propter has igitur rationes sophisticas, & alias his minus apparentes, credunt hanc se artem diuinam interimere. Hæc omnes sunt persuasiones sophistarum, artem nostram simpliciter esse

Calor

negantium. Rationes verò eorum, qui ex suppositione negant artem, penam cum destructionibus illarum in sequentibus. Ab hinc vero ad harum interemptionses nunc positaram, transeundum à nobis est: prius ponentibus nobis super has verum intentionem, ad operis complementum.

Occupatio, fieri nec posse, nec debere, quòd ars naturam in omnibus differentijs proprietatum actionis imitetur, & quaedam de principijs metallorum erudita. Cap. X.

Dicimus itaq; quòd principia, super quæ actionem suam natura fundat, sunt durissimæ compositionis, atque fortissimæ: & sunt sulfur & argentum viuum, vt dicunt quidam Philosophi. Igitur quia durissimæ & fortissimæ cõpositionis, difficillimæ sunt etiam resolutionis, sed vt fiat inspissatio eorum adinuicem & induratio, taliter, quòd fiat in eis contusio & extensio per mallei compulsionem, & non contractio: non est nisi per hoc, quòd humidum viscosum in eorum adinuicem commistione, saluatur per successiuam in minera decoctionem. Sed regulam tibi tradimus, carissime fili, generalem: quòd non fit inspissatio alicuius humidi, nisi prius fiat ex humido partium subtilissimarum exhalatio, & conseruatio ex humido partium magis grossarum, si sit humidum in commistione superans siccum, & vera mistio siccæ & humidæ: vt humidum contemperetur à sicco, & siccum ab humido, & fiat hæc substantia vna in suis partibus homœomera, & temperata inter durum & molle, & extensua in contusione. Sed hoc non fit, nisi per diurnam mistionem humidæ viscosæ, & subtilis terre per minima, quousque humidum idem cum sicco & siccum cum humido fiat. Et huiusmodi subtilis vaporis non fit resolutio subito: imò paulatim, & in millibus annorum, & illud à deo, quia vniformis est substantia principiorum naturæ, ergo si subito fieret ab eis superflui humidæ resolutio, cum non differat humidum à sicco, propter fortem mistionem, quam habent, huius vtique rei solueretur humidum cum sicco, quare totum in fumum euanesceret, nec separari posset humidum à sicco in resolutione, propter fortem vnionem, quam habent ad inuicem. Huius itaq; videmus manifestam experientiam in spiritu sublimatione, quia cum in eis per sublimationem fiat subita resolutio, non separatur humidum à sicco, nec siccum ab humido, ita vt diuidantur in partes totales mistiones eorū, sed tota ascēdit eorū substantia, aut parū ex eorū componētibus dissoluitur. **Resolutio** ergo humidæ subtilis fumo si, successiua, & diurna & æqualis, est causa inspissationis metallorum. Hanc quoq; facere nō possumus inspissationē per hunc modū. Ergo in hac sequi naturā non valemus. Non enim possumus naturam in omnibus differētijs proprietatū actionis imitari. **Nostri** igitur intentio non est, in principijs naturā sequi, nec in proportionem miscibilium elementorū, nec in modo mistionis ipsorū adinuicem, nec in æquatione caloris inspissantis. Cum hæc omnia sint nobis impossibilia, & penitus ignota: Restat ergo rationes sophistarum interimere, hanc excellentissimam scientiam per ignorantiam negantium.

Confutatio rationum, artem simpliciter negantium. Cap. XI.

Si dixerint ergo, nos proportionem elementorum, & modum mistionis eorum adinuicem, æquationē item caloris metalla inspissantis causasq; alias multas, & accidentia nature actionū consequentia, ignorare: Cōcedimus eis vtiq;, sed nō propter hoc nostram scientiam diuinam interimunt, quia nec scire volumus illa, nec possumus, nec ad opus nostrum possunt peruenire. Sed aliud ad hoc nobis principium assumimus, aliumq; generationis metallorum modum, in quibus sequi naturam possumus. Si dixerint, etiam Philosophos & Principes huius mundi hanc desiderasse scientiam, & ipsam non inuenisse: Respondemus, eos mentiri, quoniam & quosdam Principes (licet paucos) & maxime

maximè antiquos, & sapientes, nostro tempore repertos, iam ex sua industria hanc constat indagasse scientiam, sed talibus, nec ore, nec scripturis eam tradere uoluerunt, cum indigni sint eius. Ergo cum non uiderint aliquos hanc scientiam possidere, cecidit super mentes illorum error, ut æstiment nullos hanc in uenisse. Ad hoc etiam, si arguant fantastice, asserentes impotentiam nostram non posse saltem in debilibus mistionibus naturam imitari, sicut in mistione asini vel bouis, ergo nec in fortibus: detegimus eis errorem suum multiplicem quòd in arguendi modum ipsorum non cadat necessitas, qua coartemur arte nostrã non esse concedere, quia à simili, vel à maiori ad minus, suam corroborant fantasiam & errorẽ, in quibus non continetur necessitas, sed contingentia, ut in pluribus. Ostendemus quoq; per aliam viam, demonstrando illos nullam assignare apparentem similitudinem, inter debilem commistionem, & compositionem animalium, & mineralium firmam & fortem. Et hoc ideo, quia in animalibus & alijs uiuentibus, in quibus compositio est debilis, non est perficiens solum proportio, nec miscibilia proportionis, nec qualitates miscibilibus, nec commistio, quæ sequitur ex illarum actione adinucem & passione, quæ est ex aggregatione illarum primarum qualitatum, sed est anima, secundum opinionem plurium, quæ est ex occultis naturæ, sicut ab essentia quinta, vel à primo motore, & hoc etiam secundum sententiam plurium dicimus, & huius occultum ignoramus. Ideo hæc talia, licet in eis sit debilis mistio, perficere nescimus, quia perfectiuium, quod est anima, infundere ignoramus. Per hoc utiq; patet, quòd non est defectus ex parte mistionis, quòd non perficiamus bouẽ vel capram, sed ex defectu infusionis animæ: quoniam sicut debilem & magis debilem, sic etiam fortem & magis fortem compositionem facere, viam & cursum naturalem imitantes, secundum artificium nostrum sciremus. In metallis igitur perfectio minor est, quàm in eis, & versatur illorum perfectio magis circa proportionem & compositionem, quàm circa aliud. Ideo cum in eis minor sit perfectio, quàm in alijs, quæ tam narrauimus, liberius ipsa perficere possumus, illa uero non. Diuerlificatur ergo Deus altissimus & gloriosus perfectiones ab inuicem multiformiter. Nam in quibus compositio, quæ est secundum naturam fuit debilis, in illis maiorem & nobiliorem perfectionem posuit, scilicet eam, quæ est secundum animam. Sed quædam fortioris condidit compositionis & firmioris, sicut lapides & mineralia, sed in eis posuit minorem perfectionem & ignobiliorem, scilicet eam quæ est ex mistionis modo. Patet itaq; quòd non est eorum similitudo bona, quia non ignoramus bouem vel capram formare ratione compositionis, sed formæ perfectiux: quoniam perfectio in boue vel in capra nobilior est, & magis occultata, quàm quæ in metallo consistit. Si autem aliter arguant, quòd non mutetur species in speciem: Dicimus eos mentiri iterum, sicut consueuerunt potius, quàm verum dicere super his, quoniam & species mutatur in speciem, secundum hanc viam, cum in diuiduum speciei vnus in alterius mutatur speciei. Videmus namq; vermẽ, & naturaliter, & per artificium naturale, in muscã verti, quæ ab eo differt specie, & vitulũ strangulatum in apes, & frumentum in lolium, & canem strangulatũ in vermes per ebullitionis putrefactionem. Sed hoc non facimus nos, facit autem natura, cui administramus. Similiter & metalla non putamus, sed natura, cui secundum artificium illam materiam præparamus, quia ipsa per se agit, non nos. Nos uero administratores illius sumus. Et, si per aliam rationẽ similiter taliter arguunt, & suam corroborant sophisticè opinionẽ, quòd in millibus annorũ natura metalla perficit, tu uero millibus perdurare non potes: Dicimus quòd natura super principia sua secundũ opinionem antiquorũ Philosophorũ agens perficit in

millibus annorū, sed quia principia illa sequi non valemus: ideoq; siue in millibus annorum, siue in pluribus, siue in paucioribus, vel momento, hæc natura perficiat, non tenet illorum persuasio. Quod autem in principijs imitari naturā non possumus, iam ex præcedenti negatiuo sermone satis abbreviato determinauimus, & cōpletiore sermone in subsequētibus demonstrabimus. Secū dum tamen opinione aliorū prudentium & perspicacium, intentū suum subito natura perficit, scilicet vna die, vel breuiori tempore. Et si hoc verum sit, non tamen valemus in principijs naturam imitari, id quod manifestus ostētio ne sufficiente probauimus, residuum tamen huius quæstionis cōfitemur, quia totū verum concedimus esse. Et, si dicāt quod à situ vnus vel plurium stellarū datur metallis perfectio, quā ignoramus: Dicimus hunc sitū nos scire nō oportere, quia nō est species generabiliū & corruptibiliū, quin ex indiuiduis eius aliquid fiat generatio, & corruptio omni die, per quod patet vtiq; sitū stellarū esse omni die perfectiū cuiuslibet speciei indiuiduorum & corruptiū. Non igitur necessarium est stellarum sitū expectare, esset tamen vtile, sed sufficit solum naturæ disponere, vt & ipsa, quæ sagax est, disponat sitibus conuenientibus, mobiliū corporū: Nō enim suum motū potest natura perficere sine motu & situ mobiliū. Vnde si naturæ artificij disposueris, & cōsideraueris quæcūq; ex cōtingētibus huius magisterij fuerint, debite perficietur sub debito situ per naturā sibi conuenientē, absq; cōsideratione illius. Cū enim videmus verem ex cane vel alio animalī putrescibili deductū in esse, nō cōsideramus immediatē sitū stellarum, sed dispositiones aeris circūstantis, & alias causas putrefactionis perfectiū, præter illū. Et, ex tali cōsideratione sufficienter scimus vermes secundum naturā in esse producere. Natura enim sibi inuenit conuenientē situm, licet à nobis ignoretur. Et, si dicant perfectiōē in instanti dari, & præparationem nostrā non in instanti fieri, & concludunt ex hoc, nō perficietur per artificium, ergo nec ars: Dicimus capita illorū fatua, vacuaq; esse ratione humana, eosq; magis bestijs, quā hominibus assimilari. Cōcludunt enim ex præmissis, nulla se habētibus habitudine ad id quod illatū est. Tantum ergo tenet hæc argumentatio, Alinus currit, ergo tu es capra, quantum & ipsorū. Et hoc ideo, quia & si nō fiat præparatio in instanti, non prohibetur tamen hoc, quod forma vel perfectio nō possit præparato dari in instāti. Non enim præparatio est perfectio, sed habitatio ad suscipiendā formā. Sed si dicant etiā, quod facilius est, res naturales destruere, quā construere illas per artificium, & vix aurum possumus destruere, & cōcludant, impossibile esse, construere illud: Respōdemus eis taliter, quod non concludunt de necessitate, qua coartemur concedere aurum non posse construi. Nam cum difficulter destruitur, difficilius construitur: non autem impossibile est, illud posse construi: huius autem assignamus causam, quia formam habuit compositionem, ideoque difficiliorem habuit resolutionē, ideoq; difficulter destruitur. Et hoc est, quod facit eos opinari, impossibilem esse illius constructionē, quia destructionem artificialē ex cursu nature ignorāt. Attentauerūt fortē, quod sit fortis compositionis, sed quā fortis cōpositionis sit, non attentauerunt. Sufficenter itaq; tibi carissime fili sophistarum fantasias attulimus. Restat ergo, ex quo attentum promissione fecimus, secundum illam promissionem ad ea quæ determinanda sunt, ex rationibus artem negatium, à datis transire. Quæ cum debite determinata fuerint, tum ad ea venire determinanda, quæ sunt principia de intentione nature, quorum essentiam nos oportet disputare sufficientius in insequētibus. Post illam verò determinationē, etiam de ipsis sermonem faciemus, quæ sunt principia nostri magisterij. In prima tamen traditione vniuersalē, in sequenti verò singularem

larem de vnoquoq; principiorum faciemus sermonem. Nūc verò ad præfens rationes negantium à datis, & ipsarum interemptiones in primis afferamus.

Diuersæ opinioniones eorum, qui artem esse supponunt.

Cap. XII

Hanc itaq; artē supponentes, multiplices ex intentione diuersa esse cōperimus. Alij quidē in spiritibus, alij verò in corporibus, alij in salib. & aluminibus, nitrīs & boracibus: alij verò in omnibus rebus vegetabilibus hanc inueniri artē & magisterium affirmāt. Ex his autē omnibus, hi quidē secundū partem bene, & secundum partē malē, hi verò secundū totum malē, hoc diuinum magisterium æstimates illud tradiderunt posteris. Ex ipsorum autē errorū multiplicatibus veritatem nos collegisse, difficilis & laboriosæ caute læ coniectura, longaq; & tædiofa experiētia, multorūq; sumptuū interpositio ne contigit, & illorū error per nostræ mentis dispositionē & rationē sepius militauit, & quasi desperationē adduxit. Blasphemati sint ergo in æternū, quia blasphemias & maledictionē posteris reliquerunt, & ex errore suo super philosophantes perfuderunt, non veritatē, sed diabolicā instigationē potius post mortem suā dimiserunt. Et ego blasphemandus sim, nisi errores illorū corrigā, & veritatē tradam in hac scientia, pro vt melius exigit hæc ars vera. Hoc enim magisteriū occulto sermone non indiget, nec manifesto penitus. Trademur igitur eā sermone talī, quem latere prudentes non accidet: hic autē medio crib. profundissimus erit, fatuis autē vtroq; terminos irreferabiliter concludet in hac vna, & eadem nostra traditione. Redeuntes igitur ad propositū, dicimus eos, qui in spiritibus eā esse ponunt, diuersos esse multipliciter. Alij quidē ex arg. viū. alij autē ex sulfure, & huic affini arsenico, lapidē Philosophorū perquiri asserunt necesse esse: Et alij quidā ex Marchasita, quidā ex Tutia & Magnesia, & ex sale Ammoniacō quidā. Qui verò in corporibus, alij quidā in plūbo, alij in quolibet aliorū corporū esse dicunt, alij vtiq; in vitro, & quidā in gēmis, & alij in diuersitatibus salū & aluminum, & nitrorū & boracium, & alij in omni genere rerū vegetabilium. Et illorū vnicuiq; supponētī alius est aduersarius secundum suam suppositionē. Et his aduersans credit se arti simpliciter aduersari, Et secundum plurimum vtriusque sectam inuenimus rationibus uacuam,

Rationes negantium artem in sulfure suppositam.

Cap. XIII

Quidam igitur in sulfure supponentes eam inueniri, in sulfure laborē impenderūt, & ignorantes eius præparationis perfectionē, ipsam præparationē diminutam reliquerunt. Crediderunt enim solam mundationē, & purificationē, præparationē perfectionis fore: hæc autē per sublimationē fit, ideoq; adductum est intentioni eorū, vt existimarēt, quòd sola sublimatio in sulfure sit perfectio præparationis ipsius, & similiter in suo cōpari, videlicet in arsenico autumates induxerunt. Venientes igitur ad projectionē, quæ est ad intētionē alterationis, viderūt illud aduri, & evanescere, & nō longā in corporib. moram trahere, & corpora relinqui ab eis magis immūda, quā prius fuerunt ante projectionē illius: quia ergo viderunt hanc delusionē in operis sui cōplemēto & longissimis fuit tēporibus reuolutū in illorū peccatoribus, ex solo sulf. hanc scientiā reperiri, & in illo non inuenissent, arguunt nō posse in alio hanc inueniri: quare cū nec in hoc, nec in alio inueniatur, arguunt nusquam inueniri.

Confutatio rationum præcedentium.

Cap. XIII

Respondemus eis itaq; breuiter, & dicimus eos in hoc parum intelligere, & minima sapere, quia supponūt solū sulfur esse materiam nostrā. Et si vera hæc esset suppositio, tamen in modo vtiq; præparationis decipiuntur quia solā sublimationē credunt sufficientem esse. Sunt enim tanq; puer, qui ex principio natiuitatis suæ vsq; ad senectutem in domo concluditur, nō putans

mundi latitudinem extendi, vltra suæ domus latitudinē, vel vltra, quam oculo possit in domo cōspicere. Nō enim hi in multis lapidibus laborē suū adhibuerūt, nō igitur potuerūt sentire, ex quo medicina nostra eliciatur, & ex quo nō, ex quo manus suas etiā a laborū cōpia excusauerunt: quis ergo laborum perfectius sit, vel nō, meritō ignorare debuerunt. Sed quare fuerit opus illorum diuinitum, dicimus, quia adurentiam in sulfure dimiserunt, & fugam, quæ non solum non perficiunt, verumetiam dissiipant & destruant.

Rationes negantium artem in arsenico suppositam, earumq; consutatio. Cap. XV.

Alij verò in eodē & suo compari arsenico hunc lapidē inueniri existimantes necesse esse, & profundius ad operis consumationē attendentes, non solum per sublimationē mundauerunt adurentē sulfureitatem, verumetiam remouere conati sunt terrestreitatem, relicta in illo fuga. Ad quorū proiectionē similiter delusio superuenit, quia non adhæsit stabiliter in his ipsis corporibus, sed successiue & paulatim euauit, relicto tali corpore in priori sua dispositione. Qui & similiter arguerunt interimētes vt primi, & eisdē vt primis respondentes, artē affirmamus, & eam scimus esse, quia vidimus, & veritatem tetigimus.

Rationes negantium artem suppositam in Sulfure, Arg. uiuo, Tutia, Magnesia, Marchasita, & sale ammoniaco, eorumq; consutatio. Cap. XVI.

Alij quidā profundius in ipso viderunt, & mundauerūt illud, & fugam, & adustionē abstulerunt, & factum est eis fixum & terreū, nullam dans in ignis calore fusionē bonam, sed solam vitrificatoriā, & ideo non potuerūt proiectione corporibus permiscere, ideoq; arguūt vt primi, & eisdem respondemus sicut primis, quia opus diminutū dimiserunt, nec illud cōplere scierunt. Ingressione enim, quæ est perfectiū vltimū, inquirere ignorauerunt. In omnibus similiter spiritibus alijs est idē modus præparationis, nisi quod in arg. viuo, & tutijs excusamur a maiori labore, qui est ex remotione adustionis: hæc enim sulfureitatem adustibilem & infusibilem non habent, sed solam fugā. Magnesiæ verò & Marchasitæ omne genus sulfureitatis habet, plus Marchasita, minus verò Magnesia, fugā tamen omnes habent, plus arg. viuo, & sal amm. minus verò sulf. adhuc verò minus cōpar illius, quartō verò adhuc minus marchasita, quintō verò magnesia minus illa, sextō verò & vltimō, minime omnium tutia. Vtraq; autē fuga participans est, alia tamen plus, alia verò minus: & ideo propter illorum fugam quibusdam experimentatoribus superuenit delusio vhemens in operationibus præparationum illorum, & ipsorum proiectionibus similiter. Ideoq; & ipsi arguunt & interimunt, vt in sulfure supponentes, & eisdem, vt in sulfure supponentibus, respondemus.

Rationes negantium artē suppositā in spiritibus, unā cum corporibus figēdis, & eorū consutatio. Ca. XVII.

Sunt & alij nitentes spiritus in corporibus figere, nulla alia præparatione shutic præueniente, sed eisdē delusio angarians similiter mororē attulit & desperationē, & coacti sunt ex ea, non esse hanc scientiā credere, & contra ipsam arguere. Est enim turbationis illorū causa ac incredulitatis hæc, q̄ in fusionē corporū spiritus illa dimittit, nec eis adherent, imò asperitatē ignis refugunt, per manentibus in ea solis corporibus, quoniā pressurā impietatis ignis illi cōpati propter fugā non possunt, quæ ab eis non est ablata. Accidit similiter quādoq; delusio, quia eisdē & cum corpora ignē effugunt, & hoc est, cum nō fixi spiritus corporibus in profundo inseparabiliter adhæserunt, quoniā volatilis summa, summā fixi superat. Vnde & similiter vt primi arguūt, & similiter vt primis eis respondemus. Tota ergo illorū reprobatio hæc est: Si corpora filij doctrinæ vultis conuertere, tunc si per aliquā materiā fieri hoc possibile sit, per spiritus ipsos utiq; fieri necesse est: sed ipsos non fixos corporibus vtiliter adharere non est possibile, imò fugiunt, & immunda relinquunt illa, ipsos autē fixos

non

non est possibile ingredi, cum terra facti sint, quæ non funditur: & cum in lusi corporibus fixi apparent, non tamen sunt, aut ab eis recedunt ipsi manentibus aut ambo simul aufugit. Cum igitur in materia magis affini nullis modis hæc artem inuenire sit possibile, in magis remota non inuenietur, ergo nusquam. Responso utiq; nostra hæc est, quod quicquid scibile circa hoc est, non totum sciunt, ideo nec operatum ex eo totum inueniunt, consequentis igitur vitium per sufficientiam ponunt ipsorum robur.

Rationes negantium artem in corporibus suppositam, et primò in plumbo albo, id est stanno, seu Ioue, et earum confutatio. Cap. XVIII.

Quidam autem posuerunt in corporibus illa. Cum tamen ad opus peruenirent, illusi sunt, ut existimantes plumbum vtrunq; liuidum scilicet & albū, albedine non pura, multū naturæ Solis & Lunæ assimilari & approximare: liuidum quidem multum Soli, Lunæ verò parum: albū verò Lunæ multū, Soli verò parum. Propterea horum aliqui autumantes stannum, seu Iouem multū Lunæ assimilari, & stridore, mollitiæ, & liquefactionis velocitate solummodo differrentē, credentes ex superfluitate suæ humiditatis, liquefactū esse facile, & molle similiter, ex substantiā verò fugitiua arg. viui in illo intercidēte partes stridorē possidere, exposuerunt illud igni, & calcinātes ipsum tenuerūt in igne, quē potuit tolerare, quovsq; album factū est in calce sua, quē postea volentes reducere non potuerunt, sed æstimauerunt impossibile fore. Et horum aliqui reduxerunt ex illo aliquid, & stridorē, ut prius, & mollitiē in illo inuenierunt, atq; liquefactionis velocitatē. Ideoq; crediderūt hoc impossibile per viā hanc, & ad ducti sunt incredulitate, ut putarent artem indurationis illius inueniri nō posse. Horum verò aliqui calcinauerunt, & reduxerunt, & iterū scoria illius subtrahendo cum maioris ignis expressione calcinauerūt & reduxerunt, & sic sæpe reiterātes opus ad illud, viderunt iam illud induratū, atq; sine stridore: quia verò velocitatem liquefactionis nō omnino remouerunt, errauit mens illorū, & existimauerunt ad illud nō posse perueniri. Horum itaq; & alij volētes eidē duritiem & retardationē liquefactionis cum administratione durorum corporum præstare, in delusionē ceciderunt, ut frangeret illis quodcumq; durorum corporū admistū ei fuerit, nec iuuit in hoc eos vlla præparatio. Ideoq; cū nec duris, nec igne illū præparare potuerint, excusauerunt se de longa mora inuentionis artis, quia eā impossibilem crediderunt & dixerunt, per hoc & contra artē arguentes instanter, posuerunt illam nō esse. Præterea & alij quidam addētes multa medicamina, viderunt illa nullā immutationem scientiā, nec ei conuenientia, sed potius corruptentia, & contra illorum propositum agentia, & ideo libros abiecerunt, & capita retorserunt, & artem veram & diuinam, friuolam esse dixerunt. Quibus obuiantes respondemus responsione prima.

Rationes negantium artem in plumbo nigro suppositam. Cap. XIX.

Endem etiam est in Plūbo nigro reperire illusionis modū, solo excepto quod corpora nō frangit, & q̄ citius redit à calce sua, q̄ Iupiter: liuiditatē verò eius remouere non possunt, quia ignorant, ideo per illud dealbare nō possunt dealbatione bona, nec per suam fantasiā potuerūt illud stabilibus corporibus tā stabiliter associare, quin contingat illud per fortē ignis expressionē recedere à cōmisso. Et illud quidē maximē decipit illos, in huius præparatione supponētes, in nullo posse scientiā inueniri, nisi in ipso, quia post duas reductiones à calce sua nullam duritiē suscipit, sed maiore potius molliem, q̄ prius habuerat, & in alijs similiter non viderunt illud emendari differentijs. Et ideo cum in ipso putātes propinquius & melius inueniri, non inuenierunt, coguntur per hoc credere & argumentari, scientiā non esse, sed delusionē, & ideo peccant hi, ut priores.

Rationes negantium artem in miftione durorum cum duris, & mollium cum mollibus corporibus fuppositam. Cap. XX.

Alij verò componentes dura cum duris, & mollia cum mollibus, propter conuenientiam voluerunt corpora sefe inuicē tranfmutari & tranfmutare & illud non potuerunt, propter suā ignorantia, vt permiffentes Solē vel Lunā cum Venere, vel alio quocunq; metallorū, nō tranfmutāt illa in Solem, vel Lunam tranfmutatione firma, quin experiantur ignis expreffione fortivnū quod que illorum à cōmiffione feperari & comburi, vel ad priorē fui naturam redire. Quædā verò ex eis plus durant in cōmiffione, quædā verò minus, vt à nobis fufficienter determinatū est. Hæc itaq; delufiones fuperuenientes propter ignorantiam, faciunt hos tales de hac diffidere arte, & illam arguere non effe.

Rationes negantium artem in miftione durorum cum mollibus, & perfectorum cum imperfectis fuppositam. Cap. XXI.

Alij autem intimius & profundius fuper hoc inquiringentes, cogitauerūt, & ingeniati funt, & viā voluerunt inuenire, vt dura mollibus vnita, ea ftabiliter indurarent, & perfecta imperfectis, ad perfectionē ea reducerēt, & generaliter à fe inuicem tranfmutarentur & tranfmutarēt, tranfmutatione firma. Et ideo voluerunt fimilitudinē & affinitatē illorū inuenire, tum quidē per medicinas, tum verò per ignis adminiftrationem attenuando groffa, ficut Venerē, & Martem, & infpiffando subtilia, ficut est Iupiter, & fimilia illi. Et aliqui eorū credentes hanc adminiftrationem perficere, delufi funt in cōmiffione horum durorū corporū, vel quia frangibile fecerūt omnino, vel omnino nimis molle non alteratum à duro, vel nimis durum non alteratum à molli. Et fic conuenientiam non inuenerunt, & ideo artem effe negauerunt.

Rationes negantium artem in extractiōe animæ, uel ignis regimine fuppositam. Cap. XXII.

Alij verò adhuc intimius & profundius infpicētes, alterare voluerūt corpora cum animarum fuarū extractiōe, & cum extracta anima omnia alia fimiliter. Et ad id non potuit eorum experientia peruenire, fed delufi fuerūt in intentione fua, per hoc æftimantes artem non poffe inueniri. Alij verò folo igne ipfa perficere conantes delufi in opinione fua fuerunt, quia ad illud peruenire nefciunt. Et hi eam ex hoc non effe putauerūt. Quibus omnibus obuiamus vt primis.

Rationes negantium artem in Vitro, & Gemmis fuppositam, & earū confutatio. Cap. XXIII.

Qui verò in Vitro & Gemmis illā pofuerunt, experti funt per Vitrum & Gēmas in corporibus alterationes fieri nō poffe, quia nō alterat quod non ingreditur, at nec Vitrum quidē, nec Gēmæ ingrediuntur, ideoq; nō alterant. Sed & fi conati funt Vitrum cum illis vnire, cum tamē vix hoc fieri poffit non tamen propofitum habent, quoniam Vitrū ex corporibus faciunt, & propter hoc æftimant hunc errorem fuper totā artem cadere, & fic eam arguunt non effe. Quibus respondemus, eos operari in non debita materia, ideoq; indebitē terminantes, non poffunt hanc ex fuis erroribus interimere.

Rationes negantium artem in medijs mineralibus, uel uegetabilibus, uel quarumcunq; rerum commiffione fuppositam. Cap. XXIIII.

Sunt & alij fupponentes eam artē inueniri in Salibus & Alumīnibus, Nitris & Boracibus, qui poffunt quidē in his experiri, fed eam inueniri minime putamus in eis. Ideo q̄si post fuam experientia paucam vtilitatē tranfmutationis inueniūt, fcilicet foluēdo, coagulādo, & affando, tñ non interimant hanc artem diuinā, cum neceffaria fit & fcita. Poffibile est tñ in his omnibus aliqua alterationē inueniri, fed remota est valde, & maxime laboriofa. Adhuc verò & in alijs

in alijs crescētibz omnibus supponentibus, magis laboriosa fore probatur. L. deo q̄ qui eā in omnibus vegetabilibus ponūt, possibile quidē ponunt, sed nō eis, qm̄ prius deficerent in labore, quā laboratum perfici lit possibile, ideo q̄ si tales artē non inueniunt suis laboribus, artē nullis laboribus inueniri posse argumētari nō licet. Omnes autē prius dicti, errantes, vnā materiam suā posuerūt & nullā aliam supposuerunt præter illā. Et hi quidē iam redarguti sunt omnes. Alij verò multi & quasi infiniti, harū rerum omnīū compositionē, aut quarūdā sub diuersa proportione facientes, ignoranter & insciēter incedunt, & error il lorum in infinitū extenditur, qm̄ infinita est diuersitas proportionis rerū misci bilitū, & infinita est diuersitas materiē miscibilitū, & in his ambabus infi nitaibus infinitē cōtingit errare, aliquando ex superabundātia, aliquando ex dimīnutione, & in his possibilis est correctio. Sed nos quidē lōgitudini, & pro lixitati sermonum parcentes, super infinitis insistere volumus, qm̄ scientiam vniuersalē trademus breuibz locutionibus, qua euidenter infinitatē suorum errorum emēdare potuerint, & illos corrigere. Nunc verò prius naturalia prin cipia disseramus, secundum eorum causas, vt ex principio te attētum fecimus, & commemoratione illorum.

SEQVITVR TERTIA PARS HVIVS LIBRI PRIMI de principijs naturalibus & eorum effectu.

De principijs naturalibus corporū metallicorum, secundum opinionem antiquorū. Cap. XXV.

N N V I M V S ergo tibi secundū antiquorum opinionē, qui sue runt de secta nostra artē imitantium, q̄ principia naturalia in o peræ naturæ sunt spiritus foetens, & aqua viua, quā & siccā aquā nominari concedimus. Spiritū autē foetētem diuisimus, est euim albus in occulto & rubeus & niger vterq̄, in magisterio huius o peris: In manifesto autē vterq̄ tendens ad rubedinē. Dicemus igitur sermone breui, necnō & similiter cōpleto & sufficienti generationē vniuscuiusq̄ istorū & modum similiter generationis. Expedit igitur nos ampliare sermonē nostrū & dilatare, & singulū capitulū de singulo naturali principio tradere. In genere tñ dicimus, q̄ vnum quodq̄ ipsorum est fortissimā cōpositionis, & vniuersalis substantiæ. & illud ideo, q̄ in eis partes terræ taliter partibus aeris. aqueis & igneis per minima sunt vnitæ, vt nulla ipsarū alterā in resolutione possit dimi tere, imō qualibet cum qualibet resoluitur, propter fortē vnionē, quam habue runt adinuitē per minima & paulatim à calore naturali & æquali in mineralibz, in terræ visceribus condensato, multiplicato, & æquato secundum debitum cursum naturæ, ad exigentiam illorum essentiæ, secundum opinionem quo rundam antiquorum Philosophorum.

De principijs naturalibus metallorū, secundum opinionē recentiorum & authoris. Cap. XXVI.

A Lij autē aliter dixerunt, q̄ principū non fuerit arg. viu. in natura sua, sed alteratū & conuersum in terrā suā, & sulf. similiter alteratū, & in terrā mu tatū. Vnde dixerūt quod aliud fuerit principiū, quā spiritus foetēs, & spiritus su gitiuus in intentione naturæ. Et ratio qua moti sunt, ea fuit, quia nō inueniunt in minerais argētēis, vel aliorū metallorū aliquid quod sit arg. viu. in natura sua & aliquid quod sit sulf. similiter, imō per se inueniunt vnū quodq̄ illorū separa tum in ppria sua minera in sua natura. Et similiter per aliā rationē hoc quoq̄ as sumāt. Nō est transitus, inquit, à contrario in contrariū, nisi per dispositionē mediā. Ergo cū sic sit, coguntur cōfiteri & credere, q̄ nō sit transitus à mollitiē arg. vi. ad duritiē alicuius metallorū: nisi per dispositionē, quæ est inter duritiē & mollitiē illorū, sed in minerais nō inueniūt aliquid, in quo saluē hæc mediā dispositio, ideo hac ratioē cōpellūt credere, arg. vi. & sulf. in sua natura nō esse

principium de intentione naturæ, Imò aliud quod sequitur ex illorum essentia rum alteratione, in radice naturæ ad terream substantiam. Et est iste modus, q̄ prius vnumquodque eorum conuertitur ad terream naturam, & ex his ambabus terreis naturis resoluitur fumus tenuissimus à calore multiplicato in viscere terræ, & hic duplex fumus, est materia metallorum immediata. Hic fumus, cum à calore temperato mineræ decoctus erit, conuertitur in naturam cuiusdam terræ, ideoq̄ fixationem quandam suscipit, quam deinde fluens aqua per viscera mineræ & terræ spongiositatem dissoluit, & ei vniformiter vnitur vnione naturali & firma: Ideoq̄ sic dixerunt sic opinantes, quòd aqua fluens per meatus terræ inuenit substantiam dissolubilem ex substantia terræ in visceribus illius, & illam soluit, & vniformiter cum illa vnitur, quovsq̄e & substantia terræ in visceribus dissoluta, & aqua fluens dissoluens, vnum fuerint vnione naturali, & ad talem mistionem veniunt omnia elementa secundum debitam naturalem proportionem, & miscentur per minima, quovsq̄e faciãt vniformem mistionem. Et hæc mistio per successiuam decoctionem in minera inspissatur & induratur, & fit metallum. Et hi quidem quantum sint affines veritati, non tamen veritatem coniungunt puram.

Diuisio dicendorum de tribus principijs, sulfure scilicet, arsenico, & arg. viuo. Cap. XXVII.

Iam sermone vniuersali determinauimus de metallorum principijs naturalibus. Restat igitur vt nũc ponamus vniuscuiusque principij capitulum. Cũ ergo tria sint, sulfur, arsenicum, & argentum viuum. Primò adscribemus capitulum de Sulfure, secundò de Arsenico, tertio de Argento viuo. Deinde vniuscuiusque metallorum, quæ sunt effectus eorum, ponemus capitulum determinatum, secundũ quod est ex opere naturæ. Dehinc ad ea quæ huius magisterij sunt fundamenta, & illorum operationes transeundo, horum omnium causas assignabimus.

De Sulfure. Cap: XXVIII.

Dicimus igitur quòd sulfur est pinguedo terræ, in minera terræ per temperatam decoctionem inspissata, quovsq̄e induretur, & sicca fiat, & cũ indurata fuerit, sulfur vocatur. Habet siquidem sulfur homogeneam & fortissimam compositionem, & est vniformis substantiæ in suis partibus homœomera, quia homogenium est. Ideoq̄ non aufertur eius oleum ab ipso per distillationem, sicut ab alijs rebus oleum habentibus. Qui ergo quærunt ipsũ calcinare non perdendo de illius substantia aliquid, de quo sit curandũ, in vanum laborant, quoniam non calcinatur nisi per magnam industriam, & multũ de illius substantia dissipando. Ex centum enim partibus vix tibi tres sufficienter referuabis post calcinationem. Figi similiter nõ potest nisi calcinetur prius, commisceri attamen, & aliquantulum illius fuga retardari, & illius potest adustio reprimi, & cum commisto facilius calcinatur. Qui ergo quærat ex eo opus elicere, illud per se præparando non eliciat, quoniam cum misto perficitur, & sine illo protelatur magisterium vsq̄ ad desperationem. Et cum suo cõpari sit tinctura, & dat pondus completum vnique metallorum, & ipsum à fœditate depurat & illustrat, & perficitur cum magisterio, sine quo nihil horũ præstat, sed potius corrumpit & denigrat, non igitur sine magisterio ipso vtaris. Qui etiam in præparatione ipsum commiscere & amari corporibus noverit, sciet vnum de secretis naturæ maximum, & viam perfectionis vnã, cũ multæ sint viæ ad vnum effectum, & vnum intentum. Et quodcũque corpus ex ipso calcinatur, acquirit pondus sine dubio. Aes quoq̄ assumit ex eo Solis effigiem. Mercurio quoque associatur, & per sublimationem fit *Vlsur*. Calcinantur denique omnia corpora ex eo facile, præterquam Sol & Iupiter. Sol ve
rò dif-

rò difficillimè. Et non coagulatur argētum viuum ex eo in Solem vel Lunam, in quibus sit vtilitas per artificium debile, sicut Philosphorum quidam fatui putauerunt. Et ita dicimus, quòd quæcumque corpora minus habent de humiditate, facilius per sulfur calcinantur, quàm quæ multam. Per Deum altissimum, ipsum illuminat omne corpus, quoniam est lumen, alumen, & tinctura. Diffillimè quoque soluitur, quia non habet partes sulfuginosas, sed oleagineas quæ non faciliè in aquam solvuntur. Quæ autem faciliè vel difficilè solvuntur in aquam, in capitulo Solutionis monstrabimus satis apertè. Sublimatur verò, quia spiritus est. Et si commiscetur Veneri, & adunatur cum ea, fit mirabile violaceum. Cum Mercurio quoque miscetur similiter, & fit ex eis per decoctionem cælestinus color & delectabilis. Non putet tamen quis, quòd sulfur per se opus compleat Alchemiæ: non enim esset hoc nisi vanum credere, hoc autem satis lucidè probabimus in sequentibus, Eligitur autem crassum & lucidum. Et de sulfure hæc dicta sufficiant.

De Arsenico. Cap. XXXIX.

Restat nos de Arsenico determinare ad præfens. Dicimus igitur quòd est de subtili materia, & simile cum sulfure, iccirco non oportet illud aliter diffiniri, quàm sulfur: in hoc autem diuersificatur à sulfure, quia est albedinis tinctura de facili, rubedinis autem difficillimè: sulfur verò rubedinis de facili, albedinis autem difficillimè. Est autem sulfuris & Arsenici duplex genus citrinum scilicet, & rubeum, quæ sunt huic arti vtilia, reliqua autem multa genera non. Figitur autem Arsenicum sicut sulfur. Vtriusque verò sublimatio ex metallorum calcibus melior est. Non sunt autem sulfur & Arsenicum materia perfectiua huius operis. Non enim completa sunt ad perfectionem, habent autem adminiculum perfectionis in casu. Eligitur autem lucidum, & squamosum & scissile.

De Argentò viuo, seu Mercurio. Cap. XXX.

Argentum autem viuum, quod etiam Mercurius appellatur antiquorum viū, est aqua viscosa in visceribus terræ, substantiæ subtilis albæ terræ per calorem temperatissimum vnita totali vnione per minima, quosque humidum contemperetur à sicco, & siccum ab humido æqualiter. Ideo quæ fugit superficiem planam de facili, propter suæ aquæ humiditatem. Non autem adhæret, viscosam licet habeat humiditatem, propter siccitatem illius, quæ illam contemperat, & non adhærere permittit. Est etiam (vt quidam dicunt) materia metallorum cum sulfure. Adhæret quoque tribus mineralibus de facili Saturno videlicet, & Ioui, & Soli, Lunæ autem magis difficulter: Veneri verò difficilior quàm Lunæ, Marti autem nullo modo, nisi per artificium. Ex hoc itaque maximum elicias secretum. Est enim amicabilis, & metallis placabilis, & medium coniungendi tincturas, & non submergitur aliquid in Argentò viuo, nisi Sol. Soluuntur tamen Iupiter & Saturnus, Luna & Venus ab eo, & commiscentur, & sine ipso aliquod metallorum deaurari nō potest. Figitur & est tinctura rubedinis exuberantissimæ refectiois, & fulgidi splendoris, & non recedit à commisto, donec est in natura sua. Non est tamen medicina non sira in natura sua, sed iuuare quandoque potest similiter in casu.

De effectibus principiorum naturæ, quæ sunt corpora metallica. Cap. XXXI.

Dicamus de metallicis corporibus, quæ sunt effectus horum naturæ principiorum. Sunt autem sex numero. Aurum, Argentum, Plumbum, Stannum, Aes & Ferrum. Dicimus igitur quòd metallum est corpus minerale fusibile, sub malleo ex omni dimensione extensibile. Est autem metallum

(vt diximus) densæ substantiæ, & fortissimæ compositionis & firmæ. Habent autem affinitatem magnam metalla adinuicem, non tamen perfectum diminutum perficit per eius commisionem. Si enim aurum cum plumbo admisceatur fusione, non fit ex hoc plumbo aurum, sed euanescit plumbum ab admisione, & aduritur: aurum autem in examinatione remanet. Similiter in reliquis inducendo cadit secundum communem cursum. Secundum verò nostrum magisterium perfectum imperfectum adiuuat, & imperfectum in nostro magisterio per se perficitur sine administratione alicuius rei extraneæ, & imperfectum hoc eodem magisterio perficitur. Et per Deum, seinuicem alterant & alterantur, & seinuicem perficiunt & perficiuntur, & per se tantum vnumquodque perficitur, sine alicuius adminiculo.

De Sole, siue Auro. Cap. XXXII.

At tulimus tibi in generali capitulo summam de intentionibus metallorum, speciale tibi tamen faciemus de vnoquoque sermonem. Et primo de Auro. Dicimus ergo quòd Aurum est corpus metallicum, citrinum ponderosum, mutum, fulgidum, æqualiter in ventre terræ digestum, aqua minerali diutissime lauatum, sub malleo extensibile, fusibile, examinationem cineritij & cementi tolerans. Et hac diffinitione itaq; elicias, quòd aliquod non est aurum, nisi causas diffinitionis & differētias omnes habeat auri. Quicquid tamen metallum radicitus citrinat, & ad æqualitatem perducit & mundat, ex omni genere metallorum aurum facit. Ideoq; per opus naturæ perpeditum, & artificio æs in aurum mutari posse. Vidimus namq; in mineris æris, à quibus emanabat aqua, secum adducens æris squamas tenuissimas. Ipsaq; diuturno, & continuo lapsu lauit & mundauit. Deinde verò aqua cessante fluere, vidimus cum sicca arena has squamas per triennium in solis calore excoqui, inter quas est inuentum aurum verissimum. Aestimauimus itaq; per aquæ beneficium illas mundatas fuisse, per Solis autem calorem in arenæ siccitate æqualiter digestum, & ad æqualitatem peruenisse. Imitantes autem naturam cū possumus, similiter alteramus, non tamen in hoc sequi naturam valemus. Aurum quoq; est preciosissimum metallorum, & est tinctoria rubedinis, quia tingit ac transformat omne corpus. Calcinatur autē & soluitur sine vtilitate, & est medicina lætificans, & in iuuentute corpus cōseruans. Frangitur facillimè cū Mercurio, & odore plumbi teritur. Non est autem in actu aliquid quod magis in substantia illi conueniat, quàm Iupiter & Luna. In pondere autem & firmitate, & putrescibilitate Saturnus, in colore autem Venus, in potentia quidem magis Venus, deinde Luna, deinde Iupiter, & deinde Saturnus, vltimò verò Mars. Et hoc est vnum de secretis naturæ. Cum ipso similiter commiscetur spiritus, & figuntur per ipsum maximo ingenio, quod non peruenit ad artificem duræ ceruicis & pectoris.

De Luna, siue Argento. Cap. XXXIII.

Solis itaq; capitulo præmissò, dicamus sermonem nostrum de Luna, communi vocabulo argento. Dicimus igitur quòd Argentum est corpus metallicum, album albedine pura, mundum, durum, sonans, perdurans in cineritio, sub malleo extensibile, ignibile, fusibile. Est itaq; albedinis tinctoria, & indurat Iouem per artificium, & conuertit ad se, & commiscetur Soli, & non frangit, sed in examinatione sine artificio cumeo non perseverat. Qui nouit ipsum magis subtiliare, & post subtiliationem inspissare & figere, cum auro associatum cum eo manet in pugna, & ipsum non dimittit penitus. Positum super fumum acutorum, sicut aceti, salis ammoniaci, & agrestæ, fit caelestinus color mirabilis. Est est nobile corpus, sed diminutum à nobilitate auri, & inuenitur eius

minera

minera determinata, & aliquoties habet confusam mineram cum alijs corporibus, & illud non est ita nobile. Calcinetur autem similiter, & soluitur labore magno cum nulla vtilitate.

De Saturno, siue Plumbo. Cap. XXXIII.

DE Plumbo similiter tradamus capitulum, & dicamus, quod Plumbum est corpus metallicum, liuidum, terreum, ponderosum, mutū, parua participans albedine, cum liuiditate multa, cineritium & cementum refugiens, molle, facile omni sua dimensione parua compressione extensibile, & facile fusibile sine ignitione. Plumbum autem quidam fatui putant, & dicunt multum in natura sua auro approximare. Sed quia sunt duræ ceruicis, omni ratione vacui, nullam veritatem consicere, quantum in se est, ex subtilissimis rebus queunt, sed de eis secundum sensum iudicant: Et quia vident illud ponderosum, & mutum, & non putrescere, credunt illud Soli multum approximare, sed hoc totum est erroneum, vt latius à nobis in sequenti negocio probatur aperte. Plumbum quoque multum habet de substantia terrea, ideo lauatur, & in stannum per lauacrum vertitur. Per hoc ergo patet stannum magis perfecto assimilari. Et Plumbum similiter aduritur, & fit minium, & ponitur super vapores acetii, & fit cerussa. Et licet non multum perfectioni approximet, ex eo tamen per nostrum artificium de facili argentum facimus, & non seruat pondus proprium in transmutatione, sed mutatur in nouum pondus. Et hoc totum in magisterio acquirit. Est etiam Plumbum argenti examen in cineritio, cuius causas dicemus.

De Ioue, siue Stanno. Cap. XXXV.

Iouis ergo traditione non omissa, significamus filijs doctrinæ, quod est corpus metallicum, album, non purum, liuidum, & sonans parum, terreatate pauca participans, stridorem, molliciem, liquefactionis sine ignitione velocitatem in radice possidens, cineritium & cementum non expectans, sub malleo extensibile. Est ergo Iupiter inter diminuta à perfectione corpora magis perfecto in radice suæ naturæ affinis, Soli scilicet & Lunæ, Lunæ magis, Soli verò minus. Hoc itaque in sequentibus lucide narrabitur. Iupiter quia albedinem multam ex radice luæ generationis suscepit, ideo omnia non alba corpora dealbat. Vitium est tamen ei, quod omne corpus frangit, præter Saturnum & purissimum Solem. Et Iupiter multum Soli & Lunæ adhæret, & ideo ab eis per examinam non de facili recedit. Suscipit tincturam rubedinis, & splendet in eo fulgore inæstimabili, & pondus acquirit in magisterio huius artis. Induratur verò & mundatur facilius quam Saturnus. Et qui sciuerit eius vitium fractionis auferre, subito ex eius proficuo perfrui lætabitur. Conuenit enim Soli & Lunæ, nec separabitur ab eius vnquam.

De Venere, siue Aere. Cap. XXXVI.

DE Venere verò sermo noster sit ad præsens. Et est corpus metallicum, liuidum, rubedine fusca participans, ignibile, fusibile, sub malleo extensibile, cineritium & cementum refugiens. Venus itaque (vt narratum est) in profundo suæ substantiæ colorem & essentiam auri præterdit, malleatur verò & ignitur vt argentum & aurum. Ideoque secretum ex ea assumas, quia est medium Solis & Lunæ, & facile ad vtrunque conuertere naturam illius accedit, & est bonæ conuersionis, & pauci laboris. Conuenit cum tutia vehementer, que illam citrinat citrinitate bona, & ex hoc proficuum elicias. Excusamur itaque per eam à laboribus indurationis & ignitionis illius. Assumas igitur eam præ cæteris imperfectis in opere minori & medio, in maiori verò minimè. Hoc tamen præ Ioue vitium habet, quod liuescit de facili, & infectione ex acris & acutis

tis suscipit, & radicare illud non est facile artificium, imò profundum.

De Marte, siue Ferro. Cap. XXXVII

MArtis verò narratio, & secretum illius totum est ex opere naturæ, quia est corpus metallicum liuidum multum, parum verò rubeum, albedine non pura participans, durum, ignibile, fusibile fusione non recta, sub malleo extensibile, & multum sonans. Est autem Mars duræ tractationis, propter impotentiam suæ fusionis, qui si medicina illius naturam immutante fundatur, coniungitur Soli & Lunæ, & non separatur per examen sine magna industria, sed si præparatur, coniungitur, & non separatur per aliquod artificium, si eius natura fixationis nõ immutetur ab eo, sola remota immudicie illius. Est ergo tinctura rubedinis de facili, albedinis verò difficulter. Et cum coniungitur nõ alteratus, non immutat colorem commisti, sed auget illud in quantitate. Inter omnia igitur corpora Iupiter splendidus, & lucidus, fulgidus & perfectius in solare & lunare transformatur corpus. Sed in eo est opus facilis tractationis, & longilaboris. Post illum verò Venus minus perfectæ mutationis eligitur, difficilioris tractationis, breuioris verò quàm Iupiter laboris. Saturnus verò post Venerem, perfectionem in transmutatione ab illa diminutam habet, facilis tractationis, longissimi verò laboris. Mars verò inter cetera minime perfectionis in transmutatione consistit, tractationis utiq; difficillimæ, & laboris longissimi. Quæcunq; igitur à velocitate liquefactionis corpora remotiora sunt, difficilioris inveniuntur in transmutationis opere tractationis. Et sunt huiusmodi Venus & Mars. Quæ verò magis, magis: & quæ maxime, maxime. Quæcunq; verò maioris liuiditatis & infectionis de terra sunt participantia, & hæc laboris maioris inveniuntur, & minoris perfectionis. Quæcunq; autem perfectionum diuersitates paulò prius à nobis determinatæ sunt, in minoris & medijs operis artificio repertæ sunt, in maiori verò vnus perfectionis sunt omnia, non autem vnus tractationis aut laboris sunt. Remanet enim dicere, & quæ tractationis facilitas & difficultas, & quæ breuitas laboris, & longitudo, in radice in natura corporum inuenta sunt. Iam ergo principia naturalia ipsorum corporum, traditione vera, quæ est ex intentione naturæ perscriptimus, & ipsorum corporum similiter determinatos sermones in singulis capitulis veraciter exposuimus, & secundum sententiam eorum, qui intima naturæ videre potuerunt, & secundum nostram, qui ad ea peruenimus cum instantia laboris. Nunc verò secundum quod inuimus, expedit huius artis defectum supplere, & principia omnia huius magisterij tradere in huius nostri sermonis vltima parte, & perfectionem quam vidimus, secundum eius exigentiam, cum caulis suis monstrare.

QVARTA PRAS HVIVS PRIMI LIBRI, DE PRINCIPijs artificialibus huius artis.

Diuisio dicendorum in hac parte, cum insinuatione perfectionis, in secundo libro tradendæ. Cap. XXXVIII.

SVNT duo quæ determinanda sunt: Principia scilicet huius magisterij, & perfectio eiusdem. Sunt itaq; huius artis principia, modi operationum ipsius, quibus applicatur artifex ad hoc magisterium. Qui quidem à se invicem sunt diuersi. Est enim vnus modus Sublimatio, & Descensio alter, & vnus etiam Distillatio, & vnus ex modis est Calcinatio, & alius Solutio, & alius Coagulatio: septimus verò modus est Fixatio, octauus verò Ceratio. De quibus singulis singulas narrationes faciemus, Perfectio verò consistit ex consideratione

deratione eorum, quibus peruenitur ad eam, & ex consideratione rerum iuuā-
 tium, & ex consideratione ipsius rei, quæ vltimò perficit, & ex qua cognosci-
 tur, an in perfectione fuit magisterium, vel non. Consideratio eorum, quibus
 peruenitur ad operis complementum, est consideratio substantiæ manifestæ,
 & colorum manifestorum, & ponderis in vnoquoque coporum mutando-
 rum, & eorum corporum, quæ non mutanda sunt ex radice suæ naturæ absq̃
 illo artificio, & consideratio illorum similiter in radice sua cum artificio, &
 consideratio principiorum corporum, secundum suum profundum, occul-
 tum & manifestum, secundum naturam suam, sine artificio, & eorum similiter
 cum artificio. Quoniam si non cognoscerentur corpora & illorum princi-
 pia in profundo suæ naturæ & manifesto, cum artificio, & sine, nesciretur quod
 superfluum in eis, & quod diminutum, qua ratione necesse foret nos nun-
 quam ad perfectionem transmutationis illorum peruenire. Consideratio au-
 tem rerum iuuantium perfectionem, est consideratio naturarum, illarum re-
 rum, quæ corporibus sine artificio videmus adhærere & mutationem facere.
 Et sunt Marchasita, Magnesia, Tutia, Antimonium, & lapis Lazuli, & consi-
 deratio eorum, quæ sine adhærentia corpora mundificant, & sunt scilicet sal
 & alumina, nitra & bóracia, & quæ illorum naturæ sunt, atque consideratio vi-
 trificationis mundantis per consimilem naturam. Consideratio verò rei quæ
 perficit, est consideratio electionis puræ substantiæ argenti viui: & est materia
 quæ ex materia illius assumptit originem, & ex illa creata est. Non est autem i-
 sta materia argentum viuum in natura sua, nec in tota sua substantia, sed est
 pars illius, non est autem nunc, sed cum lapis noster factus est. Ipse enim illu-
 strat, & ab adustione conseruat, quod perfectionis significatio est. Conside-
 ratio verò rei ex qua cognoscitur, vtrum magisterium in perfectione sit, vel
 non, est consideratio cineritij, cementi, ignitionis, expositionis super vapores
 acutorum, extinctionis, commistionis sulfuris adurentis corpora, reductionis
 post calcinationem, & susceptionis argenti viui. Hæc autem omnia deinceps
 narrabimus cum causis suis, & cum experientijs facilibus, quibus poteris
 manifestè cognoscere, sermones non errasse nostros. Et hæc experimenta
 erunt tibi penitus nota.

De Sublimatione, cur sit inuenta. Cap. XXXIX.

Prosequentes igitur nostrum propositum, dicimus de Sublimatione. Et
 fuit causa inuentionis eius, quia non inuenerunt Antiqui nostri, nec nos,
 nec qui post nos erunt aliquid, quod vniretur corporibus, nisi spiritus so-
 los, vel aliquod, quod naturam corporis & spiritus in se contineret, & hos pro-
 fectos super corpora sine illorum mundatione, viderunt vel non perfectos co-
 lores dare, vel ex toto corrumpere, adurere, denigrare & defædare: Et hoc se-
 cundum diuersitatem ipsorum spirituum. Quidam enim sunt adurentes, vt sul-
 fur & arsenicum & Marchasita, & hi quidem corrumpunt ex toto. Alij verò nõ
 adurunt, vt omne genus Tutia, & hi quidem imperfectos colores dāt, duplici
 de causa hæc faciunt. Vna, quia vnctuositas adustiva sulfuris, de cuius proprie-
 tate est, de facili inflammari, & per inflammationē denigrari, & per consequēs
 denigrare, ab eis non est ablata. Altera verò causa est terreitas, quæ ab eis simi-
 liter ablata non fuit. In his autem, in quibus non datur perfectus color, est cau-
 sa terreitas, liuidum faciens eū. Potest etiam adustio liuidum creare colorem.
 Ideoq̃ ingeniatij fuimus hos mundare ab vnctuositate videlicet adurenti, eā
 habentes scilicet, & à terrea superfluitate omnes. Et ad hoc per nullum magi-
 sterium potuimus peruenire, nisi per solam sublimationem. Ignis enim cum e-
 leuat, subtiliores partes semper eleuat, ergo dimittit grossiores. Ex hoc patet,

per sublimationem spiritus à terreatate mūdari, quæ & ingressione impediebat, & colorem immundum dabat. Experientia verò notum tibi facit satis per usum tuum, illos ab ea absolutos esse: vides enim eos splendidiore & magis perutos, & eos facilius corporum densitatem subintrare & penetrare, & non tædum, vt prius, colorem facere. Quòd verò per sublimationem adustio remoueat, patet experimento, quoniam arsenicum quo prius ante sui sublimationem impium & pronum erat ad adustionem, post eius sublimationem inflammari se non permittit, sed solummodò sine inflammatione recedit, & hoc idem in sulfure (si experieris) inuenies. Quia autem in nullis alijs quam in spiritibus vidimus adhærentiam ad corpora cum alteratione, per nullam aliam causam fuimus ab eis excusati, quin necessarium fuerit, illos præparasse, cum mundatione illorum, quæ est per sublimationem, ideo huius fuit causa necessaria inuentiois. Sublimationis igitur narremus ordinem totum sine diminutione, & ipsius causam.

Quid sit sublimatio, ex de tribus gradibus ignis in ea obseruandis. Cap. XL.

Dicimus igitur, Sublimatio est rei sicæ per ignem eleuatio, cum adhærentia sui valis. Sublimatio verò diu crificatur propter diuersitatem spirituum sublimandorum. Quædam enim fit cum forti ignitione, quædam vero cum medio cri, quædam verò cum igne remisso. Si igitur sublimetur arsenicum vel sulfur, necesse est illa per remissum ignem sublimari, quoniam cum habeant partes subtilissimas coniunctas vniformiter grossis, ascenderet vtiq; illorum tota substantia sine purificatione aliqua, imò denigrata & combusta. Vt igitur separet quis immundam terream substantiam, necesse est ingenia duorum inuenire generum, proportionem scilicet ignis, & mundificationem cum commistione facum, quoniam commistio cum facibus partes comprehendit grossas, & tenet illas in aludelis fundo depressas, nec eas scandere permittit. Vnde & necesse est, artificem triplicem ignis gradum sublimationi applicare: Vnum proportionatum taliter, quòd per eum ascendant alterata tantum & mundiora & lucidiora, donec per hoc manifestè viderit ipsa mundari à terrea facultentia. Alter verò gradus est, vt quod in facibus remansit de pura illorum essentia, sublimetur cum maiori expressione ignis, videlicet cum ignitione aludelis & ipsarum facum, quam videre poterit oculis suis. Tertius verò gradus est, vt administretur ignis debilissimus sine facibus, ei quod sublimatum à facibus, & iam depuratum est, ita vt vix aliquid de illo ascendat, & quod ascendet de illo sit res subtilissima, quæ in hoc opere nihil valet, quia illa est res, mediante qua adustio fit in sulfuribus. Est igitur tota sublimationis intentio hæc, vt remota terreatate illius per ignis administrationem debitam, & abiecta similiter ex ea subtilissima & fumosa illius parte, quæ adustionem cum corruptione adducit, relinquatur nobis pars illa, quæ in æqualitate consistit, quæ simplicem fusionem super ignem facit, sine adustione aliqua de igne fugiente sine inflammatione illius. Quòd verò subtilissimum sit adustum, manifestissimis argumentationibus probatur. Quia ignis ad suam conuertit naturam vnum quodque eorum quod magis affine illi est, quia ex vnaquaque re adustibili magis affine est, quod ex illa est subtile, & adhuc magis affine est, quod subtilius est: ergo & maxime affine quod subtilissimum est. Ab experientia similiter, quoniam sulfur vel arsenicum non sublimatum velocissime inflammatur, sulfur verò facilius. Sublimatum verò directè non inflammatur, sed euolat & extenuatur sine inflammatione, præcedente tamen fusione. His itaque patet, sermonem nostrum veridicum esse.

De Fæcibus corporum metallicorum, spiritibus in sublimatione addendis, & earum quantitate ac qualitate. Cap. XLII.

Probatio verò administrationis fæcum, cum proportione sua est, vt eligatur materia illa, cum qua plus conueniant spiritus sublimandi, & cui permisceantur profundius, quoniam illa cui magis vniuntur, potentior est in retentione fæcum sublimandorum, quàm cui non. Huius rationabilis satis est & manifesta probatio. Probatio verò, quòd necessaria sit fæcum administratio, est, quia si non coniungerentur sulfur vel arsenicum sublimandum, cum fæce de aliqua re fixa, tunc necesse esset ea cū tota sui substantia ascendere, non mū data. Experientia verò sciunt, nos verum dicere, qui in sublimationibus exercitati sunt. Probatio verò, quòd necessaria sit talium fæcum administratio, qui bus sublimanda conueniant & vniantur in profundo suo, quia si fæces nō permiscerentur per minima, tunc idem contingeret, sicut si fæcem non haberent, scilicet vt ascenderet tota illorum essentia sine mundatione aliqua, sicut ascendant sine fæcibus cū tota substantia, ergo & similiter à fæcibus sublimata quibus non vniuntur, accidere necesse est. Experientia scit verum hoc esse, qui hoc vidit & nouit, quia cū sublimauit à re extranea à corporum natura, sublimauit in vanum, vt nullo modo depurata post ascensionem illorum inueniret. Si verò cum calce alciuis corporum sublimauit, tunc bene sublimauit, & perfecte mundare potuit cum facilitate. Est ergo intentio fæcū, vt administretur de calcibus metallorum. Est enim in illis facilis operationis sublimatio, cū rebus autem alijs difficillima. Nō est ergo aliquid, quod locum illorum possit obtinere. Non autem dicimus sublimationem impossibilem sine calcibus corporum, sed eam difficillimam, & longissimi laboris, & protelationis vsq; in deperationem. Sed in hoc tamen aliquid bonitatis habet, quia quod sublimatur absq; fæcibus, vel sine corporum calcibus, est quantitatis multæ, quod verò cū fæcibus, minoris. Adhuc verò & quod cum corporum calcibus, minimæ est quantitatis, sed facilissimi laboris & breuissimi. Illud verò quod plus nos excusat à fæcibus de corporibus, est omne genus salis præparati, & huius consimilium in natura. Et est nobis cum eis sublimatio multæ quantitatis etiam possibile, quia facilis fit ab eis sublimandarum fæcum separatim per salium solutionē, quod in nullis alijs rebus esse contingit. Proportio verò fæcum est, vt quantitas fæcum quantitati sublimandorum æquetur. In hoc enim etiam rudis artifex errare non poterit. mediocrem verò artificem, ponere medietatem ponderis sublimandorum ex fæcibus, sufficiens esse contingit, & in hoc errare nō debet. Exercitato verò & maxime experto, minima illarum pars sufficit. Quāto enim minores fæcum sunt quantitates, tanto & maioris exuberantiæ sublimationem necesse est esse, dummodò & secundum diuersitatem subtractionis fæcum, fiat proportionalis illi subtractio ignis. In parua enim quantitate, paruus ad perfectionem ignis eliciatur, in magna magnus, in maiori maior.

De moderando igne in sublimatione.

Cap. XLIII.

Sed quoniam ignis non est res quæ mensurari possit, ideo contingit in illo errare sæpissime, cum quis exercitatus non est, tam ex diuersitate fornacū, & lignorum adurendorum, quàm vasorum & coaptationis illorū. De quibus omnibus expedit artificem attētum sollicitare. Sed communem adducimus regulā, Quòd in primis expedit cum paruitate ignis, solum aqueitate ex sublimandis exprimere, qua remota, si quid ascēdit per illū, tunc in principio hic nō

augeatur ignis, vt per debilissimū ignem subtilissima pars tollatur, & seorsum ponatur, quæ est causa adustionis. Cum autem iam nihil vel modicū ascēderit (quod experiri poteris cum intromissione bombycis lycini in superius foramen aludelis) vigoretur ignis sub eo, & quāti vigoris debeat esse ignis, tibi experientia lycini ostendet. Si enim parum de sublimando vel mundum exierit adhuc paruus erit ignis, augeatur igitur. Si verò multum & immundum, tunc superfluus est, subtrahatur igitur. Si verò mundum & multum, proportio iam inuenta est. Immundum autem vel mūdum per extractionem lycini, quod in foramen aludelis positum est, cognoscetur: secundum enim quam quantitatem munditiam vel immunditiam ex sublimando respexerit artifex adhæsisse lycinio, syllogizare poterit, & in tota sublimatione necessariò proportionalem ignem. Et ex hoc ignis rectificationem inueniet sine fallacia. Melior verò modus facum est, vt fumantur ferri squamae, vel æris combusti. Et hæc quidē propter priuationem malæ humiditatis, de facili sulfur aut arsenicum sibi imbibūt & secum vniunt. Huius autem viam scit exercitatus solus.

De erroribus circa quantitatem secū & dispositionem fornacis in sublimando sulfure & arsenico uitandis: item de fornace construenda, & lignis eligendis. Cap. XLIII.

EXpedit ergo nos rectificare artificē in omnibus, in quibus contingit errare ignoranter, in horū duorum spirituū sublimatione. Narremus igit primò, quòd si multas faces posuerit, tunc si non augmētauerit ignē proportionalem, nihil ex sublimando ascendet. Quomodo autē illum inueniat, ita ei sufficienter narratum est. Et si paucam facum quantitatem, vel nō ex corporum calce posuerit, tunc si illius proportionem non inuenerit, ascendet sublimandum cum tota substantia. Et huius tradidi similiter inuentionem sufficientem. Ex fornace verò similiter contingit errare. Nam magna fornax magnum dat ignem, paruū verò parua, si ligna & foramina auricularum eius proportionantur. Si igitur posuerit multam rei sublimandæ quantitatem in parua fornacem, ignem eleuationis sufficientem non poterit exhibere. Si verò paucam quantitatem in magnam fornacem, sublimationē exterminabit propter ignis excessum. Similiter verò spissa fornax condensatum & fortem dat ignē, tenuis verò rarum & debilem, in quibus similiter errare contingit. Similiter verò cū spaciosis auriculis furnus, & clarum & magnum dat ignem, cum strictis verò debilem. Item si maior fuerit vasis in coaptatione ad furnum distantia à spondilibus eius, magnum dabit ignem, si verò minor, minorē. In quibus omnibus contingit errare maximē. Rectificatio ergo horum est, vt furnus scilicet construatur secundum intentionem ignis quam querit, spissus scilicet cum liberis auriculis, cum distantia vasis aludelis multa à spondilibus furni, si magnū querit ignem. Si verò mediocrem, mediocrē in his omnibus inueniat proportionem: si verò debilem, proportionem in his eandem inueniat. Et has proportionem omnes docebimus te inuenire cum præparatione vera, & experientia determinata. Si igitur volueris multam sublimationis quantitatem eleuare, tunc vas aludel tantæ capacitatis inuenias, quod illam suscipiat super fundum ad eleuationem vnus palmæ. Ad illud coaptas furnum, vt suscipiat aludel in medio sui cum distantia parietum suorum per duos digitos. Et furno facto, facies illi decem auriculas æquē distantes proportionē vna, vt vna æqualitas sit ignis ad omnes partes illius. Tunc verò stipite ferreo in medio fornacis extransuerso in spondilibus eius firmato, qui à fundo fornacis distet ad extensionem vnus palmæ cum pollice suo, & ad spissitudinem vnus digiti super eo firmetur vas aludel, & circumlinatur ad furnū, quē sequens demonstrat de-

fcti.

scriptio. Tunc verò aduerte, si bene & liberè se expeditur de fumofitatibus, & flamma liberè per totū furnum trāsiuerit in circuitu aludelis, tunc bene proportionatum est, si verò non, non. Et tunc dilata eius auriculas, & si emēdatur, bene quidē, si verò non, tunc necessariò relinquitur, quòd distantia aludelis à parietibus nimis parua est: radantur ergo tunc parietes, & ampliatur distantia & postea tentetur. Reiteretur ergo ampliatio auricularum, & rasura spondiliū quovsq; liberè se abfoluat à fumo, & flamma in circuitu aludelis sit lucida, & fumus liberè per auriculas exeat. Ista est sufficiens experientia ad omnē sublimationis quantitātē de inuentione magnitudinis furni, & dilatationis auricularū eius, & distantia aludelis à parietibus eius. Inuētio verò spissitudinis furni est, quòd si quæsieris magnum ignem, maior spissitudo illius sit, ad mensurā extensionis palmae cum pollice suo: si verò mediocrē, ad mensuram vnus palmae: si verò minorem, ad spissitudinem duorum digitorum formetur.

Similiter verò ex lignis eliciatur proportio, quoniā ligna solida fortem dāt ignem, spongiosa verò debilem, sicca magnū & citò terminabilē. Viridia parū & multum durantem, & similiter solida multū durantem: spongiosa verò de facili terminabilem dant ignē. Consideratione ergo distantia aludelis & magnitudinis & paruitatis auricularū, & spissitudinis & tenuitatis furni, & diuersitatis lignorum præmissa, accidet omnium ignitū diuersitates perquiri, cum experientia sua vera. Ex conclusione verò maiore vel minore auricularum, vel fenestrae furni, per quam ligna intromittuntur, & administratione diuersitatis lignorum, & additione & subtractione illorū, accidet inueniri determinatum spacium tēporis durationis ignis, scilicet vt scientia determinata sciatur, quantum vnusquisq; ignis in suo gradu perdurare poterit in æqualitate. Et hæc inuestigatio est maximè tibi utilis & necessaria, quoniā per eam excusaberis à multitudīne laboris immensi. Exerciteris igit in ea, & in omnibus à nobis nūc nouissimè determinatis, quia qui se exercuerit, inueniet, qui verò non, non.

Ex qua materia & qua forma uas Aludel sit faciendum. Cap. XLIIII.

Intentio verò uas Aludelis est, vt fingatur vas de vitro spissum: de alia enim materia non ualeat, nisi forte similis esset substantia cum vitro spissum: solum enim vitrū & ei simile, cum poris careat, potens est spiritus tenere ne fugiāt, & exterminentur ab igne. Alia autē materia nulla, quia per poros eorū successiue diminuuntur & euanescent spiritus. Nec metalla in hoc ualent, quoniā spiritus propter amicitia eorum & conuenientiam illa penetrant, & cum illis uniuntur: quare per illa transeuntes euanescent, quod per ea, quæ à nobis determinata sunt, aperte probatur. Necessariò & experientia repertū est, hoc nos uerum dixisse, ergo per aliquod nos excusamur à susceptione vitri in cōpositione Aludelis. Fingatur ergo concha vitrea rotunda, cuius fundus sit paruae curuitatis, & in medio spondiliū eius formetur zona vitrea circumdās eam, & super illam zonam fundetur paries rotundus equidistans à conchæ pariete ad grossitudinem cooperculi ipsius conchæ, ita vt in distātia hac cadat paries cooperitorij largè sine pressura. Altitudo verò huius parietis sit ad mensuram altitudinis parietis conchæ, aut paulò plus, aut paulò minus. Formētur verò duo cooperitoria ad mensuram huius concauitatis duorū parietum, æqualia, quorū longitudo sit æqualis, & sit vnus spanna, & figura eorū figura vna, scilicet pyramidalis, in quorum capitibus duo æqualia sint foramina, vnum scilicet in vno, alterum in altero, in quibus ambobus possit cadere maior gallinae pēna, vt hīc paulò post clarius cernere licebit. Est ergo conchæ uas intentio, vt possit moueri secundum artificis voluntatem cooperitorium illius, & quòd iunctura sit ingeniosa, per quā sine lutatione aliqua nō pateat spiritibus egressio.

Qui ergo in hoc potest magis ingeniari, non excuset se ab hoc per nostrā traditionē. Et est specialis intentio super hoc, scilicet vt concha interior cū spondilibus suis vsq; ad mediū subintret coopertorium suum. Cū enim fumorum sit ascendere & non descendere, per hoc inuenimus inuentione prima, spiritus non habere ad consumptionē exitū, & propter hoc excellit modos alios quos inuentione nostra quaesiuimus. Et hoc experiendo, videbunt nos verū aestimasse de illo. Intētio verò & vna est, vt sapissimē euacuetur aludelis caput ne præ nimia sublimandorum multiplicatione in illud, cadant ad illius fundū, & detineat multitudo reiterationis sublimationis occupatum longo tempore. Est & similiter intentio altera, vt semper seorsum separet, quod sursum ad propinquitatem foraminis capitis aludel ascendit in puluerem, ab eo quod sursum & densum in frustis, & apud fundum illius, peruium, & clarum, cum adhaerentia ad valis spondilia conscendisse inuenitur, quoniam hoc minus habet de adustione, quam quòd prope foramen reperitur scandisse. Hoc autem in superioribus aperta probatur ratione videlicet, & experimento. Probatio verò bonitatis & perfectionis sublimationis est iam dicta. Et est, vt inueniatur clara & lucida, & non aduratur cum inflammatione. Hæc est ergo perfectio intentionum sublimationis, sulfuris videlicet & arsenici. Et si non inuenta est sic, reitereur opus super illa, cum consideratione omnium suarum intentionum, quovsque sic inueniatur.

De sublimatione Mercurij siue Argenti viui.

Cap. XLV.

NVnc verò totam intentionē sublimationis arg. viui determinemus. Est igitur cōpleta, summa illius depuratio terreitatis, & remotio aqueitatis illius. Excusamus enim à labore remotionis adustionis eius, quoniam eam nō habet. Dicimus igitur quòd ingeniū separationis superfluae terræ ipsius est ipsum cōmiscere rebus, cum quibus affinitatē non habet, & sublimationē eius reiterare ab eis multoties. Et harū genus est talk, & calx corticū ouorū, & marmoris albi. Similiter & vitrum minutissimē tritum, & salis omne genus præparati. Ab istis enim mundatur, ab alijs verò rebus habentibus affinitatem cum eo, nisi sint perfectionis corpora, corrūpitur potius, quia sulfureitatem habent omnia talia, quæ ascendens cum eo in sublimatione ipsum corrūpit. Et in hoc experientiam vides, quia si sublimas illud à stāno, vel à plūbo, ipsum post sublimationē infectum conspicias nigredine. Ergo melior est eius sublimatio per ea, cum quibus non conuenit. Cum quibus autem conuenit melior esset, si sulfureitatem non haberēt. Ideo à calce melior est sublimatio, quam à rebus omnibus, quoniam illa parū conuenit, & sulfureitatē non habet. Modus verò remotionis aqueitatis ipsius superfluae est, vt quando cōmiscetur calcibus, à quibus sublimari debet, teratur & cōmiscetur illis cum imbibitione, quovsque de illo nihil appareat, & postea super ignē lentissimū aqueitas imbibitionis remoueat: qua recedente, etiā arg. viui aqueitas cum ea recedit. Sit tamen ignis tam lenis, vt per eum arg. viui tota substantia non ascendat. Ex multiplici igitur reiteratione imbibitionis cū contritione & leni assatione, aqueitas illius maior deletur, cuius residuum per sublimationis reiterationem remouetur. Et quum videris illud albisimum, excellens niuem albedine sua, & quasi mortuum aludelis spondilibus adherere, tunc super ipsum reitera sublimationem eius sine facibus: Quoniam adheret pars illius fixa cum facibus, & nunquam per ingeniorum genus aliquod ab illis separari posset. Aut post illud figas partem illius, & modum fixationis eius in sequentibus narratum tibi expressē trademus. Et cum fixeris illam, tunc reitera sublimationem residuae partis super eam, vt illa similiter figatur, & serua, quod tentabis super ignem, Si fusionem bonam

bonam dederit, tunc sufficientē sublimationē illi administrasti. Si verò nō, adde illi de arg. viū. sublīmato partem aliquā, & reitēra sublīmationē, donec fiat. Quod si lucidum & albiſsimū habuerit colorem, & peruium, tunc bene mundasti: si non, non. Igitur ne sis in præparatione illius quæ per sublīmationē fit, negligēs, quia qualis erit mundatio, talis & perfectio per illud sequitur, in projectione illius super vnūquodq; imperfectorū corporum, & super ipsum viū non præparatū. Vnde & quosdā contingit ferrum, quosdā verò plumbum, & quosdam per illud Venerē, & quosdam stannū formare. Quod contingit propter purificationis negligentiam, quandoq; illius soltus, quandoq; sulfuris sibi admisti, vel eius comparis. Si igitur directē sublīmadō mundaueris, & illud perfeceris, erit albedinis tinctura firma & perfecta, cui non est par.

De sublīmatione Marchasitæ.

Cap. XLVI.

Sufficienter igitur sublīmationis arg. viui summa intentionis tradita, nunc ad ipsius Marchasitæ sublīmationē accedamus: Dux autē sunt illius sublīmationes. Prima quidē sine ignitione perficitur, alia cum ignitione. Et illud ideo, habet enim duplicem substantiā. Vnam scilicet sulf. purum in natura sua, aliam verò arg. viū. mortificatū. Prima utilis est, sicut sulfur: Secunda verò utilis, vt arg. viū. mortificatū, & mediocriter præparatū. Assumamus igitur hanc vltimam, quia per illā excusamur à superiore arg. viū, & à labore mortificationis eius. Est igitur totus modus sublīmationis illius, vt teratur, & in aludele ponatur, & sublīmetur sine ignitione sulfur eius, semper remouendo quod ex illo sublīmatur sæpissime propter causam dictā, & augendo ignis vigorē vsq; ad ignitionē aludelis. Et prima sublīmatio marchasitæ debet fieri in vase sublīmationis, quo vsq; sulfur recesserit, & postea in isto successiuē & ordinatē procedere, quoſq; totū quod in ea de sulf. constat, exierit. Quod probare poteris his manifestis experientijs. Nam cum totū illius sulf. fuerit eleuatū, videbis colorē eius, quod post illud sublīmabitur, mutari in albiſsimū, misto cælestino eidem colore clarissimo & amœno. Aliter etiā, quia quod erit de sulfuris natura cōburretur, & flammam dabit vt sulfur. Quod verò secundō post illud sublīmatum fuerit, nec inflammabitur, nec proprietates sulfuris ostendit aliquas, sed viui arg. mortificati in sublīmationis reiteratione.

De vase, in quo Marchasita rectē possit sublīmari.

Cap. XLVII.

Illud ergo colligamus per suū sublīmationis modū, qui est, vt fiat vas terreū solidiſsimū, & bene coctū, ad longitudinem mediæ stature virilis, ad latitudinem verò, per quā manus subintrare possit. Et fiat fundus eius qui separari & coniungi possit ad similitudinē vnus planæ paropsidis profundæ multū. Et mensuretur ab orificio illius vasis vsq; prope fundū, ad mensuram longitudinis vnus manus cum digitis suis. Et de illo loco vsq; ad caput eius vitrificet̄ interius vas vitrificatione spissa multū. Et super caput illius ponatur alēbicus cum laxo naso: in tali enim vase sublīmatur illud. Coniungatur igitur fundus vasi suo per lutum firmæ tenacitatis, & super ipsum fundum spargatur marchasita, & super caput vasis alembicus laxi nasi, & ponatur in furnum, de cuius proprietate sit fortem ignitionem dare, fusionis scilicet argenti, vel Veneris, si artifex indigerit, quem in Summa nostri operis, vbi diuersitates omnium instrumentorum narrabimus, tibi sufficienter trademus, & caput furni circumda cum rota habentē foramen in medio sui, ad magnitudinem vasis, per quod illud vas intrare possit, & luta iuncturas in circuitu vasis & furni, ne ignis extens impediāt te in sublīmationis adhærentia, relictis tantum quatuor fenestris paruis in rota, quæ claudi & aperiri possint, per quas mittantur carbones in furnū, & in lateribus fornacis: similiter alæ quatuor sub illis intermedig,

quas & similiter carbones mittantur, & sex vel octo foraminibus ad magnitudinem digiti minoris, quæ nunquam claudantur, vt per illa furnus à fumolitatibus se liberè possit expedire. Et sint foramina illa in iunctura furni cum rota sua. Furnus verò magnæ ignitionis est, cuius spondilia sunt ad altitudinem cubitorum duorum. In medio sit rota, minutissimis & creberrimis perforata foraminibus, cum luto fortiter annexa. Capita foraminum superiorum sint stricta, inferius verò laxa, vt cinis vel carbones possint liberius ex illis cadere, & relinquant ipsa continue ad subceptionem aeris liberius aperta. Nam aeris libera & multa susceptio per inferiora foramina, est causa vna magnæ ignitionis per furnum. Exerciteris ergo in eo, & ipsum inuenies. Causa verò longitudinis vasis est, vt extra ignem multa quantitas eius extendatur, & infrigidetur, vt fumi sublimationis locus refrigerij inueniant & adhæreant, & non inueniant viam fugæ, & suæ exterminationis. Hoc autem nouit ille, qui dum sublimasset in breuis aludelibus, nihil ex sublimato inuenit, quoniam propter breuitatem aludelis æqualis fuit per totum ipsum ignis. Ideoq; semper in fumi substantiam conuersum sublimandum stetit, & non alicubi adhæsit, sed successiue per poros vasis euauit. Vas ergo in omnibus sublimandis ad maiorem sui partem in loco sui refrigerij extendatur. Causa verò vitrificationis vasis est, ne fumi ascendentes in loco suæ ascensionis, porosum inueniant aludelibus parietem, & illum penetrantes aufugiant. Vitrificatur ergo locus ascensionis illorum, vt obseruetur illis via fugæ. Fundus verò aludelibus non, quoniam ipsius fundus in igne cõsistit, qui vitrificationem ipsius funderet, qua fusa, & fundus eius, & similiter sublimandum funderetur, & vitrum fieret. Est enim vitri proprietas, omnia vincere, & ad se conuerture. His igitur omnibus consideratis cum causis eorum, fiat ignis sub aludelle, quovsq; certificatus fueris experientia viridica, illud totum ascendisse. Est autem experientia, intromisso baculi terre bene cocti, habentis foramen paruum in capite suo, vsque ad medium eius veniens, ad quantitatem digiti minoris prope ipsam rem, à qua fit sublimatio. Et si foramini ali quid adhæserit ex sublimando, non est rotum sublimatum, si verò non, tunc sublimatum est. Et hac eadem exercitatione in omnibus sublimandis certificari poteris.

De sublimatione Magnesiæ & Tutia: item corporum imperfectorum, & de additione materie subleuantis ea. Cap. XLVIII.

Sublimationis verò Magnesiæ & Tutia: est eadem intentio cum intentione vltimæ sublimationis marchasita: . Non enim possunt hæc omnia sine ignitione sublimari, ideoq; omnia vnã intentionem habent cum causis iisdem & experientijs eisdem, & habet vnum ordinem generalem. Quia sine facibus sublimari debent, quæ cun que sublimari cum ignitione necessariò cõtingerit: quia in seipsis faeces habent sufficientes, imò superfluas, & huius signum est difficultas sublimationis ipsorum. Sublimantur etiam similiter omnia corpora à perfectione diminuta hoc eodem ordine, & nõ cadit diuersitas aliqua, nisi quia ignis sublimationis vehementior est in corporibus, quàm in magnesiâ, marchasita, & tutia. Et non diuersificantur similiter corpora in sublimationibus suis, nisi quod quædam indigent admittione rei subleuantis ea, quædam verò non, vt facilius fiat eorum eleuatio. Sed vna tamen specialis in corporum sublimatione considerationis experientia reperta est bona, videlicet, vt in fundo aludelibus non sit multa corporis sublimandi quantitas, quia multitudo sublimationem impedit. Et planities sit in fundo aludelibus sublimationis, & nõ concavitas, vt possit æqualiter & tenuiter super fundum sparsum corpus æqualiter & multum in omnibus suis partibus eleuari. Corpora verò indigentia admittione

miffione rei eleuantis, funt fcilicet Venus & Mars, propter fuam fuſionis tarditatem. Venus itaq; Tutia indiget, Mars verò Arſenico, & cum his eleuatur de facili, quoniam cum eis maximè conueniunt. Fiat igitur poſt illorum confiderationem ſublimateio, vt in Tutia, & illi ſimilibus in ſublimatione, & diſponatur eorum ſublimateio hoc eodem ordine cum cauſis ſuis & experientijs.

De Deſcenſione & modo purificandi per paſtillos.

Cap. XLIX.

Narratis itaque ſublimationis intentionibus cum cauſis ſuis omnibus, reſtat nos Deſcenſionis modum monſtrare, cum cauſis ſuis ſimiliter, & ſuo ordine determinatò & completo. Fuit ergo inuentionis illius cauſa triplex. Vna ſcilicet, vt cum materia aliqua inclufa eſt in illo vaſe, quod vocatur Deſcenſorium Chemiæ, poſt fuſionem ſuam deſcendat per foramen illius, & per eius deſcenſionem ſimul certi, fuſionem fuſcepſiſſe. Alia, vt corpora debilia per eam à combuſtione præſeruentur poſt reductionem à calcibus eorum. Nam cum à calcibus corpora debilia tentamus reducere, non omnem illorum partem tempore vno reducere poſſumus. Si igitur pars illa, quæ primò in corpus reducta eſt, reductionem totius expectaret, & per ignem euaneſceret maior illius quantitas. Neceſſe igitur fuit ingeniari, vt ſtatim quæ reducta eſt pars ab igne deponatur. Hoc autem per deſcenſorium fit. Eſt & tertia cauſa inuentionis illius corporum deſpuratò ab omni re extranea. Deſcendit enim corpus fuſum mundum, & omnem rem extraneam in concauitate illius dimittit. His itaq; tribus neceſſitatibus inuenta deſcenſione, determinetur modus illius cū instrumento ſuo prius notificato cum cauſis ſuis. Dicimus igitur, quòd forma eius talis erit, vt fundus illius ſit acutus, & parietes illius ſine ſcrupulo æqualiter ſint terminantes in fundi acuitatem, vt poſſit vnumquodq; fuſibilem liberè ſine adhaerentia ad fundi illius foramen deſcendere, & coopertorium eius (ſi neceſſe ſit) ad ſimilitudinem planæ paropſidis, & bene conueniat illi, & ſint de bona & firma terra, & non de facili per ignis preſſuram ſindente. Mittatur igitur res, cuius intentio ſit deſcendere, in illud, ſuper baculos rotundos extra factos, vt magis fundo ſuperiori approximent & cooperiatur cum eo, & ſtuctura firmetur, & in igne de carbonibus ponatur, & ſuper ipſum fuſſetur, quo vſq; tota res deſcendat in vaſ ſibi ſuppoſitum. Poſteſt tamen (ſi res fuerit difficilis fuſionis) poni ſuper tabulam planam, vel parua concauitatis, à qua poſſit de facili deſcendere cum inclinatione capitis deſcenſorij, ſi fuſa fuerit: Purificantur enim per hoc corpora: Sed per paſtillum melius purificantur, cuius modus purificationis eſt idem cum modo purificationis deſcenſorij. Et ideo per illum excuſamur ab eo. Tenet enim faeces corporum, vt deſcenſorium, & melius, & ideo narramus modum illius. Dicimus igitur, quòd accipimus corpus, de cuius intentione eſt mundari, & illud in grana minutiffima, vel limaturam vel in calcem (quod perfectius eſt) redigimus, & ei commiſcemus calcem aliquam, de cuius intentione non ſit fundi, & poſtea illud fundimus. Inuenimus enim per illud corpora mundari multa iteratione, ſed non mundificatione perfecta, quæ perfectionem ſcimus eſſe, ſed mundificatione vtili, vt medicina perfectionis ſuſcepta, melius & perfectius per eam tranſformentur corpora. Eſt enim adminiſtratio præcedens eam: omnem autem adminiſtrationem ſufficienter in ſequentibus tibi narrabimus. Nunc verò Deſcenſorij ponamus deſcriptionem.

De Diſtillatione & cauſis eius, ac de tribus eiusdem generibus, ſcilicet per alembicum, per deſcenſorium, & per ſiltrum. Cap. L.

Conueniens eſt igitur, vt ſequentes propoſitum noſtrū, ſermonem de Diſtillatione tradamus cū cauſis ſuis. Eſt igitur Diſtillatio vaporū aqueorū

in suo vase eleuatio. Diuerſificatur itaq; diſtillatio. Nam quædam eſt per ignē, quædam verò ſine igne. Quæ verò per ignem fit, duorum generum inuenitur. Quædam eſt per eleuationem in alembicum, quædã per deſcenſum Chemiæ, qua mediante, oleum ex vegetabilibus elicitor. Cauſa quare inuenta ſit diſtillatio, & cauſa generalis inuentionis cuiuſlibet diſtillationis, eſt purificatio liquoroſi à facie ſuæ turbulentiæ, & conſeruatione illius à putrefactione. Videmus enim rem diſtillatam quocunq; diſtillationis genere puriorem effici, & melius à putrefactione cuſtodiri. Cauſa verò ſpecialis inuentionis illius, quæ per aſcenſum fit in alembicum, eſt inquiſitio aquæ puræ ſine terra. Cuius experiētia eſt, quòd videmus aquam ſic diſtillatam, nullam faciem habere. Cauſa inuentionis aquæ puræ, fuit imbibitio ſpirituum & medicinarum mundarum, vt ſi quãdo ſcilicet indigemus imbibitione, aquam puram habeamus, quæ faciem poſt ipſius reſolutionem non dimittat, qua facie medicinæ noſtræ & ſpiritus mundati poſſint inſici & corrumpi. Cauſa verò inuentionis eius, quæ per deſcenſum fit, fuit olei puri in natura ſua extractio, quia per aſcenſum oleum in natura ſua combuſtibili haberi non poterat, & huiuſmodi inquiſitio fuit, ſcilicet, vt color eius, qui cum ſubſtantia ſua permixtus eſt, habeatur: hic enim iuuare poteſt in caſu. Diſtillationis verò quæ per filtrum ſine ignitione perficitur, cauſa inuentionis, fuit aquæ ſola ſerenitas. Dicamus igitur nunc omnium diſtillationū modos cum cauſis ſuis. Eius itaq; quæ per aſcenſum fit, eſt duplex modus. Alia enim ſicili oſſa cineribus plena perficitur: Alia autem cum aqua in vaſe ſuo cū graminiſus vel lanofitate, ordine ſuo diſpoſita, ne cucurbita vel diſtillatorius alembicus rumpantur, antequàm ad perfectionem deducatur. Ea verò quæ cū cineribus, maiori, & fortiori, & acutiori perficitur igne, quæ autem cum aqua, manuſero igne & æquali. Aqua enim acuitatem ignitionis nō ſuſcipit, quemadmodum cineres. Ideo per eam quæ cum cineribus fit, colores & groſſiores terræ partes eleuari ſolent. Cum ea verò quæ cum aqua fit, ſubtiliores & ſine colore, & ad naturam aqueitatis ſimplicis approximantes magis eleuari contingit. Subtilior ergo fit ſeparatio per eam quæ aqua perficitur, quàm per eam quæ cineribus elicitor. Experiētia hoc nouit verum eſſe, qui cū diſtillaret oleum per cineres, oleum vix alteratū ſuſcepit in recipientē. Volens verò partes eius ſeparare, ad id neceſſitate peruenit, vt contingeret per aquam diſtillare. Et tunc per eius reiterationem ſeparauit oleum in partes ſuas elementales, vt albiſſimam & ſereniſſimam aquam ex rubicundiſſimo extraxerit oleo, remanente in fundo alembici totaliter illius rubore. Per hoc ergo magiſterium ad omnis rei vegetabilis, & eius quæ ex vegetabili proceſſit in eſſe, & omnis rei conſimilis, ad omnium determinatam elemētorum ſeparationem peruenire neceſſe eſt. Per eã verò, quæ per deſcenſum fit, ad cuiuſlibet rei oleū perueniri determinatè poteſt, ſcilicet vegetabilium omnium & eorum conſimilium. Per eã verò, quæ per filtrum fit, ad cuiuſlibet liquoroſi ſerenitatem perueniri poteſt. Hæc autem omnia etiã parum vel minimum ſcientibus ſunt manifeſta & nota qui verò hæc ignorat, nihil ex hoc nouit magiſterio. Exercitetur igitur, & de ſicili ea inueſtigabit. Diſpoſitio igitur eius quæ per cineres fit, eſt vt ſumatur olla fortis ex terra, & coaptetur in furno ſimili ſublimationis furno præfato cum eadem diſtantia à furni ſpondilibus per eãdem inueſtigationem, & ſimilibus auriculis, ſuper cuius fundum ponantur cineres cribellati ad digiti ſpiciſitudinem, & ſuper ipſos cineres ponatur vaſ diſtillationis, & cooperiatur in circuitu eius cum eiſdem, vſq; prope collum alembici, poſtea verò in fundatur in illud res, de cuius intentione ſit ſic diſtillari. Vltimò verò cooperiatur illud cum alembico, cuius collum ſuſcipiat collum cucurbitæ inferioris intra ſe, vſq; ad curuitatem

tatem cannalis ipsius alembici, ne viam fugæ inueniat distillandū. Et postea lutetur alembicus cum cucurbita sua, & firmetur eorū iunctura, & supponatur ignis quovsq; distillet. Alembicus verò & eius cucurbita de vitro sint. Ignis vero illius augeatur ei secundū exigentiam distillationis, quovsq; videatur totū distillandum cum magna ignis expressione distillatum esse. Secundæ verò intentionis distillationis dispositio, quæ per aquam fit, est similis huic in vase & alembico. Differt tamen ab ea in hoc, quòd in hac fumitur olla ferrea vel ænea & coaptatur ad furnum, vt dictum est. Postea super fundum illius ollæ stratum de graminibus, vel lana, vel re consimili construatur, ad spissitudinē trium digitorum, nè cucurbita frangatur, & eisdem graminibus, vel rebus consimilibus cooperiatur in circuitu cucurbita, vsq; prope collū alembici, & super ipsa famenta virgæ subtilis superspargantur, & super virgæ ponantur lapides ponderosi, qui suo pondere cucurbitam, & alembicū, & ipsa famenta deprimant, & depressa firmiter & stabiliter teneant super ollæ fundū, ne natent leuata per ipsam aquam: & sit leuatio hæc causa fracturæ vasis, & distillandæ rei perditio. Postea verò super famenta fundatur aqua vsque ad ollæ plenitudinē, & supponatur ignis, quovsq; distilletur totū. Dispositio verò eius quæ per descensū fit, est, vt fiat descensorium vitreū cum cooperitorio eius, & lutetur vtrunq; & intromittatur quod sic distillari quis intēdit. Et fiat super caput illius ignis. Descendet enim distillatio eius. Dispositio verò eius quæ per filtrum fit, est, vt ponatur liquor distillandus in conchā lapideā, & filtra bene abluti & madidi, ponatur pars latior in dictum liquorē vsq; ad fundum conchæ. Pendeat verò exterior pars eius ab orificio conchæ extra. Et sub capite illius filtri ponatur vas recipiens distillationē. Cum ergo distillare ipsum filtrū incipiet, primò aqua distillabit, qua madidū fuit: qua cessante, succedit illi liquor distillandus. Qui si nō dum serenus fuerit, toties ad concham reuertatur, quovsq; serenissimus distilletur. Hæc aut, quia facilia sunt omnia, magna probatione nō indigent, ideoq; eorum probationem siluimus. Descriptio verò omnium vasorum distillationis cuiuslibet, à nobis nunc tradita, est hæc.

De Calcinatione, tam corporum, quam spirituum, cum causis & modis suis. Cap. LI.

Post igitur distillationis narrationem, sermonem nostrū tradamus de Calcinatione. Est ergo Calcinatio, rei per ignem puluerizatio, per priuationē humiditatis partes consolidantis. Causa inuentionis eius est, vt sulfureitas adustiuā corrūpens & defœdans, per ignē deleatur. Diuersificatur verò secundum diuersitatem rerū calcinandarū. Calcinantur igitur corpora, & calcinantur spiritus, & res aliæ extraneæ à natura horū, diuersa tamen intētionē. Quia igitur sunt corpora imperfecta, duorum scilicet generū, dura videlicet vt Venus & Mars, mollia verò, vt Iupiter & Saturnus, quæ omnia calcinantur: necesse fuit illa diuersa intentione calcinari, generali scilicet & speciali. Generali attamen vna intentione calcinantur. Et est, vt sulfureitas illa corrūpens & defœdās deleatur per ignē. Sic enim comburitur omnis ex quacunq; re sulfureitas adustiuā quæ sine calcinatione deleri non potest. Quoniā ipsum corpus solidum est, & propter soliditatē & latitudinē occultatē sulfureitatis in cōtinuitate substantiæ arg. viuī defenditur per illud ab adustione. Ideoq; necesse fuit, cōtinuitatem eius separare, vt ignis liberius ad quācunq; minimam eius partem perueniens, sulfureitatē ex eo cōburere possit, & non defendat ipsum cōtinuitas arg. viuī in illo. Et est cōmunis intentio similiter in illa de puratio terræ tatis. Inuentum est enim, quòd corpora per reiterationem calcinationis & reductionis mundantur, vt monstrabimus in sequentibus. Specialis verò calcinatio corporū mollium est, vt cum his duabus intētionibus sit intentio per eā

illa indurare & ignire, ad quod peruenitur cū ingeniosa reiteratione calcinationis super illa, de qua in sequenti traditione determinare nos expedit. Inuenimus enim per id ingenium manifeste ipsa indurari. Sed manifestius & citius Iupiter induratur. Causa verò inuentionis calcinationis spirituum est, vt ipsi melius figantur, & facilius soluantur in aquam. Quoniam omne calcinati genus fixius est, quam non calcinati, & facilius solutionis. Quia partes calcinati magis subtilitatis per ignem facilius cū aquis commiscuntur, & in aqua conuertuntur. Et hoc si expertus fueris, sic inuenies se habere. Calcinatio verò aliarum rerum, facit ad exigentiam preparationis spirituum, & corporum: de qualitatis à nobis determinabitur in sequentibus. Non autem est de perfectione harum aliquid talium. Modus igitur ipsius calcinationis est diuersus, propter diuersitatem calcinandorum. Calcinantur enim corpora aliter, quam spiritus vel aliae res. Et corpora à se inuicem diuersa, similiter diuersimodè calcinantur. Corpora enim mollia vnum modum habent generale ad calcinationis intentionem, scilicet quod ambo per solū possunt calcinari ignem, & per salis acuitatem, preparati vel non preparati ambo similiter. Primus igitur modus per ignem solū sic perficitur, vt sumatur vas ferreū, vel terreum ad similitudinem paropsideis formatum, cuius structura sit firma, & coaptetur ad furnū calcinationis horū, taliter, quod sub illo possint carbones proijci & sufflari. Projiciatur verò in fundum vasis illius plumbū vel stannum, quod super tripodē ferreū, vel tres lapideas columnas se deat firmiter, & ad furni sui parietes similiter firmetur, quatuor vel tribus lapidibus coarctantibus illud ad eos, ne vas moueri possit. Furni verò figura eadem sit cum forma furni magis ignitionis, de quo narratum est iam, & narrabitur similiter sermone completiori. Accedatur igitur in illo furno ignis sub vase calcinationis, ad ipsius calcinandi corporis fusionem potens. Et cum ipsum corpus cutem nigrā super se creauerit ignis calore, subtrahatur illa ab eo cum pala ferrea vel lapidea, quae se non permittit comburi ad infectionem calcis. Haec autem excoctio tamdiu continuetur, quousque ipsum corpus in puluerem conuertatur. Quod si Saturnus fuerit, ad maiorem ponatur ignem, quousque in citrinissimum mutetur color calceus. Si verò Iupiter, similiter exponatur, & dimittatur, quousque in albedinem mutetur completam. In hoc tamen sollicitum reddimus artificem, quod Saturnus de facili ad calceum suum redit ad corpus: Iupiter verò difficillime. Ideoque ne contingat illum errare in expositione Saturni, post primam eius puluerizationem ad maiorem ignem, ne illius calx prius redeat in corpus, quam perficiatur: quoniam temperantia ignis indiget, & successione augmenti illius paulatim, cū cautela, quousque in calce firmetur sua, ne de facili redeat in corpus, vt possit illi maior ignis administrari, ad suam calcis perfectionem. Similiter ne contingat errare in Ioue, propter difficilē eius reductionem, vt si quando posuerit in reductionem calcem eius, eueniat ei, quod non reducat, sed inueniat eam prioris dispositionis, aut in vitrum redactam, & aestimet reductionem eius impossibilē. Dicimus enim, quod si in Iouis reductione magnū non adhibuerit ignem, non reducet: si verò magnū, non necessario illum reducere contingit, sed possibile est illū in vitrificationem reducere. Et illud ideo, quia Iupiter in profundo suae naturae argenti viuis fugitiuam inclusam habet substantiam. Quae si longā in igne traxerit moram, fugiet, & corpus priuatū humiditate relinquet, ita vt potius aptū ad vitrificationem, quam ad corporis metallici fusionem conuerti reperiat. Omne enim propria priuatū humiditate, nullā nisi vitrificatorem dat fusionem. Ideoque necessario relinquitur vt cum ignis impetu maxime veloci, reducere celeriter festinet: aliter enim non reducit. Exerceat ergo ad illud, & sciet. Modus verò calcinationis horum duorum corporum, quae à salis acuitate perficitur, est, vt projiciatur super faciem illorum

salis

salis quantitas post quantitatē sapissimē in fusione sua, & permisceantur agitatione multa per baculū ferreū super ignē, quovsq; per salis mitionē in cinerē vertantur. Et postea per eundē modum perfectionis perficitur illorū calx, cū suis cōsiderationibus. Sed in hoc est etiā differentia in horū duorum corporū calcinatione: Quia plumbū ex primis calcinationis laboribus ad pulcrē conuertitur facilius q̄ Jupiter, nō tamen perficitur illius calx facilius quā Iouis. De p̄det autē huius causa ex eo, quōd Saturnus humiditatē magis fixā habeat, q̄ Jupiter. Veneris verō & Martis est idē modus, diuersus tamen à primis, & illud propter liquefactionis eorū difficultatē. Et est, vt laminati ponantur ad fortem ignitionē, de cuius intentione non sit fundere. Propter multā enim terretatis eorū in illis quantitatē, & multā sulfureitatis adustitiae & fugientis mensurā, de facili per hunc modū adducuntur in calcē. Et illud ideo, quia ex multa terretate arg. viu. substantiā intermixta, turbatur arg. viu. debita continuatio. Et ideo prolixitas in eis causatur, per quā & sulfureitas trāsiens euolare potest, & ignis ex causa illa ad eā accedens, cōburere, & eā eleuare potest. Per hoc igitur relinquitur, & partes rariores fieri, & in cinerē per discontinuitatē raritatis conuertitur. Manifesta igitur experiētia huius est, quia exposita ad ignitionē lamina Veneris, flāmā dabit sulfureā & squamam in superficie sua causabit puluerizabilem. Et illud ideo, quia ex propinquioribus partibus necesse est faciliōrē sulfuris cōbustionem fieri. Modus verō furni calcinationis huius, est idem cum modo furni distillationis, nisi quōd foramen solūmodo vnum magnum debet super cāput suū habere, vnde ē a fumositatibus se liberē absoluat. Et situs calcinationis in mediō furni sit, vt in circuitu liberē ignem suscipiant. Vas verō eius sit terreū, ad formā paropsidei factum. Modus autē calcinationis spirituum est, vt eis ad fixationē approximantibus, administratur ignis, successiuē & paulatim illum augendo, ne fugiant, quovsq; maximū eos tolerare ignem contingat. Et vas eorū sit rotundū, vndiq; clausum, & furnus idem cum nouissimē dicto. Cū cōsimili autē furno, & cōsimilivase, omnis similiter res calcinatur. Excusamus tamen à maiori labore, quā qui adhibetur in custodia fugę: Quoniā alia res non fugit, nisi spiritus, & quod spirituum naturā approximat.

De Solutione, Cap. LI.

DE Solutione sermo noster ampliatius innuit, solutionē rei sicca in aquā esse reductionē. Dicimus igitur, quōd omnis solutionis perfectio adducitur cum aquis subtilibus, & maximē acutis & acribus, & ponticibus scem nullā habentibus, sicut est acetum distillatū, & vva acerba, & pyra multae acritudinis, & mala granata similiter distillata, & his similia. Fuit autē causa inuentionis eius subtiliatio eorū, quae nec fusionem nec ingressionē habent, de quibus magna utilitas amittebatur spirituum fixorum, & eorum, quae ipsorum naturae sunt. Nam omne quod soluitur, necesse est salis, aut aluminis, vel eorū cōsimilium naturā habere. Est autē natura eorum, quōd fusionem dant, ante illorum vitrificationē. Ergo & spiritus soluti fusionē praestabunt similiter similes. Cum ergo multum ex natura sua, corporibus, & sibi inuicē coueniant, habita fusionē, necesse est per illā corpora penetrare, & penetrandō transmutare. Ad hoc verō vt penetrent & transmutēt, sine magisterio nō peruenitur, quod est scilicet, vt post solutionē & coagulationem illius administratur illi aliquis ex spiritibus purificatus, non fixus. Et toties ab illo sublimetur, quovsq; secum maneat, & illi velociōrē praestet fusionem, & ipsum in fusione à vitrificatione conferuet. De natura enim spirituum est, nō vitrificari, & à vitrificatione cōmmissū saluare, donec in eo fuerint. Spiritus ergo qui magis naturā seruauit spiritus magis à vitrificatione defendet, Magis autē seruauit spiritus, solūmodo pu-

ficatus, quàm purificatus, fixus, calcinatus, atq; solutus: ideo necesse est talē illi admisceri. Resultat enim ex his bona fusio, & ingressio & fixio stans. Ex operibus autē naturæ probare possumus, sola saliu & aluminum, & similibus naturā seruantiā, solubilia esse. Non enim in operibus illius omnibus considerantes, inuenimus alia solui, præter illa. Igitur quæcunq; soluuntur, necesse est per illorum naturā solui. *Sed quia videmus omnia verè calcinata solui per reiterationē calcinationis & solutionis: Ideoq; probamus per illud, omnia calcinata ad salium vel aluminum naturā approximare, ideo sese in proprietatibus necesse est concomitari. Modus verò solutionis duplex est, scilicet per simū calidū, & per feruentē aquā. Quorū est vna intentio, & vnus effectus. Modus ergo per simū est, vt ponatur calcinatum in ampullam vitreā, & super illud fundatur quæritas aceti distillati, vel consimilis, duplū eius, & obturatur caput ipsius bene, ne respiret, & sub fimo tepido solui dimittatur, & postea per distillationem filtri solutū remoueatur. Nō solutum verò iterato calcinetur, & post calcinationem iterato similiter soluatur, donec per reiterationē operis super illud totum soluatur. Modus verò, qui per bullientem aquā fit, velocior est. Et est, vt calcinatum in ampullā similiter ordinetur cum aceto, obturato foramine, ne respiret, quæ in caldario pleno aqua & stramine sepeliatur, vt in distillationis modo per aquam præceptū attulimus per ordinē, & postea succendatur sub ea ignis donec aqua per horā ferueat: Post hoc verò solutū distilletur, & seorsum feruetur. Non solutū verò iterato calcinetur, & iterato eodē ordine soluatur, donec per reiterationem totum soluatur.*

De Coagulatione, & eius causis, deq; diuersis modis coagulandi Mercurij, & medicinarum solutarum. Cap. LIII.

Coagulatio verò est rei liquorosæ ad solidā substantiam per humidū priuatiōne reductio. Est autē duplex causa inuentionis illius: vna scilicet arg. viui, induratio: altera verò inuentionis causa est, medicinarū solutarū ab aequitate illis admista absolutio. Diuersificatur ergo secundū ipsorum coagulandum multiplicitatē. Alia enim arg. viui coagulatione indiget, alia verò solutæ medicinæ. Est tamen ipsius arg. viui duplex coagulatio. Vna quidem per ablationem totius ab illo humidū innati: Alia verò per inspersionē ipsius humidū quovsq; induretur. Congelare attamen illud difficillimè atq; laboriosè accidet cum profunditate perspicacis industriæ, & nos narrabimus omne ingenū coagulationis illius. Ingenium verò coagulationis illius cogitauerunt quidā fore per conseruationem illius in ignis tēperamēto. Qui cum illud putassent se coagulasse, post remotionē eius ab igne, inuenerūt illud fluere sicut prius. Per hoc igitur in stuporem & in admirationem adducti sunt, vehementer arguētes, ad hoc perueniri non posse. Alij verò necessariò ex principijs naturalibus supponentes, humidū quodlibet ab ignis calore in siccitatem cōverti, conati sunt cū perseverantiæ instantia continuare illius conseruationem in igne, & per hanc continuationē ad hoc deuenerunt, vt ex eis aliqui in album, aliqui verò in rubrum conuerterint lapidem, aliqui verò in citrinum, cui non fuit fusio nec ingressio. Et harum diuersitatum causam non potuerunt æstimare, ideoq; illud abiecerunt. Alij verò cum medicinis illud coagulare conati sunt, & ad hoc nō peruenerunt, sed accidit eis illusio, aut quia non coagulauerunt, aut quia insensibiliter extenuatum est, aut coagulatio eorum non fuit in forma alicuius corporis. Et horum diuersitatis causam ignorauerunt. Alij medicinas artificiosas componentes, illud in proiectione coagulauerunt: Sed eorum non fuit coagulatio utilis, quoniam ad imperfectum corpus illud conuerterunt, & causam huius similiter videre non potuerunt. Horum igitur nos narrare causas expe-

expedit, vt ad coagulationis illius magisterium artifex perueniat. Vt autem iam à nobis sufficienter narratum est, vniformis est substantia argenti viui. Quare non est possibile in breui spacio temporis per conseruationem illius in igne, aqueitatem remouere illius. Nimia igitur festinatio, causa fuit primi erroris. Cum verò subtilis sit substantia, ab igne recedit. Ignis igitur excessus, est causa erroris illorum, à quibus fugit. Commiscetur cum sulfure, arsenico, & Marchasita de facili, propter communitatem in natura sua. Ideoq; per illa apparet coagulatum non in forma corporis, sed argenti viui cum plumbo mixti. Non enim hæc, cum fugitiua sint, possunt illud in ignis pugna tenere, quousque ad corporis naturam perueniat: Sed fugiunt cum eo per ignis incussionem, & ideo illud est causa erroris eorum, qui sic coagulant. Habet similiter argentum viuum humiditatem multam sibi vnitam, quam ab illo separari non est possibile, nisi per ignis cautam violentiam, per conseruationem eius in suo igne. Et est suus ignis, quem illi augmentando, secundum exigentiam suæ tolerantiæ, illius humiditatem tollunt, non relicta sibi parte ad fusionem metallicam sufficiente, qua remota non funditur. Et hæc est causa erroris illorum, qui in lapidem illud coagulant non fusibilem. Habet similiter partes sulfuris naturaliter sibi admixtas, quoddam tamen plus, quoddam verò minus, quod remouere per artificium contingit esse possibile. Cum igitur sit sulfuris proprietas, cum argento viuo rubeum vel citrinum colorem (secundum mensuram suæ quantitat) creare, eius ablatione proprietas argenti viui erit, albedinem dare per ignem. Hæc igitur est causa varietatis colorum illius post coagulationem eius in lapidem. Habet similiter terreitatem sulfuris admixtam, qua quidem infici omnes suas coagulationes necesse est. Et hæc est causa erroris illorum, qui illud in corpus imperfectum coagulant. Ex diuersitate igitur medicinarum illius coagulationis accidit, diuersa in coagulatione illius creari corpora, & ex diuersitate illius similiter quod coagulandum est. Nam si medicina, vel illud, habuerint sulfur non fixum, nec esse est corpus molle ex illo creari. Si verò fixum, necesse est durum. Et si album, album. Si verò rubeum, rubeum. Et si remissum ab albo vel rubeo, remissum similiter necesse est fieri. Et si terreum, imperfectum, Si verò non, non. Et omne similiter non fixum, liuidum creat, fixum verò non, quantum in illo est. Pura verò illius substantia, purum creat corpus, non pura verò, è contra. Accidit autem & similiter in solo argento viuo, absque sulfuris commixtione, diuersitas eadem propter diuersitatem mundationis, & præparationis illius in medicinis: Ideoque contingit ex parte medicinæ diuersitatis illusio, vt quandoque in coagulatione illius plumbum, quandoq; verò Iupiter, quandoque autem Venus, & quandoque Mars fiat, quod propter impuritatem accidit. Quandoque verò Sol, quandoque Luna, quod ex puritate venire necesse est, & consideratione colorum. Coagulatur igitur ex frequenti illius præcipitatione cum violentia ad ignis asperitatem. Asperitas enim ignis, aqueitatem illius de facili remouet. Hoc enim fit per vas, cuius figura sunt multæ longitudinis, in quo inueniat locum refrigerij, adhaerentiæ, & quietis in eius spondilibus, propter suam longitudinem, & non fugæ viam, quousq; iterata vice ad illius fundum præcipitetur multa caliditate ignitionis, cum reiteratione multa, quousq; fiat fixum. Coagulatur similiter ex diuturna retentione in suo igne, in vase vitreo, cuius collum sit multæ longitudinis, & in ventre figuram ampullæ habeat, cum continua colli eius apertione, vt per illam possit humiditas eius euanescere. Coagulatur verò per medicinam illi conuenientem. Et nos illam tibi narra-

bimus in sequentibus apertius. Hic verò similiter, vt intentionem nostram su-
 per illo narremus completam, secundum quod per nostrum inuenimus expe-
 rimentum. Et est medicina illius, quæ maximè illi in profundo eius adhæret, &
 ei per minima commiscetur ante illius fugam. Ex rebus ergo ei conueniētibus
 necesse est illam colligere. Sunt autem huiusmodi corpora omnia, & sulfur,
 & arsenicum. Sed quia non videmus corporum aliquod in natura sua illud
 coagulare, sed ab eis ipsum fugere, quantumcumq; fuerint suæ conuenientia,
 ideoq; considerauimus, nullum corpus illi in profundo adhærere. Subtilioris
 ergo substantiæ & liquidioris fusionis necesse est medicinā illam esse, q̄ ipsa cor-
 pora. Ex spiritibus etiam non videmus, illis in natura sua manentibus, firmā &
 stabilem coagulationem fieri illius, sed fugitiuam, & multā infectionis. Quod
 quidem contingit, alterum propter spirituum fugam, alterum verò ex terra &
 adustibilis substantiæ illorū commixtione. Ideoq; ex hoc manifestè relinquitur
 ex quacumq; re medicina illius eliciatur, ipsam necessariò debere esse subtilissi-
 mæ, & purissimæ substantiæ, illi adhærentis ex natura sua, & facillimæ liquefa-
 ctionis, & tenuissimæ ad modum aquæ, & fixæ super ignis pugnam. Hæc enim
 ipsum coagulabit, & in naturam solarem vel lunarem conuertet. Modos inge-
 niorum medicinae tibi dedimus, ad quam per illos peruenire potes, & ipsam
 sermone sibi proprio determinauimus. Sollicitè igitur ad illā exerciteris, & eā
 inuenies. Sed vt nos nō increpare possis ex eius sufficientia, dicimus quòd ex
 ipsis corporibus metallicis cum suo sulfure vel arsenico præparatis, hæc medi-
 cina elicitur: similiter ex solo sulfure, vel arsenico præparatis, & ex solis simili-
 ter corporibus elici potest. Ex solo verò viuo argento facilius, & propinquius
 & perfectius inuenitur: Quoniam natura propriam naturā amplectitur amica-
 bilis, & ea gaudet magis, quā extranea. Et est in ipso facilitas extractionis
 illius substantiæ subtilis, cū iā in actu subtilē habeat substantiā. Modi verò inue-
 tionis huius medicinae sunt per sublimationē, vt à nobis narratū est sufficienter.
 Modus verò fixationis illius in capitulo suo similiter narratus est. Coagulatio-
 nis verò solutorum modus est, per ampullam in cineribus vsq; ad collum cum
 temperato igne, quousq; aqueitas euanescat.

De Fixione, & causis eius, deq; diuersis modis figendi corpora, & spiritus. Cap. LIIII.

Fixio verò, est rei fugientis ab igne conueniens ad tolerantiam eiusdem ad-
 aptatio. Causa verò inuentionis ipsius Fixionis est, vt omnis tinctura, om-
 nisq; alteratio, perpetuetur in alterato, & non mutetur. Diuersificatur verò
 & ipsa secundum rerum figendarum multipliciter, quæ sunt videlicet corpo-
 ra quædam à perfectione diminuta, sicut Saturnus, Iupiter, Mars, & Venus; Et
 secundum diuersitatem ipsorum spirituum, qui sunt scilicet sulfur & arsenicum
 in gradu vno, & argentum viuum in alio. In tertio verò Marchasita, Magnesia,
 & Tutia, & horum similia. Figuntur igitur corpora hæc à perfectione dimi-
 nuta per suam calcinationem, eo quòd absoluuntur per eam à sulfureitate
 volatua & corruptente. Et hanc sufficienter in sua narrauimus oratione, sci-
 licet in capitulo Calcinationis. Figuntur verò sulfur & arsenicum duobus mo-
 dis, scilicet per reiterationem sublimationis super illa in vase aludela, quo-
 usque stent. Est igitur ex hoc intentio festinationis Fixionis illorum, vt inge-
 nieris ad inuentionem reiterationis multiplicis sublimationis in breui tempo-
 re, quod per duo fit aludela, cum duplicibus suis cooperculis, hoc ordine scilicet,
 vt nunquam ab actu sublimationis desistas, donec fixa fuerint. Projiciatur
 ergo, cum in vno ascenderunt, in aliud aludel, & sic alternata vice fiat. Et nun-
 quam ociosa permittantur aludelis spondilibus adhærere, quin in continua
 sine

sine

Medicina
ex quibus
elicienda

sint ignis elevatione, quousq; cesset illorum eleuatio. Quanto cunque enim in breuiori tempore poteris multiplices sublimationis reiterationes multiplicare, tanto celerius & melius continget ipsius fixationis tempus abbreviare. Ideoque fuit secundus fixationis modus inuentus, qui est per ipsius sublimandi præcipitationem, ad calorem, vt continuo in illo sit, donec figatur. Et hoc fiet per longum vas vitreum cuius fundus sit terreus, & nõ vitreus (quia scinderetur in partes) illi artificialiter cum clausura bona connexus, & per spatulam ferream, vel lapideam, cum ad spondilia eius adhæserit, deiciatur ad ima caloris continue, per alternas vices, quousque figatur. Fixionis verò modus argenti viui, id est cum modo fixationis sulfuris & arsenici, & non diuersificantur inter se, nisi in hoc, quòd non possunt sulfur & arsenicum figi, nisi prius eorum partes inflammabiles tenuissimæ, subtili diuisionis artificio ab eis separentur, per hunc vltimum fixationis modum. Argentum verò viuum hanc considerationem nõ habet, & ad hoc similiter temperatori calore, quàm argentum viuum indigent in hoc modo. Similiter diuersificantur, quia in longiori figuntur tempore, quàm argentum viuum. In eo similiter, quoniam altius eleuantur propter suam tarditatem, quàm argētum viuum. Ideoq; longiori vase indigent, quàm argentum viuum ad suam fixationem. Fixio verò Marchasitæ, Magnesiæ, & Tutie est, vt cum post primam illorum sublimationem acquisuerimus quod ex eis volumus, abiectis illorum facibus, reiteremus super ea sublimationem, toties conuertendo quod superius ascendit ad id quod inferius remansit, ex vnoquoque illorum, quousque figantur. Horum verò descriptio vasorum iam tradita est.

De Ceratione. Cap. LV.

Ceratio, est duræ rei non fusibilis mollificatio ad liquefactionem. Ex hoc igitur manifestum est, quòd causa inuentionis huius fuit, vt quod ingressionem ex priuatione suæ liquefactionis non habebat in corpus ad alterationem, mollificaretur vt flueret, & ingressionem haberet. Ideo putauerunt aliqui, cerationem debere de oleis liquidis & aquis fieri. Sed erroneum est illud, & à principijs huius magisterij naturalis semotum penitus, & ex manifestis naturæ operibus reprobatum. Naturam enim non videmus in ipsis corporibus metallicis humiditatem citò terminabilem, imò diu durabilem, ad illorum fusionis & mollificationis necessitatem posuisse. Si enim talem illis posuisset, relinqueretur necessariò, vt citissime scilicet ignitione vna, corpora totaliter humiditate priuari contingeret. Quare ex illo sequeretur, post vnã ignitionem corpus quodlibet nec malleari, nec fundi posse. Quæ obrem imitantes naturæ opera in quantum possumus, necesse est nos modum naturæ in cerando sequi. Cerat autem ipsa in radice cerationis fusibilem humiditatem, quæ super omnes est humiditates, expectans ignis calorem. Igitur etiam nos consimili cerare humiditate necessariò expedit. In nullis autem rebus melius & possibilis, & propinquius hæc humiditas ceratiua inuenitur, quàm in his, videlicet sulfure & arsenico propinquè, propinquius autem & melius in argento viuo. Horum igitur humiditatem non videmus terram illorum relinquere, propter fortem vnionem, quam in opere mitionis naturæ habuerunt. In omnibus autem rebus alijs humiditatem habentibus, experimento inuenies, eam in resolutione à terrea sua substantia separari, & post illius separationem omni humiditate priuari. In spiritibus autem prædictis hoc nomine contingit. Ideoque non est aliud, per quod ab illorum in cerando acceptione, excusari possimus. Modus ergo Cerationis est per illos, vt toties super rem cerandam multiplicetur eorum sublimatio quo-

uscq; in illa cum humiditate sua manentes, fusionem bonam praestent. Hoc autem non fiet ante illorum perfectam mundationem, ab omni re corrupete. Sed mihi melius videtur, vt eorum olea prius figantur, per oleum tartari, & cū illis fiat omnis ceratio competens, & necessaria ad hanc artem.

Finis libri primi Summæ perfectionis
Gebri Papi *Χημίας*.

S V M M A E P E R F E C T I O N I S G E B R I
Papi *Χημίας* Liber secundus.

Praefatio diuidens hunc secundum librum in tres partes. Cap. LVI.

RINCIPIORVM itaque huius magisterij discussione tradita, necesse est ex promissione nostra intentum huius artis complere prosequi, sermone illi conueniente. Et est scilicet consideratio omnis rei, per quam perfectio huius operis apertius ostendatur. Et consideratio necessitatis perfectionis medicinæ, scilicet vt discutatur, ex qua re melius vel propinquius elicitur illa, ad omnem imperfecti perfectionem. Et consideratio similiter artificiorum, per quæ cognoscamus, an perfectio sit completa. His tribus itaq; traditis, & tota erit perfectionis tradita cognitio, secundum nostræ artis indigentiam.

PRIMA PRAS HVIVS SECVNDI LIBRI, DE COGNITIONE rerum; ex qua perfectionis possibilitas, et modus deprehendi potest.

Quod cognitio perfectionis huius artis, à cognitione naturæ spirituum et corporum dependeat, et quod de utriusq; copiose uelut tradere. Cap. LVII.

OGNOSCERE verò non est possibile transmutationes corporum vel ipsius argenti viui, nisi super mentem artificis deueniat vera cognitio illorum naturæ, secundum suas radices. Prius igitur corporum principia notificabimus, quid scilicet sint secundum causas suas, & quid boni vel mali in se contineant. Postea verò ipsorum omnium corporum naturas, cum suis omnibus proprietatibus monstrabimus, quæ videlicet sint causæ corruptionis illorum, cum suis experiencijs comprobantes.

De natura Sulfuris et Arsenici. Cap. LVIII.

ERGO in primis spirituum naturam, qui ipsorum corporum sunt principia afferentes, quæ sunt videlicet Sulfur, & eius compar, & Argëum viuum: Dicimus quod Sulfur & Arsenicum pinguedo sunt terræ, vt à nobis narratum est. Cuius experientiam & manifestam probationem elicias per illius facilem inflammationem, & facilem eius liquefactionem, per calidum. Nō enim inflammatur, nisi quod oleaginum est, nec liquefcit per calidum facile, nisi quod illius naturam habet. Sulfur itaque & illius compar, causam corruptionis habent, inflammabilem substantiam, & terream sæculentiam. Causam verò perficientem habent mediam, inter hanc videlicet & illam. Est igitur causa corruptionis in illo terreatas, per hoc, quod neque fusionem, neque ingressionem habet. Et similiter inflammabilis substantia, quia neq; stat, neq; stare facit, & quod nigredinem ex omni genere eius præstat. Causa igitur perfectionis in illis est mediocris illarum substantia, quia per illius terreatatem nō turbatur ab ingressione,

ingressione, quæ per fusionem bonam perficitur. Et per illius subtilitatem non remouetur eius impressio de facili propter fugam. Non est autem mediocris illorum substantia perfectionis causa corporum vel argenti viui, nisi figuratur. Quæ cum non fixa sit, licet eius impressio non remoueat de facili, non tamen stabiliter perpetuatur. Ex his itaq; elicitur illius mediocrem substantiam artificem diuidere, necesse esse. Diuidere autem putauerunt quidam impossibile esse, propter fortem illius misionem. Et illi quidem suis operibus manifestis aduersi sunt. Nam ipsum sulfur calcinauerunt, licet non multum, quod nullam fusionem nec inflammationem dedit. sed illud per diuisionem necesse est euenisse, quia sulfur in sua naturali commistione permanens, necesse est inflammari & comburi. Ergo per diuisionem diuersarum substantiarum in illo, relinquitur, partem in ipso magis inflammabilem, à partibus non inflammabilibus seorsum in artificio separari. Nam si possibile est, per calcinationem ad remotionem omnium inflammabilium partium in illo perueniri, necesse est ex eorum naturalibus operibus, eos confiteri, ad omnem partium diuisionem posse perueniri. Sed quia hoc dependet ex subtilissimo artificio, cogitauerunt fore impossibile. Patet itaq; ex præmissis in capitulo, quod non est sulfur de veritate nostre artis, sed pars eius. Et nos iam deduximus te in cognitionem artificij, per quod ad illius diuisionem possibile est deuenire. In arsenico verò, quia in radice suæ mineræ, per actionem naturæ resolutæ sunt multæ illius partes inflammabiles, ideo artificium separationis eius est facile. Sed ipsum est albedinis tinctura, sulfur verò rubedinis. In sulfuris igitur diuisione magnam adhibere cautelam, necesse est.

De natura Mercurij, siue argenti viui. Cap. LIX.

IN Argento viuo similiter necesse est superflua demere. Habet enim corruptionis causas, videlicet terream, & adustibilis absq; inflammatione aqueitatis substantiam: Putauerunt tamen aliqui illud non superflua habere terram, vel immunditiam, sed vanum est quod cogitur ab eisdem. Videmus enim ipsum multæ liuidatis, & non albedinis. Et similiter per leue artificium videmus ex illo terram nigram & sæculentam emanare, per lauacionem videlicet, cuius modum narrabimus. Sed quia duplicem est per illud perfectionem elicere, medicinã scilicet ex eo facere, & illud perficere, ideoq; necesse est ipsi duplicis mundationis gradu præparare, propterea duæ mundationes Mercurij sunt necessariæ: Vna per sublimationem ad medicinam, & hæc hic innuitur: Alia per lauacrum ad coagulationem, & illa innuetur. Si enim volumus medicinam ex illo creare, tunc necesse est eam à sæculentia suæ terreitatis mundare, per sublimationem, ne in proiectione creet colorem liuidum, & ipsius aqueitatem fugitiuam delere, ne totam medicinam fugitiuam in proiectione faciat, & mediocrem illius substantiam saluare pro medicina. De cuius est proprietate non aduri, & ab adustione defendere, & quæ non fugit, & fixum facit. Probamus itaq; perfectum esse illud manifestis experientijs. Nam videmus argentum viuum, argento viuo magis adhærere, & eidem magis amicari, post illud verò aurum, & post hæc argentum. Ideo ex hoc relinquitur, ipsum esse suæ naturæ magis. Alia verò corpora videmus non ad illa tantam conformitatem habere, & ideo ipsa veridicè inuenimus minus de illius natura participare. Et quæcumq; videmus plus ab adustione saluare, illa consideramus plus illius naturam possidere. Ideoq; relinquitur, ipsum argentum viuum esse perfectiui, & adustionis saluatiuum, quod est perfectionis vltimum. Secundus verò mundationis gradus, est ad ipsius coagulationem. Et est vt sufficiat illi solummodò lauatio suæ terreitatis per vnam diem. Cuius modus hic est:

Sumatur patella terrea, & in ea mittatur arg. viuum super quod fundatur aceti fortissimi pauca quantitas, vel alterius rei consimilis, quæ sufficiat ad cooperiendum illud. Post immittatur ad ignem lentum, ne ferueat, & agitetur continuè cum digitis super fundum patellæ, vt diuidatur argentum viuum in similitudinem subtilissimi pulueris albi, donec totum acetum euaporauerit, & ipsum argentum viuum redeat. Postea verò quod fæculentum & nigrum videris ex illo emanasse, laua & abijce. Et hæc iterata vice multiplica, quovisque videris colorem suæ terreitatis in clarum, mistum albo & caelestino colore per se & mutari, quod perfectæ lauationis est signum. Cum igitur peruenerit ad illud, proficiatur super ipsum medicina coagulationis, & coagulabitur in solificum, & lunificum secundum quòd ipsa præparata extiterit: Et ipsius narrationem in sequentibus ponemus. Ex iam igitur dictis patet similiter argentum viuum non esse perfectiuum in natura sua, sed illud quod ex ipso producitur per artificium nostrum. Et similiter in sulfure & eius compari est inducere. Non ergo in his possibile est naturaliter naturam sequi, sed per nostrum artificium naturale.

De natura Marchasite, Magnesie, & Tutie. Cap. LX.

DE alijs autem Spiritibus naturalem necesse est nos facere traditionem, qui sunt scilicet Marchasita, Magnesia, & Tutia, impressionem magnam in corporibus facientes. Et ideo dicamus quid sint cum probationibus suis in hoc capitulo. Dicimus igitur, quòd Marchasita duplicem habet in sui creatione substantiam, argenti viui scilicet mortificati, & ad fixationem approximantis, & sulfuris adurentis. Ipsam autem habere sulfureitatem comperimus manifesta experientia. Nam cum sublimatur, ex illa emanat substantia sulfurea manifesta, comburens. Et sine sublimatione similiter perpenditur illius sulfureitas. Nam si ponatur ad ignitionem, non suscipit illam priusquam inflammationem sulfuris inflammetur & ardeat. Ipsam verò argenti viui substantiam manifestatur habere sensibilibiter, Nam albedinem præstat Veneri meri argenti, quemadmodum & ipsum argentum viuum, & colorem in illius sublimatione caelestinum præstare, & luciditatem manifestam metallicam habere videmus, quæ certum reddunt artificem, illam has substantias continere in radice sua. Magnesia verò sulfur plus turbidum, & argentum viuum magis terreum, & fæculentum, & ipsum sulfur similiter magis fixum & minus inflammabile habere, per easdem probare experientias manifestè poteris, & ipsam magis naturæ Martis approximare. Tutia verò, est fumus ipsorum corporum alborum, & hoc manifesta probatione perpenditur. Nam proiecto fumo mistionis Iouis & Veneris, adherente in spondilibus fabricæ fabrorum, eandem impressionem facit cum ea. Et quod fumus metallicus non redit, nec ipsa similiter sine alicuius corporis admistione. Ideo cum fumus ipsa sit alborum corporum, alba non citrinat corpora, sed rubea. Nam citrinitas non est aliud, quam rubei & albi determinata proportio. Ideoque ipsa propter sui subtilitatem magis ad profundum corporis penetrat. Et ideo magis alterat quam suum corpus, & magis adhæret in examine paucio artificio, quòd iam tibi narratum est. Quæcunque igitur alterantur, per argenti viui virtutem, vel sulfuris, aut horum similium necesse est alterari, quoniam hæc sola communicant in natura ad ipsa corpora.

De natura Solis, siue Auri. Cap. LXI.

DE corporibus nunc, ampliato sermone eorum intimam narremus essentiam. Et primò de Sole, postea de Luna, vltimò verò de alijs, secundum quòd videbitur expedire cum suis probationibus, quæ per experimen-
tum

tum habentur. Est igitur Sol creatus ex subtilissima substantia argenti viui, & clarissima fixura; & ex substantia pauca sulfuris mundi, & puræ rubedinis, fixi, clari, & à natura sua mutati, tingentis illam. Et ideo, quia contingit diuersitas in coloribus ipsius sulfuris, necesse est & auri citrinitatem diuersitatem habere similiter. Est enim quoddam magis, quoddam verò minus in citrinitate intenfum. Quòd autem sit ex subtilissima argenti viui substantia, perpenditur & ipsum, quia argentum viuum de facili illud suscipit. Non enim argentum viuum aliud quàm suæ naturæ suscipit. Quòd verò claram & mundam illius substantiam habuit, per splendentem eius fulgorem & radiantem manifestatur, non solum in die, verum etiam in nocte sese manifestantem. Quòd verò fixam & sine sulfureitate comburentem habeat, patet per omnem operationem illius ad ignem: nam nec minuitur, nec inflammatur. Quòd verò ipsum sit sulfur tingens, patet per hoc, quòd admistum argento viuo, ipsum in colorem transformat rubeum: & quòd sublimatum forti ignitione de corporibus, ita quòd illorum ascendat subtilitas, cum ea citrinissimum creat colorem. Patet igitur quòd cum pura eius substantia purum colorem generat, cum nõ pura non purum. Qui verò probationis suæ citrinitatis ostensione indiget, sensum non habet: quia per visum percipitur. Subtilissima igitur argenti viui substantia ad fixationem deducta, & puritas eiusdem, & subtilissima sulfuris materia fixa, & non adurens, tota ipsius auri materia est essentialis. Maior verò argenti viui, quàm sulfuris in illo probatur quantitas, ideo maiorem argentum viuum habet ingressionem in illud. Igitur quæcunque volueris alterare, ad huius exemplar altera, vt ipsa ad æqualitatem eius perducas. Et modum iam ad illud nos dedimus. Et quia subtiles & fixas habuit partes, ideo potuerunt partes eius multum densari. Et hæc fuit causa ipsius magni ponderis. Per multam verò operatam à natura decoctionem, facta est ex illo paulatiua resolutio, & inspissatio bona, & vltima mistio, vt cum ignitione liquefcat. Ex præcedentibus igitur patet, quòd multa quantitas argenti viui, est causa perfectionis, multa verò sulfuris, causa corruptionis. Et vniformitas in substantia, quæ per missionem fit in decoctione naturali. Diuersitas in substantia, est causa corruptionis. Et induratio & inspissatio, quæ per longam & temperatam perficitur decoctionem, est causa perfectionis, oppositum verò corruptionis. Igitur si ceciderit super ipsum argentum viuum sulfur non debite, necesse est secundum diuersitatem illius diuersas corruptiones adduci. Potest enim sulfur quod super illud cadit, fixum, non adustibile esse totum, aut totum adustibile, & fugiens in natura sulfuris: aut fugiens, & non in natura sulfuris, aut partem fugientis, partem verò fixi tenere: sed in parte naturam sulfuris tenere, in parte verò non: aut totum mundum, aut medium immundum, aut multæ quantitatis, aut pauca, superans in commisso: aut pauca quantitatis superatum in illo, aut nec superans nec superatum: aut album, aut rubeum, aut mediocrem. Ex his itaque omnibus diuersitatibus necesse fuit in natura diuersa creati corpora, & his similia: quas omnes oportet narrare nos cum probationibus manifestis.

De natura Lune, siue Argenti. Cap. LXII.

IAM ergo patet ex præcedentibus, quòd si ceciderit sulfur mundum, fixum, rubeum, clarum, super substantiam argenti viui puram, non superans, imò pauca quantitatis, & superatum, creatur ex hoc aurum purum. Si verò fuerit sulfur mundum, fixum, album, clarum, quòd ceciderit super substantiam argenti viui, sit argentum purum, si in quantitate non superet, diminutam ta-

mēn habet puritatem ab auri puritate, & spissitudinem grossiorem, quā aurum. Cuius signum est, quod densantur partes eius, in tātum vt auro componeret, nec ita fixam substantiam habet, vt illud. Signum est diminutio eius per ignem, & sulfur eius, quod non est fixum, nec incombustibile, causa est illius. Et quod sulfur in illo huius sit dispositionis, per illius paululam inflammationem probatur. Idem autem fixum & non fixum ad aliud quidem & ad aliud relatum esse, impossibile non est autumandum. Lunę enim sulfureitas ad auri sulfureitatem relata, nō fixa, & comburens est: Ad aliorum verō sulfur corporum fixa, & non comburens.

De natura Martis, siue Ferri. Item de effectibus sulfuris, & Mercurij, deq; causis corruptionis, & perfectionis. Cap. LXIII.

SI verō fuerit sulfur fixum terreum, argento viuo fixo terreo commistum, & hæc ambo non puræ, sed liuidæ albedinis fuerint, cuius superantiæ qua nititas sit sulfuris fixi summē, fit ex his Ferrum. Quoniam superantia sulfuris fixi, fusionem prohibet. Ideoq; ex hoc relinquitur, sulfur velocius liquefactionis festinantiam per opus fixationis perdere, quā argentum viuum. Non fixum verō videmus citius quā argentum viuum liquescere. Ex his verō manifestatur causa velocitatis fusionis & tarditatis in corporum vnoquoq;. Nam quod plus de fixo habet sulfure, tardius, quod verō plus de adurente, facilius & citius fusionem suscipit: Quod satis apertē relinquitur a nobis esse monstrandum. Quod verō ipsum fixum tardiolem faciat fusionem, manifestatur per hoc, quod ipsum nunquam, nisi calcinetur, figitur, & calcinatum nullam dat fusionem. Ergo in omnibus illam impedire debet. Quod verō nisi calcinetur non figatur, patet experimento illius, qui illud figit non calcinatum, quoniam ipsum inuenit semper fugere, donec in terram vertatur: Cuius similitudo est calcis naturæ. Hoc autem minimē in argento viuo contingit, quoniam figi potest absq; hoc, quod in terram vertatur, & figi similiter cum conuersione illius in terram potest. Nam per festinationem ad eius fusionem, quæ per præcipitationem perficitur, figitur, & in terram mutatur. Per successiuam verō illius iterata vice sublimationem figitur similiter, & non in terram vertitur, imò fusionem dat metallicam. Hoc autem manifestum est, & illi probatum qui vtrasque fixationes illius expertus est, vsque in illius consummationem per festinam præcipitationem, & tardam per successiuas sublimationes. Vidit enim & inuenit sic, vt a nobis scriptum suscepit. Et illud ideo, quoniam viscosam & densam habet substantiam: cuius signum est contritio illius, cum imbibitione & mistione cum rebus alijs. Sentitur enim in illo manifestē viscositas illius per multam adhærentiam. Densam autē substantiam illud habere, manifestē videt monoculus per illius aspectum, & per ponderationem sui immensi ponderis. Auro enim præponderat, cum in natura sua est, & est similiter fortissimæ compositionis, vt narratum est. His igitur relinquitur, ipsum posse figi sine illius humiditatis consumptione, & absq; in terram conuersione. Propter enim bonam partium adhærentiam, & fortitudinem suæ mistionis, si quo modo partes illius inspissentur per ignem, vltius non permittit se corrumpi, neque per ingressionem furiosæ flammæ in illud se in fumum vltius cleuari permittit: quoniam rarefactionem sui non patitur, propter suam densitatem & carentiam adusionis, quæ per sulfureitatem combustibilem, quam non habet, perficitur. Per hoc igitur inuentum est inuentione veridica duorum secretorum genus mirabile duplex: Vnum scilicet, causæ corruptionis vniuscuiusque metallorum per ignem: quarum vna est inclusio adurentis sulfureitatis in illorum substantiæ profundo, per inflammationem illa diminuentis, &

extero.

exterminantis in fumum vltima consumptione, quantumcunq; in illis argentum viuum bonæ fixationis extiterit. Altera verò est multiplicatio flammæ exterioris super illa penetrantis, & secum in fumum resoluentis, cuiuscunq; fixio nis in eis ipsum sit. Tertia verò est rarificatio ipsorum per calcinationem. Tunc enim flâma vel ignis in illa penetrare potest, & ipsa exterminare. Si igitur omnes corruptionis causæ conueniant, maxime corpora corrumpi necesse est. Si verò non omnes, remittitur corruptionis velocitas vniuscuiusque corporis secundum remissionem illarum. Secundum genus est bonitas, quæ per ipsum consideratur in corporibus. Quia igitur argentum viuum propter nullas causas exterminationis, se in partes compositionis suæ diuidi permittit (quia aut cum tota sua substantia ex igne recedit, aut cum tota in illo permanens stat) notatur in eo necessariò perfectionis causa. Laudetur igitur benedictus & gloriosus Altissimus, qui creauit illud, deditq; illi substantiam, & substantiæ proprietates, quas non contingit ex rebus vllam in natura possidere, vt in illa possit inueniri hæc perfectio, per artificium aliquod, quod in illo inuenimus potentia propinqua. Ipsum enim est, quod ignem superat, & ab igne non superatur; sed in illo amicabilem requiescit, eo gaudens.

De natura Veneris, siue Aeris, Cap. LXIIII.

Redeuntes igitur ad propositum, dicimus, quòd si fuerit sulfur immundum, grossum, fixum, secundum sui maiorem partem, secundum verò sui minorem non fixum, rubeum, liuidum, secundum totum non superans neq; superatum, & ceciderit super argentum viuum grossum, ex eo æs creari necesse est. Horum itaq; omnium probationem adducere per data ex natura illorum contingit. Nam cum illud ad inflammationem deponitur, flammam ex eo sulfuram discernere poteris, quæ sulfuris non fixi est signum. Et deperditio quantitatis eius per exhalationem, per frequentem eius combustionem, sulfur illud fixum habere significat. Nam ex ea fit illius fusionis retardatio, & induratio substantiæ ipsius, quæ signa sunt multitudinis fixi sulfuris ipsius. Quòd illud autem sit rubeum immundum, adiunctum argento viuò immundò, significatur per sensum: vnde alia probatione non indiget. Experimento itaque elicias secretum. Vides enim omnem rem caloris actionem in terram mutatam, cum facilitate solui, & ad aquæ naturam redigi. Hoc autem contingit propter partium subtiliationem ab igne. Res igitur magis subtilis in natura propria ad hanc terream naturam reducta, magis subtilatur. Igitur magis soluitur: ita & quæ maximæ, maximè. Ex his igitur patet causa corruptionis, & infectionis horù duorum corporù, Martis scilicet & Veneris: quia est per sulfur multæ quantitatis fixum, & nõ fixũ, pauca in Venere, minima verò in Marte. Cum igitur sulfur fixum in fixationem deuenit per calorem ignis, eius partes subtilantur: sed pars illa quæ est in aptitudine solutionis suæ substantiæ soluitur: cuius signum est expositio horum duorum corporum ad vaporem acetii. Nam per illud floret in superficie illorum sulfuris eorum aluminositas, per calorem in illo creata subtiliatium. Et si posueris hæc duo corpora in liquorem ponticum, soluentur de facili per ebullitionem multæ illorum partes. Et si respexeris in mineras horum duorum, manifestam inuenies ex eis solutam aluminositatis substantiam distillare, & in illis adhærere: quæ aluminositas per ponticitatem & facilem solutionem in aquam mutatur. Non enim ponticum, & facile solubile reperitur aliud quàm alumen, & quod illius natura est. Nigredo verò in vtroq; horum duorum corporum ad ignem creator propter sulfur non fixum, quod in illis concluditur: multum quidem in Venere, parum verò in Marte, & ad naturam fixi approximans. Ideoq; non de fa-

cili talem impressionem de Marte remoueri est possibile. Iam igitur patuit, ex sulfure non fixo fusionem fieri, & fusionem adiuuari: ex fixo verò fusionem non fieri, & fusionem impediri. Ex argento verò viuo fixo, non est necesse fusionem non fieri, & fusionem impediri. Illud scit necessariò verū esse, qui nullo ingeniorum fusionis, sulfur potuit conservare in fusione post illius fixationem. Argentum verò viuum figi potuit per frequentem sublimationis reiterationem ad illud, eo bonam fusionem suscipiente. Ex hoc itaq; manifestum est, corpora esse maioris perfectionis, quæ plus argenti viui sunt continentia; quæ verò minus, minoris perfectionis. Studeas igitur in omnibus tuis operibus, vt argentum viuum in commistione superet. Et si per solum argentum viuum pericere poteris, preciosissimæ perfectionis indagator eris, & eius perfectionis, quæ naturæ vincit opus. Mundare enim poteris intimè, ad quod naturam non peruenit. Probatio verò eius, quòd ea quæ maioris argenti viui quantitatem sunt continentia, maioris sint perfectionis, est scilicet facilis susceptio argenti viui. Videmus enim corpora perfectionis amicabilem argentum viuum suscipere. Ex præcedentibus itaq; sermonibus relinquatur, duplicem esse in corporibus sulfureitatem: Vnam quidem in profunditate argenti viui conclusam, in principio suæ mistionis, alteram verò superuenientem. Quarum altera cum labore tollitur, alteram verò nullo artificiorum ingenio, quòd per ignem perficitur, possibile est tolli, ad quod possit nostra operatio congrue ac vtiliter peruenire, cum iam cum eo ad eandem cerationem vnitum factū est. Et hoc experimento probatur, quòd sulfureitatem adustibilem videmus per ignem deleri, sulfureitatem verò fixam minime. Si igitur dixerimus corpora calcinatione mundari, intelligas utiq; à terrea substantia, quæ non in radice suæ naturæ vnita est. Quoniam vnita mundare per ignis ingenium, non est possibile, nisi adueniat argenti viui medicina occultans & contemperans illam, aut illam de commisto separans. Separatio autem terree substantiæ in radice naturæ metallo vnitæ ab eius commisto fit: Aut per eleuationem cum rebus substantiam argenti viui eleuantibus, & sulfureitatem dimittentibus, propter conuenientiam cum eis, vt est Tutia & Marchasita, quoniam fumii sunt, quorum maior pars argenti viui est quantitas, quam sulfuris: Et huius experientiam vides, quoniam si forti & subita fusione hæc coniunxeris cum corporibus spiritus secum adducet corpora in fuga sua: Ideoq; cum eis eleuare poteris: Aut cum lauatione per argenti viui commistionem, quam narrauimus. Argentum enim viuum tenet quod suæ naturæ est, alienum verò respuit,

De natura Iouis, siue Stanni. Cap. LXV.

HAC igitur inuestigatione proposita, nostrum propositum sequentes inuenimus, quòd si sulfur fuerit in radice commistionis, fixatione pauca participans, album albedine non pura, non superans, sed superatum, cum argento viuo secundum partem fixo, secundum partem verò non fixo, albo non puro commisto, sequetur ex eo stannum. Et horum probationem per præparationem inuenies: Quia si stannum calcinaueris, senties ex illo sulfuris foetorem, quod signum est sulfuris non fixi. Et quia flammam non dat, ne putes illud fixum: Quia non propter fixationem, sed propter superantiam argenti viui, in commistione saluantis à combustionem flammam non dat. Probatur itaq; duplex in stanno sulfureitas: duplex item argenti viui substantia. Vna quidem sulfureitas quæ est minus fixa, quia cum calcinatur foeret vt sulfur. Per primam probatur mistionis experientia. Altera per continuationem illius in calce sua ad ignem, quam habet, quia magis fixa non foeret. Probatur verò duplex argenti

genti viui substantia in illo, quarumvna est non fixa, altera fixa: quia ante illius calcinationem stridet, post verò triplicem ipsius calcinationem non stridet, quod est, quia eius argenti viui fugitiui substantia stridorem faciens euolauit. Quòd verò argenti viui substantia fugitiua sit causa stridorem faciens, probatur per lauationem plumbi cum argento viuo: Quia si cum argento viuo plumbum lauetur, & post lauacrum eius illud fuderis cum igne non superante suæ fusionis ignem, remanebit cum eo argenti viui pars, quæ plumbo stridorem adducit, & illud in stannum conuertet. E conuerso verò, per mutationem stanni in plumbum illud considerare potes. Nam per multiplicem calcinationis reiterationem ad illud, & ignis illi magis conuenientis ad reductionis administrationem, in plumbum conuertitur: maximè verò cum per subtractionem suæ scorix cum magno calcinatur igne. Et de harum substantiarum diuersitatibus certificari poteris per ingenia conseruationis illarum in instrumentis proprijs, & ignis modo eas diuidentis: ad quem nos peruenimus cum instantia, & vidimus cum certificatione nostra, nos verum per illud aestimasse. Quid igitur sit quòd post remotionem duorum non fixorum ex loue, scilicet sulfuris & argenti viui remansit, te certum reddere nos expedit: vt completè cognoscas ipsius louis compositionem. Est igitur illud liuidum, ponderosum, vt plumbum: maiori tamen albedine plumbo participans. Est igitur plumbum purissimum. Et est in ipso æqualitas fixationis duorum componentium. argenti viui scilicet, & sulfuris, non autem æqualitas quantitatis: quoniam in commistione vincit argentum viuum: cuius signum est facilitas ingressionis in illud argenti viui in natura sua. Igitur si non maioris argenti viui in illo esset quantitas, non adhæreret illi in natura sua sumptum de facili. Ideoq; non adhæret Marti, nisi subtilissimo ingenio: nec Veneri propter paucitatem argenti viui in illa, in commistione sua. Ex hoc igitur patet, quia difficillimè Marti adhæret, Veneri verò facilius, propter maiorem copiam argenti viui in ea: cuius signum est fusio illius facilis, Martis verò difficillima. Fixio verò harum duarum substantiarum, ad firmam approximatur fixationem: nō autem fixa propterea est perpetuò. Et huius est probatio, ipsius corporis calcinatio: & post calcinationem ad fortissimum ignem expositio. Nam per eum non fiet diuisio, sed tota ascendet substantia: purificata tamen magis. Videmus ergo substantiam sulfuris in stanno adurentem facilius separari, quàm in plumbo. Et huius experimentum vides per facilem louis indurationem, calcinationem, & meliorationem sui fulgoris. Ideoq; considerauimus hæc corruptentia in radice illius non fuisse, sed ei postea aduenerunt. Et quia in prima commistione non fuerunt illi multum coniuncta, ideo facile possunt separari. Ideoq; alterationes in eo sunt velocis operis, mundificatio videlicet, induratio, & illius fixio. Et harum causas per ea quæ iam à nobis tradita sunt, manifestè considerare potes. Et quia post has operationes, calcinationem scilicet & reductionem, considerauimus in fumo suo per magnam eleuationem, & ignis expressionem, & vidimus illud ad citrinitatem pertingere, cum hoc sit de proprietate sulfuris calcinati, aestimauimus aestimatione vera, in qua fuimus certificati, sulfuris fixi naturam illud se cum multam continere. Qui igitur voluerit in hac nostra sciētia videre veritatem, inuestigationem horum omnium, perfudeant cum sedulitate operis, donec per eam principia ipsorum corporum, & proprietatem spirituum inueniant inuentione certa non coniecturali, quam tradidimus in hoc nostro volumine sufficienter ad artis exigentiam.

De natura Saturni, siue Plumbi. Cap. LXVI.

Restat nos igitur de Saturno descriptionem ponere. Et dicimus, quòd non diuersificatur à loue post calcinationis reiterationem, ad illius naturam reductio, nisi quòd immundiorē habet substantiam à duabus substantijs commistam grossioribus, sulfure scilicet & argento viuo: Et quòd sulfur in illo comburens, & sui argenti viui substantiæ magis adhæsuum, & quòd plus habet de substantia sulfuris fixi ad compositionem suam, quàm Iupiter. Et harum probationes per experientias manifestas adducemus. Quòd igitur ipsum sit maioris terræ sæculentiæ, quàm Iupiter, manifestatur per visum, & per lauacrum eius ab arg. viuo, in hoc, quòd plus per lauacrū emanat sæculentiæ ab eo, quàm à loue, & quòd primū gradū calcinationis suscipit facilius quàm Iupiter quòd est signū multæ terreitatis: Nā corpora pluris terreitatis facilius inuenimus calcinationis, & terreitatis paucæ, difficilius calcinationis. Et huius est probatio, difficillima Solis calcinatio completa, Et quòd non rectificatur eius sceditas per calcinationis reiterationem sicut in loue, quòd est signū maioris sceditatis in principijs eius ex natura sua, quā Iouis. Quòd verò sulfuris quantitas combustibilis magis sit arg. viui substantiæ adhesiua in eo quàm in loue, significatur per hoc, quòd non leparatur de eo in fumū quantitas notanda, quin sit citrini coloris multæ citrinitatis, cuius similiter est quòd in fundo inferiori ex eo remanet, id quòd necessariò vnus triū horum esse signū relinquitur, aut nullius quantitatē sulfuris combustibilis in eo, aut paucissimæ, aut multū coniunctæ, in principiorum propinquitate ad radicem cōmisionis. Sed certificati sumus per illius odorē, ipsum alicuius esse quantitatis, & non paucæ, imò multæ, quia non remouetur ab eo odor sulfureitatis in breui tēpore. Ideo considerauimus consideratione qua certū fumus, sulfur comburens illius sulfurī non comburenti ad naturam fixi approximanti, in arg. viui substantiæ vniiformiter esse cōmistum. Ideo cum scandit fumus eius, necessariò cum sulfure non comburentē scandit, de cuius proprietate est, citrinitatē creare. Quòd verò maior quantitas sulfuris non adurentis sit in ipso quàm in loue, à nobis adductum est cum veritate, per hoc quòd videmus totū colorem ipsius in citrinum mutari, Iouis verò in album, in calcinationibus suis. Et ideo in hoc nobis aperta est via inueſtigationis causæ huius operis, per quod in calcinatione mutatur Iupiter facilius in durū quàm Saturnus, non autem in tarditatem liquefactionis velocius quàm Saturnus: Et illud ideo, quoniam causa duritiæ nature est sulfur, & argentum viuum fixum. Causa verò liquefactionis est duplex, argentum viuum scilicet, & sulfur combustibile, quorum alterum, quo ad fusionis perfectionem, sufficit in vnoquoque gradu eius, cum ignitione scilicet, & sine ignitione scilicet argentum viuum. Quia igitur in loue est multa argenti viui quantitas non verè fixi, remanet in illo multa liquefactionis velocitas, & non remouetur ab illo facilliter. Causa verò mollificationis est duplex, argentum scilicet viuum, & sulfur combustibile. Quia igitur remouetur sulfureitas comburens ex loue facilius quàm ex Saturno, ideo ex eo altera causarum mollitiæ remota, necesse est illud indurari calcinatum. Saturnus verò, quia vtriusque mollitiæ causas fortiter habet coniunctas, non facile induratur. Est tamen diuersitas in mollitiæ per arg. viuum, & mollitiæ per sulfur: quia mollitiæ per sulfur est cessiua, mollitiæ verò per arg. viuum extensiua est. Et hoc necessariò probatur per hoc, quòd videmus corpora multi argenti viui, multæ extensionis esse, corpora verò pauci, paucæ. Et ideo Iupiter facilius & subtilius extenditur quàm Saturnus, Saturnus facilius quàm Venus, Venus quàm Mars, Luna subtilius quàm Iupiter, Sol verò quàm Luna subtilius, Patet igitur quòd
causa

causa indurationis est argentum viuum fixum, aut sulfur fixum. Causa verò mollitiei est opposita. Causa verò fusionis est duplex, sulfur non fixum, & arg. viuum cuiuscunque generis. Sed sulfur non fixum necessariò est causa fusionis sine ignitione. Et manifestè vides huius rei experientiam, per proiectionem arsenici super corpora difficilis fusionis: facit enim ea facilis fusionis, & sine ignitione. Causa verò fusionis facilis est & similiter argentum viuum. Causa verò fusionis cum ignitione est argentum viuum fixum. Causa igitur impedimèti fusionis cuiuscunque est sulfur fixum. Per hoc itaq; maximum poteris elicere secretum. Quod cū plurimæ argenti viui quantitatis corpora maximæ perfectionis sint inuenta, pluris vtique quantitatis argenti viui corpora à perfectione diminuta perfectio magis approximare necesse est. Itaque & multæ sulfureitatis corpora plurimè corruptionis esse contingit. Quãobrem igitur ex iam dictis patet, louè maximè perfectio approximare, cū perfectionis plus participet, Saturnū verò minus, minus verò adhuc Venerè, minimè verò Martè, eo ex quo perfectio dependet. Aliter autè ex medicina cõplente, & defectū supplente, & perfectius attenuante ad profundū, corporum spissitudinem, & sub splendentis fulgoris substantia eorundè palliante fuscedinè, se habere contingit. Ex hac enim maximè perfectibilis Venus existit, minus verò Mars, adhuc minus iupiter, minimè verò Saturnus. Ex his igitur repertū est laboris inuestigatione veridica, ex corporū diuersitate, diuersas inueniri cum præparatione medicinas. Alia enim eget medicina, durū ignibile, alia verò molle & nõ ignibile corpus: Hoc quidè mollificatè, & ad profundū attenuante, & in sua æquitate substantia: Illud verò indurante & inspissante occultū eius. Ex his igitur nos expedit ad medicinas trāsire cum manifestis experientijs, ponentibus nobis causas inuentionis diuersarum medicinarum, & quòd diminutum relinquunt & quòd ad complementum deducant.

SECUNDA PARS HVIVS SECUNDI LIBRI, DE

Medicinis in genere, & de necessitate perfectionis medicine, omnia imperfecta perficiente, atq; ex qua re melius & proinquis eliciatur.

Vnius cuiusq; corporis imperfecti, similiter & argenti viui necessariò fore duplicem medicinã, unã scilicet ad albū, alterã verò ad rubeum, à quibus tamen omnibus excusatur per unicã perfectissimã. Cap. LXVII.

Probamus igitur, spiritus corporibus magis assimilari, per hoc, quòd magis corporibus vniantur & amicabilem, quàm alia in natura. Per hoc ergo adductum est nobis intentione prima, hos esse corporū alterationes medicinam verã. Ideoq; omni quo potuimus ingeniorum genere nos ipsos exerceuimus, vt per illos, imperfectorū vnumquodq; corporum, mutatione firma in perfectum Lunare & Solare trāsformaremus corpus. Quamobrem ex eisdem medicinam diuersam ex diuersa alterandorum intentione creari necesse accidit. Cū sint igitur duplicis generis metalla alterationis, arg. vi. scilicet perfectione coagulabile, & à perfectione diminuta corpora: & hæc iterum multiplicia, alia quidè dura ignibilia, alia verò mollia non ignibilia: dura quidem ignibilia, vt Mars & Venus: mollia verò, vt iupiter & Saturnus: Necesse est & medicinã similiter perfectiã multiplicè esse. Alia etenim eget arg. vi. medicina perficietè, alia verò corpora trāsformada. Quinetiã alia egèt dura ignibilia vt Venus & Mars, alia verò mollia nõ ignibilia, vt Saturnus & iupiter. Et hæc vtraq; vtriusq; generis cū ad se inuicè differant in natura, similiter diuersã ea egerè medicinã necessariò accidit. Vnius etenim generis sunt Mars & Venus, sed in speciatim quadam proprietate differunt, Etenim hic nõ fusibilis, illa verò

fufibilis: Ideoq; alia quidem Mars, alia verò Venus medicina perficitur: & hie quidem ex toto immundus est, illa verò non. Et hic quidē quadā albedine fufca, illa verò rubedine & viriditate participat: quæ in medicina diuerfitatis neceffitate imponunt confimiliter. Alterius etiam generis mollitiei corpora, fcilicet Iupiter & Saturnus, cum hic & fimiliter differat, diuerfa medicina ea fimiliter egere neceffe est. Est enim hic quidē mundus, fcilicet Iupiter, ille verò non. At verò & hæc quidē mutabilia omnia, nunc Lunarìa, nunc Solarìa efficiuntur corpora, ideoq; neceffe est vnus cuiusq; duplicē medicinā fore: Vnam quidē citrinam, in citrinū mutantem Solare corpus: alteram verò albā in albū Lunare corpus mutantē fimiliter. Cum ex quatuor igitur imperfectorū corporum vniciq; duplex materia adinueniatur, Solaris videlicet & Lunarīs, Octo in summa erunt medicinæ omnes corpora perficientes, in forma bona. Perficitur & fimiliter arg. viu. in Solare & Lunare: ideoq; & medicinæ alterātis illud duplicē differentiam esse contingit. Decē igitur erunt omnes medicinæ, quas inuenimus cum totalitate fua ad cuiuslibet imperfecti alterationem cōpletā. Verū utiq; cū diurni laboris infatīa, & magnæ indagatiōis industria excufari volumus ab inuentiōis labore harū decē medicinarū per vnus beneficium medicinæ: & inuenimus in quifitione longa, necnō & laboriofa maximē, & cū experientia certa, medicinā vnam, qua quidē durum mollescit, & molle induratur corpus, & fugitiuū figitur, & illustratur fœdū splendore inenarrabili, & eo qui fupra naturam confiftit. Ideoq; omniū harum medicinarū expedit fingulū sermonem adducere, cū caufis fuis, & manifestis probatiōnū experientijs. Primum igitur medicinarum decē feriem, & ab hinc quidē corporum omniū, deinde verò arg. viuī, dehinc verò & vltimò ad perficientis magifterij medicinā tranfeundū, cum tamen præparatiōne indigeant imperfecta. Ideo ne propter infufficiētā traditiōis artis mordeamur ab inuidis, afferamus in primis narrationem de imperfectorum præparatiōibus, earū inuentiōis caufæ neceffitatem ponētes, quibus quidē in nostro artificio efficiantur congrua, perfectiōnis albedinis & rubedinis in vnoquoq; gradu medicinā fufcipere, & ab eadē perfici. Dehinc verò addendum medicinarum omniū narrationem fufficiētem & congruam.

Vnicuiq; imperfectorum corporum fuam præparatiōnē esse adhibendam. Cap. LXVIII.

EX iam ergo à nobis narratis sermonibus apparet quid fupflui, quid uē diminutū ex operibus natura relinquat in vnoquoq; eorū, quæ imperfecta sunt corpora fecundū fufficiētem partē: fecundū verò complementū quæ in fuperioribus omiffimus, hic cōplebimus fufficienti sermone. Primum igitur cum corpora imperfectiōnis mutabilia duplicis generis esse contingat, mollia fcilicet & ignibilia, vt Saturnus & Iupiter: dura & nō fufibilia, aut cum ignitiōne fufibilia, vt Mars & Venus: hic quidē non fufibilis, illa verò cū ignitiōne: neceffariò nos natura informando edocuit, ex illorū diuerfitate effentiā rū, in radice naturæ diuerfas præparatiōes fecundū exigentiā illis admiñiftrare. Sunt itaq; vnus generis transformāda imperfectiōnis corpora duo neceffaria: plumbum fcilicet, quod *μείλαν* id est nigrum dicitur, & per artē Saturnus: & plumbum ftridens, quod *λευκόρυ* id est albū dicitur. Et in hac fententia Iupiter quæ à fe inuicem funt diuerfa in fui occulti profundo ex radice fuz naturæ innata, & in manifesto fimiliter: quia Saturnus, fufcus, liuidus, ponderofus, & niger, sine ftridore totaliter mutus: Iupiter autem albus, liuens parum, multum verò ftridens & modico fono, innitum adducens: quorum differentiam in profundo illorū tibi cum manifestis experientijs monftrabimus ex illarum caufis neceffarijs. Ex quibus fecundum magis & minus præparatiōnis ordi-

ordinem colligere bonæ mentis artificem contingit. Primò igitur secundū ordinem corporum præparationē narremus: postea verò & ipsius argenti viui coagulabilis. Sed & primò vnius generis, mollifici scilicet, post hoc verò & alterius. Primi quidem generis corporum ponatur Saturni præparatio & louis, postea verò & aliorum, secundum suum ordinem determinatum. Quia in præparatione corporum nihil superfluum ex profundo ipsius remouendum, sed ex manifesto potius.

Imperfectorum metallorum defectum, medicina suppleri, superfluum uerò præparatione tolli oportere. Cap. LXIX.

Saturni verò præparatio multiplex adhibetur essentiæ, & louis similiter, secundum ipsorum multiplicis perfectioni approximationis, aut elongationis ab ea gradum. Cum sit igitur aliud ex corruptentibus quidem illorum profundo adueniens ex ipsorum naturæ radice innata, sulfureitatis scilicet terreitas, atq; impunitas terræ arg. viui, illorum creationis principijs essentiali natura commissa. Aliud verò superueniens post primam illorū mitionē, corruptionem adducens, & sunt primi generis sulfureitas cōburens, & illius impunitas, & argenti viui substantia fœda: quæ omnia sunt Saturni & louis perfectionis substantiam corruptentia. Sed horum quidem alterum impossibile est remoueri per alicuius industriæ medicinam, primi ordinis. Alterum verò paruo adminiculo remoueri contingit. Hoc quidem remouendum esse im possibile aduenit, propter hoc, quòd in principijs naturæ propriæ huius generis corporum in veram essentiam commissa fuerunt, & vera essentia facta sunt. Ideoq; cum non sit possibile veram rei cuiusq; in natura remouere essentiam, re permanente, non fuit possibile ab eis hæc corruptentia delere. Quã obrem igitur putauerunt quidam Philosophorum, per hoc ad artem non posse perueniri. Sed nos quidem & nostro tempore hanc inquirentes scientiam peruenimus ad hoc idem, quòd & similiter nullo ingeniorum præparationis modo potuimus corpora illustrare, cum cōplemento sui fulgoris lucidi, quin contingeret illa ex toto infici, & denigrari potius. Propter hoc igitur & nos si militer in stuporē adducti, multi temporis spacio sub desperationis umbraculo delituimus. Redeuntes tamen in nos ipsos, & nos ipsos torquentes immensa cogitationum meditationis afflictionibus, respeximus à perfectione corpora diminuta in profundo suæ naturæ fœda existere, & nihil ex eis fulgidum inueniri, cum in eis secundum naturā non sit. Non enim inuenitur in re, quòd in illa nō est. Cum igitur nihil perfecti in illis inueniatur, necessariò & in eis dē nihil superfluum inueniri relinquatur in diuersarū substantiarum separatione in illis, & in profundo suæ naturæ. Ideoq; per hoc inuenimus aliquid diminutū in illis fuisse, quòd cōpleri necessariò accidit per materiā sibi conuenientē, & diminutum cōplentem. Est igitur diminutum in illis, scilicet paucitas arg. viui & non recta spissatio eiusdē. Igitur complementū erit in illis arg. viui multiplicatio & spissatio bona, & fixio permanens. Hoc aut per medicinā ex illo creatam perficitur. Hæc enim cum ex arg. viui sit in esse deducta, per beneficium illius luciditatis & splendoris, illorū sulcedinem palliando celat & tegit, & splendorem educit, & in fulgorem conuertit. Quum enim argentum viuum in medicina præparatum, per nostrum artificium sit mundatum, & in substantiam purissimam, & fulgidissimam redactum, proiectum super diminuta, à perfectione illustrabit, & sua fixatione perficiet. Hanc verò medicinam in sua narabimus oratione. Relinquitur itaq; ex præcipientibus necessariò, duplicem fore perfectionis inuentionem necessariam, vnam quidem per materiā quæ de misto substantiam fœdam separat, alteram verò per medicinam, quæ illam

fui fulgoris splendore palliando tegat, & illustrando decoret. Cū nihil igitur superfluum, sed potius diminutum, in profundo corporum contingat reperiri: si quid omnino superflui remoueri expedit, necesse est id ex manifesto suæ naturæ superueniēs, & tolli & moueri diuersis cum præparationibus, quas in hac oratione nos expedit enarrare: primum quidem in eadem oratione Iouis & Saturni, vltimò verò & aliorum secundum ordinem.

De Preparatione Saturni & Iouis. Cap. LXX.

Præparantur igitur Saturnus & Iupiter præparationibus multiplicibus secundum maioris perfectioni approximationis necessitatē, communi scilicet, & specialit præparationis modo. Cōmunis quidē est, per gradus approximationis ad perfectionē multiplices. Est enim vnus gradus approximationis, scilicet fulgor ex substantiā munda: alter verò durities, cū suæ fusionis ignitione: tertio verò fixio, per remotionem fugitiuæ substantiæ. Mundificantur igitur, & fulgida fiunt tripliciter: aut per res mundificantes, aut per calcinationis modū & reductionis, aut per solutionem. Per res igitur depurantes mundatur dupliciter: aut in calcē redacta, aut in natura corporum. In calcem verò redacta, purificantur in hunc modum: aut per sales, aut per alumina, aut per vitrū. Et est, vt cum corpus calcinatū extiterit, tunc infundatur super eorum calcem aluminiū aut salium aqua, aut cōmiscetur cum ea vitrum, & reducatur in corpus. Hoc igitur toties super hæc corpora alternata vice reiteretur, quovsq; munda cōpletē se ostendant. Nam cū sales & alumina & vitrum fundantur fusione alia quā corpora, ideo ab illis separantur, & secum terream substantiam ducunt, relicta sola corporum puritate. In natura verò corporū similiter, & per eundem depurantur modū. Et est, vt limentur subtilissimè hæc duo corpora: post hoc verò cum eisdem administrantur aluminibus, salibus & vitro videlicet, & postea in corpus reducuntur. Et sic alternata vice reiterentur, quovsq; mundiora appareant. Mundantur & per arg. viui laucrū, cuius modum attulimus. Mundificātur & hæc similiter vtriusq; generis corpora per reiterationis vicem calcinationis ad illa, & reductionis similiter, cum sufficientiā sui ignis, quovsq; mundiora appareant. Per hanc enim mundātur à perfectione hæc diminuta corpora, à duplici corrūpente substantiā, hæc quidē inflammabili & fugitiua, illa verò terrea faxulentia. Et illud ideo, quia ignis omnem fugitiuā substantiam eleuat & consumit. Et idem ignis similiter in reductionis modo omnem substantiā terræ diuidit cum proportione sua: & hanc proportionem in alio nostro volumine, quod de perfectionis Inuestigatione intitulatur, conscripsimus, quod secundum ordinem hunc præcedi librum. In illo enim quæcunque inuestigauimus, secundum nostræ mentis rationem scripsimus: hic verò quod vidimus & tetigimus completē, secundum scientiæ ordinē determinauimus. Mundificantur & hæc vtiq; similiter per solutionem suæ substantiæ cuius modum iam diximus, & per reductionem similiter eius, quod ex eis dissolutum extiterit. Inuenitur enim illud mundius & perfectius quā alio quopiam præparationis genere, hoc eodem præparationis modo. Et huic modo nō cōparatur modus, nisi qui per sublimationem perficitur: & ideo huic equi pollet. Est & similiter præparatio illis, induratio suæ mollis substantiæ, cum ignitione suæ fusionis. Et est, vt ingeniemur illis permiscere argenti viui substantiā fixā in profundo illorū, aut sulfuris fixi, aut sui comparis, aut cum rebus duris, & non fusibilibus, sicut est calx Marchasitæ & Tutia. Hæc etenim cum illis vniuntur & amicanur, & illa indurant, quovsq; non fundantur, antequā igniatur. Et per medicinam perficientē hoc idem cōpletur similiter, cuius narrationem

pone.

ponemus. Et est similiter alius præparationis modus, per remotionem suæ fugitiuæ substantiæ. Et hic quidē perficitur per conseruationē illorum post primū calcinationis gradū, in igne illis proportionali. Et quia ordo in modis præparationis cōtingit necessariō, ideo ponemus ordinem cōpletum ex illis. Primō igitur mundetur ex eis omnis substantia fugitiua & adustiua corrumpens. De hinc verō terrea superfluitas deletur. Post hoc soluantur & reducantur, aut per lauacrum argenti viui lauentur completē. Et hic ordo vtilis & necessarius est. Specialis attamen horum corporum præparatio, primū quidē louis est multiplex. Vna quidem per calcinationē, & per hanc induratur eius substantia magis, quod Saturno non euenit. Etiam per alumina similiter: hæc enim proprie louem indurant. Altera verō per conseruationem eius in igne suæ calcinationis. Per hanc enim stridorem amittit, & corporum similiter fractionē, quod Saturno similiter non cōtingit: quia stridorem non habet, nec corpora frangit, & per calcinationis reiterationem similiter ab acuitate salis stridorem amittit. Saturni verō secundariō est præparatio specialis, scilicet per calcinationem à salis acuitate: per hanc enim induratur, & per talck specialiter dealbatur, & per Marchasitam & Tutiam. Modos verō omnes præparationū determinauimus completius, in libro qui de Perfectionis inuentione intitulatur, quoniam in hoc abbreviauimus summas illarum.

De Præparatione Veneris. Cap. LXXI.

IMitantes igitur præmissorum ordinem, durorum corporum præparationes narremus. Primō igitur Veneris, deinde verō Martis. Est igitur Veneris multiplex præparationis modus. Alius quidem per eleuationem, alius verō sine eleuatione perficitur. Per eleuationem verō est modus, scilicet vt accipiatur tutia, cum qua Venus magis conuenit, & cum ea per ingenia vniatur. Deinde verō in suo sublimationis vase ponatur ad sublimandū, & per excellentissimū gradum ignis eius eleuetur pars subtilior, quæ fulgidissimi splendoris inuenta est. Vel cum sulfure misceatur per minima, & postea eleuetur per modū suū eleuationis iam dictum. Sine sublimatione verō præparatur, aut per res mundificationem facientes, aut in calce sua, aut in corpore, velut tutia, salcs & alumina, aut per argenti viui lauacrum, cuius modum attulimus: aut per calcinationes & reductiones eius quod solutum est ad naturam corporis: aut per argenti viui lauacrum mundificatur, sicut & corpora reliqua à perfectione diminuta.

De Præparatione Martis. Cap. LXXII.

MArtis verō præparatio est similiter multiplex. Quædam enim per sublimationem, quædam verō sine sublimatione completur: quæ verō per sublimationem fit cum arsenico, cuius modus hic est. Ingeniemur quæ profundius possumus eidem arsenicum non fixum vnire, vt cum fusione cum eo liquecat. Postea verō sublimetur in vase propriæ sublimationis. Et hæc præparatio melior & perfectior inter cæteras reperitur. Est & alia præparatio ipsius Martis, per arsenicum sublimatum ab eo multoties, quousque maneat quantitas aliqua ipsius arsenici. Hoc enim si reductum fuerit, emanabit album fusibile mundum præparatum.

Est & similiter modus tertius præparationis eiusdē per fusionem illius cū plūbo & tutia. Ab his enim fuit mundū & albū. Sed quoniam ne minus sufficienter dixisse videamur, cū nos determinaturos esse promisimus de durorū corporū

ingenioſa mollificatione, atq; mollium induratione, per calcinationis modū, ideo illum non omittamus: ſed mollium quidem primò, durorum verò poſtea Et eſt ſcilicet, vt ſoluatur argentum viuum præcipitatū, & ſoluatur corpus calcinatum, de cuius intentione ſit indurari. Et hæc ambæ ſolutiones miſceantur, & ex eis alternata vice calcinatum corpus miſceatur, terendo, & imbibendo, & calcinando, & reducendo, quovſq; durum fiat, & cum ignitione fuſibile. Hoc idem, & cum corporum calce, & rutia, & marchaliſta calcinatis, ſolutis, & imbibitis, perfici completè contingit. Et quanto quidē hæc mundiora, tanto & perfectius mutant. Mollificantur ſimiliter & dura corpora cum ingenio conſimili. Et eſt ſcilicet, vt cum arſenico toties coniungantur & ſublimentur, & poſt arſenici ſublimationē aſſentur cum proportione ſui ignis, cuius modū narrauimus in lib. Fornacū. Et vltimò reducantur cum expreſſione ſui ignis in oratione ſua dicti, quovſq; in fuſione molleſcant, ſecundum exigentiam duritiei corporis. Et hæc quidem alterationes omnes ſunt primi ordinis, ſine quibus non perficitur magiſterium.

De Mundificatione argenti uiui.

Cap. LXXIII.

Igitur ex præmiſſis neceſſe eſt argenti uiui mundificationem completè narrare. Dicimus igitur, quòd argentum viuum mundatur dupliciter, aut per ſublimationem, cuius attulimus modum, aut per lauacrum, cuius modus hic eſt. Fundatur argentum viuum in patella vitrea vel lapidea, & ſuper ipſum acetiquantitas ſuperfundatur, quæ ſufficiat ad illud cooperiendum. Dehinc verò ſuper lentum ignem ponatur, & caleſcieri permittatur, in tantum vt digitis tractari patiatur. Deinde verò digitis agitur, quovſque in partes minutiffimas diuidatur, in pulueris ſimilitudinem: & tamdiu agitur, quovſque acetiquantitas quod in illo inſuſum eſt, conſumetur omnino. Deinde verò quod in eo terreitatis inuentum ſit, lauetur cum aceto, & abiectatur. Toties igitur ſuper illud opus reiteretur, quovſq; terreitas illius in cæleſtium mutetur colorem perfectiſſimum, quod perfectæ lauauationis eſt ſignum. Ab his igitur ad medicinas eſt tranſeundum.

Quinq; differentes proprietates perfectionis neceſſariò afferre medicinam perfectiſſimam, ſcilicet munditiam, colorem, fuſionem, perpetuitatem, & pondus, unde coniectura ſumenda ſit, ex quibus rebus eliciatur.

Cap. LXXIIII.

Afferamus igitur in primis ſermonem vniuerſalem de medicinis cum cauſis ſuis, & experiētis manifeſtis. Innuimus igitur, quòd niſi quidem omne ſuperfluum, ſiue per medicinam, ſiue per præparationis modum auferatur ab imperfectis, ſcilicet vt ab illis tollatur omnis ſuperflua ſulfureitas, omniſq; terreitas immunda, non purificantur, ita ſcilicet quòd de commiſto non ſeparantur in fuſione poſt proiectionem medicinæ alterantis illa. Cum hoc quidem inueneris, iam ex perfectionis differentiis, vnam habes. Similiter utique niſi & medicina illuſtret & alteret in colorem album aut citrinum, ſecundum intentionem quam quæris, quæ fulgoris ſplendorem, & amœnitatis luciditatem adducat, non perficiuntur à perfectione corpora diminuta in complemento totaliter. Amplius autem, niſi fuſionem Lunarem aut Solarem determinatè adducat, non eſt in complemento alterabile, quia in iudiciis non quieſcit ſed de commiſto ſeparatur omnino, & recedit. Hoc autem à nobis latius determinatum in ſequentibus demonſtratur in capitulo de Cineritis. Amplius autem & niſi perpetuetur medicina cum impreſſionis alteratione firma, non valet ipſius mutatio, quia non permanet, ſed euaneſcit impreſſio. Amplius autem, & niſi pondera perfectionis adducat, non mutat ſub complemento naturæ firmo & vero, cui non ſit fraus per credulitatis errorem. Eſt enim pondus naturæ

naturæ vnum ex perfectionis signis. Patet igitur, quòd cum perfectionis differentia quinque sint, necesse est & medicinam nostri magisterij, has scilicet adducere in projectione differentias. Per hoc igitur patet, ex quibus medicina nostra eliciatur. Nam per ea elicitur, quæ maxime corporibus adiunguntur, & amicabiliter eisdem in profundo adherent alterantia. Ideoq; cum in rebus cæteris exquirentes, non inuenimus inuentione nostra re aliam magis, quã arguiu. corporu naturis amari, per hoc opus nostru in illo impendentes, reperimus ipsum esse veram alterabilem medicinam in complemento, cum alteratione vera, & non modicè peculiola.

De Preparationibus medicine adhibendis, ut differentias proprietatum debitas acquirat. Cap. LXXV.

Restat igitur nos substantiam ipsius & proprietatis substantiæ differentias determinate adscribere. Et cum non inuenimus ipsum sine alterationis naturæ illius administratione mutare, inuenimus & similiter ipsum preparari debere necessario, cum non permisceatur in profundo, absq; illius preparationis modo. Et est scilicet, vt talis fiat illius substantia, quòd permisceatur in profundo vsq; ad profundu corporis alterabilis, sine separatione in æternum. Hoc autem non fit, nisi subtilietur valde cum preparatione certa & determinata in capitulo Sublimationis. Et non permanet eius impressio similiter, nisi figuratur: nec illustratur, nisi fulgidissima ex illo eliciatur substantia, cu sui modi ingenio, & modo suæ operationis per igne congruū. Ea non præstat fusionē perfectam, nisi in illius fixatione adhibeatur cautela, cum hac dura remollire, & mollia indurare. Est tamen talis, vt cu sufficientia seruetur suæ humiditatis proportionatæ, secundū exigentiã eius quæ quæritur fusionis. Per hoc ergo patet, qd ipsius talis preparatur, & administratur preparatio, qua fulgidissima & mundissima substantia ex illo creetur. Deinde verò figuratur, & cautela eidē exhibetur, vt scilicet exercitetur artifex in administratione ignis, in modo suæ fixationis, quo possit ex illo deleri humiditas in tantū, quòd sufficiat ad fusionē perfectā complendā. Et est scilicet, vt si quæris per hanc corpora fusionis dura mollicari, in principio suæ creationis lentus adhibeatur ignis. Ignis enim lentus humiditatis est conseruatiuus, & fusionis perfectiuius. Si verò mollia indurare ipsius cõponatur ignis vehemēs. Talis enim ignis humiditatis est consumptiuus, & fusionis turbatiuus. Et has quidē regulas omnes in omni medicina, bonæ mentis artificē necessario cõsiderare expedit. Et multas similiter alias in pōderis mutatione considerationes adducere necesse est, cu causis suis & ordine congruo. Est igitur causa ponderis magni, subtilitas substantiæ corporu, & vniuersitas in essentia. Per hoc enim tantum illorum possunt densari partes, vt nihil intercidat, & partium densatio ponderis est adductio, & illius perfectio.

De Differentijs medicinarum, scilicet quòd quedam sunt primi ordinis, quedam secundæ, quedam uerò tertij. Cap. LXXVI.

Patet igitur, quòd tam in corporu administrationis preparatione, quã ipsius perficientis medicinæ modo per operis artificia, subtilitatem perquirere necessario contingit. Quia quãto maioris ponderis sunt corpora trãmutata, tanto & maioris sunt perfectionis inuenta inuestigatione per artē. Cõpletur igitur sermo utilis de medicis, si omnium medicinaru differentias narremus. Innuimus quidē, quòd medicinarum triplicē differentiam esse necessario accidit. Alia est primi ordinis, alia verò secundæ, alia verò tertij. Dico autē primi ordinis medicinam, omnem præparationē mineralium, quæ super diminuta à perfectione corpora proiecta, alterationē imprimunt: quæ non adducit cõplementū sufficiens, quin contingat alteratum mutari & corrumpi, cum euapo-

racione impressiois medicinae illius totali. Sicut est omnis sublimatio dealbata Veneris, aut Martis, quae fixationem non suscepit. Et huiusmodi est omne adtamentum coloris Solis & Lunae, aut Veneri commissorum, super furnum ce menti positum, ut zinniar, & similia. Hoc enim mutat immutatione non stante sed potius diminuente se per exhalationem. Secundi vero ordinis medicinam dicimus omnem preparationem, quae quando super diminuta a perfectione corpora proiecta est, alterat in differentiam aliquam complementi, relictis differentiis aliquibus corruptionis omnino, velut est calcinatio corporum, qua omne fugitivum deletur. Et est huius generis medicina perpetua Lunam citrinans, aut perpetua Venerem dealbans, relictis alijs in eis corruptionis differentiis. Tertij vero ordinis medicinam appello, omnem preparationem, quae quando corporibus advenit, omnem corruptionem cum projectione sua tollit, & cum omni complementi differentia perficit. Haec autem est unica sola. Et ideo per illam excusamur a laboribus inventionis decem medicinarum secundi ordinis. Primi igitur ordinis opus minus appellatur: secundi vero medium: tertij tandem maius: Et haec est omnium medicinarum differentia sufficiens.

De Medicinis primi ordinis Venerem dealbantibus.

Cap. LXXVII.

EX ordinis igitur determinati promissione secuta (cum quidem alia sit medicina corporum, alia vero arg. vii. Et corporum quidem alia primi ordinis, alia vero secundi, alia vero tertij, & arg. vii. consimiliter), narremus omnium medicinarum differentias, primo primi ordinis, deinde vero secundi, postremo tandem tertij: & corporum quidem primo, postea vero arg. vii. medicinae cum sermone completo, & ordine congruo, narrationem tradamus. Dicimus igitur quod primi ordinis medicina corporum, alia est durorum corporum, alia mollium. Durorum quidem corporum alia Veneris, alia Martis, alia vero Lunae. Veneris quidem & Martis, est pura illorum substantiae dealbatio, Lunae vero rubificatio, cum citrinitate fulgoris amoeni. Quia Veneri & Marti rubificatio non adducitur primi ordinis medicina cum fulgoris apparationi, quia ex toto immunda sunt, non apta rubedinis fulgore recipere, priusquam illis adveniat praeparatio, fulgorem adducens. Narremus igitur in primis Veneris medicinas omnes: postea vero Martis, quae cadunt in ordine primo. Est igitur medicina Venerem dealbans, alia per arg. vii. alia per arsenicum. Per arg. vii. quippe sic completur medicina dealbans illam. Soluitur etenim primo arg. vii. praecipitatum, & soluitur similiter Veneris calcinatio. Et haec ambae solutiones commiscentur in vnum. Dehinc vero coagulatur, & super ipsius corpus projicitur eorum medicina: haec enim dealbat & mundat. Amplius autem & aliter. Soluitur arg. vii. praecipitatum, & soluitur lithargyrium & haec ambae solutiones coniunguntur in vnum, & soluitur corporis calcinatio, de cuius intentione sit dealbari, & coniungitur cum praedictis solutionibus, & deinde coagulantur: dehinc vero super illius corpus projiciuntur, dealbatur enim per hanc. Aliter autem. Sublimatur alternata vice ex illius corpore arg. vii. quantitas, quousque cum illa permaneat arg. vii. pars, cum ignitione completa. Dehinc vero ex aceto distillato sapissime imbibendo teritur, ut in profundo illius melius commisceatur, abhinc vero assetur, & ultimo consimiliter ab eo arg. vii. sublimetur, & iterato imbibatur & assetur. Et sic toties reiteretur opus super illa, quousque multa arg. vii. quantitas in eo cum ignitione completa quiescat. Haec enim primi ordinis bona est dealbatio. Aliter autem super arg. vii. praecipitatum toties sublimetur arg. vii. in natura propria, quousque in illo ligatur & fusione praestet. Dehinc vero super Veneris substantiam projiciatur, & dealbatur peculiore. Aliter autem soluitur Luna, & soluitur lithargyrium, & coniunguntur solutiones. Ex his Veneris substantia dealbatur. Sed & melius quidem

dem dealbatur, si in omnibus medicinis perpetuetur arg. viuū. Dealbatur verò per arsenicum sublimatū: vt si accipiatur calcinatio Veneris, & super illā iteretur eiusdem sublimatio, quovsq; cum eo maneat, & illam dealbet. Sed nisi exercueris te ipsum cum modis sublimationū, non perseverabit in ea arsenicū alteratione aliqua. Et est scilicet, vt post primū sublimationis gradum secundā riō reiteres, quem narrauimus in Marchasitæ sublimatione. Dealbatur verò & aliter, vt sublimatū arsenicum in Lunam projicias: dehinc verò hoc totū super Venerem: dealbat enim peculiosè. Aut cōmisce prius lithargyrium, vel plumbum vstū solutum cum Luna: deinde verò super hoc arsenicū superiacetes, & hoc totum super Venerē proiectum dealbat, & est primi ordinis bona dealbatio. Aut solū super lithargyrium solutum & reductum, projiciatur arsenicū sublimatum, & hoc totum super Veneris fusionem, quoniam dealbat eam cum curialitatis aspectu. Aut cōmisceatur Luna & Venus, & super has projiciatur omnis medicina dealbatiua. Luna etenim amica est arsenici magis quàm corporum aliquod: & ideo fractionē ab eo tollit. Secundariò verò Saturnus, & ideo cum illis eum cōmiscemus. Aliter autē arsenicum fundimus sublimatum, quovsq; fiant frustra: deinde verò frustum post frustum super Venerem projiciamus. lubemus etenim in frustis potius quàm in puluere projici, quoniam facilius inflammatur puluis quàm frustum: & ideo facilius euanescit quàm frustū, & cōsumitur prius, quàm super corpus cadat ignitum. Tollitur autē & aliter rubedo illius cū tutiā videlicet, & dealbatur. Sed quia tutiæ dealbatio nō sufficit, ideo solum citrinat. Et citrinatio quælibet albedini est affinis. Et est modus huius scilicet, vt soluatur & calcinetur omne genus tutiæ, deinde verò Venus: & hæ ambæ coniungantur solutiones, & cum his citrinetur Veneris substantia, & cum tutiā si exercueris, proficuum inuenies. Dealbatur verò per sublimatā Marchasitam, quæadmodum cum sublimato argēto viuo, & est modus idem.

De Medicinis Martem dealbantibus Cap. LXXVIII.

Restat ergo, & dealbationes Martis ex medicinis sibi proprijs creatas narrare, quæ sunt secundū essentiam primi ordinis, secundum quem fusionē non habet rectam, ideo expedit nos cum medicina fundente illam dealbare. Est igitur omnis medicina Veneris dealbatiua, & Martis similiter, cum eiusdem ordinis preparatione. Sed fusua illius specialis, est arsenicū cuiuscūq; generis. Cum quocunq; igitur dealbatur & funditur, expedit quòd cū arg. vi. coniungatur & lauetur, quovsq; omnis impuritas tollatur ab illo, & fiat album & fusibile, aut calefiat cum ignitionis vehementia, & super ipsum projiciatur arsenicum, & cum fufum fuerit super illum projice Lunæ quātitatem: Quia quādo cum eo vnitur, non separatur ab eo per leue artificium. Aut calcinetur & lauetur omnis ex ipso solubilis aluminositas, corruptionis infectionē adducens per modum solutionis iam dictum. Dehinc verò ab illo sublimetur arsenicum mundatū per sublimationem aliquam, & reiteretur multoties, quovsq; cum eo aliquid ex illo figatur. Dehinc verò cum solutione lithargyrii alterna vice imbibatur, cōmiscendo & agitando, & assando alterna vice, & vltimò reducēdo cum igne, quē docuimus in lous reductione à calce sua. Ex hac enim exhibit albus, mundus, & fusibilis. Aut solum cum arsenico sublimato in calce sua reducatur & exhibit albus, mundus, & fusibilis. Sed eandem artificem expedit adhibere cautelam, quemadmodum in Veneris reiteratione sublimationis ab ea arsenicū figētis se in illius profundo docuimus. Dealbatur & similiter per Marchasitam & Tutiā cum ingenio & industria, quæ tibi narrauimus. Sed horū dealbatio aut mundatio non est sufficiens.

Prosequentes igitur præmissorum ordinem, Medicinam Lunæ substantiā citrinantē in ordine primi generis narremus cum veritate certa. Et est scilicet medicina, quæ eidem in profundo adhæret, & adhærendo colorat siue per naturam propriā, siue per artificium huius magisterij. Narremus igitur medicinam, quæ ex sua radice innata illi adhæret. Deinde verò artificia, per quæ facimus rem cuiuscq; generis adhærere, cum ingressione firma. Elicimus autē illam aut ex sulfure, aut ex arg. viuo, aut ex amborum cōmissione: sed per sulfur diminitū quidem magis, per argentum verò viuū perfectius. Elicitur autem & similiter per quasdam res minerales, quæ non sunt huius generis, quem admodum est vitriolum & cuperosa, quod & gūma cupri, aut eiusdem stillicidium nuncupatur. Afferamus igitur in proximis modos omnes medicinarū quæ ex arg. viuo consurgunt: Deinde verò quæ ex sulfure, aut ex amborum cōmissione: vltimò verò & eam, quæ ex gūma cupri, aut similitum. Est igitur modus eius, quæ per arg. viuū fit talis. Sumatur præcipitatum, per præcipitationem mortificatum & fixum. Deinde verò ponatur in furnum magnæ ignitionis, admodum conseruationis calcium, quem docuimus, donec rubescat in similitudinem vsifur. Si verò non rubuerit, tolle argentiviuū non mortificati partem, & cum sulfure reitera sublimationem illius. Sit tamen sulfur ab omni impuritate mundatum, & arg. viuū similitur. Et postquam vigesies illius sublimationem reiteraueris super ipsum præcipitatum, illud dissolue cum aquarum acuminē dissolvente, & iteratò illud calcina, & iteratò dissolue, donec exuberanter sufficiat. Post hoc Lunæ partem dissolue, & cum soluta fuerit, solutiones cōmisce & coagula, & super Lunæ fusionē projicias. Citrinabit enim citrinitate peculiariosa multum. Si verò argentū viuū in præcipitatione rubuerit, ad perfectionem suæ perfectionis, sufficit administratio dicta sine cōmissione reitringentis illud. Per sulfur verò rubificatur, sed illius est rubificatio difficilis, & laboriosa immensè. Citrinatur verò & Luna cū Martis solutione similitur. Ad hoc autem nos inducit operis necessitas, vt prius calcinemus illum & figamus quod laboris est copia. Dehinc verò hac eadem preparatione administremus & eadem projectione super Lunæ substantiam infundamus. Et tamen non resultat eius citrinatio fulgens, imò fusca & liuens, citrinitate mortifera. Eius verò quæ per vitriolum aut cuperosam perficitur, citrinationis modus est talis. Tollatur illorum vniuscuiuscq; quantitas certa, & illius sublimetur pars, quæ sublimari potest, donec cum expressione sublimetur totali. Post hoc verò iteratò quod sublimatū est, sublimetur cū modo ignis illi appropriati, vt ex eo figatur pars post partem, donec maior illius figatur pars. Postea verò calcinetur cum ignis cautelæ intentione, vt possit illi maior ignis ad perfectionem administrari. Post hoc verò soluatur in aquam rubicundissimā, cui non est par. Dehinc verò ingenieris, vt illi ingressum in Lunare corpus exhibeas. Et hæc ingenia tibi sufficienter monstrata sunt, si perfecti fueris operis æquisitor, quod scripsimus. Et quia res huius videmus Lunæ profunde & amicitabiliter adhærere, considerauimus, & est certum, has esse de illorum radice: & ideo per illas alterari contingit. Hæc utiq; sunt medicinæ omnes primi ordinis, quas attulimus. Possunt tamen illarum plures multiplicari modi, salua pigmentalium rerum in modorum varietatis essentia. Argenti quippe viuū non est medicina in hoc ordine primo, cum non sit medicina, ipsum alterans vnica differentia, imò in cōplemento totali omnino. Quidam verò plures inueniunt medicinas, sed vnū ex duobus necessariò euenire contingit: Quod aut ex eisdem, aut ex eadem naturam habentibus, illos medicinam creare necessarium est. Aut medicinam

componunt, quæ ei quod non est, æquipollet cum alteratione sua, & quæ nec mundo confert, nec mundi partibus, donec motor in sublimi naturæ mobilis quiesuerit in corruptus.

De Differentijs proprietatum medicinae secundi ordinis. Cap. LXXX.

Restat igitur ad secundi ordinis medicinas transire, cum sermonis sui exigentiae sufficientia vera, & manifestis probationibus, cum experientia vera. Cum sit igitur medicina alia corporum mutandorum, alia verò argenti viui perfecte coagulabilis: prius omnium medicinas corporum narremus cōpletè: Dehinc verò ad ipsius eiusdem arg. viui medicinam coagulabilis in Solificum Lunificumq; verum. Est igitur secundi ordinis medicina, quæ quidem imperfecta, sola perfectionis vnica differentia cōplet. Verum cum multæ sint corruptionis causæ in vnoquoq; imperfectorum corporū, videlicet in Saturno quidem sulfureitas volatiua, & argenti viui fuga, per quæ corruptionē adduci necessariò accidit, & illius terreitas: fiat medicina, quæ quidem alterum eorum aut ex toto tollat, aut palliando decoret, relictis solis alijs imperfectionis causis. Quia igitur corporum est aliquid impermutabile, quod in corporū radice innatum est, quod per secundi ordinis medicinam tolli nō potest: ideo omnis illa medicina, quæ illud de commisso tollit, non secundi ordinis, sed tertij, & maioris ordinis appellatur medicina. Et quia superfluitates fugientium inuenimus per calcinationis modum tolli, & per reductionis reiterationē terreatem non innatam: ideo necesse fuit medicinam secundi ordinis inuenire, quæ quidem innatum palliet, & durum remolliat, & molle induret, in duris scilicet & mollibus, secundum complementum non sophilicum, sed Solificum, aut Lunificum verum imperfectorum corporū, perfecte constituat. Cū pateat igitur in corporibus solis quidem mollibus per ingenia artificiorū huius operis non posse liquefactionis festinantiam tolli, nec impuritatem in principiorum sui radice innatam, necessariò euenit medicinam percunctari, quæ quidem in proiectione illorum tenuitatem inspisset, & inspissando ad suæ liquefactionis ignitionis sufficientiam induret, in duris spissitudinem attenuet, & attenuando ad fusionis velocitatem sufficientem cum proprietate ignitionis adducat, & vtriusq; generis corporum fuscenedinem palliando decoret: & hoc in album, illud verò in citrinum transformet perfectissimum. Non autem diuersificatur hæc medicina à tertij ordinis medicina, nisi per minoris præparationis imperfectionem. Et nō diuersificatur à se, quod in diuersorum corporum proiectione, & pigmentorum acceptatione constat, sed in modo præparationis. Similiter & alia eget præparationis industria corporum mollium medicina tenuitatem inspissans, alia verò durorum attenuans spissitudinē. Hæc quidem ignis consumptiuū modo, illa verò humiditatis conseruationis administratione eget.

De Medicina Lunari et Solari pro corporibus imperfectis. Cap. LXXXI.

Afferamus igitur sermonem vniuersalem de medicina huius secundi ordinis completum cum determinatione certa & vera, & prius omnes Lunares omnium à perfectione diminutorum corporum, cum differentijs, præparationis eorum: dehinc verò Solares cum proprijs similiter differentijs. Probauimus autē iam ex nostris sermonibus, sulfur cuiusq; generis perfectionis esse corruptiuum. Arg. quippè viui, perfectiuū est in operibus naturæ cōpletis regiminibus. Igitur & naturam mutantés minimè, sed imitantes, in quibus nos sequi est possibile operibus: & argentum similiter in huius operis magisterio vnum assumimus, in cuiusq; perfectionis medicina, Lunari scilicet & Solari, tam quidem imperfectorum, quàm & ipsius argenti viui coagulabilis.

Cum autem iam ex nouissimè dictis sermonibus duplicem medicinæ differētia diximus: aliam quidem corporum, aliam verò arg. viui verè coagulabilis: hinc quidem corporum prius, deinde verò argenti viui narrationem medicinæ tradamus certam. Est igitur per se huius medicinæ materia cuiusq; generis vnica: & est quod iam sufficienter notum est. Assume igitur illud, & si vis ad Lunarem secundum ordinem tibi promissum, exercitatum te redde, & præparato illud cum modis huius magisterij notis. Quorum intentio est, vt puram ex illo substantiam diuidas, & partem quidem figas, partem verò ad cerandū omittas: & sic totum magisterium prosequendo, donec compleas tentatam illius fusionem. Quòd si se subito fuderit in duris, perfecta est: in mollibus verò econtrà. Hæc enim medicina super imperfectorum vnumquodq; proiecta, in Lunare perfectum mutat corpus, si quidem præuenient huic medicinæ præparationes nota: Si verò non, diminutum relinquit: sed perficit in altera perfectionis differentia tantum, quantum ex huius generis medicinæ ordinis administratione dependet. Quantum verò ex tertij, non præueniente administratione aliqua, perficit in projectione sola. Solaris verò huius secundij ordinis medicina imperfectorum cuiusque corporum est eadem materia, & administrationis eodem regimine communicans. In hoc tamen differentiam habet scilicet in maiore partium per modos proprios digestionis subtilisatione, atque sulfuris subtili præparationis regimine administrati commistione, cum materia modò nota additio. Et est regimen scilicet ipsius, purissimi sulfuris fixio, & solutio eius per modum. Cum hoc enim tingitur medicina, & cum hoc proiecta super vnumquodque à perfectione diminutorum, complet in complemento Solari, quantum ex huius secundij ordinis medicinæ præparatione dependet, administratione præueniente nota & certa ipsius à perfectione diminuti corporis. Et super Lunam quoq; proiecta, perficit eam in complemento Solari peculiōso multum.

De Medicina coagulante argentum uiuum.

Cap. LXXXII.

Secundum igitur præmissorum ordinem restat ex operis complemento, quod in primis nos determinaturos exhibuimus, ad medicinæ argenti viui coagulantis ipsum, narrationem transire. Dicimus igitur quòd ex eiusdem illius elicitur materia, scilicet ex noto in capitulis huius operis multiplicibus. Et illud: ideo, quia quum fugitium sit argentum uiuum de facili, absque inflammatione aliqua, medicina egeat, quæ subito ante fugam eius in profundo illi adhæreat, & illi per minima coniungatur, & illud inspisset, & sua fixione illud in igne conseruet, quòvsque adueniat illi maioris ignis tolerantia; eius humiditatem consumentis, & conuertat illud per hoc beneficium in momento in Solificum & Lunificum verum, secundum illud, ad quod medicina fuerit præparata. Quum igitur non inueniamus aliquid magis illi conuenire, quàm ipsum, quod suæ naturæ est: ideo propter hoc aestimauimus cum eo medicinam illius posse compleri, & ingeniati sumus formam medicinæ illi per ingenia præstare. Et est scilicet, vt præparetur cum modis suis iam dictis cum diuturnitatis laboris instantia, qua omnis illius subtilis substantia & purissima, alba quidem in Luna, citrina verò intensa in Sole perhibeatur perfecte. Et hoc quidem non completur, vt citrinum creet, sine mistione rei tingentis illud, quæ suæ est naturæ: Dehinc verò cum hac purissima argenti viui substantia, perficiatur cum huius magisterij operis ingenijs, medicina, quæ maxime argento viuo adhæreat, & fundatur facillimè, & illud coagulet. Couertet enim hoc

hoc in Solificum & Lunificum verum, cum præparatione illius præhabita. Sed ex quibus maxime hæc argenti viui substantia elici possit, solet quaeri. Et nos quidem respondentes narramus, quod in quibus est, ex illis elicitur. Est autem tam quidem in corporibus, quam & in ipso argento viuo secundum naturam, cum viuis sint reperta naturæ. Sed in corporibus difficilissimus, in viuo argento propinquius, non autem perfectissimus. Igitur cuiuscumque generis sit medicina, tam quidem in corporibus, quam in ipsius argenti viui substantia, lapidis preciosi indagatur medicina.

Quomodo Medicinis ingressio per artificium concilietur. Cap. LXXXIII.

Sed quoniam contingit quandoque medicinam commisceri, quandoque vero non, ideo modum permiscendi narrabimus, scilicet qualiter vnaqueque res in corpus profundissime ingressum acquirat, aut vnaqueque medicina non intrans. Et est modus per dissolutionem eius quod ingreditur, & per dissolutionem eius quod non ingreditur, & per commistionem ambarum solutionum. Facit enim ingressuum esse omne illud cuiusvis generis, quod illi per minima coniungitur. Hoc autem per solutionem completur, & completur per solutionem fulio in rebus non fusibilibus: & ideo magis apta sunt ingredi & alterare. Et hæc est causa, quare quaedam res calcinamus, quæ non sunt de natura harum, scilicet ut melius soluantur, & ob hoc soluantur, ut melius ab eis corpora impressionem suscipiant, & ab eis similiter per hæc præparentur & mundentur. Aut ingressum damus his, quæ sua spissitudine ingredi non permittuntur cum multiplici sublimationis reiteratione spirituum non inflammabilium super illa, Arsenici videlicet, & Argenti viui non fixorum, aut cum multiplici reiteratione solutionis eius, quod ingressum non habet. Est tamen bona cautela ad ingressum rebus impermiscibilibus dandum, ut solvatur corpus, de cuius intentione per has mutari & alterari, & solvantur res, quarum intentionis sit ingredi cum alteratione. Non fiat tamen omnium partium solutio, sed quarundam: dehinc illud & non aliud imbibatur corpus vice post vicem. Per hoc enim beneficium in id solum ingressum habet necessarium, non autem in quocumque alio corpore necessarium hoc contingit. Ex his igitur modorum ingenijs, necesse est rem quamlibet ingressum, quo ex illius naturæ pendet beneficio, habere, & alterare cum permissione inuenta. Per hunc igitur sermonem, decem medicinarum completur numerus, cum suæ traditionis sufficientia.

De Medicina tertij ordinis in genere. Cap. LXXXIII.

Restat igitur nos ad tertij ordinis medicinam transire. Est autem huius ordinis medicina duplex, scilicet Solaris & Lunaris. Et est tamen in essentia vna, & agendi modo similiter: & ideo vnica medicina nuncupatur à nostris veteribus, quorum scripta perlegimus. Est tamen additamentum citrinantis coloris, qui à Sulfuris fixi mundissima perficitur substantia, differentia inter hæc & illam, Lunare scilicet & Solare, hæc quidem in se continet, illa vero non. Est tamen hic ordo tertius maioris operis ordo appellatus: & illud ideo, quia maioris sagacitatis industria in illius administratione, & perfectionis præparatione est, & labore longiori ad veritatis complementum indiget: Et ideo non diversificatur huius ordinis medicina à secundi ordinis in essentia vlatenus nisi per subtilissimos præparationis gradus in creatione illius, & per diuturniore laboris instantiam. Et hos gradus omnes narrabimus cum complemento sermonis, & præparationis modum complete cum causis suis, & experientijs manifestis: & modorum gradus administrationis pluris huius tertij ordinis. Alio etenim gradu eget Solaris medicina in pigmentorum præparatione completa, alio vero Lunaris. Hæc quidem Sulfuris administratione tingentis eam: illa vero non.

De Medicina Lunari tertij ordinis. Cap. LXXXV.

Primò igitur administrationis modum Lunaris medicinae narremus. Et est, ut accipias lapidem illius notum, & per separationis modum illius purissimam partem diuidas, & seorsum ponas. Dehinc verò eius quæ purissima est partis aliquid figas, & aliquid ex illa relinquas: & cum fixa fuerit, solue quod ex illa solubile fuerit: quod verò non fuerit solubile ad calcinationem mittas, & abhinc super idem solutionem reiteta, donec iterum quod ex ea solubile est, soluatur omnimodè. Sic igitur ordo iste seruetur, quousque maior soluat quantitas. Post hæc verò solutiones omnes simul commisce, & coagula. Dehinc verò leuiter assando, in ignis temperamento conserua, quousque illi maior ad illius exigentiam ignis ministrari possit. Post hoc verò primum solutionis ordinem serua, quousque iteratò totum soluat quod ex eo est solubile, & iteratò coagula, & iteratò in ignis temperamento conserua, quousque iteratò illi possit ignis maior ad eius perfectionem administrari. Omnes igitur hos ordines præparationis super illa quater reiteta, & vltimò calcina per modum suum: & sic preciosissimam lapidis terram sufficenter administrando rexitit. Dein de verò seruata partis non fixæ cum hac terræ parte administrata quantitatè per ingeniorum subtilem coniuge modum per minima. Et sit ingenium hoc intentionis leuationis eius per modum sublimationis dictum, quousque fixum cum non fixo leuetur totaliter. Quod si non eueniat, addatur illi iteratò vicissim non fixæ partis quantitas, quousque ad eleuationem illius sufficiat. Cum igitur eleuata fuerit, reitetur illius sublimatio, quousque per hanc administrationis reiterationem figuratur totum. Cum igitur totum fixum fuerit, iteratò cum non fixæ partis quantitate post quantitatem combibe, per ingenium tibi notum, quousque totum iteratò leuetur. Igitur iteratò figuratur, quousque præstet facilem, cum ignitione sua. Hæc enim medicina est, quæ omne à perfectione diminutum corpus, omnemque cuiuscumque argentum viuum generis, in Lunare perfectissimum transformat corpus.

De Medicina Solari tertij ordinis. Cap. LXXXVI.

Solaris igitur huius medicinae præparationi, non adurentis fit additamentum sulfuris, per modum figentem & calcinantem, cum astutiae industria administrati perfectè, atque solutionis modum multiplicem, cum reiteratione multa, quousque mundum fiat: his quidem administratione perfecta præueniente, quæ per sublimationem perficitur. Et est huius scilicet additamenti modus, per reiterationem partis non fixi lapidis, sublimationis, cum ingenio coniungendi quousque eleuetur cum ea, & iteratò cum illa figuratur ut stet: & quæto huius complementi exuberantiae ordo reitatur pluries, tanto & huius exuberantiae medicinae multiplicatur magis, & illius magis augetur bonitas & multiplicatur illius augmentum perfectionis maxime. Et nos quidem, ne mordeamur ab impijs, complementum narramus totum huius magisterij, sub breuifermone completo & noto. Et est illius intentio, ut per sublimationis modum mundetur perfectissimè lapis & illius additamentum & ab hinc quidem cum ingeniorum modo volatium ex eis figuratur. Dehinc verò fixum volatile fiat, & iteratò volatile fixum. Et in hoc ordine completur arcanum preciosissimum, quod est super omne huius mundi scientiarum arcanum, & thesaurus incomparabilis. Et tu quidem exerciteris ad illum, cum laboris instantia maxima, & cum diurnitate meditationis immensæ. Cum illa enim inuenies, & sine illa non. Et huic quidem medicinae reitatio bonitatis administrationis, cum talis cautela industria potest in præparatione lapidis euenire, quousque argentum viuum mutet in infinitum Solificum verum & Lunificum

etiam, & non dependet nisi in multiplicatione illius. Iam igitur laudetur sublimis naturarum Deus benedictus & gloriosus, qui nobis omnium medicinarum reuelauit seriem, cum illarum experientia, quam illius instigationis bonitate & nostri laboris instantia perquisiuimus, & oculis uidimus, & manu tetigimus complementum illius nostro magisterio indagatum. Sed & si quidem hanc palliauius, non miretur doctrinae filius. Non enim illi palliauius, sed malis & improbīs eam tali sermone tradidimus, quem latere insipientem necessario accidit: & eodem ad illius inuentionis perquisitionem prudentes allicio. Filij igitur doctrinae perquirite, & hoc excellentissimum Dei donum vobis solis seruatum inuenietis. Filij insipientes nequitiae & maliuolae prauitatis, immense ab hac scientia fugite, quoniam est vobis inimica & aduersa, & vos in miseriam paupertatis constituet: quoniam vobis penitus hoc Dei donum diuinae prouidentiae iudicio est occultum, & denegatum omnino. Perquisitis ergo omnium medicinarum modis, nostri propositi prosequentes intentum, ad eas quae huius magisterij perfectionem notificant, cum probationum causis ab hinc transeundum est.

TERTIA ET VLTIMA PARS HUIUS SECVNDI

Libri, de Probationibus perfectionis.

Diuisio dicendorum. Cap. LXXXVII.

PRætermisissis igitur manifestis experientijs, de quibus narrationem non facimus, cum omnibus sint notae & certae absque vilius sagacitatis ingenio, poteris scilicet, & coloris, & extensionis per malleum: artificiorum experientias tentemus cum cautela, an sit huius artis administrationis proiectio, complementum cum veritate adducens, quae sunt scilicet Cineritium, Cemētum, Ignitio, Fusio, Super vapores acutorum expositio, Adurentis Sulfuris missione probatio, Extinctio, Calcinationis & reductionis reiteratio, & Argenti viui facilis aut difficilis susceptio. Primum igitur secundum ordinem inchoandum: dehinc verò secundum eundem ad alia, secundum promissionem perfectae curramus cum causis eorum notis.

De Cineritio, quare quaedam corpora in eo perdurent, quaedam non Cap. LXXXVIII.

DIcamus igitur sermonem de Cineritio, cum suis omnibus causis manifestis, & suae confectionis modo. Est autem sola Solaris & Lunarum substantia, in Cineritij perdurans examine. Perquirentes igitur horum corporum perfectorum veras substantiae differētiās, & causas similiter Cineritij, quare quaedam magis, quaedam verò minus in huius magisterij examine à perfectione diminutorum perdurent percunctabimur. Est tamen à nobis sufficienter narratum horum duorum secretum corporum in profundo illorum substantiae. Et est scilicet, quod illorum prima radix multa fuit argenti viui quantitas, & purissima illius essentia, & subtilissima prius, postea verò inspissata, donec cum ignitione fusionem suscipiat. Quaecumque igitur à perfectione diminuta plus terreatatis habent, minus in hoc perdurant examine: quaecumque verò minus, plus. Quoniam haec quidem magis adherent, propter eorum partium subtilitatem, maxime se permiscentem & vnientem. Et similiter quae maioris tenuitatis sunt corpora, aut e contra quidē, quae maioris spissitudinis corpora, quam quae in perfectione consistunt, necesse est de commisso separari omnino, quia non sunt eiusdem fusionis, & ideo separantur. Et quidem quae minoris sunt Argenti viui quantitate participantia, facilius de commisso separantur. Patet

igitur, quod cum sit multæ terreitatis Saturnus, paucæq; argenti viui quantitatis, facilisque tenuitatis liquefactionis, quæ maximè perfectioni examinis cineritij sunt opposita, ideo inter cætera corpora minimè in cineritij artificio in commisso perdurat, imò citissimè separatur & cedit. Ideoque cum inter cætera à perfectione diminuta corpora magis cedat, per hoc magis proprius est huius magisterij examini, & illud ideo, quia citius cedit, & citius imperfectorū vnumquodq; secum de commisso trahit. Et propter hoc saluatur maior perfecti quantitas ab ignis examinis combustione forti, quia non quiescit spacio temporis longo perfectum in consumptione examinis: & ideo ex eo per plumbi examen minus comburitur, & facilius depuratur. Quia verò Iouis substantia, pluris argenti viui capax extitit, & minore terreitatis quantitate, maioreq; puritate illius, atque subtiliore substantia participans, ideo magis in commisso saluatur quàm Saturnus & Venus, quia magis commisso in profundo adharet. Et hæc est causa, quare multa perfecti deletur quantitas, prius quàm ab illo separetur coniunctus. Venus verò fusionem cum ignitione prestat. Sed quia tardior est illius quàm perfecti fusio, ideo separatur de commisso, tardius tamen quàm Saturnus, propter ignitionem substantiæ suæ fusibilis. Quia verò minoris est argenti viui quantitatis quàm Iupiter, & maioris terreitatis, & substantiæ spissioris, ideo facilius quàm Iupiter de commisso tollitur, quoniam in profundo magis Iupiter quàm Venus adharet. Mars verò fusionem non habet, & ideo non permiscetur, quod propter suæ humiditatis priuationem contingit. Sed & si propter ignis vehementiam illum permisceri contingat, quia humiditatem non habet, Lunæ aut Solis humiditatem combibendo, ei per minima vnitur, ideo licet terreitatem multam, & argenti viui paucitatem, & fusionis carentiam habeat, non separatur ab eis per artificium leue. Per hoc igitur artificis dilatur industria, ad cuiusque corporis rectificationem veram, si rectè eius quod scripsimus efficaciam nouerit. Si verò fantastice super illud intellectum contraxerit, nihil ex eo veritatis cognoscat. Sunt autem duo in huius examine perdurantia perfectionis corpora, Sol scilicet & Luna, propter bonam compositionem, quæ per bonam misionem re sultat, & illorum puram substantiam.

Cineritij examen, quomodo sit componendum & exercendum. Cap. LXXXIX.

NArremus igitur modum illius. Et est vt tollatur cinis cribellatus, aut calx aut puluis ossium animalium combustorum, aut horum omnium commistio, aut quorundam. Dehinc itaq; cum aqua madefiat, & super illud prematur manus, & fiat stratum firmum & solidum, & in medio strati fiat rotunda fouea & solida, & super illius fundum spargatur vitri triti quantitas aliqua. Deinde verò exicari permittatur, & cum sicca fuerit, ponatur illud de cuius intentione sit tolerare huius examen, in foueam dictam, & super illam carbonum ignis fortis succendantur, & super faciem examinabilis suffletur corporis, donec fundatur. Quo fuso, Saturni partem post partem projiciamus in illud, & super illud suffletur cum flamma fortis ignitionis. Et dum videris illud agitari, & motu concussionis forti non est purum. Expecta igitur, donec totum evanescat plumbum. Quod si evanuerit, & non cessat illius motus, non est depuratum. Iteratò igitur super illud plumbum projice, & super illius faciem iteratò suffla, donec plumbum separetur. Quod si non quiesuerit, iteratò post plumbi projectionem, sufflationem in illius faciem procura, quousq; quiescat, & videas illud mundum & clarum in superficie sua. Post hoc verò carbones aperi, & ignē dissipa, & in faciem eius aquam perfunde: hoc enim perfectè examinatum inuenies. Et si quandoque in sufflatione
huius

huius examinis vitrum proieceris, melius & perfectius depurabitur, quoniam fordes tollit, & illas infiscat. Potest tamen loco vitri sal proijci, aut borax, aut alumen aliquod. Similiter & confici potest huius examen cineritij in crucibulo terreo, & in circuitu illius sufflari, & super faciem eius similiter, vt citius conflatur examinandum. His igitur sufficienter narratis, ad cementi examen transeamus cum causis suis, & suis experientijs manifestis & notis.

De Cemento, quare quædam corpora plus, quædam uerò minus illud perferant. Cap. XC.

Diximus autem, quòd corpora quædam magis, quædam uerò minus, per ignis comburuntur calcinationis modum: vt quæ pluris sunt Sulfuris quantitatem combustibilis continentia, magis: quæ uerò minus, minus. Quia igitur Sol inter cætera corpora minoris & Sulfuris quantitatis: ideo inter cætera omnium mineralium corporum minimè per ignis inflammationem comburitur. Luna uerò post Solem inter omnia corpora reliqua minus est Sulfuris quantitatis participans, pluris autem quàm Sol: Igitur, minus potest se cum hoc inflammationis ignitionem temporis spacio longo tolerare quàm Sol, & res per consimilem comburentes naturam. Minus Venus: quia Sole & Luna pluris est Sulfuris, & terreitatis maioris, ideo minus inflammationem ignis tolerat. Iupiter uerò minus Venere, plus uerò Sole & Luna sulfureitatis & terreitatis participat, & ideo minus per inflammationem Venere comburitur, plus uerò Sole & Luna. Saturnus uerò plus terreitatis & sulfureitatis per naturam in commissione seruauit, quàm nunc dicta corpora: & ideo citius & facilius omnibus dictis inflammatur corporibus, & per inflammationem comburitur uelocius, propter hoc, quòd sulfureitate maximè habet coniectam & Ioue magis fixam. Mars uerò non per se, sed per accidens non comburitur. Cum enim cum multæ humiditatis commiscetur corporibus, combibit illam, propter suæ humiditatis carentiam: & ideo coniunctus non inflammatur, nec comburitur, si non inflammabilia nec combustibilia sint corpora sibi vnita. Si uerò combustibilia sint illi commista corpora, secundum naturam suæ combustionis, necessariò euenit Martem comburi & inflammari. Cum igitur ex rebus constituatur inflammabilibus cementum, patet causa illius inuentionis necessaria: & fuit, vt omnia combustibilia adurerentur. Cum igitur vnum solum sit corpus incombustibile, solum illud, aut ad illius naturam præparatum, in cemento saluatur. Durant tamen quædam magis, quædam uerò minus in cemèto. Quæ uerò magis, & quæ minus, nota sunt cum causis dictis. Durant igitur plus Luna, minus uerò Mars, adhuc uerò & minus Iupiter, minus uerò adhuc Venus, minimè uerò Saturnus.

Cementi examen quomodo sit componendum & exercendum. Cap. XCI.

Narremus igitur Cementi modum. Cunctis cognitu nobis sit maximè necessarius in perfectionis examine, dicimus quòd illius compositio est cum inflammabilibus rebus. Et sunt huius generis res omnes denigrantes & fugientes, & penetrantes, & comburentes: sicut est vitriolum, sal ammoniacum, & æris flos, & lapis fictilis antiqui contriti, & sulfuris minima quantitas, aut nihil, & virilis vrina, cum similibus acutis, & penetrantibus. Incentantur igitur hæc omnia cum vrina virili, & super corporis illius tabulas tenues ponuntur, de cuius intentione sit probationis examinari iudicio. Dehinc uerò tabulæ conclusæ in fictili vase extendantur super cratem ferream, ita tamen, quòd vna ex eis alteram non tangat, vt liberè ignis virtus ad illas percurrat æqualiter, & sic triduo in igne forti conseruetur fictile. Cautela tamen adhibeatur, vt igniantur tabellæ, sed non fundantur. Post tertiam autem diem tabellæ

omni impuritate mundas inuenies, si in perfectione illarum extiterit corpus. Si verò non, corruptas omnino & calcinatione combustas. Quidam tamen ponunt ad inflammationem tabellas, absq; compositionum cemento, & depurantur similiter, si perfectionis sint corpora. Si verò non, comburuntur omnino. Longiori tamen combustionis spacio in hoc ultimo egent examine, quod sola ignis inflammatione perficitur, quàm quæ cementi examinantur iudicio. Sed cum Luna quidem à Solis natura non multa distet differentia, pauco administrationis modo in iudicio cum illo quiescit. Et neque separatio corporum fit ab inuicem in his duobus examinis generibus, nisi propter diuersitatem compositionis substantiarū eorum: quia ex eo resultat fusionis diuersitas, & spissitudo & raritas: quæ quidem separationis sunt causæ, quia fortem propter illorum compositionem non corrumpitur illorum substantia à substantia corporis extranei, cum non fiat illorum per minima mistio. Et ideo necesse est, illa de commisso à se inuicem separari, sine corruptione totali illorum essentia. Quamobrem administratio corporum imperfectorum completa, dignoscitur, cum eiusdem fusionis, & ignitionis, & soliditatis, administrationis reperta sunt ingenio.

De Ignitione. Cap. XCII.

Restat igitur vt capitulum de Ignitione tradamus. Dicimus igitur quoniam corpora maximæ perfectionis cum ignitione determinata, reperta sunt ignem suscipere, ante fusionem illorum. Et ideo dicimus, si alterationem illorum completam adinuenire conamur, necesse est ad fusionem illorum corpora administrata redigere. Et est scilicet, vt priusquam fundantur perfectionis corpora, ignitionem suscipiant cum inflammatione caelestini coloris amoenitatis, priusquam perueniat illorum ignitio ad albedinem ignis, quam oculus nequaquam possit conspicerere. Patet igitur ignitionem illorum perfectam compleri ante fusionem cum rubore intenso, & non cum albedine quam non possit conspicerere oculus. Si enim priusquam igniantur administrata fundantur corpora, in complemento non sunt. Si verò & igniantur cum labore & ignis expressione forti, non est illorum administratio vera: Et hoc quidem in mollibus. Idem verò in solo Marte contingit colligi. Non enim non ignibilia de facili ignitionem præparationis modo suscipiunt, neq; non fusibilia fusionem rectam, quam in perfectis secundum naturam inuenimus. Et si cum ignitione flammam amoenitatis caelestini coloris non prætendant administrata, non est illorum completa administratio. Et si minuitur aliquid ponderis, coloris, pulchritudinis, ignitionis, & similium ex præparamenti differentiarum bonitatis inuentum astutia, non fuit sufficiens artificis indagatio. Reiteratò igitur inquirat, donec inueniat cum modis diuina bonitate collatis.

De Fusione. Cap. XCIII.

Infusionis igitur narratione sufficientiam tradamus, secundum quòd examen est corporum omnium ad ignitionem illorum certam. Dicimus igitur quòd vntea est perfectionis Fusio cum ignitione, sed non cum cuiuscq; ignitionis genere, sed cum ignitioe in qua non albescit omnino corpus, & cum ignitione in qua non fit fuscedo igni adueniens, & in qua non subito post ignitionem fundatur, & liquecat corpus vt fluat. Igitur cum se fuderit corpus ex minima ignis pressione debilis, aut sine ignitione, aut cum ignitione fusca, huius præparationis necesse est corpus imperfectionis esse, vnumquodque imperfectorum corporum, in artificio diminuto. Et si post fusionem infrigidari omittatur, & omnino subito in nigredinem illius vertatur ignitio, & ob hoc quidem prius quam durecat, ignitionem perdat, non est in complemento corpus,

corpus, cuiuscunq; generis illud extiterit. Sed iudicari quidem expedit molli-
tiefi hoc corpus existere ex imperfectionis corporum generibus. Et si quidem
cum ignis laboriosa expressione fortis & violenti fiat illius ante fusionem igni-
tio & radio fulgoris inestimabilis albescentis omnino, iam non perfectionis,
sed duritiefi alteratum est corpus. Et ob hoc quidem si post illius fusionem ab
igne tollatur, & subito induretur, vt non fluat, manente illius ignitione fulgida.
iam non Lunaris & Solaris perfectionis corpus existit, cuiuscunq; generis &
preparationis corpus fuerit administratum, sed sub Martis differentiarum na-
tura ponatur. Patet igitur ex iam dictis, triplicem in fusibilibus ignitionem
ante liquefactionem substantiarum, illorum experimento recolligi: Vnam sci-
licet fuscam, alteram verò rubeam & claram, albilissimam verò tertiam, radio
fulgentem. Prima quidem est mollium, secunda perfectorum, tertia verò duro-
rum corporum ratione & experimento probatur. Sed & qui harum omnium
ignitionum desiderat gradum perquirere, omnia fusibilia complet corpora,
& ignis consideret sufficientiam ad fusionis perfectionem completam, & cō-
siderando recolligat omnium signorum fusionis gradus differentiam, & sic
quidem inueniet: aliter verò non. Et hoc quidem tibi adducatur exemplar in
omnibus à nobis determinatis atq; determinandis examinationis manerie-
bus. Et hæc itaq; de Fusione dicta sufficiant.

De Expositione corporum super vapores acutorum Cap. XCIIII.

PRosequentes igitur sermonis complemētum, de corporum Expositione
super acutorum vapores narremus. Dicimus igitur, quòd perfectionis vi-
demus corpora super acutorum vaporem exposita, acrium videlicet, pon-
ticorū & acetosorum: similiter omnino aut nihil florere, aut amoenissimum cæ-
lestinum florem emittere. Sed Solem purissimum non florere: Lunam verò
aut Solem nō purum, super acutorum vapores exposita, florere comperimus,
& celestinum amoenissimum, amoenius Solem quam Lunam. Et ob hoc igitur
naturam imitantes, & nos similiter in præparatis colorem celestinum creem-
us corporibus, qui per argenti viui bonitatem perficitur, vt sufficienter à no-
bis narratum est in præcedentibus nostri sermonis. Quæcunq; igitur prepara-
ra corpora super vapores acutorum extiterint, & celestinum non creauerit a-
moenitatis colorem, non sunt in preparationis complemento totali. Itaq; est
ex corporibus quoddam, quod rubeum fuscum, aut citrinum fuscum viridita-
ti admistum colorem in examine ponticorum floret in superficie sua, vt huius
generis est Mars. Quoddam verò viridifuscum in superficie floret, celestinū
admistum turbido, & huius generis est Venus: Quoddam verò album fu-
scum, & huius generis Saturnus comperitur: Quoddam verò album clarum,
& huius generis est Iupiter. Quia igitur maximè perfectum corpus, minimè
floret, aut nihil, & si quid floret, tardissimo tēporis floret spacio: Et Iupiter qui-
dem omnium tardissimè inter diminuta à perfectionis complemento corpo-
ra, gummositatem suam floret: Ideo per huius magisterij examē cōsideramus
Iouem, maximè perfectioni approximare in opere maioris ordinis. Per hoc
igitur examen perquiri poterit, in quo pertractatum temperamēti genere cō-
sistat corpus, si rectè horum consideraueris ordinem, quæ narrauimus in hoc
capitulo: Sin autem non, tuæ imputa temeritatis insipientiæ.

De Extinctione ignitorum. Cap. XCV.

IN Extinctionis igitur examine narrationem adducamus totalem. Est ta-
men multiplex illius experientia, in qua cognoscitur vtrum in perfectione
magisterium consistat. Primum igitur, si ignitum corpus in liquore extin-
guatur, & Lunare quidem album non fiat, & Solare citrinum fulgidum, sed in

alienum mutetur colorem, non est in complemento alteratio magisterij. Vt si quidem in reiteratione suę ignitionis & extinctionis in aquis salium aut aluminum cuiuscunq; generis administratione creatis, scoriam nigredini affinem in sua superficie prætenderit: aut extinctione illius in sulfuribus, & ab extinctione, ignitionis reiteratione multa, euanerit: aut nigredine foeda se infecerit: aut omnino per mallei compulsionem se confregerit, fallax est operis artificij. Aut si ex salis ammoniaci, & viridis æris, & puerilis vrinæ mistionis cementatione, aut in natura consimilium, & ad ignitionem positum, & post ignitionem & extinctionem sui, ad extensionem similiter Lunare vel Solare ex toto colorem amiserit proprium, aut scoriam creauerit, in corruptione constat corpus adhuc permanere Sophistica. Vnam tamen generaliter tibi tradimus regulam certam, quod tam in dictis quam à nobis dicendis examinibus, si quid ex perfectionis differentijs alteratum commutauerit corpus ponderis, videlicet aut coloris, non rectè, sed fantastice indagauit artifex opus: quod non peculiosum sed perditionis est potius.

De aurentis Sulfuris admisione. Cap. XCVI.

EX Sulfuris igitur mistione, vtrum in perfectione consistat magisterium, approbatur similiter, quia experientia nostra inuenimus Sulfur corporibus commistum, quædam magis, quædam verò minus comburere: & quædam à combustione illius redire: quædam verò non, nostro comperimus artificio. Et ex hoc citaq; differentia notari potest inter ipsa à perfectione dimiuta corpora præparata in complemento sophistico. Igitur cum inter cætera corpora cuiusque inuenimus generis, Solem minime per Sulfur comburi. Abhinc verò & postea Iupiter, deinde verò Luna, post hoc Saturnus, & facilius quidem his omnibus Venus, facillimè Mars per Sulfuris oleaginitatem comburitur. Ideo per hoc notatur quod magis, quod minus naturæ perfecti approximat. Et ex diuersitate colorum post corporum combustionem perquiri potest, in quo alteratum genere ex suæ naturæ radice corpus consistat: quoniam Sol quidem citrinum intensum, aut rubeum clarum, Luna verò nigrum caelestino admistum, Iupiter verò nigrum, modica rubedinis tinctura admistum, Saturnus verò nigrum fuscum, multo rubori & liuiditati admistum, Venus verò nigrum, liuiditati admistum, multa præexistente combustione Sulfuris, pauca verò præexistente combustione nitidissimè, & amœnum violaceum protendit ex Sulfuris commistione colorem, Mars verò in omni combustionis genere nigerrimum fuscum colorem creat. Ex reductione autem à Sulfuris combustionem notatur diuersitas similiter in corporibus. Quædam verò redeunt, quædam verò ignis expressione à reductione cum Sulfure recedunt, aut totaliter, aut eorum quantitas maior: quædam verò in suę naturæ corpora, quædam verò in aliud quam suæ naturæ redeunt à combustionem ad corpus. Redeunt ad proprij naturam corporis, à Sulfuris combustionem Sol & Luna, recedunt autem Iupiter & Saturnus. Iupiter autem aut totaliter, aut secundum sui maiorem partem, Saturnus verò non ex toto recedit, sed quandoque maior, quandoque verò minor illius deletur pars. Horum autem contingit diuersitatem existere propter naturam rerum & corporum, & administrationis eorum in opere præparationis differentiam, quia scilicet ex subita ignis expressione de reductione Iouem deleri contingit: Ex successiua verò & paulatim, & Saturnum & Iouem saluari. Eorum tamen reductio in alieni corporis potius quam proprij naturam vergit. In clarum quidem videlicet antimonium Iouis, in fuscum verò Saturni conuerti reductionem, repertum experientia nostra exitit: Venerem verò minui, in ignis reductionis impressione: Martem verò

tem verò magis contingit. Sed Veneris quidem est reductio ponderosa, & citrina fusca, & mollis, nigredinem participans, cum sui augmento ponderis corporis. Ex his igitur perquiri poterit omnium alteratorum natura corporum.

De Calcinatione & reductione. Cap. XC VII.

DE Calcinationis igitur & reductionis reiterationis examine dehinc perquirendum. Innuimus igitur, quòd perfectionis reperta sunt corpora in Calcinationis & reductionis reiteratione ex bonitatis differentijs, nihil coloris, ponderis, aut quantitatis, de qua curandù sit nimium: aut fulgoris perdere quàntumcumq; reiteretur ad illa operationis illarum multiplicitas. Et ideo si per reiterationem modorum Calcinationis & reductionis à calce, ex omni metallorum alteratorum genere, bonitatis differentijs perdant aliquid, æstimandum putes sophisticè perquisitionem artificem indagasse. Quamobrem igitur ad illas exerciteris, vt eas cognoscas.

De facili susceptione Argenti viui. Cap. XC VIII.

IAM igitur vobis patuit veridicè, maximà Argenti viui quantitate in continètia perfectionis existere corpora: & ideo maximè Arg. viuo amari. Quamobrem autumandum corpora magis perfectioni approximare, quæ magis ambicabiliter Arg. viuum cõbibunt. Et huius est signum Arg. viui facilis susceptio à Solari aut Lunari perfectionis corpore. Ob huius igitur rationis causam, si quidem alteratur corporis de facili in sui substantiam Arg. viuum non suscipiat, à perfectionis maximè complemento distare necesse est.

Recapitulatio totius artis. Cap. XC IX.

QUia pertractauimus huius magisterij causarum sufficientiæ experientias notas, secundum nostri propositi sermonis exigentiam: Restat nos ad complementum totius operis diuini peruenire in capitulo vno, & in summam contrahere sermonis abbreviati in capitulis dispersum magisterij. Dicimus igitur, quòd totius operis intentionis summa nõ est, nisi vt sumatur lapis, in capitulis notus: deinde verò cum operis instantia assiduetur super illum opus sublimationis primi gradus: & per hoc mundatur à corrumpente impuritate, & est scilicet sublimationis perfectio, vt cum ea subtilietur lapis, donec in vltimam subtilitatis puritatem deueniat, & vltimò volatilis fiat. Ab hinc verò cum fixationis modo figatur, donec in ignis asperitate quiescat. Et hic secundæ præparationis gradus meta consistit. Sed & tertio similiter lapis administratur gradu, qui in vltimo consistit præparationis complemento, scilicet vt iam fixum lapidem cū modis sublimationis volatilem facias, & volatilem, fixum, & fixum solutum & solutum iteratò volatilem, & iteratò volatilem, fixum, quousq; fluet & alteret in complemento Solifico & Lunifico certo. Ex reiteratione igitur præparationis huius gradus tertij in medicina, resultat bonitatis alterationis multiplicatio. Ex diuersitate igitur reiterationis operis super lapidem in gradibus suis, resultat multiplicationis bonitatis alterationis diuersitas, vt ex medicinis quædam quidem sui centuplum, quædam verò ducentuplum, quædam trecentuplum, quædam verò millecuplum, quædam verò infinitum Solificum & verum perfectionis Lunificum transmuet corpus. Abhinc igitur & vltimò tentetur, vtrum in perfectione consistat magisterium.

Quem modum Author in arte tradenda seruauerit. Cap. C.

SED ne nos quidem mordeamur ab inuidis, narramus quòd non tradidimus scientiam nostram sermonis continuatione, sed eam sparsimus in diuersis capitulis. Et hoc ideo, quòd eam tam probus quàm improbus, si cõtinuè fuisset tradita, vsurpasset indignè. Et eam similiter occultauimus, vbi magis aperte locuti fuimus, non tamen sub ænigmate, sed sub plana sermonis se-

ric artificē allocuti fuimus, & tali sermonis modo eam adscripsimus, quā solius Dei altissimi, benedicti, sublimis & gloriosi, & nostrae, qui illam scripsimus, mēti recolligi accidet: aut diuinæ gratiæ bonitatis perfusi, quæ cui vult largitur, & subtrahit. Non desperet igitur doctrinæ filius, quia si illam quæret, eam inueniet: non doctrinæ, sed proprii motus indagatione naturæ: Quia qui per suæ industriæ bonitatem quæret, scientiam inueniet: Qui verò per librorum insecutionem quæsiuerit, tardissime ad hanc perueniet artem preciosissimam. Quia nobis solis, artem per nos solos inuestigatam edidimus, & non alijs, verissimam tamen & omnino certam. Solū igitur prudentes ad artem allicuimus, & per ingenia à nobis tradita viam inuestigationis eisdem exposuimus. Non autē eam inuentam nisi solis nobis scripsimus, sed & inuentiois modum & modorum ingenia. Per ea igitur quæ tradidimus, exerceat se bonæ mentis artifex, & Dei donum altissimi se adinuenisse lætabitur. Ad artis igitur excelsę perquisitionem hæc dicta sufficiant.

Libri secundi Summæ perfectionis Gebri,
Finis.

GEBRI ARABIS PHILOSOPHI SOLER-

TISSIMI, RERVM QVE NATVRALIVM PERI-

tissimi Regi Xpuetas liber, quem inscripsit de inuentione veritatis suę perfectionis, incerto interprete.

De sex proprietatibus rerum, ex quibus medicina elicitur. Cap. I.

Onsiderauimus in nostris voluminibus, ex secretis principiorum naturalium proprietatibus, quin etiam per experientiam nostram & inuestigationem inuentionis nostræ omnimodò certam, quòd ea, ex quibus elicitur nostra medicina, in corporibus trāsmutandis habeant in se has qualitatum proprietates. Primò, quòd habeant terram subtilissimam in se, & incombustibilem, aptamq; ad figendum, omnimodò fixam cum suo proprio radicali humore: Secundò, humiditatem aeream & igneam uniformiter illi terre coniunctam sic, quòd si vnum fuerit volatile, sit & reliquũ, & quòd ipsa humiditas sit super omnes humiditates expectans ignis calorem, vsq; ad sui sufficientis inspissationis terminum completum, quo ad indigentiam completionis ipsius cum permanentia inseparabili terræ sibi annexæ, sine euaaporatiōe. Tertio, quòd humiditatis dispositio naturalis sit talis, quòd per beneficium suæ oleaginitatis in omnibus suarum proprietatum differentijs, terram sibi annexam, conuersione vtriusque in alterum homogenicę, sic contemperet vnctuosę, & vnione totali, & vinculo coniunctionis inseparabilitatis æqualiter, vt post finalis præparationis gradum fusionem bonam præstet. Quarto, quòd hæc oleaginitas sit tantæ puritatis essentiæ, & ab omni re combustibili seu vrente artificialiter emundata, quòd omnia cum quibus per minima coniungitur, non comburat, sed à combustionē præseruet. Quintò, quòd clara & splendidam habet tincturam in se, albam vel rubeam, mundam & incombustibilem, stabilem & fixam, quòd ignis nequaquam valeat ipsam permutare, neq; sulfurea adustiva seu acuta corrosiua ipsa corpora corrumpere & defœdare. Sextò, quòd totum compositum incertum cum suo complemento finali, sit tantæ subtilitatis, materiæq; tenuitatis, quòd post finalem suæ decoctionis terminum, in projectione tenuissimæ maneat fusionis
admo-

ad modum aquę & penetrationis profundę, vsq; ad vltimum rei permutabilis cuiuscũq; fixationis ipsũ extiterit in cõplemento, & cum vicinitate sua seu affinitate adhaereat suo simili naturaliter, cum inseparabili consolidatione contra impressionem ignis in ipsa hora, sua spiritualitate corpora in volutum reducēs.

De septem Medicinã proprietatibus. Cap. II.

His consideratis, inuenimus inuestigatione nostra, septem proprietates rerum in nostro lapide necessarias & opportunas, & sunt hæc, oleaginitas, materię tenuitas, affinitas, radicalis humiditas, puritatis claritas, terra figens, & tinctura. Prima verò differentiarũ proprietates, est ipsa oleaginitas dans in projectione vniuersalem fusionẽ, & apertionẽ materię. Nam primum quod necessarium est post medicinã projectionẽ, est ipsius medicinã subita & conueniens fusio, quę cum oleaginitate minerali perficitur ac inuisceratur. Secunda est materię tenuitas, siue ipsius subtilitas spiritualis, tenuissimẽ fluens, in fusione ad instar aquę penetrās in profundũ rei alterabilis, quia secundò post fusionẽ medicinã, necessaria est ingressio eius immediatẽ. Tertia est affinitas siue vicinitas inter Elixir & rem transmutedã, dans adhaerentiã in obuiatione sui similis & retentione, quia tertio post medicinã ingressionẽ immediatẽ adhaerentia conueniens est & necessaria. Quarta est radicalis humiditas, ignea, congelans, & consolidans partes retentas cum adhaerentia sui similis, vnione omnium partium consimiliũ inseparabiliter in æternũ: quia quarto post adhaerentiam, opportuna est partium cõsolidatio cum sua radicali humiditatẽ viscosa, & necessaria. Quinta est puritatis claritas mudificatiua, dans splendore emittentem, in combustione existenti, nõ adurentis. Nam post cõsolidationẽ partium purificatarum relinquitur, quod ignis actualis habet cõburere omnes superfluitates extraneas, nõ consolidatas: quare sequitur purificatio immediatẽ, & est necessaria. Sexta est terra figens, temperata, tenuis, subtilis, fixa, incombustibilis, dãs fixationis permanentiã in solutione adhaerentis cum eo, stans & perseverans contra ignem: quia sextò necessaria est immediatẽ fixio post purificationem, & opportuna. Septima est tinctura dans colorem splẽdidum & perfectum, album, aut citrinũ intensum, & Lunificationem, seu Solificationem rerum transmutedibiliũ: quia septimò post fixationem necessaria est tinctura splẽdida, & alterius color tingens, seu tinctura colorans materiã conuertibilem in verum argentum, vel aurum cum omnibus suis differentijs certis & notis.

Diuisio totius Libri in quatuor particulas. Cap. III.

Sufficienter ad artis exigentiam disputauimus contra negantes artem, & de principijs naturalibus, quę sunt de intentione naturę in metallorũ procreationibus & de corporibus, & eorũ procreationibus, & præparationibus, & vltimò de medicinis, & examinationibus eorum transmutorum, vtrũ in perfectione steterit complementum, in Summa nostra perfecti magisterij: Et ibidem scripsimus modum inuentionis artis, & nostrorum ingenia, secundum veritatem quam vidimus, & tetigimus. Hic verò nunc de perfectionis inuentione tractabimus, & declarabimus speciali modo ea quę necessaria sunt in hoc nostro magisterio, & modum præparationis eorum pondere & mensura, & probatione certa non coniecturali. Volumus autem hunc librum nostrum in quatuor particulas diuidere. Et in prima de medijs mineralibus, & eorum præparationibus tractare sufficienter, vt sint apta in extractione spirituum, & corporum imperfectorum: In secunda de spirituum mundificationibus, & præparationibus integris eorundem: In tertia de imperfectorum præparationibus diuersis secundum exigentiam operis complementi: In quarta de omnibus medicinis specialiter pro quolibet corpore in Solem & Lunam.

transformando, cum profectione, pondere, & mensura, secundum necessitatis exigentiam ad operis complementum.

PRIMA PARTICVLA.

De Mediorum Mineralium preparatione. Cap. IIII.

SAl commune dissoluatur in aqua fontis clara, & per filtrum distilletur, & congeletur in vase terreo, vel plumbeo, vel alio metallo. Sal petrae dissoluatur in aqua fontis, & per filtrum distilletur, congeletur in vase vitreo usque ad ipsius fusionem crystallinam. Sal nitri sic preparatur: dissoluatur in aqua fontis clara, & distilletur per filtrum. Sal gemmae dissoluatur, ut prius congeletur in terreo vase vitreato. Sal alkali verum, fit de zoza dissoluta & per filtrum distillata & cocta ad tertiam partem, & descendit sal in paruo tempore ad fundum vasis ad modum crystalli, & est preparatum. Similiter fit sal alkali apud aliquos. Accipiunt cinerem clauellatam, pondera quinque, & calcis viue vnum, & extrahunt totum lixiuum, & distillant & congelant, hoc reiterant semel, & est preparatum. Sal ammoniacus fit ex quinque partibus vrinae humanae, & parte vna sudoris eiusdem, & parte vna salis communis, & parte semis fuliginis lignorum, his simul coctis usque ad consummationem humiditatis, sublima Salem ammoniacum verum & vtilem, hunc iterum in sudore dissolve, & conge-la, & sublima a sale communi semel, & est preparatus. Sal Tartari fit de faecibus vini distillati calcinatis, tartaro ex eis dissoluto & congelato, & est preparatum. Sal vrinae, fit ex faecibus vrinae distillate calcinatis, & iterum in aqua sua dissoluitur & congeletur, & est preparatum: & magni iuuamenti. Multi diuer-simode tractant de salium preparationibus, nos autem inuentione nostra inuenimus has preparationes salium breuiores, subtiliores, & vtiliores ad nostrum propositum prosequendum, cum ex omnibus rebus vere calcinatis, sales per solutionem extrahantur, quae per viam praelibatam preparari tenentur. Sufficiat igitur nos transire cum his magis vtitatis. Alumen glaciale vel rochae, duplicem habet preparationis modum, vnum pro corporibus calcina-tis abluendis, alium pro spiritibus sublimandis. Primo modo sic preparatur: Dissolve ipsum in aqua clara fontis, & distilla per filtrum, & coque ad eius ter-tiam partem, & pone in paropsidibus vitreatis, & descendit circa latera vasis, et in profundo alumen preparatum crystallinum. Secundus modus est, ut alumē in vase terreo coquatur, quousque humiditas euanescat, & inuenias album spon-giosum, & leue preparatum pro sublimationibus, & alijs diuersis operationi-bus. Alumen plumosum, dissoluitur & congeletur ut prius, & est preparatum. Nunc de preparationibus atramentorum inuestigare expedit, cum multum necessarium sit illud, quod per ea colligimus in tincturis & ligamentis spirituum & aliorum quae ad illud spectant. Atramentum nigrum dissoluitur in aqua bul-liente, & per filtrum distillatur, & congeletur, & est aptum. Cuperosa dissol-uenda est in aceto distillato, clarificanda per filtrum, & congelanda, & sic est munda. Vitriolum Romanum alia preparatione non indiget, nisi quod in ali-quibus casibus tenetur in igne mediocri & rubificatur. Amplius est certum, quod a corporibus imperfectis extrahuntur diuersa nobis necessaria, & sunt ad minicula perfectionis in casu, quae indigent preparatione, & primo de ce-russa plumbi: Cerussa plumbi diluenda est in aceto distillato, purificanda dein cept a grossioribus, & illud quod velac emanauit, congelandum in Sole, vel lento igne, & est preparatum. De albo Hispanico, stanno, minio, eodem modo fit, sunt enim in vrina distillata diluenda, & ad modum cerussae preparanda, & sunt preparata. Viride aëris in aceto distillato, soluitur, & rubificatum
lumpidē

limpidè congelandum erit lentissimo ignis calore, et est præparatum et aptū. Crocus ferri dissoluendus est in aceto distillato, et clarificandus: hæc aqua rubicunda croci congelata, dat tibi crocum aptum. Aes vstum tritum et ablutū cum aceto distillato, per modum quem insinuauimus in præparatione cerussæ tibi subueniat. Lithargyrium in aceto distillato solutū, clarifica & cōgela, quia bene præparatum est, quod iterū quemadmodū alia prænotata dissoluere poteris, & eis vt, dissolutis & congelatis, & in hoc est inuestigatio profunda. Antimonii calcinatur, dissoluitur, clarificatur & congelatur, & teritur, est præparatū. Lapis lazuli calcinatur & abluitur tritus, & est purificatus. Lapis amathites, ignitur & extinguitur sæpius in felle taurino. Bolus armenus teritur & dissoluitur vt cerussa, & congelatur. Cinnabari semel sublimandū est à fale cōmuni, & sic est præparatum. Tutia calcinatur & soluitur in aceto distillato, et est optime præparata.

SECUNDA PARTICVLA, DE SPIRITUM mundificationibus. Cap. v.

TRactauimus in prima particula de eis, quæ nobis necessaria videbantur in inuentione nostra certa, ad spiritū et imperfectōrum corporū præparationem sufficienter. Intendimus hinc nunc ampliare sermonē de Spirituum sublimationibus seu præparationibus cuiuscūq; speciei, quoad nostri magisterij indigentia completā. Ne discedas ab hac nostræ inuentionis doctrina quā in meditatione profunda, et in operibus vidimus maximè nobis necessariam, et omnino certā. Hic verò pondera et specialem modum in eorum præparationibus et sublimationibus inuestigamus, cum experientia omnino certa, et primò de sulfure, et de suo compari, et sic de alijs per ordinem.

De Sulfuris præparatione. Cap. VI.

Sulfur viuum, clarum, & gumosum tere subtilissimè, & coque in lixiuio facto de cineribus clauellatis & calce viua, colligendo superius cōbustibilitatem eius oleagineam extrahendo, quovsq; clarum videtur: quo facto extrahe, & moue cum baculo, & cautè extrahe illud, quod cum lixiuio egressū habuerit, partes grossiores inferius relinquendo. Illud autem extractum, infrigida parum, & impone ei quartam eius de aceto bono, & ecce totum congelabitur vt lac. Lixiuium extrahe clarū quoad poteris, residuum ad lentū delicca ignem, & serua. De sæcū administratione hunc modum serua. Ad lib. i. sulfuris huius præparati, accipe de squamis ferri bene calcinatis rubeis lib. i. aluminis rochæ bene calcinati lib. i. & salis communis præparati librā semis. Hoc totum incorpora bene terendo cum aceto, vt sit liquidum, quod coque, mouendo, quovsq; totum bene denigratum fuerit, & delicca, tere optime, & pone in aludele cum largo cooperculo, & sit cooperculum alembici cum magna zona & larga, ad elevationem spirituum conseruandam, sitq; aludel altitudinis pedis vnus cum dimidio, ne calor ignis alembici zonam attingat, & sic sublima, vt docuimus in Summa perfectionis nostræ. Collige autem quod in zona collectum fuerit densum, quod verò ad latera vasis superius in alembico adhæret leue & puluerizabile, proijce, quia combustibile & foedum ac defædans est. Collectum verò per se pone in phialam, & coque super cineres tandiu, donec humiditas combustiuā paulatim deleatur, & serua mundè, quia perfecte mundificatum est.

De Arsenici præparatione.

Cap. VII.

Eius compar Arsenicum, post contritionem bulliendum est in aceto, & ibidē tota pinguedo cōbustibilis extrahenda & deliccāda. Sume deinde lib.

vnam cupri calcinati, & semis aluminis calcinati, et salis communis preparati tantum vt aluminis, et tere cum aceto vt sit liquidum, et coque vt in sulfure, et sublima in aludeli sine alembico, et sit longitudinis vnus pedis: collige album et densum clarum, et lucidum, et serua, quia satis est aptum.

De Argenti viui preparatione. Cap. VIII.

Argentum viuum sic sublima. Sume de eo libram vnam, vitrioli rubificati lib. duas, aluminis rochæ calcinati lib. 1. & salis communis lib. semis, & salis petrae quartam partem, & incorporatum sublima, & collige album densum, clarum, & ponderosum, quod circa vasis spondilia inuentum fuerit, & serua, vt tibi de alijs scripsimus. Sed si in prima sublimatione inuentum fuerit turbidum vel immundum, quod tibi accidere poterit propter tuam negligentiam, illud cum eisdem facibus noueris iterum sublimare, & serua.

De Marchasite preparatione. Cap. IX.

Marchasita trita ponatur in aludeli magni fundi ad digiti spissitudinem, & primo sulfur cum lento igne collige, & cum cessauerit, vigora ignem renouato cooperculo, & accendet, quod argenti viui locum obtinet, vt tibi plenarie scripsimus in perfectionis nostræ Summa completa.

De Tutie preparatione. Cap. X.

Tutia puluerizata in aludeli posita magnæ ignitionis administratione, sublimatur, & fit bona. Sal ammoniacus sublimatur a sale communi, vt in Practica de Salibus tibi scripsimus. Arg. vii. ita sublimatur rubicundissimum: Recipe libram vnam Mercurij, & libras vitrioli rubificati duas, et libram salis petrae, simul mortificato, et sublima etiam ab alumine rochæ calcinato, et sale petrae cum eisdem ponderibus. Et est magnum nostræ inuentionis secretum nec sit prætermittendum, quin consideratio facum sit notanda in sulfuris sublimatione & sui comparis, quod sulfur sublimatum a calce cupri, magis dealbatur, quam a calce ferri. Et sic inuestigandum est de arsenico, nam a ferro sublimatur magis rubeum. Possunt etiam sublimari a vitriolo & alumine calcinato, & cum sale communi et sale petrae commissis, et ita sufficienter tradidimus spirituum præparationes artificiosæ, non modicæ.

TERTIA PARTICVLA HVIVS LIBRI

quomodo corpora sint præparanda. Cap. XI.

Tertiam nostram particulam ponimus imperfectorum corporum præparationem completam, et inuestigamus modum, qualiter præparari debeant, vt perficiantur, quo ad complementum primi ordinis vel secundum per se sine medicina: Secundo præparationem eorum ad recipiendam medicinam albam vel rubeam.

De Præparatione Saturni. Cap. XII.

Saturnum calcina cum sale communi præparato fustum, cum spatula ferrea agitando, quousque in cinerem vertatur, coque per diem naturalem, et sit aliquantulum ignitus, et non multum, ablue cum aqua dulci completè, de inde calcina per triduum, donec intimè rubificetur, & si vis ad album, cum aqua aluminis albi imbibe, & reduc cum oleo tartari, vel eius sale. Si vero ad rubeum, imbibe cum aqua croci ferri, & viridis æris prædicto, et reduc cum sale tartari, vt prius, et hoc itera quousque sufficiat.

De Præparatione Iouis. Cap. XIII.

Iouem calcina vt Saturnum. Et albifica eius calcem, per triduum vt in Saturno, nec errabis in eius reductione, quia difficilis est, nisi fiat in furno illorum, qui per cineritia, vel cementa reducunt, et fit ad libitum. Scias tu inuestigator huius operis, quod præparationes facum reducibilem plenarie in

hoc

hoc libro conscripsimus, cum totus iste liber sit practicus cum inuestigatione certa compilatus. Sed in Summa nostra praeferuimus nobis alium stylū magis Philosophicum, cum ibidem vt Theoricus, hic verò vt Practicus purus, artem completè inscripsimus. Vt autem artifex errare non possit, subiunge illud quod reducere quæris, scilicet tantum, quantum illud quod præstare habet reductionem, & calcem diuisam coadunare: sed in tincturis est alia consideratio. Nam tingens multiplicandum est super tingendum, donec tinctura appareat quod considerabis in corpore vel medicina: & hoc est vnū de secretis nostris. Postquam reduceris hæc duo plumba, & inueneris splendorem & colorem, & omnia alia ad voltum tuum fortè ignitione carèbunt, & vt consequaris intentum, incipe sic: Dissolue tutiam calcinatam, & stannum calcinatum, & has aquas misce, & cum hac aqua imbibe calcem stanni, vice post vicem, sic cum induxeris octauam partem tutiæ in totam calcem, reduc in corpus, & vide si ignitionem habuerit, bene quidem, si verò non, reitera, donec ignitionem habuerit. Et omnes aquas dissolutiuas spirituum & corporum ponā in fine libri huius, & quodlibet eius pro suo genere: nec mireris, quòd dispersimus huius practice specialia in diuersis voluminibus, cum ab improbis hanc artem fugate conamur. Cum talek vel Mercurio præcipitato, vel vitilius cum Luna pura ad hoc deducta calcinando & soluendo peruenimus ad horum durorum corporum, ignitionem & duritiem completā cum splendore inenarrabili. Scias tamen, quòd sola speculatio, quæ multum valet in Summa nostra, in hac nostra inuentione parum prodest. Sed terere, coquere, assare, inhumare, calcinare, fundere, destruere, construere, corpora emundare, cum his clauibus aperies occultas feraturas arcani nostri, sine quibus ad huiusmodi conuiuij epulas non uocaberis. Destruere sine ira, & complebis cum lætitia.

De Preparatione Martis. Cap. XIII.

MArtem sic præpara: Tere libram vnā limaturæ eius, cum libra semis arsenici sublimati. Imbibe illud cum aqua salis petrae & alkali, ter reiterando, funde violenter, & habebis ferrum album, itera quousq; sufficienter liquefeat, cum dealbatione peculiola.

De Preparatione Veneris. Cap. XV.

VVeneris purgatio duplex est, vna quidem ad album, alia verò ad rubeum. Ad album purgatur sic: Calcina ipsam solo igne, quemadmodum tradidimus in Summa nostra perfectionis. Sume ipsam calcinatam, tere lib. 1. cum vncijs quatuor arsenici sublimati, & imbibe cum aqua lithargyrii ter vel quater, & reduc cum sale petrae ac oleo tartari, & inuenies corpus eius album splendidum pro medicina suscipienda. Est & alia preparatio eius ad rubeum. Tere libram vnā limaturæ eius cum vncijs quatuor sulfuris, vel laminas eius cum sulfure cemetando, & sic calcina & abluere cum salis aqua & aluminis, & cū reductibus reduc in corpus mundum, aptum ad tincturam rubeam. Est etiam tertia preparatio eius: Calcina ipsam solo igne, & tunc dissolue partem eius, & tantum tutiæ calcinatæ dissolue, & cum dissolutione imbibe quater vel pluries residuum calcis, vel cum sola tutia dissoluta, sic quòd intret tutia vltra calcis mediū, & sic reduc cum reductibus, & habebis corpus mundū & splendidum, & cum paruo adminiculo ducitur ad statū altiore, si verus inquisitor fueris veritatis. Est & quarta preparatio eius, ex se ipsa calcinata rubea, solo dico igne, facias viride intesum, quod flos cupri nuncupatur. Illud autē viride dissolue cum aceto distillato, & congela, congelatū cum reductibus reduc, quod aptū erit ad multa, si inuestigatio tua nō erit negligēs, in operibus similibus per nos datis, Hunc verò librū cōposuimus, vt sit introductorius Summæ

nostra, vel ea absente sit totius conclusio finalis, ad complementū vtriusq; medicinae. Nā hic ponimus practicā gradatim, illic verò theoricam speculationis nostrae, modo magis generali, cum demonstrationibus manifestis ordinatam.

QUARTA PARTICVLA HVIVS

libri de Medicinis. Cap. XVI.

Secundum ordinem praemissorum practicabimus in hac quarta particula nostra, iterum inuestigationis modum componendi medicinam quamlibet, albam videlicet & rubeam secundum naturam & proprietatem corporis transmutandi, vel ipsius Mercurij cum omnibus suis pertinentijs occultis & manifestis. Et in secundo vel tertio ordine, nihil sophisticum recipit hic liber noster, cum de veritatis Inventione intituletur. Quamobrem primò de Elixirijs albis incipiemus.

De Medicinis albis pro Ioue & Saturno.

Cap. XVII.

Medicina alba pro Ioue praeparato. Sume Lunae purissimae lib. i. Mercurij viui lib. s. & amalgama, quo facto, abluce cum aceto distillato, & sale communi praeparato vsq; ad colorem caelestinum, vel lazurij, quo abluto, extrahe de Mercurio quantum poteris, exprimendo per pannum spissum, & appone Mercurij sublimati duplum Lunae: tere sufficiēter, & coque in phiala vitrea cooperta per diem & noctem, extrahe, tere, & iterum coque, frange phialam, & separa illud quod sublimatum est ab inferiori puluere quasi rubeo & caue de nimio igne, aliās totum funderetur in massam nigram, puluerem pone super porphyritem, & adiunge ei duas partes ammoniaci praeparati, & partem vnam Mercurij sublimati, tere trituratione bona, & imbibe cum aqua salis alkali, vel aqua salis petrae, si zozam non inueneris, & pone ad distillandum cum imbibitum fuerit cum lento igne, & extrahe totam aquam, sic vt remaneat sicut pix fusa, redde illi aquam, & sic ter faciendo: Deinde extrahe & tere super lapidem, & desicca multum, imbibe cum oleo ouorum rectificato vel desiccato, vel cum oleo salis alkali, vel petrae, vel tartari, donec fundatur cum ingressu & projice vnam partem super quinque stanni praeparati, & est Luna perfecta in secundo ordine absque errore.

Item alia medicina super Iouem. Sume talck calcinatū, & tere cum sale ammoniaco, ana, & sublima ter vel quater, & dissolue cum aqua, qua imbibe Lunam calcinatam, vt in prima medicina fecisti, toties donec bibat suum pōdus & da ei ingressum cum oleis praedictis, & projice vnam partem super decem partes Iouis praeparati, & videbis intentum. Tertia medicina Iouis fit cum vna parte Lunae dissolutae in aqua sua, videlicet stillicidij cupri & salis petrae, vt in fine habetur, cui adiunge duas partes talck dissolutae, vel tutiae calcinatae, & dissolutae. recipiendo a quam ter vel quater, congela, & incera cum arsenico sublimato, quovsque fundatur, & projice vnam partem super octo partes Iouis praeparati. Et si vis has medicinas projicere super Saturnum praeparatū ad album, tunc minue Saturnum in suo triduo, & fac vt in Ioue.

De Medicinis Solaribus pro Ioue & Saturno.

Cap. XVIII.

Prima igitur medicina Solaris sic fit: Calcina Solem, amalgamando prius cum Mercurio, velut in Luna, extrahe Mercurium per pannum, tere cum duplo salis comunis praeparati, pone super lentum ignem, vt recedat Mercurius, extrahe salem cum aqua dulci, & desicca, & sublima ab eo tantum salis ammon. reddēdo sibi quater, tunc dissolue in aqua vitrioli, & petrae, & iamēni vt in fine libri huius habet. Solue crocum a ferro extractum per calcinationē, vel cuprū calcinatū rubeum. lunge has aquas, ana, extrahe aquā per distillationē, & redde sibi quater: vltimò desicca, & imbibe cum oleo tartari rectificato,

vt in

vt in fine libri huius, quovsq; fluat vt cera, & tingit quatuor partes obrise: Secūda fit in Sole soluto, vt in prima, & viridi factō de cupro, calcinato & dissoluto ana, mistis & inceratis, distillando & reiterando, & in fine incera cū sulfure præparato, quovsq; fundatur vt cera, & tingit octo partes Saturni splendide.

Tertia fit ex auro soluto, & sulfure soluto, & viridi dissoluto, mistis & præparatis vt in secunda, & in fine ceratis cum oleo capillorum præparato, vel ouorū quia vna est via, & cadit vna pars super decem Saturni. Possunt etiā hæ medicinae proijci super Iouem præparatum in rubeum, & erit ita splendidissima perseverans materia, vt opus finissimum, secundum eius gradum. Nam hæ medicinae alterant in secundo ordine, vt retuliuus.

De Medicinis albis pro Venere & Marte. Cap. XIX.

TRansemus nunc ad Veneris medicinas, & Martis, & primò de medicinis horum ad album. Sume argenti, vt supra, calcinati partem vnam, tere cum duabus partibus arsenici præparati, & vna parte Mercurij præcipitati, & imbibe cum aqua salis petrae, lithargyrii, ammoniaci, ana, quovsq; pondus suum biberit, & desicca & incera cum oleo albo, vt in alijs, quovsq; fluat, & cadit vna pars super quatuor Veneris vel Martis præparatorum. Secunda medicina fit ex Luna calcinata, & tantum Iouis calcinati & soluti, misce, desicca, & incera cum duplo horum arsenici sublimati, quovsq; fundatur. Tertia fit ex Luna calcinata, vt supra, arsenico & sulfure sublimatis & tritis, cum tantum dem salis ammoniaci, quod sublima ter ab eis, & proijce vnam partē super sex horum duorum corporum præparatorum.

De Medicinis rubeis pro Venere & Marte. Cap. XX.

Solaris verò medicina fit, vt fumus tutiaē lib. 1. calcina & dissolue in aqua vitrioli & petrae, tum cum ea aqua imbibe calcem Solis, vt bibat eius duplū distilla recipiendo aquam, & hoc quater reddendo: vltimò incera cum oleo capillorum, vel felle taurino, & viridis aeris præparato, & erit excellens, purum & laudabile. Tu autem porrige manum ad nostra dicta, aliter in vanū studes, & recipe in corde, in nostris voluminibus intentionem nostram, & videbis nos verum inuestigasse.

De Medicina tertij ordinis ad album. Cap. XXI.

Hinc verò ad tertij ordinis gradū ascendemus. Et primò de Medicina Lunari, tam pro corporibus imperfectis perficiendis, quam pro ipso Mercurio in veram Lunam coagulando. Primò dissolue Lunam calcinatam in aqua dissolutiua vt prius, quo factō, coque eam in phiala cum longo collo, non obturato ori per diem solum, vsq; quo consumetur ad eius tertiam partē aquae, quo peracto, pone in loco frigido, & deueniet lapilli ad modū crystalli fusibiles, & hoc est arg. reductum ad Mercurium nostrum fixum & fusibilem, de quo recipies vncias 4. de arsenico albo præparato vncias sex, & de sulfure præparato vncias duas, & misce simul bene terendo cum eo salis petrae, & ammoniaci, & pone in phiala cum longo collo per septimanam, & indurabitur vt pix: extrahe, & iterum incera tertia vice, & inuenies illud oleū fufum infra triudum, & cum infrigidatum fuerit frange, & extrahe, & inuenies laminam fixā fluentem vt cera, & est primus gradus. Iterum appone tantum vt prius de noua materia, & iunge cum isto fermēto, & fac vt prius, & sic tertio & quarto. Et inuenies medicinā, cuius bonitas est magna & excellens: cadit enim super decem cuiuslibet corporis, vel ipsius Mercurij in Lunam veram. Hunc autē lapidem custodi, & ratiocinare per modum à nobis traditum in Summa nostra, & peruenies ad altiora. Nec enim proposuimus, cuncta in vno solo monstrare volumine, cum liber librum exponat & declaret.

De Medicina Solari tertij ordinis. Cap. XXII.

Medicina verò Solaris fit ex Sole dissoluto, & præparato ad modū Lunæ cui appone sulfuris soluti partes tres, arsenici partem vnam, vt in sine habetur, per omnia faciendo vt in Lunari capitulo, & erit medicina tingēs omne corpus, & ipsū Mercurium in verum Solem, vel amplius, secundum modum iam tibi traditum. Lege & perlege Summā perfectionis nostram, & inuenies modum regiminis tibi ordinatum, vt in infinitum tingas, si ingenium acutum possideas, nec discurre hinc inde in diuersis Philosophorum dictis ambiguis. Nam omnes ad vnam tendunt perfectionem, tibi à nobis sufficienter traditā. Experiri poteris, si tantum valeas, sin autem, recede, quia damnum incurres, & inanitionem.

De Aquis solutiuis, & oleis inceratiuis. Cap. XXIII.

Flli doctrinæ perquire experimenta, nec desine, quia fructū in eis inuenies millecuplum, quia tibi soli hunc librum scripsi, quem complere volo cum aliquibus aquis & oleis, in nostro magisterio multum necessarijs: cum ijs sigillabimus librum nostrum de perfectionis inuentione: Et primò cum aqua nostra dissolutiua, de qua mentionem fecimus in Summa nostra, cum loquuti fuimus de Dissolutione cum aquarum acumine. Primò sume libram vnā de vitriolo de Cypro, & lib. semis salis petrae, & vnam quartam aluminis lameni, extrahe aquam cum rubigine alembici: nam dissolutiua est multum, & vtere ea in capitulis prælibatis: fit autem multò acutior, si cum ea dissolueris quartā salis ammoniaci, quia soluit Solem, sulfur & argentum. Aqua alia philosophica nostra inceratiua. Sume oleum distillatum ab ouorum albuminibus, tere cum medietate salis petrae, & ammoniaci, ana, & fit optimè, vel cum sale alckali misce, & distilla vt prius, & in quantum hoc plus reiteraueris, tanto melius inceratur: aut cum oleo tartarino, coniunge oleum prædictum, & distilla oleum inceratiuum album. Oleum inceratiuum rubeum. Sume oleum vitellorum, seu capillorum humanorum, cui adiunge tantum salis ammoniaci, & iterum distilla, & hoc ter, & erit oleum rubicundissimum inceratiuum. Oleum viridis æris fit, cum viride æris dissoluitur in aqua salis ammoniaci, & cum illo congelato admisce oleum vitellorum, & distilla, & hoc ter renouando, & habebis oleum viridis æris ad incerandum aptum & vtile. Oleum fellis fit, extrahendo à felle oleum, vt à capillis humanis, per omnia faciendo vt in alijs. Et non dico, quòd ista dent humiditatem radicalem mineralem, vt probauimus in sulfure & arsenico, sed saluant tincturam à combustione, donec ingrediatur, & postea surgunt in expresseione ignis, vt à nobis alibi narratum est. Quicumque artifex secundum dicta nostra, in hoc libro nostro tradita, perfectè & studiosè fuerit operatus, inueniet post complementum operis sui, nos verum inuestigasse, & in hoc liber nostro terminatur, qui de Inuentione veritatis seu perfectionis intitular.

GEBE.

F I N I S.

GEBERI ARABIS PHILOSOPHI SOP
 LERTISSIMI, RERVMQVE NATVRALIVM PE-
 RITISSIMI, LIBER FORNACVM AD EXERCEN-
 dam $\chi\mu\epsilon\acute{\iota}\alpha\upsilon$ pertinentium, interprete RO-
 DGERO HISPALENSI,

Præfatio, diuidens librum in tres partes. Cap. I.

ONSIDERA VIMVS consideratione non fantastica, nos to-
 tam artē tradidisse in voluminibus nostris. Sed ne ob inuidiā
 mordeamur, hunc librū Fornacum præscripsimus, in quo tra-
 ctābimus practicam manualet, tam in spirituum, quam cor-
 porum præparationibus, vt artifices leuius contingere valeāt
 ad operis complementum. Cū ergo vltima consideratio in
 rerum cognitione magis propinquarū consistat, & in modo
 operandi, & res a rebus regimine ignis extrahi possunt: Et quum ad hanc rem
 peruenire non possumus, nisi separando superflua a contento desiderato, scilicet
 cet sulfuris combustibilitates & terreitates corpus quodlibet infœdātes: Hinc
 est quod primò singulos operandi modos tractābimus, vt pote, qualis furnus
 cum suis instrumentis spectet ad quamlibet rem præparandam, vsque ad ope-
 ris complementum cum regimine ignis illi appropriato, & qualia vasa perti-
 neant ad propositum, vt artifex perficere possit suam operationem. Secundò
 quæ res præparandæ sunt, vt ex simplicibus seu commissis verū Solem vel Lu-
 nam generare valeat cum splendore. Tertio narrābimus illa quæ perfici pos-
 sunt cum alteratiuis, & quæ naturaliter alterantur cum complemēto totali: Et
 modum permiscendi cum proportione debita, & cum medicinis longo tem-
 pore ad hæc preparatis. In fine autem pertractābimus recapitulationem
 omnium experimentorum nostrorum, cum quibus peruenimus ad notitiam
 veritatis huius.

PRIMA PARS HVIVS LIBRI
 de modis operandi.

De Furno calcinatorio. Cap. II.

Flat Furnus calcinatorius quadratus in longitudine quatuor pedum, in lati-
 tudine trium pedum, & sit spissitudo parietum dimidij pedis in hunc mo-
 dum. Ponantur ergo Luna, Venus, Mars, vel aliæ res calcinandæ in patel-
 lis terreis de fortissimo luto, de quo crucibula fiunt, vt possint in ignis asperita-
 tē stare, vsque ad calcinandi totalem combustionem. Calcinatio thesaurus rei
 est, nec te tædeat calcinationis. Studeas autem in nostris voluminibus quæ di-
 ximus. Per calcinationem mundificantur corpora imperfecta, & per reductio-
 nem calcinati in solidā massam. Et tunc projiciatur medicina nostra super ea,
 & gaude.

De Furno sublimatorio. Cap. III:

Flat Furnus sublimatorius, videlicet per modum in Summa nostra de spirituum
 Sublimatione prius traditum completè secundum hanc formam.

In sublimatione sulfuris debet cooperculū sublimatoriij facere cum ma-
 gno libero cōcauo cannali interius ad modum alembici sine naso. Nam aliter
 descenderet totum sublimatum ad fundum vasis præ nimio calore. Nam in fi-
 ne sublimationis non ascendit sulfur, nisi cum expressione, vsq; ad ignitionem

aludelis, & nisi sublimatum in cannali retineretur superius cum leuiter fundatur, descenderet iterum per uasis latera, vsque ad fundū, & sic nihil inueniretur sublimatum, vt notum est expertis.

De Furno distillatorio. Cap. IIII.

FVrnus distillatorius est idem cum furno sublimatorio. Ignis autē administrandus est secundum exigentiam rei distillandæ. Modum autem sufficienter descripsimus distillatorium tam mineralium, quam vegetabilium, in Summa nostra perfectionis.

De Furno descensorio. Cap. V.

FVrnus autem descensorius fit in hunc modum. Et est apud nos inter fusores cineritiorum & cementorum mirabiliter vsitatus. Reducunt autē omnia corpora calcinata, combusta, soluta, & coagulata per hunc furnum in solidam massam: Imò cineritia & cementa, & testæ seu crucibula, in quibus sæpius fufum est argentum ad recuperationem illius metalli imbibiti.

De Furno fusorio. Cap. VI.

FVrnus fusorius, in quo omnia corpora leuiter funduntur per se, & est furnus iste multū vsitatus inter fusores monetarios, necnō & aurichalcū in his furnis funditur & tingitur cum tutia vel calamina, vt notū est expertis.

De Furno solutorio. Cap. VII.

FVrnus dissolutorius fit cum cacabo aquæ pleno cum instrumentis ferreis in quibus artificiosè tenentur alia instrumenta, ne cadant, in quibus fit omnis dissolutio, & hæc est forma furni & vasorum.

De Furno fixatorio uel Athannor. Cap. VIII.

Flat Furnus fixatorius ad modum furni calcinationis, & sit patella profunda terrea plena cineribus cribellatis. Sit autem vas cum materia fixanda bene sigillatum in medio cinerum situata, sic quòd spissitudo cinerum subtus & superius & in circuitu sit ad spissitudinem quatuor digitorū, vel secundū illud quod fixare desideras: Quia maior ignis requiritur in vno q̄m in alio fixādo. Per hunc furnum & per hanc viā peruenerunt antiqui Philosophi ad opus magisterij, quod notum est verè philosophantibus, quod per nos est satis monstratū sufficienter in libris nostris, illis qui fuerint veritatis inuestigatores. Et hæc est figura Athannor. Qui verò in huiusmodi potest magis ingeniari, non excuset se ab hoc per nostram traditionem.

SĒCVNDA PARS DE REBVS

FRAEPARANDIS.

De Preparationibus spirituum mediorum mineralium & aluminum. Cap. IX.

In hoc capitulo dicam præparationes spirituum, & primò Mercurij. Si autē perfectè desideras eum sublimare, ad librā eius pone salis cōmunis lib. duas & semis, & salis petrae librā semis, mortifica totum, simul terendo cum aceto, quovsq; nō appareat in eo de viuo aliquid, & sublima vt scis, quia vtile. Sublimatur autē Mercurius rubeus, scilicet libra vna eius, ab vna libra salis petrae & lib. vna vitrioli, cum quibus optimè teritur & sublimatur rubeus & splendidus. Sublimatur autē arsenicum, scilicet libra vna, à libra vna limaturæ Veneris, & salis cōmunis libra semis, aluminis calcinati quarta libræ vnus. Mortificantur cum aceto super ignē mouendo, quovsq; totum denigretur, & iterum imbebe, desicca mouendo, & hoc ter: sublima azymū, & vtile. Sulfur autem de coctum in lixiuio & exiccatum, sublimatur cum eisdem facibus, sicut arsenicū excepto quòd loco limaturæ Veneris ponitur limatura Martis, vel batitura squamæ eius, in vase prædicto. Sal autē ammoniacum à sale cōmuni sublimatæquis ponderibus impositis, Tutia verò & Marchalita, atq; corpora imperfe-

ctasul-

etia sublimantur, vt narratum est in Summa nostræ perfectionis. Sales verò & alumina præparantur, & bauratia, & vitriola, vt in libro nostrę Inuestigationis sufficienter scripsimus.

De Calcinatione Iouis. Cap. X.

Iupiter specialiter calcinatur sic: Sit testa magna super furnum situata, & sit a no imposito cum tantundem salis communis præparati, & aluminis rochæ calcinati. Moueas semper cum spatula ferrea perforata, quovsq; totum fuerit incineratum. Cribra & pone in igne, & sit semper ignitum, quovsq; optime dealbetur, & serua.

De Calcinatione Saturni. Cap. XI.

Saturnus eodem modo calcinatur vt Iupiter, sed calx eius rubificatur vt mî nium, quam serua.

De Calcinatione Veneris. Cap. XII.

Venus sic calcinatur: Ponitur in furno calcinationis prædicto, vel in sua limatura, vel per se, vel cum arsenico puluerizato, vel cum sulfure, inungēdo cum oleo communi, & sic calcinatur per tres vel quatuor dies igne fortissimo. Calcinatum percutit, vt cadat à tabulis, residuum calcina, calcinatū & tritum recalcina, quovsq; optime rubificetur, & serua.

De Calcinatione Martis. Cap. XIII.

Mars quidē calcinatur per eius limaturā in prædicto furno, quovsq; optime rubificatus fuerit vt puluis impalpabilis sine tactu. Et dicitur crocus Martis.

De Calcinatione medicorum mineralium. Cap. XIII.

Omnia atramenta, sales, alumina, & tutiæ genera cum tartaro, & alijs diuersis calcinantur in furno dicto Calcinatorio, cum igne medio cri, vel forti secundum exigentiam rei calcinandæ, vt patet in lib. de Inuestig. perfecti magisterij, sed omnia corpora calcinantur, vt in Testamēto nostro.

De Ablutionibus calcium corporum combustorum. Cap. XV.

Ablutio omnium corporum combustorū & calcinatorum sic fit: Habeas primò vas terreū vitreatum, magnū, impletū aqua dulci calida. Cum quā ablue calcem quamcunq; corporis calcinati, fricando sæpius, vt totū sal, & alumen dissoluatur, tunc cum residuum fecerit, euacua aquam cautē, ne aliquid de corpore exeat lotionem. Calcinatum iterum impone in aquam calidam, & reitera vt prius, quovsq; bene & perfecte ablutum fuerit, & serua.

De Vincerationibus calcium ablutorum. Cap. XVI.

Incerationes calcium ablutorum fiunt sic: Calcem ablutam desicca, post dissolue in aceti distillati libris duabus, salis cōmunis, aluminis glaciei, salis gē mæ, ana, vncias duas, & quatuor libras calcis ablutæ prædictæ, desiccata im bibe, quovsq; totam imbiberit aquam prædictam, desicca, & serua.

De Reductione calcium in solidam massam. Cap. XVII.

Reductio illius calcis ablutæ &inceratę sic fit: Calcem inceratam ablue cū vrina distillata, quovsq; extraxeris sales, & alumina cum spurcitiā corporis calcinati, qua desiccata, ipsam imbibe cum oleo tartari, in quo dissolue ad libram vnā olei, vncias duas salis ammoniaci, & vnciam vnā salis petre. Sint autē calcis libræ quatuor, & talis imbibitio fiat per vices desiccando & im bibendo, & desicca, & descende in descensorio magno, & reduc in solidā massam, corpus purgatū, à sulfureitate cōbustibili, virtute ignis calcinātis: & à ter restreitate foetida, virtute salium, quæ in reductione secum retinent terræ sæcu lentiā, corpore purificato ab immundicijs accidētālibus, quæ ei superuenerūt in minera sua. Quòd autē in radice suæ generationis ei innatū fuerat spurcitiæ palliari poterit cum medicina, cuius maior pars arg. vii. substantiam in se con tineat, vt à nobis monstratum est sæpius in Summa nostra, ad artis exigentiā,

De Solutionibus corporum præparatorum, & de eorum coniunctionibus certis, cum proportione certa, ut meliora appareant cum fulgore, post eorum reductiones. Cap. XVIII.

CVM dupliciter corpora ad perfectionem reducuntur, aut per præparationis modum, & cõmissione perfectorum cum imperfectis, aut per medicinam ad hoc præparatam: Hic verò narrabimus, quare perfectũ imperfectum perficit. Et etiam imperfectum ad perfectum reducitur cum præparationibus à nobis generaliter demonstratis: & has præparationes in hoc capitulo specialius tractare proponimus sufficenter. In primis narramus, quòd corpus, vt prædictum est, mundatum per calcinationis & reductionis modũ, vel limari oportet, vel in granulas diuidi, vt notum est: Quoniam post fusionem proijcit super tabulam minutè perforatam super aquam frigidam, dictam aquam fortiter mouendo. Et iste est modus noster. Hanc granulaturam dissolue in aqua dissolutiua nostra, quæ fit ex sale petrae & vitriolo quatum eius medium, vel limaturam eius dissolue in aquam limpidam, appone fermenti præparati tertiam eius partem, extrahe aquam & redde, & hoc septies. Et postquã reductum est in corpus, affina per suum examen, & gaudebis de hoc quod generasti. Et quia pertractauimus de corporum imperfectorum administracione perfecta, nunc speciales regulas de quolibet corpore dabimus, veriores & certas. Primò de Ioue incipientes dicimus: Postquam præparaueris Iouem & reduxeris eum, dissolue illum in aquarum acimine, quo dissoluto, vt prædiximus, ad eius nouem partes, adiunge de talck calcinato & soluto, partem vnã, aquas claras commiscendo. Hoc autem rectificata, aquam per alembicũ septies, extrahendo & reddendo. Et cum vltimò rectificatum fuerit, da ei de aqua salis petrae imbibendo & desiccando, & reduc in corpus mundum, ignitionem & cineritium expectans. Si enim arg. viu. præcipitatum & dissolutum, cum Luna dissoluta coniuxeris, & Ioui dissoluto, vt diximus, apposueris, inuenies post reductionem corpus nobile pertractatum, sub proportione prenominate. Sa turni autem regimen, completur eo præparato & dissoluto, cum tertia eius fermenti rubei dissoluti, quibus vt prius præparatis, corpus quidem pulchrum te inuenisse lætaberis. Veneris quidem regimen specialius pertractantes, narrauimus quòd eam præparatam & dissolutam rectificabis septies vel pluries, aquam ab ea distillando & reddendo. Qua coagulata, fac inde viride nobilissimum cum sale ammoniaco in aceto distillato. Illud autem viride in vase Martis rubifica & dissolue iterum, cui adiunge Lunæ præparatæ & dissolutæ tertiam partem eius, fermenti aquam post extrahendo & reddendo septies, hoc autem reduc in corpus & gaudebis. Martis autem regimen est, vt Veneris, sed propter eius maximam foeditatem nihil boni in eo expectabis. Lunæ verò regimen est, quòd eam dissoluas & coagules septies, vel ad minus quater. Et ad eam dissolutam, adiunge aquas fixas rubificantes, quas narrauimus, & inuenies corpus aptum solare, quia cum Solè conuenit, & remanet cum eo quietè. Et sit tuum adiutoriũ Venus optimè purgata & dissoluta, cum ab ea extrahatur sulfur mundissimum, tingens & fixum. Et dico tibi quòd Mercurius purificatus, & fixus, habet palliare foeditatem corporum imperfectorum: fixum verò sulfur extractum à corporibus purum, colorare cum splendore. Et ex hoc magnũ secretum tibi elicias, quòd ipse Mercurius atq; Sulfur extrahi possunt, tã à perfectis, quàm imperfectis corporibus debite præparatis. Sunt enim ad hoc adminicula, spiritus purificati & media mineralia, vt opus ad perfectionem reducatur congruè, necnon & peculiarosè multum.

TER.

De Modo perficiendi tertij ordinis. Cap. XIX.

Cum autem sufficienter pertractauimus omnes modos imperfectorum corporum cadentes in secundo ordine, nunc ad tertij ordinis metas est transeundum. Quæ autem sint medicinarum, & quales secundi & tertij ordinis, sufficienter demonstratum est in libro nostro Perfecti magisterij, ubi demonstrauimus demonstratione competenti & verâ, lapidem nostrum de Argenti viui substantia esse procreandum, & hoc sufficienter, vt theoricus speculatiuus. Hic verò practicam manifeste referabimus enodam, & est, vt studeas Lunam vel Solem resoluerè in aquam suam siccant, quam vulgus Mercurium vocat: Et hoc, vt duodenaria proportio contineat partem solam corporis perfecti. Nam si cum igne lento, hæc bene rexeris, inuenies per quadraginta dies corpus illud in meram aquam conuersum, Sginumque suæ perfectæ dissolutionis est nigredo desuper apparens. Si verò vtrumque opus albū & ruberū, perficere conaris, vtrumque fermentum per se modo iam dicto dissolue & serua. Et est nostrum Arg. viui de arg. viuo extractum, quod volumus pro fermento. Pastam verò fermentandam extrahimus more solito ex imperfectis corporibus. Et ex hoc tibi tradimus regulam generalem, quod pasta alba extrahitur de Ioue & Saturno: pasta verò rubea ex Venere & Saturno. Est autem vt in fermento corpus quodlibet per se dissoluendum.

De Regimine Iouis & Saturni. Cap. XX.

Et quia in hoc capitulo demonstrabimus regimen Iouis & Saturni: Primo innuimus quod hoc caput est ad album, & est modus talis: Accipe lib. 1. Iouis mundissimi, & funde, quò fuso impone duodecim libras Mercurij bene mundati, mouendo totum vt commisceatur, quod pone in phialâ cum collo vnus pedis, in furno Athannor: Et aliam phialam Saturni sic præparati, & subijce ignem lentum per septimanam. Et habebis pastam dissolutam, aptam ad fermentandum à fermento albo, secundum proportionem, quâ monstrabimus ad præsens. Sint pastæ Ioualis quatuor partes, Saturni tres, fermenti albi pars vna. Ista dissoluta, vt diximus, misceantur per minima, & ponantur in putrefactione, in modum dissolutionis nostræ ignis medio crâs per septem dies, quibus extractis & bene mistis, per pannum liquidiora exprime, quod verò remanens sit spissum, in Chemia bene sigillatum, pone in Athannor, sicut prius, per tempus prædictum, & sic ter, quousque biberit totam aquam suam. Tunc pone in Chemiam in furno fixationis per duodecim dies, tunc extrahe, & reduc cum reductibus. Et illud inuenies, quod antecessores nostri maximo studio inuenerunt, generans generatum. Idem autem in cineritio cum plumbo affina: Et inuenies corpus albedine perfectum, generans perpetuosum simile. Cuius expositionem vnâ cum cæteris meis antecessoribus, cum eo quod scripsimus, successoribus relinquo.

De Regimine Veneris & Saturni. Cap. XXI.

Sint pastæ Veneris libræ tres, Saturni libræ duæ, fermenti libra vna, his optime dissolutis, fiat commistio per minima, quâ serua calore, vt in albo dictum est, extrahe aquam, & quod in panno remansit, pone in Chemiam optime sigillatam per tres septimanas. Extrahe reddendo sibi tertiam partem aquæ suæ reseruatæ, & coque vt in capit. præcedenti. Et sic ter. Cum autem biberit totam aquam suam, pone in orobo ad figendum. Et cum fixum fuerit, reduc cum reductibus corpus paratum ad augmentandum & tingendum.

De Regimine Martis. Cap. XXII.

Cvm Martis solutio nimum inueniatur difficilis, propter quã, plures in dos, & diuersa etiã alia experimenta per nos facta, in fine huius libri per tractabimus. Sint ergo Martis partæ libræ duæ, Veneris libræ quatuor, Saturui lib. 4. misceantur sine fermento, & coque per septem dies, & inuenies totum siccum, fige, & pone cum medietate eius lithargyrii triti, & commisti simul in reductorio, & inuenies corpus minerale, & multum vtile, si ea sapias, quæ pertractauimus sæpe.

De Regimine Lunæ. Cap. XXIII.

Regimen Lunæ est, vt reducatur de miriera sua ad nobilius, & hoc vt dissoluas eam: de qua accipe lib. 3. Veneris dissolutæ lib. 4. fermenti dissoluti lib. 1. conijunge aquas, coque per septem dies cum lento igne, in orobo clauo, vt in Marte, cum tota aqua sua, deinde fortifica igne paulatim per alios septem dies, & sit quasi sublimationis. Sed per alios septem dies da illi parum fortiorem ignem, vt figatur tota aqua cum eo, quem puluerẽ in pauca quantitate reduc: & si retinuerit secum partẽ Mercurij, (quod leuiter scire poteris, si calcinare sciueris) bene quidem: si verò non, iterum ad figendũ impone, quo vsq; sufficiat: hoc autem reduc cum reducẽtibus rubeis: Et Lunam coloratam, transmutatam, & fixam inuenies, quam honora. Nam si bene studueris in nostris voluminibus, inuenies per considerationem nostrã, super quæ actionem suam fundare debeat verus inquisitor.

De Regimine Mercurij. Cap. XXIII.

Regimen Mercurij fit duobus modis. Primò ipsum bene lotum & purificatum, amalgamabis cum nostra subscripta proportione certa. Secundus modus est, vt ipsum distilles, & inde aquam vitæ facias. Quantũ ad primum modum, hæc est proportio. Sint Mercurij vnciæ 48. Solis vncia vna, Lunæ vncia vna, Veneris vncia vna, Saturni vnc. vna. Funde hæc corpora, primò Venerem, & Lunam, secundò Solem, tertio Saturnum. Extrahe ab igne, & sit in magno crucibulo, habeasq; dictum Mercurium bene calefactum in alio & cum indurare coeperit, infunde paulatim Mercurium, mouendo cum baculo, & reimponedo super ignem, & mouendo, quo vsq; bene fuerit amalgamatum cum Mercurio toto. Pone ad dissoluendum per septem dies, extrahe aquã cum panno, residuum fac volatile, supponendo ignem ignitionis. Istud iterum imbibe cum aqua sua tota, & pone ad generandum, iterum ad deficcandũ per quadraginta dies, & inuenies lapidem, quem pone ad figendum, & habebis lapidem augmentabilem, vsq; in infinitum. Custodi ergo hunc librum a filio tuo quia iste exponit cuncta, quæ scripsimus in diuersis libris nostris.

De Fermento Lunæ ad azymum. Cap. XXV.

Fermentum Lunæ ad azymum fit, cum Luna dissoluta fuerit, in aqua sua corrosua. Et si hanc aquam decoxeris ad tertiam, & in aere posueris per se in balneo, vel in fimo per aliquot dies, erit oleum Lunæ, & ipsum fermentum quod serua ad album.

De Fermento Solis ad rubeum. Cap. XXVI.

Fermentum Solis fit, cum Sol dissolutus fuerit in aqua sua, & decoctus, atq; præparatus secundum capitulum prædictum fermenti Lunæ: erit fermentum Solis ad rubeum, quod serua.

De Fermento fermenti tam albi, quam rubei, super Mercurium. Cap. XXVII.

Compositio medicinæ nostræ, quæ dicitur Fermentũ fermenti super Mercurium, fit per hunc modũ ad albũ: Accipe fermentũ Lunæ, quod est eius oleum

cieum, & appone duplum eius arsenici sublimati, & in aqua dissoluti, quibus appone Mercurij dissoluti quantum arsenici, commisce aquas, easque pone super ignem per diem ad incorporandum. Deinde extrahe aquam per alembicum, & redde. Et hoc quindicies sic incerando, & erit currens, vt cera fusibilis. Tunc appone tantum cera virginæ fusæ, & commisce, & projice super Mercurium lotum, secundum quod videbitur expedire. Nam illud resolutum augmentatur in virtute & pondere. Si autem ad rubeum sit hoc fermentum fermenti, dissolue Solem in aqua sua (compositiones autem omnes aquarum illarum, & aliarum rerum, sufficienter sunt tradite in libro nostro, de Perfectio nis inuentione, & dissoluendi modus, quare hic omisimus) quo Sole dissoluto ad partem eius appone duas partes Sulfuris dissoluti in eadem aqua simul, & tres partes Mercurij dissoluti. Sintque omnia ista veraciter dissoluta in aquam clarissimam, quibus mistis coque per diem, vt fermentetur, deinde extrahe aquam, quindicies semper reddendo, incera cum cera crocea virginæ, id est oleo sanguinis, vel oleo ouorum, ad medium, projice super Mercurium crudum, secundum quod videbitur tibi expedire. Scias vtiq; si hanc medicinam perfeceris, secundum modum tibi traditum in tertio ordine Summæ nostræ de Medicina Mercurij congelatiua, inuenies per reiterationem operis, & per subtiliationem eius, quod vna pars tingit Mercurij infinitas partes, in Solem altissimum nobiliorem omni Soli naturali.

Recapitulatio experimentorum authoris. Cap. XVIII.

Cum intendamus in hoc nostro volumine declarare cuncta dubia, quæ accidere possunt cuiuslibet artifici, concludam librum meum, cum omnibus veris experimentis per me probatis, & expertis. Et per has operationes veras percipere poterit inuestigator nouus, veritatē seu falsitatē rectorum diuersorum sophisticorum, ne tempus suum exponat vtiliter, & bona similiter, in falsificorum receptionibus. Et primò de spiritibus solis postea de alijs consequenter modis suis, tam de corporibus quam de spiritibus. Sed istud capitulum diuisum est in duo. Primò narramus experientiam antiquorum per nos expertam: Secundò rectificationes eorum omnium. Sed ad ea quæ sunt albedinis, est prius insistendum, pro vt nos incepimus. Bona dealbatio. *Recipe* Realgaris vnciam vnā, Argenti viui sublimati vncias tres & semis, Tartari calcinati vnciam vnā, tere & incorpora, & pone in phialam cum longo collo vnus pedis, sic quod duo digiti intrare possint, & sit lutata. & pone super ignem coopertam cum panno. Fac primò ignem lentum per quartam horæ, deinde subtus & in circuitu, augmenta ignem, quousque furnus vltierus ardescat cum ignitione, infrigidatum frange, & quod metallinum inuenieris, extrahe & collige magnam copiam: Quia iam dicam tibi modum, qualiter hæc medicina rectificetur vtiliter. Dealbatio artificiosa. Super Tutiam sublimato vnā partem Mercurij sublimati, & duas partes Arsenici sublimati quo usq; habuerit ingressum. Hoc Venerem dealbat clarè, & speciosè multum. Item alia. Cum lithargyrio dissoluto imbibe Mercurij sublimati partes tres, Arsenici sublimati partes duas, quousque fiant octo pondera. Cui adiunge Arsenici sublimati alia octo: tere simul, & funde cum oleo Tartari & dealbabis Venerem præparatam ad libitum. Item alia. Arsenicum metallinum cum tantundem calcis Lunæ, tere, & imbibe cum aqua ammoniaci, & desicca, & tere & post dissolue salē Tartari in aqua salis petre, cū quo oleo imbibe medicinam, desicca eam ter incerando, & desiccando, & gaudebis de hoc, quod nunc narrauimus. Item alia nostra. Iouem calcinatum, ablutum, & desiccatum, toties imbibe cum Arsenico metallino, cum mediètate eius Mercurij subli-

matī, quousque fundatur, & intret Venerem: nam ipsam dealbat splendidē, præparatam. Item Super Tutiam calcinatam, dissolutam, & coagulatam, sublima Arsenicum sublimatum album, sic quod Arsenici sint tres partes, Tutiaē verò vna, reiterando sublimationem super ipsum quater: nam habet ingressum cū illis: adiunge Mercurij sublimati medietatem totius, terendo & incerando quater cum aqua salis ammoniaci, petrae & tartari, ana, cum quo coagulato cementa laminas Veneris præparatas, & funde, & erit res valde pulchra. Item alia. Venerem calcinatam & inceratam tere, cui adiunge Arsenici sublimati, & dimidiā partem Mercurij sublimati: quibus bene titris, & mistis, adiunge parum de aqua Ammoniaci, incerando super marmore, post desicca & sublima, Sublimatum redde facibus iterum imbibendo. Et sic ter, in quarta vicē imbi-
be cum aqua petrae, & sublima id, quod sublimari patitur, reitera, donec fufum maneat in fundo, illud autem in cupro præparato, resplendebit cum nitore. Item. Super calcem Veneris præparatam, toties sublima Arsenicum sublimatum, quoad aliqua pars Arsenici remaneat cum eo, in asperitate ignis. Illud autem imbibitum cum aqua petrae, & vltimò inceratum cum aqua Lunae & Mercurij præcipitati, in fine cum oleo tartari rectificati, quousque fluat, Martem dealbat mirificē, et intrat secundum ordinem, si sagaciter ambulaueris in conuallibus huius artis. Dixi nanque alibi, quòd si Mercurij vbiq; præcipitati obtineat in commisto, splendidius ambulabis, præcipue si fermentum album dissolutum, cum Mercurio dissoluto, post aliqualem eius fixationem, adiectum fuerit per medium incerationis, inuenies te iuxta viam ambulasse. Et quia probauimus louem qualitercunque præparatum, in totò primo ordine totaliter inutilem, qualecunq; sibi magisterium superuenerit, etiam Saturnum & Martem: propter hoc in Summa nostra, dedimus eum medicinae tertij ordinis subferuiturum, quia excellentissimè sibi decoratur, vt sepius est probatum in Summa perfectionis nostrae, & iam infinitos modos de facto probauimus, & sciui-
mus, Aptiora tamen descripsimus de ipsius Veneris dealbatione.

Ludi Mercuriales. Cap. XXIX.

NVnc autem incipiam de Ludis Mercurialibus. Fac cementum de lithar gyrio argenteo, & sale alkali de zoza, hoc pone in crucibulo ad spissitudinem digiti, ibidem pone globum amalgamationis Mercurij & Lunae, superpone residuum cementi, vt sit globus in medio cementi. Desicca, luta, & pone in lento igne per medium diem, paulatim ignem vigorando, sicq; de vespere, vsq; ad crepusculum calere incipiat, cum modica ignitione extrahe, & in cineritio affina, & erit Luna in pondere, & surditate, & fixationem multum melior. Item. Lunam amalgama cum Mercurio, cui adiunge tantum Saturni, quantum est Lunae, pone in crucibulo alio, sic, quòd tres quartae sint vacuae, superpone oleum sulfuris, & coque vsq; ad olei consumptionem: post tene per duas horas in igne medio cri, & generabitur ibi lapis niger cum paruo rubore, hunc lapidem fac transire per cineritium, & Lunam inuenies augmentatam in pondere, surditate & fixationem. Item aliud præmeditandum. Lunam amalgamatam cum Mercurio tere cum duplo eius arsenici metallini: cui adiunge Veneris amalgamatae proportionem decuplam, Lunae scilicet & arsenici: tere totum, & fige, & reduc in corpus, & bene tibi erit.

Citrinatio Lunae. Cap. XXX.

Postquam duximus in cognitionem illorum albantium cum magisterio: Nunc ad citrinationem Lunae accedamus, specialius quam in Summa nostra. Zyniar nostrum Philosophicum ex Venere præparata deductum, dissolue

aqua dissolutionis Lung, cui adiunge medum eius Mercurij rubificati per sublimationem, & aliquantiter fixati & dissoluti, Lunæ autem dissolutæ quantum ipsum zyniar appone, quibus fermentatis per diem, extrahe aquam per distillationem & redde, & hoc decies. In fine coagula & reduc in corpus, & gaudebis ab inuento. Aliter. Solue ipsum zyniar & crocum nostrum præparatum cum Mercurij sublimatione, quousque rubescat, adiunge tantum salis ammoniaci, & sublima ter ab illo croco, quod dissolue. Sint autem crocus & zyniar ana, cui adiunge tantum de Luna dissoluta, quantum de duobus: fac vt in præcedenti inceraudo, & reduc, quia leue. Item. Alium modum tibi tradimus læuiorem. Recipe croci & zyniar dissolutorum ana, adiunge tantum auri dissoluti, incera vt prius. In fine congela, & da illi quartam eius de oleo salis petrae, & projice tantum Lunæ, & erit tinctura cum citrinali aspectu. Aliter autem & optime. Fac aquam de zyniar nostro, & de illo croco nostro, & imbe calcem Solis & Lunæ ana, quousque biberint eorum pondus. In fine incera cum oleo ammoniaci & petrae, & reduc in corpus nobile. Item. Sublima ammoniacum à viridi nostro, cui tunc adiunge crocum & zyniar, ex quibus bene commistis, sublima bis vel ter, ammoniacum extractum de prædicto, & in fine dissolue totum, cui adiunge tertiam auri dissoluti, incera vt prius, & congela: Et projice supra Solem & Lunam, ita quod Lunæ sint duæ partes, Solis autem vna, & erit bonum.

Finis libri Fornacum.

DOCTISSIMI VIRI ROGERII BACHO-

NIS DE ALCHEMIA LIBELLVS CVI

titulum fecit, Speculum Alchemie.

P R A E F A T I O.

MVLTI FARIAM, multisq; modis loquebantur olim Philosophi per sua scripta, quum velut in ænigmate, & quasi nebulosa voce scientiã quandam præ cæteris nobilem, nobis penitus obumbratam reliquerunt, & sub desperationis velo negatam omnino, & hoc non sine causa. Quare ego præcipio, vt præ omnibus aliorum scriptis, super ista septem capitula, transformationem metallorum in se continentia, mentem tuam firmiter fundes, & eorum principium, medium, & finem sæpius in corde reuoluas, & subtilitatem talem in eis inuenies, qua adimplebitur animus tuus.

De diffinitionibus Alchemie. Cap. I.

IN pluribus Antiquorum codicibus plures inueniuntur istius artis diffinitiones, quarum intentiones nos in hoc capitulo considerare oportet. Nam Hermes de hac scientia dicit: Alchemia, est scientia corporea, ex vno & per vnum simpliciter composita, preciosiora adinuicem per cognitionem & effectum coniungens, & eadem naturali commistione in genus melioris conuertens. Alius quidam dicit: Alchemia, est scientia docens transformare omne genus metalli in alterum: Et hoc per medicinam propriam, sicut patet in multis Philosophorum libris. Quare Alchemia, est scientia docens facere, & generare quandam medicinam, quæ Elixir nuncupatur, quæ quando projicitur super metalla, seu corpora imperfecta, perficit ipsa complete in momento projectionis.

De Principijs naturalibus, & procreationibus mineralium. Cap. II.

Secundò principia naturalia, & procreationes mineralium perfectè declarabo. Vnde primò notandum est, quòd principia mineralia in mineris sunt Argentum viuum & Sulfur. Ex istis procreantur cuncta metalla, & omnia mineralia, quorum multae sunt species, & diuersae. Sed dico quòd natura semper proposuit, & contendit ad perfectionem auri. Sed accidentia diuersa superuenientia transformat metalla, sicut in multis inuenitur Philosophorum libris satis apertè. Nam secundum puritatem & impuritatem praedictorum duorum, scilicet Argenti viuui, & Sulfuris, pura & impura metalla generantur, videlicet: Aurum, argentum, stannum, plumbum, cuprum, ferrum. De quorum natura, videlicet puritate & impuritate vel immunda superfluitate, & defectu, talia accipe vera. De natura Auri. Aurum quidem est corpus perfectum, ex Argento puro, fixo, claro, rubeo, & ex Sulfure mundo, fixo, rubeo, non adurente generatum, & nullum habet defectum. De natura Argenti. Argentum est corpus mundum, purum, ferè perfectum, ex Argento viuuo puro, ferè fixo, claro, & albo, & de tali Sulfure procreatum, & deficit ei pauca fixatio, & color cum pondere. De natura Stanni. Stannum est corpus mundum imperfectum, ex Argento viuuo puro, fixo, & non fixo, claro, albo in suo manifesto, & rubeo in suo occulto, & de tali sulfure procreatum, & deficit ei sola de coctio siue digestio. De natura Plumbi. Plumbum est corpus immundum & imperfectum, ex Argento viuuo impuro, non fixo, terreo, faculenno, aliquantulum albo in manifesto, & rubeo in occulto, & ex tali Sulfure adustibili ex ali qua parte procreatum, & deficit ei puritas, fixatio, cum colore & ignitione. De natura Cupri. Cuprum est corpus immundum & imperfectum, ex Argento viuuo, impuro, non fixo, terrestri, adurente, rubeo non claro, & ex tali sulfure generatum: & deficit ei fixatio, & puritas cum pondere, habetq; nimis de colore impuro, & terrestreitate non adurente. De natura Ferri. Ferrum est corpus immundum & imperfectum, ex Argento viuuo impuro, nimis fixo, terrestri adurente, albo & rubeo, non claro, & ex tali Sulfure generatum, & deficit ei fusio, puritas & pondus, & nimis habet de sulfure fixo immundo, & terrestreitate adurente. Haec ergo iam dicta Alchemista quilibet notare debet.

Ex quibus propinquius materia Elixiris fit elicienda. Cap. III.

In iam dictis, sufficienter determinata est procreatio, tam perfectorum quam imperfectorum metallorum. Nunc ad materiam imperfectam perficiendam eligendamq; redeamus. Cum ex capitulis praecedentibus satis notum sit, quòd ex Argento viuuo & Sulfure cuncta procreantur metalla, & quomodo ipsorum impuritas immundiciaque corrumpit, & cum nulla res metallis adhiberi debeat, quae non ex ipsis sit composita seu orta, satis nobis apertè relinquitur, quòd nulla res extranea, quae ex his duobus non sumpsit originem, potens est & sufficiens ipsa perficere, vel eorum transmutationem facere nouam. Quare admirandum est, quòd aliquis prudens suam fundat intentionem super animalia, siue vegetabilia, quae valde sunt remota, cum inueniatur mineralia satis propinqua. Nec credendū est omnino, quòd aliquis Philosophorū, posuerit artem in praedictis remotis, nisi similitudinarie. Sed ex praedictis duobus fiunt metalla cuncta, & nihil eis adhæret, nec eis coniungitur, nec ea transmutat, nisi quod ex illis est. Et sic de iure oportet nos accipere Argentum viuum & Sulfur, pro lapidis nostri materia. Nec Argentum viuū per se solum, nec Sulfur per se solum, aliquid generat metallum, sed ex amborum commissione diuersa metalla diuersimodè procreantur, & mineralia multa.

Ergo

Ergo ex amborum cōmiftione materia noſtra conſtat eligenda. Sed finale noſtrum ſecretum, eſt excellentiſſimum & maximè occultum: Ex qua re minerali debeat fieri propinquius & vicinius: Et hoc ipſum eligere ſollicitè tenemur. Pono igitur, quòd eligatur materia noſtra, primò ex vegetabilibus, vt ſunt herbaræ, arbores, ſiue omne progrediens è terra. Tunc oportet inde prius fieri Argētum viuum, & Sulfur, per longam decoctionem, à quibus, & à quorum operatione excuſamur: Cum nobis natura proponat Argētum viuū & Sulfur. Et ſi eligeremus ex animalibus, vt ſunt ſanguis humanus, capilli, vrina, egeſtiō, oua gallinarum, & omnia quæ ex animalibus procedunt, oporteret etiā ex ipſis fieri Argentum viuum & Sulfur decoquendo, à quibus excuſamur, vt prius. Sin eligeremus ex medijs mineralibus, vt ſunt omnia genera Magnetiſiarum, Marchaſitarum, Tutiarum, Atramentorum, ſeu vitriolorum, aluminum, Baurach, ſalium, & aliorum multorū, oporteret ſimiliter, vt ex prædictis, Arg. viuū inde fieri & Sulfur decoquendo, à quibus, vt ab alijs præcedentibus excuſamur. Et ſi eligeremus aliquem ex ſeptem ſpiritibus per ſe, vt ſolum Argentum viuum, aut Sulfur ſolummodò, aut Argentum viuum, & vnum è duobus Sulfuribus, aut Sulfur viuū, aut auripigmentum, aut Arſenicum citrinum, aut rubeum ſolum vel compar, nequaquam perficeremus, quia cum nunquam natura perficit aliquid, ſine amborum commiſtione æquali, nec nos, à quibus tunc, vt à prædictis Argento viuo, & Sulfure, in ſua natura excuſamur. Finaliter, ſi eligeremus ipſa, quodlibet, ſicut eſt, oporteret nos commiſcere ſecundum debitam proportionem, quam humanum ignorat ingenium, & poſtmodum decoquere, ad coagulationem in ſolidam maſſam. Et ideo excuſamur à receptione amborum in ſua propria natura, videlicet Argenti viui & Sulfuris, cum ignoremus dictarum proportionem, & inueniamus corpora in quibus inuenimus prædicta proportionata, coagulata & coadunata debito modo. Hoc ſecretum tene ſecretius. Aurum eſt corpus perfectum & maſculinum, ſine ſuperfluitate aliqua aut diminutione. Et ſi imperfecta, ſola liquēfactione ſibi commiſta perficeret, eſſet Elixir ad rubeum. Argentum eſt etiā corpus ſerè perfectum & foemineum, quòd ſi etiā imperfecta ſerè perficeret ſola fuſione vulgari, eſſet Elixir ad album, quod non eſt, nec eſſe poteſt, quia ſolummodò perfecta ſunt. Quòd ſi illa perfectio eſſet commiſcibilis imperfectis, non imperfectum cum perfectis perficeretur, ſed potius illorum perfectio cum imperfectis diminueretur, & imperficeretur. Sed ſi eſſent pluſquam perfecta, vel in duplo, vel in quatruplo, centuplo, vel vltra, interim perficerent imperfecta. Et quia natura ſæper operatur ſimpliciter: Perfectio in eis ſimplex eſt, & inſeparabilis, & incommiſcibilis, * nec arte ad opus abbreviandum ponerentur in lapide pro fermento, & reducerentur tunc in priſtinum, quū ſummè volatilis ſuperat ſummā fixi. Et quia Aurum eſt corpus perfectum, ex Argento viuo rubeo, claròque, & ex tali Sulfure, ideo non eligimus ipſum pro materia lapidis ad Elixir rubeum, eo quòd ita ſimpliciter eſt perfectum, ſine mundificatione ingenioſa, & tam fortiter digeſtum, & coctum naturali caliditate, quod cum igne noſtro artificiali vix in Aurum & Argentum operari valeamus. Et quanuis natura aliquid perficiat, tamen intimè mundificare, ſeu perficere, ac purificare ignorat, quia ſimpliciter operatur ſuper illud, quod habet. Quare ſi eligeremus Aurum vel Argentum pro materia lapidis, vix aut difficilius inueniremus ignem in eis agentem. Et licet non ignoremus ignē tamē ad intimam ſui mundificationem & perfectionem peruenire non poſſemus, propter ſui fortiſſimam compactionem, & compoſitionem naturalem: quare excuſamur à receptione primi ad rubeum, ſeu ſecundi ad album, cum inue-

niamus rem, vel corpus aliquod, ex tam mundo, vel mundiore sulfure, & argēto viuo, super quod natura parum, vel minimum est operata, quod cum igne nostro artificiali, & experientia artis nostrae, ad congruam sui decoctionem, mundificationem, colorationem & fixationem cum ingenioso nostro opere, super hoc continuato, valemus peruenire. Eligenda est ergo materia, in qua est argentum viuum mundum, purum, clarum, album, & rubeum, non ad complementum perductum, sed commistum aequaliter & proportionabiliter, per modum debitum cum sulfure tali, & in massam solidam congelata, vt cum ingenio & prudentia nostra, igneque nostro artificiali ad mundiciam sui intimam & ad ipsorum puritatem peruenire possimus, & talem effi cere, quod ipsa post operis complementum sit millies fortior & perfectior, quam ipsa cor pora simplicia caliditate naturali decocta. Esto igitur prudens. Nam si in capitulis meis subtilis & ingeniosus fueris, in quibus manifesta probatio ne, & aper te materiam lapidis cognoscendam demonsttraui, gustabis illud delectabile, su per quod Philosophorum intentio cadit tota.

De modo agendi, & igne moderando, & continuando. Cap. IIII.

CRedo te inuenisse, si non es durissimae ceruicis, & velo ignorantiae totaliter perfusus, vel insipientiae, per verba iam dicta, certam Philosophorum materiam, lapidis benedicti peritorum, super quam operatio Alchemiae est adhibenda, cum imperfecta conamur perficere, & hoc cum plusquam perfectis. Et cum nobis natura tradidit imperfecta solummodo cum perfectis oportet nos, plusquam perficere materiam in capitulis notam cum nostro opere & labore artificiali. Et si ignoramus agendi modum, quid est in causa, quod non videmus qualiter natura, quae olim metalla perfecit, frequenter operatur? Videmusne quod in mineris per continuatam caliditatem quae in montibus mineralium est, aequae grossities in tantum decoquitur & inspissatur, vt fiat per tempus arg. viuum? Et ex pinguedine terrae per eandem decoctionem & caliditatem generatur sulfure? Et quod per illam caliditatem perseueranter super ipsa continuatam, ex praedictis secundum ipsorum puritatem & impuritatem, cuncta generantur metalla? Et quod natura tam perfecta quam imperfecta cuncta, sola decoctione perficit, siue facit metalla? Omnia dementia, quid vos, rogo, cogit per aliena regimina melancholica & fantastica velle perficere praedicta? Quemadmodum quidam dicit: Vt vobis qui vultis superare naturam, & metalla plusquam perficere nouo regimine seu opere orto ex capitositate vestra insensata. Et Deus naturae dedit viam linearem, scilicet decoctionem continuam, & vos insipientes ipsam imitari spernitis, vel ignoratis. Item. Ignis & azot tibi sufficiunt. Alibi. Calor omnia perficit. Et alibi. Coque, coque, coque, & non te tædeat. Et alibi. Fiat ignis vester blandus & mitis, qui per singulos dies semper aequalis ardendo perduret, nec inuale scat, sin aliter, sequetur maximum damnum. Et alibi. Patienter & continue. Et alibi. Tere ipsum sepe vicibus. Et alibi. Scias quod vna re, videlicet lapide, vna via, scilicet coquendo & vno vase totum magisterium terminatur. Et alibi. Igne teritur. Et alibi. Hoc opus multum creationi hominis assimilatur. Sicut enim infans in principio leuioribus nutritur cibis, ossibus autem confortatis, semper fortioribus: Sic & magisterium istud, primo indiget igne lento, quo semper in decoctionis essentia qualibet est agendum. Et quanuis semper loquamur de igne lento, reuera tamen sentimus, quod in operis regimine paulatim & vicissim vsque ad finem augmentandus & maiorandus est ignis.

De

De Qualitate uasis atq; fornacis. Cap. V.

TErminum, modumq; agendi iam determinauimus, nunc de vase ac fornace, qualiter & ex quibus fieri debeant, audire licet. Cum natura naturali igne in mineris metalla decoquat, decoctionē illā sine vase ad hoc apto denegat. Et si naturam sectari proponimus in coquendo, quare vas eius esset reijciendū? Videamus ergo primò, qualis locus sit generationis metallorū. Manifeste percipitur in mineralium locis, quòd in fundo montis est calor, & qualiter perdurans, cuius natura est semper ascendere, qui in ascendendo semper desiccatur ubiq; & coagulat aquā spissiore, seu grossiorē in ventre, seu uenis terre siue montis absconditā in arg. uiuum: Et si illius loci pinguedine mineralis ex terra huiusmodi calefacta fuit congregata in uenis terræ, currit per montem, & est sulfur. Et ut uidere licet in uenis predictis illius loci, illud sulfur ex pinguedine terræ, ut prædictum est, generatum, obuiat etiam arg. uiuo (ut etiam scriptum est) in uenis terræ, & aquæ spissitudinem mineralis procreat. Ibi per calorem in montem æqualiter perdurantem, longo generantur tempore diuersa metalla, secundum loci diuersitatē. In mineralium uerò locis inuenitur caliditas semper durans. Ob hæc de iure nobis notandum constat, quòd mons mineralis exterius est ubiq; clausus in se ipso & lapideus, quia si calor exire ualeret, nequaquam metalla procrearentur. Si ergo naturā imitari intendimus, habemus necesse tali modo furnum, ad instar montium, non magnitudine, sed caliditate continua prouidere, ita quòd ignis impositus, cū ascendit, exitū non inueniat, & reuerberet calor was, materiā lapidis continens in se, firmiter clausum. Quòd vas rotundum debet esse cum paruo collo, de vitro, uel de terra aliqua, naturā siue compactionem uitri representantem, cuius os cum tali cooperitorio, & bitumine debet esse signatum uel sigillatum. Et sicut in mineris calor immediatē non tangit materiā sulfuris, & arg. uiui, quia terra montis inter est ubiq;: sic immediatē ignis tangere non debet vas in se materiā continens prædictorū sed in alio uase similiter clauso, illud est ponendum, ut ita materiā superius & inferius, & ubique sit, melius & aptius, calor temperatus attingat, unde Aristoteles dicit in Lumine luminum, quòd Mercurius in triplici uase est coquendus, & quòd vas de vitro sit durissimo, uel, quòd melius est, de terra naturam uitri possidente.

De Coloribus accidentalibus & essentialibus in opere apparentibus. Cap. Vi.

EXquisita lapidis materia, modum agendi certum cognosces, per quem modum, per quod regimen lapis decoquendo, in coloribus diuersis sæpius transmutatur. Vnde quidā ait: Quot colores, tot nomina. Secundū diuersos colores in opere apparentes, per Philosophos eius nomina uariata sūt. Vnde in prima lapidis nostri operatione, est putrefactio appellata, & sit lapis noster niger. Vnde quidā dixit: Cū inueneris ipsum nigrum, scias quòd in nigredine illa albedo occultata est, & tunc oportet illā extrahere à subtilissima illa nigredine eius. Post uerò putrefactionē rubescit, nō rubedine uera, de quo quidā ait: Sæpius rubescit & sæpius citrinescit, & sæpius liquefit, & sæpius coagulatur, ante ueram albedinem. Et seipsum etiam dissoluit, seipsum coagulat, seipsum putrefacit, seipsum colorat, seipsum mortificat, seipsum uiuificat, seipsum denigrat, seipsum dealbat, seipsum rubore decorat cum alcedine. Fit etiam uiridis, unde alius ait: Coque cum donec natus uiridis tibi appareat, & est eius anima. Et alius. Scias quòd in uiriditate anima illa dominatur. Apparet etiam ante albedinem color pauonis, unde quidā sic ait: Scias quòd omnes colores qui in mundo sunt, aut excogitari possunt, apparent ante albedinem, & deinde albedo sequitur uera, unde quidā ait: Cum autem purus de-

coquatur donec veluti oculi piscium elucescat, eius vtilitas expectanda erit, & tunc lapis in rotunditatem est congelatus. Alius autem ait: Cum inueneris albedinem supereminentem in vase, esto certus quod in albedine illa rubedo occultata est, & tunc oportet te illam extrahere: veruntamen coque, donec totum rubeum fiat. Est enim inter veram albedinem & veram rubedinem, quidam cineritius color, de quo dicitur: Post albedinem errare non potes: nam augmentando ignem ad cineritium peruenies, de quo alius dicit: Ne cinerem vilipendas, nam Deus reddet tibi liquefactum. Et tunc vltimò Rex diademate rubeo coronatur, NVTVDEI.

De Modo proijciendi medicinam super quolibet imperfectorum. Cap. VII.

REI promissæ finem perfectæ compleui, videlicet magisterij magni, ad Elixir excellentissimum rubeum & album faciendū. Finaliter de modo profectionis, quæ operis est complementum, & laticia desiderata & expectata, tractare nos oportet. Et rubeum quidem Elixir, citrinat in infinitum, ac omnia metalla transmutat in aurum purissimum. Album verò Elixir dealbat vsq; in infinitum, & quodcunq; metallum ducit ad albedinem perfectam. Sed sciendum est, quod vnum metallum magis est remotum à perfectione quàm aliud: Et aliud propinquius alio, & vicinius. Et quantum quolibet metallum per Elixir ad perfectionem reducatur, tamen leuius, citius, & melius, & perfectius propinqua reducuntur, quàm multum remota. Et cum inueniamus metallum propinquum & vicinum perfectioni, excusamur per ipsum à multis remotis. Quæ verò metalla remota & propinqua, & quod propinquius & vicinius perfectioni sit, in capitulis meis, si sapiens & ingeniosus fueris, satis aperte inuenies, & veraciter determinatum. Et proculdubio qui in hoc meo Speculo intantum est ingeniatus, quod sua industria inuenire scit materiam veram, bene sapit super quod corpus ad perfectionem sit proijcienda medicina. Nam præcursores istius artis, qui eam per suam Philosophiam inuenerunt, demonstrant digitis satis manifestè viam linearem, & denudatam cum dicunt: Natura naturā continet: Natura naturam superat: Et natura obuians suæ naturæ lætatur, & in alienas transmutatur naturas. Et alibi. Omne simile applaudit suo simili, quia similitudo dicitur causa amicitiae, de quo multi Philosophi notabile secretum reliquerunt. Scias quod anima corpus suum citò ingreditur, quæ cū corpore alieno, nullatenus coniungitur. Et alibi. Anima enim citò corpus ingreditur suum, quam si cum alieno corpore coniungere statueris, incassum laborabis: Nam & ipsa vicinitas magis est lucida. Quia enim corporea, in regione sunt incorporea, & eueniunt, & incorporea corporea, & in complemento totum corpus sit spirituale fixum: & quia Elixir illud spirituale euidenter, siue album, siue rubeum ultra naturā suam tam multum est præparatum & deductum, non est mirum, quod incōmiscibile est corpori, super quo solummodo proijcitur liquefacto. Graue est etiā proijcere super mille milia & ultra, & illa incontinenti penetrare & transmutare. Quare vobis vnum secretum magnum & occultum iam tradam. Commiscenda est pars vna cum mille corporis vicinioris, & hoc totum includatur firmiter in vase apto, & pone in furno fixationis, primò cum igne lento, & semper augmentando ignem per tres dies, donec inseparabiliter sint coniuncta. Et hoc est opus trium dierum. Tunc iterū & finaliter proijcienda est pars quælibet istius vna super alias mille partes cuiuslibet corporis vicinioris. Et istud est opus vnus diei, seu vnus horæ, vel momenti. De quo semper mirabilis est laudandus Deus noster in æternum.

FINIS.

RICHARDI

RICHARDI ANGLICI LIBELLVS VTILIS.

ſumus Rēgi Xpoſuitas, Cui titulum fecit, Correctorium.

Prefatio, quomodo ars imitetur naturam. Cap. I.

Cum omnis rerum emendatio illius rei naturam augmentet, cuius est: Ideo in multis Philoſophorum datis, per artem emendatur natura, vltra ſuum motum, quem habuit in prima forma. Et tamen nulla res laborare potest, niſi mediante natura, cum ipſa natura in arte occulte & intrinſecē labore et per artis adminiſtrationem: per hoc ſequitur, emendationem naturæ virtutis eſſe augmentationem, & artis laborem, illius rei emendationem. Quoniam natura perficit ſuum gradum, quem naturaliter perficere potest, & illum præterire nequit, niſi ipſa natura impedita fuerit per artis impedimentum. Quauis enim ars naturam non tranſcendat, faciens nouam naturam, per ſimplicem laborem, tamen ars tranſcendit naturam, quoad illam naturam, quam potest proprie ſubtiliſare. Et ideo dicitur: Ars imitatur naturam, non quod nouam ædificet, ſed quod illius naturæ virtutem ſubtiliet. Ad hæc incipit ars proficere, vbi natura deficit, ſubtilem naturam in re incluſam detegere, & ipſam manifeſtare. Cum natura generat metalla, tincturas generare nequit, quauis bene tincturam in ſe plenam occulte contineat. Vnde Philoſophus: Natura continet in ſe, quibus indiget, & non perficitur, niſi moueatur arte & operatione. Quare in noſtro opere ars non eſt aliud, quam adiuuamen naturæ. Quod patet in multis artium operibus Laicorū: Vbi natura primūm producit lignum: Secundò, vſtio ignis de ligno cinerē: Tertio ars de cinere vitrum. Et hoc totaliter intelligendum eſt. Si in cineribus iſta prima materia vitri occulta non fuiſſet, ars nequaquam vitrum inde produxiſſet, aut perfe-ciſſet, ſine natura præhabita. Et ſic perpendes, quod e nullis rebus aliquid elici potest, quod in ipſis non exiſtit: Ideo omnis ſpecies, in ſua ſpecie, & omne genus, in ſuo genere, & omnis natura, in ſua natura, naturaliter virtutis affectat augmentū, & fructum aſſert iuxta naturam ſuam, & non in alia natura ſibi contraria, cum omne ſeminatum ſuo ſemini correfpondeat, hoc dicimus quo ad generationem. Non generatur ab homine, niſi homo, nec ab aliquo tali, niſi ſimile ſibi, & quo ad naturam imitandam per artem, non facit hoc aliqua res ſimpliciter laborans per miniſterium naturæ, niſi per naturæ illius complexionem: quoniam ſi aliena natura peior introducitur, immediate ars ſimpliciter non imitatur naturam, ſed illæ peiores naturæ extraneæ inſciant illam naturam, & ſtatim non ſit ex ea, quod fieri credebatur: Quoniam omne peius laborans in aliqua re, nititur melius deſtruere, & omne melius laborans in aliqua re, nititur peius perficere. Et ideo vnicuique artifici naturam imitari nec eſſe eſt, & illius naturam cognoscere, cuius rei naturam ars ſua imitatur, alioqui fa-tuē per artem, ipſe naturam dignoſcitur emendare.

Studium Philoſophiæ eſſe neceſſarium ad hanc artem. Cap. II.

Studium ſecundum doctores amouet ignorantiam, & reducit humanum intellectum ad veram ſcientiam, & cognitionē cuiuslibet rei. Ergo in primis neceſſe eſt, per ſtudium huius ſuauiſ operis, ſcientiam acquirere, & per Philoſophicā dicta ingenium acuere, cum in ipſis ſit cognita via veritatis. Si ergo laborantes laborem non deſpexerint, fructum inde proueniētem dulciter guſtabunt. Qui verò ſtudere adhorruerint, laborando perpendant in ſuis cogitationibus: Vtrum ars ipſorum ſit naturæ imitatio, præcipue illius rei, cuius naturam ars illorum emendare debet, Nam præter naturæ imitationem

impossibile est ipsis secreta Philosophorum ad perfectum finem perpetrare: Sicut de his loquitur Philosophus. Hi transeunt ad practicam, sicut asinus ad fœnum, nesciens ad quid porrigat rostrum, nisi in quantum sensus exteriores, sine intellectu, per visum & gustum ad pabula deducunt. Sic ipsi asini sine veris principijs, & studijs fructuosus, ac naturarū cognitione, quærunt perficere opera naturæ, & secretum secretissimum totius naturalis Philosophiæ, ac opus optimum, quod hominem ornat moribus, ditat beneficijs, auxiliatur pauperi, & corpus humanum incolume conseruat præbens ei sanitatem. Et postea subditur, de illius occultæ naturæ medicina. Et ideo omnes huius artis beneficium diligentes, studijs insistere tenentur, & ex libris veritatem exhaurire, & non ex fabulis fictis & operibus mendosis, cum hæc ars nullatenus veraciter inueniatur (quanuis hominibus multæ sophisticatione appareant) nisi post terminum studiij, & Philosophicorum dictionum cognitionem, seu per scientis fidelem informationem cum docetur. Qui enim in legendis libris desertiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit. & ultra, Non bene potest de leui practicæ assuescere, cuius mens in studijs renuit desudare.

De Principijs naturalibus. Cap. III.

NON est autem hæsitandum, hanc artem habere vera principia naturalia, cum ipsa natura corpora metallica formet in minera, quod patet per Aristotelem quarto Meteoron, ubi distinguit corpora mineralia in quatuor species: In lapides, in liquefactiua, in sulfura, & sales: Et horum quædam sunt raræ substantiæ, & compositionis debilis, & quædam fortis substantiæ, & quædam eorum ductilia, & quædam non. Et quæ illorum rationes generationis sint, patet ibidem, ergo hic non est necesse poni.

Quot sint partes Mineralium. Cap. IIII.

Distinguntur autem corpora mineralia specialiter in duas partes, scilicet in partem metallicam, id est metalla, quæ originem ex Mercurio ducunt vt Aurum, Argentum, Cuprum, Stannum, Plumbum, & Ferrum, & dicuntur mineralia maiora: Et in partem mineralem, quæ originem ex Mercurio non ducunt, vt sales, atramenta, alumina, vitriolum, arsenicum, auripigmentum, sulfur, & similia, & dicuntur mineralia minora, sunt tamen corpora non metallica: quum manifestum sit, quod maiora mineralia, id est, corpora metallica, originem habeant ex sulfure & argento viuo, secundum magis & minus depurato. Et nunc ponam differentiam eorum generationis, & dicam vnde originem habeant, quod tamen sufficienter patet in multis Philosophorum libris.

De Metallis, quæ originem ducunt ex Mercurio in genere. Cap. V.

SVNT autem ductibilia, omnia liquabilia metalla, quæ originem ducunt ex Mercurio. Nam materia eorum, est substantia aquea, mista cum substantia terræ, commistione forti, & non potest vnum ab altero separari: quare congelatur substantia aquea illius cum frigore magno post actionem caloris, & ideo ductibilia sunt, & fabricabilia. Sed non congelatur sola aqua, nisi siccitate, quæ alterauit aqueitatem & terrestreitatem, cum in ipsis humor non est nimis vntuosus: nam congelatio eorum est ex siccitate terrestri, ideo non facilliter soluitur, nisi per actionem caloris vehementem in ipsis, secundum quod sunt fortius ac fortius commista.

Quomodo Metalla ex Mercurio fiant, in specie. Cap. VI.

RERUM natura omnium liquabilium genera, naturaliter operata est ex Mercurio, vel argento viuo, & sui sulfuris substantia, eo quod proprium est argenti viui quod coagulatur ex vapore, siue ex calore sulfuris
albi

albi, vel rubei non vrentis. Vnde Aristoteles in quarto Metheoron: Si sulfur album non vrens fuerit, congelat Mercurium in argētum bonum. Si sulfur purum cum rubore clarum, & in eo vis igneitatatis simpliciter non vrentis, congelat Mercurium in aurum purissimum, quoniam omne siccum naturaliter ebibit suum humidum, vt in suis partibus sit consumatum. Vapor ergo sulfuris, argentum viuum coagulantis ex sua substantia, est terreus, subtilis, acereus, decoctus, & digestus à commistione prima sibi vnita à coctione caloris. Postea eleuata, decocta & digesta, donec habeat vim sulfuream coagulandi Mercurium in corpora metallica, secundum quod sulfur fuit simplex vel adurens, quod perfectionem vel imperfectionem in metallis causat, vt postea apparebit. Exemplum de his, quod ipsorum prima materia, sit argentum viuum, quoniam quum liquefit per calorem, cōuertitur in ipsum. Certum quispe est, ipsa antea fuisse argentū viuum, quia omnis res, de eo, in quod resoluitur, est. Nam glacies conuertitur in aquam calore mediante, necessarium est ergo, prius aquam a glaciem fuisse.

De Generatione Sulfuris, Mercurij, & quæ ex eis oriuntur metalla, in generali, & quomodo perfecta ab imperfectis differant. Cap. VII.

Hic notandum est, quod Sulfur provenit ex pinguedine terræ, in minera per temperatam decoctionem inspissata quousq; induret & sicca fiat. Et cum indurata fuerit, Sulfur vocatur. Argentum verò viuum in sua radice prima, est compositum ex terra alba, subtili, nimium Sulfurea, cum aqua clara fortiter admista, & vnita tali vnione per minima, quousq; humidum temperetur à sicco, & siccum ab humido æqualiter, donec fiat substantia vna, non quiescens in superficie plana, nec adhæreat tangenti propter siccitatem, quæ alterauit aqueitatem in ipso. Est autē homogenium in natura, quia aut totum remanet in igne, & fixum, aut totum euolat in fumum, cum sit incom bustibile & æereum, & hoc est signum perfectionis: & ideo cum postea de terra sulfurea decurrit, calefactum superius ascendit. Vnde in sua natura est, vt per calorem sublimetur. Veruntamen continua sublimatione nimium sublimando depuratur, decoquitur, & inspissatur, ac per sulfur album & rubeum gradatim congelatur, quod quidem Sulfur dissoluitur multoties, & postea congelat argentum viuum, & illius sublimatione inceratur caloris actione, donec vix in millibus annorum successiuè, & operatione naturæ in perfectum metallum congelatur. Et sic quidem ipsa natura in vasis mineralibus, mediante calore, operatur metalla. In istis ergo operibus naturam imitari oportet quicumq; vult medicinam perficere ad imperfectorum perfectionem, licet ista corpora differant in compositione sua ab argento viuo, quæ ab eo generantur eodem modo, quo ipsum fuerit purum vel impurum, & Sulfure mundo vel immundo, sibi extraneo, vt dictum est. Si enim argentum viuum coagulatur à Sulfure albo, nō vrēte, erit argentum. Si coagulatur ex Sulfure puro, in quo est vis igneitatatis, similiter non vrentis, erit aurum. Si verò Sulfur fuerit malum & debile, & Mercurius bonæ substantiæ, conuertit ipsum in æs. Si verò argentū viuum fuerit porousum, terreum, & immundum, & Sulfur etiam immundum, foetidum & terreneum, & fixæ substantiæ, fit ex ipso ferrum, quod postea non funditur. Stannū verò videtur argentum viuum bonum habere, Sulfur verò malum, non bene mistum, & quasi non bene congelatum. Plumbum verò habet argentum viuum malum & grossum, mali saporis & foetidum, ac debilis virtutis: Vnde assidue per ignis violentiam corrumpitur. Sic differunt corpora metallica ab argento viuo, secundum quod ipsis inest Sulfur extraneum, vel adurens, vel simplex. Et sic consideratur, quæ virtus sit in ipsis. Cum enim multa quantitas

Sulfuris fit infectio, & multa quantitas arg. viui in ipsis dignoscitur esse perfectio, cum sit incombustibile & aerium, quoniam Sulfur comburitur & comburitur, & perfectionem omni tempore impedit. Hæc de verbo ad verbum sunt Philosophorum dicta super Aristotelem in quarto Meteoron. Credendum est autem, quod ipsorum Philosophorum veritas in aliquo mendacio nunquam est reperta. Sic faciens ars sequitur viam naturæ, ex quibus elici veritas potest, nec est credendum fabulis fictis, nec operibus mendosis, ab opere naturæ omnino extraneis, vt dicitur: Qui credit in mendacium, & non secretis Philosophorum, perdit tempus cum opere, & labores.

De formatione Mineralium, quæ originem ex Mercurio non ducunt Cap. VIII.

Sunt autem media mineralia secundum quod dictum est, quæ originem ex Mercurio non ducunt, id est, ex Mercurio propinquo, & debilis substantiæ, & horum quædam sunt sales, quæ liquefiunt humido faciliter, vt alumë & chalcanthū, sal simplex, & sal ammoniacus, sal petreæ lapidis, & omnia genera salium. Et quædam sunt vinctuosa, nec liquefiunt solo humore faciliter, vt auripigmentum, arsenicum, sulfur, & alia sulfurea. Nam aqueitas sulfurorū est cōmixta cum terra viscosa, commistione forti, cum feruentia calorīs, donec facta sunt vinctuosa, & postea coagulata sunt ex frigore. Atramenta verò composita sunt ex sale & sulfure & lapidibus. Creditur in eis esse vis mineralis aliquorum liquabilium, quæ ex eis fiunt, vt chalcanthū & calcatar, quæ generantur ex maioribus granis atramenti, & non soluantur, nisi soluatur faldedo cum ipsis, quæ est in ipso sulfure, & postea congelatur in frigore, & istud iam accipit vim mineralem, ab aliquibus corporibus naturaliter in terra: quod accipit vim ferream erit rubeum, vel terreum, & calcatar. Quod autem vim aream accipit, hoc erit viride æris, vel chalcanthum. Vnde est possibile ista duo, scilicet calcatar & chalcanthum ab ipso generari. Quauis autem omnia prædicta participant in vi minerali cum metallis, tamen corpora metallica artificialiter ex ipsis fieri non possunt, cum alterius sint naturæ, & cum eis ex vna materia propinqua originem non duxerint. Non tamen nego, quin cum ipsis possint metalla purgari aut dissolui, ac sophistica forma per ea introduci, vt in ipsis errent homines. Potest quoque plumbi nigredo siue immundicia abstergi, veruntamen plumbum semper manet plumbum, quauis videatur argentum, & introducant in eo nouas qualitates alias, vt appareat argentum. Sic artifices etiam possunt facere congelationes per ea, id est, ex Mercurio humidum extrahere cum rebus siccis, vt videatur Mercurius coagulatus, sed ista coagulatio est pessima. Philosophorum autem coagulatio, non humidum exiccat, sed Mercurium suę radicalis humiditatis consumptione coagulat. Audi quid dicat Aristoteles: Sciunt artifices Alchemie, species rerum transmutari non posse, sed similia illis facere possunt, & tingere rubeum citrino, & album tingere colore rubeo, donec fiat multum simile auro, vel argento, vt hi qui coniungunt stannum, cuprum, & Mercurium, & inde faciunt aurum sophisticum. Sic expolitio, per minora mineralia non est impossibilis, aut vapor calorīs, ponderis, etiam dimi nutio contra hæc non stant, sed contra verum aurum & argentum, quæ nequaquam in natura & arte conceduntur fieri, nisi reductione corporum in primam materiam: sic species rerū transmutari possunt, vt postea Aristoteles subdit, & hoc non fit per solam liquefactionem, sed per congelati Mercurij resolutionem cum admistione sui spiritus, corpus in Mercurium transformatur.

De

De generatione Sulfuris vulgi, & simplicis, & Mercurij. Cap. IX.

Cum iam dictum sit, quod sulfur in metallis est impedimentum, nunc pono differentiam in Mercurij generatione & sulfuris, quanuis ex vtraque parte caufent metallum, scilicet Mercurius essentialiter, & sulfur ex parte accidentali, tamen illud sulfur adhuc est duplex, viuum & adurens. Viuum caufat metalla, quanuis vnum differt ab alio secundū quod plus exiit viscolitate terræ infectum, cum tamen sulfur simplex viuum, caufans aurum & argentum non est nisi vapor calidus & siccus, generatus ex purissima siccitate terrestri, in quo omnibus modis prædominatur ignis, & illud dicitur elementum cum Mercurio metallorum. Sed generatio sulfuris vulgi differt à generatione Mercurij, vt dictum est, quod aqueitas sulfuris vulgi est commista cum terrestriate viscolissima, cū feruente calore, & facta sunt vnctiuosa. Sic generatio Mercurij differt in parte secunda à generatione sulfuris istius, cum sit generatus ex terra subtilissima, albissima, sulfurea, cum limpidissima aqua, quam terra parit, admisione fortissima, ita quod vnum ab altero separari non possit, donec nõ quiescat in superficie plana, nec adhæreat tangenti propter siccitatem terræ, quæ alterat aqueitatem ratione fortis admisionis, & ideo est elementum cum sulfure simplici, omnium ductibilium. Vel proprie, simile est aliquibus ductibilibus, & ideo propter concordiam aliquam ipsorum generationum, commiscetur sulfur Mercurio, & vnum alterat aliud in natura. Quare vnumquodque corpus metallicum, in se sulfur expressè habere dignoscitur & Mercurium. Cū liquefat calore mediante, apparet Mercurij substantia & sulfuris, maxime in colore, & cute rubea superius natante. Sed proprium naturæ vnus est adhærentia alterius, cum vnum sine alio metallum generare non possit. Et in quantum sulfur sit magis simplex, in tantū magis gaudet & cohæret Mercurio simplici ac mundo, vt fortius vnum cum alio coniungatur, & sic tunc perfectiora ex ipsis generantur metalla.

Quod impossibile sit media mineralia artificialiter fieri metalla. Cap. X.

Sed quia in præcedente capitulo determinatum est, minora mineralia artificialiter non posse fieri metalla: Ideo propter maiorem veritatem, restat hoc fortius probandum. Primò sic: Quia minora mineralia de prima metallorum materia, quæ est Mercurius, non sunt generata. Cū autem generatio eorum cum generatione Mercurij in primo differat in forma & materia & compositione: Ideo etiam metalla fieri nõ possunt: Quia vnus speciei vna est materia prima, & sperma ex quo generatur. Sed prima pars antecedētis patet, quia minora mineralia non sunt generata ex Mercurio, vt patet per Aristotelē & Auicennam. Ideo si deberent fieri metalla, oporteret quod primò transirēt in materiam primam metallorū. Sed quia artificialiter id fieri non potest: Ideo metalla minimè erunt. Sic secunda pars antecedētis sufficienter patet, vt declaratum est in præcedenti capitulo. Secundò ad idem: Quia minora mineralia principium artis artificialiter fieri non possunt, quod est Mercurius, ideo etiam medium & finem non pertingunt, quæ sunt metallum & tinctura. Consequentia tenet: Quia nutrimentum in homine per generationem non potest fieri homo, nisi prius conuertatur in sperma, & sic addito suo simili nouus generatur homo. Sed quia minora mineralia à metallis extraneæ sunt naturæ, quanuis in aliqua vi minerali participent, tamen debilioris sunt virtutis, & adustibilia: Ideo natura metallica de ipsis non gaudet, sed ea respuit. Cōseruat autē ea quæ suæ naturæ sunt. Verbi gratia, Si miscerentur aqua & terra tunc separantur abinuicem, quia terra petit fundamentum, cum sit grauis &

sicca, aqua verò superficiem. Et nequaquã artificialiter sic possunt coniungi, q̄
 istæ duæ naturæ stent in vna natura coniunctim, quanuis aqua possit abluere,
 & mundare terram. Sed quòd siccitas terræ artificialiter mutetur in humidum
 aqueum, credi impossibile est, licet terra madefiat aqua. Sic minora mineralia
possunt coniungi cum metallis, & ea purgare, & aliquomodo nouam formã
 introducere, sed cum ipsis permanere, & illud immaturum maturare natura nõ
 concedit. Quare fati sunt, qui tot & tam diuerfa negotia, & sophisticaciones
 ad decipiendum homines adducunt, scilicet res improportionabiles, quæ nec
 naturam dant, nec eam recipiunt, scilicet secūdinas, testas ouorum, crines, san-
 guinem rufi hominis, basiliscum, vermes, herbas, sterco humanum, & sic de
 infinitis generibus stercoꝝ, volentes cum pelsimis optima perficere, & na-
 turæ defectum cum his adimplere. Sed quia in his naturalibus, nec aliquate-
 nustalium vnquã veram materiã imaginando sunt perferutati, volētes stercoꝝ
 seminare & metere triticũ, quod satis videtur impossibile, vt dicit̄, Quæ semi-
 nauerit homo, hæc & metet. Ergo si stercoꝝ seminat, stercoꝝ inueniet. Quare
 nõ est mirum, quòd nullus in tali stercoꝝ perficit, cũ sint delusi, & omnes ipsis
 adherentes. Semina igitur aurum & arg. vt afferant fructũ, cum labore tuo, me-
 diante natura, quia ipsum habet, & est illud quod queris, & nulla alia res mudi:
 cũ alia omnia sint foetida, & naturæ cedant per ignis asiduitatē & examen.
 Sunt & aliqui Alchemistæ in minoribus mineralibus laborātes, scilicet in qua-
 tuor spiritibus, vt in sulfure vulgi & arsenico, auripigmẽto, & sale ammoniaco
 volētes ex his tincturas perficere, sed illud minimè facere possunt, vt patet per
 diffinitionē naturæ. Quia tingere non est aliud, quàm tingens tinctũ in naturã
 suam transformare, & secũ sine vlla separatione permanere, docēs naturã præ-
 liari contra ignem persequentē, & ita, vt natura tingentis & tincti concordet,
 verbi gratia: si ex auro vel argento tinxeris plumbum vel stannũ, vel aliquod
 tale, quod concordat in naturis, quia originē ex vtraq; parte ex Mercurio du-
 xerunt: & cũ maturũ immaturo coniungitur, cum maturo perficietur in tali
 via. Sed cũ isti quatuor spiritus sint alterius naturæ cum metallis, vt sufficiẽ-
 ter prius dictum est: Ideo si tingunt, tunc quero, vtrum debeãt conuertere, vel
 conuerti. Si conuerti, tunc tinctura non est, vt prius patuit per eius diffinitio-
 nem: si autem conuertere, tunc tingendum conuertet in suam naturam, & hæc
 est terrena, naturæ metallicæ contraria, ideo tingendo, metallum facere non
 potest. Quod aut̄ tingens tingẽdum conuertat in suam naturã, probatur, quia
 omne generãs naturaliter generat sibi simile, sed quia natura quatuor spiritũũ
 generans, est terrea, igitur generabit sibi simile, quod etiam erit terrea materia
 sicut ipsum. Sic etiam omnẽ aliam tincturam fatuã, quæ non inuenitur in pro-
 prietate metallicæ naturæ, despicias cum vñs alijs naturæ extraneis, quia in ip-
 sis non est aliud, nisi rerum consumptio, temporis perditio & laboris, cũ om-
 nia ista apparenter sint metalla, & non existent, quæ per minora mineralia,
 vel consimilia sunt præparata. Et ergo stultũ est, querere in re, quod antea nõ
 fuit in illa, sicut verum aurum & argentũ in rebus foetidis & adultibilibus.

De differentia sulfuris vulgi, & Philosophorum simplicis, non
 adurentis Cap. XL

NVnc querendum est de differentia sulfuris simplicis Philosophorum nõ
 adurentis, & sulfuris vulgi. Cũ philosophus generaliter loquatur: sulfur
 coagulat Mercurium. Vtrum omne sulfur Mercurium coagulet: Dicen-
 dum est quòd non. Quia omne sulfur vulgi, secundum Philosophum, metallis
 est contrarium. Item Auicenna: Non intrat in magisterium nostrum, quia nõ
 est ortum ab eo, cũ semper inficiat, denigret, & corrumpat, quocunq; mo-
 do per

do per artificium præparetur. Est enim ipsum ignis infectus. Ergo si figitur, fusionem impedit, nec est impossibile corpori coniungi, cuius exemplum cernitur in ferro, quod sulfur fixum, grossum, immundum in se habere dignoscitur. Si verò calcinatur, in terream redit substantiam, vt puluis mortuus, & quomodo possit alijs metallis vitam inspirare: Habet enim duplicem superfluitatem inflammabilem substantiam, & terream facultantiam. Igitur per hoc considera sulfur vulgi, & non Philosophorum, cum sit ignis simplex, viuis, viuificas alia corpora mortua, & ea maturans, & ita quod naturæ defectum supplet, cum ipsum sit per se superfluæ maturitatis, secundum quod in sua natura est perfectum & per artificium magis ac magis depuratum. Vnde iterum Auicenna: Tale sulfur non reperitur super terram, nisi quantum existit in istis duobus corporibus Sole & Luna. In Sole autem perfectius, quia magis est digestum & decoctum. Philosophi autem subtiliter sunt imaginati, quomodo ex istis corporibus perfectioribus sulfura illa elici possent, & ipsorum qualitates melius purgari per artem, vt hoc fieret in arte, mediante natura, quod antea in ipsis non apparuit, quanuis plenarie occulte habuerint. Et hoc nequaquam fieri concedunt sine corporis solutione, & in primam materiam reductione, quod est argentum viuum, ex quo facta sunt ab initio, & hoc sine vlla admittance rerum extranearum cum extraneæ naturæ lapidem nostrum non emendent, quoniam nihil cõuenit rei, nisi quod propinquius est ei, cum sit medicina simplicis, ac mineralis naturæ, ex aqua Mercuriali producta, in qua aurum & argentum prius sunt soluta. Verbi gratia: Si in simplici aqua congelata glacies ex niue* creauit virtus, in ea soluitur per calorem, & redit in primam substantiam aqueam, & sic aqua tingitur ex virtute, quæ occulta fuit in glacie. Si autem glacies non resoluitur per calorem in aquam, non coniungitur aquæ, in qua iacet, nec illa aquam tingit sua virtute, quæ in ea ante coagulata fuit ex parte specierum. Sic eodem modo si corpus non resolueris in Mercurium per Mercurium, occultam virtutem ex eo habere non potes, puta, sulfur digestum, & decoctum per opus naturæ in minera. Sic lapis est vnus, vna medicina, quæ secudum Philosophos dicitur Rebis, id est ex binare, scilicet ex corpore & spiritu albo vel rubeo, in quo multi fatui errauerunt, diuersimodè exponentes illud:

Est Rebis in dictis rectissima norma figuris;

Id est, duæ res, & hæc duæ res sunt vna res, id est aqua coniuncta corpori, qua corpus soluitur in spiritum, id est in aquam mineralem, ex qua factum est ab initio: & sic ex corpore & spiritu, fit vna aqua mineralis, quæ dicitur Elixir, id est, fermentum, quia tunc aqua & spiritus est vna res, ex qua fit tinctura & medicina omnium corporum purgandorum, quod multis fatuis videtur impossibile. Igitur ex vna re, quæ est aqua corporis, & spiritus, medicina perficitur. Vnde Versus:

Hec fallit multos sua per problemata stultos.

Ars vnã poscit rem, quam quivis bene noscit.

Hanc optant plura rem, res sic est tamen vnã.

Illi non similis præest, precio quoq; uilis.

Nec contemnenda, nam perficì illa stupenda.

Hanc tu fixare debes, & in igne domare;

Sic quod & ascendat, & rursus ad infima tendat.

Dissipa rem captam, per rem prius hanc satis aptam.

Leniter extractam, sic massam contere factam.

Hæc non festinet, sed temporis ordine fiat:

Item alij versus, quod corpus grossum fiat spiritus subtilis, id est fixum volatile: & è conuerso, volatile fit fixum,

Aspera res lenis quoq; fit uasis in amentis.

Sulphure p. 0. c. 3.

Corporum solutio per 4.

Rebis

Que dum calcatur, tamen à doctis adamatur.

Alij versus, quod viceversa fit fixum.

Sed dum fixatur hæc res, & in igne domatur,

Hanc tegit umbra sua, rerum substantia quinta.

Id est fermentum secundum, qualiter incepisti, taliter finias cum fermento. A
lij versus de Inceratione, cum funditur, tunc omnia cum eo funduntur.

Omnia coniungit, si funditur, omnia fundit.

Et sequuntur plures versus secundum Albertum, ad quos remitto studiosos.
Et sic exposui tibi quid sit Rebis, & Elixir, & Medicina, & vnde dicantur, &
quæ sit a qua Philosophorum, ex qua viua fiunt elementa postea, & è conuer-
so vnum fiant. Versus,

Quatuor ex uno fiunt, & quatuor unum.

Hæc sunt secreta, sic gaudebis sine meta.

Et si secundum Philosophos habemus naturam sulfuris & Mercurij super ter-
ram, ex quibus aurum & argentum factum est sub terra, Ex his dictis videtur,
quomodo ars imitatur naturam, & per nullum alium modum.

Quomodo sulfur album & rubeum existat in Luna & Sole.

Cap. XII

CVM sit dictum, quod sulfur Philosophorum rubeum existat in Sole, per
maiores digestionem & sulfur album in Luna per minorem digestionem
* Vnde Philosophus: Citrinitas non est aliud quam completa digestio.
Nam calor agens in humidum, primo generat nigredinem, & agens in liccum
generat albedinem, quam albedinem ignis transcedit, agens in eo, purissimam
citrinitatem causat. Et hæc omnia in plumbi calcinatione attendi possunt. Etiam
dicit Philosophus, quod iam actu vnumquodque perfectorum corporum suum
sulfur bonum cum Mercurio contineat, scilicet aurum aureum, & argentum ar-
genteum. Ideo sulfur album per citrinitatem fit aureum, eo quod sulfur rubeum,
id est ignis substantia est ibi, qui hoc album plus digessit, & sic sulfur album & ru-
beum ex vtraque parte existit in Sole. Quare ignis est summa eius perfectio,
vt in igne generati. Et ideo amicabiliter congaudet natura suæ igneæ naturæ.
Vnde quaeritur: Vtrum aliqua res extraneæ hoc in corporibus possint causa-
re: Cum ars non sit aliud, mediante natura, nisi coctio & digestio illius nature
per simplicem laborem. Verbi gratia. De mane cum surrexi, & video vrinam
meam albam, iudico me nimis parum dormiuisse, repono igitur me ad dormi-
endum, & accepto somno, vrina fit citrina, & hoc nullo alio modo fit, nisi per
digestionem caloris naturalis in me existentis. Sic sequere naturam per artem
similiter decoquendo, digerendo & maturando & subtiliando, cum iam actu
contineat natura in se ignem naturalem, quo maturatur, hunc alia res non ha-
bet, & cum dare non possunt. In Luna vero non est, nisi sulfur simplex album
non tantum digestum sicut rubeum, cum non sit nigredine priuatum per actio-
nem caloris, quem in se naturaliter continet, sed ignis species est obiecta, & oc-
cultata, agens tam in arte, quam in natura, & è conuerso. Et ideo non est impossi-
bile, quod ars, mediante natura, hoc plus digerat & perficiat, cum naturaliter
natura appetat perficere: sed per se non potest, nisi iuuetur arte & operatione:
quauis isti labores, vt credo, non perueniant ad hominem duræ ceruicis. Quia
boni laboratores raro inueniuntur: Et ideo non fit verum argentum & aurum
nisi fiat ita digestum & decoctum, vel vt medicina, cum qua tingitur, & in me-
lius melioratur peius. Quia omnium Philosophorum intentio est, cum melio-
ri peius perficere. Quod fatui contrarie intelligunt, quia cum peiori melius
perfi-

perficere nituntur, & hoc quærunt in re, quod nunquam fuit in illa, scilicet aurum & argentum in stercorebus, & in rebus adustibilibus, & hoc faciunt sophistice, vt appareant hominibus vera, vt dictum est prius.

Quòd in alijs corporibus ægris, non est utile hoc sulfur querere, cum in ipsis non sit. Cap. XIII.

QVari verò non immeritò potest, vtrū in alijs ægris corporibus, hoc sulfur, scilicet album & rubeum, ad Mercurium tingēdū elici possit: Dico quod non. Quia prius dictum est, quòd in ipsis non est aliqua materia maioris temperantiæ, & minoris facis, quàm in istis duobus corporibus, quibus insunt radij tingentes, quibus vti possis ad tingēdum, sed cum alijs nō tinges, cum prius dictum sit, quòd in se contineant sulfur fœtidum & adustibile, & non virtualis naturæ, sicut in istis, cum omnis ars non ualeat nisi præhabita natura, quam sequatur. Posses tamen purgare metalla imperfecta cum minoribus mineralibus, & cum purgata essent, non haberent auream vel argenteam naturam in se, quia decoctio vel digestio, aurea non fuit in eis, sicut in istis duobus corporibus, nec sulfur ita maturū, & ideo ipsis immaturis succurrendum est cum maturo, vt maturentur. Igitur nō tingunt, sed tinguntur, quia tinctura auri vel argenti, in ipsis habet proportionabilem naturam, quia cum eis originem ex Mercurio duxerunt. Ex ijs manifestè patet, quòd minora mineralia tingere non possunt. Quia si corpora imperfecta metallica, quæ conueniunt cum auro & argento ex parte Mercurij, tingere non possunt, nec naturam auream siue argenteam infundere, quomodo tãdem illa facere possent, quæ non conueniunt in aliqua natura cum eis: & ideo non est tingendum, nisi cum illis, quibus inest virtus tingendi. Tinge ergo cum auro & argento, quia aurum aureum, & argentum argenteum tribuit colorē & naturam. Quare omnia alia despicias, cum in ipsis nullus fructus sit, sed solū rerū perditio, nec non temporis & laboris.

Quòd aurum curet infirmitates, & alia corpora metallica. Cap. XIII.

CUm autem inter vulgares & dictos Philosophos aurum famam teneat, quòd in prima sua dispositione manens, lepram curet, & plures alias virtutes habeat, hoc non est nisi propter completam eius digestionē, quia excellentia ignis in eo agens omnes malos humores consumit in corporibus ægris existentes, tam in calidis quàm in frigidis causis. Sed hoc argentū facere non potest, quia tantam superfluitatem ignis nō habet, & tantum nō est digestum, & coctū naturali maturitate. Tamen isto non obstante igneantem in se occultè & virtualiter habet, sed non ita plenè, quia adhuc ignis nō vincit alias qualitates elementares sicut in auro. Et ideo argentum in sua prima dispositione manens, nō curat lepram ita potenter, nisi prius per artē digeratur, quousq; habeat summos gradus auri, & omnem maturitatem. Quare alia egra corpora metallica, minus curant infirmitates, secundum quòd magis differunt in perfectione & maturitate ab eis. Aliud minus, aliud magis differt, & secundū hoc minus curant, quod est ex defectu sulfuris infecti, fœtidi & vrentis, ex quo in genere coagulationis facta sunt ab initio, & ideo non curant, cum ignis in ipsis ita infectus sit, elementaribus facibus, & vrens, cum admistione aliarum elementarium qualitatum.

Nunc ad propositionem primam virtutis auri curātis. Cum autē tantī vigoris sit promulgatū, & hoc in prima sua dispositione manēs: Quid est mirū, si in medicina (sicut expertum est) per artis ministerium sequētis naturā, redigatur:

& eius virtus subtilletur per digestionem decoctionis, & qualitatum purgandarum, quod plures ac infinitas, seu omnes ægritudines tunc habeat curare. Quod patet per Arnoldum de Nouailla expertissimum medicum huius summi operis, qui Dominum Apostolicum, Dominum Innocentium à peste incurabili cum hac medicina tinctum, & opere naturæ per artis ministerium, non est aurum, aut argentum vulgi, quoniam additur eis additio magna, in prosperitatibus multarum utilitatum, ad omnem ægritudinem cuiuslibet generis expellendam. Et nominanter has assignauit virtutes. De sene facit iuuenem, & senem reuifescere facit naturam, conseruat sanitatem, roborat infirmitatem omnem corporis, expellit ægritudinem, venenum declinat à corde, arterias humectat, liuidam immunditiam à pulmone dissoluit, vulneratum consolidat, sanguinem mundificat, lapidem frangit, contemta in spiritualibus purgat, si caput reumaticum est, purgat à fluxu, stomachum in calore naturali confortat. Et si ægritudo fuerit vnus mensis, sanat eam in vno die vel hora: si verò ægritudo fuerit vnus anni, sanat eam in octo diebus: si verò morbus fuerit antiquus longo tempore, cum alijs medicinis incurabilis, sanat eam in dimidio mense. O felix scientia cum sciente. Quare non immeritò hæc medicina super omnes alias medicorum medicinas est querenda, quia qui habet eam, incomparabilem habet thesaurum, & in salubri constellatione natus est, in hoc seculo diues, diuitijs infinitis super reges & principes huius seculi. Quis non diligeret talia, quæ sanum & longæuum se videntem, supra omnes medicorum medicinas conseruant: cum ipsum ditent, & alios non depauperent. Hæc sunt bona iusta coram Deo & hominibus, non per vsuram acquisita, seu fraude & deceptione mendacium, ac per mercimonia in deceptionem plurimorum, vt in omnium aliorum bonorum acquisitione, quia hæc ars est speciale donum Dei, vt dicitur: Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit. Sed è contrario, ait beatus Augustinus ad omnes alios Alchemistas, qui homines sophisticationibus deludunt: Vos deceptores estis, & sententia excommunicationis aggrauati, cum vestra opera, elementa falsa sint & mala. Et excludens seu saluans artifices naturam imitantes, quanuis pauci huius artis veritatem summè cognoscere valeant, vt supra ad propositum dictum est de virtute huius medicinæ. Sic truffatores in stercore aurum & argentum querentes in libris ipsorum proprijs, quos & ipsi proprie composuerunt, & ipsos tamen composuisse Philosophos testantur, quod veritas non testatur, quoniam veritatem posuerunt: Quum veritas Philosophorum (vt dictum est ab aliquo) in forma mendacij non cernitur vnquam fuisse reperta, sed semper naturæ motum & modum imitantur. Sic enim in libris vestris scribitis in arte Alchemiæ. Caueas tibi ab odore eius, ne te interficiat. Ecce qualis medicina, quæ quum viuificare deberet, mortem inducit. Quare hoc non est mirum, quod sit res toxicatiua, cum antea ex stercoreibus & venenosis receptis sit composita. Videte fatui, quomodo vestra opera differant ab operibus naturæ. Quare tantum fatigamini in huiusmodi rebus altis, ad quæ peruenire non poteritis taliter laborando: nisi miraculose fieret contra naturam, vt accidit beato Ioanni, qui de virgine fecit aurum & argentum, confusus in potentia Dei, & de arena maris lapides preciosos. Dico enim vobis, qualis est medicina, tale fit & aurum & argentum. Cum merdam seminaueritis, merdam metere visis estis, & apparentias sophisticationum. Reuertamini fratres ad viam veritatis, qui eam ignoratis, quoniam propter vosmetipsos consulo studere & laborare, sapientum dicta reuoluen-do, ex quibus veritas elici potest, & non casualiter, aut temere opera accedite, per hoc quod scribitur, Recipe hoc vel illud, id est merdam, & fac stercurus.

Scitote

Scitote quòd hæc ars à Philosophis occultè tradita est, propter eius nobilitatem, & non æstimate eam in foro esse venalem, aut vendendam & emendam, sicut libri vestri multarum falsitatum continēt. Vnus emit, alter vendit, discas mihi merdam, & ego te do cebo sterco. Sic permerdatus alium permerdat, & omnis mundus existit quasi permerdatus. Volentes ergo alios ditare, vos ipsi infinitis paupertatibus estis subiecti. Fratres reuertamini, cum Sapiētia cogno scat vos errare cum libris vestris. Philosophorum verò libros prolegite, & perlectos repetite. Si autem repetitos non intellexeritis, non Doctores, seu Philosophos reprehendatis, sed vestræ ignorantix calumniã reddatis.

Quòd duo particularia tantum sint vera in hac arte, quorum primum est in Mercurio. Cap. XV.

Primum vniuersaliter omnibus intuentibus, ad quas præsentibus peruenerint declaro, quòd in totius huius artis serie, non sunt nisi duo particularia quæ particulariter perficiuntur secundum Philosophos & naturã. Quauis deceptores infinitas sophisticationes, dealbationes, & rubificationes faciant, quibus fideles deluduntur. Primum particulare, tam in albo, quã in rubeo, existit in Mercurio, sine administratione medicinæ perfectæ, licet corpus, cū quo perficitur, in se ipsius tincturam contineat particulariter, si moueatur arte & operatione, veluti natura requirit. Primum quod in natura particulariter ex vtraque specie perficitur est, cum Mercurius sit prima materia omnium metallorum, compositus ex terra albã nimium sulfurea & aqua clara, & ideo albedo terræ transpareat limpidadem aquæ, & sit color in eo albilissimus, vt docet experientia, & hic sit immaturus, possibile est ex eo fieri Solem & Lunam. Vnde Philosophus: Admisceatur alijs corporibus metallicis, quia sunt de materia eius, & ipsa generata sunt ab eo, & ideo per artificium illud sibi potest mittere digestam naturam in eum, vt cum eis perficiatur: Et sic quibus complectitur metallis sit similis ipsis, sine aliqua admistione extranea, cum simpliciter natura congaudeat suæ nature, & nõ per aliud medium extraneum, scilicet cum Sole Sol, cum Luna, Luna, cum Venere Venus, & sic de alijs, quia vnumquodque mittit in illum vim suam, etiam, quia continet in se sulfur suum bonum immaturum, quod per artẽ maturatur. Quare alia metalla sic coagulata & infecta per sulfur: particulariter, sicut ipsum Sol & Luna fieri non possunt. Prima ratio est Si enim corpora imperfecta metallica transformarentur & admiscerentur cum Sole & Luna, tunc ipsorum mercurius haberet illud in se præhabitu sulfur malum, & si purgarentur, adhuc in tantum purgari non possent, quòd reducerentur in mercurium, sicut ante talem superfluitatem, nec etiam posset corpus perfectum in eo dissolui. Et cum in eo dissolui non posset, naturis ex vtraque parte seratis. vnumquodque in examinatione ab altero separaretur, ex quo non haberet in se naturam perfectam occultè, cum qua solutiones propriæ ipsorum perficere possent, mediante arte, vt alia corpora perfecta subuenirent cum natura sua, quæ naturaliter est perfecta. Secunda ratio: Si insoluta adiungerentur perfectis corporibus, minus aurum & argentum fieri possent, cum naturaliter per congelationem ex vtraque parte, naturæ eorum seratæ sint: & cum non sit medium aperiens illas naturas, nec vna vis in aliam coniungi possit naturali coniunctione, nec mitti, ita vt redeant in mercurium, ex quo ex vtraque parte originem duxerunt: Ideo per asperitatem ignis abinuicem separantur, scilicet per combustionem naturæ imperfectæ, & per resistentiã naturæ perfectæ, vt bene cernitur. Sed cum coniungere volueris, facias medium per mer-

curium, qui dissoluit & aperit naturas, vt simpliciter vnum possit transire in aliud, & perfectam vim mittere in imperfectum, vt secum perficiatur. Et hi sunt labores viæ particularis, quibus aurum & argentum fieri potest, sed vniuersaliter non. Nota. Mercurius crudus dissoluit corpora, & reducit ea in primam materiam, sed Mercurius corporum hoc facere non potest. Est enim propter cruditatem sui sulfuris, quod in prima habuit alba terra, ex qua cum aqua clara factus est ab initio, quia illud crudum semper appetit corrodere, quod suæ naturæ vicinius est: primò aurum, secundò argentum, & sic de cæteris. Quare aliter Mercurius corporum sic facere non potest, quia per congelationem illud crudum sulfur, quod antea fuit in illo, est alteratum in natura, & ideo non corrodit sicut primum, nec seratum aperit, & ideo vna vis non mittitur in aliã, sed vnum quodq; manet per se, quanuis confluxualiter sint coniuncta, secundò naturaliter ex vtraq; parte sunt serata. Quare in examinatione, & per asperitatem ignis imperfectum comburitur, cum vna natura alteri succurrere nõ possit. Sed cum arg. viu. crudum hoc facere possit, scilicet naturas seratas aperire, vt vnaquæq; res suæ naturæ vicinæ sit ad iuuamen: Ideo si dissoluerit argentũ, inueniet argenteam naturam, & si aurum, inueniet auream naturam, si plumbũ plumbeam, & sic de alijs, per ipsorum sulfur congelatur, vt dicit Philosophus, & simile fit illis. Si verò ista corpora quæ suam naturam participant, scilicet imperfecta non possunt ipsum perficere, minimè ista, quæ suæ naturæ non sunt, nec in minerali cum eo participant, sicut tu quæris in multis stercoreibus. Et ideo est particulariter possibile ex eo fieri argentum & aurum, & in alijs corporibus non, vt audiuisti. Nota. Duplex est solutio corporum in Mercuriũ. Per Mercurium scilicet in Mercurium, & in aquam mercurialem. Prima solutio requiritur ad particularia, secunda ad vniuersalia. Prima solutio corporũ in Mercurium, non est aliud, nisi congelati resolutio, id est, quod per solam solutionem seratum aperitur, propter ingressum vnus naturæ in aliam, & ista resolutio est in particularibus. Secunda solutio est in aquam mercurialem, & hæc est in vniuersalibus, & ista non fit per solam solutionem sulfuris immaturi in Mercuriũ, sed per putrefactionem corporis & spiritus in calido & humido. Cum putrefactio omnium rerum naturam adinuicem ligatarum, sit solutio & separatio, & sic separentur partes adinuicem ligatæ, vt vnaquæq; pars separetur ab alia. Et hoc fit per solutionem elementorum, quæ in generatione Mercurij sunt connexta, scilicet aquæ & terræ. Et eadem partes cum purgatæ fuerint in natura per conuersionem coniunguntur, & plus se diligunt, propter ipsorum mundificationem quam antea: quanuis ista separatio fieri non possit in corporibus, nisi per spiritum. Et sic ars transcendit naturam in vna viã, quod artificialia subito fiunt, cum tamen naturalia antea prolixè facta fuerint. Non credas, quod sint elementa vulgaria, sicut aqua nubis, & consimilia, sed humidum aqua, frigidum terra, calidum aer, siccum ignis. Et sic sunt in naturis rerum elementarũ cum nequaquam ars possit partes ita naturaliter separare, quod simpliciter in elementa secundum quod fuerint, transmutentur, cum primò natura mutauit vnã qualitatem in aliam. Taliter ars bene separare potest, vt humidum à sicco, frigidum à calido separetur. Sed tamen vna qualitas adhuc de naturali cõmissione possidet naturam alterius in aliqua parte, per hoc possunt per artem viceversa coniungi, sicut diuisa sunt. Si enim vna qualitas non participaret naturam alterius, scilicet aqua naturam terræ in frigiditate, & aer aquæ in humiditate, & sic de cæteris: Tunc sequeretur, quod naturale opus esset totaliter destructum, cum simplicia essent elementa, sicut antea fuerunt ante Mercurij generationem: et ars destruxisset naturam, à capite incipiens, scilicet ab auro & argen-

argento, vsq; ad primum, id est arg. viuū, & vltra ista principia ad simplicia elementa, secundum quod antea fuerunt ante Mercurij generationem, quod tamen ita remotē in arte est impossibile. Et si esset possibile, tunc sequeretur, quod de nouo extra primam materiam, Mercurij scilicet metallorum, ars componeret elementa, & viceversa generaret Mercurium, sicut destruxisset, quod est impossibile artificialiter fieri. Sed bene ars destruit à capite vsq; ad pedes, id est Mercurium à pedibus aedificans vsque ad caput, in subtiliori forma naturalis substantiā, quam antea fuit. Sic diuiduntur species rerum, cum in aliam formam transmutantur, quam antea fuerunt, quod dicit Aristoteles. Sciunt artifices Alchemiæ, species rerum transmutari non posse, quod verum est, vt ipse confirmat, nisi in primam materiam conuertantur, id est in argentum viuū, & vltra hoc non consulo, cum fieri sit impossibile.

De secundo Particulari, quod est in Luna. Cap. XVI.

QUum superius dictum sit, quod Luna contineat in se sulfur album, sicut aurum, cum ignis species sub albedine in eo obiecta sit, ideo omne argentum est possibile fieri aurum, vt dicit Philosophus. Non est aurum, quod non prius fuerit argentum. Sic argētum continet in se aliquas qualitates indigestas, quæ possunt ab eo purgari, ita quod per artem particulariter transeat in Mercuriū fixum, id est in vicinissimam naturam auri, quia tunc omne illud continet in se, quod & aurum, per appositionem sulfuris rubei Philosophorū, per hoc plus digeritur, & citrinatio in eo causatur in adiunctione corporis perfecti, cum fuerint simpliciter vnus natura. Hoc autem in alijs corporibus fieri est impossibile, cum tantam vicinitatem naturæ perfectæ non habeant, sicut ipsum: Quia est impedimentum in generatione ipsorum per sulfur adustibile, & foetidum, nec ipsa sunt medium, de quo loquitur Philosophus: Non fit transitus ab extremo in extremum, nisi per medium, id est ex Mercurio non generatur aurum, nisi prius fuerit argentum, nec in se habent sulfur ignis simpliciter non vrentis, sed sulfur adurens, & ideo in Mercurium fixum particulariter transformari non possunt, cum semper prædictum sulfur ea comburat per ignis examinationem. Et sic habes rationes, quomodo particulariter aurum & argentum fieri possunt.

De Sophisticis particularibus. Cap. XVII.

ARISToteles dicit: Sciunt artifices Alchemiæ, species rerum transmutari non posse, sed similia illis facere possunt, & tingere rubeum citrino, vt videatur aurum, & album tingere, donec sit multum simile auro, vel argento. Possunt quoque plumbi immunditias abstergere, vel alterius corporis, vt videatur aurum & argentum, veruntamen plumbum semper manet plumbū, cum in se non habeat aurum & argentum, sicut prius dictum est, vt hi, qui accipiunt salem ammoniacum, vel alia minora mineralia, vt in ipsis errēt homines, sed aurum & argentum sophisticum faciunt. Coniungunt enim stannum & cuprum cum Mercurio, vt appareat hominibus argentum, & aliquo modo fabricabile, & in igne examinabile, secundum eos, qui in igne experti sunt, qui tamen in hoc deluduntur, & in examinatione naturæ, adustibile & foetidum, secundum quod est, veram naturam argenteam non habet in se, sicut apparet in colore & in examinatione aliquo. Prima ratio est: cuprū continet in se Mercurium mundum aliquo modo, nisi in quantum in sulfure existit defectus, quia sulfur foetidum & adustibile habet, quod in quantum adustibile, comburitur, & ru-

bedinem non ratione digestionis habet, sed ratione sulfuris rubei, & immundi, tamen Mercurius habet substantiam præ sulfure, & ideo tardius in igne deficit, quam plumbum vel stannum, quoniam Mercurius resistit, nisi in quantum violentiam patitur à sulfure sibi commisto. Et quòd per plumbum citius comburitur, hoc est ratione Mercurij plumbi imperfecti, quia infectus Mercurius cum infecto sulfure, sicut plumbum est, quarit aliquid vicinum suæ imperfectioni, & quum argentum & cuprum commissa sunt, in argento non inuenit aliquam rem infectam, sicut in cupro, vbi inuenit primo sulfur adurens, cui citius commiscetur. Et in commistione vniuersali Mercurius cupri magis infectus, quum plumbum sit ex vtraque parte, scilicet Mercurij & sulfuris infectum, & plus malum, citius adhæreat malo, quam bono. Et in quantum maius malum malo cohæret, intantum debilius, & peius erit. Et ideo citius coadhæret cupro, quam argento, inficiens, & comburens illud, cum natura cupri & argenti, vt audiuiisti, ex vtraque parte sint feratæ, peiori subuenire non possunt, Et ideo comburitur cuprum ab argento, quæ fluctualiter coniuncta fuerunt. Naturaliter autem ex vtraque parte naturæ eorum sunt feratæ. Et sic bene plumbum comburit cuprum ab argento, quod tardius separatur sine plumbo, quoniam in quantum magis comburitur, in tantum debilius erit, & combustibile. Sed in coniunctione stanni cum cupro & Mercurio, Mercurius aperit aliquo modo naturas feratas, & coniungit hæc duo, scilicet stannum & cuprum. Nam quum ex vtraque parte aliquo modo mundum habeant Mercurium, & sulfur malum debiliter commistum, coniungitur Mercurius Mercurio: sed quia habet potentiam sulfuris, variando colorem cupri, qui existit in sulfure, ita quòd noua forma appareat, & iam ita citò sulfur comburi non possit, sicut ante ipsum Mercurium, & Mercurius crudus coagulatur per ea, & alteratur cum ipsis in natura, sic vt aliquo modo appareat argentum, quauis verum argentum non est, quum in eo non fuerit debita digestio & decoctio, & sulfur non sit ita simplicis, & virtualis naturæ, sicut ipsum argentum viuum, quum aurum & argentum ex vtraque parte sui Mercurij & sulfuris sufficienter sint digesta, & bonæ maturitatis, & in omni digestionem perfecta. Sic habes argentum sophisticum ex stanno, cupro, & Mercurio, & si tunc admiscerent aliquos pulueres minorum mineralium, tunc magis debilitarent sulfur, & sic non esset impossibile, quòd Mercurius ageret super potentiam naturalem, sed semper in fine diminuitur, & comburitur in igne, quum sulfur non sit virtualis naturæ, sicut ipse Mercurius, sed semper occultè comburens, & inficiens Mercurium, quauis Mercurius sit suppeditatus, & sic postmodum in sterco re-deat, secundum quòd sterco fuit. Sic intellige, quomodo verum aurum, & argentum differant ab auro, & argento sofisticato, quauis plures sophisticaciones fiant eodem modo per alia metalla in tibeo, vel in albo adiunctis medijs mineralibus, vel aliquot ipsorum. Sunt verò ipsi labo-

rantes delusi, æstimantes bonum secundum apparentiam: hoc facit ip-

orum ignorantia, quòd non cognoscunt naturas

metallorum.

De via

De via uniuersali, sermo generalis. Cap. XVIII.

Determinato prologo huius artis, & particularibus eius; nūc dicemus de via uniuersali, in qua ars imitatur naturam. Est autem via uniuersalis, vt audiisti superius, possibilis in naturis metallorū plantare ramos, in quibus crescunt flores miri odoris & rosulæ tam albæ, quàm rubæ. Primum autē incipere, est soluere lapidem in suam primam materiam, & est coniunctio corporis & spiritus, vt ex eis fiat vna aqua mercurialis. Vnde Auicenna: Primum incipere, est soluere lapidem in suum Mercuriū. Vnde Rasis philosophus: Nisi corpora soluas, in vanum laboras, scilicet argentum & Mercurium, ad Elixir album: & aurum & mercurium ad Elixir rubeum. Et hoc in balneo rorido, ratione putrefactionis, vt corpora viscositate aquæ mercurialis soluantur. Vnde Parmenides: Cū coniuncta est in vnum permanens aqua, cum qua fuit ab initio, postea sequitur elementorum diuisio, & ipsorum purgatio. Vnde Alb. Magnus: Quatuor ex vno fiunt, & quatuor vnū: id est ex aqua mercuriali. Tertium est terræ mūdificatio, de quo dicit Morienus philosophus, Hæc aqua cū terra sua putrescit, per hoc magisterium totum dirigitur. Vnde Rasis philosophus: Iunge siccum humido: humidū est aqua, siccum verò terra. Postea sequitur terræ sublimatio; de qua dicit Parmenides philosophus: Ipsum dealbatum citò igne sublimare, vt exeat ex eo spiritus, quem in ipso inueneris, & terra maneat calcinata, de qua terra dicit philosophus Parmenides & Morien. Sic cinerem qui est in fundo, ne vilipendas, quia est diadema corporis tui, & permanentium cinis. Sic sunt quatuor elemēta sic præparata, vt superius intellexisti. Nec coniunxeris ea ante ipsorum mundificationē, cū propter eorum immunditiam separentur, quod dicit Ascanius: Spiritus non coniunguntur corpori, donec à suis immunditijs perfecte fuerint denudati. Et fermentum album & rubeum coniunguntur secundū quod elementa sunt alba vel rubea. Si alba, tūc requiritur ignis: si rubea, tunc elementa per ignem rubificantur, vt ipsa digerantur, consolidentur, & absorbeat sordes aquarū in coniunctione. Habeat proportionabiles virtutes quatuor elementorum, terræ in frigiditate & siccitate, aquæ in frigiditate & humiditate, aeris in humiditate et caliditate, ignis in caliditate & siccitate. Ignis & terra extrema sunt elementa. Aqua & aer sunt media elementa, quæ coniunge per debita & vera pondera, vt plus diligant se quàm antea: primò terram cum aqua, secundò aerem cum igne. Et sic conuerte naturas, & quod quæris, inuenies. Tunc terra habilis est ad soluendum, aqua efficax ad mundandum, oleum vel aer, in quo portatur spiritus, ad miscendum:

ignis ad tingendum. Sic corpus retinet spiritum, sicut spiritus
retinet animam, cum adiunctione
fermenti.

F I N I S.

t 3

SEQVITVR LIBELLVS ALIVS ΠΕΡΙ
 VUTILISSIMVS, ET RERVM METALLICA-
 RVM COGNITIONE REFERTISSIMVS, ROSARIVS MI-
 nor inscriptus, incerti quidē, sed harum tamen rerum
 non imperiti auctoris.

PRAEFATIO.

Aenigma de arte Alchemia, et de modo tractandi auctoris. Cap. I.

INQVIT auctor libri, qui Rosarius dicitur. Descendi in hor-
 tum meum, vt viderem plantas diuersorum nascentium, & in-
 ter flores ceteros Rosarij mei, inueni rosam niueam seu albā,
 & item q̄ sanguineam seu rubedine decoratam, elegi pulcherri-
 mam, & inspexi. quod pauca & rara, quia non germinauerāt
 mala punica. Dixi q̄ voce non tacita: Reuertere, reuertere
 Hortulane, reuertere & augmenta Rosarium meum, per totum horum multi-
 plica, seu de nouo construe & planta, vt decoretur hortus albis & rubeis rosis
 splendentibus, superfluis q̄ abstractis & reiectis, vtilibus & necessarijs diligen-
 ter intende. Ipse autē Hortulanus rosarum plātas separauit, & replantauit, au-
 gmentauit q̄ duplicādo, triplicādo, quadruplicādo, & sic vicissim multipli-
 cādo, vsq̄ ad albedinem plenam, & deinde ad rubedinem perfectā. Sed hoc
 totum per augmentationem plantarum, quod mihi placuit. Innuebat autē ad-
 huc non satisfecisse. Quicquid tamen circa hoc erat scibile, mihi plenariē de-
 monstrauit: Posuit q̄ idem tempore debito rosas albas & rubeas in terra sua,
 dimisit q̄ eas increscere in terram suam, dico propriam, vnde egrediebantur.
 Et in primo anno subsequenti, egressa est planta, quae annuatim mille milia ro-
 sarum produxit. Et ecce hortus meus iā rosarijs impletus est, educentibus suf-
 ficienter pro me rosis, & pro omnibus intrantibus annuatim. Deo itaq̄ reddo
 laudes & gratias Hortulano gratas. Et in hoc codice, ceteris meliori, qui non
 sine causa Rosarius intitulatur, cuncta quae vidi, & vera probauit, intelligenti-
 bus, sapientibus, & artifice idoneo perfectē scribā, vt quicumq̄ per portas, Hor-
 tulano mediante, ad hunc Rosarium ingressus fuerit, non solum de rosis partē
 habebit, sed videbit etiam artes cunctorum operantium in Rosarium album,
 vel rubeum, & per consequens acquirat discretionem discernendi circa hoc
 intentionem scripturarum omnium, vbicumq̄ magisterium obscurum videbit
 tur & manifestum. Nam in hoc est veritas omnino nuda, & etiam vestita. Nu-
 da scientibus & discretis in propinquiorebus naturis minerarum: Vestita autē
 stultis, in remotioribus, imō impossibilibus naturis vegetabilium, & animalium
 secundum solum textum magistrorum, artem inuidē obscurantium laboranti-
 bus. Perfectam enim vobis scribo veritatem, & operationes certas, & veras &
 integras, sine deuiatione aliqua.

*Admonitio, Cauenda duo genera seductorum, et quod ars consistat in
 Mercurio fixo. Cap. II.*

Sed verè verè, multi venient pseudophilosophi post me, qui seducunt ope-
 rantes, quorum in genere, tantummodò duos inuenio, scientiam istā coo-
 perientes. Primus est ignorans artem, & sophisticus: Secundus verò sciēs
 & philosophus inuidus. Primus componit libros deceptorios, deceptiones
 suas & sophistica testificantēs, & scribit super capita ipsorum titulos Philoso-
 phorum bonorum, vt videantur habere bonam artem, & Elixir perfectum. Et
 vt ma-

vt magis credantur ab hominibus, ferunt pulueres lapidum, albi vel rubei, & tractant aurum & argentum, sed sequentes deficiunt in operationibus, dum probant scripta illorum. Secundus est totus inuidus, & composuit libros de illis, quæ magis remota sunt à veritate, ad prolongandum homines à via vera, in quantum potest, studetq; probare dicta sua per solas rationes, quæ videntur insipientibus esse certissima: ille ponit artem in herbis, & plantarū fructibus, & in multis vegetabilibus, extraneis & remotis. Vel vt videatur nobis relinquere veram artem, magis Philosophicè loquitur, accipiens fundamentum super quatuor elementa, quæ sunt materiæ Philosophicæ, eaque à multis extrahit, velut à vegetabilibus, & animalibus, & à multis alijs extraneis, videlicet ab o-uo, à capillis, à sanguine, à stercore, ab vrina, à spermate, à bufonibus, & ab alijs multis, quemadmodum scripta illorum demonstrant, & declarant. Vel ponit vnum pro alio, vel similitudinariè, vel ad planum, & ponit totam artem vel in principijs prædictis, vel in medijs mineralibus remotis, vt est atramentum, sal borax, alumen, Marchasita, Magnesia, Tutia, & alia mineralia multa. Et quanuis prædicta iuuant ad festinationem quandoque, & ad mudificationem seu ad coloris augmentationem, tamen inuident, qui ea ponunt pro materia Philosophica completa. Et sic detegunt artem, vel etiam operiūt, & seducunt insipientes, vt vilipendant artem: aut quauis accipiant veram materiam, & naturam mineralem, tamen per diuersas eorum operationes fictas & impossibiles, seu ineptas, prohibent insipientem peruenire ad complementum. Et ò nouelli Alchemiæ artem comparantes per totum vt supra, creditis expectandum bonum, & transmutationem bonam, & veram, ab eo quod citò ab ignis combustionem destruitur, & in cineres redigitur? An non dicitur, quòd sulfur & auripigmentum citò comburuntur? & ab ignis combustionem citò consumuntur? Sed azot semper diutius manet incombustum. Perfectum in metallis, est argentum viuum fixum, vt supra.

De eodem quòd Mercurius fixus perficiat, & diuisio operationum, & libelli in duas partes. Cap. III.

IAm probaui apertè, & secundum rectam veritatem, quòd defectus in metallis, est defectus argenti viui, fixi, & puri, & quicquid eligitur in hac arte ad perficiendum, est causa illius, & ergo in ipso est perfectio, & non in aliquo alio. Scias hoc, ne trade obliuioni, vbicunq; inueneris ipsum, tene pro lapide maiori, cui nulla res similis existit, nec potest facere quod facit. Si est correctū, corrigit, si fixum, figit: si liquidum, soluit: si spissum, coagulat: si tinctum, tingit. ipsum enim præcellit cuncta corpora in puritate. Et qui posset pœnam sustinere ignis, faceret ex eo cum sulfure suo congelato, Elixir excellentissimum. Accipitur viuum & mortuum, sed purum est semper eligendum, quod viuum est. Multæ operationes ex eo fiunt, quæ diuiduntur per duo. Prima fit cum adiuuamine: Secunda ex se solo, sed natura procedit cum suo sulfure. In duobus verò capitulis binas operationes perfectè complebo. Et scribam quicquid probaui, vel feci, vel vidi. Ex dictis Philosophorum nihil teneo ad præsens, nisi quòd affirmant dicta mea, quia veritatem dicam, & liber factus sum ab inuidia. Intelligat ergo qui vult dicta mea.

PRIMUM CAPVT.

Promissio & diuisio dicendorum de operationibus Alchemie. Cap. I.

IN primo capitulo dicam cunctas operationes, quæ egrediuntur de materia cum auxilio diuino &cet. Nullum sophisticum hunc librum intrabit, inuam semper regimen, ad perfectionem perducens. Multa siquidem sunt coadiuantia. Dico breuiter, quòd adiuuamen calcinationis est hoc. (& primò dicam de corporibus).

De Calcinatione Saturni, & Iouis. Cap. II.

Saturnus & Iupiter calcinantur cum adiutorio ignis primò, & cum industria artificis, & hoc igne non superante suam fixationem, in vase terreo, fortè, mouendo cum baculo ferreo, donec sint in cinerata. Cineres imbibuntur, cum aquis acutis mundantibus. Ad rubeum valet vrina humana purificata aqua sanguinis, vel acetum rubeum. Ad album valet acetum album, aqua salis communis, & aluminis: & alia acerba multa post imbibitionem desiccantur ad ignem vel Solem, donec peruenerint ad calcem albam vel rubeam. Item calcinantur cum adiutorio salium, & illa calcinatio bona est, & per adiutorium vitrioli & aliorum acutorum. Calcinantur etiã cū adiutorio sulfuris, seu auripigmenti, & illa est melior. Sed optimè calcinantur cum Mercurio sic: Primò amalgamentur, & terantur, & abluantur cum acutis, vsque ad emendationem perfectam, deinde misceantur cum salibus acutis terendo, & cum aluminibus & alijs acerbis, & exiccantur & erodantur, deinde deponatur faldedo, cum ablutione. Sit tamen Mercurius, priusquam desiccatur, cum sale per sublimationem extractus, & sic remanet calx alba, qua melior esse non potest. Et regulam tibi do generalem, quòd qualitercunq; calcinetur Iupiter cum igne, facit calcem albam, Saturnus semper rubeam, nisi cum acutis fuerit dealbata,

De Calcinatione Veneris & Martis. Cap. III.

Venus & Mars cum adiutorio ignis calcinantur, primò in furno reuerberationis, si ponatur intus limatura illorum; per flammæ reuerberationem calcinatur, & fit de Marte crocus ferri, quòd dicitur ferri cementum. De Venere, æs vstrum simplex, vel *χαλκός κικανίμος*. Calcinantur etiam per ignitionem & extinctionem in acutis, donec totaliter conuertantur in squamas, quæ admodum Iupiter & Saturnus calcinantur per abstractionem suæ scorix, deinde imbibitur calx cum acutis & salis, donec fuerit rubeum & mundum. Potest etiam Veneris calx dealbari & Martis. Calcinatur etiam cum sulfure & auripigmento, mistis cum laminis, vel cum limatura illorum, quin etiam cum salibus, aluminibus, & alijs corrosiuis. Et præparatur calx cum ablutione, & desiccatione, donec fuerit ad libitum. Calcinantur etiam multum bene per ignitionem & extinctionem in Mercurio, & quicquid in qualibet extinctione abradì potest, abraditur cum cultello, & iteratur opus, donec sit ad libitum. Et præparatur cum ablutione & desiccatione cum salibus, & abstrahendo Mercuriū, & fiet calx optima. Et scias, quòd calx corporis nō figitur, nisi calcinetur cū igne. Et hoc dico, quia omnia corpora possunt calcinari super vapores acutorum, vel cum acutis. Sed melior calcinatio corporum fit cum Mercurio.

De Calcinatione Solis & Lune. Cap. IIII.

SOL & Luna calcinantur ad modum Veneris & Martis, sed quod melius est, & optimum, per amalgamationem cum Mercurio, & ablutionem, & desiccationem, vel per abstractionem Mercurij per sublimationem, sicut est narratum, Spiritus verò non possunt calcinari, nisi prius sint fixi,

De

De Calcinatione aliarum rerum & misurarum. Cap. V.

Calcinantur & aliæ res multæ ad extrahendam tincturâ ex illis, & vt sub-
tinentur illarū partes & mundentur. Et scias quòd quodlibet corpus per se
calcínatur, & si aliqua coniungantur, & calcinentur simul, fit calx mirabilis in
effectu. Ne obliuiscaris hoc, tenta, & optimum retine. Hoc de his sufficit.

De Sublimatione spirituum. Cap. VI.

Sublímantur & spiritus & mediâ mineralia, cum adiuuamine. Spiritus sub-
límantur vel à salibus, vel ab atramentis, vel ab aluminibus, vel à corpori-
bus, vel ab istis mistis. Et nota, quòd sublimatio fit causa purificationis tin-
cturæ. Si sublímantur spiritus cum immundis, immundantur: si cum adhaeren-
tibus, remanēt magis fixi cum tinctura inferius, quòd quærimus. Vnde de ne-
cessitate oportet vt mundentur prius per acuta, & per lauacrum, aut per vni-
cam separationem impuri à puro. Cogitate diligenter super hoc. Nam illud
mediū est secretum, Spiritus mundificatos cum calcibus puris corporū sub-
límate, donec figantur, & videbítis me verum dixisse.

De Sublimatione corporum imperfectorum. Cap. VII.

Sublímantur corpora cum adiutorio ignis, & hoc expressione ignis. Et
hoc fit ad habendam materiam mundè temperatam, Nam quòd nimis est
volatile, & terrestritas immunda, diuiduntur per sublimationem, & re-
manet substantia tēperata, vt dixi, quam quærimus. Sublímantur etiã cum re-
bus eleuantibus, cū sulfure, auripigmento, Mercurio, & alijs spiritibus. Et illud
dico cum corporibus non fixis, vt sunt Iupiter & Saturnus, qui sine fæce, vel re
aliqua possunt sublímari, & cum quolibet prædictorum: & Venus & Mars
quæ sublímantur cum prædictis.

De Sublimatione corporum perfectorum. Cap. VIII.

Sed notandum præcipuè, quòd corpora fixa possunt etiã sublímari, scilicet
Sol & Luna. Sed causæ eleuationis est, vt hæc purificemus, vel sulfu-
re vel auripigmento, vel argento viuo, quòd ea facit ascendere citius per
reiterationem, & velocius figantur. Et hoc est secretum intimum, quòd dico
pro certo, & omnes ferè celant. Dico tamen: Corpora debent fieri incorporea
in ascendendo, & incorporea corporea in descendendo. Maxima industria est,
de corpore facere spiritum, & conuerso. Sed verum est, quòd si summa vola-
tilis superat summam fixi, finaliter reuertetur in corpus spirituale, vel album
vel rubeum. Verè non sum inuidus, nam denudaui omnino.

De Fixatione. Cap. IX.

Figitur autem omne volatile cum mundatur per iuuamen ignis, videlicet
decoctione diurna, & hoc est meum secretum, aut per alicuius rei fixæ ad-
iutorium, hoc est per imbibitionē, & reiterationem prædictorū, vt in subli-
matione narraui satis apertè. Et hoc est vnum de secretis meis magnis. Corpo-
ra etiã figantur, vt præ figuraui calcinando vel coquendo solo igne.

De Distillatione. Cap. X.

Distillantur autem multa pro adiuuamine operis istius. Distillatur aqua
à vitriolo viridi vel Romano, à sale petrae, & alumine plumoso, quæ ma-
ximè valet pro adiutorio istius operis: cum ipsa enim soluuntur mirabi-
liter omnia corpora cruda & calcinata, & spiritus calcinati vel fixi, solutione mi-
rabili & pulchra. Distillatur & aliæ aquæ multæ, & olea, de salibus, atramentis,
aluminibus, & alijs rebus multis, mineralibus, vegetabilibus & animalibus, si-
cut inuenitur in libris Philosophorum de hac arte tractantium.

De Solutione. Cap. XI.

Soluuntur omnia corpora & spiritus cum adiutorio aquæ corrosiue su-
prædictæ, vel cum alijs aquis corrosiuis, quæ multis sunt modis, & quia

talía in multis inueniuntur Philosophorū libris satis veraciter & aperte, excusatur de illis in hoc nostro Rosario tractare. Sed hoc teneas amice mi, quod melior sit solutio in igne in fimi calore, & cum Mercurio viuo, & aqua vita, dū ablutus est, sed in primo dicitur venenum seu res mortifica.

De Ceratione. Cap. XII.

Cerantur corpora calcinata cum corporibus resolutis, & hoc imbibendo & cerando, & quanuis multæ sint imbibitiones corporum, tamen melior fit cum Mercurio, scilicet quando est aqua viua depurata. Et melior inceratio fit cum azot viuo, & gutta saponis. Nam aqua corporis, cū corpus redactū sit in Mercurium, dicitur sanguis, & qualicumq; modo aliquid cum oleis inceratur, non valet quicquā, nisi oleum prius sit fixū, & incōbustibile factum, & istud oleum non habetur nisi ex metallis fixis: scias hoc excellentissimum secretum, & quod magis carum apud Philosophos inuenitur.

De Coagulatione. Cap. XIII.

Coagulatur cūcta resoluta cū adiutorio ignis, & hoc in vasis firmiter clausis, sed tene à me hoc secretum, quod res perfecte coagulata est, quæ fluit cū ignitione conuenienti, & cum expectatione examinis ignis. Sin autē nō, reitera opus, & peruenies per reiterationē ad propolitū, domino annuētē.

De Particularibus ad album in genere. Cap. XIII.

Ecce narraui tibi cunctas operationes veras & necessarias in opere huius artis ad laborem abbreviandum, & adiuuandā naturā generaliter. Modò satisfaciam, specialia & particularia meliora enodabo in hoc capitulo. Primò ergo quomodo corpora augmētantur, & postea de abbreviatione temporis & laboris, & Elixir. Et quia nullo modo potest fieri rubeum verū, nisi præcedat albū, talia verò ad augmentandas rosas albas, vt fiat Luna perfecta, tibi dono. Primò desiccandum est corpus Lune, & hoc per calcinationem quam narraui. Et ista est causa, vt humiditas istius, cum quo proponimus augmentare ipsam, radicabilius & firmitus illi adhæreat sine separatione, deinde calcinandū est aliud corpus non fixum, cum quo proponis operari, & hoc vt per eam figuratur. Nam volatile in ipsi euolat per calcinationem ignis, & remanet terra azyma & munda. Per eandem etiam calcinationem deletur vnicuolitas glutinosa, & immunditia de corpore, & reducit in statum pristinum, & remanet terra munda, non adurens, nec denigrans corpora. Deinde resolue calcem Lunæ in aquam mundam & claram, sicut demonsttraui tibi in Cap. Dissolutionis. Secundo calcem azymam cuiusuis corporis similiter resolue, aquas coniunge & illam bene cōmistam congela in massam albam, & in fine congelationis descendende per botum. Et melior modus est iste, quam vnquam probaui. Accepi vnā partem corporis fixi, & tres partes non fixi, Item resolutam calcem Lunæ, & aquam etiam corporis non fixi, iterum coniungebam istam aquam, coniuētam composui cum prima massa prædicta iterum calcinata, & resoluta, & erat tunc augmētata prima pars, & tres sui partes: illud totū congelatū feci secundo descendere, illud opus reiteraui quindecim vicibus, nec meliorem Lunā Deus vnquam creauit, tenui ipsam auro cariorem. Inueni etiam alium modū leuiorem multum, videlicet imbibendo calcem corporis non fixi, cum aqua calcis Lunæ, terendo vel cerando super marmor, bene desiccando, & descendendo. Et iterum secunda vice nouam calcem non fixi, imbibendo, cum resoluta calcis nouæ Lune, apponendo calcem primæ massæ, videlicet vnā partē istius cū tribus partibus alterius, deinde desiccando & descendendo, & reiterando per quindecim vices. Sic enim perueni ad Lunam multo meliorem naturā.

rali. Propterea probaui & alium modum adhuc multo leuiorem, videlicet resoluendo Lunam calcinatam in aquam, & imbibendo cum illa aqua calcē corporis non fixi, terendo & desiccando, & descendendo. Iterum reiteraui hoc opus de noua materia, & quando desiccatum erat, posui super tres partes, de nouo desiccato, cum parte vna massæ præcedentis generatæ, nihil tamen de reiterationibus omisi, & inueni in decima quinta vice Lunam bonam, æquipollentem naturali. Homo etiam bene potest transire, si vult melius, cum decem reiterationibus, vel circiter, quanto plus tamen reiteratur opus metallicum, tanto melius. Et scias quod prædictæ resolutiones optimè fieri possunt cum aquis corrosiuis, sed semper melior resolutio fit cum Mercurio. Scias hoc, O quam multa bona procedunt ex corporibus cū Mercurio amalgamatis. Hæc iam dixi in generali, nunc verò de quolibet corpore simpliciter tractabo.

De Particularibus ad album in specie. Cap. XV.

Accipe vnā partem Lunæ, & quinque partes vel sex Martis, & descende simul per botū, vt prædictum est, & habebis bonam Lunam. Accipe vnā partem Lunæ, & duas partes, vel tantundem de Venere, & descende per botū simul, vt prædictum est, & habebis bonam Lunam. Accipe partem vnā Lunæ, & tres partes Saturni, & fac descēdere per botum simul, per modū prædictum, & habebis meliorem Lunam. Accipe vnā partem Lunæ, & tres partes Iouis, & fac descendere ista adinvicem per botum, sicut narratū est ante, & est Luna optima, æquipollens naturali in omni examine sine fine. Si fidelis est sermo meus, estote memores animæ meæ, propter ea, quæ dixi. Item, aliter etiā fieri potest optima operatio per amalgamationē Mercurij. Lunam desiccata amalgama cum Mercurio, ana, sed sint in duplo, Mercurij vel amalgamationis Martis, & pone sex partes istius cum vna parte primæ totum amalgamatum si mul decoque, donec Mercurius sit separatus, & descende, & reitera hoc opus quindecim vicibus, & erit Luna bona. Amalgamatur etiam Luna cum Mercurio, sicut prædixi, & Venus etiam amalgamari debet ad modū Martis, duæ partes istius, & vna amalgamationis sublimetur, & descendatur per modū iam dictum, & cum opus iam quindecies reiteratum est, erit Luna bona. Amalgamatur Luna præcipue cū Mercurio, & Saturnus cum eodem ana, & tres partes ipsius cum Luna pone, sublimando & descendendo, & reiterando per præscriptum modum, & peruenies ad Lunam meliorem. Amalgamatur præcipue Luna cum Mercurio, & Iupiter cum eodem, ana, & sint de ipso tres partes, cum vna parte Lunæ, & per reiterationem sublimationis, pro Mercurij separatione & per reiterationem descensionis operis peruenies ad Lunam meliorem de mundo. Prædicta verò sufficiunt in albarum rosarum augmentatione.

De Particularibus ad rubeum in genere. Cap. XVI.

Augmentandas rosas rubeas procedamus. Prima regula generalis est: Pone in omni opere rubeo Solem, quemadmodum Lunam in azymo. Sed notandū, quod calces quorundā corporū solo ignis adiutorio rubificantur, quorundam non. Quorum rubificantur, sunt hæc: calx Martis, Venere, & Saturni. Calx verò Lunæ, Iouis, & Mercurij fixi, non rubificatur solo adiutorio ignis, in hoc capitulo primo, sed in capitulo nostro secundo, & vltimo in magno videlicet magisterio, calx illorum rubificatur ad libitum, & tingunt sine mensura. Ecce thesaurus Philosophorum. Rubificantur tamen in hoc capitulo primo, cum rebus tingentibus, sicut sunt sulfur, atramentum, aqua ferri, & oleum rubicundum Philosophicum à mineralibus seu vegetabilibus, vel animalibus extractum. Et talis modus est operandi, sicut in albo Lunæ, sed in hoc opere Sol est calcinandus & dissoluendus. Soluatur & omnia cor-

Resolutio

C. hoc rub
295

Rubificatio c
trio tribus
solphur atra

pora nō fixa calcinata. Et per eandem calcinationem rubificata in aquis corollis vel dissoluentibus, dico rubicūdiōribus, aquas cōiunge, & congela, & de scende in massam rubeam, vt de albo fecisti, & reitera hoc opus, vt de azymo fecisti, per quīdecim vices, & habebis operationem perfectam. In hoc enim opere seruare poteris omnem modum operandi, quē in albo narraui, & istud est in his quæ rubificari possunt cum adiutorio ignis. Et quōd omnes calces corporum rubificari possunt, cum adiuuamine multarum rerū tingentium, restat hīc nobis declarare. Sed quia de talibus, quā plurima bona & vera reperiunt in lib. Philosophicis istius artis, & aquæ rube dīne tingentes, pulueres, & olea, cū quibus calces tam sæpe imbibuntur, desiccantur, soluntur, & congelantur, & descendunt, vsq; ad rube dīnē. Ergo videtur nobis superfluum de illis tractare: Solis tamen tincturam specialem, ad fatiscendum, à me accipiatis.

Particulare ad rubeum in specie. Cap. XVII.

IN aquam falfam calidam, postea in dulcem calidam, finaliter in acetum multoties, puta viginti vicibus limaturā Martis lauate, quousq; sit clara, bene mūda, & ponite eam in vase vitreo, vel vitreato, cū optimo aceto albo, per plures dies, quousq; per hoc multū rubeat, quod erit citō. Tunc totum ponitur in distillatorio vitreū, & distilletur sæpius, quousq; illa limatura totaliter euafescat. Nam sublimabitur proculdubio cum aceto iam dicto, & transibit tota illa limatura in aquam rubeā, stetq; præterea in quiete per aliquod dies: hæc aqua Lunam preparatam & fufam tingit mirabiliter in calorē rubeum, & in qua libet reiteratione operis, calces cum hac aqua imbebe, & exicca, solue, congela & descēde, donec tinctura sit sufficiens, & ista aqua est mineralis & corporea.

Fit & alia bona per hunc modum: Sumatur de vitellis ouorum libra vna, & de sanguine humano recenti libra vna, & duę libræ de capillis humanis bene mundis, permisce ista in vitreata rotūda. Deinde recipe salis ammoniaci bene triti, duas libras, & cōmisce omnia simul, & illa vitreata ponantur in illa cū cinere cribellato, & accendantur sub ea ignis lenis, & cum totū resolutum fuerit in aquam, tunc projice de sulfure citrino super illud, quantum est medieta omniū medicinarū: remoueat tunc vas ab igne velociter, mouēdo totum simul, postea projice totū in cucurbitam ad distillandum, & toties distilla super facibus, commiscendo cum aqua, quæ ab eis distillatur, donec omnia remaneant in fundo sicca. Istud mistum & tritum cum calcebus dissolutis congelatum, tingit peculiōse, & ista est tinctura vegetabilis, seu animalis.

Apostrophe ad Lectorem, & oratio ad Deum. Cap. XVIII.

ECce Amice mi dilecte, ecce quā multa bona iam narraui, ex his quæ in Rosario meo continentur. Non vales tamen adhuc per prædicta, ex illo aliquas accipere rosas. Nam fossatis profundissimis, murisq; fortissimis, ac propugnaculis multis Rosarius meus tam fortiter est firmatus, quōd nemo per aliquod ingenium intrare valet, nisi per septem portas firmissimas & metallicas, multis clauibus mirabiliter clausas. O clementissime Deus ac misericors, si iam aliquid peccaui, respice super me oculis benignitatis tuæ, quia tu solus cognoscis corda hominum, & me iam istud dixisse ex fonte misericordie solo. Et deprecor te humiliter & deuote cælestis pater, vt non intret in corda iniquorum: sciant autem filij sapientiæ & intellectus, quōd Hortulanus meus, gratia Spiritus sancti paracliti infusus & repletus, solam mihi clauem demonstrauit, per quam cunctæ portæ in ictu oculi mirabiliter, & quasi miraculose aperiuntur, in mei Rosarii capitulo primo. Et gratiam, quam mihi Hortulanus meus fecit sua benignitate, piē & amicabilem scribam omnibus doctis & intelligentibus.

Composi-

Accepit enim Hortulanus tres herbas, quas generatas inuenit in loco Rosarij ex eadem terra, de qua Rosarius est egressus, & erant Chelidonia, Portulaca marina, & Mercurialis. Ex his tribus cōposuit clauem prædictam, quem modum cōponendi, uobis perfectissimè enodabo. Recipe duas libras uitrioli uiridis, & duas salis petrae, & unam libram aluminis plumosi, terendo quodlibet per se. Deinde coniunge. Postea habes aludel uitreum bene lutatum, exterius circumquaq; luto sapientia, & pone in eo puluerem prædictorum, & alembicū desuper uitreum, iuncturas firmiter cum bono luto sigilla, ut respirare non ualeat, & pone super furnum distillationis dando illi lentū ignē. Distillatur enim prima aqua primo, quam recipias in phialam uitreā cum longo collo, sitq; phiala cum alembico sigillata cum luto prædicto, continua ignem lentum, donec alembicus intus colore citrino sit coloratus, & istud est signum aquæ secundæ. Primam deinde aquam cum sua phiala depone, & obstrue cum cera, & appone nouam phialam, quam firmiter sigillabis augmentando ignem, donec alembicus intus rubeat, quod signū est aquæ tertiæ fortissimæ. Depone phialam cum aqua secūda, & sigilla, & appone nouā phialam spissam cum collo multum longo, sigillando firmissimè cum luto optimo, & augmentando ignē semper, donec tota aqua fuerit egressa, quam depone, & sigilla firmiter os cum luto figulorum, & usui reserua.

Laudes Aquæ fortis prædictæ.

Cap. XX.

Ista est aqua fortis, preciosissima, uirtuosa, quæ dicitur aqua corrosiua, & uerè clauis est, per quam solam cunctæ septem portæ metallinæ, uidelicet Rosarij mei aperiantur in momento. Cum ista clauē minerali potes reserare septem portas prædictas, & intrare Rosarium, & accipere rosas albas uel rubeas de quacunque planta uolueris, secundum uelle tuum. Et indubitanter qui clauem istam secum habuerit, cuncta in Rosario existentia, ipsi cognita erūt. Intellige quod dico, & prepara ei hospitium in medio cordis tui, ut intus per eū hospitetur. Cum ista aqua laudabili corrosiua potes in momento resolvere cuncta corpora, tā cruda quā calcinata, omnes spiritus, & omnia mineralia, necnon lapides preciosos, & congelare quando uolueris, ut prædictum est in una hora. Ista enim aqua tales habet effectus mirabiles & laudabiles, quod resouit solidum, & reddit liquidum, mundat immundum, corrodit superfluum, figit fugitiuum, consolidat disgregatum, augmentat tincturam a zymam optimè, & rubeam, omnia penetrat, durum molliciat, & molle induratur, & discordantes concordat, & est clauis totius huius artis, in hoc capitulo nostro. Quid dicam de ipsa? Eius laudes inueniuntur in terminabiles. Valet & aqua prima & secunda ad multa in hac arte: coniunge ambas simul, nec meliorem rem habere potes in mundo, ad abluendum calces corporum quascunq;. Quia omnis immunditia, nigredo, corruptio, & sulfureitas adurēs, per eam tollitur. In sczibus uerò est maxima tinctura, studeas in ipsis: nam in eis est magnum arcanū. Imbibe feces cum tota aqua, prima & secunda, & dimitte stare, & incorporari per quatuor dies, & iterū distilla per præscriptū modum, & habebis plus de aqua forti corrosiua, quā prius habuisti, & hoc est finale secretū. In hac enim aqua resoluntur cunctæ tincturæ coadunandæ, earū enim aqua tunc admisceri potest cum aquis corporū calcinatorum & resolutorum. In ea enim resoluuntur Saturnus & Iupiter, Mars, & Venus, Mercurius, Luna, & Sol. Per ipsam etiam melioratur zinfar, & multa alia, cum quibus opus abbreviatur, coloratur, augmentatur. Et hæc de prima parte primi capituli sufficiunt. Ad ipsam tamen complendam, de secunda ipsius parte, & ultima tractabo. Nam bene sequitur Elxir cum iuuamine, post omnium corporum perfectam augmentationem.

Corpus putrefactum, & deinde cum calore temperato, cumq; retentione seu reservatione suæ humiditatis radicalis philosophicè calcinatum dissolue. Sicq; tamen prius mundatum ab omni re corruptente, & hoc erit in principio operis, & istud est de azymo, sitq; calx alba corporis uicinioris imperfecti, fermentum quoq; azymum bene mundatum, & calcinatum azimum resoluè ut primum. Aquæ mundandæ sunt ab immunda fæce, tunc coniungendo in phialam uitream cum stricto collo & alto, cuius os firmissimè sigilletur. Pondus etiam est notandum, suntq; semper partes quatuor imperfecti, & una perfecti. Ponenda est autem phiala cum aqua in furno coagulationis, donec totum coaguletur in lapidem coagulatione bona, & fixa. Et habes tunc plantas Rosarij tui unius annitem secunda uice resoluè nouam materiam, ut prius in eadem proportionem, lapidemq; coagulum iterum resoluè, sitq; ana de istis. Aquas resolutas coaduna, & unitas congela per præactum modum, & habebis plantas duorum annorum. Tertiò resoluè de materra noua, ut prius in pondere lapidis anni primi, & coniunge cum lapide duorum resoluto, cõgela ut prius, & habebis Rosarium tenerimè florentem, & decem rosas producentem. Quartò nouam resoluè materiam ut prius, semper in proportione equali lapidis anni primi, & coniunge aquas anni tertij lapidis, & congela ut prius, & habebis lapidem quadriennij uiginti flores rosarum producentem, & hoc fac quintò, & Rosarius quinquennis triginta producit rosas. Sextò & producet centum rosas. Septimò, ducentas rosas. Octauò, trecentas rosas. Nonò, mille. Decimò, duo milia. Vndecimò, tria milia. Duo, decimò, centum milia. Decimo tertio, ducenta milia. Decimo quarto, trecenta milia. Decimo quinto, mille milia. Et sic in die decima quinta, habebis opus Lunæ perfectum. In rubeo, siue ad rubeum, semper operaberis in calcibus corporum rubificatis, & resolutis, & cum resolutione Solis. Sed tene hoc meum finale secretum. In quantum plus tinctura cum adiutorijs augmentatur, tantò altius tingit. Stude & proba in arte prædicta, & eris breuiter fortunatus. De cunctis autem iuuantibus & auxilijs huius artis, manifestè satis in prima parte istius capituli præmi dictum est, ideo mei Rosarij capitulum finio.

SECUNDVM CAPVT.

Perfectionis causam, solum Mercurium esse.

Cap. I.

DICTVM est superius, quòd huius artis preciosissimæ finalis intentio est, meliorare metalla imperfecta, & ad gradum perduere supremum. Et imperfectio & corruptio eorum progreditur ex defectu boni & puri argenti uiui fixi, sicut multoties dixi, & omnes dicunt philosophi periti. Relinquitur itaq; ipsum solum esse perfectum. Eligamus ergo ipsum, & perficiamus, quem ad modum tunc fecerunt philosophi, qui perfectionem habebant. Ipsum solum, quicquid scribitur, est lapis quem philosophi laudant ubiq; quem occultant in infinitis parabolis, & scripturis fictis & similitudinibus, & deregunt eum cum magnis suis philosophijs. Et tam talem inspirauit mihi spiritus Dei gratiã, quòd cum duobus uerbis eius, omnes libros philosophicos, de hac arte exponam. Ecce uerbum Spiritus sancti: **MERCURIUS, EST LAPIS QVEM HONORANT PHILOSOPHI**. Diuisum est cor meum, & sicut librum aperiens legat quilibet & intendat. Solum argentum uiuum querimus. In ipso enim totum est quod desideramus, ergo suam in se continet tincturam. O quam preciosa creatura est illa, & delectabilis, Deus enim meliorem non creauit, præter animam rationalem. Habet in se corpus, animam, & spiritum.

& spiritum. Corpus stat, anima uiuificat, spiritus tingit. Ista sunt in Mercurio solo ex aqua grossitie, ui sulfuris puri non urentis congelato. Mercurius ergo lapsus noster est, nec alia res esse potest, quem aquam siccam nominamus, eo quod ui sulfuris a zymi, uel rubri uniformiter est inspissatus, a quo cuncta corpora trahunt originem, ex ipso enim flunt, & in ipsum reuertuntur. Verbi gratia: Sol ex Mercurio uiuo puro fit, & iterum reuertitur in argentum uiuum per ingenium, & sic de cunctis corporibus habet fieri.

De differentia Mercuriorum.

Cap. II.

Sed dico uobis istud, quod argentum uiuum ex Sole factum, maioris est uirtutis incomparabiliter, & uelociorem dat fixationem, quam illud quod non erat corpus, semper tamen est argentum uiuum de argento uiuo, & est calidum, & humidum, & masculinum. Argentum uero uiuum ex Luna factum, dat fixationem uelocem, quod est frigidum, siccum, & tæmineum. Argentum uero uiuum quod non erat corpus, ex quo tamen generantur corpora, non differt ab alio argento uiuo, nisi in sola digestionem, & per ipsum solum, non aliter, omnia corpora in argentum uiuum reuertuntur.

Similitudo Viam uniuersalem insinuans.

Cap. III.

Cuncta nascuntur seu plantæ ex terra egressæ, nonne semper ad terram reuertuntur? & hæc postquam in eadem terra fuerint iterum per tempus putrefactæ, tunc totum est terra. Sed non qualem uirtutem illa terra habet. Videmus enim quod ex terra frumentum nascitur, habens stipulam & grana multa, & si tunc artificialiter stipulæ in terram reponuntur, cum simus factæ fuerint, uidemus quod totus simus reuertitur in terram per putrefactionem. Sed grana reseruaata, si iterum ponantur in eadem terra stipularum suarum predicta, multo magis augmentantur, quod expertis agricolis constat. Sic corpora submersa in Mercurium per conuenientem putrefactionem reuertuntur in argentum uiuum, quod prius fuerunt, & postea grana metallica, in eadem terra putrida proiecta multiplicantur, & innumerabiliter crescunt.

Practica Caligine obducta.

Cap. IIII.

Modus uero agendi talis, est ad modum naturæ. Argentum uiuum nostrum ui sulfuris a zymi uel rubei non urentis congelatum seu inspissatum, in primis est mundandum ab omni sorde & superfluitate, quæ per ingenium deleri potest: & illud ingenium est sublimatio, quæ sic fit. Ponatur lapis in uase aperto super medio crem ignem, agitando ipsum Mercurium, ut rota humiditas superfua euolet, quæ est in eo accidentalis, ex qua opus corrumpetur, & hoc non omitteras, & tunc remanebit (postquam totum aquosum & indigestum, quod nimis erat uolatile, erit depositum, cum igne non superante suam radicalem fixationem) substantia temperata inter fixum & non fixum, apta pro opere isto complendo. Sitq; semen seu fermentum mundissimè purgatum, cuius una pars sufficit ad duodecim lapidis purgati: fiat amborum ingeniosa amalgamatio: deinde totum amalgamatum ponatur in uase fortissimo, uitreo, cum collo stricto, aut in terreo, uitri densitatem seu compactionem sustinens, quod melius est, sitq; os firmiter sigillatum: Fiatq; furnus magnus philosophicus, & spissus, in cuius medio ponatur uas fortissimum, amplum, terreum, potens in igne durare, in illo sunt locanda cuncta uasa, materiam continentia, & tunc cooperiatur furnus, sitq; superius cum spisso cooperulo clausus, sitq; in illius summitate foramina tria, uel quatuor ad fumum delegandum, subiiciatur ignis lentus perseveranter. Ignis lentus dicitur, qui lapidis fixationem nequit superare, & ignis regimen tale debet esse, quod plumbum in ipso continuè remaneret fufum. Et hoc solus manifestus. Per tale nancq; regimen habebis in centum uiginti quatuor diebus completam

putrefactionem. Nigredo quoque est signum putrefactionis approbatur. Adhuc per predictum regimen, habebis secundum signum, quod erit rubedo durans per triginta dies, in illis uero diebus complebitur perfectio. Tertium autem signum est uiriditas, quod in caliditate complebitur predicto regimine, in septuaginta diebus, inter tertium uero signum & inter quartum, apparebit omnes colores qui excogitari possunt, tunc fit ibi matrimonium, copulatio, & spiritus & animæ coniunctio, tunc enim dominantur simul, & quodlibet prius per se, sub suo signo, scilicet in primo signo dominabatur corpus, in secundo signo spiritus, in tertio anima. Tempus coniunctionis regimine modicum augmentato, erit completum in septuaginta diebus omnino, & superueniet signum quartum, quod erit azymatio utilis, transibuntque cum augmentato regimine, centum quadraginta dies, & erit completum albedinis signum quod diximus. Si postea continua ueris regimen cum augmento, uidebis inter quartum & quintum cineres discoloratos, sint tamen chari apud te: nam Deus reddet illis liquefactionem, infundendo spiritum suum igneum, & uidebis, cum Deus uoluerit, signum quintum, claritate & rubedine splendida inenarrabiliter decoratum. Time Deum, & honorem de tua substantia.

De Tinctura perfecte proprietatibus.

Cap. V.

Multa quidem in hoc Rosario meo narrata sunt, ad operis cognitionem habendam, & ignorantes ad magisterium ueritatis introducentes. Et quia nihil in eo ponitur superfluum, nec ipsum uolo mittere diminutum. Respice rubeum completum, & rubeum a sua rubedine diminutum, & omnem rubedinem fixi, & non fixi, mortui, & uiui, mineralium, uegetabilium & animalium, respice uiuum uiuificantem, & mortuum mortificantem, album albisicatem, & rubeum rubificantem, atque imperfectum perficientem. In quantum autem albedo perfecti augmentatur, in tantum tingit in albedinem, & sic de rubeo. Sed nota, & considera qualia sint corpora, & quid eis in sua liquefactione adhiberi possit, & secum perseueret, & permaneat in examine, neque enim omne azymum, nec rubeum tingit corpora in Lunam & Solem. Tinctura corporis talis esse debet, quod ipsa cum corpore liquefacto commisceatur, & ipsum liquefactum ingrediatur, quemadmodum ipsummet corpus faceret cum eodem. Tinctura ergo debet esse substantia corporea, ex corporibus extracta, uel per beneficium mediorum mineralium uegetabilium seu animalium augmentata, in re semper corporea. Verissima ergo tinctura albedinis est sulfur, ex Luna uera albisimum, & perfectissima tinctura rubedinis, est sulfur: ex Sole uero rubicundissimum. Est ergo unum possibile, si cut & aliud. Hoc scit artifex prudens & discretus.

Epilogus seu recapitulatio omnium dictorum.

Cap. VI.

Si per iuuamen argenti uiui crudi, frigidi & humidum, & per ipsius beneficium extrahitur sulfureitas calida, sicca & munda, comburens omnia causa suæ uirtutis adurentis, remanet argentum uiuum purum, & coctum in corporibus, uel sulfuris congelatum. Sic per iuuamen alicuius argenti uiui, extrahitur à Luna uel Sole sulfur purissimum, & remanet sulfur azymum uel rubeum, tingens nigredines & fixum. Cuius una pars tingit duas, uel tres, uel quatuor uel sex partes cum iuuamine primæ partis in Lunam. Pars uero una rubei tingit argenti uiui cocti in primo cap. secundum puritatem ipsius argenti uiui partes duas, uel tres, uel quatuor, uel sex, ut de albo. In secundo uero & ultimo cap. tingit una pars sulfuris Lunæ uel Solis partes mille corporis, id est argenti uiui cocti, & uis istius sulfuris per artificis industriam in tantum augmentatur cum igne uel cum iuuamine, quod post complementum tingit super mille, uel mille milia & ultra, tamen solo igne cuncta perficiantur. Nam omnis tinctura alba uel rubea debet recipere colorem ab igne, aliter non ualet. Iuuamenta autem sunt lapides tales, cum quibus tincturæ puritas, & fixio augmentatur, uidelicet oua, capilli, sanguis, argenti uiuum,

tum uiuum, fulfur, auripigmentum, sal ammoniacus, atramentum, alumen, sal niri, tinkar, cutia, marchalita, magnesia, &c. Non tamen putes aliquod istorum sufficiens pro opere per se solum complendo. Sunt enim adminicula, & quasi adiutores, cum quibus, & cum quorum iuuamine, corpora mundantur & rectificantur, tinguntur & complentur, & sunt quasi coadiutores & mediatores corporum coniungendorum, quorum preciosiora & meliora apud nos semper sunt inuenta, oua & capilli, & sanguis iuuenis masculi, ex quibus quatuor extrahuntur elementa, quæ, postquam rectificata sunt, suppleunt defectum Elixoris ex metallis præparati, nec metalla per se, nec lapides perficiuntur. Sed ex his quatuor elementa extracta pro oleo ponuntur in lapide, aut pro anima tincta: Calx uero corporum metallorum præparata, pro corpore azymo uel rubeo. Spiritus uero albus uel rubeus ex corporibus extrahitur, uel figitur & præparatur ab ipsiismet spiritibus. Si cæteris autem lapidibus abluitur lapis & mundatur, figitur & tingitur, & rectificatur, in operis festinatione. In commitione uero proportionata prædictorum præparatorum resultat noua forma, & sic fit Elixir, in quantum materia plus quam dol naturalis, est digesta & tincta.

Finis Rosarij minoris, incerto auctore.

LIBER SECRETORVM ALCHEMIAE
COMPOSITVS PER CALID, FILIVM IAZIGHI,
 translatus ex Hebræo in Arabicum, & ex Arabico in Latinum, incerto interprete.

Præfatio de difficultate Artis.

RATIÆ sint Deo omnium creatori, qui nos conduxit, & recoluit, & docuit, & intellectu, & scientiam nobis dedit. Nisi Dominus nos custodiret, & conduceret, essemus sine custodia, & sine doctore tãquam erronei, imò huius mundi nihil sciremus, nisi ipse nos doceret, qui principium est & scientia omnium, sua potetia & bonitate super populum. Qui dirigit & erudit quem uult, & reducit sua misericordia ad uiam iustitiæ. Misit enim nuncios suos ad tenebras, & uias explanauit, & sua misericordia repleuit suos diligentes. Scias, frater, quòd hoc nostrum magisterium de lapide secreto, & officium honoratum, est secretum secretorum Dei, quod celauit suo populo, nec uoluit ullis reuelare, nisi illis, qui fideliter tanquam filij meruerunt, & qui eius bonitatem & magnitudinem cognouerunt. Qui enim secretum Dei postulat, necesse est ei hoc secretum magisterij plus quam aliud. Et sapientes qui illud assequuti fuerunt, aliqua de ipso celauerunt, & aliqua reuelauerunt. Sic enim inueni sapientes antecessores, in hoc cõuenientes in suis libris honoratis. Vnde scias, quòd discipulus meus proprius, Musa, honorabilior omnibus apud me, in ipsorum libris multum studuit, & in opere magisterij laborauit, unde aggrauauit ipsum eiusdem compositio, & in ea multipliciter dubitauit, & ignorauit iimiliter rerum compositionis naturas. Et supplex ac humilis pro ipsa, à me explanationem petijt, & directionem eiusdem. Ego autem eidem nihil in ea respondi. Nec uolui discere, sed præcepi ei, ut libros philosophorum legeret, & in eis quod à me petierat, indagaret. Ipse uero abiens, legit plusquam centum libros, prout inuenire potuit, libros uidelicet ueridicos, secretos, nobilium philosophorum, & in eis quod petijt non potuit inuenire, qui tunc remansit ideo stupefactus, & quasi extramentem

positus, etiam per annum continuè in ea perferendo. Ex quo igitur discipulus meus Musa, qui inter philosophos, in gradum & modum sapiētīæ meruerat computari, sic in compositione eius dubitauit, & hoc ei contigit in ea: quid faciet ignarus, uel insipiens, rerum naturas non intelligens: neq; rerum complexionis cognoscens? Cum autem hoc uiderem de meo discipulo præelecto, & charissimo, motus pietate & dilectione eiusdem, quin etiam nutu & uoluntate diuina, edidi hunc meum librum in obitu meæ mortis, in quo prætermisi dicere quædam, quæ antecessores philosophi retulerunt in suis libris. Et dixi quædam quæ ipsi celauerunt, & nullo modo dicere, aut referare in scriptis suis uoluerunt. Et explanauit, & exposui quædam, quæ ipsi cooperuerunt, suis dictis obscuris & figuratis. Et uocaui hunc meum librum Secretorū Alchemiæ. In quo nominaui quicquid necesse est inquisitori huius scientiæ, siue magisterij, iuxta linguam eius intellectui conuenientem, atq; sensui inquirentis. Et nominaui in hoc libro, quatuor magisteria magis alta, & meliora, quam sapientes fecerunt. Quorum sunt Elixir, unum minerale, & aliud animale: alia uerò duo residua sunt mineralia, & non sunt Elixir unum, quorum est artificium lauandi, quod uocant corpora. Alterum quidem est, facere aurum ex azot uiuo, cuius factura & generatio, est secundum generationem siue ordinem generationis in mineris, in corde & interioribus terræ existentibus. Et hæc quatuor magisteria atq; artificia, explanauerunt sapientes in libris suis de compositione huius magisterij. Sed de eis defuit multum, & de eius operatione noluerunt in libris suis ponere, uel si inuenit, non poruit intelligere, & nihil grauius inuenit quam illud. Et ideo dicam in hoc meo libro ipsam, eiusq; factum. Qui ergo hunc meum librum legerit, legat aliquid geometriæ, & eius mensuras addiscat, ut clibanorum fabricam rectè componat, nec modum eorum excedat, per augmentum uel diminutionem, & quantitatem ignium sciat, & modum siue etiam gradum uasis operis. Similiter uideat & cognoscat, quid sit radix penitus & principium magisterij, & est eidem, tanquam matrix animalibus, quæ in ea generantur, & capiunt creationem pariter ac nutrimentum, quod prædictum est. Nisi res magisterij inueniat sibi idoneum, destruetur factum atq; opus eius, & eius operarij quæsitum non inuenient, nec ipsa res proderit in effectum generationis, quia cum non inuenerit causam generationis, siue radicem, & ipsam caliditatem, contingeret in operationibus casus destructionis. Hoc idem in quantitate ponderum est contingens, quæ, cum disconuenit in composito, partibus quidem eiusdem naturæ terminum transcendentibus, per augmentum uel diminutionem, destruitur cum ea proprietas compositi, & fit effectus compositi cassus atque uacuus. Et ego ostendo tibi unum exemplum: Nonne uides quòd in sapone, cum quo panni abluuntur & mundificantur, & sicut albi, generatur in sui recta compositione hæc proprietas, propter æqualitatem, & rectas compositiones, & debitas compositi, quæ participant in longitudine & latitudine: unde propter hanc participationem conueniunt, & tunc apparuit, quòd erat in ea de ueritate ad factum, & nota fuit inde uirtus quæ prius latebat, quam uocant proprietatem, & est uirtus abluitionis, in composito generata. Cum uerò quantitas ipsius compositi transcendit suum terminum, & per additionem uel diminutionem, transgreditur ipsa uirtus æqualitatis terminum, & exit ad contrarium, secundum distemperantiam compositi. Et ita in compositione nostri magisterij intellige.

De quatuor Magisterijs artis, scilicet, solutione, congelatione, albificatione, & rubificatione. Cap. I.

ET incipio dicere artificium maius, quod uocant Alchemiam, & certificabo dictum meum, & nihil celabo, nec tacebo hic dicere de eo, nisi illud quod non conuenit dicere, nec est nominare. Dicimus igitur, quòd artificium maius, sunt quatuor

quatuor magisteria: prout dixerunt sapientes, uidelicet, Soluere, Congelare, Al-
 bificare, & Rubificare. Et hæc quatuor quantitates sunt participes, quarum due simi-
 liter sunt inter se participes, similiter & aliz due. Et utraq; harum dupliciū quan-
 titatum habet aliam quantitatem participem, quæ est maior quantitas pariceps
 post has duas. Et uolo dicere, pro ijs quantitatibus, quantitatem naturarum, &
 pondus medicinarum, quæ soluantur & congelantur per ordinem, nec intrat di-
 minutio, nec additio. Sed hæc ambæ, scilicet solutio & cōgelatio, erunt in una ope-
 ratione, & unum factum meruerunt, & hoc ante compositionem: sed post compo-
 sitionem ipsarum opus erit diuersum, sed hæc solutio, & congelatio, quas nomi-
 nauit, sunt solutio corporis, & congelatio spiritus, & sunt duo, & habent unam
 operationem. Quia spiritus non congelantur, nisi cum solutione corporis, & si-
 militer corpus non soluitur, nisi cum congelatione spiritus. & corpus & anima,
 quando coniunguntur in simul, agit uterq; eorum in suum socium, factum sibi si-
 milem. & exemplum est huius, aqua & terra, quia aqua cum terræ coniungitur, co-
 natur ad soluendum eam cum sua humiditate, & sua uirtute & proprietate, quæ in
 ea sunt, & facit eam subtiliorem, quàm prius erat, & reddit eam sibi consimilem:
 nam erat aqua subtilior terra. & similiter facit anima in corpore, & eodem modo
 inspicitur aqua cum terra, & fit consimilis terræ in densitate, quia terra spissior
 est aqua. & scias, quòd inter solutionem corporis, & cōgelationem spiritus, non
 est differentia temporis, neque opus diuersum, ita quòd sit unum sine alio, sicut
 non est inter aquam & terram in sua coniunctione pars temporis diuersa, quòd
 cognoscatur, uel separaretur una ab alia, in eorum operationibus, sed eorum est
 unum terminus, & unum factum, & una & eadem operatio circuit super ipsa duo,
 & simul, ante compositionem. & ideo dixi ante compositionem, ne putet, qui
 hunc librum legerit, & audierit solutionem & congelationem, ut dixi, quòd sit
 compositio quam nominauerunt Philosophi, quia sic esset in errore sui facti, &
 suæ scientiæ. Quia compositio in hoc artificio seu magisterio, est coniunctio si-
 ue matrimonium congelati spiritus cum corpore soluto, & eorum coniunctio,
 & eorum passio est super ignem. Nam caliditas est eius nutrimentum, & anima
 non dimittit corpus, nec cum eo coniungitur omnimoda coniunctione, nisi per
 mutationem utriusq; à sua uirtute & proprietate, & post conuersionem suarum
 naturarum. & hæc est solutio & congelatio, quam prius Philosophi uocauerunt.
 & scias, quòd hanc solutionem & congelationem iam celauerunt sapientes, &
 loquuti fuerunt in ea subtili ratione, ex dictis obscuris & cooperitis, ut sensus in-
 quisitoris ab ipsorum intellectibus elongaretur: & hoc esto exemplum dicti
 Philosophorum cooperiti & obscuri in eis. Vngite folium cum toxico, & uerifi-
 cabitur in eo uobis principium officij, siue magisterij eiusdem. Et, Operami-
 ni corpora fortia cum iure soluto, quousque utrunque eorum conuertatur ad
 suam subtilitatem. Similiter & dictum sapientis in eisdem est. Nisi conuerterit
 tis corpora in subtilitatem, ut sint subtilia, & tactu impalpabilia, non dirigetur
 uobis, quod queritis. & si trita non fuerint, reuertamini ad operationem, quous-
 que terantur, & fiant subtilia: quòd si hoc feceritis, uobis quod cupitis diri-
 getur: & hoc modo plura uerba talia de eis posuerunt. Nec ullus probantium
 potuit attingere ullatenus hoc factum talis celamenti, quousque apparuit ei bo-
 na aperitio documenti ostensiuæ, remoto dubio præcedenti. & similiter nomi-
 nauerunt compositionem, post solutionem atque congelationem. Postea etiam
 dixerunt, quòd compositio non completur, nisi cum matrimonio & putrefa-
 ctione: & iterum ipsorum dictum postea docuit pro solutione & congelatione
 & diuisione, & pro matrimonio & putrefactione & compositione: & hoc est,
 quia compositio rei est origo & uita. Nisi enim esset compositio, non produ-
 ceretur res in esse. & diuisio est separare partes compositi: & sic separatio fuit

sua coniunctio. Et dico quòd in corpore non morabitur spiritus; nec in eo erit; nec cum eo ullatenus remanebit, quousque ipsum corpus habeat ex subtilitate & tenuatione, ut habet spiritus. Et cum iam ipsum attenuatum fuerit & subtiliatum, & exierit à sua densitate, & spissitudine ad tenuitatem, & à grossitie & corporeitate, ad spiritualitatem, commisscebitur tunc spiritibus subtilibus, & imbibitur in eis, & sic uterque euadent unum & idem, & non separabuntur, sicut nec aqua mista aquæ. Ponatur quòd duæ quantitates participes, quæ sunt in solutione & congelatione, maior sit anima, & minor sit corpus, postea adde quantitati, quæ est anima, quantitatem quæ est in corpore, & participabit quantitati primæ, & erunt in uirtute participes solummodo, & operare eas, sicut operati fuimus, & inde habebis quod cupis, & uerificabitur tibi linea, sicut dixit Euclides. Postea accipe eius quantitatem, & scias eius pondus, & adde ei de humiditate, quantum possit bibere, cuius humiditatis non habemus hic pondus determinatum. Postea operare eas operatione dissimili, primò uidelicet imbibendo & sublimando, & hæc operatio est illa, quam uocant albificationem, & uocant eam Yharit, id est argentum & plumbum album. Et cum iam albificabitur hoc compositum, adde ei de spiritu quantum est medium totius, & reduce ad operationem, quousque rubesciat, & erit tunc de colore al sulfur, quod est nimis rubrum, & assimilauerunt eum sapientes auro. Et effectus huius ducit te ad dictum Aristotelis, qui dixit suo discipulo Arda. Lutum quando albificatur, nominamus ipsum Yharit, id est, argentum, & quando rubificatur, nominamus ipsum Temeynchum, quod est aurum. Et albedo est, quæ tingit cuprum, & facit eum Yharit. Et illa rubedo est, quæ tingit Yharit, id est argentum, & facit eum Temeynchum, id est, aurum. Vnde qui poterit soluere illa corpora, & subtiliare, & albificare, & rubificare, & ut tibi dixi, componere imbibendo, & ad idem conuere, consequetur magisterium, & faciet factum, quod dixi, sine dubio.

De rebus & instrumentis, huic operi necessarijs & opportunis.

Cap. II.

ET oportet te scire uasa in hoc magisterio, scilicet Aludela, & Sapientes uocant cœmeteria, seu cribatoria, quia in eis distudantur partes, & mundantur, & in eis perficitur & completur, depuratur res magisterij. Et quodlibet horum habeat clibanum sibi conuenientem, & utrunque eorum habeat similitudinem & figuram operi competentem. Et iam omnia nominauit, & modum & formam eorum docuit Mezleme, & plures Philosophorum in libris suis. Et scias, quòd sapientes in hoc conuenerunt in suis dictis, & celauerunt per signa, & fecerunt inde plures libros, & instrumenta, quæ sunt necessaria, in his quatuor prædictis. Et sunt duo. Vnum est cucurbita cum suo alembico; & alterum est aludel, quod est benefactum. Et similiter quæ sunt eis necessaria, sunt quatuor. Et sunt corpora & animæ, & spiritus, & aquæ. Et ex his quatuor, est magisteriũ, & factum minerale. Et sunt explanata in libris sapientum, & abstuli ab hoc meo libro, & nominauit in eo, quod non nominauerunt Philosophi. Et qui aliquantulum intellectus habuerit, sciet quæ sunt illa. Et non feci hunc librum ignaro, & nescienti, sed composui ipsum prudentibus, & sensum & sapientiam habentibus & scientibus.

De naturis Rerum ad hoc magisterium pertinentium.

Cap. III.

ET scias, quòd Philosophi nominauerunt ea pluribus nominibus. Vnde quidam eorum nominauerunt ea mineras, & quidam animale, quidam autem herbare, & quidam per nomen naturarum, hoc est naturale. Alij quidam uocauerunt ea quibusdam nominibus ad libitum, secundum quod eis uidebatur. Etiam scias, quòd

quòd earum medicinarum sunt naturis propinquæ, prout dixerunt Philosophi in libris suis, quòd natura propinquat naturæ, & natura assimilatur naturæ, & natura coniungitur naturæ, & natura submergitur in natura, & natura dealbat naturam, & natura rubificat naturam, & generatio cum generatione retinetur, & generatio cum generatione uincit.

De Decoctione & eius effectu.

Cap. IIII.

ET scias, quòd Philosophi nominauerunt in suis libris decoctionem. Et dixerunt, quòd faciant decoctionem in rebus. Et illud est, quòd eas generat, & mutat à suis substantijs & coloribus ad alias substantias, & ad alios colores. Et non transgrediaris, quòd dico tibi in hoc libro, & procedes rectè. Respice, frater semen, quòd est in uita hominum, qualiter in ipsum operatur Solis caliditas, quousque exit ex eo granum, & comedunt homines, & alia animalia. Postmodum operatur in ipsum in homine natura cum sua caliditate, & reddit carnem & sanguinem. Et nostra operatio magisterij est sic. Vnde nostrum semen, quòd à sapientibus est sic, quòd sua perfectio, suusque processus est ignis, qui est causa uitæ & mortis, qui non tribuit ei uitam, nisi cum intermedio, & sua spiritualitate, quæ non commiscetur, nisi cum igne. Iam uerificaui tibi ueritatem quam uidi atque feci.

De subtiliatione, solutione, coagulatione, & commistione Lapidis, & eorum causa, atque fine.

Cap. V.

ET scias, quòd nisi subtilaueris corpus, quousque fiat aqua totum, non rubiginebitur, nec putrefiet, & non poterit congelare animas fugaces, cum tetigerit eas ignis, quia ignis est qui eas congelat, cum auxilio ipsius ad ipsas. Et similiter præceperunt Philosophi soluere corpora, & soluimus, ut adhæreat caliditas eorum profunditatibus. Postea reddimus ad soluendum ipsa corpora, & ad congelandum post eius solutionem, cum re quæ ei appropinquauit, quousque coniungamus omnia commista bona & idonea commistione, quæ est quantitas temperata. Vnde coniunximus ignem & aquam, & terram, & aërem: & quando commiscuit se spissum cum subtili, & subtile cum spisso, remansit alia cum alijs, & conuersæ fuerunt naturæ pares, cum prius efflent simplices, quia pars quæ est generatiua, addit & tribuit suam uirtutem in subtili, quòd est aër, quia adhæsit cum suo consimili, & est pars generationis: Vnde accepit potestatem ad mouendum & ascendendum. Et potuit frigiditas in spisso, quia amisit caliditatem, & exiit ab eo aqua, & apparuit res super ipsum. Et exiuit humiditas ascendendo, & subtile aëris, & commiscuit se cum eo: quia est suum consimile, & suæ naturæ. Et quando corpus spissum amisit caliditatem & humiditatem, & potuit super ipsum frigiditas & siccitas, & comminuerunt se suæ partes, & diuisæ fuerunt, & non fuit humiditas, quæ coniungeret ipsas partes diuisas, elongauerunt se partes. Et postea pars quæ contraria frigiditati, quia continuauit, & immisit suam caliditatem & suam decoctionem ipsis partibus, quæ sunt terræ, & in eis ipsius posse ualuit, siue potuit, & habuit dominium & uictoriam super frigiditatem, & latuit frigiditas, quæ prius erat in corpore spisso per uictoriam caliditatis super eam, conuersa fuit pars suæ generationis, & facta fuit subtilis & calida, & conata fuit siccare cum sua caliditate. Et postea subtile, ascensor naturarum, cum amisit calorem accidentalem, & accidit ei frigiditas, tunc conuersæ fuerunt, & in spissauerunt se, & descenderunt ad centrum, & coniunctæ sunt naturæ terrestres, quæ se subtiliauerunt, & conuersæ fuerunt in suam generationem, & imberberunt se in eis, & coniunxit humiditas illas partes diuisas, & conata est terra siccare illam humiditatem, & obsedit eam, & prohibuit ne exiret ab ea, &

apparuit quod erat absconsum super eum, & non potuit humiditas separari retentione siccitatis. & similiter inuenimus, quod quicquid est in mundo, retinetur per suum contrarium, uel cum suo contrario, scilicet caliditas cum frigiditate, & siccitas cum humiditate. Postea cum quilibet eorum obsedit suum socium, commiscuit se subtile cum spisso, & factæ fuerunt illæ res una substantia, scilicet sua anima calida & humida, & suum corpus frigidum & siccum. Postea conata fuit soluere & subliare cum sua caliditate, & sua humiditate, quæ est sua anima; & conata fuit claudere & retinere cum suo corpore, quod est frigidum & siccum. & sic super hoc circuit & conuertitur officium huius. Iam asserui tibi ueritatem, quam uidi & feci, & præcepi tibi, ut conuertras naturas à sua subtilitate, & suis substantijs cum caliditate & humiditate, quousq; conuertantur ad aliam substantiam, & ad alios colores: & non transgrediaris quod in hoc libro dicitur, & proce-
cedas rectè in magisterio, prout cupis.

1601

De fixatione Spiritus.

Cap. VI.

ET scias, quod corpus cum commiscet se cum humiditate, & ipsum inuenit ignis caliditas, conuertitur humiditas super corpus, & soluit ipsum, & tunc non potest spiritus ab eo exire, quia imbibit se cum igne. & spiritus sunt fugaces, quousq; corpora cum eis commiscerunt, & conantur pugnare cum igne, & eius flamma. & parum ramen conueniunt istæ partes, nisi cum operatione bona, & continuo & longo labore, quia naturæ animæ est tendens sursum, ubi ceterum animæ est. & quis est ille ex probatoribus qui ualeat duo, uel diuersa coniungere: quorum centra sunt diuersa, nisi post conuersionem naturæ earundem, & mutationem substantiæ, & rei à sua natura, quod est graue querere? Ergo qui potuit conuertiere animam in corpus, & corpus in animam, & commiscere cum eo spiritus subtiles, tinget omne corpus.

De decoctione, contritione, & ablutione Lapidis.

Cap. VII.

ET scias illud, quod est multum necesse in hoc secreto atq; magisterio, est decoctio, contritio, atq; cribratio & mundificatio, atq; cum aquis dulcibus ablutio. Vnde qui aliquid huius operatus fuerit, mundificet ipsum bene, & abluat atq; mundificet ab eo nigredinem, & tenebras quæ apparent super ipsum in eius operatione, & corpus subuliet, quanto plus poterit, postea miscebit cum eo animas solutas, & spiritus mundos, quousq; sibi placeat.

1602

De quantitate Ignis, & eius commodo, & incommodo.

Cap. VIII.

ET cognoscat similiter quantitates ignium: & commodum rei huius, & incommodum eiusdem, prouenit à commodo ignis. Vnde dixit Plato in suis sermonibus, in libro sup. Ignis addit perfecto commodum seu perfectum, & corrupto incommodum seu corruptionem. Vnde cum fuerit eius quantitas bona idonea, proficiet, & cum multiplicauerit in rebus, ultra modum corrumpet ambo, scilicet perfectum atq; corruptum: & hac de causa oportuit sapietes mittere medicinas suas super Elixir, ad prohibendum & remouendum ab eis combustionem ignium, & eorum caliditatem. Et dixit Hermes patri suo. Pater timeo ab inimico in mea mansione. Et dixit: Fili, accipe canem masculum Corascenem, & caniculam Armeniæ, & iunge in simul, & parient canem coloris cæli, & imbibe ipsum una siti ex aqua maris, quia ipse custodiet tuum amicum, & custodiet te ab inimico tuo, & adiuuabit te ubicunque sis, semper tecum existendo in hoc mundo & in alio. Et uoluit dicere Hermes, pro cane & canicula, res quæ conseruant corpora à combustionem ignis, & eius caliditate. Et sunt illæ res, aquæ ex calcibus & salibus, quarum facturæ inueniuntur in libris sapientum de hoc magisterio.

magisterio. Et aliqui ex sapientibus nominauerunt eas aquas marinas, & lac uolatilium, & his similia.

De separatione elementorum Lapidis.

Cap. IX.

Inde oportet ò frater, quem Deus honoret, ut accipias lapidem honoratum, uel pretiosum quem nominauerunt sapientes, & magnificauerunt, & absconderunt, & celauerunt. Et ponas ipsum in cucurbita cum suo alembico, & separa eius naturas, hoc est, quatuor elementa, terram, aquam, aerem, & ignem. Et sunt ea, corpus & anima, spiritus & tinctura. Et cum separaueris aquam à terra, & aerem ab igne, serua utrumque duorum per se, & accipe quod descendit ad fundum uasis, & illud est fæx, & ablue ipsam cum igne calido, quousque auferatur eius nigredo, & recedat eius spissitudo, & albifica ipsam albificatione bona, & fac ab ea euolare additiones humiditatum, & tunc conuertetur, & deueniet calx alba, in qua non erit obscuritas tenebrosa, nec immunditia, nec contrarium. Postea redi ad naturas primas, quæ ascenderunt ab ea, & mundifica eas similiter ab immundicia & nigredine, atque contrarietate, & reuera super eas multoties, quousque subtilentur, & purificentur & attenuentur. Et cum hoc feceris, tam miserus est tibi Deus. Et scias, frater, quòd hoc officium est unus lapis, super quem nõ intrat Garib, id est, aliquid aliud. Cum eo operatur sapientes, & de eo exit, cum quo medicatur, quousque compleatur. Non commiscetur cum eo aliquid, nec in eius parte, nec in toto. Et hic lapis inuenitur in omni tempore, & in omni loco, & apud omnem hominem, cuius inuentio non aggrauat inquirentem, ubicunque sit. Et est lapis utilis, niger & foetens, non emptus precio, & sine aliquo, non existit leuis in pondere, & uocant eum Origo mundi, quia oritur, sicut germinantia. Et hæc est eius reuelatio, atque apparitio inquirenti.

De natura Lapidis et eius origine.

Cap. X.

Accipe ergo ipsum, & operare ipsum, ut dixit philosophus in suo lib. quando nominauit eum sic: Accipe lapidem non lapidem, uel qui non est lapis, nec est de natura lapidis. Et est lapis, cuius minera generatur in capite montis, & philosophus uoluit dicere montes pro animali. Vnde dixit, Fili uade ad montes Indiarum, & ad suas cauernas, & accipe ex eis lapides honoratos, qui liquefiunt in aqua, quando commiscentur ei. Et illa aqua est ipsa, uidelicet, quæ sumitur ab alijs montibus & illorum cauernis. Et sunt filii lapides, & non sunt lapides, sed nominamus eos per similitudinem, quam habent ad eos. Et scias quòd radices minerarum ipsorum sunt in aere, & eorum capita in terra, & quādo euelluntur à suis locis, audietur, & erit rumor magnus, & uade, fili, cum eis, quia cito euanescent.

De commistione Elementorum separatorum.

Cap. XI.

ET incipe compositionem, quæ est circuitio totius facti: nam compositio non erit, nisi cum matrimonio, & putrefactione. Et matrimonium est, commiscere subtile cum spisso. Et putrefactio, est assare, terere, & rigare, quousque commisceantur in simul, & fiant unum, ita quòd non sit in eis diuersitas, nec separatio, de aqua mista aquæ. Et tunc conabitur spissum retinere subtile, & conabitur anima pugnare cum igne, & pati ipsum: Et conabitur spiritus submergi in corporibus, & fundi in eis. Et oportuit hoc esse, quia corpus solutum, cum commiscuit se cum anima, commiscuit se cum ea, cum omnibus suis partibus, & alia in alijs intrauerunt cum sua similitudine, & conuersa fuerunt unum & idem. Et ideo oportuit, quòd accidat animæ de commoditate, & de durabilitate, & permanentia, quæ accidit corpori in loco commistionis. Et similiter spiritui in hoc statu uel permanentia animæ & corporis, conueniens fuit accidisse. Quia spiritus cum commiscetur cum ea, cum labore operationis, & commistæ fuerint partes eius cum omnibus partibus aliorum duorum, quæ sunt, uidelicet anima & corpus, tunc conuersa fuerunt, spiritus & anima ab eo, unum quid, & indiuisibile, secundum substantiam integram, cuius salus fuerunt suæ

naturæ, & conuenerunt suæ partes, unde cum obulauerit istud compositum corpori soluto, & ipsum consequuta fuerit caliditas, & apparuit super faciem eius, quod erat in eo ex humiditate, & liquefactum fuerit in corpore soluto, & transit in ipsum, & commiscuit se cum eo, quod est de natura humiditatis, incendit se, & defendit se ignis cum eo. Vnde cum tunc ignis uoluerit cum eo suspendi, prohibebit eum apprehendere se, id est, adhærere cum spiritu admisso aquæ suæ. Et ignis non adhærebit ei, quousq; sit purum. Et similiter aqua, ex sua natura fugit ab igne, & quando ipsam consequitur ignis, & uult eam auolare, & sic fuit corpus causa retinendi aquam, & aqua causa retinendi oleum, quod non comburetur nec consumetur. Et fuit oleum causa retinendi tincturam, & fuit tinctura causa præcisa faciendi apparere colorem, & causa demonstrandi tincturam, in qua non est lumen, nec uita. Vnde hæc est uita recta & rei perfectio, & Magisterij, & hoc est quod quaeristi. Scias igitur & intellige, & inuenies quod quaeris, si Deo placuerit.

De solutione Lapidis compositi.

Cap. XII.

Sed postea philosophi subtiliauerunt se ad soluendum ea, ut bene se commiserent, corpus & anima. Nam omnia quæ simul sunt in contritione & assatione, & rigatione, habent uiticinitatem & colligationem adinuicem, ideoq; potest ignis assumere naturam à debiliori quousq; deficiat & euanescat, & similiter reuertitur super partes fortiores, quousq; remaneat corpus sine anima. Vnde quando sic soluuntur & congelantur, accipiunt partes adinuicem, partes suas magnas uidelicet atq; paruas, & fuit hoc ex eis complexio, & est eorum assumptio, & sic conuersa fuerunt illa duo unum & idem. Et quando sic fuit, assumit ignis ab anima, quantum assumit à corpore, nec addit, nec dimittit, unde fuit per ea perfectio. Ex eo necesse est ei capitulum proprium in scientia Elixiris, scilicet dictum, de soluendo corpora & animas simplices. Quia corpora non intransuper animas, & erunt retinacula eis, & excusabunt eas ab omni opere sublimandi, figendi, atq; retinendi, & commiscendi, & his similia, nisi cum mundificatione prima. Et scias quòd solutio non transcendit hos duos modos: aut enim est extrahere interius rerum ad suam superficiem, & erit pro hoc solutio, & est exemplum ad hoc, quòd argentum est frigidum & siccum in sua apparentia, & quando apparet suum interius, est solutum, quia est calidum & humidum; aut dicta solutio est corpus acquirere humiditatem accidentalem, quam non habebat, & addit suam humiditatem cum ea, & ideo soluunt se suæ partes, & erit pro eo solutio.

De coagulatione Lapidis soluti.

Cap. XIII.

ET dixerunt aliqui ex sapientibus: Congela in balneo congelatione bona, quam tibi dixi, & est sulfur luminosum in tenebris, & est hiacynthus rubens, & toxicum igneum, & interficiens, & est Elixir, quod super nullum remanet: Et leo uictor, malefactor, & ensis scindens, & theriaca sanatrix, uel sanans omnem infirmitatē. Et dixit Geber filius Hayen: Quòd omnes operationes huius magisterij sub sex contineantur rebus, quæ sunt fugare, fundere, & incerare, & dealbare, ut est marmor: & soluere & congelare. Et illud fugare, est fugare & remouere nigredinem à spiritu & anima. Et fundere, est liquefactio corporis. Et incerare, est propriè corporis & eius subtiliatio. Et dealbare, est fundere citò corpus propriè. Et congelare, est congelare corpus cum anima præparata, Rursus, fugare cadit super spiritum & animam: & fundere & dealbare, & incerare & soluere, cadit super corpus. Et congelare cadit super animam, & intellige.

Quòd unus sit tantum Lapis, ex de eius natura.

Cap. XIII.

Dixit Bauzan philosophus Græcus, cum interrogauerit eum: Nunquid germinans potest fieri lapis? Dixit sic: Duo scilicet primi lapides, Lapis alkali, & lapis noster, qui est ultra illi, qui ipsum scit, & eius factum. Et qui nesciuit, &

non

non fecit, & non certificabitur: quomodo nascatur, aut putabit lapidem, aut qui non comprehendit super omne quod de modis huius lapidis dixi, iam parauit se morti, & pecuniam suam perditioni. Quia nisi hunc lapidem honoratum inuenierit, non confurget alius suo loco, & non uincet naturæ super ipsum. Eius natura, est caliditas multa cum temperamento. Vnde qui ipsum sciuit, iam docuit ipsum, & qui ipsum ignorauerit, non docuit ipsum. Habet autem proprietates & uirtutes multas. Nam ipse mundificat corpora ab additionibus accidentium & grauidinibus, & conseruat substantias saluas, ita quod non appareat, nec uideantur in eo turbationes contrariorum, nec fugimentum sui uineuli. Hic est enim sapo corporum & eorum spiritus, & eorum anima, quando commiscetur cum eis, soluit ea sine detrimento. Hic est uita mortuorum, & eorum resurrectio, medicina conseruans corpus, & purgans superfluitatem. Et qui ipsum sciuerit, sciat & qui nescierit, nesciat. Nam huius officium non confurget precio, nec associatur uenditioni, seu emptioni. Intellige eius uirtutem & ualorem atque honorem, & operare. Et dixit quidam sapiens: Non est tibi datum à Deo hoc magisterium solum pro tua audacia, fortitudine & calliditate, sine omni labore. Nam laborant homines, & Deus tribuit fortunam hominibus. Adora ergo Deum creatorem, qui tibi tantam gratiam suis operibus benedictis uoluit exhibere.

Modus operationis lapidis ad album.

Cap. XV.

CVm ergo uolueris hoc magisterium honoratum facere, accipe lapidem honoratum, & pone eum in cucurbita, & cooperi eum alembico, & claude eam bene cum luto sapientiae, & dimitte exiccari, quod sic facies, quotiescunque claudes cum luto sapientiae, postea mitte in stercore calidissimo: deinde distillabis eum, & pones sub eo recipiens, in quod distilletur a qua, & dimittes sic, quousque tota aqua distilletur, & exiccabitur humiditas, & poterit siccitas super eum. Postea extrahes eum siccum, & seruabis aquam, quæ distillauit ex eo, quousque tibi sit necessaria. Accipiesque corpus siccum, quod remansit in fundo cucurbitæ, & teres ipsum, ponesque in uase chalcofolario, cuius quantitas sit secundum quantitatem medicinæ, & subhumabis eam in stercore equino humido excellentissimo calido, prout potest, & sit ipsum uas clausum bene cum pila & luto sapientiae, & sic dimittas ipsum esse tibi. Et cum noueris quod uoluerit infrigidari sterco, parabis aliud calidissimum, & in eo pones dictum uas. Sic facies cum eo quadraginta dies, renouando sæpe sterco calidum, cum necesse fuerit, & soluetur medicina in se, & fiet aqua spissa alba: & cum sic eam uideris, scias eius pondus, & adde eidem quantum est medietas ponderis ipsius de aqua, quam prius seruasti, & claude tunc ipsum uas cum luto sapientiae, & iterum reduc ad sterco equinum calidum: quia in eo est humiditas & caliditas, & non omittas (ut prius diximus) renouare sterco, cum infrigidari inceperit, quousque compleantur quadraginta dies. Quia tunc medicina congelabitur in simili quantitate dierum, quibus soluta fuit prius. Postea accipe eam, & scias pondus eius integrè, & accipe quantitatem eius de aqua, quam prius formasti, & tere corpus, & subtilia, & pone aquam super ipsum. Et iterum remitte in stercore equino calido, per unam septimanam & dimidiã, & sunt decem dies, tunc extrahes, & inuenies corpus iam bibibile aqua. Postea tere ipsum & pone super ipsum de ipsa aqua, quantum prædictum est. Et subhumas eum in stercore, & dimitte tibi per alios decem dies. Postea extrahes, & inuenies ipsum corpus quod iam biberita quæ. Postea, ut prius tere, & pone super ipsum de prædicta aqua, iuxta quantitatem prædictam, & iterum subhumabis in stercore prædicto, & dimittes tibi per decem dies, & postea extrahes. Et sic facies quattuor uices, tunc cum iam quarto complebitur hoc, extrahes & tere, & subhumabis eum in stercore, quousque soluetur: deinde extrahes, & reitera adhuc semel, quia tunc est origo perfecta, & iam compleuit suum factum. Tunc uerò eum

fic fuerit, & adduxeris rem ò frater, ad hunc statum honoratum. Accipe ducentas quinquaginta drachmas plumbi uel stanni, & funde ipsum. Deinde cum liquefacta fuerit, proijce super ipsum unam drachmam de Cinnabari, id est de hac medicina, quam adduxisti ad hunc statum honoratum, & hunc ordinem altum, & retinebit ipsum stannum seu plumbum, ne euolet ab igne, & albificabit ipsum, & extrahet ab eo ipsius detrimentum, & eius nigredinem, & conuertet ipsum in tincturam permanentem perpetuam. Deinde accipe unam drachmam de istis ducentis quinquaginta, & proijce super ducentas quinquaginta stanni aut latonis, seu cupri, & conuertet ipsum in argentum melius, quam de minera, & hoc est maius quod facere potest, & ultimum, si Deus uoluerit.

Conuersio prædicti Lapidis in rubrum.

Cap. XVI.

ET si uolueris hoc magisterium ad aurum conuertere: Accipe de hac medicina, quam (ut dixi) adduxisti ad hunc statum honoratum, & ad hunc ordinem altum, pondus unius drachme, & hoc secundum modum exempli tui superius dicti. Et pone eam in uase chalcofolario, & subhumabis eam in stercore equino per quadraginta dies, quia soluetur: postea dabis ei ad bibendum aquam corporis soluti, primo quantum est medietas sui ponderis, postea usquequo congeletur, subhumabis in stercore calidissimo, ut prius dictum est. Deinde per ordinem facies in hoc capitulo auri, sicut fecisti superius in capitulo argenti. Erit aurum, & operabitur aurum, si Deus uoluerit. Custodifili hunc librum secretissimum, & non ponas ipsum in manus ignorantium secretum secretorum Dei, quia perficies quod uolueris. Amen.

F I N I S.

LOCI ALIQVOT PRACTICAE EX GEBERO DECLARATI PER
doctum & expertissimum senem Ioannem Braceschum Vreceanum.

PRO declaratione modi operandi: Recipe calcem ferri, libro 2. cap. 2. & in lib. Inuestigationis, & in eodem 2. lib. cap. 7. 13. 14. & lib. 1. cap. 14. & subtiliter eam tere, libro 2. cap. 7. & 8. & libro 3. cap. 17. & lib. 4. cap. 4. & in libro Inuestigationis, cap. de Præparatione iouis, & in sequentibus: & cum aqua com muni toties laua illam, donec aqua exeat clara, libro 3. cap. 2. ante finem; & cap. 13. 15. & 18. & libro 4. cap. 5. & libro Inuestigationis, cap. de Præparatione aceti acerrimi & sequentibus, & maxime in cap. Præparationis Veneris: ubi dicit, quod toties lauetur, donec aqua exeat clara: & quauis multis in locis dicat, ut lauetur a ceto, ipse intelligit de lotionem sulfuris & argenti uiui: sed uult etiam significare, quod similiter calx lauatur cum aqua: cum lota fuerit, deficcetur bene ad Solem, ut in libro Inuestigationis, cap. de Præparatione Veneris, & sequentibus. Postea pone materiam illam in bocis planis fundum, uel planis in fundo, seu plani fundi, altitudinis unius digiti transuersi, lib. 2. cap. 10. & super illam pone acetum distillatum, quod superet digitos quatuor supra materiam, libro 2. cap. 15. libro 3. cap. 7. lib. 4. cap. 4. & 28. in proœmio lib. Inuestigationis in fine, & in eo toto libro: & cooperi uasa ne respirent, & ea sepelias in fimo equino mediocriter calido, lib. 2. cap. 15. & ibi maneant circiter dies quindecim, & postea per distillationem filtri, aut per inclinationem uasis extrahere quod solutum est in aceto, & pone in bocis magnis, & si uidetur, deficca materiam & tere etiam subtilissimè, & super eam pone etiam acetum distillatum, & sic fac ter, ut supra: & totam materiam solutam pone simul in magnis bocis, ut habes supradicto loco, & quotidie comoue materiam donec clarificetur, postea distilla per filtrum, ut habes lib. 2. in fine 12. cap.

postea pone partem illius materię rubeę & putrefactę in uno aut duobus uas
 sis, similibus uasis putrefactionis lib. 2. cap. 8. ordinatis cum suis capellis & fur-
 tis in balneo cum suis recipientibus pro recipiendo aceto quod distillabit. Et ad-
 uerte, quod à parte superiori recipientium, inuenies arg. uiuum sublimatum, ut
 est illud uulgi, & simile uidebis in uasis putrefactionis, quantum illud arg. uiuum
 nullius sit utilitatis. & quemadmodum deficit acetum, repone de illo rubeo, do-
 nec totum posueris: & in summitate aceti, quotidie sublimabuntur una uel duę
 pelliculę, primò nigrę, postea diuersorum colorum: libro secundo, cap. 13. & in
 libro Inuestigationis, cap. de Pręparatione Iouis. & pelliculę illę sunt oleum sul-
 furis: libro primo cap. 14. & libro quarto, cap. 20. & sunt sulfur calcinatum, libro
 primo, cap. 13. libro tertio, cap. 1. & 6. & semper projice in fundum eas pelliculas
 sulfureas, libro secundo, cap. 8. 13. 18. Et in libro Inuestigationis cap. de Prępara-
 tione Iouis, & sequentibus: quoniam illud est sulfur fixum, libro primo, cap. 13.
 & libro tertio, cap. 1. 6. 8. & projiciuntur in fundum pelliculę, si moueatur uas pa-
 rumper, & tantum stet in fundo, donec sit mundum & purificatum, libro secun-
 do, cap. 18. & libro Inuestigationis, cap. de Pręparatione aceti acerrimi & sequen-
 tibus: Quoniam suum sal, acetum, & ignis, mundificant corpora sulfurea, libro
 primo, cap. 13. lib. 2. in proœmio, & cap. 14. libro quarto, cap. 5. & in fine proœmij
 lib. Inuestigationis & sequentibus. Et quando sulfur fuerit mundatum, extrahę
 cap. de Pręparatione aceti acerrimi, in libro Inuestigationis, & sequentibus. & se-
 para sulfur ab aceto & à sale, & pone sal in storta lutata, & primò cum lento igne
 separa aqueitatem, libro secundo, cap. 3. & 7. postea muta recipientem, & ignem
 auge, libro secundo, cap. 8. 9. 11. 13. in libro Inuestigationis, cap. de Pręparatione
 Iouis, donec totum oleum simul cum aqua Mercuriali distilletur, & descendat in
 recipientem, libro primo, cap. 13. libro secundo, cap. 8. 9. 12. in libro Inuestigatio-
 nis, cap. de Pręparatione Iouis. quoniam in eo oleo inest sulfur purum & mun-
 dum dictum arsenicum & Venus, libro primo, cap. 10. & 17. & lib. 2. cap. primo,
 libro 3. cap. 8. & 15. in libro quarto, cap. 4. in fine, in libro Inuestigationis, cap. de
 Pręparatione Iouis & sequentibus. in fundo bocig remanent terrę salis dicti Mer-
 curij libro 1. cap. 12. libro 2. cap. 2. 7. 9. 11. In tertia causa descensionis lib. 3. cap. 6. 7.
 13. in libro Inuestigationis, cap. de Pręparatione aceti acerrimi & sequentibus.
 & illud est Mercurius fixus & terreus lib. 3. cap. 6. Sed illę terrę separantur à Mer-
 curio per lauationem, id est cum aceto distillato, distillando per filtrum, libro 1.
 cap. 19. libro 3. cap. 2. 8. 9. 13. 18. in libro Inuestigationis, cap. de Pręparatione aceti
 acerrimi & sequentibus. postea congela in urinali per balneum, & tunc sal aut
 Mercurius est pręparatus, lib. Inuestigationis per totum, & in Testamento. Ha-
 bes ergo sulfur, arsenicum, & argentum uiuum pręparata, sed te oportet separa-
 re arsenicum ab aqua Mercuriali mediante balneo, libro 1. cap. 12. lib. 2. cap. 12. ta-
 men pro maiori comoditate pones duplicem furnum, sulfur & argentum uiuum
 pręparata in bociula ultimę fixationis, & facies commixtionem & unionem om-
 nium spirituum & elementorum libro 1. cap. 7. & pones illa super ignem lentum
 & siccum, donec aqua Mercurialis, dicta sal armoniacus, & sal dissolutum subti-
 liet & soluat prædictum sulfur libro 2. cap. 15. lib. 4. cap. 10. in libro Inuestigatio-
 nis. cap. de Pręparatione Iouis, & sequentibus. & ut prædicti spiritus possint uni-
 ri & cõiungi per minima, libro 1. cap. 13. 17. libro 2. cap. 15. lib. 4. cap. 4. 6. 9. 10. 11. 14.
 Postea cum capello extrahe aquam Mercurialem, aut dimitte collum apertũ, do-
 nec ea exhalet lib. 1. cap. 7. lib. 2. cap. 7. 16. 17. & postea claudeos colli bociule, ut
 non respiret: & collum debet esse lögum & corpus rotundum, lib. 2. cap. 14. in fi-
 ne, & cap. 16. 17. & pone bociulam in scutella cinerum in cõuenienti furnello, &
 subter fac ignem lucernę, ut primò possit coagulari, & postea fixari, lib. 1. cap. 7.
 libro 2. cap. 15. 16. 17. 18. lib. 4. cap. 10. 11.

Aqua q. lib. / ab

Experientia igitur dedit modos operandi, uidelicet primò calcinationem ferri, (seu scoriz illius melioris, quæ à fabris secus uias in cumulum proficitur) secundò sublimationem sulfuris sui, tertio descensionem & distillationem salis sui, quarto solutionem sulfuris sui, quinto coagulationem spirituum solutorum, sexto fixationem Elixir, septimò cerationem sulfuris & Elixir cum sale preparato, id est, ferro calcinato: in quo ferro sunt omnia metalla philosophorum. Ignis ipsa turpia transformat ab obscuritate ad claritatem, ab immundicia ad mundiciam. Perspicuum quanto magis comburitur, tanto magis fit perspicuum. Quocumq; tempore, quocumq; loco, & quocumq; calore expoliantur imperfecta metalla omnia à sulfure corrumpente, statim perficiuntur in aurum. Nam uera autem Alchymia, scientia est, qua metallorum principia, cause, proprietates, & passiones omnium radicitus cognoscuntur, & quæ imperfecta & incompleta, mista, & corrupta sunt, in uerum aurum transmutantur.

aurum transmutantur.

F I N I S.

LIBER DE MAGNĪ LAPIDIS COMPOSITIONE ET

OPERATIONE, AVTHORE ADHVC
INCERTO, SED TAMEN DO-
CTISS. CAP. I

ATVRALIS Philosophiæ partem secretam, sci-
entiam videlicet famosam, in clytam & gloriosam,
insipientibus occultam, sed pijs ac prudentibus ma-
nifestam scribimus & inopibus sub
ueniri possit: Hoc autē succincti sermonis eloquio *Operis claritas.*
non penitus occulto, nec penitus manifesto, non ta-
men sub ænigmate, vel figura, sed potius sub plana
sermonum serie: tali tamen, quod hoc prudentes nō
lateat, mediocribus autē profundissimum sit, fatuus
verò miserabiliter excludat: ne improbus æque ac

probus tam excelsam scientiam vsurpet indignè. Artificem verò huius scientiæ *Artifex qualis
esse debeat.*
oportet esse subtilissimi ingenij, & naturas metallorum eorumq; generationes
infirmities, & imperfectiones in suis mineris scire, & cognoscere, antequam
perueniat ad hanc artem, si in tribus ordinibus medicinarum, vel lapidum vo-
luerit esse perfectus. Sed quia priorum duorum ordinum medicinarum sunt sophi-
stica, & non tollunt de commisto, relinquuntur vnica sola, quæ est de tertio or- *Ordinum trium
Lapidis qui opti-
mus.*
dine: & dicitur vnica & vera omnino, & certa: quia sola tollit de commisto, &
lapis magnus & preciosus philosophicus, seu medicina summa & preciosa, à Phi-
losophis appellatur: de qua sola Philosophi scripserunt in suis libris, & loquuntur
sunt, alijs medicinis & lapidibus prætermisissis: ideo nos, ipsos imitantes, tantum
intendimus de hoc lapide magno, vel medicina summa loqui in hoc libro, om-
nibus alijs prætermisissis. *Autoris intentio.*

Non accedat autem ad ipsam indagandam artifex grosso ingenio, & duro
repletus, nec avarus, nec sumptibus parcens, vel expensis, nec vir duplex, om-
nino variabilis à proposito, nec nimis festinus, nec infirmus, aut impotens ma-
nibus vel oculis, aut nimis antiquus, nec ita pauper, vt habere non possit vnde
hanc sumptuosam scientiam indagare possit: sed potius sit doctrinæ filius, vir *Qui ab hoc ar-
tendi negotio.*
subtilissimo ingenio decoratus, sufficienter locuplex, largus, sanus, firmus in
proposito, patiens & mitis, temperatus, & sufficienter suis membris & organis
bene dispositus & ordinatus. Nec tædeat artificem huic libro sapius stude-
re, et ex eo verum intellectum extrahere, & extractum in corde suo secretè ge-
rere, perpetuèq; memoriæ commendare, postea operari. *Artificis mores
& conditio.*

Nō enim solū per libros ipsam conuenit indagare, quia qui per libros ipsam
solū sequitur, tardissimè eam inueniet, eo quod libri istius scientiæ non sunt
scripti ad doctrinam ipsius, sicut libri aliarum scientiarum, sed sunt tantum quā-
tum figuræ ipsius scientiæ, quia scripti sunt sub occultè, & diuersis ænigmati-
bus, metapōricè & figuratè. Et hoc totum ne per ipsos verè sciatur, cognosca-
tur & tradatur, quod hæc scientia est vera & omnino certa: vnde nullus Philo-
sophorum vnquam hanc scientiam scripsit, vt est, sed tantum alliciunt artifices
ad ipsam indagandam & inquirendam: quidam autem ipsorum minus clarè,
quidam magis occultè, nunquam autem magis manifestè. *Libro huic se-
pius studendum*

Et ideo non trademus ipsam scientiam, nisi nobis solū: sed tamen per hæc
quæ dicemus, alliciemus te, fili doctrinæ, ad ipsam indagandam, & v. r. acriter

Ars quomodo
inuenienda

inueniendam: non tamen propter hoc desperet doctrinæ filius, quia si ipsam
quærat per ea quæ in libro sunt scripta, proculdubio ipsam inueniet, non autem
per viam doctrinæ, sed proprio motu indagatiōis naturæ, cum magiorum
sumptuum interpositione, & cum magna instantia laborum, & meditatione cō-
tinua, atq; pœna. Sunt enim multa obstacula ipsius tam famosæ scientiæ, quæ
impediunt artifices ipsam indagantes, omnino præcauenda in hac vera inda-
gatione: et maximè cum in desperationem lapsus artifex, inclinatur ad opus so-
phisticum faciendū, à quo omnino est præcauendū, & in hac vera indagatio-
ne penitus intendendum. Qui autem ipsam consequi meruit, meritò philoso-
phus in hac arte philosophiæ nuncupatur, & ea semel facta, nullatenus ipsam
reiterare à prudenti opifice contingit. Pro solis enim pauperibus à Deo hæc
nobilis scientia est tributa: & si reges & principes eam scirent, nullus philoso-
phorum de cætero attingere posset. Post studium verò huius libri continuum,
& ipso intellectu, opus incipere oportet artificem studiosum, & per opus hæc
scientiam præcellam subtili ingenio indagare, & ea inuenta omnino certa & ve-
ra, non sophistica, ipsam secretissimè celare, & custodire, & cautè & prudenter
loco & tempore in suis necessitatibus ea vti: quia qui thesaurum publicè por-
tat & vtitur, cupit depređari.

Artifici non de-
sperandum, erā
sophisticis operi-
bus omnino cau-
endum.

Sciētia hæc pro
quibus data.

Nota

Dimidium facti
qui bene cepit,
habet.

Principia scien-
tiæ
Principium me-
tallorum, & ge-
nerationis mo-
dus.

Elementa quo-
modo in metallis

C A P. I I.

CV M enim vniuscuiusque rei principium & medium debitum sumpserit
effectum, finis inde laudabilis comprobatur. Et philosophus dicit, quòd
ignoratis principijs, cætera etiam subsequētia ignorantur: ergo à con-
trario cognitis, cognoscuntur. Et in primo Ethicorum dicitur, Quod qui scit
principium alicuius rei, scit ferè vsq; ad fines eius. A principijs ergo & medijs
tam præcellæ scientiæ est ordiendū, vt ea effectu debito terminetur, vt inde fi-
nis succedat consummatio gloriosa. Sunt autem principia istius famosæ scientiæ
eadē quæ naturalia in metallis: Metallorū autē principia sunt ista, sub quæ fun-
datur ars in suis actionibus in ipsis formādis. Materia verò principalis omnium
metallorū in suis minis, de qua ipsa generatur & causantur, est aqua sicca, quæ
aquam viuam, vel argētum viuum aliter nominamus, & spiritus foetens, quem
aliter sulphur appellamus: non tamen in natura sua pro ut sunt in suis minis
creata, quia in locis suis vbi generantur, nullum metallum inuenitur, sed potius
ista materia est quædam substantia naturaliter à natura creata, habens in se na-
naturam & substantiam istorum duorum: & ex ista tali materia vel substantia
duorum prædictorum procreata, generatur & creatur quædam substantia sub-
tilis fumosa in visceribus terræ & venis mineralibus, vbi congregantur & deti-
nentur. Et deinde adueniens virtus mineralis super ipsam fumosam materiam,
eam congelat & vnit se cum ea vnione inseparabili & firma per decoctionem
naturalem, & mineræ temperatam, non solum cum plurimo vtriusque, sed in
plurimo vtriusque, ita quòd nec humidum prædictum, scilicet arg. viuum a sic-
co, scilicet à prædicta substantia sulfuris, nec siccitas ab humido possunt de-
separari. Ex his patet quod in metallis sunt quatuor elementa natura-
liter, & quod sunt homogenea: quia nihil aliud sunt quàm sumi subtilissimi per
decoctionem naturalem in suis minis congelati & fixi, & in metalli naturam
alterati, conuersi, & mutati. Item patet quòd humidum radicale metallorum
in eorum calcinatione propter homogeneitatem & fortem vnionem elemen-
torum ad inuicem in ipsis non consumitur, nec separatur, sicut consumitur &
separatur humidum lapidis, quia non est vnitum in eis cum sicco in plurimo v-
triusq;. Et sic patet quòd humidum lapidum est volatile & fugitiuum ab igne,
humidum verò metallorum est fixum & permanens in igne. Item in generatio-

ne metallorum substantia sulfuris prædicta se habet per modum agentis, substantia verò arg. viui se habet per modum patientis. Et sic patet quòd sulfur est pater mineralium, arg. autem viuum mater.

C A P. III

Ex prædictis omnibus à prudētī artifice subtiliter intuētī colligitur, quòd natura in metallis creandis & formandis habet quandam substantiam vel materiam, videlicet arg. viuum, & sulfur, vt est dictum: ex qua materia facit naturaliter exire in mineris illam fumosam substantiam, seu materiam subtilem, quæ postea artificio ipsius naturæ, vt est dictum, conuertitur in metallū. Illa verò prima materia à qua fumosa prædicta materia generatur & exit, est quoddam corpus: & illa fumosa ab ea generata est quidam spiritus: & sic natura facit de corpore spiritum, & sic facit accendere à terra in celum, id est rem corporalem facit spiritualem. Et quia postea hanc materiam spirituaalem natura conuertit in metallum, vt est dictum, tunc facit de spiritu corpus: & sic facit descendere de cælo in terrā, id est rem spirituaalem facit corporalem in suis operationibus & actionibus. In omnibus autem istis operationibus verè nō possumus & propriè ipsam naturam sequi, sed per quandam similitudinem ipsam sequi tenemur in operationibus istius scientiæ, quod magis propriè, prout expedit arti nostræ, hoc est attentius faciendum.

Item patet quòd omnia metalla quantum ad radicem naturæ sunt eiusdem substantiæ vel materiæ, & tamen non sunt eiusdem formæ, & hoc est propter infirmitatem & sanitatem, mundiciem & immundiciem, paucitatem & quantitatem ipsius substantiæ arg. viui & sulfuris in vnione & commistione naturali, & propter naturam mineralium diuersarum, à longam vel breuem ipsius naturæ decoctionem. Et hæc in vniuersali de generatione naturali metallorū diximus. Si autem hæc in particulari quis scire voluerit, videat Philosophū 4. Meteororum cum suis cōmentatoribus, & Albertum de mineralibus, & summam Geberī philosophi, quæ est de perfectione magisterij huius artis.

C A P. IIII.

HVIUS verò famosæ scientiæ radicalia principia super quæ fundatur, sunt ista, videlicet, Quædam materia vel substantia propria arg. viui & sulfurum fumosa & subtilissima, ex natura prædictorum duorum per nostrū artificium generata, limpidissima, clara tanquam lachryma, in qua latet & habet spiritus quintæ essentiæ, ut inferius dicemus. Non tamen est ista substantia ipsum sulfur, nec ipsum arg. viuum, prout sunt in natura sua in mineris suis, sed est quædam pars ipsorum duorum, quæ non est arg. viuum vel sulfur. Quæ substantia prædicta fumosa & volatilis in propriam substantiam aliam arg. viui & sulfuris fixam & firmam, quæ est patiens ignem, nec eum fugiens, sed in eo perseverans, figitur & massatur: quæ postea per decoctionem temperatam & cōtinuam, & per magisterium huius scientiæ cum alijs ad hoc convenientibus cōgelatur in lapidem fundentem, fluentem, tingentem, & in igne perseverantem. Quidam philosophi dicunt, quòd ex solo arg. viuo sine admistione sulfurum, hæc materia fumosa generatur, sed hoc est idem, quia arg. viuum habet in se naturaliter sulfur rubeum mistum: & hoc sulfur rubeum ab albedine ipsius propria manu separauimus, tetigimus, & vidimus. Attamen Philosophus, qui dicit, quòd ex sola substantia mercurij sine admistamento substantiæ sulfurum lapis elicetur vel generatur, non hoc intelligit de substantia fumosa prædicta, in qua latet spiritus quintæ essentiæ quem quærimus quo tingamus, sed de substantia fixa & firma lapidis, quæ est terra ipsius, in qua figitur idem spiritus: quæ terra ipse lapis spiritualis imprægnatur in ventre venti per magisterium huius

Mirabilis natura in generandis metallis modus

Metallorū identitas, et diuersitas unde.

Particularis metallorum scientia unde petenda.

Principia scientiæ metallica.

Opinio recitata

Nota

Quid uentus sit, uide infra Ca. 16

Elementorum
usus in hac scien-
tia.

Elementorum
transmutatio

Ars opinione natu-
ræ imitatur.

Operatio parti-
cularis hinc tra-
ditur.

Nota experto
credendum.
Elixir præcedit
lapidem, & quo
modo

Elixir quid
Lapis quid

artis, vt inferius ostendetur. Nullo modo substantia fumosa prædicta potest naturaliter elici, nisi ex substantijs prædictorū duorum arg. viui & sulfurū in simul admistis. Item aqua & ignis in hac sciētia sunt agentia, unde oportet scire aquā & ignem coadiuuari simul: terra & aer sunt patientia: aqua & ignis sunt agētia: aqua est masculus, & terra est foemina: Sol est pater ipsius, & Luna mater. In hac operatione huius sciētiae pluribus rebus indigemus, quibus nō indiget natura & sic in omnibus sequi naturā non valemus. Ex his patet quod in illis quibus indigemus, sunt quatuor elemēta, unde oportet scire elemēta conuertere vnū in aliud, alterare vel mutare, videlicet, facere de humido siccum, & de sicco humidum: de frigido calidum, & de calido frigidum: aliter opus huius scientiæ nō posset aliquo modo vel aliter consumari. Itē nota quod faciendo generari prædictam fumosam materiā à substantijs prædictorū duorum, scilicet mercurij & sulfuris, & suorum adiutorū, quod dicta substantia simul vnita est quodāmodo corpus, à quo exit ista fumosa substantia: nam fecit artifex ascendere à terra in cælum quandam materiā vel substantiam corporalē in materiam vel substantiam spiritualem: & cum postea ipsa materia vel substantia spiritualis facta cōgelatur, & fixatur, & in lapidē cōuertitur, tunc facit descendere de cælo in terrā & materiam vel substantiam spiritualem iteratō facit corporalem. Et sic patet, quod sicut natura facit de corpore spiritū, & de spiritū corpus in generatione mineralium metallorū: ita & nos in generatione artificiali lapidis mineralis per artificium nostrū mirabile, facimus corpora spiritus, & spiritus corpora. Et hoc est quod dicit Aros, Facite corpora spiritus, & inuenietis quod quaritis. Ex his clarēliquet, quod principia & operationes istius scientiæ similia sunt principijs et operationibus naturæ, tamen indigemus pluribus alijs quā natura.

C. A. P. V.

DATI S ergo principijs de generatione metallorū, ac materia operationū in eis, atq; istius inclytæ & famosæ scientiæ in vniuersali: nunc de operatione istius artis & magisterij in particulari videamus. Totū opus magisterij magni lapidis philosophici, & occulti duas habet partes operationis: Prima est de operationibus Elixir, & dicitur primū opus: Secūda pars est de operatione lapidis, & dicitur secundū opus, quod aliter & in alio vase fit: & terminata prima operatione Elixir, incipit istud aliud, quod est secundum, de operatione lapidis. Quidā philosophi in libris suis primō tradiderunt secundū opus scilicet operationem lapidis, postea primum opus, quod est de Elixir. Et quidā modō loquuntur de vno opere, modō de reliquo, sciēter intriando se, & suā intentionem obscure perfequentes, & obscurius exponētes, vt inquisitores fatuos & duro ingenio vel grosso existentes deciperent, hancq; & meritō famosam scientiā penitus occultarent, & prudentes ad eam allicerent, & eis manifestarent. Nos autē rectum ordinem in hac operatione lapidis prout proprijs dogmatis probauimus, & tetigimus, & oculis vidimus, tenebimus in hoc libro. Prius enim necessarium quod res elixentur, hoc est in Elixir conuertantur, antequam in operatione lapidis intendatur, aliter ad inuentionem & operationem magni & veri lapidis nullatenus quis attinget. Vocauerunt autē quandoq; philosophi in libris suis Elixir lapidē, & lapidē Elixir, nō facientes differentia nominū inter vtrunq; vt fatuos excæcarent, & tamen dixerunt veritatē. Quare verē Elixir est primū & principale fundamentum & radicale lapidis preciosi quod postea per operationem secundam conuertitur in ipsū lapidē preciosū, vel medicinam summam, quæ sola de commisso & infirmo & imperfecto metallorum tollit, et ea reducit ad sanitatem & perfectionem summā, super quæ proiecta fuerit: & realiter conuertit & tramutat in lunificū vel solificū verū

secundo.

secundum colorem ipsius lapidis. Philosophi autē diuidunt Elixir vel lapidē, & dicunt quod habet corpus, animā & spiritum: & sunt hæc vnita in ea vnitate naturæ, cui per artificium ministramus, quod sic agat. vnde nos nō facimus Elixir nec lapidē, sed natura, cui ministramus materiā, de qua agit. Corpus vocat terrā debitā lapidis, quod dicitur secretū lapidis vel Elixiris, quod alias fermentū vel nutriticē ipsius appellamus. Ex his colligit, quod ex substantia arg. viui & sulfuris subtilissima & puris. & ex terra nostra, Elixir cōponit, & lapis cōstitit.

Corpus quid uocetur.
Elixir ex quibus fiat.

C A P. VI.

ELIXIR autem in hac scientia dupliciter cōsideratur. Est enim Elixir ad album, & Elixir ad rubeum. De Elixiri ad album prius est videndū, & primō de eius speciebus, ex quibus cōponitur. De speciebus verō Elixiris albi, Philosophi variē tradiderunt, & diuersis nominibus ipsas species nomina uerunt. Quandoq; enim pro speciebus nomina colorum ipsarū specierū ipsas species nominauerunt, ita quod multum ampliauerunt nomina istarū specierū & in tantū, quod ob earum nomina multiplicata & dicta ab earum coloribus, vel naturis, plures & diuersæ species conuenire videantur, quanquā non oporteat: sed semper aliquid addentes vel subtrahentes, ut fatuos deciperent inquisitores. Quidam autem posuerunt & quaesierunt hanc præcellam scientiam in vegetalibus vel materialibus: sed quanuis istud sit possibile per naturam, nō tamen eis possibile est, quia potius eis in laborando vita deficeret, quā quod laboratum ad finē deducere possent. Quidam autē quaesierunt ipsam in lapidibus, gemis, vitris, salibus, baurachijs, & similibus: quod impossibile est, & contra naturæ principia hoc in talibus reperire: quanuis quandoq; alteratio in predictis reperitur, post tamen longum laborē. Quidam aliquando in spiritibus tantū, uidelicet in mercurio & sulf. cum suo compari arsenico & sale armoniacō ipsū quaesierunt. Et quidā alij in omnibus corporibus metallorū. Et quous isti duo uel timi in parte bene quaerāt, & nō in toto, & alij duo in toto malē quaerāt: ideo omnium istorū secta rationibus est uacua. Nos autē prætermittis omnib. predictis certū numerū specierū quæ cōueniūt ad hoc Elixir, in hoc libro nominabimus.

Duplex Elixir

Errorum cause.

Vegetabilia.

C A P. VII.

QUAVTOR autem species sunt, & nō plus, nec minus, quæ ad hūc Elixir conueniunt cōponendum, uidelicet arg. uiuū, sulfur citrinū fugiens sulfur viride fixū habens ventrem nigrū intellectu, quous clarum in visu uideatur, & sulfur album fixū: & hæc tria sulfura sunt fundentia & fluentia sicut cera. Istarū autē specierum optimæ vel meliores sunt nouæ quā antiquæ. Bonum sulfur viride est, quod in grossis frustis reperitur, & cum frangit habet fractionem clarā, viridē, & est lucidum ad modū vitri. Et propter hoc à Morieno Philosopho almagra, hoc est, vitrū appellatur ratione colorum sui, cum tamen non sit vitrū in rei ueritate, sed simile ei in fractione est: sulfur album fixū melius est cum fuerit bene albū, fracturam habens albā, lucentē & clarā, & est per grana oblonga non multū, sed parum grossa. In grossioribus granis melius est sulfur citrinū fugiens: & sulfur uiuum melius est quod fuerit in grossis frustis clarum & nō petrosū. Mercurius autē uenalis habebatur apud Parisios, quādo incepti artem istam, ualens sing. lib. solidos duos Parisienses. Vna autē lib. sulf. viui sexdecim denarios: libra uero aliorū duorum simul mistorū uel compositorum quatuor solidos. lib. deniq; sulf. uiridis duos denarios. lib. sulf. albi quatuor solidos. Et ita patet, quod istæ species non sunt magni pretij. Omne enim quod magno precio emitur, in hac scientia non oportet quaerere, ut dicit Morienus philosophus. Nomina istarum trium uel quatuor specierū & eorū cōpositio nulli fatuo, uel insipienti reuelantur: dimittendū enim sunt in suis erroribus.

Species ad Elixir

Boni sulfuris ratio, & species.
Morienus philosophus

Mercurius.
Precia specierū.

Quæ non reuelanda & quibus

bus: quia qui per alias species quærent hanc præcellam scientiam, ipsam nõ inuenient, nec ad ipsam attingent, donec Sol & Luna in vno corpore redigãtur, quod sine præcepto diuino impossibile est euenire.

C A P. VIII.

C O M P O N I T V R autem arg. viuum cum sulfure viuo citrino, ita quod in simul alterantur quodammodo à sua natura prima, & veniunt vnũ & idẽ in vna massa rubea, quã tunc vocamus Terram rubeam ponderosam: & ex hinc amplius non sunt, nec conueniunt nisi tres species in hac arte. De hac autẽ dispositione seu compositione primæ alterationis harũ duarum specierũ loquitur Morienus in lib. suo ad Regem Ali: & dicit, Fac vt fumus albus, id est, mercurius, fumum rubeum, id est sulfuris capiat, & simul ambo effunde & conijunge, ita quod par pondus apponatur & c. Sed quia hæc compositio, siue dispositio, videlicet ista terra rubea, lucida, pōderosa, tota composita venalis inuenitur: id eo non curamus laborare circa ipsius compositionem, sed ipsa prætermissa, ad alias veniamus. Aliæ duæ species non componuntur, donec in opere huius artis ponantur. Quamlibet autem istarum specierum vocauerunt Philosophi Lapidem in suis libris, & hoc propter similitudinem quam habent ad ipsos, non quod sint lapides in natura.

C A P. IX.

E M P T I S autem à te & habitis, fili doctriinæ, his tribus speciebus, accipe lib. vnã duodecim vnciarum de sulfure viridi fixo, & tere super marmorẽ, vel alibi vbi melius poteris, & reduc ad puluerem minutũ in quantũ poteris, & natura eius exigit, quo contrito serua & pone ad partem. Secundõ accipe tres vncias, id est quartam partem vnus libræ duodecim vnciarum de sulfure albo fixo, & eodem loco tere per minuta, sicut de alio fecisti, & serua ad partem. Tertio accipe tres vncias de terra rubea, lucida, ponderosa, quæ est composita ex sulfure & mercurio, vt dictum est, & in eodem loco pista & tere eam: donec in ea nihil lucidũ appareat, & fiat puluis minutus, rubicundissimus, ponderosus, & serua ad partem per se, sicut de alijs fecisti. Hoc autem opus contritionis vocatur à Philosophis Hyems. nam hyems omni fructu & virtute naturali agente destituitur, & ita istud opus contritionũ destituitur est omni operatione agente Elixir, quia adhuc nihil est commissum de prædictis. Et ita patet, quod hyeme semper incipitur Elixir, & omni tempore est hyems, & Elixir potest incipi, & operari.

C A P. X.

O P E R A T I O N E hyemis completa, vt dictum est & terminata, tũc statim sine interuallo incipit opus de compositione, & admitione istarum specierum per manus hominis artificis, & sic fit. Omnes istos pulueres istarum specierum simul iunge & misce per minima super marmorẽ: non enim credimus alibi hoc bene prout decet posse fieri, ita quod tota materia videatur esse rubea, & quasi vna eademq; substantia. Et postea istam totam materiam rubeam diuide in duas partes æquales, & ita quælibet pars continebit nouẽ vncias, id est dimidiam lib. duodecim vnciarum cum tribus vncijs, id est cum quarta parte ipsius libræ. Singularum autem pars huiusmodi præparationis & compositionis ponatur in vase suo proprio ad hoc destinato, & est istud vas vrinale duplex, quod venale inuenitur. In tali enim vase semper sic facimus opus istud scilicet quod vas alembicus vitreus situetur, ita quod os vrinalis non subintret os alembici, sicut fit in omnibus distillationibus, sed potius os alembici subintret os vrinalis, & ab eo circundetur: & ibi deinde lutetur & iungatur alembicus cum luto philosophico, deinde dimittatur lutum desiccari & indurari, vel

ad

Terra rubea

Prima compositio

Mercurius

Sulfur

Lapis non lapis

Intra hoc de al. lib. 12. 4. 3.

Hyems quid in hac arte.

Specierum compositio.

Vasorum situatio non vulgaris

ad ignem cautè desiccetur & induretur, ita quòd alembicus nò possit ab eo separari: relutetur iterum super illud lutum siccatum, & desiccetur vt prius, ita vt spiritus nullo modo per iuncturas exire nec fugere possit. Et de hoc nullum vidimus securum in ista iunctura nisi nostrum per cautelam nostrà, quæ talis est: Post omnes enim desiccationes luti, accipe ceram communem, & de ea circumdanda desuper totum lutum desiccatum, & deinde cum ferro calido funde ceram super lutum sapienter & cautè, prout hoc exigit, & de cætero nò timebis ne de spiritu per lutum aliquid amittas: Sic autem fecimus multis modis in hoc opere. Vocatur autem præfens opus istud à philosophis opus Veris, quòd sicut res in Vere vniuersaliter & naturaliter simul vniuntur ad fructificandum vnaquæque secundum suam naturam, ita et hîc res ex quibus Elixir componitur, in hoc opere vniuntur ad fructificandum vel generandum lapidem philosophicum. Et sic patet, quod opus Veris in Elixir, finita hyeme statim incipit, & omni tempore post illud, potest & debet statim incipi.

C A P. XI.

HAEC autem compositio manualis artificis prædictarum trium specierum facta, vt est dictum, caret proprio nomine: vnde si proprium nomen haberet, Philosophi eam proprio nomine nuncuparent: sed quia non habet, ideo nominauerunt ipsam, Lapidem benedictum (qui tamen nò est lapis, nec habet naturam lapidis) ex eo quòd res ex quibus componitur habent similitudinem ad lapides, et ex eis creatur lapis benedictus. Quidam nominauerunt ipsam, Lapidem mineralem, vegetabilem, animale: Mineralem, quia res ex quibus componitur sunt materia mineralia in sua natura: Vegetabilem, ex eo quòd corpus habet animam & spiritum, vt animalia. Quidam dixerunt ipsam esse nigrum & foetens, eo quòd habet ventrem nigrum, & ex spiritu foetenti componitur. Quidam alij dixerunt ipsam esse Chaos, & voraginem mundi, vel massam confusam, eo quòd sicut totus mundus creatus fuit in vna massa quatuor elementorum confusa, quæ postea per separationem ipsorum facta ex creatione apparuit mundus distinctus, pro vt est: ita & in hac compositione confusa siue massa, sunt quatuor elementa confusa & simul mista, quibus ab ea per artificium separatis, incipit apparere distinctè Elixir, quod tot & pluribus alijs diuersis nominibus, ipsorum philosophorum diuersitas nominauit, nos autem eam Terram rubeam appellamus.

C A P. XII.

AD residuum operationis huius Elixir veniendum est, & dicitur Aestas, eo quòd sicut res naturæ in aestate per calorem ipsius, & caliditatem exeunt à terra, & ascendunt in aerem, vt veniant ad Autumnum, id est ad maturitatem & perfectionem, ita & in hoc opere res Elixir per calorem, vel per caliditatem ignis de hac terra exeunt, & ascendunt in aerem, vt postea perueniant ad Autumnum, & sibi perficiantur. De hac enim operatione dicit Philosophus, Accipe lapidem qui non est lapis, nec habet naturam lapidis, & separa elementa. Et Aristoteles ad Alexandrum Regem dicit in libro de Secretis secretorum capitulo penultimo, O Alexander, accipe lapidem mineralem, vegetabilem, & animale, & separa elementa.

Ergo à separatione elementorum incipiendum est, & faciendum est hoc opus. Ab ista ergo terra rubea, separanda sunt elementa, videlicet, purum ab impuro, diaphanum ab opaco, clarum à turbido: Et hoc fit isto modo, videlicet, Hac terra posita in duobus vrinalibus cum suis alembicis

lutatis, vt dictum est, tunc singulare vas ita præparatum pone in alutello super cineres cribellatos: ita quòd spissitudo cinerũ, spissitudinem parui digiti auricularis sub fundum vasis non excedat. Sit autẽ alutel siccum & bene sigillatũ cum luto, super furnũ ad hoc bene dispositum & firmum, vt dicemus. Quodlibet autem vas suum propriũ habeat alutellum atq; furnum. Et in furnis compone ignem rectẽ sub medio culorum alutellorum. Sit autem ignis iste ita temperatus, quòd tenere possis manum tuam ad culum alutelli intus furnum super ignem sine combustione & periculo manus, & sit continuus: quia si tu dares in principio talem ignem turbatum, quòd materia in vase funderetur antequã spiritus eius humidus ab ea euolaret, & antequam materia in fundo vasis deficicaret, frangeretur vas, & sine dubio spiritus exiret, & totum amitteretur: Et ideo multum est cauendum, & cum maxima diligentia & cautela iste ignis exponendus & continuandus est.

C A P. XIII.

Distillatio

VASIBVS autẽ prædictis sic cum igne in suis furnis dispositis, vt dictũ est, tunc vapor istius materiæ ascendet in alembico sursum in fumũ subtilissimum, & fumus ibidem conuertetur in aquã limpida, serena, & clarã tanquam lacrimam, habẽtem in se omnium prædictarum rerum vel specierum à quibus regeneratur: quæ cùm generata & causata fuerit in alembico, descendet per cornucervi, id est, per nasum ipsius alembici, qui factus sit largus atq; grossus circa alembicum, & acutus, gracilis, & recurus circa finem ad modum & similitudinem vnus cornu cervi. Primæ guttæ istius aquæ descendentes vsq; ad sexdecim, vel plus, nullius sunt valoris, & ideo non recipiuntur, sed cadere dimittuntur: Et si volueris scire certum tempus recipiendi ipsam aquã, post sexdecim guttas ipsius vel circa dimissas cadere, accipe laminam cultelli modicum calefactam, id est tepidam, & pone ad nasum alembici, & tene ibi, & expecta donec vna gutta super laminam cultelli cadat: quæ si bulliat & nigrescat super laminam, tunc est tempus recipiendi, si non, non: adhuc enim in ipsa aqua antequam recipiatur est multum de phlegmate, à quo oportet quòd purgetur aqua ista, nec purgatur verẽ, donec habeat signum istud prædictum: signo verò inuento in ea, tunc ad recipiendum ipsam debes habere duo vasa de vitro præparata, habẽtia fundum rotundum, restrictum, & collum longum ad mensuram dimidij pedis vel circa, & ita largum, quòd pollicem vel digitum possis intra figere. Sint autem ista duo vasa formata ad modum phialæ, & sint spissa & fortia: aliter enim aquam retinere non possent, quoniam præniã virtute & fortitudine ipsius frangerentur: & hæc vasa pone sub vasis alembicorum, & fac intrare ipsos, & iunge in collis vasorum quantum poteris, & vtilius tibi videbitur, & obtura cum panno lineo sicco, & non cũ luto: nec sint nimis stricti, quia possent frangi virtute aquæ, & recipere aquam.

C A P. XIIII.

Ignis secundus gradus.

CONTINVANDVS est autem ignis ille debilis per vnum diem & noctem in hac debilitate vel circa. Postea, non subito, sed paulatim infortiandus est vsq; in duplum, vel plus si necesse fuerit, & in hac augmentatione continuandus est & tenendus donec rubescat alembicus: & cùm apparuerit rubeus, tenendus est in illa rubedine, & ignis in illo statu continuandus, donec tota aqua exeat vel ferẽ: & tunc infortiandus est ignis tertio, & faciendus cum flamma, vt partes aquæ grossiores & fortiores exeant: & talis ignis flammus & fortis continuandus est per sex horas vel circa, donec tota aqua fortis & spissa exierit, & terra sicca sine humore apparebit, & remanebit: & sic erit aqua & plene facta,

Nomina

C A P. XV.

N O M I N A T V R aqua ista sic facta nomine matris suæ, videlicet lapis: *Aqua primæ uia sed hic purus, ille autē impurus. Item vocatur aqua mercurij, & aqua sulfuris, ex eo quod ex ipsis generatur. Item vocatur fumus, ventus, oleū, aqua, aer, ignis, vita, anima, & spiritus, & mercurius noster, quem quarimus, qui est ignis cōburens: soluit omnia corpora vno regimine, idest uno opere, videlicet opere Autūni subsequente: & pluribus alijs nominibus philosophi ipsam nominauerūt ex causis legitimis & rationibus, quæ relinquimus tuæ industrie causa breuitatis. Iste vocatur à philosophis Lapis benedictus, qui nō est lapis nec habet naturā lapidis: & hæc ideo vocatur lapis, quia philosophi vocant lapidē omne illud à quo per artificijū possunt elemēta separari: quia separatione facta ex ipsis, per eorū coniunctionem in hoc magisterio alchymico, scilicet in opere Autūnali sequenti, suscitatur quedā substantia ad modū lapidū, qui per admissionem humidī cum siccō generantur, vt patet in hoc opere sequenti. Itē dicitur Benedictus, quia ex elemētis separatis & postea cōiunctis, vt postea dicemus, superect quædā essentia quinta, quæ spiritus lapidis appellatur. Et quia spiritus nō apparet nec tangitur, nisi assumpto corpore in aliquo elemēto, ideo iste spiritus propter nobilitatē naturæ suæ accipit corpus in nobiliori & superiori sphaera elemētorū, scilicet in sphaera ignea, vel ignis, remanēte ipso tamē in natura sua spirituali: & ideo nō est ignis, nec habet naturam igneam quantū de se, est tamen in igne habitans. Et iterū quia istud corpus sphaericū igneum propter sui subtilitatem & puritatē adhuc à nobis nō potest videri, ideo instrūmētis idoneis mediāte operationis industria, eius subtilem substantiā cōuertēdo, cōponendo, & condensando, & desiccādo ab ipsa substantia, videlicet à materia prædicta sublimādo, & destillando, ut est dictū, in aquæ speciē conuertitur, & emanat: & emanādo à superfluitate sui phlegmatis separatur, & mudat, vt superius est ostēsum. In hac enim aqua adhuc nō sunt quatuor elemēta, sed tria tantū, videlicet aqua, ignis, & aer, & insimul hæc tria vno regimine coniunctim ab immunditia sua & superfluitate separātur, videlicet à terræ suæ feculentia purgātur & separātur: in hac enim separatione aquæ elemētū aqueū vocamus, ipsius aquæ humiditatē. Aerē appellamus aqueæ naturæ, quæ facit omne corpus ad modū gūmi fluere, & ideo oleum nominatur. Ignē in ea dicimus esse illam virtutē qua comburit, calcinat, & soluit corpora, in quo igne habitat & iacet spiritus lapidū prædictus: Separatis ergo istis elemētis à sua terra & factis spiritualibus cū spiritu quintæ essentia, & in aquā conuersis, vt dictū est, coniungēda sunt in terrā, prout in sequēti melius declarabitur, ut similiter ipsa terra efficiatur spiritualis cum spiritu prædicto, sicut alia tria elementa.*

C A P. XVI.

A D compositionem istorum triū elemētorum cum quarto, id est cū terra nostra veniendū est: & hæc est cōpositio quā occultauerunt omnes philosophi, & vocatur matrimonijū corporū & spiritus, eo q̄ in hac operatione coniungitur spiritus quintæ essentia latens in tribus elemētis prædictis, vt est dictum, cum corpore, id est cum terra nostra: ita quod coniunctio ipsius corporis, id est terræ nostræ sit spiritualis, id est de natura spiritus & subtilis: & spiritus de natura terræ, & tunc perficitur, id est incipit perfici virtus & natura spiritus quem quarimus, qui dicitur quintum ex quatuor generatum, secundum quod dicit Philosophus, Vis eius integra est, si versa fuerit in terram, ergo & c. Fit autem cōpositio seu matrimonium non manibus hominum, sed per opus naturæ: cui naturæ per artificijū & magisterijū istud mirabile, talem materiam, vt hoc operetur, & faciat, ministramus.

Tollendam esse
moram.

Autumni opus.

Impregnatio la-
pidis.

Ventus quid.

Ventus

Debet autem fieri ista compositio statim, postquam aqua est facta, nec expectari debet ad hoc compositum faciendum ultra duas horas, quia cito evanescit virtus spiritus istius, nisi per compositionem ipsius cum corpore retinere-
tur. Et ideo oportet quod citò fiat. Item vocatur hoc opus Autumnii, eo quòd sicut in Autumnno fructus naturæ ad perfectione naturæ perueniunt, ita & hæc aqua ad perfectionem deducitur in hoc opere compositionis & matrimonij. Item appellatur impregnatio lapidis, quia cum sit hoc matrimonium, vel compositio, seu coniunctio istius spiritus cum corpore, impregnatur lapis, idest, corpus vel terra nostra, de isto spiritu quintæ essentiæ in ventre venti, idest in ventre aquæ prædictæ, quæ dicitur ventus, anima, oleum, & aer &c. in qua ipse spiritus habitat, vt est dictum. vel e contrariò iste spiritus habitans in aqua prædicta impregnatur isto corpore, idest, terra nostra: in ventre venti, idest ventre aquæ prædictæ, quæ dicitur ventus: cum ipsa terra vel corpus efficitur per solutionem ipsius in ipsa aqua de natura ipsius aquæ. Et hoc est quod dicit Philosophus, Portauit illud, idest spiritum quintæ essentiæ, vel terram nostram, ventus idest aqua prædicta, quæ destillando prius fuit fumus vel ventus: in ventre suo idest intra se: & sic patet quod alibi dicit Philosophus, quòd istud quod est inferius, est sicut quod est superius, ad præparanda miracula rei vniuersi, scilicet lapidis

C A P. XVII.

Alphidius autor
Aros.

SI C autem fit, et est, corpus istud: primò tenendū est firmissimè, quòd terra illa vel feces, à quibus exiit hæc aqua trium elementorum, non assumitur, sed projicitur, cum nullius sit valoris, vt dicit Alphidius, Facem projice. in alia enim hæc aqua plantatur, & radicitur. Et sic patet quod dicit Aros, quòd opus istud in vno incipit, & alio terminatur. Accipiat autem terra nostra, & primò ab ea tollantur omnes eius humiditates superfluae, & ab ea separentur, & euolent, donec fiat alba, lucida, & in omni parte munda & affinata. De hac tali terra sic purificata, fume duas vncias in laminas tenuissimas, vel in puluerem, vel in limaturam reductas, prout natura ipsius exigit: & vnam ex istis vncijs projice in vno istorum vasorum super aqua, & aliam vnciam in alio, ipsius vasis deobturatis, & super cineribus tepidis situatis in alutellis super furnos, ab ipsis prius remoto alembico. Et statim cum hoc corpus intus proiectum fuerit, obturēt vasa satis strictè cum panno sicco lineo: & incontinēt quòd ista terra in aquam istam cadet, incipit aqua ista bullire, si bona fuerit & sine errore facta: si verò nō bullierit, error fuit in eius operatione, nec aliquid valet, quia corpus non soluit, nisi bulliat. et ideo oportet reiterare, & aliam facere. Tenenda sunt vasa continuè super cineres calidos, donec ipsa aqua à bullitione cesset; & cum cessauerit, erit clara, limpida, & viridis. Et corpus, idest terra nostra, in ea erit liquefactum, idest solutum & coniunctum per minima cum spiritu: & si aliquid remanserit de corpore, quod non fuerit solutum, vel liquefactum, non est vis. Sed alia vasa accipe similia illis, & pone in illis aquam illam ita sapienter & cautè, quòd illud quod remansit in fundo ad dissoluendum, non transeat cum aqua clara: & sic in illis vasis bene & fortiter obturatis cum panno lineo serua aquam benedictam vsque in horam necessitatis: & iterum debes aliam facere, & totiens reiterare, donec de ista aqua bonam habueris quantitatem, & eam serua in suis vasibus singularibus, vel in vno pro omnibus quod sit vitreum fortissimum & spissum, & obturatum, vt est dictū. Sic enim aqua imprægnatur, & efficitur Elixir ad album: Sed adhuc nō est eius perfecta imprægnatio lapidis, nec perfectum Elixir, nec perfectum matrimonium vel compositum corporis & spiritus, vt quidam dicere voluerunt: sed tantum est verum principium & medium perfectionis prædictorum: perfectio verò inferius consequetur. Item dicitur

citur hoc corpus in hac aqua solutum, temperantia sapientum, & aqua vitæ: et corpus quod soluitur, vocatur gümma philosophorum, de quibus dicit Aros, Vide vbi miserunt aquam, ibi miserunt gümam, vel e contrario. Et tamen quæuis sic nominetur, & verum sit, non tam est gümma perfecta, nec aqua. Et quæuis sit aliquod imperfectum habito respectu ad perfectionem lapidis benedicti, id est Elixiris: est tamen medietas Elixiri perfecta ad album, ad aliam medietatem veniendum.

C A P. XVIII.

NO T A N D V M est, quod prima pars Elixiris est alba, quæ sit de terra alba: & secunda pars Elixiris est rubea, quod de terra rubea sit, vt dicemus: Et ideo prima pars Elixiris dicitur ad album, secunda pars Elixiris dicitur ad rubeum: et sic videntur esse duo Elixiria in hac arte, cum ita tamen non sit, quia in rei veritate hæc duæ partes non faciunt nisi vnum Elixir, quod est ad vtrunque, videlicet primo ad album, & postea idem & non aliud in eodẽ vase dicitur ad rubeum. Diximus autem de parte alba componenda: nunc dicendum est de parte rubea facienda. De hoc autem Elixiri, vel lapide rubeo, id est parte rubea Elixiris ad vtrunque scribitur in libro aureo, & sic dicitur, Lapis verò rubeus, id est pars Elixiris rubea ad vtrunque, vt inquit Hermes, Aristoteles, & Archelaus, descendit non ab aqua vini vel vitis, imo ab aqua vitæ: & aqua vitæ descendit ab eo, videlicet lapide rubeo, vel Elixiri, id est a parte rubea Elixiris ad vtrunque.

C A P. XIX.

QV O N I A M, vt ait Philosophus, in arte ista eadem sunt res quæ de alba & quæ rubificant, ideo in hac operatione Elixiris rubei, id est partis rubei Elixiris ad vtrunque, eadem res, id est species, quæ vt superius diximus, conueniunt ad rubeum, id est ad rubeam partem Elixiris. ergo tres species prædictæ in hac de rubeo Elixiri sunt assumendæ, sicut prius ad partem albam, sed cum alijs ponderibus, videlicet: Accipies de sulfure viridi vnam libræ duodecim vnciarum, & in hoc concordant pondera, item sulfuris albi sex vncias, id est mediam partem vnius libræ duodecim vnciarum: item terræ rubæe ponderosæ sex vncias: & in his duobus discrepant pondera ista a ponderibus aquæ albæ, & ita sunt in summa totali viginti quatuor vnciæ, id est, libræ duæ duodecim vnciarum.

C A P. XX.

EX istis speciebus facies omnia opera supradicta, videlicet opus hyemis, veris, æstatis, & autumnæ simili separatione, contritione, simili decoctione ignea, similibus vasis, similibus alutellis, similibus furnis, similibus iuncturis & lutis, simili separatione phlegmatis ab aqua, simili receptione ipsius, simili projectione, vel coniunctione, seu matrimonio terræ rubæe cum spiritu lapidis in aqua prædicta: Sed ipsa terra rubea aliter debet purgari a suis scetulis & superfluitatibus, quam terra alba: & ideo antequam in ipsa aqua ponatur purganda est per modum sursu: qua purificata & mundata, & in laminas tenues coaptata, vel in puluerem, id est limaturam redacta, tunc ponenda est in aquam factam, vt dictum est: sed cum posita fuerit in ipsa aqua, non soluetur in ea, quia tantæ virtutis non est aqua, sed tantum calcinabitur in puluerem, & quodam modo sine tactu reducetur. Hoc sic facto, moue aquam cautè, & pone in alio vase, eidem in quo est, similitera quod remaneat puluis calcinationis terræ rubæe sine aqua in suo vase, & in illa aqua remota pone aliquod corpus quod sit tibi proficuum, sicut esset terra alba, & soluetur in illa aqua, & tibi proficiet. Item terram calcinatam, quæ remansit, desicca secundum suum modum, & serua mun-

*Temperantia sapientum.
Aqua vitæ.
Gümma philosophorum.*

Elixir album et

Liber aureus

Aqua rubæ de lapide rubeo

Aqua regalis Calcina

dē, ita quōd puluis alius super eam nō cadat nec attingat, donec aliam aquam feceris in qua possit dissolui. Aqua autem facta per huiusce pondera supradicta, fortior est quā prima prædicta, quia prima non potest soluere mercuriū in aquam, ista autem secunda soluit ipsum sine dubio: & tamen ista est de colore aquæ alterius quantum ad visum, sed differunt quo ad tinctionem, quia ista est aurea, id est tingit in citrinum colorem, vel ialueum: & prima tingit in nigrū vt est dictum: Hæc etiam soluit omnia corpora, & etiam terrā nostram albam præter Solem, vt est dictum, videlicet præter terram nostram rubeā, sed ipsam tamen calcinat, vt est dictum. Et sicut prima aqua vocatur nomine omnium albedinum, viriditatum, foliorum, & arborū, & c. ita ista secunda vocatur nomine omnium ialueitatum, citrinitatum, rubedinum, nigredinum, & sulfurorum, & c. Et hoc est, cum est perfectè soluens terram nostram rubeam: & semper dicitur imperfecta donec hoc faciat. Non autem fecimus in hoc nostro libro mentionem multum specialem de purificatione, mundatione, seu affinatione terræ nostræ rubeæ vel albæ, eo quōd satis purificatæ & mundatæ & affinatæ venales inueniuntur: & ideo hoc sub breuitate transimus, & c.

C A P. XX I.

Aque albæ et rubæ nomina.
AR C A N V M arcanorum huius tam indyctæ scientiæ, tibi fili, factum tradere non intendimus, vt est dictum, sed tantum ad ipsum indagandū, & inueniendum allucere te cupimus per ea quæ sequuntur. Aquam aliam facias de prædictis speciebus, sed cum istis ponderibus: Accipe sulfuris viridis libram vnā duodecim vnciarum, & terræ rubeæ ponderosæ nouem vncias, & sulfuris albi similiter nouem vncias: & sic erunt in totali summa triginta vnciæ, id est duæ libræ duodecim vnciarum cum dimidia: Et operare per omnia opera & per omnes modos, vt prius, excepto hoc, quōd in separatione phlegmatis ab ea, plus separabis in duplo, vel plus de phlegmate ipsius, q̄ de alijs separationibus nō fecisti aliarum aquarum: postea recipies ipsam, vt dictum est de alijs. Et ipsa aqua facta pone puluerem prædictæ terræ rubeæ calcinatæ super eam, & si liquefit, id est, si soluetur, & fiat aqua rubea vel ialuea, facta est aqua, & verè bona: quōd si adhuc non soluetur, iterum remoue ab ea aquam, sicut alias fecisti superius, fac de ea similiter: & iterum terram rubeam desicca vt prius, & serua: & sic reiteranda est hæc aqua augmentando pondus de tribus vncijs semper in sulfure albo, & in terra rubea tantum, & non in sulfure viridi, cuius pondus semper est æquale in aquis istis, & plus separando de phlegmate in duplo in ista, quā in alia prædicta, donec inueniatur aqua quæ soluat terram nostram rubeam in aquam limpidissimam rubeam. Quidam autem totum remouent de aqua ista, vel de aquis istis prædictis rubeis quōd exit & distillat, vt que ad illam aquam quæ exit, cum incipit alembicus rubificari: tunc demū in alio vase recipiunt illam aquam ad partem, & dicunt quōd illa quæ exit ante rubificationem alembici, soluit terram nostram albam, & ista quæ exit post rubificationem alembici, soluit terram nostram rubeam: a quorū proposito & intentione, si ita sit, non deuiamus, sed potius consentimus.

C A P. XX II.

Alia uia.
HA C aqua perfectè & verè indagata & inuenta, & in ea nostra terra rubea soluta, debes seruari ipsam ad partem in vase obturato, sicut superius fecisti de aqua alba, & iterum simili modo reiterare eam cum solutione terræ rubeæ in ea, donec de ipsa aqua rubea bonam habeas quantitatem. In singulari verò aqua de corpore rubeo præparato, id est de terra nostra rubea præparata in laminas tenues coaptata, vel in puluerem limaturæ redacta, ponas duas drachmas, id est quartam partem unius vnciæ: & si plus soluere poterit, plus appo-

Aqua rubea

*rubea
 73 singlar
 74 rubea
 ma dissoluta*

apponas, veruntamen non excedas vnam vnciam ad plus, & hoc intellige de terra rubea tam de calcinata, quam non de calcinata; & si aliquid remanserit ad dissoluedum de istis drachmis in aqua prædicta, illud nõ projice, sed remoto quod solum fuerit de illis seruetur ad partem, & in alia solutione alterius aquæ solvatur cum alia terra, & tunc duæ drachmæ nõ ponitur in illa aqua, sed minus, quantum scilicet pondus istius terræ non solutæ, quæ ponitur cum illa, ponderat: quod verum est, nisi plus posset soluere, vt est dictum. Et sicut prima aqua alba prædicta, secundum intellectum Alphidij philosophi in hac arte, appellatur & nominatur virgo vel puella habens vnum vber: Et secundum Ortolanum dicitur sperma fœminæ album & frigidum: ita & ista aqua prædicta rubea secundum Alphidium nuncupatur & dicitur iuuenis pulcher & homo nigri capitis & barbæ, habens pulchrum vestimentum, quia aureum est: & secundum Ortolanum; sperma masculinum rubeum & calidum. Item prima aqua alba antequam corpus album solvatur in ea, nominatur vrina puellarum, & ista rubea, vrina virorum iuuenum: vtraque autem vrina infantium, & infinitis alijs nominibus hæ duæ aquæ à philosophis diuersimodè nominantur.

C A P. XXIII.

DE singulari autem istarum duarum aquarum dicendo & scribendo intelligit Ortolanus in libro suo per similitudinem hoc quod dicit ibi proprie de aqua vini, vt nos per quatuor annos & per plus, & multi alij nobiscum crediderunt, & adhuc credimus, & verè, & bene. Et idem est hic, quod istæ duæ aquæ fuerunt iunctæ insimul & commistæ, quia tunc non sunt nisi vna aqua. Hæc sunt verba Ortolani de aqua vna ex duabus aquis prædictis cõposita, vel ex singulari ipsarum. Hæc aqua fixat omnes spiritus & facit ingredi: quod intelligendum est de spiritu lapidum, qui est quintum quid ex quatuor generatum, & non de illis spiritibus fatuorum, videlicet mercurio venali, sulfur, & arsenico. Item hæc aqua habet vim suam & superiorem & spiritualem, id est nõ fixam: Et hoc est quod dicit Philosophus, Quod est inferius, est sicut quod superius, & è contrario, ad præparanda miracula rei vnius, id est oportet quod prædicta quinta essentia, videlicet spiritus quintæ essentiæ de quatuor generatis, vt est dictum, retineat semper vim suam, scilicet spiritualem: & habeat omnem vim quatuor elemetorum, id est vim suam corporalem, si miracula inde debeant perpetrari: Et hoc sine dubio fit eo modo, quo superius est ostensum. Item sciendum est, quod indagando aquam rubeam, cum multiplicabis pondera specierum vltra vigintiquatuor vncias, etiã vasa in quibus materiã pones, debent esse fortiora, & ventres habere grosiores, secundum quantitatem augmentationis specierum. Et nota quod debent ventres ipsorum esse pleni materiæ Elixiris ad vtrunq; quæ rubea nuncupatur, quæ tamen adhuc est imperfecta sicut & alia, ad cuius Elixiris perfectionem de cætero veniendum est.

C A P. XXIII.

PERFICITVR autem Elixir ad vtrunque isto modo: De aqua alba accipe tantum quantum de ea fecisti in duobus vasibus vna vice, & scias quantum est pondus ipsius per subtilitatem tuam: non enim possumus tibi omnia scribere: Et tantum de aqua rubea, de qua similiter scias pondus. & habeas vnam cucurbitam de vitro factam, fortè & spissam, cuius os sit factum ad modum vrialis: in hac cucurbita simul coniunge has duas aquas simul effundendo, & satis cito, eritq; tota aqua ialuæ vel citrina, & clara & limpida: & sic erit consummatum & perfectum verum Elixir ad vtrunq; verum matrimonium inter corpus & animam, vera & perfecta lapidis imprægnatio, & verus eius coitus, ex quo sequitur verus partus. Ista autem aqua ex duabus aquis facta vna, vt est di

est necessaria, & ideo coniungenda sunt eo modo, quo superius est dictum.

C A P. XXVI.

ET cùm hæc duo se receperint per aggregationem prædictarum duarum, vt est dictum in coniunctione lapidis, id est in coniunctione spiritus quintæ essentiæ prædicti, vel quintæ essentiæ de terra nostra alba & rubea, vel ipsa terra de dicto spiritu imprægnatur & efficitur, vt est à nobis superius dictum: in ventre venti, hoc est in ventre aquæ prædictæ, vel aquarum prædictarum. Et hoc est quod dicit Philosophus Hermes, Illud ventus in ventre suo, id est, aqua hæc portauit istum spiritum cum terra prædicta in ventre suo, vel terra ipsa ipsum spiritum in ventre suo, id est intra se in ventre aquæ, id est intra aquam. Hæc verba quasi simili, imò quasi eadem expositione superius exposuimus. Planum est quòd ventus est aer, & aer est vita, & vita est anima: Et ego loquutus sum de anima, quæ totum lapidem viuificat & resuscitat; & sic oportet quòd ventus portet eum, reportet, & pariat: magisterium planè patebit quomodo hoc fiet & erit: & tunc sequitur quòd alimentum suscipiat ex ventre suo, id est à terra, vt ibidem dicitur. Ideo dicit Philosophus, Nutrix eius est terra, quia sicut fœtus sine alimento nutritis nunquam peruenit ad ætatem, ita lapis noster sine fermento suæ terræ nunquam perueniet ad effectum: quod quidem fermentum alimentum dicitur: Sic enim in operatione lapidis generatur ex vno lapide cum matris coniunctione, id est cum alimento nutritis, res, id est filij, patris similes, quas sibi per longam decoctionem creauerunt, erunt nostri similes in colore, & patris pondera retinebunt. Hæc verba prædictorum duorum capitulorum dicit Ortolanus in libro suo de Expositione textus Hermetis, & ab eo ipsam extraximus, & hic posuimus cum quodam modico additamento. Et est notandum, quòd pater & mater lapidis, id est duo spermata ipsius in prima compositione Elixiris Sol & Luna vocantur, quæ postea in secunda operatione, id est in operatione lapidis, terra vel nutritrix appellatur. Et sic intellige, quòd ex vno patre cum matris coniunctione in compositione Elixiris & alimento iunctis, id est terræ ex istis duobus generatæ in operatione lapidis generantur res, id est filij, videlicet lapis albus, qui per alimentum perficitur & dealbatur, vt inferius dicitur. Cuius pondus patris, hoc est Soli erit simile, & de colore matris, id est Lunæ. Et sic cessat obiectio, quæ posset fieri, quòd secundum verba prædicta terra ista conuenit in compositione lapidis, cum spiritus lapidis sint Sol & Luna, & quædam alia terra quæ dicitur nutritrix: quod non est ita, si sanè intelligatur Philosophus, vt est dictum: quia tantum ista duo prædicta conueniunt cum spiritu quintæ essentiæ, sed in compositione Elixiris vocantur spermata: in operatione lapidis vocantur terra vel nutritrix, & c.

C A P. XXVII.

EX his omnibus colligitur, quòd totum opus Elixiris nihil aliud est in vniuersali, quam facere ascendere res à terra in celum, id est de natura corporali ad naturam spiritualem: & hoc tunc est perfectum Elixir. Item colligitur ex his, quòd aqua quandoque vocatur lapis spiritus quintæ essentiæ, quandoque vocatur terra, quandoque lapis, & sic figuratè pars pro toto nominatur: & hoc indifferenter dicitur propter eorum naturam consimilem, vel coniunctionem vniformem: quauis in speciali proprietate diuisionis ipsius lapidis ipsa humiditas aque, sine aqua dicatur anima, ipsa virtus aquæ dicitur spiritus, & ipsa tinctura corporum in ea soluta, dicitur corpus, vt dictum est. Quæ humiditatem limpida, id est animam vocamus arg. viuum nostrum, & ipsam virtutem aquæ, id est spiritum quintæ essentiæ, vocamus sulfur nostrum. Ergo in Elixir & lapide benedicto, aqua est anima lapidis, virtus aque est spiritus la-

pidis, & terra nostra duplex, videlicet alba & rubea, duplex corpus lapidis benedicti. Et qui sic sentit verè de ijs, de secreta natura numeratur, & de ea, & in ea meritò computatur: & è conuerso sentiens, deletur. Item in summa notã dum est, quòd cum artifex doctrinè filius hãc compositionem prædictã, quã Elixir nominamus necessariã peregit, vt est dictum, per coniunctionem & vnionem duorum spermatur prædictorum vel aquarum, quòd tenere & seruari debet ad partem residuum cuiuslibet spermatis prædicti, vel aquæ prædictæ, quòdlibet in suo vase proprio bene obturato vsq; in horam necessitatis, vt dictum est. Elixir

Cauda draconis

Vocantur autè ista duo spermata Cauda Draconis, quæ postea in operatione lapidis, ab ipso dracone comeduntur, vt inferius ostēdemus. Hęc autem compositio necessaria est, vt iam diximus, quia nullo modo vera tinctura fit nisi ex ipsa compositione quæ dicitur æs nostrum, vt est dictum: de qua dicitur in libro qui Turba philosophorū appellatur. Scitote omnes pertimescentes, quòd nulla fit tinctura vera nisi ex ære nostro. Quæ vera sit, exponitur in libro qui dicitur Liliū. Est autè intelligendum ex nostro ære, id est nostra cõfectione seu compositione. Et est videndum quòd compositione iam perfecta scilicet in Elixir iam conuersa: & hoc est, & fit, vt superius est ostensum. Ex prædictis autem, si bene intelligis, apparet constare, fore compositum hoc Elixir ex Sole in corpore magnesiæ occulto, à terrestreitate mūdo, & de sulfure quod dicitur sulfur de Sulfure, & de arg. viuo, quod dicitur arg. viuum, de argento viuo, his duobus vltimis fugitiuis in principio: non fugitiuis, vt est dictum, conuersis, compositis, & coniunctis. Aes

Liberturba Philosophorum.

Libertulium di-

ctus.

Aes nostrum

quid.

DE OPERATIONE LAPIDIS CAP. XXVIII.

ALCHYMIAE ergo omnino certæ, veræ, famosæ, & inlyte, ex nunc operã dantes, de operatione Elixiris, quod est primum opus, prius dictum est: nunc verò de operatione lapidis benedicti videndum est. Et in hac operatione lapidis, quæ est secundum opus, quidam philosophi incipiunt libros suos, & in primo opere ipsos finiunt & consummant, vt est dictum. Vnde notandum quòd per huius compositum Elixiris res fiunt vnum & idem, vt est dictum: ita quòd sic de cætero huius compositum est, vnum quod solū queritur, quamuis ex pluribus compositum, & in vnam naturam redactum. De quo composito dixerunt Philosophi, Vna res est: quod intelligendum est post compositionem Elixiris, & non antè, vt est dictum. De qua sola re per compositum factū vna, & non de alia, vera & omnino certa nascitur Alchymia. Vnde videndum est primò quid sit Elixir, atq; vnde dicatur, quid Alchymia, & quid Lapis. Elixir autem est quoddam compositum habens in se virtutem mineralem, rubrum, aut citrinum, ex pluribus speciebus limpidissimis & clars (& si de specie aquæ coniunctis) factum compositum, habēs in se virtutem mineralem in clusam, existens condimentum, antidotum, & medicina omnium corporum purgandorum & transformandorum in Solificum & Lunificum verum. Et dicitur Elixir ab Elicio elicis, quasi vnū ex pluribus, in quibus est, elicicum, & in alijs iam conuersum & ligatum, Alchymia autem sic diffinitur in libro qui Liliū appellatur. Alchymia est ars administrans & ostendens essentiã, septem metallorum continens, qualiter quæq; formæ illorum imperfectè ad naturale complementum deducatur: vel aliter sic. Alchymia est opus celatum regimine quòd fit manifestum luce filiorum genitorum, & id quòd per filiorum generationē iuuenescit. Vel aliter sic. Alchymia est substãtia corporea ex vno scilicet arg. viuo, & vno scilicet sulfure cõposita, quæ duobus tenuissimis & humidis siue limpidis constans est, scilicet anima & spiritu, & in luce filiorum ditorum à se manifestatur & iuuenescit: & quæ continēs est essentiã septē metallorū, vt in ea

Secundum opus

Vna res.

Elixir quid sit.

Elixir unde dicitur.

Alchymia quid.

in ea substantia sit spiritus tingens fortis, quæ quarimus, quo tingamus in quo libet corpore, ac eorum qualibet parte, & eorum quodlibet à diminitione ad naturale complementum naturaliter deducamus. Dicitur autem Alchymia ab Elambico & Kymia quæ sunt duo vasa in quibus hæc ars in tribus generibus vel ordinibus medicinarum ad finale deducitur complementum. Et sic patet, quod hoc totum Alchymia componitur ex corrupto & integro. Non autem est Alchymia ante Elixir, sed post semper. Lapis autem philosophicus sic diffinit: *Lapis est quædam fortis virtus mineralis, ex pluribus rebus in vnum cõuersis per nostrum artificium alchymicum congregata, habens in se virtutem congelandi mercurium in naturam metallicam veram, & formaliter conuertendi, ac omnia metalla infirma seu imperfecta ad veram sanitatem & perfectionem reducendi, vitrumq; malleabile faciendi, lapidemq; preciosum fingendi: & finaliter est summa medicina omnium corporum humanorum, & conseruandi in eis humidum radicale: quia ab isto lapide benedicto descendit aqua vitæ, vt iã superius tetigimus, & inferius plenius ostendemus.*

C A P. XXIIX.

QUIDAM verò Philosophi indifferenter, vt iam superius tetigimus, vnum Elixir prædictum nominauerunt Alchymiam, Lapidem, & Medicinam. Et Alchymiam vocauerunt Lapidem: Elixir, & Medicinam. Et Lapidem nuncupauerunt Elixir, Alchymiam, & Medicinam: & Medicinam dixerunt Elixir, Alchymiam & Lapidem. Sicque paucam vel nullam differentiam quantum nihil inter ista facientes, eo quod omnium istorum est vna eademque substantia, quanuis forma sit diuersa, & ad vnum finem tendunt. Et quanuis nullam differentiam faciat inter ipsa nominando, differunt tamen inter se isto modo. Elixir est primum opus, & præcedit omnia ista, & dicitur matrimonium verum inter corpus & spiritum per compositionem duarum aquarum prædictarum, vt est dictum, & hoc est ita proprium Elixir, quod non competit alijs propriè. Alchymia autem post Elixir sequitur semper, & non ante, & est propriè modus & opus ducendi Elixir ad effectum, quod opus vel modus dicitur ab Aros Alchymia, seu Nigrum nostrum, & hoc est proprium Alchymia & non alijs. Lapis est propriè illud factum secundum prædictam operationem artis Alchymia, & hoc est proprium sibi, & ad alia non pertinet. Medicina est quod sequitur & descendit à lapide prædicto perfecto, ad metalla imperfecta perficienda, & sananda, & ad vitam hominum tuendam & sanandam, & hoc est proprium sibi, & ad alia non propriè dicitur pertinere. Et sic patet quod ista inter se differunt specie, quanuis nomine generali non discrepent. Ex his omnibus concluditur aliud quod dicit Morienus de ista re, quæ est vna ex pluribus composita, quam vocant Lapidem, & tamen adhuc est in Elixir, quod ipsa res vna, quam dicit esse Lapidem, habet in se quatuor elementa perfecte, cuius tactus nullus est, quia est aqua, & in ipsa est maior mollicitas quam in suo corpore, quia durum est, eo quod metallicum est, & eius pondus graue: quia istud corpus ipsius omnium corporum est magis ponderosum & compactum, & eius gustus suavis, & eius odor odori sepulchrorum comparatur, eo quod foetet propter odores specierum foetentium, ex quibus componitur, vt est dictum: quæ foetulentia ab ipso in hac operatione secunda penitus remouetur, antequam in veram medicinam conuertatur. De cetero accedendum est ad opus prædicti Lapidis.

C A P. XXX.

DE operatione huius Lapidis benedicti, vel Elixiris dicitur in libro, qui Lilium appellatur. Composito nostro verò facto, vel Elixiri cõpleto, vt est dictum, tunc ergo vt præmittitur, vna re, videlicet nostro Lapide, vna

via, scilicet Hermetis, qui fuit pater Alchymistarum: vna dispositione, scilicet denigrandi primò, secundò dealbandi, tertio ceneradi, quartò & vltimò r ubificandi: vno actu scilicet coquendi, totum magisterium terminatur. Et Aros philosophus de hoc dicit sic, Et erit rubens, & fiet niger: & erit niger, & fiet rubens & hoc in sequentibus operibus declaratur. Et sicut per primum opus predictum omnes res ascendunt in cælum, vt est dictum, ita per istud secundum omnes res descendunt in terram, & fixantur in vnitatem quintæ essentia.

C A P. XXXI.

Dispositio denigrandi sic fit: Accipe Elixir siue compositum predictum, prout est in suo vase, in quo prius, scilicet in cucurbita, posuisti, & pone super illud alembicum vnum vitreum, & luta bene, & sicca, & cera eo modo, vt in extractione aquarum in prima operatione fecisti: & hoc sic disposito, accipe illud vas & sepelias in simo equino calido, & fac animam, id est aquam ab eo quod est intus, id est Elixir, euolare & exire: ipsamque aquam in vase vitreo fortiter repone, vt prius de alijs aquis in prima operatione fecisti recipiendo: phlegmate tamen superfluo ab ea aqua separato, donec super laminam cultelli, vel ferri alterius calidam bulliat, vt est dictum. Et sic continue faciendum est, donec tota aqua continue exierit, & materia in fundo vasis clara, rubea, & sine aqua apparuerit. Item continua & coque donec nigra fuerit, & sicca: & tunc quæ prius in prima vocabatur spermata, vel pater & mater & c. hic in hac operatione vocantur terra vel nutritrix. De hac autem dispositione separationis aquæ vel animæ à sua terra vel corpore, dicit Philosophus, Fili à radio Solis extrahe ymbra suam.

Vocatur autem ista terra à Philosophis ymbra Solis, corpus mortuum, corona vincens, nubes, cortices matris, magnesia nigra, & Draco qui comedit caudam suam, & alijs infinitis nominibus nominatur. Aqua autem ista quæ ab ea exit, vocatur cauda Draconis, quæ à Dracone predicto comeditur, sicut residuum duorum spermatum in prima operatione sic nominatorum: & dicitur anima, ventus, aer, vita, domus illuminans lux meridiana, arg. viuum nostrum, lac virginis, & totum secretum: quod intelligendum est, cum fuerit imprægnata aliquo nostrorum corporum vel spirituum in ea solutorum: & ideo aqua ista totaliter extracta, statim debes ponere in ea de corpore nostro albo ad dissoluendum, vt in prima operatione fecisti, & seruare ad partem vsque ad horam necessitatis. Itē vocatur sal armoniacus noster, & medium coniungendi tincturas: & vt ab omnibus alijs nominatur aqua nostra alba in prima operatione, hic similiter nominatur, nec est differentia inter eas. Quidam philosophi videntur dicere, quod non debet impregnari, sed ex ea sola prout extracta fuit sine compositione debere operari. Tamen fili caue quid facias in hoc loco. Itē terra dicitur à Morieno sex, scilicet ventris, de qua dicit ad regem Ali, quod ipsa fex erat minera istius rei vel terræ: propter quod dictum multi errauerunt, quærentes istam rem, vel terram, seu lapidem inter stercorea & fimos humanos, affirmantes ipsam esse simum humanum auctoritate Morieni, cum in rei veritate ita non sit: sed pro tanto dicitur fex ventris, non omnis proprie, sed similitudinarie, imò veti, qui ventre veti, id est aqua, peperit modo & operatione predictis istam terram, sicut venter humanus post decoctionem emittit seu parit simum suum. Et in sterquilinio hæc terra reperitur, vt idē dicit, quod intelligitur de simo equino predicto, in quo ista terra fit, & inspissatur & siccatur, vt est dictum, & non in sterquilinijs communibus, sicut quidam fatui putauerunt, & ibidem fodierunt, existimantes ipsam ibidem inuenire: & pedibus hominum conculcatur, vt idem dicit. Et nota hic pro tanto, quod cucurbita cum suo alembico ab Alchymistis vocatur homo altus, galeatus, cuius fundus est extremitas ipsius cucurbitæ, id est hominis alti galeati: & secundum hoc similitudinarie potest dici fex ventris huiusmani

Philosophi dicit
Ymbra Solis.

Sinonyma multare.

Cauda Draconis ex eius sinonyma.

Notabene

Fex.

Errorum multorum causa.

Terra lapidis ubi.

Cucurbitæ alembici nomina et partes.

Nigra
Terra
materia

Aqua
Cauda
Draconis

Terra

homo

mani, id est cucurbitæ ventris, quæ dicitur homo altus: quæ extremitas cucurbitæ comparatur extremitatibus pedum hominū, qui sunt extremitates hominis super quibus totus homo defertur & sustinetur, sicut cucurbita supra suū fundum, à cuius fundo cucurbitæ, & in quo, id est à cuius pedibus hominis alti galeari, & in quibus hæc terra conculcatur, id est massando coagulatur, subtile à spisso separando, ut est dictum. Item dicitur quod in vijs proijcitur, hoc est dictum non in vijs cōmunibus, quibus homines gradiuntur, sed in vijs philosophorum istius sciētia, quia sunt plures tendentes ad unū finē: vel vnā viam, scilicet Hermetis prædictā: in quibus vijs videtur esse deducta, id est immortua donec reuiuifcat. Itē dicit idem quod hæc res siue hæc terra est sapius parua; tamē quæuis sit modica terra, ut dicit Orchulanus, Sufficit tamē eius paucitas ad nutrimentum nostri lapidis totius: & de hac terra & paucitate ipsius scripsit Rosarius in 2. sua epist. ad Eutheciā, sic dicens, Et est Kimbor & Kambar quod rarissimè inuenitur. Et nota quod cōpositio siue imprægnatio ipsius terræ si debeat cōponi vel imprægnari, secundū quosdam fit ex mercurio mūdato, prius clarificato à quadā terrestreitate quā habet in se. Similiter omnis imprægnatio vel cōpositio fit ex corporibus crudis, & non calcinatis, ut quidā fatui putauerūt, & decepti fuerunt in multis. Nec est cōtra quod dictū est supra de terra rubea calcinata, quæ postea soluitur: quia certissimè si vera fuerit aqua in qua debet solui, siue calcinatione quacunque soluetur. Caue tibi fili quid facias in hoc passu imprægnandi, & de quo, vel non imprægnandi.

C A P. XXXII.

HAc verò terra siccata, ut est dictū, extrahē eā à cucurbita per subtilitatem tuā cautē & mundē, & scias similiter pōdus eius, & postea pone eā in alio vase forti & spisso, amplo & magno, secundū quantitatē lapidis vel medicinæ quā facere volueris, & cōpetenti quantitate, vel terræ prædictæ ponderi. Cuius vasis yēter & fundus rotundus ad modū cælestis lunæ, & collū longū ad mensurā vnus pedis vel plus, & os taliter stricū, quod possis ibidē figere pollicē tuū secundū quod dicit in Lilio, vas angustū oris. Et cū Draco prædictus, vel terra nostra prædicta fuerit in prædicto vase positus, vel posita, ponendū est vas bene obturatū in alutello super cineres cribellatos, & postea ignis faciendus est in furno super alutello ex tribus lignis siccis vel fustibus, & cauendū est ne flāma vas attingat, & sic continuādus est donec terra soluat in se ipsa, & fiat aqua spissa, rubea. Sepelī autē vas istud secundū alios, & melius in simo equino calido, donec soluat terra prædicta. Soluit autē isto modo infra 40 dies, ut dicit Ali in Secretorū. Alij ponūt in aere, vase aperto & nō obturato, sed bene cauēt ne puluis subintrēt, nec quidē aliud: & sic dimittūt ipsam terrā solui in aquā spissā rubeā. De solutione istius terræ de se ipso dicit Martyrizatus, Ars nō cōpletur nisi terra fuerit soluta. Vide ergo fili quid facias in hoc loco. Citius autē perficitur hoc opus in humido, tardius verò in sicco. Et nota fili, quod istius terræ duplex est solutio, vna per se, de qua dictū est, & alia per caudā suā, vel aquā imprægnatā, quæ ab ea exiuit, ut est dictū. Et in hoc multi errauerūt, nō æstimātes solutionē ipsius possibilē nisi cum sua aqua, vel cum vno duorū spermatū, à quo est creata. De solutione istius decoctionis vel terræ nūc prædictæ à cauda sua vel aqua ab ea extracta infra dicemus. Hanc autē solutionē nigri corporis & mortui solutionē nominamus, cū soluitur per se solā: cū verò soluitur per aquā, hanc solutionē, resurrectionē, vel resuscitationē, aut viuificationē animāque corporis mortui nuncupamus: & hanc inferius ostēdemus, licet solutionis istius terræ per se diuersæ sint opiniones, ut dictū est. De hoc tenendū est, quod solutio illa quæ fit cū flāma ignis vel cum simo equino, nō sunt propriæ solutiones, sed liquefactiones potius, vel fusiones ad modū ceræ vel metalli: & sic oportet fieri: per quod

In uisproijci. w

Rosarius autor.

Imprægnatio
uel compositio
ex quibus fiat.Iura solui
debet fieri
tunc et h
dysphorieTerra fo
conuulsa
trahenda
vanda et
fuit i p
terris dDraco
mā velTerra
mens 7
7y 40 dieMartyrizatus
autor.Terra nō
solui per
aquam
taly ch cauSolutiones nē
rie.Solui cum
fons aut

patet quòd fusio hìc accipitur pro solutione, & è contrario solutio pro fusione. Et quum perfusa est, vt dictum est, tunc iterum soluitur propriè per se, & hoc in aere, vt est dictum. Ergo solutio duobus modis in hoc passu consideratur, & oportet quòd his duobus modis fiat, & hæc solutio est sicut solutio falsi mineræ, & sic intellige quod superius est dictum.

C A P. XXXIII.

Regimen terræ
lapidis.

TERRA Verò nostra primò per se soluta, id est fusa vel liquefacta, & secundò per se similiter soluta ad aerem, vt est dictum, in vase prædicto. Accipiat illud vas cum ipsa terra soluta & ponatur super cineres cribelatos in alutello super furnum, & in furno fiat ignis lentus, & sic continuando ibidem donec congeletur in vna massa nigra, dura, sicut massa salis, cuius massæ fractura est lucida sicut fractura vitri, si probaueris: qua congelata, id est masata, vt est dictum, iterum in loco vbi soluiti eam propriè secundò per se, vt dictum est, iterato: Secundò pone illud vas cum prædicta terra congelata, & secundò ipsam dissolue propriè per se, vt prius, postea super cineres secundò, vt prius congela in prædicto vase suo. Alij verò postquam per se semel soluta & congelata fuerit, vt præmittitur, sciunt pondus eius, & postea ponunt super ipsam aliquod modicum, id est sextam partem ponderù ipsius de cauda sua, id est de aqua quæ ab ea exiuit, & nò de alia: quæ in hoc loco si sic fiat, debet esse simplex certissimè sine quacuncq; impregnatione corporis vel spiritus: & postea quidam ex ipsis, vt præmittitur, ponunt ipsam in aere ad dissoluendum, & quidam ex ipsis faciunt dissolui in fimo equino, & postea omnes isti ipsam deliccant & assant, id est congelant super cineres lento igne, vt est dictum. Cave si li quid facias in hoc passu, & quomodo dissoluas & congeles eam: Quater reitera istam solutionem & congelationem, quarta vice solutionum & congelationum istius terræ nostræ prædictæ completa, vt dictum est, remanebit hæc terra fixa, lucida, nigra in fractura, & proiecta supra corpus alterat in suo colore. Et his omnibus sic completis, verum regimen terræ benedicti lapidis sufficienter peregisti. Et nota quòd quantum pluries hæc terra soluta fuerit & congelata, vt est dictum, est subtilior & penetrabilior in natura: & nota quòd quidam non fundunt nec liquefaciunt eam, vt est dictum in capitulo præcedenti, sed hæc fusionem dimittunt, & tantum per se soluunt propriè, vt est dictum, & congelant. Et si dimittatur prædicta fusio, quam solutionem nominamus superius, nò est error. Et cum per decoctionem, vt est dictum, fuerit denigrata, nominatur cinis clauelatus, æs combustum, sal combustum, terra mortua, ouum Philosophorum hìc propriè, sed cum adhuc est in Elixir, impropiè: non tamen ouum gallinarum, sed similitudinariè dicitur Ouum, vt dicitur in Lilio: Quia sicut ex componentibus ouum, scilicet ex testa, albumine, & vitello, nascitur Alchymia. Item notandum est, quòd hæc terra mortua, cum aqua remota fuerit ab ea & se parata, antequam deficcetur & denigretur, vt est dictum, à philosophis vocatur Ignis, sal armoniacum, sal vitellorù ouorum, sal honoratù, Athincar nostrù nubes coagulata, Salarmoniacus noster, lingua maris, arsenicus sublimatus, sulfur sublimatum, & omnibus nominibus omnium sublimatorum, stella Diana, ventus corporatus, aduena, secretum naturæ, & pluribus alijs nominibus nuncupatur.

C A P. XXXIIII.

Non pluribus
usibus opus si-

QUIA formam vasis superius descripsimus, in quo hæc terra, cum fuerit denigrata, debet poni ad soluendum & congelandum, vt est dictum. De hoc notandum est, quòd nos non remouimus ipsam terram de re. sua cucurbita, sed delutato albèico & remoto, de super ipsam coopertoriù spissum

sum vitreum posuimus, lutauimus, & cerauimus ad cucurbitam, quod cooperitorium vocamus vulgariter Athenatorium, quod habebat collum gracile & spissum, & pendeat illud collum intra cucurbitam, & non extra: quod collum debet lutari & cerari, ne per ipsum flos exeat & fugiat. Et cum opus erat, nos remouebamus illud cooperitorium, & ponebamus & lutabamus iterum alembicum: & e conuerso cum opus erat nos remouebamus ipsum iterum alembicum, & ponebamus & lutabamus athenatorium: & iterando alternatim cum opus erat, & faciendo in vnico vase, donec totum opus impleretur. Vocatur autem illud vas olla vel cucurbita sine sectione, & multis alijs nominibus nominatur. Vide fili quid feceris de hoc vase: non enim concludimus te in forma vasis, quia si subtilius & magis proficuum fueris, hoc assumas. Multa enim de operatione huius artis & scientiae in his scriptis non ponimus, quae tam necessaria sunt ad sciendum & faciendum, cum omnia singularia scribere non possimus, quasi tuae prudentiae relinquentes: & sic completa est dispositio denigrandi. Nunc autem ad dispositionem dealbandi veniamus. Sed antequam ad hoc veniamus, quae sequuntur decreuimus inserenda, ut liber iste exvtraque parte videatur esse perfectus.

*Athenatorium.**Singularia omnia scribi non posse.**Libri huius perfectio.*

C A P. XXXV.

Item de vera compositione Elixiris, quod est primum opus, dicitur a philosophis, quod illa res quae est vera, ubique reperitur, quia in quolibet homine est & apud quemlibet hominem reperitur: & Adam secum apportauit eam de Paradiso, & cum mortuus fuit, ipsam secum reportauit, & cum ea sepultus fuit: Et pro tanto dicit sapientum Allegoria, quod ista res est sol subtiliatus, id est aurum subtiliatum, & conuersum in virtute maxima minerali: unde dicitur in libro de hoc auro, ex gumma nostra, & pauco auro multa emimus. Sed secundo Albertum in libro de Mineralibus dicitur & probatur, quod aurum ubique est & reperitur, quia non est aliqua res ex quatuor elementis elementata, in qua non inueniatur aurum in vltima affinatione naturaliter. Et ideo dicit, quod ubique reperitur. Et quia idem Albertus dicit ibidem & probat, quod maxima virtus mineralis est in quolibet homine, & maxime in capite inter dentes ita quod in sepulchris antiquorum mortuorum inter dentes aurum in granis minutis & oblongis superius inuentum est in suo tempore, ut ipse dicit, quod esse non possit, nisi in homine esset ista virtus mineralis, quae virtus mineralis est in Elixiri nostro praedictio vel composito. Et pro tanto dicitur, quod hic lapis est in quolibet homine, & quod Adam, & c. His visis & intellectis, ad propositum redeamus.

*Primum opus Elixiri ubique reperiri.**Ornamentum*

C A P. XXXVI.

Dispositione nigredinis completa, & regimine terrae peracto, ut est dictum ad dispositionem albedinis terrae lapidis benedicti veniamus. Est enim notandum, quod in hac nigredine terrae est albedo abscondita: & ideo in visu est nigra, in intellectu vero est alba. Et propter hoc virtus latens in ea, debet fieri exterius & apparere: & quod est exterius, fiat interius: ita quod nigredo huius terrae quae est exterior, fiat interior: & albedo quae est interior, fiat exterior, & appareat manifeste. Et sic fit manifestum absconditum: & absconditum manifestum. Fit autem haec dispositio in eodem vase, & sine remotione terrae praedictae ab eo, tali modo: Scias pondus ipsius terrae, ut est dictum, & postea solue istam terram per se, sicut in denigratione sua fecisti. Qua soluta, accipe medium sui ponderis de spiritu non fixo, id est de aqua quae ab eo exiit, quae vrina canis balsam dicitur, quae per dugile, id est per alembicum destillatur, ut est dictum siue lac virginis, aut arg. viuum nostrum, seu anima, aut ventus, aut cauda, & c.

*Terrae lapidis affinatio.**Non dicitur terrae cuius solutio per se potest fieri quod ab ea c.*

vt supradictum est, appellatur: siue de spermate albo, quo ipse draco fuit & est in parte compositus, quod seruasti ad partem, vt est dictum: quod idem est & eisdem nominibus nominatur, & hoc pone super ipsam terram solutam, vel draconem solutum per collum coopertorij cucurbitæ, ipso coopertorio cum cucurbita postlutato, vt est dictum: & obtura bene coopertorij collum, & luta bene secundum firum modum: & sic, si fuerit aliud vas quam cucurbita siccata obtura cum panno lineo fortiter, & postea pone in fumo equino calido, id est in humido, vel super cineres, id est in sicco, cum lento igne, vt est dictum. Et sic continua donec terra & aqua vnum fiant, & fiat vna res nigra, clara & alterius coloris, tamen in modico ad hoc quod prius erat. Hoc factum & completo, hoc totum congelandum est, & inspissandum, & in massam reducendum, in eodem loco & eodem igne, & eodem regimine continuo: & si necesse fuerit coopertorium vasis, id est cucurbitæ, est remouendum, & alembicus constitutendus, vt est dictum, & lutandum desuper vt non exeat aliquis humor, & res citius inspissetur. Signum autem quod hæc res, id est gūma nostra est decocta, erit quod si dimittatur vas infrigidari, & iste draco fuerit durus ad modum picis duræ, vel frigide, satis est inspissatus & decoctus, & a suo phlegmate purgatus. Aqua quæ in hac decoctione ab huiusmodi gūmma vel dracone exierit, si qua exierit, potest recipi & imprægnari, & custodiri, & loco & tempore, si necesse fuerit, dea ea sicut de cauda operari. Hoc dracone congelato, vel hac gūmma nostra venerabili inspissata, vt est dictum, tunc ponatur in loco tali, vbi per se soluat in aquam spissam de suo colore existentem: qua per se soluta, pone super cineres sicut in denigrando fecisti, & ibidem dimitte continuè, donec congeletur, vt est dictum in denigratione: & completa est ista decoctio, & est vnum corpus adhuc opacum, & in fractura clarum & c.

C A P. XXXVII.

Quidam Philosophi, sicut Geber, Hali, & Orrolanus, dicunt quod hæc decoctio fit sine pondere aquæ & spermatis: & dicunt, quod postquam terra lapidis benedicti est præparata, vt est dictum, tunc non soluitur per se, sed prout est congelata in suo vase post denigrationem, vt est dictum: tunc sine pondere & mensura ponunt super dictam terram de aqua sua, vel de spiritu non fixo, & ipsam de ea imbibunt quantum potest bibere, donec virtute ipsius aquæ, aut spiritus non fixi, seu arg. viui, seu caudæ draconis, aut spermatis, & c. superueniente, hæc terra soluat totaliter in aquam, & fiat volatilis & spiritalis alternatè, id est de natura aquæ, vel spiritus prædicti, ascendendo in celum, id est in ipsam aquam, vel sublimando sicut ab initio fuit in prima operatione, vt est dictum: & post faciunt ipsum descendere in terram ipsam congelando, vt est dictum in hac operatione. Vide ergo fili quid feceris in hoc loco: Nam dicit Aros philosophus, quod præcauendum est ne Elixir submergatur, Submersio Elixiris, vt dicit Geber, est quando volatilis summa, superat summam fixi, & sic est perfecta decoctio ista.

C A P. XXXVIII.

Cum verò completa fuerit ista decoctio quæ dicitur, veniendum est ad alias: Scias pondus totius congelati sicut sciuisi primò per subtilitatem & discretionem tuam. Non enim possumus omnia tibi scribere, sed multa necessaria tibi & industriæ tuæ relinquimus, vt est dictum. Et postea pone quartam partem ipsius congelati super ipsam terram congelatam, vel ipsam congelatam de aqua prædicta, vel spiritu non fixo, siue de cauda draconis, vel spermate albo (quæ omnia idem sunt) in eodem vase, & sine extractione draconis ab eodem vase, & decoque vt prius, vase obturato, vt est dictum, donec congeletur & in.

Submersio Elixiris
ris quæ, & quomodo
cauenda.

Congelationes
et distillationes
vel lapidis

Pondus terræ
et caudæ
conis

Aqua
scitis
preco
Dracon
cong
John
cong

Alia de
cuis

De po
F. Fabris

& inspissetur, & fiat res dura sicut pix: postea per se solvatur totum hoc, & ipso soluto per se, statim super cineres lento igne congeletur, vt est dictum, & est vna massa alterius coloris quam prima, & magis clara aliquantulum. Et sic simili modo, simili regimine, simili pondere, videlicet pars totius congelati quarta, de arg. viuo nostro vel aqua alba prædicta desuper ponatur totum congelatū simili coniunctione & congelatione, tam per caudam suam, quam per se solū iste draco solvatur & congeletur: continenter autem regatur & reiteretur hæc dispositio dealbationis per huius aquæ albæ vel caudæ pondera: & per hoc rigationes, adaquationes, & imbibitiones, inspirationes, viuificationes, animationes, solutiones, congelationes, tam per aquam quam per se in eodem vase, & sine extractione draconis, donec iste draco vel tota ista massa mortua quasi homo in suo tumulo paulatim, & paulatim suo spiritu, vel vita, aut anima, qua priuata fuit, denigrando, vt est dictum, inspissetur, animetur, viuificetur, resuscitetur, & subtilietur magis quam prius. Et fiat lapis vnus crystallinus albus participans viriditatem quadam, in igne perseverans, fundens, fluens, tingens, & mercurium congelans, & perfecte retinens & transmutans, etiā quodcunque corpus metallicum imperfectum in lunificum: & verè, si rectè feceris, peruenies ad intentum.

C A P. XXXIX.

Dicunt Philosophi quidam, sicut Ortolanus, Geber & Hali, quod in singula decoctione istius draconis, iste draco extrahendus est à suo vase, & debet teri super marmore, & iterum poni in vase, & super istam tincturam ponitur aqua, & postea congelatur, & fit, vt dictum est. Sed hoc quod dicunt, non sic ad literam intelligitur: sed sic secundum quod dicit Aros, Hæc contritio nō fiat super marmore, nec manibus hominum, sed est tantum aqua quæ terit & penetrat corpus, & draconem nostrum de natura sua propria & virtute & terra vel corpus, quod penetrando ab aqua teritur, id est naturaliter, mediante operatori industria soluitur, & cum ea congelatur: & fundum vasis vbi hæc fuerit, in hoc loco marmor nuncupatur similitudinariè: & sic intellige & concordia philosophos, & bene tibi erit. Cùm secundum Iuristas promptum sit iura iuribus concordare, ita in hac arte vel scientia, promptū est philosophos philosophis concordare. Item notandum est quod plures colores & diuersi apparebunt in isto lapide antequam fiat albus, quia cum primò fuerit niger, postea fit albus, qui sunt duo colores contrarij. Sed secundum Philosophos ex vno contrario transiri non potest ad aliud sine medio, ideo oportet quod veniēdo in isto lapide de nigro ad album, plures colores intermedij veniant & appareant: & propter hoc dicitur in Lilio, quod pluries citrinescit, & pluries nigrescit: imo quot in mundo possunt esse colores, attamen non sunt veri colores, sed in fine expectanda est dealbatio, quæ est verus color. Causas verò & rationes istorum colorum debet considerare sagax & subtilis opifex huius artis. Secundum autem variationes istorum colorum philosophi hunc lapidē diuersis nominibus habuerunt nominare: Alij ferrum, alij plumbum, alij stannum, alij cuprum, alij æs, alij aurum, alij argentum, alij vice & nomine omnium spirituum, alij nomine omnium vegetabilium, alij nomine omnium animalium, alij nomine omnium colorum: & tamen propriè nullum prædictorum est in se. Nominatur autem à philosophis cùm est albus, calx cineris clauellati, & cinis albus, calx corticum ouorum, terra alba, terra philosophorum, terra benedicta, æs album, magnesia alba, puluis dealbatus, luna calcinata, & infinitis alijs nominibus nominatur, pro vt in libris Alchymistarum reperitur: quæ omnia quantum in vocabulis differant, ad vnum tamen tendunt intentum: & habet hic lapis albus pondus patris, id est Solis, vt est dictum.

Lapis albus
Limo

Decoctione

Contritio quæ
modo fiat.Aqua magis
quæ corpusLapidis varij eo
lores.Lapidis nomina
colores

Nomina Lapidum

vt supradictum est, appellatur: siue de spermate albo, quo ipse draco fuit & est in parte compositus, quod seruasti ad partem, vt est dictum: quod idem est & eidem nominibus nominatur, & hoc pone super ipsam terram solutam, vel draconem solutum per collum coopertorij cucurbitæ, ipso coopertorio cum cucurbita post lutato, vt est dictum: & obtura bene coopertorij collum, & lutata bene secundum suum modum: & sic, si fuerit aliud vas quam cucurbita siccata obtura cum panno lineo fortiter, & postea pone in fumo equino calido, id est in humido, vel super cineres, id est in sicco, cum lento igne, vt est dictum. Et sic continua donec terra & aqua vnum fiant, & fiat vna res nigra, clara & alterius coloris, tamen in modico ad hoc quod prius erat. Hoc factio & completo, hoc totum congelandum est, & inspissandum, & in massam reducendum, in eodem loco & eodem igne, & eodem regimine continuo: & si necesse fuerit coopertorium vasis, id est cucurbitæ, est remouendum, & alembicus constituendus, vt est dictum, & lutandus desuper vt non exeat aliquis humor, & res citius inspilletur. Signum autem quod hæc res, id est gūma nostra est decocta, erit quod si dimittatur vas infrigidari, & iste draco fuerit durus ad modum picis duræ, vel frigide, satis est inspissatus & decoctus, & à suo phlegmate purgatus. Aqua quæ in hac decoctione ad huiusmodi gūmma vel dracone exierit, si qua exierit, potest recipi & imprægnari, & custodiri, & loco & tempore, si necesse fuerit, de ea sicut de cauda operari. Hoc dracone congelato, vel hac gūmma nostra venerabili inspissata, vt est dictum, tunc ponatur in loco tali, vbi per se soluat in aquam spissam de suo colore existentem: qua per se soluta, pone super cineres sicut in denigrando fecisti, & ibidem dimitte continue, donec congeletur, vt est dictum in denigratio: & completa est ista decoctio, & est vnum corpus adhuc opacum, & in fractura clarum & c.

C A P. XXXVII.

Quidam Philosophi, sicut Geber, Hali, & Ortolanus, dicunt quod hæc decoctio fit sine pondere aquæ & spermatis: & dicunt, quod postquam terra lapidis benedicti est præparata, vt est dictum, tunc non soluitur per se, sed prout est congelata in suo vase post denigrationem, vt est dictum: tunc sine pondere & mensura ponunt super dictam terram de aqua sua, vel de spiritu non fixo, & ipsam de ea imbibunt quantum potest bibere, donec virtute ipsius aquæ, aut spiritus non fixi, seu arg. viui, seu caudæ draconis, aut spermatis, & c. superueniente, hæc terra soluat totaliter in aquam, & fiat volatilis & spiritalis alternatè, id est de natura aquæ, vel spiritus prædicti, ascendendo in celum, id est in ipsam aquam, vel sublimando sicut ab initio fuit in prima operatione, vt est dictum: & post faciunt ipsum descendere in terram ipsam congelandam, vt est dictum in hac operatione. Vide ergo fili quid feceris in hoc loco: Nam dicit Aros philosophus, quod præcauendum est ne Elixir submergatur. Submersio Elixiris, vt dicit Geber, est quædo volatilis summa, superat summam fixam, & sic est perfecta decoctio ista.

C A P. XXXVIII.

Cum verò completa fuerit ista decoctio quæ dicitur, veniendum est ad alias: Scias pondus totius congelati sicut sciuisi primò per subtilitatem & discretionem tuam. Non enim possumus omnia tibi scribere, sed multa necessaria tibi & industriæ tuæ relinquimus, vt est dictum. Et postea pone quartam partem ipsius congelati super ipsam terram congelatam, vel ipsam congelatum de aqua prædicta, vel spiritum non fixo, siue de cauda draconis, vel spermate albo (quæ omnia idem sunt) in eodem vase, & sine extractione draconis ab eodem vase, & decoque vt prius, vase obturato, vt est dictum, donec congeletur & in.

Submersio Elixiris
que, & quomodo
cauenda.

Congelatio
et dispositio
in lapidis

Pondus
et
comis

Alyne
icentis
pregn
Dracone
congel
solu
congel

Alia de
cuis

Dispo
fuerit

& inspissetur, & fiat res dura sicut pix: postea per se soluatur totum hoc, & ipso soluto per se, statim super cineres lento igne congeletur, vt est dictum, & est vna massa alterius coloris quam prima, & magis clara aliquantulum. Et sic simili modo, simili regimine, simili pondere, videlicet pars totius congelati quarta, de arg. viuo nostro vel aqua alba prædicta desuper ponatur totum congelatū simili coniunctione & congelatione, tam per caudam suam, quam per se solū iste draco soluatur & congeletur: continenter autem regatur & creiteretur hæc dispositio dealbationis per huius aquæ albæ vel caudæ pondera: & per hoc ritationes, adaquationes, & imbibitiones, inspirationes, viuificationes, animationes, solutiones, congelationes, tam per aquam quam per se in eodem vase, & sine extractione draconis, donec iste draco vel tota ista massa mortua quasi homo in suo tumulo paulatim, & paulatim suo spiritu, vel vita, aut anima, qua priuata fuit, denigrando, vt est dictum, inspissetur, animetur, viuificetur, resuscitetur, & subtilietur magis quam prius. Et fiat lapis vnus crystallinus albus participans viriditate quadam, in igne perseuerans, fundens, fluens, tingens, & mercurium congelans, & perfecte retinens & transmutans, etiā quod cunctū corpus metallicum imperfectum in lunificum: & verè, si rectè feceris, peruenies ad intentum.

C A P. XXXIX.

Dicunt Philosophi quidā, sicut Ortolanus, Geber & Hali, quod in singula decoctione istius draconis, iste draco extrahendus est a suo vase, & debet teri super marmore, & iterum poni in vase, & super istam tincturam ponitur aqua, & postea congelatur, & fit, vt dictum est. Sed hoc quod dicunt, non sic ad literam intelligitur: sed sic secundum quod dicit Aros, Hæc contritio nō fiat super marmore, nec manibus hominum, sed est tantum aqua quæ terit & penetrat corpus, & draconem nostrum de natura sua propria & virtute, & terra vel corpus, quod penetrando ab aqua teritur, id est naturaliter, median te operatoris industria soluitur, & cum ea congelatur: & fundum vasis vbi hæc fuerit, in hoc loco marmor nuncupatur similitudinariè: & sic intellige & concordam philosophos, & bene tibi erit. Cum secundum Iuristas promptum sit iura iuribus concordare, ita in hac arte vel scientia, promptū est philosophos philosophis concordare. Item notandum est quod plures colores & diuersi apparent in isto lapide antequam fiat albus, quia cum primò fuerit niger, postea fit albus, qui sunt duo colores contrarij. Sed secundum Philosophos ex vno contrario transiri non potest ad aliud sine medio, ideo oportet quod veniēdo in isto lapide de nigro ad album, plures colores intermedij veniant & appareant: & propter hoc dicitur in Lilio, quod pluries citrinescit, & pluries nigrescit: imo quot in mundo possunt esse colores, attamen non sunt veri colores, sed in fine expectanda est dealbatio, quæ est verus color. Causas verò & rationes istorum colorum debet considerare sagax & subtilis opifex huius artis. Secundum autem variationes istorum colorum philosophi hunc lapidē diuersis nominibus habuerunt nominare: Alij ferrum, alij plumbum, alij stannum, alij cuprum, alij æs, alij aurum, alij argentum, alij vice & nomine omnium spirituum, alij nomine omnium vegetabilium, alij nomine omnium animalium, alij nomine omnium colorum: & tamen proprie nullum prædictorum est in se. Nominatur autem à philosophis cum est albus, calx cineris clauellati, & cinis albus, calx corticum ouorum, terra alba, terra philosophorum, terra benedicta, æs album, magnesia alba, puluis dealbatus, luna calcinata, & infinitis alijs nominibus nominatur, pro vt in libris Alchymistarum reperitur: quæ omnia quauis in vocabulis differant, ad vnum tamen tendunt intentum: & habet hic lapis albus pondus patris, id est Solis, vt est dictum.

Lapis albus
Lms

Decoctione

Contritio quæ
modo fiat.Aqua marmore
nō super marmoreLapidis varij
colores.Lapidis nomina
colores

Nomen Lapidis

Alphidius autor

Gumma nostra benedicta, vel lapis albus, qui secundum quosdam dicitur aliter nix, & grando, preciosior est margaritis, cuius opus predictum ab Alphidio in hac arte breuiter comprehenditur & intelligitur in his verbis. in libro suo qui Clavis philosophorum nominatur in principio, ubi sic loquitur, dicens: Et auctoritate summi philosophi constat, & est verum, quod quaedam res est qua vtuntur quidam ingeniosi, cum volunt rem siccam coadunare id est mercurium, quod sic fit: aqua enim fit terra cum vincunt qualitates terrae in ea, quae componitur ex duabus aquis, id est ex spermatis albo foemino, & rubeo masculino, vt est dictum. Sunt autem sicut ipse postea dicit Alphidius, multa alia, quibus certissime & solunt, & congelant, liquefaciunt, & componunt & coagulant, & transmutant. Et intelligendum est de lapide qui fit ex vegetabilibus, & in lapide qui fit ex animalibus: de quibus lapidibus, quomodo, qualiter, & ex quibus rebus fiunt & componuntur, in sequenti volumine plenius ostendemus. Granum enim istius lapidis seu grandinis, seu gummae albae generat 100 grana, vt dicit Morienus in eius multiplicatione, per imbibitionem ipsius gummae a spiritu non fixo, vel aqua alba predicta impraegnata, quod debet fieri eo modo & regimine in omnibus sicut in dealbando fecisti prius. Et sic non oportet vt reincipiatur a principio, sed tantum vt multiplicetur, vt est dictum: nec ita modicum de ea habebis, quin sufficiat ad multiplicationem faciendam, & ipsam esse largam & amplam sapientibus. Et scias quod quatumcumque plus soluitur cum sua anima, vel spiritu non fixo, & congelatur, tanto magis multiplicatur non solum in quantitate, sed etiam in virtute, tinctura, & subtilitate, & in projectione maius pondus consequenter transformabit: de cuius projectione, modo ipsius, et furnorum forma & nominibus vasorum inferius dicemus. Conseruatur autem in loco sicco sicut sal, vel Zucharum, & in vase forti vitreo, & non in humido loco, quia tunc per se solueretur. Et tamen si contingeret ipsam solui, non propter hoc peior esset, sed iterum super cineres calidos congelanda est per se, sicut fecisti in dealbando. Item nota quod quauis decoctiones nostras predictas fecerimus de aqua alba predicta cum pondere quartae partis totius congelati, vt dictum est: attamen si maius pondus de ipsa aqua posueris super ipsum corpus quam quarta pars ipsius, dum tamen Elixir non submergatur, melius erit, & citius lapis dealbabitur, & erit subtilior & penetrabilior, & cum maiori pondere alterabit & conuertet, vt dictum est. Et nota quod subtilior est lapis vel medicina, quae mercurium conuertit, quam ea quae conuertit corpus, et non est contrario, nisi subtilius fuerit preparata.

Ne mireris qualiter vnum infirmum metallum quod non habet pondus perfecti metalli, quomodo per medicinam reducitur ad verum pondus, cum modicum quid ibidem ponitur de medicina. Et ita modicum per pondus illius modici non potest suppleri. Defectus ponderis metalli habito respectu ad quantitatem medicinae proiectae, & hoc ideo est, vt dicunt omnes philosophi, & fit per virtutem medicinae, quae ex natura sua cum dat tincturam, dat pondus tincturae siue in albo, siue in rubeo: quod non facit medicina sophistica, quae tantum dat tincturam, & non pondus. Quereret aliquis, quid est quod dicit Alii philosophus in hac arte, & Rex Arabiae in Secreto secretorum suorum, ubi dicit, Accipe canem masculum Coracenum, & catulam Armeniae, & iunge simul, & hi duo parient tibi canem coloris caeli, & iste filius seruabit te in domo tua ab inimico in hoc mundo & in alio. Respondeo, Canis iste masculus est sperma rubeum masculum, & Catula Armeniae est sperma foemininum album:

Et con-

Multiplicatio Lapidis.

Nota

Lapidis conseruatio.

Nota de pondere aquae albae quae debet esse de pondere lapidis albi

Lapis perficit metallum in colore, & pondere.

Lapis sophisticus non dat pondus.

Alii philosophus & Rex Arabiae declarantur.

Lapis of Catula

Et coniunctio istorum duorum est compositum Elixir. Et partus canis coloris cæli ab istis duobus, est aqua quæ ab istis duobus in denigrando extrahitur, & est, vt dictum fuit, quam caudam draconis appellamus, quæ seruat ab inimico, id est ab igne & combustione, & perficit totum lapidem in hoc mundo & in alio, hoc est in albo & rubeo. Item possit queri, quid est dicere, Opus nostrum nil aliud est quam opus mulierum, & ludus puerorum? Respondeo quod hoc pro tanto à philosophis dicitur, quia opus mulierum, vt in pluribus, modò bene, modò malè se habet, & vix ad perfectum deducitur: & ludus puerorum est modò risus, modò fletus. Ita est opus nostrum: nam quidam artifex modò bene agit & sine errore, modò malè agit & cum errore: modò reuocat errorem suum & corrigit errorem suum, & reducit mœrorem. Et sic modò gaudet, modò flet sicut mulier, & sicut puer, modò bene, modò male operat: ita quod vix aliquis hoc opus excellentissimum ad finem optatum sine errore & impedimento deducit. Et nos verò per septennium vacauimus circa diuersas operationes istius artis & scientiæ cum erroribus multis, antequam possemus verum Elixir comprehendere & facere, quod post in septem diebus fecimus, & composuimus iam perfectè. Patet ergo quod oportet artificem cum erroribus multis indagando ad perfectionem huius tam inclyti magisterij peruenire. Et hoc dicit Alphidius in Clauis philosophorum, Qui non errat, nõ peruenit ad sublimia, iuxta textum philosophicam, per multas tribulationes oportet ad gloriam peruenire. Item notandum est, quod dealbare & rubificare, idem est quod calcinare & soluere: & congelare idem est quod componere, & compositum facere, & aggregare, & congelare: & assare idem est quod re deficcare, vel in tali statu ponere, quod possit in puluerem sibi competentem redigi, quod non potest nisi in loco & su per locis calidis & siccis: vel assare quandoque est idem quod congelare. Item destillare, sublimare, & soluere, est idem quod facere descendere in terram de cælo, vt est dictum. Item soluere in aquam, idem est quod descendere, sublima re, & facere fixum volatile: & congelare, idem est quod ascendere, & facere vo latile fixum. Et iterum soluere per se est idem quod facere fixum solutum. Et con gelare solutum, est idem quod calcinare solutum per se: & istud calcinare est i dem quod dealbare & rubificare perfectum. Et sic intellige fili doctrine, diuer sa vocabula, dicta, & verba philosophorum huius artis famosa in vnam inten tionem, opinionem, & sententiam in operatione lapidis conuenire, in qua diuersitate vocabulorum & verborum multj errauerunt, & fuerunt decepti, & proh dolor, in fine miserabiliter proclamati. Et ideo sciendum, quod maior la bor est in dealbatione, propter pondera, & coniunctiones, quæ ignorantur an tequam probentur, quam in rubificando: quia tunc per dealbationem cognos cuntur similiter: & est certior modus operandi. Vnde post dealbationem vsq; ad rubificationem non sequitur error, vt dicitur in Lilio. Item nota quod fusio lapidis quam superius in dispositione denigrandi in cap. 33. Solutionem nomi namus, nullo modo facienda est, nec facias, quia periculosa est & damnosa: & quando nos eam fecimus, magnum damnum incurrimus, eo quod terra illa ni gra nimis est sicca: sed quando scripsimus illud capitulum, tunc non recolebamus de illa fusione, vel solutione damnum incurrisse. Et ideo omnino præter mittenda est, & facienda est alia solutio non violenta, vt tibi dictum est, & costen sum. Et sic est completa perfectæ dealbationis dispositio. Ad dispositionem igitur incinerationis veniendum est.

Dubitatio alia soluta.

Opus difficulter ad finem optatū deduci.

Nota istius auto ris labores.

Errores esse ne cessarios ad discē tibus.

Dealbare & ru bificare qd sint. Congelare, quid assare, quid. Destillare, solu ere, &c.

Soluere in aquā quid.

Cōgelare quid. Calcinare.

Vocabulorum diuersitas quo modo intelligen da.

Errorum causa. Labor ubi ma ior.

Cap. 33. retracta tio ex parte.

Cineratio. **N**unc ad dispositionem cinerationis veniendum est, vt inde ad rubedinē veniamus. Fit enim tali modo: Accipe vnciam de lapide albo prædicto, & in eodem vase à quo eum extraxisti iterum pone, vel in simili, si illud fractum fuerit, vel immundum, & obtura vas eo modo, sicut prius in dealbando fecisti, & fac ibidem eum soluere per se, vt est dictum: qua vncia soluta per se, accipe de sulfure rubeo, id est de arg. viuo rubeo, vel spermate masculo quoad partem seruasti, vt est dictum, & sit eius quantitas aquæ rubæ, quantū de ea duabus vicibus fecisti, & dimitte idem visibiliter misceri per minima, donec sint vnum & idem, & vna aqua clara, citrina, vel ialuea, tendens ad rubedinem, & claude vas cum alembico sicut in denigrādo fecisti: & hæc aqua dicitur fermentum Solis, & secundum compositum: sicut primum compositū dicitur fermentum Lunæ. Vnde sicut in primo composito nigro est albedo abscondita interior, & faciēda est exterior, & nigrū interius: ita quando lapis est albus exterius, interius est rubeus: ideo oportet quòd illa albedo, quæ modò est exterior & manifesta, fiat interior & occulta. Et sic oportet, vt dictū est, in hac arte occultum facere manifestum, & manifestū occultū. Et sic adimplebitur ars ista: & hoc sic fit in rubeo, vt in sequenti scribitur capitulo.

Accipe vas prædictum lutatum cum aqua prædicta, & pone in loco vbi possit ab ea exire aqua paulatim & paulatim, sicut in denigrando fecisti, & extrahere ab ea superfluitatem phlegmatis, & eam recipe, sicut prius de ea faciēdo: & conserua ad rubeū de spiritu vel corpore rubeo, sicut fecisti denigrando ad album de altera: & antequā penitus ipsississetur, scias quòd illud quod ap. parebit in fundo vasis est lucidum, clarum, rubeum, fusibile, sicut cera: & à philosophis tūc vocat rubinus, aut hyacinthus, aut corallus, vel iaspis & c. hos autem lapides sic nominatos propter eorū colorem. Hoc totum desicca, & assa quantum poteris & natura eius exigit, donec fiat & vertatur, vt dicitur in Lilio, in similitudine Zafarani sicci, vel sanguinis combusti. Et hæc assatio, vel desiccatio, dicitur cineratio. Et sic completa est dispositio cinerandi, quæ requiritur interuenire inter album & rubeum, quæ fermentum Solis nominatur, vt est dictum. Notādum tamen quòd totus lapis albus, sine motione ipsius à suo vase, potest modo prædicto cinerari, & in fermentum Solis conuerti, sed magis oportet habere de sulfure rubeo, vel spermate masculo, & maius vas requiritur, & vix posset inueniri vas vitreum, quod posset sine fractione vsq; ad perfectionem lapidem rubeum sustinere. Quidam autem hoc fermentum Solis in tantum decoquunt & assant, quòd fit puluis & cinis sine tactu: sed quantum istud opus cinerandi videtur esse simile operationi denigrandi, tamen differt, si bene intelligis: Similiter & alia multa opera huius lapidis videntur esse similia insipientibus, quæ tamen sapientibus sunt dissimilia. Et ideo fatui nō intelligentes, nec scientes dissimilitudines operationum, intellexerunt philosophos loqui de nigredine, vel alia operatione, vbi loquebantur de cineratione, vel de alia operatione: & sic contingit ipsos ad effectum opus non ducere, sed in infinitum errare, affirmantes exinde hæc artem esse mendacem, & non esse: & philosophos mentitos fuisse, & esse mendaces: cum in rei veritate verum dixerint philosophi, & ars sit vera & omnino certa: sed talium fatuorum insipientiam & insufficientiam omittamus, quibus hæc scientia occultatur, sicut vnum bonū solum frumenti inter paleas in magno ipsorum acervo à pluribus huiusce viliis habetur, vel propter talium sophisticas operationes in hac ipsa scientia, quandoque falsa inducantur, cum in hac vera indagatione ipsius, omnis sophistica operatio condemnatur, sicut hic superius in proœmio recolimus tetigisse, &

Elixir rubeum quod nominibus nominetur. Cineratio, quid fermentū Solis.

Erroris causam militudo.

Fatuorū contra artem calūniā. Inimici veræ scientiæ sunt ignorantes.

ideo ars ista quum sit vera, & omnino certa, patet quòd non habet inimicos nisi ignorantes.

C A P. XLIIII.

AD dispositionem rubificandi veniendum est, quod est vltimum opus lapidis. De hac dicit philosophus, quòd à dealbatione vsq; ad rubificationem perfectam nullus sequitur error, quia eodem modo rubificandus est, quo & dealbandus, & in eodem loco, & in eodem vase vel simili, & eisdem pòderibus aquæ, & similibus imbibitionibus siue adaquationibus, & iisdem coloribus, & eisdem alijs omnibus regiminibus, sed cum sulfure rubeo, vel cum aqua spiritali rubea, siue spermate rubeo, reseruato & c. quæ idem sunt, & toties reiterare sic decoquendo, soluendo, imbibendo, & congelando, vt in dealbando fecisti, donec Rex aureo diademate coronetur: vel donec hoc totum compositum rubificetur prout decet: & fiat vnus liquor rubeus, clarus, fluens, fundens, in igne perseverans, tingens & transmutans, penetrans & conuertens mercurium, & omne opus solidum in molle & solificum verum, purificansq; omne corpus humanum ab omni infirmitate. & in sanitate conseruans. Lapidem preciosos rubeos, sicut lapis albus margaritas fingit, & omnes alios lapides preciosos albos. Et hic est lapis rubeus benedictus, pater omnis thebesim, id est totius secreti, vel thesauri totius mundi, quem cui Deus vult, subtrahit, & largitur: ad cuius inuentionis perfectionem plures sunt vocati, sed pauci ad eius effectum perfectionis inueniuntur electi. Et si qui pauci hanc inueniunt, cum ipsa ars nostra in Dei potentia reseruatur, hoc ex dono Dei & ex gratia est, post errores multos omnium, qui creauit eam ea, id est eam rem ad album, & eam rem ad rubeum, ea videlicet re alba & rubea, quæ est vna per matrimonium & compositum, vt est dictum: & fuit per eandem hanc scientiam indagando, quasi diuinitus, cum esset in errore indagationis ipsius, per Dei gratiam reuelatum.

C A P. XLV.

EX isto lapide adhuc restant plura alia cognoscenda, & sunt hæc: Sicut enim ex arg. viuo, & crudo & albo imprægnatur cauda draconis, vel aqua lapidis ad dealbandum lapidem magnum, vt est dictum, secundum opinionem quorundam: ita & quidam dicunt, quòd ex arg. viuo rubeo imprægnatur cauda draconis, vel aqua rubificandi lapidem album. Et hanc aquam vocamus sulfur rubeum, sicut prædictam aquam albam, album sulfur nominamus. Et de istis arg. viuis fit imprægnatio secundum opinionem quorundam. Sed dicitur in Lilio, quòd melius est quòd de metallis quidem fiat color. Vide fili, & caue quid facias in hoc passu. Tamen dicit Albertus in Mineralibus, quòd ipse fecit examinare aurum quorundam Alchymicorum, & post septimam examinationem non fuit inuentum nisi terra quædam, & fæx mortua: & ideo dicit ipse, quòd falsi Alchymistæ sunt, qui per alba dealbant, & per citrina citrinant. Et melius est, & melius agunt, qui de sulfure & arg. viuo hoc agunt, vt dicit idem. Quòd non intelligitur de arg. viuo communi, & sulfure communi, sed de aqua nostra rubea, vt dicitur in Lilio. O natura illa cælestis, qualiter vertis corpora illa in spiritum. O quam admirabilis natura, qualiter omnibus eminent & omnia superat: & est acetum acerrimum, quòd facit aurum esse verum spiritum, sine quo aceto, nec albedo, nec nigredo, rubedo fieri potest. Et est sciendum de ea, quòd cum corpori admiscetur, & fit vnum cum eo, vertit ipsum in spiritum: spiritum verò igne tingit ipsum tinctura inuariabili, quæ deleri non potest per hanc aquam acutam. Et vt inquit Alphidius, Hæc aqua lapis est Indorum, Babyliorum, & Aegyptiorum, & c.

Rubificatio, & Lapis vltimū opus.

Regis aureū diadema.

Donum Dei.

cauda draconis duplex

Sulfur rubeū & album, quid.

Alberti sententia

Alchymiste falsi, qui Sulfur & arg. viuum quæ uerā sint.

Al quæ uerā sint, & is natura est acerrimā

C A P. XLVI.

SCias fili carissime, quòd hoc opus tum confirmatū, est hoc, vt dicit Alphidius, vt sit iustum, integrum, in destillationibus suis mundum. Et sit in medio sui grauis, & directione ætatis suæ: bonitatis autē potestas eius in prædictis consistit: sin autem perit & euanescit, dominumq; suum va cuum ab opere exeuntem dimittit: & hoc est quum immundum fuerit, siue mistum, siue turbatum, siue impetuofum, vel accipitur inferiori parte suæ generationis, vel accipitur senex, vel infans, vel operatur igne alieno. Hæc itaque sunt quæ ipsum corrumpunt. Et sunt hæc ea decem, quibus vnusquisque errauit, qui errauit. Cū enim dirigitur istud animal, vel iste lapis, & ei forma perficitur, tunc est aptum operationi, antequam melancholia super ipsum habundet, antequam aer in eo gignatur & senescat. Ergo res recentes assumi debent, & citò, vt est dictum, & facere compositum antequam euanescant. Si verò cognosceres naturas metallorum, & causas mineralium scires, in momento errorem tuum corrigeres: & indeo vtile est hoc scire, vt superius est dictum.

C A P. XLVII.

Nunc autem bonum Elixir tibi describam, antequam opereris, & postq; operatus fueris. Secundum dicta Alphidij oportet quòd sit humidus ante operationem, vt est dictum: & cum decoquitur, coaguletur, & inspissetur, velut sal, & sicut nix & grando, & sit dulcis saporis, nigri ventris, albi coloris: & post operationem sit lucidissimæ fractionis, id est fracturam habens lucidam, & serenam lucem, & ignis splendorē rubeum. Elixir cum prolongatur, aspectus in eo fiet sicut carbo in tenebris: & cum ingreditur ignem, fit albū ante perfectionem: & cum intenditur ignis, fit rubeum, & sicut carbo in tenebris post operationem, vt est dictum.

C A P. XLVIII.

Dicit Ortolanus in fine sui libri, Sunt enim duo coadiutores, per quos operatio facilius adimpletur, vnusq; destructor qui totam operationē inficit nisi deleat. Coadiutores sunt sulfur præparatum, & arsenicū sublimatum, in spiritu olei redactum. Sulfuris proprietates est mercuriū congelare, & eū mercuriū perficere, teste Geberò dicente, Vis sulfuris albi nō ventris mercuriū congelat, & seipsum mortificat. Proprietas autem Arsenici est totum lapidem inspissare & viuificare, si debito modo præparetur. Nuncupatur enim ventus, & aer, & oleum incombustibile: vnde qui negligit oleum à mercurio separare, loco eius accipiat arsenicum præparatum. Pater ergo omni subtiliter intuenti, quod quicquid ponitur in lapide ad ipsum perficiendum, siue ad album, siue ad rubeum imprægnatur, siue ex spiritu, siue corpore, vt est dictum: & quòd illud hanc aliam scientiam quàm aqua, quæ possit subtiliando & augmentando ipsum lapidem dealbare. & hanc opinionem tenuimus superius, vt est dictum. Destructor lapidis est sal armoniacus qui venalis inuenitur: Sed non loquitur philosophus de sale armoniaco coniungente matrimonium inter corpus & spiritū, sed loquitur de aere abstracto à mercurio, id est de aqua nostra, vel spiritu nostro fixo, vel cauda draconis, vt est dictum.

C A P. XLIX.

SVnt etiam plura collateralia alia, quæ sunt valde apta in abbreviatiōe operis, vt sunt sales, & atramenta, & allumina, & quedam aquæ animalium vegetabilium: quia quedam aquæ fiunt ex istis quæ incontinenti solunt corpora vt aurum & argentum: & tunc potest hæc aqua auri vel argenti commisceri cum lapide bene prius purificato ab omni extranea re. Et tunc festinatur opus magis in vna die, quàm alio modo fieret in tribus mensibus: Et nos sic feci.

fecimus, & est, & fuit opus nostrum, non autem de aliquo spiritu, indagatio-
 nostra contenta in hoc libro, quamuis per quosdam spiritus præparatos pos-
 sit opus iuari, & facilius adimpleri, vt est dictum. Et quado in indagatio-
 stra ponebamus aliquē de spiritibus præparatū qualitercunq; siue per sublima-
 tionem, siue per solutionem aquæ fortis, vt est dictum, tunc solum opus nostrū
 inficiebatur in probatione, quia quædam pars ipsius mercurij in terram quan-
 dam immundam vertebatur: & quando ex solis corporibus imprægnabamus,
 tunc signa nostra erant, & apparebant pura & munda. Tamen dicere videtur
 Geber, & tenere, quod hæc substantia quæ lapidem perficit, est pura substantia
 arg. viui, & est materia quæ ex materia illius sumpsit originem, & ex illa mate-
 riâ creata est. Non est autem illa materia arg. viuum in sua natura, videlicet in
 tota sua substantia, sed fuit pars illius. Neq; est tunc cum lapis noster factus est,
 pars eius: ipsa enim illustrat & ab adustione conseruat, quæ perfectionis signi-
 ficatio est. Et hæc sunt verba Geberi in summa perfectionis magisterij, sub ru-
 brica, Quæ sit substantia quæ perficit lapidem. Et propter hoc quidam fecerūt
 compositum suum ex tribus aquis, videlicet ex aqua mercurij, id est ex mercu-
 rio in aqua soluto, & ex duobus spiritibus iam prædictis, vel ex vno ipso tan-
 tum, scilicet ex spermate albo quantum ad album. Et sic compositum ipsorum
 erat ex fixo, & non fixo: postea ex ipso mercurio non fixo præparato, siue per
 sublimationem, siue per solutionem totum opus nitentur perficere eo mo-
 do nostro, vt est dictum. Sed nullum istorum vidimus ad intentum peruenire,
 sed potius in desperationē operis incidebant. Vnde fili, cum Geber profundis
 sime mediocribus loquatur, & prudentibus manifeste, fatuus autem miserabili-
 ter excludat ab intentione vera huius scientiæ, ideo si ipsū recte intelligis,
 hæc substantia est illa de qua superius diximus, & operati fuimus, vt est dictum
 & per eandem vera sunt prædicta, vt patet subtiliter intuenti: quæ substantia
 vt ipse dicit, elicitur ex corporibus, vel ex ipso arg. viuo, videlicet in metallico
 corpore conuerso per naturam: quia arg. viuum tenet in se naturam sulfuris: &
 ideo ipse est materia omnium metallorum, quæ ex arg. viuo & sulfure fiunt, vt est
 dictum. Et supposito quod ex arg. viuo eliciatur ista materia, ipso in metallicū
 corpus non conuerso, sicut ex arg. viuo communi, vt velle videtur ipse Geber
 qui dicit & tenet, vt videtur, quod ex ipso solo potest fieri lapis: attamen ipse di-
 cit quod fixetur prius, ita quod gaudeat in igne perseverans. Et tunc est idem
 ac si esset naturaliter in metalli speciem conuersum, nec plus. Neque enim aliud
 ad hoc opus perficiendum requiritur, quam metallum, vt inquit Geber, non
 tamen perfectius ab ipso mercurio fit lapis, nec ab eo plus perfecte elici-
 tur ista substantia, quam de corporibus. Ergo ex corporibus potest elici
 ista materia ita perfecte sicut à mercurio etiā elicitur. Ideo ad ipsa corpora,
 ad istam substantiam eliciendam, dignum duximus recurrendum esse, di-
 missio mercurio communi, pro vt est in natura sua, propter longam & proli-
 xam eius præparationem, & fixationem, circa quam laborauimus quandoq;, &
 plures alios vidimus laborare, & nihil finaliter inuenimus. Et ideo de sublim-
 atione istius mercurij, & aliorum spirituum præparatione, in hoc primo libro ni-
 hil curauimus, quia nihil valet ad operationem, vel perfectionem vnus solus
 preciosi lapidis, vnde nihil perficit, siue iuuat. Vnde securius est ex ipsis cor-
 poribus hanc elicere substantiam, quæ perficit lapidem, quam de mercurio &
 alijs spiritibus, & per ipsa corpora operari, vt à nobis est expressum. Item dicit
 Ortolanus, quod fit aqua ex vegetalis quæ incontinēti tollit combustibili-
 tatem sulfurum & adustionem, & remanebit album & incombustibile: & sic à
 Deo creata sunt mirabilia ad compositionem nostri lapidis.

Substantia
Geber.

Geberi phrasis.

Substantia lapi-
dis unde elicia-
tur

Ex d. cū
fuerit vni

Mercurij com-
munis difficultat

120.

Tyma dco

DE PROIECTIONE CAP. L.

Flt autem proiectio istius medicinae super corpora tali modo: Secundum enim quod subtilior est lapis, plus oportet de corpore in proiectione, & minus de medicina ponatur, quae sit ita subtilis, quod possit cadere super pondera sequentia, & ipsa conuerti: ita faciendum est, & hic modus tenendus est in omni proiectione tam ad album, quam ad rubeum, secundum maius & minus pondus ipsius medicinae. Accipe vnam vnciam de medicina, & accipe 50 vncias de plumbo vel stanno, & funde super ignem, & projice istam vnciam medicinae super istud plumbum fustum vel stannum, & totum conuertetur in medicinam: & si medicina non fuerit tantae virtutis, quod tantum pondus possit conuerti in medicinam, vt est dictum, minus accipe de corpore, & plus de medicina: & si plus potuerit conuerti, plus accipe de corpore. De isto toto conuerso accipe vnciam vnam, & simili modo projice super 50 vncias plumbi vel stanni fusi, adhuc totum istud conuertetur in medicinam, sed non ita forte sicut ea quam primo fecisti. Iterum accipe de isto vltimo conuerso vnam vnciam, & iterum tertio projice super 50 vncias aris, & in lunificum vel solificum conuertetur, secundum colorem medicinae. Qui Sol siue Luna per hanc medicinam generatus vel generata, excedit omnem Solem & Lunam naturalem in omnibus proprietatibus, tam medicinalibus quam alijs. Et eodem modo fit haec proiectio super mercurio. Ex isto patet quod mercurius noster verè est se ipsum mortificans, se ipsum generans & viuificans. Fit autem proiectio in crucibulo terreo, & ante fugam mercurij. Debes autem probare & experiri, quando medicina facta fuerit, super quanta pondera cadere poterit per modum praedictum. Potes autem si volueris per solutionem & congelationem, vt est dictum ipsam medicinam ita subtiliare, quod postea mille millium conuertat partes ipsas. Hanc autem certitudinem proiectionis & subtilitatis medicinae relinquimus indagandam tuae industriae. Insuper etiam cum hoc poteris per ipsam facere vitrum malleabile, & fingere lapides preciosos: veruntamen per ea quae diximus in hoc capitulo, non intendimus filii concludere in modo, & forma, & ponderibus proiectionis, quin aliter etiam posses ea facere per alia pondera, prout postulat virtus medicinae & natura. Nunc autem qualiter medicina haec ab humanis supra corporibus, ea in sanitate conseruet, & à languoribus acquisitis purget, siue fomèatione, siue nutritione, & à superuenientibus defendat, videamus

CAP. LI.

Dictum est superius qualiter per hanc medicinam infirma & imperfecta corpora metallica purgantur, & sanantur, & ad naturam perfectiorè perducantur. Nunc restat dicere qualiter per eam corpora humana infirma sint sananda, & in sanitate conseruanda, prout in Lilio continetur. Sic enim scribit ad hoc ibidem. Cum enim homo dignissima sit creaturarum, cuius gratia & amore omnia sunt condita à Deo, eidemque subdita, et cuius corpus recipit excellentiam omnem quouis iure diuino & humano, merito ergo quod eum in sanitate iuuentuteque conseruat cunctos ab eo repellendo languores, & à superfluitatibus auertendo, summa diligentia est perquirendum. Hoc enim operatur natura super omnem Galeni, Hippocratis, Auicennae & aliorum philosophorum medicinam, vel potationem, confectionemue, vt etià lepra ab eo repellatur. Est etiam ratio ad praedicta, quod cum dicamus etiam hunc esse spiritum quem quaerimus, quo tingamus in quolibet corpore, sicque fiat antidorum, & medicina omnium corporum curandorum & purgandorum: & hoc habet fieri igne naturali nutriente in metallorum infirmorum corporibus, multo fortius ab humanis corporibus assumpta, naturalem calorem & motum in se habent

*no medicina**phosph**multiplicatio**Vitrum malleabile.**Dicendorum propositio.**Corporum humanorum vera medicina.**Hominis dignitas.*

bentibus, erit promptum & deputatum ad expellenda quaecumque superflua, repellatque omnem languorem fomentatum & nutritum.

C A P. LII.

HAec medicina in confectionibus posita protegit, ne quis eidem morbus adueniat in futurum. Magnates auro limato in confectione posito, quæ runt sanitatem & iuuentutem reparare: quanto magis per aurum quod est in corpore magnesiæ occultum, ut est dictum, nunc purgatum, & aerem & spirituale factum: quia quanto medicina est subtilior, tanto efficacior est, ut apud quoslibet medicos de facto est videre: quoniam omnes tendunt ad medicinam suarum subtiliationem, & contritionem, seu pistationem, aut decoctionem. Alias indagations huius medicinæ in particulari causa breuitatis relinquimus industriæ tui magisterij.

Medicina corporum nostrorum quoad efficacior

C A P. LIII.

DEinde curandum non est de falsis Alchymistis, nec de eis credentibus: & præcauendum ab omnibus dispositionibus suis, sublimationibus, confectionibus, separationibus, congelationibus, & contritionibus, alijsque consistatur talibus sophisticationibus magnesiæ: aliud illorum sulfur à nostro, quod dicitur sulfur de sulfure: aliud arg. viuum à nostro, quod dicitur arg. viuum de arg. viuo: alia aqua à nostra, quæ dicitur aqua permanens: aliud acetum à nostro, quod dicitur acerrimum: habent aliam abluitionem à nostra, quæ fit nigro & albo coloribus mediantibus: aliam solutionem vel congelationem à nostra, quæ fit igne leui: aliam putrefactionem à nostra, quæ fit per secundam aquæ partem, id est per caudam draconis, vel secundam partem spermatis ad partem referuatæ, ut est dictum: aliud volatile, siue spiritum aquæ, alium à nostris prædictis, scilicet arg. viuo & sulfure: vel aliud animal à nostro quod kenqual dicitur: vel aliud ouum à nostro quod similitudinariè dicitur: vel alium lapidem à nostro qui acros dicitur: vel sanguinem humanum, vel gummam, vel aliquid ex re vegetabili, homine, vel bruto animali extractum, fore nostræ operationi opportunum, vel vile putantes. In verum te exeri filii care, quoniam natura non emendatur nisi in sua natura, sicut tu non emendaris nisi in simili tuo, id est in homine. Caue ergo ne prætermittas ea quæ diximus, & venerabili utaris natura: ex ea nanque fit opus, & non ex alia. Coniunge ergo masculum, id est aurum serui rubei filium, id est sulfur finum, quia sulfur pater est mineralium omnium, ut est dictum. Ergo aurum cum sit minerale, sulfur est eius pater, suæ uxori odoriferæ, id est arg. viuo copulatum, quo pacto communiter gignitur, ut est dictum. Quibus noli intro ducere alienum, nec vllam rem. Quam preciosissima est serui illius natura, sine quo regimine stare non potest: vnde nisi ipsum accipias & regas, nihil habebis. Hæc prædicta dicuntur in Lilio. Vnde scias filii, quod cum Geber incipit loqui in Summa de perfectione magisterij, in ultimo ordine medicinarum, de ista summa medicina, quæ est vnica sola, & dicitur sola, quia sola tollit de commisto metallorum, vide licet quid in eis est infirmum & imperfectum: & omnis alia medicina quancumque sit bona & fixa non tollit de hoc imperfecto seu infirmo metallorum eis commisto, sed ipsum tantum tingit, & palliat perpetuo ipsum. Propter quod omnes istæ medicinæ dicuntur sophisticæ præter istam. Quia ipse dicit de ista Summa & vnica sola quod non differt ab alia medicina, quam palliat, & tegit perpetuo, si non tollit imperfectum, siue infirmum metallorum nisi per subtilissimos præparationis gradus. Per quod patet, quod per subtilissimos præparationis gradus oportet hanc medicinam summam præparare, quam quancumque aliam medicinam à Gebero in sua Summa dictam. Sed planum est quod Geber in medicina Summa, in medicina ista quæ non tollit de commisto, sed tantum

Sophistica vitanda esse.

Aqua permanens

Putrefactio

*Sulfur pater mineralium.
Arg. viuum mater*

Geberi declaratio.

ipsum perpetuo tegit, & in quacunq; alia alios præparationis gradus non ponit nec tradit, nisi sublimare, soluere, congelare, calcinare & c. prout in prædicta sua Summa scribitur: & tamen ipse dicit quod per sublimationem, fixationem calcinationem, solutionem, & congelationem & c. medicina hæc vnica sola & summa habet fieri: sed tamen istæ præparationes debent esse subtiliores in hac medicina, quàm in alijs prædictis, vt ipse idem dicit. Necessarium est ergo concludere, quod Geber excludat omnes præparationis modos, quos ponit in sua Summa de medicinis alijs faciendis, ab operatione istius summæ medicinæ. Et intelligit ipsam debere fieri per alias sublimationes, solutiones, congelationes, calcinationes & c. subtiliores & perfectiores quàm alia, quas ponit in Summa sua de alijs sophisticis medicinis. Sic ergo patet subtiliter intuenti manifeste, quod Geber in sua Summa graduum veritatis operationis magni lapidis, sub magno acervo palearum & operationum sophisticarum abscondit, dicit, & intelligit: & prout abscondit insipientibus, ita aperit intelligentibus & prudentibus, & manifestat rectè ipsum intelligentibus, vt patet per prædicta. Quia verò omnes medicinæ quæ in Summa sua continentur, sophisticæ sunt, ideo ab eis silendum est, vt supra in eodem capite dictum est, nec de eis est curandum, sicut Geber de eis non curauit in hac operatione summæ medicinæ, vt superius est probatum. Sunt autem illæ subtiliores sublimationes, solutiones, congelationes, calcinationes, & c. quæ à nobis superius sunt scriptæ, quibus tantum indigemus, & non alijs, ad huiusmodi summam medicinam faciendam & complendam, omnibus alijs, tanquam falsis prætermisissis.

C A P. L I I I I.

DE lapide isto ante & post eius operationem loquitur Alphidius in Clauis philosophorum, sic dicens: Ratiocinare ergo fili, & attende, quod lapis iste in vijs proiectus est, & in nubibus exaltatur, & in aere habitat, & in flumine pascitur, & in cacuminibus montium quiescit: cuius mater virgo, & pater non concumbit: & qui dicitur albus, rubeus, omnibusq; coloribus munitus, & in omnibus lapidibus ingreditur, omnibusq; substantijs, omnibus corporibus omnibusq; spiritibus: in quem non ingreditur aliquid, nec dominatur ei, nisi sulfura quæ vastant ipsum, & ingrediuntur: & cum ingreditur aquam, liquefit: cum ponitur in igne, lux eius augetur: si verò in aere ponatur, aromata superat apud illos qui in opere eius tingunt. Est etiam ceruus humilis, & fit ex vno cornu cerui: fit quoq; ex eo Elixir, & etiã lapis, cui inest caro inaurata, & est Massadir, id est sal, & os fugit, & draco seipsum viuificans & m ortificans & c. in quo omnis similitudo, & descriptio inuenitur: in illo quoq; sunt mille genera animalium, & mille vegetabilium, omniaq; genera lapidum, id est mineralium. Dico etiam quod est similis omnibus odoribus, coloribus, omnibusq; naturis, & operibus cui nihil est simile: nec ita describitur, nec transit, nec dominatur, nec ita est tenuis. Benedictus ergo est qui tendit ad hunc ceruum humilem: quoniam Adzrouch id est arg. viuum nostrum, ipsum inspirat, vt Deo gratias agat, prout à nobis superius est expressum. Et sic allegoriauerunt philosophi, & pluribus alijs modis metaphoricis, & ænigmatibus diuersis, & figuris sapientes philosophi ex ipso lapide benedicto, & de natura ipsius, modum quandocq; quodammodo extendendo, ipsum sic quid est, & cuius naturæ sit doctis & prudentibus manifestando, & indoctis & insipientibus occultando, sicut dicit Alphidius: Abscondimus hanc rem ab conditione forti, vt apprehendi non valeat ab indoctis, quod nos, fili carissime, totum tibi superius plana sermonum serie explanauimus, si rectè intelligas dicta nostra: & nihil de hoc magisterio tibi abscondimus vel cælauimus, excepto secreto artis, quod non licet reuelare, quia fieret maledictus

Alphidij sermo
de lapide.

Massadir.

ctus in reuelatione secreti: tamen posuimus te in via indagacionis ad secretum huiusmodi inueniendum. Vnde Deo gratias multiplices teneris reddere in æternum. Est autem istud secretum artis, scire aquam illam cælestem, gloriosam, de qua superius locuti sumus, quæ corpus nostrum vertit in spiritum: de quo corpore dicit Geber, quod multi probauerunt ipsum esse fortissimæ compositionis, quàm quodcumque aliud corpus, sed quantæ sit fortissimæ compositionis non probauerunt, quia ad illud per eorum insufficientiam pertingere non poterunt. Et ideo reputauerunt hanc artem præcellam esse impossibilẽ, vel non esse, sic ponentes insufficientiam eorum & robur.

RECAPITVLATIO. CAP. LV.

Hic recapitulat totũ opus Alphidius breui sermone in libro qui Clauis appellatur, & dicit sic: Accipe albedinem, & nigredinem dimitte, cum qua decoquitur, & ascendit in alembico, quod est coopertorium vasis. faeces proijce extrahendo aquam, aqua ablue terram, munda vas, firmiter claude, venum & fumum vita, & in perseverantia perseuera, suaviter & sapienter age, calorem & omne opus quod est extra modum vita: noli festinare, esto patiens coquendo, putrefaciendo, moræ ne tædeat, non pigeat te quod agit prolixitas coquendi, putrefaciendi, & inspissandi, vas in stercore humido circunda: & post quosdam menses fac eos euolare, donec aqua rubescat & inspissetur, & fiat lapis rubeus. Ecce totũ opus quod breuiter recapitulat Alphidius. Et nos tibi illud superius explanauimus, si recte intelligis dicta nostra. Et nota fili quod operationes, quas tradimus in hoc libro de magni lapidis compositione, subtiliores sunt quàm illæ, quas Geber tradidit in Summa sua: quia dicit, quod diuersa temporum spatia sublimatur primò, deinde fixatur, & postea calcinatur deinde soluitur: & ita de alijs. In hoc autem libro nostro scias quod destillationem per alembicum vocamus sublimationem, & ita solutione corporum simili liter vocamus sublimationem: & tunc corpus terreum subleuetur in aere, hoc est in cælum. Vnde scias quod cum soluius, insimul sine interuallo temporis vel spacio, sublimamus, calcinamus, mundamus, abluimus, cõiungimus, vel cõponimus, & separamus. Vnde dicit Haly in Secreto secretorũ, quod inter solutionem & compositionem, siue matrimonium aut coniunctionem corporũ & spiritus, non interuenit aliquod temporis spaciũ: quia cum soluitur corpus, soluendo coniungitur cum spiritu: Et ideo dicit, quod solutio est vna coniunctio. Vnde iste est ordo operationis nostræ, quæ fit insimul vna hora: cum corpus nostrum ad dissoluendum in aqua ponitur, tunc statim denigratur, & statim per minuta separatur, & statim calcinatur, deinde statim soluitur & sublimatur, & soluendo & sublimando coniungitur corpus cum spiritu: & si fuerit aliquid extraneum cum corpore mistum, illud non soluitur, sed in fundo vasis remanebit ad dissoluendum: & sic mundatur ab extranea re ipsum corpus, si qua in ipso fuerit: veruntamen quodammodo inficitur, nec ita clara habetur, vt decet. Vnde subtiliores sunt operationes nostræ in magni lapidis compositione, illis quæ in Summa Geberis continentur: quia quod dicunt fieri per diuersa temporũ spacia & longa, hinc fit vnà, & de subtiliori re, & subtiliori modo. Et quando videbis opus nostrum, & ante non, tunc scies fili carissime nos verum dixisse: & nisi bene & acutissime perspexeris, vix percipies ita esse, propter tam citam, & subtilem, & breuem operationem: veruntamen à spirando in hoc & in omnibus alijs modis operationis istius lapidis caue tibi, & à fumositate rerum pro posse tuo: quæ si intrarent in te, periculum quidem esset siue in præsentem, siue in futuro, nisi per aliquas medicinas contra ipsas fumositates te iuuares, & sanares, quas debes habere tecum paratas semper, vt statim,

Secretum ubi sit
& consistat, re-
uelatur nichil;

Al q. d. g. l. w. f.
Et modis r. g. e.

tercius

Destillatio.
Sublimatio.

Haly autor.

Ordo operatio-
nis melior quã
Geberis, & bre-
uior.

Inspirationis pe-
riculli ob fumo-
sitates &c.

quum tibi acciderit, possis tibi statim succurrere, & remedium apponere opportunum.

C A P. LVI.

Corollaria.

EX ijs omnibus à principio dictis huc vsq; colligitur à quolibet subtiliter intuenti, quod corpora nostra in operibus nostris non resident in alembico sursum. sicut corpora fatuorum: de quibus dicit Aros, Corpora insipientum resident tantum alembico, hoc est in coopertorio, vel summitate vasis: & ideo nihil possunt facere quod sit verum. Item colligitur, quod sulfura sulfuribus, corpora corporibus, spiritus à spiritibus retinentur. Et omne imperfectum perficitur: & ex vna re, videlicet ex mercurio solo, id est ex substantia quadam, quæ est substantia per relatum magisterium nostrum prædictum, famosum in clivum, & gloriosum. Ergo vniuersali conclusione concluditur, quod lapis benedictus est vnus, medicina vna, cui nihil extraneum additur nec minuitur, nisi quod tantum ab eo superflua remouentur: Hoc intellige, vt dicit Ortolanus, quod illud non est extraneum in quo debet conuerti, id est fixari, videlicet Sol & Luna. Ergo lapis iste est mineralis, quia ex mineralibus rebus originem ducit & procreatur. Verum quoniam ait Ortolanus, quod Hermes pater Alchymistarum habuit in se tres partes philosophiæ totius mundi, quas ostendit in partem mineralem, vegetabilem, & animale: de quibus ipse Hermes philosophus habuit coniunctam vel diuisam scientiam veram in opere Solis. Quæ partes continentur in vnico lapide, scilicet in mercurio, id est sub hoc nomine mercurij: Quia omne de quo fit lapis siue minereale, vegetabile, vel animale nomine mercurij appellatur. Et nos ostendimus superius, qualiter componitur hæc philosophia vel scientia in opere solis per mercurium mineralem. Ideo vt hæc scientia, siue excellentissima pars philosophiæ in omni parte sua videatur perfecta, de cætero videndum est qualiter lapis hic fit per mercurium vegetabile, id est per vegetabilia: per animale, id est per mercurium animale. Et primo qualiter hic fit per mercurium vegetabilem ostendemus. Nisi autem per plura alia possit fieri lapis magnus, quam per ea quæ dicta sunt superius, iam non esset verum quod dicit Alphidius, quod plura alia sunt quæ certissimè & solutè, & congelant. Et Ortolanus dicit, quod philosophi vocant Lapidem omne illud, à quo quatuor elementa possunt separari per artificium nostrum Alchymicum. Sed à quocunque vegetabili & animali possunt per artificium nostrum Alchymicum elementa separari. Ergo à quocunque vegetabili vel animali potest fieri philosophiæ magnus Lapis.

EX IO.

FINIS

Cöclusio vniuersalis de Lapide.

Hermes autor

Per mercurium quæ intelligatur.

Varia ad Lapidem vna.

Lapis quid apud philosophos.

Lapis
vniuersalis
vniuersalis
vniuersalis

pauca quædam de Sublimatione.

DOctiss. & acutiss. vir Io. Baptista Montanus habet quædam in secundò suorum opusculorum tomo, in libro de Urinis cap. 13. de sublimatione in hæc verba: Itaq; omnis generatio & corruptio fit per sublimationē, vt ostēdemus in nostro libro de Sublimationibus, quē dante Deo edituri sumus. Quæ sublimatio nil aliud est, q̄ extractio humidī, quæ à calore prouenit. Quū autem omnia generentur per sublimationem, quæ fit per calorem extrahentē humidum vtile, calor iste conueniens est naturæ siue animæ, quo calore sustentatur anima siue natura. Cū autem iste calor sit benignus, extrahit humidum per concoctionē: & quomodo fiat ista concoctio, docet Arist. 4. Meteororū. Extrahitur ista humiditas à calore benigno: & vbi fit talis sublimatio, semper illud humidum quod extrahitur, attinet ad generationem. Cū autem attingit vltimam perfectionem, & est in medio inter concoctionem & assationem, excrementa sunt perfectiora, neque cruda sunt, sed secundum proportionem sunt mediocria & temperata, cuiuscunque etiam generis sint ista excrementa siue terrea, siue aquea. Cū igitur sic se habeat res, accedit aliud genus caloris: nunc vidimus calorem sublimantem alium esse naturalem, de quo vidimus: alius est præterea calor, qui non regitur à natura, qui agit secundum suam naturam, & trahit humidum incoctum: nam trahit violenter, & non expectat concoctionem: & ita illud humidum extractum est crudum. Propter importunam autem extractionem illius caloris, pars aerea & ignea euaporant, & nihil aliud remanet quam pars aquea, incocta, & terrea. Et ista destillatio siue sublimatio est communis omnium istorum, qui extrahunt aquam ex herbis. Videmus autem, quod si extrahamus aquam ex absinthio, si repente extrahit calor igneus extrahitur humiditas aquea, & residet pars terræ adusta: si autem procedamus cum calore moderato, qui est similis naturali, extrahetur tantummodo humiditas utilis, & sic reliqua erunt perfectè concocta, nulla remanente cruditate, &c.

INCIPIT LIBER APPELLATVS THESA VRVS

THESA VRORVM, ROSARIVS PHILOSOPHORVM,

omnium secretorum maximum secretum, de verissima compositione naturalis philosophiæ

quæ omne diminutum reducet ad Solificum, & Lunificum verum,

ARNOLDO DE VILLANOVA

authore.

PROOEMIUM.

STE nanque liber vocatur Rosarius, eo quod ex libris philosophorum abbreviatus est: in quo, Deo teste, nihil occultum, nihil deuium, nihil diminutum est. Sed quicquid est necessarium ad nostri operis complementum, est in ipso. Diuiditur autem iste liber in theoreticam, & practicam: & etiam in diuersa diuiditur capitula. Quippe quia iustum est, vt de naturali, & sublimiori rerum processu non pigeat, qui de eorum sublimiori effectu tractare voluerit, tunc enim nullum supplicium naturæ beatæ & naturalī, quando rectè procedit intentio: cū & ipsius studij precium securius spectet, & ad arcanam rationis seriem in illo declinare paratus est. Nullus negligat finalem & præcipuam totius philosophiæ matrem ab editis effodere, quæ hominem ornat moribus, & ditat beneficijs: exhilarat pauperem, & etiam corpus incolome sanat, & præbet etiam sanitatem. Qui enim in legendis libris defes extiterit, in præparandis rebus prom-

ptus esse non poterit. Liber nanque librum aperit, & sermo sermonem explicat: quia quod in vno est diminutum, in alio est completum. Nō enim potest in practicam bene assuescere, cuius mens in theorica renuit desudare. Quoniā secus procedit ad practicam, sicut alinus ad cœnam, ignorans quomodo, & ad quid porrigat rostrum & os. Istum autem librū nominavi Rosarium: eo quod ipsum abbreviaui ex libris philosophorum quantum potui melius, & in diuersa diuisi capitula. In ista arte duo sunt libri, quos ponam in capitula per ordinē.

Incipiunt capitula primi libri.

De modo generationis metallorum	Cap. I.	Quod unus est lapis philosophorum	Cap. VI.
Quod arg. viuum est medicina metallorum	Cap. II.	Ex quibus extrahitur lapis philosophorū	Cap. VII.
Quod sulfur extraneū siue vulgi est causa imperfectionis metallorum	Cap. III.	Quod difficile est opus nostrum in prima metallorum materia.	Cap. VIII.
Quod solū arg. ui. est perfectio metallorū	Cap. IIII.	Quid sit opus primū philosophicum	Cap. IX.
Quod arg. ui. continet in se sulfur suum	Cap. V.	Quid sit lapis, & quo indiget.	Cap. X.

De modo generationis metallorum. Cap. I.

Vtrum natura omnia liquabilia sunt naturaliter ex arg. viu. & sulfuris substantiā: Eo quod proprium est arg. viu. quod coagulatur ex calore siue vapore sulfuris: quoniam omne siccum naturaliter ebibit suum humidum: Vapores ergo sulfuris arg. viu. coagulatum est ex sua substantiā terrea subtili aerea & digesta, admitione prima sibi vnita actione caloris, postea eleuata, decocta, & digesta, donec habeat vim sulfuream coagulandi argentum. Argentum verò viuum in prima sui radice est compositum ex terra alba: nimum subtili, sulfurea, cū aqua clara fortiter admista, donec fiat substantiā vna non quiescens in superficie plana. Est enim homogeneum in natura, quoniam aut remanet totum in igne fixum, aut totum ex eo volat in fumum, cum sit incombustibile, & aereum. Et hoc est signum perfectionis, & ideo cum postea in terra sulfurea decurrit calefactum, superius ascendit, quoniam de sua natura est, vt per calorem sublimetur: veruntamen continua sublimatione nimum depuratur, decoquitur, & in spissatur, ac in sulfur album & rubeum gradatim congelatur. Quod quidem sulfur dissoluitur multoties, & postea congelatur per arg. viuū illius sublimati in ceratum caloris actione, donec vix in millibus annorum successiue opere naturæ in metallum congelatur perfectum: et hoc quidem in vas mineralibus (ipsa natura mediante) operatur metalla. In istis ergo operibus naturam imitari oportet, quicumque velit perficere medicinam imperfectorum perfectiorem.

Quod arg. viuum est medicina omnium metallorum. Cap. II.

Dicit ergo Arist. quod arg. viuum est elementum omnium liquabilium: quoniam omnia liquabilia cum liquantur, in eo conuertuntur, & admiscetur cum ipsis, quia est de substantiā eorum, licet ista corpora differant in compositione sua ab arg. viu. eo modo, quo ipsum fuit purum vel impurum a sulfure immundo sibi extraneo. Fit enim arg. viuum ex vero sulfure non vrente. Nam vt dixit Philosophus, Sulfur album non vrens congelat mercurium in bonam Lunam. Et illud est res optima, quam suscipere possunt qui Alchymia operantur, & conuertunt illud in argentum bonum. Si verò sulfur purū, mundum, & optimum fuerit cum rubore clarum, & fuerit in eo vis igneitatatis sulfureæ non vrentis, erit res optima quam suscipere possunt Alchymistæ, vt ex eo faciant Solem. Si enim fuerit arg. viu. bonæ substantiæ, & sulfur non purum, adurens, conuertet ipsum arg. viu. in æs, Arg. etiam viu. si fuerit petrosū, immundum

Arg. viu. quid sit in sua radice.

mundum, terreum, & sulfur non mundū, fiet ex eo ferrum. Stannum verò videtur habere bonum arg. viū. & purū, sulfur autem malum, & non bene misctum. Plumbum verò grossum arg. viū. & malum, & ponderosum, & luteum: sulfur autem malum mali saporis, & fœtidū, ac virtutis debilis, vnde non bene coagulatur. Hæc de verbo ad verbum sunt verba Arist. in 4. libro Meteororum, cui philosopho naturali in omnibus est credendū, nō fabulis, nec operibus mēdācibus ab operibus naturæ omnino extraneis. & sic fateris sequi. Et qui credit in mendacijs, secretum philosophorum perdit.

Quod sulfur extraneum, siue vulgi, est causa imperfectionis omnium metallorum. Cap. III

NOtate ergo verba, signate misteria: quoniam tota veritas istius scientiæ, ex iam dictis philosophorum est corripienda, eo quod à vanitate relinquatur per ipsam duplicem corporis superfluitatem inesse: vnam quidē in profunditate arg. viui inclusam in principio suæ misctiois superuenientem: alteram verò extra naturam suæ naturæ, & corruptibilem, quarum ista cum labore tollitur: altera verò nullo artificis ingenio tolli potest: quare sulfureitas adustibilis calcinatione ignis tollitur, vel à corporibus deletur. Et illud ideo quia arg. vi. tenet, & ab adustione defendit illud quod suæ naturæ est: alterum respuit igni exponens, qui ipsum inficit. vnde est amicabile, & suæ naturæ placabile, ipsum arg. viū, arg. viuo magis adhæret, & eidē magis amicitur. Post illud verò aurum: post illud argentum: ideo ex hoc relinquatur ipsa duo magis participare suam naturam. Alia verò corpora non habent tantam conformitatem ad ipsum, quoniam habent in se sulfur extraneum, terreum, immūdum & fœtidum: ideo & ipsa verè dicere possumus, quod minus participant naturam: quoniam sunt corrupta, fœtida, adustibilia: Et illud ideo quia sulfur quoquomodo præparatū per artificium semper comburitur, & nigredinem, & nigredinem in omni opere præstat. Ideo enim dicit Auicenna. In magisterio nostro non intrat: quoniam non est de arg. viuo, vel de arg. viui substantia, nec de perfectione eius, cum ipsum semper inficiat, denigret, & corruptat. Relinquitur ergo arg. viū. corporum esse perfectissimū, & adustionis esse saluatiuū: eo quod corpora illa non comburuntur, quanto plus suam naturam participant & possident vnde patet quod multa quātitas arg. viū. est causa perfectionis in corporibus. Multa sulfureitas est causa corruptionis, id est, quod quædam magis, quædam minus comburuntur secundum examinationem ignis, vt illa quæ plus sulfureæ quantitatis continent magis: quæ verò minus, minus. Habet enim sulfur in se duas causas corruptionis: puta inflamabilem substantiam, terræ & fœtulentam: quare per primam naturam stare facit, quoniam comburitur semper, & comburitur, ac nigredinem in omni opere præstat. Per alteram verò neque fusionē habet, neque ingressionem: quoniam si fixum fuerit, prohibet fusionem, & ipsum nunquam figitur, nisi prius calcinetur: cum verò calcinatur, nullo modo funditur in artificio, quoniam in terrenam substantiam redigitur.

Arg. viū. est corporū perfectissimum.

Sulfur habet in se duas causas corruptionis.

Quod solum arg. viuum est perfectio omnium metallorum. Cap. IIII

HOC autem in arg. viuo minime contingit, quoniam figitur absque eo, quod in terrā vertatur, & similiter figitur conuersione eius in terram. Nam per festinantiam ad eius fixationem quæ fit per præcipitationem, figitur, & in terram vertitur, & per successiuam iterata vice illius sublimationem figitur similiter, & non vertitur in terram. Inò dat fusionem metallicā. Et illud ideo est, quia viscosam & densam habet substantiam, cuius signum est constrictio illius cum imbibitione & commixtione cum rebus sui generis sortitum: itaq; manifesta in illo viscositas illius propter multam sui adherentiam constat: densam autem illud habere substantiam manifestè videt monoculus, propter grauēdinē

D

fui ponderis immensi, quoniam praeponderat auro, dum in sua fuerit natura. Est autem fortissimae compositionis, & naturae vniformis, quia non separatur in partes, vt nullatenus se diuidi permittat. Quia aut cum tota sui substantia in igne permanet, stans, aut ex igne recedit cum tota sui substantia. His ergo re linquitur arg. vii. figi posse sine ipsius humiditatis radicalis consumptione, & absq; illius in terram conuersione. Et ideo notatur in eo causa perfectionis vera: quoniam ipsum solum ad fusionis perfectionem sufficit in vnoquoque gradu, scilicet cum ignitione, & sine ignitione. Propter enim bonam partium adhaerentiam & fortitudinem suae mixtionis, si aliquo modo partes illius inspissentur per ignem: vltius non permittit se corrumpi, nec per ingressione[m] furiosae flammæ illud se in fimum patitur euolare. Quoniam rarificationem sui non suffert propter sui densitatem, & adustionis carentiam, quae per sulfureitatem quam non habet perficitur: hoc satis sufficienter probatum est superius. Sulfur quod est terra sicca grauis, esse dicimus perfectionis corruptiuum: quoniam si fixum fuerit, fusionem recta impedit, vt patet in ferro quod non funditur, quia sulfur fixum in se habere cognoscitur. Si vero fixum non fuerit, fusionem recta impedit, vel anticipat, vel ab igne corrumpitur, comburitur, & euaporat, vt patet in plumbo, & alijs corporibus infirmis. Et ideo sulfur non est de virtute nostrae artis, neque de perfectione eius: quoniam perfectionem impedit in omnibus operibus suis, sed mercurius viuus in omnibus suis operationibus est manifeste perfectissimum & probatissimum, quoniam adustionis est saluatiuum, effusionis effectiuum cum figitur: & est tinctura rubedinis vberimae perfectionis, fulgidi splendoris: & non recedit a commisto donec est: & est amicabile, & metallis placabile, ac medium coniungendi tincturas, quonia[m] miscetur per minima cum ipsis. Et etiam in profundo naturaliter adhæret, quia est de natura ipsorum: veruntamen cum Sole & Luna miscetur faciliter: eo quod ipsa magis suam naturam participant: attamen non submergetur aliquid in eo nisi Sol. Ex hoc itaque secretum elicias maximum, quod mercurius in se recipit quod suae naturae fuerit, & alienum respuit, eo quod sua natura gaudet magis, quam extranea. Ex hoc enim manifeste relucet corpora maioris esse perfectionis, quae plus mercurij sunt continentia, & quae minus, minoris. Laudetur ergo omnium opifex Deus gloriosus & benedictus, causator optimus, & altissimus, qui ex vili creauit preciosum, vt cum mineralibus maxime in natura teneat symbolum, & dedit illi substantiam, & substantiae proprietatem, quam contingit vili minime ex rebus in natura possidere: quoniam ipsum solum est, quod ignem superat, & ab igne non superatur, sed in eo amicabiliter quiescit, gaudens: ipsum namque solum cum sit metallicum, continet in se totum, quo indigemus in nostro magisterio: quoniam omnia alia cum sint combustibilia, igni cedunt, & in vtilitatem deficiunt.

Quod arg. viii. continet in se sulfur suum. Cap. v.

MAnifestum est igitur, quod arg. viii. continet in se sulfur suum bonum, fixum, quo coagulatur in aurum & argentum secundum diuersum dispositionem. Nam secundum philosophum, arg. viii. & si fuerit purum, coagulabit illud vis sulfuris albi non vrentis in arg. Et illud est res optima, vt per artificium Alchymistae faciant Elixir ad argentum. Si vero sulfur fuerit optimum cum rubore clarum, & fuerit in eo vis igneatis simpliciter non vrentis, erit res optima, vt ex eo fiat Elixir ad aurum. Et bene tradidit Philosophus primum sulfur album ad argentum: & postea rubeum ad aurum, quia non potest fieri aurum nisi prius fuerit argentum: quoniam non est transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Non ergo potest fieri transitus de nigro ad perfectum citri-

citrinum, nisi fuerit primò album: quoniam citrinum ex multo albo & paruissimo rubeo est compositum. Nec potest fieri etiam de citrino transitus ad albū nisi primò fuerit nigrum, quoniam non potest aurum fieri argentum, nisi primò fuerit destructum, & corruptum, & nigrum: quia quod est melius, non potest fieri deterius, nisi per sui corruptionē. Nam generatio vnus est corruptio alterius: ideo qui scit aurum conuertere in argentum, scit & argentum conuertere in aurum: quoniam sulfur non vrens album ad argentum, potest fieri per maiorem digestionem sulfur rubeum ad aurum: quoniam citrinatio nil aliud est quam completa digestio: nec albedo aliud est quam nigredinis ablatio: calor nanque agens in humido efficit primo nigredinem, & agens in sicco operatur albedinem, & in albo citrinitatem. Et hoc quidem in calcinatione plumbi attēdi potest, quod conuertitur in cinerem nigrum, postea in album, deinde in minium citrinum vel rubeum. Sic sulfur album, vel rubeum habetur ex vna metalorum materia ad plenum depurata: modo tamen diuerso digesta & decocta. Iccirco dicit Philosophus, quod omni argento inest sulfur album, sicut omni auro inest sulfur rubeum: sed tale sulfur non inuenitur super terram, vt dicit Auic. nisi quòd in istis duobus corporibus existit. Et ideo ista duo corpora subtiliter præparemus, vt sulfur & arg. viu. de illa materia habeamus super terram, de qua aurum argentum efficiebatur sub terra. Ipsa namque corpora lucentia sunt, quibus insunt radij tingentes cætera corpora albedine & rubedine vera, secundum quòd ipsa fuerunt præparata. Nam per nostrum magisterium corpus perfectum iuuat, & imperfectū perficit sine admistione alterius rei extraneæ. Aurum itaque cum sit preciosius omnibus metallis, est tinctura rubedinis tingens, & transformans omne corpus. Argentum verò est tinctura albedinis, perfecta albatione tingens cætera corpora. Cum illis namque corporibus, scilicet Sole & Luna, miscetur Mercurius, & figitur per ipsa maximo ingenio, quod minime peruenit ad artificem duræ ceruicis.

Quòd unus est lapis philosophorum. Cap. VI.

Oportet igitur inquisitorem huius scientiæ constantis voluntatis esse in opere. Nemo hoc modo illud præsumat attendere, quoniam in rerum multitudīne ars nostra non perficitur: vna enim est. Est enim lapis vnus vna medicina, cui nil extranei additur, nec diminuitur, nisi quod superflua remouentur. Omne enim sulfur externum, id est vulgare, vel butyrum arg. vi, est extraneum, eo quòd sui ipsius est destructiuum, vel corruptiuum: è contra verò illud, non est extraneum, in quo habet ipsum conuerti per magisterium nostrum, scilicet in aurum & argentum. Nihil ergo conuenit rei nisi quod est ei propinquius ex sui natura. Non enim generatur ex homine nisi homo, neque ex alijs animalibus nisi similia sibi: quoniam vnumquodque quòd generatur sibi simile consequitur. Vera igitur vtamur natura, quoniam non emendatur nisi in sua natura, cui nihil alienum iungitur. Nolite ergò introducere nec puluerem, nec aquam, nec vllam rem: quippe quia diuersæ naturæ lapidem nostrū non emendant, nec intrat in eo, quod non sit ortum ab eo: quoniam si aliqua extranea sibi apponantur, statim corrumpitur, & non fit ex eo quod fieri queritur. Ex rebus ergo corporalibus maxime conuenientibus in natura, necessarium est medicinam colligere. vnde oportet quòd ipsa medicina illis in natura conueniat, & eis in profundo maxime cohareat: ita quòd diminutum perficere cōpleat, & etiam quòd mercurius per minima ante illius fugā misceatur: sed nulum corpus in sua natura manēs mercurium coagulat, nec ei firmiter adhæret. Nec etiam ipse mercurius per se medetur infirmis corporibus, quoniam in examinatione separatur ab eis, Nam grossa simplicibus, & simplicia grossis mi-

nus bene conueniunt. Subtilioris ergo substantiæ, & liquidioris fusionis necessesse est illam medicinam esse, quam ipsa corpora, & fixationis ac retentionis, quam sit arg. viuum in sua natura.

Ex quibus extrahitur lapis philosophicus. Cap. VII

Quari ergo non immerito potest, vnde hæc nostra maxime possit elici medicina. Quibus respondentes dicimus, quod in quibus est, ex illis elicitur. Est autem tam in corporibus, quam etiam in argento viu. secundum naturam, cum vnus sint reperta naturæ. Sed in corporibus quid est difficilius: in ipso vero mercurio viu. propinquius, non autem perfectius. Et illud ideo quia non est corpus dignius sole, aut purius, aut eius umbra, scilicet luna: si ne quibus nullum arg. viu. generatur tingens. Qui vero absque isto argento tingere nititur, cæcus procedit ad practicam, sicut asinus ad cœnam: nam aurum aureum, argentum argenteum tribuit colorem. Qui ergo arg. vi. cum sole & Luna tingere nouit, venit ad arcanum, quod dicitur sulfur album optimum ad argentum: quod cum rubeum efficitur, erit sulfur rubeum optimum ad aurum. Ab illis igitur corporibus extrahitur sulfur nimium album & rubeum, cum in ipsis sit purissima sulfuris substantia ingenio naturæ summè depurata, quod secundum Albertum darius est & subtilius, quia in depuratione ipsius est ars debilior natura, nec consequitur eam, licet multum labore. Pater enim eius est Sol Luna mater est: quia ex illis corporibus cum suo sulfure, vel arsenico præparato nostra elicitur medicina: ex corporibus similiter solis elici potest ipsa. Ex solo autem arg. viu. facilius & propinquius perfectiusque inuenitur, cum ipsum sit pater omnium istorum luminarium, & omnium liquabilium: ab ipso siquidem omnia fiunt, & ideo in ipsum omnia resoluuntur, quoniam natura naturam amplectitur propriam amabilius, magisque gaudet cum ea, quam cum extranea. In ipso namque est facilitas extractionis illius subtilis substantiæ, cum iam in actu habeat substantiam. Relinquitur ergo medicinam nostram esse purissimam, & subtilissimam substantiam quæ ex arg. viu. materia originem suam ducit, & ex illa creata est. Non est autem materia arg. viu. in sua natura, nec in sua substantia tota, sed fuit pars illius, non autem quæ est nunc, cum lapis noster factus est, simpliciter est arg. viu. licet fuerit pars eius, quoniam ipsum illuminat, & ab adustione defendit, & conseruat: quod est causa perfectionis. Igitur cuiuscunque causa tantum generationis sit medicina, tam quid est in corporibus, quam in ipsius arg. viu. substantia, lapidis preciosi indagatur substantia. Consulo tamen, quod non opereris nisi cum mercurio & Sole, ad Solem & mercurium, & Luna ad Lunam: quoniam totum beneficium huius artis consistit in ipsis tantum.

Quod impossibile est lapidem perfici ex sola metallorum substantia sine materia. Cap. VIII

Igitur si in prima naturæ materia opus nostrum vellemus incipere, esset longissimum, & impossibile, & etiam magnæ & quasi infinitæ requirentur expensæ ad hoc perficiendum. Et cum demum per difficultissimum artificium lapis fuerit factus de natura metallorum, tamen opus philosophicum, siue physicum nondum est inceptum: quippe quia est necessarium, quod lapis philosophorum elici possit de natura duorum corporum, antequam de eo fiat Elixir completum. Quoniam est necessarium quod illud quod est Elixir, magis sit depuratum, & digestum, quam aurum vel argentum: eo quod ipsum Elixir habet conuertere omnia imperfecta alia, & à perfectione diminuta corpora in aurum, vel argentum, quod ipsa minime perficere possunt: quia si de perfectione sua alteri darēt, ipsa imperfecta existerent, eo quia non possunt tingere nisi quantum se extendunt. Et ad hoc fiet operatio in lapide nostro, vt melioretur eius tinctura in eo plus quam in sua natura, & vt fiat Elixir iuxta sapientum allegoriam compositum.

situm ex speciebus limpidis, condimentum, antidotum, medicina, & purgamentum omnium corporum purgandorum, & transformandorum in solificum, & lunificum verum. Sed moderni operantes finem credunt operis esse, cum inciunt opus: quoniam cum in tantum laborauerunt, quod opus eorum sit de natura metallorum, credunt compleuisse Elixir perfectum. Sed quando faciunt projectionem, nihil sibi inveniunt, qui operari desistunt, ubi incipere debuissent

Quid sit opus primum philosophicum. Cap. I X.

Opus namque philosophorum est dissolvere lapidem in suum mercurium, ut in primam reducatur materiam. Vnde Philosophus in 4. Meteororum huius artis sophisticos illudit artifices Alchymia, dicens: Species transmutari non posse. Quod quidem simpliciter verum est, nisi species ipsa, ut potest subdit, in primam suam materiam redigantur: quae quidem materia prima est arg. viu. cum ipsum sit elementum omnium ductibilium. Tunc enim in aliam formam quam prius erant bene permutabletur: non quidem species, sed indiuidua specierum: quoniam ipsa indiuidua actionibus sensibilibus sunt subiecta; eo quod in se sunt corruptibilia. Species vero quum sint vniuersales, actionibus sensibilibus non sunt subiectae: & ideo non sunt in se corruptibiles. Species igitur argenti, quae est argenteitas, non mutatur in speciem auri, quae est auresitas, nec e conuerso: quia species vere permutable non possunt, sed indiuidua specierum bene permutabletur, cum in suam primam materiam rediguntur: quia cum forma istius indiuidui fuerit corrupta, vel illius, & in primam materiam resoluta, bene permutabletur, & necessario introducitur alia forma: quia corruptio vnius est introductio alterius. Et scias quod nulla materia potest ita destrui, quin sub aliqua maneat forma: vnde destructa vna forma immediate introducitur alia ad hanc operationem, vel ad illam disposita. Et ideo dicit Philosophus Indiges tu qui vis operari, quod in solutione & sublimatione duorum luminarium primo labores, quia primus gradus operationis est, ut fiat arg. viu. ex ipsis. Notate ergo verba, signate mysteria, quoniam in hoc opere declaratur quis sit lapis, cum principium sui operis sit dissolutio ipsius. Oportet igitur sublimare, figere, & calcinare ipsum, ut sic demum solvatur in arg. viu. quod philosophis est contrarium. Vnde etiam dicunt philosophi, nisi corpora fiat in corporea: siue non corpora, vel volatilia, & e conuerso, nihil operamini. Verum ergo principium nostri operis est dissolutio lapidis, quia corpora soluta in naturam primam spirituum sunt redacta, nisi quia magis sunt fixa, quia spiritus sublimantur cum eo. Nam solutio corporis fit cum congelatione spiritus, & congelatio spiritus est cum solutione corporis: tunc enim miscetur corpus cum spiritibus vel spiritu, & fit vnus corpus cum eis, vel cum eo. & nunquam separantur, sicut nec aqua mista cum aqua: quoniam omnia tunc ad suam naturam homogeneam primam sunt redacta. Prima vero homogeneitas metallorum est arg. vi. Cum ergo in ipsa homogeneitate solvantur, insimul coniunguntur, & nunquam separantur: quoniam tunc vtrunque agit in suum socium sibi similem. Et ideo dicit Arist. Quod Alchymista corpora metallorum vere transmutare non possunt, nisi prius ipsa redigantur ad suam primam materiam: tunc enim in aliam formam, quam prius erant, bene rediguntur. Quoniam contra hoc non stat ratio: quippe quia destructa vna forma, immediate introducitur alia, ut patet ex operibus rusticorum: qui de lapidibus faciunt calcem, & de cineribus vitrum. Sic & multo fortius potest sapiens studio suo per magisterium naturale seu artificium nostrum ista corpora corrumpere, & illis nouam formam introducere: quia intentio nostrae operationis non est aliud, nisi quod elicatur & eligatur purissima substantia mercurij in istis corporibus: quoniam Elixir consistit in illis tantum, & non in alijs.

Arg. viu. est materia prima, & elementum omnium metallorum

Nulla materia potest ita corrumpi, quin sit sub aliqua forma.

Quomodo Alchymista possunt transmutare corpora metallorum

Quid sit lapis, & quo indiget in operatione ut sit Elixir completum. Cap. X.

Hic igitur est lapis noster famosus, quia non fit transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Extrema autem nostri lapidis in primo latere est arg. viu. in secundo verò est Elixir completum. Media namq; istorum aliqua alijs sunt magis depurata, decocta, & digesta, & illa sunt meliora, & operi propinquiora: quod te carissime ignorare non credo, sed bene scire: non ergo ob hoc erres: quoniam si seminaverit homo hæc, & metet. Nam semen suo semini correspondet, & omne arbutum proprium affert fructu iuxta genus suu. Natura quidem est sapiens, semper perfici appetens, quoniam in se semper continet incrementum suum: ideo dicit Avicen. Nisi aurum & argentum viderem, pro certo dicerem, quod Alchymia non est vera ars. Igitur quamuis lapis noster hic tam in se tincturam naturaliter contineat, quam in corpore tenui creatus à quocunque, per se motum non haberet, vt sit Elixir completum, nisi moueatur arte & operatione. Et ideo artes diuersæ à diuersis philosophis sunt inuenta, vt compleatur per artificium quod à natura est relictum incompletum: quoniam natura prona est ad sui perfectionem. Prudenter ergo & non casualiter operare: & scias naturas lapidis, & fortitudines, & quis lapis, cuius lapidis sit amicus, vel inimicus: vide quod agnoscas quod ipse fecerit. Et antequam facias grossum, fac gracile, ponderosum alleuia, asperum lenifica, durum mollifica, amarum dulcifica, & habebis totum magisterium. Scias ergo quod suarum operationum aliæ medicinæ auri, quibus conuenit participare argento in aliquibus, & in aliquibus diuersificare: quoniam in principio suæ operationis opus auri & argenti per omnia conuenit: in modo verò fermentationis disconueniunt: quoniam fermentum operis argenti, argentum est. Fac ergo vnam quamque speciem cum sua specie, & vnumquodq; genus in suo genere: quoniam opus albi ad albificandum, & opus rubei ad rubificandum. Non ergo misceas opus vnius lapidis cum opere alterius lapidis: quoniam vehementer errares, si secus faceres. Alia quippe corpora possibile est quod operentur, sed non erunt bona sicut illa: quippe quia medicinam quam non habent, dare non possunt: impossibile siquidem est, non fixum figere, & immundum mundare: quia non inuenitur in re, quod in ea non fuerit antea, nec aliquis dare potest quod non habet. Quare licet vti possis, vel indiges tu, cum non possis habere in istis illud, quod est maioris temperatiæ, & minoris fecis, si indigeris vsu eorum, oportet primo vt conuertas ea in similitudinem duorum corporum perfectorum, quod nunquam fiet nisi Sol & Luna in vno corpore coniuncta projiciantur desuper ipsa. Quippe quia mercurius cum sit de sua natura conuersiuus, fit vnumquodque cum singulis quos amplectitur ex planetis. Si iungatur cum plumbo, plumbum erit: si cum ferro, ferrum erit: & si cum alijs corporibus, erit consimile eis. Si autem cum istis duobus iungatur radijs, fit Elixir perfectum. Non ergo operandu est nisi de ista nobili materia, quia non sunt res aliqua ratione, nisi secundum eorum naturam. Quicumque ergo querit à natura quod in ipsa non est, fatuitas est & perditio laboris. Non comedas ergo de filio, cuius mater mensurum patitur: quem si comedis, leprosus & tu fies, & opus tuum: sed frustum comede de carne pingui, & habebis aurum & argentum quantum volueris. Et non quæras à natura quod in ipsa non est, quoniam fatigares animam tuam in vanum. Hæc extracta sunt à Morieno doctore veraciq; philosopho.

A E N I G M A.

Nihil reputans inde lucrum, si ita faceres: sed benefacias unguentum de sulfure, & blanqueto: quoniam res cuius caput est rubeum, pedes albi: oculi uerò nigri est magisterium. Intellige quod dico, quoniam omnia uerè sunt uerissima, quæ nūquam philosophus aliquis tradidit meliora.

Incl.

Mercurius fit unumquodq; quod amplectitur.

Capita libri secundi.

De inuestigatione perfecta lapidis physici.	Cap. I.	dum.	Cap. XIIX.
De lapidis regimine.	Cap. II.	Quòd pondus fermenti debet excedere pondus sulfuris, uel esse equale	Cap. XX.
Quomodo depuratur mercurius.	Cap. III.	Quæ sunt utilitates magisteriorum.	Cap. XXI.
De lapidis inhumatione	Cap. IIII.	Quomodo debemus seruare quantitatem uniuscuiusque.	Cap. XXII.
De recapitulatione tertij regiminis.	Cap. V.	Quomodo elementa sunt corrigenda, & quomodo acquiruntur fusio medicinae.	Cap. XXIII.
De secundo regimine quod est ablucere.	Cap. VI.	De poderib. obseruandis in fixatione.	Ca. XXIII.
De diuisione lapidis per quatuor elementa	Cap. VII.	De fixatione Elixiris in compositione ad album.	Cap. XXV.
De ablutione aque.	Cap. VIII.	De reductione aeris super Elixir album.	C. XXVII.
De ablutione aeris.	Cap. IX.	De iteratione Elixiris albi.	Cap. XXVII.
Quomodo ab omni re extrahitur oleum.	Cap. X.	De compositione Elixiris rubei.	Cap. XXVIII.
Quæ differentia est inter aquam & oleum.	Cap. XI.	De multiplicatione medicinarum.	Cap. XXIX.
De ablutione ignis & terræ.	Cap. XII.	Quomodo intelligitur solutionem & sublimationem fieri.	Cap. XXX.
De causa ablutionis secundum Pla.	Cap. XIII.	De modo faciendi projectionem.	Cap. XXXI.
De tertio regimine quod est reducere.	Cap. XIII.	De recapitulatione totius magisterij.	Cap. XXXII.
De modo reducendi aquam super terram	Cap. XV.		
De modo sublimandi, & albisfandi terræ.	Cap. XVI.		
Quomodo sulfur album fit rubeum.	Cap. XVII.		
De recapitulatione tertij regiminis.	Cap. XVIII.		
De quarto regimine quod est figere, & quod fermentum album fixum esse necessarium ad figendum.			

De inuestigatione perfecta lapidis physici. Cap. I.

Anifestum est ergo operationem medicinæ esse operationem naturæ ipsamque medicinam esse eadem naturam, eo quod ipsa medicina solū est cōposita ex natura. Certū quippe est omnem esse de eo, in quod resoluitur. Nam gelu conuertitur in aquam calore mediata. Clarū est ergo aquam ipsam prius fuisse, quæ ipsum gelu. Sic omnis lapis noster resoluitur in arg. viu. per magisterium nostrum: ergo prius ipse fuit arg. viu. Modus autem conuertendi ipsum in arg. viu. est conuersio naturarum in suam primam radicem: natura namque conuertere, est elementa circulariter rotare. Sunt autem elementa de aptitudine sua ad inuicem conuersiua: & ideo generantur & corrumpuntur, & ad inuicem alterantur. Conuertit ergo elementa, & quod quæris inuenies: quia nostra operatio non est nisi naturarum mutatio, & eorum elementorum frigidum cum calido, & humidum cum sicco amicabile commistio: veruntamen non conuertitur siccum in humidum, nisi prius fuerit frigidum, id est aqua: nec frigidum conuertitur in calidum, nisi prius fuerit humidum. Namque transitus non fit ab extremis nisi per medium. Terra non conuertitur in aerem, nisi prius vertatur in aquam. Aer quippe & aqua sunt elementa media: ignis & terra sunt elementa extrema. Aer uero est iuxta ignem, sicut terra iuxta aquam: & ideo quia aqua contrariatur igni, & terra aeri: quia aqua frigida est & humida: ignis calidus & siccus: terra uero frigida & sicca: aer autem calidus & humidus est: & sic aqua & aer conueniunt in humiditate, ignis & terra in siccitate conueniunt: & ideo unum in aliud conuertitur, & similiter ad inuicem, ideo immediate conuertuntur, ac tardius ab inuicem separantur. E contra autem aer & terra, ignis & aqua ad inuicem non conuertuntur, nisi ignis in aerem, & terra in aquam prius conuertantur. Si ergo siccum conuertitur in frigidum, & frigidum in humidum, ac humidum in calidum, & calidum in siccum, tunc habebis totum magisterium.

De transmutatione
elementorum
ad inuicem.

Quatuor modi
regiminis con-
uerrentes ad in-
uicem.

Modi verò regiminis ad inuicem conuertentes sunt quatuor principales, scilicet soluere, abluere, reducere, & figere. Soluere grossum in simplicum & subtiliare, abluere obscurum in lucidum, reducere humidum in siccum, figere volatile supra corpus fixum. Soluere est diuidere corpora, & materiam, vel naturam primam facere: abluere est inhumare, distillare & calcinare: reducere est incerare, impinguare, vel imprægnare, subtiliare: figere est desponfare, resoluere, & coagulare: per primum mutatur natura interior, per secundum exterius, per tertium superius, per quartum inferius.

De primo lapidis regimine, quod est dissoluere. Cap. II.

Lapidem siccum, grossum dissolue in arg. vii. vt in suam reducatur materiam primam. Et hoc totum solum fit per arg. viii. eo quod ipsum solum habet Solem & Lunam ad suam naturam vel materiam primam redigere. Sed quia arg. viii. habet in se feculentiam terream & adustibilem absque in inflammatione, & aqueitatis substantiam, necesse est superflua demere, & absentia implere vel supplere, si plenam medicinam volumus facere vel trahere. Terrenam autem feculentiam oportet omnino per sublimationem demere, ne humidum in profectione creet calorem & aqueitatem ipsius, simili modo fugitiuam oportet (quo ad medicinam illius) substantiam saluare: de cuius proprietate est mundare, & ab adustione defendere, & etiam figere, ac fixum facere. Ideoque contingit ex ipsius medicinæ diuersitate secundum eius diuersam depurationem quandoque creari Saturnum ex illa, quandoque Iouem, quandoque Latoniam, quandoque Venerem, quandoque verò Martem: quod ex impuritate necesse est euenire vel accidere.

Quomodo depuratur mercurius, et purgatur. Cap. III.

Ingenium igitur ipsius terreæ substantiæ, superflue remotionis, est ipsum semel vel bis sublimare à vitro & sale, donec ipsius albisima sumatur substantia. Cum verò albisima ascenderit, proijce in feruenti aqua, donec redeat in arg. viii. Post tolle ab eo aquam, & operare cum eo, quoniam non est bonum operari cum ipso, nisi prius hoc modo purgetur: vnde dicit Auicenna. Primum quoque facere incipere est quod sublimetur mercurius, postea solue eum, vt redeat in primam materiam suam, & sublima totum: tunc in hoc mercurio mundo mitte corpora munda, equali lance librata: Veruntamen non misceas corpus album cum rubeo, nec rubrum cum albo, sed vnumquodque seorsum dissolues in partem: quoniam aqua alba est ad albisicandum, aqua rubra ad rubificandum. Non ergo misceas aquam vnius lapidis cum aqua alterius, aut cum alio lapide, quoniam vehementer errares, & excæberis si secus feceris. Ab hinc vice post vicem contere, & imbibere, & coque in balneo marie, post destilla per filtrum, quousque transeat ipsum: collige tamen ad partem supereminens nigrum, quoniam illud est oleum, ac verum dissolutionis signum: quia quod est solutum peruenit ad sublimitatis finem, vnde separatur ab inferioribus, ascendens sursum & petens altiora loca, vt corpus aureum. Custodi autem ipsum cautè ne euolet in fumum, & quod facis in albo, facias in rubeo: quoniam hæc medicina in essentia est vna, & in modo agendi similiter vna: est tamen in rubea additamentum citrini coloris, quia sulfuris fixi substantia mundissima efficitur. Differentia tamen est inter solarem & lunarem medicinam, eo quod hæc quidem illud continet: illa vero non, quoniam indiget mundissimo sulfure albo, sicut hæc indiget rubeo. Sufficiunt hæc duo corpora eo quod assimulantur quæsito, vel illi quod quæris. Sed indiges quod in solutione, sublimatione, & subtiliatione eorum labores. Sunt enim fortia, & indigent præparatione longinqua, & operatione continua.

vt

vt primò calcinentur, & postea soluantur: quoniam cùm calcinata fuerint, facilius soluantur: eo quia calor ignis penetrans partes corporis facit aquā ingredi post ipsam: & sic est magis solutionis susceptiuum. Veruntamen si calcinaueris corpus grossum, quod etiam dissolutiuum est, pone ad partē, & quod remanet in filtro, accipias cautē ipsū ne perdat in fumum, & pereat magisteriū. Itcirco cùm istud graue sit perficere & difficile, expedit corpora grossa soluere per aquam solū, id est per arg. vii. sine calcinatione, quoniam istud est securius, licet in operatione sit tardius. Esto ergo longanimis, & non festinanter extrahas tincturam, nec festinanter aut velociter quæras perficere, quia primus error in hac arte est festinatio, quia comburit omnia, & ad remotū perducit. Nam ignem si multum feceris in principio mitionis eius, eueniet in tincturis detrimentum, quoniam comburuntur medicinae per nimias caliditates. Vnde versus.

Dissipa rem captam prius per partem satis aptam.

Leuiter extractam, sic massam contere factam:

Hec non festinē, sed tempore ordine sine,

Albumen urinae disponit membra ruinae.

Patienter igitur sustine, contere, & coque, reuera, & non tædeat te hoc ipsum reiterare: quia quæ imbibuntur, per aquam mollificantur. Et quanto magis teres, tanto magis mollificas, & quanto magis mollificas, tãto magis partes grossas subtilias, donec vniantur, & ab inuicem non diuidantur: quoniam spiritus cum corpore tunc inspissantur, & omnia quæ impastantur, dissoluuntur: & in pastato sit cum nimia trituratione & assatione. Nam per contritionem & incerationem, ac assationem diuiduntur partes ligatae viscositate aquæ, quæ viscositas est in corporibus. Corpora verò soluta ad naturam spiritus sunt redacta, & nunquam separantur, sicut nec aqua mista, aquæ: quippe quia natura laxatur, quoniam sponfus cum sponfa copulatur. Quæ verò non dissoluuntur, non habent partes subtiles, nisi mollifices: ideo carissime indiges, quòd in dissolutione lapidis labores, scilicet partes suas puriores disgregas ab ipsis, vt grauioribus partibus abiectis, opus cum leuioribus perficiatur.

De inhumatione lapidis.

Cap. IIII.

Lapide autem dissoluto, accipe totum & pone super calorem temperatū, vt putrefiat, & digeratur melius, videlicet per mensem philosophorum, id est per triginta dies: quoniam adustio in animalibus per inhumationem tollitur, & decoctionem. Decoquas ergo completē vt ebulliant omnia simul leui igne, & in suam materiā primam redeant, & sint arg. vii. Hoc autem habito, soluitur illa auctoritas Arist. 4. Meteor. Sciant artifices Alchymistæ, species rerum transmutari non posse. Quod quidem verum est, nisi prius, vt subditur, in suam primā reducantur materiā. Tunc autē in aliam formam quā prius erant, bene permutantur. non quidem species, sed indiuidua specierum permutantur: quoniam sunt corruptibilia ipsa, & actionibus sensibilibus subiecta. materia nãq; nullo modo potest ita destrui, quin semper maneat sub aliqua forma: vnde soluta prima corporis forma in mercurio immediatē introducitur noua forma, corrupta ipsorū forma: quæ quidem forma est in colore nigra, in odore foetida, & in tactu subtilis, & discōtinuata: & hoc est est signum perfectæ dissolutionis corporum: quia calor agens in humido primo generat nigredinem, quæ quidem nigredo est caput corui, sed est principium operis nostri, quod est dissoluere lapidem nostrum in mercurium, vel in aquam mercurialem. Mòdò habes primum regimen operis.

De recapitulatione primi regiminis. Cap. V.

Modò dicam breuiter totum dissolutionis modum. Sublima ergo primo mercuriũ, & deinde soluas ipsum: hinc incorpora ipsum cū terra lota, et igne, & pariter decoque, quousque redeant ad suam primam materiam. Et hoc ideo fit, vt habeamus sulfur & mercuriũ de illa materia, de qua aurũ & argentum efficiebantur subtus terram: quia si verum sulfur fuerit, & arg. viu. bene possumus ex ipsis aurum & argentum facere. Hoc autem magisteriũ nõ est nisi pro diuitibus, & pro mundi altioribus. Et qui habet ipsum, habet thesaurum sempiternum. In ipso ergo tria sunt inquirendã, puta subtile ingenium artificis, opera manuum, & arbitrium. Quod quidem requirit diuitias, sapientiam, & libros.

De secundo regimine, quod est abluere. Cap. VI.

Secundum autem lapidis regimen est abluere nigrum corruptum, & scetidum, vt sit valde lucidum, clarum, & à sordibus vacuum. Quod quidem fieri nullatenus conuenit sine elementorum diuisione, & aquarum distillatione, & lapidis dissolutione: quia elementorum duo sunt lapidea, & duo aquatica. Lapidea autem sunt ignis & terra, quia sunt sicca. Aquatica verò sunt aer, & aqua, quia sunt humida. Ignis ergo comedit illud quod in exterioribus existit, quoniam comedit, & vastat, & deuastat sordes aquarum per distillationem, & subtiliat eas per aeris leuificationem: comminuit etiam grossitudinem lapidis per calcinationem, & deuorat eorum sulfureitatis falsedinem: & ideo lapis noster in quatuor elementa diuiditur, vt magis subtilietur, & vt magis à sordibus depuretur, & postea firmiter coniungatur. Sed nunquam fuit aliquid natũ vel crescens, nec animatum, nisi post putrefactionem: ideo putrescunt, vt magis digesta melius separentur: Quippe quia si putrefactũ non fuerit, fundi non poterit, nec soluetur: & si solutum non fuerit, ad nihilum redigetur.

De diuisione lapidis per quatuor elementa. Cap. VII.

Accipe ergo lapidem sic corruptum, & diuide ipsum per quatuor elementa per distillationem: primò per leuem ignem æqualiter continuatum, & recipe suam aquam: deinde paulatim vigora ignem donec receperit aerem igne mistum: quod verò remanet in fundo combustum, est terra nigra, & sicca. Et scito quòd distillatio aquæ habet fieri balneo mediante, eo quòd subtiliores lapidis partes sine calore ad naturam simplicis aqueitatis approximantes per eam distillabuntur. Aer verò & ignis per cineres distillantur: eo quòd per ipsos, cùm ignitionem sustineant, contingit calores & grossiores terreas partes sursum eleuari. Subtilior ergo separatio per aquam, cum non sustineat ignitionem, quàm per cineres, elicitur. Isto ergo modo diuides quatuor elementa, eo quod oportet extrahi aquam ex sua substantia humida, & non ex alia, quòd in eis est maior tinctura. De terra verò non cures cuius sit substantiæ, dum tamen fuerit alba & fixa substantia. Terra desiccatur & figitur, aqua verò mundificatur & abluunt: aer verò & ignis tingunt, & fluere faciunt. Ideo oportet quòd sit aqua multa, & aer multus: quoniam multitudo tincturæ tanta erit, quanta multitudo aeris erit. Studeas ergo carissime in omnibus operibus tuis mercurium superare in commistione, vt satis habeas de aere: quoniã si per ipsum solum perficere poteris, preciosissimæ perfectionis naturæ vincens indagator eris. Veruntamen firmiter teneas, quòd omnium capitulorum huius præciosissimæ artis non excedit precium ipsarum medicinarum expensione quinquaginta argen-

genteos ex prima operatione computādo. Oportet tamen ipsam medicinam diutius assari super ignem, & nutriri sicut nutritur puer in vberibus.

De ablutione aque. Cap. VIII.

Cum autem habueris elemēta, vt dictum est, diuisa, abluere ea, scilicet aquā & aerem septies distillando: ignem verò & terram fortiter calcinando. Aquam tamen & aerem separatim distilles, quoniam aer est melior quam aqua: licet ipsa aqua abluat, & dealbet terram, faciatq; matrimonium tincturarum: sed aer tingit terram, & infundit animam, & facit eam sensibilem. Vnde oportet quòd aer & aqua sint à sordibus mundata, & ab aduisione tuta, donec sumatur eorum tinctura: quoniam si comburantur, effectu priuantur, nisi postea in fimo coquantur. Iccirco inhumatio in fimo interposita inter distillationes multum iuuat, vt ad perfectę ablutionis signum melius deueniatur. Quod quidem signum est splendor & crystallina serenitas absq; fæcibus, nisi forte albis. Fæces verò aquæ, quas facies in omni ablutione, id est distillatione vice post vicem ad partē separa, & repone in terra nigra superius collecta. Aquā verò septies distillatam serua ad partem: quoniam ipsa est mercurius philosophorum solutius, faciēs matrimonium, & aqua vitæ abluens lotonem. Et sicut fecisti de alba aqua, ita facies de rubea: quoniam vnum & eundem modū habent ablutionis, & consimilem effectum, nisi quòd aqua alba est ad albificandum, & aqua rubea ad rubificandum. Non ergo misceas vnam cum alia, quoniam errabis si secus feceris.

De ablutione aeris. Cap. IX.

Ahinc autē diuide aerem ab igne per distillationem, quoniam quod distillatum est, est aer purissimus: quod verò remanet in fundo est ignis siccus. Considera ergo quæ dixi, vt opereris lapidem humidum, & aquā, & terram solū. & vt vtaris lapide sicco ad ignem, & aerem tantū. Aer sanē est oleum, & tinctura, & aurum, & anima philosophorum, & vnguentum quo totum perficitur magisteriū. Intellige ergo quòd ignis cum aere distillatur, quia conueniunt in caliditate, & non cum aqua, eo quòd aqua refugit ignem, quia contrariantur ad inuicem. Aer ergo distillatur cum igne, quia ipse est aqua tincta, & eius tinctura est ignis: quoniam ignis corpus est, & aer spiritus ignē deferens. Si ergo lapidem miscueris cum igne, statim erit rubeus, & semper diligenter se. Quodcūque ergo volueris rubificare, rubifica cum igne lapidis, & erit rubeum semper.

Quomodo ab omni re extrahitur oleum. Cap. X.

Pone ergo super substantiam corporis, cuius oleum extrahere volueris, purissimi mercurij tantum, quod superueniat quatuor digitis vel plus, quod melius est: deinde accende sub eo ignem lentum donec videris eius oleū, id est aerem paulatim ascendere, seu eleuari super mercurium, collige eū caute & serua seorsum. Si ergo minuatur mercurius, adde alium mercuriū mundum, & calidum, & repone ad coquendum, continue hoc facias, donec sumas eius oleum, & nihil remaneat insolutum. Distilla ergo totum per alembicū septies, quia ablutio eiusdem est eadem sicut ablutio aquæ. Quod quidem inhumanado & distillando humiditatem debet fieri, quousque deuenierit ad crystallinam serenitatem absq; fæcibus, nisi forte album, cuius signa sunt gutta spissior abscolor, intensior, & leuitas aerea: ita quod si ipsum prædictæ aquæ miscueris, natabit superius. Aerem verò sic ablutum serua seorsum, quoniam est oleum, tinctura, & aurum; anima & vnguentum philosophorum, quod colorat, & tingit, & figit, & fluere facit. Tingit omnem laminam in eo ter extinctam in aurum vel argentum, secundum quod ipsum vel album erit, vel rubeū;

Non ergo misceas oleum auri cum oleo argenti, nec è conuerso: quoniam oleum albi est ad albificandum, rubeum ad rubificandum. Iccirco si illorum corporum oleum multum fuerit, multa erit tinctura: quoniam multitudo tincture tanta erit, quanta fuerit olei multitudo.

Que differentia est inter aquam et oleum. Cap. XI.

Differentia est inter tincturam aquæ & olei: quia aqua abluat tantum & mundat, oleum verò tingit & colorat. Exemplum autem huius est, quia si panus mergat in aqua, mundatur ab ea: & quando deficcata panus, mundatur ab ea, & recedit aqua, & permanet in statu & in colore suo, in quo prius erat: nisi quia est magis mundus. E contra est in oleo, quia si tingatur pannus in eo, non separatur ab eo per calorem ignis, vel aereum, nisi ex toto id destruat: nec poterit separari oleum ab ipso panno, nisi per abluitionem, & ignis deficcationem: aqua autem est spiritus extrahens hanc animam à corporibus. Cum verò extrahitur anima ab ipsis corporibus, remanet in ipso spiritu, quia spiritus locus est eius. Anima ergo est tinctura soluta in ipso spiritu deportata, sicut deportatur tinctura tinctorum per aquam super pannum: deinde recedit aqua per deficcationem, & remanet tinctura in panno fixa propter oleoginositatem. Sic ergo est de aqua, spiritus est in quo portatur tinctura aeris, quæ cum reducitur super terram albam foliatam, statim siccat aqua spiritualis, & remanet in corpore anima, quæ est tinctura aeris. Spiritus igitur retinet animam, sicut anima retinet corpus: quoniam anima non moratur in corpore nisi mediante spiritu. Cui verò coniunguntur, nunquam separantur, quia spiritus retinet animam, sicut anima retinet terram. Vnde præcepit Hermes animas venari in lapidibus. est enim mansio earum in ipsis. Non ergo sis in venando piger vel lentus, præcauens ne fugiant à te. Si autem fugiant, non accipias eas cum falcone. Sunt autem retentiuæ fugitiuorum. Cum eis ergo est coagulatio nostra: quoniam retinet fugientem. Seminate ergo animam in terram albam foliatam, quoniam ipsa retinet eam. Quoniam cum ascenderit à terra in cælum, iterumque descenderit in terram, recipiet vim inferiorum & superiorum, non tamen commisceas oleum auri cum oleo argenti, nec è conuerso.

De ablutione ignis et terre. Cap. XII.

Olei verò faeces quas fecerit collige omni vice, & reponere cum igne, quoniam sunt ignis, ac nigredinem tenentes ad rubedinem, quas oportet cum aqua prima terere, & sruuiter comburere, donec fiat puluis omnino priuatus ab aeris humiditate. Sic enim oportet faeces etiam aquæ cum terra coniungere, igne accenso fortiter calcinare, quousque sit sub alba humiditate vacua. Calcina ergo ignem cum igne, & terram cum terra, quousque fiat munda, & nigredine priuata. Quod autem ascenderit ab igne illud est oleum rubeum: quod verò à terra, est album preciosum: quippe quia oleum quod tardius à corporibus separatur, preciosius habetur. Consequere ergo omnia tempore suo partem à parte, & serua singulariter vnumquodque eorum.

De recapitulatione secundæ regiminis. Cap. XIII.

Oportet ergo te secundum Platonem pro posse tuo separationem elementorum exercere, aquam & aerem abluere per distillationem, & terram comburere per calcinationem, quousque non remaneat aliquid in corpore de anima, nisi quod non sentiat in operatione: cuius signum erit, cum nihil à corpore euaporabitur. Si de eo parum laminæ ignitæ fuerit superpositum tunc sanè erit appropriatum. Nomine spiritus, subtile, purum, & appropriatum: nomi-

nomine anima, tingens lucidum & appropriatum, nomine corpus subalbum, & siccū: quippe in nulla nostra operatione est necessaria aqua, nisi candida: nec oleum nisi album vel subcitrinum: nec ignis nisi rubeus, nec terra nisi pallida sit, vel subalba. Si autem ita præparaueris elementa, erit terra habilis ad soluedum, aqua efficax ad digerendum. Et oleum in quo portatur ignis superabundans ad tingendum. Si verò elementa talia non habueris, est signum erroris. Ergo corrige errorem tuum, quia propinquior est operatio, præparatio in eo quam in opere nouo incipere. Elementa ergo abluta in vase sigillato singulariter referua, & maximè oleum, quia consumit ipsum aer propter naturę suę vicinitatem: & scribe super totum, sic quòd recorderis virtutes, nomina, & colores: ne vnum pro alio acceperis cum operatus fueris, & corrumpatur opus. Et quidem hæc sufficiant ad completam abluitionem elementorum.

De tertio regimine, quod est reducere. Cap. XIII

Tertium regimen lapidis est reducere aquam humidam super terram siccā vt recuperet perditam humiditatem: sed cum terra sit ex duobus corporibus, & duo elementa sint sicca, dura, & lapidea, ignis supple, & terra in siccitate concordant, insimul sunt præparanda, quoniam vnā habent præparationem. Coniunge ergo grossitiem ignis cum terra post aeris abstractionem, & præpara insimul propter temporis abbreviationem: & etiam vt bona sit eorum commistio, & vt non confundatur præparatio, & vnus alium bene tingat, & ne vrantur super ignis pugnam: vnde præparare eos insimul est magis saluū magisq; propinquum: eorum autem præparatio est, vt eorum maiorem reciperent humiditatem. Corpus namq; calcinatum, est discontinuatum, eo quòd ab aqueo est omnino priuatum. Vnde cum nudum sit & vacuum, & multū sitiens ebibit suum humidum aqueum.

De modo reducendi aquam super terram. Cap. XV.

Infunde ergo primò aquā per vices cōterēdo, & post leuiter calcinādo, quò vsque ipsa terra biberit de sua aqua quinquagesimam partem sui: sciēs quòd oportet primò terram nutriri modica aqua, & post maiori, sicut est videndū in infantis educatione. Iccirco multum contere terram, paulatim imbibe cum aqua de octo in octo dies, decoque in fimo, & postea mediocriter calcina in igne, & non tēdeat te hoc multoties iterare: quoniam terra fructum non gerit absque frequentī irrigatione: & si triturationi non fuerit bona, donec aqua fiat vnum cum terra, corpus nihil proficit. Non ergo suspendas manum à tribulatione triturationis, vel à trituratione & assatione, donec aqua fiat sicca, & desiccata à terra alba: quoniam exiccatio cum forti trituratione & assatione, terram facit albam. Caueas tamen ne imbibas terræ, nisi paulatim, & paulatim cum longa trituratione, supple post exiccationem terræ: deinde est pondus in hoc vbiq; notandum, ne nimia siccitas aut superfluus humor administrando corrumpant: vt videlicet tantum assando decoquas, quantum dissolutio adiecit, & imbibendo dissoluas, quantum assando deficit. Ideo omni vice post calcinationē terrę superfunde aquam temperata: neque multum videlicet, neq; parū: quia si multum fuerit, fiet pelagus conturbationis: si verò parum comburetur in fauillam: quare suauiter & non festinanter de octo in octo diebus terram irrigabis. Decoques in fimo, & calcinabis donec de aqua biberit quinquagesimam partem sui. Et nota quòd post imbibitionem debet inhumari per septem dies. Itera ergo opus multis vicibus, quanquam sit longum, quoniam non videbis tincturam, neque proficuum perfectum, donec sit completum. Studeas ergo cū

E

in omni opere fueris, omnia signa quæ in qualibet decoctione apparent in mente tua recordare, & eorum causas inuestigare. Tres quippe sunt colores, niger albus & citrinus. Cùm terra egreditur, nigredo imperfecta est, & nigra cõpleta. Qualibet igitur vice paulatim, & paulatim vigora igne in calcinatione, quo vsque terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam sicut calor agens in humido præstat nigredinem, ita agens in sicco generat albedinem. Iccirco si terra non fuerit alba, tere eam cum aqua, & postea calcina iterato, quoniam azot & ignis latonem abluunt, & obscuritatem ab eo auferunt. Nam præparatio sua semper fit cum aqua: Ideo qualis limpida aqua, talis limpida terra, & quãto magis fuerit abluta terra, tanto magis alba. Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis cum forti contritione, & frequenti affatione aqueitatis mercurij maior deletur pars, scilicet aqueitatis, cuius residuum per sublimationis reiteratione similiter remouetur.

De modo sublimandi & albificandi terram ex recapitulatione totius magisterij.

Cap. XVI.

Cum autem terra exhauserit de aqua quinquagesimam sui partem, citò illam sublima fortiori igne quo poteris, donec ascendat sursum ad modum albisimi pulueris. Cùm autem videris terram sicut nix albisimam, & quasi puluerem mortuum alutel spondilibus, & ad latera adhærere, tunc super eum reitera sublimationem sine facibus inferius remanentibus: quoniam adhæreret pars illius fixa, & fixaretur cum facibus, & nunquam per aliquod ingeniorum genus posset separari ab eis. Puluis autem ascendens a facibus superius est cinis à cinere, & à terra extractus, sublimatus, honoratus. Quod verò remanet inferius est cinis cinerum, cinis inferior, vituperatus, damnatus, sæx, & sicut scoria. Fac ergo agnitionem inter clarum & limpida eius: quoniam cùm albisimum vt nix ascenderit, completum erit. Colliges ergo eum cautè ne euolet in fumum, quoniam ipsum est quæsitum bonum. Terra alba foliata congelans cõgelandum, & mundificans arsenicum. Et sulfur album quod Arist. dicit, quòd est res optima, quam recipere possunt alchymistæ, vt de ea faciant argentum. Operare ergo cum ea ad Lunam, quoniam est completum: & hoc quidem modo perficietur sulfur album non vrens.

Quomodo sulfur album fit rubeum. Cap. XVII.

Igitur si ad aurum volueris sulfur rubeum, dissolue sulfur album superius collectum in aquam rubeam per contritionem & imbibitionem, & bonam decoctionem, dissolutum congela in lapidem coagulatum. Dissolue iterum in aqua rubea, dissolue & sublima totum per ignem fortissimum. Modus nanque artificis opus deaurat, dirigit, & coaptat quodcunq; in similitudinem pulueris. Ascendens sursum est sulfur albisimum: quod verò remanet in fundo deorsum est sulfur rubeum tinctum vt scarlata. Et istud est secundum Arist. sulfur optimum non vrens, rubeum ac clarum, vt ex eo faciunt Alchymistæ aurum: hoc autem arg. viu. conuertet per artificium secundum Arist. in verissimum aurum. Ex his igitur manifestè relucet philosophos verum dixisse, quòd stultis videtur impossibile, scilicet quòd vnus est lapis, medicina vna, dispositio vna, opus vnũ, ac vas vnum: ad album sulfur, & rubeum simul & semel faciendum. Videntes ergo omnes huius artis inuestigatores dictam albedinem in vase apparentem mirati sunt stare rubedinem in illa albedine occultatam: & tunc non oportet illam rubedinem extrahere, verum decoquere quovsque totum fiat rubeum. Sic ego de mane, quando video quòd vrina mea est alba indigesta, statim cognosco quòd parum dormiui, & repono me in lecto, somno verò recepto vrina citrinatur:

natur: quia citrinatio non est nisi completa digestio: Hæc verò est verissima cõpositio albi & rubei sulfuris non vrentis, quo per regimen quartum completur Elixir perfectum ad omne diminutum perficiendum in Solificum & Lunificum cum verum.

De recapitulatione tertij regiminis cum sublimatur terra. Cap. XVIII.

Nillus debet sublimare terram ad opera sophisticorum, sed debet sublimare ad Elixir nostrum perfectum: & illa quæ sublimantur duobus modis sublimantur, aut per se, quia spiritus sunt, aut cum alijs, quia se incorporant cum spiritibus: Mercurius enim cum sit spiritus, sublimatur per se: terra verò nostra cum sit calx, non sublimatur nisi quia se incorporat cum mercurio. Conuerte ergo calcem & imbibe eam mercurio, & decoque donec fiat corpus vnum, & non tædeat te hoc ipsum multoties iterare, quia corpus nisi cum mercurio sit incorporatum, non ascendet sursum. Ideo necesse est, vt in quantum poteris naturam suam subtilis, & cum mercurio fortiter pistes, quousque fiat vnum: quia sublimationem non facimus, nisi vt reducantur corpora ad subtilem materiam, scilicet vt sint spiritus: & quòd corpus sit leue ad redigendum in omnes res siue in Solem, siue in Lunam: & hanc sublimationem facimus, vt corpora redigamus in suam primam materiam, scilicet in Mercurium & sulfur. Facimus ergo hanc sublimationem tribus de causis: vna est, quia corpus sit spiritus de subtili materia & natura: secunda est, quòd mercurius se bene incorporet cum calce: tertia est, quòd totum sumat colorem album & rubeum. Idcirco quando calx sublimatur ad Lunam debet esse alba, & mercurius similiter albus: & calx quando sublimatur ad Solem debet esse rubea, & mercurius similiter rubeus, igne calefactus: & debet esse puluis incineratus: quia non bene operatur aliquis ad Solem, nec ad Lunam, nisi tali modo. Et cum mercurio quem sublimas ad Lunam non commisceas vllam rem, quia Solis calor non intrat ad Lunam, nec de Luna ad Solem. Non mittas ergo mercurium rubeum ad album, nec album ad rubeum: sed pone vnamquamque speciem cum sua specie, & pone ad ignem accensum, & sublimat totum, & non misceas illud quod remanet deorsum cum illo, quod ascendit sursum, sed pone vnumquodque ad partem: quoniam quod in fundo remanet reiterabis ad sublimandum per mercurij incorporamentum, donec ascenderit totum: alioquin non ponas ipsum in magisterium. Alembicum, in quo sublimas mercurium, sit vitreum, & cucurbita terrea vitreata, cuius os fundi sit amplum quòd possit mercurius ascendere liberius. Alembicum verò cum cucurbita debet iungi, ita quòd mercurius non possit exire, quia non sublimatur mercurius, nisi per fumositatem aeris. Ideo si locum inuenire aptum, euolaret in fumum, & deperiret magisterium. Vide ergo quod diximus. vide quoniam omnia verba necessaria sunt, & laude digna. Hæc ergo sufficiant ad complementum sulfuris albi & rubei.

De quarto regimine quod est figere, et fermentum aliud fixum est necessarium ad figendum. Cap. XIX.

Quartum verò lapidis regimen est figere album sulfur & rubeum supra corpus fixum, scilicet, vt sulfur album figatur super argentum: sulfur verò rubeum figatur super aurum: quia secundum Pithagoram qui arg. viu. a corporibus extractum non coagulat in sulfur album, patiens ignem, nullam viam exigit ad albedinem. Qui verò dictum arg. viu. non coagulat in sulfur rubeum patiens ignem, nullam viam exigit ad rubedinem. Non ergo fatiges corpus tantum

in huiusmodi rebus altis, ad quas peruenire non potes, vbi ista facere & ignoras, quoniã in deuo erras. Prudenter ergo & non casualiter operare: quoniã sine fermento nec exibat Sol, nec Luna, sed aliud quod nõ permanet in essentia, in cura nature, nisi occultaueris ipsum in corpore, de quo præparasti ab initio, sci licet Solem & Lunam. Coniunge ergo ipsum cum eo, vt generet sibi similem, & fiat Elixir, id quod componis. Cũ autem coniunctum fuerit cum suo corpore non desinit in aliud agere, quovsq; conuertat totum. Itcirco quãdo vis fermentare, misce sulfur cum corpore, vt totum sit fermentum: quoniã fermentum rediget sulfur nostrũ ad suam naturã, colorem & saporẽ per omnẽ modũ. Quare fermentum ad album, erit album: & ad rubeum, fermentũ erit rubeum: quod patet: quia si posueris fermentũ argenti cum sulfure auri, rediget ad suam naturam, sed non ad suum colorẽ. Similiter si posueris fermentũ auri cum sulfure argenti conuertet ipsum non ad suam naturam, sed ad suũ colorẽ, & ecõuerso. Non ergo misceas fermentum vnus sulfuris cum sulfure alterius: quoniam fermentum auri aurum est, argenti verò argentum. Et nota quod non sunt alia fermenta super terram: quia nunquam figit, quod nunquam fixum est, nec fuit

Quod pondus fermenti debet excedere pondus sulfuris, vel esse æquale. Cap. XX.

Itcirco in omni fermento debet notari pondus vtriusque, vt summa volatilis sulfuris non superet summã sui corporis: alioquin ligamentum sponfalitij uerteretur in spiritus fugam, non fixi. Vnde dicit Plato, Si purum sulfur proijciatur supra multitudinem corporis, ita vt super habeat potentiam, conuertit ipsum cito in puluerem, cuius color erit sicut corporis, super quod proijcitur spiritus, scilicet auri vel argenti. Dicam ergo inferius pondera omnium, sed quia sulfura non possunt ingredi corpora, nisi mediante aqua, cum aqua faciat medium inter sulfur & fermentum in omni dispositione: primò pones, vt dicit Auic. terram, quoniã ipsa est iuxta fermentũ: secundò pones aquam, quoniã ipsa est iuxta terram: tertio pones aerem, quoniam est iuxta aquam: quarto pones ignem, quoniam est iuxta aerem. Veruntamen non ponas ignem in Elixir ad album, quoniam Elixir ad album tribus completur elementis, in quibus nõ est ignis: rubeum verò omnibus quatuor utitur rotis. Aperi ergo, & claudere, solve & noda, ablue & desicca. Quoniam aqua est medium coniungendi tincturas illorum, scilicet olei, aeris, & ignis. Et dico ego nunc verbum philosophicũ, Si prius mittas oleum, mortifica tamen in terra, quoniam aqua intraret: si autẽ posueris aquam, postea oleum stabit super aquam: si verò posueris aquam, & postea terram, erit aqua ponderosior quàm terra. Fige ergo aquam cum terra vt ei adhæreat. Si vnum de quatuor occidisti, omnes sunt mortui. Si vnus habeat de anima plus quàm alius, nil valet. Appropria ergo fermentũ quod est anima ante fermentationem, vt sit puluis calcinatus, solutus, & induratus: quoniam si bene non præparas fermentum, nil valet tuum magisterium.

Quæ sunt utilitates mugisteriorum. Cap. XXI.

Sin non diuidis lapidem per quatuor elementa, non potest coniungi cũ corpore. Et si non misceas de ipso corpore cum eo, super quod vis facere projectionem in Elixir, non colorabitur corpus, super quod debet proijci, sicut decet. & si non sublimas totum, quod mittis in Elixir, erit aurũ & argentũ actũ: & si non præparas corpus tuum, non sustinebit ignem: & si non caueas tibi in inducendo & mollificando, non erit habile aurum & argentum ad ope-

randum. Iccirco calx quæ mittitur in Elixir erit sublimanda, vt sit omnino simplex & viua. Cùm autem vis facere proiectionem de Elixir, facias calcem de illa materia cuius fuerit corpus, super quod projicere volueris, & mitte ibi fermentum, sicut supra dixi: si est aurum de auro, si argentum de argento, quoniã spõsalitium non est aliud, nisi quod coniungas fermentum cum corpore, quod ego dico. hi sunt sulfur album & rubeum, de quibus dictum est, scilicet super quod vis projicere Elixir. Et nota quod Elixires sunt pulueres simplices, quæ debent fieri de lapide, & corpore: & fermentum quod misces in Elixir debet esse puluis, bis vel ter sublimatus. Nam quoties sublimabis aliquod corpus cum commistione sublimati spiritus, toties lucraberis in proiectione mille partes. In quanto ergo alleuias corpus tuum, in tanto habebis melius, vt possis projicere vnum pondus supra centum: & centum super mille: & mille super decem milia: & decem milia super centum milia: & mille milia super decem numeros, & sic in infinitum.

Quomodo debemus seruare quantitatem uniuersusque. Cap. XXII

CVm volueris lapidem nostrum præparare, scias quantum est de ipso de aqua, de aere, de igne, & de terra. Cùm fuerit calcinatus, erit in eo calor maior, siccitas maior, frigiditas minor, humiditas minor. Cùm fuerit præparatus humiditas minor, erit in eo calor maior, siccitas minor, frigiditas minor. Cùm volueris ipsum conuertere, scias quantum amiserit de sua prima natura in omni regione, quoniã si nesciueris, nil valet opus. Iccirco quando reuoluitur, redigitur in frigiditate minori, humiditate minori, caliditate minori, siccitate minori. Cùm verò abluatur, redigitur in humiditate maiori, frigiditate minori, caliditate maiori, & siccitate maiori. Cùm verò reducitur, in siccitate maiori, & calore minori, frigiditate maiori, & humiditate minori. Cùm figitur, redigitur in calore maiori, humiditate minori, frigiditate minori, siccitate maiori: quippe quia in fixatione lapidis apponimus sibi mercurium calidum, & humidum præparatum ultra illud, quod habuerit naturaliter ante suam solutionem. Intellige hanc reuersionem, solutionem, vel lapidis differentiam, de differentia in differentiam, & cur hæc, & quomodo. Omne quod mutatur, aut mutatur in melius, aut in peius; aut in simile sibi. Si mutatur in simile sibi, nullum est lucrum: si mutatur in peius; tunc est damnum: si in melius, tunc est commodum. Conuerte ergo lapidem de bono in melius, & erit Elixir completum.

Quomodo elementa sunt corrigenda, & quomodo acquiritur fusio medicinae non fundentis. Cap. XXIII

IN conjunctione lapidis attende tres colores principales, primò nigrum, postea album, deinde rubeum. Obserua igitur diligenter ne corpus tuum rubeat ante nigredinem, & pereat tinctura per combustionem. Si verò rubuerit ante nigredinem, corrige errorem, decoquens omnia simul in aqua alba, donec conuersa fuerit in nigredinem: sic etiam facies si rubuerit ante albedinem. Non ergo negligas inhumationis decoctionem, quoniã tollit combustionem, & perditam restaurat humiditatem. Si verò medicina non commiscetur, corrige per dissolutionem eius quod ingreditur, & per commistionem ambarum solutionum facit ingressum omne, quod illi pro minimo coniungitur. Hæc autem solutio non per aquam, aut in aquam vulgarem completur, sed in aquam mercurialem, & completur similiter per solutionem. Fusio facilis in rebus non fusibilibus, vt apertius ingrediantur, & alterentur cum complemento. Vnde medicinam calcinamus; vt citius soluat: & eam soluiamus, & vt melius mundetur figura, & fundatur: ac vt ab ea suscipiant corpora meliorem impressionem, aut ingressum, & facile fusionem dare materiei cum multiplici reiteratione solutionis spirituum non inflammabilium super illa, videlicet aeris & aquarum mercuriorum non fixorum: aut cum multiplici

reiteratione solutionis medicinae non fundentis, Est tamen bona cautela ad fusionem praestandam medicinae non fundentis, vt soluatur & corpus fermenti, supple albi vel rubei: de cuius intentione sit per eam mutari, & alterari: & etiam soluatur medicina, idest Elixir: imò terra alba, supple, vel rubea: de cuius intentione sit ingredi cum alteratione. Non fiet tamen omnium istarum partium solutio, sed quarundam, quoniam solutio earum non est aliud, nisi quòd in humidum reuertuntur, & sulfuris falsedines auferuntur. De hinc illud corpus, & non aliud corpus imbibatur vice post vicem, donec fundatur citissimè super laminam ignitam: quoniam ex his artificiorum ingenijs necesse est medicinam & commisceri, & fundi, ac etiam ingredi perfecte cum alterationis complemento. Si autem metallum quod conuertere debes per medicinam non fuerit sufficiens coloris, addatur plus de medicina ipsa: si verò de colore nimis habuerit, scilicet in sole, quia Luna non potest esse nimis alba, ponatur minus de medicina, & plus de metallo conuertèdo. Si autè medicina non remaserit bene, quod est ex defectu fixationis, succurre per reiterationem solutionis & congelationis, atque per multiplicem non fixae partis solutionem super partem fixam, donec tamen ex ignis asperitate quiescat, & non fugiat ab igne aspero. Si autem non fundatur grauius, quod est ex defectu cerationis, succurre ei cū oleo, idest aere guttando guttam ad guttam super ignem leuem, donec fundatur vt cera: quoniam quando inceras, misces de re calida & humida magis, quam de frigida & sicca. Et quando figis, misces magis de re frigida & sicca, quam de calida & humida. Ergo intellige quae dico, quoniam huius operis perfectio est, naturæ per mutatio.

De ponderibus obseruandis in fixatione.

Cap. XXIII.

OMnia sub termino diffinito & dispositione certa consistunt: lecirco vni cuique pondus, & omnis mensurae pondus in omni opere opus est. Cuius igitur tibi in comissione Elixiris, & operare tibi sapienter, vt scias quantum debes tibi apponere de aqua, de aere, de terra, & de igne: alioquin si secus feceris, opus non valebit: quia si ponis de terra magis vel minus quam opus fuerit, vel quam requiritur in Elixir: quòd si magis poneretur, mortificaret animam, quòd si minus poneretur, faceres eas humidam nimis, & non figeretur. Similiter in aqua, quia si amplius poneretur, vel minus, faceret simile damnū: si plus esset, faceret humidum & male: si minus, faceret siccū & durum: De aere si plus esset, vel minus, simile damnū: si plus esset coloraret nimis: si minus esset, non haberet colorem. Ignis etiam lapidis simile damnū faceret, quia si plus esset, combureret: si minus & parum esset, non siccaret totam humiditatem, quam debet deficcare, nec calefaceret: tamen ad album non ponas ignem, sed loquor de omnibus Elixiris: lecirco pondus ubique notandum est, ne nimia siccitate, aut humorum superfluitate, magisterium corrumpatur. Quare fermentum iuxta adaequationis incrementum est semper apponendū: nam nulla erroris offensa nocebit, si ad illud pondus semper recurreris. Quicquid igitur in Elixir est grauius & stabilius, per ipsius ponderositatem sibi nomen terrae usurpat. Non minus quoque fermentū, quia cum sulfur coniungitur, terrae nomen assumit. Quae verò sublimantur, & etiam euolant, aquae & aeris sibi nomen apponunt. Cū ergo coniungis talia vt figantur in terra: si ad album est, sit de terra plus quam de aliquo alio elementorum: alioquin terra non figeret spiritum, imò secum euolaret in fumum. Verum illud fit plus secundum rationem iuxta adaequationis mensuram: verbigratia, si est de aere vnum pondus & dimidium, de aqua duo pondera, debent esse tria pondera de terra, minus quarta. Et terrae fermentum

tum sit ter tantum quantum est sulfur album: vt si vnum pondus fuerit de sulfure albo, tria pondera erunt de fermento. Quantum ergo fuerit aer & aqua, tantum debet esse de terra: supple tria pondera de terra minus quarta, de aqua duo, de aere vnum, & dimidium de igne. Dicam ergo breuiter vt intelligas: ad Lunam pone tria pondera de terra, scilicet fermentata minus quarta, duo de aqua, de aere vnum & dimidium, & erit Elixir completum. Ad Solem verò, cum ipse sit calidior, Luna, debent esse duo pondera terræ, tria de aqua, & tot de aere, & vnum pondus & dimidium de igne. Nam pondus ignis mediū est pondus aquæ. Non est in hoc additio nec diminutio, quoniā si sit multa aqua & paruus ignis, extinguitur ignis: & si sit similiter multa terra & paruus ignis. Contra tamē est de aere, quia aer nutrit ignem, sicut aqua nutrit terrā. Nam ignis viuit de aere, & aer de iuuamento aquæ, & aqua de iuuamento terræ. Fige ergo aquam in terram, vt aer possit figi in aquam: quoniam si aquā occidisti, omnes sunt mortui. Veruntamen aqua non figitur sine terra, quia consurgit nullus vnquam sine semine fructus: In quo dum moritur semen, fructum dare fertur: quoniā cū terra sit in se fixa, retinet secum, & figit alia elementa. Aqua verò cum sit humidā & frigida circumdat terram, & constringit, & tenet eam: quoniam frigidum & humidum est siccitatis constrictiuum: veruntamen impressiōem citò recipit, & cito dimittit: sic cum grauius impressiōem recipit, & grauius dimittit. Ideo cum humidum & siccum se inuicem temperauerint, adipiscitur siccum ab humido per partium constrictiōem, vel per continuatiōem, & facilem impressiōem: & acquirit humidum à sicco, vt firmiter teneat impressiōem, & quòd omnem patiatur ignem. vnde propter hoc humidum prohibet siccum a sua separatione. et propter hoc siccum prohibet humidum à sua fluxibilitate. Aer verò circumdat aquam, & clarificat eam, vel rarificat terram, & tingit vel figit ipsam, vt sit apta ad extensiōem, & fusiōem. Ignis autem totum compositum maturat, subtiliat, rubificat, permiscet aerem, & consolidat, ac terræ & aquæ constringit frigiditatem, vt ad incolumis redeant æqualitatem complexionis. Elementa ergo grauiā, vt terra & aqua plus iuuant ad fixationem, & tincturam. Non comedas ergo quòd non bibas, sed comede vnum post aliud secundum rationem: quia caliditas maior facit corpus siccus, quam oportet. Non sis prodigus, non avarus, sed moderata pondera serues secundum æqualem & inæqualem complexionem. Intellige ergo quæ dixi, quia nihil omisi quòd est verum.

De fixatione Elixiris in compositione ad album, et de reductione aquæ. Cap. XXV.

Illumina corpus antequam imponas animam, quia corpus nisi sit ablutum, non retinet spiritum. Sit ergo potus post comestionem, non autem comestio post potum: alioquin facies ventrem humidum, & non recipiet siccitatem: bene ergo fige, bene commisce, & bene tinge, & sic totum habebis magisterium. Icirco ciba tres partes purissimæ Lunæ minutim limatæ cum duplo sui mercurij albi, teredo totū in simul fortiter in mortario porphyretico, donec mercurius imbibat limaturam, & fiat quasi butyrum, ita quòd nihil inueniatur de limatura. Hinc ablue fortiter cum aceto & sale communi præparato, donec acetum inde purum exeat, & clarum: tunc ablue salem cum aqua dulci, & clara, & ad ignem siccata. Abhinc verò adde prædicti sulfuris sublimati, & congelati albi partem vnā, conterendo in simul totum, donec redeat quasi corpus vnum: Deinde incera ipsum cum vna parte ipsius, scilicet suæ aquæ, & mitte ad sublimandum, vigorando semper ignem, paulatim, & pau-

latim, donec sublimetur quicquid fuerit ex eo volatile, deinde infrigidatū extrahere, & quod ad latera vasis superuolatū fuerit cum aliqua parte suæ aquæ reducere super facies suas terendo, imbibendo, & affando, donec fiat sicut pasta, & remitte ad sublimandum: ita continue reitera contritionem, & imbibitionem, affationem, & sublimationem: vigorando semper ignem, donec figatur terra cum duplo sui de aqua, & nihil penitus sublimetur ab ipsa, & reducas semper quod superius ascendit super illud, quod inferius remanet fixum, quovsq; totū figatur deorsum. Nam sulfur fixum cum sit coagulatis coagulatium, naturaliter congelat suum mercurium per frequentem sublimationem, vel sublimationis reiterationē super ipsum. Exēplum autē huius est terra & aqua, & cum aqua cōmiscetur cū terra, ipsa terra absorbit aquā sua siccitate, & inspissat eam aquā sua densitate, & eam facit sibi similem sua grossitate: quoniam omne siccum naturaliter appetit suum humidum, & in suis partibus fit continuatim. Vnde oportet experimentatorem istius scientiæ ad plenum cognoscere vires nature & eisdem firmiter adherere: quoniam natura sufficiens est tibi vel sibi, & similiter in omni quo indiget eadem sui perfectione. Ipsa siquidē cum sit sagax, est sollicita in creatione sui corporis, cuius sollicitudinis non est finis. Sufficit ergo vobis carissimis naturā sapienter disponere extrinsecus: quoniā ipsa sufficēter intrinsecus disponet ad sui operationem. Motus siquidem ipsius sint adherentes sibi viæ vni modo meliori & certiori qui possit excogitari, vt patet ex creatione cuiuslibet generati. Idcirco tardamentum & præparamentum debent esse in magistris philosophorum, & oparantium: quia natura motum præterire non poterit, nisi per contrarium impedita fuerit. Certum nanque tempus est, quod ipsa habet ad imprægnandum, pariendum, & nutriendum, ac operandū. vnde cum terram habueris imprægnatam, expecta partum. Cum verò pepererit filium, nutrias eum quovsq; possit tolerare omnem ignem, & tunc poteris facere projectionem de ipso.

De reductione aeris super Elixir ad album.

Cap. XXVI.

Igitur cum aqua fuerit fixata tere, & imbebe eam imbibitione torida cū vna parte aeris sui, & pone ad sublimandum, faciens sub eo ignem primò lentum postea fortiolem, quovsq; per continuam sublimationis reiterationem totum figatur deorsum: tunc per diem ac noctem facies sub eo ignem fortem. Secunda die cum sua nocte fortiorē: tertia die cum sua nocte fortissimum, sicut est ignis fundendi. Sic enim aer figetur cum aqua & terra, quia natura lætatur natura, & natura docet naturam præliari contra ignem per se combustibilem. Nam fugienti obuiante perit fuga, quoniam auis plumata detinetur ab implumata deorsum in terra.

De inceratione Elixiris albi.

Cap. XXVII.

Ahinc ergo extrahere de lamina crystallina, quam in fundo reperies lucidam drachmam, id est tere, & cera inceratione vltima guttando super ipsam guttatim in tenui crucibulo super ignem leuem de suo aere albo iam dicto, donec fundatur sicut cera sine fumo. Tunc proba super laminam ignitam si se resolverit velocissimè, sicut cera cerata est. Si verò non, reduce ipsam ad cerandum guttatim de oleo suo albo, donec fundatur vt cera sine fumo. Et hoc quidem est præceptum omnium philosophorum, vt cum per sublimationes fixaueris mundissimam terram partem: reiteres sublimationem residuæ partis non fixæ super eam fixam, donec ipsa similiter figatur. Hinc tenta su
per

per ignem: si bonam dederit fusionem, tunc sufficienter sublimationem reitera sti: si verò non, reitera super illam vicem nõ fixæ partis sublimationem, donec fundatur citò, sicut cera sine fumo: tunc extrahe, & in frigidari permitte, quoniã est Elixir completũ, impreciable precium conuertens omne corpus diminutũ in infinitum, Solificum & Lunificum verum. Projice ergo vnum pòdus de eo, super mille partes mercurij cum sale & aceto abluti, & fiet pura Luna mellor q̃ de minera. Sic etiam si super imperfectorum corporũ vnũquodque fuerit de eo profectum, in verissimũ transfertur argentum. Modos itaque huius cõpositionis verissimi Elixiris tradidi vobis, cõpleto sermone: ad quam per illos potestis peruenire indubitanter. Solicitè ergo ad hos ingenieris modos regimienis exercere, & eorum virtutem ad vnguem inuenies. Quod quidẽ nec per se, nec fortè vt putas, miraculosè, sed arte perficitur in operatione. Operare ergo quodcunq; volueris, quia vltra consilium istud non possum aliud dare,

De compositione Elixiris rubei. Cap. XXVIII.

Eodem modo fit Elixir rubeũ ad Solem, sicut album ad Lunam. Pro quolibet re alba ponas rubeam, & loco limaturæ Lunæ pone limaturam Solis, & aquam mercurij rubificatam prius cum igne lapidis. Nam in opere lapidis ad rubeum non intrabit nisi rubeum, sicut in opere albo nisi albũ. Solaris nanque medicinæ non vrentis præparatum sit addimentũ rubei sulfuris per modum figentem, & calcinantẽ in triplo fermenti præparati cum affutia industria. Administrare perfectè per modũ solutionis & sublimationis multiplicè, cum reiteratione multa, quovsq; non fixum cum fixo figatur deorsum: quoniam huius solutionis & fixationis modus est per reiterationem partis residuæ non fixæ sublimationis cum fixo ingeniosè coniungendi per minima, quovsq; eleuetur cũ ea, & iterato figetur cum illa, vt stet. Cũ verò tres partes aquæ superbeæ fuerint secum, per hunc modum sublimetur vice post vicẽ cum eo, donec figatur deorsum: & pone ipsam per diem ac noctem in igne tepidissimo, vt melius depuretur & figatur in eo. Hinc extrahe, & cera eum in crucibulo super ignem lentum cum oleo suo rubeo guttando guttatim, donec fundatur, vt cera sine fumo cum eo stans & penetrans profundius, tingens & permanens. Projice ergo vnum pondus de ipso supra mille partes Lunæ, vel mercurij abluti cum sale & aceto, & fiet Sol verissimus in omni examinatione, & melior valde quàm de minera productus, quia aurum & argentũ ipsius Elixiris excedit aurum & argentum minere in omnibus suis proprietatibus. Vnde dicunt philosophi, quod aurum & argentũ eorum non sint aurũ nec argentum, quod est vulgi: quoniam additur eis additio magna in tinctura, & perseverantia in igne, & proprietatibus multarum vtilitatum ad omnem infirmitatem expellendam.

De multiplicatione medicinae. Cap. XXIX.

Siverò medicinas istas, cum fixæ fuerint, & datis oleis suis albis, vel rubeis, donec fluxerint, sicut cera dissolueris in mercurio suo albo vel rubeo, donec fiat aqua clara: & postquam in leui decoctione congelaueris, & cum eorum oleis, & sic super ignem denuo ceraueris, quovsq; fluant, citissimè duplicabitur virtus eorum in projectione: & si eas cum solutæ fuerint semel ad minus distillaueris, in centuplo augmentabuntur virtutes earum. Modus verò multiplicationis medicinarum est, vt dissolvas vnumquenque illorum spirituũ in aquam suam per inhumationem singulariter: postea separa oleum earũ per distilla-

distillationem: primò recipies aquam, postea oleum, deinde ignem. Et remanebit terra deorsum. Reduc ergo aquam per sublimationem super terram, donec bibat eam, scilicet aquam totam, & figatur cum ea: deinde imbibe eam ex oleo & tinctura, donec figatur in ea, & etiam fundatur sicut cera. Projice ergo supra quod vis corpus, & ex eo tantum quantum vis: quoniam in duplo multiplicabitur tinctura eius. Et si vna pars sui primò conuertit cum suis corporibus centum partes: secundò conuertit mille: tertio decem milia: quarto centum milia: quinto mille milia in solificum & lunificum verum. Vnde est notandum, quod quanto plus soluitur medicina, & sublimatur, & congelatur: tanto melius & abundantius operatur: quoniam in omni sua imbibitione & sublimatione acquirit sibi decem in projectione. Non ergo est fastidium in reiteratione solutionis, sublimationis, & coagulationis: quoniam per eas medicina melius digeritur, vnitur, figitur, ac perfectius operatur.

Quomodo debemus intelligere solutionem, sublimationem, & coagulationem. Cap. XXX.

Veruntamen non putes me docere solutionem hanc, ut Elixir reducatur in aquam, sed ut subtiles ipsum in quantum potes, & diuidas suas partes in solutione coniunctas, suumque siccum conuertas, & humidum, & grossum in simplicum: quoniam opus solutionis inuentum fuit ad sublimandum, & non propter aliud. Vnde coniunctio corporum cum spiritibus fit cum dissolutione, & non cum sublimatione: quia corpora non indigent nisi sublimatione, ut melius cum spiritibus coniungantur. Eorum verò sublimatio est in aquam dissolutio: quia distillatio trahit lapidem de potentia ad actum, eo quod facit omnino esse subtilem. vnde cum corpus totaliter subtiliatur, spiritus vniuersaliter cum eo coniungitur, & non per aliquod ingeniorum genus ab inuicem separatur: quoniam confirmatio spirituum cum corporibus fit, cum corpora fiunt subtilia, ut retinere possint spiritus. Etideo qui corpora poterit separare cum prima sublimatione, sinem consequitur optimum: quoniam in coniunctione spirituum cum corporibus tota debet esse intentio operantis. Et coniunctio eorum, scilicet spirituum fit, cum corpora subtiliantur ut spiritus, & corpora fiunt subtilia per dissolutionem, contritionem, & assationem eorum cum spiritibus. Intellige ergo quæ dixi, quoniam vile est totum, & nihil superfluum est in dictis meis. Si vero non intellexeris, itera lectionem multoties, ut totum intelligas. Vide ergo, & intellige, & secundum ea operare: quoniam quicquid diximus, à linea veritatis (vixit Deus, in nullo deficientes) deprehendes non declinare. Quare, nisi despicias, nec labor priuabitur fructu. Idcirco si vero suprascripta non intellexeris, non me reprehendas, sed tuam ignorantiam calumniaris: quoniam infortunatus es sicut ille cui nunquam Deus aliquid tribuit, vel concedit boni.

De modo faciendi projectionem. Cap. XXXI.

Sed quia graue est mille millium partes simul fundere. Cum volueris projectionem facere, hoc modo facies. *R.* centum partes mercurij cum sale & acetato abluti, & pone in crucibulo super ignem. Cum autem coeperit feruere, pone vnam partem tui Elixiris dicto modo præparati super centum partes illius mercurij abluti, & fiet totum medicina super alium mercurij ablutum. Deinde projice vnam partem medicinæ istius congelatæ super centum partes mercurij abluti in crucibulo feruentis ad ignem, & fiet adhuc totum medicina. Postea pone vnam partem istius medicinæ vltimo congelatæ super centum

tum partes mercurij abluti, & fiet totum aurum, vel argentum in omni iudicio secundum quod primum fuerit Elixir rubeum vel albū, supple præparatum, et vt dictum est, compositum. Et hoc quidem est Rosarius philosophorum ferēs odoriferas rosas tam rubeas, quàm albas extractas breuiter à libris ipsorum, nil habens superfluum, vel diminutum, in infinitum perficiendum in Solificum & Lunificum verum, secundum quod Elixir fuerit præparatum. Sic etiam habet virtutem efficacem super omnes alias medicorum medicinas, omnem sanandi infirmitatem tam in calidis quàm in frigidis ægritudinibus, eo quod est occultæ & subtilis naturæ, conseruat sanitatem, roborat firmitatē, & virtutem: & de fene facit iuuenem, & omnem eorum expellit ægritudinem: venenū declinat à corde, arterias humectat, contenta in pulmone dissoluit, & vlceratum consolida, sanguinem mundificat, contenta in spiritalibus purgat, & ea munda cōseruat. Et si ægritudo fuerit vnus mensis sanat vna die: si vnus anni, in duodecim diebus: si verò fuerit aliqua ex longo tempore, sanat in vno mense, & non immediatē: hæc medicina super omnes alias medicinas, & mundi diuitias est oppidò perquirenda: quia qui habet ipsam, habet incomparabilē thesaurum.

De recapitulatione totius magisterij. Cap. XXXII

Pertractatis igitur regiminibus totius huius summi operis secundū exigentiam sui sermonis cum causis omnibus sufficientibus: restat breuiter vt teneatur memoriale totum, recapitulare sub completa breuitate sermonis. Dico ergo quoniam totius operis intentionis finis est, vt sumatur lapis in capitulis notus, & cum operis instantia assidue tur super ipsum opus sublimationis primi gradus, vt à corruptibilitate mundetur, & ab impuritate purgetur. Demum cum eo soluto per ipsius additamentum album vel rubeum, donec in vltima sublimitatis materia perueniat, & vltimo volatile fiat. Abhinc verò cum fixationis modis figatur, donec in ignis asperitatem quiescat: demum verò fixum lapidem cum non fixa parte seruata per modum solutionis & sublimationis volatilem facias, & volatilem fixum, & fixum solutum, & iterato volatilem: ac iterato volatilem fixum, quousque fluat, & alteret in cōplemento Solifico & Lunifico certo. Et in hoc completur arcanum preciosissimum, quod est super omne huius mundi arcanum impreciabile precium, & omnium philosophorum thesaurus. Iccirco, carissimè domine, exerceamini ad illud cum laboris instātia maximè in diuturnitate meditationis immensæ: quoniam cum illa Elixir completum inuenies, & sine illa nūquam. Modos verò ipsius cōpleto sermone vobis superius dedi, non sub ænigmatē, sed sub plena sermonis serie, discretionē vestram lucidè alloquendo: quoniā teste Deo sic libris philosophantibus omnibus, & cunctis scientibus, nihil in hac arte inuenimus melius, nec perfectius quàm in ista breuitate suprascripta, ramen truncata: quamuis intelligentibus satis sit proluxa. Et qui habes istum librum, in sinu tuo reconde, nulliq; ipsum reueles, nec manibus impiorum offeras: quia secretum secretorum omnium philosophorum plenariè comprehendit: talis si quidem & tanta margarita non est porcis & indignis largienda, quoniam est donum Dei magnum, & Deus cui vult largitur ipsum, & aufert. Quapropter carissime, qui habes istum librum digito compescelabellum, filius existens philosophorum, secretè reseruans

Rosarium philosophorum, vt meritò merearis dici, & esse de numero sapientum antiquorum,

PA T E R & domine reuerende: licet liberalium existam scientiarum ignarus, studioque non sim assiduus, nec in statu maneam clericali: voluit Deus tamen, sicut cui vult inspirat, mihi quamuis immerito secretum præcellens philosophorum reuelare. Et quoniam exigunt vestra nobilitas, probitas, prudentia, larga manus: ut quemadmodum assidue profundæ scientiæ perscrutando, non recuastis labores, sumptus, & studia diuturna, sic & vberem fructum: ex qua in agro philosophiæ funditus arbore consequamini Dei dono. Ea propter nostra prudentia desideratum lapidē, siue Elixir occultæ fide probum, per virum mihi à Deo institutum, ostensum, eiusque regimen: ut vidi, feci, & tenui, referabo: sciens quod visis & intellectis que scribo, liquidum erit vestro ingenio perspicaci, quod ego Dei nutu secretum noui vulgariter ignoratum.

Hic incipit tractatus, in quo nominat Lapidem Philosophorum.

Cap. I.

Intellige ergo dictum philosophi, Quod actus actiuorum in patientis sunt dispositione, per quod intelligitur Elixir fieri non posse, nisi ex materia ad hanc perfectam dispositionem habente. Testificor autem vobis huiusmodi habilitatem inesse materiei, ex qua meis manibus, testibus oculis, per alienam tamen, ut prædixi doctrinam factum fuit Elixir, Saturnum conuertens in Solem: quam quidem materiam iam vobis nominavi, quod est philosophorum magnesies, de qua philosophi extraxerunt aurum in corpore eius occultum: et in qua arg. viu. de arg. viu. & sulfur de sulfure inuenerunt, quæ est lapis in similitudine, & actu: sed in natura non imitatur naturas lapidis. Quare dicitur lapis non lapis, & ex mixta ratione facti, dictum arg. viu. nostrum, non arg. viu. in propria natura, nec adhuc in natura, ad quam deductum est per mineram: sed arg. viu. nostrum in natura, ad quam deducit illud artificium nostrum. Istud est æs nostrum, ex quo fit tinctura vera, ex quo fit Chabrichim, & Veyæ coniugium, in quo est rex cum sua vxore: & hæc quæ ipsos emendant in ipso ære sunt, ut per operationis documentum clarius pateat. Iste est spiritus quo tingimus, & est corpus de quo in Turba dicitur: & ista via quæ dicitur arg. viu. non habet ex corporibus liquefactis liquefactione vulgari: sed ex illa, quæ durat quandiu coniuges vero matrimonio viuunt, scilicet usque ad albedinem. Hic est lapis, qui in vertice montium inuenitur. Et dicitur merito mineralis: animalis etiam fertur esse, quoniam animam habet. Quare dicitur in Turba, æs, ut homo, corpus habet & animam. Item omne quod habet spiritum, habet & sanguinem. Item dicitur spiritus, id est arg. viu. lator virtutum animæ, id est sulfur per corpus & æs, id est magnesies, siue terræ, quæ spiritualis facta dicitur aurum, quod erat in corpore magnesies occultatum. Quare dicitur, Fili extrahere à radio suam umbram. Patet etiam quod applicari si bi potest anima cum quædam ostendat animæ virtutes. Mouet enim & mouetur, agit & patitur. Quare in Turba, O natura qualiter omnibus imminet, ac omnia superat. Et est acetum acerrimum, quod fecit aurum esse merum spiritum & cum corpori admiscetur, fiet vnum cum eo, & vertit ipsum in spiritum. Cum enim dicatur animal, ergo vegetabile quid dicitur, & merito. Nam in operatione vegetabitur de virtute in virtutem subtiliando, depurando se, & colores in se meliorando, usque quo operatum assumat ruborem, in quo est perfectio, virtutemque penetrandi capiat, & tingendi. Hoc autem animal herbel, crocos, vel croceum lapidem vegetabilem nutritum in montibus errantes plurimi non cognoscunt: venditur autem palam minimo precio.

La-

Lapidis mundificatio, antequam ponatur in decoctione. Cap. II.

HOc opus quod vestro intellectu demonstravi purum, mundum, amœnum, syncerum, rectum, in tenues laminas coaptatum se ostendit, quod per ignis liquefactionum modos à minerali grossitie expurgatum, eleuationum modis subtile fit, relictis quibusdam sulfureitatibus aduersionis, & terreitatibus, & tenui fortique vnione permittis, & quibusdam humiditatibus corruptentibus exhalatis. Cuius subtilisationis signa sunt duo: vnum quidem quod eleuatus est spiritus citrinus, minus durus lapis factus, aliquantulum per spicuitatis habens: aliud verò quod remansit in vasis fundo terra tenuis, & nigra. Aduertatur autem ad hoc, quod in hac eleuatione, si rectè fiat, quoddam permanens inuenitur, quod debet per vim adduci superabundanter volatilis eleuati, & parti quæ residet ex eadem, quod eleuatum est, reddi debet, donec fugiens totum fiat. Et tunc terra nigra prædicta remanet ex ambobus in lapidem prædictum durum citrinissimū iam conuersum. Non autem contentemini de volatilitate prædicta, donec inueniatur quod tota massa lapidis prædicti igne eleuati reddita in suo vase per eundem continua: cum ignis prædicti gradus continuè ascendat sic quod nihil in profundo mundum nec sordidum residueat ex eadem. Dum verò sic perfectissimè eleuabitur, adimplebitur in operis philosophici perfectione, quam iubet scriptura, dicens: Suauiter cum magno ingenio ascendit à terra in cælum. Item scitote, quod cum corpori admiscetur fit vnum cum eo, & vertit ipsum in spiritum. Et Geber idem præcipit in capitulo de tertij ordinis medicina: & omnes Philosophi idem clamant: & hoc opus à philosophis nominatur Ablutio, per quam achilesue: quoniam in eleuatione vterque ascendit in fumum seu fumi speciem. Et quia etiam liquatur hæc materia dum ascendit, patet eam esse de natura aquæ calidæ. Namque liquatur & frigido coagulatur: & cum à superfluitatibus denudatur, abluitur, imbibitur aqua sua, scilicet spiritu prædicto ab eodem germine procedente. Hæc est ergo philosophica dissolutio, quæ fit igne.

Decoctio primi gradus usque ad albedinem. Cap. III.

IS Tud igitur rotundum spirituale factum, quod æs vertit in quatuor, balneum temperatum ingredi, sed per quod corpus sit suauis, atque continens ignem leuem qui humiditatum est corruptentium consumptiuus. Fieri ergo debet furnus talis dispositionis, quod in eo lentus ministratur ignis, qui augmentari non possit, & vas materiam capiens vitreum, debet esse coopertum ferreo vase eiusdem formæ scilicet per medium: & debet esse vas longum cubito vno, strictum in summitate, vt strictura nihil permittat exhalare de spiritu: & longitudo fumos precipitet, si quos eleuari contingat, & humiditates corruptentes infra se consummat. Quorum furni & vasis querendum est Liliij visio, non scriptura: & debet calor vas vndique circuire: ita vt æqualitas vndique sit caloris, aliàs frustra balneum diceretur. Et vt in furni summitate debet esse foramen, per quod exire debet frustum vnum vitri rotundum, & longum claudens orificium dicti vasis, in cuius frusti tactu cognoscitur, si calore congruo materia decoquatur. Et si forte aliquis fumus infra vas iam dictum ascendere videatur, non permittit ipsum dolis dispositum exhalare, quantuncunque vas etiam teneretur apertum. Quare dicitur à Gebero, nunquam vnum ab alio verè separari: licet quo ad visum segregari vel separari superficialiter videantur. Nec vnum sine alio esse potest. Nam sui spiritus temperati sunt per viam naturæ perfectæ, in tantum, quod ab in-

uicem nō separantur. In hoc autē gradu calor materia nigra efficitur: quoniam nigredinem efficit in humido calor agens. Quare in Turba dicitur: Videns autem nigredinem illi aquæ immūnere, scito iam corpus liquefactum esse. Itē primò in opere omnia denigrantur. Ille verò furnus ideo fit, vt caueatur ab igne nimio, quoniam intrusus calor perire facit, & compositum segregari. Et ideo temperato debet igne prosequi. Decoquitur, sicut puer lacte nutritur, & in hoc omnes conveniunt: Et hoc etiam ostenditur in practica de cæteris coloribus sub nigro colore contentis.

De gradu ignis aduentu nigredine.

Cap. IIII.

QVum verò totum est nigrum, cōtinuetur ignis eiusdē gradus, donec albedo in ventre ipsius occulta appareat: nā sic approximat fixum. Notandum autē q̄ ipsa nigredine multi colores apparent, de quibus non faciunt Philosophi mentionem. Nam quandoque totum fit viride, quandoque liuidum, quandoque violacei coloris, quandoque etiam ex vno latere vasis est viride, ex alio nigrum, vel liuidum intus, & viride extra. Hi tamen colores omnes sub nigro comprehenduntur. Et quoniam in eis nulla perfectio essentialis existit: ideo Philosophi principaliter tantum inter cæteros colores nominant tres, videlicet, quæ virtutes dicuntur animæ, scilicet nigrum, album, & rubrum. Quare in Turba: Veneramini regem, & suam vxorem, & nolite eos comburere, ne fugietis eo nimio igne: quoniam nescitis quando indigetis his qui regem & suam vxorem emendant. Coquite eos, vt fiant nigri, deinde albi, deinde rubei, deinde tingens fiat venenum. Item fiat lapis albus combustionē, & humore, seu liquefactione. Per aquam dicitur sequi mortificatio, quæ apparet in nigredine. primò apparentia, in qua mortificatione vniuntur spiritus, id est desiccantur, quia nisi corpora desiccētur, non apparent colores animæ, quæ nigredo, & nubes appellantur. Item magnesies cum dealbatur, non permittit spiritum fugere, quia natura naturam continet: humiditas ergo quæ curabat in decoctione nigredinem, se desiccata ostendit, dum calor albus incipit apparere. Nam in transmutatione nigredinis vidī, antequam perfecta dealbaretur, fuscā albedinem, quæ brunus color vulgariter dicitur: quæ brunicies, vera albedo postea efficitur. Tunc autem durante brunicie magister meus fregit vas, & lapidem, & inspexit eum intus & extra, & inuenit brunum extra: intus autē erat adhuc nigredo. Cuius causam mihi assignauit, quòd videlicet partes materiæ vasis lateribus adherentes, magis senserāt calorem sibi propinquum; q̄ materia mediana: ideo q̄ citius in calore coeperant transmutari. Et dixit mihi, quòd ista brunitas ascendebat, quòd albedo extraheretur à nigredinis eius vtre, sicut in Turba dicitur: Quū enim videris ipsum natum, scito quòd albedo ipsius in ventre nigredinis primò apparentis occulta est: Et tunc te oportet illam nigredinem extrahere ab illa nigredine subtilissima eius. non autem miremini, quia adhuc materiam hanc voco lapidem. Nam sciat is quòd quandiu durat albedo, & etiam assumpta rubedine, per longū tempus stat durus, & in fine fortis speciem residet, quousque decoctionis continuatione per se ipsam incipit dirui, & aliquantulum eleuari.

Decoctio secundi gradus usque ad rubedinem.

Cap. V.

QVum igitur sic dimiserit hic lapis nigredinem, mutatur gradus ignis, & ponitur in alio furno subtilis dispositionis, in quo fortior adhibeatur decoctio: Calefacientes vas & materiam circumquaq̄, & ibi decoqui debet. Nam tunc suscipit veram albedinem, cum qua ibidem coquitur tandiu, donec

donec albedine tranſmutata ruborem aſſumere videatur. Cauendum eſt autē quòd iſte ignis non ſit intenſior, quàm ad ſuum gradum ſpectet: nam in illo albo colore corpus & ſpiritus ſunt verè coniuncti. Et ſi daretur decoctio in exceſſum vltra debitum ſui gradus, ſepararentur vnita. Quare in Turba dicitur, Coquite & cautè, ne in ſumum vertantur, & pereant. Citrinatur autem quando de albo colore in rubeum tranſmutatur. Citrinus autem color eſt medius inter album & rubeum. oportet ergo eum prætendi ante rubedinem veram. Et de hac practica loquuti ſunt philoſophi, dicentes: Spiritus & anima non vniuntur niſi in albo colore: quia tunc omnes colores qui in mundo excogitari poſſunt, apparent, & firmantur: & tunc in vnum colorem, ſcilicet albedinis, conueniunt. Dealbatio enim eſt totius operis fundamentum: nec inde variatur in diuerſos colores, videlicet veros, præterquam in rubeum, in quo eſt finis vltimus. Citrinatio enim quæ fit inter album & rubeum, non debet dici color in perfectione. Approbantur autem per hæc omnia, quæ prædixi: quæ etiam vera eſſe mihi facti experientia demonſtrauit.

Decoctio tertij gradus uſque ad calcinationem. Cap. VI

ET dum rubescere incipit, ponitur ad decoquendum in alio furno fortior rem adhibendo ignis gradum, donec intus & extra vera rubedine perfruat: Cuius ſignum eſt dirutio, & perleuatio ſupradicta, de quibus in Turba dicitur: Poſt albedinem autem non potes errare. Nam igne augmentato, poſt albedinem ante rubedinem ad citrinationem peruenitur. Item, videns autem illam albedinem ſuper eminentem, eſto ratus, quòd rubor in albedine illa occultus eſt: & tunc oportet illud extrahere, verum coquere quouſque totum rubeum fiat. Et ſi vobis dubium relinquitur, quare albedo à nigredinis ventre extrahitur, rubedo autem non extrahitur ab albedine, licet fit rubeum decoquendo; declaro vobis hoc modo: quoniam durante nigredine, materia remanet, & eſt humida in natura, quæ humiditas ſe oſtendit apparente albedine deſiccari. Et nunquam etiam apparet albedo, donec humiditates corruptentes ſint omnino conſumptæ. His ergo duabus de cauſis dici poteſt, quòd albedo à nigredine extrahitur: dum autem rubescit, nihil deuaſtat, ſed tantum coquitur, & decoctione forti color rubeus incommutabilis apparet, in quo eſt perfectio. Quare in Turba, Ex composito in ſpiritum rubeum verſo fit mundi principium. Ite ſpiritus tingens, & viuificans intromittitur: poſtquam receſſit humiditas corruptens, non alitur quod eſt peruentum ad dealbationem, ſeu ad albedinem: hoc ergo colore rubeo apparente, natura ſui perfectionem oſtendit occultam.

Calcinatione in qua vltimus gradus figendi completur. Et tunc ſpiritus corpus eſt verè factus, verè permanens, & fugitiuum figens. Cap. VII.

Poſtquam hæc materia rubeum habens colorem, dirui & eleuari incipit, ponitur ad calcinandum per flammam fortem reuerſiorē iam in terreo vaſe, in quo ignis gradu fixio completur, & permanens efficitur vera atque perfectiſſima fixione. Quare Gebēr ait in capitulo de Calcinatione, quòd ſpiritus calcinantur, vt fixationes fiant, & melius diſſoluantur. Et in capitulo etiam de tertij ordinis medicina ipſam incipit calcinari. Et debet in ignis calcinantis rigore permanere, donec puluis tactu impalpabilis fiat, intenſiſſimum habens ruborem. Quare in Turba ſic dicitur: Scitote quòd cum cinis eſt; optime miſce-

tur, eo quod cinis ille recipit spiritum, & inclusus est ille humor per interiorē ignem, quovsq̄ue croci sicci, vel combusti sanguinis, vel syrūpi granati colorē assumat. Item cum aqua introiuit in corpus, vertit ipsū in terram, deinde in puluerem, siue cinerem. Si vultis apud perfectionē experiri, manu accipite: si enim impalpabilem aquā inueniatis, hene est, sin autem iterate. Hic autē cinis rubicundissimus, impalpabilis in se ipso: eleuatur etiam, crescit in modum fermenti, & separatur ab eo in calcinatione prædicta terra nigra subtilissima, & perlucida, quæ in fundo vasis est, sub dicto puluere rubeo reperitur: vnde dicebat mihi magister meus, Apparet perfectionem fixationis in hoc existere duabus de causis. Vna quidem, quia per fixationem, & per calcinationis ignem introducit̄ parua quantitas huius Elixir super multas quantitates non permanentes corporis, proiecta confirmat in eis auri fixationem, quod non faceret nisi in ea fixio superabundaret. Alia verò, quia terra nigra prædicta in calcinatione separatur à cōmixto, quæ aliàs fuerat in toto opere inseparabilis, propter fortissimam vnionem: & ideo necesse fuit per fortissimum artificium separari. Et si remaneret commista propter sui impuritatem, impediret puræ materiæ ingressum.

Cinis per calcinationem factus fusibilis, & iterato lapis, qui est Elixir completum
Cap. VIII.

CINIS verò iste caret fusione: qualiter autem ingrediatur, vt tingat certē liquefacto sibi redditur, siue sudor per modum à philosophis traditum. Quis ergo modus est iller: est ne in aquam soluendo: certe non: quia philosophi non curant de aquis tangenti adhærentibus, & id humectatibus. Quare dicitur in Turba, Incipientes autem audientes aquam, putauerunt eam esse vulgi: quod si nostros libros legissent, scirent vtique aquam esse permanentem. Quæ ergo aqua est verè quæ tangenti non adhæret, sed superficiem discurret, nihil humectās, sicut arg. viii. Quis ergo faciet talem aquam? Certè dico, quod ille, qui scit facere vitrum. Hæc enim materia nihil aliud, quam de se ipsa vult si bi adiungi: nam omnia quibus indiget in se habet. Et si bene excogitetur quæ prædixi, scietis ex hoc cinere habere lapidem rubeum in intenso colore parum perspicuum habentem, frangibilem, cum modico ictu fusibilem, penetratē, ingredientem, & perpetua citrinatione tingentem: cuius vnum pondus centum milia, & plus Saturni conuertit in Solem. Est autem in projectionis modo subtilitas, qua ignorata, Elixir tenens non proficit ex eodem.

Conclusio totius Epistole. Cap. IX.

ERGO pater non mireris, si in hoc opere multi errant: quoniam iuro tibi me nunquam vidisse quenquam præter magistrum meum, qui in debita applicaret materia opus suum, sed conantur ad impossibilia in materijs: ac si de cane crederent hominē generare. Quid mirū ergo si reddantur in operibus mendaces: Nam lapide ignoto in practica operis, dubia subtilissima multa restant: verè autem credatis, quod in libris suis posuerunt philosophi veritatem: sed post mortem scribentis cuiuslibet, scriptum eius quandoque est ab aliquibus male intellectum: quod tamen ipse si præsens esset, & speculatiuè exponeret iuxta verbum, & verificaret opera per effectum. Ego autem vestra prudentiæ per omnia exposui totum opus, & per dicta philosophorum aliqua probaui: licet pauca curauī allegare, quæ ex causa omisi: quoniam præsumo, quod vos scripta philosophurum omnia in scrinio vestri pectoris includistis

sistis. Et sic nō dubito, quōd dictis meis ea omnia applicaueritis per vos mer, sicut ego per experientiam, quam vidi, scripta sapientum intelligo, aliās non noturus. Et si circa hæc breuiloquio vobis fui, hoc ideo: nam in vobis tantū præsumo scire fundamentum, quōd vobis non latebit intentio huius rei. Et sufficit mihi, quōd vobis meus patet intellectus, & non mecum migrare queat huiusmodi veritas ab hac luce. Ob paternitatis vestræ reuerentiam Nouū hoc lumen edidi super ea: quoniam inter mundi cæteros vos elegi, hac re meo iudicio digniorem. & Altissimus vos peruenire faciat ad optatum.

EPISTOLA MAGISTRI ARNALDI DE VILLA
NOVA SVPER ALCHYMIAM AD RE-
gem Neapolitanum.

SCIA S, O tu Rex, quōd sapientes posuerunt in opere multas res, & multos modos operandi, scilicet dissoluere, & congelare, & plura vasa & pondera, quod fecerunt ad excæcandum ignorantes, & ad declarandum intelligentibus opus prædictum. Et nota, o tu Rex, quōd sapientes denunciauerūt opus sub breuibus verbis, licet plura verba aliā posuerint, & adiunxerunt, vt non intelligeretur, nisi per sapientes. Sapientes verō dixerunt, quōd est vnus lapis, qui ex quatuor naturis est compositus: quæ quidem naturæ sunt, ignis, aer, aqua, & terra. Qui quidem lapis est lapis in similitudine, & in tactu, non autem in natura: & vocatur lapis, siue compositum quoddam. Compositum dum est ductum per viam rectam, est id quod quaeritur, in quo nō est aliquid superfluū, vel aliquid quod desit, imō omnia quæ sunt in lapide, sunt ei necessaria, & nullo alio indiget: & quod dictum compositum, siue lapis est vnus naturæ, & vna res: quæ quidem res in decoctione ignis habet diuersos colores, antequam fiat lapis albus perfectus. Et nota, o tu Rex, quōd vbi magis dictus lapis stat in igne, tanto magis augmentatur de virtute & bonitate, quod in alijs rebus nō est ita: quia omnes aliæ res in igne comburuntur, & amittunt humiditatem radicalem. Dicitur verō lapis totus solus in igne semper melioratur, & crescit eius bonitas, & ignis est eiusdem lapidis nutrimentum. Et istud est vnum de evidentibus signis ad cognoscendum lapidem ipsū, quod intellige bene. Quod compositum, siue lapis diuiditur ante operationē duobus modis: primo corporaliter, alio spiritaliter, & vnū exit ab alio, & est vnū, & regitur vnum cum alio, & vnū meliorat aliud. Et philosophi nominauerunt vnum masculinum, & aliud foemininum. Et nota, o tu Rex, quōd quando philosophi nominauerunt arg. viu. & magnesiā, dicentes, Congelat arg. viu. in corpore magnesiæ: quod ipsi nō intellexerunt de arg. viu. vulgari, quod videtur, sed intellexerunt quōd arg. viuū est humiditas dicti lapidis: & quia magnesia non est illa, quæ videtur vulgariter: sed magnesiā vocauerunt totum compositum, in quo est tota dicta humiditas, quæ est arg. viu. quæ quidem humiditas non est sicut aliæ humiditates: quæ quidem humiditas currit in igne, & in eodem igne totum compositū dissoluit, congelat, denigrat, dealbat, & finaliter rubefacit & perficit. Et nota, o tu Rex, quōd in opere non ponuntur plura, sed vna res duntaxat: nec oportet aliqua fieri trituratione manuum, nec aliquid apponi debet cum dicto lapide. Et nota, o tu Rex, quōd terra alba vocatur lapis albus perfectus, & terra rubea vocatur lapis rubeus perfectus: quæ quidem terra alba per regimen dicti operis absque adiutorio alterius rei conuertitur in rubedinem. Aqua verō, siue arg. viuū vocatur humiditas, quæ est in dicto lapide, Et nota, quōd aqua, siue hu-

miditas dum exit de cōpositione, siue lapide, versa fuit tota cōpositio nigra in fundo vasis, & sic continuando ignem, ipsa nigredo in qua humiditas vertitur in diuersos colores, & finaliter in albedinem: quæ quidem humiditas vocatur etiam aer: qui aer, seu humiditas miscetur cum terra sua, & cum alijs elementis in ipso lapide existentibus, donec fiat vnum quid album. Et nota, ò tu Rex, quòd dicta humiditas aerea, quæ est arg. viu. est vna res cū terra sua prædicta, & alijs elementis in dicto lapide persistentibus. Quæ quidem humiditas licet sit pauca, est sufficiens ad nutriendum, & ad perficiendum totum lapidē, à quo est ipsa humiditas. Et est sciendū, quòd in dicta cōpositione seu lapide sunt Sol & Luna in virtute & potentia, ac elementis in natura: quia si hæc non essent in ipso composito non fierent inde Sol, neque Luna: & tamen non est ipse Sol, sicut Sol communis, nec ipsa Luna, sicut Luna communis: quia ipse Sol & Luna existentes in dicta cōpositione, sunt meliores, quàm sint in ipsa natura vulgari, eo quòd Sol & Luna dicti compositi sunt viui, & alij vulgares sunt mortui: habito tamen respectu ad ipsum Solem & Lunam in dicto lapide existentes, vt est dictum: licet philosophi nominauerunt ipsum lapidem Solē & Lunam, ad finem illum: quia in ipso lapide sunt potentialiter, non autem visibiliter. Et est sciendum, quòd ipse lapis, siue compositum vna est res duntaxat, & vnus natura, & in ipso est totum illud quod est ei necessarium: & in ipso est id, quod eum meliorat, & illud quod ipsum complet: & non est istud cōpositum quod est vnum, videlicet opus aliquorum animantium, seu animalium, seu vegetabilium: sed est natura munda, & clara de suis proprijs mineris, quæ transmutatur per regimen ignis, & putrescit, & nigrescit, & albescit, & rubescit & ad plures alios colores deuenit. Et nota, ò tu Rex, quòd humiditas prædicta, quæ est arg. viu. est corruptio ipsius lapidis: quoniam ipsum lapidem nigrescere facit, & finaliter ipsum lapidem dealbat. Et nota, ò tu Rex, & scias, quòd philosophi dixerunt, Fundatis corpus, & affletis eum, donec conuertatur in aquam: quod intelligitur de dicto composito, quod fundatur, & congeletur: & tunc vocatur terra. Et nota quòd philosophi vocant aquam, dum dictus lapis est liquefactus cum sua aqua, quæ in ipso lapide est fixa: quæ aqua tunc est currens & alba sicut aqua. Et nota, ò tu Rex, quòd ipsi dixerunt, quòd conuertatur aqua in aerem: quod est intelligendum, quòd dicta aqua congeletur, & cōuertatur in corpus, quod antea fuerat: quod corpus stet tandiu in regimine ignis, donec conuertatur ipsum corpus subtile, & in albedinem perfectam redactum, & tunc nominatur per aliquos aer. Sed quando dicitur quòd conuertatur aer in ignem, intelligitur quòd dictum compositum, quod vocatur aer, stet in igne fortiori tandiu donec rubescat: & tunc erit completum ad rubeum quod vocatur ignis, siue Sol. Et nota, ò tu Rex, quòd de vno solo composito & duntaxat de ipso fit opus, & non de alio, quod compositum recipe purum absq; immundicia, quæ sunt in eo, videlicet quod sit mundū vt oportet: quòd compositum rege ipsum in igne cum suis naturis: & istud facias in principio regiminis ignis: quia in hoc est totus defectus, siue periculum. Et dum istud est factum, vterius non potest esse aliquis defectus: & tunc ignis debet esse inter fortem & lentum: quousque spiritus fuerit separatus à corpore, & ascenderit super terram, & remanebit in fundo vasis corpus mortuum sine spiritu in ipso existente. Et signum est, quòd si ponatur super ignem, & non fundit, neq; fumat iam est completum quantum ad istū passum: & dum est ita, reducatur ipse spiritus supra ipsū corpus, à quo exiuit, qui spiritus est similis nubibus nigris, quæ portant aquam. Iste nanque spiritus vocatur aqua vitæ, per quā sustinetur hoc corpus, & cum qua moritur, & post mortem reuiuiscat. Et nota, quòd cū dicto

dicto composito est illud, quod mortificat, & viuificat ipsum compositum, & cum ipso eodem dealbatur, & rubescit idem compositum sine adiutorio alii cuius rei extraneae. Item nota, quod ignis debet esse in principio operis letus secundo medio cris, tertio fortis, videlicet paulatiue augmentando ipsum ignem donec dictus lapis albus fiat, & ultimo rubeus.

LIBER PERFECTI MAGISTERII, QVI LVMEN

LVMINVM NVNCVPATVR ET VERE, QVIA

in eo dicta obscura philosophorum in arte Alchymiae optimè deteguntur. Vo

catur etiam Flos Florum Arnaldi de Villanova, longè cor-

rectior & melior haecenus impressis.

SCIA S, carissime, quod in omni re creata sub caelo, sunt quatuor elementa, non visu, sed virtute. vnde nostri philosophi sub velamine scientiae elementorum, istam scientiam tradiderunt: & operati sunt aliqui ad literam intelligentes, ex sanguine, capillis, ouis, vrina, & alijs, vt ex illis primo extraherent quatuor elementa, & cum eis opus perficeret, separando per distillationem à praedictis primo aquam claram, deinde oleum in superficie citrinum, quod dicitur continere ignem & aerem & terra nigra in fundo remanet. Postmodum cum aqua terram abluunt, & dealbant imbibendo ipsam, & decoquendo, & distillando aquam istam totiens, donec terra dealbetur: deinde reddunt ei oleum suum ad ignem praeparatum, imbibendo, & distillando, quousque praedicta terra totum bibat, scilicet aquam, & oleum, & tincturam, donec compleatur eorum phantasia: postea accipiunt istam terram siue lapidem & projiciunt super corpus fustum, videlicet super cuprum, vel aliud & breuiter nihil inueniunt, quia totum est phantasticum: & tamen faciunt secundum quod philosophi dicunt in suis libris, quantum ad literam. & sic in errore ceciderunt, non inuenientes introitum. Et causa errorum illorum est, quia in indubitata materia operati sunt: quia certum est quod non generatur ex homine nisi homo, & ex equo nisi equus. Cum igitur ista materialia sint à natura metallorum penitus aliena, impossibile est ex eis fieri generationem in metallis: quia metalla non generantur nisi ex suis spermatis proprijs: ideo perquirendum est quid sit sperma metallorum, & sic habebimus totum magisterium: quia non inueniuntur in re, quod in ea non est: non sunt autem metalla in capillis, & huiusmodi. Dicitur est autem sperma metallorum mercurius, & origo eorum, & hoc est certum: & ita omnes philosophi dixerunt: quod vsus & ratio docent esse verum, vt inferius declarabo. Praedicta autem, scilicet sanguis, capilli, & huiusmodi, non sunt mercurius: ex eis igitur non possunt fieri metalla, seu eorum transmutatio, non sunt praedicta lapis noster, licet sint scripta ad exemplum. Quidam alij accipiunt quatuor spiritus, quia ita nominantur ad literam, scilicet sulfur, arsenicum, sal armonicum, & mercurius: & dicuntur spiritus, quia ab igne fugiunt, & euolant in fumum: & ista accipiunt loco quatuor elementorum, videntes quod philosophi dicunt in libris suis, scientiam esse in spiritibus: & istos sublimant sublimatione vulgari, non philosophica, & faciunt ipsos ascendere, vt sint naturae aerae: & postmodum fixant decoquendo, & calcinando, vt sint naturae terrae: postea soluant, vt sint naturae aquae: postea distillant, vt sint naturae ignis: & ista componunt iuxta libros ad literam, credentes habere scientiam elementorum. Et composita simul projiciunt supra corpus imperfectum, & inuenerunt nihil. Haec causa eorum errorum est vna, quia ista non sunt sperma metallorum perfectorum, nec imperfectorum, excepto mercurio & sulfure, quod est eius coagulatum, sed

ad istam coagulationem nos attingere nō possumus: facit enim natura per suā virtutem, & per magnum spatium temporis, ad quod vita hominis durare non potest: ex eis igitur impōsibile est, quōd sit generatio metallorū, seu transmutatio. Sunt alij, qui sulfure & arsenico, & similiter amborū commistione laborē impēdunt diuersis operationibus: venientes autem ad proiectionē, viderunt eos aduri & euanescere, & non in corporibus longam moram trahere, sed corpora relinqui ab eis magis immunda, quā prius fuerant: & causa est, quia sulfur & arsenicum in igne citō comburuntur, & in carbonem reducuntur. vnde nec per se, nec iuncta corporibus, vt sanguini vrinæ, vel huiusmodi, sunt lapis noster, seu medicina. Quia igitur ad generationem hominis nō fit alicuius rei permissio nisi spermatis, & sic de alijs generationibus naturalibus: sic magisterium nostrum commistione alicuius non eget extranei. Quidam credunt in salibus & alluminibus scientiam inuenire, & eos solunt, calcinant, & coagulāt, & fundunt, & præparāt: alij per se solum proijciunt super corpora imperfecta: alij commiscunt spiritibus, aut corporibus præparatis, sed in proiectione nihil inueniunt: & causa est eadem cum præcedentibus. Quidam ex solis metallis credunt medicinam eligere, et præparant ea calcinando, soluendo, congelādo & proijciunt super corpus, & decepti sunt: quia error illorum est, quia sperma scilicet metallorū, ab initio non ceperunt, sed corpus, vt est in natura sua. Quia subtilius intuentes, considerauerunt mercurium esse metallorum principiū, & ipsorum originem calore sulfureo decoquente: & sublimarunt per se mercurium: postea eum fixauerunt, soluerunt, & congelauerunt: venientes igitur ad proiectionem, nihil inuenērūt. Causa verō illorum errorum est, quia sicut sperma viri non affert fructum, nisi proijciatur in matricem mulieris: sic nec mercurius, qui sperma est, non prodest, nisi proijciatur in matrice corporum, id est fixa calce, vt ipse ibi nutriatur. Quidā ipsum mercuriū cum corpore amalgamādo miscuerunt, & lauerunt tam diu cum aqua dulci, donec eis apparuit corpus mundum propter splendorem, & naturam mercurij: & id coxerunt vsque ad finem, ita quōd factum fuit eis durum, credentes quōd mercurius cum tali corpore immisceretur, & nihil inuenerunt: imō corpus fuit immundius quā fuisset ante, & mercurius euauit. Et causa erroris eorum est, quia spiritus non iungitur corpori, nisi anima mediante: anima enim est mediū inter corpus & spiritum, ipsa simul coniungens. Anima autē fermentum est: quia sicut anima corpus hominis viuificat: sic fermentum iam corpus mortuum, & à natura sua iam penitus alteratum viuificat. Vnde anima obtinet principiū, exerens vires suas. Idcirco quid sit fermentum, infra dicitur. Quidā miscuerunt corpora imperfecta cum corporibus perfectis, & posuerunt ad coquendum in igne lento vt melius inuicem vnirentur: postea fortificauerūt ignem paulatim, vt corpus non fixum figerent cum adiutorio ignis, & sic tenendo in igne calcinauerunt, postea soluerunt, & congelauerunt, & reducerunt: postea posuerunt in examinatione, & nihil inuenerunt nisi corpus purum, quod posuerunt. Causa autem eorum errorum, quia corruptens & defectus corporum imperfectorum, scilicet terra sulfurea, adustiva, coniuncta est per minima cum corpore imperfecto, quia adhæsit ei à principio originis suæ, impeditq; ne perficiatur. Vnde oportet ad hoc, quōd illud, quōd est bonum in corpore imperfecto. vnā cū corpore perfecto perficiatur, quōd id quod hoc faceret, haberet duplicem virtutem, vnā qua separaret terram sulfuream comburentem à commisto: & aliā, qua iam separatum, ad naturam suam conuerteret. Hanc autem virtutem corpus in sua crassitie habere non potest. Et multi tentauerunt, & tanquam de scientia desperati, intellectus debilitate magisterium reliquerunt. Nunc autem

scire te volo, quòd materia metallorum omnium, & eorum sperma est mercurius decoctus, & inspissatus in ventre terræ, calore sulfureo decoquente: & secundum varietatem sulfuris, & ipsius multitudinem, in terra diuersa metalla generantur: semper tamen eorum materia est vna, & eadem essentialiter, solū differens accidente, scilicet ex decoctione maiorī aut minorī, adurentē vel temperata. & in hoc omnes philosophi conueniūt. Certum est, quòd omnis res est ex eo, & de eo, in quod resoluitur: sicut glacies, vel nix, quæ mediante calore resoluitur in aquam, quia ex aqua est: sed omnia metalla conuertuntur in mercurium, vt infra te docebo: ea igitur fuerunt ex mercurio. Et sic soluitur opinio illorum, qui dicunt, Species metallorum transmutari non possunt: & hoc verum est, vt ipsi asserunt, nisi ad primam materiam reducantur. Reductio autē illorū ad primam materiam est facilis, vt tibi inferius ostendam: ergo transmutatio facilis & possibilis est. Multiplicatio etiā in metallis est possibilis: nam omne crescens & nascens multiplicatur & crescit, vt patet in plantis & animalibus: nam ex vno grano fiunt mille. Metalla autē in terra nascuntur & crescunt, ergo possibilis est in eis augmentatio vsque in infinitum: & sic patet theorica: sequitur vt dicamus de practica.

SI ad perfectum magisterium peruenire volumus, oportet primò vt lapidē *Practica Alchymie Arnaldi.* philosophorum purum & mundū habeamus, acceptū sicut est in sua mine nera, nihil adiectum, vel diminutum: & sublimare ipsum, vt ex ipso trahamus id quod est purum & clarum: postea oportet nos ipsum facere descēdere, postea distillare, quarto calcinare, quinto soluere, sexto cōgelare, septimo fixare, octauo incerare. Ecce tota practica, & reductio ad primam materiam: quia aliter nō fieret generatio, seu multiplicatio. Animaduerte in eis, quæ tibi scribuntur. Dico tibi, carissime, quòd oportet corpora primò ad primam materiam reducere: ad hoc vt fiat generatio, seu multiplicatio in eis dē. Animaduerte ergo in his quæ tibi describuntur. Accipe cupri lib. 1. & fiat ex eo limatura munda, & misce cum lib. 4. mercurij, terendo in mortario cum sale modico & aceto, quovsque simul amalgamentur. Cū autem cuprum fuerit optimè coniunctum, pone ipsum in bona quantitate aquæ vitæ, hoc est in 12. partibus sui de aqua vitæ, hoc est, quòd si amalgama fuerit lib. 1. aqua vitæ sit 12. & pone totum in vtrinali super ignem debilis cineris inferius lentissimè ad ignem per diem naturalem: tunc dimitte infrigidari, &c. Alibi sic. Accipe de lapide albo quantum vis videlicet partem vnam, & de aqua sua, id est mercurij, partes quatuor: & comisce simul bene in corporādo, terendo, donec sit bene incorporatum: postea pone ipsum in vase vitreo, & intus pone de aqua vitæ partes decem: postea pone prædictum vas ad ignem cineribus mediātibus, & fac quòd ignis sit lētus per diem & noctem: tunc dimitte infrigidari fornacem, & cū frigidatum vas fuerit, cola aquam tuam cum omnibus, quæ in ea sunt per pannum lineum, donec transeat, & exeat per pannum de aqua, id quod de lapide erit solutū: & si **corpore* melius scires facere istam separationem, melius esset. Hoc autem quòd erit solutum, pone in phiala vitri bene obturata cum cera, semper conseruādo super suum calorem: postea accipe id, quod remansit in panno ad soluendum, & iterum cum noua aqua benedicta repone ad ignem: sicut prius in vase prædicto, per diem & noctem: postea dimitte infrigidari, & cola sicut prius, & quod erit solutum, vt prius fecisti, ad partem pone, vt supra: & sic totiens reitera, quovsque totum opus in aquam conuertatur, id est ad primam materiam, quæ est in humido, id est mercurius omnino. Quo facto, hoc totum accipe, & pone in vase vitri super ignem lentum decoquēs, quovsque videas in superficie nigredinē: quam remoue subtilius quàm potes: & sic reitera coquēdo, & nigredinem su-

per eminentem tollendo, quovsque nihil emitat nigredinis, & aqua remaneat clara. Nunc habes terram & aquam, scilicet duo principalia elementa: deinde accipe terram illam, & nigredinem, quam collegisti, & pone in vase vitreo, & superfunde de aqua prædicta, quovsque super eam natet, & coque leui, vellen to in igne per quatuor dies: tunc iterum aquam impone, & coque: & sic successiue, quovsque aqua fiat alba, & lucida, & clara. Et scias quod hoc est, quod philosophi dixerunt, Hæc terra cum aqua putrescit, & mundificatur: quæ cū mundificata fuerit, totum magisterium dirigetur: quæ mundificata, & dealbata, vt est dictum, aqua mediante, quæ cum dicta terra mediante calore coagulata est & inspissata, terram istam coagulata cum aqua sua, siue inspissatam sine alterius aqua, decoques forti igne in cucurbita vitrea, alembico vitreo superposito, vt quidquid ibi aquæ fuerit, ascendant in alembico, & terra remaneat calcinata: tūc accipe fermentum de quocunque volueris quartam sui partem, id est, si fuerit vna lib. corporis: recipe vncias 3. fermēti. Fermētum verò auri aurū est, & fermētum argenti, argentum est: & istud fermentum etiam sit solutū, & vt terra factū prout corpus imperfectū, & eo dē modo & ordine præparatū simul coniunge, & imbue cum aqua prædicta, & coque per dies tres, aut plures, & tunc iterū in aqua sua prædicta imbue, & coque vt prius: & hoc toties reitera, quoties hæc duo in vnum corpus reducantur: quod perpendes, quando color non variabitur in eisdem. Tunc funde super eis aquam prædictam partem post partem: paulatim & paulatim, quovsque bibat de ipsa, quantum bibere poterit, dando semper nouam aquam. Nam in ista coniunctione corporum, spiritus cum eis miscentur, & vnum fiunt cum eis, & incorporantur, & coniunguntur in natura ipsorum, & germen iungitur cum corporibus prædictis mundatis, quia ante non poterat propter eorum immunditiam, & crassitiam: sed nunc eis coniungitur, & in eis crescit, & suum augmentat numerum, ac in eis multiplicatur multiplicatione infinita, secundum quod operatum fuerit per verum artificium. Nunc exponamus obscurissima philosophorum verba. Primum enim est corporis in mercurium reductio: & scias quod istud est, quod vocauerunt philosophi Solutionem, quæ artis est fundamentum, & principium huius magisterij. Vnde Roxinus in libro Turbæ: Nisi corpora solueris nostra solutione, in vanum laboras. De qua solutione tractans Parmenides in eodem libro, dicit: Quidam corporum solutionem audientes, putant aquam nubis esse: si autē legissent libros nostros, & intellexissent, scirent vtiq; aquam esse permanentem, quæ absque suo corpore, cui coniuncta & facta vnum, permanens esse non potest. Non est enim philosophorum aqua nubis, sed ipsorum corporum conuersio in aquam, ex qua primo fuerūt creata, scilicet mercurio: prout gelu conuertitur in aquam limpidam, ex qua primo fuit. Ecce habes vnum elementū, quod est aqua, & ipsius in primam materiā reductio. Secundum verbū est, quod fit terra: & hoc est quod philosophi dixerunt: quod de crassitie aquæ, terra cōcreatur. Vel secundum aliū intellectum, qui magis meo iudicio appropinquet veritati, quod de crassitie aquæ, terra generatur: quoniam fæces aquæ, quæ remanent in fundo vasis, terram philosophi dixerunt: quæ conuertitur cū aqua id est dealbatur per distillationē, & inhumationē: & hæc est cribratio philosophorum, eorum cōtritio, seu combustio. Sic ergo habes aliud elementū, quod est terra. Tertium verbū est terræ mundificatio, de qua mundificatione Moerius philosophus ait, Hæc terra cum aqua putrescit, & mundificatur: quæ cū mundificata fuerit, totum magisterium dirigetur: de quo dicit etiam Constantinus philosophus in libro Turbæ, lunge siccum humidō, scilicet terram & aquam: siccum enim est terra, humidum est aqua. Ecce quod habes aquam & terram

per

per se & terrā dealbatam cum aqua. Quartum verbū est aqua, quæ potest euaporare destillando, seu sublimando: in qua sublimatione seu ascensione efficiunt ipsa terra aerea, quæ prius esset inspissata cum terra, & coagulata. Et sic habes aquam, terram, ærem: quod dicit Theophilus philosophus in libro Turbæ. Ipsum dealbate, sic cum igne comburite, quo vsque ex eo exeat spiritus, qui in eo inuenitur, quæ dicitur auis, vel cinis Hermetis. Et ait Mireris philosophus: Et terra remanet calcinata in fundo vasis, quæ est naturæ igneæ: & sic habemus in prædictis præparationibus quatuor elementa. Hæc igitur terra calcinata est puluis, de quo ait Mireris philosophus, dicens: Cinerem ne vilipendas, in inferiori loco testæ eximite: in eo enim dīadema * cordis est. Postmodum cum prædicta terra fermentum pone, quod Philosophi fermentum, animam dicunt: & ideo sicut corpus humanum sine anima nihil valet, imò est sicut fæx: sic etiā in proposito: Nam fermentum est corpus præparatum, vt dictum est, & ad naturam suam alia conuertit. Et scias quod non est fermentum, nisi Sol & Luna. Ista enim corpora alijs dominantur, & ipsa ad suam naturam conuertunt: & ideo à Philosophis fermentum dicuntur. Oportet igitur fermentum in corpore introduci, quia est eius anima. Et hoc est quod dicit Morienus philosophus, Nisi corpus immundum mundaueris, & dealbatum reddideris, & animam in eo nõ miscueris, nihil huic magisterio direxisti: Igitur fit coniunctio fermenti cū corpore mundato: & tunc spiritus cum eis iungitur, & gaudet cum eis, quia mundata sunt à natura sua crassa, & subtilia facta sunt: Et hoc est quod dicit Archelaisus philosophus in libro Turbæ, Spiritus non iungetur cum corporibus, donec à suis immundicijs perfecte fuerint corpora denudata, & in hora coniunctionis mirabilia apparebunt: nam omnes colores de mundo apparebunt in operando, quicunque possint cogitari: & corpus imperfectum colorat coloratione firma, mediante fermento, quod fermentum est anima: & spiritus mediante anima corpori coniungitur, & ligatur, & cum eo simul in colore fermenti conuertitur, & fit vnum cum eis. Ex prædictis apparet, subtiliter intuēti, Philosophos in suis verbis obscurissimis vera dixisse: nam ipsi philosophi in suis libris dicunt, quod lapis noster est ex quatuor elementis: & ipsum elementis cōparauerunt. Et ostensum est primò, qualiter hīc sunt quatuor elementa. Dixerunt etiā, quod lapis noster componitur ex corpore & anima, ac spiritu, & verum dixerunt: nam corpus imperfectum corpori comparauerunt propter hoc quia est infirmum. Aquam, spiritum dixerunt, & verè, quia spiritus est. Fermentum, animam dixerunt, quia, sicut supra dictum est, corpori imperfecto vitam tribuit, quam prius non habebat, & meliorem formam producit. Dixerunt etiā quidam philosophi: Nisi corpora vertatis in incorporea, & non corpora in corpora, id est de corpore spiritum, & e contra, nondum operandi regulam inuenistis: & verum dicunt. Nam primò corpus fit aqua, id est Philosophorum mercurius, & sic fit incorporeum: deinde in conuersionem spiritus in aquam, fit corpus. Et ideo quidam dixerunt, Conuerte naturas, & quod queris, inuenies: hoc est verum. Nam in nostro magisterio primò facimus de crasso gracile & de corpore aquam: & postmodum de humido siccum, id est de aqua terram id est siccum. Et sic naturam conuertimus, & facimus de corporeo spirituale, & de spiritali, corporale, vt dictum est: & facimus id quod est superius, sicut illud quod est inferius: & quod est inferius, sicut illud, quod est superius: scilicet vertimus spiritum in corpus, & corpus in spiritum, vt patet in principio operationis: vt in solutione, quod est inferius, est sicut quod est superius, & totū vertitur in terram. Patet igitur ex dictis, quod in lapide nostro sunt quatuor elementa, & sunt anima, corpus, & spiritus. Et lapis etiā noster, vt quidam phi-

* Aliis Regis.

loſophi dicunt, fit ex vna re, & cum vno. Et certè verum dicunt: nam totū magiſterium noſtrum fit cum aqua noſtra, & ex ea, & per eam: nam ipſam aquam ſoluunt, vt dictum eſt ſuperius, non ſolutione, pro vt ignorātes credunt, quòd conuertatur in aquam nubis, ſed ſolutione vera philoſophica, quæ eſt, vt conuertatur in aquam primam, ex qua fuerit ab initio. ipſam eandem calcinant, & in terram reducunt: per ipſam eandem aquam corpora in cinerē transformāt, & de ea cinerem dealbant, & mundificant, iuxta verbum Morieni dicentis, q̄ Azot & ignis, latonem abluunt, atq; mundificant, & eius obſcuritatem ab eo penitus eripiunt. Laton autem eſt corpus immundum, Azot autem eſt mercurius, & corpora diuerſa coniungunt præparata modo prædicto, coniunctio-
ne tali, in quam non poteſt ignis potentia, nec alia tentatio, ſeu probatio ſeparare: & ab ignis combuſtione defenditur: & eorum vnum in aliud mittit: & corpora ſubliment, non ſublimatione vulgari, quam intelligunt phantaſtici, credētes quòd ſubliment ſit ſuperius aſcendere, vel eleuare per ignem: et ideo accipiunt corpora calcinata, & miſcent cum ſpiritibus ſublimentis, vel eleuatis, ſcilicet mercurio, ſulfure, arſenico, & ſale armoniaco: & faciunt per ignem fortem, & ſubitanè corpora cum ſpiritibus eleuare: quia pars non fixa, ſeparat partem fixam, per multam quantitatem non fixæ partis, & ita eleuant corpora cum ſpiritibus: & dicunt, quòd tunc ſunt corpora ſublimentata: & hi tales falluntur, & deluſi ſunt: quia poſtmodum inueniūt ipſa magis imunda, quam prius fuerint. Vnde ſcias, quòd non eſt noſtrum ſublimentare, ſuperius aſcendere, vel eleuare: ſed ſublimentare philoſophorū eſt, de re vili preciōſam facere: & de re inſima & commiſta, altam facere ac magnam, & puram, vt cum dicimus, Iſte homo ſublimentatus eſt, id eſt in dignitate poſitus eſt: ſic enim dicimus corpora ſublimentata, id eſt ſublimentata, & in altam, puram, mundam, & nobiliſſimam naturam conuerſa. Vnde ſublimentare apud philoſophos eſt ſublimentare, mundare, & deſacare, dealbare, & rubrum facere: quod totum facit aqua noſtra benedicta. Sic ergo intellige noſtram ſublimationem & deſcenſionem, deſtillationem & calcinationem, ſolutionem, congelationem, fixationem, incerationem: & hoc totum fit per beneficium aque benedictæ, & in hoc omnes ſunt decepti. Aqua etiā noſtra mortificat, & viuificat, & apparere facit multos colores: primo nigrum in mortificatione corporis, dum in terram conuertitur: poſtmodum apparent multi colores, & varij ante dealbationem, quorum omnium finis eſt albedo: in coniunctione verò corporis præparati & fermentati, apparēt tot colores, quot ab homine excogitari poſſunt: & apparet quòd noſtrum magiſterium vnum eſt, & eſt ex vno, & cum vno: ſit & ex quatuor, vt dictum eſt & ex tribus vt etiā ſupra dictum eſt. Vnde ſcias, cariſſime, quòd philoſophi noſtri lapidis nomina multiplicauerunt, ad hoc, vt eum abſconderent: & dixerunt lapidē noſtrum corporeum & ſpirituale eſſe: & in rei veritate non mentiti ſunt. pro vt ſapientes intelligere poſſunt. Nam ibi eſt corpus, & ſpiritus: & corpus factum eſt ſpirituale in ſolutione, vt dictum eſt: & ſpiritus factus eſt corporalis in coniunctione ipſius cum corpore imperfecto & fermento. Quidam philoſophi ipſum vocant æs, pro vt dixit Eximæus in libro Turbæ: Scitote, inquit, omnes ſcientiam quærentes, quòd nulla ſit vera tinctura, niſi ex ære noſtro: & infinita nomina ei imponunt, ne ab inſipientibus perciperetur. Quocunque tamen nomine ipſum nominent: vnum, & idem eſt opus apud omnes. Et dicit Morienus, quòd confeſtio noſtri magiſterij aſſimilatur in ordine creationis hominis: nam primo eſt coitus, poſtmodum conceptio, deinde imprægnatio, quarto ortus, quinto ſequitur nutrimentum. quod ſic intelligitur: primo ſperma noſtrum, id eſt mercurius, cum terra coniungitur, id eſt cum corpore imperfecto
quæ

quæ terra mater dicitur, ideo quia terra est mater omnium elementorum: tunc secundum Philosophos coitus appellatur. Dum autem terra incipit aliquantulum retinere mercurium secum, tunc dicitur conceptio: & tunc agit masculus in foeminam, id est, mercurius in terram. Et hoc est, quod dicunt Philosophi, quod nostrum magisterium non est aliud, nisi masculus & foemina, & ipsorum coniunctio, dominante aqua, id est mercurio: & terra crescit, & multiplicatur, & augmentatur, & eueniet, quando terra dealbatur: & tunc prægnatio nuncupatur, quando terra iam imprægnata est: deinde fermentum iungitur cum corpore imperfecto præparato, ut dictum est, quovsque vnũ fiant colore & aspectu, & tunc dicitur ortus: tunc enim natus est lapis noster: qui natus, Rex à Philosophis nuncupatur: vnde dicit Philosophus in libro Turbæ: Honorate Regem nostrum ab igne venientem, diademate coronatum, & ipsum alimentate, donec ad ætatem perfectam deueniat: cuius pater est Sol, mater verò Luna: Lunam autem accipe pro corpore imperfecto, Solem pro corpore perfecto. Vltimò autem sequitur nutrimentum, vsque dum augmentetur augmentatione magna. Nutritur autem lacte suo, id est spermate, ex quo fuit ab initio sui. imbitur autem mercurius sæpe sapius, quovsque bibat ex eo, quod sufficiat, id est, vsque ad perfectionem, quæ est finis totius operis nostri. Per ea igitur, quæ dicta sunt, facile possunt intelligi omnia dicta Philosophorum obscura, & cognoscere omnes in eodem conuenire. Et nihil aliud est nostrum magisterium, quam quod prædixi. Iam habes corporis solutionem & reductionem ipsius ad primam materiam sui: deinde habes ipsius in terram conuersionem, & postea dealbationem, in aerem demigrationem: quia tunc distillando humiditatem, quæ in eo inuenitur, fit aereum quod ascendit, & terra remanet calcinata, & tunc est igneæ nature. Habes etiam coniunctionem istorum adinuicem, & habes coniunctionem animæ cum corpore, & etiam coniunctionem animæ, & corporis, & spiritus simul: & conuersionem istorum adinuicem: & habes augmentationem tantum huius Elixir, cuius vtilitas maior est, quam possit ratione percipi.

FINIS

PRACTICA MAGISTRI ARNALDI DE VILLA

NOVA AD QVENDAM PAPAM, EX LIBRO

dicto, Breviarius librorum Alchymiaæ.

ANCTISSIMO in Christo patri deuotissimo, pedum oscula beatorum, mutatio Dei excelsa, Dico tibi pater alme, & c. Quod omnium primò corpora in primam materiam reducere oportet. Prius te scire volo, quod materia omnium metallorum, & eorum sperma est fumus albus, decoctus, & inspissatus in ventre terræ, calore sulfureo decoquente: & secundum varietatem sulfuris, & ipsius multitudinem in terra, diuersa metalla procreantur: semper tamen ipsorum plurimum materia est vna, & eadem essentialiter, solo differens accidente, & c. Cum enim sine sale operator nihil agat, sicut qui cum arcu sine corda sagittat: & hoc Morienus clarius dicit, Accipite phlegmaticum & cholicum, & terite sanguineum cum eis, donec fiat calum tingens pro debita & c. in suo igne, & c. Phlegmaticus est frigidus & humidus ut mercurius, cholicus verò est calidus & sicus ut sal armoniacum, sanguineus est calidus & humidus, ut Sol, seu aurum: Nota sal armoniacum non dat colorem, sed dat introitum, præparat, & purgat: ingreditur tunc reliqui spiritus corporibus permittis, & coniungit, & recedit. Ipsum enim sal est vnguentum siccitate ignis coagulatum, ex natura calida & sic

G

ca subtili, à parte in partem penetrans soluit corpora, & est copulator contradi-
ctoriorum, & omnium spirituum cum corporibus. Ipsum enim est spiritus vo-
lans, lapis generans, ad Elixir coadiutor. Et nisi ipsum esset, non solueretur, nec
ingereretur Elixir, nec poneretur vnum cum aliquo alio, nec intraret vnum
in aliud: volans est, existens vnà cum corporibus corpus, & est in eo occultum
& absconditum: de quo dicit Auicenna in Maiori, si posueris eum loco ignis,
aeris, & sulfuris, aut cuiuslibet, non errasti in opere: ad quamlibet enim se incli-
nat naturam. Et Almizadir, id est sal armoniacum tibi solū subferuiat. In libro
Aluminum & salium traditur: Quòd si Deus non creasset eum, non perficeretur
Elixir, & vanum esset studium Alchymicum. Qui ergo sine sale operatur,
vel agit, vt ait Allegoria sapientum, corpora mortuorum in sepulchris eorum
non attenuat, propterea &c.

DE DECOCTIONE LAPIDIS PHILOSOPHORVM

et de regimine ignis in diuersis gradibus decoctionum ad coagulationem lapidis.

Verfus de solutione.

Qui quærit in merdis secreta philosophorum,
Expensas perdit proprias, tempusq; laborum.
Est in mercurio quicquid quærunť sapientes:
Corpus, abhinc anima, spiritus, tinctura trahuntur.
Nullus mercurius sumatur, quam mineralis.

Ignis coagulationis gradus.

Primus formetur, vt sensus ei dominetur,
Sensibus æquato gaudet natura secundo,
Tertius excedit, sed cum tolerantia lædit:
Destructor sensus, nescit procedere quartus.

Igitur ad practicam descendamus, clarè & apertè, & intelligibiliter eam su-
biciamus. Nota ergo, quòd in operatione nostra, quæ diuina est, potius quam
humana, requiritur vna sola materia, nec vlla alia: quia aqua nostra pura, & mi-
neralis in nullo alio opere posita, nec etià alicui corpori mista, quæ materia est
substãtia, & à qua diuersi colores effectusq; in regimine apparèt. Et scias quòd
vna materia etiã requirit vnicum vas de vitro, quod dicitur vas Hermetis: &
illud requirit vnum aliud vas terreum cum coopertorio suo similiter terreo. Et
illud vnum vas de terra requirit vnicum furnum, videlicet furnum Hermetis,
& coopertorium furni. Primò ergo describamus vas vitreum. Fiat ergo vas
Hermetis de vitro, quod rotundum sit ad modum cælestis Lunæ medię, quod
vas debet habere foramen ad modū valis, per quod foramen Luna plena por-
tabitur. Descriptio autem vasis Hermetis est aliquantulum oblongum ad mo-
dum oui, vel ad modum ampullæ.

Vas terreum modò describamus, in quo debet vas vitreum prædictum po-
ni. Fiat ergo vas terreum, quod possit sustinere ignem fortem, & continuum,
etiã cum ignitione, sicut est terra, de qua fiunt crucibula ad fundendum aurū:
& fiat dictum vas tantæ capacitatis & magnitudinis, quod prædictum vas vi-
treum possit ibi bene recipi: ita quòd sub vase vitreo, & supra vas, & circa illud
possint poni cineres cribellati ad spissitudinem duorum digitorum ad minus:
fiat autem prædicto vasi coopertorium, quod ita coniungatur cum vase suo,
quòd flamma ignis non possit percutere vas vitreum intus positum. Habeat
autem prædictum cooperculum vnã superius auriculam, vt possit deponi, &
tractari &c. Modò collocemus vas vitreum in illud vas terreum sic: Primò ha-
beas

beas de cineribus optimè cribellatis in bona quantitate, & pone de eis in vase terreo prædicto in spissitudinem duorum digitorū ad minus, fortiter cineres imprimendo; deinde pone ibi vas de vitro cum suo retentorio, vel coopertorio: prius tamen optimè claudatur orificium ipsius vitri, cum luto tibi noto (est autem lutum sapientiæ) deinde circumpone cineres reliquos circumquaque, & supra & c. sicut scis.

Modò subiiciamus aliquam notabilia: Nota, quòd in operatione nostra, & in quolibet opere alchymico, siue agatur de sublimationibus, siue de distillationibus, siue decoctionibus quibuscunque, necessarium est duas partes vitri esse vacuas.

Item, quantò carbonēs sunt magis ponderosi, & magis compacti, seu densi, tantò sunt meliores ad opus nostrum: quia ignis factus ex ipsis magis durat in sua qualitate, & ita carbonēs quercini & similes sunt eligendi. Et nota, quòd licet sint quatuor colores principales in opere apparentes, scilicet niger, albus, rubeus, & citrinus, qui sunt in diuersis gradibus taliter apparentes secundum suum gradum decoctionis. Cum alio enim igne facimus corpus nigrum, cum alio album, & cum alio rubeum, & alio citrinum. Sunt enim quatuor gradus ignis, qui in suprascriptis quatuor versibus continentur. Et nota, quòd Philosophi hanc scientiam ignis celauerunt, nec aliquis philosophus de dictis gradibus est clarè locutus, sed obscure omnes. De leui igne tantum faciunt mentionem.

Primus igitur gradus continetur in primo versu, qui est, *Primus formetur, ut sensus ei dormietur.* Et quomodo cognoscetur, quando est calor primi gradus? certè sic: quòd si manus tangant cineres, seu capellum, seu coopertorium furni possit ibi stare sine aliqua læsione. Et iste est primus gradus, què Philosophi celauerunt: & cum illo solo igne, aut sibi simili, & cum nullo alio, putre-

Putrefactio.

fit materia nostra secundum aliquos philosophos in 40 diebus, quòd ego non credo: secundum alios verò in 50 quòd etiam non credo: secundum alios in 70 quòd etiam non credo. Qui verò probauit, & expertus est, compleuit putrefactionem veram in 97, vel ad plus in centum diebus, & illud est verum. Et nota, quòd licet non appareat ad oculus in materia putrefacta nigredo, tamen

curandum non est, quia pro certo secundum esse naturæ pellis, est super nigredinem: & ideo elementa iam iuncta sunt, siue vnita, & leui igne cocta locantur, & in alias vertuntur naturas. Et per secundum gradum decoctionis, illud quòd est occultum, fiet manifestum: & quòd modò est manifestum, fiet occultum. Ignis quarti gradus non est carbonum, sed est ignis flammæ, qui fiet in hunc modum: Habeas ligna de quercu, vel similia, & sint crassæ quantitatibus, ita vt possis amplexari manu: tunc incide dicta ligna in frusta, ita quòd longitudo lignorū non excedat latitudinem furni: Deinde facto igne prius carbonum in furnello, superpone ex dictis frustis lignorū, duos vel tres, vel quatuor, sicut expedire videris. Exposuimus igitur superius primum ignis gradum, qui notatur, per hunc versum, *Primus formetur, ut & c.* Per quem gradum ignis, & non per alium materia nostra necessariò debet putrescere, dissolui, mortificari, & denigrari. Restat nunc dicendum, per quem modum materia nostra putrefacta dealbetur: Igitur procedamus ad secundam partem operis, quæ est nostræ medicinæ dealbatio. Hic verò notandum, quòd duplex album est: Est vnum album quòd fit ad modum Iouis vel Saturni, & talis dealbatio fit post putrefactionem: unde dicit Geber philosophus, Oportet Iouem & Saturnum indurare, & Martem, & Venere rubificare. Ista autem dealbatio non est vera dealbatio, quia non est firma, nec fixa, & hic perficitur, & completur secundi gradus ignis in 100, diebus, qui hoc versiculo continetur: *Sensibus equato gaudet natura secundo;*

qui secundus gradus debet esse lenis, tamen aliquantulum fortior igne primi gradus: debet enim esse talis, quod per tactum furni manus respondeat igni, & ignis manus, hoc est, quod manus possit sustinere talem calorem, & non plus: Has igitur differentias poteris facere cum solario tenui perforato existente super carbones: in quo facias diuersa foramina, secundum exigentiam graduum ad beneplacitum, vel aliter & c. Finitis autem centum diebus, continua ignem prædictum secundi gradus, ut materia bullire incipiat, & fluere, siue fundi, & durabit bullitio ista 70 diebus: & tunc materia incipit facere quosdam lapillos ad modum, seu similitudinem Hyacinthorum: continua tamen ignem secundi gradus, quovsque dicti lapilli appareant. Cum autem videris prædictos lapillos apparere, tunc ignem carbonum fortifica, faciēdo ignem tertij gradus, qui notatur per hunc versum, *Tertius excedit, sed cum tolerantia ledit.* Dicitum autem ignem tertij gradus continuabis ad incinerandos lapillos per centum dies, quia infra dictum tempus centum dierum lapilli incinerabuntur, & figentur fixatione vera & perfecta. Quod si infra dictum tempus materia nostra non incineraretur: tunc eundem ignem tertij gradus continua, quovsque materia nostra sit incinerata, & tunc materia nostra dealbabitur. Et hoc album, dicitur album permanens, & dicitur spiritus & anima: & de hoc albo dicit Morienus, Dealbate latonem, id est terram, & apponite liberos, ne corda vestra rumpantur. Et Hermes, Ipsum dealbate, & suo igne sublimate, quovsque exierit spiritus, quē in eo invenietis, qui dicitur avis Hermetis. Et ista incineratio & dealbatio detegens, scilicet dubium terræ sitientis, & aquam nubium. Et scias, quod infra dictos centum dies materia nostra, seu cinis noster debet fieri in colore margaritarum, seu marmoris coruscantis. De prædicto albo dicit Algazel, Ipsum dealbatum citò igne sublimate, & c. id est iterato soluite. Et scias, quod prædictum ignem tertij gradus continuare debes, quovsque secundum album appareat, & in colore prædicto. Modò sequitur quarta pars operis, quæ dicitur lapidis nostri rubificatio. Tunc totam animam in corpus convertimus, cum materiam nostram, quæ prius fuit alba, rubificamus. Dicta autem rubificatio debet necessario fieri per ignem quarti gradus, qui in versiculo continetur, *Sic destructor sensus nescit procedere quartus.* Dicitur autem ignis quarti gradus, erit ignis flammæ, & lignorum, qui fit ut supra. Continua igitur ignem prædictum per 47 vel 50 dies: nam infra dictum tempus debet color tyrius apparere. mercurius verò igne suo gubernetur, & coctus igne primigradus, in 50 diebus in coruam verum convertitur, deinde in 77 diebus vertitur in columbam: deinde columba in 47 diebus, vel 70 vertitur in Alkafel marinum, qui est color tyrius: Et in isto colore spiritus & anima cum corpore ununtur, & fiunt unum: & corporeum factum est incorporeum, & factus est lapis benedictus. Et scias, quod per prædictum ignem flammæ, qui est ignis quarti gradus, album nostrum completum funditur, & per huiusmodi fusionem sperma nostrum in sanguinem vertitur: & in illa hora spiritus & anima cum corpore submerguntur. Et scias, quod fusio in 47 vel 76 diebus ad longius perficitur, & completur. Et nota, quod hæc fusio vera, est solutio vera philosophica, & gaudet stare super ignem, sicut puer ad vbera matris suæ: & verè tunc dicitur aqua permanens, & tunc factum est de corpore spiritus, & hoc est de volatili fixum. Et in tali fusione coronatur Rex diademate rubeo: illuminat ipsum usque ad ætatem perfectam, cuius pater est Sol, & mater est Luna. Per Solem autem nihil aliud intelligitur, nisi unctuositas sulfuris existens in mercurio, quod sulfur sit anima lapidis. Vnde dicit Senior, Hoc sulfur est quod corpus denigrat, & ostium aperit: & quanto magis fusus in igne fuerit, tanto magis eius rubedo convertitur in colorem citrinum, & ex hoc meliora.

horabitur, & eius color tyrius augmentabitur, quovsq̄ue perveniat ad finalem colorem lapidis nostri, seu medicinæ nostræ, qui est color citrinus, in colore pauperis sylvestris: & finaliter efficietur pulvis impalpabilis, qui ad calorē ignis funditur sicut cera fluēs, & penetrans, & figens. Et nota, q̄ arg. vii. mercurius, azor, Luna plena, lapis noster, æs nostrum, aqua nostra, Mars, argentum, stannum, albedo, iupiter, minium, albus, hypostasis alba, album plumbum, vel rubrum, idem significant secundum diversa tempora & gradus operationis. Et nota, quòd Lauare philosophorum, est totam animam in corpus reducere: vnde non intelligas eos loqui de alba lauatione vulgari, quæ consuevit fieri cum aceto, & consimilibus. Item nota, quòd quando apparet nigredo, tunc dicitur desponsatio mariti & foeminae, & esse matrimonium inter eos, & tunc acquiuit spiritum, qui est delator virtutū animæ per corpus, & corpus recepit actionem animæ & spiritus: & sit aquila, & medium naturarum. Et nota, quòd terra alba, sulfur album, fumus albus, auripigmentum, magnesia, & Echel, idem significant. Item nota, quòd lapis noster quando est fixus, est sicut cinis. Item nota, quòd in putrefactione corporis, mercurius stat ad medium inter spiritum & animam. Item nota, quòd abarnaos, Elixir, lapis philosophicus, & quinta essentia idem significant: nam est vna res præter naturam elementorum in suo esse. Ideo quatuor elementa per magisterium se inuicem completūtur: tunc ex eis resultat, & resurgit quædam res incorruptibilis, quæ quinta essentia nunc cupatur. Item nota, quòd fermentum Solis dicitur spiritus, sulfur, aurum philosophorum, crocus Martis. Item nota, quòd fermentum Lunæ vocatur anima, rosa alba, & aer existens in lapide. Item nota, quòd spiritus est fermentum Solis, anima est fermentum Lunæ, corpus verò est terra stans, & hæc tria sunt in mercurio. Item nota, quòd corpus recipit tincturam à mercurio, à spiritu & anima naturaliter secundum gradus suos: & in fine debent apparere quædam granula ad modum piperata: & tunc est ibi vnum magnum secretū, videlicet quòd materia nostra est cōgelata cum sua propria humiditate. Item nota, quando lapilli ad modum Hyacinthorum couertuntur in cinerem album, tunc est signū putrefactionis, & denigrationis perfectæ, & finitæ. Item nota, quòd arg. vii. continet in se quatuor elementa, & sufficit sibi ipsi, nec indiget alicuius adminiculo: habet enim aqueam substantiam ab aqua, terream substantiam à terra, calidam & humidam substantiam ab aere, & vntuosam cremabilitatem, seu igneam substantiam ab igne. Elementū aquæ currit, & fluit per corpus, & ipsum lauat. Elementum terre stat, & est corpus mercurij, seu eius crassities & spissitudo. Elementum aeris est illud calidum temperatum, & humidum, quòd est in mercurio: Et tale calidum temperatum, dicitur spiritus, & facit concordiam inter vntuositatem cremabilem mercurij, & eius lutulentiam, hoc est inter humidum, vntuosum & terreum, faculentum. Elementum ignis est illa vntuositas cremabilis, quæ est in mercurio, vnde versus:

Terra stat, vnda lauat, pyr purgat, spiritus intrat.

Item Lucas inquit, ignis vester vsque ad albedinem debet esse lentus: post dealbationem autem & coagulationem debet ignis augeri.

Nunc igitur sub breuiloquio reperamus totius operis nostri intentionem. *Epilogus.* Primò enim lapis noster in operatione liquefcit, secundò nigrescit, tertio citrinatur, quartò rubescit rubore nõ vero, nec multum durante, quinto dealbatur, sexto coagulatur. Et hæc omnia necesse est fieri cum igne lento, hoc est cū igne primò gradus, & secundò, qui ignis sit cum carbonibus, & line flamma: septimò lapis noster incineratur cum igne tertij gradus, qui est ignis flammæ triū lignorum, vel quatuor: octauò lapis noster liquefit liquefactione metallica & rubea,

& hoc fit cum eodem igne tertij gradus: vltimò augmentando ignem, & faciēdo ignem quarti gradus. Et nota, quòd potest fieri medicina ad rubeum primi gradus, & secundi & tertij, cum suis gradibus, & suis multiplicationibus, & cū suis proiectionibus. Item nota, quòd ignis primi gradus, qui pertinet solum ad putrefactionem, solutionem, mortificationem corporis, dicitur per quandam similitudinem balneum, quia balneum est res temperata, non intensa in calore nec etiam frigida, sed in calore remisso: vnde videmus hominem per temperatum calorem putrefieri, & sudare à sua superfluitate: sed si calor esset intensus, non sudaret, sed combureretur: si verò balneum esset frigidum, tunc viscositas, & vntuositas existens in homine, non exiret. Et ideo est nobis necessariū habere balneum, hoc est calorem temperatum, hoc est non excedentem, nec diminutum à suo gradu. Et hæc est pulchra ratio intelligenti.

FINIS

MAGISTRI ALBERTI MAGNI RAS-
TISPONENSIS EPISCOPI, DE ALCHY-

MIA PRAEFATIO.

QVONIAM sapientia à Domino Deo est, & cum illo fuit semper & est ante æuum. Quicumque ergo diligit sapientiam, apud ipsum quærat, & ab ipso petat, quia ipse dat omnibus affluenter, & non impropert. Ipse enim est altitudo, & profunditas omnis scientiæ, & thesaurus totius sapiētiae: quoniam ex ipso & in ipso, & per ipsum sunt omnia: & sine eius voluntate nihil potest fieri: ipsi honor & gloria in secula seculorum. Amen.

Vnde in principio mei sermonis inuoco eius auxilium, qui est fons & origo omnium bonorum, vt ipse per suam bonitatem & pietatem dignetur paruitatem scientiæ meæ supplere per gratiā sui Spiritus sancti: vt per meā doctrinam lumen quod in tenebris lateret, manifestare valeam, & errantes ad semitam veritatis perducere: quod ipse præstare dignetur, qui sedet in excelsis. Amen

Quū in multas regiones & plurimas provincias, nec non ciuitates & castella causa scientiæ, quæ vocatur Alchymia, maximo labore perlustrauerim, & à literatis viris & sapientibus, de ipsa arte ab ipsis diligenter inquisierim, vt ipsam plenius inuestigarem: & quū scripta omnia perscriberem, & in operibus ipsorum sæpissime perludarem, non inueni tamen verum in his, quæ libri eorum affirmabant. Aspexi ergo libros contradicentium & affirmantium, & inueni eos vacuos esse ab omni profectu, & ab omni bono alienos. Inueni enim multos prædiuites literatos, abbates, præpositos, canonicos, physicos & illiteratos qui pro eadem arte magnas fecerunt expensas, atq; labores, & tandem deficiebant, quoniam artem inuestigare non valebant. Ego verò non desperavi, quin facerem labores & expensas infinitas, vigilans, & de loco ad locum migrans omni tempore, ac meditans, sicut dicit Auicenna: Si hæc res est, quomodo est, & si non est, quomodo non est: Tandem perseueravi studendo, meditando, laborando in operibus eiusdem, quousque quod quærebam inueni, non ex mea scientia, sed ex Spiritus sancti gratia. Vnde quū saperem & intelligerem, quòd naturam superaret, diligentius vigilare cœpi in decoctionibus & sublimationibus, solutionibus, & distillationibus, cerationibus, & calcinationibus, atque coagulationibus Alchymicæ, & in multis alijs laboribus, donec inueni ESSE POSSIBILEM TRANSMVTATIONEM IN SOLEM ET

LV

LVNAM, Quod multo melius est omni naturali, in omni examinatione & malleatione. Ego verò minimus Philosophorum intendo scribere focijs & amicis meis veram artem, leuem & infallibilem: ita tamen, vt videntes non videant, & audientes non intelligant. Vndero, & adiuro vos per creatorem mundi, vt occultetis librū istum ab omnibus insipientibus. Vobis enim secretum reuelabo, alijs verò Secreta secretorum recludo, propter inuidiam huius nobilis scientiæ. Stulti enim eam despiciunt, quòd ad eam pertingere non possunt: vnde exosam eam habent, nec possibilem esse credunt: ideo inuident illis qui in ea operantur, & dicunt eos esse falsarios. Cauēatis ergo ne in ista operatione alicui secreta nostra reueletis. Iterum moneo, vt sitis cauti: & perseuerate in operationibus, & nolite fastidium habere, scientes quòd post operationem vestram, magna sequetur vtilitas.

De diuersis erroribus.

NVnc autem qualiter ad tanti operis laborem accedere debeatis in hoc meo opusculo, breuiter & simpliciter vos informabo. Ostendam tamen vobis primò omnes deuiationes & errores, & offēdícula huius artis, in quibus multi & ferè omnes errant. Vidi enim quosdam, qui cum magna diligentia quasdam sublimationes faciebant, & vterius procedere non valebant, quia fundamentum non habebant. Vidi & alios bonum principium habentes, sed propter nimiam potationem, & alias vanitates, opus facere non valebant. Vidi alios qui decoctionem, distillationem & sublimationem bonam fecerunt: sed propter nimiam prolongationem operis opus relinquerunt imperfectum. Vidi & alios qui veram artem habuerant, & diligenter operibus præfuerunt, sed in sublimationibus perdidit spiritus propter vasa porosa, vnde & dubitauerunt: & vterius artē non curauerunt. Vidi & alios, qui artem inuestigare cupientes, tempus statutum nō valentes expectare, nimis veloces fecerunt sublimationes, distillationes, & solutiones: & ideo spiritus infectos, rubiginatos inueniebant, & aquas solutas & distillatas, turbulentas: vnde & etiā dubitauerunt. Vidi quāmplures, qui cum diligentia operi insistebant, & tandem desiciebant, quia res pro subleuamento non habebant, vnde versus:

Multa licet sapias, re sine, nullus eris: Quum labor in damno est, crescit mortalis egestas.

Vnde pauperibus non valet ars ista, quia ad minus vult habere expensas duobus annis: Et si contingat in opere errare, vel prolongare, quod non perueniat ad egestatem, vt in pluribus sum expertus. Vidi alios qui sublimationes faciebant puras & bonas ad quinque sublimationes: & quum plures facere non valebant, sophisticabant, & Venerem dealbabant, addentes quintam vel sextam partem Lunæ, & seipsos & alios decipiebant. Vidi alios qui spiritus sublimabant & figebant, volentes cum eis tingere Venerem vel Martem, & quum impressionem non fecerunt, neque ingressionem habebant, dubitauerunt. Vidi quoque quosdam qui spiritus fixos habebant, & ipsos cum oleo ingredientem cerabant, donec ingressionem in corpora habebant, addentes tamen aliquam partē Lunæ, & ita figebant Venerē in albū, quòd simile erat Lunę in malleatione & examinatione, & albedine, & quòd pertrāsīuit bis aut ter examinationē, & tamē nō fuit perfecta: quia Venus non fuit calcinata nec purgata à sua corruptione. Vnde dicit Arist. Nō credo metalla transformari posse, nisi reducantur in primā materiā, id est in calcē per ignis adustionē: & tūc possibile est illud. Vidi tū & alios sapientes, qui ad plenū spiritus & pulueris sublimabant & figebant, solutiones & distillationes ex puluerib. parabant, postea coagulabant, & postea metalla calcinabant, corpora dealbabant ad albū, rubificabant ad rubeū, postea calcē reducebant in solidā massā, & ipsa tingebant in solē & Lunā, quę melius erat omni

naturali in omni examinatione & malleatione. Videns ergo tot errare, iam de creui scribere vera & probata opera, & meliora omnium Philosophorum, in quibus laboravi, & sum expertus: nihil aliud scribā, nisi quod oculis meis vidi,

Vnde oriuntur metalla.

Alchymia est ars ab Alchymo inuēta, & dicitur ab archymo Græcè, quod est massa Latine. Per hanc enim artem reducuntur metalla, quæ in mineris sunt corrupta, & imperfecta ad perfectionem. Et notandum, quod metalla differunt inter se accidentali forma tantum, non essentiali: ergo possibilis est spoliatio accidentium in metallis. Vnde possibile est per artem nouum corpus constitui: quia omnia metallorum genera generantur in terra ex sulfure & arg. viuo commistis, vel etiam propter terram foetidam. Sicut enim puer in ventre matris suæ ex corrupta matrice contrahit infirmitatem ex causa loci per accidens, & corruptione, quamuis sperma fuerit mundum, tamen fit puer leprosus & immundus causa matricis corruptæ. Sic est in metallis, quæ corrumpuntur, vel sulfure corrupto, vel terra foetida: vnde hæc est differentiæ omnium metallorum, qua differunt inter se. Quando enim sulfur mundum rubeum occurrit argento viu. in terra, inde aurum generatur tempore breui vel longo per assiduitatem vel decoctionem naturæ sibi subseruientis. Quando verò mundum & album occurrit arg. viuo in terra munda, inde generatur argētum, quod differt ab auro in hoc, quod sulfur in auro rubeum, in arg. album fuerit. Quando autē sulfur rubeum, corruptum & vrens occurrit arg. viuo in terra, inde generatur cuprum, & non differt ab auro nisi in hoc, quod in auro non fuit corruptum, hic verò corruptum. Quando verò sulfur album, corruptum & vrens occurrit arg. viuo in terra, inde generatur stannum: & quia fridet inter dentes, & velocem habet liquefactionem, ideo est, quia arg. viuū non fuit bene commistum cum sulfure. Quando verò sulfur album, corruptum & vrens occurrit arg. viu. in terra foetida, inde generatur ferrum. Quando sulfur nigrum & corruptum occurrit arg. viu. inde generatur plumbum, de quo dicit Arist. quod plumbū est aurum leprosum. Iam satis dictum est, vnde metalla habeant originem, & quomodo inter se differant forma accidentali, & non essentiali. Restat nunc videre de probationibus Philosophorum, & autoritatibus quomodo probent esse veram hanc artem, vt obuiare possimus alijs, qui contradicunt eam non esse veram.

Probat artem Alchymia esse veram.

Volunt ergo quidā contradicere, & quàm plures, & maxime illi qui non intelligunt aliquid de arte, nec metallorū naturas cognoscunt, & nesciunt quid sit eorum intrinsecum vel extrinsecum, & dimensiones & profunditates metallorum minime cognoscentes. Istis igitur, quum obijciunt Aristotelis verba dicentis, Sciant artifices Alchymia rerum species permutari non posse, respondendum, hoc dixisse de ipsis qui credunt & volunt metalla adhuc corrupta transubstantiare: quod sine dubio vix fieri potest. Audiant ergo verba Arist. quæ sequuntur: Quod experientia destruit formam specierum, & maxime in metallis, & hoc est verum, quando aliquod metallum est calcinatum, & inde fit cinis & calx, quæ teritur & lauatur, & ceratur cum aquis acutis, donec fiat alba & viua: & sic per calcinationes & medicinas diuersas amittunt humiditatem corruptam & adustiuam, & acquirunt humiditatem aeream viuificantem ipsa corpora, & calx mundata reducitur ad solidam massam: quæ massa potest recipere tincturam albam & rubeam. Vnde ait Hermes, Quod spiritus ingredi corpora non possunt, nisi purgata, & non ingrediuntur, nisi aqua duce. Arist. dicit, Non credo quod metalla possint transubstantiari, nisi reducantur ad pri-

ad primam materiam, id est mundificentur à corruptione sua per ignis adustionem. Adhuc contradicentibus, & non credentibus melius obuiare volo, quia quod scimus loquimur, & quod videmus testamur: videmus species diuersas recipere formas diuersas diuersis temporibus: sicut patet in Arsenico quod est rubeum, & per decoctionem & assiduitatem erit nigrum, per sublimationem erit album semper tale. Et forte aliquis diceret, quod tales species de facili possunt transmutari de colore in colorem, sed in metallis impossibile. Quibus respondeo ex euidenti causa per diuersas probationes & euidentias, eorum errorem penitus destrucens: Videmus enim ex argento generari azurum, quod dicitur transmarinum: quod tamen cum natura sit perfectum, carens omni corruptione, facilius videtur, & est destruere accidentale quam essenziale; videmus enim cuprum recipere colorem citrinum ex lapide calaminari, quum tamen neutrum sit perfectum, neque cuprum, neque lapis calaminaris, quia in ambobus agit ignis. Videmus quod ex stanno fit lithargyrum, & stannum per nimiam decoctionem vertitur in colorem auri, quod tamen possibile esset conuerti in speciem argenti, cum de natura eius sit. Videmus & ferrum conuerti in arg. viuum, quod videtur quibusdam impossibile: & quare sit possibile iam rationem dixi superius, quod omnia metalla generantur ex arg. viu. & sulfure: vnde cum arg. viu. sit origo omnium metallorum, etiam possibile est vt ferrum redigatur in arg. viu. Non ne, verbi gratia, aqua liquida tempore hyemis per nimiam frigiditatem induratur, & fit glacies: non ne glacies à calore Solis soluitur, & erit aqua, vt prius? Ita est de arg. viuo vbicumque est in terra, & si sibi est sulfur, tunc ista duo coadunantur simul, & per decoctionem temperatissimam longo tempore indurantur, & erit lapis mineralis, de quo trahitur metallum. Videmus etiam quod ex plumbo fit cerussa, ex cerussa minium, ex minio plumbum. Ecce iam satis manifeste probatum est, quomodo species permutantur de colore in colorem vsque ad tertiam vel quartam formam. Vnde nullo modo dubitandum est, quin metalla corrupta possint reduci ad sanitatem per medicinas suas. Iam positum est fundamentum ad artem istam: videamus quod superædificemus. Si enim superædificauerimus foenum, vel lignum, vel stipulam, ignis consumet omnia. Inueniamus ergo lapides, quos ignis non destruat, neque corrumpat: tunc securi erimus ab omni perturbatione. Et sciendum quod ea quae diximus de impedimento artis, & in principio, & postea de probationibus eiusdem, ideo dicta esse, vt artem veram esse stabiliamus &c. Nunc videndum qualiter agendum sit, & quo tempore, & quo loco. Et primo incipiendum est firmare etiam praecipua. Primum ergo praecipuum est, vt artifex huius artis sit tacitus & secretus, & nulli reuelet suum secretum, quod nulla ratione vltius manifestet: sciens pro certo, quod si plures scirent, nullo modo pertransibit, quin diuulgetur: & quum diuulgatum fuerit, pro falsario reputabitur: & ita erit in perditione, & opus imperfectum remanebit. Secundum praecipuum est, vt artifex habeat locum, & domum specialem extra hominum conspectum, in qua sint duae camerae vel tres in quibus fiant operationes ad sublimandum, solutiones, & distillationes faciendum, sicut in posterum docebo. Tertium est, vt obseruet tempus in quo sit operandum, & horas ad sublimationes, & solutiones, & distillationes: quia non valeret in hyeme sublimationes: solutiones vero & calcinationes omnino tempore fieri possunt: haec autem omnia in operibus lucide docebo. Quartum est vt artifex huius artis sit sedulus & frequens circa operationes, & non sit tardiosus, sed perseueret vsque in finem. Quod si inceperit, & non perseuerauerit res & tempus amittet. Quintum, vt secundum artis institutionem operetur: primo in contritionibus, secundo in sublimationibus, tertio in fixationibus, quarto in

tò in calcinationibus,quintò in solutionibus,sexto in distillationibus, septimò in coagulationibus: & sic per ordinem. Si autem tingere præter sublimationē, & coagulare & soluere per distillationem voluerit,perdet pulueres suos: quia quum proiecti fuerint, non retinebis ex eis quicquam, sed reuolabit citissimè. Vel si cum fixis pulueribus, qui non sunt soluti. nec distillati tingere voluerit, non ingredientur nec permiscentur corporibus. Sextum est, vt omnia vasa, in quibus debent poni medicinae, vel aquae, vel olea, siue super igne vel non, debent esse vitrea, vel vitreata. Si enim in vase cupreo ponantur aquae acuta, fiet inde virides: Si autem in ferroo vel plumbeo, denigrantur & inficiuntur: Si in fictili penetrabunt, & destruentur omnia. Septimum est, quòd cauere debes ante omnia, ne apud principes vel potentes intromittas te de aliquibus operationibus, propter duo mala: si enim intromiseris te, tunc de tempore ad tēpus requirēt à te, & dicent, Magister quomodo succedit tibi? quando videbimus aliquid boni? Et non valentes expectare finem operis, dicēt, nihil esse, truffam esse &c. & tunc habebis tedium maximum. Et si ad finem bonum non perduxeris, indignationem perpetuam ex hoc acquires. Si autem ad finem bonū per ueneris, cogitabunt perpetuò te habere, nec permittent te abire: & ita illaqueatus eris verbis oris tui, & sermonibus proprijs irretitus. Octauum præceptum est, ne aliquis intromittat se de operationibus, qui non habeat expensas plenas ad minus, & vt omnia possit comparare, quae ad artem sunt necessaria, necnō & vtilia: & si intromiserit se, & expensae defecerint, tunc res & omnia amittet.

Quod furni sint necessarii, & quales, & quanti.

Nunc videndum est, quomodo fiant furnelli, & qui, & quot sunt necessarii. Ad quod sciendum est, quòd furnelli debent fieri ad quantitatem operis. Si enim res tibi sint sufficientes, & opus magnum volueris inchoare, tunc eo maiores construenti sunt. Si autem exiguum tibi fuerit, furnellos secundum quantitatem puluerum & medicinarum construes. Volo tamen ponere doctrinam furnellorum, & quantitatem secundum quod expedit tam diuitibus, quam pauperibus. Primò ergo dicendum est de furnello philosophico. Statuatur furnus prope parietem, vbi ventus accedere possit: furnus verò distet à pariete per longitudinem brachij in hunc modum. Fiat fouea in terra ad vñg profunditatem, in latitudinem duarum spannarum vel paulò plus, quae circumliniatur argilla magisterij, super quam constituatur murus per circuitū de eadem argilla.

De qualitate vel quantitate furni.

Recipe de argilla simplici & appone ad quatuor partes quintam partem argillae figulorum, & contere optimè, & adde parū de arena, & iterū contere (aliqui apponunt consulto fimum equinum, aut saltē aquam, in qua ille fimus fuerit dissolutus) quo facto, fac murum, vt dixi, super foueam in altitudine duorum pedum, vel parum minus, & ad spissitudinem spannæ vnus, & permitte siccari, & tunc habeas rotam factam de argilla figulorum, quae ignē fortem sustinere possit, quae vndique sit perforata, habens 50 vel 60 foramina, secundum rotæ quantitatem, ad modum digiti superius arcta, inferius verò ampla, vt liberius possit descendere cinis: inferius verò in terra fiat meatus per terram & parietem, antequam rota superponatur, & ille sit arcus circa foueam, extra verò parietem amplius quasi ad vnam spannam, vt ventus intrare possit: qui meatus debet liniri argilla: quo facto superponatur rota, ita vt amplitudo foraminum sit subtus: & tunc iterum fiat murus super murum, & rotam ad spissitudinem spannæ: murus verò sit in altitudine super rotam vnus brachij: furnus verò habeat foramen in medio super rotā, vbi carbones imponantur.

tur. Superius verò haheat foramen, vbi vasa calcinatoria imponantur: quod foramen cooperiatur postea, cū coopertorio sibi apto. furnus quoq; habeat sub-
 tus (alibi supra) foramina parua quatuor, vel quinque in amplitudine trium digitorum. Et hæc est forma furni.

Præterea sciendum est, quòd super rotam debes ponere tripodem de argilla factū, super quo ponantur vasa calcinatoria, vt desubter ponantur carbones.

Quot & quales sint furni sublimatiui, & unde.

Nunc videndū est de furnellis sublimatiuis, qui ad minus debent esse duo vel quatuor, & fiant per omnia cum rota, & meatu, & foraminibus, sicut furnus philosophicus, excepto quòd nō debent esse tantæ capacitatis: & isti debent simul stare, vt omnibus possint ministrare.

Quales sint furni distillatorij.

Furnelli distillatorij sic faciendi sunt: fiant vt supra de argilla: fiat murus rotundus super terram ad spissitudinem quatuor digitorum, in latitudinem verò trium palmorum: & habeat fornax per circuitum foramen in amplitudine trium digitorum: furnus verò sit amplior superius, quàm subtus in hunc modum, vt eius figura demonstrat. De istis furnis fiant tantummodò duo, qui sufficiunt ad distillandum. Vasa verò sint furnellis apta, alia ad distillandum, alia ad calcinandum, alia ad coagulandum, quorum formam ponemus in fine libri. Reperies in cælo philosophorum Vltadij & c.

De furno vitreariorum.

Furnus vitreariorum fiat cum cæteris in fine, qui satis est necessarius ad vitreandum.

Quomodo vasa fictilia deuitreantur.

Recipe quodcunque vas volueris deuitrare, scilicet vas de argilla bene combustum, & linito bene cum minio sic temperato: recipe aquam & impone de fermento ceruisiæ vel vini quantum ad decimam partem aquæ, & misceas simul, & postea impone minium quantum volueris, & misce bene simul, & inde lineas vas cum pincello, vel cum manu, & permitte sicari: quo de sicco pone in furnum, concavitatem subtus vertendo, ita quòd iaceat super duo ferramenta fortia, quæ in medio fornacis sint posita. Et si vis plura vasa imponere, melius est vt cludas os fornacis cum lapide & argilla, & fac ignē lenitum primò ad spacium vnus horæ. postea vigora ignem, quovsque videas minium desuere sicut ceram: tunc cessa & permitte infrigidari, & tunc aperi & inuenies vasa tua optimè vitreata. Hoc tamen nota, quòd minium factum de cerussa decuplo plus valet ipsa cerussa, quàm minium factū de cinere plūbi. Data doctrina de furnellis, iam dicendum est de spiritibus & medicinis.

Quòd quatuor sunt spiritus metallorum qui tingunt.

Sciendum ergo quòd quatuor sunt metallorum spiritus, scilicet mercurius sulfur, auripigmentum, vel arsenicum, & sal armoniacum: isti quatuor spiritus tingunt metalla in album & rubeum, id est in Solem & Lunam: non tamen per se, nisi prius præparentur ad hoc cum medicinis diuersis, & non effugiant ignem: & cum steterint in igne faciunt mirabilia opera: faciunt enim de Marte vel Ioue Lunam, de Venere vel Saturno, Solem. Et vt breuiter dicam, omnia metalla transubstantiantur in Solem & Lunam, quæ paria sunt omnina turali in omnibus operibus, excepto quòd ferrum Alchymicæ non trahitur ab adamante: & aurum Alchymicæ non latificat cor hominis, nec curat lepram, & vulnus ex eo factū tumescit: quod nō facit ex auro naturali. In omnibus enim alijs operibus, scilicet malleatione, examinatione, & colore durat in æternum. De his quatuor spiritibus sit tinctura, quæ dicitur Elixir Arabicè, fermentū Lat.

Quid sit Elixir, & quot metallorum transubstantiantur per hos quatuor spiritus.

Est autem Elixir nomen Arabicum, Latine vero significat fermentum, quia sicut panis fermentatur & leuatur per bonum fermentum, ita massæ metallorum transubstantiantur per hos quatuor spiritus in album & rubeum, & maxime per mercurium, quia ipse est fons & origo omnium metallorum.

De generibus medicinarum & nominibus earum.

De spiritibus vero alijs & medicinis, quæ sint & quomodo nominentur, sic est intelligendum, scilicet sal commune, sal alkali, sal nitri, sal borax, alumen zucharinum, alumen iameni, tartarum, atramentum, viride gris, lapis calaminaris, cuperosa, tutia, cinabrium, minium, cerussa, ova gallinarum, testæ ouorum, acetum, urina, cadmia, marchasita, magnesia, & aliæ res multæ, de quibus in hoc libro non habemus necesse. Ista vero non tingunt, sed sunt adiuantia spiritus ut citius præparentur, & citius soluantur, & cum aquis ipsorum terantur calces metallorum, & acquirant humiditatem rectificantem ipsa corpora. Hæc autem quomodo præparentur, & ubi inueniantur, & calcinentur, & soluantur, & distillentur, per ordinem in sequentibus ostendemus.

Quid sit mercurius, & unde nascatur.

Est autem mercurius aqua viscosa in visceribus terræ, substantiæ subtilis terræ albæ per calorem temperatissimum vnita tali vnione æqualiter: ideoque fugit in superficie plana de facili, & propter aquositate non adhæret, licet viscosam habeat substantiam, propter suam siccitatem, quæ illi obtemporat, & illam adhærere non permittit. Est etiam materia metallorum cum sulfure, scilicet lapis rubeus de quo extrahitur arg. viuum, & inuenitur in montibus maxime in cloacis veteribus in multa quantitate. natura eius est frigida & humida & est fons omnium metallorum, & ab eo procreantur omnia, ut supra dictum est. Creatur vero cum omnibus metallis, & miscetur ferro, & sine ipso nullum metallum deaurari potest. Additio. Arg. viu. cum sulfure & sale armoniaco sublimatum conuertitur in puluerem rubeum splendentem: & iterum vltum in igne, redit ad substantiam humidam & fluentem.

Quid sit sulfur, & quid operetur, & ubi inueniatur.

Sulfur vero pinguedo terræ est in minera terræ per temperatam decoctionem inspissata, quousque induretur, & fiat spissa: & quæ in durata fuerit, vocatur sulfur. Fortissimam sulfur operationem habet, & est vniformis substantiæ in partibus suis: & ideo non aufertur ab eo oleum eius per distillationem sicut ab alijs rebus oleum habentibus, sed per aquas acutas sulfur in ipsis decoquendo: inuenitur in terra, aliquando in montibus, aliquando in paludibus: est etiam multiplex, scilicet album, rubeum, viride, citrinum, nigrum: & etiã quoddam mortuum. Viuum est illud quod de terra extrahitur mundum fufum, & valet contra scabiem. Mortuum vero est quod fufum est in cãnis, ut inuenitur in apothecis. Additio. Sulfur igneam habet naturam, ipsum liquefit ut guma, & totum fumus est.

Quid sit auripigmentum, & unde nascatur.

Auripigmentum est lapis mineralis, & sic fit. Sterquilinum terrestre in cauernis terræ per longam decoctionem transit in substantiam auripigmentati. Duplex est in eo viscositas: alia subtilis, alia grossa: vna tollitur per abluitionem & decoctionem eius in vrina, alia per sublimationem, vt inferius dicitur. Additio. Auripigmentum est calidum, comburens, nisi candidetur. Auripigmentum sublimatum, cuprum in argenti speciem dealbat: idque super salis gemmæ partes quatuor, duabus salis armoniaci appositis, superius inferiori superpone: habens itaque tertio commutationem, videbis optatum.

Quid

Quid sit arsenicum

Arsenicum est de materia subtili, colorem habens sulfureum, & est lapis rubeus: natura eius est sicut auripigmenti: flos eius erit albus & rubeus: de facili sublimatur. Duobus enim modis albificatur, scilicet per decoctionem & sublimationem.

Quod sal armoniacum sit duplex.

Sal armoniacū duplex est, scilicet naturale & artificiale. Naturale est quod inuenitur in terra duplex, scilicet album & rubeum: quorum tamen vtrumque extrahitur de minera dura & clara, sapore habens vehementer salsum natura eius calida & sicca. Est etiam lauatiuum, mūdificatiuum & subtiliatiuū. Artificiale est melius naturali in opere nostro: & ipsum est nobilium omnibus salibus, & conuertit mercurium in aquam, quando cum eo assatur & teritur, & mittitur in aliquo loco humido ad soluendum: Et cum ipso ferrum & plumbū soluitur. Ipsum quoque est oleum, quod congelauit siccitas ignis. Natura eius est calida & humida, & est spiritus subtilis ad Elixir: nam sine ipso nec soluetur, nec ingredientur. Et sciendum, quod per ipsum non dealbantur corpora, nec rubificantur, nec transubstantantur, sicut per alios spiritus: sed ipse dat alijs introitum, & purgat & mundificat corpora a nigredine: tunc relinquit ibi spiritus cum corporibus permixtos, & coadiuuat eos, & postea recedit. *Aditio.* Aqua salis armoniaci sublimati vel nō, sed per filtrum, vel pluries per pannum subtilem & spissum colati cuiuslibet corpori calcinato in aliud corpus fusile præbet ingressum, si illud calcinatum sæpe in eo imbibatur, & postmodum congelatur, & ultimo puluerizetur & dissoluatur. Vnde crocus ferri hoc modo præparatus argento auri optimi tincturam præbet.

Quid ualeat sal commune, & quomodo præparetur.

Sal commune est clauiger huius artis, quia claudit & aperit omnia, & sine illo nullum opus Alchymie perfici potest. Preparatur autem sic. Accipe de eo quantum vis, & solve ipsum in mortariolo cum aqua calida mouendo, donec solutum sit, tunc cola per pannum spissum in vas lineū, & quod remanet supra fundum, iterum cum aqua calida, sicut prius, solve, donec totum sit solutum. Tunc aquam illam coque in vase vitreo, aut plumbeo, aut cupreo, donec aqua euanescat, & sal reuertatur in priorem statū. Tunc accipe illud sal, & pone in ollam nouā ad furnum calcinationis (olla debet claudi) & sicca optime & serua vsque dum doceam te, qualiter debes soluere & distillare. *Aditio.* Non debet fieri in metallo, quia nō est bonum, vt expertus sum, sed in vase terreo plumbato, vt dicit Geber in de Perfectionis inuestigatione in particula prima. dissolue sal in aqua calida, dissolutum distilla per filtrum, distillatum congele in vase apto cū lento igne. Alij postea ponunt in furno calcinationis aut panis, & siccant optime, & seruant.

Aqua salis cuiuslibet.

Fit autem sal fundens sic. R. sal de Pictauia & tere minutè in mortario cupreo, postea imple quatuor vesicas mutoninas, & liga illas cum corda percollum vt non respiret: postea habeas cacabum plenum aqua pluuiali, & pone vnum baculum in transuerso cacabi, ad quem suspēdes tuas vesicas, & submerge in aqua vsque ad collum, & ibi dimitte per diem naturalem, deinde extrahe & cola aquam, extra quam intus reperies, & quod non est dissolutum, repone in cacabo per alium diem vt prius, & tot vicibus facias, quovsque totus sal resoluatur in aquam, postea distilla & congele: postea congelatum pone in potto terreo super ignem carbonum vndique accensum, bene tamen prius lu-

tato, & tunc dimitte in igne aut furno quousque ignis extinctus sit: & postquā infrigidatum est, aperituum sal, quod erit vt metallum, & hoc fiat septem vicibus & non minus.

Quid ualeat sal Alkali, et quomodo præparetur.

Sal alkali est qui spectat ad artem istam, & quando bene præparatus est, tunc soluit omnes calces corporum in solidam massam. Natura eius est calida & humida: Fiat autem sic. R. cineres quercus putridæ in magna quantitate, vel cineres clauellatos propriè, quæ habentur ad pannos abluendos, & eò tere minutissimè, & accipe sextam partem de calce uiua, & misce simul, & pone pannum spissum super tinam, & desuper pone cinerem cum calce mistum quantum pannus capere potest, & funde desuper aquam feruentem, & cola in lixiuuum, donec totam amaritudinem extraxeris: & tunc deijce istum stratū, & pone alium, & huic fac sicut priori. Habita autem tota aqua, mitte residere in eodem vase vsque manè, (& distilla per filtrum) tunc decoque eam in caldario donec aqua euanescat, & non det fumum: tunc permitte infrigidari, & erit lapis durus, quod dicitur Alkali, id est faex amaritudinis: & tunc accipe hunc salē & pone in ollam vsque ad medium, & pone non clausum in fornacē, & dato ei in primo lentum ignem, quousque bulliendo non insaniat (siue saliat.) Postea da illi fortiorem quousque totum rubescat & liquefat sicut cera, tunc desunde cum forcipe in aliam ollam incontinenti, quia si aliquid tardaueris, non poteris effundere, quia citò indurabitur: & tunc habebis salem alkali album, quem pone in vase vitro in loco calido & sicco, quia si in loco humido poneris, solueretur. Additio. Fiat autem aliter sic sal alkali. Recipe de cinere cuiusdā herbae, quæ dicitur Soda, & bene mole & bulli in ollam cum aqua, & fac transire per caligam sicut claretum semel aut bis: deinde distilla per filtrum, postea pone in potto terreo nouo, & ad lentum ignem congela primò, deinde augmēta ignem, quousque bene congeletur: tunc ponatur in loco mundo & sicco. Alumen faseolum dicitur alumen alkali, alofor, & cinis clauellatus, aut ex eo factū.

Alumen iamē tere & solue in tribus libris aquæ urinae distillatæ, deinde distilla per filtrum nouum, deinde congela album, postea tere super marmor, deinde rora aliud marmor cum aceto distillato, & pone alumen illud tritum desuper inclinando marmor ab vna parte, vt cadat in vase vitro aqua clara, & terrestreitas maneat super marmor vt terra alba, & hoc fiat in loco frigido & rorido, & ponatur in vase vitro bene obturato: hanc aquam potes congelare in leuissimo igne humido: & cum hoc alumine fixatur spiritus, & cum hac aqua lauantur corpora calcinata.

Quomodo alumen albificatur et soluitur in aquam.

Accipe de alumine quantum vis, & pone vsque ad medium vel minus in ollam, & claude vas, & pone in furnum, & primò da ignem lentum, & postea fortem, & permitte siccarī per diem integrum in tali igne, postea extrahere quum fuerit infrigidatū, & inuenies alumen albius niue, quod serua, quia ex ipso fit aqua ad album, super lapidem marmoreum in loco frigido & humido. Additio. Hoc modo dicto potest resolui alumen quodlibet in aquam, vel terendo cum pauco salis armoniaci sublimati, vel positum ad dissoluendum super marmor, aut in fimo, aut in vapore aquæ calidæ, aut aliter.

Quomodo atramentum rubificatur, et soluitur in aquam.

Atramentum est terra nigra, odorem habēs sulfureum quum crematur in igne: mutatur eius color niger in rubeum per calcinationem, quem nunquam amittit de cætero. Recipe atramenti triti quantum vis, & pone in ollam vsque ad medium, vel ad summum, & claude cum coopertorio, & argilla

la linias, & desiccatum pone in furno calcinationis, & da ignē primò lētum per tres horas, postea fortiore, trib. horis, donec tota olla rubescat, & in tali calore stare permittit per diē & noctē, & caue ne liquefiat, postea permittit infrigidari & extrahe, tunc habebis atramentū rubrū, quod vocatur flos atramenti. Reserua ergo: nam quando solutum est in aquam, tunc rubificantur spiritus & corpora cum eo colore rubeo, quem nunquam amittent. Additio ad caput superius de Alumine. Alumen plumæ sic præparatur: tere minutē, & coque in vrina purgata, & imponas tantum aquæ vrinæ quod superet alumen de duobus digitis, & coque quovsq̃ue alumen sit dissolutum in aqua, postea distilla per filtrū, deinde congela & sicca inter duas patellas terreas super lentum ignem. Et sic debes siccare res, quas non potes ad Solem siccare, nisi sint spiritus: quia eorū exiccatio est alia, & sic fit: pone eum in vase vndique clauso, præterquam superius, vbi sit paruum foramen ad quantitatem pisi, & vas cum materia pone in furno siccare, dum panis fuerit extractus, vel factus sit modicum calidior, & ibi dimitte per totam noctem, & in mane reperies siccum: & hæc præparatio dicitur Exiccatio. Quare in Aristot. de Perfectio magisterio.

Quomodo præparatur tartarum, ut oleum fiat ex illo, quo calces solvuntur.

Tartarum est res quæ multum valet ad istam artem, quod sic præparatur. R. tartarum crassum rubei vel albi vini, & imple ex eo ollam & claud: postea pone in furnum, & da ignem primò lētum, postea fortiorem: hoc fac tribus diebus & noctibus, ita quod olla rubescat, postea extrahe & reserua, & docebo te oleum facere ex eo, cum quo solvere poteris omnes calces corporum & spirituum in aquam, & ipsa est vnum de retinaculis. Additio. Non est bonum implere ollam in forti igne, & hoc sum expertus pluries.

Quomodo viride æris fit, & quomodo rubificatur, & super omnia valet ad artem istam.

Viride æris fac sic: Laminæ æris primò cum sale armoniaco & melle resolutis inunctæ suspendantur super vapores aceti fortis in olla forti, & claud: valde bene, ne aliquo modo respiret, & ponatur in loco calido, vt acetum euaporet, & permittatur stare tribus hebdomadibus vel quatuor, postea aperit, & inuenies viride æris adhærere laminis: quod abraide & serua, & iterum suspende laminas super acetum sicut prius, donec totaliter conuertantur in viride æris: postea ad ignem positum calcina per omnia sicut de atramento docui, & erit color rubeus, qui nunquam destruetur: qui quando solutus est in aquam, cum ipso corpora & spiritus rubificantur colore perpetuo: & ipsum est vnum de retinaculis spirituum: & in ipsa aqua sunt secreta multa. Additio. Vel sic fit æs viride. R. limatura Veneris libram vnam, vitrioli, salis armoniaci, ana librâ semis, de omnibus cum forti aceto fac pastam, pone in vase vitreo in fimo equino: ibi putrefiet, & efficietur viride æris nobile. Flos. Tolle patellam mundissimam de aramine & suspendas super acetum acerrimum, & pone ad Solem immobiliter: post 14 dies aperies, & tolle ipsam patellam, colligesq̃ florem, & facies iarim mundissimum. Nota quod Geber dicit in libro Fornacum, in capitulo Lunæ, quod Venus debet esse purgata & dissoluta, & ex ea extrahitur sulfur mundissimum, tingens, & fixum.

Quomodo fiat Cinabrium & de quo.

Cinabrium est res nobilis quæ ad artem spectat, & vocatur Vlsur: fitq̃ ex arg. viuo & sulfure, sic: R. mercurij partes duas & sulfuris tertiam partem & cõtere ad modum vermilionis, & pone in vas vitreum, angustum ha-

bens collum, & bene linias vbique cum argilla ad spissitudinem vnus digiti, & deficcatum pone super tripodem, & obstrue os vasis bene, & da ignem lentum ferè per dimidium diem: post vigora ignem melius, & sic assa per integrum diem, donec videas superius fumum rubeum exire, tunc permitte infrigidare, extrahe & frange vas, & inuenies cinabrium finum bonum, exercitare ergo, & inuenies veritatem. Et nota, quod quum in cinabrio tibi visum fuerit, quod vas incipit superius sudare, aperi valde cautè, & videbis fumum croceum exhalarè, qui post modicam horam transformabitur in colorem rubeum siue cinabris postea accipe lignum & in ampullam mitte, & extrahe, & videbis si satis sit, tunc permitte infrigidare. *Additio.* Sed primò lauetur mercurius cum cineribus, & sale, & per transitum rari panni. Similiter etiam sulfur bulliatur in vrina & aceto auferendo nebulam supernatantem, & post exiccetur, scilicet per vni diem in aceto, & secundò in vrina decoquatur. Sed vidi in scriptis istam. R. duas partes mercurij, tres partes sulfuris, quatuor partes salis armoniaci. Hæc Hermes.

Quomodo ex vna fit Azurium.

ET si Azurium non sit necessarium in arte nostra, tamen de eo ponam doctrinam. R. duas partes mercurij, & tertiam partem sulfuris, & quartam partem salis armoniaci: hæc cõtete sicut docui de cinabrio, in vase vitreo positum assa per omnia vt cinabrium: & quum videris per fumum vitrum blaveum, tunc satis est: & cum infrigidatum fuerit frange vas & inuenies azurium nobile: tunc contere super lapidem sine aqua, & habebis ex eo expensas tuas. *Additio.* Aliqui dicunt, quod vas vitreum debet manere apertum, donec materiæ humiditas exhalata fuerit super ignem. Vidi in quodã tractatu circa pondus Azuri, 22 pondera mercurij 8 sulfuris, & 4 salis armoniaci. Item vidi in alio tractatu poni vnum pondus salis armoniaci, duplum sulfuris viuui, triplum mercurij: lutato vase ponatur in fimo triduo, postea decoque vt supra Hermes. Adhuc alius modus. R. lib. 1. mercurij, sulfuris vncias 4. salis armoniaci vncias 2. contere & sublima, & fiet azurium ultramarinum lento igne. Alius modus. R. mercurij drachmas duodecim, sulfuris viuui drachmas quatuor, salis armoniaci tres. Aliter. Recipe duas partes mercurij, tertiam partem sulfuris, & octauam partem salis armoniaci: puluerizentur & ponantur in vitro lutato, & strictum collum habente, detur mediocris ignis per dimidium diem, & tunc fortis, & lutetur foramen, & si blavius fumus exiuerit, satis est &c. Alibi 22 pondera mercurij, sulfuris 8 salis armoniaci 4 & fiat per omnia sicut vsitur.

Quomodo fit cerussa, ex vna.

Cerussa sic fit. R. laminas plumbi, & suspende eas super vapores aceti fortis in olla forti, & claude vas, & pone in loco calido, & per omnia fac sicut fecisti de viridi aeris, & inuenies cerussam laminis adherere, quã collige & serua donec habeas magnam quantitatem, & inde fac minium.

Quomodo fit minium de cerussa.

Minium de cerussa sic fit. Cerussam tere bene super lapidem cum aqua, & fac inde quasi pastilla, & pone in vas fictile formatum ad modum bacini non habentem rotunditatem vel longitudinem, sed prius pone ollã magnam super lapidem, vel super duos parietes ex argilla, ex altitudine vnus spatia, & super illos pone ollam, ita quod os ollæ super vnum parietem iaceat, & fundus super alium, & tunc depone vasculum cum cerussa in medium ollæ, & illud cooperi cum alio vase sibi apto, & da primò lentum ignem, & postea fortior per dimidium diem: tunc permitte infrigidari, & inuenies cerussam aliquant.

aliquantulum rubeam, iterum fac sicut prius terendo per dimidium diem, tunc extrahe, & inuenies minium bonum.

Quomodo fit minium de cinere plumbi.

Accipe ollam & pone super duos parietes, sicut docui supra, & plumbum impone, & da ignem fortem: quum liquefactum fuerit, habes cochlear ferreum longum, cum quo moueas continue, & cito incineretur: & hoc fac tam diu donec incineretur totum: quod infrigidatum per pannum lineum, vel per strictum cribrum extrahe, quod remanserit, iterum proijce in ollam mouendo ut prius, donec totum redigatur in puluerem subtilem, quem iterum cribratum, super lapidem iterum tere cum aqua, & de ipso per omnia fac ut docui de cerussa, terendo, affando, donec habeas minium.

Additio. Minium etiam sic fit. Accipe quinque aut sex libras Saturni in quo libet potto, & facias fundi bene calidum, & mole ferrum intus cannam, usquequo veniat totum in puluerem, & dimitte quiescere duas horas, tunc distempere in vrina, & pone tres horas super ignem in potto bene calidum per octauam partem vnus horae, & dimitte ignem diminui per se ipsum, tunc habet rubeum colorem: & postea oportet iterum terere super vnam mensam, & iterum mittere in cannas, & ibi dimittere per vnum diem ad lentum ignem competenter & factum est. **Aliter.** R. tertiam partem salis gemae, duas partes arsenici rubei, & tantundem arg. viui, & miscebis simul, & facies minium inde.

Quid sit sublimatio, & quot modis potest fieri.

Sublimatio autem est rei siccae per ignem eleuatio cum adhaerentia sui vasis. Sublimatio vero diuersificatur secundum diuersitatem spirituum sublimandorum. Quaedam vero fit cum ignitione, ut Marchasitae, magnesię, & tutiae: quaedam vero cum ignitione mediocri, ut mercurij & arsenici: quaedam cum igne remisso, ut sulfuris. Quaedam vero sublimatio mercurij est, ut fiat despoliatio terrefreitas illius, & aqueitatis mutatio: Est autem ingenium separata terra superflua saepius commissa cum rebus, cum quibus affinitatem non habet: & sublimationem ipsius ita reiterare saepius: & horum genus est calx corticum ouorum, & marmoris albi, & vitrum tenuissimè tritum, & omne genus salis preparati, ab istis vero mundatur: ab alijs vero non, nisi fuerint in perfectione corpora, sed corrumpunt potius, quia sulfureitatem habent omnia talia quae cum ipso in sublimatione ascendunt, opus corrumpunt. Et propter hoc si sublimas a stanno vel plumbo, post sublimationem ipsum conspicias nigredine infectum: ergo melior est sublimatio per ea, cum quibus non conuenit. **Melius autem esset cum eis, cum quibus conuenit, si sulfureitatem non haberent.** Modus autem remotionis aqueitatis est, ut quando commisceatur cum calcibus cum quibus sublimari debet, teratur, & commisceatur cum illis, donec de eo aliquid non appareat, & super ignem lentum aqueitas remouetur: qua recedente, & secum aqueitas mercurij recedit, sicut in sequentibus sublimationibus spirituum docebo.

Quid sit calcinatio, & quot modis fiat.

Calcinatio autem est cuiuslibet rei per ignem puluerizatio ex priuatione humiditatis partes consolidantis. **Calcinantur autem corpora a sua perfectione diminuta.** Calcinationes etiam sunt diuersae. Calcinantur corpora ut sulfureitas illa defoedans & corrumpens deleatur: Comburiunt enim omnis sulfureitas ex quacunque re adustua, quae sine calcinatione deleri non posset. Specialis enim mollium scilicet corporum per eam ea indurare, sed manifestius imprimitur & citius induratur. Causa vero calcinationis spirituum est ut melius figantur & citius soluantur in aquam: quia omne genus calcinati fi-

xius est, & facilioris sublimationis, quam non calcinati. Corpora ergo mollia per ignem de facili possunt calcinari: corpora verò dura per ignem vehementem. sicut in fine docebo. **Additio.** Luna calcinatur sic: R. vnciam vnā Lunę purissimę, aut plus quantum vis, de qua fac laminas tenues sicut vngues manus, & tertiam partem salis communis, communi præparatione præparati, & calcinati, & quartam partem de mercurio sublimato, & fac puluerem de dicto mercurio & sale simul tritis: Postea cimenta dictas laminas in sublimatorio, ponendo primum lectum de dicto puluere, & secundum lectum de laminis dictis, & consequenter lectuatim: deinde fac sublimationem cum igne lento, donec tota humiditas dictarum rerum mistarum euanescat: deinde claude bene orificium, & augmenta ignem per diem naturalem: & caue ne remoueas vas ab igne immediate, sed dimitte infrigidari per tres horas, & noli aperire vas donec sit frigidum, quia exhalarēt spiritus: & dum vas est frigidum remoue, & extrahe mercurium sublimatum clarum vt crySTALLUM, & pone ad partem, postea extrahe lunam tuam cum sale communi relictam semicalcinatam, & tere si mul sale & lunam semicalcinatam super Porfidum, si teri possit: si teri nō possit, pone in cassola vitreata, & cum aquis feruentibus separa totum sal, donec nihil falsedinis ad linguam sentias: tunc desicca calcem relictā in fundo paropsidis, & calcina iterum cum nouo sale & mercurio sublimato quinquies vel sexies: Et in qualibet vice post calcinationem laua calcem Lunę, donec nihil falsedinis in lingua sentias, & luna tua calcinata sit albissima & mundissima, vt radij stellarum, taliter quod si fundas partem dictę calcis cum borace, vel nitro, vel cum bono sale alkali, inuenies lunam tuam conuersam in aurum album.

Quid sit coagulatio, & ad quid fiat.

Coagulatio autem est liquores rei ad solidā massam per humiditatis priuationem reductio. Causa verò inuentionis eius est mercurij induratio, & medicinarum solutarum ab aqueitate illis admista ablutio: coagulatur autem mercurius ex frequenti illius præcipitatione cum violentia ad ignis asperitatem. Asperitas autem ignis illius aqueitatem remouet, & hoc fit in longo vase & arcto.

Quid sit fixio, & quot modis figantur corpora.

Est autem fixio rei fugientis ab igne conueniens optatio: Causa verò inuentionis eius est vt omnis tinctura, omnisq; alteratio perpetuetur in altero, & non mutetur: figuntur enim corpora a perfectione diminuta per calcinationem, quando soluuntur à sulfureitate volante & corrumpente: figuntur enim sulfur & arsenicum duobus modis: vno modo per iterationem sublimationis super illa in alijs, vel quovsq; stēt. Figuntur etiam spiritus alio modo, scilicet cum aquis metallorum, vel cum oleo tartari, sicut dicam inferius. **Additio** R. mercurij sublimati, salis armoniaci ana, sublima septies, vel quovsq; fundatur, tunc in fundo manebit lapis: illum tere & solue in loco humido, & fiat aqua: cum ista aqua imbebe arsenicum metallinum, tunc solue cum aceto distillato, & distilla septem vicibus, aut congele, & solue, fiet lapis.

Arsenicum autem fit metallinum fundēdo cum duabus partibus saponis albi, & vna arsenici. Aliter fit in libro Fornacum apud Geberum: ibi vide, si vis. Sublima mercurium, aut sulfur, aut arsenicum præparata, aut plura illorū simul cum sale tartari, aut sale petreę, aut armoniaco, & hoc fiat toties, quovsq; stent fixa, deinde extrahe sal cum aqua calida.

Quid

Quid sit solutio, & quot modis fiat.

Solutio autem est cuiuslibet rei calcinatæ in aquam resolutio: causa verò inuentionis eius vt suum intrinsecum fiat extrinsecum, & è contrà: & vt cõueniens sit ad distillandum: sic enim purificatur omnis eius corruptio. Fit autem solutio aut caliditate & humiditate, vel frigiditate & humiditate, sicut in sequentibus docebo.

Additio. Aliqui soluent postquàm fuit calcinatum, cum tanto sui ponderis de sulfure in crucibulo clauso cum aqua aut succo limõnum.

Quid sit distillatio, & quomodo, & quare.

Distillatio autem est vaporum aquosorum in suo vase eleuatio: diuersificatur autem quia quædam est sine igne, quædam verò cum igne: quæ cum igne est, duorum generum inuenitur: Quædam verò per eleuationem vt illa quæ fit per alembicum: quædã verò est per descensum, vt ea quæ fit per cãnã, & per ignẽ vasibus superpositi &c. Causa verò generalis cuiuslibet distillationis est purificatio liquorum à fæce sua: Videmus enim rem distillatam puriorem effici: Causa specialis aquæ puræ fuit imbibitio spirituum & medicinarum mundarum: vt si quando egemus imbibitione, aquam puram habeamus, quæ sæcem post illius resolutionem non habeat vel dimittat, qua medicinæ nostræ, & spiritus mundati infici possunt: causa verò inuentionis distillationis est quæ per descensum cannæ sit olei puri in natura sua extractio, quando per sensum oleum in natura sua combustibile haberi non poterat, vt patet in petroleo. Distillationis autem quæ per filtrum perficitur inuentionis causa, est solius aquæ serenitas.

Additio. Sublimatur mercurius sic. **R.** vitrioli exiccati, salis communis calcinati ante vnciã vnã: puluerizentur & misceantur, addatur vice post vicẽ vnciã vna mercurij, conterantur adinuicem superaspergendo acetum distillatum parum, vt melius fortificetur: vel quod melius est parum aquæ fortis, quia melius fortificabitur, postea pone in sublimatorio. Et si sublimatoriũ fuerit de vitro, fiat mediantibus cineribus, & lutum sit de creta puluerizata cum farina distemperata cum albumine ouorum: Et si sublimatorium fuerit terreum, fiat super carbones, & sit lutum de argilla, calce viua cum stercore equorũ, cum aqua salis & papyro optime madefacto.

Quid sit ceratio, & quomodo fiat.

Ceratio autẽ est rei non fusibilis & sicca mollificatio: Ex hoc patet, quòd causa inuentionis eius est, vt quod ingressione non habebat ex priuatione liquefactionis in corpus ad alterationem (seu incerationem) mollescetur, vt fluat, & ingressione habeat. Putauerunt quidam cerationem ex oleis liquidis & aquis debere fieri, sed erroneum est: in nullis enim tota humiditas inuenitur melius quàm in sulfure & arsenico. Modus autem cerationis per illos est, vt totiens per rem ceradam multiplicetur eorum sublimatio, quousq; in illud humiditatem inuenientes, fusionem bonam præsent: hoc autem non fiet ante illorum perfectam mūdationem ab omni re corrupetẽ. Sed melius mihi videtur, vt eorum olea prius figantur per oleum tartari, & cum illis oleis fiat omnis ceratio competens: & hæc de his sufficiant.

Additio. Ceratio quidem est necessaria in omnibus Elixiribus tam spirituum quàm lapidum, quàm corporum: in hoc concordant omnes Philosophi. Modus cerationis est talis: Ceretur corpus donec appareat vt cera mollis, & natet desuper aqua: solue in phiala sub fimo, post distilla semel, & remoue fæcem, quia est aliquantulum nigra: deinde gela in fornace parua. **Signa transmuta-**

tionis sunt, si fumatur parum de illo Elixir post congelationem, pone in crucibulo super ignem, si fundatur, est bonum: si non redeas ad regimen.

Quomodo mercurium præparabis, et super niuem dealbabis.

Recipe de mercurio libram vnam, & conterere super lapidem sic: R. calcem corticis ouorum, siue calcem marmoris albi, siue viride æris, & pone ex eo super lapidem, & superfunde acetum forte, & conterere in pastam: postea appone de mercurio parum, & conterere donec nihil appareat, & iterum parum appone de mercurio & conterere simul sicut prius, & appone parum de sale armoniaco: vel tere omnia simul, donec non appareat mercurius: tunc facies ex hoc frustitula ad modum pastillarum, & pone in vas donec nihil appareat. Tunc fac ex eo pastilla, & pone in vas factum ad modum scutellæ, & pone ad siccandum in fornacem medio crite calefactam, ne per nimium calorem mercurius euanescat. De mercurio sit lib. i. de calce sit lib. i. de sale armoniaco est mensura vt semper sumas tantum quantum de calce, & quantum de mercurio: & debet contereri donec nihil appareat de mercurio. Quum autem bene desiccatum fuerit, iterum conterere sicut prius, cum aceto, donec non appareat, & pone ad siccandum. Hoc autem est signum perfectæ contritionis, quum ipsius parum manifestum cum salina super argenteum denarium inde linitum non adhæserit mercurius: si autem adhæserit, non est bene tritum. Quum autem satis fuerit, cõtere minutissimè sine aliqua defectione, & positum in sublimationem, cooperitorium superpone. Hoc tamen non est prætermittendum, quum imposueris medicinam, quia superficiem eius æques cum penna pectinando: Et sic vas clausum cum argilla in coniunctione vasorum optimè linitas ne respiret, & positum super furnum sublimationis da ignem per dimidium diem lentum, donec ista humiditas euaporet: quod probabis superponendo laminam, donec exicceat: quum exiccatum fuerit claude cum argilla bene. & da ignem fortiozem, & in ultimo da fortissimum: & quum nox est permittite infrigidari: mane aperi, & quicquid de eo viuum fuerit, apparebit in superiori parte alludel: altera verò pars sacebit supra fæces sicut nix, puluerizabile circa parietes inferioris vasis, aliquando in superiori vase, illud collige & referua: viuum sicut prius conterere cum fæcibus, & sublima donec habeas ipsum totum mortuum & puluerizabile, & ita conterere totiens & sublima, donec habeas ipsum totum mortuum & puluerizabile. Tunc ulterius ne apponas ei aliquem liquorem, quia statim reciperet suam viuitatem, & labor tuus esset inanis. Recipe tunc de sale præparato vt docui, & bene pura & siccata parte vna, appone partem dimidiam mercurij sublimati, & cum manu misce simul, & pone illud in vas ad sublimandum, & plana superius & claude, & sublima sicut prius: mane extrahe, & quod sublimatum est collige & proba, si in fæcibus aliquid remanserit, hac nota, accipe de fæce, id est de sale parumper, & pone super carbones, si fumigat, tunc secunda die idè sublima sicut prius per diem, & postea collige diligenter valde omnia ista sublimata: & tertio cum nouo sale pone ad sublimandum: & sic fac sicut prius, & inuenies super niuem, dealbatum. Tunc proba si adhuc in fæcibus aliquid remanserit: & si aliquid remanserit, sublima donec totum habeas: tunc accipe iterum nouum sale, & fac sicut prius quater vel pluries vsque ad fixationem, & serua. Additio. A Talco etiam optimè calcinatur. Magister Ioide Meun in suo magno opere apponit etiam viride æris, quod tamen est contra Geberum in capitulo de sublimatione mercurij, quia dicit, quod sublimari debet cum his, que sulfureitatē non habēt &c. Modus sublimandi mercurium melior omnibus:

Rasis

Rafis in libro donationis, qui est 23. de 70 sume salgemmæ partem vnam, atramenti Aegyptij partem aliam, quas bene teras: Deinde super eas face arg. viui quantum ipsæ sunt, & totum simul bene teratur, deinde ponatur in fundo allutet pergamenum, & super ipsum ponatur salgemma affatus, cui superponatur medicina, postquam illa deficcata fuerit, quod nihil humoris sit in ea relictum: & accendatur sub eo prius ignis paucus, deinde augmentetur donec argentum sublimetur viuum: postea ipsum sume, & optimè tere, & sublima ipsum: licet ca put allutet in primis amplum, postea arctum successiue magis angustum, donec redeat sicut palma manus: Sublimabitur enim sicut crySTALLUS in partibus allutet sub scuto. De eo verò quod est super scutum, non fit lapis, sed erit puluis albus: & hoc erit septem vicibus. Si ergo firmatum sit super ignem, & tabulam ignitam, erit bene, & si non, reitera sublimationem cum atramento & sale, ita quod super caput angustetur: ipsum enim curret (vel hæret) & facit tabulam albam, & argentum merum.

Si sapius sublimaueris mercurium, in qualibet vice debes minuire quintam partem facum: si cum vitriolo & sale sublimes vt supra, debent affata esse.

Lutum quo iuncturæ claudantur fit ex cinere, argilla, sale communi dissolutis in vrina. Aliqui cum albumine oui & calce viua.

Quomodo soluitur, albificatur, & figitur sulfur.

Primò decoquatur sulfur in aceto forti per diem integrum, sitq; bene prius tritum super auferendo nebulam quæ supernatat: postea permittit sicari, & tere ipsum & pone tantundem aluminis præparati vt docui, & proijce in vas ad sublimandum sicut mercurium, sciens quod tantus ignis non est faciendus sicut mercurij, sed remisso & lento igne sublima per diem integrum: manè extrahe & inuenies sublimatum & nigrum: Sublima secundò & erit album: sublima tertio & appone sal, & erit albisimum: itera eius sublimationem tertio & quarto, & vsque ad fixationem, & serua. Additio. Sublimatur sicut arsenicum, sed maiore indiget decoctione & longiori.

Quomodo albificatur auripigmentum.

Auripigmentum debes terere & decoquere vno die in aceto, & alio die in vrina: postea appone ei tantundem de fuligine ferri, & misce bene simul postea sublima ipsum, per omnia faciendo, vt de sulfure docui, & erit album: Additio. Auripigmentum dicitur arsenicum citrinum. Auripigmentum aceto & sale præparatum quoad serenum sit exaltatum: quantum enim ad munditiam nullum melius: Rafis idem alibi: sal super omnia præparat ipsum.

Quomodo albificatur arsenicum.

Arsenicum verò est eiusdem naturæ cum auripigmento, sed non est necessè decoqui: tere igitur bene & imbibe, cum aceto forti (Rogerius dicit aceto distillato, videas vbi loquitur de corporum calcinatione) bis vel ter, vel quater, & toties desicca, & tunc potest seruari in puluere quod erit aptum ad calcinandum corpora: si verò vis sublimare, tere bene per se, & appone sibi tantum de fuligine ferri, & sublima septies vel pluries per omnia, vt de mercurio docui, & erit albius niue.

Quomodo præparatur sal armoniacum.

Sal armoniacum sic sublima: tere ipsum bene cum tanto salis communis bene præparati sine omni liquore, & pone ad sublimandum cum lento igne per tres horas, postea cum forti igne per diem: manè extrahe, & quod sublimatum est referua, & per omnia fac vt de mercurio docui: cum eisdem (alibi nouis) facibus sublima bis vel ter, & serua ad partem. Additio. De sale communi præparato dissoluto incera salem armoniacum,

& post incerationem desicca: & hoc toties fac incerando & desiccando, quo-
vsque sal armoniacus recipiat de aqua salis quantum ipsum est: tunc eo utere.
Sali armoniaci soluto in aceto & distillato per filtrum, & siccato ad Solem ap-
pone tantundem salis combusti in cluteo & cineribus calidis, & simul teratur
absque alia imbibitione sublimetur, & erit sufficienter preparatum ad omnem
dispositionem: quod probatur si liquefeat absque fumo super laminam ignitam.
Hæc Rogerius Bacon. Alij sublimant cum sale gemma: sed illud sal debet esse op-
time siccatur ante ignem, & cum sale armoniaci subtilissimè tritum: alij sublimant cum
sale comuni, & Talco preparato in simul tritis strato de sale comuni prepara-
to, & in circuitu sublimatorij, & sublimant bene quater aut quinque. Prepara-
tio salis armoniaci secundum Rasim. R. de sale armoniaci crystallino, tere cum tan-
to spumæ maris & sale nitro, & ipsum sublima. (in fundo allutet pergamenum
pone & super stratum salis assati) & sume sublimatum, coque ipsum positum in
cannis in aqua, soluetur enim, distilla ipsum: aut solve ipsum in vesica, vel in ki-
sti fellis super aquam, & distilla ipsum, & ex eo operare.

Sal armoniacum fixum solvere est difficile: imbibere ergo ipsum ex aceto &
inhuma in fimo, soluetur enim, distilla ipsum. Et caue tibi ne totam assumes a-
quam, sed tantum quantum posuisti de spiritu quem solvere voluisti, & c.

De qua substantia fiat ignis.

Habita doctrina de sublimatione spirituum, restat iam videre de ignis sub-
stantia: dico ergo quod ignis debet esse de carbonibus duplici de causa:
prima est, quia minor est labor subijcere carbones quam ligna: secundò,
quia ligna dant fumum multum, & propter fumum non bene posset confide-
rari, funderentur à calore ignis, ut sæpius contingit, quando argilla non est bo-
na, & quando vasa non sunt bene combusta, & quum scinduntur, statim erit fu-
mus albus, quod facile videtur super ignem, qui fit de carbonibus, & quum va-
sa fumigant, statim deponantur ab igne, aliàs amitteretur sublimatio. Vnde ca-
uendum est ne fiat. Nota quod superius vas, scilicet alludel debet esse de vitrea
tum, inferius verò non est necesse. Solet etiam quandoque medicina in scutella
indurari, quæ non potest sublimari: vnde non est dubitandum, sed secundò
teri debet & apponi parum plus de facibus, & subtiliter sublimari, & erit be-
ne sublimatum.

De fixatione spirituum, caput additum.

Fixatio sulfuris: Pulveriza illud, & liga in panno lineo, & bulli in aqua cum
calce viva, primò ponendo calcem vsque ad medium vasis, & residuum im-
plendo cum aqua comuni, & fac quod facculus non tangat fundum va-
sis, sed stet in medio, scilicet bene ligando superius & inferius, apponendo pa-
uum lapidem ut descendat & bulliat sic 24 horis, vel circa, semper novam aquam
calidam superponendo, dum aqua defecerit, deinde extrahe tuum sulfur, & fac
bullire in aqua dulci, ut purgetur à calce, & factum est.

Aqua fortissima ad fixandum omnem spiritum. Primò rectificata aquam lapi-
dis occulti albi, scilicet libras quatuor cum libra vna calcis corticum ouorum in-
humando & distillando, & hoc fac sæpius: deinde in illa aqua, scilicet in vna li-
bra cum dimidia appone vncias duas salis comuni preparati in secundo gra-
du, & vncias duas salis alkali optimè preparati, & vnciam vnam salis armonia-
ci quater sublimati, & vnciam vnam albuminis plumæ coagulati post suam præ-
parationem: & omnes isti sales dissoluantur in ista aqua, & cum ista fixa omnes
spiritus in cucurbitis duplicatis vasa bene lutando. Hæc Arnoldus. Tamen cum
istis salibus fit multa distillatio, & salium sublimatio, & cum facibus reductio,
& in

& in aquam ab eis distillatam resolutio, & hoc cum spiritu, & absque illis vasis duplicatis: & aliquoties in septima sublimatione spiritus erit fixus cum aqua virtute salium in fundo cucurbitæ, vt lamina ignitionem sufficiens: & aliquoties in quarta sublimatione aqua erat fixata pro quarta parte sui, & oportebat addere aliam pro fixatione spiritus complenda. Aliqui dicunt, quod ponendo mercurium sublimatum super laminam staneam vel ferream in cellario statim vertetur in aquam, quam per dissolutiones & congelationes rex facilius fixatur. Aqua abstracta ab albuminibus ouorum, & deinde rectificata à calce corticum, alumine iamenis, & sale armoniaco ana vnciâ vnâ, est summè fixatiua spirituum super omnes aquas, vt infra sequitur. Mercurius item fixabitur hoc modo, Tere in mortario mercurium sublimatum cum tartaro & sale communi crudis, & tunc sublima, & iterum tere & sublima, & continua vsque decies vel pluries, renouando in singulis contritionibus sal & tartarum: & exinde fixabitur mercurius. Fixatur quoque mercurius in cucurbitis duplicatis in vno die cum oleo tartari superfuso, faciendo lentum ignem duabus horis primis, postea fortificando continuè per diem, quo vsque nihil liquoris ascendat, quod probatur discooperiendo cucurbitam, aut aperiendo foramen, aut desuper imponendo virgulam coruli ad tentandum, si in fundo sit adhuc liquor, quia si sit durum, tunc est fixatum: quod si non sit, fortifica ignem tribus horis, postea dimitte in frigidari, extrahe, tere, imbibere, & coque septies.

Aqua mercurij: Sume de sale armoniaco, & de maris spuma partes æquales quas bene teras, & asperge de eis in cucurbita vna, & pone arg. viuum desuper, & quod ex eo remanserit inuolue ipsum & distilla cum igne debili: & distillabitur in primis aqua alba, in qua non est vtilitas: postea ignem parumper vigora, & distillabitur aqua arg. viui, siue fuerit in principio viuum, aut sublimatum. Omnes sales fixati fixant mercurium, similiter & sal armoniacus fixat simul sublimando, quo vsque mercurius fundatur. Fixatur autem mercurius cum sale alkali, & cum calce corporum, aut cum vitroque, & hoc in igne temperato, & vase ad hoc apto: quia ignis temperatus est humiditatis conseruatiuus ad fusionem: excessiuus vero, fusionis turbatiuus, seu impeditiuus. Fixari potest mercurius sublimando inter duas scutellas bene sigillatas, alternatim vertendo & ponendo scutellam inferiorem superius, & superiorem inferius quatuordecim aut quindecim vicibus, & tunc fixabitur. Aliqui dicunt, quod hoc debet fieri in vase ferreo, & iste modus est per ordinem ignis. Si vis spiritus sublimatos fixos facere, solue calces corporum cum aqua salis armoniaci, & ex hac aqua imbibe eos, quia erunt fixi: quia ratione calcis figuntur spiritus, vt inquit Bacon. Fixatio salis armoniaci calcem viuam impasta cum albo ouorum. & fac q. 2. cruciula, & conclude in eis salem armoniacum in pecijs defractum, & circunda cum dicta pasta, & desicca, postea fac sibi aliam tunicam de luto sapientia, & desicca, & sepeli in cineribus calidis per duos dies & noctes, & erit fixum: tunc dissolue in aquam calidam, & si vis cola & congela, & erit purum.

Hic incipit aperire et docere secreta huius artis.

IAm docui te colligere diuersos flores plenos adorationum bonorum, in quibus redolet sanitas & pulchritudo cum gloria huius mundi: hic est flos florum, rosa rosarum, & liliū conuallium. Latere ergo iuuenis in adolescentia tua, & collige flores, quia intro duxi te in ortum paradisi: facias ergo ex ipsis coronam capiti tuo, vt gaudeas & fruaris delictis huius mundi. Aperui ergo tibi nunc sensum: nunc faciam te intelligere secreta huius artis, & quod diu celatum

est, nunc manifestabo in lucem. Superius ergo sublimare & colligere flores ipsorum docui: nunc verò docebo ipsos plantare, vt fructum multum afferant, & fructus ipsorum in aeternum permaneat. Docebo te figere pulueres sublimatos, vt in igne possint permanere, & corporibus adunari & permisceri, & hoc duobus modis.

Hic docet figere pulueres, ut cum corporibus permisceantur.

Accipe ergo de quòque horum volueris libram vnã vel duas sine omni alia re, & pone in vas fixationis, quod sit formatum super foraminibus ex argilla bona vitreariorum ad spissitudinem digiti, & non sit vitreatum, & claude rimas cum argilla bona, scilicet luto sapientia: quo facto pone super furnum sublimationis, & da ignem per diem integrum: & si sit aestas, quantitas ignis sit sicut mercurij sublimati post meridiem: mane autem facto verte quod est superius deorsum: hoc fac ad minus duabus vicibus: tunc aperiri & vide si puluis est fixus hoc modo: pone de ipso parum super carbones, si dat fumum, non dum est fixus: si autem non fumigat, tunc est fixus: Et hoc est signum de omni spiritu. Si autem non est fixus, reponere super furnum claudendo ipsum vas sicut prius, & da ignem per quinque dies, vel tandiu quousque audias sonum in vase, quasi lapillos cadentes, quod saepius contingit, quando est nimis exustum: (alibi dicitur, vt probeatur super laminam ignitam si fundatur & currat, vel non det fumum.) secundus modus est cum imbibitione olei tartari. Fit autem sic: R. arsenicum sublimatum, vel sulfur, vel auripigmentum, & contere super lapidẽ cum oleo tartari, quousque totum liquidum fiat: postea pone in phialam vitream, & pone ipsam in cineribus cribratis per cribrum bene, & pone vas cum cineribus super furnum distillationis, & da ignem primò lentum valde quasi vorando ne vas frangatur. Postea quum calefactum sit vitrum, fac maiorem ignem, & sic desicca medicinam in vase aperto si vis: sed melius concluso, quod superponas alembico recipiẽs aquam ab eo distillatam, quia ad multa valet: Desiccata medicina frange vas, quia alio modo non poteris excipere, & inuenies pulueres induratos vt lapidem, quem tere bene, vt prius, cum oleo super distillando iterum frange vitrum, & excipe, & tere bene, & pone in aliam ampullam, & pone in fumo equino calido per septem dies, & tunc soluetur in aquam: tunc pone vas in cineribus calidis & coagula lento igne donec induret, & habebis spiritus fixos, & erit tinctura firma & permanens. Projice ergo de hoc puluere vnã partem super quinquaginta partes Martis calcinati, vel Veneris, & erit bonum in omni malleatione & examinatione.

Qualiter uno modo soluantur spiritus in aquam.

Soluantur etiam spiritus duobus modis: vno modo docui cum oleo tartari, sed post septimam congelationem debet poni super lapidem marmoreum in cellarium valde humidum, ita vt inclinatus sit lapis, vt quicquid resoluẽrit, statim descendat in vas vitreum superpositum.

Soluantur alio modo spiritus in aquam, scilicet per aquam salis armoniaci, quæ sic fit: Pone ipsum vel quemcunque alium salem preparatum super lapidẽ in foueam resolutionis, vel in cellarium vitreum, & statim resoluẽtur in aquam: cum hac aqua pulueres sublimatos soluendos tere. Hoc nota, quod postquam sublimatus fuerit mercurius, nunquam misceri debet cum aliquo liquore, nisi cum aqua salis comunis vel armoniaci, vel oleo tartari. Tere ergo puluerẽ cum hac aqua septies, & toties desicca: postea pone puluerem tritum super lapidẽ, & sine dubio citò soluetur in aquam, quam referua ad distillandũ: corpora verò calcinata eodem modo soluantur vt spiritus, scilicet flos aeris, & flos atramenti

menti, de quibus per omnia, vt de spiritibus est faciendum, & quemlibet per se ad distillandum.

Additiones. Rursum (ad capitis principium refer hoc) ad omnem solutionē sal erit necessarium. **Rasis.** Oleum aquilæ sic fit: R. lib. 1. salis armoniaci, & mole super lapidem cum vrina quantum sufficit ad modum pastæ: tunc fac stratū primò de calce communi, secundò de sale armoniaco, tertio de calce: & super salem pone calcem ouorum in parua quantitate, & ad ignem pone ad fundendum, & quum fufum fuerit depone ab igne, & super lapidem pone, & dissolue oleum infra quatuor dies, & pone in vase vitreo & serua. Aliqui impastant sal armoniacum, albumen oui & calcem, faciunt pomum, & lutant, desiccant & figunt in igne: Arg. verò viu. nunquam soluitur, donec super ipsum ingreditur sal bonus, desiccatus aut tritus, aut alkali, & extingue ipsum septies, & postea viuifica ipsum cum aqua calida, & tunc solue ipsum: & nisi ita feceris, non soluetur. **Rasis.** Sumatur aqua salis armoniaci sublimati ter vel quater, & imbibatur mercurius sublimatus ex hac aqua paulatim & paulatim, & post quamlibet imbibitionem desicca ad Solem vel ad ignem debilem: post claude os vasis firmiter, & pone in fimo, & stet ibi septem diebus: quod si non sit solutum, renoua fimum per septem dies, donec sit aqua clara. **Oleum ad incerandum.** R. salis armoniaci, salis communis ana partem vnam, & duas partes calcis viuæ non extinctæ cum pauco sagiminis porci, & in vase vitreo pone & distilla ad lentum ignem: & quando completa est distillatio, iterum reponere ad distillandum & hoc ter: & hoc est oleum album ad incerandum Elixir, & ad dulcificandum seu mollificandum calces metallorum, & omnia quæ seruiunt ad opus album: Sed hoc non debet hic esse.

Aqua mercurij fit ad vnam vnciam mercurij cum duabus vncijs aquæ fortis facta de duabus partibus aluminis puto iamēni, & altera parte salis petreæ. **Aliter** fit sic: Coagula mercurium sublimatum fundendo septies aut octies stannū bulliens super ipsum, qualibet vice cooperiendo crucibulum, ne fumus exeat & efficitur nigrū, aut coloris olei: deinde tere optimè super marmor cum pauco aquæ salis armoniaci, & pone in fimo: & quū solutum fuerit distilla, aut per filtrum, aut in distillatorio: & cum hac aqua fit Elixir cum calce Lungæ, & arsenico sublimato, & oleo albo Philosophorum.

Sulfuris dissolutio. Accipe mundati lib. 1. albi amizadir (sublimati) tantundē acetī candidi sublimati, quod quinque partibus sulfuris sit æquale, in cœno ponatur transmutando semper die tertio. **Rasis.** Habes ad longum in Arist. de Perfect. in capitulo separationis sulfuris. Amizadir partem vnam, spumæ marinæ partes tres, duas salis, vrinæ partem vnam, tere, cribra; in cucurbita reponne, adiecto viuo argento quod satis est: deinde quoque leue & spaciosum adhibito incendium: cum candida manauerit aqua, ipsam operi, necessariam serua: inhumatio semper necessaria: cœnum quoque ad quatuor dies transmutandum, donec quod queris ad oculum deprehendas. **Rasis.** Sed puto istud Rasis dixisse corporis dissolutionem faciendam pro maiori opere: ergo nota.

Mercurius secundò vel tertio distillatus ab alumine iamēni vel rochæ soluitur per se ipsum super marmor in loco rorido vel humido: & melius credo si cū crudo poneretur.

Quomodo rubificantur spiritus in aquam rubeam.

Nunc videndum est qualiter rubificantur spiritus. **Recipe** ergo aquam rubeam atramenti distillatam, & cum ipsa imbibe spiritus (fixos) quos volueris rubificare, septies terendo, imbibendo, assando, & tunc pone ad solvendum super lapidem, et soluetur in rubicundissimam aquam.

Additio. Aqua rubea non debet distillari per distillatorium, nisi sit illa cuius color est fixus super ignem: aliàs distillaretur alba.

Quomodo aqua distilletur duplici modo.

Distillatio sic fit: Pone aquam quam volueris distillare in vas distillationis & pone vas in cineres, vt supra, & distilla, & hoc fit caliditate & siccitate.

Si autem vis caliditate & humiditate distillare, pone aquam in vas, in quo cineres prius fuerint, siue in caldarium super furnum distillationis, & in ipsam aquam pone foenũ, & desuper vitrum, & firma ne declinet ad aliquam partem, sed stet directè. Et summo perè præcaue ne vnquam frigidum vitrum ponas in aquam calidam, vel è contra: alioquin frangeretur, & amitteres laborem tuum. Et nota, quòd quando vas vis excipere, debes permittere infrigidari cum aqua, facta distillatione. Hoc autem caueas in distillatione, ne aqua bulliat in distillatione. Et per hanc doctrinam distillationis omnes aquas referua: hoc totum referua quod sequens doctrina & forma ostendit.

Additio. Aqua corporum. Recipe calcem Solis aut Lunæ, & salis armoniaci sublimati ana, & insimul contere super lapidem: deinde sublimetur à calce, corporum sal armoniacus, & reitera septies, conterendo & sublimando: tunc pone super lapidem ad soluendum. Aliqui tamen antequam subliment imbibunt materiam, & conterunt cum aqua boracis dissoluti, & hoc faciunt septies. Ad corpora soluendum in aquam: Corpora calcinata tere cum ana salis armoniaci & calcis corticum ouorum: tunc pone in phiala vitri ad lentum ignem, donec totum sit vna massa: infrigida, & frange phialam, deinde pulueriza, & pone puluerem in loco dissolutionis. Sic etiam possunt spiritus sublimati in aquam resolui super marmor, vel in fimo eum sæpe renouando. Si verò vis reducere in sua corpora, congela ad lentum ignem & funde cum attincar. Aurum calcinatum cum sale, per acetum acidissimum soluitur in aquam rubeam.

Ad oleum distillandum.

Distillatio quæ fit per descensum cannæ talis est. Sume fictile vas formatum tali forma, & impone cineres vel radices, vel ligna, vel lapides, ex quibus oleum vis distillare, & fac fossam in terra, & in ipsa vas pone subtus sculptum, & desuper vas cannæ, & claude bene ne respirent, & permitte desiccari: tunc obstrue vas desuptus cum terra: postea fac superius ignem lentum per vnam horam, postea fortiorem augendo ignem de hora in horam, donec dimidiam diem compleueris, & permitte infrigidari, & aquam, & oleum distillatum referua.

Coagulatio omnium aquarum sic fit.

Coagulatio verò omnium aquarum sic fit ex caliditate & siccitate. Pone ergo aquam quam desiccare volueris in vas vitreum, habens angustum collum, & pone in cineribus super ignem lentum, & coagulabitur infra sex horas in laminam albam vel rubeam.

Quomodo calcinantur Sol & Luna.

De calcinationibus omnium metallorum videndum est. Et primò de calcinatione Solis & Lunæ. Recipe ergo limaturas, cuius eorum volueris, & positas in aceto per nouem dies extrahe, & exiccatum tere in puluerem: postea affunde aquam armoniacam terendo & siccando sexies: & tunc pone super lapidem, vt docui ad soluendum, & distilla & serua: & de hac aqua pone ad aquas puluerum. Hoc autem nota, quòd aquas Solis debes ponere ad rubeam aquam, & aquas Lunæ ad albam.

De cu.

De cucurbita.

Cucurbita est vas quod debet stare in aquam, vsq; ad iuncturam firmatū in caldario, vt non moueatur: nec cucurbita debet tangere fundum, quia frangeretur, & cum aqua minuitur, infundas aliam scilicet calidam, & nō frigidam, quia vas frangeretur.

Quomodo calcinantur alia metalla.

Accipe laminas & calefac eas, postea linias cum aqua salis, quia sal corrodit omnem humiditatem corruptam, quæ est in corporibus, & pone ibi vas fictile formatum in hunc modum: & imple laminis, & pone in furno calcinationis super tripodem, & suppone carbones, & fac ignem fortem, & sit fumus clausus: & quum rubeſcunt, tunc extingatur, ita tamen ne fluant: & in tali calore permitte stare, quovſque per ignem destruantur: manē extrahe, & quod calcinatum est abrađe & serua, & quod remanserit iterum linias cum aqua salis, faciendo donec calcinatum sit.

Additiones. Calcinationo Solis & Lunæ fit per amalgamationem cuiusvis cū partibus mercurij & salis communis ana ponendo super ignem lentum continue mouendo, quovſque mercurius euolauerit: deinde laua cum aqua tepida, & per filtrum distilla, & inuenies corpus tuum in calcem redactum. Calcinationo alia Solis & Lunæ, & aliorum corporum habentur in Arist. de Perfectione magisterij. Item calcinatio Solis & Lunæ duplex habetur in libro fratris Rogerij Bacon qui intitulatur, de Modo componendi medicinam per æquationē elementorum, in capitulo de Calcinatione corporum, vbi etiam ponit calcinationes aliorum corporum. Calcinationo auri: Funde ipsum, & fac inde laminas tenues, & imple crucibulum ferreum, & cooperi, & dimitte fundere cum sale communi vel armoniaco aliquantulum præparato & aceto mali granati, quia per acuitatem salium & aceti teritur in puluerem: deinde pone in furno panis per diem & noctem, & extrahe calcem rubeam citrinam, cui non est par.

Calcinationo argenti: Funde ipsum, & facias inde laminas, & imple crucibulum ferreum, tum pone in crucibulo sale comunem tritum aliquantulum, præparatū, donec sit plenum: cooperi & funde, quia cito funditur beneficio salis: postea tere, quia etiam bene teritur per sale, & pone in furno panis per diem & noctem vnam, & extrahe calcem Lunæ, cui non est par.

Calcinationo plumbi. Plumbum funde & extingue in aqua salis communis, & aceto acerrimo albo, ita quod sal sit aliquantulum præparatus & solutus: postea extingue in hanc aquam quadragintavicibus plumbum fufum, deinde pone (tritum) in ollam oppilatā, crudam, argillatam: sicca in furno panis per diē & noctem: manē extrahe calcem niuei coloris ponderosam vt sal.

Calcinationo stanni: Funde & extingue decem vicibus in aqua salis communis soluti in aceto acerrimo albo, misto cum duabus vncijs mellis apum, deinde tere & pone in ollam in furno panis per diē & noctem: extrahe calcē Lunę;

Calcinationo ferri: Tere & imbibe de aqua salis communis & aceto sorbarum & mali granati, in quo soluatür sal, & sicca decem vicibus in cinere: post natet cum trituratione forti aqua desuper ad mensuram quinque digitorum, & pone sub fimo decem diebus, & soluetur: postea congela aquam per diem vnam, & erit tineta, deinde tere & pone in furno panis per diem & noctem vnam, & habebis calcem rubeam sicut sanguis: & est calx solis, quæ dicitur crocus ferri.

Calcinationo æris: Fac æris laminas, suspende in aceto forti cum tinaculis in olla posita in fimo decem diebus, extrahe & rade quod inuenies, & hoc fac, donec finiantur laminæ: deinde abluę cum aceto, & frica suaviter, & quando videris aquam aceti optimē viridem, cola per pannum, & facem projice, quæ est

eius crassitudo: deinde dimitte residere & cola, & accipe subtilitatem viridis æris. Calcinationo arg. viui ponitur in capitulo sublimationis.

Quomodo laminas Veneris calcinabis.

Laminas Veneris incide ad latitudinem denariorum, & linias cum aqua falis, & pone vnum ordinē ad fundū crucibuli, sed prius inuoluas, & reuoluas ex vtraque parte cum arsenico preparato cum aceto, & ita pone stratum super stratum, donec vas impleatur, & claude cū argilla ne respiret, & per mitte desiccari, & tunc in furno calcinationis pone, & ibi bene per quatuor horas stet, ita vt totum vasculum bene rubescat, caue tamen ne Venus per nimium calorem fundatur & liquecat, quod sæpius contingit. Postea permitte infrigidari, & excipe, & inuenies totam destructam: ita quod bene teretur in mortario vel lapide. Tere ergo puluerem & reserua, residuum verò quod non est calcinatum, iterum illinias, & melius calcina.

Additio Ablutio æris rubei est, vt asserit cum medietate sui de auripigmento, deinde abluatur donec fiat purum, & fac ipsum descendere donec descēdat ita album vt argentum: & mole & vtere eo: si non ita fuerit, tere ipsum & laua, & fac ipsum descendere donec sic perueniat.

Quomodo calx corporum reducitur in massam. Require etiam in libro Formarum Geberii.

Reductio verò calcis corporum in solidam massam sic fit: R. calcem cuiuscunque metalli volueris, & tere optimè super lapidem, postea laua cum aqua calida bis vel ter, & turbulentum effice: quū aqua pura descenderit, tunc satis est: tunc desiccatum optimè tere & appone aquam aluminis iam enī mistam cum aqua salis communis, & tere fortiter & imbibe cum aqua illa totiens imbibendo & desiccando, donec fiat calx viua & alba (& hoc ad album) & ita remoueantur omnia sulfurea accidentia ab ipsa, quæ contraxit in terra: postea tere semel cum aqua alkali, & quum desiccatum sit, pone in vasculum, scilicet crucibulum, & claude bene cum argilla, & fac foramen paruum in vna parte, vt exeat massa quando fusa est: & pone in furnum, & sufflando da ignem vehementem vt citò fundatur: & quū fusa fuerit, aperi foramen & effunde materiam in cannale ferreum, vbi sit sepum infusum, et videbis massam albam, & gaudebis. Et hæc massa potest recipere tincturam albam vel rubeam, quia mūdāta est ab omni corruptione. Si autem ad rubēum laborare volueris, imbibe calces metallorum cum aqua rubea ex flore æris, siue ex atramento, siue minio facta: & fac per omnia vt supradictum est: vltimò cum aqua alkali, & effunde sicut do cui: & erit massa rubea, et gaudebis.

Additio. Aliqui dissoluunt nitrum & alumen in aceto, & cum illo lauant nigredinem calcis. Alij reducunt Venerem sic: R. salē alkali & salē nitri, & dissolue in vrinam puerorum, & cum hoc impasta calcem Veneris, & pone ad ignem lentum donec sit aliquantulum siccum: postea fortifica ignem donec sit reductum: deinde ignias, & in oleo communi extingue quatuor vicibus, & habebis Venerem similem Lunæ, aut saltem fixam. Calx autem Veneris fit cemitando cum sale communi, donec teri possit & lauari.

Hic incipit primò operari.

Recipe ergo in nomine Dei pij vnam partem mercurij albi, & secundam partem sulfuris, et tertiam partem arsenici: hæc omnia misce simul, et appone dimidiam partem aquæ argenti, & pone in vas vitreum, et cal efac ipsum superius cum ferro candenti, donec vitrum liquecat et congeletur: tunc pone in cineribus super ignem & congela: quum autem cōgelatum fuerit, erit tinctura

tinctura fixa ingrediens per mistam coagulationem coniunctiua, adunatiua, perseveratiua. Pone ergo de hac tinctura vnam partem super centum partes ferri vel cupri purgati, & erit semper bonum sine dubio, in omni malleatione & examinatione, & durabit in aeternū. Additio. Nota hoc, quod tinctura debet dissolui & admisceri corpori calcinato, & in aquam conuerso: & dum aqua miscetur aquae, nunquam abinuicem separantur, quemadmodum modicum vinum rubrum multam tingit aquam. Vidi alios tractatus, vbi hoc caput non erat, sed sequens solummodo.

Qualiter ex supradictis omnibus perficitur Sol & Luna.

Recipe vnam partem mercurij sublimati & fixi, & aliam arsenici fixi, & tertiam partem calcis Lunae, quae super lapidem bene tritura, & imbibe cum aqua salis armoniaci, & hoc ter vel quater, terendo, imbibendo, affando, vt supra: & pone similiter ad soluendum, et quod soluitur reserua, & quando non est solutum, tere melius & appone modicum salis armoniaci, & ita soluitur totum. Quum autem totum solutum fuerit, pone ad distillandum, et distillabitur totum, sicut do cui, in aquam calidam. Caue tamen ne in cineres ponas ad distillandū, quia induraretur pro maiori parte, et iterum oporteret te solvere vt prius. Quum autem tota sit distillata, pone in cucurbitam vitream, et coagula, & erit substantia alba, dura & perspicua in modū crystalli liquefces super ignem vt cera, ingrediens & permanens. Pone ergo de ipso vnam partem super centum partes cuiuslibet metalli purgati & calcinati, & erit bonum in omni tempore. Consulo autem ne tingas cum illo aliquod metallum nō purgatū, quia tinctura euanesceret post duas vel tres examinationes.

Additiones. In libro Arist. de Perfecto magisterio dicitur: Sublimati mercurij & calcinati, quod puto idem esse quod fixi: quia calcinari non potest, quin primò sit fixum: & nisi esset calcinatum, non posset solui. Circa finem aliqui dicunt debere apponi aliquod oleum album Philosophorum ad incrandam illam medicinam. Si spiritus fixus non possit ingredi, adde de suo simili non fixo, et dissolue, et congele, et intrabit &c. Sic etiam si corpus calcinatum non possit reduci in corpus, adde de suo simili fundendo cum illo, & sic reducetur.

Quum Philosophorum diuide in quatuor partes, quarum quelibet habet vnam naturam, deinde compone ipsum aequaliter proportionaliterq̄, ita quod non sit in eo diuisio nec repugnantia, & habebis propositum Domino concedente. Iste modus est vniuersalis: sed ego diuidam tibi illud in operationes speciales: diuiditur itaque in quatuor, & duobus modis fit bene & sine corruptione. Quando ergo habueris aquam ex aere, & aerem ex igne, & ignem ex terra tunc habebis. Dispone ergo substantiam aeream per discretionem, & dispone substantiam terream per humiditatem & caliditatem, donec conueniant & cōiungantur, & non discrepent, nec diuidantur: & tunc adiungas ei duas virtutes operatiuas, scilicet aquam & ignem, & tunc complebitur opus: quod si permiscueris aquam solam, fiet Luna: & si coniunxeris ignem, rubefaciet Domino concedente.

I 3

FINIS.

SCRIPTVM ALBERTI SVPER ARBOREM
ARISTOTELIS.

H A B C est figura cæli, quæ sphaera cæli nuncupatur: quæ quidem sphaera continet in se octo nobilissimas figuras, scilicet figurâ primam, quæ primus circulus appellatur, & est circulus deitatis, quia continet in se verba diuinitatis. Secunda figura continet in se septenarium numerum planetarum. Tertia figura, corruptibilia & generabilia in se continet quatuor elementa. Quarta figura Draconem suavissimum continet emanantem à prædicto septenario numero planetarû. Quinta figura caput & mortê ipsius Draconis continet euidenter. Sexta figura quæ tangit arborem, sex facies continet, & duo animalia, videlicet cicônias. Septima figura quæ tangit arborem cum planetis, vbi sunt literæ albæ, sextus circulus nominatur. Octaua figura adinstar fulgoris Solis arborem aureâ cum eis radicibus in se continet radiantem. Harum figurarum primæ figuræ, videlicet circuli diuinitatis, expositio hæc est, quod ideo tali nomine appellamus, quia diuinitatis nomina, id est sacre paginæ instituta, & iure legalia & naturalia, quæ à Deo infallibiliter creduntur emanasse, sunt ibidem circumscripta. Secundæ figuræ videlicet Saturni & aliorum planetarum explanatio, hæc est: Nam Saturnus sua frigiditate & siccitate format Draconem. Iupiter verò præstat Draconem suam caliditatem digerendo ipsum in quandam substantiam lutosam apparentem, quæ est plena caliditate & igneitate: & ideo non adhere t tangenti. Mars verò quæ caliditate & siccitate diuidit ipsum Draconem, & facit ipsum transcurrere per cælum. Sol verò colligit ipsum, & facit ipsum aliquantulum viuere, quia ipse est pater creaturarum, & Draco prædictus diligit ipsum propter suam caliditatem, ac tincturam, & suauissimum odorem, qui redolet in eo. Venus verò sua caliditate & siccitate congregata, disiungit hinc inde mēbra Draconis transmittendo punctiōibus multis per omnes iuncturas eum pungendo, & ipsum Draconem quasi mortuum dimittendo. Mercurius verò & Luna eorum humiditates super ipsum infundentes, viuificant ipsum, quia faciunt ipsum viuere, currere, ambulare, & sibi colorem mutare in speciem sanguinis. Et in principio nigrum apparet, & in medio declinans ad albedinem, & in fine rubicunditas est declinans in colorem capitis sui. Tertiæ figuræ quatuor elementorum corruptibilium & generabilium declaratio hæc est: quod ideo ipsa corruptibilia & generabilia nominantur, quia semper corrumpuntur & generantur, & quia alternantur ad inuicem propter caliditatem & siccitatem, frigiditatem & humiditatem. Et ideo ars & artifex materiam istorum elementorum disponit, ea diuidendo, & ad inuicem coniungendo, remouet ea ab eorum mortifera natura, & tunc mutata est qualitas eorum, quia calidum & humidum est nutrītium, propter caliditatem & humiditatem, quæ in eo est. Frigidum & siccum quæ in eo erant, & frigidum & humidum, sitibundos est refrigeratiuum, & infirmos curatiuum, quia aperit oculos cæcorum, & aures surdorum, & mundat leprosos, & extendit neruos, & venas aperit, & mortuos resurgere facit. Quarta figura est Draconis emanantis à prædictis septem planetis, quia ipse procedit per subtilissimas influentias decurrentes in elementa, & deinde iu cælis sua materia sparsa, in nubibus habet suum ergastulum: deinde cum aqua pluuiali, & grandinibus iterum descendit in terram, conglutinat se cum ea, facitq; sibi nouam pelliculam. Et sic incipit serpere in cauernis terræ, & semper tendit ad ima. si aliquid eum non impederit, vaditq; vsque ad aquas marinas: exinde egreditur, si nullum sibi impedimentum fuerit occursum, quovsque ipse videat poli secum

secundum: & exinde remouetur & reuertitur ad primum. Sic nunquam desistit ambulare, quia odit lucem, & semper querit se abscondere à radijs Solis, & propterea venenosum est, & nō potest homo ipsum interficere sine maioris veneno. Quintam figuram nominamus de capite eius, & de morte ipsius Draconis. Caput eius viuūt in æternum: & ideo caput denominatur vita gloriosa, & angeli seruiunt ei. Et hanc imaginem posuit Deus in paradiso deliciarum, & in ea posuit suam imaginem & similitudinem, & ibi Draco pugnavit cum imagine Dei, quovsque fecit eam incidere in mortem: & ideo Deus dedit tantā potestatem isti imagini, vt ipsa possit interficere istum supradictū Draconem: & ideo talis imago fuit inserta serpenti, & est caput eius, quia totum corpus sequitur caput, & ipsum caput odit corpus, & interficit ipsum incipiēdo à cauda cū dentibus ipsum corrodere, quovsque totū corpus intret in caput, & in eo permanet sempiternē. Sexta figura continet sex facies & duas ciconias cum proprietatibus suis ibi apparentibus: quarum prima facies quæ permanet in sublimitibus, colorem optimū ostēditur habere: secunda quæ in aquis natat, diminutionem naturæ à prima declinat. Tertia quæ in antro, carbonis similitudinem habens, malam digestionem significat cum superflua humiditate, & pessima fæculentia quæ in ea est. Et ideo manu artificis oportet eam lauare cum elemēto aquæ in ventre ciconiarum igne supposito, donec aer in ore & in capite ciconiarum ascendat, & per rostrum faciat eum euomere, quovsque caput nigrū æthiōpis portans similitudinem, fuerit bene lauatum, & inceperit albescere: & tam diu hoc faciat, quovsque rubicunditas suprema appareat. Septima figura, quæ sextus circulus nuncupatur, quidquid circulus tangit arborem cum figuris septem planetarum, vbi sunt literæ albæ, melius est tacere quàm loqui in sapientibus de ea: quia in ea manet illud arcanum præciosissimum, thesaurus omnium Philosophorum sapientum. In ea est transmutatio omnium corruptibiliū & generabilium omnium lapidum preciosorum. Ibi sunt thesauri absconditi innumerabiles, & nemo scit nisi cui Deus voluerit reuelare. Ibi inuenitur lapis duello, onychinus, carbūculus, topatius, amethyftus, beryllus, & panthera: & est quoddam cælum vitreum simile crytallo, ductile sicut aurum. Et ideo Reges terræ portant ipsum in capitibus suis: sapientes mulieres abscondunt illud virgines fatuæ publicæ portant illud, quia deprædari desiderant. Pontifices & sacerdotes religiosi, & moniales lacerant ipsum, quia sic fuit eis imperatum à lege diuina. Mercatores terræ & agricolatores cum eo diuites facti sunt: & nauitæ portant illum ab Oriente vsque in Occidentē: & in Insulis quæ sunt in Meridie magis viget. Octaua figura quam supra nominauimus, arborem aureā est continens cum septem ramis & radicibus apparentibus: quam quidem arborem figuram Solis nuncupamus, quia Reges gloriosi tenēt illam, & pugnat propter eam, & multi afficiuntur morte. Et ideo ille magnus Alexander Imperator Philippi Macedonum Imperatoris filius in itineribus suis inuenit eam in vltimis regionibus, & ibi inuenit sepulchrum Hermetis patris omnium Philosophorum plenum omnibus thesauris non metallicis, sed literis aureis scriptis in tabula Zaradi, quæ quidem scriptura continetur in vltimis libris, quos Galenus composuit: & inuenit quandam arborem sitam ab extra intus tenentem viriditatem gloriosam: super eam ciconia pulcherrima ibi sedebat, quasi se appellans circulum Lunarem: & ibi ipse ædificauit sedes aureas, & posuit terminum itineribus suis idoneum. Faciamus finem in nostra figura cæli. Sciat lector, quod talis figura magis est in existentia, quàm in apparentia,

APERTORIUM RAYMVNDI LVLLII

DE VERI LAPIDIS COMPOSITIONE.

SAPIENTES asserunt quòd tantum sit vnus lapis composi-
 situs solùm ex quatuor elementis, nullius extranei indigens,
 nisi sit eius natura. Primò omnium purgatur de tota eius su-
 perfluitate & phlegmatica materia corruptibili, quæ ipsius
 mors est (ex quo patet, quòd mors corporis quæ in ipsius pu-
 trefactione vel copia fit, ipsius etiam purificatione tollatur) &
 quæ mortificat ipsum spiritum, qui habet potestatem viuificandi suam terram:
 Purgetur ergo, & separetur ab eo phlegma corruptibile per subtile ingenium,
 quod tibi dicam. Nam si non bene purgetur, nunquam terra eius bene purga-
 tur, albificatur, neque fiet matrimonium inter corpus & spiritum: & sic tunc il-
 le spiritus nominatus est spiritus lapidis, qui habet viuificare corpus suum mor-
 tuum: à quo compositio per suam præparationem exiuit. Et ideo quando cor-
 pus reuersum est de morte ad vitam, tunc ipsum est clarum, purum, album, & re-
 splendens (nota, vt mercurius) cum magna subtilitate, & vestitum pulcherrimis
 indumentis. Scias quòd quando iste igneus spiritus intrabit suum corpus, & ip-
 sum resurgere faciet, tunc Philosophi nominant ipsum lapidem benedictum,
 & lapidem magni precij & honoris post suam resurrectionem: & illud intelli-
 gitur de igneo & nobilissimo spiritu prædicti lapidis, qui sic illuminatus est in
 natura quatuor elementorũ. Non tamen intelligitur sic se habere, quòd sit ter-
 ra solùm, vel aqua solùm, nec aqua, nec ignis: sed tantummodò est vna sola na-
 tura, quæ continet in se de natura & proprietate quatuor elementorum simul,
 alias non posset ligari cum sua terra: & per consequens terra non posset albifi-
 cari per eundem spiritum, si ipsa de natura non haberet. Ideo omni tẽpore con-
 siderandum, quòd natura, & proprietates quæ est in isto spiritu, non sit com-
 busta in præparatione eius per potentiam ignis: quoniam tunc spiritus nullo
 tempore haberet à se potestatem albificandi, aut se coniungendi cum terra: quia
 medium & anima quæ participat intra mortem & vitam, separaret se ab ipso spi-
 ritu per potentiam ignis in tali forma, quòd spiritus maneret mortuus sine ani-
 ma: & sic anima elongaretur ab eo fugiendo in regionem suæ spheræ. Et tale
 secretum non est dicendum apud ignaros & inscios. Non ignoras tu, quòd illi
 qui credunt facere aquam vitam, ipsi certè faciunt aquam mortis, combustionis
 causa. Ideo supplico tibi, vt custodias ignem in præparatione ista, & non de-
 struatur nimio calore: nam cum anima recedit, tunc spiritus non haberet posse
 viuificare suum corpus, quum non dare possit, quod non habet in se. Et nota,
 quòd præparatio ipsius spiritus fit sub tali forma. R. de meliori succo Lunarig
 (intellige mercurium) quem inuenire potes: scilicet de fortissimo lib. 1. aut 2. &
 pone in vas cum alembico, iuncturis bene clausis & lutatis, pone ad furnellum
 & fac subtus ignem de vno lichnio, & subtili lento igne prædicti spiritus distil-
 lentur: & tamdiu distilletur, donec amplius incipiat venas facere: tunc per illud
 separare poteris spissum aeræ animæ: & ideo quando phlegma incipit venire
 aut venare, tunc signum est quòd spiritus distillatus est, qui tenet in se omnes
 perfectiones vitæ. Et tunc recipe illum spiritum distillatum, & custodi ipsum
 optimè in vitro bene obstructo cum cera alba: post appone aliud receptaculu-
 lum sub alembico, & recipe secundam aquam, quia adhuc retinet de sublima-
 to spiritu, licet non ita forti vt primò: de ista secunda aqua distilla tamdiu quo-
 vsque nihil amplius veniat nisi phlegma, & quæ non habet se aliter nisi sicut a-
 qua

qua corrupta communiter gustando modicum per os tuum, si adhuc habet aliquam virtutem, tunc adhuc magis poteris distillare: si autē est sicut alia aqua pura in gustu, tunc depone receptaculum cum ista secunda aqua, & post pone aliud purum ad recipiendum totum phlegma, tam diu distillado, vt nihil plus distilletur: & tunc totum phlegma effundatur, quoniam ipsum est quod mortem inferit nostro lapidi precioso: & hoc vulgus non cognoscit, sed nos cognoscimus. Iam ibi habes terram quae mansit in fundo vasis in toto nigra ad modū picis fusae: illa enim terrae calcinatio nō potest fieri igni forti sicut Sophistae credunt: sed ipsa fit per proprium spiritum suum, qui custodit eam à crematione, quia suus spiritus animam suam à suo corpore trahit, & repellit phlegma suum superfluum, & terram mortificat, & postea perpetualiter eam viuificat. Et ergo nunc calcina terram praedictam sub ista forma: R. secundam aquam distillatā, & funde eam super terrā nigram in vase suo, & misce bene, quousq; sit dissoluta, quia terra statim soluit. Et caue ne à faecū fumositate (spiritus) recedat, quia ibi est sulfur quod habet posse congelare nostram aquam in laminam crystallinam vel formam albißimi pulueris, sicut est nix pulcherrima. Moue ergo bene praedictas faeces: & scias quod iam dictae faeces fumosae in tantū manibus moueri debent in suo vase, donec bene sint dissolutae in suo spiritu. Post desuper pone alembicum, & lura bene & distilla suum spiritum per ignem cum vno lignimine (lychnio) subtili forma vt praedixi, donec videbis quod nullae verę quas spiritus faciunt, iterum corrumpuntur in capite alembici: & tunc iterum recipe receptaculum alembici cum spiritibus, & pone ad partem, & appone aliud receptaculum & distilla, vltterius videndo an adhuc ibi sint plures spiritus: sin autē tunc aqua quae distillatur, habet saporem sicut aqua communis fontalis calida, tunc eam effunde iterum, quia talis aqua phlegmatica quę distillatur, adducit etiam mortem nostri lapidis. Et post totam distillationem, tunc accipe vas cum tota materia, quam tunc inuenies magis duram quā prius: & haec est ratio, quia tunc ille spiritus attraxit sibi animam aeream de suo corpore, eo quod ipse est locus in quo anima continetur: illam operationem reitera totiens, donec tu videbis materiam tuam calcinatam in fundo, in puluere nigro: vel etiam tam diu vsquequo videbis nullum amplius praestare phlegma & saporem sicut prima (N. semel pro semper accipe & intellige quod vbicumq; vel quotiescūq; ponit distillationem in praedicta forma, scilicet per diuersarum aquarū aut partium receptionem, & per indigentiam diuersorum vasorum: haec & similia, & omnia sibi adiuncta semper sint tibi suspecta, tanquam verē mendosa & a veritatis tramite deuia, & ad deceptionem & illusionem incautorum posita, quia vno vase & vniformi sublimatione philosophica hoc opus philosophicū perficitur.) Sequit in textu. Et non ignores quod in distillatione misceas illos duos spiritus simul super terram suam tam diu vsq; quo terra & spiritus habebunt illa signa supra dicta, nempe vt terra sit calcinata, & spiritus nullum faciat phlegma

Glossa.

Scias fili Carissime, quod in isto capitulo primo magnum secretum continetur, quantum ibi est extractio animae à corpore, per quam spiritus eius viuificatur, sicut corpus in absentia eius mortificatur. Ergo subtrahe humorem mortificantem calorem naturalem: ipse enim calor est causa generationis nostri sulfuris. Sic Philosophi testantur, quod nostrum sulfur non poterit generare sine calore: nos enim trahimus tunc istum calorem de morte ad vitam, quia prius in sulfure nigro mortuus fuit: nunc autem est viuus & indutus magnis virtutibus & potentis. Et scias quod iste calor nunc debet posse penetrare omnes partes sui spiritus mediante causa sua a cuitatis, & etiam habet coagulare ratione suae siccitatis: quia scriptum est, quod omne siccum libenter ebibit suum humorē,

Generatio vnde

& conuertit ipsum sulfur, quod postea potestatem habet coagulandi totum argentum viuum.

Inspice fili charitatis: Quòd si ista cōuersio seu transmutatio inspiciatur, tūc ibi nulla est contrarietas sensus in generatione: quia omnis generatio habet fieri per diuersitatem suæ corruptionis & generationis, quæ sunt simul contraria: Et corruptio quæ est potens in materia illa ducit eam posse deuenire in nouam generationem vitæ æternæ. Et propter hoc est necessarium, quòd corruptio sit facta per elementorum separationem: post præparationem earum creatur suū sulfur: & de illo poteris postea conficere medicinam lapidis secreti, in quam fluxit talis virtus sulfuris, quæ habet viuificare & ligare duo contraria, scilicet corpus & spiritum, subtiliando & miscendo corpus cum spiritu, & congelando & retinendo corpus in spiritu, & spiritum in corpore, fixatione permanente. Et hoc testatur Philosophus quum dicit, Nos non possumus facere transitum de mollitie mercurij ad duritiem metalli sine dispositione media, quæ participat de vna sicut de altera, & immediatè illa participatione habet potestatem colligare simul, & facere vnionem. Quare si tu es indagator veritatis. intellige quòd tria facta sunt vnum. Et hoc testatur Philosophus in libro de Trinitate, vbi inquit, Lapis noster preciosus cōpositus est ex tribus, scilicet spiritu, corpore, & anima: & simul scias etiam quòd spiritus est medium, quandoque inter corpus & animam, quia spiritus attrahit animam à corpore mortificando corpus, & postea reddit sibi animam & resuscitat ipsum. De ista resurrectione loquitur Hermes ad omnes inquisitores artis, & veritatis: O fili recipe animam lapidis, & semina eam in terram foliatam nostram albam, quæ est volatilis: si enim vis quòd perdat sua magna elementa: & scias quòd anima retinet eam ita quòd non poterit fugere, quando ipsa ascendit in cælum, & descendit in terram, & tamen virtutē corporis spiritus recipit sub tali forma, scilicet quòd nihil est quod possit contra eam, nec mors etiam poterit eam iteratò mortificare, quòd scriptum sit, quòd si qua vna vitæ resuscitatur: nunquam aliàs morietur. Ideo fili potest intelligi, quòd vita æterna non potest esse in aliquo corpore, nisi prius fuerit mortuū: quia mors est causa glorificationis ipsius corporis in vita æterna, sicut corruptio est causa nouellæ generationis diuinæ substantiæ.

Succesiuè soluitur.

Mortifica ergo corpus parum parum per corruptionem, antequam aliud aliquid facias, & post parum, iterum parum trahe ipsum ad vitam, donec perueniat ad tale medium corporalitatis & spiritualitatis, quod nos nominamus mediū participans naturam duorum extremorum, scilicet inter animam & corpus: & secundum istam rationem dicimus spiritum esse vitam animam, quando ipsa continet in se animam, & etiam ipsum spiritum nominamus corpus ratione suæ corporalitatis palpabilis & visibilis, à quo componitur, & etiam in loco locatur. & illa est ratio quare hic spiritus retinet in se de natura corporis. Et præter illas duas proprietates iam dictas, scias hoc tertium inter corpus & animam, quod nos nominamus medium, quod habet posse viuere & ligare ea adinuicem sine separatione, & postea ille spiritus continet in se animam, per quam mortuum corpus reuiuificatur. Ergo hæc est causa motiua, quòd cōiunctio inter corpus & spiritum per naturalem amorem, & per dispositionem amabilem facta est. Ipsa enim amabilis dispositio & cōiunctio amoris, est illa per quam cōiunctio spiritus & corporis se facit esse natura corporis individualis, in qua est spissitudo corporis, & potentia cum istis omnibus figuris, quæ intrant primò in substantiam de subtili spiritu. Etiam eius spissitudo elongata est in substantia cum subtili spiritu per talem subtilem modum, ita quòd non est oculus corporalis, quo aliquid aliud videri possit, quam solutio spirituum, quæ est in forma a quæ & sic.

& sic ipsa anima & spissitudo corporis sibi inuisibiliter simul requiescunt. Et tunc etiam apparet, quomodo anima ligata est virtute & qualitate corporis, & etiam anima est de natura & spissitudine corporis eiusdem: Ergo quando corpus est mortuum ex siti, tunc illud desiderat humectare suam sitim, & bibere pro restauratione suae naturae humidae, quam excellenter & potenter perdidit in sua calcinatione: & sic tunc per restaurationem viuificatiuam trahit ad se naturam quam amisit, & intrat in naturam suam, & etiam trahit ipsum multiplicatum de propria sua substantia, & exuberatum per naturam sui corporis, quae effusa est per totam substantiam spiritus. Et sic illa extractio quae facta est per supra dictam naturae amicitiam, & est coniunctionis causa inter corpus & spiritum: & de illa coniunctione Philosophus ad Filium veritatis sic dicit, Quia si coniunctio non fuerit facta intra corpus & spiritum, nunquam fit sibi conceptio: & si non fuerit conceptio, nunquam potest fieri impraegnatio: & ubi non est impraegnatio, ibi nunquam potest fieri nati generatio. Et sic isto modo potest videri potestas istius coniunctionis. Et propter hoc manifestat Philosophus, quod generatio nostri lapidis assimilatur humanae generationi ex ista ratione, quia quando infans nascitur, tunc nutriendus tam diu est, donec bene fortis, & patiens est contra ignem seu ignis substantiam: & non aestimes quod tunc compleueris, ubi modo primo incipere debes: quia adhuc non vidisti secretum quod retentum est filii veritatis demonstrandi. Et illud modò hic incipit in secunda parte de nutrimento lapidis, quando hic magnae transmutationes illius lapidis secundum posse manifestatur. De tanto magis transmutationes videbis, & multorum mirabilium secreta, & potestas naturae manifestabitur tibi visibiliter coram oculis tuis. Et illud secretum nulli hominum carnali reuelare expedit, quia maledictus eris per tantum secreti manifestationem, quia nemini reuelare licet, nisi soli Deo. Ipse enim cui vult & quibus interest reuelari, illis reuelabit, & non alijs quia est donum Dei, & nullius mortalis hominis. Et cui Dominus Deus fecerit tantam gratiam, illi hoc secretum naturae reuelabit, & secundum suum placitum, quod in ipsius virtute ac potestate locauit.

Terre viuificatio.

Scias fili, quod necessarium est in illa viuificatione, vt terra recuperet illud quod perdidit, & quod suus spiritus humidus reportetur in corpus suum siccum per naturalem transmutationem. Illa autem non potest fieri per potentias seu per ingenium naturale: sed ingenium naturae est locus nostri sulfuris, scilicet in complexione & vtilitate. Et ex his habetur causa necessaria, scilicet quod granum spermaticale, quod est humidum & calidum hoc transmutare habet: ideo Philosophi considerauerunt dicendo, quod totum illud facit vna natura, quoniam ipsa de dispositione in dispositionem conuersa est, & conuertit, & in tali dispositione ipsa natura transmutat: & sic etiam granum tale modò transmutat: & hoc intelligendum de calido & humido spiritu (N. hic aduerte, quod spiritus Philosophorum differt à spiritu vulgi in calido) quia mercurius vulgi est frigidus & humidus: Philosophorum autem spiritus est tam calidus, & humidus.) Sequitur, O fili veritatis, per istam transmutationem Philosophi notant, quod terra lapidis debet priuari de tota sua humiditate tam diu, quousque conuersa fuerit in qualitatem siccam. Et post hoc concludunt, quod humiditas conuersa fuit in siccum locum suum: hoc intelligendum est, id est in propriam suam terram, quia illa est proprius locus generationis nostri sulfuris. Et hoc tunc apparebit manifestè, quod illa terra illud ante suam praeparationem, & calcinationem non facit, & tamen ipsa post calcinationem hoc facere habet propter calorem ipsius naturalem, qui fuit confortatus per subtractionem hu-

Conceptio.

Glossa.

Tritio. miditatis quæ habuit eum mortificare, & totaliter submergere. Et tunc terram istam præpara & bene calcina per rationem philosophicam, antequam ad eam sementum seminaueris, quod nos multum diligimus. Et ergo post R. terram & cum ea quartam partem ponderis sui de spiritu, & post pone ad vas tuum, quod nos appellamus retentorium, & loca ad furnum continuando ignem lentum tamdiu donec spiritus omnino coaguletur in terram. Scias fili, quod corpus quod est mortuum, illud induit se albis vestimentis, sicut si Deus voluerit, tu vi debis, quando illa prædicta experimentabis. Istas apparationes, fili, reiterabis tamdiu donec videas terram totaliter albam ad modum niuis: & sic tunc terra est ingrossata & impregnata cum æterna claritate, quæ habet infantem parere: ille enim partus sine imponit, scilicet quædo spiritus congelatur in sulfur, quod operatum erat de terra, & desiderabat in ea splendidam claritatem ad finem illius, quod ipsa esset pura & sine corruptione, & quod esset supra impuram & corruptibilem. Et secundum istum modum quando terra fuerit bene alba, tunc fili extrahe eam ex suo vase, & tere eam vt fiat puluis minutissimus, & hoc fac supra laminam vitream. Post iterum imponitur vasi, lutando eius iuncturas bene, & ponitur ulterius supra furnellum, & accendatur ignis continuando per triginta horas, & inuenies in angulis & parietibus vasis infantem natum, resuscitatum, per modum pulueris albisissimi pulcherrimi, & tam clari, & in tali claritate sicut corpus Lunæ. Custodi ergo illum valde honoratum, quia ipsa est terra nostra foliata, & de spiritu corporum sublimædorum conuerso in terram foliatam: & in eandem semina animam, quæ est tinctura totius claritatis: ipsa enim est verum medium sulfuris & arsenici, & nostri lapidis, qui habet facere pacem inter inimicos mortales, quos maxime desiderat. Et ex quo ille lapis est corpus aureum, spirituale & incorruptibile: tunc propter illam rationem ipse tenet virtutem vtranque, & de vna sicut de alia, illo non obstante, quod ille sit in tantum perfectus sicut sua corporalitas, non tamen sic est in operatione: quia non potest tamdiu donec sit nutritus, sic quod habeat operandi potentiam secundum posse suum, & hic inuenietis fortitudinem sui nutrimenti. Et illius sepositi fuerunt antiqui, quos egovidi in societate Regis Ruperti, qui de illo lapide proiectionem fecerunt statim post suam creationem: & quum viderent quod non esset nutritus in fortitudine sua, & etiam quum non inuenerunt de perfectione ipsius, post hoc ingeniatu fuerunt rationem & possibilitatem suæ operationis, & inceperunt operari de illo pulchro opere, quod est ipsius medicinæ comparatio, & nutrimentum lapidis: & illa est secunda & vltima pars ipsius magisterij totius. Propter hoc, fili, potes intelligere secretum operis Philosophorum diuisum in duas partes: in prima docet informare sulfur, in secunda docet conuertere sulfur & medicinam fixam & fluentem, sicut docet Morienus in libro suo dicendo, Quod totum magisterium nostrum necessarium fieri debet in duabus creationibus, & illæ mutæ causæ creationis sunt sibi proximæ in natura, quia quando prima creatio completa est, tunc incipit secunda pro opere medicinæ: & quædo secunda est completa, tunc totum magisterium est completum. Et fili veritatis intellige, quod nos in prima operatione nostræ artis purgamus & præparamus materiam pro sui sulfuris creatione. Qua præparata, modo in secunda operatione componimus & creamus medicinam, quæ habebit tantam virtutem & posse, vt patebit. Et ideo primo debes creare suffi sulfur, quia sine eo non potest facere aliquis Elixir completum. Et quædo creati sulfur, tunc incipit opus philosophicum. Et non habeas tædium in ipso nutrimento, & ne festines, quia scriptum est, Qui patientiam in opere non habet, & non inspicit in nostris libris naturæ mutationem, ille propter festinantiam corrupit

Rectificatio.

Multiplicatio.

Purgatio.

Paulatim nutritur.

pit opus: ideo patientiam te habere oportebit, & nutrire ipsum tamdiu, donec de illo lapide facere poteris protectionem: & tunc videbis naturæ mirabilitatem. Et illud secretum cum perfectione sua est demonstratum filijs veritatis. Et hæc est secunda pars de creatione lapidis & præparatione materiæ illius, de qua nostra medicina creati debet. Et fili doctrinæ, si illa materia sulfuris non fuerit bene præparata, tunc ex illa nullam tibi medicinam creare poteris: quia scriptum est de ordine naturæ, quod materia non præparata non potest facere aut creare causam præparationis: Præpara ergo primo tuam materiam, & separa subtile à spisso, & nobile de vili: Et quando res præparata fuerint, tunc exhibit causa præparationis, sicut de lumine exit splendor.

Secunda pars de opere Philosophorum, de confectioe Medicinæ.

NVnc per secundam partem colorabit se lapis, fixatur & fermentatur: fermentum autem lapidis ad album, est argentum: & ad rubrum est aurum; sicut Philosophi demonstrant: quia sine fermento non venit Sol, neque Luna, nec aliquid aliud quod sit suæ naturæ. Coniunge ergo fermentum cum sulfure suo, & generare poteris suum simile: quia fermentum trahit sulfur ad suum colorem, & etiam ad suam naturam, & ad pondus, nec non ad saporem & sonum suum: quia quodlibet simile generat suum simile, quia fermentum ut Sol tingit, mutat suum sulfur in medicinam permanentem & penetrantem: ideo dicit Philosophus, Qui nouerit sulfur & arg. viu. tingere cum Sole & Luna, ille peruenit ad maximum arcanum: Et propter hoc oportet quod Sol & Luna sint tinctura & fermentum ipsius spiritus & aquæ permanentis arg. viui, & per illam aquam alia natura debent fixari, & nutrirī cum naturali calore tamdiu, vsquequo habebunt suam fixationem & fusionem perfectam.

Post hoc, fit regimen coniunctionis lapidis cum suo fermento, scilicet vsque donec ad completum suum opus peruentum sit. Et hoc non fit vna vice simul, quia hoc de intentione naturæ non est, sed bene per copulationem, scilicet parum post parum, & etiam per coagulationem fit vera medicina vniformis. Et propter hoc illa copulatio causatur à subtilibus partibus transmutatis & alteratis in formam & essentiam spirituales: quia scriptum est, quod corpus crassum cum simplici, & simplex cum crasso, propter eorum contrarietatem se coniungere non possunt, nisi crassum conuertatur in subtilitatem suam, per suum simplicem spiritum, & tunc sint commiscibilia simul. Et hoc notificat Philosophi declarando cuidam veritatis filio, & dicunt, quod perfecta mistura est, commiscibile alteratorum corporum per indiuisibilia sibi iunctorum vnio, quia illa hic requiruntur per patentem rationem: quia mistio siue vnio non potest fieri sine alteratione, quæ est subtiliatio corporis, & reductio in formam spirituales. Et de illa parte dicunt Philosophi, quod iam medicina completa est ab vna manerie in aliam maneriem crystallinam: & tunc apparebit quod illa lamina composita est de subtilibus partibus naturalibus per naturale ingenium vniformiter coniuncta sine diuisione illarum partium per modicum, & iterum modicum; quia talis causa non potest fieri sine subtiliatioe & homogeneitate naturæ: & propter hoc conuenit vt veniat illa materia ita subtilis, quod omnes partes in natura æquales sint mistæ cum aqua: & hoc videre poteris per tuum intellectum quum factum sit vnum corpus transparens, & in vnum continuatum per coniunctionem & connexionem multarum partium sine diuisione, discontinuatione & terminatione in viam spissitudinem & figuram transparentem per omnes partes suas. Iam fili, tu modo habes non modicum secretum. Scias nunc, coniunctionem inter sulfur & fermentum in forma homogenea (N. hic nota, quod spiritus Philosophorum solutus dicitur fermentum, quia de Sole venit

Mistio quid.

Fermentatio

& sol est: qui spiritus conuertit sulfur suum in homogeneitatem suam iteratò, & hæc est fermentatio vera, quæ aliàs multiplicatio dicitur: sequitur, Illumina primò corpus antequàm imponas animam: quia aliàs nunquam posset suscipere aut in se retinere spiritum.

Iterum de lapide minerali.

Recipe nunc dimidiàm vnciam Lunæ finatæ, & dissolue in aqua mercuria: ipsa enim dissoluitur in aquam viridem: & post separa aquam per rationem Philosophorum: & scias quòd prima forma argenti est aqua: & tunc recipe terram de illa Luna, & pone ad partem: & postea recipe aquã, & diuide in duas partes: in vnamq; partem projice vnam partē lapidis (arte argenti) puluerizati, & obstrue bene ampullam, & pone ad Solem, & dissolue in aquam claram: & illa est aqua fermentabilis, in qua fermentatur noster lapis, & trahitur ad materiã metallorum. Illam aquam diuide in duas partes, & vnam partem pone in vitrum ad congelandum super ignem: post recipe vnam partem argenti & amalgama ipsum in duplo cum arg. viuo: deinde recipe de lapide congelato quartam partem, & misce simul cum prædicta amalgama, & contere eã simul tamdiu vsquequo facta sint vnum corpus: post imbebe iterum aliam partē tuæ materiæ de aqua fermentabili paulatim, sicut prædixi in Creatione lapidis: post mitte materiã tuam in vnum vas ad nutriendum continuando lentum ignē. Hic debet intelligi, quòd vapor lapidis coniunctus cum vapore lapidis arg. viui perfectè congelat in veram medicinam albã finitam resplendentem. Et quãtò plus istam operationem reiteraueris, tantò magis multiplicabis in patientiã & virtute tuam medicinam: videlicet sic, si vna pars medicinæ prima vice conuerteret centum, secunda vice mille, tertiã decem millia, & sic in infinitum: propter hoc non negligas istam operationem multiplicationis: Quia quæ medicina plus disponitur digestionem illa, plus perfectè agit in operatione.

Fixatio & compositio tincturæ.

Nunc dicam fixationem aeris, quæ portat in se tincturam: Accipe terram Lunæ quam prius posuisti ad partem & modicum aquæ, & pone totum ad distillandum, & separa aquam distillando igne vnius puncti tamdiu, donec amplius nil exibat per illum ignem: post pone aliud receptaculum ad nasum alembici, & recipies aerem, qui est rubei coloris, aut glauci per maiorem ignis expressionem æqualiter continuando, & totum quòd potest distillari recipiendo. Quum autem non plus distillatur, tunc pone aquã ad partem bene obstruendo: postea tere terram quæ remansit in fundo vasis, & iterum bene cõtere eam super laminam vitream, & etiam modicum de lapide præscripto cum ea, & imbebe has res cum aqua, quæ distillata est à terra tamdiu donec sit vt pasta: postea pone ad distillandum per alembicum, & fac ignem de duobus punctis, quia magis strenuè distillatur quàm prius: & quò tardius humor separatur à suo corpore, tantò magis nobilior, preciosior, melior & potentior erit: & reitera vterius istam distillationem, donec extraxeris animam à suo corpore, sicut vt amplius nil possit distillari: & eandem distillationem pone in aere, quæ rubei aut glauci coloris est. Deinde semel rectificata distillationem per se ipsam solum: & sic habes aerem per quem tu tinges & fixabis tuum lapidem in illa manerie aut specie. Recipe arg. viuum quòd modò congelatum est per vaporem lapidis & corporis, & contere ipsum super laminam vitream, vel lapide marmoreo in puluerem subtilem, & imbebe cum aere prædicto modicum & modicum, vsquequo fiat per modum pastæ. Illam materiã nutrias igne lento, & continuo cum vno lignine, & tamdiu quoad aer congeletur cum lapide, sicut fecisti cum aqua in lamina crystallina, reiterando illam operationem vsquequo

quo bibat medietatem sui ponderis. Post hoc, recipe de ista lamina crystallina modicum, & pone super laminam cupri rubeam, & liquefcat ad modum ceræ sine fumo: & tunc illa medicina creata est & fixa. Et reitera decoctionem tuam vsquequo habebit tale signum. Et de eadem medicina recipe, & projice super centum partes Iouis albi, vel alterius cuiuscumq; metalli, & conuertetur in argẽtum, quod melius erit minerali. Et quando vna pars medicinae proiecta fuerit per modum prædictæ projectionis super centum partes arg. viui, tunc congelatur in verum argentum etiam melius minerali in omnibus proprietatibus. Et quando medicina fuit semel multiplicata, tunc fac sic ex ea projectionẽ. R. vnã partem ipsius medicinae & projice super centum partes mercurij calidi, & iterum conuertetur in medicinam: & vltius faciendo projectionem medicinae super alium mercurium calidum, tunc vna pars istius medicinae conuertit centum partes in verum argentum.

Si vis per alium modum facere tuum Elixir, & plus facilius non miscendo lapidem tuum cum aqua argenti aliã: Tunc recipe amalgama factum ex argento & mercurio, & misce illud amalgama cum tuo lapide in quarta parte sui ponderis, & totum illud contere bene super laminam vitream donec fiat vnum corpus: imbibe totam medicinam cum aqua Lunæ modicum & iterum modicum sicut prædixi de creatiõne lapidis: post pone tuam medicinam in vas tuum nitratorium, & fac totum illud eodem modo sicut scriptum est.

Adhuc filii per alium modum poteris facere aut componere tuum Elixir: Et custodi quod habeas perfectam temperantiam coniunctionis & proprietatis, & scias quod recipies vnã partem, & semis de aqua argenti, & dissolue in ea vnã partem de præscripto lapide, & totum erit in dispositione aquæ claræ. Et post projice duas partes aeris in istam aquam, & eandem pone ad congelandum, confortando virtutem lapidis, quia ille habet totum congelare & fixare: & sextam partem aquæ, aut quartam separabis cum igne per viã decoctionis de toto composito, quia magis est de aqua, per quam sulfur se posuit in distillatione, & conuertit se in naturam aquæ contra potentiam sulfuris: & sic per eam apparebit, sicut illa materia demonstrat, quod in omni tempore fortiorem vincit minus forte, eo quod non succurritur: Et propter hoc enim opportunũ est, quod aqua separabit sulfur per suæ naturæ cursum, & conuertit ipsum per dissolutionem in suam naturam, propter similitudinem materiei. Etiam conueniens est, quod sulfur habeat posse separare aquam, & eam conuere in proprietate suæ naturæ per congelationem, & conuersio fit cum naturali ratione: nos enim demonstrauimus & per experientiam certificamus, confortando virtutem lapidis, & damus ei tale subsidium, quod habeat posse conuere aquã, quæ ipsum prius conuertebat in suum simile: propterea oportebit te scire illud secretum, scilicet non solùm quæ sit causa, sed etiam modum, per quem modũ poterit operari aut confortari virtus alicuius. Et talis confortatio nõ potest fieri in re vna sine debilitatione alterius, sicut manifeste apparet in dissolutione sulfuris. Et filii, omnis dissolutio est debilitatio sui ipsius: & ex hoc surgit illud, quod lapis noster per solutionem debilitatur, quoniam virtus aquæ ad hoc se confortat, vt habeat succursum confortare virtutes aquæ: per quas confortationes possunt separari virtutes nostri lapidis debilitati, & conuere se in suã qualitatem & naturã: & ex tali conuersione facta per debilitatem vnus, & confortationem alterius est corruptio nostri lapidis, & sicut videtur, submersus est in profunda fouea aquæ, sicut per eandẽ naturam appositã, & per cõpetentem rationem natura sagax nobis demonstrat, quod virtus lapidis debilitata posset confortari per debilitatã virtutem aquæ: confortatur tamen sub tali specie quæ habet potestatem

conuertendā aquam in suam naturam. Et sciendum est, quòd illud quod est de natura humida, reduci debet in naturam siccam, & pariter frigida in naturam calidam. Et propterea relucet doctrina Philosophorum, quæ dicit, quòd conuersio lapidis in arg. viu. non est alia causa, nisi coniunctio vnus veræ naturæ in aliam. Fili doctrinæ, nonne percipis quia naturæ sunt multiplices: & tamē nisi vna sola natura diuisa in quatuor partes, & quælibet pars in suum elementum: quia nullum elementū potest esse sine diuisione suæ naturæ, eo quòd nullo elementum ipsas partes habet integraliter: & per hoc vnum elementum solum non potest corrumpi, neque generari in se ipso, quia non est spiritus natura. Et ergo Philosophi dicunt, quòd nostrum magisterium non potest perfici sine natura quatuor elementorum simul: & eadem natura quæ est causa homogeneitatis separat se de toto eterogeneo, quando potest mutari in omnes elementales qualitates: & illud boni artis consideratores nolunt quòd elementa sint de simplicibus qualitatibus: & per hoc habent posse conuerti & mutare naturam de qualitate in qualitatem, aliquando in siccum, aliquando in humidum, & sic de cæteris, secundum quòd diuisio naturæ est confortata per cōiunctionem suorum elementorum, vel etiā debilitata. Et fili, hoc intellige, quod lapis noster non fit aliter nisi de vna sola pura natura, quam quilibet sapiens scire poterit per duos modos: primò per sapientiam speculatiuam, id est per moderamen intellectus, & per experientiam cum perfecta illuminatione.

Et hos modos specialiter testificantur Philosophi quādo dicunt, quòd nostra medicina est vna sola natura, & illa est vna subtilis substantia, in quam qualitates elementorum intrant. Ideo illæ qualitates elementorum de illa magis ad se trahunt, in quo plus abundat: & sic qualitates sunt sicut materia elementorum in quas ipsa ponunt suas formas, & in eis sunt retentæ, sicut eius natura demonstrat in omni generatione. Et fili, in subtili substantia condensant se qualitates elementorum, & propter hoc capiuntur: & per hoc elementa sunt quæ dāt tā multas virtutes in illam substantiā, per quas ipsa poterit penetrare, tingere & facere operationē mirabilem, quam populus cōmunis & ignarus æstimat pro maximo miraculo: sic quòd putant tale factum esse per incantationem magicæ artis, quā ipsorum memoria & intellectus non valet comprehendere nostrum magisterium, quod per naturam & de natura, & etiā ex natura factum est. Fili doctrinæ, si ista natura non fuisset de subtili substantia essentiali elementorum, tunc illa impura essentialitas elementorum nō potuisset esse, & dominari in substantia: & etiā si quodlibet elementum seorsum secundum suam substantiā esset minerale, tunc illa substantia non posset etiā penetrare, nec ingressū habere, neque colorare. Ergo propter istā proprietatem fili nō conuenit quòd ignis perdominetur in prædicta substantia elementorum secundum suam mineram: cuius causam quæras in testamento nostro.

FINIS.

ARS INTELLECTIVA D. EXIMII RAYMVNDI

L V L L I I S V P E R L A P I D E M P H I L O -
sophorum.

VNT plures nimis errantes per vniversum mundum deuiantes ab opere naturæ ex defectu ingenij, quia nō philosopharunt nec intellexerunt causas per quas procedunt effectus, quos natura demonstrat omni bono intellectui: propterea nimis fuerunt excæcati in hoc quod semper vident corporaliter: quare nimis sunt decepti, quando intuentur cæcaliter velle assimilari naturæ, & suas secretas operationes

rationes conuecti mūdānis operibus mechaniter. Dicemus tunc sicut illi, qui propriē cognouerunt naturam, sine qua opus nostrum, scilicet sublimatio nunquam finietur, quia color est causa totius operis, qui bene percipit. Et est fons naturæ, qui imprimitur in re. Pauci sunt qui ibi aliquid videant, & ibi est tritor, marmor, & mortarium, ubi natura mouet suam salam nigram sicut carbo: & se parat hoc quod non est de essentia sui compoliti, & ligat suas similitudinarias partes vniformiter, quam rem nunquam facit ignis communis, qui sublimat mercurium vulgariter, nec talis preparatio est de suo esse, imo est ei omnino cōtraria, sicut apparebit per hoc quod dicemus magistraliter per figuras extractas de nostro intellectu, mediāte spiritu āgiographo, sine cuius virtute nō possumus vnquam viderē nec intelligere sensum naturæ, tantā est magna sua vis; & virtus, & suum subtile ingenium, quod de tribus componitur inuicem adiūtis intra suum retinaculum, quod est memoria: aliorum vnitas fit in imaginatiua, & attractiua operatione, quando in suo retinaculo firmiter tenetur, tūc est formatum philosophiæ instrumentum, per virtutem totius essentialiter.

De materia medicine nostræ, & quæ res sit.

Propterea oportet quod tu cognoscas materiam propriam, de qua immediate componitur nostra medicina cum certa proprietate: habes etiam notabiliter intelligere post rationalem & naturalem considerationē, quod materia non est nisi natura pura finis & puri metalli extracta per artem magisterij, & per operationem naturalem in actionem manifestam de substantia subtili & pura arg. viui portata ad fixationem, & ad magnam claritatem per ingenium naturæ, & suorum priorum modorum, & post reducti in speciem volatilē, per virtutem suæ missionis cum subtili substantia materiæ sulfuris fixi, clari, & lucidi: quæ est proprie calor naturalis ligata & coniuncta cum suo proprio subiecto radicaliter, quod est arg. viuum.

Doctrina intellectualis super materiam & suam formam, & super suam operationem.

Primò habes scire & fortiter fixare in tua mente instrumentaliter, quod cū tua intentio sit ad operandum pro aliquo fine, & formare, & venire ad illud ad completum perfectionem tuæ intentionis, necesse est primitus quod tu cognoscas totaliter naturam dicti finis. Et hoc in forma, materia, & operatione priusquam te intromittas aliquid facere, quia secundum intentionem finis cogniti operator naturalis habet consequi necessariò suum desiderium. Et sic opus vix aliquid valet sine materia intellecta, tam modicum, aut nihil valet totum, si formæ ignorentur. Quia materia proprie intellecta verificat operationem æquipollentem illi, & opus verificat materiam habenti clarum intellectum, mediante forma vnus & alterius. Quia materia non potest compleri sine propria forma veniente à recta mensura naturæ in suis gradibus sine operatione formali habita per ingenium artificij & intellectus, respectu passionis materiæ naturæ, & suæ propriæ formæ. Istam considerationem debēs seruari instrumentaliter in duobus membris. Vnum est materiale, & aliud operatiuum, & quodlibet de suo passu æquipollet alteri sicut res propria alteri: quia nulla materia potest perfectionari sine proprietate operationis, quæ est ei sicut causa perfectiua. Et ideo debet opus esse proprium, & in tali forma appropriatum, quod non transgrediatur proprietatem materiæ, quæ proprietas materialis est cognita per proprietatem suæ formæ, & per suum effectum. Et quæ iam dictum sit, quod materia non est nisi pura natura, & natura ad conferuandum suam proprietatem indigeat opere naturæ, & non vulgariū, declaratur quæ sunt principia proprii generis, quæ respiciunt mediā, & fines, & per consequens perfectionem, quæ est finis causæ, quem quæris, dum ipsas bene intel-

ligas, quoniam per istas consequitur perfectio quæ est finis causæ. Quæ sit verum, quod sine propria materia non possumus habere medicinam perfectam, nec etiam illam ponere in fine sine propria operatione, in tali forma, quod proprietates operationis naturalis, æquipollet proprietati materiæ naturæ sine transgrediendo totam latitudinem sui proprii generis. Vnde nos dicimus tibi, quod quodlibet genus habet in se naturalem proprietatem secundum suam propriam speciem, & per consequens genus quodlibet illorum habet proprias operationes æquipollentes eorum proprietatibus secundum eorum exigentiam differentem unam ab altera, & conseruationem specierum earum propriarum. Quare apparet, quod si tu non intelligas materiam naturæ ipsius latitudinis, & operationem eius præcisè, nunquam poteris consequi finem, quem quæris. Audi quid dicat authoritas philosophicæ, & nota eam, si vis quod ad eam dimittam cum integra doctrina. Opus est ei homini rationis volenti facere nostrum Elixir completum, quod primitus habeat in intellectu suo veras & proprias causas, & virtutes lapidum istius latitudinis per scientiam contrariam suæ corruptionis ignis consumptiuæ omnino radicaliter humidæ naturæ, quod est ipsius latitudinis per instrumentum contrarium, quod in chorda recta magnæ latitudinis, quæ sunt magis per differentias contrarietatum, secundum proprias formas mineralitatis, sicut videre potes per præsentem figuram,

Latitudo diuersarum specierum extra metallum, argentum viuum, nitrum sal, sulfur, vapor.

Latitudo speciei metallicæ, Mercurius, Saturnus, Iupiter, Venus, Mars.

Latitudo viniis salis omnium metallorum.

Cum instrumentis per reuerfionem appositionis materiæ puræ secundæ latitudinis cum illa, quæ est in prima extra arg. viu. inuenies scientiam proprietatum quæ fortiter contrariantur in specie & forma numeralitatis. Et adhuc inuenies per primam latitudinem cum arg. viuo, quæ est respiciendo formam & suam corruptionem per transmutationem speciei in speciem, quæ est alterius latitudinis, videlicet, tantum vadit arando calor comburès de materia in materiam, quod illas vadit domando, donec arg. viu. sit gelatum sub proprietate speciei metallorum per illum magnum transitum, quem ille facit cum arg. viu. de medio in medium. Vnde omnia corpora creantur, sicut potes sentire per propriam essentiam corporis lucentis compositi de arg. viuo per calorem cælestem, & non per terrestrem: per istum modum intelliges proprietates materiæ, de qua indiges cum signis cognitis & demonstrationibus, quæ de sua propria latitudine saltant. Et erit tibi manifestè declarata per clarum intellectum rectitudo virtuosa operationis materiæ, naturæ istius latitudinis, quia virtuosa rectitudo operationis procedit à perfecta cognitione. Et per hoc omnis artista habet tam directè operari, quam propriè cognoscit, & non plus: ita quod si nihil intelligat, nihil scit facere. Et ideo dico tibi, plenam cognitionem dispositionis operis habere non potes, nisi per considerationem illius respectu sui perfecti finis, quoniam sicut effectus cognoscitur per causam, sic sua causa cognoscitur per effectum suum. Et hoc sit tibi canon directiuum cognitionis naturalis, & per genus operationis naturalis, & regula propria dirigens intellectum operatoris naturalis, non solum ad mensurandum transitus, id est temperamenti. Imò similis est regula directæ ad mensurandum virtutes elementales, & similiter cælestes, scilicet luciditatis & præparationes naturæ, & proportionem mistionis substantialis in coniunctis essentijs elementatis, quæ constituunt temperamentum in re interperata. Et sic hoc fuit declaratum in collectione causarum supradictarum, quod tibi primo necesse est intelligere, priusquam per scientiam possis operari, quia

qui nō habet causam non potest habere effectum. Patet igitur manifeste, quōd scientiam intellectualem, priusquam aliquid facias operis, te habere oportet quod omnes Philosophi pro regula generali hoc dixerunt. Modus ergo ad sciendum istud instrumentum, quod scientia intellectualis dicitur, in forma theoralis est iste.

Modus habendi instrumentum intellectuale.

Diximus supra in sensu philosophali quōd plena cognitio dispositionis operis nō potest haberi, nisi per comparationem ipsius ad suum perfectū finem, qui est extremitas vltima latitudinis operationis naturæ, per quā quilibet artista debet perscrutando applicare totum suū intellectum, sicut apparere potest per istā figuram, quæ est operatiua perfectionis, & vocatur figura latitudinis, in qua includuntur extremitates & media, & perfectæ operationes naturæ.

Per intellectum istius figuræ potest cognoscere naturalis intellectus per doctrinam intellectualem, quomodo diuersificatur in forma ad finem optatum conquirendum in operatione in tantum, quod incepit ad finem operationis naturæ.

Naturæ latitudo
Calor in materia

Finis intellectiue artis
Latitudo, calor in materia

Principium operis secundū
Latitudo, motus materiæ

Intellectus naturæ
Latitudo, resolutio mat.

Principiū philosophādi per data à natura
Latitudo, mistio materiæ.

Finis operis secundum intellectū
Latitudo, perfectio in natura.

Et hoc per hoc quōd non posset habere instrumentum originale habendi notitiam descendendi ad suam causam in vera intentione, quæ descensio fit ab antecessiua graduatōne resoluendo de gradu in gradum vsque ad suum finē, quæ est principium materiæ & operationis, per quem effectus demonstratur, nec alias nisi per effectum descendentem à causā. Quoniam natura nobis monstrauit finē causæ sicut per Solem, & alia quæ ipsa creauit, quæ sunt effectus & determinationes causarum, secundum meritum suæ latitudinis, immediatē intellectus considerat, & inuestigat primō causam præcedentem & immediatam illius, de qua & per quam successiue cadunt sine alio medio. Et ita de medio in medium cum resolutione graduata, & cum instrumento præuiso, quod excitat intellectum non transeundi vltimam istam latitudinem, donec sit ad finē suum quæ est principium materiæ & operis, vt supradictum est, & principium latitudinis respectu materiæ & operis, & finis dictæ latitudinis respectu habedi propriam notitiam doctrinæ intellectualis, ad satisfaciendum operibus naturæ. Et quando per talem inuestigationem intellectus inuenit per instrumentum demonstratiuum accommodatum corruptioni, quæ corruptio firmat & roborat intellectum in actualitate, per vera & infallibilia signa, quæ falli non possunt per causas desideratas, tunc veniunt effectus. Totum hoc rotatur & vertitur simul per rotam circulatam, quia sic transit medium sicut principium, & etiam principium sicut finis. Tunc scit principia per causas cognitās, de quibus postea potest homo operari, qui hoc cognoscit, & conquirere effectum suæ causæ, quæ est suæ naturæ verum principium & operatio naturalis, & ita declaratur modus, quomodo habemus notitiam per artem intellectuā, per proprium instrumentum, nō tantummodo de principijs, scilicet materiali operatio naturæ, sed de tota ista latitudine inclusiue sine transgrediendo illam: cuius inuestigationis nobis pateret demonstratio, sicut patet per hoc quod dictum est supra, quōd opus naturæ non transit de extremo in extremum nisi per media, nec per consequens opus cum intentione, nisi per successionem operationis. Et vt sit verum im-

mediate demonstratur per formam intellectualem & intellectiuam, quæ figuratur ab operatiua vniuersaliter. Per istam figuram demonstratur quomodo in intellectus inuestigat spiritualiter, quod natura monstrat corporaliter, & in quo loco incipit pericrutatio ad intelligendum essentiam operationis, vnde nos docuerunt omnes Philosophi per magnum excitamentum.

Figura intellectualis.

Principium inuestigationis Mistio in igne	Finis inuestigationis Resolutio in aere	Perfectio in auro. Motus in uapore	Vniiformitas in auro Calor in aqua.
--	--	---------------------------------------	--

Aurum in loco instrumenti finalis, & perfectionis quod creatum est per naturam exemplariter: quum ergo aurum, quod est nobilior lapis omnium pericrutorum sit finis, & perfectio operis naturæ per suum complementum in latitudine mineralitatis, citò venit actio intelligentiæ pericrutando per scientiam propinquam sensibilitati causæ immediatæ, quæ præcedens est istius perfectionis. Et sic dat nobis intelligere sensus sensibilitatis per directum signum tam in materia, quàm in operatione. Et scito quod in pericrutatione incipit moueri spiritus rationis, qui rectum est instrumentum nostri intellectus, citò facit videre vniiformitatem, quæ propria causa perfectionis suæ, scilicet auri, sicut ipsa confirmat per proprios effectus suarum experientiarum: Vnde exemplum contrarium viuè demonstrat per verba, vel loquelas viceuersaliter, quod materia contraria vniiformitati est causa quæ resistit suæ perfectioni. Ergo materia difformis non est tam completa inquantum contradicit causæ, quæ est propria perfectionis: quoniã de suo vero contrario, quod est vniiformitas est proprie causata. Et sic ut vera vnitas est causa immediata magnæ perfectionis, sic successiue per retrogradationem vides nostrum spiritum esse veram mistionem, quæ est antecedens & causa immediata vniiformitatis. Ergo tu potes bene cognoscere magistraliter, si in te est spiritus agiographus, quod secundum naturam præcedentem generis veniet suus succedens per directam homogeneousitatem. Et postquam mistio causatur de vnitate, sic solutio est vera causa propriæ mistionis: quæ solutio est magnum principale, perfectum & secretum coniunctiuum in omni natura de pluribus partibus in vnitate. Et sic maioratur quãdo est paulatiue subtiliata & minuta. Et quum talis solutio sit causa mistionis, sic motus subtilis æqualis solutionis. Quare si motus sit nimis fortis, æqualis subtilitas discordatur, quæ est causa notabilis resolutionis: sicut motus continuus subtilis, & bene continuatus, est causa in sua materia subtilis motus: Et ita reperit nos intellectus medium & principium operis naturæ per rationem finis philosophicaliter.

Cognitio rationis factæ per reuolutionem contrariorum inueniendo practicam respectu naturæ.

S ergo calor de quo causatur prima actio operis naturæ, est subtiliter temperatus & bene continuatus sine additione aut diminutione, sed secundum quod intellectum est intendendo ad aspectum naturæ: motus illius, qui est sua actio per suam vniiformitatem nobilitatur. Et postquam iste motus sic erit sublimatus, nunquam videbis resolutionem exaltatã. Et si solutio est sic appropriata, mistio inde saltabit, quæ est fortiter illuminata. Et si mistio est in tali forma facta causabit vnitatem, quæ est natura mouens, cuius proprietas causat perfectionem, quæ est finis & conclusio operationis. Quare patet, quod quum omnes istæ perfectiones descendant à calore temperato, quæ est prima operatio respectu subtilis vniiformitatis materiæ naturæ, quæ est spiritualis: cuius actio refluit & respicit suos fines: & in quantum elongatur ab actione prædicta, scilicet

scilicet à motu subtili, in tantum succedētia erunt diminuta à facto completo: & inquantum primi motus subtiles erunt meliores, in tantum meliorabuntur succedentes voluntati naturæ. Si bene intelligis naturam, bene intelliges suas operationes, quia ei assimilantur per vniformitatem. Fili, natura est vna fortis compositio de materia subtili & vniformis, humida & viscosa, animata calore per suam claritatem, quæ est virtus cælestis: quæ natura non indiget compositione vel multiplicatione alicuius alterius materiæ, quia ipsa continet in sua cõpositione totum illud quod indiget de quatuor elemente in sua perfectione, & extra ipsam nihil continetur quod sit necessarium suo composito: quare si aliam rem ibi imponas, tu non cognoscis naturam, nec vnquam habebis perfectionem suæ operationis. Et si eam cognoscis, tu scies omnia sua opera: quia quum nostra medicina debeat fieri de pura natura, & natura pura non sit alia res, nisi talis compositio, quæ supradiximus, necessaria res est quod vnitas suæ operationis æquipolleat vniformitati suæ compositionis. Et sic potes intelligere, quod opera nostræ medicinæ, quæ ipsa facit dum fuerit excitata per calorē extrinsecum, non sunt nisi opera naturæ, quum dicta medicina sit de istamet natura, quæ non est aliud nisi vera cõpositio purissimæ naturæ. Et hoc scimus per sensum experientiæ, quem nobis in sua sublimatione demonstrat: quia omne illud quod non est de essentia sui compositi segregat & separat, sicut pertinet per suas partes puras splendide cælestes se demonstrando sine macula profaciendo congelamentum, quod est in igne permanens. Sic ostēsum est, quod non indiget aliqua alia natura, vt veniat ad finem suæ perfectionis. Et postquæ intellectus comprehendit causas & opera mediæ: & visis omnibus illis, scilicet principijs & sine, non potest esse quod homo possit errare, postquæ habet principium bene continuandi ignem: idcirco omnes operationes superiores declaratæ per hoc quod sequitur, ponuntur rei petitæ: Non quod intelligas, quod solutio facta per diuisionem & per attractionem sit per ignem cõmunem causata in natura per generationem vel renouationem indiuiduorum in similitudine suæ speciei, imò proprie causatur immediatè per calorem confortatum, qui in natura propinquè & intrinsecè illuminatur claritate cælesti excitata, & non adhuc per calorem communem immediatè, sed per virtutem motus causarum mobilium mouentium & motorum, in tantum quantum natura requirit, quia motus est causa excitationis caloris naturæ, qui calor provenit ab igne qui est fortior elementorum existentium in cõpositione naturæ. Præterea potes intelligere, quod ignis existens in compositione naturæ, est quarta pars naturæ, & alia pars quarta est aqua, alia terra, & alia ær: tali modo quod debes intelligere, quod quodlibet illorum quatuor elementorum elementatur magna puritate. Et ita de quatuor naturis puris est illa composita per talem proportionem, quam requirit forma & species nostri arg. viui, quod est natura composita de quatuor sine transgressu mensuræ æqualitatis, per quam resultat nobilis proprietates quam custodire debes ab omni igne combustibili. Quoniam si aliquid prædictorum elementorum, & maxime ignis dissoluatur & separetur à composito naturæ per aliquem ignem extraneum, forma corrumperetur cum suis proprietatibus. Sic etiam fiet, si ei admisceas terram naturæ extraneæ, quia sua terra est ei proportionalis æqualitati aque, aeris & ignis: & aer commensuratur ei æqualitati aque, ignis & terræ: & ignis similiter ei proportionat æqualitati aque, aeris & terræ. Quare necessarium est, quod vnum non resoluitur sine alio. Et hoc sine adiunctione rei alterius nature: intellige ergo principium nostræ resolutionis factæ suæ merito compositionis, & non dislocationis scilicet elementariæ, sicut fit resolutio sophistica in aqua communi, seu vulgaris

quæ resolutio ostendit separationem sicci & humidî, quæ natura elegit per cōparationem, & per consequens demonstrat destructionem formæ per motum rerum elementarium motarum & mouentium, quæ sunt in supradicta compositione naturali: quia motus rerum mobilium existētium in composito, est causa excitationis caloris naturalis in rebus corruptibilibus & generalibus sine inflammatione, vel sine consumptione humidî radicalis. Tamen motor causarū mobilium qui est in compositione elementaria secundum plus aut minus causatur immediatē per calorem extrinsecum proportionatum æqualitatî motus omnium illorum elementorum, ne vnum resoluatur sine alio ad conseruandū suam speciem, quæ est de omnibus suis elementis in forma arg. viui, & talis calor est informatiuus toto composito. Sic intellige de fixo & non fixo, donec se inuicem amplexentur, quoniam volatium non portat in ipso causam externi nationis, per quam possit diuidi in partes compositas, imò totaliter volat, aut totaliter manet sine aliqua resolutione elementaria, sicut patet per suam formā quia si ignis separaretur ab humidio, forma corrumpere, quæ est certa elementaria proportio: ita quòd nullum elementorum suorum separaretur ab alijs in eorum perfectis resolutionibus sub conseruatione speciei in forma arg. viui: Quare recolligendo omnes causas, potes cognoscere quòd secundum quòd ignis communis bene fuerit informatus per sapientem intellectorem ad exigētiam propriæ naturæ, causabitur fortiter & plenitudinariē suus motus, qui est excitatio & propriè directio ignis in natura existentis: & secundum quòd calor naturalis fuerit à dicto motu excitatus per omnia sua elementa cum omnibus suis motibus, quæ debes fixare in tuo intellectu, quia subiecta sunt hoc modo, quòd gentes ignorant. Ergo quum motus sit causa caloris in causis naturæ generat de illis & pullulat feruorem, quando calor extenditur, qui est de propria essentia materiali naturæ, sicut dictum est supra ad causandum feruorem quem causat per digestionem magnam sine hoc, quòd partes compositi naturæ aliud mundi sentiant, aut non sentiant. Quoniam si perditionem haberent sentire in eorum mutatione, forma compositi corrumpere. Ideo inspicias ad ignem, quando eum facies ne sit nimis fortis, & non transeas metas verorum motuum existentium in informatione ignis nostri secreti (scilicet furni secreti) quia motus nimis subitaneus nimis inimicatur naturæ, vt patet per rubedinem visam ante suum terminum, qui iam declaratus est. Iste est qui dissoluit & resoluuit partes suas existentes de essentia puræ naturæ, & per vinculum amoris dulciter eas amplexatur, & alias effugat sine cremabilitate, quia non sunt de genere sui compositi. Et per istas causas potes satis percipere, notare & intelligere, quòd si ignis est nimis fortis vel acutus motus spirituum fortiter decipietur. Et si fuerit nimis fortis calor naturalis non resolutus sentiens ignem pungentem nitetur seruare partes sui compositi sine resolutione nunquam facienda: quoniam viles partes cum puris in proprio mercurio obusabit ignis naturalis fortiter defendens, & omne resolutum in spiritum sentiens ignem supradictū non intendit vnquā operari ad corruptionem generationis, imò sit cum corruptione destructionis, per quā actus & renouatio specierum manet corruptus per subitum actum ignis ardentis comburentis causam fixam, scilicet thelon, qui prius demonstratur sine resolutione, eo quòd spiritus recedit, qui deberet dissoluer eum, & defendere contra magnum Draconem totum deuorante. Ideo cognoscas & directē scias, quòd quum volatile non sit de se fixum, non potest expectare ignem intransentem in materiam per extraneum motum, nec cum sua causa fixa consequenter potest esse fixum, quum habeat fugere. Quæ fixatio indiget fieri de materia tenui sãm ignis quàm materiæ essentialiter. Et sic debet

intel-

Intelligere calorem naturæ venientem à motu veniente de calore cõmmuni (vel contrarij) vt videre potes per præsentem figuram practicaliter.

Figura practicalis operis naturæ.

Initium motus	Calor Resolutio subtilis	Resolutio Inindividualis	Mistio Calor subtilis	Perfectio Motus subtilis	Finis operis Calor naturalis
------------------	--------------------------------	-----------------------------	-----------------------------	--------------------------------	------------------------------------

Recapitulatio artis intellectualis cum diuisione suorum utembrorum.

SI cupis habere & consequi perfectionem, quæ est perfectio operis & totius istius artis, oportet sapienter considerare primò naturam & formam, per quas materia portata est ad perfectionem: & quum hoc sit necessarium scire in causa petita & requisita, quæ superat totum naturæ cursum, nec eã possis habere, nec realiter possidere in forma aut materia sine operatione: tamen ipsam potes scire & satis bene intelligere per virtutem spiritus agiographi recurrendo fini naturæ, qui portauit suam materiam ad perfectionem aureã, per certas experientias demonstratiuas regulatas à doctrina intellectuali acquisita per dictam virtutem. Quoniam talis doctrina facit videre causas inuisibiles per sensibilitatem, & hoc secundum quod magis aut minus est regulatum, tam per sensum rationis, quàm per instrumentum demonstratiuum cognite experientie super materiam naturæ, per talem intellectum sic acquisitum poteris habere totam scientiam operationis naturæ istius latitudinis: Quare per talẽ scientiam poteris in posteris multum bene te custodire & dirigere, vel dirigi per instrumenta demonstratiua, quæ habebis in mente tua in omni opere artis cum paruo adiutorio. Modus recurrendi ad opus naturæ est duplex: Primus est, quod tu habes considerare compositionẽ auri, quod natura creauit tam in forma & in materia, quàm in perfectione. Et hoc fiat, vt quando habebis notitiam dictæ compositionis possis alsimilari naturæ, & ipsam sequi in quantum possibile est sine transgrediendo latitudinem, quando eris in nostro magisterio. Secundus est, quod habeas perscrutari compositionem aliorum metallorum, & causas eorum tam in forma, quàm in materia conuenienti, & nihilominus mouenti quantum ad operationem: quæ perscrutatio completur per differentiam contrarietatis sicut demonstratur per propriam naturam eorum remotã à perfectione omni homini clarè intuenti. Iste modus datus est ad cognoscendum euitationem erroris in operibus artis: sed primus in quantum est perfectiuis, datus est ad bene intelligendum, cognoscendum, sciendum & continuandum opus philosophale respectu perfectionis naturæ, & ad supplendum & corrigendum causas erratas per casum fortunæ. Vnde dicimus post patres nostros quod nisi cognoscas corpora omnium metallorum cum natura principiorum illorum tam occulte quàm manifeste, & nisi hæc scieris, nõquam scies causam quæ est superans in superatis, nec quæ est diminuens in diminutis. Et qui per istum modum non procedit inuestigare causas naturæ, nunquã erit in suo processu verus philosophus, imò potius constringet eum vtilitas ignorantie per causam necessariam ignoratam per obfuscationẽ & tenebrositatẽ magnæ confusionis, nec vnquam poterit peruenire ad perfectionem transmutationis prædictorum metallorum. Forma igitur artis intellectualis ad habendum notitiã per veram doctrinam desupradictis, est perscrutandi per directum instrumentum naturam causarum, de quibus dicta corpora immediate & gradualiter descendunt vsque ad eorum principium, quod dicitur prima materia composi-

tionis eorum in natura radicata: Et est primus gradus & principium istius latitudinis. Et secundum quod tu cognoscis gradus, successiue tu debes intelligere sine transgressu naturæ eorum actiones æquipollentes caloris eorum informatiuorum continuè, quia omnes æquipollent vna alteri tali modo quod natura cuiuscunq; gradus requirit actionem propriè proprietati suæ tolerabilitatis. Et sic quum tu habueris notitiã supradictã per inuestigationẽ propriam artis intellectiue sine transgressione metarum rationis cooperantis sub istis instrumentis demonstratiuis (vel diuinis) quæ regulant sensum, & totum intellectum, per quæ erunt eorum causæ patefactæ & demonstratæ per realẽ cognitionem, quæ cognitio est directè nota per proprietates graduum, quæ sunt in scala philosophali, scilicet per doctrinam mediorum eorum, & eorum priorũ extremorũ sicut immediatè dependent ab eorum propinquis naturis, vt supra dictum est, & satis demonstratum per figuram perfectionis intellectiue, & per figuram operatiuam perfectionis, per quas potest haberi cognitio intellectiua naturæ omnium corporum diminatorum à perfectione per instrumentum contrarium respectum habentem in oppositũ dictæ figuræ intellectiue, quæ est perfectionis, vel suorũ instrumentorum perfectiuorũ, quæ per rationem elongantur ab eorum causâ contrariã, sicut apparere potest per presentem figuram, quæ est perfectiua & imperfectiua ad finẽ, quod tu intedas & videas defectus eorum per contrariã vincula formata cum differentijs.

<u>Corruptio</u>	Perfectio figura	Vniiformitas perfectiuorum	Mistio	Confusio figura	Difformitas perfectiuorum
------------------	---------------------	-------------------------------	--------	--------------------	------------------------------

Per hanc figuram patet, quod difformitas est instrumentum contrariũ vniiformitati, & quantũ plus est sibi contrarium, tantũ elongatur à perfectione, & magis participat imperfectionem, quæ est corruptio & instrumentum contrarium perfectioni, quoniam omnis causâ demonstrat suũ effectum magis propinquum secundũ proprietatem suæ naturæ & concordantiæ, vel contrarietatem per alias differentias causatas secundum plus vel minus: quare quũ natura sua sit difformis, vult & requirit sua improprietas imperfecta per potestatem suæ naturæ scilicet imperfectam, quod materia sua perueniat in causam imperfectam. Veruntamen debet intelligere hoc esse ex parte fragilitatis naturæ, & non ex parte formæ proprietariæ: sed per formã cognoscitur perfectio vel imperfectio materiæ in quantum forma recipit determinationem suæ materiæ: quoniam sicut eam recipit, ita eam demonstrat, & per illa intrauit instrumenta liter sua materia in esse perfectio vel imperfectio: Quare concluditur, quod si tu cognoscis naturam formæ, iam verò cognosces meritũ materiæ, si sit perfectionis vel imperfectionis: Ergo considera formã respectu materiæ, quia forma de qua sit proprietas est summũ instrumentum, & per hoc instrumentum potes acquirere multas artes reales, quæ secretæ & occultatæ sunt in natura: & in quantum difformitas elongatur à perfectione, & appropinquat in perfectionem, in tantũ potest sentire tuus spiritus, quod summa vniiformitas appropinquat magnæ perfectioni, & elongatur à magna corruptione, & tanquam confusa appropinquatur difformitati, & ab vniiformitate elongatur: sic mistio appropinquatur vniiformitati, & elongatur à magna difformitate per virtutem proprietatis auri causatæ à perfectione. Sed quum omnes causæ cognoscantur per radicem suæ formæ, & line ipsa cognosci nõ possunt, ideo loco exempli in capitulo sequenti dicemus, quid sit forma.

De for

De forma & eius consequentia.

TV primò debes intelligere & realiter notare leuando spiritum per subliationem habendo intellectum, quòd quì velis habere realem perfectionem, oportet te euitare omnes casus, qui sunt contra naturam, & eligere, ac accipere omnes naturales, de quib. prima hæc est præcessiua, quæ est perfectionis & materiæ verè vnitæ, vel vnitatis quatuor elementorum, quæ dicuntur arg. viuù cum proportione formali, quæ est species realis cum forma mercurij, per quam resultat magna proprietas, quæ perficit eum in esse naturali; & in specie cõmuni nobili & generali, per quam conseruantur ab eorù corruptio nē omnia septē metalla. Quapropter si vis scire instrumenta huius nobilis speciei, ipsa sunt omnia complexionalia, quorum in generali est propria operatio per nobile instrumentum vi proportionis in esse naturali istius latitudinis, hoc est dicere secundum suam speciem, in qua propriè omnia continentur. Quapropter si hæc species destruat, vt patet in resolutionē Sophisticorum, qui nituntur dissoluere in aquam nubium destruentem naturam, & totam suam cõtensionem, forma corrumpitur, & sua proprietas, & dissoluitur vera virtus in alia latitudine, & omne illud, quod in eis continetur, sicut nobis demonstrat in instrumenta magnæ latitudinis, quæ est superius descripta. Vnde dicimus quòd in sequendo filios doctrinæ, quomodo debeat fieri dissolutio indiuiduorum; scilicet quòd fiat sub conseruatione earum specierum, in qua & per quam conseruatur nobilis proprietas, quæ facit ligamentum, & vnionem rerum miscibilium per amorem assimilantem eorum proprietati, quæ iam alteratā sunt sub conseruatione earum propriarum formarum. Vis adhuc scire plus quæ sit virtus formæ? Est illa per quam materia est contenta, sicut res diuina & digna, nò quòd forma virtuosa contineatur per materiam, quia in natura non est desiderata materialis forma, quò de ea non indigeat in esse diuino vel diuinali, sed tantummodo ad esse diuidui: quapropter indiuidualitas provenit à proprietate materiæ, quæ desiderat perfectionem, sicut causa imperfecta. Et à proprietate formæ venit dignitas diuinalis, quæ est causa perfecta, & perfectio nata dictæ materiæ in esse completo secundum quòd summus dedit naturæ istius latitudinis. Propterea tibi demonstratum est, quòd materia corrumpi habet sub sua forma prima scilicet aurea, & gubernari & regi sub sua potestate, quia sic se habet, quod dat pro restauratione suæ materiæ propriam speciem, ideo consequitur formam quæ portat eum ad perfectionem: propterea sulfur nostrum quòd fit, non est aliud quàm arg. viuù, in quo est forma continens materiam totius de quo indiges. Si hoc potes intelligere per magnam realitatem, tu intelliges omnes alias causas per naturam factas sub conseruatione earum specierum in corruptione indiuiduorum: ideo custodias spiritum ne euolet in corruptione aut resolutione suæ propriæ materiæ cum omnibus suis elementis: quia ille est qui reformat aut restaurat vitam euntem contra mortem omnino rem destruentem, nisi forma sua eam custodiat per suam perfectionem.

De materia & eius diuersitate.

Dictum est superius & realiter demonstratum, quòd vniformitas in materia est causa immediata magnæ perfectionis, & diuersitas in substantia, est causa corruptionis. Per ista duò contraria instrumenta demonstratur opera sulfuris & arg. viuì omni filio doctrinæ scire volenti naturam corporum attingentem perfectioni vel imperfectioni, per quæ manifestè cognouimus opera sulfuris & arg. viuì media siue instrumenta claræ experientia, quæ vidimus per regimen earum fixationum: quoniam quum sit res notabilis, quòd sulfur nò possit fixari sine euolutione, nisi prius calcinetur, illud calcinabimus, & in-

ueniemus in calcinatione, quòd tota sua humiditas radicalis exterminabitur, ita quòd in sine per nullum artificium fundere non potuit, quanuis per imbibitionem suæ terræ cum secundo suo spiritu non fixo inflammabili habuisset aliquoties fundere per virtutem sui spiritus motiui imbibiti in partibus suæ terræ cū magna ignitione. Sed in sine quū non fuisset fixum omni tempore in sua operatione portabat nigredinem vel cremabilitatem vel exaltationem & resolutionem suæ substantiæ non fixæ & inflammabilis. Et hoc tibi demonstrat natura cupri, si suas causas scis inuestigare. Adhuc quū fixamus istam secundam substantiam, videmus humiditatem illius radicalē totaliter exterminari & falli in flammam in sua calcinatione, & in substantiam terrestrem realiter reuerti sine aliqua fusionē, nec sine qualicumque ingressu. Et hæc experientia satis tibi monstrat naturam ferri, quia cognoscimus quòd portat sulfur fixū, cuius proprietas est non posse fundi ratione exterminationis suæ humiditatis: nec sua humiditas non fixa potest eum in confusione seruare, quin debeat cremari vsque ad finē suæ exterminationis in terram turbatiam omnino effectiuam contrarietatis, quæ est instrumentum oppositum, & contrarium vniformitati. Vnde nos concludimus quòd proprietas sulfuris est confusio in substantia: quæ confusio est contra veram misionem: & adhuc magis habet proprietatem sulfuris difformitas in substantia, quæ est contra vniformitatem: & non tantum non portat corruptionem in se ipso, sed in omni alio, quæ est perfectionis. Quare declaratum est, quòd tenet ambiendo & amplexando omnes operationes, quæ sunt contra naturam, & quæ sunt corruptionis. Totum contrarium istius videmus in fixatione arg. viui, quòd fixauimus duobus modis sine exterminatione suæ radicalis humiditatis: Primò fixauimus eum per conseruationē fixæ innatæ humiditatis complexionatæ in sua propria terra, in proprio igne per moram temporis, vel per cautelam bene conseruatam: deinde fixauimus eum cum festinatione ad videndum exterminationem sui humidū in terram & ad tentandum suæ fixationis virtutem per præcipitationem, quòd reuertitur in terram ponderosam mortuam sine viua luciditate: sed postea per sublimationem successiuam dictæ terræ fixæ viscosæ, & densæ in radice suæ nature cum viua imbibitionis & misionis suæ secundæ substantiæ non inflammabilis, inexterminabilis, vidimus quòd fuit fixum, & in veram fusionem conuersum, & pugnam ignis superauit in eo quiescendo sine operatione: Et hic modus passus est ignitionem & primus est sine ignitione. Intellige secundum gradus medicinales, & nō corporales: quia ignitiones medicinales sunt sine ignitionibus corporalibus, & cum ignitionibus corporalibus. Et sic declaratur, quòd argentum viuum est sufficiens dandæ perfectioni cuiuslibet gradui, scilicet, aut cum ignitione, vel sine ignitione. Vnde potes intelligere, quòd substantia argenti viui fixa est causa retardationis suæ fusionis. Sed substantia fixa cum volatili per vniuniformitatem, est causa fusionis sine ignitione. Causa perfectionis istarum fixationum sunt proprietates arg. viui, de quibus prima est viscosa in substantia subtili sine separatione: Et per hunc intellectum dimiserunt Philosophi in scriptis ad finē, quòd filij doctrinæ habuissent perscrutari dictā compositionem lapidis in forma: Quia arg. viui per nullas causas exterminationis se in partes diuidi permittit, quia aut cum tota substantia sua ab igne recedit, aut cum tota sua substantia in igne remanet stans: & hoc est notum in præcedentibus. Et ideo tibi datum est intelligere, quòd quum tu fixas vnum elementorum, tu fixas omnia alia cum tali proportione, qualem natura requirit, vt supra diximus: Vnde resultat forma, per quam omnes sapientes dixerunt, quòd cum rota circulari lapis debet fieri de omnibus suis elementis. Alia proprietas est densitas in substantia subtili

adhæ.

Duplex arg. vi.
fixatio

adhærenti humiditati radicali sine terminatione cremabilitatis, & per istã causam fixatur sine cõsumptione suę humiditatis, scilicet proportionabilis ad formã, & accipit requiem in igne ratione suę magnę denfitatis, & sui nobilis ponderis. Alia proprietas est compositio fortis & vniformis à natura, & per hoc nõ dimittit se in suis operibus separari, nec dñidi per partes, sicut facit sulfure, quin indigeat per suam proprietatẽ, aut totaliter exhalare, aut totaliter manere: quũ sit substantia exceptiua totius operationis, & per consequens totius combustionis, quam ignis non potest superare, imò superatur: Quare quum alię res sint combustibiles, & in fine exterminentur, & in flammã deficiãt dempto arg. viuo per suas proprietates, quę sunt causę naturales perfectionis: Quum ergo arg. viuũ sit de substantia vniformi: est igitur manifestum, quod ipse est causa magnę perfectionis: quam vniformitatem sequimur afsimilando suę naturę per commissionem sui sulfuris factam in loco decoctionis naturalis. Si ergo argentum viuũ ratione suę vniformitatis est causa perfectionis, sulfur per suã difformitatẽ est causa corruptionis in omnibus proprietatibus: & sicut omni genere caloris sicut ostensum est per rotam finientem metallorum imperfectorũ cuius contrarietas docebit te proprietatem arg. viui in sua fixatione: per quas causas docuerunt Philosophi ad finem, quod filij doctrinę per ignorantia pro prietatũ sulfuris non caderent in errorem: Quod quum arg. viuũ, quod est caput & fundamentum, & radix operis, non possit fixari sine vapore alicuius sulfuris in natura calentis, præceperunt, quod illud acciperent de sua propria substantia appropriata naturę terrę per subtractionem suę secundę humiditatis cum fixatione & calcinatione: quia substantia sulfuris non est aliud, quã appropriatio ipsius in materia terrę subtilis per congelationem: quoniam quũ sulfur sit actiuũ principium congelandi suum mercurium, cogitare potes qd indiget calore temperato, cum quo possit digeri substantia arg. viui. Adhuc ad complendum dictam congelationem, oportet quod habeat penetrare totam substantiam mercurij: Vnde oportet, & est causa necessaria, quod dictus calor sit de temperata acuitate: & ideo opus est illam humiditatem ingrossantem calorem separari cum cautelis per industriam, & per ignem appropriatę calcinationis ad euidentiã & respectum suarum causarum iam primitus cognitarũ per operationem. Vnde dicunt, quod arg. viu. conuertitur in purum sulfur, quãdo congelatum est, & quantò plus calcinatur, tantò melius appropriatur naturę terrę, & elongatur à proprietate arg. viui, per quam elongationem acquirũ proprietatem sulfuris.

Observatio, aliã conseruatio, naturę medię perfectiũ & homogeneã.

ET quia sulfuris proprietas fixi, terrestris, cuiuscunque generis fuerit, impedit ingressum & fusionem, quamuis non sit inflammabile, tamen habet in se proprietates prædictas contra arg. viu. acquisite ratione perduratio nis suę primę naturę, quę est de pura vnione primę compositionis: quia sulfur terrestris non est de homogeneitate mercurij. Et quamuis talis substantia sulfuris sit de compositione mercurij, non tamẽ de tali proportionẽ, quin oporteat ipsum separari à misto proportionabili tam per artem, quã per naturam: quã separationem appellamus calcinationem philosophicã, quę ducit nos ad veram proportionem & puram naturam: quia illud quod est verẽ proportionatũ non portat in se aliquam superfluitatem: quare cum substantia terrę sit difformis respectu purę proportionis naturę intrinsecę ratione suę grossitatis extreme, ipsa impedit & resistit vniformitati suę aquę viscosę, quę est ex compositione proportionabili intrinseca euacuata cum natura perfectionis. Ad eui

tandum istum errorem omnibus filijs veritatis reuelauerunt Philosophi duas veras & claras doctrinas ad attingendum secretum naturæ. Prima doctrina est quòd quum habeant accipere, nisi substantiam mediam, quæ participat inter grossum & simplicem, quia non tenet aliquam superfluitatem, imò est pura natura & homogenea proportio grossi & simplici: grossum deponimus per sublimationem, quum non sit transitus de extremo ad extremum, nisi per sua media. Ista autoritas habet locum in multis alijs locis secundum naturam cuiuslibet elementi. Causa perfectionis totius nostri magisterij, est ista substantia media facta de duabus proprietatibus, scilicet sulfuris incombusibilis, & arg. viui inextremabilis per artem magisterij, cum adiutorio concordantiæ naturæ homogeneæ & proportionalis: quæ substantia per suam subtilitatem nunquam turbat ingressum, imò potius causat bonam fusionem, quum ratione subtilitatis sibi deposita sit forma & impressio causæ suæ figuræ. Ista est minor pars sæcum de qua indiget in sublimatione mercurij, qui debet superari ab arg. viui in quantitate. Et ideo dicit Geber, quòd minima pars illorum sufficit cuiuslibet experto: Nam quantò minoris quantitatis fuerint sæces, tantò maioris exuberationis mercurij necesse est esse: quia quantò minus est de corpore & plus de arg. viuo tantò plus nobilitatum est arg. viuum & exuberatum in potentia perfecta. Si verò e conuerso, tunc e conuerso. Quare adhuc non cogites quòd ista substantia media sit corporum, vel arg. viui immediata perfectio, quanuis sit principij perfectum, in quantum participat cum natura media. Et non erit finalis perfectio, donec primitus coniungatur cum perfectione suæ fixationis, quæ est ei operatio propria secundum exigentiam suæ propriæ naturæ: quæ fixatio fit seruando suam volatilitatem, confortando naturam fixam super causam volatilẽ, per nutrimentum dictæ substantiæ cum suo proprio arg. viuo in igne, in quo similiter retinetur natura dicti mercurij. Propterea scias, quòd quum dicta substantia non sit fixa sine ista operatione, quæ est ei pura, propria & finalis, licet propterea non perdat actum faciendæ nobilem impressionem: quia hoc scit e sequi: tamen facilius cum corporibus non firmatur perdurabiliter. Alia doctrina est, quòd quum arg. viui sit tantæ perfectionis, quòd habeat superare sulfur per mensuram rationis in sua commistione, & illum multum bene decoqui donec sit congelatum, sed non propterea fixum, tamen fixatur congelando secundum proportionem, vel cum tali nutrimento quod sit cum igne proprio: dictum congelamentum in suis cameris vel cauernis fixatur armoniacè, quia quum mercurius contineat suum verum sulfur in terra multum subtili, quæ est prima causa suæ fixationis, paruum additamentum sulfuris naturalis sufficit ei in adiutorium suæ inspissationis. Propterea si substantia primi sulfuris in quantitate superabit substantiam arg. viui, proprietates corruptiuæ superaret in suis actionibus proprietatem perfectiuam, & tunc mollities metalli istius medicinæ esset celsiua, & non extensiua: Et ita per rationem proprietatis sulfuris visa est proprietates arg. viui, quæ dicitur extensiua in sua commistione. Quapropter declaratum est, quare talis operatio non est naturalis, nec similatur naturæ, quia natura in sua decoctione facit superare arg. viuum in sua commistione, quum ipsa sit causa perfectionis: sicut patet in auro quod datum est nobis in exemplum. Vnde dico vobis, quòd quum sit inter alia corpora compositum de minori quantitate sulfuris, & maiori substantia arg. viui, propterea inter alia corpora mineralia præseruatur à combustionem & inflammationem, quæ est proprietates arg. viui perfecti, sicut demonstratur per aliud signum proprium, quia quando aurum ponitur in puro mercurio, talis amplexus fit de vno in aliud, quòd per dulcem amorem nascentem ab eorum natura vnum copulatur cum alio sine separatione.

ne: sicut vidimus per preparatorium fermentationis, quia de corpore fixo misceatur cum causa non fixa, quæ postea fixatur per virtutem fixi, dum seruatua fuerit eorum virtus media, quæ debet exuberari & confortari per scire autentitum sensibilitatis. Quare scire valeas, & cum forti noticia figas in tuo animo ad videndum, quid sit perfectio & causa illius: Quoniam si corpus alteratum non recipit leuiter arg. viu. quodcumque sit, vel suam propriam substantiam, iudica illud certe esse multum elongatum à magna perfectione.

Ita figura est de metallis imperfectis, in quibus est corruptio sulfuris & arg. viui secundum diuersas mensuras, ut per actiones circuli, quæ est de Generatione Veneris & Martis cum ignitione, & stanni, & plumbi, & e conuerso.

Excellent	Nimis fortis	Cõbustio & perditio	Parũ puri cũ minimo impuro	grossũ cũ simp. creata
Calor	motus	Resolutio	Confusio	Difformitas
diminutus	diminutus	cruditas sine diuisiõe	minimũ puri cũ modico imp.	grossũ cũ simpl. cruda
1. actio	Secũda actio	Tertia actio	Quarta actio	Vltima actio.

Postquam declaratum est, quod arg. viu. est causa magnæ perfectionis, ut patet in auro & argento, de quibus fac medicinam sicut tibi diximus, sed non vulgariter. Vnde dico tibi quod intelligere velis cum isto præambulo, quod de arg. viuo non fixo non potest fieri, nec etiam de fixo: imò fit de certis medijs cognitis caris in natura, vocatis & nominatis arg. viu. quæ media non sunt in toto fixa, nec omnino volatilia: & secundum mensuram eorum fixationis & volatilitatis poteris inuenire grossitatem ignis appropriati per signa coniuncta cum adiutorio simplicium: quoniam aliqua media sunt talis nature, quod grossities fixa patitur ignem fortiorem, quam simplicitas, quia magis de natura fixa, ideo plus superat ignem quam volatile, ut pertinet. Vis scire proprie, quæ res sit media, & totum effectum: Est vna substantia realis composita vaporabiliter de duobus contrarijs simpliciter differentibus specie & non genere. Tamen non intelligas, quod contrarietas sit tam magna, quod per eam corrumpatur formalis species generis: imò est causata sub tali mensura, quod forma conseruatur in corruptione eorum vel indiuiduorum ad voluntatem naturæ in certâ proportionem, quæ proportio ostendi non posset nisi per figuram & per operationem magistri. Intellige ergo mensuram contrarietatis, quia corruptio indiuiduorum causatur per eam, & in eamet fuit latitudo sine permutatione propriarum specierum, aut deturbatione, & sine fallacia proportionis, sicut fit in sosa (vel soda) & silice in vitro, quæ de vna latitudine in aliam permutatur, quando tota natura herbæ perdit suam figuram, & in vitrum terminatur, quod est de natura lapidis: Ergo tu potes bene percipere, quod talis corruptio transit proprias metas generationis, per quam natura mutat suas proprias partes ad similitudinem suæ speciei sine transgressu suæ latitudinis, sicut videre potes de metallo ad metallum. Vnde dicimus pro certo, & clare videre possumus, quod tunc species mutatur, quando genus vnius in aliud transmutatur, & proportio transcendit suam mensuram per magnam destructionem innatæ naturæ: quia corruptio fortis, quæ deuorat speciem sui primi generis, similiter conuertit materiam mortuam in aliam renouationem: quia intantum non potest corrumpere, nec mutare, quin sub aliqua forma habeat terminare: ita quod multo melius est, quod in planta transmutatur in aliqua figura existenti in potestate sui proprii generis sine transgressu metarum propriæ latitudinis. Quapropter cognoscere potes, quod quando corruptio infra terminos suos sine transgressu figurarum sui proprii generis sit, tunc renouatur bene cum suis indiuiduis per speciem conseruatam cum cor

ruptione similis generis: & hoc omni tempore aduenire per propriam corruptionem, secundum quod mensurata est per artem Geometricam: tamen si per eam solum vis eam mensurare, & credas hoc modo bene facere, nullo tempore poteris consequi hoc, quod natura habet facere, quia est iuris (vel vis) naturæ & non artis ponentis suam curam similia opera facere, sed eam non potest attingere, nisi iagax natura per vim suam ingentiosum ei adiutorium tribuerit: ideo require naturam, quædo ars tibi deficiet, quod te velit succurrere per proprias mensuras. quæ arte cognitæ sunt per proprias formas causatæ solum per solam naturam, & nunquam per artem: & intellige mediæ & eorum propriam naturam: Quia magnum secretum & nobilissima scientia est in rebus confusis diuersæ naturæ, quæ sunt omnes vnus generis positæ per medio critatē in vnitæte, per quam causatur fortitudo metallorum de omnibus virtutibus existentibus, vel quæ possunt existere in ista latitudine mineralitatis. Quoniam extrema sunt secundum formas confusas in proprijs medijs per naturam compositis cum adiutorio artis, quorum natura ad voluntatem artistæ, facit vertere suam substantiam totam fixam vel fugitiuam: Et hoc fit sine dubio secundum quod vnū contrariorū superat aliud: Vnde vnū dicitur propria causa, volatilis, & aliud dicitur causa fixa per substantias diuisas contrarietate. Quare tibi patere potest, quod de vno, nec de reliquo, lapis fit, sed de duobus simul, quum in alium modum non possimus de volatili in fixum, nec de fixo in volatilem, nisi per mediæ teneantur eorum naturæ in vnitæte compositionis perfectæ. Et quando dicta mediæ sunt completa & fixa, tunc volatile tenetur & ligatur per fixum, quæ fortiter tenet concatenatum, ita quod postea ignis eum non superat, sed superatur: tam magna est colligantia quam solutio fecit illorum inuicem in concordantia facta per catenam nobilis mixtionis. Iam incipe tuam corruptionem, quæ est proprium instrumentum dissolutionis ad habendum mediæ, quæ tibi supradiximus, quia illa sunt principia artis philosophalis ad habendum finem, & complementum tui desiderij: & bene intellige formas eorum, quia de aere & terra quod nos appellamus aquam, est verus mercurius Philosophorum: sine quo nunquam potes aliquid finire. Duo extrema aquæ quam nuper tibi descripsimus, sunt arg. viu. vulgi quod est totum aereum, & terra mineralis, quæ est fixa & permanens: de quibus separatur alius aer fortior in natura. Deinde quando aqua est facta, quæ computata est pro extremitate aeris, qui tenet medium inter aquam & ignem, videas perfecte omnium elementorum intrinsecationem & amplexionem: quoniam si illa intelligas, tu intelliges magnum lapidem & perfectum ipsius. Et non sis festinus quando eris in opere, sed suavis ad principium seu incipiendum: quoniam virtus in isto opere est habere patientiam, postquam opus est inceptum cum continuatione. Ergo sublima cor tuum ad omnipotentem Deum.

Explicit Theorica huius Artis intellectiue.

Quamuis iste liber hic intituletur Ars intellectiua, tamen Raymundus in suo Vademecum, siue clausula testamenti in tertio principio practicali in capitulo, Quod terra debet esse ex duobus corporibus, in fine ante capitulum, Quæ sit materia lapidis, & quæ requiruntur & c. uocat librum istum, Tractatum de intentione Alchymistarum, quia ibi remittit pro mensura reductionis ad capitulum Practicæ congelationis per viam reductionis, quod sequitur in secundo libro.

P R A

OR R V P T I O & depuratio fiunt simul subtrahēdo partem cau-
 ſæ (vel eſſentiæ) corruptæ. Qui hoc ſcit facere cum notitia habitæ
 per verum intellectum. R. ergo de volatili, & pone fixum in eo
 per formam bene cognitam, quam dicam tibi: & ita pone in tempe-
 rato calore, donec fixum ſit ſublimatum mediante volatilis adiuto-
 rio. Sed primò debes intelligere, quòd ſublimatio aliquoties accipitur pro de-
 puratione cum ſua corruptione ſine congelatione. Per hæc tibi dico quòd cõ-
 prehendas per vnitatem intellectuam operationũ omnia capitula primæ par-
 tis. Accipe ergo ſepties tantum de corpore volatili quòd fixum ſuperet, & po-
 ne fixum in eo per nouem dies cum continuatione ignis appropriati, qui facit
 motum talem, qualẽ vult natura: Et vas in quo ponitur ſuprà dicta materia po-
 natur ad diſrumpendum qualitates ignis in balneo Mariæ pleno aquæ, quia il-
 lud eſt quòd conſeruat per ſuum nobiliſſimum calorem tincturas placabiles à
 ſua cremabilitate: deinde habebis duo filtra, vnum ſubtilius altero, deinde facies
 tuam materiam tranſire per groſſum filtrum in tali diuiſione, quòd totum
 volatile non ſepares à corpore per nimiam expreſſionem: ſed illud debes cola-
 re inclinando filtrum vt tota ſubſtantia corporis diſſoluti miſta cum arg. viuo
 tranſeat per dictum filtrum. Cauetas tamen bene inclinando filtrum, quòd ni-
 hil de groſſitudine corporis tranſeat niſi ſubtiliter colando: Deinde recipe fil-
 trum ſubtile, & totum illud quòd per groſſum colauit, fac per ſubtile tranſire, do-
 nec ſenties corpus quòd eſt inter ſimplum & groſſum, quòd pones infra vnũ
 vas rotundum cum collo longo cum quinque partibus arg. viui. Deinde recol-
 liges terram quam reperies diſſolutam ab vniformitate totius cõpoſiti cũ cau-
 tela cognita, quam dicemus in præſenti.

Proceſſus Practicæ, & prima rotã corruptionis.

TV recipies corpus groſſum à ſimplici ſeparatum, & in ipſum pones de
 volatili per filtrum tranſacto, vt dictum eſt, quinque tantum ſicut de fi-
 xo: Deinde de volatili dimitte in ſubtiliori filtro ad ſeparandum terram,
 quam pone per ſe, & interdum groſſum corpus cum ſuo arg. viuo ſibi addito
 pone infra mortarium factum de ligno, de quo fundum ſit magis planũ quàm
 rotundum, nec multum profundum: Deinde gira & verte totum in circũitu cõ-
 poſitum per mortarium: collige illas terras, quæ ſunt omnino terreſtres & ple-
 nas corpore ponderoſo cum conchillis, & pone cum corpore diſſoluto factò
 ſimplici infra ſuum vas rotundum cum collo longo: & hoc totiens reiterabis,
 donec in cõpoſito nõ ſit plus de tali terra quam colligere poſſis: Deinde R:
 filtrum ſubtile in quo eſt volatile, & illud fac colare per inclinationem ad longi-
 tudinem filtri: & ſint venæ ipſius bene ſtratae plicando filtrum per longitudinẽ
 ſuper quam tranſit ſuprà dictum arg. viuum bene vniformiter: & quãdo veniet
 ad finem dicti colamenti, ſcilicet depurationis, videbis vnam magnam caudã
 plenam terra mortua arg. viui ſublimati, quam terram recollige, vt dictum eſt,
 ſuprà, & pone in alio vaſe de vitro cũ collo longo: Deinde recipe corpus groſ-
 ſum, & cola ſubtile non per expreſſionem, ſed per inclinationem in filtro ma-
 gis groſſo, & ſimplum diſſolutum iunge cum toto volatili, & pone groſſum ad
 partem: poſt fac tranſire per filtrum ſubtile volatile, & primitus infunde in groſ-
 ſo ſubtiliato, quòd erit infra filtrum ponderoſo: deinde ponendo cum arg. vi-
 uo in vaſe, in quo terra eſt: poſt miſce groſſum cum ſubtili volatili tranſacto

per filtrum subtile, sed primò subtrahes tantum quòd non maneant nisi quinque plus de subtili volatili, quàm de grosso corpore ad separandum terram, sicut dictum, reiterando actionem omnium præscriptorum, donec videris eù mundum à terra immunditia in visibili figura per proprietatem primæ decoctionis. Decoctionem oportet reiterare in supradictis operibus donec grossum corpus fiat subtile. Et sic completur rota prima pro conseruatione tincturarum omnium elementorum.

De corruptione per secundam rotam.

DE inde fac secundam rotam circulearem super corpus gracile transactum per subtile filtrum in digestionem consimili primæ, quæ est digestio perfectionis. Et hæc sunt opera quæ Philosophi dicunt quatuor, contritio, imbibitio, decoctio, solutio, facta per ignem naturæ, non per viâ humanâ, nisi in separando grossum à subtili, & terram à compositis ad citius expediendum: quoniam quando res plena implet vnâ vacuum impedit consequi actum perfectum: Propterea subtiliamus cum leuigatione, & separamus leue à ponderoso, & è conuerso sine transgressu termini propriæ latitudinis, sed secundum exigentiam quam natura requirit, & rectum ordinem operationis cuiuslibet regiminis volumus inclinando perfectioni naturæ.

Putrefactio compositi.

Post dictorum complementum, pones in simo totum compositum dissolutum, quem simum prius posueris in quodam vase terreo perforato in circumferentiâ, quod intret balneum: Et sit balneum continuè plenum aqua: Et hoc dicitur propriè furnus secretus Philosophorum, in quo causabitur causa supradicta, seu materia dissoluta, & cõtinues ignem per modum supradictum quadraginta dierum spacio, quia sic stabilitum est, vt melius possit essentia per secta separari à putrido, & leuari superius in altum per sublimationem, quæ postea portatur in fermentum completum.

Separatio aque.

Post dictum terminum recipies compositum, & inde separabis aquam, quæ proprie fit de raritate terræ, & de spissitudine aeris per distillationem in balneo Mariæ, & gubernata ignem vniformiter donec videas aquam distillari per virtutem dicti caloris. Et hoc tibi scire facimus, quòd humor qui distillatur per calorem balnei, est aqua pura per proprietatem suæ frigidæ naturæ, & sui effectus.

Separatio sui aeris.

Quando videbis quòd nihil aquæ poterit plus haberi per calorem balnei hoc sit in signum quòd in igne actiuiori debes separare aerem qui est vapor magis calidus, & maioris perfectionis, quia aliquid de fixo tenet ligatum per vniformitatem dissolutionis. Vnde patitur ignem respondentem sui puncto: separa ergo aerem per ignem appropriatum factum per cineres, si cut aliàs tibi declarauimus. Hic est fermentum superius nominatum factum de duabus naturis, de quibus componitur virtus media, quæ est inter extrema fixa & volatilis, de quibus vnum sal causabitur artificialiter.

Separatio ignis. Elementorum extractio.

Aere separato, deinde separandum est elementum ignis cum simili igne cineris sicut aer, licet modicum fortiori per hunc modum, quòd aqua per balneum distillata reducatur super fæces, & inhumetur per triduum, deinde per cineres distilletur, ignem vniformiter continuando, donec nihil per illum calorem percipiatur distillari: hoc facto, ponatur aqua per sead distillandum in balneo, & ibi relidebit post aquæ distillationem ignis inferius cum modico

aere

aere immisto, quem supra cineres exiccabis aerem recipiendo cum alio prædicto. (Nota hic quomodo post inhumationē distillatur primò per cineres, quod tamen alibi primò fit per balneum: sed hoc fit hic, vt à terra per medium aquæ extrahatur aer, qui in se etiam continet ignem: ideo summè nota.)

Rectificatio Elementorum.

Elementis sic separatis, ipsa nobiliter rubificabis: quia rectificando per septenam distillationem, digeruntur cum magna appropriatione. Et nota, quòd de elementis humidis separantur partes, quæ non sunt de specie sue compositionis, (de qua separatur terra, de aere ignis.) quia in ventre humidorum vel vere aquaticorum portantur species nostrorum spirituum, quæ per virtutem ignis à corpore solvuntur, & in aquam ambiguntur: Deinde bene mundantur & lauantur in magna digestionem sicut aliàs tibi reuelauimus, & adhuc parati sumus tibi plus reuelare & dicere donec intelligas, dum terminum suæ moræ pati possis: quia in scriptis nolo tradere in longa negotiū quòd rotundum est ut pomū: quoniam in circulo rotundo habetur totus intellectus præsentis artis.

Introductio reductionis faciendæ per intentionem aliterius digestionis per Theoricam.

Quando elementa fuerint rectificata, adiunge partes fixi, (scilicet terræ vel ignis) comminuti per calcinationem cum humido volatili ad dissoluendum. Propterea tibi dicimus, vt aspicias & intelligas doctrinas nostras, quas per Theoricam tibi dedimus, scilicet quòd sulfur nō superet magnam perfectionem vniformitatis, quæ venit ab arg. viuo: Et intellige principium tuæ reductionis, quam natura facit per dispositionem tuī nobilis intellectus: quia vnus fumus subleuatur à supradicta terra, quæ est prima causa tuī congelamenti. Vnde aliquæ partes sunt quæ sunt coniunctiua: & aliæ diuisiua: puræ coniunctiua: sunt de pura essentia veri compositi: sed quia aliæ non sunt de simili causa, ideo diuidimus eas adiungendo puras naturaliter. Et hoc solummodo facit natura quæ trahit per virtutem attractiuam illud quod est de sua essentia, & dimittit eijciendo per virtutem expulsiuam totum illud quod non est de suo composito: quæ separatio nunquam posset fieri manualiter, vt plures gentes credunt sine natura cum modo debito & propriè cognito per magnū intellectum: quia partes puræ & etiam impuræ quæ per ignem cremantur, & in terram vertuntur, sunt ita simpliciter subtiliatæ, quòd non posset fieri separatio, nisi natura ibi esset, quæ in suo ventre trahit illud quod est de sua essentia, & extraneum reuicit. Tene certitudinaliter, quòd sic vult natura ad perueniendum suæ perfectioni: & quando conceperit fumum fixū in suo ventre conuertit eum volatilem, quādo postea totum separatur à causa obscura (cinere vili) quæ inferius remansit, & debet residere per sublimationem.

Practica congelationis per viam reductionis.

Sintelligis causas prædictas, tu purè poteris congelare ad velle tuū: quoniam sicut soluitur, sic congelatur cum obseruatione actionis contraria. R. ergo de aqua separata, & de illa imbibe tuam terram secundum proportionem suæ virtutis (scilicet nec parum, nec multum) & post continua decoctionem in furno secreto donec eam videas congelari: & talem imbibitionem, decoctionem & congelationem reitera, donec videas tuam terram albam post multos colores. Mensuram istius congelationis & dissolutionis factam per reductionem non possumus aliquo modo facere quòd sit cognita naturæ operanti, nisi per scitum sensibilitatis, per quem habemus proportionem existentem inter

duas propinquas **mensuras**: quæ proportio non recedit à sua specie: & quia nō separatur à sua specie, citius adiungitur in sua potissima complexione, quæ est calida & humida: & ideo conseruata est per certam & cognitam maneriē congelandi & deinde resoluendi respectu proportionis cognitæ, in quantum est possibile. Ergo roga Deum omnipotentem gubernatorem omnium, vt te adiuuet veniendi per mensuram ad dictam proportionem: quia ille qui propinquus est, maiorē partē habet in opere: Quare debes intelligere quod dicta congelatio est media & non extrema: Quoniam si esset extrema, substantia gelata spiritus in humido volatili non maneret. Iterum similiter si dissolutio quæ est eius oppositum opus participaret in sua extremitate, generatio actionis sulfuris totaliter corrumperetur, & de facto submergeretur in gurgite fataliæ, quia generaretur calor & siccitas per appositionem substantiæ humidæ in mensura nō seruata per artem Geometriæ. Propterea caueas ne nimia siccitas vel nimia humiditas per appositionem improuisæ factam, vel excessiua administratio non corrumpat magisterium. Forma conseruandi prædictam mensuram propinquiorem naturæ ad perueniendum dictæ proportioni in quantum est possibile, est quod tantum debet continuari dicta decoctio super compositum, quantum sua dissolutio requirit, & tantum per imbibitionem dissoluere, quantum optat per decoctionem: De hoc dabimus exemplum vt melius intelligas nos in graduatione per signum demonstrabile: fiat vna figura de septem literis considerando contraria & extrema sibi existentia, quæ sunt calor, frigiditas, siccitas, humiditas, congelatio & dissolutio, vt patet in figura hîc inscripta, quam omisi quod esset manca & inintelligibilis cum aliquot lineis, donec melius exëplar nactus, apponatur à me vel ab alio.

Et ita patet, quomodo omnia extrema transmutantur in eorū proprijs medijs gradualiter in tanta concordantia, quod nullus credere posset: nec aliquis homo intelligere potest nisi per scientiam sensibilitatis, quæ non potest acquiri nisi per intellectum quem dat nobis spiritus agiographus: Vnde aliquā partem suæ propriæ essentiæ in nostra mente habemus per propria instrumenta bene concatenata cum fortissimo ligamine, quæ fecerunt nos intelligere & sentire magnam nobilitatem transitus mediorum, quia in quantum approximantur eorum perfectioni, intantim elongantur ab eorum corruptione. Habes ergo scientiam & claram artem infallibilem nobiliter, mensura nuncupatā, in certis gradibus propriæ Geometriæ quam tibi dedi, si tibi fuerit concessa per illū, qui dat omnia, vel subtrahit ad suum placitum. Quare respicias in te, si te voluerit inspirare percutando formam quæ est propria rota ipsius graduationis. Quia nunquam fuit homo nec philosophus qui præsentem regulam in tanta amplitudine tradiderit per artem sicut nos facimus. Et si bene notaueris intrinsecationes prædictorum, bene intelliges totum actum nostræ imbibitionis in opere completo. Adhuc intelliges hoc quod inuenimus in scriptis per Iohel Prophetam super istam mensurā, & super omnes causas profundabiles in certis gradibus formarum cum arte quam tibi dedimus in summa breui facta cum proprio puncto extremitatum ad contraria concordandum. Secretius omnium regiminum est forma imbibitionum omnium. Audias quid dicit Bonellus doctor probus: In ista aqua est odor maximus: Et scias pro certo quod totus intellectus Philosophorum est in imbibitionibus: Quoniam si cum aqua scias imbibere, & cum certa mensura mensurare, quia opus nostrum est in aqua sapientū, & regimen operis: Quia aqua nostra facit dissolui, coniungi corpora, & gratiosè depurari. In aqua est totum nostrum scire & secretum & finis desideratus. Vnde pro scientia sic tibi dedimus artem mensuræ cum bona voluntate, quam transu-

transulimus ab arte Geometria, & vt bene intentum cōpleas, tibi nunciamus.

O mensura omnium imbibitionum quantum facis corpus placabile.

O mensura aquæ celestis toto mundo es substantialis.

O mensura quantum facis temperatum corpus. O mensura quomodo id alligas.

O mensura quomodo coniungis mundum, & elongas eum à corruptione.

O mensura quomodo facis corpora perpetua, & ponis in aurum omnia metalla.

O mensura bene scis mundum regere & conseruare, facere mori & uiuere.

Cum mensura natura regit mundum, & totum quod est per naturam compositum.

O mensura quomodo facis congelare hoc quod dissoluisti & bene coniungere.

Quare dico, si mensura non esset, nunquam profectus à lapide saltare posset. Quando volueris ergo lapidem benedictum, de electis medijs accipias ipsum: Quia mediū & omnes eorū naturæ, non sunt aliud quàm puræ mensuræ.

De sublimatione sulfuris, reductione completā.

Quando habebis H naturaliter congelatum in G, & colores omnes fuerint transacti, tu recipies totum congelatum & pones infra vnum forte fundum de terra qui sustineat ignem fortem: & fundum illud collocabis supra furnellum sine adhærendo parietibus furni sine alutello alio, ita quod subintret furnum dempta superficie, & sit bene lutatum contra fundum, & bene adæquatam furno: post pone supradictum fundum de terra vnam magnam cucurbitam de vitro, cuius fundū sit apertum, quod sit sine fundo in tanta apertione, sicut est latitudo & amplitudo fundi de terra, ita quod iuste adhæreat vniformiter dicto fundo terreo dum fuerit superposita: & bene inuicē sint ista vasa lutata & vnita cum cappa posita super orificium vasis vitri habentis duos alembricos: Post incipe ignē de carbonibus in circuitu lutaturæ vasis per superius donec vas vitreum temperatē caleseat. (Hoc puto fieri ad siccandum lutaturam, & ad calefaciendum primò vitrum, ne per ignem cum flamma quæ fieri debet in furno vas quod esset frigidum, vbi ille ignis desupra fieret, frange retur) Post fac ignem in furno cum flamma: & in hoc sis cautus, quia opus est vt facias tam fortem & magnum ignem sicut potes facere, quia non sublimabitur nisi per fortissimum ignem, quia est inter fixum & volatile. Et scias pro certo quod est inter fixum & volatile, sed cum fortissimo igne sublimabitur: Vnde magis fixum remanebit semper magis bassum, tamen separatam à suis factibus, & magis volatile semper altius ascendet secundū punctum ignis graduatū correspondentis suæ propriæ naturæ. R. ergo illud quod inuenies sublimatum & per certos gradus super D, G, congelatum, quia hæc est propriè substantia mercurij sublimata in conseruatione suæ humiditatis conuersi in purum sulfur non vrens factum & creatū de substantia inexterminali. Ista est substantia media, ista est virtus ponderosa, ista est forma mensurata quam tibi supradiximus in capitulo de Nobili materia, quæ est causa magnæ perfectionis. Facies quas in fundo reperies de natura B & C, & separata à D quæ sunt contra naturam: ideo proijce eas tanquam iuuiles, quia non sunt nisi turbatio & confusio. Aliqui sunt qui ad melius simplicianum & vniendum dictam substantiam clarā sublimant altera vice: quare si volueris sublimare, sublima sine factibus cū igne appropriato secundum exigentiam suæ proprietatis.

Fixatio aquæ & aeris.

Postquam habueris subtilem substantiam & mundissimam mercurij per sublimationem in certa mensura, illam debes fixare per operationem correspondentem suæ proprietati, quia sic oportet fieri priusquam omnium corporum permutabilium sit perfectio completa. Quando ergo volueris eam fi-

xare, hoc facies per exuberationem corporalem. R. ergo vnciam vnam argenti puri & amalgama cum duabus partibus arg. viui depurati per sublimationē, quam appellamus rectificationem (credo esse distillationem per alembicū, aut lauacrum eius cum sale & aceto) & cum ista amalgama adde decimam partem sulfuris sublimati, & pone totum in vna cucurbita cum vna parte suae aquae, & pone ad coquendum in balneo Mariæ donec fuerit congelatum: postea pone super cineres ignem vigorādo gradatim, donec fuerit subleuatum illud quod fuerit volatile: Post permittite vas frigescere, & totum illud quod fuerit sublimatum reduc super faeces, quae sunt clarae & pulchrae cum altera parte similis aequae praedictae, deinde coque totū in balneo Mariæ donec congelatum fuerit: post pone ad sublimandum in cineribus vt supra. Et sic reitera, scilicet solutionem mediam & congelationem, deinde sublimationem: vigorando semper ignem donec fixata sit de aqua ad duplum terrae. Quia scias pro certo, quod in qualibet reiteratione dictae congelationis omni tempore fixatur aliquid de re, quae magis propinqua est fixationi: quia in dicta materia est ligata causa volatilis, quae retenta est in balneo per talem proprietatem. scilicet quando fixum superat volatile semper per puncturam ignis credit fugere. Sed cum causa fixa in suis proprijs interioribus teneat volatile concatenatum, nunquam postea potest velle suum complere. Et si velis scire propriam differentiam quae est inter fixationem & congelationem, discrepantia talis est: quia est actio propriae differentiae quae dat instrumentum quod bonus artista incipit in forma operandi in igne bene graduato, quia sine igne cineris non potest totaliter fixari. Et si non fuerit per eum materia separata, quod fit in sublimando aliquid causae volatilis ad abbreviandum opus fixationis. Sed dummodo non te tædeat in magna mora temporis, cuius natura indiget ad opus suū, poteris fixare de dicta aqua quam volueris: sed nunquam in fine penitus erit fixa, imò percipies quod semper vltima congelata minus fixabitur quam praecedens.

Quia si velis in L. H. quod est sulfur fixare, oportebit tibi ipsum congelare per ignem magnae mutationis, quae tibi supradiximus in reductione. Et quando aqua gelata fuerit in forma mensurata, postea pones L super k similiter congelari: quia sicut in I, H per k fixatur, sic in I per H, totum k congelatur, quando per solutionem H, I fluunt in k, sic per illos tres, L congelatur postea: & sicut L congelatur, sic k fixatur in tali proportione, quod magis resistit igni quam antea faciebat in sua congelatione. Et quando L gelatur, M ponitur super L, & sic M gelatur: L confixatur post suum gelamentum, & k fortius quam L: & deinde similiter L fixatur, quoniam M non fit nisi congelari. Et sic transit opus istius fixationis vsque de G. Quare potes in te ipso sentire, quod postquam L congelatur, fixatur per virtutem decoctionum & imbibitionū. Et sicut dictum est de k, sic intellige de alijs literis. Haec fixatio non posset fieri per solam assationem, nisi esset opus dissolutionis. Quia per causam earum imbibitionum facit natura in causa humida omnes suos motus, tali modo, quod tantum facit ei pati quod suum humidum facit sequestrari cum adiutorio nostrae assationis: Et sunt causa proxima mortificationū, & per assationes sunt mortificationes, quae transferunt per veras pausiones. Et ad intelligendum praescriptam figuram reperies quod k est magis fixum quam L, & L magis quam M. Et sic de alijs potes intelligere clare. Sed inveni aliam practicam, quoniam aliquando volatile est ita subtile quod portat fixum secum nisi bene custodiatur, quia totū fit per calorem ignis appropriati: & sic sine igne cineris potes bene fixare, sed cum longiori tempore & cum patientia, quoniam per hoc opus melioratur, quia per congelationem totius sublimati aqua existens in suo ventre facit armoniam suae

fixationis & armatur à natura fixa ad debellandum sæpe in igne ardenti. Et quãdo per quem volueris de duobus modis fixaueris aquam tuã, similiter fixabis duas partes aeris. Et quãdo hoc fixatum fuerit & bene inceratum, proijce vnã partem super mille (aliã centum) mercurij, aut cuius volueris corporis, & habebis argentum purum melius quã de minera si volueris illud probare per rationes præcedentes à sua proprietate secundum cursum naturæ. Et nota quòd virtus multiplicationis venit per exuberantiam naturæ mediõrum (scilicet fermentorum) quia natura boni mediij (seu sulfuris) in natura melioris cõuertitur (seu fermenti) per reiterationem solutionis & congelationis. Considera ergo super naturam mediõrum sicut reuelatum est. Item cõsidera causam fixationis per contrarietatem: Et nota quòd fixum semper retinet plus, & attrahit naturã fixi quã volatilis, & conseruat contra ignem. Et ideo Geber in vltima præparatione lapidis præcipit, quòd post seperationem vel sublimationem fixetur, & postea dissoluatur, & post præcipit calcinari illud quòd non potest dissolui, quia talis est vltima præparatio. Causatur differentia inter corpus & spiritum, scilicet inter volatile & fixum: Hęc differentia habet locum tam in metallo, quã in corpore calcinato totius fixi, quãuis calcinatum magis retineat quã metallum. Fiat ergo vna parua latitudo istorum duõrum contrariõrum generum, vt simul repræsentata lucidius & melius possint influi in tuo intellectu: quia causam vnus contrarij non potest aliã demonstrare vel discooperire nisi in præsentia sui contrarij: quia sic vult ratio philosophiæ data per auctoritatem sic dicentem: Opposita iuxta se posita, magis elucescunt: & quia inuicem sunt contraria, sunt operationes contrariæ: Quia vltimus terminus consequentis & immediatæ operationis fixi est volatilitas, & volatilis est propriè fixatio. Factus ergo concordantiam contrarietatis per operationem artificialem sic, quoniam de pluralitate fit vera vnitas per misionem naturæ confortando mediũ naturæ: Deinde intellige causam, quia interdum in terra fixatur: Volatile corpus fit volatile ambobus correspondentibus ad vnum certum terminum: quia in quantum spiritus fixabitur per rectam naturam, in tantum corpus fit volatile per suam naturam, quæ volatilitas correspondet mensuræ fixationis spiritus, & fixatio spiritus correspondet mensuræ volatilitatis corporum: tali modo quòd totum est fixum, & totum volatile. Sic vides per virtutem diuersarum mensurarum quòd Philosophi faciunt corpus magis fixum quã prius erat existendo in sui natura per naturam volatilem quam recipit à spiritu. Et sic habes scientiã Philosophorum ad inueniendum mensuras quas cognoscunt per proprias latitudines punctuatas ad exigentiam certorum punctõrum venientiu à contrarijs operationibus fixi & volatilis: Et ita tali modo facimus de contrarietate veram concordantiam.

Miscibilium forma.

Forma misionis quæ fit in prima misione disponit miscibilia ad suscipiendum formam Elixiris, quæ fit per differentiam specialem: Et hæc forma specifica, vnde meliori iudicio dicimus quantum ex parte habilis materiæ lapidis præparati, & fermenti præparati, aquæ inspissatæ, & olei terminati: Ex parte *Hęc quatuor cõstituent. Elixir.* quidem vltimæ misionis constat in modo faciendi per differentiam specialem. Nam terra, aqua & oleum in vnica reductione in simul non ligantur, quia non solum siccitas terræ mortificaret oleum, sed phlegma aquosum, frigidum eius mortificaret, calidum aut siccum euolaret in fumum. Ideo eleganter præceperunt Philosophi, vt aqua prius figatur & inspissetur per reductionem illius ad naturam olei quod est corpus liquidum: Et vt illud postea post reductionem vltimam submergatur in oleum suum, & ipsum similiter terminetur in Elixir

perfectum. Ista est mixtio naturæ, quia natura facit eam & nō ars, licet hoc fiat per modum sibi datum cum calore communi temperato respectu essentia naturæ. Per rationem istius mixtionis dicebant Philosophi quod nostrum magisterium nō est opus mechanicum vulgare, imō est opus naturæ sicut patet per suam mixtionem naturalem. Et intellige, quod per virtutes mixtionis supradictas exiuit causa mediōrum huius artis, per quæ natura transit ad complementum per causam propriam mediōrum naturæ: nec est alia causa nisi per mixtionem factam vaporaliter de duobus extremis materialibus existentibus in generatione naturæ metallica: liquabilis cum proprio & necessario motu factio per excitationem caloris mensurati ad exigentiam essentia virtuosæ naturæ metallica. Et sunt ista duo extremitates, sulfur & arg. viui, vnde saltant humores & vapores, à quibus vaporabiliter cum successiua & continuata operatione creantur metalla nostri magisterij per naturam transeundo de vno in aliud successiue. Quia natura quæ per aptitudinem materia suæ habet compleri, per suam magnam sapientiam & diligentiam vniuersalem non transit de extremo ad extremum sine complemento omnium suorum mediōrum, sicut declarauit in philosophia huius artis: quorum naturam supremè habes notare in isto magisterio, si de corporibus metallicis volueris facere perfectam transmutationem: Dicimus, inquam, quod multa scientia naturali indiges, qui de dictis medijs in intellectu omnium qui nituntur conuertere essentiam vnus metalli in essentia alterius, de quibus non est aliquis nisi fuerit philosophus, qui perscrutatur causas à quibus effectus descendunt.

Coniunctio terrarum Solis & Lunæ.

Magister Arnoldus de Nouailla reuelauit in suo Rosario post alios philosophos, quod aurū & argentum per symbolum nature, quod in eis est notabiliter inter se conueniunt, & in magna participatione vnum cum altero in natura metallina, sicut homo & mulier in natura humana: Hoc intellige in prima mixtione quæ debet fieri inter ipsa & per viam reductionis. Cum quare Philosophi reuelauerunt hanc conuenientiam & affinitatem, & ad evitandū difficultatem coniunctionis quam spiritus debet facere cum corpore. Quia si corpore argenti visantū modo facere tuā copulationem per modū reductionis, natura esset nimis remota in affinitate, & per consequens erit nimis difficilis copulatio corporis lunaris cum spiritu per rationem grossæ substantia terrestris per dissolutionem euacuata cum sua substantia corruptibili respectu Solis, & nimis elongata & separata à natura arg. viui: Quia vnum corpus quanto plus separatur à natura sui arg. viui, tardius cum illo adhæret: quia per amorosam affinitatem medijs spiritualis, qui debet colligi cum corpore in vnitatem fixæ & attractiue compositionis fit coniunctio arg. viui cum corpore. Et per hoc quod maior quantitas arg. viui est in compositione auri, & per consequens minor corruptio, quā tota sua materia sit purè essentialis & incorruptibilis, Philosophi posuerunt loco virtutis agentis & masculi: quia propinquius adhæret naturæ arg. viui ratione contenti in ipso scilicet sui arg. quod portat symbolum & affinitatem in concordantia amorosa cum natura sua similis quæ appellatur arg. viui, quia aurum non potest pati tam fortem corruptionem, quin in sua substantia terrestris, quæ appellatur grossities ignis sit plus de compositione arg. viui incorruptibilis, quā de sulfure corrupto, quia sulfur suum est tota pura materia essentialis respectu substantia argenti, quæ est grossior & impurior & minus fixa, & per consequens magis corruptibilis. Et per hoc arg. viui habet minorē adhaerentiam cum substantia argenti, quā cum substantia auri, ratione masculinis contenti naturalis existentis inter aurum & argentum: quia substantia auri

non

non miffionatur miffione groffa refpectu corporis lunaris, imò potius fit miffione minima, ratione partium essentialium minus fubtilium, in tantum quòd quando ipfum aurum folum eft vel cum focietate fubmergitur in mercurio, & in profunditate fui verticis abfconditur tanquam ignis & calor naturæ: Et per hoc fixatur mercurius, quòd illud eft quod digerit fubftantiam mercurij, & indurat cum adiutorio temperatiæ receptæ à fubftantia corporis lunaris, quod eft proprium & proximum principium originis omnium ad indurandum fpiritum digeftum per ignem naturæ. Et per has rationes ad citius expediendum & meliorandum cõmiffionem, & quòd præparatio non confundatur, & quòd vnum ab alio recipiat temperantiam cum maior propinquitate in natura & afinitate, dixerunt honorabiles Philofophi, quòd arg. viu. cum Sole & Luna leuius miffionatur, quia arg. viuū cum arg. viuo citius miffetur, quia in illo recipit facilius amicitiam, deinde cum auro immediatè & poftea cum argento, quia melius participant cum natura fua, vt patet in eorū reductione: & per hoc percipe fecretum quòd aurum fuper omnia alia corpora penitus fubmergitur in mercurio ficut prius dixi, quia mercurius nimis libenter recipit illud quod eft de fua pura natura, quia in illa recipit tantam alleuiationem quòd in feparabiliter vniuntur: & ita econuerfo renuit caufam remotam. Intellige per caufas iam dictas quòd in principio tuæ reductionis quæ eft principium compositionis lapidis, aurum & argentum naturaliter conueniunt ad præparandū principia, fcilicet fulfura album & rubeum, mediante aqua alba & rubea cū fuis proprijs fermentis: Et fic fit prima pars: fed in fecunda parte fcilicet in compositione Elixiris & fermentat ionis difconueniunt: quia in Elixiri argenti nihil intrat nifi argentum purum cum fuis principijs albis: nec in Elixiri auri, nifi aurum purum cum fuis principijs rubeis: Et fic multiplicata eft tinctura per fermentum.

Recapitulatio Magifterij in fuma abbreviata.

TV debes in te recolligere, quòd virtus formatiua exiftens in materia fempiterna, eft influxa in calore & fpiritu, ficut in materia fimplici. Et calor cum dicta virtute eft anima non ficut actus corporis organici phyfici portās in ipfa potentiam vitæ: fed eft tanquam faber in fua fabrica fabricans fuum clauum vel rem aliam fecundum formam fui intellectus: Et per hoc vocatur fabri catrix & formatrix fui humidij paffiui per hoc quia fabricando inducitur per fiffillationem, & facit venire in mutatione diuerforum colorum conuenientium fecundum fuum fenfū & intellectum fuis actibus & proprijs operationibus, digerendo, terminando & condensando fecundum naturam fua: Deinde habebis in notitia fuos colores cum omnibus fuis caufis: & tu fcies per indagat ionem naturale proprios motus fuæ naturæ cum adminiftratione fcientifica ignis communis gubernati per artem ad exigentiam effentiaæ naturæ fine trãfgrèffu fupradictæ virtutis informatiuaæ, quæ dirigit calorem fecretum ad digerendum fuum humidum fpirituale cum quo miffetur per mutationem coloris in colore miffio: & deinde in colore albo, & vltimo in colore rubeo. Et hoc tibi fufficiat de difpofitione tuæ materiaæ, quia natura in ipfa mirabiliter operatur ad fuam perfectionem, cuius motus fibi ipfi ita adhærent vni viæ & ordini, quòd in meliori manerie & certiori nullus homo mundi poffet excogitare.

Practica totius magifterij in generali recepta: & eft capitulum optimum & practicum.

Prima caufa quam debes habere in tuo intellectu, eft habendi magnā quantitatem arg. viui: & in illo debes lauare corpora, quod libet per fe conterendo, imbibendo, & decoquendo in balneo Mariæ: & qualibet vice diftillando per filtrum (aut pannum) & feparando nigrum innaturale, quod eft eorum pri-

mum coopertorium. Ista operatio reiteratur totiens, donec corpus Lunare in toto separetur dicto suo coopertorio, ita quod sit album ad modum terræ albæ, siue luciditate metallina. Ista terra bibit & recipit nimis libenter arg. viuum quia est sibi humidum radicale in tota sua naturâ. Et per hoc debet dissolui per digestionem continuatam, sicut dicemus postea, scilicet post separationem dicti sui coopertorij: quam separationem cognosces per suâ calcinationem, vel inde parum & modicum ponendo super carbonem (vel super laminam ignitâ si nigresciat illam) & nisi conuertatur in album, adhuc tenet de dicto suo coopertorio, quod prohibet receptionem arg. viui tanquam extraneum à sua propria natura. Et si fuerit album, illud recipies & reiterabis totiens prædictum regimen donec trãserit per filtrum grossum cum reiteratione calcinationis: Tunc videbis arg. viuum dissolui in colore caelesti: & pones qualibet vice illud quod fuerit dissolutum in tua calcinatione in vno vase ad partem: & sic sublima, siue distilla aquositate mercurij à substantia terrestri, vt creari possit nitor & fulgor in lapide nostro, pro vt nobis natura demonstrat in auro & argento, quorum splendor non constat nisi de subtili aqua mercuriali terminata & considerata in ipsa. Et per hæc metalla habentia subtiliorem humiditatem, & puriorem & magis densam sunt plus fulgentia & magis resplendentia. Et per hanc causam aurum resplendet super omnia metalla, deinde argentum. Item albedo in materia metallorum constat & causatur ab humido mercuriali causato & terminato per siccum terrestre multum subtile & fortiter digestum. Caueas ergo, & bene inspicias quod habeas terram bene subtilem & bene digestam: quia vbi fuerit bene digesta, bene simpla, & bene subtilis facta per digestionem caloris complexionalis, tantò plus desiccabit suum humidum mercuriale, & subtilius penetrabit in profundo, quàm faciant calces vulgariter factæ & ignoranter ductæ per ignem cõmunem. Et quando sic omnia fuerint facta in materia simplici, recipe totum dissolutum separando puluerem, & fac transire totam istam dissolutionem altera vice per filtrum ad melius mundandum. Et si pro prima vice transierit per grossum filtrum, recipe eam & fac transire per subtile & magis simplū filtrū, & sic separabis subtile à grosso: deinde recipe grossū corpus, & illud calcina tantūmodò vna vice si volueris, & post reduc eum ad suum regimen faciēdo eum transire per grossum filtrum donec totum transierit. Et sic poteris reiterare quoties volueris, donec totum fuerit dissolutū: quia qualibet vice resoluitur magna quantitas, sicut potes percipere in recto pondere libræ. Tamen sunt quàm plures qui ad abbreviandum istud regimen, postquam terra alba fuerit semel, vel bis resoluta, ponunt totum ad putrefaciendum sub intentione separando substantias per sublimationem: sed postea habent maiorem poenâ in secundo regimine, quando venit in separatione animarū. Quare dico tibi, quod quantò plus reiterabis primū regimen dum fuerit notabiliter & bene factum sine combustione tincturæ, in tanto plus abbreviatur secundum regimen cum leuiori separationem ratione essentialium putrefactorum & subtiliarum in primo regimine, & quanto minus, minus. Item dico quod ad purificationem elementorum distillationes sunt nimis longæ propter viscositatem aque & aeris. Et ideo si volueris abbreviare tuas distillationes, pone in plures partes (id est vasa & cucurbitas) & quamlibet partem pone in suo alembico, & distilla quamlibet per se in suo balneo & habebis abbreviatum opus: Et possunt poni omnia elementa in vno balneo longo.

De tribus humoribus in compositione arg. viui repertis.

Ratione proprietatis cuiuslibet dictarum substantiarum Philosophi realiter demonstrant, quòd in cõpositione arg. viui sicut reperitur in sua propria minera habentur proprii humores: primus est frigidus & phlegmaticus participans cum prima terra, quæ tantumodò eam humectat materiam totam: Et ista amplificatur in larga dissolutione. Tertius est in ipsa subtiliter vnctuosus participando cum tertia substantia terrestri: & iste est qui causat subtilitatem in substantia, in qua est sine inflammatione: Secundus est mediocris humor radicalis, & cultus, & imbutus in essentialibus partibus secundæ terræ, quæ nunquam separatur ab ipsa. Et de istis duabus medijs substantijs constat proxima natura mercuriosa in sua pura radicalitate, & nostrum arg. viuum volatile, incombustibile & aereum, à quo omnis causa germinandi & oriendi habet crescere & multiplicari cum sua pura materia, & natura: & humida radicalis composita de duabus substantijs, scilicet de terra mediocri, & de aqua media inuicè symbolizantibus in natura, & continentibus quatuor elementa, de quibus indiget pro forma suæ proportionis, & sunt sulfur & arg. viuum in eorum proprijs radicalitatibus creatis in vase naturæ proximæ ab vno latere vitrioli & sale: sed in alio latere constat principaliter cum metallo imperfecto, id est præparato, vel mercurio sublimato. Separa ergo hanc preciosam substantiam à vitriolo & sale, & ab omnibus humoribus cum illis participantibus, & intellige reducèdo aeri sicut natura tibi demonstrat. Quia quum dictæ substantiæ radicales arg. viui iam dicti concurrant in sua compositione per quatuor elementa, repertum est, quòd partes terrestres mediæ in natura calidæ & aereæ symbolizantes per igneitatē simplicem sunt vi subtilitatis in tantum ligatæ & coniunctæ, quòd nulla illarum partium potest resolui ab alia, imò quelibet resolutur in qualibet sibi simili in compositione homogeneitatis: vel quælibet fixatur cum qualibet per fortem vnionem aut colligationem, quam habent ab inuicem virtute partium minimarum ad inuicem coniunctarum & ligatarum cum calore æquali cõculcatò multiplicata inæqualitate in vasis mineralibus secundum naturæ debitum ad exigentiam suæ propriæ essentia: Et ratione dictarum substantiarum aquaticarum potes causare per te ipsum vniam aliam latitudinem. Et nota, quòd tertius humor vnctuosus per sublimationem naturalem exterminatur in terram nigram extra speciem naturæ metallicæ: sed phlegma innaturale opportunum illius aliquotiens per accidens conuertitur in humidum radicale, quòd postea terminatur in speciem metalli fulgentissimi.

De compositione mercurij, & de sua natura reali, & de suis partibus extremis, separabilibus.

Primò fili tu debes intelligere & ponere in tuo intellectu, quòd in ista arte reali non debes inquirere per suam proprietatem nisi de causis magis (vel magisterij) quæ sunt in latitudine naturæ metallicæ. Scire facimus tuo intellectui quòd arg. viuum, est illud tanquam principale liquabile, & primum elementum metallicum. Et ad melius intelligendum differentiam sulfuris & arg. viui, per substantias separatas respectu suarum compositionum, facimus tibi scire, quòd arg. viuum, continet suum proprium sulfur calidum & acutum: Et deinde sulfur continet suum arg. viuum, quod est sicut aer & epulum ignis: quoniam dictum arg. viuum in sua propria radice est per ingenium naturæ primò compositum de terra alba subtili sulfurea calida & aerea mista & collecta in aqua clara, donec facta est vna substantia homogènea in natura merallica cum mensura verè proportionis clara elementaria cõoperante influentia stellifica, quæ est virtus for-

mae metallificae per magnam concordantiam dictae materiae sicut causa diuina & digna per quam completa est individualitas argenti viui, in quo est primo pauca forma naturae metallicae tali modo quod siccum est temperatum per humidum, & humidum per siccum sine separatione vnius & alterius. Et per hanc definitionem potes comprehendere quod est fortis compositionis ratione fortis mixtionis humidi & siccus in sua radice, sicut dicemus tibi de istis duabus substantiis separatis scilicet de terra & aqua, per quas tibi datum est intelligere quod quando dicimus sulfur vel argentum viuum, turbatur tunc intellectus quum totum sit de vna compositione: Sed quando dicimus sulfur exterminabile, intellige hoc per proprietatem elementi terrestris: sed quando dicimus arg. v. vulgare, intellige aquam suam viuacitatis (extracta a vitriolo & sale petre) secundum virtutem & rationem quam suum subiectum requirit per extrema & media cum substantiis separatis per sublimationem naturalem concordantem & in naturam symbolizantem, licet sulfur sit in omnibus elementis, tamen illud nunquam est exterminabile, quum non sit nisi vapor & actio aeris & ignis. Et ab isto dependet nostrum magnum secretum per quod sublimatur omne humidum radicale, dum fuerit abstractum a radice suae terrae sine exterminatione vel combustionione suae carae tincturae: quam exterminationem recipit per virtutem elementi terrestris. Sed quando iterum reuertitur non est exterminabile ratione proprietatis quam recipit a sua humiditate: ergo quum volueris illud venari a terra habes recipere cum proprio receptaculo scilicet in aqua sua, quae est argentum viuum & proprium conseruatorium suae combustionis. Deinde dicimus tibi quod in supradicta terra per virtutem elementalem reperiuntur tres substantiae terrae: prima est subtilis ab humana sensibilitate, (vitrioli) sed per experientiam reperta est grossa, grauis, fusca, & tenebrosa, impediens ingressum & claritatem luminosam: Et ista est in qualitate sicca & frigida, de natura vitri. Secunda (salis petrae) est valde subtilis humanae sensibilitati, sed per experientiam reperta est fuliginosa, remota a perfectione ratione suae extremae qualitatis, quae est calida & sicca in magna crematione: Et ista substantia participat cum sulfuribus: quae cremantur in aliquo latere: Et sunt istae duae substantiae propriae vasa inter quae argentum viuum procreatur, scilicet illud de quo intedimus in opere naturae: & est sicut foetus in matrice. Tertia substantia terrea est terra media calida & humida aere & subtilis, & in mediocritate humanae sensibilitati, (non est proprie terra, sed vapor extractus ab illis. 2. supra) & per experientiam reperta est magnae perfectionis, quia est pura natura & humidum radicale, de quo lapis noster recipit gradualiter suam nascentiam immaculatam in proprietate metallica. per hoc dixerunt Philosophi quod istam substantiam habes separare per sublimationem a dictis duabus substantiis, quae sunt vitriolum & sal. Morienus aperte tibi dicit, quod si vis facere rem perfectionis, quod tu extrahas puram substantiam mercurij a ventre vasorum vitreantium. (haec est sublimatio mercurij) quia de ista substantia constat lapis noster.

Intellige ergo verum idioma Philosophorum affectum super proprietates substantiarum naturae: nisi ergo ipsas intellexeris per substantias separatas, nunquam realiter intelliges proprietates eorum veri idiomatis: Quia ipsi clare loquuntur in philosophia eorum, imò naturae: cum philosophia non sit alia res nisi reuelatio secretorum naturae in idiomate proprio naturali, sine quo substantiae naturae non possent notificari non plus sicut alia causae bestia vel planta, nisi portauerit nomen, & effectum, quod in generalitate dat notitiam habitus causae: Et ideo diuersa fuerunt idiomata inuenta in natura per diuersos philosophos. Vnde quilibet locutus est in sua philosophia clarius quam potuit secundum cursum naturae; saluando

saluando proprietatem suarum figurarum, licet vnum idioma sit magis clarum & magis proprium quàm aliud, in quantum actor fuerit melior expositor respectu proprietatum quarum natura demonstrat effectus omni bono naturali intelligenti cum magna realitate: Nec credere debes quòd facti & boni philosophi in sua philosophia tibi occultauerint sensum eorum, quia non esset factum veræ philosophiæ: quum sua proprietas & requestra cum clara intentione velit reuelationem propriam, & claritatem radiosam causæ occultæ, & manifestaionem puram sine occultatione: cuius intrinsicum in perfecta locutione reducunt ad purum intellectum factum & immissum à Deo cœlesti, in quo examinatur & depuratur virtus contrarij, sicut facit aurum in sua propria fornace.

Finis Practicæ Alchimix Raymundi,

LIBER RAYMVNDI, VT PVTO, DE INTENTIONE
ALCHIMISTARVM, ET TOTVM CONTINENS: EX
Gallico in Latinum versus, relictis aliquot verbis Gallicis, ex tuto, vt erant.

POSTEAQVAM per valde longum tempus nostrā vitā exercuimus querendo & in quirendo per orbem vt cognoscerem & scirem veritatē istius scientiæ, habendo multa quæ sita & collationes cum multis doctis, querendo scientiā per regiones, oppida, & ciuitates: associauimus inuicem & vniti sumus tres socij ex magno & fido amore & sinceritate: ex quibus vnus erat Theologiæ doctor, alius eques & doctor in legibus, alius erat mercator & ciuis clarus & sufficiens. Ex qua cōgregatione nos reportauimus ex firma & fida legalitate vnus cū alio omnes intēiones nostrorū desideriorum in querēdo mundū. Et benedicta altissima & æterna Trinitas quæ donat suas gratias quibuscūque illi cōplacitū est: & quæ nouit cogitationes hominū, illuminauit nostras intentiones & clarificauit nostras intelligentias, ita quòd sciuerimus & cognouerimus veritatē fallaciarum, & cōmorauimus simul ex m̃a. sinceritate in vna ciuitate oñes, & operati sumus simul eadē cōcordia, vno ordine, & vno voto, & vna dispositiōe veritatis exercēdo & abbreviando dictas collationes & operas nostrorū quæsitōrū, & repertorū in diuersis regionibus. Et ex illis pro meliori nostri facti declaratione exposuimus aliqua quæ manifestē videbantur nobis locum habere & veritatē. Nam de rebus frustratorijs & non validis nos nihil loqui volumus: quandoquidem admodum pauci philosophantiū & querentium à nobis visorum in orbe, agnoscent veritatem: & nihilominus existunt aliqui admodum sufficientes, sed pauci sunt cogniti. Ideo nos hunc paruum librum per 8, capita exponemus: ex quibus primum erit de intentionibus operantium à nobis per mundum visorum: secundum erit qualis intentio querentium esse debeat: Tertium erit, in quibus, & ex quibus rebus operari debeat in ista scientia. Et quatuor sequētia capita erunt de quatuor principalibus regiminibus totius nostri operis. Vn de primū est de dissolutione, putrefactione & mortificatione: Secundum de separatione, distillatione & sublimatione: Tertium est reducere & circulare: Quartum est fixare & projicere: Octauum erit de alijs quibus abbreviationibus totius nostre artis.

CAPVT PRIMVM EST DE INTENTIONE OPERAN-

TIVM, QVOS VIDIMVS

per mundum.

ODESTE filii intentiones operantiū in mundo sunt diuerse & extraneæ, aliqui enim operantur cum sale, cum alumine, cum sulfure, aut cum arsenico, alij calcinant corpora, & solunt ac congelant: alij faciunt amalgama & illud fixare volunt: Alij congelare volunt & fixare mercurium festinanter extra cursū naturæ: Alij volunt fixare & colorare Lunam sub speciebus & materijs extraneis. Et omnes hi qui in hoc ponunt ipsorum tēpus, decipiuntur, & abutuntur seipsis & alijs: quoniam omnes hæ operationes non sunt ex naturæ intentione: Et eorum species sunt crassæ & cædæ, nec possunt simul vniri aut perfecte misceri, atque ita eorum operationes sunt nullius effectus. Sed nos reperimus alios qui ratione naturali sequebantur cursum in suis operibus, ideo illis fides adhibui debuit. Et præcipue vnum vidimus, qui ex solo mercurio voluit operari per tenuem ignem, & vas, & graduationem digestionum: Et hoc approbat Arist. & omnes alij philosophi dicentes: Mercurium in se continere suum proprium sulfur, à quo congelatur partim in aurum & partim in argentum: & non solum in aurum & in argentum, sed in perfectā & veram medicinam. Alios vidimus qui cum mercurio voluerunt soluere aurum aut lunam in ambobus vt facerent eorū matrimonium, quæ res est inutilis nisi eorum cōpora sint ex subtiliatione facta spiritalia sicut est mercurius, & post coniungere & tenere ad ignem graduationum, vt superius est dictum. Et hæc non seruiunt tantum solum quam ad celerandum eorum operas, aut ad habendum fortiorem & firmiorem colorem, sed hæc omnia opera talia sunt longa in eorum labore. Item nos vidimus alios qui ex vno solo mercurio bene sublimato & mundificato faciebant ipsorum operationes separandum quintam essentiam, & creando 4. elementa, & postea per subtilem circulationem & fixationem faciebant eorum operationes per stabilem digestionem: & hæc fuere opera mirabilia & nobilis pretij. Alios insuper vidimus qui mercurium sublimabant & fixabant per calcem duorum & per salem armoniacum, postea solvebant & trahebant elementa, & postea per subtilem viam congelabant & fixabant, & fuit Elixir pretiosum. Et omnes has vias tenebant aliqui subtiliter laborantes à nobis cogniti aut visi eundo per mundum. Sed alios postea vidimus, qui aquā mercurij faciebant, & in ea dissoluebāt corpora & putrefaciebāt & postea per alembicum distillabant, & ex ea materia faciebant & creabant eorum sulfur, de quo & per quod creabant & faciebant eorum medicinam aut Elixir, & complebant id quod volebant. Etiam vidimus qui corpora soluebāt per aquas dicti mercurij, & pariter solvebant tantundem dicti mercurij & coniugebant, & post putrefaciebant, & ex his separabant elementa, postea rectificabant & reducebant aquam super terram paulatim & quando congelata erant, sublimarunt: & de sulfure quod inde habebant, faciebant medicinam cū mercurio & Luna solutis in dicta aqua mercuriali. Et si volebant vt ad rubeū est idem opus, quia tantum oportet ponere solem pro luna, aut facere quodlibet cōpositum per se. Postea cum elementa sunt separata & præparata debent coniungere duas terras simul, & super eas reducere aquam albam & creare suū sulfur album, postea rubificare dictum sulfur cum aqua rubea & postea facere Elixir, id est album & rubeum quodlibet per se post separationem sulfuris albi facti ex sulfure rubeo.

Item

Item nonnulli alij dissoluerunt corpora seorsim, scilicet Solem & Lunam & pariter soluerunt eorum rectum pondus salis petrae preparati pro Luna: & sal armoniacum aut sal commune bene preparatum pro Sole: & coniunxerunt simul quodlibet ad partem suam: postea putrefecerunt & fecerunt & cōpleuerunt eorum operationem omnem, ita vt superius diximus. Et omnes hae superscriptae operationes sunt notoriae & nobilis effectus: & eas satis cognouimus. Sed nihilominus non sunt adhuc de nostra intentione: non idcirco quod nos dicere velimus eas non esse nobiles & sufficientes: sed pro labore ac tempore nos quaerimus & petimus terminum magis abbreviatum nostrae intentionis. Et istae sunt intentiones operantium quas per mundum & regiones vidimus, scilicet facere operationem notoriam cum qua possent purgare & sanare corpora infirma tam creaturarū rationalium quam corporum metallicorum, & dare ac restituere defectum naturae, aut corruptionem in perfectam sanitatem & claritatem luminosam omnis perfectionis.

Qualis debeat esse intentio querentium in hac scientia.

CAP. II.

Palam omnibus esse debet in genere, qui hac scientia uti volunt & eam scire, quod haud nitantur vel intendunt solum velle facere frustum metalli sed velint tantum ac tam alte transcendere naturam, vt ipsi possint semel facere rem vnā aut decies aut centies aut milles plusquam perfectam. Quonia quoties perfectior erit aut in triplo aut in quadruplo aut centuplo illa producet esse ipsa, & hoc modo superabit naturam: quoniam natura non potest in suo naturali cursu facere res nisi in diuiduas & in singula frustra aut partes perfectas aut imperfectas aut neutras, ita vt quotidie videri potest in auro quod est perfectum, & amplius non est. Et postea in alijs corporibus metallorum quae sunt neutra, & post in omnibus alijs rebus, vt sal alumina, aëremes (gramenta) vitriolum, sulfur, arsenicum, sal armoniacum, mercurius, qui duo in se continent, nempe neutralitatem & imperfectionem, quae alias dicuntur res naturales, non naturales, & contra naturam. Quoniam igitur notum est, quod nisi hae res ad perfectissimam & magnam simplicitatem & subtilitatem reducantur, in his non potest paulatim augeri nec indui tam altus gradus & exaltatio supra naturam: ideo consulimus omnibus qui hac scientia frui volunt, vt bene animaduertant, in quo ponant suam intentionem, ne tempore abutantur & vita propria in rebus crassis & extraneis aut sophisticis, quia istud nil aliud foret quam tempus amittere & abuti. Sed firmenť suas intentiones & cogitationes in rebus firmis & stabilibus, sequendo naturam per amabilem viam vt ea ijs donare velit de suis gratijs, & se superari patiat per ordinem & viam, id est, ascendere ad Caelum, & se gubernari permittere per amabilem concordiam, id est pacifice reuertit de Caelo, & concordare firmam rem ac stabilem.

De quibus & in quibus rebus operandum sit in hac scientia.

CAP. III.

Charissime & perfecte amice notum est apud omnes Philosophos, quod lapis philosophicus est in omnibus rebus in quibus nutritur. Et iam probatum est per omnes sectas generationum, quod omnia generant similia sibi ipsis: nam ex equo equus, & ex homine generatur homo: quale igitur semen seminaueris, tale semen colliges: quoniam auri semen deaurat, & argenti semen argentat. Et nihilominus iudicium est omnium Philosophorum, quod aurum & argentum Philosophorum, & illorummet mercurius, non sunt

ex vulgaribus: quoniam vulgaria sunt mortua; & illa Philosophorū sunt viua id est operantur vt viua. Sed iam probatum est quod viua descendunt à mortuis, quia in omnibus rebus quæ quatuor elementa continent potest reperiri aurum & argentum, & argentum viuum potentia, & non actu siue visibiliter quousque ob ingenium & operationem operis artis & regiminis humanarum manuum & cum digestionem sit res ostensa, quæ fuit amplè occultata & sepulta: sed propinquius & proximius est in vna re quàm in alia. Chare filii, argentū viuū creatum est ex purissima & leui terra subtili alba aerea, & aliquādo sulfurea, & ex rore calii purissimo & incorruptili tali modo vnitum & digestum, quod vnum ab alio separari non potest, & naturaliter ita vnita quod ad talem finem propter quem factum est vnum, etiam aliud sit factū. Et est prima materia mineralium, quæ dicta est à Philosophis aqua viua & sicca: ex qua quando in cauernis est & pullulat à terra conuicta & digesta per calorem sulfurum purissimum & clarum, album aut rubeum & incombustibilem ex termino digestionis fit ignem sufferens, & ex millibus quorum generatur aurum vel argentum, aliaue res prout coniungitur vni vel alij rei. Quoniam sepius est sublimata, & sepius resoluta & congelata. in tantum vt acquisierit virtutem sulfuram in se, nam iam est probatum & dictum quod habeat & contineat in se suum propriū sulfur, ppter quod in aurū vel argentum conuersū est. Vnde iam probatum & iudicatum est, quod ex omnibus mundi rebus, vnde poteris & scieris quatuor elementa extrahere, nempe talem terram subtilem albam purissimam & claram & aquam albam limpidam & leuem, & oleum album aut rubeum, & ignem clarum lucidum & rubeum: & ea optimè rectificare & subtilitare, & postea coniungere simile cum suo simili, idest terram & aquā simul & facere vnitatem aeream, vt facit natura, & postea coniungere aerem cum igne, seu sulfur quod ex his creaueris duobus primis elementis cum oleo, & totum simul coniungere. Et quod volueris rubificare, rubifica cum igne. Et si scis coniungere proportionaliter & non diuise, ita vt in illis non sit diuisio vel repugnātia, nihil erit in hoc mūdo quod non possis & scias benefacere. Scias ergo quod ex omnibus rebus à quibus seperare potueris terram, aquam, aerem, & ignem, poteris securè dicere quod in illis aut ex illis rebus potest creari lapis Philosophorum aut sit ex diuisione elementari aut per conuersionem elementarem: sed bene credimus quod citius & securius possis extrahere & debeas extrahere ab auro & ab argento & ab argento viuo vulgari, quàm vt possit formari aut fieri artificialiter: quauis artificium subtiliter & debite intellectum & in opus positum sit incomprehensibilis precij. Quoniam natura depurata & simplex reddita, & debite administrata, facit in momento temporis opera mirabilia. Et ideo ne desperes de rebus quæ arte & ingenio humano assimulantur naturæ operibus sed perseuera & inquire subtilitates earum: & nil erit quod non possis & scias facere. Ergo apparet quod & in salibus & in aluminibus, in vi triolo, in sulfure in arsenico, in airemens, in marchasita, in tutia, in plumbo, in stanno, in ferro, in aere, in argento viuo, in aqua & in liquoribus, & in omnibus hisce rebus vniuersaliter & diuisim potentia & non actu, quoad per hominis artificium sint reducta & conuersa in aurum & argentū plusquam perfectum, aut ad duplum, aut triplum, aut sextuplum, aut centuplū, Et propter hoc dico & probo quod propriè non sit nisi in auro & argento & argento-viuo: Et ex eorum morte generantur & procreantur ea quæ nos querimus & petimus in nostra arte.

De primo regimine nostri operis id est dissolutione.

CAP. IIII.

Carissime & perfecte amice debes honorare super omnes alias res re que aperit portam solutionis. Quia solutio est clavis principalis omnium nostrarum operationum. Et quia iam probatum est quod omnia genita sunt similia, Ergo ex germine corporis liquidi generatur corpus liquidum. Vtere ergo istis nobilibus materijs in quibus iacent perfecta & radiantia que omnia alia illuminant: quia sine istis non potes habere opus perfectum. Et fac vt illa nutriantur lacte arboris eorum principalis & primordialis nature: quoniam naturam non consentit (sestioit) nisi cum sua natura: & fac vt deducantur ad simplicitatem: quoniam res vlla quecumque illa sit non est preparata, nisi reducta sit ad suam primam naturam & materiam, id est ad aquam, & nisi ex toto & per totum dempta sit & extra proiecta de sua prima specie, id est vt distilletur per alembicum, & ex toto eiecta & posita extra suam primam formam, id est vt ex sua indiuiduitate sit ex toto corrupta & extra posita & de nouo genita: quoniam nunquam aliter verum aurum nec verum argentum fiet, nisi in omnibus formis & speciebus sint depurata intus & foris & in eorum recta propagatione & linea conseruata & custodita sint, quoniam si ponantur in eorum dissolutione & corruptione extra rectam lineam primae ipsorum generationis, opus erit tunc ex toto vituperatum & damnatum. Dissoluite ergo has duas naturas aut materias aut luminaria, & reducite in primam formam & naturam aut speciem, in quibus erant antequam fierent corpora, id est in aquam mineralem: quae proprie est aqua mercurij, & mercurius Philosophorum: Quoniam crassities & terrestreitas materiae corporum non tingit, sed tenuis & subtilis anima & substantia quae est in eis, illa tingit & colorat: Et ideo dicit Arist. quod in corporibus inueniuntur animae de quibus in Alchimia fit mentio, & sunt corpora mansiones animarum. Et ideo descendentes ad hanc praesentem praxim, diuidemus duas in partes caput istud, id est in praeparationem & corruptionem corporum perfectorum, & in praeparationem corporum imperfectorum, & primo perfectorum.

Nos ergo capiemus libras tres vitrioli fini de Hispania aut Romani, & libras duas salis petrae: quoniam bene scis, quod vitriolum est formatum & creatum per naturam ex propria specie & natura mercurij, id est ex quatuor elementis mineralibus, ita vt est mercurius: & omnino ita est de sale petra, & non solum de sale petra sed etiam de omnibus alijs generibus salium. Et propterea spiritus ab his separatus & extractus & in corporibus metallorum colligatus & coniunctus dicitur proprie mercurius. Et ideo separemus ab illis spiritum, qui est valde tumidus, qui est de natura caeli & ignis, & spiritus quintae essentiae qui omnia corpora dissoluit & corrumpit, & facit volare & ascendere in aera in materiam & substantiam fumi & aquae ob suam magnam vim & naturam quam tenet a caelo vnde creatus & genitus est in natura & specie minerali, & ex forti dracone calido & toleranter (souffreux) compressus (emprait) & alluminatus per quem omne corpus metallicum, & spiritus corrumpuntur & dissoluantur, & digeruntur & subtiliantur.

Sint ergo primitus bene preparata & munda, & quodlibet per se bene puluerizatum, postea misce simul & pone in cucurbita, & desuper pone alembicum, & bene luta & sigilla luto sapientie facto ex argilla & pilo, vel farina & albumine oui. Et vas sit ex duabus partibus vacuum, & tertia plenum: Postea situetur in furnello in cineribus circum circa ad spissitudinem duorum digitorum, & facias

Dissolutio

No. 2 De ger

Liquidi

Lacte arboris p

n. n. n. n. n.

per unum sim

aqua per

distillat

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

vnum phos

distillare aquā cum igne ad eam conueniēti ad computationem, 8. vel 9. aut x. horarū vsque ad 14. cum phiala vel receptorio ad nasum distillatorij. Et quū dicta cappa vel alembicus in cipi distillare (a gannir) aut quod dictū guttæ aquæ impressionem faciunt & bulliunt fortiter super lamina veneris, tunc appone aliam phialam & recipe totam aquam continuo cursu & in mensura vt guttæ aclarient (rarefiant) ab eorum numero, aut accelerent, auge aut minue ignem donec tota aqua & fumus transferint & distillauerint in dictam aquam, eam educendo cum bene forti igne. Et bene caue ne amittas ex mala firmatione aut sigillatione tuos fumos & spiritus dicti vasis: quoniam est tota vis tuæ aquæ & virtus tui lapidis & tu i operis, fac ex hac aqua tantum vt satis habeas.

De dissolutione tuæ Lunæ & Solis.

Care fili, quemadmodum ex resplendenti natura & proprietate naturæ luminariis & claritatis Solis & Lunæ, cæli sunt omnes orbes & circuli cælestes & elementales cæli & terræ illuminati & confortati in valore & augmento: ita prorsus ex natura, anima & claritate, quæ iacet & reconditur in corporibus Solis & Lunæ, quæ tam magna est & inestimabilis cum dissoluta est, extensa & subtiliata, vt homo nequeat aestimare: sunt enim ab his corpora imperfecta omnia & spiritus illuminata & perfecta ab eorum corruptione & reducta in perfectam luminositatem & claritatem, & ita in bonitatem perfectam: & non solum omnia illa corpora, sed etiam corpora humana reducuntur ab eorum infirmitatibus & ægritudinibus ad perfectam sanitatem.

Capias ergo quod tibi placuerit ex his duobus luminarijs, & quod finum sit ex cemeni aut copella examine, & pone in phiala longi colli, & fundi rotundi super cineribus tepidicis, & pro qualibet vnciam dicti corporis cape vncias 6 dictæ aquæ in phiala bene clausa cum cera quoad totum vertatur in aquam claram viridem aut auream. Et amborū est idem labor: præterquā quod pro qualibet vnciam Lunæ pones simul vnciam falis petræ optimæ & purissimæ purificati & deficcati. Aut dissolue quodlibet per se, postea coniunge cum erunt frigida. Et pariter pones ad Solem vnciam salis armoniaci optimi & sublimati & præparati cōtra vnciam dicti Solis: quoniam quum sit fortioris compositionis, indiget etiam fortioris & asperioris corruptionis. Et quādo totum erit in aquam conuersum, tenebis per horas vigintiquatuor in dulci igne seu calore temperato, postea pone in alembico vitæ eo in balneo Mariæ ad distillandū donec sint congelata, vas & phiala bene clausa & lutata, pone phlegma per se ad partē: Et fortioris quæ post phlegma veniet cōserua quoniam potes (dictū phlegma) fortius facere superponendo vitriolo nouo exiccato à sua simplicii humiditate ad ignem in patella plumbea, & facere vestram compositionem vt superius dictū est, & hanc aquam ponere simul quando fuerint bene puluerizata & posita in dicto vase, in quo conseruabis talem qualis erit vsque ad necessitatem vel exigentiam. Et ita facies de omnibus alijs. Et ita congela quodlibet per se, & dein de dissolue & super proice de aqua noua vt supra, & resolu & cōgela, & de nouo solue & cōgelaper aquā nouā: Et ita fac toties donec creuerint in pondere suo ex spiritibus dictæ aquæ quantum ponderant, id est, quod si dictus Sol vel Luna ponderat duas vncias, vt alias duas crescant ex dictis spiritibus: & maneat in loco calido post dictam distillationem dicti balnei liquefacta & fusa vt oleū. Et tunc ponantur quodlibet in phiala colli longi & fundi rotundi, aut in cucurbita conuenienti & tecta, & teneas in dicto balneo dictam Lunā per nouem aut decem dies: Solem autem per viginti vnū aut donec nigra deuerint

rint intus & extra vt materia corruptissima, quæ dicitur oleum gloriæ, & materia nigra, & tenebrosa, vt gumma fusa: tunc ponatur ad dissoluendū in aliquo loco frigido super laminis vitreis, collige mundè & purè & bene depurata: & si faeces habuerint, nihil valent. Et ita erit tua materia dissoluta & liquefacta,

Solutio tui Mercurij.

TAli modo & prorsus eodem vt fecisti de Luna, facies etiam de mercurio qui erit purissimus & optimæ minæræ tam ad album quàm ad rubeum, ita pariter custodies aquam bene sigillatam quousque distillabitur per alembicum, & erit dictus mercurius conueniens pro omnibus sulfuribus tam ex corporibus perfectis quàm imperfectis, idest ad coniungendū ad creationem omnium sulfurum nostræ Lunæ. Sed statim postea faciemus aquam mercurij quæ seruetur ad creandum Elixir.

Secunda pars huius regiminis quæ est de corporibus imperfectis.

CAre, & perfecte amice, ita & tali modo vt docuimus supra de corporibus Lunæ facies de corpore veneris & martis: quoniam operari possunt & fundi eodē modo, præterquam quòd forsan erit aliquod vitium in eorum solutione, & præcipue in Marte. Et ideo consulo tibi ne facias aquas tam fortes, quia si opponis lib. 2. vitrioli solū libram vnā salis petreæ & ita habebis aquam sulfuris & mercurij.

De duobus corporibus mollibus.

CAre filii, duo corpora mollia fundi non possunt aut in opus poni vt dura & ideo oportet vt prius calcines tali modo vt factū est de medicina plumbi, excepto quòd stannum calcinatur igne fortiori quàm plumbum: & debes mouere (ducere) inter calcinandum vt factum est in minera plumbi cum spatula vel cocleari ferreo donec amplius non faciat oculos aut scintillas ignis. Et postea solue in bona qualitate aceti distillati, postea depura per filtrum, & congela per alembicum in balneo Mariæ. Ea cum fuerint congelata in modū gummi, capias, & ad quoduis eorum adde suū rectum pondus dictæ gumme mercurij antequam illa soluantur, & bene simul incorpora & teneas in lento calore per quatuor aut quinque dies: & postea pone ad fundendum super la mina vitri donec totum soluatur. Et si faeces superint aut remaneant, adiunge de mercurio vt antea, & iuxta suum pondus: postea pone ad fundendū vt antea, & sic toties facias donec totum soluatur in aquam. Ita habebis aquam allegorice ex viridi, quæ est aqua mercurij & sulfuris, quam ad partem custodi,

Secundum regimen quod est de separatione aut diuisione & sublimatione.

Regimen secundum huius mysterij, est diuisio aut separatio aut sublimatio, quod est vnum tantū regimen. Nam sublimatio est nomē generale, quod capitur pro omnibus operibus huius artis. Et hoc est quod dicit Hermes quòd oportet te magnò ingenio separare crassum à simplici, & subtile à spisso: & facere ex crasso exile vel gracile & simplex, & de sicco humidum, & ex graui leue, ex duro molli: & hoc est, vt facias ascendere per alembicum: & hoc totum fit vno solo ordine & via vt tibi aperiam nunc, per dissolutionem aut resolu-

nīs nos in eorum essentias recipiemus nouum indiuiduum, id est noua corpora depurata intus & foris per nostram secretam circulationē, quam hoc modo faciemus.

Fili honeste, ego te admoneo quòd potes facere vnā aut plures diuersas copositiones corporū aut spiritūū per se solos aut ex corporibus & spiritibus simul. Capias ergo quod tibi placuerit, ita vt superius nos præparauimus, & ponatur in vase circulationis bene clauso & sigillato, vt nil possit intrare vel exire, neque aer possit corrūpere: & sint duæ partes vasis va cuæ & tertia plena: & situetur & aptetur super furnello ad hoc conuenienti in cineribus parū plus quā materia contineat: & reguletur cum igne vnico die ac nocte, & æquali vsque ad quadraginta dies, aliquando vsque ad octoginta, aliquando vsque ad centū, aliquando breuiori tempore. Et scire debes quòd citius res aliqua cōuertitur in illud quod antea fuit, quā in id quod nunquā antea fuit, ergo citius aqua corporū circulabitur & inspissabitur quā aqua spiritūū: & postea illa corporum & spiritūū, quā illa spirituum. Cum igitur videris illas virtute nostræ circulationis esse cōuersas vt gummī, aut vt spissitudo mellis, aut olei, bene spissas seu densas & concoctas, bene citrinatas, scias illas esse sufficiētē circulatas. Et propterea notare debes, quòd circulatiō corporū per illas fieri potest à quadraginta in quinquaginta aut sexaginta dies: & illa corporum & spirituum ex sexaginta ad septuaginta vel vsque ad octoginta: & illa spirituum ab octoginta ad nonaginta, vel vsque ad centum: quoniam isti sunt iusti termini circulationum: Tamen vt vas circulatorium sit in cappa aut alembico talis caloris erga palmam, vt tepidi, aut parum plus. Et ita Deus & natura disposuerūt vt in suis operibus. Materia ergo facta spiritualis, continuanda est eodem calore vsque quo elementa sint coniuncta ex eorū modo & industria. bone Deus quā admirabile secretū huius capituli de circulatione. Bone fili illud est quod à vili terra se spoliat, & valde nobilem aliam induit. Tam nobile est corpus hīc intus genitum. Optime fili, corpus est naturæ cælestis, quod ex omnibus elementis est hīc genitum. Dilecte fili, quemadmodum lac coagulatur in calore ob virtutem coaguli, ita etiā sacrata anima & virtuosa natura corporum & elementorum quæ quietē iacet & quiescit in virtute istius aquæ aut materiæ, coagulatur & congelatur ex nutritura caloris in nostro vase intus in aqua dicta & materia: quanquam aliquando ob suā magnam puritatem & simplicitatē non videatur tibi ad oculos nisi per signa superius ostensa. Nam quemadmodū totum lac non coagulatur, sed solum illud quod conueniens est ad casē faciendum, ita tota nostra aqua vel materia non coagulatur, sed nisi pars illa quæ conueniens est ad opus nostrum. Et propter hæc signa visa; nos ponemus nostram materiā totā in vnā cucurbita cum suo alembico bene sigillato & clauso ad congelandū per balneū, donec non amplius distillare possit, & postea pone super furnello in cineribus, & sit ignis conueniens, non nimis asper, sed cum ratione administratus, vt illud quod distillari potest distilletur, quod erit tantumquam oleum, aut si nihil venit, bene est: nam aliquando materia tam bene vnita est in sua circulatione quòd nulla res separatur nisi aqua non valens: nihilominus in aqua ab eo ter distillata, dissoluere debes & depurare & per alembicū congelare vt dictum est: & aliquoties coquere aut sublimare vt dictum est: & si nihil sublimat, tanto melior est & magis digesta. Tunc tantū opus est nutrire in igne aut furno philophorum, donec recuperauerit suum liquorem aut liquefactionem, & peruenit ad suum principalem colorem; aut incerare oleū, aut de tinctura tantum & quoties fundatur, & intret, & tingat. Tamen si vis vt fluat & fundatur ex se, tanto melius valet, & est melioris effectus vel maioris

ad creandum Elixir magnum. Tamen notare debes quod sulfura creata ex corporibus imperfectis debent esse illuminata per tincturam Solis aut Lunæ, id est ex eorū oleo, quia alterius non habent opus (glossula. hic veritatē dicit, & secretū maximum: nā docet ex corporibus imperfectis cōficere sulfur, ex quo cum altero fermentorum perficitur medicina secundum illud fermentum.) Item si videres quod tuum sulfur esset volatile & fumigans super lamina ardentis, aut sit per carbone, pone in cucurbita conuenienti ad sublimandum cum optimo & forti igne toto vno die, quoad totum tuum sulfur sit sublimatum album vt nix: nam quo plus sublimatum est, erit etiam maioris effectus: nam est sulfur & arsenicum Philosophorum, quod nec ardet, nec foetet, nec comburitur. Et potes creare tuum sulfur ex quolibet corpore per se preterquam ex Saturno & Ioue qui habent suam rectam portionem mercurij, & illud quod eis conuenit aut opus est. Sed si vis creare de Luna & mercurio, aut de Sole & mercurio, aut de Venere & mercurio, vel de Marte & mercurio, poteris facere & per pondera æqualia. Sed magnum sulfur Philosophorum creatū est de corpore Solis & Lunæ cum illorum pondere mercurij. (Et hic nota ex quibus cōponitur magnus lapis Philosophicus, & verum dicit: hunc docet facere Raymundus in suo Codicillo seu vade mecum, per eum transmissio ad Regem Angliæ Eduardū, vt in suo proœmio dicit.) Et quando congelata sunt, tunc debes ponere ad sublimandum vt dictum est, & tunc sublimabitur & ascendet alte ad summum sulfur album Philosophorum, & rubeum manebit deorsum, jacens demissum ad fundum vasis, fixum, & fufum, totum vermiliū tanquam rubeum vitrum, id est, quod quando sulfur Lunæ est circulatum, debes imbibere de aqua corporis Solis paulatim, & coquere de octo in octo dies, donec habuerit suū pōdus vt dictū est. Itē aut ambo circulabis quodlibet per se, postea coniunge aut congele quod melius est: postea fac sublimare vt dictum est. Et sic ita bene compleueris caput istud de circulatione vel reductione. Nam videndo omnes inquisitores huius artis, habebis sulfur album & rubeum ambo in vno vase, & compleueris verbum Hermetis dicentis, quod oportet descendere à cælo in terram, & possidere magnas & altas generationes: Et ita feceris de aqua aerem & de aere ignem & terram: quæ tamen non dicitur terra, sed lapis cælestis & alti pretij. Et ideo dicit Philosophus, lunge elementa quodlibet suo simili, nempe terram aquæ, & fac ex aqua aerem: & postea iunge aerem cum aere, id est oleū cum sulfure & igne, si vis rubificare: quia ex oleo & sulfure fit totum secretum, quod omnia metalla tingit in aurum vel argentum.

Modus faciendū oleum & tincturam.

Bone fili scias non opus esset vt te molestes in extrahendo oleū nec tincturā nisi ex duobus corporibus perfectis: quia vt superius diximus, in illis est liquor vnus, qui est vnum oleum, vna anima, vna tinctura, quæ propriè dicitur lux & lumen illorum corporum, aut in album aut in rubeū: ex qua propriè nostrum sulfur fit aut album aut rubeum. Et ideo est durabile & liquidū, quia descendit à germine corporum liquentium, vt superius ostendimus. Et ita pariter ex ea met anima sicca, oleo vel tinctura, generatur nostrum oleum vel tinctura nostra per dissolutionem & putrefactionem, vt nunc dicemus. Sciendū est quod prius nostra corpora dissoluemus aut alba aut rubea, omne autē in tali modo & forma vt supradiximus in capitulo primi Regiminis, & per eandē met aquam omnia in tali forma & modo vt dictum est. Postea congele & conuertere in vnum gummi nigrum vt dictum est: (supra per duo folia vel circiter.)

Quæ

Quæ nigredo apparet nonnunquam est dicta præterquam calcinatio: quia corpora nequeunt resolui nisi prius dissoluantur & aperiantur per calcinationem ignis. Sed istud non est ex cõmuni, sed ignis nõ naturalis qui moratur in nostra aqua, quæ ex temperantia nutritiua operationis per suauem digestionem & per solennem resolutionem in alembico mammillari conuersa est in purum sanguinem & in lac virginis, id est in tincturam rubicundiorẽ sanguine, & in tincturam albiorem lacte, qui habent tam grandem tincturam & tam admirabile quod aliquis homo nesciret numerare. Et ideo bene caueant operantes Sophista, qui per species extraneas volunt suum aurum & argentũ alienissimẽ colorare: quia nulla vera tinctura generatur nisi ex nostra confectione, aut ex simili, facta per nostram artem, per debitam administrationẽ, id est ex Sole & Luna & mercurio: quia in his tribus iacet corona regalis. Igitur capias vnum illorum quod tibi placebit ita præparatũ, & pro qualibet vnica corporis perfecti ita parati pone duodecim vnicias aquæ mercurialis factæ híc post quartum regimen Elixiris in phiala longi colli & fundi rotundi super cineres tepidas aut in balneo Mariæ per duos vel tres dies & tunc conuertetur in aquã diuersorum colorum (Nota in hoc passu coniunctionem corporis dissoluti per mercuriũ primi regiminis cum mercurio quarti regiminis, vt corpus in hoc putrescat, & inde oleum extrahatur ab illo corpore). Tunc pone in vno putrefactorio clauso & sigillato in fimo ad putrescendum per quadraginta dies in nostro furno secreto in calore febrili, quia in hoc temporis spatio natura disponet in tuo opere, & natura digeret & coniunget corpus spiritui, & spiritũ corpori, & fiet vnum & idem. Postea pone in alembico bene firmato cum sura cucurbita ad distillandum per balneum Mariæ, & sufficit vt aqua bulliat: sic accipe aquam viam & delbantem per se, & phlegma id est primam aquam seorsum, & tantum collige quantum veniet. Postea transfer tuum vas super furno in cineribus & ad ignem conuenientem recipe oleum & tincturam. Quod si totum ascenderit, & nihil in fundo remanserit, bene est: sin minus, repone de super primam aquam, & dissolue, depura, & pariter vt antea distilla: & recipe bonam aquam & bonũ oleũ seorsim, & pone cũ suis similibus quodlibet in sua phiala. Et ita toties facias vt in dicto vase nihil relinquatur quã vna terra nigra sine vilo bono. Et si de tua aqua deficeret ad extrahendũ tua elementa, cape de aqua mercuriali noua. Postea distilla quodlibet tuorũ elementorũ quinque vel septies quilibet vice bene sigillatum, & conserua seorsim bene firmata: quoniam ex istis aquis & ex istis oleis debes perficere omnes magnos Elixires: nam oleum tinct, & colorat, & fixat tuum Elixir & tuos spiritus, & donat ingressum: & si cõtingeret (nota magnum secretum) vt quando ponis tuam materiam dictam ad distillandũ post suã putrefactionem, totum transiret per alembicum per balneum, tũc cape totam tuam aquam, & pone in vno vase circulatorio ad circulandũ intus in calido fimo in nostro furno secreto per spatium quadraginta dierũ, scias quod digeretur & inspissabitur in modum olei citrini, quam postea pone ad distillandum per balneum, & oleũ per cineres: quoniam scias quod per balneum non distillabitur, quia quod natura & ignis concoxerunt morabitur aut manebit in dicto vase vel cucurbita post distillationẽ aquæ, & ideo oportet te distillare per cineres. Et si non satis habes pone etiã aquam ad digerendum vt antea: & ita totum aut toties facias vt satis habeas, rectificæ & custo di vt dictũ est, De tuis corporibus & spiritibus, quæ per alembicum transierunt potes oleum facere (secretum nota) per digestionem, eo modo vt iam diximus.

BEate fili, nos habemus duo Elixir ad coniungendum, nempe vnum corporeum & vnum spirituale: vnum corporeum, id est illud corpus in quo oportet sequi naturam: quoniam oportet super vnum corpus fixum fixare vnum spirituale, id est aquam, oleum, & sulfur: per quæ totum completur mysteriū, & de quibus provenit tota dicta tinctura: Quandoquidem sine dicta coniunctione & vnione illorum non possit mysterium compleri. Et quia omnia debent ordine fieri & mensura, nos ordinabimus in omnibus illis rebus pondera & mensuras, & coniungemus quamlibet speciem cum suo simili & cum ordine suo. nam si nos ponimus oleum cum terra, aut ignem cum aqua, nos romperemus mysterium. Coniungito ergo & pone aquam cum terra, vt illam reddat leuem, & conuertat in natura aeris, & postea coniungemus oleum: quoniam oleum tingit & colorat aquam & terram, & facit eas fluere & fundi. Et si est ad rubeum, adiunge ignem super oleum, quoniam illum colorat & digerit vsq; ad quartum gradum: sed ad album non est opus igne, quoniam est completum per tria elementa, quorum quartum complet totum mysterium: sed quia sulfur non potest intrare intus in corpora, nisi mediante aqua, quoniam facit matrimonium intra corpus & animam, id est inter sulfur & corpus, ponens elementa per ordinem vt hic superius diximus: quia si plus terræ haberet quam debeat, materia non fundi posset nec tingere, & si nimis aquæ haberet, faceret spirituale, & si parum, durum, & brunum. Et si nimium aeris haberet, nimis coloraret, si parum, non haberet colorem. Si nimium ignis haberet, combureret misturam vel mysterium, si parum, non desiccaret bene omnes misturas. Diu de ergo tuum opus per quatuor elementa, vt componas res tuas mensura & ordine: Quoniam ad album pondus in genere est terræ pondera tria minus quarta: aquæ duo, & vnum pondus cum dimidio aeris. Sed pondera rubei sunt terræ duo pondera, & tres aquæ, totidem aeris, & vnum pondus cum dimidio ignis: quoniam est calidior quam Elixir ad album. Et quia in eorum natura inuicem nomina vsurpant, quoniam quando sulfur est coniunctum cum fermento, appellatur terra, cuius post aquam in hoc nomen gerit spiritus, qui est medium inter corpus & animam, id est inter corpus & oleum. Amplius dico tibi, quod nisi sublimes omne illud quod ponis in Elixir, neque aurum neque argentum quod inde fiet, erit perfectum integrè. Et nisi corpus ponatur in Elixir, tam corpus non diligit spiritum vt debet. Et nisi præpares corpus quod ponis in Elixir, nunquam aurum vel argentum quod inde fiet, erit habile ad opus. Et ideo oportet vt calx quæ ponetur in Elixir, sublimetur, vt omnino sit simplex & singularis. Sed vt hæc res debito modo fiat, opus est vt in omni fermentatione, summa seu potestas rei aut corpus fixum excedat volatile, alias compositio rediret in fugam: quia dicit Philosophus, Si proijciatur parum sulfuris super multum corporis, ita vt super illud habeat potestatem cito conuertet eum in puluerem talis coloris quale fuit corpus super quo proiectus est spiritus.

De modo et compositione magni Elixiris.

Primò capies vitriolum, sal commune præparatum, & mercurium mundum & purum, & incorporabis & sublimabis optimè bis, vel ter, vel quater, qualibet vice nouam materiam, sed non tantum vt prima vice prope dimidium (alij non diminuant qualibet vice quam quintam partem factum)

&

& cape suum pondus salis armoniaci optimè sublimati cum sale communi præparato semel vel bis vel ter: & in corpora optimè simul, & ter sublima, qualibet vice incorporando quod superius est cum eo quod inferius, & aufer sal armoniacum in suo pondere quod superius ascendit, & cape dictum mercurium nigrum qui inferius relictus est vel subsidit, & pone ad fundendum in balneo Mariæ, & serua aquam seorsim bene depuratam: Postea cape Solem vel Lunam optimam, & solue in aquâ vitrioli & salis petrae Lunam, sed salis armoniaci & salis petrae Solem: postea congela per balneum, & imbibe cum hac aqua mercuriali reseruata, paulatim imbibendo & desiccando quoad sufficienter (but) biberit & creuerit Luna ad duplum, & Sol ad triplum, coquendo & siccando singula vice: postea sublima bis vel ter cum armoniaco dicti mercurij ad partem seu seorsim seruato &c. postea se pone sal armoniacum, & pone materiam tuam vt fundatur in balneo Mariæ, vel in loco frigido: & postea si hæc omnis materia soluta est, bene est: sin minus, reitera super non solutam, solutam, vt antea dictum est, quoad tota soluatur: tunc depuretur per filtrum si opus est, & ponatur in alembico ad congelandum per balneum Mariæ: postea transfer tuum vas in cineres, & vase bene sigillato sublima ad fortissimum ignem toto vno die: tunc sine infrigidari, & aperi tuum vas, & collige sapienter tuum corpus & mercurium simul sublimata & in altum conscensa: terra nigra quæ infundo remansit nihil valet, quam proijce. Item cape hoc corpus & spiritum simul coniuncta & vnita, & dissolue in elemēto aquæ supradictæ in capitulo de Oleo, & pariter dissolue de tuo dicto sulfure parum antea hinc factio fusibili & fluidi & fixo ad tertium materiae supradictæ, id est ad album, album, ad rubeum, rubeum: coniunge simul, & postea pone in alembico vitreo lutato, (de soule) bene clauso & sigillato pone super furnello in cineribus ad distillandum lentissimo igne donec siccum sit: Postea paululum auge ignem & continua per dies quindecim: Postea fortitet auge, vt si aliquid sublimari debeat sublimetur: Postea dissolue, sublima, & reimbibe corpus fixum effundendo suam aquam desuper & congelando & sublimando: & ita toties reitera, vt totum sit fixum ob virtutem nostri sulphuris fixi, & imbiberit duplum sui suæ aquæ: Postea dissolue & imbibe ex suo oleo tantum aut toties imbibendo & decoquendo vt imbiberit vnum pondus cum dimidio: Et cum nil amplius sublimare voluerit auge ignem primo die fortè, secundo fortiozem, tertio fortissimum, vt ad fusionem metalli. Et ita factum erit fluidum, fixum, iracundum, deses vel pigrum aut firmum & fixum ex potentia nostri sulphuris fixi, postea permitte fundere: cape laminam crystalli, aut crystallinam & pone in vno crucibulo super lento igne deguttando desuper de oleo suo guttâ post aliam donec fundatur vt cera. Et tunc proijce vnum pondus super decem & vnum ex his decem super alios decem, & vnum ex his decem super decem mercurij puri: & ita infinite, quoad inuenis illum Solem aut Lunam perfectam: quia eodem modo fit Elixir ad album vt ad rubeum: & non est differentia, præterquam quod loco cuiuslibet rei albe pones rem rubeam, id est pro Luna siue loco Lunæ, Solem, & pro mercurio albo, mercurium rubeum, pro aqua & oleo albo, aquam & oleum qui dicitur ignis rubens: & ita erit completum nostrum Elixir magnum & album & rubeum: hoc est enim primum opus perfectum, & Elixir completum.

De alio Elixiri per aliam viam.

BOne filit, aliud maius Elixir postea est, vt capias de mercurio sublimate & facias inde aquam, & postea, vt superius dictum est, dissolue tuum corpus album, & sublima totum per modum, vt dictum est supra, vnum pondus

corporis contra duo dicti mercurij: postea dissolue in aqua dicti mercurij parū antea facta vt supra, & pariter de dicto sulfure albo & fixo tertiam partem dicti mercurij & corporis: postea congela & contine in lento igne vel furno Philosophorum, paulatim ignem augendo, vsque ad sex dies, & septimo da illis optimum ignem: & si totum erit fixum, bonum est: sin minus, reiterna soluti onem & incerationem & sublimationem rei non fixæ super fixa, donec totum fuerit fixum. Postea totum in aquam rubeam dissolue, & postea congela: & per tres vices dissolue & congela, postea imbibe paulatim donec biberit suum pondus aquæ rubeæ, & sit fixata cum eo. Et pro eo tali modo & forma imbibe ex oleo rubeo aut ex igne Solis dissoluto in oleo rubeo, imbibendo & coquendo donec biberit vnum pondus & dimidium sui, & fundatur vt cera sine fumo: & facias projectionem ea forma & modo vt superius diximus: Et ita habebis Elixir album aut rubeum: quia si tu imbibis ex aqua & oleo & igne ad rubeum, erit Elixir ad rubeum: Si imbibis solūm ex aqua & oleo ad album, erit Elixir ad album.

Tertium Elixir.

CApies mercurium communem vulgarem, & dissolues in aqua in qua dissoluebas tuam Lunam aut Solem in primo regimine, quam iussimus seruari seorsum ad congelationem dicti balnei Solis vel Lunæ tuæ: & pariter dissolue in alia parte de Sole aut Luna in hac simili & propria aqua, & in alia parte de tuo sulfure: & cum hæc tria fuerint soluta, sic coniunges, vnum pondus corporis, duo mercurij, & vnum dicti sulfuris. Postea teneas simul in lento calore id est in balneo per tres dies: postea cōgela per alembicum in balneo, & pone in phiala longi colli pro tanto temporis spatio vt sit fermentatum & fixum, sepelias in cineribus calidis super furnello, aut pone in ouo philosophico aut furno secreto Philosophorū: & nisi habuerit leuem aut facilem fusionē & tincturā, incera & imbibe ex oleo & tinctura Philosophicis superius factis, quoad fundatur & intret ac tingat: ita habebis Elixir aut ad album aut rubeum iuxta illud quod pro fermento posueris & sulfure. Et si volueris album Elixir rubificare, rubificas illud cum igne Solis & sua aqua & oleo vt dictum est hic superius: & ita habebis Elixir album & rubeum: (glossula, si hæc tria supradicta fixētur per vas circulationis, aut in duplici vase videtur esse optima medicina & solennis.)

Quartum regimen Elixiris. de alio Elixiri in genere.

Flli & amice, tu potes facere Elixir ex sulfure cuiuscunque corporis volueris aut ad album aut rubeum, hoc modo: Accipe tuum dictum sulfur ad album vel rubeum, & incera ac imbibe ex oleo corporis Solis aut Lunæ iuxta album vel rubeum quod facere vis. Et quando biberit dimidium eius quod ponderat, pone in vno ouo philosophico in furno secreto philosophico, tantū augmentando ignem paulatim vt videas eam fluere ac fundi: postea fac tuam proiectionem super corpus vnde creasti dictum sulfur, aut super Iouē vel Lunam. Et sciendum est quod Elixir Iouis est totus albus, & non potest seruire nisi ad albū, nisi sit rubificatum cum igne Solis: nec pariter Lunæ Elixir: Et ideo debent proijci super Iouem aut Venerem. Et illi Solis & Martis pariter sunt toti rubei, & propterea debent proijci super Luna. Item ex Venere & Saturno potes tu facere Elixir ad album aut rubeum iuxta suum fermentum. Et ideo proijciantur aut super Saturnum, aut super Venerem, aut super Lunam,

iuxta

iuxta eorū colorē. Et nota quòd omnes hi parui Elixires proijci possunt pro albo vel rubeo super mercurio congelato cum odore plumbi aut sulfuris communis, cinabrio posito in crucibulo (en claucaulx) & in horis sex erit fina Luna aut Sol, vnum pondus super decem aut viginti aut triginta vel quadraginta aut quinquaginta iuxta gradum aur marcham Elixiris.

De aqua Mercuriali huius capituli.

BEnigne fili, super omnes aquas mundi, aqua mercurij necessaria est: Quoniam si haberes omnes aquas mundi non potes cum illis transire, quia ista claudit & aperit nostram artem, & secum portat clauem & seram: ideo claram habes & secretam, & nulli reueles, quia esses excommunicatus à Deo & maledictus, quia arcanū est & donum Dei: & Deus qui cognoscit & scit corda creaturarum, donat illud quibus illi placet. Facias ergo in nomine sancti Spiritus ita: Recipe libram vnam boni & fini vitrioli, & dimidiam libram boni & fini salis petrae, & tres quartas mercurij bonae mineræ: tere & incorpora bene omnia simul, postea pone in cucurbita cum suo alembico bene firmato & luto ad distillandū, super furnello in cineribus quoad omnis aqua & spiritus distillauerit & transierit bene spiritus custodiendo: postea sepone phialam quando erit frigida & bene sigillata sine aere: quia sic erit distillata aqua & anima mercurij spiritualis. Postea recipe mercurium qui erit in vase sublimatus tanquam pinguedo (groas) diuersorum colorum, postea recipe libras tres boni fini aceti (acetum testamenti Raymundi) aut aquae vitæ, & intus pone libram vnā vitrioli & tantundem salis petrae in cucurbita cum alembico bene clauso & sigillato ad distillandū, quoad fumus & vis materierum transeat & distilletur in dicta aqua vel aceto. Et in ea dissolue mercuriū dictum superius sublimatum & dicta aqua portabit secum gummam & spiritum dicti mercurij, quem depura, postea pone totum purum qui est dissolutus & depuratus ad congelandum per alembicū in balneo Mariæ: postea desicca in suaui calore in sicco hy pocausito: postea dissolue in anima dicti mercurij similiter ab ipso superius distillata. Et pone ad distillandum lento igne super cineribus calidis: & quando bona aqua venit que laminā dealbabit, recipe seorsim per se, & bene sigilla: & postea proijce de super primā aquā, & solue, & depura vt supra, & distilla: & interim pone bonam aquam seorsim. Et ita fac de hac aqua tantum, vt satis habeas: postea distilla per se ter, qualibet vice bene sigillando, & per alembicum in cineribus. De hac vel cum hac aqua potes soluere omnia corpora & spiritus, vt diximus in capitulo de Tincturis. (glossula. Hic est mercurij exuberatio ita adnutriendum infantem nostrum, scilicet sulphur aut terram.)

De nonnullis abbreviationibus Artis.

Carissime & perfecte amice, omnis abbreviatio quæ est in ista arte, est, vt soluas corpora in aqua mercurij post eorum calcinationem, & postea distilla per alembicum. Fili, corpora soluta & coniuncta cum dicta aqua mercurij, sunt conuersa in propriam aquam mercurij, quæ est magna aqua aut alba aut rubea, quæ dicta est aqua permanens, de qua potes fixare mercurium aut ad album aut ad rubeum in Elixir perfectum, ita: Recipe vnam vel duas vncias corporis calcinati, vt superius diximus in capite de Elixir, & per illamet aquam mercurij ibi dictam dissolue tuam Lunam, & sublima, vt ibi nos monstrauius, ita vt vnum pondus Lunæ habeat in sua coniunctio-

ne cū ipsa tota sublimata tria pondera mercurij, aut duo si citius fixare vis. Postea habeas vnum pondus arsenici sublimati cum aceto & limatura veneris post bullitionē (purgationē) postea cum sale cōmuni, & coniunge simul tuum corpus & mercurium simul coniūctum cum tantundem dicti arsenici & bene incorpora & imbebe ex aqua superius dicta aut ex aqua alicuius alterius corporis soluti: & singula vice imbebe, & incera, & sublima, semper reddendō fixum super corpus fixum: & toties reitera operationem vt totum sit fixum humile manēs, & fundens: quod fiet breui temporis spatio. Et si tu fixas per aquam corporis imperfecti, incera cum oleo Lunæ aut Solis, ut faciat Lunam perfectam aut Solem: sed si fixas per aquam corporis perfecti, sufficit modō vt fundatur. Et si vis leuioris fusionis, incera cum oleo corporis perfecti: postea facias projectionem vt superius tetigimus. Quōd si rubificare velis aut mercurium aut aliquem album Elixir aut similiter aquam albam mercurij, dissolue tuum corpus solare calcinatum in aqua mercurij superius facta, aut in aqua magna mercurij albi: & post suam putrefactionē distilla aqua per balneum & oleum & tincturam super cineres. Et quando omnia extraxisti & separasti cape to tam tincturā quæ ibi erit, quia est magni ruboris, & distilla per balneum & in fundo vasis morabitur ignis in modum gummi valde rubei, quam per discretionem desicca in cera, & imbebe cum sua aqua paulatim & cum suau calore toties donec valde rubescat & luceat: & dissolue vnum pondus contra sex suæ aquæ, & imbebe illud quod vis rubificare ad suam quartam partem per incerationem, imbibitionem & decoctionem, donec sit rubicundissimum: postea pone ad sublimandum, & quod digestum non erit neque tinctum, per virtutem illius ignis Solis eleuabitur in altum & sublimabitur: & quod erit rubificatū morabitur in fundo totum humile, fufum in massam vermiliam seu rubeam & fixā ex virtute magna & potenti quæ est in igne Solis, quando est elixatum, solutum & præparatum.

De multiplicatione.

Quotiescunque multiplicare vis, debes dissoluere vnam partē tui Elixiris quęcunque sit, & dus partas mercurij sublimati cum copore perfectō, siue ad album siue ad nigrum secundum tuum Elixir, in aquā mercurij simplicis aut compositæ: postea coniunge & congela per balneū, postea pone super igne sicco per septem dies: duos paruo, duos forti, duos fortiori, septimum fortissimo, postea incera cum suo oleo albo aut rubeo: & tuum Elixir erit multiplicatum in tali forma, quōd si vnum pondus conuertebat decē nunc conuertet viginti, & ex vna vncia habebis tres vel quatuor. Vide ergo gratiam Dei & mirabilia naturæ.

De furnis & vasis.

Furni & vasa sint facta per discretionem operantis, omnia ad vnus similitudinem. Et debet furnus intus habere vnum bonum pedem & dimidium latitudinis & palmū magnum spissitudinis, factus ex lateribus & argilla aut luto. Et aliquando habebit vnum allutel ad laborandum cum cineribus: aliquādo vas aquarium pro balneo vtendo, aliquando vas pro fumo ad putrefaciendum, aliquando fundum super cruce ferrea: & erit tectum desuper tintinnabulo ad calcinandum, aut vsum pro stuba siue hypocaulo sicco: & eleuata sint in altitudinē secundū discretionem operantis: & lintrotūda & retro habeāt duo foramina

vt ignis habeat aerē, vt melius ardeat, & antierius habeat portam conuenientē ad ignem faciendū: & habeat ad minus paruum pedem altitudinis, vt ignis habeat suam distantiam ad ardendū quando vas intus sedebit. Et debes habere cucurbitas, alembicos, & phialas omnia ex vitro Veneto, quod ex soda factū est, ad hoc ne corrodantur ob vim salium materiae, Et sint omnia vitra densa & fortia & benerecocta, vt securius possit mysteriū compleri. Et ita cōpletus est noster parvus liber, vnde nomen Dei sit laudatum, qui donat qui bus illi placet & subtrahit: in cuius manus nos illū reddimus & committimus in presentem custodiam.

Explicit totum Continens,

SVMMARIA LAPIDIS CONSIDERATIO
ET EIVS ABBREVIATIONES.

Libellus è Gallico in Latinum versus fideliter.

Vm ita sit quòd natura per suum continuū cursū in multis eius annis inter mineras diuersa generet metalla, idcirco notandum est quòd si operaretur continuè per suum regimen sine cessatione, illa posset multum abbreviare de suo tempore. Sed aliquando & saepe natura deficit à suo règimine, aut ob calorem & frigus temporis, aut ob nimium humorem aut siccitatem temporis. Quum igitur ingenium & artificium humanum procurans & sequens artem & regimen naturæ, possit multum supplere, cõplere, & abbreviare illius regimen: quumque verum sit quod omnis mercurius est sulphur, sed omne sulphur non sit mercurius: & in suo extrinsecò vel aperto sit frigidum & siccum, declinans ad humiditatem: ergo suum occultum est calidum & humidum declinans ad siccum: ergo suum occultum est sol, & plusquam sol. suū apertum est album, ergo suum occultum est rubeum. Est igitur seipsum concipiens & generans, sicut coagululum in lacte factum, & in eodem die parit. Et sicut fermentum in pasta, & nuit in odore. seruus est fugitiuus & seruus rubicundissimus, qui nigram vxorem accipit, id est continet elementa quando in fouea posita sunt, id est nutritur per ignem moderatum, & ex eorū morte generatur nouus fructus. Vnde apparet quòd seruus fugitiuus est noster lapis procurans nigrescere per suam mortem aut regimen ignis, cum quo omnia sua elementa conuertuntur in eorum contrarium, & inde procedit noster Sol in vna solari reuolutione. Operare igitur cum illo vt natura operatur. Bone fili, Quando natura ingreditur mineras vt creet Solem aut Lunam, non habet in suo initio Solem vel Lunam: sed tantummodo habet sulfur & vitium argentum. Et etiam iuxta sapientes doctores & bonos Philosophos, suum proprium sulfur est creatum ex se ipso, & ex eadē materia illa, & ex calore seu igne celi, & in calcinatione minerarum ex cursu Solis & stellarum, & ex influxu & coniunctione celi & elementorum sunt omnes mineræ genitæ. Et etiam pro certo scias, quòd si dicta materia mineralis non esset intus firmata & clausa ne dictus calor eam nudam cõtingat, nullum opus à natura intentum in suis mineris veniret ad perfectionem. Et ideo fuit admonitio Alchimistarum vt furnos seu fornaces facerent quæ significant firmamentum, & vasa significant mineras, in quibus est materia mineralis. Et ex hac propria materia operatur natura intus in mineris. hæc propria materia est omnium quatuor elementorum, & non ita vt quis possit dicere quòd sit terra vel aqua vel aer aut ignis, sed vna materia composita à natura ex voluntate Dei qui in se continet quatuor elementa: & ideo dicit Aristot. Oportet te elementa leuia, pura & munda miscere super leui igne, & cauere malitiam ignis donec sint coniuncta ex eorum concordia vel sententia. Fiet ergo furnus ex argilla, pilis, & fimo equino cum aqua dissoluto & fabricatur ex lateribus, aut ex terra forti, & spissus, dimidij pedis & sufferens ignem ollæ (soustiant le feu de potte) terræ, rotundus & eleuatus, sesquipedis de latu intus, & habebit ab igne vsque ad vas pedem paruum: & habebit vnum spatium vnius tripodis ferri, aut fortis terræ per vnā tegulam perforatam circularum vel quatuor coronarum situatarum vnā in aliā æquali mensura, ad faciendos quatuor gradus ignis. Vnde ignis primi gradus erit magnus vt anseris ouum magni & alij augefcentes iuxta mensuram, & secundus sicut ouum struthio cameli, & ita alij iuxta hanc mensuram aucti: & maior erit magis quam semipes aut ferè vt paruus pes, cogita in corde tuo intelligentiam, Et hoc est quòd dicunt Philosophi

Iosophi quod Sol feriat rectè in oculū, id est, vt ignis feriat rectè per totū. Et si perius erit furnus eleuatus ita vt habeat tripedē super quo dicta materia erit in proprio vase: & desuper tectus erit capitio (chappe) quod circūbit totum furnum, in summitate cuius erit foramen quod capiat tres digitos, vt fumus & ignis melius ascendat ad digerendum dictam materiam quando transibit: & habebit portulam iuste factam, vt aperiat & claudat quando volet fentire calorem intus ignis, quæ habebit distantiam palmi inter parietes furni & vas vbi est dicta materia: & subtus erit alia rotunda in modum patellæ, vt melius fiat ignis carbonum toto die bis, & singula vice bene circūdare cum cinere, ita vt pro singulo igne pro primo gradu habeat libram vnam carbonū, & debet ille ignis durare per spatium centum dierum in tali dispositione vt manus in calore suo naturali, & calor furni vbi est dicta materia inuicem correspondeat, & in tali spatio temporis dicta materia debet nigra fieri intus & foris, præterquā quod fortasse videbitur circumcirca aut foris extra materiam vna pellicula tāquam si adesset mercurius, sed intus est tota nigra: & sunt elementa sua tota liquefacta & simul corrupta & dissoluta ob ignis æqualitatem, qui non potest ascendere nisi mensuratè vbi est dicta materia, in qua calorè habet æqualē ab omni parte. Et secundus ignis tamdiu durabit tantum tēporis vt primus in tali dispositione vt possis vas tangere vbi est dicta materia, & non plus. Et ideo si fecisti primum ignem vnus libræ carbonum singula vice, facias istum ex duabus libris, id est ex quatuor libris in die naturali: quia si vis facere in quatuor vicibus, id est de sex in sex horas, & qualibet vice vnam libram, potes facere. Et in tali temporis spatio dicta materia congelabitur in puluerem rubeum aut nigrum. Et si in termino octoginta dierum aut circiter audias tuā materiam defluere ac bullire, bene est, & illam conuerti vt lapillos de iayet nigrōs: tamen bene credo quod non faciet vsquam circa primos quinquaginta dies tertij termini qui tunc similiter fieri debet. Et ideo ignis tertij gradus durabit per centū dies vt alij cum libris tribus carbonū singulo igne, sic sunt sex libræ singulo die naturali, ideo fac ex tua discretionē, quia dictus calor est vt possis manum ponere vbi est dicta materia, & non plus. nihilominus vt ad singulum gradum ignis debes prohibere vnam ex dictis coronis dictæ tegulæ furnelli, vt dictus calor habilis ascendat in altum ad concoquendū dictam materiam. Et cum dies quinquaginta erunt elapsi, dicta materia per suam digestionem conuertetur & redibit ad albedinē margaritarum lucidarum & vt pinguedo fusa, quæ tunc dicitur lapis pretiosus ad albū. Sed si vis rubificare, oportet te vltra quartum gradum transire, qui est ex quatuor libris carbonum singulo igne. Sed melius est ignem facere ex truncis lignorum siccorum & leuium, vt dicta materia sit rubea absque eo quod vitrum fundatur: & ideo tunc debet esse in dicta capsa furnelli foramen in ascensu seu in sumo detectū, vt melius & fortius dictus calor ascendat altius vt digerat dictam materiam, qui durare debet à quinquaginta in quinquaginta quinque dies: ergo est istud sulfur rubeum, & Sol Philosophorum.

Nota quatuor gradus operationis ignis per hos versus.

Primus dicatur quod sensus ei dominetur: Hic non sufficit quia nimis prorogat opus.

Sensibus equato gaudet natura secundo: Tertius excedit, cuius tolerantia ledit.

Destructo sensu nescit procedere quartus.

Capias igitur mercurium veræ mineræ qui per corium transierit leporis aut similis, & postea per duplicem linteolum, postea denuo per corium leporis, & postea pone in ovo vitreo philosophali pleno parū minus quā mediætas bene clauso & lutato ex luto facto ex sagimine vitri & cineribus &

argilla bene simul contusis, & cum aqua distemperatis. Postea defodias in vase terreo forti, & lutato in medio loci cinerum bene cribellarum circumcirca ad spissitudinem duorum digitorum, aut plus, postea bene tegas cum suo cooperulo, & luta, & pone ad fornacem, vt superius est dictum. Et hoc est quod Philosophi dicunt, Ignis & Azoth sufficient, id est, quod ignis & mercurius debent sufficere veraci & perfecto artis inquisitori.

Sunt ergo tria inquirenda de mercurio, id est suum nutrimentum, id est sua dissolutio seu putrefactio, & sua congelatio, quæ est suum nutrimentum; & sua mortificatio per primum & secundum gradum: Secundario debet sua dealbatio considerari, quæ est sua fixatio per tertium ordinem: Tertio, sua rubificatio, quæ fit per quartum gradum, qui est suus calor vltimus. Et tunc dicitur alkasel, id est quinta essentia genita. Quia ergo humiditas illius mercurij mista est cum sua subtili terrestreitate: quia si corpus non est alteratum, & subtilissimè tritum & purificatum & conuersum in suam spiritualem substantiam, sua virtus quæta non potest extrahi & misceri cum sua subtili terrestreitate, nec coqui per hunc quartum gradum, quoad sit aurum super firmam petram sine extranea missione. Est ergo hæc medicina: De qua proijce vnum pondus super tres partes Solis fusi, & totum erit conuersum in medicinam: de qua proijce vnum pondus super centum partes mercurij bene mundi, & totum in purum Solem conuertetur. Et potes infinite conuertere hoc modo: Proijce vnum pondus tuæ medicinæ cum duobus ponderibus puri mercurij, & postea pone ad furnum modo consueto per ignem tertij gradus ad album, & ad rubrum per ignem quarti gradus per spacium quinque dierum, & totum erit conuersum in medicinam talem, quod pro vna vncia medicinæ tres habebis. Et si conuertet vnum pondus decem in prima vice in præsentia vnum pondus ibit super viginti, & secunda vice super quadraginta, tertia super octoginta; & ita in infinitum potes multiplicare & meliorare de sua bonitate, vt rem mirabilem & gratiam Dei.

Quomodo potes abbreviare de uno anno ad dimidium in fermentatione equali.

Scias care fili certissimè, quod potes ex dimidio abbreviare sui temporis per fermentationem: sed non ad meliorandum in sua bonitate: quoniam mercurius solus tenet in se omne illud quod necessarium est illi præterquam ignem & vas. Sed vt abbreviemus de suo tempore, nos ita faciemus.

Primò Solem habebimus, aut Lunam finissimam, & amalgabimus cum viuo mercurio puro & mundo, & bonæ minæræ: postea extrahemus nostrum mercurium extra dictum Solem per corium leporis quanto magis poterimus: postea ponemus dictam materiam inter duas paropsides terreas factas in modum duorum craterorum argenteorum aptando scutellas vel paropsides, vt vna super aliam coniungantur intrando vna in aliam per vnam lineam: postea lutabis iuncturas, & pone super furnello ad hoc conuenienti per dimidiam horam, postea extrahe & tere bene, & repone vt antea, & ita toties facias, quod tuus Sol aut Luna sit subtilis sine tactu: postea pasc cum tantillo mercurij puri & mundi, incorporando & conterendo, & aliquoties molendo cum aqua & sale: & qualibet vice seponendo quod ascendit, & reincorporando de nouo mercurio, & sublimando per dimidiam horam, & ne nimis calido vtaris, & qualibet vice tali igne, quem possis sufferre ponendo ma-

num ad fundum vasis per superius (par deseure). Et ita toties facias, quòd totum corpus ascenderit & conuersum sit in spiritus. Et si apparet vt filum dacher (chalybis puto) in sublimatione, reincorpora denuo cum infimo, aliter tòtum corrumperetur. Et nihilominus pone & incorpora cum tuo corpore parum petrae sanguinea, quæ facit corpora ascendere. Et quando totum tuum corpus ascenderit, & conuersum fuerit in spiritum, ponatur in o-uo Philosophali, & ad furnum supra nominatum per tres gradus, id est duos menses pro putrefactione, & duos menses pro congelatione, & duos menses pro dealbatione: quia in opere rubei non opus est dealbatione, præterquam quòd in vltimo termino facies vnum mensem ignem tertij gradus, & vltimum mensem ignem quarti gradus: & ita opus tuum erit completum, quotiescunque feceris vt dictum est, tam ad rubeum quam ad album: sed tamen ne misceas vnum opus cum alio, sed fac quodcunque per se: Et fac tuam projectionem & multiplicationem, vt superius dictum est & c.

Quomodo opus abbreviari possit ex sex mensibus, & quindecim diebus, in tres menses & quindecim dies, per copulationem & matrimonium.

Carissime & perfecte amice, nos tibi diximus & dicimus, quòd potes opus abbreviare per fermentationem, vt hic superius nos tibi ostendimus. Et etiam potes tu plus abbreviare per copulam, & matrimonium. Quoniam si coniunxisti fermentum cum suo spiritu, nondum tamen est facta vnitas, neque stabilitas vnde illorum fructus procedit vsque ad hoc quòd natura pro tempore limitauit opus & secretum illorum interiorum pro regimen ignis: sed natura ex voluntate Dei ex suo secreto regimine aliquas res creauit viles, quæ in eorum apparentia vel apparatus deueniunt multum nobiles. Et illorum opus est ita acceleratum in tribus diebus, vt esset in tribus mensibus aliis. Et istud est sulfur & arsenicum, id est zarnec vulgare, & sal armoniacum vendibile: Quum ita sit, quòd hi duo sint vnus naturæ satis similis: sed vnum est album, & aliud rubeum.

Capiatur ergo vrina cocta & despumata, postea per alembicum distillata, & cum calce viua facias vnum capitellum, & cum cineribus clauellatis, aut tartaro calcinato, quod melius valet & alumine plumæ calcinato: & per ebullitionem trahe totum ruborem & colorem dicti sulfuris intus mouendo cum spatula lignea, aut suspendendo cum panno lineo. Et quum habueris totum ruborem, traxeris & depuraueris, congela per alembicum in balneo. Et postea habeas patellam latam, (vel sartagine) plumbatam, & intus pone bonam quantitatem aceti distillati super lento igne diutius, in quo aceto ponatur tuum sulfur congelatum, & omnes materiæ dissoluentur, & tuum sulfur petet fundum, & proijciat pinguedinem nigram desuper, quam colliges cum penna: & quando erit bene purgatum à sua nigredine natante, permitte residere, & cola totum liquorem: & tuum sulfur erit in fundo, quod etiam purga si non satis est mundum, vt superius: postea fac siccare. Et erit magis vermiliū, aut rubeum quam Sol, cui nullum aurum est conferendum in suo valore, quoniam est incombustibile, & magni precij.

Sed auripigmentum præparatur per ebullitionem & sublimationem, vt dictum est alibi in nostro libro. Capiatur ergo vnum pondus illius sulfuris rubei, puri, mundi, & clari, & duo pondera mercurij coronati, id est, cui

Sol sit coniunctus, & factus spiritus, vt superius nos diximus, per sublimationem: quia nos coniungimus in hunc finem; vt mercurius ad se capiat, & attrahat omnem tincturam & naturam corporis, & deueniat de natura corporis: Et ad hoc etiam vt dictum corpus sit attenuatum, & subtilile factum vt spiritus: & aliquid, vt misceatur vnum in alio per vnam æqualitatem, & naturam, sicut si aqua cum aqua poneretur: & amalgama simul in sartagine plumbea super igne mouendo, & totum fiet puluis niger, quem pone ad vas, vt superius dictum est, per tres menses: Et primo mense da ignem primi gradus, aut parum fortioris, & secundo mense ignem secundi gradus quindécim dies, aut plus, & residuum temporis da ignem tertij gradus. Et primos quindécim dies tertij regiminis, ignem tertij gradus, & alios ignem quarti gradus. Et ne te chaille (puto cures, vel ne mireris) de coloribus qui appareant, quoad sit materia fusa in suo vase rubea, vt grammæ, aut alba vt superius dictum est. Si facias projectionem vnus ponderis super ducentos & quinquaginta saturni amalgamati cum mercurio, erit medicina: Proice adhuc, & tertia projectione erit purus Sol. Et si est ad album, facias super loue, & Mercurio: Et multiplicari potest, vt superius dictum est: id est, vt consideres multiplicationem esse completam per ignem sui vltimi termini.

Opus pulchrum, quomodo opus potest abbreviari ex tribus mensibus in sex septimanas.

CARE & perfecte amice, nos tibi dicimus, quod citius vna res conuertitur in aliud, quod aliàs fuit, quam in illud quod nunquam fuit. Vnde apparet quod valde citius argentum viuum auri & argenti per se conuertatur in corpus fixum, in quo aliàs fuit, quam viuum argentum, quod nunquam fuit corpus. Et vt veniat ad hunc gradum festinum, & breuissimum, oportet nos habere argentum viuum illorum corporum, vt citius perueniatur ad nostram intentionem.

Et est intentio Philosophorum dicentium, qui argentum viuum corporum non extraxerit, & illud congelauerit in sulfur album aut rubeum, iuxta suum ordinem, iam nullam viam tenebit perueniendi ad veritatem artis. Ita ergo faciamus: Capiamus de corpore Solis aut Lunæ sublimatorum, & in spiritum redactorum, vt superius ostendimus, cum mercurio, & ponamus in vase vitreo tecto cum suo cooperculo vitreo situato in cineribus lentissimo igne vel calore, pro tanto spacio, vt videatis de super venire rem in modum telæ (toye) coloris auri aut argenti, quam collige cum penna, & cum cochleari ferreo paruo bene subtili: & ita continua, & toties collige, vt totum tuum corpus ascenderit, & superius venerit à dicto mercurio, & non amplius telas vel panniculos faciat: & qualibet vice pone tuum mercurium dicti corporis seorsim in modum pulueris, & si fuerit vt argentum viuum, iam non est periculum. Tunc cape de hoc mercurio duo pondera, & vnum pondus istius sulfuris rubei clari superius dicti in alio capitulo, & amalgama simul, & tere vt superius diximus, postea super vitrea mensa, aut super porphido incorpora, & incera cum oleo sulfuris iam nuper, vt supra, facta, postea pone in alembico bene firmato in cineribus super furnello cum lento igne, ac surauit primis decem diebus, secundo fortiori igne, & tertio bene forti, Postea aperias, & si aliquid ascendit, rursus in

corpo

corpore & incera vt antea, & erit fixum: fac ita ter, & erit fufum in vafe totum album aut rubeum. Et nifi fuerit fatis leuis fufionis, incera cum dicto oleo, quoad fufficiat, & fac proiectionem fuper Lunam ad rubeum, aut Saturnum, vt fuperius dictum eft: aut fuper Iouem, aut Venerem pro albo: Et potes multiplicare per modum, vt de alijs docuimus, id eft, vt tamen multiplicationes fiant ex tali mercurio, ex quo medicina facta eft.

Oleum fulfuris ita fit.

EXtrahe totam rubedinem fulfuris per eundem modum, vt fuperius diximus, praterquam quod tuum capitellum fiat ex aceto diftillato, loco vrinae. Et quum congelatum fuerit per balneum, mifce & incorpora cum ipfo tantundem falis armoniaci, quod totum pondera, & fiam medietatem calcis viuae, & totum pone ad diftillandum per alembicum fuper furnello in cineribus, & defcendet oleum rubeum, vt carbunculus, feu rubinus, & clarum vt lacryma auri (doril): conferua feorfum bene figillatum. Et fi vis habere pro albo, diftilla cum alumine glaciei calcinato per plures vices, loco calcis & falis armoniaci. Et hoc tibi fufficiat de hoc ordine, in quo nos fuimus bene informati in dicta ciuitate Bononiae per duos religiofos ordinis fancti Benediciti: Et Venetijs fuimus inftituti de eo quod fequitur a tribus religiofis Carthufianis nobis reuelantibus, quod fuerit ex arte Ioannis de Rupefciffa.

Opus cum mercurio & oleo anthimonij.

SCiendum eft primò, quod eorum mercurius eft bene fublimate cum fale & vitriolo, & poftea per aquam fortem factam ex vitriolo, & fale petra: & fit dictus mercurius folutus cum medietate fui de fale armoniaci, & tribus vicibus diffolutus & congelatus per alembicum, & qualibet vice fublimate. Et de hoc mercurio ita depurato fepara fpiritum quintae effentiae coloris caeleftis per acetum diftillatum, optimè claufum: poftea congela cum dulci igne feparandò nigredinem defuper natantem, vel apparentem cum vna pluma, & in ficco hypocausto calcina per dies octo cum dulci igne, & poftea per fuam aquam aut per acetum diftillatum diffolue, & congela per alembicum in balneo, poftea fuper cineribus diftilla fuum ruborem, quoad guttae incipiant albificare laminam, poftea diffolue, & diftilla toties, quoad tinctura tota fit feparata a mercurio, & faeces nigras projice extra, & ferva fimiliter fanguinem dicti mercurij. Poftea cum aceto diftillato, diffolue colorem anthimonij bene puluerizati in phiala fuper cineribus calidis per octo vel decem dies, quoad fit bene coloratum, poftea cola, & depura, & congela feparando acetum per balneum. Et quando omnis color extractus fuerit, & per balneum congelatus ad mellis fpiffitudinem per furnellum cum cineribus, fepara totum fanguinem rubeum, qui eft precij inaeftimabilis, & per pondus aequale coniunge cum illo de dicto mercurio: & ita inuicem perfice, & fac putrefieri, poftea fepara elementa, & rectificata, & fimul coniunge hoc modo, vnum pondus ignis, quator pondera olei, & octo pondera aquae, & congela per circulationem omnia fimul: primò circula aquam, poftea congela, poftea labora cum oleo, poftea cum igne, & in hoc nil eft erroris, poftea fixa. Aliqui illa elementa circularunt, & congelant cum illorum quarta ponderis parte fulfuris fuperius defcripti incombustibilis, Et fulfur fuit curatum.

& confectum per elementa, & elementa per sulfur, & fuit lapis Philosophorum precij inestimabilis, & congelauit argentum viuum sine numero. Et amplius dicebant illi, quod diuissim fieri potest de quolibet sanguine per se, & congelare elementa, vt dictum est, aut per æs vstum, per nutritionem dulcis caloris post eorum circulationem, aut de quolibet elemento per se, aut per portionem ordinatam tam bene, atque per sulfur, per solutionem, & congelationem ad quartam aquæ partem, & est medicina inestimabilis & c. Et etiam nobis reuelauit eorum religiosorum vnus per suam fidem, iuramentum, & per suum ordinem, vnum opus, vnde nobis fecit protectionem super mercurium, quod ita factum fuit.

*Opus cum mercurio solo, & concordat multum cum Raymundo Lullio in fine sui
Vade mecum.*

SIT mercurius optimè sublimatus cum sale communi & vitriolo, postea cum sale armoniaco per quatuor vices, singula vice terendo omnia simul, postea repone suum armoniacum seorsum quod ascenderit, & capte suum mercurium in fundo totum nigrum, & optimè incorpora vsque ad brachiorum lassitudinem cum tantundem calcis corticum ouorum: postea pone ad sublimandum fortissimo igne, & suus mercurius fuit bene fixus fusus in massam, postea dissolue in aceto distillato, & depura, & congela per alembicum, postea pone ad soluendum super lamina vitrea in loco frigidus, vel in simo; & separa inde quatuor elementa, nempe aquam per balneum, & ignem, & oleum per cineres: & quodlibet rectificata per suam quintam vel septimam distillationem: & terram, & ignem per calcinationem & lauationem cum sua aqua, & toties quovsque sit clarè lucens: & reduc suam aquam, quoad totam ebiberit, & sit bene alba: tunc sublimetur, aut calcinetur, & laue tur per suam aquam, quoad tota sua terreitas sit separata, & terra clara, & luagens, quam incera & imbibe de suo aere, coquendo, assando, & sublimando de octo diebus in vltierius, donec fundatur vt cera, & rubifica per suum ignem. Si vis postea, fac protectionem.

Alia regula, & modus alius operandi.

FVIT quoque nobis reuelatum in ciuitate Mediolani per vnū Theologiæ doctorem & duos notabiles ciues opus tale, seu regula operandi, vt sequitur: Capiatur vitriolum, sal commune præparatum, & mercurius: & sint optimè sublimata quater aut quinquies, a rubricâ, & postea separa spiritum per acetum distillatum, vt dictum est, aut per calcem (seu potius aquam) Iouis, aut Saturni, & per acetum, postea fac aquam ex sale armoniaco ita: Prius optimè sublimetur cum sale communi, postea facias aquam ita: R. sal petrae lib. semis, alumen plumæ tantundem, dissolue omnia in vtrina per alembicum distillata lib. semis, postea fac totum distillare per alembicum, & quum aqua venit clara & lucida pone aliam phialam, & recipe vsque ad consumptionem sui spiritus, & in hac aqua solue sal armoniacum, & fac per alembicum distillare, & bene tamen conseruare spiritus: & in illa aqua solue tuum mercurium & distilla per alembicum: & quum laminam dealbat, recipe separatim, & toties reitera, qualibet vice soluendo cum ea aqua vel simili, qualibet vice dissoluere, depurare & distillare quoad totum distillaueris bene, & faeces tui mercurij, & terram nigram projice, & de ista aqua tantum fac, vt satis habeas. Postea habeas de corpore Solari aut Lunari ita calcinato vt diximus, aut dicemus parum post, & tantundem spiritus, id est mercurij hinc superius sublimati, & optimè incorpora, & subtiliter super lamina vitri per quatuor aut quinque dies, qualibet die octo horas, qualibet hora parum quiesce, postea tere, & imbibe

imbibe quolibet die semel tantum bene leuiter, ne puluis spiritalis euolet in aerem ex contritione. Et postea continuabis dictam contritionem per duodecim dies naturales, singulo die per spacium quinque horarum, imbibendo in principio cuiuslibet horæ bene parum de dicta aqua mercurij, & postea incera, continua per quinque dies dictam contritionem, quolibet die horas octo, & imbebe etiam vterius plus in principio cuiusque horæ parum de dicta aqua mercurij &c. Reliqua scribere omili ego Gulielmus Grataro lus ob tedium longæ iterationis.

LIBELLVS VTILISS. DE MERCVRIO SOLO.

Lapis vnus, medicina vna, in quo magisterium consistit, cui non addimus rem extraneam, nec minuimus: nisi quod in præparatione remouemus superflua. Quum enim arg. viuum per nostrum artificium in medicina fuerit præparatum, & in substantiam fulgidissimam fuerit redactum, & super corpora imperfecta fuerit proiectum, ipsa sua puritate illustrabit, & sua fixatione perficiet. Mercurius namque debite præparatus in tantum subtiliatur, & acuitur per præparationem in igne, quod tandem stat, & non fugit ignem, & erit omni subtili subtilius, omni agenti actiuus omni tingenti tingentius, omni penetranti penetrantius: & talem capit naturam, quod quum supra corpus proiectum fuerit, propter affinitatem ad ipsum ex natura penetrat ipsum, & inducit sibi nobiliorem formam metalli secundum gradus preparationis diuersos. Studeas ergo, sicut docet Geber, in omnibus operibus tuis argentum viuum semper in commissione superare: quia videmus quod corpora quæ sunt plus de argento viuo continentia, sunt maioris perfectionis: & quæ minus, minoris sunt perfectionis: Quod patet ex eo, quia corpora quæ sunt maioris perfectionis, sunt argenti viui facillime susceptiua, vt aurum & argentum. Inuenimus autem quatuor corpora, scilicet Vennerem, Martem, Iouem, & Saturnum, à perfectione diminuta, & in profundo naturæ suæ foeda existere: nec aliud superflui in eis experimur, quum nihil in eis perfectius inueniatur: ideoque arguimus aliquid diminutum in eis fuisse, quod compleri necessario accidit, per naturam eis conuenientem, & diminutum complementem. Est autem diminutio in eis scilicet paucitas argenti viui, & non recta inspissatio eiusdem in eisdem. Complementum in illis igitur erit argenti viui multiplicatio, inspissatio bona, & fixio permanens: Hæc autem per medicinam ex illo creatam perficiuntur. Quarto videndum est de mercurij mundificatione & sublimatione: Dicit Geber, quod mercurij duæ sunt mundificationes necessariae: vna quæ fit per sublimationem ad medicinam, alia per lauacrum ad coagulationem. Si enim volumus ex illo medicinam creare, tunc necesse est ipsum à foetulentia suæ terrestretatis per sublimationem mundare ne liuidum colorem in projectione creet: & ipsius aqueitatem fugituum delere, ne totam medicinam in projectione fugitiuam faciat, & medio crem substantiam saluare per medicinam, de cuius proprietate est non aduri, & ab adustione defendere, & quæ non fugit, sed fixum facit. Mercurius autem crudus super quem projectio fieri debet, lauari debet in aceto calido ad ignem in scutella, & agitari digitis continue, quousque in particulas minutissimas diuidatur, & totum acetum euaporet, & mercurius exiccetur. Tunc proiectur medicina suæ coagulationis, & coagulabitur in Solificum vel Lunificum

secundum quòd medicina fuerit præparata. Modus autem sublimandi mercurium verior & breuior, est per fæces factas de vitriolo Romano, & sale communi ana, simul aliquantulum ad ignem desiccatis, & postea cum mercurio crudo in mortario bene tritis, quovsque de mercurio nihil penitus videatur: Quo factò, ponatur hoc totum simul ad scutellam vitream, & superponatur allutet, & ponatur ad ignem: partes autem cuiuslibet horũ trium in pondere sint æquales. (glossula. humiditas euaporatur quovsque gutta albisima sine foetore quoque appareat, postea claude foramen: alij tamen omnẽ humiditatem euaporant. Quinto, videndum est de mercurij fixatione: figitur autem mercurius per sublimandi præcipitationem, vt quũ ad spondilia vasis adhæserit, deiciatur ad ima caloris cõtinuẽ per alternatas vices, quovsque figatur. Dicunt quidam moderni, quòd mercurius possit figi per continuationem sublimationis cum sale communi præparato: quo fixato separatur à sale per lotionẽ in aqua: Quia sicut ait Vincentius in Speculo doctrinali, omne sal & omne alumen dissoluitur & separatur à corporibus & spiritibus per lotionem in aqua calida: quæ tam diu fieri debet, quovsque falsedo de aqua recedat: tunc enim sal in aqua dissoluitur, & corpus vel spiritus residet in fundo. Hermes autem in secretis dicit, quòd ex omnibus metallis & rebus alijs quibuscumque combustis calcinatis & incineratis, & de cineribus lignorum potest fieri sal, quod ratione subtilitatis & acuitatis suæ figit mercurium. Et si res naturaliter est rubea, sal eius erit rubeum. Fit autem omne sal huiusmodi. Quando res perfectæ calcinata soluitur in aqua, sicut cineres lignorum magis calcinati soluiuntur in aqua, de qua ratione igneitatũ quæ est in illis cineribus fit lixiuum. Quum autem illud lixiuum bene desiccatur super ignem in aliquo vase ponitur, euaporat successiuẽ aqua, & remanet res eseminigra, & dura in fundo. Hæc res in igne forti soluitur & liquecit vt metallum. (glossula. ex solutione corporis perfecti in qua calcinatur illud, oritur sal virtutis summæ congelatiuæ, maximẽ mercurij præparati). Quum autem sic liquefacta fuerit, conseruanda est sex vel octo diebus in igne temperato in vase ad hoc apto, ne pereat, & perdatur: deinde ponenda est ad locum aliquem humidum super lapidem marmoreum, & successiuẽ resoluitur in aquam. Hæc aqua postea ponenda est ad scutellam vitream mundam super ignem lentum, tunc euaporat aqua, & remanet sal album in fundo. (Hic docet fieri salem alkali). Si autem recipiantur cineres clauellati cum calce viuã, & fiat lixiuum, & procedatur vterius secundum modum iam dictum, habebitur sal alkali, quòd maximẽ facit ad fixationem mercurij. Aristoteles autem in libro Perfecti magisterij dicit sic, Sicut actiua non possunt suas virtutem demonstrare, nisi cum passiuis fuerint maritata: sic nec spiritus minerales nisi corporibus coniungantur. Corpus verò & spiritus non recipiunt se adinuicem, ita quòd spirituale fiat corporeum, & e contra, nisi vtraque sint ab omni forde perfectissimẽ defæcata. Quum verò sic fuerint, eriguntur corpora à spiritibus, & spiritus tenentur & ligantur à corporibus super ignem. Recipiatur igitur vna pars corporis perfectẽ defæcati, solis vel Lunæ calcinati, vel minutissimẽ pulverizati, & tantum de sale alkali vel de alio sale prædicto præparato: quib. duabus partibus addatur duæ alie partes de mercurio sublimato optimẽ purificato, & misceatur simul in aliquo vase ad hoc apto, & ponantur ad ignẽ lentũ ita quòd mercurius nõ ascendat: & habebitur mercurius veraciter tandem fixus. Tempus tamen determinatum fixationis nullibi expressẽ inuenitur. Quum autem, vt ait Geber, Mercurius

rius fixus est propter bonam partium adhærentiam, & fortitudinem suæ commisionis, quocumque etiam modo partes ipsius inspissentur per ignem: vltius non permittit se corrumpi, nec eleuari etiam per ingressionem flammæ, quia aut cum tota sua substantia remanet, aut recedit. Hanc autem fixationem oportet fieri, vt dictum est, per ignem temperatum, quia calor temperatus est humiditatis inspissatiuus & commisionis perfectius. Ignis autem vehemens est humiditatis consumptiuus, & fusionis turbatiuus. Et quia ignis non est res, quæ bene mensurari possit, ideo contingit in illo errare sæpissime eum qui non est exercitatus.

Sextò, videndum est de mercurij calcinatione. Quum autem mercurius fixus fuerit, ponatur, vt docet Geber, primò ad ignem temperatum, deinde ad fortiorem & fortiorem, & calcinetur quovisque solvatur in aqua, deinde coaguletur, & iterum calcinetur, & hoc modo fac tribus vicibus, antequam ad commisionem lapidis philosophici procedatur: quod tamen non videtur necessarium, nisi fortè propter medicinæ maiorem efficaciam, & igneitatatis intentionem. Dicit autem Vincentius in Speculo doctrinali, quòd corpora calcinare, nihil aliud est quàm extrahere humiditatem corruptentem, & intromittere humiditatem igneam rectificantem, per quam est vita eorum, & essentia postmodum stans in igne examinationum. Humiditas autem quæ à corporibus per calcinationem extrahitur, eis postmodum cum mercurio reddenda est. Quanto enim magis res aliqua sicca est & calida, tantò magis bibit de frigido & humido.

Causa autem quare res quasdam calcinamus, est, vt scilicet melius solvantur: & propter hoc solvuntur, vt melius ab eis corpora inspillationem suscipiant in proiectione medicinæ. Vnde dicit Geber: Calcinatio est rei per ignem pulverizatio, cum priuatione humiditatis partes corporum consolidantis. Necessè est enim continuationem partium corporis abinuicem separari, vt ignis possit liberius ad quamcunque partem eius minimam pervenire. Causa calcinationis spirituum est, vt ipsi melius figantur, & solvantur in aquam: quia partes calcinatæ magis subtiliatæ per ignem, facilius in aquis commiscantur, & in aquam conuertuntur.

Modus autem calcinationis spirituum est, vt eis ad fixationem approximantibus administretur ignis successivè, & paulatiuè augendo ne fugiant, quovisque maximum ignem tolerare queant. Signum verò perfectæ calcinationis est, quando res calcinata in aqua calefacta solvitur, & soluta, post evaporationem aquæ coagulatur, & post coagulationem in igne funditur, & iteratò coagulatur.

Septimò, videndum est de lapidis philosophici vera compositione: Morienus ad Calid Regem sic dicit: Omnis huius magisterij perfectio in captura corporum coniunctorum & concordantium constat. Nam & hæc corpora naturali artificio substantialiter adinuicem coniunguntur, & concordant, & funduntur, & adinuicem recipiuntur, calidum cum frigido, humidum cum sicco, si tamen purum inueniat purum. Et si aqua in terra non inueniat ali-quod admistum, per quod prohibeatur corpus ingredi in suum contrarium: vbi dicit glossa, Vera coniunctio est necessaria, vt corpus nostrum incombustibile permaneat: quod non fit, nisi debita coniunctione elementorum quatuor. Elementa autem verò commista remanent incombustibilia: si non verè coniungantur, comburuntur, nec vnum defendit aliud.

Vnde Hermes in sine secreti sui provt eum allegat Aristoteles in libro Perfecti magisterij, bene scripsit, dicens: Sicut enim hic mundus sensibilis, in quo

sumus, ex grauibus & leuibus, mollibus & duris, calidis & frigidis, humidis & siccis, inter se adinuicem à natura concordia pace ligatis, perpetuum factus est: ita lapis quem prædixi omnem rem vincens & penetrans subtilem & solidam ex eisdem in id ipsum à philosophia, nexu amicabile frante super ignem perpetuus est creatus. Sicut enim non possunt grauia nisi leuium, nec leuia nisi grauium consortio, superius vel inferius retineri: Sic non poterit calidum nisi frigidum, nec humidum nisi siccum admisione, quomodo libet temperari, & e conuerso. Quum verò alternatim congruè desponsantur, fit ex eis substantia temperata, quam non potest ignis violentia superare, nec terræ foetulentia vitare, nec aquæ limolitas condensare, nec tactus aeris obumbrare.

Calor enim & humor, frigus & siccitas, prout dicit idem Aristoteles in Lumine luminum, sunt radix & fundamentum omnium compositorum. In quocunque ergo composito ista quatuor magis concorditer sunt ligata, quòd vnum non multum prædominatur alteri, illud compositum fortius, sanius, durabilius, & efficacius reperitur, vt patet in auro, & in quacunque alia re bene complexionata. Similiter contingit in lapide nostro philosophico: Vnde in Turba Philosophorum dicitur, Conuerte elementa, & quod quæris inuenies. Conuerture autem elementa, est facere humidum fixum, & fugiens fixum. Quum autem humidum & siccum continuè pertingant se ad inuicem, adipiscetur siccum ab humido facilem impressionem, & acquirit humidum à sicco, vt firmiter retineat impressionem, omnem sustinens ignem. Vnde propter humidum prohibetur siccum à sua separatione: & propter siccum prohibetur humidum à sua fluxibilitate: Subiectum nanque liquefactionis, vbi supra, est humiditas currens, permixta partibus terreis siccis, in quibus moratur, quum resoluit eas ignis, nec moueri potest propter vehementiam coniunctionis. Causa autem euaporationis est humiditas non vehementer terreo commixta. Fiat ergo vehemens commixtio humidum cum sicco, alioqui humidum euaporabit, & siccum permanebit non currens. Sed si bene misceantur in humidum, facit currere siccum, & ab eo non euaporabit, & subdit, Permissio fit inter corpora, quæ adinuicem proportionantur in humiditate & ponderositate. Hoc semper verum est, nisi quando humidum cum sicco, & calidum cum frigido miscentur in compositione Elixir. Sed inter Elixir, & illud supra quod projicitur, debet esse similitudo, alias non coniungerentur.

Elixir Arabicè, significat quintam essentiam, Latine. Ex præmissis igitur apparere potest, quòd compositio lapidis philosophici consistit in debita proportionem frigidum & humidum, calidum & siccum. Constat autem, quòd mercurius calcinatus est calidus, & siccus, mercurius verò sublimatus tantum qui dicitur aqua permanens, frigidus est & humidus. Fiat ergo commixtio istorum adinuicem in debita proportionem: quia sicut in Turba Philosophorum, si conficias absque pondere, mora eueniet: qua eueniente, malum putabitur. Vnde & Aristoteles in libro Perfecti magisterij sic dicit: Caveas ne ad componendum procedas, antequam inuenias componentium pondera completa quia secundum compositionem partium componentium est perfectio corporis compositi. Et licet de proportionem huiusmodi partium componentium doctores huius artis diuersimodè & valde obscure sint locuti: vna tamen proportio videtur esse quam omnes intendunt: Quandoque enim videtur loqui de partium proportionem componentium faciendâ in opere primo ad album: quandoque de proportionem faciendâ in opere secundo ad rubeum, quædoque de vtroque simul.

In al

In allegoria sapientum dantur duæ regulæ generales, in quibus vera proportio innuitur, vt videtur: nam scribitur ibidem, Si camelorum tuorum tertiam partem consumas duabus tertijs reseruatis, iam ad propositum peruenisti. Item, Si medicinas æqualiter sumas, non sentis errorem. Senior enim dicit, Recipientur permissiones in principio operis æqualiter & terantur, deinde desponsentur. In Turba autem Philosophorum sic dicitur: Coquite & imbuite terram cum tertia parte aquæ permanentis, quam ad imbuendum reseruastis: quam desiccata imbibite septies de residuo, donec alia duæ tertie finiantur: Deinde ipsam calido imponite igni, donec terra extrahat suum florem. Quoties autem cineres imbuitis, toties per vices desiccetur, & humectetur, donec eius color ad illud quod quaris conuertatur. Iubeo autem vos non simul aquam fundere, ne Elixir submergatur. (Hic est opus.) Accipiantur ergo in nomen Domini pro toto opere quatuor partes æquales mercurij sublimati, bene purificati: figatur vna illarum partium & calcinetur, quo vsque totaliter solubilis fiat in aqua: cuius veritas probari poterit in aliqua eius parte: quæ si sic solvatur, calcinata est facta. Et idem poterit de alijs partibus calcinatis præsumi.

Expediit tamen ad maiorem cautelam, quod mercurius sic perfecte calcinatus adhuc in igne forti per dies aliquot teneatur, vt maiorem intentionem caloris acquirat. Huic toti parti perfecte calcinatae, addatur vna pars de tribus partibus residuis mercurij sublimati non fixi, & imbuatur cum ea successiue tribus vicibus de septimo die in septimum in vase vitreo, vel alio ad hoc apto clauso, in calore lento: ne videlicet mercurius non fixus ascendat. Postea facta tali commistione, quæ fit circa diem quadragesimum secundum, putrefit & denigratur: deinde in alijs quadraginta duobus diebus successiue dealbatur, & tandem generabitur lapis albus. Qui si fusionem præstat facilem cum ignitione, perfectus est: si vero non præstat fusionem huiusmodi, & forsitan summa volatilis mercurij, quæ fusionem præstat, vicerit summam fixi, tunc de summa fixi ingenietur addi, & e conuerso: & fiat fixum volatile, vel volatile fixum, quo vsque fusionem præstat facilem, vt dictum est, cum ignitione. Hæc medicina coagulat mercurium crudum in Lunam perfectam, & dicitur fermentum ad album: sed fermentum fermenti ad rubeum. Transmutat etiam hæc medicina alia corpora metallicæ imperfecta, purificata prius, & liquefacta, in Lunam perfectam. Et opus ad album est in hoc completum. Et quia, vt ait Senior, opus ad album est initium operis ad rubeum, & est vnum opus, licet plerique alij dixerint esse duo. Procedendo igitur ad rubeum, recipiatur lapis albus, & ponatur ad ignem successiue fortiozem, quovsque primo citrinum, deinde rubeum, deinde quasi sanguinis adusti calorem acquirat: Quo viso, recipientur residuæ partes duæ mercurij sublimati non fixi, & teratur & imbuatur hic lapis rubicundissimus cum eis successiue sex vel septem vicibus de septimo die in septimum in vase vitreo, vel alio ad hoc apto bene clauso in calore lento, & conseruetur quovsque fortiozem ignem possit pati, & lapis rubicundissimus generetur: qui si fusionem præstat facilem cum ignitione, hic lapis omne corpus metallicum fufum, vel argenti, & signanter verum argentum fufum, vt ait Morienus, in purissimum aurum tingit. Rubor nanque in illa lapidis albedine continetur. De ista autem medicina ad rubeum loquitur Geber sic: Solaris, inquit, medicinae præparatio est cum maiori sagacitatis industria, diuturnioris laboris instantia. Accipe ergo partem lapidis tibi noti, & partem lapidis non fixi perfectissimam per sublimationem mundati, & cum ingenio coniunge per minima, quovsque eleuetur cum ea (hoc est dissoluendo in aquam) & iteratò cum illa figatur, & stet: Dehinc fixum volati-

le fiat, & iteratò volatile fixum: & totiens fiat fixum volatile, & volatile fixum, quovsq; fusionem præstet facilem cum ignitione. In hoc ordine completur arcanum preciosissimum, quod est super omne huiusmodi scientiarum arcanum, & thesaurus incomparabilis. Et quanto huiusmodi complementi ordo reiteratur pluries, tanto medicînâ huiusmodi exuberantia magis multiplicatur. Ex reiteratione autem præparationis medicînâ huiusmodi, resultat bonitas alterationis, multiplicatio: ex diuersitate reiterationis operationis super lapidem in gradibus suis, resultat multiplicationis bonitas, alterationis diuersitas: vt ex medicînâ quædam sui duplum, quædam verò decuplum, quædam centuplum, & quædam millecuplum, & sic in infinitum, Solificum verum & Lunificum, transmutet corpus metallicum vel arg. viur. præparatum. Hanc artem cû maxima laboris industria, & diuturnitate meditationis immensa, inuenies: & sine illâ non. Nos autem ista cum laboris instantia perquisiuimus, & oculo vidimus, & manu tetigimus: benedictus sit Deus gloriosus. Docet autem Geber hanc medicînâ fieri per additamentum sulfuris fixi, sublimati, calcinati, & perfectissimè purificati, & omni adustione priuati: quod tamen non credo de vera intentione ipsius fuisse: quia de intrinseca natura mercurij est, vt idem Geber dicit, quòd confert tincturam exuberantissimâ rubedinis, & fulgidi splendoris. Et dicit etiam, vt superius dictum est, quòd in profunditate argenti viuui sulfureitas quædam inadustibilis conclusa est, quæ ab ipso, nullo artificio vel ingenio tolli potest. Igitur additio sulfuris non videtur ad hanc medicînâ necessariâ. Si verò aliquid addendum foret ad intèndendum tincturam rubedinis, credere ad hoc magis valere aurum calcinatum, quàm sulfur. Octauò videndum est de medicînâ proiectione: vbi sciendum quòd medicînâ debite præparata, quando supra corpus metallicum fusum, vel supra arg. viuuum calefactum projicitur, ratione subtilitatis & igneitatatis metalli figit & decoquit, inspissat & coadunat. Inspissando autem & condensando pondus præstat: partes verò terreas magis crassas pro seoria relinquit. Cuius ratio est: quia quum medicînâ ista sit ex subtilissimis partibus mercurij, ipsa querit in metalla suum comparem & sibi similem propter affinitatem & amicitiam naturalem. Vnde quantò plus illud metallum examinatur, funditur & probatur, tantò purius & lucidius efficitur. Quia per talem probationem abiicit sordes non coctas, neq; omnino transformatas, quæ propter nimiam terrestreitatem non erant aptæ transformari. Nam sicut venenum aliquod ratione actiuitatis suæ inficit & immutat, & penetrat totum corpus per intima sui in quod mittitur, ita hæc medicînâ ratione actiuitatis suæ igneæ, & ratione conuenientie naturalis, quam inuenit in corpore supra, quod projicitur, cum natura naturæ congaudeat suæ, modo quo prædictum est, penetrabit. Et inde est, quòd materia huius medicînæ in Turba Philosophorum venenum à Philosophis nuncupatur. Si verò medicînâ aliqua in proiectione ingressum non habuerit, tingatur in aqua mercurij, & habebit ingressum. Hoc autem lapide utebantur Philosophi, cuius beneficio longiori tempore viuebant. Præseruat enim corpora ab infirmitate, & reddit hominem semper hilarem, & præstat ei faciem iuuenilem, vt scribitur in libro Pietatis.

Laudetur ergo Deus in æternum, super omnia benedictus, exaltatus in secula seculorum.

Huc Epilogi breuis loco referri possunt illa 17 carmina: soluere, purgare, & c.

Laua

LAuacrum mercurij secundum Geberem: Sumatur patella vitrea vel terrea & in ea mittatur arg. vii. super quod fundatur aceti parua quantitas, vel alterius rei consimilis, quæ sufficiat ad illud cooperiendum: postea mittatur ad lentum ignem ne ferueat, & agitetur continuè cum digitis super fundum patellæ, vt diuidatur arg. vii. in similitudinem pulueris subtilissimi albi donec totum acetum euaporauerit, vel arg. viuum recedat: postea verò quod sæculentum vel nigrum videris ex illo emanasse, laua & abijce: & hoc iterata vice multiplicata, quovsq; videris colorem terreitatis suæ in clarum, mistum albo & caelestino colore perfici.

Alibi vidit sic: Tere mercurium cum sale communi in mortario vitreo, lapideo, vel ligneo, donec sal denigretur: postea separa salem cum aqua calida.

VLterior doctrina de mercurio siue argento viuo: cuius primò ablutio & calcinatio & sublimatio ponenda est. Ipsum enim sic abluatur: Coque argentum viuum in oleo per diem, & ablue ipsum cum aceto distillato, & cum alumine, & cum sale armoniaco, & erit bonum. Si coxeris eum cum vrina erit bonum & album vt speculum: quòd si illud quod cum ipso volueris præparare non fuerit sublimatum, sublima ipsum, ablue ergò ipsum hoc modo, & est bonum: & hoc est vt mortifices ipsum argentum viu. cum atramento & sale, & sublima ipsum in aludel, cuius caput sit amplū & fundum angustū: deinde fiat aqua vehementer feruens, & projiciatur arg. viu. in ipsam, viuificabitur enim: projice ab eo aquam, & operare cum eo: & si vis, sublima ipsum iterum: & si non, vttere eo viuo sic: neque bonum est operari in aliqua re, nisi hoc modo. Ralis in libro 61. de 70.

Sublimatur autem secundum Socratem sic: Sumè ex mercurio libram vnā salis armoniaci sublimati semel vncias decem, aluminis albi vncias decem, drachmam gypli ad pondus omnium. Hæc omnia super tabulam vitream posita mista conterantur: deinde in panno posita cum calce super prædictam tabulam fortiter exprimantur, donec particulatim cadant: & postea optimè conterantur super grandem tabulam, & desuper fundatur acetum rubeum distillatum, & misceatur cum eis donec rubeum fiat sicut cinis. Hæc omnia sublimabis cum sale gemma & talco bene tritis: aut si volueris, appone limaturam ferri: proluigabit enim eius sublimationem. Deinde, postquam acceperis eius humores, sublima ipsum iterum, aut cum spongia sursum in capite, aut cum foraminibus in capite, quod melius est: sintq; foramina tantæ magnitudinis, quorum capacitatem repleat digitus medicus. Quumq; puluis egredietur, fac ignem vehementem, qui sit in medio: sublimabitur enim: cum puluis cessauerit, remoue ignem, & cum infrigidatum fuerit, aperi: & quod in scutum adunatum fuerit, sume. Quòd si fuerit eius pondus cuius est sal armoniacus, vel parum minus, iam completum est. Et si imminutum fuerit, quantum est tertia pars vel media, reduc ad sublimationem, donec consumas totum salem armoniacum. Impossibile est enim quin aliquantulum arg. vii. cum eo sublimetur, reconde ergo ipsum, Hic est enim eius sal armoniacus sublimatus. Reduc ergo vas illud ad ignem, & claude caput optimè, & fac ignem maiorem, & sic dimitte per rotum residuum diei, post permittit infrigidari, & aperi, & accipe illud quod sublimatum fuerit, & pondera. Et si est tantum quantum arg. viu. scias quòd illud quod remansit est sæ: ipsum sume quod sublimatum est ex eo & reponè, deinde tere sæces illas & reduc ad ignem ad sublimandum, & quod sublimatur ex eis sume & coniunge alij: hoc enim est arg. viu. sublimatum. Hoc fac ter: cuius hæc est probatio, vt ex hoc arg. viuo vncias quatuor sumas & salis armoniaci sublimati vncias

vnam, & optimè tere, deinde in crucibulo tenui funde. quòd si se soluerit & fufum fuerit, massam quali albi plumbi factam esse scias: & si non, reduc ad opus: & hoc est argentum viu. completum. Quum in eo est hoc signum ante septem sublimationes: non est tale argentum super terram.

Sublimatur sic secundum Platonem. Sume de arg. viu. cum oleo abiuto lib. vnam, & cum vrina & cum aceto in quo solutus sit sal armoniacus, postea sume de alumine & atramento tantundem, & extingue cum istis, & vnciam vnam salis armoniaci, & proijce super acetum, deinde tere bene cum limatura & talco & auripigmento, & merdesenz id est calce viua, quorum vnūquodque sit tantū quantum ipsum est: postea sparge sal in fundo aludel, & sublima cum igne debili donec remoueat eus humiditas, deinde vigora ignem per dies, & noctes duas, & permitte in frigidari, & sume quod sublimatum est ex eo, & itera medicinas & operationes tribus vicibus, & ipsum sursum, aut si volueris fundetur. Secretum est in omni re quæ sublimatur vt fundatur: hoc enim signum est quòd perfectum est, deinde repone faeces donec præcipiã quod de eis facies. Et si ita iteraueris super arg. viu. sublimationem, fiet bonum Elixir in quarta: & in tribus reliquis fiet fixum, vel affirmabitur tibi affirmo. Deinde sume faeces, & tere & sublima eas, & sume quod remanet ex eis arg. viu. Et hæc est vna de bonitatibus eius. Alia verò est, quòd si profectum fuerit baurac parum super ipsum, & feceris ipsum descendere, descendet argentum fixum. Vel secundum alios laua ipsum septem sublimationibus cum septem coloribus, cum oleo, cū vrina, cum sale distillato, cum aceto sublimato, postea cum oleo, deinde cum vrina, postea cū aceto, deinde cum aqua. Postea sume de alumine, quantum est medietas arg. viu. & atramenti Aegyptij tantundem, & tere totum in tabula vitrea terendo cum aceto sublimato, cū sale armoniaco, & super ipsum quotiescunque roras proijce vnciã vnam (alibi drachmã vnam) salis armoniaci, hoc fac donec totū fiat sicut puluis. Dein sume calcecumenon, tale, limaturã plūbi, limaturã ferri, limaturã aris rubei omniū ana quartã libræ partem: tere omnia cū argento viuo mortificato vel extincto, & rora ipsum cū aceto in Sole, donec siccet: & quū siccatum fuerit, ipsum bene tere, deinde sparge super ipsum in fundo aludel librã vnam salis gēmae: & postquam remoueris humorem, sublima ipsum cum igne per duos dies & noctes, aut per duas noctes & vnum diē, si fuerit fortis. Deinde sume quod sublimatū est de eo, & tere & itera operationem super ipsum, donec assumas: deinde itera operationē super ipsum cum alijs medicinis septies: sublimabitur enim fusibilis massa ita alba vt lac: fac ipsum descendere. descendet enim argentum bonum.

Congelatio mercurij. R. salis alkali, salis gēmae, salis nitri, salis cōmunis præparati: tere in simul: de hoc puluere pone in crucibulo ad spissitudinem digiti, aut plus, postea de mercurio, deinde de puluere illo, & claude crucibulum plenum, luta & exicca lento calore, deinde pone intra quatuor carbones accensos: & quando erunt extincti, accende alios quatuor, & ita fac per diē naturalē, & inuenies congelatum.

Congelatio arg. viui cum sublimatione & mortificatione sub fimo. Accipe arg. viui quantū vis, & tere cū aceto acerrimo parum vt non mortificetur, & pone sub fimo decem diebus, vt melius subtiliētur omnes eius partes propter humiditatem fimi, deinde extrahe & distilla in cinere semel humiditatē aquosam quantū potes: postea iterum tere cum aceto acerrimo sicut prius, & dimitte sub fimo nouem diebus: deinde distilla ipsum quantū poteris distillare de humiditate aquosa & adustiuua, id est separa illam humiditatē aquosam, & acetum corrodit partem humiditatis aquosæ, & corrodit partem adustiuuam totam. Iterum fac sic

facit tertia vice: & imbibe vt prius de aceto acerrimo, & dimitte sub fimo 5, diebus, quia melius separantur per humiditatem fimi humiditates aquosae ab arg. viuo, & acetum corrodit magis. Deinde ipsum distilla quantum poteris tertia vice. In ista tertia vice erit mortificatum & congelatum quasi coagulum ab humiditate sua, quae est deleta beneficio aceti & humiditate fimi & distillationis. Postea iterum tere cum sale communi resolutum in aqua & sicca in cinere duodecim vicibus, quia si de humiditate aquosa aut adustiva aliquid remanserit, aqua salis corrodit & desiccet ipsum & attrahit, dum teritur & imbibitur & desiccatur cum aqua salis, & pondus diminuitur grauedinis suae, quia sal est constrictiuus, & desiccatiuus. Sic candor pondus arg. viui, & diminuendo, se congelat & constringit beneficio aquae salis, quae constrictiua est, donec habeat duritiem argenti boni mineralis. Pars vna de eo, multas partes aris dealbati & mollificati in Lunam purissimam conuertit.

Modus congelandi ipsum absque medicina est, vt impleatur ex eo vas forte vsque ad summum, cuius caput cooperiatur cum sale & calce, & albumine oui, & permittatur siccare, & sub eo accendatur ignis a mane vsque ad noctem: postea considera ipsum, & si inuenieris ipsum fluxibilem, accende ignem sub eo per alium diem, deinde extrahere ipsum, & inuenies ipsum lapidem qui funditur sicut funditur plumbum, & est albus sicut argentum: nec est differentia inter ea, nisi quia cito funditur. Funde ipsum & projice in salem solutum, donec durefcet & fiet argentum. Hic debes notare, quod non debes lutare vas, nisi quatuor digitos eius, quia per vitrum potes considerare a parte extrinseca, & debet firmare caput, ne a loco suo moueatur.

Congelatio ipsius sine sublimatione sic fit, Accipe de eo quantum vis, & mortifica ipsum cum rebus adurentibus peruis, id est cum sale communi & alumi mine iameni & atramento & sale armoniaco & aceto acerrimo, & aceto mali granati, & sorbarum & mali siluestris si erit ad Solem: Et si erit ad Lunam, cum sale communi & alumine iameni & aceto acerrimo, vt adiuuent ad mortem suam & limatura ferri, quia haec omnia supradicta sunt desiccatiua & constrictiua, quia desiccant & constringunt ipsum vsque in finem sui complementi, scilicet sublimationis, solutionis, & congelationis. Et quum mortificatum fuerit pone & imple cannicum de canna, id est cannicum de ferro, id est de acerio (seu chalybe) & imple eum & pone in foueam, id est in ollam factam ad modum cannici de ferro longa, & imple eam de plumbo, & funde donec cooperiat cannicum, & dimitte per quatuor dies in igne cineris, semper projiciendo vna hora post aliam de sulfure viuo quando minuitur sulfur, & semper cooperiendū vas cum aliquo cooperitorio, donec fumus, qui dicitur odor sulfuris, & olet sulfuris viui, quod est subtile & penetratiuum per poros ferri extrahat secum odorem plumbi penetrando ferrum & claudendo. id est oppilando poros ferri vt non possit exire argentum viuum, & necat ipsum in cannicum intus detrendo & desiccando humiditatem aquosam vel adustiuam donec nihil remaneat in cannicum nisi substantia arg. viui. Et istud opus congelationis arg. viui est melius quod sit. Deinde extrahere frustum rubicundum si erit ad Solem: & si est ad Lunam, facias cum odore stanni, & cum odore arsenici citrini, & reconde hunc mercurium ad horam necessitatis componendi Elixir albi vel rubei. Postea soluatur & misceatur cum aqua calcis Lunae: distilletur & congeletur, & erit Elixir.

Mercurius sic calcinatur. Accipe calcem corticum ouorum partem vnam, aceti partes decem, & coque sicut aquam alkali, & coque intus argentum & efficitur calx: quomodo valet magis laboratum, Sanguis humanus puluerizatus

tenet vcharic super ignem. Fumus Lunæ congelat mercuriū. Idem videtur de fumo cuiuslibet metalli, quæ eorum fumus sit ex natura sulfuris. Fumus marchasitæ congelat arg. viu. quod sic fit, R. marchasitæ aureæ, mercurij, salis, ana: ea fac stare ad ignē lentum; deinde vigora ignem, & hoc fac per tres dies naturales. Marchasita dicitur apud Gallos glace de staing, apud Germanos, Vifsemacq. Plumbum solo odore congelat mercuriū, quod sic fit: Accipe vas vitreum & pone intus de mercurio quantum vis, quod vas bene sit lutatum cum forti coilo, & pone in vase terreo, in quo bulliat plumbum super ignem carbonum à mane vsque ad mediam noctem, & in hagozo pone de sale armoniaco cum hirco (puto cūsepo) quantum vis, quoniam tantum inuenies, vt sit mercurius pone drachmas quinque de puro, de quantitate plumbi curandū non est. (glossa. plumbum de affidez id est cerussa, & plumbum de alcolof, quod dicitur anthymonium. & plumbū de lithargyrio, & plumbū de serenez & almarchafita, hæc congelant ipsum subito. Et res bonæ eum desiccantes sunt sal & alumen, & galla, & cortices granatorū, hæc subito stringunt ipsum), Calcantus optimè congelat mercuriū, inquit Bacon Rogerius. Milium Solis bene tritū sparge super mercuriū, nam tenet ipsum super ignem. Si vis coagulatum durū facere, accipe de puluere pumicis & salis gēmæ, salis armon, ana, & fac quod super ignē recipiat mercurius fumū eorum, & fiet durus vt stet malleo: & forte hoc faciet ipso prius mortificato & non mortificato. Item mercurius restringatur sic, Accipe de scillis (siue thécis) fabarū cum frōdibus & floribus, & extrahesuccum, & cum eo laua mercuriū in vase vitreo multum, & ita fiet mortuū.

Modus bonus congelationis mercurij cum odore stanni: Fundatur stannū vt depuretur: post in ipso fuso ponatur forma ligni rotunda scilicet in modum pistatorij, & quasi plani, & ponatur vsque quasi apprimendo ad fundum vas in quo sit stannum infusum, & quādo est prope congelatum extrahatur forma, & remanebit ibi concauitas formæ, in qua subito ponatur arg. viu. quod primò sit colatum per pannum lineum, & ligatum in panno lineo ponatur in formula, illa cooperiatur & infrigidetur: quo facto extrahatur & iterum fundatur stannum, & fiat vt supra, sed non mittatur in concauitatem cum panno, sed sine, & tunc cooperiatur donec frigeat, & ipso infrigidato separatur cum digitis & vnguibus pollicis à stanno, & isto modo fiet eius congelatio, sed hoc est pro albo. Aliqui post congelationem in stanno cum calce corticum aut cineribus interposita fundunt in crucibulo super ignem, & proijciunt in aqua salis communis & vrina & aceto, & est pulchrum. Sed alij post congelationē ponunt in canna longa ferrea mercuriū cum calce ouorum & tartaro calcinato & sale cōmuni, & bene claudunt vas cum suo cooperulo ferreo: & bene luta cūm bono luto circa vas & pone in forti igne, & ita fac intus fundere, deinde proijce in aquam salis communis & vrinæ & aceti, & erit albus clarus, & potis inde facere vasa.

Malleabile sic fit arg. viu. Ponatur stratus salis combusti vt supra: præparetur sal in crofolo, & imponatur mercurius vt supra, & circūfiat stratus salis præparati, & ponatur in forti igne per vnam horam vel minus, & extrahere, & erit malleabile.

Calcinatur postea sic, Fundatur in tegula & semper agitetur, & sic dum erit calcinatum totum, & longam postea faciat moram in fornace donec fiat albi coloris. Itera igitur sic, & omne complementum habebit: Accipe puluerē lithargyrij & calcecum enon ana partē vnā, dictæ calcis mercurij partes octo, macerentur cum prædicta aqua vitrioli & pone in crofolo super fortem ignē per vnam horam & plus, & erit perfectum. Soluitur autem sic: Fac capisellum

eale, accipe magna ossa animalium & combure, & partes solidas accipe, & spongiosas proijce, & de ipsis partibus solidis fac calcem ad modum calcis corticum ouorum: & accipe calcem & clauellorum tritorum ana partem vnam, & super his puluerizatis fundantur tres partes aceti fortissimi & distillantur, in quo mercurius malleabilis fundatur in crosolo, & erit clarissimus.

Accipe puluerem plumbi, puluerem stanni, vrinam pueri, acetum fortissimum, salem gemmam, salem nitrum, salem armoniacum, atramentum, oleum amigdalorum amararum, & simul omnia misce ad modum vnguenti, & pone libram vnam argenti viui cum vncia vna aluminis, & hæc omnia in olla posita per septem dies dimitte, & in octaua extrahe, & argentum viuū super lentum ignem pone donec congeletur. Congelatio.

Præcipitatio mercurij: Accipe argentum viuum sine sublimatione & pone in canna ferrea vel vitreata longitudinis vnus brachij vel plus, quia tanto melius, & etiam melior est ferrea quam cænea: pone in fornace carbonum. Quum recesserit ex argento viuo humiditas, discooperies os cannæ, & cum virga ferrea remouebis intus à canna id quod ei adhærebit per sublimationem in fundo cannæ demergendo, semper augmentando ignem, & ita faciendum donec plus non ascendat, quod frigesactum extrahe, & cum ipso mitte aliquantulum crystalli igniti & puluerizati: Et postea accipe calcem viam albam ex marmore quam impasta cum aqua communi, & pone in crosolo, in cuius medio fac foueam in qua prædicta pone, & mitte in fornace vitreariorum & dimitte diebus decem donec videas vitrum factum: post extrahe, in eo videbis vesicas aereas (acans) deinde fac aliud vas de calcina duplex, & pone in crosolo, & luta cum terra de Valentia in qua sit medicina, sic cooperatum & lutatum pone in fornace vitreariorum, ibi quæ sit diebus viginti, post extrahe, nam inuenies carbunculum.

Argentum viuum soluitur sic: R. salis armoniaci & spumæ maris partes æquales, tere bene & consperge de eis in cucurbita vna, & pone argentum viuum desuper, & quod ex eo remanserit inuolue ipsum, & distilla cum igne debil, & distillabitur in primis aqua albâ in qua non est utilitas, postea vigora parumper ignem, & distillabitur aqua argenti viui, licet in principio fuerit viuum aut sublimatum.

De modo cibandi argentum viuum cum limaturis, scilicet stanni & plumbi tam ad Solem quam ad Lunam. Accipe argenti viui quantum vis, funde plumbum, & postquam erit fustum, proijce super ipsum tertiam partem de argento viuo & tere, quia bene teritur, postea tere cum sale communi optimè præparato & in aqua soluto, & sicca septem vicibus terendo & imbibendo & desiccando: postea tere cum aceto & sicca alijs septem vicibus, quia per siccitatem salis & aceti humiditas aquosa & adustiva deletur perfecte. Deinde cera cum aqua salis soluti in aqua aluminis samenti: de hac aqua cibata ista cerantur, & pone sub fimo quinque diebus: ipsum enim soluitur & mutatur in aquam: postea distilla cum amplo alembico quatuor vicibus aquam clarâ subtilissimam & odoriferam, & iam mortificatum est argentum viuum cum plumbo: Et sic poteris sublimare cum limaturis omnium corporum. Et si erit ad Lunam cibatur cum limatura stanni (seu gelatur) & soluitur cum sale communi & distillatur eodem modo sicut superius dictum est: Deinde solue atramentum rubificatum cum vrina pueri duodecim annorum & distillata quatuor vicibus: postea pondera libram vnam de aqua ista, & misce cum tanta aqua argenti viui cibati cum plumbo, & dimitte sub fimo per tres dies, vt bene incorporentur: postea distilla semel preciosissimam aquam argenti viui cla-

ram rubeam cum cstrinatione, & ad Solis calorem congela. vna vncia, septuaginta vncias æris præparati mutat in Solem obrizum. Et si rubificetur argentum viuum melius est quam alio modo. Eodem modo facimus ad Lunam cum alumine iamenti, & sale communi: Et vna vncia mutat æris, vel stanni quinquaginta.

De crucibulo quomodo fiat, Accipe acerium: fac fieri crucibulum ad modum crucibuli terrei absque vlla diuersitate, nisi quod habeat caudam longam, per quam teneatur, duarum palmarum, vt possit teneri super ignem ad bulliendum res in opere alchymico, & habeat cooperculum vt ingrediatur vnum in aliud hoc modo: Primum habeat cingulam vnâ in circuitu rotundam, vt possit ingredi aliud cooperculum, Hæc bona sunt ad congelandum argentum viuum.

Libre experimentorum, qui est de 25 de 70 libris Rasis: Et est optimum capitulum, sed oportet alia primò uidisse.

In hoc libro dicam capitula composita ex elementis quæ præmissa sunt. Sume in primis de sulfure extracto à specie quam tu vis, albificato vel rubificato, & tere ipsum bene in tabula vitrea die vno aut duobus, & imbibe ipsum ex oleo illius speciei distillato & albificato quatuor diebus, quinque quum de siccabitur, tere & imbibe ipsum, & assa inter duo vasa: & ita facias donec fiat sicut cera. Deinde sume ipsum sicut ceratum, & pone super omnes duas partes eius & mediâ, quatuor partes argenti viui de lapide, ex quo extraxisti sulfur, & fac vnâ quamque speciem cum sua specie, & quodcunque genus cum suo genere, neque diuersifices ea, quoniam errabis, Tuum quoque argentum viuum sit congelatum cum aqua lapidis: Atambo verò cerata simul iunge, & tere bene & imbibe bene ex oleo & diu tere, & assa ea cum igne parum fortiori: sicut enim dura. Deinde tere ea bene, & pone super ea salem armoniacum qui fuit rubificatus cum igne lapidis, & imbibe postea bene, & renoua quaque die sterco inhumando, soluetur enim & fiet aqua rubicunda, sicut sanguis: fac ipsum cogelari in vase vitreo cum tenui igne: & quum congelabitur tere ipsum bene & imbibe ipsum ex aqua sedine & dissolue ipsum, & postea congela ipsum, et ita facias ter: proueniet enim tibi ceratum. Quod super Lunam projice, quoniam ipsa fiet Sol, aut projice super duo plumba aut super Ferrum & conuertet ea in Solem. Et hæc quidem est via quod colorat rubificando. Scias ipsum. Via autem eius quod albificando colorat est huius conuersa: Et hoc est vt sumas de eius argento viuo albo sublimato quatuor partes, & de sulfure albo partes tres, & tere eas bene, & pone super eas de sale armoniaco albo extracto ex lapide partes duas, & tere hoc totum bene & imbibe ex aqua salis armoniaci soluti bene, & assa ipsum leui assatione, & hoc fac ter, sed qualibet vice sit assatio vehementior. Deinde post hæc tere ipsum bene & imbibe ex aqua salis armoniaci, & dimitte stare cum suo humore, & pone in vase vitreo, post & inhumâ et muta sterco quaque die, et fac sic donec soluetur: Postea tere ipsum et congela: ignis verò sit tenuis donec congeletur et fiat album siue cineritij coloris: Et si color ille fuerit in eo, redi ad terendum, ad assandum et congelandum donec congeletur, et sit album: prius tamen ipsum solue vt fiat aqua currens, & non sit massa neque turbidum, & egredietur ceratum & multum album. Cuius vnâ partem super decem millia Venæris rubeæ projice, & sit Luna. Hæc est sententia eorum qui operati sunt cum argento viuo et sulfure: Eorum verò qui cum argento viuo solum operantur, operatio talis est vt sequitur. Sume de argento viuo sublimato fixo, et de argento viuo soluto partes æquales, fixum verò tere et imbibe ipsum ex soluto

luto et tere ipsum bene et assa leuiter: hoc fac donec bibat illud solutum totum: deinde tere ipsum, et imbibe ex soluto terendo donec fiat sicut medulla et tam diu imbibas ipsum donec tantum bibat quantum ipse est, et assa ipsum inter duo vasa cum igne forti: et si emiserit fumum, redi ad terendum ipsum et reduc ipsum ad opus sublimationis, donec fundatur in vase inferiori: fiet enim rectum, & non emittet fumum: Ex ipso projice, quoniam colorem bonum efficiet: postea imbibe ipsum etiam ex sua aqua & tere bene & solue: Soluetur paruo tempore, postea congela ipsum, & projice ex ipso super quodcunque corpus volueris: faciet enim mirabilia, & precipue super ferum: ipsum enim mollificabit & conuertet in Lunam rectam.

Eorum verò qui cum solo sulfure operantur, operatio est talis: Sume de albificato & sublimato quatuor partes & imbibe ipsum ex sua aqua, aut ex aqua argenti viui. Quòd si volueris vt ipsum solum sit ex sua aqua solummodo: & fac de ipso sicut fecisti & non diuersifices: ipsum enim faciet plumbum & stannum & es, Lunam, & ipsum similiter facit arg. viu. Lunam in sua hora. Scias autem quòd arg. viuum congelatur in duobus plumbis, videlicet congelatur sulfur præparatum in ferro. Scias ergo quomodo, quia est magnum arcanum.

Modus autem operandi cum solo sale armoniaco est, vt iumas ex eo distillato & cerato partem vnam, & imbibe ipsum ex sua aqua fortiter terendo, solue ipsum, & si eius solutio difficilis fuerit, imbibe ipsum ex sua aqua, & tere bene: soluetur enim: & quum factum fuerit aqua clara, fac ipsum congelari in vase vitreo cum igne debili in Sole aut in cinere calido, & hoc est maximum secretum: Et isti sunt quatuor modi albificandi. Quòd si rubificare volueris, ponas pro quaquare albam rubeam: terere verò & imbibere & assare & solvere & congelare est in hoc vnum vt in alio. Et si coniunxeris argentum viuum & sulfur & præparaueris ea cum sale armoniaco, erit optimum. Et si coniunxeris argentum viuum & sulfur & salem armoniacum, & præparaueris cum suis aquis, erit bonum: Lauda ergo Deum. Hæc Rasis in libro Experimentorum. Quodlibet nanque corporum & spirituum si perfecta præparatione fuerit præparatum, facit Elixir, vt dicit Arist. in libro de Perfecto magisterio.

Pulcherrimum opus de transmutatione metallorum.

AD honorem & laudem Dei tractetur hoc quod sequitur in hoc paruo libro de aliquibus metallorū transmutationibus. Et primò dicimus quòd Luna de se est verum Sol; & illi aliud non conuenit quàm perfecta delectio. Et ideo fac vt habeas vncias tres Lunæ fine, & fiat cineritium ex duabus partibus cineris vitis aut lignorum bene recoctæ & lotæ, & vna parte ossium equi vel bouis bene combustorum vt alba sint & in puluerem redacta subtili & misce cum dictis cineribus & irrorentur aqua: post fac tuum cineritium in patella terrea forti, aut in fouea in terra iuxta quod debet esse magna bene æqualis & bene leuigata & bene exiccata. Postea fundatur tua Luna in dicto cineritio, & sit bene purgata & affinata, ita vt tua Luna sit vt copellata. Postea cape tuā Lunam ita mundificatam & percutite in laminas tenues spissitudinis albi duplicis vel circa. Postea habeas de sale communi præparato per modum qui sequitur. Capias poculum terreum & impleas sale, postea detine in tuo hypocausto & facies circum circa & vsque desuper fortem ignem carbonum per spacium 4 aut 5 horarum. Et cum terminus dictus præterierit, permitte quiete quantū vis vel coagulari extinguendo tuum ignem. Postea cape tuū salē quando est bene albus, & pone in vno alio vase cū aquæ mundæ magna quantitate, & permitte totū liquefcere circiter per diē vnū, & moue sæpius, vt citius fundatur. Postea cape linguas filtri & distilla paulatim dictā dissolutionem in

Vasa sunt

aliud vas, postea cape patellam terream plumbatam, & intus pone aquam distillatam superius dictam, & pone super paruum ignem & coagula paulatim: postea habeas palettam stanneam planam, & mundissimam, cum qua colliges tuum salem ea mensura qua congelabitur, & serua tuum salem, quoniam est preparatus. Postea cape tuam Lunam ita purgatam et percussam, ut superius dictum est, et habeas duos gliodes de barbier (Gallice) et in vno fac vnum stratam tui salis, postea vnum laminarum, postea salis, et ita alternatim donec duo tua vasa sint plena: postea coniunge vnum alteri et luta iuncturas. Postea habeas furnellum ventosum factum ad tuam discretionem, qui habeat craticulam ferream super quam pones tuum vas infossum in bonum ignem carbonum ita ut sit semper ut rubeum per spacium quinque horarum. Et supra tuam fornacem erit cappa vel tegumentum terreum quod tuum furnellum totum teget, & in fundo (aut superius) habebit vnum paruum spiraculum. Et quum terminus tuæ materiæ transierit, remoue vas & permitte frigescere. Postea cape tuam materiam & pone tuum sal ad siccandum & cape tuas laminas & videbis quod erunt ex imperfectione sua nigresactæ. Ergo frica eas bene de tuo posse (paulx) ut prohibeas eorum obscuritatem. Postea repone in nouo sale in tuo vase ut antea fecisti, postea in tuo furno ut supra: & ita toties fac ut inuenias quod tua Luna nil plus nigredinis teneat. Et tunc habebis tuam Lunam preparatam ut facias opus tuum. Tunc ergo funde & facias virgam rectam et politam et pondera, ut scias iuste quantum habeas. Et facias inde sexaginta partes æquales: postea habeas de fino auro quantum de Luna, et purga per modum qui sequitur.

Cementum Solis.

CApe de crasso sale aliquantum sicco ad ignem, sed non nimis: postea cura ut habeas mortarium aeris aut aliud bene leuigatum, & intus tere dictum salem ad extenuandum: postea habeas ex magis vetustis tegulis, & magis rubeis quam sit possibile: & tere bene minutim & cribra optime, & mundè. Postea cape duas partes tuarum tegularum ita preparatarum, & vnam partem tui salis antedicti & bene simul misce: postea cape aurum superius dictum & percutite in laminas tenues ut fecisti de Luna, & cape duo vasa ut fecisti cum Luna, & intus facies stratam tui cementi, & postea stratam tuarum laminarum & c. quousque totum sit plenum vtrunque vas: postea iunge simul & luta, postea pone in tuo furno ardente cum bono & forti igne per spacium viginti quatuor horarum. Et in octo primis horis dimittes tuum ignem tectum suo coopertorio, ut moderetur calor ignis: et alijs octo horis remouebis cooperculum: et vltimis octo horis facies ignem fortissimum, qui fieri possit. Et in omnibus supradictis terminis tenebis tua vasa rubefacta ut de Luna fecisti: Postea cape tuum aurum quoniam est preparatum, & pondera, & fac ut tantum habeas quantum de Luna æqualiter. Postea habeas vas factum ex optima terra bene politum, & funde tuum aurum intus, postea da illi ad comedendum peciam vnam vel frustum argenti tui supradicti. Et ad primum frustum quod dabis, habebis peciam nigri smalti vel encaustri (esmail) latitudinis tui crucibuli, quam pones intus tenendo tuam materiam in fundo, & statim fundetur & custodiet tuam materiam ut nihil diminuat: Postea habebit tuum vas vnum cooperculum quod teget, & tegumentum pyxidis: Et in fundo dicti cooperculi erit foramen (buhor) paruum quod superabit aut supereminebit igni, per quod scies nū tua materia sit fusa, & per quod tu illi dabis quotidie, id est singulis viginti quatuor horis frustum tuæ Lunæ, postea claude vel obtura cum paruo cuneo vel obturaculo terreo. Et

Et non est obliuioni tradendum, quòd oportet vt tua materia semper sit fusa die noctuq;. Et scias, quòd tota Luna præparata, vt dictum est, quam intus projicies, conuertetur in purum Solem. Et ita potes projicere vsque ad numerum infinitum, & probatum est. Et ne obliuiscaris quòd sub tuo vase oportet ponere sub craticula tui furni paropsidem siue scutellam terream, ne si tuum vas frangeretur, tua materia nimis amitteretur.

Alio modo subtilius.

Capiatur Luna affinata vt supradictum est, & limetur limatura bene munda, postea misceatur cum sui ponderis sale cõmuni præparato vt supra, postea pone in crucibulo clauso & lutato in vno furno, vt superius dictum est, per quatuor dies (fortasse horas): postea extrahatur aqua & lauetur cum dulci aqua calida: fundetur sal, & ita toties lauetur vt aqua exeat dulcis & clara: & singula vice permitte tuam Lunam residere, antequàm aquam extrahas & salem, postea exicca: postea iterum misce cum sui ponderis noui salis præparati, vt supra, & coque per terminum vt supra, postea laua vt dictum est. Et ita habebis tuam Lunam præparatam & albam: quam pone in vno perot (vas est) bene polito ad furnum tanquam ad minium faciendum, & calcina per spacium septem dierum per modum faciendi minium ex plumbo & octodecim horas pro quolibet die, faciendo ignem cum flamma bene clara desubtus sine fumo. Et sæpius conuerte dictam calcem Lunæ cum cochleari ferreo paruo, & qualibet vice claude & obtura os tui vasis cum suo cooperulo bene iuste, et quolibet die irrorata tuam calcem Lunæ cum aqua sequentis. Et ita tua calx fiet admodũ pulchra & naturæ Solis: Et tunc habes tuum fermentum ex fino Sole, & imbibere & coque in furno venti vt dictum est superius præterquam quòd istud nutritur ad trigelimum, et aliud ad sexagesimum. Et nota quòd super tuo fermento fuso ad furnellum ponatur parum vitri aut nigri smalti (esmail) vt superius dictum est, & non decrescet aliquid. Et reuersio seu recursus tui operis est quòd quando conuerteris tantum pondus Lunæ in Solem, vt tuum fermentum ponderat, capiatur tua massa, & funde pro marcha v. estrelins (Gallice) finissimi eris cum tua massa, postea fac accudere in tenues laminas, & pone in cemento stratum supra stratum alternatim per placentulas crassas sicut panis denarij vel oboli (in Picardia vel Gallia) & nutrias in igne rubrum vt esse potest sine fusione, & per integrum diem, & ita erit finum, & ad modum bonum: postea permitte frigere & aperiri. Et cementum ita fiat. R. partem salis communis præparati, partes duas tegularum veterum, & magis rubearum quàm inueniri possint: postea terantur in mortario æneo cum pistello ferreo, & fac tanquam lutum cum aceto fino, & vtare vt vis. Et tua crucibula sint fortia bene polita, & ex forti terra macinata ex alijs crucibulis aut similibus, & ossibus vstis, albis, tritis in tenuem puluerem: (Cementum Solis aliter etiam sic fit vt in margine erat) Duæ partes tegularũ sarracenicarum, tertia fassis mista in fundo crucibuli positæ, auri tenues laminas superpone, iterum puluerem supraponens, sic donec fuerit crucibulum plenum, pone super tripodẽ in olla perforata, & imple ollam carbonibus prius in loco vbi non sit ventus: & sic affinabit aurum. Additio.

Vt æs sit dulce vt argentum finum, Recipe æs vsum & funde cum boracẽ in crucibulo: postea extingue in oleo de pointre (Gallice) & ponatur super in cude & sensim & lento modo planetur aut laminetur, & iterum coquat in crucibulo et extingatur in oleo de pointre, et ita fac quater vel quinq;. ita vt

fit dulce factis: & illud æs vſtum eſt ſinum æs ad alligandum aurum, & poſſe poteſt medietas pluſquàm alterius æris, & erit inde aurum pulchrius quàm alterius æris.

Crocus ferri. Coloratio Luna.

Rauiax eſt ciuitas ubi ſunt fortia naſci, quæ ſunt nota Pariſijs.

Recipe acetum bonum factum ex vino rubeo, & habeas limaturam ferri, & pone in vaſe terreo de Rauiax: Poſtea habeas acetum in quo ſit ſoluta ſua ſexta pars ſalis armoniaci, poſtea pone ſuper dicta limatura vt ſuper emineat vnum aut duos digitos: Poſtea obtura tuū vaſ, & pone ſuper cineres tenues per ſpatium octo dierum, & moue quotidie bis aut ter cum virgula lignea, & fiet totum rubeum aut vermiliū vt ſanguis, poſtea cola & munda bene, & adijce acetum nouum pariter vt ſupra: & ita toties fac vt de hoc aceto factis habeas, & antequàm hoc facias, vel hoc factio, habeas libram arg. viui ſublimate & libram ſalis armoniaci & tere in puluerem & miſce ſimul, & tere ſublimate ſimul, & qualibet vice miſce quod aſcenderit cum eo quod in fundo remanet, & tuus mercurius manebit niger in fundo tui vaſis: & tuum ſal armoniacū aſcēdet ad vaſ. Poſtea miſce tuum dictum mercurium cum tantundē ſui ponderis limaturæ ferri, & pone ſuper marmor & fundentur in aquam: quam materiam ita fuſam proijce totam in acetum ita rubeum in vaſe claſſo & poſito per tres dies ſuper calore tenui. Poſtea purum diſtilletur per filtrum, & ponatur in alembico, & per balneum Mariæ ſeparetur humiditas. Poſtea ſuper cineribus in fornace recipe in alia phiala per modum aquæ fortis oleum vel aquā exeuntem vermiliam, & ſerua ſeorſum: & ſuper facces ponatur de aceto nouo & ſoluantur. poſtea diſtillentur per filtrum, & congelentur per balneum, poſtea per cineres ſepara oleum rubeū, & poſtea pone cum alio, & ita fac toties vt totū habeas ſeparatū, poſtea referuetur. Et ne obliuiſcaris quòd hoc factio miſceatur tuum ſal armoniacum cum tantūdem calcis viuæ, & ponatur ſuper marmor, & fundetur in aquam, quam recipe & pone cum ſua quarta parte aut tertia ſalis petra. Sic facias aquam fortē, & per alembicum in cineribus ſuper furnello diſtilla aquam: in qua aqua forti ſolue puriſſimū Solem in folijs, quantum ſolui poterit. Poſtea cape tuum oleum rubeum, & ſi eſt libra vna, pone libram femis tuæ aquæ ſolaris ſimul. Et pone in phiala ſuper cineribus tenuibus 24 horas, poſtea per alembicum in balneo congeletur, & poſtea pone ad putrefaciendum in ſimo equino calido in phiala vitrea bene firmata & claſſa per quindecim dies: poſtea congela vt ſit tanquam mel. Et habeas Lunam ſinam albam & cementam, & vnge hoc vnguento ab vitroque latere, & pone in vno crucibulo ſtratum ſuper ſtratum quoad ſit plenum, & ad decem vncias ſit huius vnguinis vncia vna & claſſo & lutato tuo crucibulo pone in calore quatuor dierum: poſt fac ignem fuſionis vt totum fundatur, & habebis Solem ad 24 caratos, qui ſi tibi no placet, recude tenuiter in laminas & vnge vt ſupra. Et ſi nimium colorem habebit, noli tantum apponere, & ita erit tua Luna perfecta. (additio in margine) R. vnam quantitatem auri in puluerem redacti, & vnam quantitatem limaturæ ferri, & vnam æris vſti & bene loti: & cape de ſale armoniaco ad quantitatem omnium dictarum rerum, & fac omnia ſimul bene bullire, poſtea deſicca ſuper cineribus calidis, aut ſuper prunis, vel ad Solē, & fac puluerem, & proijce vnum eſtrelin illius pulueris ſuper tres eſtrelins argenti fini fuſi, & hoc videbitur Sol. Item vna fini auri, vna fini argenti, vna fini æris fuſi ſimul faciunt aurum 18 carati cum vna æris vſti faſi.

Æs vſtum ſic fit: Limaturæ cupri vnum pondus, & quartam partem ponderis ſulſuris viui & miſce, deinde pone hoc in crucibulo, & cooperi cum tegula & luta cum luto ſapientia: ne aliquid vaporis inde poſſit exire. Deinde pone

pone os crucibuli inferius, & cooperi ipsum cum carbonibus, & ita dimitte per aliquas horas, deinde extrahere ab igne, & inuenies æs vstum; quod laua vt decet. Fit autem optimum secundum Geberem in libro Fornacum ex præparata Venere & c.

Saturnus et Iupiter ita transmutantur.

Primò fundatur in crucibulo, & superpone tantum mercurij viui quantũ ponderat, & erit tanquam puluis. Postea bene lauetur cum sale & aceto, postea cum aqua quoad nigredo sit tota remota, postea exicca & misce cũ suo sale cõmuni arso & calcina per quatuor dies & noctes ad ignem cum clara flamma, postea laua vt antea cũ illis, ita vt nigredo tota remoueat. Postea funde & deduc in corpus per descensorium, sic sunt purgata ab eorum sordicie. Post ad hunc Saturnum ita purgatum debes addere ad marchã quinque estrelins fini Solis: & ad Iouem duo cum dimidiõ finã Lunã. Et opus est vt istud fermentum sit amalgamatum cum viuo argento, & factum ita subtile vt queat transire per medium panni duplicis. Postea pone super igne in crucibulo, & calefac paulatim, & illi dona Saturnum paulatim donec totum receperit. Postea pone in vno thes (vas puto) ad bonum ignem mouendo cum virga ferrea quoad vitium argentum discedat & Saturnus maneat; calcinetur ita vt sit ita vermiliu vt scarlatum, aut album, & tunc est robouffez: postea habeas pro libra Saturni vnum quartum vitrioli rubificati, dimidium quartum ocreæ (doacre) vnciam vnam tutiæ Alexandrinæ, & dimidiam libram calcis viuæ, & omnia simul puluerizentur terendo tenuiter. Postea calcina septem dies ad flammam, postea reduc in corpus cum sale petra, & euphorbio & raffina, & cape quod finum erit: ita Solem aut Lunam habebis. Et pro Ioue cape dimidiã libram calcis, vnum quartum calaminæ albæ, alumen (aereum) vnum quartũ fac vt dictum est antea, & erit perfectum. Item nota quòd fieri potest specialiter Saturnus sine leuamento vel fermento Solis: Et ita fit. Capiuntur laminæ ferreæ subtiliter cusæ vel fabricatæ, & toties calefac rubear & extingue in aceto rubeo & in vino, semel in vno, & semel in alio, vt relinquat suas squamas & mundetur vt venus & vermiliu. Postea amalgama cum arg. viuo, & fac vt dictum est antea de Sole, & perfectum est.

Coloratio Lunæ: & est eius fixatio ad coniungendum cum Sole vt supra ostenditur. R. vitriolum (airement) vncias duas & pulueriza, & pone in crucibulo ad ignem vt rubescat, ita vt instar carbonis accensi rubescat: Postea tere super marmor cum forti aceto, & hoc modo fac per sex vel septem vices, id est igniendo & extinguendo: & hoc simili modo facies de limatura ferri Hispanici. Et hoc facto cape vnciam vnam dictæ scobis seu limaturæ, & vncias duas dicti vitrioli seu airement (Gallicè) & tere bene simul: postea habeas finam lunam de copella per tenues laminas, postea pone in crucibulo cum tuo dicto puluere stratum super stratum, & cooperi cum alio crucibulo & bene luta, & dicto luto siccato, pone in igne cementi (de chient) per viginti quatuor horas & ita per tres vices, & qualibet vice renouando puluerem, & tunc tua Luna erit fixa manens in cemento reali (prece) vt recipiat tincturam, & erit ponderosior quàm antea.

Fixatio Lunæ alia. R. cinabri tres partes & vnã partem sulfuris, tere in puluerem in simul, deinde habeas Lunam mundam laminatam tenuiter, & pone in crucibulo stratum ad stratum quovsq; crucibulum sit plenum ad modum cementationis: deinde cooperi & luta bene & pone in igne per quatuor dies vnde in primis duobus diebus facies ignem debilem, sed tertiã die fortiozem,

quarta die fortissimum: postea R. materiam tuam qualis est, & tere subtiliter, postea repone in crucibulo & reluta & repone in forti igne per quatuor dies integros, deinde extrahe & recipe boracem, sal petram, sal armoniacum, & tere bene insimul & pone cum Luna sic calcinata & reduc in corpus per cineritū & erit fixa habens pondus & sonum surdum sicut Sol & c.

Alia fixatio Lunæ. Fac aquam fortem ex sale petra & vitriolo, recipe vltimam aquam, & in ista aqua dissolue vncias quinque Lunæ, & vncias sex mercurij (credo sublimati) & quando erunt simul dissoluti congela in vna phiala vitrea, deinde reduc in corpus cum borace & sale armoniaco, & habebis Lunam fixam, & sustinebit cementum, et erit dulcis, & habebit pondus Solis.

Fixatio Lunæ alia. R. Lunæ sinæ de cineritio extractæ vncias duodecim, funde in crucibulo, sifum imbebe cum sulfure præparato, donec in puluerem nigrum conuertatur, tunc infrigidetur & ponatur in cineritio & reducatur in corpus: Post iterum fundatur, & iterum cum prædicto sulfure imbibatur, vt primò fecisti, & iterum in corpus reducatur, & sic fiat ter, & habebis corpus mundum quod est aurum album habens pondus suum & molliciem, fusionē & malleationem Solis, & sustinebit omne iudicium et examen Solis, & est parata ad recipiendum tincturam. Præparatio sulfuris. R. sulfuris libram vnā cerussæ, salis communis præparati, vitrioli Romani, croci ferri ana vncias quatuor, misceantur simul & sublimentur, & rubeum ascendet, quod pone in vase vitreo, & serua. Et nota, quòd de isto sulfure oportet vnciam vnā pro marcha Lunæ.

Alia fixatio. Dicitur quòd sal commune multis vicibus præparatum, puta quinque vel septem vna libra proiecta super libras quatuor Lunæ fusæ fixat Lunam & dat pondus. Sed puto maius esse si sal illud esset fixatum cum aqua ardenti (vel cum calce viuā).

Capitulum valde magnum in albedine, & omnibus nobiliss, ex libro qui dicitur Philosophus mirabilis. Accipe de arsenico pallido foliato aliquā partem, & de limatura cupri, aut de azimar tertiam partem prædictæ, & de sale alkali dealbato tantum quantum est illud totum prædictum, & illud totum commisce postquam per se vnum quodque fuerit bene tritum, & postea totū commoletur & dabitur ei bibere acetum acutissimum, & assabitur aliquoties, & postea moletur & ponatur in allutel & incendatur sub eo ignis temperatus, donec ascendat, & colliges quicquid ascenderit, quod moles cum fecibus, postea facies vt prædiximus, id est exaltabis donec dealbetur: ergo quā dealbatum fuerit coagulabis (vel fixabis) eum cum ruscaten, id est cum are vsto. Si verò volueris, hoc modo operaberis absque coagulatione: sed quod coagulatum est præualeat. Et opus eius est quòd eum molas, & quòd eū in balance ponderes. Accipias quantum quartam partem sui ponderis de ruscaten, quæ pariter pones in vase quod prædiximus, & incendas à mane vsque ad vespèram, & leui igne: & postea frange illud vas per medium postquam infrigidatū fuerit, tunc inuenies ea sicut lapidem clarum vt crystallum: tunc illud separatim pone. ergo hoc est angulus magnus. Nunc ergo accipe secundum angulum: Exalta arg. viu. per atramentum: accipias de arg. viu. aliquam partem, & de atramento bono viridi aliquam partem, & de sale alkali dealbato aliquam partem: quæ omnia pariter molas, & potabis ea aceto potatione lenta vel leui, ne amassetur, & moraberis in ea molatione de viu. arg. donec nihil appareat: & postea assabis in forno panis per vnā noctem, & sic facies aliquoties: & postea moles & exaltabis in allutel donec dealbetur: & hic est adhuc angulus secundus. Et sit angulus tertius Alocaph: accipiam ex eo aliquam partem, & de
altac

altac aliquam partem calefactam, & ponentur in allutel & exaltabitur ter: hoc est angulus tertius. Et ecce est angulus quartus, vt accipiatur argentum & limetur limatione subtili, & adiungatur ei arg. vii. lotum: sed opus est ei quòd arg. vii. coquatur in aceto semel & bis donec exeat nigredo ab eo, & cum oleo semel & bis & cum vrina semel & bis, & ter & ter: & si vrina fuerit seruata, melior erit: tunc ergo mundabitur, & ita adiunges cum argento, & omnia simul mifces (aut moles) donec fiat sicut butyrum, & donec non percipies argẽtum inter digitos etiam fricando: ergo cum sic factum fuerit completi sunt anguli, tunc cõiunge omnia. Et hoc est vt accipias de arsenico condito albatò vnciam vnam, & de arg. vii. condito vncias duas, & de arg. cibato cum arg. vii. & condito tres partes. Postea hæc omnia conuolue & mole cum sale armoniaco & cum sale alkali soluto in aqua, & assa in leui igne, & sæpe molas & assa donec super linguam dissoluatur: & hoc est eius complementum. Et condimentum salis armoniaci & alkali est, quòd accipias de alkali libram vnam & pones super eam quatuor libras acetii acutissimi, quæ pariter bulliant, donec partes duæ minuantur, & pars tertia remaneat: tunc cum ea coagules ad Solem, aut leui igne, & postea accipe de eo coagulato aliquam partem, & de sale armoniaco exaltato tantundem, quæ pariter molentur, & in aqua ponantur donec dissoluantur: & quum soluta fuerint, ex eis imbibes Elixir sicut prædiximus, donec dissoluantur super linguam, et pone eum ad soluendum.

Modus optimus inhumationis ad dissoluendum. Fama (vel forma) verò dissolutionis est quod ponatur in vase, quod Arabicè dicitur carora, & ponatur super trabem quæ perforata fuerit, ita quòd carora bene ibi stet quasi cornu in scriptorio, quia carora est similis cornu: & fiant in circuitu illius foraminis quatuor foramina circum caroram existentia, vt carora sit bene suffulta in humatione illa, ne vacillare aut titubare valeat, ne medicina à carora effundatur. Et postea accipies ollam vel caldariam æneam vel æream quam implebis aceto bono, & in illud truncum perforatum in medio pones cum sua carora. Caldariæ verò ostegatur disco ore ad os, ne vapor exeat à caldaria, & in fundo disci foramẽ habeatur, per quod suffundes acetũ cum minuetur, & ignis leuis ponatur sub caldaria tribus diebus naturalibus: tunc medicina soluetur, & fiet sicut aqua. Postea illam coagula in olla plena cinere, sed non omnino plena: Et tunc coagulabitur duobus diebus aut pluribus: & cum coagulata fuerit, illã incerabis. Forma verò huius incerationis (seu oleum inceratiuũ Elixir ad faciendum fusibile) est quòd accipias de aqua alkali acuta, quæ quindecies fuerit iterata, duas partes, & de oleo abluto seu dealbato (albuminis ouorum) quòd non incendatur, vnam partem, quæ cõquas donec fiant vnum corpus quasi cera. Postea pone parum huius corporis super medicinam quam coagulasti & assabis leui igne donec fluat quasi cera à facie ignis. Tunc absconde tuum Elixir: pone drachmam vnã super triginta cupri, & veniet tibi argentum bonum Deo volente.

Alibi sic habetur: Verum Elixir componitur ex quatuor angulis, quorum vnus est arsenicum sublimatum fixum, ita quòd non denigret laminam argentam ignitam quando ponitur super eam: & hic angulus appellatur anima. Secundus angulus est mercurius sublimatus fixus, ita quòd fundatur per se in modum metalli, & cum aliquantulo nitri vel boracis: & iste angulus appellatur spiritus. Tertius angulus est calx optimã Lunæ: & hic angulus dicitur corpus supradictorum, scilicet animæ & spiritus: & etiam fermentum. Quartus angulus est aqua dissoluens & coniungens prædicta tria, quæ dicitur aqua facta ex salibus acutissimis, in qua pluries debent coagulari & dissolui: & il-

lud Elixir conuertit Venerem purgatam in Lunam: Alij dicunt, quòd omne metallum purgatum, aliud non. Ad rubeum autem sint omnia rubificata. Istud concordat cum vltimo capitulo tractatus magistri Alberti.

Auripigmentum sublimatum cuprum in argenti speciem dealbat: quo in loco nulla insunt latibula. Nanque super falgemæ partes quatuor duabus alimizadir, id est salis armoniaci appositis, superius inferiori superpone. His itaque tertio cõmutatis, videbis quod optas: tamen æstimo illud prius debere esse mundum & sublimatum.

Aqua lithargyrij opus lactis virginis sic fit: Cooperies lithargyrium postquam tritum fuerit cum boni aceto vini, & eum coquas bene: sint de aceto partes quatuor, & de lithargyrio vna pars, & bulliat ad consumptionem medietatis, & postea sumas pondus suum de sale alkali, & cooperies aqua clara & bona & coques eam donec bulliat multoties, & postea quamlibet separatim cola: postea R, de aqua alkali aliquam partem: & si posueris super aquam lithargyrij tota dealbabitur tunc, cum mista fuerit bene inuoluendo cum baculo, & dimittetur donec pausetur existens corpus album, & colorabitur inde aqua supernatans, & dimittetur corpus donec siccetur, & postea suspendatur in vase vitreo donec totum resoluatur: postea dealbabitur cum eo arsenicum dealbatum per molationem & Solis calidi siccationem, vel cineris calidi paulatim ita tamen ne fumum sentiat. Sed vsurub quum solutum est, multo præstabilius isto est. Et in argento viuo coagulato habentur opera mirabilia.

Secundum Albertum in de Mineralibus in tractatu tertio, capite 2, lib. 2, sic fit lac virginis, quando lithargyrium fortissimè lauatur cum aceto, & colatur sæpius per ipsum donec sit optimè translucens. Et iterum vetus alumen scissile & plumosum fortissimè lauatur in aqua, & sæpius colatur per ipsam quousque sit sicut lacryma: & istæ duæ aquæ permisceantur. Est enim certissimè hæc aqua coagulans, & videbitur lapis qui per eam coagulatus est.

Alibi lac virginis sic fit, Lithargyrium tere in puluerem subtilissimum, quæ cribra: quo cribrato pone in patella terrea plumbata cum aceto, & coquatur parum ad lentum ignem, quousque bulliat parum: tunc coletur per filtrum album, aut distilletur per filtrum, & recipiatur in vase mundo, & ita distilletur ter vel quater donec sit bene clarum. Postea accipe sagimen vitri & contere ipsum vt lithargyrium & cribra similiter: & pone puluerem in lixiuio forti (vel aceto) vel in aquam, & fac eodem modo vt de lithargyrio: & quando velis lac ex eo fieri, misceantur adinuicem aquæ prædictæ, & vertentur in lac albissimum atq; spissum. Sagimen vitri & spuma vitri, idem: Lac virginis valet ad fallum phlegma, & ad guttam rosaceam.

Aqua lithargyrij dealbat per se, aqua salis alkali denigrat per se: quas quum miscueris, adde arsenicum fixum & operare ad albedinem.

Chalcanthi siue vitrioli multæ sunt species: quarum vna quæ est rubea est colcotar, & vocatur chalcanthi Babilonicum & cerdonis, cuius sapor calidior sentitur cum stipticitate, vnde etiam linguam incidit. Quod autem ex eo electum est, quod non est vetus, carens lapidibus, cuius etiam partes longæ sunt & radiosæ. Alia verò species est quod dicitur Syrum, eo quod de terra Syriæ videlicet de terra Ierusalem asportatur, cuius color est niger citrinitati attinens. Aliud verò quod de Aegypto affertur & de Cabrit. Est etiam eius alia species quæ dicitur calcatidis (vel fortasse calcytis) & ipsum est chalcanthum, cuius color est viridis, quod est omnibus alijs fortius, atque calidius existit & asportatur de Cypro, vocatur Romanum: Ipsius enim color parumper attinet coloris azuri, & est solidum & clarum. Aliqui tamen dicunt quod Romanum primum positum

positum ad ignem funditur, sed Cyprinum non.

Tutiæ tres sunt species: vna nanque est Inda, quæ est lapis subtilis: cuius color licet sit fuscus, albedine tamen magis participat. Hæc verò gustata, frigida sentitur, & post paululum desiccatur, & defertur à litoribus maris Indiæ. Et ipse est lapis albus & subtilis, ac si parum salis ibi esset suppositus. Est et eius alia species, que Tutia vocatur marina, & ipsa viridis lapis & asper atque perforatus, & asportatur à regione quæ vocatur Agni. Alia quoque eius est species quæ de Syria adfertur & Africa, atque à Tunicio & ab Hispania, quæ est lapis albus, depictus atque grauis, per quam ærubeum tinctum in citrinum mutatur.

Arsenici duæ sunt species: vna crocei coloris, alia verò rubei: croceo vtuntur mulieres pro psilotro. Quidam Sophistæ accipiunt vnciam vnã Solis limati, & lib. mediã arsenici nõinãti, terunt ipsum fortiter, & balneant ipsum in vrina pueri, & ponunt in sacculo corij & constringunt ipsum bene, & dimitunt ita stare vsque ad mensẽ, & tunc videbitur Arabicum & c. Ex arsenico autẽ fit realgar: de arsenico tractatur Hermetis decimo capitulo.

Qui autem harum & aliarum specierum mineralium ampliorem exquirat tractationem, videat Matthiolum in vltima aut penultima editione Commentariorum in Dioscoridem.

LIBER MËRCVRIORVM RAYMUNDI.

LI oportet vt intelligas operationes, per quas creatur natura argenti viui, & postea si scis vel habes notitiam ad cognoscendum nõstrum arg. viũ. habebis artem integram: Quia operationes omnium non sunt plusquam vna sola, quæ fit per modum quẽ tibi dicemus: Tu accipe de liquore lunaræ quantum volueris (per lunariã intelligo arg. viũ.) & de illo per distillationem diuidas elementa: sed primò separabis aquã phlegmaticam, in qua stat mortificatus spiritus; & continua in balneo tuam distillationem quousque videas distillari aquam animatam, quæ incipit comburere, & illam distilla ad partem. Et quando illud quod poterit distillari per illum calorem receperis, & phlegma fuerit extra, sicut manifestat signum adustionis, illam diuidas in duas partes: & vnã partem seruabis ad creandũ mercurium, vt cum eo terram lapidis sublimes. Et de secunda parte trahes elementa sine omni combustionẽ sub conseruatione proprietatis sulfuris & arg. viui per istum modum: Ponas partem aquæ animatæ super fæces, quæ erunt in similitudinem picis fusæ vel liquefactæ in fundo vasis, & statim pone alembicũ cum suo receptaculo & incende ignem ferraturarum & luta cum pasta, & illũ ignem continua quousque quicquid poterit distillari distilletur per æqualitatem dicti ignis: postea pone in igne sicco cineritio, & illum continua de ferratura seu ramentis lignorum, distilla oleum, & ad finem suæ distillationis dimitte infrigidari materiã cum toto vase: Postea reduc suum liquorem primum, qui est aqua & non oleum, super fæces: & reitẽra tuã distillationem, sicut sã dictum est, quousque fæces manean siccæ & combustæ: & quod humidum vnctuosum sit totum sublimatum sicut anima in substantiã spiritus. Et fili, natura nostri spiritus operatur in omnibus rebus, & omnẽ rem excẽdit: & per illum fit nigredo, albedo, rubedo. siquãdo scies bene miscere. Mistio illarum fit sicut tibi diximus, quia vnum intrat in aliud & figit illud, & rarefactum impletur condensato: & condensatum subliatur per rarefactũ: & totũ illud fit per solutionem & calefactionem & leui igne. Et iste ignis debet continuari,

phlog.

ria
phlogma

Aqua animata

quovſque elementa ſint inuicem amplexa cum terminatione ſuæ humidita-
tis, & ſua terminatio eſt quòd omne modicum comburatur, quovſque len-
to igne deficcetur, Et ſcias fili, quòd vnum comburit aliud, & confortat, &
docet pugnare contra ignem. Et ſic fili in coquendo persequens elementa
ad lentum ignem lætantur & conuertuntur in extremas naturas, quia liqueſa-
ctum totaliter cõminuitur, & ſit non liquefactum, & humidum ſit ſpiſſum. Et
per iſtum modũ ſit corpus ſpiritus, & ſit tenuis & fortis pugnans contra ignẽ.
Et fili, proprietates cuiuſlibet mercurij eſt diſſoluere & dealbare ſuum ſulfur. Et
proprietas ſulfuris ſui eſt congelare et depurare ſuũ arg. viu. Et fili, iſte vapor
qui congelat arg. viu. eſt de natura ſuæ propriæ ſubſtantię mediæ, quæ ſtat in
terra ſicca ſubtili aerea miſta et digeſta et cocta cum lento igne ſecũ continuã
do. Propter hoc igitur reducitur arg. viu. diſſolutũ ſuper ſuam terrã ſiccã pau-
latim, non autẽ ſemel ſeu ſimul: quia virtus ſulfuris draconici citius conuertit
modicum diuiſum, quàm multum indiuiſum. Obſerua igitur quòd virtus dra-
conis (id eſt lapidis philoſophici) non regitur pelago de Satalia: Quia hoc tu
debes facere per intentionẽ congelandi & nõ ſoluendi. Sic fili, arg. viu. regnat
prius cõtra ſulfur, ſicut patet per virtutem præcedentis capituli. Continua
igitur ſuam operationẽ, aſſationem, & imbibitionẽ, quovſque prima aqua ha-
beat totum dealbatum, & ſit congelata per vaporẽ ſulfuris. Aliud nõ oportet
te facere per contrariã operationẽ, quia ſicut arg. viu. vincit ſulfur per totũ: ſic
per contrarium, ſulfur ſiccũ vincit arg. viu. per congelationem, & per reitera-
tionem ſublimationis talis ſicut diximus. Et quando per iam dictã ſublimatio-
nem & frequentem aſſationem videris quòd maior pars mercurij quantitatis
fuerit deleta, reitera cum forti igne ſublimationem ſuper illũ, quovſq; plus de
ſua aquietate purgaueris ex toto: & quando videris, quòd totũ fuerit eleuatũ
ſiccum ad modũ pulueris mortui albioris niue contra ſpondilia valis, reitera
iterum ſublimationẽ ſolũ per ſe ſine ſecibus ſuis: tunc enim erit perfectẽ mũ-
dificatus & ſublimatus ad efficiendam tincturã ad album, cui non poteſt ſimi-
lis inueniri. Quando ſublimaueris et repereris dictã purã ſubſtantiam mer-
curij, tunc fixabis vnã partem illius, & nos tibi dicemus modũ fixationis in la-
pide maiori. Et quando illa pars fuerit fixata, fixabis poſtmodũ aliam. Igitur
reitera ſublimationẽ partis non fixæ ſuper rem fixam, quovſque illa ſimiliter
ſit fixa, cum experiẽtia probando ſi bonam fuſionẽ tibi præſtiterit ſuper ignẽ:
Et ſi ſic, factum eſt: ſi non, coniunge ſibi de arg. viu. exuberato, reiterando ſuã
ſublimationẽ, quovſq; ſit fuſibile. Et modum exuberationis cuiuſlibet arg. vi.
tibi dedimus, ſi nos intellexiſti in practica lapidis maioris, in cap. quod inci-
pit, Fili exuberatio nutritiua non eſt aliud & c. Et in iſta practica, in cap. quod
incipit, Tu accipias & c. ſed illa illud facit de ſuomet arg. viuo. Et ideo ipſa eſt
ſimplex: ſi vis lila magis compositã, & vis eam de mercurio, diſſolue eam in
aqua prima quæ eſt exuberata ex anima dicti mercurij de quo ſit tinctura, po-
ſtea ſepara aquã per diſtillationem ſuper fæces, quovſque aqua biberit & tra-
xerit ad ſe humiditatem fæcum mercurij, iſta eſt humiditas creatiua quæ ſuper
omnes alias manet ſuper pugnam ignis. Et ſic per ſolã ſubſtãtiam mercurij fa-
cimus excellentẽ medicinã albedinis. Et ſicut dicimus devno, ſic intellige nos
dicere de omnibus: non expellimus aliquem nec vulgare nec communem. Et
quando dicimus cõmunem, dicimus de illo quem Philoſophi intelligunt: Et
quando dicimus vulgarem, loquimur de illo quem ruſticus intelligit, qui ven-
ditur in apothecis. Sed bene intellige, quòd vbi ipſe eſt communis, ponitur ſi-
cut ſcimus nos, qui illum cognoviſcimus in propria virtute & c.

Inten-

INTENTIO SVMMARIA, QVAE ALITER DICITVR
 Repertorium, valde vtilis ad intelligentiam Testamenti, codicilli,
 & aliorum librorum Raymundi Lullij.

QVA nostra philosophica tribus naturis componitur b, e, & h. & aqua minera consimilis, in qua lapis noster dissolvitur, & in ipsa terminatur, dealbatur, & rubificatur: non enim operi coniungitur nisi essentialiter humefaciendo partes lapidis resoluti, tanquam phlegma praeserans totum opus a combustione, industria artificis mediante: Veruntamen noueritis totam eius substantiam, scilicet phlegma in decoctione a toto composito separari. Est enim phlegma nostrum substantia media, & aqua mercurij prima, in qua principium lapidis est, scilicet dissolutio eius, nec intrat cum eo, quantumvis vilcera eius implentur naturam sensu ablato, nisi tanquam phlegmatica humefans partes rerum, & non generans vel augens. Vnde radicales humores sunt essentialia lapidis partes sibi ipsis rebus imbibita, a quibus constant partes rerum duntaxat: per istud utique augetur & nutritur quod dicitur quae augetur & nutritur, per exuberationem illius humoris radicalis nutritur & augetur lapis noster, de quo loquitur in suo codicillo in cap. de Virtutibus & doctrina, quibus corrigitur error & c. & de illius exuberatione loquitur in sua practica. Est autem istud vere natura germinata, quae quanto magis in suo vase per ignem exigentem suo phlegmate decoquitur, tanto eius magis inlita virtus cum singulis partibus amplius decoratur & aptior redditur, ut ex ipsa fructus multiplex generetur. Hoc enim dicitur natura, mediu, & lapis, & mercurius; arsenicum & spiritus subtilis, duabus participans extremitatibus, & sulfur album & rubeum, stringens mercurium, & conuertens ipsum in argentum melius quam de minera. Phlegma enim in quo decoquitur sulfur nostrum quod dicitur aurum istud est, ut recipiatur spiritualiter aer humidus in mercurij substantia, donec ipsius media pars in aquam condensetur actione caloris corporis mediante: nanique corpus metallicum velut virtus agens operatur tanquam masculus. Et istud ideo quoniam de proprietate sui est quod calor ipsius in humido includitur aereo, qui quum intrat poros mercurij frigidi, patitur & alteratur paulatim & paulatim: ut illud quod digeritur per calidum naturale, id resoluetur in aquam per minima: quoniam de proprietate cuiuslibet elementi est habere in se contrarietatem & agere in suum contrarium: partes vero quae in aquam resoluntur, sunt in forma argenti viui amalgamati cum corpore, qui resoluui nequeunt, nisi magis & magis subtilentur. Et ideo si arg. viui volueris frigiditatem dissoluere, magis ipsam coagulas. Calor corporis quidem digerit & resouit mercurium quantum deportatur in aqua cum suis partibus mercurialibus dissolutis: & sic phlegma nostrum ex tribus constat substantijs essentialibus, quae quidem essentialia elementorum sic ligantur adinucem, quod plurimum vniuscuiusque cum plurimo alterius est adiunctum qualitibus ipsorum: vnde Alexander Peripateticus dicit, quod commistio elementorum facit mirabilia: eo quod elementa quosdam effectus melius operantur in misto quam in simplici. Et illud ideo quoniam in tali misto remanent propriae essentiae elementorum, quae sunt propriae virtutes operatiuae, ut patet per aquam nostram philosophicam, quae dicitur Metallina, eo quod ex solo genere metallico generatur. In hac enim aqua saluatur dispositio media, quae est inter mollitiam & duritiam, mediante qua fit transitus a mollitie argenti viui ad duritiam metalli perfectissimam. Vnde nunquam fit transitus de extremo ad extremum, seu de contrario ad contrarium nisi per dispositionem determinatam,

Aqua nostra eorum
 si...
 & metallicis

phlegma...
 aqua & per...

radicales humores

Tablura, melius

phlegma

phlegma nostrum

essentia elementorum

Aqua philosophica

ex solo genere

metallico generatur

per aquam nostram philosophicam

quæ participat de duobus contrarijs. Nec est ista dispositio essentialis, arg. vii. in sua natura, nec sulfur in sui substantia seu natura, sed solum pars illorum: ex quorum alteratione partium essentialium ad terram substantiam mediã vnam pronus ad requiem, quæ cū fixatur, separatur phlegma eius per desiccationem à toto cõposito generato. Ad suscipiendũ ergo phlegma, condensa aerẽ per calidum & siccũ, & siccũ rectifica per calidum & humidum (inhumando) & habebis aerem in vaporẽ: quoniam aer spiritualiter intercipitur in auri materia, & aliorum mistorũ. *Aqua verò nostra* cõposita post eius separationẽ alibi est in colore clara sicut aqua cõmunis, & in principio suẽ separationis per filtrum, est in colore pallido, habens albedinẽ sicut albedo palearũ tritici: cuius causa est digestio (seu concoctio) conuertens corpus ad citrinitatẽ. Et anteq̃ separaretur per filtrũ est nigra: cuius causa est corruptio terreitatis corporis tenebrosi, lucidiores partes corporis detegens in forma corrupta, quãuis ita non sit. Et post eius decoctionem completam quæ fit per rarefactionem est candida in occulto: qui quidem candor nil aliud est quã spiritus à corpore resolutus, deportatus in phlegmate suo. Phlegma verò variatur in colore, quocumque enim suum continens variatur, & toties phlegma: quoniam phlegma non variatur nisi propter formam spiritus. Nam spiritus in aliqua decoctione variatur in colore, & certè etiam tenetur in pondere, & augmentatur in virtute & potentia. Quum verò terra imbibitur cum aqua post separationẽ per filtrum, albescit materia nigra super Porfidum: sed statim cum materia conuertitur, albedo occultatur in materia: & ita facit donec virtus aquæ vincat virtutem terræ. Attamẽ anteq̃ ad eius terminũ verum in colore terra peruenerit, multi vel quasi infiniti colores apparebunt, de quib. incertissimè sciret aliquis dare intelligentiã. Facit enim terra in decoctione sua cū aqua sua multas glãdulositates siue gibbositates ad modum ampullarũ, in quibus apparent omnes colores mundi ita resplendentes, quod raro crederet quis, nisi qui videt & expertus est. *Substantia verò* huius aquæ est spiritus corporis lucidans atq; illuminãs: qui in radice naturæ, metallo erat vnitus & coagulatus, nõ igne, sed virtute mirabili: sed dum coagulatus est, inuenitur participans duabus extremitatibus: & est partim fixus & partim volatilis: & ideo dicitur mediũ, in quo est virtus fixatiua: sed dum figitur, sequitur propriam naturam metalli, eo quod materia est natura metalli. Hoc enim vocatur sulfur, & est liquor dulcis, ad modum spiritus in puluerem sublimatus: nunquam enim potest creari liquabilitas in materia aliqua nisi mediante isto spiritu liquoroso. Iste enim spiritus generatur ex humore feminali duorum contrariorum quo ad caliditatem & frigiditatem: & vnus generis, quo ad suam naturam, quorum vnus est Sol, & aliud arg. vii. in vno gradu, in alio verò gradu est Luna & arg. vii. Veruntamẽ hoc arg. vii. in certo gradu, quãdo cum Sole coniungitur, cum nõ sit arg. vii. in natura sua, quia alias fortiores vires acquisiuit caliditatis. Arg. verò vii. tanquam materia patiens iungitur Soli: Sol verò tanquã agens. Non autẽ Sol iungitur arg. viuo, nec masculus cum femella, nec è conuerso: quoniam realiter natura mediã viui arg. dominatur in auri materia & corrumpit ipsum, ac si ageret in ea sicut masculus. Non autẽ solum corrumpit ipsum, sed vltius ingreditur humiditatem fixam & calidã Solis, & cum suo iungitur spiritus, & hoc mediante illo in quo deportatur vtriusque genus. Vnde Sol non iungitur cū arg. viuo, nec arg. vii. cū Sole nisi per substantiã mediã. Nec vnum diligeret aliud nisi per talem dispositionem naturæ affinem, quorum substantia vna, scilicet arg. vii. supereminet substantiam Solis in quadrupla sui parte, & Luna in dupla

pla sui parte, eo quòd frigidior Sole: quia magis vigent virtutes actiue in Sole quam in Luna in principio confectionis lapidis. Veruntamen quantitas materię Solis non excedit precium in veritate vnus aurei. Plus autem excedit in valore materia Lunarıs, eo quòd terrestrioris naturę & fragilioris virtutis est. Et ideo cum auri virtute confortatur, & sine ipso debilitatur: Nam Luna quamuis frigida sit apud omnes in secundo, tamen est in tertio gradu: sed non habet tantam virtutem quòd possit agere in materiam passiuam arg. viui, nisi succurratur per materiam magis actiuam: & ideo terra sulfuris præparatur cū arsenico nostro, sicut arsenicum cum sulfure nostro. (arsenicum nostrum, terra Luna: sulfur, terra auri). Sulfuris autem cõpositio est, quòd si decoquatür oleo suo (id est aere) cum modico fermenti infra octo dies reuertitur totū in puierem rubicundissimum tingens argentum in aurum.

Vbi fructur materia quę sita.

Præparatio autem aquarum, & an debeat poni in opere, & quid de ipsis fieri debeat, iam enarratum est in libris Philosophorū. Et iam dixi, quòd materia quę sita reseruatur in humido balneo Mariae, phlegmatico cõseruatio & putrefactiuo cum sua spissitudine in furno secreto Philosophorum.

Qualiter fiat distillatio.

Distillatio autem fit per venas vitri absque separatione materialium: imò coniunctione in furno nostro secreto est nostra sublimatio. Et ita de mediõrum naturis est factis declaratum.

Quomodo corpora nutriantur.

Corpora autem non nutriuntur, sed solum germen eorum in se ipsis cum igne varię decoctionis, circa quam est hęc aspicienda practica. Nam & corpora non sunt nisi germinis eorum pabula: quoniam hoc certum est quòd corpora mutantur, & alterantur, & reducuntur ad naturã germinis spiritalis: ipsum enim germen augmetatur congelando, & nutrit se ipsum dilatando sicut puer cum lacte virginis: ita quòd corpora tanquam fercula eius resoluuntur, & in ipsum conuertuntur: sic quòd dissolutio corporū fit, cum spiritus congelatur & nutritur. Et congelatio spiritus fit, cum corpora dissoluntur, & in aliam naturam reducuntur. Et ita congelatio vnus nõ fit absq; dissolutione alterius, nec e conuerso. Et generatio formę aduenientis non potest fieri absq; corruptione præcedētis. Forma quidem corporum propter formã spiritus aduenientem, & tota substantia corporis cedit in alimentū, & formã substantialem spiritus: sic quòd omnis solutio est mortifera (corpori) sicut omnis congelatio viuificatiua, & causa vitę propinquissima.

De forma vasis, et qualis sit.

Forma vasis quidem artificialis in quo dictum opus perficitur, talis est qualis est forma vasis naturalis cū suis longis venis, in quibus fit separatio puri ab impuro: nec est alterius formę, & est vnicum vas cum duabus cãnis. Nam ad hoc præcipue debemus naturam imitari.

Quando fiat fermentatio.

Fermentatio autem fit post originem infantis (id est post sublimationẽ sulfuris) vt sibi administratur optimū ferculū existens cum tota sui substantia, vt corpus debile magis ac magis substētetur & reducatur ad naturam fortiozem. Nam fermentatio nil aliud est, q̃ cibis spiritalis conuertibilis in esẽtiã infantis: & vt totū efficiatur opus vnus naturę: veruntamen in tali cibo præcedit ipsius præparatio. Nã hæc fermentatio cibalis, debet esse de sua propria natura, & sibi alsimilanti, quoniam nisi alsimilaretur ei, nunquã in eorum naturam incorporaretur, vel conuerteretur in naturam sulfuris.

Quare fermentum preparatur.

Preparatur quidem & subtiliatur vt puræ sit nutrimentalis conuersio nis & tunc talis est natura nostri lapidis quod est conseruatiuus & confortatiuus: quanto enim magis preparaueris fermentum, tanto magis habilis erit ad conuertendum & dirigendum.

Quot modis fiat preparatio fermenti.

Fit autem preparatio fermenti multis modis: vno modo per dissolutionem in aquam lapidis, & per reductionem: alio modo per calcinationem & lauationem cum arg. viuo, & eleuationem eius substantiæ mediæ: & deinde per dissolutionem in aquam lapidis & aquarum coniunctionem, & per istum modum est facilius conuersiuus: Alio modo per incerationem calcis, & dissolutionem eius: Alio etiam modo per vacuitatem suæ nature terrestris duræ & compactæ. Lapis enim noster est sicut corpus simplex, quod recipit cuiuscun que rei formam quæ sibi adiungatur.

Quomodo fiat coniunctio Solis & Lunæ.

Cum verò lapis ad album perficitur, fit coniunctio Solis & Lunæ, donec Sol traxerit Lunæ substantiam ad eius naturæ colorem: hoc verò fit cum igne lapidis: deinde continuetur, quovsq; patiatur cum rebus sui generis.

Quomodo medicina habeat ingressum.

Medicinæ autem tam albæ quàm rubæ cadere possunt & impressionem habere in omni quod sibi per minima iungitur.

Ad dandum ingressionem medicinæ.

Sicut autem volueris facere projectionem super corpus, pone de eius spiritu in Elixir, & per talem artificium in illud habebit ingressum medicina: Et in hoc latet Practica apud plures.

ARISTOTELES DE PERFECTO

MAGISTERIO.

Cum solerti indagine vniuersarum rerum artificia philosophia comperierit sedulitate, tū carissime fili, exquisitiōnis sagacia Alchymicæ artis magisterium adinuenit: quod eatenus reliquarum rerum præpoller argumentis, quatenus ipsum de secretioribus naturæ abditis reperitur. Ratio enim sufficit huius artis operandarum rerum apparatus & manifestas virtutes vel naturas tantum cognoscere: Nihil enim in arte hac perficeret nisi earūdem interiores vel occultas naturas absque errore quis cognosceret. Ars enim hæc de Philosophia, est occulta, & est de illa parte Philosophiæ, quæ Meteora nuncupatur. Loquitur enim ars hæc non solum de eleuatione & de depressione elementorum, sed etiam elementatorū: Scias hoc quia magnum secretum est. Scias præterea hanc artem vocari inferiorem Astronomiam, & superiori primæ est comparatiua. Loquitur enim superior Astronomia de stellis fixis in firmamento igneo, & de septē erraticis quæ planetæ nūcupantur, quia motu contrario firmamento feruntur: Hæc autem ars loquitur de lapidibus fixis in igne, & de his quæ ab igne fugiunt: Lapidēs verò quæ stellæ dicuntur, sunt Sol, Luna, Mars, Saturnus, Iupiter, Venus, nitrū, calx, carbunculus, smaragdus, & reliqui lapides, qui ab igne non fugiunt. Lapidēs verò qui planetæ vocantur, sunt arg. viu. sulfur, arsenicum, sal armoniacum, tutia, magnesia, & marchasita. Isti enim super ignem non perseverant, sed seorsum & paulatim ab eo fugiunt & euolant, nisi ad ipsum sustinendum quibusdā in-

cnoda

enodabilibus vinculis & artificiosis nexibus indissolubiler constringantur; quæ diutina constantia & subtili meditatione instantiæ simul operatione nõ festina, post multorum laborum fallacias & operationum diuersa sophismata philosophia perfectissime est consecuta, & eorum arcana suis reliquit filijs. Si enim alius, quàm eius filius hoc attentare præsumpserit, vt indignus penitus repulsam patietur: & se, opus, & expensas amisisse merito deplorabit: scias hoc quia magnum secretum est. Vocantur autem prædicti lapides fuli super ignem corpora & animalia, & fugientes ab igne, spiritus. Sicut enim corpus siue anima nõ viuít nec erigitur nisi prius spiritetur, sic & prædicta corpora quasi mortua iacent, nisi cum prædictis spiritibus viuificentur & erigantur, seu opere naturæ in mineris suis fiat in millibus annorum, seu opere philosophiæ cum sint effossa de suis mineris, & hoc fit in die vna respectu operis naturæ: imò vt verius fateatur in hora vna: fit tamen cum medicamine, cuius compositio multi temporis spacium anticipauit. Dicuntur etiã lapides fixi super ignem substantiæ, & fugientes ab igne: quia sicut substantiæ per se stant, nec alterius naturæ beneficio reguntur, sic lapides fixi super ignem sua potestate perseverant: & sicut accidētia non possunt suas qualitates ostendere nisi cum fuerint substantijs sociata, sic lapides fugientes ab igne non possunt suas demonstrare virtutes nisi cum fixis fuerint maritati: Scias hoc, quia magnum secretum est. Scias quoque quòd prædicta non bene ad inuicem se recipiunt, nisi prius fuerint vtraque munda: non enim recipit corpus spiritum, nec spiritus corpus, ita quòd fiat spirituale corporeum, & corporeum spirituale, nisi sint ab omni sorde prius perfectissime defœdata vel defæcata: cum verò sint sic, completuntur corpus & spiritum, & spiritus corpus, & prouenit ex eis operatio perfecta. Et eriguntur corpora in examinatione, & spiritus tenentur à corporibus super ignem: Scias hoc quia est magnum secretum. Quicumque igitur hoc ignorat secretum, ab opere manum suspendat, donec ipsum sciat: Dum enim hoc ignorauerit, nõ gaudebit operis sui perfectione: & cum hoc sciuerit, gratulabitur sibi operatione ad vota cõpleri. Rogo itaq; te fili, vt incessabili lectione philosophiæ libros scruteris, vt & eius filius & huius arcani magisterij habere sagaciã merearis. Qui enim in legendis libris defes extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit: quia non potest de leui eius in Practica manus crescere cuius in Theorica intellectus desudare renuerit. Ille namq; ad operationem securius accedit, in cuius mentis ænigmate plures operationum imagines variegatè resulant. Ne autem tu fili carissime omnia philosophiæ volumina ad inueniendum prælibata secreta quasi errabundus percurrens, hunc librum tuo conscripti nomini: in quo omnia ea cum suis præparationibus per sermonem completum redegi, quæ in prænominatis nominibus propinquiore, faciliore & notiore reperi ad componendum album & rubeum Elixir, vt tibi ad operandum facilis esset aditus.

Elixir quid

Est autem Elixir compositum ex speciebus limpidis antidotum, medicina & purgamentum omnium corporum curandorum & purgandorum, & attornandorum in Lunificum & Solificum verum. Cauetas ergo ne ad condendum, vel componendum procedas, antequam inueneris componentium pondera completa. Quia secundum componentium ponderum perfectionem, erit cõpositionis operatio. Scias hoc quia est magnum secretum. Scias etiam quòd non poteris perfecte mundificare, nisi prius mundificandorum naturas omnes & ægritudines bene cognoueris. Sunt etiam in prælibatis corporibus quedã ægritudines, quas partim à mineris suis, & partim à elementis suis contrahit qualitatibus. Omnis etiam elemētata res quatuor in se retinet qualitates acti-

uas & passiuas, exterius siue interius, mollitiem siue duritiem & horum medii
 uerbi gratia, res si exterius est calida & humida & mollis, interius est frigida &
 sicca & dura: Quia omnis rei manifestum, suo contrarium occulto: Scias, quia
 est multū secretum. Vnde si perfecte cognoueris exteriorū rerū consistentias
 & interiores de leui tu cognosceres, & e conuerso. Et si occulta manifestare sci
 ueris, scies & manifesta occultare: Sed in quibusdam rebus, ut in plumbo, to
 tum manifestatum occultari, & totum occultum manifestari. Et in quibusdam
 medium occultum manifestari tantum, ut in aere, & medium occultum mani
 festari ut aurum, ut ad sanitatem perfectam perueniant, vel saltem ad neutra
 litatis officium perducantur. Scias hoc, quia est maximū secretum. Scias etiā,
 quod rerum quaedam sunt sanæ, quaedam sunt ægræ: Sanæ dicuntur in quibus
 quatuor qualitates cum mollitie & duritie ita æqualiter existunt, quod nulla
 earum vincitur à sua contraria, sicut in auro perfecto: In ipso nanque sunt ita
 æquata, quod neutra superfluit alteri: Ægræ dicuntur illæ, in quibus est hu
 iusmodi contrarium: Neutræ verò dicuntur illæ, in quibus species æqua pro
 portione terminatæ sunt, tamen vna parum vincit alteram, ita quod leui arti
 ficio & pauco medicamine sanantur, ut est aurum album & argentum purum
 in quibus sola tinctura fixa incolumitas restauratur. Scias hoc quia & c. Vt au
 tem hoc facere scias, totis viribus enitaris, & tu labora ut intelligas que dicam
 & Deus alleuet te: Scias quoque quod res ita subtili artificio, & mystica cōiunctio
 ne adinuicem sunt æqualiter commistæ, quod in qualibet re omnis res existit
 per potentiam, etiam si per visum in ipsa non comprehendatur, sed in rebus
 liquefactis clarius quam in aliqua re discernitur: Sunt enim auri interiora ar
 gentea, & argenti aurea, & e conuerso. Et in aere sunt similiter aurum & argen
 tum potentialiter, licet non visibiliter: & in eisdem sunt plumbum potentiali
 ter & stannum: & in istis sunt e conuerso aurum & arg. in potentia: quod totū
 tibi patebit cum eorum præparationem & substantiarum ipsorum transfor
 mationem, & ipsorum commutationem secundum naturæ actionem scies.
 Scias etiam quod non conuenit cum lapidibus non præparatis aliquid opera
 ri. Est enim operatio thesaurus rei & hospitium complementi. Si ergo cōple
 ta & perfecta præcesserit operatio, perfectum & completum adierit comple
 mentum: Et si diminuta, diminutum. Et quantum decreuit perfectionis in præ
 paratione, tantum expectetur diminutionis in operis projectione. Semper ta
 men oppositiones vis aliqua proculdubio præstolatur. Præcedit autem ope
 rationem perfectæ operationis quaedam rerum purificatio, quæ à quibusdam
 mundificatio, & à quibusdam administratio, à quibusdam rectificatio, à qui
 busdam ablutio, & à quibusdam separatio nuncupatur. Ipsa enim puriores re
 rum partes disgregat ab impuris, ut grauioribus abiectis partibus, cum leuior
 ibus opus compleatur: Et hoc dedit Hermes intelligere, in suo secreto, quod
 de hoc opere composuit: dixit, Separabis terrā ab igne, & subtile à spisso. Scias
 hoc quia magnum & c. Scias quoque quod perfectæ præparationis negocium
 non solum contra superfluum remotionem, verum etiam contra deficienti
 um adiectionem versatur, secundum quod in quodam opere meo habetur,
 quod Lumen luminum inscribitur. In eo namque inter cætera quæ de huius ma
 gisterij subtilitate referuauit, dilucidè dixi, Quod perfecte præparare, est super
 flua demere, & deficientia supplere: quia non possunt grauiam nisi cum leuium
 superius, nec grauiam nisi cum grauium inferius consortio detrudi: nec possit
 calidum nisi frigidum, nec frigidum nisi calidum: nec humidum nisi siccum,
 nec siccum nisi humidum: nec durum nisi molle, nec molle nisi durum adiunctione aliquo mo
 do temperari vel præparari, Quum verò alternatim congruè desponsantur,
 genera-

generatur ex eis substantia temperata, quam non potest ignis violentia superare, nec terræ foetulentia vitare, nec aquæ limositas condensare, nec contractus omnes obumbrare. Et Hermes huius doctrinæ princeps in fine sui prænominati secreti, volens quomodo, & ex quibus lapis, quem prædixerat omnem rem subtilem vincere, & omnem rem solidam penetrare, compositus esset, ostendere, hoc idem insinuat, cum dixit, Sicut hic mundus creatus est, ita lapis quæ dixi est creatus, id est factus: hoc est, sicut hic mundus sensibilis ex grauibus & leuibus, mollibus & duris, calidis & frigidis, humidis & siccis inter se inuicem à natura cōcordiæ pace ligatis perpetuus est effectus, ita & lapis quæ prædixi, omnem rem subtilem, & omnem rem solidam penetrare, ex eisdem in id ipsum per philosophiam verò ex amabili fœderatis super ignem perpetuus est creatus. Scias hoc: Perfecta verò corporum & spirituum præparatio per superflui remotionem & absentis additionem, exercitio quatuor regiminum adimpletur: Primum eorum est ad naturam ignis reductio: secundum est in aqua resolutio: tertium est in aere leuigatio: quartum est ad terram compressio. Primum fit calcinando, secundum soluendo, tertium per alembicum distillando, quartum verò igne leui coagulando vel congelando. Et hoc est eorum integra præparatio: & hoc innuit Hermes in suo secreto prænominato, cum dixit, Suauiter cum magno ingenio ascendit à terra in cælum, & iterum descendit in terram: per hæc enim dedit intelligere, corporum calcinationem, & spirituum cum sublimatione fixationem: quia hoc est eorum calcinatio. Et solutio nem ostendere volens, ait. Nutrix est eius terra, id est inhumatio: nutrit eius, & reuiuificatrix est: per ipsam enim res, quæ fuerant prius cum calcinatione mortificata, nutriuntur & reuiuificantur cum in liquorem in mundatione rediguntur. Item vt ostenderet distillationem per alembicum, ait, Portauit illud ventus in ventre suo: cum enim aquam per alembicum distillatur, tunc prius per ventum, id est fumum in aere leuigatur, & ab inferiori parte vasis ad alembici verticem deportatur, licet propter conclusionem iterum in aquam reuertatur. Hanc autem distillationem quidam in rebus liquorosis loco sublimationis habuerunt, & ipsam sublimationem nomine vocauerunt. Item vt ostenderet coagulationem, in quas vis eius integra est, si versa fuerit in terram, id est ad fixationem, vt ostenderet generaliter quidquid per partes prius expresserat, dixit, Et recipiet vim superiorem & inferiorem, id est naturam superiorum & inferiorum elementorum: quia licet à leuioribus exordium sortiatur, debent tamen in grauiâ terminari, ad hoc vt super ignem perpetuam habeat perseverantiam. Hic enim loquens de præparatione vnus illorum tantum quæ ad componendum lapidem philosophicum requirit, exemplificando de vno, vt breuis fieret, in vnoquoque singulorum præparationem integram denotat, quia tunc est eorum perfecta præparatio, cum versa sunt in terram, id est ad fixationem super ignem, & fusionem faciunt sine fumigatione: & tunc vincunt omnem rem subtilem, & omnem rem solidam penetrabunt. Scias hoc & c. Scias præterea, quòd propter difficultatem & longitudinem integræ præparationis, quidam in agendo omittunt vnum quatuor prædictorum regiminum, quidam duo, quidam tria: & cum vno tantum procedunt ad componendum: quia quidam calcinant tantum, & componunt: quidam calcinant & solvunt & componunt, & ita de reliquis. Vnde scias quòd prædictorum multiplices manuerit compositiones secundum varios diuersorumq; Philosophorū processus, tum cum igne, tum cum solutione, tum cum vtroque.

Quidam enim dixerunt, quòd prædictorum non potest fieri totalis & perfecta commissio, nisi cum igne: Et quidam quòd non nisi cum solutio-

ne: & quidam quod non nisi cum vtroque. Illorum autem qui cum solo igne operabantur, duplex erat processus: Quidam enim accipiebant prædicta tantum separata, & conterebant in vnum fortiter & sublimabant subtile à spisso, semper reducendo id quod erat superius super id quod erat inferius, donec totum inferius remaneret, & in spissi naturam per ignis officium transmeabat. Et dicebant quod hoc modo fiebat Elixir firmum super ignem apud Arabes. Quidam vero spiritus prælibatos cum sublimatione figebant, & postea sociabant eos corporibus calcinatis vel ablutis, & ex eis vnum corpus cum fusione faciebant: & dicebant quod erat Elixir firmum super ignem: Et sunt viæ illorum qui cum solo igne operabantur. Illorum vero qui cum solutione tantum operabantur, duplex erat via: Quidam enim vnum quodque prædictorum separatim per se soluebant, & eorum aquas secundum iusta pondera permiscebant, & congelabant in lapidem, & dicebant quod hoc erat perfectum Elixir. Alij vero huius sectæ Philosophi accipiebant prædicta abluta, & componebant omnia simul & soluebant in simul, & postea coagulabant: Verumtamen quidam solutione facta, aquas solutorum distillabant per alembicum, dicentes, quod hoc erat complementum claritatis ipsorum & splendoris, & tincturæ ex aggregato proveniebant inde. Nam aqua clarissima quam postea in aquam coagulabant, dicebant quod illud erat verissimum Elixir. Illorum vero qui cum vtroque procedebant, septuplex erant semita: Quidam enim soluebant corpora calcinata, & inde imbibebant spiritus sublimatos, & inde imbibebant corpora calcinata: Sed tamen hoc debilius est primo. Quidam autem cibabant arg. vii. cum corporibus, & soluebant, & ex huius aqua imbibebant sulfur & arsenicum sublimatum, & iterum soluebant totum hoc, & congelabant, & dicebant quod hoc erat Elixir perfectum. Quidam vero cum sulfure & arsenico separatis, cibabant corpora sublimanda cum pondere sui, & postea soluebant & potabant inde duplum arg. viii. separati, & iterum soluebant & coagulabant & dicebant quod hoc erat Elixir rectum & bonum. Quidam vero cum corporibus cibatis cum sulfure & arsenico, vt dictum est, cibabant arg. vii. & coagulabant, & dicebant quod hoc erat rectum & bonum Elixir. Quidam autem dicentes verè verissimum Elixir ex quatuor rebus debere constare eiusdem generis, non diuersi, & non ex pluribus nec paucioribus, quia tunc corrumpere tur corpus, componebant Elixir ex quatuor spiritibus principalibus, scilicet arg. viuo, sulfure, arsenico, & sale armoniaco: ita tamen quod arg. vii. prius sublimando figebant, & postea soluebant ipsum cum sale armoniaco præparato, dissoluto & distillato per alembicum: & tunc arg. vii. sic dissolutum distillabant per alembicum, & post ipsum coagulabant, & dicebant quod ipsum sic præparatum est, vera huius artis medicina, & lapis non lapis, & corpus spirituale, & spirituale corporeum, & id quod retinet omne volatile à fuga, & fermentum, & tinctura duorum Elixirum, & arg. vii. accidentale quod prætulit se auro, & vincit ipsum, & illud quoque occidit & viuere facit, & verum arg. vii. coagulatum, & pater omnium mirabilium huius magisterij. Postquam vero ipsum coagulauerant, vt dictum est, ipsum cum aqua salis armoniaci præparati & fixi, iterum soluebant, & inde imbibebant arg. vii. sublimatū & sulfur, & arsenicum præparata, & tunc soluebant omnia simul, & post distillabant & coagulabant, & hæc coagulatione vltima cerabant, & dicebant quod hoc erat verè verissimum Elixir: Ego autem noui verissimè quod quolibet prædictorum corporum & spirituum, si perfecta præparatione fuerit præparatum, album & rubeum est Elixir per se solum: Scias hoc & c. Licet autem quam plures fuerint adhuc modi ex prædictis corporibus & spiritibus Elixir componendi

nendi ex obscurissimis verbis Hermetis à diuersis Philosophis enucleatis scripti, laudabiliores tamen & eos qui veraciores existunt secundum huius rei proprium euentum semper cum Dei auxilio sum secutus. Itaque tu fili carissime operare secundum quem volueris prædictorum sex modorum, neque ad alios modos tua declinet intentio: quia si secundum ipsos fueris operatus, inceptum opus cum Dei auxilio sine concludes congruo, & exinde laboris mercedem recipies.

Secunda huius artis ratio.

OMnia quidem corpora quæ à Lunari globo inferius à summo condita sunt opifice, quatuor participant elementis, & quatuor naturis, & quatuor naturarum complexionibus, & quatuor principalibus coloribus & quatuor saporibus, & quatuor odoribus, & duobus sexibus. Elementa quatuor sunt, ignis, aer, aqua, & terra: quatuor humores naturales, sunt sanguis, bilis flaua, phlegma, melancholia. Naturæ sunt quatuor, caliditas, frigiditas, humiditas & siccitas. Quatuor naturarum complexiones sunt, caliditas & siccitas, caliditas & humiditas, frigiditas & siccitas, frigiditas & humiditas. Quatuor principales colores sunt, albus, niger, citrinus, rubeus. Quatuor sapores sunt, insipidum, acidum, dulce, & amarum. Quatuor odores sunt, bonus, foetidus, acutus, remissus, id est non multum acutus. Sexus duo sunt masculus & foemina. Altitudo corporis est eius manifestum. Profunditas corporis est eius occultum. Et latitudo est eius medium. Participant ergo omnia prædicta corpora secundum has tres dimensiones omnibus prædictis hoc modo: Corpus si in altitudine sua est terreum, in eadem est frigidum & siccum, melancholicum nigrum, acidum, foetidum, foemineum: Et idem in suo profundo est æreum calidum & humidum, sanguineum, citrinum, dulce, odoriferum, masculinum: idem in latitudine sua in vno latere est aqueum, frigidum & humidum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, foemineum: In alio latere est igneum, calidum et siccum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. Et hæc sunt ligamenta quibus corpora omnia adinuicem colligantur, quod in corporibus congelatis clarissime deprehenditur.

De plumbo.

Incipiam igitur tibi id ostendere, vt perfectius meditari mente, & sermone apertius recitare potero, à plumbo sumpta origine, vt completis & diminutis congelatorum partibus cognitis, & etiam cognito, in qua eorum parte diminutiones sunt completæ, & in qua diminutæ, expedite & absque contradictionibus rectè ad operandum procedas. Voco autem hinc completas quas in præcedenti parte vocauì sanas, ægras & neutras: Sanitas enim perfecta res est. Aegritudo & neutralitas diminuta. Perfectius ergo magisterium est corpora ad sanitatem, quàm ad neutralitatem ducere, cum scienti vtrunque facile sit & possibile. Quidam verò Sophistæ naturarum rerum insciji, & secretum philosophiæ ignorantes, & regimentorum eius improuidi inuenientes scripturas eius de his rebus, easque non intelligentes, cum post opus nihil in manibus suis inueniant, errorem imperitiæ suæ philosophiæ adscribentes, hoc opus non solum difficile, verum etiam impossibile prædicant: de quibus philosophia non curat: non enim omnes ad hoc epulum conuocat, sed illos tantum qui huius mensæ accubitus digni, & istius miri refectioe epuli sunt inuēti: Satage ergo fili, vt non sis Sophista, sed sis Philosophus: vt rerum virtutes non solum meditatione, verum etiam meditatione & experientia cognoscas: Meditatio enim sine experientia nihil prodest: sed experientia sine meditatione proficit. Vnde plus est experientia quàm meditatio perquirēda. Quicumque igitur expe-

rientiam huius artis fuerit affectus, erit in hac arte philosophus, & inter mensa praedictae conuiuas merito numerandus, & ex ferculis quae exuperant rei omnis mundanae precium dulcedine & affectu perpetuo fatiandus. Verum cum de huius rei experientia nemo possit prima fronte esse discretus, tibi suadendum prouidi ut operatione incepta non cesses, si prima vice non fueris operatus, sed bis vel ter & etiam amplius si necesse fuerit reitera, quousque quod appetis perfectissime deprehendas: neque ab hac re labor inanis inanum rerum, nec expensae rerum te amoueat: quia cum instantia uincas, & cum sapientia superabis, & ad id, Deo duce, deuenies quod optasti: & de manu labore mercedem & lucrum de rerum sumptibus rehaebis: neque indigebis huius operis reiteratione, ex quo semel ipsum perfectie peregeris. Quod si prima vel secunda vice labore fatigatus vel expensis perterritus cessaueris, inde detrimentum & non augmentum te scias incursum. Igitur antequam incipias delibera, nec inchoes, nisi consummare disponas. Sed ne propter hoc nimia suspensione animum tuum arguam, quod tibi sum pollicitus, accipe.

De plumbo rursus.

Plumbum in sua altitudine frigidum & siccum est, argentum nigrum, mole in actu, & argentum in potentia, nigrum, terreum, melancholicum, acidum, foetidum, foemineum: in suo profundo est aurum, calidum & humidum aereum, sanguineum, citrinum, dulce, odoriferum, masculinum: in vno latere est frigidum & humidum, stannum & arg. vii. aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, foemineum: & in alio latere est calidum & siccum, id est ferrum, vel aes, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. Conuertitur igitur plumbum facilius in argentum quam in aliud corpus, quia facilius est altitudinem corporum detegere, quam latera eorum vel profunda: Et similiter leuius est manifestare latera eorum quam profunda.

De stanno.

Stannum in altitudine sua est frigidum & humidum, id est secundum stannum & arg. vii. aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, foemineum. In suo profundo est calidum, & siccum, id est ferrum, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum: in vno latere est frigidum & siccum, id est plumbum & arg. nigrum, terreum, melancholicum, acidum, foetidum, foemineum: in alio latere est calidum & humidum, id est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum: Conuertitur ergo facilius stannum in arg. vel aurum quam in aliquod aliud corpus, quia facilius est ad latera corporum, quam ad ipsorum profunda peruenire.

De ferro.

Ferrum in altitudine sua est calidum & siccum, id est ferrum & aes, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. In suo profundo est frigidum, & humidum, id est stannum & arg. vii. aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, foemineum. In vno latere est calidum & humidum, id est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum: in alio latere est frigidum & siccum, id est plumbum & arg. nigrum, terreum, melancholicum, nigrum, acidum, foetidum, foemineum.

De aere.

Aes in sua altitudine est calidum & siccum, id est aes & ferrum, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum: in suo profundo est frigidum, & humidum, id est stannum, arg. vii. aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, foemineum: in vno latere est calidum & humidum, id est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum: In alio latere est

est frigidū & siccum, id est plūbum & arg. nigrū, terreū, melancholicū, nigrū, acidum, foetidum, foemineum.

De argento uiuo

Argentum uiu. in sua altitudine est frigidum & humidum, id est arg. uiuū & stannū, aqueū, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, foemineū: In suo profundo est calidū & siccū, id est æs & ferrum, igneū, cholericū, rubeum, amarum, acutū, masculinū: In vno latere est frigidū & siccū, id est plūbum & arg. nigrū, terreum, melancholicū, nigrum, acidū, foetidum, foemineū. In alio latere calidum & humidum, id est aurū aereum, sanguineū, croceū, dulce, odoriferum, masculinum.

De argento.

Argentum in sua altitudine frigidum est & siccū, id est arg. & plumbū, terreū, melancholicū, nigrum, acidū, foetidum, foemineū: In suo profundo est calidum & humidū, id est aurum, aereū, sanguineū, croceum, dulce, odoriferum, masculinū: In vno latere est frigidum & humidum, id est stannū & arg. uiu. aqueum, phlegmaticum, album, insipidū, remissum, foemineū: In alio latere est calidum & siccū, id est æs & ferrū, igneum, cholericū, rubeum, amarum, acutum, masculinum.

De auro.

Aurum in sua altitudine est calidum & humidum, id est aurū, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinū. In suo profundo frigidū & siccum, id est plumbū & arg. nigrum, terreū, melancholicum, acidū, foetidum, foemineū. In vno latere est frigidum & humidū, id est stannū & arg. uiu. aqueum, phlegmaticū, album, insipidum, remissum, foemineum: in alio latere est calidum & siccū, id est ferrum & æs, igneum, cholericū, rubeum, amarū acutum, masculinum. Hæc est enim omnium corporū adinuicē conuenientia, quam videntes Philosophi æstimarunt vnum posse in altūd transformari, & eorum æstimationem confirmauit actus. Conuerterunt enim argentum in aurum. vel ē conuerso, & sic de reliquis secundum generationem & corruptionem. Nolo autem vt mireris si Sol in quacunq; dimensione fuerit corporeum, & solus obtineat ne cum eo aliquod aliorum corporum habeat societatem: hoc enim suæ naturæ temperantia, & suæ substantiæ puritas & nobilitas meruerunt. Et propter hoc etiam inter omnia corpora obtineat principatum. Nolo etiā vt mireris, si arg. uiu. inter corpora nunc & inter spiritus in præcedentibus numeretur: suæ nanque naturæ conuertibilitas exigit, vt nunc corporibus nunc spiritibus societur. Spiritibus enim sociatur rationabiliter propter fugacitatem ab igne, quam habet antequam corrigatur, & quia exaltat in examinatione corpora, cum est correctum. Corporibus quoque de iure sociatur, quod in ipsum omnia corpora verti possunt, & ipsum ab omnibus corporibus potest reduci, vel quia per admistionem sulfuris cum eo, ex ipso omnia corpora originem sortiuntur, quod patet in generatione omnium metallorū.

Auri generatio:

Aurum generatur ex arg. uiuo claro, misto cum sulfure rubeo claro, & in corde terræ longo tempore excoquitur calore modico. Et quia per longa tempora calore modico aurū decoctum est, & ipsius natura clara fuit, ideo coheserunt partes suæ adinuicem, quoad solidum graueq; fieret: ideo ne que sub terra putrefcit, nec ab igne facile combūritur.

Argenti generatio.

Argentum generatur ex arg. uiu. claro, misto cum sulfure claro, albo, & aliquantulum rubeo: & quia parum rubei sulfuris affluit, ideo non admodum auri subrufum fuit.

Cupri generatio.

CVprum vel æs conſtruitur ex arg. viuo turbido & ſpiſſo, & ſulfure turbido rubeo miſtis adinuicem, & diutius etiam quàm aurū excoquitur calore maximo: & quia multum eſt in decoquendo combuſtum, ideo multum roboris obtinet: laxi etiam eſt corporis propter eandē cauſam, quod perpenditur, quia vapor acetī ſubintrat corpus eius, & iſpum in colorem viridem diſſoluit, qui ſlos æris nuncupatur.

Ferri generatio.

Ferrum oritur ex arg. viuo turbido miſto cum ſulfure citrino turbido, & cupro vel ære diutius excoquitur calore modico, vnde ſolidius eſt ipſo, & ad virtutem ignis tardius ære fluit: quia calore modico longo tempore decoquitur, ideo conſtringunt ſe bene partes, nec eſt laxi corporis vt æs.

Stanni generatio.

Stannum oritur ex arg. viuo claro miſto cum ſulfure albo claro, ſed tamen paruo tempore decoquitur calore modico: vnde ſi diu decoqueretur, in optimum argentum tranſiret.

Plumbi generatio.

Plumbum conſtruitur ex arg. viuo groſſo miſto cum ſulfure albo groſſo, & parumper rubeo: quòd autem ex ſulfure albo factū ſit, percipitur, quia aceto adhibito dealbatur. Et quia parum ſulfuris vis rubeo aſſuerit declaratur in plumbo cum cõburitur: tunc enim coloris rubei efficitur, quod à magiſtris Sericon appellatur.

*Tertia pars huius artis.**Parte tertia.*

Conſequentis ſermonis eloquio, corporum mineralium hæc tenus explicitis infirmitatibus, & complexionibus mineralibus quoad ſubtilius excogitare potui: Deinceps ad eorum practicam perſpicaciter intimandã cum Dei auxilio proficiſcar. Cum igitur ſales & alumina præparata & aque penetrantes & ſerenantes ex eis compoſitæ ſecundum huius artis complexionē vltima reperiuntur, ſecundum tamen actionem eiufdem prima exiſtunt, vt pote quia ſunt radix & fundamentum omnium purgandorum, ideo ab eis tertiam quam de huius artis practica inſtituam, exordior rationem.

Separatio ſalis communis & ſalis gemmei.

Accipe de quocunque horum volueris partem vnã, & in quatuor partes aquæ pluuialis claræ ipſum diſſolue, & diſtilla per filtrū, & decoque in vaſe vitreo cum igne leui donec aqua conſumatur, & ſal in fundo vaſis coaguletur: hoc factò, deſicca ipſum cum igne leui vel ad Solem, & tunc cõtere ipſum, & imple ollam vitream vel vitreatam, & exclude os eius cum cooperculo lutato luto ſapientia, ita vt non reſpiret, & tunc mitte ipſum in furno panis calefacto per noctem, & in mane extrahe, & aperit ollam, & ſalẽ qui eſt in illa diſſolue iterum in quadruplo ſui aquæ prædictæ, & diſtilla per filtrum, & congela vt dictum eſt: & hoc reitera donec ſtrepitus vel crepitus ſint ſopiti, quòd ſit poſt tertiam reiterationem: & tunc erit optimè ſeparatum.

Additiones. Salem ſic ſepara ex alio libro: Funde in aqua calida, cola & congela.

Preparatio ſalis communis ex libro Emanuclis.

Sal commune album quantum vis frica inter manus cum aceto acerrimo factò de vis acerrimis, & ſicca ad Solem, hoc faciendo ſeptem vicibus. Et quòd erit clarum & limpidum inter duos linteolos pone, & caue à puluere vſque in finem huius regiminis: Deinde exieccatum tere & cribra cū cribro. Accipe ſubtiliores illius partes, ſicca in furno vt melius ſoluantur, & ſolue
in du.

in duplo sui de aqua dulci, scilicet aqua putei & tepida donec soluat parum & parum in cacia ferrea, & coletur per duos sacculos lineos, & claude in cucurbita magna caeca, id est clausa: pone in fimo equino per septem dies: post septimum diem extrahere a fimo, cola per sacculos lineos in caldario optime stagnato habente decem foramina ampla ad modum trium digitorum in summitate cooperculi, deinde pone in loco congelationis decoquendo ipsum lento igne de lignis salicis per diem unum donec congeletur & aqua evanescat: deinde accipe de duobus salibus, scilicet de albo & viridi, & tere separatim; & desicca in furno per unum diem extracto pane, deinde solue in duplo sui de aqua dulci tepida, & cola in cucurbita & dimitte per sex dies: post extrahere & cola in caldario coagulationis, donec aqua consumetur per foramina in fumum & sal erit coagulatum: Tunc aperi ista duo caldaria, & in uno quoque inuenies saporem sapientum albi coloris, & saporem viridem a viriditate aeris. Tunc accipe separatim & desicca in furno, & separatim solue, & separatim in fimo pone, & separatim congela donec perueniant ad hunc ordinem in septem diebus: Et quando erit factum, probetur super carbones utrum fumet vel non, vel in lingua liquefcat, vel in manu. Solutio eius est, ut ponas in viscere, id est ampulla de vitro albo, & suspende super fumum qui exit de ventre equi, & per diem unum soluetur & mutabitur in aquam crystallinam, deinde distilla per alembicum cum amplo foramine ad modum unius digiti, & totum cum lento igne in balneo aquae, quia in cinere sine humore congelaretur: deinde fundetur super carbones in crucibulo donec fundatur & vertatur in naturam corporis, deinde dimitte infrigidari: Et quando erit frigidum, conuertetur in naturam salis, quem postea bene tere & solue in aqua.

Salis alkali separatio.

Accipe de alumine alfofor, id est alkali bene trito partem unam, & super ipsam projice aquae pluuiialis partes sex, & dimitte eam incrare in ea aqua tribus diebus, & moue quotidie bis vel ter cum baculo, ut melius fiat dissolutio, tunc distilla per filtrum, prius tamen bulliat in caldaria stagnata, donec sexta pars aquae consumetur: tunc huiusmodi aquam congela, ut praedictum est. Deinceps fiat ut dictum est in sale communi: hoc est dissolue ipsum in quadruplo sui tantum de aqua pluuiali, & distilla per filtrum, & congela, & hoc reitera, donec inuenias ipsum super ignem sine strepitu, & tunc erit optime separatum.

Aluminis separatio.

Accipe de ipso albo plumoso partem unam & dissolue ipsum in quadruplo sui urinae puerilis antiquatae, & prius decoctae ad tertiam sui partem, & tunc distilla per filtrum, & mutetur de vase in vas, donec nihil facis inueniatur in fundo vasis, vel distilla eam post sui decoctionem per alembicum, quod melius est: facta dissolutione distilla per filtrum, & tunc decoque cum igne leui usque ad consumptionem urinae, & erit optime separatum.

Atramenti separatio.

Fac per omnia de ipso ut fecisti de alumine iam eni, & erit optime separatum.

Nitri separatio.

Tere ipsum fortiter cum aqua salis communis bis vel ter, & tunc ablue ipsum cum aqua dulci donec sapor salis omnino recedat: postea funde ipsum, & erit optime separatum.

Additiones. Regimen salis nitri: Accipe de eo, ablue in aceto acerrimo mali granati duabus vicibus, & sicca ad Solem: deinde solue in duplo sui de aqua putei, & cola & dimitte in fimo per diem unum ad magis subtiliandum,

deinde cola & congela in cinere in cucurbita habente tria foramina ad modū vnus digiti, deinde solue sub fimo in ampulla, postea distilla semel & reconde aquam perfectam.

Regimen salis Atincar.

Recipe salem armoniacum, salem nitri hoc est alkali, salem comunem ana de vno quoque lib. semis, & de melle cocto & despumato vncias quinque & de sero acetoso quinque vicibus distillato per pannū vncias decē, & de vrina puerorum duodecim annorū vncias quindecim, omnia misce simul, & solue & pone sub fimo duobus diebus, deinde congela in cinere per diem vnum apertis foraminibus cucurbitae: postea solue in viscere (siue cucurbita) sub fimo, & reconde aquam perfectā. Ita est aqua cū qua congelatur arg. viu. sine sublimatione & mortificatione: quoniam si posueris ipsum in crucibulo, & calefeceris parum, & proieceris desuper tres guttas de hac aqua, congelatur, & mutat aes in infinitum, & cum eo soluis omnia corpora & spiritus: & valet ad Solē & Lunam secundum quod corpus fuerit præparatū ad alterutrum.

Regimen nitri Indici, tere & abluere cum aceto de vino rubeo & mali granati quinque vicibus, deinde funde & extingue ipsum in aqua salis comunis & armoniaci de vno quoque ana vncias duodecim. In his quinque vicibus erit calcinatum in subtili puluerem, cui non est par ad Solem. Regimen nitri violacei, tere & abluere cum aceto sorbarum & mali granati septem vicibus, & sicca ad Solem vel in cinere, deinde funde in fortissimo crucibulo ferreo, & extingue in aqua salis comunis & armoniaci. Regimen nitri rubei, tere & abluere in aceto mali syluestris & citoniorum & in aceto prunellorum de spinis decem vicibus, deinde funde his decem vicibus, & extingue in aqua omnium salium, id est aqua atincar, & erit calcinatum in calcem Solis, quæ dicitur Calx Soldani Babylonis. Regimen nitri albi, tere nitrum, & abluere cum aceto acerimo albo viginti vicibus vna die, & sicca ad Solem post abluitionem, deinde funde viginti vicibus in cacia ferrea, & viginti vicibus extingue in aqua salis communis & alkali: erit calcinatum in calcem Lunæ cui non est par, videlicet ad Lunam.

Talci separatio.

Accipe de eo quantum vis, & contere ipsum in pelle ouina vel vaccina & lapillis crystallinis vel similibus sicut scis: & tunc ignias ipsum in cacia ferrea septies, omni vice extinguendo ipsum in aqua salis armoniaci & kalkali & nitri salium præparatorum ana commistis, & erit optime præparatum.

Plumborum duorum separatio.

Funde de quocumque horum volueris quantum vis, & tunc ipsum colatū, & calidum extingue septies in aqua salis armoniaci, & erit optime separatum.

Ferri & aëris separatio.

Laminas cuiuscumque horum volueris ignitas extingue in aqua hac. R. salis armoniaci, baurac, nitri, atramenti, aluminis iamēni omnium ana vncias quatuor, salis comunis, salis gemæ ana vncias duas, & projice super ipsa aceti vini albi lib. vnā & semis, pone ad Solem diebus septem, donec in ea dissoluantur, & quanto plus steterit, melius erit.

Argentii separatio.

Accipe de eo quantum vis & funde eum in cineritio examinationis cum plumbo. postea fac ex eo laminas ad grositiē tui vnguis, & cementa eas cum limatura chalybis pertenui, quæ prius aceto & sale fuerit fortiter incerata (sale & aqua prius abluta, & per noctem in duplo sui de aceto forti fuerit macerata) & fac eas morari in furno panis optime calefacto per noctem v-

nam

nam, & in mane extrahe & dimitte infrigidari, & separa laminas à limatura, & funde eas & erit arg. optimè separatum.

Sulfuris solutio.

Tere ipsum super tabulam vitream donec sit vt medulla: cum quo teras quantum est ipsum quarta de sale armoniaco, deinde in aere desicca: postea imbibe ipsum ex aqua salis armoniaci sublimati, quæ sit tanta quantum est eius pondus aut parum plus: deinde pone ipsum in vas super quod sit aliud vas: Postea inhuma ipsum in fumo quatuordecim diebus, & muta fimum seu stercois singulis tribus diebus: Resudabit enim vel soluetur si stercois fuerit calidum: & si non, tere ipsum bene cum aqua salis armoniaci, quantum in eo remanserit aliquid ex ea ne cures inde, & inhuma ipsum donec soluetur. Quod si ante quatuordecim dies soluetur, non tamen extrahas donec dies compleatur: Stercois verò singulo triduo muta, & scias pondus sulfuris, & aqua, & cū soluetur, pondera ipsum. Quod si fuerit eius pondus cuius erat prius, bene erit: si fuerit minus, tanto erit melius: Et si fuerit plus, scias quod augmentū salis armoniaci est in ipso: Quod extrahes aut calefaciendo ipsum in vase aliquo, aut sublimādo donec redeat ad pondus sulfuris: Deinde distilla ipsum: & quælis fuerit claritas, talis erit eius tinctura: si enim fuerit rubea, erit rubea: & si fuerit alba, erit alba. Congela cum ipso spiritum quemcunque volueris, & fige cū ipso, & calcina cum ipso, & cera cum ipso.

Modus distillandi est, vt sumas sulfur solutum & salē armoniacum, & ponas in vna cucurbita, & distillabitur in primis aqua salis armoniaci: pondera ipsa donec egrediatur, quod sit parum maioris ponderis: Aqua enim salis armoniaci est subtilis, & aqua sulfuris est grossa sicut lac: Diuide & operare cum eo in eo quod volueris, quoniam bonū est. Est autem sulfur difficile ad soluendū tamen sustine patienter. Eius altera solutio absque sale armoniaco est cum oleis: Aqua enim sulfuris est sicut oleum: acetum quoq; soluit ipsum & cerat, & extrahit arg. eius viu. & rectificat ipsum, & facit ipsum Elixir, & ipsum dissipat & rectificat. Habes in Alberto in additionibus in cap. solutionis spirituum, secū dum Rasim in lib. de Lumine luminum, hoc expositum.

Sulfuris calcinatio.

Sulfur quantum vis tere & cribra & imbibe cum aqua salis armoniaci, & aceto mali granati: Et si erit ad Lunam, cum aqua salis cōmunis & aceto acerrimo de vino albo tantū, donec cum contritione & imbibitione cōmuniter desiccetur in cinere decemvicibus in vno die: deinde pone in vase sublimatorio & sublima sex vel nouem vicibus: quod est vltimum tam ad Solē, quam ad Lunam, ex libro Emanuel.

Sulfuris separatio.

Accipe de eo bene trito quantum vis, & pone ipsum in sacco lineo largo, & liga os sacculi, & pone in concha in qua sit lixiuium ad medietatē ponderis sulfuris de calce viua bene trita, & super calcē pone sacculū cū sulf. & desuper sacculū pone de calce viua tantū quantum est totū sulfur, & tunc pone conchā super recipiēs suum, & infunde desuper de optimo aceto (alibi dicitur fortissimo seruēte) donec calx peroptimè sit extincta: & hanc vaporatōnē reitera septies omni vice renouādo calcē viua: & tunc extrahe sulfur de sacco & pone ipsum in vase vitreo & decoque ipsum in capitulo fortissimo in quo solutū sit prius in quadruplo sui de sale alkali & aluminis iamēni, nitri, salis armoniaci ana]partem vnā, & decoque in igne leui cum suis vasis aqua & cinere mediantē (alibi habetur in aceto vaporatōnis rerum suarum cum igne leui donec totum consumatur, tunc desicca & c.) per diem & noctem vnā,

tunc collige ipsum vt scis, & sicca & pondera: si fuerit libra vna, adde ei lima-
turæ ferri subtilis vncias octo, & frica fortiter insimul cum fricatoria in paro-
pside vitreata, & rora cum quatuor vel tribus ad minus vncijs aluminis iame-
ni extincti & dissoluti in octo vncijs aceti distillati, & frica (vel tere) fortiter,
& tunc ad des vncias quatuor calcis viuræ, vncias sex spumæ maris, & iterum fri-
ca hæc omnia fortiter in paropside prædicta, & tunc desicca per optimè ad So-
lem vel ignem lentum & tere per optimè & cribra per sedaciū spissum, & tunc
pone in aludel super stratum salis gēmæ & sublima ipsum vt dictū est de mer-
curio, & reiterabis sublimationem & compositionem prædictam, & erit oleū
optimè separatū: Serua ergo ipsum ad horam necessitatis in vase vitreo.

Modus rubificandi ipsum.

Modus est vnus cum tincturis extractis de animalibus & arboribus vel
lapidibus: Et alter est cum aquis rubificantibus, quæ sunt de speciebus
limpidis: Et est magnum secretum cum funditur aliquis horum spiri-
tum in operatione, tunc enim est Elixir magnum.

Auri separatio.

Fac de eo laminas ad modum turæ vnguis, & eas cementa cum hoc pulue-
re, R. salis cōmunis separati partes duas, lateris antiqui in ripis fluuiorum
& in litore maris reperti, quod melius est, partem vnā, tere optimè & cri-
bretur per sedaciū spissum: tunc laminas dictas sic cementatas fac morari in
medio athanor super tripodem per diem & noctem vnā, & implendo a-
thanor, id est furnellum carbonibus viuīs, & quum minuuntur addendo sem-
per de alijs, tunc igne remoto & infrigidato aperi crucibulum, & inuenies au-
rum optimè separatū.

Argenti viui separatio.

ACcipe de eo quantum vis & mortifica ipsum cum pondere sui atramen-
ti separati, & cum tantundem salis cōmunis separati rorando cum forti
aceto & assando in furno panis calido per noctē toties donec sit optimè mor-
tificatum: & tunc tere ipsum optimè, & mitte ipsum in aludel super stratum sa-
lis gēmæ, & accende leuem ignem donec humor cesset, & tunc vigora ignē
paulatim donec totum arg. viui. ad vasis latera sublimetur, & hanc sublimatio-
nem reitera toties donec sit albissimum, semper renouando omni vice præ-
dictam compositionem, & erit optimè separatū.

Alia separatio mercurij que in pluribus libris reperitur.

ACcipe libram vnā ex eo & mortifica ipsum cum pondere sui atramen-
ti separati, & salis cōmunis separati vncias octo, & aluminis iamēni sepa-
rati vncias quatuor, & iterum soluti in fortissimo aceto in duplo sui ro-
rando prædicta cum medietate huius aceti, in quo scilicet alumen iamēni est
dissolutum, & frica fortiter in paropside vitreata, vt videatur quasi terra torri-
da: postea assa in furno panis in vase concluso, ita quod nō respiret aliquo mo-
do per noctem vnā, & in mane extrahe, & pone in paropside & rora ipsum
iterum, & frica cum medietate aceti quod reseruasti, & pone iterum in furno
vt prius: tunc tere ipsum fortiter & cribra per cribrum spissum & pone in alu-
del supra stratum salis gēmæ & pone ipsum super athanor, & fac sub eo ignē cū
tribus vel quatuor carbonibus, donec omnis humorositas cesset, & tunc vigo-
ra ignem paulatim donec totum arg. viui. ad vasis latera sublimetur, & hoc rei-
tera ter vel quater donec simile niui sublimetur, omni vice renouando cōpo-
sitionem prædictam, & erit optimè separatū.

Additiones. Alibi sublimatur sic: R. de eo lib. 1. atramenti citrini boni lib.
1. salis cōmunis albi combusti, lib. 1. aluminis de glacie lib. 1. tere omnia super
por-

porphidum, quousque mercurius ibi mortificetur, ita quod nihil de eo viuum appareat, sed fiat totum nigrum vel lutum: postea pone in vase sublimationis, & sublima cum lento igne donec mercurius sublimetur: reduc eum iterum ad faeces suas imbuendo cum pauco aceto, & iterum sublima vt prius: ita fiat ter aut plus, donec sit albisissimus.

Adibi ex libro Emanuel sic sublimatur.

Accipe de eo quantum vis, sicca & imbebe cum reiteratione fortissima in Sole in diebus Canticularibus donec erit massa dura cu aqua salis comunis & aceti & aqua aluminis iam eni si erit ad Lunam: si erit ad Solem, cum aqua salis armoniaci & atramenti. Deinde tere & pone in vase sublimationis, & sublima ipsum septem vicibus (vel vndecim quod est vltima) tribus horis cum igne debili, & quatuor cum igne forti: non est tale super terram.

Arsenici separatio.

Vapora ipsum prius, vt docui te vaporare sulfur cum calce & aceto: & si non vis ipsum vaporare, non est vis: tere ergo ipsum vaporatum vel non vaporatum, per optimè cribra, & adde vncias quatuor (vel octo) de calcute (id est vitriolo) & vncias quatuor cerussæ plumbi & rora cum vncijs quatuor vel tribus ad minus aluminis iam eni dissoluti in octo vncijs aceti distilla ti vt fecisti in sulfure, & tunc pone ipsum in aludel, siue in vase sublimationis super stratum salis gemæ, & sublima vt scis: & itera hanc sublimationem, & erit optimè separatum, semper renouando dictas faeces.

Arsenici calcinatio.

Tere, cribra, & imbebe cum aceto accerrimo, in quo soluta sint vncia de cem de sale aliquantulum præparato, & si erit ad rubeam, cum aceto mali granati in quo sit solum sal armoniacum, quod melius augmentat tinturam rubeam: Deinde postquam erit bene tritum cum imbibitione, & de siccatione quatuor vicibus in cinere, pone in vase sublimationis & sublima quinque vicibus vel septem, quod est vltimum super eandem faciem: Et valet ita ad Solem quam ad Lunam, ex Eman.

Salis armoniaci separatio.

Accipe de eo trito lib. i. de spuma maris vncias quinque vel sex & de sale gemæ vncias duas, de sale comuni & aluminis iam eni ana vnc. duas cõtere hæc omnia simul fortiter & cribra per sedacium spissum, & tunc mitte in aludel super stratum salis gemæ, & sublima vt scis, & itera super ipsum semel compositionem & sublimationem, & erit optimè præparatum, observa bene.

Tutia separatio.

Accipe de ea quantum vis, & ignias eam in cacia ferrea septies, & omni vice extingue eam in aceto vini miræ fortitudinis, tunc redde ei acetum, in quo extincta est, terendo & imbibendo super marmor, & siccando ad Solem & tunc sublima eam sicut scis, et erit optimè separata.

Magnesie et marchasite separatio.

Accipe de quacunque harum volueris quantum vis, & ignias eam in cacia ferrea septies omni vice extingendo eam in aceto fortissimo sicut dictum est de Tutia, sed tamen qualibet vice post extinctionem extrahatur ab aceto, & ponatur super porphidum vel porphyritem lapidem & fricetur fortiter, & cum aqua dulci abluatur. Hoc facto, igniatur ter, & omni vice extingatur in aceto citrino, & erit optimè separata.

Præparationes salis communis, salis gemmei, et alkali.

Accipe de quocumque volueris separato partem vnam, vrinæ puerilis antiquatæ & decoctæ ad tertiam sui partem & distillatæ per filtrum partes

duas & dissolue ipsum in ea, & distilla per filtrum & congela cū igne leui sicut scis, & sic itera sex vicibus, sed omni vice post coagulationem fac ipsum morari in vase concluso in furno panis per noctem vnam: hoc facto decoque ipsum ter, omni vice in duplo sui de aqua hac, R. feri lactis acetosi caprini partes quatuor, olei communis abluti cū aqua dulci, & per alembicū distillati, vel pinguedinis testudininis, quæ melior est, mellis albi despumati ana, & omni vice coagula & assa ipsum in furno panis qualibet vice sicut prædictū est. Tunc solue ipsum per se in vase solutionis vt scis, vel in aqua animalis semel distillata, quod erit factum die vna, & tunc distilla per alembicū, & adde ei æquale pondus sui de aqua aluminis (animalis) septies distillata per alembicū quatuor vicibus cū aqua vel cinere, et tribus cum cinere sine aqua: Et tunc coagula cum vase coagulationis cum igne leui, aqua et cinere mediante, ita quod tota aqua consumetur vel coaguletur cum eo: tunc resolue ipsum ter, et omni vice distilla per alembicū et coagula et proba ipsum super laminā ignitam, qui si fluxerit ad modū cereæ vel plumbi, factum est: si non, reitera super ipsum vltimū opus donec sic contingat, et tunc erit optimè præparatum.

Aluminis iameni præparatio

Accipe de eo separato partem vnam, & dissolue, & in vase solutionis cū aqua animalis (seu vrina) semel distillata per alembicū & coagula: Et tunc adde ei tantundē prædictæ aquæ animalis, & coagula insimul, sicut prædictum est in salibus, hoc est, vt totum coaguletur cum ea, & sit prius septies distillata per alembicū, quatuor vicibus cum aqua & cinere, & tribus cum cinere: tunc iterum dissolue & distilla prædicto modo per alembicū & coagula sicut scis in vase coagulationis, & ita fac donec currat super laminas: & erit optimè præparatum.

Aliter. Pone alumen iameni in ollam vitreatam & argillatam, & pone in furno panis per diem vnam, deinde extrahe & tere, & imbibere cum aqua salis communis soluti in aceto de vino albo & vrina pueri duodecim annorū: Sed de sale & aceto & vrina æqualia sint pondera, distemperetur, et per pannū coletur, et de hac aqua imbibere cum trituratione et desiccatione aluminis iameni quinque vicibus, & erit nimis albū: deinde pone in viscere (id est cucurbita vel boccia) sub simo per diem vnum, et soluetur, distilla semel, deinde congela vltis nīuei coloris: deinde reconde, quia omni die potest dissolui citissimè in aquam claram: Et est vnum de retinaculis, tamen habet potestatem soluendi. Et etiā eadem est præparatio aluminis zucharini. Ex lib. Emanuclis.

Vitreoli præparatio.

Accipe de eo quantum vis vt prius, & ignias & extingue sicut præcepi de Tutia in aceto, postea solue ipsum in vase solutionis cum tantundem sui aquæ vitæ præparatæ: & cum bene solutū fuerit distilla per alembicū donec tota aqua distilletur rubicunda & clara, & tunc eam coagula: Et hoc opus itera super ipsum, id est solutionem & distillationem, & coagulationē, donec super laminam velocissimè fundatur, & tunc adde ei æquale pondus sui de oleo aluminis rectificato cum suo igne: tamen sit oleum prius distillatum & rectificatum rubeum, tunc ambo, id est oleum dictum & aqua salis vitreoli rubicunda, & sal eius rubeum dictum iungantur insimul & rectificentur insimul semel, & erit optimè præparatum.

Nitri præparatio.

Accipe de eo separato quantum vis & funde ipsum & extingue septies in aqua salis communis præparati, & tunc conterere ipsum & ablue à sale cum aqua dulci, postea sicca ipsum & pondera & adiunge ei medietatē sui de plum.

plumbo præparato, et funde in simul, et iterum tere: et tunc adde ei æqualiter pondus sui de mercurio optimè separato, et contere in simul rotando cū aqua salis cōmunis præparati, et affando in furno panis per noctē: Et tunc sublima fugitiuū ab eo toties donec totus in fundo vasis cum eo remaneat: tunc ablue inde salein cum eo aceto distillato, quo facto sicca totum illud per optimè, et cera cum aqua vitæ et solue in furno: Et fac postmodū de eo per omnia, vt dicam in præparatione auri, id est distilla per alembicū et cōgela et cera cū oleo philosophico, et erit optimè præparatum.

Talci præparatio.

Accipe de eo separato quantum vis, & pone iterum in sacculo lineo spisso rotundo, & largo, & liga os eius & suspēde ipsum super vaporem huius aquæ: R. vrinæ sublimatæ partes duas, salis armoniaci partem vnā, & maneat sacculus super huiusmodi aquam tribus diebus & totidē noctibus. Quarta die aperit sacculum & intromitte de lapillis albis ad sufficientiā, & tunc os sacculi liga strictè, & pone ipsum in scutella vitreata, & projice super ipsum de aqua, cum qua fuerit vaporatum, & frica fortiter inter manus, donec talc per poros sacculi exiens, in fundo scutellæ decidat: tunc dimitte ipsum residere, & effunde aquam subtiliter, & inuenies ipsum in fundo scutellæ simile arg. viuo præparato & soluto & distillato per alembicū, tunc pone ipsum ad soluedū in solutione nostra: & cum fuerit aqua clara, imbibe ex ea pondus sui de arsenico administrato, & iterum mitte ad soluendum, et cum solutum fuerit distilla per alembicum ita vt nihil remaneat in fundo cucurbitæ, et fiet aqua valde peruia, et coagula eam, et cera in crucibulo tenui super ignem lentum cum oleo albo philosophico sicut scis, ita vt currat ad modū ceræ vel plumbi ad minus: et de hoc cerato projice pondus vnū super cētum cuiuscunq; vis duorum plumborum separatorū, et fiet Luna melior ea quæ est de mineris cum Dei auxilio, et eius virtute.

Auri præparatio: & hic est modus faciendi ex omni corpore lapidem seu Elixir quodlibet secundum suam speciem: uel cōpositi, si mixtionē intelligas: Ideo nota.

Accipe de eo separato vel subtilissimè limato quantum vis, & sublima ab eo æquale pondus sui de arsenico vel sulfure rubeo sublimato ad rubeū, & albo ad album, donec mediætas eius cum eo in fundo vasis figatur. Et int bibe totum hoc de pondere sui aquæ salis cōmunis separati & perioluti, & sicca & assa in furno calcinationis die & nocte vna, tunc ablue inde salein cum aqua dulci, & sicca iterum: & tunc cera ipsum cum sale armoniaco separato rubeo ad rubeū, & albo ad album, & tunc pone totū ad soluendum donec aqua clarissima fiat: Et tunc sublima huiusmodi aquā & distilla per alembicū, & coagula & cera in crucibulo super ignem cum oleo philosophico fixo rubeo ad rubeum, & albo ad album. Et tunc projice de ipso si est ad rubeum super argentum & fiet aurum bonum: & si est ad album, super æs, & fiet arg. bonum.

Alia præparatio auri quæ alibi reperitur.

Accipe de eo separato & subtilissimè limato partem vnā, & æquale pondus sui de arsenico sublimato rubeo, & frica in simul fortiter, & pone in aludel cum tantundē salis cōmunis præparati rubei & sublima arsenicū ab eo bis vel ter, & erit optimè præparatum.

Additio. Accipe bonum aurum purum, & habeas coram te paropsidē cū aqua munda dulci, & habeas cotem asperam mundam, cuius vnum caput tenas in manu tua, & aliud stet in fundo paropsidis in aqua, et tunc frica aurum in cote sæpe madefaciendo cotem cum aqua, quia limatura descendet ad fundum vasis subtilis: fac ergo tamdiu quod limetur de auro quantum volueris:

deinde permittite ita per horam, et projice aquam cum facilitate, et ablue ter et sicca. Eodem modo facias de argento: sunt quilimant cum lima subtili, et ita vtuntur. Ex lib. de Artibus Romanorum.

Argenti preparatio.

Fac de limatura argenti separati per omnia vt de auro dixi: hoc est sublimato ab eo equale pondus sui de arsenico vel sulfure sublimato rubeo ad rubeū et projice similiter ipsum super arg. vel æs.

Alia preparatio argenti.

R. de limatura argenti separati quantum vis, et fac de ea cum sublimato arsenico albo per omnia, vt dictum est in auro.

Plumborum duorum preparatio.

Recipe de quocunque eorum volueris separato partem vnam, & funde ipsum in cacia ferrea, & projice super ipsum pondus sui de sale comuni separato & puluerizato, & commoue fortiter cum instrumento ferreo donec totum plumbū in puluerem couertatur, tunc ablue ab eo sale cum aqua dulci, & desicca puluerem illum & pondera, & imbue ipsum cum tantundem sui de aqua salis communis separati, & per se soluti, & tunc pone in crucibulo bene concluso ne respiret, & fac ipsum stare in furno calcinationis per tres dies & noctes: tunc eo infrigidato extrahe inde salē omnino cum aqua dulci, & tunc iterum ablue cum aqua dulci de paropside in paropsidem ad modū cruffæ, ita vt fiat albavt nix: tunc desicca ipsam ad Solem, & postea fac de ipsa per omnia vt prædixi de limatura argenti: & erit optimè separatum.

Ferri et æris preparatio.

Accipe de quolibet horum volueris separato & subtilissimè limato partē vnā, & ablue ipsum ter omni vice cum medietate sui de arsenico, cuius medietas sit præparata ad comburendum corpora, & alia medietas separata solū, & fac ipsum manere in athanor calcinationis per diem & noctē: & omni vice fac ipsum descendere cum oleo (tartari) & per botum barbatū donec album & clarum descendat, & tunc tere ipsum & lima subtiliter & rora ipsum cum aceto fortissimo in Sole calido donec ipsum optimè rubificetur: tunc pōdera ipsum et adde ei tantundem arsenici rubei, et fac deinceps per omnia vt prædixi de auro.

Argenti viui preparatio.

Accipe salis armoniaci, salis aluminis iameni, cuperosæ ana vnc. tres, distolle hæc in quatuor libris aceti distillati, & tunc mitte in ipso lib. vnam cerussæ stanni, & fac ipsam manere intus per mensem vel amplius, quia quanto plus intus steterit, tanto melius est, & moue ipsam quotidie bis vel ter, & cū operari volueris, dimitte quiescere, donec clarificetur: & extrahe inde aquam claram cautē, & distilla ipsam per filtrum: tunc congela ipsam, & congelatam pondera, & ipsum imbibe cum tertia parte sui de aqua calcinata alba ad albū, & rubea ad rubeū: & tunc assa in furno panis per noctem, & post dissolue per se sicut scis, & inde imbibe mercurium separatum ad pondus eius paulatim super porfirium, & sicca bene & sublima sine strato aliquo alembico, superposito cum suo recipiente, & quod sublimatur reduc super fæces suas terendo super marmor, redde ei aquam quæ ab eo distillauit: & sic reitera toties, donec inde nihil sublimetur: Er tunc remoue sales abluendo cum aqua dulci, & tunc pone totū illud ad descendendū, & fac descendere in laminam, & cum descenderit fac sub eo ignem septem diebus secundum quod dicam inferius in operatione verissimi Elixir: tunc fac de eo vt fecisti de auro.

Alia

Alia preparatio mercurij, & calcinatio eiusdem, quæ habetur alibi.

Recipe salis alkali, salis gēma, salis aluminis, salis armoniaci separatorum partem vnam, & solue hæc omnia in duplo eorum de aqua occulti lapidis albi sublimata ter sine inhumatione, & dimitte quiete die & nocte vna, tunc distilla per alembicum & coagula cum igne leui in vase coagulationis, tunc resolue ea prædicto modo ter, & distilla per alembicum & coagula, & proba super laminam ignitam, & si se resolverit vt cera vel plumbum, factum est: sin autem, reitera super ipsum vltimum opus donec sic contingat, & erit Atincar. accipe igitur mercurij separati partem vnā, & de prædicto atincar per se soluto tantundem, & inde imbebe mercurium paulatim super porfidū, & cum totū absorberit desicca ipsum leuiter, & pone in aludel sine strato aliquo: & alembico superposito cum suo recipiente, & obturatis iuncturis cum luto magisterij sublima ipsum: & quod sublimabitur reduc super fæces terendo super porfidum, & reddendo ei aquam quæ ab eo distillauit, & sic iteratorties donec inde nihil sublimetur: & erit mercurius bene calcinatus & præparatus. Tunc accipe de aqua pluuiali distillata per alembicum & solue prædictam sublimationem in quadruplo sui huius mercurij aqua, ita quod totū atincar dissoluatur in ea, & mercurius remaneat in fundo paropfidis calcinatus. Cola igitur inde aquam cum filtro, & ita fac donec omnis falsedo recedat: tūc desicca ipsum & serua in vase vitreo ad horam necessitatis.

Calcinatio mercurij. Accipe salis cōmunis, salis gēma, & aluminis iam eni ana quantū vis, & solue: de hac aqua imbebe super marmor mercurium sublimatum terendo quovsq̄ue satis biberit. Postea pone in cucurbita cum alembico & desicca: semper autem reddatur ei sua aqua distillata ab eo donec totā biberit, nec ascēdat: postea dissolue in aqua pluuiali, & inuenies in fundo mercurium album.

Solutio ipsius.

Accipe salem armoniacū præparatum cum vrina præparata quovsq̄ue sit lactea & dissolue in simo equino sicut scis, et congela. Additio.

Auripigmenti sublimatio.

Recipe auripigmenti præparati lib. vnā, & batituræ cupri aut æris lib. i. salis gēma aut salis cōmunis lib. i. & hæc tria tere bene super lapidem marmoreum & misce bene & tere minutè: deinde fac lectum vnum salis cōmunis in sublimatorio, & super illud stratum pone auripigmentū cū sua mediana, & sublima totum insimul vt fit in mercurio: Sed in hoc non requiritur tā ignis, quia sulfur & auripigmentum citò comburuntur: & quando fuerit sublimatum videas si quid manserit in fæcibus: si sic, iterū sublima fæces quovsq̄ue intus nihil remaneat, & pone cum illo sublimato & sublima ter, & serua mundè.

Aliter sic sublimatur.

R. auripigmenti præparati lib. i. salis cōmunis præparati lib. i. stanni calcinati aut plumbi lib. semis, cupri combusti aut limaturæ cupri aut ferril. semis, tere res ipsas quamlibet per se, & postea misce simul & tere minutè, & pone ad sublimandū vt dictum est supra, & sublima ter & serua.

Descensio auripigmenti.

Recipe auripigmēti præparati dimidiā lib. & lib. dimidiā tartari calcinati & tantum calcis viuæ, & vnum quarterum salis cōmunis præparati, & tere bene omnia insimul, & pone cum aqua albuminis ouorum rectificata, & pone cum pauco sanguinis porci seu pinguedinis, & fac pastā non nimis duram, sed medio modo: & pone in descensorio, & sint intus virgulæ ferreæ,

quæ teneant passam in fundo ne cadat quando vas vertetur quod inferius est superius: & appone coopertorium & claude cum argilla & fimo equino: Deinde fac fossam in terra, et verte vas quod superius inferius, et pone sic in fossa et appone terram circumquaq̃, et fac paruū ignē in principio: et deinde paululum augmentando, et hoc per dimidium diem, et in fine facias ignem fortē Et nota, quod paruū foramen quod est in parte inferiori vasis, semper debet esse apertum: et post sex horas dimitte ignē vt in frigidetur, et aperi vas, et reperi ad latera coopertorij auripigmentum quod descēderit album in similitudinem metalli albi fusi, vt argentū: illud collige et serua. Et si aliquid remanserit in facibus, iterum tere minutē, et appone aquam albuminis ouorū: et sic fac passam, et fac descendere vt prius, et pone omnia simul.

Sulfuris et arsenici præparatio.

Accipe de quocunq̃ eorum volueris separato quantū vis, & decoque ipsum in pinguedine porcina vel arietina aut hircina in vase decoctionis, ita quod pinguedo semper super sit tribus digitis ad minus, & sepe pinguedo quæ super eleuatur remoueat cum cochleari, donec ex ea nihil eleuetur: tunc remoue pinguedinē decoquendo in capitello facto ex cinere clauellato & calce viuæ & aceto distillato per alembicum: tunc calcina prædictū atrinca prædicto modo vt fecisti mercuriū, & ablue cum aqua pluuiali distillata per alembicum, vt totum quod attingitur remoueat, vt dictū est in mercurio: Tunc accipe de quocunq̃ eorum vis partem vnā & pone in aludel cū duabus partibus aquæ occulti lapidis albi inhumati distillati & rectificati septies alembico superposito cum suo recipiente, & claude iuncturas cum luto magisterij vt nō respiret, & pone in aludel in vase fictili cinere trito (vel tamato) pleno, & fac defubtus ignem lentum sex diebus. Et septimo die vigora ignem donec nihil distilletur, semper aquam quæ inde distillat reducendo super faeces, donec nihil possit distillari. Tunc igitur remoto igne per noctē & diem vnā, refrigerari permittet: in fundo vasis inuenies laminam crystallinā, quam serua in vase vitreo bene sigillato ad horam necessitatis.

Additiones. Alia præparatio sulfuris.

Tere sulfur viuum minutē & pone in sacco lineo, & liga largē, & suspende in vno potto super ignem, & pone intus satis de lixiuio quod docebitur, & facias infra diu multū bullire: deinde remoue de sacco & pone in patella terrea, & coque per dimidium diem in vrina separata: deinde cola vrinam, & iterū pone in sacco & coque iterum per dimidium diem in lixiuio: postea extrahe & projice supra de aqua calida ad salem remouendum; deinde exicca ad Solē & erit bene præparatum.

Sulfuris sublimatio.

R. sulfuris præparati, limati ferri aut cupri ana lib. 1. & libram salis cōmunis præparati: tere bene hæc omnia & misce simul, & appone de aceto & fac passam, & pone in sublimatorio & luta circumquaq̃ cum argilla, & pone per noctem in furno ad exiccandum: de mane extrahe & fac puluerem minutum, & postea sublima, & hoc ter, & serua. Lixiuū cum quo præparatur sulfur & auripigmentum. R. vrinæ puerorum bene præparatæ, calcis viuæ & salis cōmunis præparati & cineris fabarum aut sarmentorum vineæ, & fac inde lixiuū iterando colationem quater aut quinquies, & appone satis de sale cōmuni aut de sale alkali.

Arsenicæ præparatio.

R. auripigmentum quantum voles, coque in oleo lini aut amygdalarum amararum, aut in sagimine porci super paruū ignem per dimidium diem: & sit tantum

tantum oleum aut pinguedo quod natet super auripigmentum ad spissitudinem digiti: & debet prius esse tritum in puluerem minutissimū: deinde post decoctionem aufer ab igne, & dimitte residere per aliquod tempus, deinde cola pinguedinem extra vt melius potes: Postea pone super ignē, & appone fatis de vrina, & fac bonum ignem, & moue saepe cum baculo & fac bullire per duas horas, & deinde cola vrinam, deinde pone super ignē, & pone desuper acetum præparatum ad magnam quantitatem, & facias bonum ignem, & fac bullire per duas horas aut tres, & aufer ab igne, & extra cola acetum & iterum coque in vrina præparata, & iterum in aceto ad melius extrahendum pinguedinem, & profice super aquam bullientem saepe. Deinde recipe & liga in sacco lineo non nimis stricto sed largo & cooperias in lixiuio supradicto, & fac intus bullire tuum auripigmentum ligatum in sacco lineo, & semper aufer im munditias quæ supernatabunt quouisque plus non appareant. Postea extrahe & fac bullire in aqua ad extrahendum salem, & quando fatis bullierit aufer et profice desuper fatis de aqua ad extrahendum pinguedinem & salem, & tunc erit bene præparatum ad sublimandum & ad descendendum.

Salis armoniaci præparatio.

Accipe de eo separato quantum vis, & solue ipsum sicut scis in albuminibus ouorum elixatorum, vel in aqua trium generum salis distillata per alembicum aqua & cinere mediante, & aquam quæ inde distillabit, redde ei, & sic fac donec nihil inde sublimetur. Itera ergo solutionem dictā & distillationem & coagulationem sex vicibus, & septima vice solue ipsum in duplo sui aquæ occulti lapidis albi inhumati, distillati, & reſtificati, & cum bene solum fuerit, mitte in aludel prædicto modo ad distillandum & coagulandum, ita vt tota aqua consumetur: tunc proba eum super laminam ignitā: quia si se resoluerit vt cera, sine alicuius fumū emissionē, factum est: quod si non, fac donec illud contingat: & erit optimè præparatum. Serua ergo bene ipsum in vitro bene concluso.

Additio: Soluitur autem sal armoniacus in albuminibus sic in vna hora: Accipe ouum decoctū durum, & illud scinde per medium, & remoto vitello imple concavitatem eius prædicto sale in puluerem redacto, & teneas inter manus bene clausas, aut in cucurbita infra balneum, et per horam modicū comprimendo emanabit aqua, et hoc iuuat ad illud fixandum.

Alia præparatio eius quæ in pluribus libris reperitur.

Accipe de eo separato quantum vis, & solue ipsum per se sicut scis, & distilla per alembicū & pondera, & adde ei æquale pondus sui de aqua albuminis iameni præparati si est ad album, vel vitrioli si est ad rubeum: & coagula simul hanc solutionem & distillationem, & coagulationem reitera super ipsum septies, vel donec super laminam velocissimè fundatur vt cera sine alicuius fumū emissionē.

Tertia præparatio.

Accipe de ea separata quantum vis, & imbibere eam cum aceto fortissimō in quo sal cōmune sit resolutum, et sicca et assa in furno calcinationis per diem et noctem vnā, tunc ablue eam cum aqua dulci et sicca, et sic itera quinques: tūc tere ipsam cum sale armoniaco separato rubeo (vel cū aqua viridis æris aut aqua auri resoluti, et sicca ad Solem, aut super ignem si velis, septies aut octies, postea pone ad soluendum, deinde ad congelandum, & iterū ad soluendum, & postea ad congelandum: deinde tere & incera cum oleo ru beo Philosophorum, aut alio oleo bene reſtificato, & pone ad resoluendum et congelandum bis, et proba super laminam calidam si citō fundatur: si non,

reitera terendo & ponendo in crucibulo super ignem, & incorporando cum oleo guttatim, donec citò fundatur super lamina, & proijciatur vnum super quinquaginta æris aut Lunæ) & solve & distilla per alembicum & congela in lapidem quem cera cum oleo philosophico rubeo, & proijce super as purgatum, & fiet aurum bonum.

Magnesie & Marchasite preparatio.

Accipe de quacunque harum vis separata partem vnam, & imbibe eam cum pondere sui salis cōmunis separati et soluti, duplo sui de aceto, et sic ca et pulueriza subtiliter, et pone in aludel, et fac subtus leuem ignem do nec humiditas cesset, et postea fac sub ea fortē ignē duobus diebus cum suis noctibus, tunc ablue ab ea salem cum aqua dulci, et sicca et contere eam cum tantundem sui arsenici separati rorando cum quarta parte sui de aqua salis cōmunis separati, et sublima ipsum ab ea bis vel ter, semper reducendo sublimatum super fæces suas: deinde fac totum descendere per botum barbatum cū oleo et nitro toties donec descendat frustum album vt argentū, et solve et distilla per alembicum et coagula, et hoc frustum cera cum aqua salis armoniaci præparati in lapidem crystallinū, quē cera cum oleo philosophico albo super ignem, et proijce de super stannum et fiet arg. bonū: et hoc arg. proijce super æs, & dealbabitur optimē, & tunc iunge ipsum argento bono & fiet optimū.

Additio. Aliqui dicunt, quod non est necesse sublimare tutiam, magnesiā, nec marchasitam: dummodo tamen fuerint præparata. Magnesia verò & marchasita sic præparantur. Tere quovsq̃e fiant pulvis minutus, deinde fac bullire in aceto & in aqua tartari per dimidium diem in quolibet: & postea in modo dicto aceti, deinde cola aceti: & lava cum aqua cōmuni & sicca puluerem et serua. Et si hoc modo præparentur nō est necesse sublimare. Tutia verò quatuor sunt species, sed cōmuniter vtuntur ea quæ parum viridis est, & præparatur sic: Tere minutē & pone in cochleari ferreo, & pone cochlear in igne quo vique tutia sit bene calefacta, deinde proijce in aceto, postea extrahe & pone in dicto cochleari, & repone super ignem, & iterum calefac bene, & iterū proijce in aceto: & sic fac septies, et erit bene præparata. Sic præparatam potes sublimare. R. tutiam præparatam ad vnam libram, salis communis dimidiam libram præparati, et dimidiam libram bature (vel batiture) hæc omnia simul tere minutē, & pone in vase sublimatorio absque strato salis, & claudē fortiter cum argilla: & fac primò per vnum diem, quovsq̃e humiditas exierit: deinde magnum ignem per vnum diem, postea depone & aperi sublimatorium & reperies tutiā super fæces, quia non fugit ignem tantū sicut alij spiritus, nec ascendit in cooperatorium sublimatorij: sic sublima simul, & serua.

Preparatio urinae. Ponitur in pluribus loco aceti.

Collige urinam puerorū duodecim annorum in vase vitreato: & cum plenum fuerit, sine ipsam quiescere septem diebus, tunc euacua eam in alio vase caute, ita quod fæx quæ est in fundo non cōmiscetur, & ita iterum commutando de septem in septem diebus de vase in vas, donec nihil fæcis de ea resideat: tunc coque ipsam vsq̃ ad tertiam sui partem & despuma & distilla per filtrum vel alēbicum quod melius erit, & ipsam in vase vitreo ad opus tuum serua.

Aqua vite simplicis preparatio.

Oculti lapidis albi elixati quantum vis accipe & cōtere fortiter donec fiat sicut medulla, & fermentari per diem & noctem illā dimitte, & tūc pone in vase distillationis bene sigillato, & distilla aqua et cinere mediante, et aquam distillatam mitte super fæces suas, et distilla iterum, et sic fac

ter:

Aqua vite

vide infra fol. 223.

ter: in pluribus libris non precipitur vt ponatur super faeces suas, sed quod bis distilletur solum, & erit factum: & tunc distillabitur aqua alba vt lac; quam vni sui referua.

Additio. Liber duodecim aquarum ex lib. Emanuel.

Accipe argentum viuū & mortifica ipsum cum rebus adurentibus, & peruis, scilicet cum sale comuni & aceto acerrimo; alumine iameni, & limatura ferri tribus aut quatuor diebus, deinde sublima septem vicibus super eandē faciem: Deinde solue cum alumine iameni soluto in sale & aceto acerrimo ad libitum omnia: & pone arg. viu. sic imbibitū sub fimo per quatuor, aliās octo dies, et vertetur in aquam claram, postea distilla semel, et proijce faciem nigrā quia per acuitatem salis acetī omnes partium superfluitates depurantur: et reconde aquam vitæ, cum qua fermentatur Elixir album, soluendo et congelando.

Secunda aqua. Accipe calcem Solis quæ est fermentum Elixiris rubei, & solue cum atramento prius soluto in sale armoniaco & aceto mali granati per dies quatuor, & quando est dissolutum distilla semel aquam claram, limpīdam rubeam & citrinam & odoriferam: Virtutem habet tingendi & etiā congelandi & soluendi beneficio salis: & hæc aqua est fermentum Elixir rubei.

3 Accipe calcem argenti boni & solue ipsam calcem cum alumine iameni soluto in sale & aceto acerrimo: postquam solutū fuerit, distilla ipsam aquam semel, quia est fermentum Elixir albi.

4 Stanni: Accipe calcem stanni, solue in alumine iameni & aqua salis communis, omnia solue in aceto de vino albo per quinque dies sub fimo, Deinde distilla semel aquam claram & albam, quæ habet virtutem soluendi & congelandi, & ponitur loco argenti in albo Elixir.

5 Saturni: Accipe calcem plumbi, solue cum atramento & sale armoniaco in aceto mali granati & forbarum, quæ sunt retinacula: & postquam erit solutum in tribus diebus sub fimo, distilla semel: et ponitur loco auri in compositione Elixir, quia sibi sunt multa tingentia in Solem.

6 De calce peregrinorum. Accipe calcem peregrinorum & solue cum alumine iameni & zucharini solutis cum sale comuni & aceto de vino albo per septem dies: postquam erit solutum, distilla semel aquam claram, subtilem, & odoriferam: habet virtutem soluendi & congelandi: est fermentū Elixir albi.

7 Aqua gambariua: R. calcem gambariua & solue cum atramento soluto cum sale armoniaco in aceto mali syluestris, & postquam per tres dies erit soluta, distilla semel: quia per acuitatem salis & acetī tingit, soluit, & congelat.

8 De calce ouorum: Accipe calcem ouorum gallinæ & solue cum alumine iameni & zucharino & sale comuni: omnia solue in aceto acerrimo facto ex vuis acerrimis per quinque dies, postea distilla semel per alembicū. reconde aquam, quæ valet ad Lunam loco aquæ calcis argenti.

9 Lilij: R. florē et pistā cum radice ipsius, et sit ad libitum de vtroque, et semper roretur cum aceto de vino albo, quia melius et citius depurantur et subtiliantur per acuitatem acetī: cola & dimitte residere per tres dies, iterum cola, & ita fac colando per pannum donec erit clarum: deinde claude cum oleo abluto per quinque dies, & distilla semel aquam claram subtilem & odoriferam quæ valet ad Lunam.

10 Florum papaueris agrestis rubei: R. flores illos, & pistā cum aceto mali granati, & forbarum semper rorando, quia citius inde clarificantur, postea cola per pannum quinque vicibus semper residendo, deinde postquam erit clara, claude cum oleo abluto per quinque dies, & distilla per alembicū semel

aquam clarā, quæ valet ad Solem.

11 Squillæ: Accipe radicem squillæ & pista semper rorando cum acetō, in quo solutæ sint sex vnciæ de sale communi aliquantum præparato: & cum bene fuerit pistatū cola per pannū decem vicibus donec erit clara, postea clau de cum oleo abluto sex diebus deinde extrahe & distilla per alembicū tribus vicibus aquam clarā, pulchram, odoriferam: & valet ad Lunam, habet virtutē soluendi & congelandi.

12 R. albumina ouorum coctorum fortiter, tere in mortario cupreo, pone in phiala vitri, & deinde sic in fimo ad putrescendū quo vsq; redacta sint in aquā deinde extrahe & distilla per filtrum, postea per alembicum forte, duplex, iuncturis bene sigillatis, & non sit magnus ignis, sed omnia distilla per cineres calidos, & post distillationem iterum pone in fimo per quatuor dies, & distilla iterum ad lentum ignē & multos cineres: & sic fac ter aut quater vsq; quo habeas signum perfectionis: hanc serua quia est preciosa.

Olei vitellorum ouorum præparatio, quæ in pluribus reperitur libris.

Accipe vitella quæ extraxisti à prædicto lapide occulto albo (parū supra in præparatione aquæ vitæ simplicis) & contere ea ad modum medullæ & pone de ea lib. semis in alutē alembico superposito cum suo recipiente, et distillabitur aqua rubicunda crocea, et spissa, et abiectionis facibus à vase in huma eas per octo dies, reddendo eis aquam quæ ab eis distillauit, et iterū distilla per alembicum aqua et cinere mediante, et ita itera tribus vicibus. Hoc facto distilla tribus vicibus cum cinere sine aqua, et tunc aspice si sit album, et proba ipsum cum ære ignito ad modū nummorum: quia si dealbauerit ipsum intus & extra bonum est: & si non, itera donec sic contingat, & semper super facies suas fiat distillatio: Ignis verò qui remanebit in fundo vasis siccus, & niger rectificetur: sic redde ei aquam albam, clarā, quæ ab eo distillata fuerit affuso & imbibendo, & postmodum da ei bibere aquam primam donec rubicundissimus fiat: Et tunc accipe de isto igne quantum vis, & solue ipsum in quadruplo sui de oleo suo rectificato & distilla donec rubicundissimus distilletur. Serua ergo ipsum in vase vitreo bene concluso.

Alia præparatio olei vitellorum.

Fac de vitellis prædictorū albuminū vt præcepti de albuminibus, & quod distillabit ab eis erit oleum vitellorum.

Capitulum de calce viua & cinere clauellato.

Accipe calcis viuæ partem vnam, cineris clauellati partes duas, projice super ipsa quadruplū sui de aceto forti calido, & itera supra compositionē donec sustineat onus colando in concha lixiuij: Quidā cum calce & cineribus addūt aluminis iamenti aliquantum, & salis armoniaci medietatē ponderis aluminis iamenti. Iuuat etiam ad fixandum.

Aqua de lithargyrio.

Accipe frusti lithargyrii partem vnam, salis alkali, aluminis iamenti separatorum ana quartam partem frusti prædicti, salis armoniaci medietatem eiusdem frusti: dissolue alumen & salē alkali in duplo vel triplo sui de aceto prædicto modo & cōmoue omnī die ter, donec totum in huiusmodi aceto dissolutum & clarum appareat, tunc distilla per filtrum, & ad opus tuum referua.

Frustum de lithargyrio.

Accipe de lithargyrio quantum vis, & tere fortiter, & ablue ipsum cum aqua de paropside in paropsidem donec grossiores partes diuisæ sint à subtilioribus, quibus siccatis adiunge sibi pondus sui de arsenico semel sublimato

inato, & sublima ipsum ab eis bis: postea fac totum descendere per botum barbatum cum oleo intro donec frustum album descendat, & erit factum.

Aditio. De albatio lithargyrii: Accipe libram lithargyrii & mole bene, postea accipe quinque lib. de sale, & mole bene cum lithargyrio, & pone in aqua per nouem dies, miscendo bis quotidie: post laua bene a sale & sicca: & habebis lithargyrium dealbatum, si sit verum.

Aqua rubea Auicennae ad tingendum quatuor spiritus sublimatos albos. CAP. I.

Accipe atramenti Aegyptiaci, limaturae faulec ana vnciam vnā, floris aris tertiam partem vnus vnciae, aluminis albi candidatis pannos (rocha pu to vel facis vini vsta) quartam vnciae vnus: sulfuris, arsenici citrini & rubei, lapidis armeni & lazuli ana vnciam semis, mellis albi despumati quartam librae vnus, salis armoniaci, salis gemae ana vncias tres & semis: ponantur haec omnia in quinque libris aceti, & dimittatur ad Solem per mensem vnum: vel si non, fac ipsum bullire donec consumetur eius humiditas: praedicta tamen sint optime trita & calcinata: tunc distilla acetum a facibus, quae in ipso sunt septies & inde imbebe quidquid vis rubificare.

C A P. II.

Accipe limaturae faulec libras duas & infunde eas in decem libris aceti per decem dies, tunc cola huius acetum, & pone in ipso arsenici (siue auripigmenti rubei) sublimati & puluerizati libram vnam, salis armoniaci sublimati ter & puluerizati quartam librae vnus, tunc pone ad Solem, & augmentabitur sibi rubedo: tunc distilla ipsum per alembicum, & distillabitur album attinens citrinitati: deinde reduc ipsum ad limaturam aliam recentem quam in ipso infunde, & distilla ipsum per alembicum vt prius: Et sic semper renoua limaturam donec distilletur rubeum vt sanguis: nam haec rubedo nunquam remouetur. Quum autem praeparaueris atramentum cum aceto & remoueris illud, semper egredietur bene rubeum, & erit color fixus. Scias autem quod nulla res rubea colorem retinet nisi illum qui imitatur eius naturam.

C A P. III.

Et melius est vt distilles acetum a ferro donec distilletur rubicundum, & acetum similiter ab atramento: & tunc iungas ambo insimul, & colores cum eis quicquid vis.

C A P. IIII.

Aqua quae faciunt rubeum sine iteratione distillationis sunt aqua Tutiae sublimatae, & aqua sedine lapidis siue haematitis, in quibus ponatur acetum, & distilletur semel quia sufficit: Aqua vero aeris sola est melior istis: & fortior est aqua ferri cum sublimatur, & rubificatur: & si posueris ipsum in aceto fiet aqua rubea sicut sanguis, & est color fixus: Haec duae aquae licet sint prolixae, propinquiores tamen sunt breuioribus.

C A P. V.

Accipe de limatura faulec partem vnam, & tere ipsam cum quarta parte sui de atramento, & super eam projice quadruplum sui de aceto forti, & distilla ipsum per alembicum ab ea, & ita fac decies renouando qualibet vice atramentum, & decima vice distillabitur aqua rubicundissima sicut sanguis, quae tingit omnia super quae cadit: & nunquam calor eius remouetur ab eis.

C A P. VI.

Accipe calcis viuae partes quatuor, sulfuris viui partes tres, & projice super ipsa aceti rubificati cum limatura cupri partes decem (alibi quatuor) & dimitte sic stare per decem (alias quatuor) dies, & tunc decoque donec acetum fiat sicut sanguis, deinde cola ipsum & distilla: hoc facto, R. chalcanti vi-

ridis arsenici sublimati rubei ana vnciam vnā, aceti lib. vnā, atramenti rubei vnciam semis, si ipsum inueneris, sin autē, sublimaviridem vel citrinum cum aqua pura: aqua enim distillata remanebit atramentum rubeum in fundo cucurbitæ quod pone in omnibus operibus tuis: tere ergo prædicta tria cum aceto prædicto, & inhuma per septem dies, et si solum fuerit, distilla ipsum: sin autem, reinhuma donec soluatur, et tunc distilla ipsum et distillabitur vt hiacynthus: colora ergo cum eo quidquid vis colorare colore bono et firmo.

C A P. VII.

A Acipe de limatura faulec partem vnam & projice super ipsam duplū sui de aceto forti, & sine intus stare, donec optimē rubificetur: tunc distilla per alembicum donec acetum distilletur rubeum, & tunc colora cum eo quidquid vis, & similiter fac de limatura æris donec acetum optimē sit viride: imbi be ergo quod volueris & assa & rubificabitur optimē rubificatione firma.

Additio. Cum limatura faulec (puto ferri) appone vitriolum rubificatū, & distillabis oleum fixum, rubeum, philosophicum.

C A P. VIII.

A Ccipe duenec, salis armoniaci præparati ana quantū vis, & tere ipsa cum oleo de vitellis ouorum, sint sicut medulla, & tunc assa hæc assatione leui & repone, & colora cum eo quidquid vis coloratione firma.

C A P. IX.

A Ccipe limaturæ ferri faulec partes decem, atramenti Aegyptiaci quantū est quarta pars limaturæ, terantur & projiciantur in aceto vini albi distillato, & illud acetum ponatur ad Solem septem diebus, & tunc cola ipsum, et in eo pone chalcantii viridis vel colcotar rubei adusti si inueneris, sin autē, atramenti Aegyptiaci ana ad vnā lib. aceti dicti, vnciam vnā duenec, id est vitriolum, alacar vel alabric, id est sulfur ana vnc. semis (aliās vnc. tres) tere hæc quatuor, & projice in dicto aceto, & pone ipsum ad Solem septem diebus, & tunc cola ipsum, & accipe de lapide lazuli in quo sunt venæ aureæ quantum volueris, & projice ipsum tritum in dicto aceto, & decoque vel frāge eum intus per diem, & tunc in dicto aceto pone tantum salis armoniaci crystallini quantum ipsum est, & misce bene totum terendo fortiter insimul: hoc factō, inhuma totum donec soluatur: & cum totum factū fuerit aqua clara rubea, rubifica cū ea quidquid volueris colore firmo.

C A P. X.

A Ccipe de atramento Cyprino assato partem vnam, & tere ipsum cū quadruplo sui aceti fortis, & distilla ipsum ab eo, et ita fac decies renouando qualibet vice atramentum, et distillabitur rubeum sicut sanguis: quod si sic nō fuerit decima vice, reitera hoc toties donec id contingat: et inde rubifica quidquid vis colore firmo.

Modus rubificandi rem aliquam ex dictis aquis.

A Ccipe rem quam rubificare volueris & imbi be eam ex quacunque volueris prædictarum decem aquarum, & tunc assa eam, & impresionē faciet aliquam in prima vice: deinde itera hoc opus donec fiat rubea vt hiacynthus. Nota denique quod spiritus rubificandi hoc modo debent prius esse sublimati albi, & corpora similiter debent esse calcinata alba, & tunc tinctura inseparabiliter in eis figetur.

Aqua rubea, à qua quatuor spiritus sublimati albi, rubei sublimantur.

A Ccipe salis cōmunis, salis gemmæ, salis armoniaci, aluminis sameni separatorum ana lib. i. salis alkali quantum de omnibus, vitrioli citrini separati lib. 5. ferri & æris quæ cum arsenico descenderunt albæ limaturæ ana lib.

lib. vnam, & vncias duas aceti vini albi lib. 4. cum isto igitur aceto & calce viua vapore prius sulfuris viui lib. quinçq; & postea dissolue in dicto aceto omnia prædicta, excepto ferro, ære, vitriolo: & tunc distilla huiusmodi acetum per filtrum, deinde ignito limaturas dictas in cacia ferrea & extingue in dicto aceto multoties, & omni vice post extinctionem tere huiusmodi limaturæ optimè in mortario zebaico, id est ferreo cum pistillo ferreo, & post contritionem ablue eas in dicto aceto: Et sic itera ignitionem, extinctionem, contritionem, & ablutioem, donec omnino huiusmodi limaturæ sint in dicto aceto dissolutæ: Hoc factò, igni vitriolum prædictum extinguendo in dicto aceto septies omni vice in mortario prædicto fortiter conterendo: tunc in humo in sterquilinio septem diebus, vel donec aqua clarissima & rubicundissima videatur: Et tunc distilla totum per alembicum aqua & cinere mediante toties donec rubicundissima distilletur, semper super fæces suas reducendo: & tunc serua eam ad opus tuum.

Præparatio mercurij, arsenici, sulfuris ad rubeum.

Accipe de quocunq; horum volueris separato semel partem vnam, & ipsum imbibe cum pondere sui de aqua rubea prædicta scilicet, qua spiritus sublimati albi, rubei sublimantur: & tunc sublima ipsum ab eo toties donec ipsum rubeum sublimetur: Et accipe huius sublimati rubei partem vnam et imbibe ipsum cum quarta parte sui atramenti preparati, soluti et distillati rubei, et sublimetur ab eo toties donec in fundo vasis figatur: hoc factò compleatur cum oleo philosophico rubeo secundum ordinem supradictum: Et hoc est complementum mercurij, arsenici et sulfuris ad rubeum.

Alia præparatio horum trium ad rubeum ex alijs libris.

Accipe de quocunq; horum volueris separato partem vnam, & imbibe ipsum cum pondere sui de aqua rubea, a qua quatuor spiritus sublimati albi, rubei sublimantur: Et tunc sublima ipsum ab ea toties donec rubeum sublimetur & in fundo vasis figatur. Tunc ablue inde salem cum aqua dulci & sicca, & tunc cera ipsum cum sale armoniaco præparato rubeo & solue & distilla & coagula. Et tunc hoc coagulatum cera cum oleo philosophico rubeo, & projice de eo desuper arg. separatim, & fiet aurum optimum. Hoc est complementum præparationis mercurij, arsenici & sulfuris ad rubeum.

Præparatio salis armoniaci ad rubeum.

Accipe de ipso sublimato quantum vis & solue ipsum & distilla per alembicum, & tunc adiunge ei medietatem ponderis sui de vitriolo præparato, & soluantur insimul & distillentur insimul per alembicum, & tunc coagula insimul: Hoc factò reitera super ipsum solutionem & distillationem & coagulationem septies, vel donec super laminam fundatur vt cera, & non fumiget.

Alia præparatio eius ad rubeum.

Accipe de eo sublimato quantum vis & solue ipsum & distilla per alembicum & tunc adiunge ei æquale pondus sui de oleo trium generum separato ab occulto lapide, & atramentum præparatum, inhumato & distillato, & rubificato rubeo, & hæc duo coagula insimul: Hoc factò reitera super ipsum solutionem & distillationem & coagulationem toties donec super laminam fundatur vt cera, & non fumiget: & erit consilium nostrum completum.

Additiones. Omne sal potest sic rubificari.

Tere sal, & appone aliquam aquarum rubearum & tere bene & sicca ad Solem, deinde tere & appone de aqua illa rubea, & ita fac septies aut octies, & pone ad dissoluendum, & cum dissolutum fuerit, distilla per filtrum, postea con-

gela, & iterum dissolue, deinde congela bis aut ter, deinde tere & appone modicum de oleo rubeo Philosophorum, & erit rectificatum: & inde poteris facere aquam si voles, & postea serua.

Hoc etiam modo poteris rubificare quatuor spiritus, ipsos sublimando bis aut ter, & miscendo semper id quod sublimatum est cum eo quod erit in fundo vasis: Et ita in qualibet sublimatione imbibe debes de aqua illa rubea, vnde prius eos imbibisti: & cum tibi suffecerit pone sublimatum cum eo quod mansit in fundo vasis in vno crucibulo, & appone de oleo rubeo Philosophorum tres aut quatuor guttas, & postea serua. Et si citius vis rubificare tuos spiritus, & tuum sal, tere & appone de aqua rubea, & sicca ad Solem, & ita fac septies aut octies, deinde sicca et serua, et quando fuerit exsiccatum, sexies aut septies tere bene et appone de aqua rubea, et postea dissolue, deinde congela, et melius erit: Et tunc rubificabis calces metallorum. Sed oportet quod semper imbibas cum oleo Philosophorum super ignem in crucibulo, quia aliter dictæ calces non possent leuiter fundi, nec reduci ad naturam metalli, nisi cum humiditate alligante et penetrante suas partes siccas et combustas: quod fit apponendo satis de oleo rubeo guttatim super ignem in crucibulo, donec fundatur vt cera: Hactenus additio.

Oleum album fixum philosophicum.

Accipe frustum lithargyrii albi, stanni extracti cum arsenico lib. 1. & lima hoc subtiliter, & adde ei sulfuris, arsenici, separatorum alborum ana vnc. duas, mercurij separati albi vnc. quatuor & contere hæc omnia fortiter in simul cum octo vnc. aquæ salis armoniaci preparati albi, & tunc sicca & assa leui assatione, & pulueriza fortiter, & pone in vase sublimationis, & sublima toties donec nihil de eis ascendat: tunc iterum cera totum hoc, quod erit in fundo sublimatorij cum pondere sui aquæ prædictæ: & tunc totum projice in duplo sui aceti ter distillati in 2 lib. aluminis iameni candidi & bene plumosi, & omni die moue bis vel ter fortiter, donec omnia in dicto aceto soluantur: vel pone acetum illud cum prædictis in loco solutionis, quod melius est. Illis solutis, distilla per alembicum septies super sæces suas, & egredietur vel distillabitur aqua alba clarissima, qua vtere circa vltimam cerationem cor poru & spirituum calcinatorum ad album, & cerabuntur cum ea velocissimè cum Dei adiutorio eiusque virtute. Hæc enim est aqua alba permanens, aqua candida, et lac virginis, et acetum Philosophorum, et aqua serenans et penetrans, et aqua separans et coniungens: occulta ergo ipsam, et operare cum ea: Et extingue in ipso laminas æris separati, et fiet argentum melius, quam illud quod de mineris extrahitur.

Alio modo Oleum album fixum philosophicum.

Accipe cerussæ de frusto lithargyrii albisissimi factæ, & cerussæ louis extracti cum arsenico ana lib. vnâ, & cera eas & solue in duplo sui aquæ salis armoniaci preparati, & tunc distilla per alembicum, & imbe inde lib. 1. vel lib. 2. argenti viui sublimatei & calcinati albi: & iterum solue & distilla per alembicum toties donec aqua alba distilletur clarissima: Et tunc vtere ipsa circa vltimam cerationem rerum ad album.

In pluribus libris inuenitur finis huius olei albi fixi sic: Quod postquam distillata est aqua alba clarissima, quod ipsa coaguletur coagulatione bona, & coagulabitur in laminam albisissimam, quam cera ceratione bona & vltima cum sale armoniaco & oleo animalis (seu vitellorum ouorum) prius rectificato albo, et projice super æs separatum, et fiet argentum melius eo quod est de mineris. Et si laminam æris separati in aqua prædicta ante coagulationem extin-

xeris

xeris fiet arg. optimum. Hoc autē oleum album fixū philosophicū, oleum animale album fixū philosophicum, & oleum serenans & penetrans, & germinās & separans & coniungens: & cum hoc oleo retinetur omne volatile à fuga.

Oleum rubicundum fixum philosophicum.

Accipe de sulfure citrino lib. 1. & vapore ipsū cum lib. 1. calcis vitæ, & libris quatuor aceti fortissimi albi: tunc renoua calcem super hoc sulfur ter et postmodum renoua sulfur et calcem et sicca donec ipsū acetum optime rubificetur, tunc hoc acetum diuide per medium, et in vna medietate dissolue quartam partem sui salis armoniaci separati, et in aliam quartam partem mitte limaturam ferri et æris quæ cum arsenico descenderunt, et dimitte totū stare in eo septem diebus: et omni die bis vel ter commoue: octaua die separa acetum à limatura: et limaturam ignias in cacia ferrea, et extingue in eodem acetato ter, et omni vice contere eam fortiter in mortario ferreo cum pistillo ferreo, et ablue in prædicto acetato antequam remittas ad igniendum, et ita postmodum reitera toties donec tota limatura in dicto acetato dissoluatur, et acetū illud sanguis rubicundus videatur: Et tunc distilla huiusmodi acetum super faeces illas per albicū toties, donec ab eis rubicundissima distillet: sēper super faeces suas reducendo, tunc hoc acetum serua ad partem: Deinde accipe aliam medietatem aceti quam superius reseruasti, & adiunge ei salis armoniaci, vitrioli Cyprini assati de quolibet ana quartam partē sui, et contere fortiter, et fac ipsam morari in eo tribus diebus: sed omni die contere vitriolum fortiter bis vel ter in mortario ferreo, vt bene dissoluatur in dicto acetato: hoc facto distilla ab eis acetum cum alembico, tunc projice faeces, et renoua huic acetato distillato atramentum vel vitriolum decies semper ad quartam partē aceti, et decima vice distillabitur rubeum vt sanguis, et inficiet omne quodcūq; tanget colore rubeo: Accipe igitur de duobus acetis iam rubificatis ana et iunge eis tantundem salis armoniaci præparati rubei (alibi tantundem aquæ animalis inhumate distillatæ & rectificatæ ter & præparatæ cum pondere sui arsenici) & ad lib. 1. huius aceti infunde in eo uncias duas mercurij sublimati rubei (& calcinati) & dimitte ipsū resoluī in eum, & tunc pone totum in distillatorio & distilla inasmul ter, semper super faeces suas. Reserua igitur hanc aquam, & colora cum ea quicquid vis: & lauda Deum qui eam tibi dedit, quia ipsa est preciosior omni precio: Quoniam si Lunam vel aliquod corpus dealbatum in ipsam extinxeris, efficietur Sol melior eo qui est de mineris.

Oleum rubicundum fixum philosophicum.

Accipe croci Arabici calcinati, vitrioli Arabici viridis, frusti lithargyrj (alibi dicitur aurei) & stanni calcinati rubificati ana vnc. 3. sulfuris viui, arsenici citrini sublimati rubei calcinati ana vnc. 6. mercurij sublimati & calcinati rubei, salis armoniaci præparati, soluti, distillati et rectificati cum oleo animalis distillato et inhumato et rectificato rubeo ana lib. 1. conficiantur autem sic: Incera crocum Arabicum et chalcanthum viride, et frustum lithargyrj stanni cum sale armoniaci et oleo animalis prædicti, et quæ bene rorata fuerint mitte ad soluendum donec soluantur in aquam peruiam et rubeam: Et tunc distilla per alembicū, & inde cera & imbibe sulfur & arsenicū prædicta, & tunc iterū mitte ad soluendum: & cū solutū fuerit distilla per alembicū toties donec clarissimū et rubicundissimū distillet, et tūc coagula illud in vase coagulationis, et cū coagulatum fuerit, tunc cera ipsū vltima ceratione super ignē leuē cū oleo animalis (scilicet vitellorū) ingrediēte donec fundat vt cera, tunc refrigera ipsū et projice de ipso pondus vnū super centū pondera Lung aut lousi aut Saturni separatorū, et erit Sol optimus. Hoc autem oleū, est oleū philosophicū, quod

non accenditur, & oleum quod ardet in perpetuum, & oleum permanens, & oleum animalis rubeum: Occulta ergo ipsum, preciosius est enim omni precio, quoniam si Lunam aut aliud corpus dealbatum in ipso ter ante coagulationem extinxeris efficietur optimus Sol. (Nota ex hoc oleo dupliciter posse operari, scilicet ante congelationem in ipso extinctionem faciendo: & post congelationem de illo puluere super corpora fusa proijciendo). Cum hoc etiam oleo ante suam coagulationem coagulatur arg. viu. cum quo eriguntur corpora, & cum ipso retinetur omne volatile à fuga: Et hoc oleum occultauerunt Philosophi, & cum eo fecerunt ex crystallo fuso carbunculum, quia est oleum penetrans & colorans, & cum ipso cerantur corpora & spiritus calcinati ceratione vltima ad rubeum: operare itaque cum eo, & lauda Deum, qui ipsum dedit. Additiones.

Oleum benedictum sic facies: Accipe lateres rubeos quos nunquam tetigit aqua, & accende in igne donec igniti appareant, postea extingue eos in oleo oliuarum, tere ad modum similiae, & imple ex eis ventres distillationis vitreatos, deinde prepara super ventres capita eorum, & luta iuncturas luto sapientiae ita ut non respirent, postea mitte super furnum distillationis, & non sit velamen inter ventres & ignem, & intromitte ignem facilem sub ventribus donec distilletur rubeum vehementis rubedinis: custodiatur ignis ne accedatur cum oleo, & non possit extingui & c. Alio modo.

Accipe regulas nouas & ignias eas frustatim, & pone in vase plumbato strictum os habente, & tunc pone intus oleum petroleon sicut inuenitur venale, & bene cooperi ne inflammetur, & cum frigidum fuerit, pura, & accipe regulas praedictas extinctas, & iterum ignias bene & pone ut prius in oleum praedictum, & etiam de nouo si non sufficiat illud ad cooperiendum regulas ut superabundet ad densitatem duorum digitorum: Tunc iterum depura oleum & regulas bene tere & pone in distillatorio fortissimo vitreo, & cum praedicto oleo cooperi & distilla lento igne primo, postea fortissimo quantum habere poteris, tunc facias ipsum oleum sic distillatum incombustibile sic: Accipe regularum saracenicarum minutissime contritarum partes duas, calcis viuae bene tritae, & cribratae partem vnam, salis armoniaci bene triti partem dimidiam, tostii salis partem dimidiam: sales bene misce, tunc incorpora cum isto puluere praedictum oleum ita quod non supernatet, sed sit parum madidum, ita quod pulueres dominantur, & quod oleum non dominetur pulueribus, & pone in vase vitreo & distilla primo lento igne, postea fortiori quo poteris: Et iterum in nouis pulueribus distilla ut dictum est, & sic fac toties donec sit incombustibile, quod probabis ad candelam cum bombyce inuncto isto oleo, quod extinguet candelam. Parua quantitas istius olei praeparati valet ad multam congelationem mercurij, & subitam introductionem omnium spirituum fixatorum.

Oleum album philosophicum: R. partem vnam calcis corticum ouorum, & pone cum sex partibus albuminis ouorum: misce omnia simul & pone ad dissoluendum per septem dies aut plus: postea distilla in cineribus ad lentum ignem, quousque tota aqua sit distillata, deinde reitera illam distillationem super suas faeces bene miscendo & distillando ut prius: Postea recipe quod in fundo distillatorij remanserit, & tere & imbibe cum aqua ex hoc distillata: & iterum distilla tot vicibus reponendo super suas faeces quod nihil amplius distillet: sic reperies in fundo vasis lapidem qui erit albus ut crystallus, quem serua: Deinde recipe vnc. sex salis armoniaci, & vnc. sex olei ouorum septies distillati aut bene purgati, & vnc. sex lapidis albi supradicti: haec omnia misce in simul & tere super marmor, & imbibe & sicca quousque biberit totam aquam & oleum: Et post-

postquam totum fuerit sic bene immassatū, pone & dimitte in vase vitreo per spacium quatuor dierum: Deinde projice totum in vna libra aquæ albuminū ouorum & claude vas & in fimo pone ad soluendum per quindecim dies, & soluetur in aquam claram & albam vt lac: Et hoc est oleum completum album Philosophorum.

Fit etiam aqua seu oleum ex sanguine ouis & capillis & alijs, quæ dicitur etiam Philosophorum.

Oleum rubicundum fixatiuum: R. vitrioli Romani lib. 1. & semis, salis armoniaci, salis nitri, cinaprij boni & rubei ana lib. 1. & fiat aqua fortis: Sed projice lasciuam, id est phlegma. In qua aqua forti extinguantur frustra laterum antiquorum candentia, siue laterum recentium nunquam tactorū ab aqua, & claudatur vas vsq; quo materia fuerit infrigidata: postmodum frustra laterum extrahantur & puluerizentur, & in cucurbita alembico superposito ponantur & distillentur aqua vel oleum vsquequo faeces siccissimæ remaneant: in quo liquore dissolue mercurium bene mundificatum super lentum ignem & fixabitur, & rubificabitur, & erit materia liquida sicut thiriaca vel butyrum: de qua fac projectionem vnum super decem Lunæ puræ, & conuertetur in colorem Solis fixum ad omne iudicium & examen, sed deficit in pondere nisi Luna primo fixetur.

Aqua seu oleum rubeum: R. atramenti & vitrioli rubificati, & parum salis armoniaci, & tantum limaturæ ferri, & pone insimul & projice acetum supra, & dimitte per quindecim dies, & distilla decies aut pluries, quovsque acetum distilletur rubeum vt sanguis, & qualibet vice renoua atramentum, Hac tenus additio.

Crocium Arabicum, & vitriolum Arabicum viride.

Accipe limaturæ endanici (vel acerij siue azarij) partem vnam, & assa ipsa cum medietate sui arsenici citrini, cuius medietas sit separata solum, & calta medietas præparata ad comburendū corpora: Et fac ipsum descendere per botum barbatum donec albissimū & serenissimum descendat: Et renoua ei ter arsenicum supradictū: tunc frustum quod descendit lima subtiliter, & fac morari hanc limaturam in duplo sui de aceto vini albi fortissimi per septem dies, in quo prius sit soluta decima pars sui de sale armoniaco separato, & omni die commoue bis vel ter fortiter, & stet illud acetum ad Solem & in loco calido: septimo die extrahe limaturam ab aceto, & ignias eam in cacia ferrea ter, & omni vice contere eam, ter forrider in mortario ferreo, & ablue eam bene in dicto acetate, antequam ad igniendum reponas: & ita fac de septimo in septimum diem, donec limatura fere dissoluta sit in dicto acetate, & ipsum acetum sit rubicundissimum quasi sanguis: tunc distilla huiusmodi acetum per filtrum, & post distilla ipsum per alembicum, & id quod in fundo cucurbitæ resedit accipe, quia illud est oleum Arabicum. Et si vis facere vitriolum Arabicum viride, fac per omnia de limatura æris separati, vt fecisti de limatura endanici, & quod in fundo cucurbitæ resederit illud est vitriolum Arabicum viride.

Ratio componendorum Elixirium ex prædictis speciebus præparatis.

Accipe limaturæ Lunæ separatae lib. semis, sulfuris & arsenici separatorū, & calcinatorum alborū ana vnc. tres, mercurij separati albi lib. 1. tere hæc omnia insimul super porfidum & imbebe cum aqua salis armoniaci præparati albi lib. semis, & tunc assa leui assatione: deinde tere & pone totum in aludel alembico superposito cum suo recipiente bene concluso, & pone super athanor sublimationis, & fac de subtus ignem leuem donec tota humiditas per alembicum in recipiente ceciderit, et tunc vigora ignem paulatim per duos dies, &

duas noctes, donec vna pars medicinz ad latera vasis ascendat, et alia in fundo eius figatur: et tunc dimitte infrigidari, et fracto vase, id quod ascenderit superius tere fortiter et misce fortiter cum eo quod remansit inferius, et redde ei aquam suam quæ ab eo distillauit, & assa totum igne mediocriter fortiori, scilicet quæ prius aliquantulum: & tunc iterum tere, & ad sublimandum vt prius remitte; & sic reitera sublimationem, contritionem & affationem paulatim vigerando qualibet vice affationem donec nihil penitus sublimetur, sed totum in fundo vasis remaneat. Hoc facto tere totum illud quod in fundo erit, & imbibebit imbibitione rorida cum vnc. vna aquæ prædictæ, aliàs cum vncia vna olei philosophici albi: & tunc pone totum ad descendendum in imbercatum (puto vas vel alembicum) & fac sub eo ignem fortem per diem vnum, & fortiorē per alium, & tertio die fortissimum per tres dies & noctes, sicut est ignis fundedit: tunc frange imbercatū & laminā vel frustum quod in eo inuenis cera vltima ceratione in crucibulo tenui super ignē cum oleo albo philosophico guttatim proijciendo de ipso donec fundatur velocissimē vt cera, & tunc extrahe crucibulum ab igne: & cum infrigidatū fuerit, ex hac medicina pondus vnum super 50 aeris separati pone, & fiet arg. bonū cum Dei auxilio & eius virtute. Si autē medicinam prædictā cum fixa est in fundo aludel, vel post descensionē ad soluendum posueris fiet aqua clara, & tunc ipsam coagulaueris in lapidē, & hunc lapidem ceraueris cum oleo dicto in crucibulo super ignem, scias quod labor tuus multiplicabitur. Et si postquam soluta fuerit, ipsam semel ad minus per alembicum distillaueris, antequam coagules ipsam in lapidem, augmentabitur adhuc eius bonitas & fructus laboris tui. Item si acceperis limaturæ Lunæ lib. 1. sulfuris & arsenici ana vnc. 3. mercurij lib. semis & processeris, vt supra dictū est, scias quod operatio non tantū valebit vt prius, & adhuc minus valeret si minus de spiritibus apponeres.

Si autem hunc processum vis ordinare ad rubeum, tunc accipe spiritus sublimatos & calcinatos rubeos, & aquam salis præparati rubei, & oleum rubeū & tunc procede per omnia vt dictum est: Et medicinam proijce super arg. separatum, & fiet aurum bonum: Et si loco limaturæ Lunæ, limaturā Solis posueris, adhuc operatio erit melior.

Compositio verissimi Elixir ad album.

Accipe arg. viui præparati albi lib. semis & solve ipsum in duplo sui aquæ salis armoniaci præparati albi & soluti, & distilla per alembicum, & inde imbibebit lib. 1. arg. viui soluti, calcinati, albi: & illam solve & distilla per alembicum & inde imbibebit sulfuris & arsenici sublimatorum & calcinatorum alborum ana vnc. 3. & iterum solve & distilla septies, quod est vltimum. Tunc coagula illud distillatum, & tunc tere hunc lapidem, & rorando imbibebit ipsum ex vnc. tribus olei prædicti philosophici (aliàs ex vncijs tribus aquæ prædictæ) & tunc fac ipsum descendere in kimiam, & cum descenderit fac sub eo ignem leuem duobus diebus cum suis noctibus, & post medio crem duobus alijs diebus cū suis noctibus, et fortissimum die vna cum sua nocte, et tunc infrigidari permittite, et frange kimiam (est vas) et laminam crystallinam quam in fundo eius inuenies accipe, et tere ex ea vnc. 1. quam cera super ignem leuem in crucibulo tenui cum oleo philosophico albo, proijciendo guttatim de super donec fundatur vt cera: dimitte ergo eam infrigidari, et tunc proba eam super laminā ignitam, quia si se resoluerit velocissimē vt cera sine fumo cerata est: sin autem reduc ipsam ad crucibulum super carbonēs guttando de super oleum prædictū guttatim donec sic contingat: Et tunc proijce ex ea pondus vnum super quinquaginta aeris separati, & fiet arg. optimum.

Si au-

Si autem hunc processum vis ordinare ad rubeum, accipe prædictos spiritus præparatos ad rubeum, & oleū rubeū similiter, & tunc procede per omnia vt dictum est, & projice medicinam super arg. separatam, vnciā scilicet vnā super quinquaginta, & fiet Sol optimus.

Modus componendorum Elixirium cibando.

Accipe de limatura argenti separati lib. semis, arg. vii. semel sublimati & reuiuificati sublimando cum calce viua lib. i. ciba ita que ipsum cum prædicta limatura, & terē fortiter insimul in mortario lapideo donec arg. vii. limaturam biberit, & fiat quasi butyrum, ita quod limatura non sentiat, & terē do ablue fortiter cum aceto & sale cōmuni separato donec acetum exeat inde clarum: tunc ablue inde salem cum aqua dulci, & permitte ficcari, & cum siccatum fuerit addes ei sulfuris & arsenici sublimatorum calcinatorum alborū ana vnc. tres, & contere insimul fortiter donec fiat quasi vnum corpus, & illud corpus imbebe & incera cum vnc. sex aquę salis armoniaci sublimati, soluti, et re-ctificati, et tunc pone totum in aludel cum suo recipiente bene conclusio et hū tato luto sapientiæ: et pone ipsum super athanor, et fac sub eo ignem leuē donec humiditas per alembicum in recipientem ceciderit: et tunc vigora ignem donec totum sublimetur quod ascendere voluerit: Tunc sine vas infrigidari: Et ipso disco operto id quod eleuatum est superius reduc super faces suas terē do et reddendo sibi aquam, quæ ab eo distillata est: Tunc repone in aludel prædicto ad sublimandum, et ita fac donec inde nihil possit sublimari, semper reddendo ei aquam suam. Tunc pone totum ad descendendum cum kimia (seu vase apto) vt prædictum est supra, & frustum vel laminam quam in fundo vasis inuenies cera vltima ceratione in crucibulo super ignē cum oleo ingrediēte: & tunc ex hac medicina projice pondus vnum super quinquaginta aris separati, & fiet Luna bona. Et si medicinā cum descēderit & fixa fuerit per decoctionem solueris in aquam peruiā & eam congelaueris, & congelatā ceraueris vltima ceratione vt dictum est, tunc duplicabitur in proiectione.

In quibusdam libris inuenitur finis huius operationis aliter sic (vt inueni ita scriptum, cap. vltimum ex lib. Secretorum ad faciendum Elixir album: & rubeū perfectissimum, nec est opus alio quando perfecteris istud): Quod cum ex limatura argenti lib. semis & lib. i. mercurij vt supra sublimati, & sulfuris calcinati albi & (vt puto) arsenici ana vnc. tres, factum est quasi vnum corpus, tunc illud corpus ponatur in crucibulo bene lutato, & crucibulum ponatur in cinere calido tota nocte in latere dextro, alia nocte in latere sinistro, & in mane extrahatur, & fracto crucibulo ponderetur quod est in ipso: et si est tantum quantum erat quando positum fuerit intus ad assandum, bene est: sin autem, compleatur ei pondus suum de solo mercurio viuo prædicto, & iterum mitte ad assandum prædicto modo: et sic ita fac donec habeas pondus primum. Hoc factō, cerā totum illud cum aqua salis armoniaci præparati albi, et tunc pone in kimia ad descendendum, & post fac subter ignem per diem integram vel vt prædictum est supra. Et tunc cera huiusmodi medicinam cum oleo dicto: & tunc projice ex ea pondus vnum super viginti aris separati, & fiet optima Luna. Et si post descensionem solueris & congelaueris, & post ceraueris, plus valet.

Et si hunc processum vis ordinare ad rubeum, tunc loco limaturæ argenti ponatur limatura auri & aliarū species rubificatæ, & procedatur nec plus nec minus vt prædictum est, & tantum argenti separati conuertet in aurum optimū, quantum & prædicta medicina conuertit aris in argentū. Item si postquā medicina affata est secundum processum vltimum & completum est pondus eius per affationem, si ipsa imbibatur cum aqua salis armoniaci separati albi, & su-

blimetur in aludel donec de ipsa nihil ascendat, & post descendat et procedatur ulterius vt dictum est, ipsa melior et fortior erit, siue medicina sit ad album, siue ad rubeum. Item si medicina post descensionem soluat in aqua, et post distilletur per alembicū semel ad minus, et tunc congeletur, et congelatum ce-
retur cum oleo dicto, adhuc erit melior et fortior: fac ergo sicut volueris, quia
vltra Dei auxilium non posset aliud.

Rectificatio occulti lapidis.

Occultus noster lapis benedictus de re animata est sicut dixit Hermes: Verum sine mendacio certum certissimum. Sublimabis subtilē à spisso suauiter cum magno ingenio, & ascendat à terra in cælum, iterumq; descendat in terram, vsq; dum bene rectificatum fuerit. Additiones.

Compositio Elixiriorum: R. auripigmenti præparati & ter sublimati & tantundem mercurij purgati & sublimati ter, & tantundem calcis Lunæ purgatæ & tantundem salis armoniaci purgati & sublimati ter, & misce has res in simul super porfidum, & tere in simul & sicca ad Solem, deinde iterum tere & appone de aqua tartari & tere bene & sicca ad Solem, deinde iterum tere, & pone de aqua, & postea sicca, & ita fac decies aut duodecies quovsq; facias quòd sit vt vnguentum: & quòd partes adinuicem subtilientur terendo, imbibēdo, & exiccando: Et si velis loco aquæ tartari potes apponere aquam albuminis ouorum, aut aquam sanguinis rectificatam, aut aquā Lunæ aut stanni. Et postquam tu imbibieris & siccaueris tuam medicinam decies aut duodecies, vt dictum est, tere iterum & appone de aqua cum qua prius imbibisti quovsq; sit magis mollis quam pasta, & pone in phiala vitri in vno vase terreo, quod vocatur Solutorium, & claudē bene cum panno lineo & terra aut pasta, et pone in simo equino bene calido, et cooperi circumquaque et dimitte tamdiu in simo quovsq; totam dissoluatur in aquam, et de septimo in septimum aut octauum aut nonum renoua simum calidiorem. Et si vis simum tuum calefacere proijce desuper de aqua frigida et calefiet: Et ita fac de omnibus rebus quæ sunt fortes et duræ ad resoluendum et conuertendum in aquā quando volueris eas resolvere. Et si accideret quòd infra quatuor dies aut plus non vellent resolui, pone super marmor et tere iterum bene, & pone iterum aquam desuper, et sicca ad Solem, et tere et appone aquā et sicca, et ita facias vt prius diximus: Deinde pone ad dissoluendū in simo vt diximus. Et si accideret quòd tua medicina exiccaretur, extrahē & tere, & pone aquam vt supra dictum est, & sicca ad Solem vt dictum est: & hoc sæpe quovsq; materia sit bene oleaginosa: dein de pone ad resoluendū vt dictum est supra. Et quando fuerit dissoluta in aquā, pone phialam in vno distillatorio pleno cineribus vsque ad iuncturā cooperculi, & sit phiala discooperta, & claudē distillatorium & luta iuncturam: Postea fac subtus paruum ignem velut cum sit aqua rosea: & quod distillabitur recipē & serua, & facies ignem per 24. horas aut plus, quovsq; medicina sit sicca, & quòd non videas plus de fumo exire per canalem distillatorij: tunc de pone ignem & dimitte infrigidari: Et est bonum quòd phiala vbi est medicina, habeat largum os, vt fumus inde melius possit exire propter phialam quòd non rumpatur. Deinde remoue medicinam de phiala, & tere super marmor, & appone desuper aquam quam tu inde distillasti, & tere bene & sicca ad Solem vt prius, & pone ad resoluendum in simo. Et si non fuerit satis de aqua ab ea distillata, appone de aqua de qua prius imbibisti quando primò posuisti ad dissoluendum: Et scias quòd resoluetur in multo minori tempore quam prius fecerat. Et quando erit resoluta, pone in distillatorio & congela & sicca sicut prius fecisti, & serua aquam quam inde distillabis: Deinde tere iterum, & pone aquā
desu.

desuper & exicca vt prius ad Solem, & pone ad resoluendum: & postea ad cōgelandum: & ita facias quater aut quinquies aut sexies quovsque totum sit fixum & expectans ignem: quia tantū poteris resolvere & congelare quòd nihil inde amplius distillabit, quando tu congelabis, & tunc dicitur esse fixum: Et iam scias quòd quādo tu resolveris tuam medicinam quater aut quinquies, tu distillabis illam per filtrum, & postea pone in phiala vitri, & phialam pone in vno potto pleno cineribus: & sit phiala clausa leuiter cum panno lineo, ita q̄ fumus possit inde modicum exire, & fac desubtus lētum ignem sub potto per diem & noctem aut plus, quovsque tua medicina sit in lapidem congelata albū, vt est crystallus, & serua: Sed nota quòd modus congelandi in distillatorio est securior quā alter. Et quando tua medicina est congelata, tere eam & ponē desuper oleum sanguinis aut ouorum rectificatum, aut de oleo communi distillato septies cum sale armoniaco & calce viua, aut de oleo trium specierum (seu spirituum) aut de oleo albo Philosophorum: & non apponas multum de illo: Et postea mitte simul de aqua cum qua imbibisti quando posuisti ad solū dūm. Postea tere in simul & pone ad resoluendum vt prius, & postea congela. Et quando erit congelata, tere de ea modicum, et calefac laminam cupri, & pone de hoc puluere supra, & si fundatur desuper & dealbet laminam, tuum Elixir est completum: & si hoc non faciat, tere iterum tuam medicinam, & pone in crucibulo super ignem, & appone desuper quinque aut sex guttas alicuius oleorum ante dictorum, & toties facias quovsque videris signum dictum, & ita serua. Et nota, quòd si pluribus vicibus resolveris medicinam, etiam plus valebit plures partes tingendo: Et potest fieri istud Elixir absque calce argenti, sed non tantū valebit, sed citius fit, quia citius resoluatur sine illa calce: & illud prōijcitur supra cuprum præparatum & conuertit in Lunam.

Alia compositio Elixirij: R. partem vnā auripigmenti præparati & sublimati ter, & tantum mercurij, & tantum sulfuris præparati & sublimati ter, & tere bene, & pone desuper de aqua salis armoniaci præparati & sublimati ter, & imbibe & incera & exicca ad Solem: & ita fac decies aut duodecies aut plus, quovsque bibant suum pondus de sale armoniaco quinquies aut sexies. Deinde pone ad dissoluendum vt diximus, & renoua simū ad tres, quatuor aut quinque dies, aut in tribus septimanis: Et quando erunt resoluta, congela in distillatorio in cineribus, & postea imbibe cum aqua quæ inde exierit distillata, & cū aqua salis armoniaci vt prius, & tere bene, & incera & sicca ad Solem pluries, & pone ad dissoluendum, deinde congela vt prius: Postea tere & pone aquam desuper, quæ inde erit distillata, & de oleo trium specierum, aut de oleo albo Philosophorum, & tere bene & pone ad soluendum, deinde congela vt prius, & habebis in fundo vasis lapidem albū: & appone desuper de oleo dicto septē aut octo guttas, & pone ad soluendum, deinde ad congelandum.

Alia compositio Elixirij quæ dicitur melior: R. lib. i. calcis Lunæ præparatæ, & tres vncias sulfuris præparati & sublimati ter, & tres vnc. auripigmenti præparati & sublimati, & lib. mercurij præparati & sublimati, & tere bene omnia simul, & appone aquam salis armoniaci præparati & sublimati, & exicca super paruum ignem carbonum & cinerum, & quando fecerint magnum fumū, remoue patellam ab igne, & pone longē ab igne: sed melius valeret siccatum ad Solem, Et quando erunt omnia sicca tere & pone in distillatorio & facias paruum ignem quovsque tota humiditas sit inde distillata, quam serua. Postea fac fortem ignem quasi sublimationis, & facias ignem tribus diebus et tribus noctibus, et tunc sublimabitur vna pars illius medicinæ, et alia remanebit in fundo: Dimitte omnia infrigidari, et tere omnia simul, scilicet quod sublimatū

est, & quod remansit in fundo, & pone cum aqua quæ exinde distillata est, & sicca modicum, & postea pone ad sublimandum vt prius, & toties sublimabis hoc modo quòd tota medicina remanebit in fundo, & quòd nihil amplius de ea sublimetur: Deinde tere & incera, pone desuper vnam vnc. aut duas de oleo Philosophorum albo, & pone in descensorio et fac descendere vt fecisti au ripigmentum. Et facias primo die subtus paruum ignem, et secunda die fac fortiorem, et tertia die fac fortissimum quali esset ignis fusionis cupri. Et ita dimitte infrigidari, et reperies in coopertorio descensorij lapidem album, quem recipe et tere et pone in crucibulo super ignē, et projice desuper duas aut tres guttas olei albi Philosophorum quovsque fundatur vt cera: Tunc de pone crucibulum ab igne, et tuum Elixir est perfectum: et de hoc projice vnam partem super quindecim cupri præparati, et totum erit argentum. Esti vis ampliare virtutem tui Elixirij, tere iterum bene, et pone desuper de aqua salis armoniaci prædicti, et duas aut tres guttas olei albi Philosophorum, et pone ad dissoluendum, deinde congela vt prædictum est, et serua: Et poteris projicere super 80. aut 100. sed experiaris.

Alia compositio Elixirij. R. lib. 1. mercurij sublimati & imbibe terendo cum aqua salis armoniaci & sicca: Deinde tere & pone duplū sui ponderis de aqua salis armoniaci, & pone ad dissoluendum per octo dies, deinde distilla per distillatorium & pone in illa aqua duas vncias auripigmenti sublimati, deinde pone ad dissoluendum et congelandum septies aut plus aut ter vel quater, et vltimò congela in lapidem durum, deinde tere et pone desuper de oleo albo Philosophorum, et fac descendere in descensorio, et facias paruum ignem per duos dies et duas noctes, et vltima die ita fortem sicut ad fundendum cuprū, postea dimitte infrigidari, et tu reperies in vase lapidem crystallinum: de quo accipe parum et tere et pone in crucibulo super ignē, et projice desuper duas aut tres guttas olei albi Philosophorum quovsque fundatur vt cera, et dimitte infrigidari, et pone de illo modicum super laminam calidam ferri aut æris, et si fundatur absque fumo bene est: si non, tere iterum & pone in crucibulo, & projice desuper de oleo dicto quovsque lignum iam dictum appareat: & projice vnam partem super quinque cupri præparati, & efficietur Luna. Et si velis dissoluere aut distillare & congelare semel aut bis, augmentabitur virtus Elixirij.

Alia compositio Elixirij: R. lib. semis calcis Lunæ præparata, & totidē mercurij lauati non sublimati, & pone calcem super mercurium, quovsque biberit totam calcem, & fiat sicut butyrum, & nihil sentias ad digitum, quin totum sit molle, deinde laua cum aceto & sale preparatis, quovsque acetum exeat clarum, postea projice desuper aquam calidam quovsq; extraxeris salem, & aqua exeat vel efficiatur dulcis, deinde dimitte siccari, & quādo siccum fuerit pone cum duabus vncijs auripigmenti bene sublimati, & tantundem sulfuris bene sublimati, & tere insimul quovsque totum misceatur in vnum, & appone septē aut octo vncias aquæ salis armoniaci purgati & sublimati bene, & pone in distillatorio & cooperculum desuper, & facias subtus paruum ignem quovsque tora humiditas inde exierit, quam serua: Deinde fac fortem ignem quali sublimationis, quovsque totum sublimetur, et dimitte totum infrigidari, et quod in ventum fuerit in coopertorio tere cum eo quod remansit in fundo vasis, & de super pone aquam quæ inde distillauit, & tere bene iterum & pone adhuc in distillatorio, & inde distilla aquam ad lentum ignem, & fac post magnum ignē qualis est sublimationis, & misce sublimatum cum sacibus & tere & imbibe cū aqua & sublima vt prius quovsque nihil plus sublimetur. Deinde tere & appone de oleo albo Philosophorum in crucibulo super ignem, & proba super lam
nam

nam ferri calidam aut cupri, quovsque fundatur vt cera, & erit completum: vna pars super quindecim cupri, & per iteratam solutionem & congelationem augebitur virtus eius. Hactenus additio.

Compositio aque vite simplicis & rectificatio eiusdem.

Occulti igitur lapidis albi recentis quantum vis affume, quem subtiliter commisceas in vitreata scutella & commollies sine omni re alia ibiq; fermentari per diem & noctem dimitte; deinde in vase vitreo bene sigillato, vt non respiret ad humidum per 21 dies pones, ita quod singulis hebdomadis renouetur fimus. Completo itaque hoc numero, pone de lapide lib. semis in aludel vitreo, alembico superposito cum suo recipiente bene sigillato cum luto magisterij vt non respiret, & pone aludel super laterem (potius larē) præparatum cum suis vasis aqua & cinere mediante vt scis, & fac à principio ignem leuem per tres horas: Postea vigoretur ignis paulatim vsque dum tota aqua eius candida distilletur. Hanc autem aquam vocauerunt Philosophi sal armoniacum, arg. viuū, lac virginis, aquam vitæ, & aquam penetrantem & ferrenantem, ac domum illuminantem. Hæc enim aqua candelas accendit & omnes ofcuritates fugat à domo in qua rectificata fuerit vsque in finem cum tota sua substantia, id est ipsamet et oleo eius, et igne & terra calcinata sicut scis. Distillata autem huius aqua prima vice vt dictum est, inhumata iterum eam per vnam hebdomadā vt dictum est, tunc distilla iterum per alembicum vt prius, et sic itera tribus vicibus: Hoc facto distilletur iterum sine inhumatione tribus vicibus cum cinere sine aqua. Postquam autem huiusmodi aqua septies distillata fuerit, proba aliquantulum de ære ignito ad modum scilicet nūmorum extinguendo tribus vicibus in ipsa, quia si dealbentur intus & extra, bene est: & si non, reduc eam ad primū opus, donec sic contingat: Et tunc serua eam in vase vitreo bene sigillato cum cera.

Olei rectificatio.

Simili modo oportet vt rectificetur eius oleum cum humatione & distillatione ita vt fiat album: cum probatione æris similiter, vt dealbetur in eo: et tunc serua ipsum ad partem in vase vitreo bene sigillato. Ignis verò remanebit in fundo vasis siccus & niger, quem seorsum repone in vase vitreo bene concluso.

Rectificatio terre.

His peractis, exteriora lapidis à tela purgabis, & in vitreato vase bene cocto & nouo vndique argilla circumlutato diligenter cooperulo terreo cooperto, in quo scilicet cooperulo sint tria foramina parua, repone: & in furno siguli octo diebus dimitte, vt niuis candorē assumat. Huius calcis parti vni sex partibus aquæ prædictæ adiunctis vas vitreum vsque ad duas partes impleatur alembico superposito cum suo recipiente, & clausis iuncturis cum luto magisterij ita vt non respiret, ipsumq; in alio vase fictili ferreo, cribrato cinere pleno reconde; deinde in alio vase cum aqua ponatur, & subijce lentum ignem (nota hunc distillationis modum quia singularis est et lentissimus) per totam hebdomadam, vel vsque dum nihil aquæ vitæ distilletur: Postea die vna & nocte refrigerari dimitte, & inuenies in fundo vasis laminam crystallinā, cui redde ei aquam suam, quæ ab ipsa distillata est, vsque dum eam totam ebiberit: & tunc serua eam ad partem vsq; dum dicam tibi. His peractis, accipe salem armoniacum sublimatum ter & solutum & distillatum per alembicū, & coagulatum, & iterum solutum & distillatum & coagulatum, & itera tertia vice: Et si solutum fuerit septies cum aqua vitæ, & distillatum & coagulatum qua libet vice, & in fine resolutum in aqua, soluit omnia corpora calcinata, limata,

& etiam combusta: & spiritus omnes calcinatos & sublimateos solutione mirabili in crucibulo super ignem in vna hora cum Dei auxilio & eius virtute.

Compositio aquæ vitæ completa & perfectæ.

Componamus aquam nostram philosophicam cum Dei adiutorio, & eius virtute. R. de aqua salis armoniaci soluti & distillati ter ad minus vncias sex, olei prædicti rectificati vt dictū est vnc. sex (vel septem) misce hæc duo, & inde imbue super porfidam vel super tabulam vitream vnc. sex de prædicta lamina paulatim donec totum ebiberit: & cum totū absorbuerit, dimitte fermentari in simili vase vitreo tribus diebus: quarto autem die projice hoc ceratum in duabus libris aquæ vitæ prædictæ in solutorio positæ, & sigilla os bene ita vt non respiret: & inhuma per quindecim dies: & decimasexta die inuenies laminam solutam in aquam albam vt lac. Et hæc est aqua vitæ completa, & oleum Philosophorum vel philosophicum, & aqua penetrans & serens, candelas accendens, & domum illuminans, per quam omnes Philosophi sustentati sunt. Et cum hac aqua retinetur omne volatile à fuga, scilicet mercurius, sulfur, arsenicum, & aquila: mercuriū dico sulfurem & arsenicum sublimatea & calcinata: quæ omnia quomodo fiant, dictum est superius.

Additiones.

Rectificatio olei communis ad incerationem spirituum & ingressum faciendum. R. olei communis quantum vis, & cum calce viua optime confice vt sit vt farinatus: & quidam ponunt de sale comuui & sale tartari, & ita per duos dies dimitte, postea per alembicum distilla, & renoua super ipsum distillatū calcem & distilla quater donec non comburatur.

Alij faciunt prius bullire oleum cum multa quantitate aquæ, & ita immunditia descendit ad fundum: deinde colant oleum quod natat superius, & ponunt cum calce viua in vase ad distillandum, & distillant semel, & seruant in vase clauso.

Oleum incombustibile ad incerandum Elixir ad album: R. mercurij fixati per circulationem cum aqua lapidis occulti albi rectificati à calce corticum, & pone in furno resolutorio cum tertia parte aquæ mercurij, & die quarta dissoluetur in oleum album fixum incombustibile, et non rectificatur alio modo, nisi quod aqua separatur per distillationem, & oleū manet in fundo vasis, quod non potest distillari nisi cum maximo labore causa suæ fixationis, quia repugnat et perseverat in et contra ignem: et cum hoc oleo potest fixari omnis mercurius sublimatus, et dissoluit omnia corpora, quia est ex natura metallina: Et cum eo incerantur magna Elixiria: et bene seruetur in loco calido iuxta ignem, quia est naturæ calidæ: ergo si poneretur in loco frigido congelaretur in durū lapidem fusibile similem marmori albo, qui postea non posset dissolui nec venire ad talem distemperantiam causa suæ infrigidationis.

Nota quod fit quædam distillatio olei cum virgīs paruis positis in fundo cucurbitæ, & attingunt summitatem, & ascendit oleum per virgas illas superius, aliter non ascenderet: & debent esse virgæ paruule & decorticatæ: & credo quod de ista distillatione loquitur Arist. cum dicit, Modò scias quod olei distillatio fit secundum tres modos: et est in cap. de L. maiori.

Sed scias quod Rasis certè loquitur de illa distillatione cum virgīs myrti, in suis libris de 70 & de 30 verbis: dicens in libro de 70: Sic etiam oleū, dum aliena sequaris vestigia, manabit,

Composi-

Compositio Elixiri Benedicti.

Componamus igitur Elixir nostrum benedictum cum Dei auxilio & eius virtute. R. mercurij sublimati & calcinati lib. 2 sulf. & arsenici sublimatorum & calcinatorum ana lib. 1. & de aqua animalis philosophicæ cōposita, & rectificata iam dicta vnc. 13. & de huius aqua imbibere spiritus prædictos paulatim super porfidum aut in paropside vitrea quæ melior est cū pistello vitreo donec totū bibit: & cum hoc factum fuerit, pone totum illud in aludel ad sublimandum alēbico superposito cum suo recipiente & bene sigillato cū luto magisterij, vt nullō modo respiret: & tunc pone aludel super athanor, & fac defubtus ignē leuē de carbonibus, donec tota humiditas in recipientē ceciderit, postea vigora ignē mediocrē quasi per sex horas, & tunc sine vas infrigidari, & cum infrigidatū fuerit, quod intus est extrahe & pone in paropside vitrea: & si aliquid de ipso super eleuatū fuerit, reduc super feces suas cū pistello vitreo sua uiter, & reddēdo sibi totam aqua, quæ ab eo distillata est: Et postea da ei potandum alias 13. vnc. aquæ philosophicæ prædictæ, & cum totū biberit, remitte ad sublimandum vt prius: quod si pigritauerit ad surgendum vel bibendū, assa ipsū in aludel cum ampliori ore semper alēbico superposito cum suo recipientē & bene sigillato, q̄ non respiret, & hoc fac cū lento igne donec totū ebibat, & tunc sublima vt prius fecisti: tertia vice reduc super si aliquid eleuatū fuerit, & da ei ad bibendū alias 13 vnc. aquæ prædictæ, & redde ei aquā suam similiter vt prius suauiter terendo donec totū biberit, & tunc sublima vt prius. Quarta autē vice redde ei aquā suam tantū, & sublima vel distilla, & hoc ex tunc fac toties semper reddendo ei aquā suam quæ ab eo distillat tantū, & reducēdo inferius quod superius eleuatur si aliquid sit, donec inde penitus nihil distilletur. Et cū ita factum fuerit, inuenies in fundo vasis laminā crystallinam stantē, penetrantem, profundantē, tingentem, & permanentē: cuius vna pars si super 50 partes Veneris proiecta fuerit, ipsam in verissimū arg transmutabit. Hermes dixit in secreto suo vnū super mille. Rogo te per scēdas Domini ne hoc secretū alicui ostendas nisi filio nostro: Et quicumq̄ de hoc arcano secreto dignus fuerit, nofter erit filius: & Deus alleuiet super te. Tu autem cum exaltatus fueris super omnes circulos mundi huius Lunaris, memento visitare & distribuere pauperibus & pupillis, viduis, & similibus, & eis succurrere in tribulatione eorum, vt valeas in die iudicij audire verbum Domini promissum, Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi: infirmus fui, nudus fui, sitiui, & omnia necessaria dedisti mihi cūm visitasti pupillos & viduas, & his similes propter nomen meum: centuplum accipies, & vitam æternam possidebis, Amen.

Explicit liber Perfectionis.

Ordo libri huius breuiter talis est:

Primò rationes huius artis abundè describit octo capitibus primis.

Secunda pars de Metallorum generatione singulatum capitibus 6.

Tertia pars de Separatione metallorum & mineralium cap. 18.

Quarta pars, Preparationes omnium metallorum & mineralium aut fossilium cap. 43. Vbi alia etiam preparantur quæ ad opus conueniunt. &c.

Quinta pars, Olea philosophicæ parare docet pro Elixiri complendo, capit. 4.

Sexta pars continet rationem componendorum Elixirium ex prædictis speciebus preparatis: Item compositiones aquæ uitæ philosophicæ, rectificationes omnium elementorum, & tandem compositionem Elixiri Benedicti.

Singulis partibus additiones positæ sunt optimæ, ad doctrinæ abundantiam.

LIBER MAGITRI IOANNIS DE RVPE SCISSA
DE CONFECTIONE VERI LAPIDIS PHILOSOPHO-
rum clarè & absque quacunque palliatione, editus ab eo viro vtrique à
Deo illustrato, quem libellum composuit ad hoc diuina præ-
monitus reuelatione.

PRACTICA.

NATURA seu materia lapidis est res vilis precij, vbique repe-
ribilis: quia est aqua viscosa, cum sit arg. viu. cōmune sicut ex-
trahitur de terra. Et quia aqua viscosa scilicet arg. viu. genera-
tur in latrinis, dixerunt aliqui, quòd in locis vilibus reperiebatur:
Et multi bestiales non intelligētes intentum Philosopho-
rum, ipsum ad literam in stercorebus quæsiuerunt. Hæc autem
natura operatur aliquid, amouendo scilicet terrestreitatem, quam habet, & a-
liquid apponendo, scilicet sulfur Philosophorum: quod nō est sulfur vulgi, sed
est sulfur inuisibile, tinctura rubedinis: Et ego nominabo tibi eum nomine suo
& certè est spiritus vitrioli scilicet Romani. Et istæ duæ præparationes fiunt si
mul sic: R. salis petrae & vitrioli Romani ana lib. duas, & tere eas subtiliter, &
in patella ferrea mouendo, desicca ad ignem lentum aliquantulum, vt aquea
humiditas recedat: deinde R. lib. i. mercurij de minera extracti, & non de plū-
bo facti, & volue ipsum in corio leporis, & sparge ipsum super materiam præ-
dictam calidam aliquantulum, quia seminabitur, et exhibit, et mundificabitur
transeundo per poros corij prædicti vt non appareat in eo. Et pone totum in
vase aludel (seu alembico) ad sublimandum primò cum lento igne, donec hu-
miditas per foramen capitis vasis recedat aliquantulum, quod cognosces cum
gladio, si positus super foramen non recipiat ex fumo ascendente humorem:
postea claude foramen cum luto sapientiæ: sed tutius est vt ante materia paulu-
lum desiccetur, & in aludello nullum sit foramen, & fortifica ignem per duo de-
cim horas, & in fine da fortiorem ignem, vt bene totus mercurius sublimetur,
et extrahe ipsum album sicut nix est. In isto autè opere fecisti duo: Primò enim
purgasti ipsum à terrestitate & nigredine ac humiditate maxima, quæ vndi-
que currit, & coagulasti eum, & reduxisti album vt nix, & contribilem & misci-
bilem & aptum ad digestionem in stufa sicca: & aptasti eum ad reducendum
in aquam prout inferius apparebit. Secundo, postea misisti in ipsum sulfur inui-
sibile Philosophorum, quod est tinctura rubedinis, & spiritus vitrioli Roma-
ni: & est ibi miraculum maximum: quia cum spiritus ille inuisibilis habeat tin-
cturam rubedinis, tamen coagulat mercurium in sublimatione in albedine ni-
mis. Et hoc est quod multi maximi Philosophorum scripserunt, quòd lapis fit
ex mercurio & sulfure, quod non est sulfur vulgi, sed sulfur Philosophorum. Et
de prædicta præparatione, sublimatione, & operatione dixit magister Amol-
dus de Villanoua in Tractatu parabolico de maiori edicto, Nisi granum fru-
menti cadens in terra mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum
fuerit, multum fructum affert. Intelligas per granum frumenti in terra mortifi-
candum, mercurium mortificandum in terra salis petrae & vitrioli Romani: &
ibi mortificatum, & cum igne sublimatum multum fructum affert, nempe lapi-
dem magnum, quem omnes Philosophi quæsiuerunt. Signum autem quòd spi-
ritus vitrioli incorporetur mercurio est, quia licet mercurius sublimatus mul-
tas faeces terreas dimittat in terra, tamen si posueris libram vnam, tantundem
rehabebis: sed hoc esset impossibile, nisi quòd mercurius albius niue secū tra-

xit purissimum spiritum vitrioli prædicti, quod est inuisibile sulfur. Demõstratur autem spiritus inuisibilis vitrioli ad sensum per ingenium sic: R. acetum & in eo extingue ferrum quatuor vicibus: Deinde pone ibi mercurium sublimatum & tritum per vnam noctem, in craftino distilla acetum per linguas bis vel ter donec sit clarum, post mitte in ampulla vitrea ad ignem lentum, & amoue cappam nigram fer eam, quæ eleuabitur, & post purgationem da ignem & euapora acetum & remanebit ibi spiritus vitrioli in fundo, de colore floris gaudij amoenissimo supra modum si experto credatur: Et ita habebis ad partem mercurium mortuum effectum, & ex alia parte sulfur inuisibile supradictum. Quare mihi est monstratum, quod mercurius per vitriolum sublimatus, secum portat spiritum eius, quia sulfur inuisibile lapidis tinctura appellatur. Nam de mercurio sine vitriolo sublimate, non poteris extrahere spiritum prædictum. Hæc est operatio prima.

SECUNDA OPERATIO

Secunda operatio huius artis est, Ab illo mercurio sublimate, qui est albus vt nix, extrahe spiritum eius qui à quibusdam magnis Philosophis quinta essentia clamatur, quia spiritus ille est incorruptibilis ferè vt cælum, licet sit nõ fixus volatilis, quia sic est necesse: extrahatur enim hæc quinta essentia, hoc est spiritus mercurij ab illo supra sublimate sic: R. lib. i. falis petrae & tantundem vitrioli Romani, et extrahe aquam fortem, & tere mercurium supra sublimatum, & dissolue eum in illa aqua forti supra cineres calidos in amphora vitri clausa per duodecim horas: quod si non dissoluatur pone intus de sale armoniaco septem partes aquæ vel plus: & hoc est maximum secretum in arte: (N. si in principio sumatur sal nitrum pro sale petrae, puto fore melius.) Appone ergo corutum ad ipsum, et post dissolutionem pone in vrnali, et desuper alembicum, et mitte super ignem, et distilla aquam fortem, quam recipe, et post totalem distillationem continua ignem, et ascendet per latus vrnalis spiritus mercurij: et hæc est quinta essentia albor niue: in fine fortifica ignem, et totum ascendet: Deinde aperi vas, et extrahe quintam essentiam, et inuenies in fundo vasis faeces combustas et nigras à spiritu mercurij separatas. In hac autem operatione fecisti duo: Primo separasti illud quod in albo mercurij separato erat terrenum corruptibile et imperfectum: totum enim combussit illud aqua fortis: Et est mirum valde, quod de re alba vt nix, possit extrahi res terrestris et nigra. Secundo imbibisti intra spiritum mercurij amplius de spiritu vitrioli, qui est in aqua forti: et hoc est quod in prædicto tractatu dixit magister Arnoldus, dicens sic: Bibat, bibat, bibat quantum bibere potest per duodecim horas, (N. vices) quia mercurius dissolutus est in aqua vitrioli, hoc est de sulfure inuisibili, quam habet: Et hæc dissolutio fit in duodecim horis. Secundo dissolue spiritum mercurij in aqua forti, & sublima vt prius, & remanebunt in igne faeces nõ tot vt prius Tertio reitera opus, & nihil de nigris faecibus, aut parum inuenies, & tunc habebis perfectam quintam essentiam materiam lapidis secundario præparatam, incorruptibilem, volatilem nõ fixam, et niue albionem.

TERTIA OPERATIO

Recipe præfatum mercurij spiritum separatum seu eius quintam essentiam, & tere mundissimè super lapidem, & pone puluerem in vase vitreo, & mitte in furno Philosophorum in stufa sicca ad digerendum, prout quidam volunt nominare: licet alij dicant ad calcinandum ad ignem lentum de carbonibus factum per octo dies, vel plus, quem furnum fortasse inferius describam vel alibi inuenies: Ibi enim decoquitur vt possit dissolui in aquam: quoniam quando aliter dissolueretur, nec opus perficeretur.

QVARTA OPERATIO.

Quarta operatio est, vt digestionē prædictam in vrnali ponas clauso in balneo infra ollam plenam aqua, donec tuus spiritus dissoluatur in aquā qua dissolutione facta & completa, pone desuper alembicū: vel in principio quando vrnale ponis in balneo potes desuper alembicum adaptare: Demum da ignem, & ascendet stilla roris madij in modum aquæ vitæ lucida lacryma oculi, lac virginis, purissima lapidis materia occulti vitima præparatione perfecta, gustu amara, ad literam acetosa, volatilis non fixa, incorruptibilis ferè per digestionem in puluerem, à Gebero nunquam cognita, ab Auicena ignorata. Hanc Hermes palpauit, Alphidius aptauit, Rosarius intellexit, magister Arnoldus dictauit: Nam de hac quarta operatione quæ dicitur expressio lactis virginis, dicit magister Arnoldus, Quod oportet exaltare filium hominis in aeris cruce: quod est ad literam, de materia in tertia operatione digesta, quæ trita ponitur ad dissoluendum in fundo vrnalis, ascenditque quod ibi est, purissimum & spirituale, & in aerem sursum conuertitur, & in cruce exaltatur capitis alembici, quasi Christus, vt magister Arnoldus dicit, eleuatur in cruce. Et ista dissolutione completa, habes tuam materiam vitima præparatione præparatam & perfectam: & si vnam guttā ex hoc lacte virginis super laminā igni tam proieceris, dealbat eam intus et extra. Et ita vidisti quod materia lapidis est vna, non simplex omnino, sed composita ex spiritu mercurij, & ex spiritu vitrioli Romani, quod dicitur sulfur inuisibile, non vulgi, sed Philosophorum: quia est tinctura mercurij & rubedinis: licet mercurius in se non habeat tincturam ad rubeum intrinsecus absconditam: sed propter purgationes quia nimis est terreus, dimittit, & ob hoc indiget sulfure purissimi vitrioli imbibi ad plenum vt supra.

Hac autem distillatione completa, inuenies in fundo vrnalis elementa tria mista simul, quod remaneat terra crassa & combustibilis: & extraxisti ab eo elementum aquæ animatum anima spiritali vitrioli Romani: & est per se sine alijs tribus elementis sufficiens materia lapidis maxime ad album, & ad rubeum consequenter vt dicitur. Si autem vis separare alia tria elementa ab inuicem, operaberis in hunc modum: R. illas faeces terræ, & pone ad digerendū in stufa sicca vt prius: postea pone in balneo ad dissoluendum & distillandum vt prius cum fortissimo igne: & quod ascendet per ignem balnei est elementum aeris de colore olei: recipe ipsum & serua: & cum nihil amplius poterit ascendere, transfer vas de balneo ad ignem sublimationis in cinere, & da ignem bonū & ascendet per alembicum elementum ignis rubicundum in liquore olei rubei: R. ipsum & serua ad partem: et ita habes à mercurio quatuor elementa ab inuicem separata. Primum elementum aquæ, quod lac virginis dicitur: Secundum elementum aeris, scilicet oleum resplendens in balneo distillatum: Tertium elementum ignis, scilicet oleum rubeum distillatum ad ignem: Et quarto habes in fundo vasis elementum terræ nigerrimum vt carbo, quod nihil ultra valet. Intellexisti hæc omnia: Nescio quid de mercurio clarius dici possit.

QVINTA LAPIDIS OPERATIO.

Materiam lapidis perfectè præparatam in hac quinta operatione docebo: quomodo videlicet materia præparetur ad album, id est, quomodo lac virginis digeratur & reducatur virtute ignis in puluerem tam subtilem, vt non sentiat per tactum manus. Recipe igitur lac virginis: quod quidem lac dixerunt quidam Philosophi, animal cum sanguine suo: animal quod crescit in sublimando, & habet animam sanguinis, id est tincturam rubedinis, spiritum vitrioli supradictum: & pone infra vitri amphoram in fundo rotundā & ignis

& ignias ei collum & strangula ipsum cingendo cum forcipibus, caute tamen ita quod nihil possit exire quoquo modo: et ponas tegulam perforatam in collo furni inter ignem & amphoram, vt lac virginis nō destruat ab igne: & pone vas in furno philosophorū ad digerēdum in igne, vbi vas habebit per ingenium ignem ab omni parte, vt vas æqualiter ignem recipiat, vt ad nullam partem lac virginis possit euolare quomodocunque: id quod fieret nisi ignis ab omni parte daretur æqualiter. Et est ars ad dandum ignem temperatum, non excessiuum & operis destructiuum, vt subtus tot carbones accensi ardeant, vt manus hominis teneri possit in aere inter latus furni et vas in quo est materia id est lac virginis fulgentis: & cōtinuabis hūc ignem donec videas materiā denigrari. Quod si nimis tardaret, adauge ei ignē: & cū videris materiā denigrari gaude, quoniam principū digestionis tuāc habebis: & continue ignē donec omnes carbones cōsumuntur: et vidēs materiā aliquantulū dealbari tūcaugmēta ei ignem paulatim et sensim donec videas materiā magis ac magis dealbari. Et cum videris materiā perfectē dealbatā, habes perfectē lapidem ad albū.

Sexta operatio.

Sexta operatio docet lapidem iam completum perfici ad rubeum, nil penitus addito nilq; remoto, sic videlicet: Extrahere de vase prædicto quod vocatur sepulchrum philosophorum: Et magister Arnoldus dixit, quod lapis est clausus in eo, vt Christus in sepulchro: & partem vnā quam volueris pulueris sine tactu accipere: per ipsum enim conuertes omnia in metalla imperfecta in verius metallum quam esset de minera. Reliquam partem conclude in vase vt prius, & fortifica ignem ei, iubente magistro Arnoldo qui dicit, Postquam lapis peruenit ad perfectionem albedinis, non sentiat pœnas crescentis ignis, nec periculum aliquod, etiam si notabiliter fortificetur: quia sic ei expedit, & est omnino necesse: cuius causa est in veritate per ignem lentum qui fit, quando digeritur ad albū, non potest decoqui sulphur inuisibile absconsum vitrioli scilicet spiritus latēs sub albedine lapidis: sed digeritur spiritus illo igne ad album. Quapropter necessarium est ignem augmentare, vt attingat profundus & digerat tincturam rubedinis & sulphur latens vitrioli, & ipsum exterius apparere faciat, & nihil addito, nihilq; remoto, quod lapis albus per maiorem ignem efficiatur, resuscitatus à mortuis cum diademate refulgente & gloriosus vt magister Arnoldus excellenter testatur. Sed nota quod in duobus vasis simul operari debes: in vno ad album, in altero ad rubeum. Et nota quod aliqui operantur per omnia vt dixi de lacte virginis, & de elemento aeris: & ignem non curant. Et est opus eorum per solum lac virginis nobile & perfectum pro certo, & maxime ad album. Alij verò miscent tria elementa simul: scilicet vnū pōdus ignis, quatuor pōdera aeris, & octo pōdera lactis: & hīc modus fortior est ad rubeum, debilior verò ad album. Tres hos modos potes facere simul in vno vase de solo lacte ad album: in alio vase de solo lacte ad rubeum: in tertio vase de tribus elementis ad aurum, & in eodem furno, vt probes sublimitates diuerforum modorum, & videas mirabilia maxima à Deo glorioso creata in rebus. Credas vir Evangelice quod ante me nullus hominum in aperto hanc scientiam & veritatem scripsit. Scito autem & aduerte quod philosophi magni quibus reuelatum fuit mysterium huius artis reuelationibus veritatis, imprecati fuerunt maledictiones horrendas, timentes ne veniret arcanum ad manus indignorum.

SEPTIMA PARS.

Septima pars huius operis est praxis virtutis elixir, hoc est medicine præfata: virtus autem reseruatæ est, & perfectæ ad album est, vt cōuertatur mer-

curius in plumbum, cuprum, stannum, latonem, & chalybem in argentum verissimum.

Reliqua duo capitula: Vnum fuit de modo fornacis philosophorum, quod alibi melius supra posui: Aliud de modo tingendi & proijciendi Elixir, quod etiã satis alibi potest inueniri. De fermentatione autẽ Solis vel Lunæ nusquã mentionem facit hîc magister, cum tamen omnes philosophi concorditer dicant, quod Sol facit solem, & fixum figit: Et quale semen in terrã seminaueritis tale & metetis: Et non potest inueniri in re quod in ea non est: et cetera similia multa &c. Tu autem sicut prudens & discretus elige quod bonum est (omnibus probatis) & applica fermentum vt scis &c.

F I N I S.

A N N O T A T I O.

NOTA quod sal petræ & sal nitri sunt vnum & idem: tantum differunt quod sal nitri est sal petræ præparatum & purgatum à sale quem habet: & ita præparatum inuenitur copiosè in apothecis: præparatur autem sic: Contunditur, & in aqua communi bullitur aliquotiens, vltimò bullitur, & feruens in vas proijcitur ligneum, quod vas habet multos erectos stipes quibus in bullitione adhæret prædictum sal petræ: quibus frigefactis, col ligitur: & tunc sal nitri vocatur.

Scias infallibiliter & in veritate, quod ex solo aceto nostro acerrimo & absolutè nullo alio extraneo addito, opus nostrum perficitur: quo absente, nec nigredo nec albedo nec rubedo consistit, quod facit Solem & Lunam purum esse spiritum. Quare aliqui hîc grauiter errant operando, qui soluunt amalgama nostrum in aqua forti: & per hoc, opus destruitur: quia in pluralitate rerum ars nostra non consistit. Venerabili igitur vitmur natura, cui aliena nolite intro ducere, nec aquam fortem, nec salem, nec puluerem: quia natura non emendatur nisi in sua natura. Et natura nostri aceti acerrimi benedicti, continet omnia necessaria in se &c. Recipe igitur de Sole soliato partem vnam, & de aceto nostro partes septem, & fac amalgama more solito. Deinde pone in vna vesica bouina de vitro, & obtura os vitri, & pone ad distillandum in fimo equino calido & humido per tempus, sic quod caput vitri remaneat in aere extra fimum: diebus finitis, extrahe vitrum de fimo, & pone ipsum supra cineres calidos, & ibidem permitte stare ore clauso dando ei lentissimum ignem tandiu quousq; videris materiam in vitreo esse coagulata &c. sicut scis.

De sale. Ignoscat mihi Deus.

Ratio de sale cibi: Scias quod sales sunt multi, & nobilissimus eorum est à loco qui dicitur Andaram, deinde sal panis, & sal Indus, qui est rubeus, & sal nabati, & sal calcis, deinde sal amarus qui est in Hispania in loco qui dicitur Bolongi. Eius quidem natura est calida & sicca: & est aqua quam coagulauit siccitas ignis: & ex proprietatibus eius est, quoniam liquefacit argentum cum ignis vehementia, & addit in ipso albedinem, & vertit ipsum à corpore ita te ad spiritualitatem: & similiter facit de auro, in quo ruborem augmentat, & abluit corpora à sordibus, & corrodit sordicem eorum, & cum ipso calcinantur corpora, & non cum alio. Et propter hoc nominauerunt ipsum Sapientes argentum communicans, propter albedinem suam: Et quoniam omnes homines indigent & vtuntur ex eo in omnibus rebus, & cum eo rectificantur creaturae. Et
Deus

Deus excelsus non laudauit creaturam in lege veteri sine illo, & præcepit vt nullum sacrificium & oblatio fieret sine sale &c. Et sal inuenitur in omnibus membris plantarum, & calcibus lapidum, & ossibus animalium, & in omnibus rebus: Ergo secretum totum est in sale. Et qui scit solutionem & coagulationem ipsius, iam tunc est eleuatus supra secretum occultum quod est lapis sapientum: & ipse dealbat corpora & mundificat & resoluunt ea, & coagulat spiritus, & retinet eos, & prohibet ab eis aduersionem ignis. Pone ergo mentem tuam in sale, & præpara ipsum, & ne cogites præterquam in ipso. An non vides apud complementum omnes redire ad salē armoniacam sapientum, & dicere ipsum multotiens? & ipsi volunt salē sibi post preparationem eius: peruenit enim ex eo sal sapientum, nobile, fixum, & non fugiens ignem. Et Hermes quidem dixit filio suo: O Fili, quando sciueris saponem sapientum, consequeris concupiscentiam, & euades cum parte meliori. Et ipse quidē est difficilis super eum qui nescit, tamen peruius super eum qui scit eum. Inquit autem Cōpilator, Non perit quærens ad proprietatem nisi ignorantia eius quod verē occultauerunt sapientes, & de quo euacauerunt omnes libros: & non explanauerunt. Et ego iuro per Deum sine quo non est Deus, qui est sciens, absens, præsens: Vir qui ignorat secretum salis, non comprehendet parū vel multum ex eo qui conceditur ei comedere: quoniam cum ignorat naturam eius, est sicut qui sagittat sine corda. De modo vtēdi est, vt accipias de ipso partem, & tere ipsum optimē, & vltimatē ponas ipsum tritum in olla, & bene obstrue seu tēge & pone ad furnū panis die ac nocte: Deinde solue ipsum in duplo sui in aqua dulci, deinde coagula ipsum, & veniet sicut nix: repone ergo ipsum, et vtaris de eo non nisi soluto per modum vt scis &c.

De Elixir.

HOC Elixir tingitur tinctura sua, & submergitur oleo suo seu aere, & figitur calce sua, seu terra sua. Et oleum quidem est aggregans vel coniungens inter tincturam subtilem valde: & aqua id est argentum viuū est deferens tincturam id est elementum ignis, & oleum antecedens cum sale tincte: & tinctura perfundatur cum eo: & quando figitur calx, figitur cum eo propter vehementiam commissionis. Et exemplum calcis est terra. Et album quidem completur tribus, in quibus nō est ignis: Et citrinum seu rubeum, completur quatuor totis elementis seu partibus lapidis.

Totius mundi status periret, si noster in libris nominaretur lapis. O felix scientia quæ à sciente quæritur: non immeritō super omnes huius mundi scientias perquirenda est: Quia qui eam habet, incomparabilē habet thesaurum: In salubri cōstellatione natus est in hoc seculo, diues diuitijs infinitis super reges & principes huius mundi. quis non diliget talia? quia sanum & longeuum se videntem conseruat super omnium medicorum medicinas. Hæc sunt bona, iusta coram Deo & hominibus, non per vfuram acquisita, seu per fraudem & deceptionē plurimorum: sed est speciale donum Dei, vt dicit Psalmus, Labores manuum tuarum manducabis, beatus es &c.

Vt placeat cunctis, nullum decet esse superbum:

Qui sic inflatur, deserit omne bonum.

Sit blandus facie, sit mitis, et ingeniosus:

Ni contemptibilis forte sit ipse citō.

Officio proprio sapienter sit studiosus,

Vt fiat doctus quibus in arte sua.

DE LAPIDE PHILOSOPHORVM SECVNDVM VE-
RVM MODVM FORMANDO EFFERRARIVS MO-
nachus ad Apostolicum quendam scribit.

Dvo sunt principia huius artis. Est ergo primò sciendum quòd res de qua omnes philosophi antiqui tractauerunt, est argentū viuum sapientū: quod alijs nominibus nūcupatur aurum, medicina, lapis philosophorū, Elixir, et alijs infinitis nominib. vt per ea quę inferiorius dicentur perpēdi manifestè poterit. Vocatur autē aurū ista medicina physica, quia vt dicit Geber: Qui metalla naturalia conuertit & transformat in verū Solem, est Sol: ideo bene dicit, quod facit Solem, est Sol: sed medicina philosophica facit hoc, ergo &c. Et sciendum est quòd huius rei principia sunt duo principaliter, videlicet materia & agens: Materia autem vt dicit quidam philosophus, est argentum viuum et sulfur seu arsenicum, quod idem est. Aduertis tamen pater sancte, quoniam, vt dicunt philosophi, non est argentū viuum in sua natura, neq; in natura ad quam reduxit illud minera sua, huius rei principium, sed ad quam perducit eorum artificium. Et similiter de sulfure, & cuius corpori est inducere. Et ratio qua moti sunt est, quia nō inuenerunt in mineris argenteis et aliorum metallorum aliquid quod sit argentum viuum in natura sua, & aliquid quod sit sulfur simpliciter: minimè per se vnum quodq; illorū separatim & in propria sua minera & in sua natura istud iuueniet. Istud autem argentum viuum et sulfur quia vt dixi vobis et exposui productum seu deductum ad aliquam naturam aqueam subtilissimam clarissimā albissimā et amoenissimam, quā philosophi vocant arg. viu. & ad quādam terrenam naturā subtilissimā quam vocant sulfur per artificium, quod philosophi mirabiliter occultauerunt, & discretè occultum esse voluerunt, nec in aliquo loco totum tradiderunt: sed per eorum libros sparsim & per partes diuiserunt. De quo artificio pater sancte nihil intendo pertractare, eo quòd vobis impossibile esset experiri, nec esset expediens quòd per aliquem experiri faceretis: Et esset etiā prolixum omnia quę in dicto artificio sunt necessaria enarrare. Est autem præstatum artificium prolixum & sumptuosum & maximè laboriosum, & inexperitis valde periculosum.

Est autem notādum, quòd Philosophi istud arg. viu. & istud sulfur vnam rē dixere: Et verè ita res est, quòd vna res est & de re vna exiuit, sicut aliās vobis exposui. Quòd vna res sit, demonstratur: Quia aliquando nomināt dictum argentum viuum sulfur, & sulfur vocant argentum viuum: & totum simul, arg. viuum et sulfur. Quòd autē solū sit vna res, omnes philosophi in pluribus locis dicunt. Dicit enim Lucas, Pluribus rebus nō indigemus nisi vna. Et Esric. dicit, sciatis huius artis fundamentum, propter quod multi perierunt, vnum quid esse. Et Diomedes ait, Venerabili vtimur natura, quoniam natura non emendatur nisi in sua natura: quibus nolī alienum quid introducere. Et Boco sen ait, Clauete ne alienum quid introducatur: Est enim, vt superius dixit Geber, in pluralitate rerum ars nostra superflua. Et Aftanus ait, Natura est vna tantum quę omnia superat. Itē Pithagoras, Omnibus nuncupatur nominibus, cuius nomen vnum & idem est. Et multa talia dicunt similia quę longum esset enarrare, ad ostendēdum et demonstrandū quòd vna res est sola, super quam actionē suam in huius operatione fundat natura. Quę res, vt superius dixi, est arg. viu. et sulfur quod vobis demonstraui. Sed queri posset, Quare ergo philosophi rem istā, si non est nisi vna, omnibus nominibus nominauerunt, & omnibus rebus comparauerunt? Ad hoc assignant plures rationes: Dicit enim

Diomedes

Diomedes, Quia hoc fecerunt quatenus insipientes et ignorantes istā rem nō cognoscerēt. Item Morienēs, Inuidi nomina multiplicauerunt, & posteros seduxerunt. Vocant autem seipsos Inuidos, quia inuidēt ne alijs quam sibi ipsis hęc sciētia proueniat. Item Pithagoras, Multis istam rem vocauerunt nominibus propter excellentiā suā naturæ. Bonellus autem dicit, Quōd nomina multiplicāt, quia in operatione huius rei omnes colores, qui excogitari possunt in mundo, apparent; & sic eius nomina diuersificauerunt secundum diuersos colores. In opere omnia elementa cōtinentur: quare ipsi rem nomine cuiuslibet rei elementatę nuncupauerunt. Quōd autem in hac re sint elementa quatuor, Orpholeus dixit, Scitote quōd in nostro magisterio oportet elementa pura, cruda, sincera, & recta super ignem cōmiscere, & cauere ignis intensionē quouisc; coniungantur elementa, & sint se inuicem complectentia. Elementa igitur igne leui cocta diliguntur, letantur, & in alienas conuertuntur naturas: hęc Orpholeus. At etiam philosophus, Conuerte elementa, & quod queris inuenies: Conuertere autē elementa, vt quidam alius, est facere humidum siccū, & siccum humidum, & fugiens fixum. Ergo habetis p. f. quōd in ista re vna, sunt quatuor elementa, quæ visibiliter videntur & naturaliter extrahuntur: et ideo philosophi vocāt aquā istam, quatuor corpora & quatuor naturas: Dicit enim Hermes, Aqua illa est natura celestis, quæ in corporalibus existentia elementa sua regione separat, & iterum ea componens, in vnum reddūt. Dicit enim Nimidus, Fit hoc compositum perfectum in omnibus quatuor elementis. Hęc autem multiplicatio nominum, fuit causa erroris illorū qui operantur in nō debita materia, sicut in salibus, aluminibus, vrinis, stercoreibus, sanguine humano, sulfure et argento viuo in natura, in marchasitis, & in multis alijs rebus: ignorant quōd in re non potest inueniri quod in ea non est, vt dicit Geber: nec intelligentes quōd philosophi similitudinariē et metaphoricē in dictis suis sunt locuti: hanc artem preciosissimā & secretissimā, penitus nulli reuelandam putātes. De hac aqua siue de hac re, multa & infinita dixerūt philosophi, quod esset prolixum narrare. Habetis ergo p. f. quæ sint principia materialia huius rei, seu causa materialis quæ dicitur medicina philosophorum, quia arg. viuū & sulfur. Restat consequenter determinandum de causa agente. Agens seu mouens ipsam materiam ad corruptionem, est calor qui est instrumentum mouens ad putrefactionem, & non est aliud agens in mundo: Et hoc est quod Alphidius philosophus dixit, Scitote filij quōd substantia agēs in hoc toto mundo est vnum, scilicet calor: Calore autem priuato nullus est motus aut actus, ipsius enim dispositionis materiæ radix, est calor: sed tamen multi sunt gradus caloris seu ignis. Est autem videndum quis est iste ignis, & in quo gradu est. Certē iste ignis, est ignis caloris simi equini: Vnde Alphidius dicit, Igne coquitur quem tibi ostendam: Est se abscondere in equino stercore humido, qui est sapientum ignis, humidus scilicet & obscurus: qui ignis est calidus in primo gradu & humidus in secundo. De isto calore omnes locuti sunt philosophi sub verbis erroris & metaphoricis: Vnde assimilauerunt eum calori Solis, & calori naturali hominis sani. Dicit enim Mesig, Calore Solis res congelatur: Vnde decipiuntur insipientes qui vtuntur ignibus diuersis, non intelligentes verba philosophorum, scilicet ignorantes quōd generationes & procreationes rerum naturalium habent solū fieri per calorem temperatissimum & æqualem, & non supra excedentem.

Modus Missionis.

Vllis principijs naturalibus huius rei, subsequenter videndū est de modo missionis seu conceptionis eorū adinuicem. Est autem sciendum quōd

principia materialia huius rei super quæ fundat natura actionem suã in eius operatione mirabili, sunt sulfur & argentum viuum, vt dictum est. Vnumquodque istorum adinuicem est fortissimæ compositionis & vniformis substantiæ: Et hoc ideo quia vnitæ per minima, vt nulla ipsarum partium in resolutione possit alteram dimittere: imò quælibet currit, quælibet resoluitur propter formę vnionem, quam habent adinuicem per minima à calore agente æquali in sua natura ad exigentiã illorum essentiæ. *Est tamen* aduertendum quod prædictum sulfur & argentum viuũ conuertitur in terream naturam, & ex ambobus terrenis naturis resoluitur fumus tenuissimus à calore multiplicatus in vase. Et hic duplex fumus, est materia metallorum seu medicinarum vel lapidis philosophorum immediata: à fumo & à calore temperato in vase suæ decoctionis vel decoctus conuertitur in * materiam eiusdem terræ: ideoq; fixationē quandam suscipit, qua defluens aqua per vas eius spongiositatem dissoluit, & ei vniformiter inuiscatur, & per vnionem deueniunt omnia elementa secundum debitam naturalem proportionem, & miscentur per minima quovisq; faciant vniformem mistionē per successiuam decoctionē & diurnam & temperatissimam in vase suo donec inspissetur & induretur: Et sicut medicina siue metallum siue lapis philosophorum. Ideo dicit Morienus, Dispositio sapientũ & naturarum, mutatio est earum naturarum calidi, frigidi, humidĩ & sicci subtili dispositione admirabilis commissio: et est argumentum vnicum sapientum. Nota tamē quod ingressio, submersio, fixio, connexio, inspissatio, coniunctio, complexio, compositio, & mistio, quia ipsa congregata per diuisionem omnia alia cõmiscetur: Et hæc omnia vnum & idem sunt secundũ Democritum. Cõmestio est miscibilium id est elementorum, nam ipsa sunt prima principia vnus cuiusque commissi. Nec ipsius misti naturam manifestam & occultam scire possumus, nisi sciamus ipsa elementa commiscere seu componere: Vnde Hermes, Intelligete filij sapientum quatuor elementorum scientiam, quæ suis patētia sunt rationibus in sua abscondita aptione. Eorum enim abscondita aptione nequaquam significatur nisi componatur, eo quod non perficitur donec sui colores peragantur. item nota, per minima id est per indiuisibilia: Nam minimum est illud quod est in diuisibile: nam si posset diuidi, nõ esset minimum. apparet autem quod per minimas particulas ipsius corporis id est per indiuisibilia, fit commissio elementorum: nam elementum est simpla & minima partícula ipsius corporis.

DE EFFECTIBVS PRINCIPIORVM.

Sequitur de clarandũ de Effectibus dictorum principiorum videlicet arg. viui & sulfuris. Ideo ad euidentiam ipsorum, est notandum quod in operatione ipsius rei consideratur plures gradus. Ait enim Lucas in Turba, Pluribus rebus non indiget nisi vna. Et illa vna res in vnoquoque gradu operum nostrorum, in aliam vertitur naturam. Huiusmodi autem gradus sunt secundũ diuersas proportionem miscibilium elementorum, quæ in eius operatione eueniunt. Et quamlibet operationem in gradu suo secundum ordinem quem natura tenet in via & prosecutione generationis suæ nomine alicuius metalli vocauerunt: nam primum gradum operationis suæ, vocauerunt ferrum seu Martem: Secundum gradum, vocauerunt æs seu Venerem, Tertium, plumbum seu Saturnum. Quartum, stannum seu Iouem, Quintum, argentum seu Lunam, Sextum gradum, Solem seu aurum: Et infinitis alijs nominibus ista sua metalla metaphoricè nominauerunt, & totum istud ad occultandum scientiam. Hæc autem metalla in quantum generantur ab eisdem principijs primis videlicet ab vna prima materia quod est argentum viuum & sulfur, dicuntur & sunt effectus

fectus dictorum principiorum scilicet sulfuris & arg. viui. Et de quolibet predicto
 rum in speciali philosophi tractauerunt diffiniendo secundum diuersas eorum proprie-
 tates quilibet per se, eo quod diuersam compositionem seu generationem in sui crea-
 tione seu productione habuerunt. Est tamen aduertendum quod philosophi ali-
 quando nominant illud quod vocant aurum suum, ferrum vel plumbum &c.
 & sic de alijs: Et etiam e conuerso, ferrum vel plumbum, & sic de alijs vocant au-
 rum: Et hoc diuersis respectibus: Quia in quantum resolutio & corruptio vnus
 generatio vel causa est alterius, & effectus in sua causa. Vnde dixerunt quod au-
 rum est ferrum, & sic de ceteris. Nota causam erroris illorum qui operantur in
 metallis naturalibus, videlicet calcinando, dissoluendo, & congelando ea, cre-
 dentes ab istis medicinis philosophos creare, eo quod philosophi dicunt quod
 ex ferro, plumbo, & ceteris generatur aurum, eo quod illa res quam ipsi vocant
 aurum vel medicinam auri, generatur ex resolutione seu corruptione aliorum
 metallorum: Nam in eadem operatione generantur & corrumpuntur omnia
 dicta metalla, & ex eisdem generatur aurum eorum. Vnde etiam dixerunt quod
 ferrum, & sic de ceteris, est aurum, eo quod causa aliquo modo est suus effectus.
 Per easdem etiam considerationes communicantur etiam sibi nomina adinuicem
 aliorum metallorum, in quantum corruptio vnus est generatio alterius.

Est autem notandum quod omnia ista metalla vocant philosophi arg. viuum &
 sulfur, eo quod ipsa ex eis fiunt & generantur. Prædictas autem generationes metallo-
 rum philosophi complexiones vocauerunt: sed omnes inæquales excepta auri &
 argenti: Et id eodem arg. respectu auri dixerunt inæqualem. Solum autem au-
 ri complexiōem seu perfectionem esse æqualem dixerunt, nec aliquam aliam di-
 ctarum complexionum seu generationum quaesierunt philosophi, nisi solum illam
 quam vocant æqualem scilicet auri, de qua dicit Iohanninus, Quod elementalis
 compositio, est illa quæ cum moderatione corpus dicitur incolume. Et nota quod
 dicit cum moderatione scilicet quatuor naturarum, scilicet caliditas, frigiditas, humi-
 ditas, et siccitas. nam quando aliqua istarum naturarum aliam non excedit, tunc dici-
 tur corpus æquale, quia tantum est de vna quantum de alia. Item dicitur incolumis
 id est sanum vel mundum ab omni causa corruptionis. Et nota quod hoc facit
 stannum vel plumbum, ipsum aurum vel medicina auri: Ideo dicit Geber stannum
 est plumbum purissimum, & est in eo qualitas fixationis vel spissitudinis duorum
 componentium, scilicet arg. viui et sulfuris, non qualitas quantitatis, quoniam in mistro
 ne vincit arg. viui. Item Hermes & Filij philosophorum, Corpora sunt septem, quo-
 rum nota quod aurum non est primum via generationis, sed intentionis nature, quia
 natura semper appetit quod melius, nobiliter & perfectius est, et ad hoc intē-
 dit. Vel dicitur primum nobilitate & dignitate. Primum est aurum eorum optimū
 caput & rex, quod nec terra corrumpitur, nec re cōburente cōburitur, nec a-
 qua alteratur, eo quod complexio eius est temperata, & natura directa in calido &
 frigido, sicco & humido, nec in eo quod superfluum est nec minus. Et ideo philo-
 sopherum pretulerunt illud & magnificauerunt & dixerunt, Quia sic se habet aurum
 in corporibus videlicet metallicis, quemadmodum Sol in stellis. Sunt autem quæ
 restant determinanda principia artificialia huius rei quam quaerimus. nota quod
 isti modi dicuntur principia artificialia, licet sint naturalia, eo quod natura mi-
 nisterio & artificio eorum operatur. Et hi sunt modi operationis ipsius, quibus
 mediantibus hæc res quam nos quaerimus generatur, & in esse actuali deducit
 tur: Et est vnus modus sublimatio, alter modus descensio, tertius distillatio,
 quartus calcinatio, quintus solutio, sextus congelatio, septimus fixio, octauus
 iteratio: Et his similia dicunt infinita. Qui quidem modi, licet sint ad inuicem
 ratione diuersi, sunt tamen iidem in re. Aliquando enim philosophi conside-

2 et sulfur

* seu complexio-
nes.

rantes materiam eorum, quæ quando est in vase suo & sentit Solem & calorem in continenti exhalatur seu euaporatur in speciem fumi subtilissimi & ascendit in altum in capite vasis: vocauerunt talem ascensionem, sublimationem. Videntes postea talem materiam quæ ascenderat descendere ad fundum vasis, vocauerunt distillationem seu descensionem. Adhuc videntes inspissari istam materiam suam & denigrari & foetorem malum dare, vocauerunt putrefactionem. Videntes colorem nigrum seu fuscum & malum post longum tempus dimittere & aliqualem albedinem ad modum cineris coloris venire, vocauerunt incinerationem seu dealbationem. Ideo Morienus ait, Totum magisterium nihil aliud est nisi extractio aquæ ex terra, & aquæ super terra dimissio, donec putrefacta fiat ipsa. Et hæc terra cum aqua putrescit, & cum mundificata fuerit auxilio cuncta regentis, totum magisterium perficitur. Adhuc videntes terram cum sua aqua commisceri, & aquam paulatim propter temperatam decoctionem diminui & terram crescere, dixerunt omnes, quod hoc erat ceratio perfecta: Vnde ait philosophus, Quod terra cum aqua ceratur, imbibitur, & temperata decoctione caloris Solis desiccatur & in terram vertitur tota materia. Vnde idem ait, Hæc est vis integra, si versa fuerit in terram. Item videntes quod tota materia veniebat in quædam dissipationem, & quod modo reducebat se ad solidam substantiam, & quia non fluebat, imò stabat strictè, dixerunt quod esset perfecta congelatio. Ait Plato, Soluite lapidem nostrum & postea congelate cum magna cautela, sicut vobis est demonstratum & habetis quasi totum magisterium. Idem alibi: Accipe lapidem nostrum, & pone in vase & assa igne leui donec confringatur, & postea coque ad calorem solis donec congeletur: & scitote quod totum magisterium nihil aliud est, nisi facere rerum solutionem, & perfectam & naturalem congelationem: hæc Plato. Idem, soluite & congelate, & sic scietis totum magisterium. Item, Videntes materiam prædictam perfectè congelatam & inspissatam, ita quod nullo modo vterius resoluebat se in aquam nec in fumum, dixerunt, quod verè erat fixata, quia eadem congelationem & inspissationem seu fusionem propter maiorè decoctionem caloris, viderunt venire ad perfectam desiccationem, & dealbationem, & quod ista albedo erat super omnes albedines, dixerunt quod hæc erat perfecta calcinatio. Item videntes hanc materiam ad suum colorem stare, & coloribus infinitis mutari, quia hoc fieri non poterat nisi per materiam resolutionem, ideo hanc resolutionem, dixerunt solutionem: nam in ipsa resolutione discontinuantur elementa, & vicissim agunt & patiuntur. Et ideo philosophi dicta elementa, cõiuges vocant. Quare turpiter errant insipientes, qui credunt medicinam phyliscam creari ex alia re, cum tamen dicant philosophi, Filij Alchimici ac credentes suis cunctis dissolutionibus, sublimationibus, coniunctionibus, separationibus, congelationibus, preparationibus, contritionibus, alijsq; insistant deceptionibus. Et sileant predicantes aliud aurum à nostro, aliam aquam à nostra, que etiam dicitur acetum acerrimum, aliam dissolutionem et congelationem à nostra quæ fit igne leui: aliam putrefactionem à nostra, aliquid aliud volatile siue spiritum alium aliquid à nostro videlicet arg. viuo & sulfure, aliquid aliud alumen siue sal à nostro, quod in albedine cõpositum, dicitur flos salis albi, vel aliquod aliud ouum à nostro, vel alium sanguinem humanum à nostro, vel aliquid aliud à re vegetabili vel homine vel bruto animali extractum, fore in nostra operatione opportunum vobis vel vtilis. In hoc enim fore decipiuntur quod nostri lapidis tot sunt nomina, quot sunt res. Audiât enim quædam philosophos dicentes, quod non oritur ex homine nisi homo, nec ex brutis animalibus vel vegetabilibus, nisi sibi similia, nisi erroneas sequentes aliquas falsas applicationes, per huiusmodi talia querant per quas & ipsi

ipsi merito falsarij appellentur. Et taceant etiam credentes ex puluere bruti animalis basiliscus opus nostrum fieri. Ex hoc enim forte fallentur, quod nostri lapidis odor esse dicunt philosophi tanquam odorem sepulchrorum. Et propterea forte credunt ipsum esse basiliscum, quod foetidissimum dicitur esse animal. Si autem inuenias hanc rem nostram nutriri sicut infans in utero, sicut quidam philosophi dicunt, hoc tradunt illi ad similia non ad temporis quantitatem, sed ad lenitatem decoctionis, quia res calore temperato congelatur: et cum dicitur nutriri ouorum nutritione, haec omnia, ut videtis etc. Notate quod totum magisterium & tota intentio philosophorum non est aliud nisi diuidere, mundare, & congregare. Et iterum, Tota perfectio non est aliud nisi perfecte soluere & congelare. Notate quod totum regimen consistit in igne & calore. Tota perfectio non est aliud nisi elementa conuertere. Totum regimen non est aliud quam coquere, et assare in tabulas tenues coaptare, limare, cum forficibus incidere, comminueri, putrefacere, incinerare, aquare, separare, diuidere, mundare, dealbare, rubrificare, soluere, foliare, celare, commiscere, calefacere, pilare, cribrare, rigare, humectare, infimare, imbibere, impastare, desiccare, decoquere, subtiliare, fundere, gladio igneo incidere, malleo percutere, animam a corpore separare, perfundere, corpus in spiritum et spiritum in corpus conuertere, coire, impraegnare, sublimare, figere, descendere, calcinare, soluere, corrumpere, coagulare: hoc totum vnum, & non aliud est nisi in igneo hoc calore, cucurbita, & alembico distillare. Et ista pro magno secreto in ista arte habeantur, vnde versus,

*Quinque res est una, vas solum, coctio sola,
Huius solius, non est medicamen aliud.*

Generalis philosophorum regula est haec: Dicunt enim quod non fit inspissatio alicuius humidum nisi prius fiat ex humido partium subtilissimarum exhalatio: Et nisi fiat prius similiter ex humido partium in magis crassarum subtiliatio: si fit tamen humidum in compositione seu commistione superans siccum, et vera mistio siccum & humidum, ut humidum contemperetur a sicco, & siccum ab humido: Et hoc non fit nisi per diuturnam commistionem humidum viscosum et subtilis terrae per minima, quousque humidum idem cum sicco, & siccum idem cum humido fiat: Et huius subtilis vaporosi seu fumosi non fit resolutio seu exhalatio subito, sed paulatim & multo a longo tempore: Et causa siue ratio est quoniam vniformis est substantia principiorum et naturae: si ergo subito fieret ab eis superflui humidum resolutio, cum non differat ibi humidum a sicco propter fortem eorum mistionem adinuicem resoluendam, utique humidum a sicco in resolutione propter fortem vnionem quam habent adinuicem resolutio humidum viscosum, subtilis, fumosi diuturna & aequalis est causa inspissationis seu compositionis metallorum.

Explicit.

THESAURVS PHILOSOPHIAE.

Reserat nobis eius salutare, cuius sunt omnia, caelum, terra, mare, qui de nihilo cuncta creare potuit: & dissona consona ligare voluit: & aegra sanauit medicinis curare ex sua bonitate: quod antiqui sapientes ad plenum intelligentes, duplicem de hoc modum suis in libris posuerunt, vnum verum, alium vero deuium. Verum quidem modum posuerunt verbis obscuris, ut a nullo nisi a filiis ad plenum intelligeretur. Hoc autem celauerunt, ne impij hanc scientiam usurpantes, ad prophana perpetranda fierent promptiores: & de eorum peccatis essent rationem reddituri. Idcirco caue tibi carissime ne hanc scientiam alicui indigno participes, sed more philosophico eam celes, quam cum vero experimento cognoueris, amor eius & dilectio in te augetur.

Falsum autem modum in verbis liquidis posuerunt; quem modum et eius errores cum suis causis dicere prætermittā. Sed carissime audi & intellige, & Deus tuum illuminet intellectum. Scito quod scientia nostra est scientia quatuor elementorū, et temporū, & qualitatum, et eorum ad inuicem cōuersio; et in hoc omnes philosophi conueniunt. Et scito quod in omni re sub cælo sunt quatuor elementa, non per visum, sed per effectum. Vnde Philosophi sub vela mento scientiæ elementorum, scientiam istam tradiderunt, & operati sunt: sed non intelligentes literam operationis, hæc omnia in sanguine, capillis & ouis, nec non & multis alijs trussis tentauerunt, et ego tentauī, et in stuporem fui reductus. Et ideo tanquā de scientiā desperatus, magisterium postposui: aliās re probauī imbecillitate proprii intellectus. Ad me ipsum tamen postea reuertēs eādē cum Auicenna cogitare cœpi, Si hæc res est, quomodo est? Et si non est quomodo non est? Sciuī igitur quod omniū metallorum materia & sperma est mercurius decoctus et inspissatus in ventre terræ, calore sulfureo, ipsum decoquendo, & secundum varietatem sulfuris & eius multipliciū diuersitatē, diuersa metalla procreantur in terra. Ipsorum enim prima materia est vna & eadem: ipsa tamen differunt sola actione accidentalī, & in decoctione maiori vel minori, temperata vel intemperata, adurente vel non adurente: sic cōcorditer asserunt omnes philosophi. Certum quippe est omnem rem esse ex eo vel de eo in quod resoluitur: nā gelu conuertitur in aquā mediante calore; Clarū est ergo ipsum primò fuisse aquam: sic et omnia metalla conuertuntur in mercuriū, ergo ipsa prius fuerunt ex mercurio: modum autē conuertendi ipsa in mercurium, inferius ostendam. Hoc autē supposito, soluitur dictum Arist. dicentis quarto Meteororum, Sciunt ergo artifices Alchimie, species metallorū permurari nō posse. Et hoc verum est, nisi ipsa (vt sequitur) reducantur in primā materiam. Reductio verò ipsorum est facilis et possibilis ad inuicē: nam omne crescens & nascēs multiplicatur, vt patet in omnibus plātis et arboribus & animalibus: nā ex vno grano mille procreatur grana; & ex vna arbore mille procedūt ramuli, & ab vno homine omne genus hominum procreatur: sicut vnūquodque augetur ex sua specie, sic et metallum potest per consequens ex se augmentare suum metallum. Et non est differentia vt dicit Arist. vtrum hæc fiant in organīs naturalibus vel artificialibus. Metalla verò omnia in terra nascuntur & crescunt: possibile est ergo in eis augmentationem et multiplicationem fieri, & ita vsq; in infinitū. Sed hoc non potest fieri nisi per illud quod est perfectius in linea metallorum: perfectioris generationis est illorum metallorum cōpleta medicina quæ est elixir philosophorum. Ad hoc autem elixir perueniri nō est possibile nisi per suum medium. Vide naturā mediij, in quo semper est continētia extremorum. Extrema verò sunt sulfur & mercurius, & elixir cōpletum: ex illis istorum quæ magis depurata et decocta sunt & digesta, illa sunt meliora et perfectiora & etiā propinquiora. O carissime non oberres, quæ enim seminauerit homo, hæc & metet. Iam satis patet quis sit lapis, quæ medicina eius, cui nihil extraneum additur, nisi quod superflua remouentur: quia non conueniunt rei, nisi quæ propinquiora sunt ei ex natura. Nunc igitur carissime expli cabo dicta philosophorum & verba sapientum obscura in parabolis celata. vt iudices me verba philosophorum intelligere, & ipsos verum protulisse affirmes. Est igitur illud primum quod philosophi vocauerunt solutionem, quæ est artis fundamentum: Vnde dicit Maria, Copula gummi cum gummi vero matrimonio, & fac illa sicut aquam torrentem. Rosinus philosophus ait, Nisi corpora in incorporea vertatis, in vanum laboratis. Item Parmenides de hac solutione tractat dicens in Turba, Quidam hanc solutionem audientes, putant

cam

metallorum

falla

hinc est ex hoc

Solutio.

eam fieri absque corpore suo cum coniuncta est, & factum est vnum permanens: Non est enim philosophorum solutio aquæ iubilatio, sed corporum in aquam solutio seu conuersio ex qua primò creata fuerunt, vt videlicet in mercurium, prout gelu conuertitur in aquam liquidam ex qua prius fuit. Ecce per Dei gratiam vnum elementum quod est aqua, & ipsius corporis in aquam liquidam reductio. Secundum verbum est, quod ex aqua fit terraleni decoctione totiens reiterata, donec nigredo superemineat: Nam vt dicit Auicenna in titulo de Humoribus, Calor agens in humido corpore primò generat nigredinem, vt est videre in calce quæ apud vulgum fit. Ideo dicit Menabdes, lubeo posteros facere corpora non corpora per dissolutionem, & incorporata corpora per suauem decoctionem: in qua summè cauendum est, ne spiritus conuertatur in fumum, & euanescat per nimium ignem. Vnde Maria dicit, Custodi ipsum, & caue ne fugiat aliquid in fumum. Et sit mensura ignis caliditas solis Iulij mensis, vt ex suauis & longa decoctione inspissetur aqua, & fiat terra nigra. Sic ergo habes aliud elementum quod est terra. Tertium verbum quod præcessit, est terræ mundificatio. Vnde dicit Morienes, Hæc terra cum aqua sua putrefit & mundificatur: quæ cum mundata fuerit, auxilio Dei totum magisterium dirigitur. Hermes quoque ait, Azot & ignis latonem abluunt, & nigredinem ab eo auferunt. Idè dicit Philosophus, Dealbate latonem, & liberos reponite, ne corda vestra rumpantur. Hæc est enim compositio omnium sapientum, & etiam tertia pars totius operis. Iungite ergo, vt dicitur in Turba, siccum humido id est terram nigram cum aqua sua, & coquite donec dealbetur. Sic habes aquam & terram per se, & terram cum aqua dealbatam. Quartum verbum est, quod aqua quæ cum terra fuerit inspissata & coagulata, ascendat sublimatione. Sic habes terram, aquam, & aerem. Et hoc est quod dicit Philosophus, Ipsum dealbate, & cito igne sublimate, quousque ex eo exeat spiritus quem in eo inuenies, qui dicitur auis aut cinis Hermetis. Vnde & Morienes ait, Cinerem ne vilipendas, nam ipsa est diadema cordis tui, & permanentium cinis. Et in libro Turbæ dicitur, Ignis regimen augmentate: & per albedinem peruenitur ad cinerem, quæ dicitur terra calcinata. Vnde dicit Morienes, In fundo remanet terra calcinata, quæ est naturæ igneæ: Ethabes in prædictis proportionibus quatuor elementa nempe aquam dissolutam, terram dealbatam, aerem sublimatum, & ignem calcinatū. De istis etiam quatuor elementis dicit Aristoteles in libro de Regimine principum ad Alexandrum, cum habueris aquam ex aere, & aerem ex igne, & ignem ex terra, tunc plenam habebis artem philosophiæ. Et hic est finis primæ compositionis, vt Morienes dicit. Nunc ad secundam compositionem transeamus, quæ habet inspirare, tingere, & viuificare primam compositionem. Vnde dicit Galenus philosophus, Nemo vnquam potuit, vel postea poterit tingere terram foliatam nisi cum auro. Idè præcipit Hermes dicens, Seminate aurum vestrum in terram albam foliatam, quæ per calcinationem facta est ignea, subtilis, & aerea: In istam ergo terram aurum seminamus cum tincturam auri illi imponimus. Sed nunquam aurum potest perfecte aliud corpus tingere quam seipsum: Certè hoc non potest nisi perficiatur arte. Vnde ait Raimundus, Quauis hic lapis noster iam in se tincturam naturaliter contineat: nam in corpus magnesiæ creatus est perfecte, per se tamen non habet nisi perficitur arte & operatione. Geber dicit in Operatione radicum, Ad hoc fit operatio, vt melioretur tinctura auri in auro plus quam est in sua natura: & etiam vt fiat Elixir iuxta sapientum allegoriam id est compositum ex speciebus limpidum condimentum, antidotum & medicina omnium corporum curandorum purgan-

Custodi ipsum est feruent

Coagulatio.

Mundatio.

Sublimatio.

Tinctio.

purgandorum & transformandorum in Lunificum & Solificum verum. Sed
 nunquid Solo auro, & non alio corpore indigeamus, audi Hermetem dicentē
 Pater eius, id est, primæ compositionis est Sol, mater eius Luna: Pater est cali-
 dus & siccus, tincturā generans: Mater eius est frigida et humida genitū nutri-
 ens. Ideo Sol per se, et Luna per se, sunt difficillimę fusionis. Et dum coniungū-
 tur in modum quo fit solidatura ad aurum, funduntur citissimē. Ideo dicit Ma-
 ria: Accipe corpus proiectum, siue monticulum darum, quod non capitur pu-
 trefactione, et tere cum ellapenos quod comprehendit tincturam spiritū &
 appropinqua igni, et totum liquefiet cito, si super eum proiectisti vxorem suā
 Lunam. Igitur si in lapide nostro esset tantum alterum ipsorum, nunquam faci-
 le flueret medicina, neque tincturam daret: Et si daret, non tingeret nisi in quā-
 tum esset: & reliquum, vt mercurius, in fumo euolaret: quia non esset in eo re-
 ptaculum tincturæ. Sed nostrum finale secretum est, habere medicinam quæ
 fluat ante fugam mercurij. Istorum autem duorum coniunctio est necessaria
 in opere nostro: Dicit enim Geber, In perfecto magisterio preciosius metallo
 rum est aurum: ipsum enim est tinctura rubedinis transformās omne corpus.
 Ipsum est & fermentum totam massam conuertens ad suam naturam. Ipsum
 quoque est anima coniungens spiritum cum corpore: quia sicut corpus huma-
 num sine anima est mortuum et immobile, sic & corpus immundum sine fer-
 mento quod eius est anima terreum et inuegetabile: Nam fermentum præpa-
 ratum corporis totam massam conuertit ad suam naturam. Et non est fermentum
 nisi Sol & Luna planetis appropriata: Quia sicut Sol & Luna cæteris planetis
 dominantur, sic ista duo corpora dominantur alijs corporib. metallorū quæ ad
 naturam prædictorum duorum conformiter conuertuntur, & ideo fermentū
 dicitur: Nam sine ipso gramina non emendantur. Dicit enim Raimundus. Sed
 hanc emendare non poteris nisi prius subtilier tur arte ac operatione. Quare
 Hermes dicit, Filii extrahe à radio suam vmbra. Igitur præparatio & subtilia-
 tio fermenti nobis est necessaria, sicut est in fonte, quia quantum est ad creatio-
 nē perfectē nascitur, sed non quantum ad operationem nisi prius alatur pauco
 lacte et post pluri, deinde plurimo, sic contingit ex toto in lapide nostro. Ac-
cipe igitur quartam partem sui, hoc est vnam partem de fermento, & tres par-
tes de corpore imperfecto, dissolue fermentum in æquale sui aquæ mercurij:
 Coque insimul lentissimo igne, & coagula illud fermentum, vt fiat sicut cor-
 pus imperfectum, et orificio valis clauso. eodem modo & ordine vt dictum
 est sit præparatum: hoc autē præcipit Hermes dicens: Carissime, in principio
 operis recentis æquales partes permissionis commisce insimul, & tere donec
 desponsetur, et ale vt fiat in eis conceptio in fundo valis, & generationes geni-
 ti fiant in aere. Morienes quoq; dicit, Fac in principio vt fumus rubeus capiat
 fumum album in forti vase firma coniunctione sine spirituum exhalatione, &
 hoc est quintum verum. Sextum verum est, vt quartam partem fermenti subti-
liati coniungas cum tribus partibus terræ dealbatæ, & aqua sua imbibe huic,
 & vt prius toties hæc coque & reitera, donec duo corpora vnum fiant sine co-
 loris diuersitate. Vnde dicit Morienes, Cum corpus album fuerit calcinatum,
 mitte in eam quartam partem sui de fermento auri: Nam aurum est sicut fer-
 mentum panis, quod totam massam pastæ conuertit ad suam naturam: Co-
 que ergo ipsum in aqua sua donec fiat res vna, & corpus vnum siccum: Quia
 vt dicit Maria, Percuriet ipsum aer, congelabit eum, & erit vnum corpus: & il-
 lud est secretum Scaliæ: Tunc intruditur fermentum in suo corpore quod est
 eius anima. Et hoc est quod dicit Morienes, Nisi corpus immundum mundaue-
ris & id dealbatum reddideris, et in id animam miseris, nihil in hoc magi-
 sterio

O. D. in
 ma. lapide

et. D. con. fruct. fu

corpus. Immundum

Dosis.

corpus. Immundum

ferio direxisti. Ideo fit permistio fermenti cum corpore mundato, & nō cum corpore inundo. Nam vt dicit Gafius, In perfecto magisterio lapides non recipiunt se adinuicem, nisi vtroq; prius fuerint mundati. Non enim recipit corpus spiritum, neque spiritus corpus, ita quōd spirituale fiat corporeum, vel corporeum spirituale, nisi prius fuerint ab omni sorde depurati perfectissimē. Quando verō mundantur, mox complectuntur inuicem corpus & spiritus, & peruenit ex eis operatio vna perfecta, quia alterata sunt à natura & crassa, facta sunt subtilia. Hoc etiam dicit Alfanus in Turba: Spiritus non coniunguntur corporibus, donec ab immunditijs perfectē fuerint denudati: & in hora coniunctionis maxima apparet miracula: tunc corpus imperfectum coloratione firma coloratur fermento mediante, quod fermentum sit anima corporis imperfecti: Et spiritus mediante anima cum corpore coniungitur & ligatur, & cum ea simul in colorem fermenti conuertitur, & fit vnum cum eis. Hoc est igitur Elixir, vt dicit Auicēna ad Assē philosophū, quod tingitur tinctura sua, & submergitur oleo suo, & figitur calce sua: cuius aquam inuenimus sicut est argentum viuum in mineralibus, & oleum eius sicut est sulfur aut arsenicū in mineralib. & calx eius sicut est calx in mineralibus: Verū etiā melius, abūdātius & sublimius est opus: vt albū cōpletur tribus, in quibus nō est ignis: & citrinum quatuor rotatur rotis. De istis rotis etiam dicit Maria, In hac schola non sunt nisi mirabilia: intrant namq; in eo quatuor lapides, & eius regimen verum est. Ex prædictis igitur patet subtiliter intelligenti vel intuenti, philosophos in eorū verbis obscuris verū dixisse: Nam dicunt, Lapis noster est ex quatuor elementis: & ipsū elemētis cōparauerunt. Et primō ostēsum est qualiter quatuor ibi sūt elemēta. Quia vt dicit Rasis: Omnia quæ à Lunari globo inferius à summo condita sunt opifice, participant quatuor elementis, non tamen per visum, sed per effectum. Nam lapis est vna sola res, tantū vna substantia, radix vna, & vna natura. Hermes dicit, Incipe in nomine Domini, & cognosce naturam lapidis. Ipse enim est à radice materiæ suæ, quia in eodem & de eodē: nec ingreditur aliud super eo quod non sit ortum ab eo: Re vera non conuenit rei, nisi quod propinquius est ei ex natura sua: nam vnumquodque diligit sui simile: Idcirco dicit Plato, Substantia vna, & vna essentia: in hoc vno est calidum, frigidum, humidum, & siccum: Ideo dicitur minor mundus, quoniam ex eo & per eum & in eo & cum eo sunt omnia metalla. Ipse quoque est sicut arbor, cuius rami & flores & fructus sunt ex ea & per eam: & ipsa est totum similiter. Vnumquodque non generat res nisi sibi similes ex specie sua: ita hæc res vna est & eadem, & quicquid de ea est, vnum & idem est & non diuersum. Hunc autem lapidem nominant philosophi nomine omnis rei corporis, & omnis speciei: Vnde Pithagoras, Omnibus nominibus nūcupatur, cuius nomē proprium est tantū vnum: vnde versus: *Dicitur hæc Luna nominibus omnibus unā*

Et dicit Phieras, Tenebroforum nominum pluralitatem dimittē. Natura quidem vna est quæ omnia superat, non autem diuersæ naturæ illam rem emendant: Verū quidem vna sola natura est, quæ se ipsam germinare facit. Igitur, vt dicit Diomedes, Venerabili vtīmur natura, quoniam natura non emendatur nisi sua natura: cui noli alienum introducere puluerem, neq; vllam rem. neq; res diuersæ illam rem emendant: Nam ipsa seipsam facit germinare.

Maria tamen dicit, Quod exhibit album & calx humida, quæ sunt vnū de vno sunt radices huius artis. Et philosophi nominauerunt illam multis vel omnibus nominibus: quorum vna sola res est tantū vt dicit Mōrienes: Ego veritatem dico vobis, quōd nihil aliud duxit modernos in errorem nisi nominum multitudo. Sed omnis sapiens sciat, quōd hæc nomina non sunt nisi colores in

coniunctione apparentes. Et sic nō errabis in via huius operis, quanuis philosophi dicta & nomina sua multiplicauerunt, tamen non intelligunt nisi rem vnā, & viam vnā operandi, & tunc vnā caloris (vel coloris) ostendi. Et nota, ista diuersitas colorum non apparet in nostro lapide, nisi in coniunctione animæ cum corpore, vt dicit Morienes, Vna tantū vice ignis in eo inno- uat diuersos colores. Dixerunt Philosophi, quōd lapis ex corpore, anima, & spiritu est: & verum dicunt. Nam corpus imperfectum dixerunt corpus, fermentum animam, & aquā spiritum: & bene quidem. Nam corpus imperfectum per se est corpus graue & infirmū, ac mortuū: Aqua est spiritus corpus purgans, subtilians, & dealbans. Fermentum est anima quæ corpori imperfecto vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formā perducit.

Corpus est Venus & femina: Spiritus est Mercurius & masculus: Anima est Sol & Luna. Corpus habet liquefieri in primā materiam suam, quæ est mercurius, vt dicit Morienes noster, Mercurius non habetur nisi ex corporibus liquefactis liquefactione non vulgari, sed ea tantū quæ durat donec coniuges vero matrimonio sociantur, & etiam vniuntur: & hoc est vsque ad albedinem. Et nota quōd corpus liquefactum est ex toto, cum in decoctione apparuerit nigredo. Vnde dicit Bornellus, Videntes autem nigredinem illi aquæ imminere, scitote illud corpus iam liquefactum esse, hinc coquite eum in aqua leni igne, vsquequo cū suo vapore compari desiccetur, & fiat res, quæ in ea à suo corpore introducitur. Spiritus verō, corpus subtiliatū conuertit ad se & penetrat ideoq; dicitur aqua permanens & aqua vitæ. Vnde dicit Mundus in Turba, Mercurius est aqua permanens, sine qua nihil fit: Vis enim eius est spiritualis, sanguis contritus, vnde cum corpore istum in spiritum vertit, & sibi adiuuicem misit, & in vnum redactum secundum virtutem virtutum corpus incorporat spiritum, spiritus verō corpus in spiritum tinctum, pro vt sanguis vertit: Nam omne quod spiri tū habet, habet & sanguinem: Et sanguis est humor naturalis naturam confortans. Et scito, quanto magis corpus decoquitur, & in suo humore abluatur, tātō magis limpidius apparebit & melius. Sed vt dicit Morienes, Nihil est quod à latone possit suam vmbra auferre nisi azot, quando in eo decoquitur, donec eum coloratum reddat & album, velut oculi piscium: tunc enim expectat suum bonum vt confortetur suo fermento. Nota autem quōd fermentum est anima fixa lapidis, tingens, viuificans, & cōplectens. Vnde dicit Maria, Corpus fixum est de materia Saturni comprehendens digestionē tincturarum, & complens sapientia fediarum, sine quo hoc magisterium nunquam perueniet ad effectum, donec Sol & Luna in vno corpore coniungantur: Nam totum huius artis artificium, vt dicit Euclides, est in Sole & Mercurio: ipsa enim in vnum coniuncta, tincturam habent infinitam. Nam in opere querit colorem sanguine rubicundiorē. Modicū quippe huius coloris in album infusum, conuertit magnam albi quantitatem in citrinum colorem, sicut experiri potes, si sanguinē proieceris in lac vel in aquā. Igitur, vt dicit Iosephus, Commisce ignem & aquam, & erunt quatuor: deinde fac ista vnum, & peruenisti ad illud quod queris: tunc enim fiet corpus nō corpus, debile super ignem non debilem, & erit super eo pax. Preparatio aut harum rerum à principio, vsque ad finem est aqua fixa, honorata: nam illa manifestant tincturam in projectione: & ipsa est mediatrix inter contraria, & ipsa eadem est principium, medium & vltimum. Intelligens ipsam, apprehendit sapientiam. Dixerunt etiam quidam Philosophi, Nisi corpore veritatis in non corpora, & incorporea in corpora, regulam veritatis non inuenistis: & verum dicunt. Nam corpus primo fit aqua, & sic corporeum fit incorporeū,

id est

pms Imperfectum

Et corpus

♀
signū perfecta
solutionis.

pms ♀

pms ♀

id est spiritus: deinde in coniunctione spiritus aqua fit corpus. Ideo dicit Hermes, *Conuerte naturas, & quod quæris inuenies: & hoc est verum.* Nam in nostro magisterio primò facimus de crasso gracile, id est de corpore aquam: Postmodum verò facimus de humido siccum, id est de aqua terram: & sic verè naturas conuertimus, quia facimus de corporali spirituale, & de spirituali corporale. Et hoc est quod dicit Senior, *Est conuersio corporum de statu in statum, de re in rem, de infinitate ad potentiam, de crassitie ad tenuitatem, de corpore ad spiritualitatem, sicut conuertitur semen hominis in matrice mulieris conuersione naturali de re in rē, donec formetur homo inde perfectus.* Ex quo fuit radix & principium eius: nec mutatur ab hoc, nec ex sua radice aliqua diuisione. Nam vt dicit Aristoteles, *Omnis generatio est ex conuenientibus in natura.* Et hoc est verum, maxime in generationibus metallicis: Ideo enim Philosophi dicunt, *Ne facias ingredi super eum alienum, neque puluerem, neque aquam, neque vllam rem: quia si intrauerit super eum alienū, corrumpit eum, & destruit eum.* Vnde dixit Arabs rex quidam, *Aqua non conglutinatur nisi cum simili sulfuris sui in hoc quod ex eo est.* Deinde facimus illud quod est superius, sicut est illud quod est inferius, id est, vt spiritus fiat corpus, & corpus spiritus, sicut est in principio nostræ operationis, vt in sublimatione, quod est inferius, est sicut quod est superius, & totum vertitur in terrā. Idcirco dicit Hermes, *Quod est superius per sublimationem, est inferius per descensionem, & quod est inferius per constipationem, est sicut quod est superius per ascensionem, ad perpetranda miracula rei vnius: aqua & terrā habent locum inferius: aer & ignis ascendunt superius: aqua & terra concipiunt & nutriunt: aer & ignis, agunt & coniungunt.* Et ista quatuor in nostro lapide conueniunt, vt dicit Senior, *Quod quatuor elementa in lapide nostro purificata sunt, quia in eo est aqua fixa, & aer quietus, & terra quiescens, & ignis circundans omnia: & in hac repugnantia in eo conueniunt.* Et hæc quatuor naturæ in eo, ex eo, & per eum generatæ sunt. Patet ergo ex præmissis, quod lapis noster ex quatuor elementis est. Dixerunt ergo Philosophi, *Quod lapis noster habet corpus, spiritum, & animam: Et ista tria dicuntur ex vna natura, & vna re cum vna aqua de vna radice: & certè verum dicunt: Nam totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra, & de ea, & ex ea sunt omnia necessaria:* *Solutio philosophica.* Nam ipsa corpora soluit, non solutione vulgari, prout tradunt ignorantes, quæ conuertantur in aquam nubis, sed solutione vera philosophica, vt conuertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt. Vnde dicit Socrates, *Secretum cuiuslibet rei & vita, est aqua: ipsa soluit corpus in spiritum, & de mortuo facit viuū.* *Acetum* Ipsa est acetum acerrimum quod omnibus imminet, & omnia superat. Terite ergo lapidem nostrum acetum acerrimum, incoquite donec inspissetur, citissimè tamen ne acetum conuertatur in fenum & pereat totum. Item, ipsa eadem aqua calcinat corpora, & in terram reducit. Ipsa etiam eadem corpora denigrat, dealbat, & rubificat: ipsa eadem in cinerem transformat, puluerizat & ea intrat: iuxta quod dicit Marchos rex, *Aqua nostra soluit corpora, congelat, & denigrat ea: & ipsa abluuit omne corpus, & aufert omnem nigredinem, & tingit omne nigrum: & facit album, & tingit omne album: & facit rubrum, & viuificat omnia mortua in vitam sempiternam.* Ideo magnificatur hæc aqua, exaltatur, & facta est domina omnium rerum, nec inuenitur res agens suas operationes. Morigenes quoque dicit, quod Azot & ignis latonem abluunt, mundificant, & obscuritatem eius penitus ab eo eripiunt. *Laton autè est corpus immundum, Azot verò est mercurius.* Et hæc aqua coniungit corpora diuersa modo prædicto præparata tali coniunctione, quod non potest ignis

potentia ea separare. Ipsa facit matrimonium inter corpus & fermentum, & eorum vnum mutat in aliud, & ab ignis combustione defendit. Calcinata namque terra & dealbata ipsa altiora petēs loca, sit spiritalis & aerea: Et quod est spirituale & aereum, est incorruptibile & penetratiuum. Vnde dicit Hermes, Aqua aeris inter cælum & terram existens, est vita vniuscuiusque rei: nam ipsa est mediatrix inter ignem & aquam per calorem & humiditatem suam. vnde ipsa aqua suscipit aerem: nam ipse aer suscipit ignem, quia ipse est vicinus igni per calorem, & propinquus aquae per humiditatem: idcirco facit matrimonium inter virum & mulierem. Omnis enim spiritus consistit ex subtilitate fumositatis aeris. Nam omne animatum vegetabile attrahit spiritum & vitam ex aere. Ignis igitur aquam aeris viuificat mortuam, facit matrimonium, & à combustione ignis protegit compositum. Ideo dixerunt Philosophi, Covertit aquam in aerem vt fiat vita: vita tamen cum vita, quia ipsa est vita & spiritus cui ipsa intrauerit. Igitur aqua nostra sublimat corpora non sublimatio ne vulgari, quā intendunt Idiotæ credentes quod sublimare, sit superius ascendere: Vnde accipiunt corpora calcinata & miscent ea cum spiritibus sublimatis, vt sulfure & mercurio cum sale armoniaco coniungunt, & per fortem ignem sublimationem faciunt, vt corpora simul cum spiritibus ascendant, & dicunt tunc quod spiritus & corpora sunt sublimata, & à suis superfluis optimè depurata: sed delusi sunt: quia ipsi postea ipsa magis immunda reperiunt, quam prius fuerint. Nam ars est debilior quam natura: Vnde dicit Albertus in libro de Mineralibus, Quoniam duo extranei humores à sulfuris substantia artificio & ingenio naturæ purgati sunt, melius ab arte purgari vel depurari non possunt: Nam artificium naturæ certius est & sublimius omni arte. Igitur nostrum sublimare non est superius ascendere: sed sublimare Philosophorum est de re parua & humili, seu bassa & corrupta, magnam facere, altam, & puram. Vnde quum dicimus, Ipse sublimatus est in Episcopum, hoc est promotus est in Episcopum, hoc est, promotus est ad dignitatis gradum. Sic dicimus corpora sublimata, id est subtilata, & in alteram naturam translata: Vnde sublimare idem est quod subtiliare, quod totum facit aqua nostra: Vnde dicit Morienes, Aqua à corpore mortuo in quo non est anima aufer foetorem, & quando dealbauerit animam, & eam sublimauerit, & corpus custodierit, auferit ab eo obsecritatem, & omnem odorem malum. Albides quoque dicit, Accipite res à mineris suis, & sublimat eas ad altiora loca sua, & mittite eas à cacumine motuum suorum, & reducite eas ad radices suas. Sublimare igitur est rem grossam subtiliare: Vnde dicit Hermes, Sublima subtile à spisso suauiter & cum magno ingenio. Ascendit enim terra in cælum, iterumque descendit in terram, & recipit vim superioris subtilitatis penetrandi, & inferiorem grauitatis remanēdi. Sic ergo intelligite sublimationem philosophorum, quia multi sunt in hoc decepti. Item aqua nostra viuificat corpora & mortificat, deducit ad occalum, & reducit ad ortum. Ipsa colores nigros apparere facit in mortificatione, dum conuertuntur in terram putrefactione: Postmodum apparent multi colores & varij ante dealbationem, quorum omnium finis est albedo stabilis: Ipsa enim est vt granum frumenti cadens in terram, quod si mortuum fuerit, ipsum solum manet. Sic femina omnium terræ nascentium mutantur, & putrefiunt, donec ingreditur super eis corruptio: deinde germinant & augmentantur sicut illa, ex quibus radicem habuerint: Sic aqua nostra nutritur, putreficit, & corrumpitur deinde germinat, resurgit, & se ipsam viuificat. Idcirco dicit Calidus, Quando uidi aquam congelare se ipsam, tunc certificatus fui, quod res vera est sicut assignatur. Coquite ergo eam cum corpore suo donec siccetur humiditas eius

abi.

*spiritus quid.**Sublimare quid sit.**Art.**Sublimatio philosophica.*

ab igne, & sit sicca, donec videatur eam collegisse spiritus eius ab ea, & fecisse mansionem in radice elementi sui: hoc autem erit quando mortificaueris, corpus album de coxeris: tunc erit aqua spiritalis, potens naturas conuertere ad alias naturas: tunc autem corpora mortua viuificat & germinabit. Item, Aqua nostra est mater diuersorum colorum mirabiliū, quia per ipsam diuersitas colorum apparebit, et hoc erit maximè in misione aquae corporis præparati & fermentati: tunc enim infiniti colores apparent tot, quot excogitari possunt, quia tunc spiritus coniungitur cum corpore & anima mediante, nam spiritus est locus animæ, & anima à corporibus extracta est aquae tinctura. Vnde Senior, Hæc aqua est tinctura soluta in corpore deportata, sicut portatur tinctura tinctorum super pannum: deinde recedit aqua per desiccationem, & remanet tinctura sua per impressionem: Similiter est de aqua animæ in qua portatur tinctura, quam reducit super terram suam albam sitientē, foliatam. Hanc aquam vocat Hermes auripinarum & florum, & croci, quia tingit terram eorum calcinatam: Vnde etiam dixit, Seminate aurum in terrā foliatam: deinde recedit aqua spiritalis, & in corpore remanet anima, quæ est tinctura Solis: nam ipsa est sicut fumus subtilis, insensibilis, non nisi in effectu apparens: Sed eius actus est manifestatio colorum, & ignis ex igne generatur & nutritur in igne, & est filia ignis, ideo oportet reduci ad ignem, vt non timeat ignem, sicut reducitur puer ad vbera matris suæ.

Hunc etiam lapidem nostrum aliqui æs album vocauerunt. Vnde Lucas & Eximeus in Turba, Scitote omnes scientiā quærentes, quod nulla sit tinctura nisi ex nostro ære albo. æs enim nostrum, non est æs vulgi. æs vulgi corrumpitur & inficit omne cui imponitur: æs verò Philosophorum perficit & dealbat cui associatur. Ideo dicit Plato, Omne aurum est æs, sed non omne æs est aurum: nam in natura aurum assimilatur æri, vt in grauitate, tactu: sed in natura æris non est aliud quàm est in natura auri, ex corruptione in terra & mansione in patientia, in igne, & mansione in mari. Itaque æs nostrum habet corpus, animam & spiritum: & illa tria sunt vnum: Nam spiritus, corpus, & anima, sunt vnum: quia ipsa omnia sunt ex vno & de vno, & cum vno, quod est radix ipsius. Aes igitur philosophorum est Elixir eorum ex spiritu, corpore, & anima completum & perfectum. Sic enim philosophi lapidem diuersis nominibus nominauerunt, vt sapientibus esset manifestus, & insipientibus occultus. Sed quocumque nomine nominetur, superest vnus & idem: & de eodem: Vnde dicit Mercurinus hæc carmina:

Est lapis occultus, & in imo fonte sepultus,
 Vilis & erectus, fumo uel stercore tectus:
 Vnus habet minus lapis omnia nomina diuus,
 Vnde Deo plenus sapiens dixit Morienus
 Non lapis hic lapis est animal quod gignere fas est,
 Et lapis hic auis, & non lapis aut auis hæc est:
 Hic lapis est moles, stirps, & Saturnia proles:
 Iupiter hic lapis est, Mars, Sol, Venus, & lapis hic est.
 Alliger & Luna lucidior omnibus una,
 Nunc argentum, nunc aurum, nunc elementum,
 Nunc aqua, nunc uinum, nunc sanguis, nunc chrysolinum:
 Nunc lac uirginum, nunc spuma maris, uel acetum,
 Nunc in sentina siccanti stillat urina,
 Nunc quoque gemma salis, almi z adir, sal generalis,
 Auripigmentum primum statuunt elementum,
 Nunc mare purgatum cum sulfure purificatum:

Siccine transponunt quod stultis pandere nolunt,

Sicq; figuratur sapiens ne decipiatur,

Et quod tractatur stultis ne distribuatur.

Item, vt dicit Morienes, Lapis noster & confectio ipsius magisterij assimilatur in ordine creationi hominis. Nam primum est coitus, secundum conceptio, tertium pregnatio, quartum ortus, et quintum sequitur nutrimentum. O carissime, hæc verba Morienis intellige, & non errabis in veritate. *Aqua terra* Apert ergo oculos tuos, & vide quod sperma philosophorum est aqua viua, terra autem, est corpus imperfectum, quæ terra merito dicitur mater, quia ipsa est mater omnium elementorum: Ideo quando sperma mercurij coniungitur cū terra corporis imperfecti, tunc coitus appellat: tunc enim terra corporis dissolutur in aquam spermatis, & fit aqua sine diuisione vna: Vnde dicit Hali, Solutio corporis, & coagulatio sunt duo: sed habent vnam operationem, quia spiritus non coagulatur nisi cum coagulatione spiritus: Et corpus & anima quando coniunguntur, agit vterque in suum consimile: Exemplum cum aqua coniungitur terræ, aqua cum sua humiditate & virtute conatur eam dissoluere: nam facit eam subtiliorem quàm prius erat, et reddit eam sibi consimile, quia aqua est subtilior terra: similiter facit anima in corpore, et eodem modo inspissatur aqua cum terra. et fit consimilis terræ in densitate, quia terra spissior est quàm aqua. Ideo inter solutionem corporis et coagulationem spiritus, non est differentia temporis, nec diuersum opus in aliquo, ita quod fiat vnum sine alio, sicut non est inter aquam et terram in sua coniunctione diuersa pars temporis: quod cognoscitur si coniungatur vel separetur vna ab alia in earum operationibus: Sicut nec sperma viri separatur à spermate mulieris in hora sui coitus, sic & earum vnus est terminus, vnum factum, & vna & eadē operatio insimul cernitur super ipsa duo. Ideo Mercurinus rerum misturam, coitum vocat & genituram:

Semina miscentur quasi lac, quæ mista videntur. Secundum est conceptio, quum terra in nigrum soluitur puluerem, & incipit aliquantulum de mercurio secum retinere: tunc enim agit masculus in foeminam, id est azot in terram: Ideo dicit Aristoteles, Masculi adinuicem non gignunt, nec mulieres concipiunt. Generatio enim est ex maribus & foeminis, & maxime ex inuicem, conuenientibus. Maribus nanque ducentibus foeminas, natura gaudet, & fit generatio vera. Natura autem alienæ naturæ ineptæ coniuncta, nullam veritatem spermatis gignit. Coniunge ergo filium tuum Gabricum dilectiorem, tibi omnibus filiis tuis cum sua sorore Leya, quæ est puella fulgida, suavis, & tenera: Gabricus est masculus, & Leya foemina, quæ ipsi dat omne quod ex ipsa est, et quanuis Gabricus sit carior Leya, tamen non fit generatio sine Leya, Gabricus enim cum Leya concubens protinus mortuus est: nam Leya ascendit supra Gabricum, & includit eum suo vtero, vt nihil penitus videri poterit de eo, tantoq; amore amplexata est Gabricum, quod ipsum totū in sui naturā cōcepit, & in diuersas partes diuisit: & hoc est quod dicit Mercurinus:

Quod quasi lac fuerat, conceptio sanguine mutat,

Pallida nigrescunt, rubea diffusa nigrescunt.

Tertium est prægnatio, quia dealbatur terra: dominante nanque aqua, terra crescit & multiplicatur, & augmentatio nouæ prolis inde generatur: Tunc oportet te terram nigram abluere, et igne calido dealbare: Vnde Hali dicit, Accipe quod ad fundum vasis descendit, et abluere istud cum igne calido, quousque auferatur eius nigredo, et recedat eius spissitudo, et fac ab eo euolare additiones humiditatum, donec deueniat calx nimis alba, in qua non erit macula

Albatio & ablutio idem sunt.

eula: tunc enim terra ad recipiendam animam est habilis & deprata, ideo Mercurinus.

Firmans mutatum, pregnatio spondet biatum:

Quae bene purgantur, concordâ pace ligantur.

Quartum est ortus, quando fermentum coniungitur terrae dealbatae, ita quod vnum fiant substantia & colore: tunc enim natus est lapis noster in vitam sempiternam, quia tunc spiritus cum corpore, anima mediante, coniungitur. Haec namque est compositio quae, ut dicit Hali, fit cum putrefactione & matrimonio: & matrimonium est subtile cum crasso seu spisso commiscere, & animam cum corpore commiscere. Putrefactio vero est assare, terere, & rigare quousque insimul commisceantur & fiat vnum, & non sit in eis diuersitas neque separatio, sicut non est separatio de aqua mista aquae, tunc conabitur spissum retinere subtile, & conabitur anima pugnare cum igne & ipsum pati: & conabitur spiritus multum alienatus in corporibus fundi cum eis. Ideo Mercurinus:

Quartum pregnatum, producit stercore natum:

Natis uita datur, non natis uita negatur.

Quintum est nutrimentum, quia foetus extractus non nisi lacte nutritur & igne, parce & paulatim, dum paruulus est. & quanto magis esurit ossibus confortatis in iuuentutem perducitur: in quam perueniens sibi subsistit & sufficit, & sic oportet te in hac operatione facere, sciens quod absque calore nil unquam generatur: & intensus calor perire facit: & frigidum balneum compositum fugat, temperatum vero & suauis balneum & igne leui corrumpentes humiditates corporis extrahuntur: id eodem dicit Mercurinus:

Postea nutritur, quod natum lux reperitur,

Ignis a quam superat, fornax alimenta ministrat:

Hinc etiam lapis natus noster appellatur.

Vnde Plato in libro Turbae dicit, Honorate Regem ab igne venientem, diademate coronatum, & ipsum illuminare quousque ad aetatem peruenierit perfectam, & nolite ipsum comburere, nec fugetis ipsum comburendo nimio igne: quia si ipsum prouocauerit ad iram, auferet a nobis regimen suum: Cuius pater est Sol, mater vero Luna, quam portauit ventus in ventre suo: & nutrit eius est terra, nutritur autem suo lacte, id est spermate ex quo fuit ab initio: imbibatur ergo saepe & saepius parce & paulatim suo mercurio, quousque bibat quod sibi sufficiat. Tunc autem, ut dixit Hali, erit corpus causa retinendi tincturam: & erit tinctura causa retinendi colorem, & color erit causa demonstrandi tincturam in qua est lumen & uita naturae. Vnde haec est via recta, breuis, summa perfectio rei, & conseruatio totius magisterij. O carissime amice singulariter dilecte, per ea quae dicta sunt facilius potes intelligere verba obscura, & cognosces omnes in eo conuenire, quod nullum est magisterium nisi illud quod dixi, iam enim habes corporis solutionem, & ipsius ad primam materiam reductionem. Deinde habes ipsius in terram conuersionem: Praeterea terrae nigrae dealbationem, & in aereum leuigationem, quia tunc distillando humiditatem quae in ea inuenitur, fit aereum quod ascendit, & terra remanet calcinata, & tunc est igneae naturae: Et habes conuersionem ipsorum adinuicem: & accipit augmentationem tantam, cuius utilitas maior est quam possit percipi aliqua ratione. Amen.

Finis Thesauri philosophiae.

PRAXIS VNIVERSALIS MAGNI OPERIS, EX
TERTIA DISTINCTIONE LIBRI QVINTARVM
essentiarum Raimundi Lullij.

CORPVVS Solare vel Lunare calcionatum, in oleum cōuerfum per mēstruum nostrum: Et scias pondus cuiuslibet: si fuerint menstrui libras tres ponas, de corpore vncias duas, & fac eorum coniugium adiuuicem id est mitionē in vase tibi noto fortissimē clauso ex luto facto ex albumine ovi, papyro & calce viua diligētissimē carminata, pone in balneo aut simo calidissimo: securior tamen est operatio cum balneo cinerum, ne calor in alio balneo aut simo recedat: nam ignem actū suum sibi habere necesse est. Qui calor etiam si defuerit, ad malum terminabitur. Ministra ergo ignem lentum quouis istorum modorum successiue & continuē sine intermissione, quovsque per menstruum dissoluatur, vt fiat misticū menstrui in oleum, & rursus olei in menstruum per minimas partes, & transeat materia à dissolutione mitionis ad alteram potentiam elementorum, & per consequens ad generationem: non ad generationem quæ est post totalem lapidis corruptionem, sed ad accidentalem generationem, quæ largo termino generatio dicitur: quod cognoscas quando alius color incipit generari scilicet niger. Non arbitreris ipsum esse nigrum sicut encaustum, sed sicut in colore mali granati: qui color niger, est finis alterationis, & principium digestionis. Ergo hæc generatio huius coloris non est ex corruptione formæ substantialis ipsius auri & menstrui, quam in instante sequitur generatio formæ substantialis ipsius auri & menstrui, quam in instante sequitur generatio formæ substantialis lapidis philosophorum cum expoliatione terrestritatis ingressum prohibentis. Isto colore viso intelligas corpus Solare transire per dissolutionem, alterationem, & digestionē in generationē, quia ibi facta est colligantia amoris intra corpus & menstruum, quia corpus conuerfum est in menstruum, & menstruum in formam. Deinde continuando digestionem sine intermissione temperatē continuando, tunc corpus cum menstruo ingrediuntur digestionem & generationem: & durat digestio & generatio per tempus mutationum.

DE LAPIDE PHILOSOPHORVM QVIDAM SVMMATIM multa epilogando sic dicit.

RESTAT nunc quatenus breuiter teneatur memorialiter totum magisterium sub sermone breuitate recapitulatiue: Vnde dicimus, quod tota huius operis nostri intentio in summa nihil aliud est, nisi vt sumatur lapis philosophicus, & cum operis instantia alijs etiam regiminibus completis asiduatur super ipsum opus sublimationis atque distillationis primi gradus, vt per hoc mundetur à corruptionis impuritate: Deinde verò figatur ita quod nihil ascendat: & cum fixus fuerit, solue ex eo quod subtile est, & in ignis temperamento serua, quovsque per modum sublimationis, solutionis, atque distillationis eleuetur, & eleuari possit. Cum eleuatum fuerit, in ignis temperamento serua, quovsque totum figatur, & in asperitate ignis quiescat: & hic secundus præparationis appellatur gradus: & in hoc quidem præparationis & perfectionis meta consistit. Tertius verò similiter gradus lapidis administratur, quo per totum principium, medium & finem consistunt præparationis complemento: Et est vt fixum lapidem cum manet sublimatus per administrationem ignis volatilem facias, & volatile fixū, donec in ignis temperamento quiescat, ita quod
nū vi.

nihil videatur ascendere: Et hic tertius modus est completus. Quarta verò admistratio est, vt lapidem dissoluas, & per modū distillationis volatilem facias: et cum ista fuerit tota materia cum igne sibi appropriata donec quiescat sine aliqua separatione. Et cum ista facta fuerit, verissima via inuenta est. Quinta admistratio est, vt lapidem congelatum dissoluas, & volatilem facias: & iterum volatile fixum. Sexta admistratio similis est quintæ, similiter & septima: & summarie nihil aliud est, quàm, solue, congela.

PRACTICA MAGISTRI ODOMARI ad discipulum.

COGIS me frater Ludouice contra omnium philosophorum præcepta militare: sed quia tui amore sanctissimo cor meum accenditur, ideo secretum quod hæcenus pater filio negat, tibi carissimo fratri fideliter iungo. Recipe Lunæ purissimæ à sulfure suo combustibili purgatæ per modum calcinationis vnciam vnā, & pone in vrinali vitreo cum duplo aceti distillati per modū distillationis aquæ vitæ, quod melius est, & claude os vrinalis ne respiret: postea sepelias in caldario aquæ pleno & straminibus, ita quòd aqua ferueat per vnā horam: & dissolutum distilla per filtrum: distillatum desicca: desiccatum, in furno reuerberationis calcina: calcinatum, iteratò cum aceto dissolue per omnia faciendò vt supra, sex vicibus itera: vltimò calcina. Tunc recipe mercurij sublimati vncias duas, & incorpora diu, optimè ducendo cum magna cautela. Postea illud sublima in Aludel plani fundi cum igne fortiori quàm expedit in fusione aeris, & totum ascendet. Et hoc iteratò totum contere simul, & sublima donec figatur, fixum dissolue sex vicibus vt primò. Vltimò calcina, & cum nouo mercurio crySTALLINO sublimate iterum eleua, & tantumdem illud fixa: hos autem ordines fixationis & volatilitatis quinque vicibus itera, quia vitra quinque vices non poterit bene calcinari, nec eleuari: imò omnia adæquantur in fundo, in fermentatione & maturatione. Tunc vncia vna istius lapidis cadit supra centum. Sed si vncia vna in fimo equi vel in balneo Mariæ dissoluetur, & in cineribus tepidis congeletur, illius vncia cadit super sex millia. Et si secundò dissolutionem & congelationem reiteraueris, cadet pars vna super decem mille millia. Si tunc solueris & congelaueris, ita quòd lapis amplius coagulari non valeat in quocunq; paruo igne, imò quòd ignis in naturam solarem conuersus, quàm citò ignem vel Solem senserit, pars vna cadet super infinitas.

Si autem vis facere rubeum: Recipe mercurij rubificati, fixi, & in spiritum versi partem: & adde Elixiri albo, & fiet citrinum: & habes opus tuum rubeū. Rubificatur autem mercurius in aqua acuta, quæ fit ex libra vitrioli, & libra salis petrae, & quarta parte librae cinaprij, & duabus vncijs aluminis iament: & postea figitur in prima sublimatione magnæ ignitionis: postea soluitur in aquam sanguine rubicundiorē, & per dies quadraginta pone in fimo, in * calculo sicando. Hæc aqua si calefiat parum, & super centum libras eius projiciatur Elixir albi vna libra, fiet totum Elixir rubeum perfectissimū: & sic in infinitum. Similiter fit ad album, si mercurius albus crySTALLINUS non fixus soluetur &c. Si hic lapis colorem habeat album, facit Lunam: si rubeum, generat Solem: si viridem, probatissimum facit viride aurum: etiam vitrum vel crySTALLUM si super proieceris, inde naturas procurabis secundum suum colorem. Omnem infirmitatem, debito modo sumptus, in hora expellit: & senem in iuuenem gaudiosum conuertit: & simpliciter crines canos erigit, & pulchram comam inducit.

† aqua acuta

* In calido cinere.

FVIT in Gallijs homo quidam qui oleum rubeum composuit, in quo oleo postea ponebat laminas tenues Lunæ, quas super lentum ignem dimittebat aliquibus horis, deinde sigillabat vas & faciebat ignem desuper, & tota illa Luna cum materia tota conuertebatur in aurum: sed ex quo fieret oleum nescio. Credibile tamen est medicinam factam ex corpore, spiritibus, & animabus fixis, rubeis, & per dissolutionem in oleum redactis.

Nota pro præseruatione à fumis alchimis venenosis (præter alia adiutoria) vt obtures nares cum bombyce seu bombace madefacto in oleo violarum.

Arbynnensis
Contra agritudines genitas ex fumo mercurij vel aliorum spirituum alchimicorum, prodest vti zedoaria, & bacca lauri, & pipere, & allio, & vino.

Albertus in libro suo de Mineralibus inquit, Quod operarij qui metalla fodunt, quando igniunt ea, obstruunt os & nares duplici vel triplici filit ro, ne vapore nimis lædantur in spiritualibus, & noceant valde præcordijs

ARCANVM PHILOSOPHORVM, VT EX SARTURNO FACIAS AURUM PERFECTVM.

Arbynnensis
Recipe libram semis mercurij philosophorum, & vncias duas sulfuris eorundem: amalgama utrosque simul, ita quod de alterutro nil appareat, sed remaneat pulvis niger ex his duobus: quem recipe & pone in phiala stricti oris, & pone super fornaculam seu furnellum olla mediante cum cineribus cribratis, vt scis: & fac quod cineres non ascendant ad materiam, & da in principio ignem leuē per octo dies, ad hoc vt spiritus non ascendant, & si quid ascenderit in illis octo diebus, reduc cum illo quod in fundo vasis remanebit frangendo vas singulis octo diebus post primam materiam factam quæ erit nigra: & sic frangendo vitrum, tere materiam tuam, & reponē in alio vitreo vase: & sic facias omni octauo die, donec videas materiam tuam in colore cineris: tum diminue cineres per vnum digitum, ita quod non remaneat de cineribus nisi per duos digitos, & superpone igni, & tandū permittē donec materia sit rubea. Et quando videris eam rubeam, diminue iterum de cineribus per digitum, & sic per consequens quousque sit albilissima vt nix & quod postea reuertatur in colorem rubeum, de qua medicina recipe vnciam vnam, & projice super octo Saturni præparati, & fiet Saturnus niger & durus vt ferrum: de quo ita duro & nigro projice vnciam vnam super vncias octo Saturni, & fiet rubeus: de quo rubeo projice vnciam vnam super octo libras Saturni præparati, & habebis aurum perfectum. Laus Deo.

Arbynnensis
Ad album. Accipe mercurij sublimati, arsenici sublimati, argenti calcinati, ana: tere & imbibe cum aqua tartari, vt sit totum liquidum, & per alembicum distilla, reddendo qualibet vice aquam facibus, donec amplius non distillet aqua, & remaneat in fundo massa fixa: quam tere & imbibe ac sicca ter vel quater cum aqua salis armoniaci fixi. Postea pone dictam materiam in alia phiala ad dissoluendum in loco humido: & soluant distilla per filtrum, postea conge-la: & vttere super æs calcinatum & reductum.

PERFECTA SALIS COMMVNIS PRÆPARATIO AD LAPIDEM PHILOSOPHORVM.

SVME salis communis quartarium vnum siue libras decem, & habes crucibulum tam grande quod totum hunc salem capiat prius à faxis aut extraneis rebus mundatum: Salī in crucibulo posito, superpone ferreum cooperu-

cooperculum, ignicq; crucibulum admoue ad ignitos carbones circumquaq; ac suprapone in fabri ferrarij officina, & continue bonum ignem cum mantibus seu flabellis facito, quoad crucibulum bene rubescat & crepitare desinat: tunc enim sal præparatum erit. Sequere augendo ignem & sufflando cum flabellis ac si argentum fundere velles: tunc sal fundetur siue liquefcet in crucibulo non secus ac si argentum esset. hunc ita fufum projice in massam tanquam si foret argentum, & in vnum frustum sponte densabitur, sed erit tamen frangibile. Nam & si hic sal ex falsa aqua seu marina factum sit, sustinet tamen ignem, & funditur sicut metallum. Fac ex hoc bonam quantitatem, & hunc tere subtiliter non nimis tamen, & hab eas vesicas bubulas & ex eo sale trito imple, & colulum vesicæ cum funiculo forti liga, atq; in loco quantum potes humidiori appende, & cum fibula seu acu medio criter magna in fundo vesicas perfora pluribus in locis singularum, & suppone catinos terreatos vitreatos, vt quod effluit è vesicis colligatur. Potes etiam dictum sal tritum super idoneum marmor ponere & nocturno in aere dissoluatur. Tantum autem huius aquæ confice vt libras decem habeas: demum per filtrum eam distilla, deinde rursus per alembicum distilla, & in bocia fundo inuenies massam albam pulchram & crystallinam: hæc est primus sal id est prima congelatio & præparatio aquæ falsæ, ex qua fit prædictum sal cõmune. Hunc verò crystallinũ sale dissolue super mar moreo lapide, vt superius dictum est, vel in loco humido quantum tibi satis videtur: neque illum in crucibulo fundas, quia tam subtile & penetratiuum est quod à crucibulo transflueret & amitteretur: igitur cum dissolutus in aquam erit, eam distilla in alëbico, eamq; serua; & in valis vitrei seu bocia fundo massam reperies albissimam & crystallinã; & hæc est secundus sal crystallinus, nempe secunda congelatio. denuò tere illam massam, & dissolue, vt supra, in loco humido, & aquam alembico distilla, & aquam serua, & in phialæ seu bocia fundo massam id est sale crystallinum inuenies, qui tertius est, id est tertia congelatio. Accipe rursus hunc sale, tere tenuiter, & super lapide ad dissoluedum colloca, & aquam dissolutam distilla per alembicum; aquam exeuntem serua, & massam in fundo albissimã & crystallinam accipe, quæ quartus sal seu quarta falsis congelatio vocatur: atq; hoc modo pluries facere licebit, & subinde sal erit crystallinus subtilior & penetrantior: & ita oleum fixum facies & sale subtile sicut cera, & mercurium philosophorum facies, & tandem optatum aurum: & hoc est secretum officij naturæ, & fundamentum omnium metallorum lapidumq; preciosorum & sulfurum, & est occultum naturæ secretũ, & secretissimum philosophorum secretum: nam dulcificat metalla, & redigit in argentum viuũ & in argentum & aurum perfectissimè ad naturæ instar, si bene operari scieris. Et denique istud est verum & vltimum secretum cum quo fit lapis philosophorum.

Alia falsis communis præparatio. Salis cõmunis partem vnã resolue in quatuor partibus aquæ pluuialis, postea distilla per filtrum: pone deinde ad ignem, & dimitte bullire donec tota aqua desiccet.

Alius modus. Salis quantum vis solue in aqua calida in mortario terendo & quod solutum est, effunde & cola in vas ligneum præparatum spissum, & si quid remanet de sale in mortario, iterum superfunde aliam aquam calidam sicut prius terendo ipsum donec habeas totum sale solutum: tunc accipe aquam illam & decoque in vase plumbeo vel cupreo stannato vel alio vitreato donec aqua euanescat, & sal reuertatur ad primam substantiam: Tunc recipe sale, & pone in ollam nouam in furnum calcinationis, & sicca peroptimè ac serua. Philosophi dicunt sales esse præparatos, cũ fluunt super laminã sicut cera,

Quidam Maurus in terra Maurorum accessit ad quendam fabrum, & eidem portauit 20. argenteos, vt eos ad ignem in crusolo mitteret: quibus fulis, faber ararius super ipsis proiecit puluerem quem dedit sibi Maurus: erat autem puluis viridis, fumū citrinum in igne faciens: argentū conuersum est in aurum, & illud aurum ararius vendidit aurifici ad precium auri preciosissimi. Ararius inde rediens dedit precium Mauro: tādē Maurus misericordia motus erga ararium, dixit ei, Hanc confectionem pulueris te docebo. Recipe auri calcinati vel puluerizati, gris vlti, croci ferri, ana vnciam vnam salis armoniaci, rubificati vncias tres, alibi additur, vitrioli rubificati vncia: soluatursalis armoniacū, & eo soluto incera, id est cum sua aqua imbebe dictos pulueres auri, gris, vitrioli & croci ferri, super porphido aut marmore molendo & terendo per longam contritionē: Postquā pulueres biberint totam istam aquam salis, pone in phiala vitri habente collum longum sub fimo equino calido per dies 21. mutando simū calidum de quatuor in quatuor diebus. Postquā solutū bene fuerit & in aquam conuersum, congela ipsum in aliqua phiala super furnello super cineres calidos: quo congelato, pone partem vnam super decem partes argenti fini preparati & separati. Nota quod si aliqua pars remanserit insoluta, molias adhuc cum aqua salis armoniaci, quousque sit totū solutum: hoc fac vt non perdas aurum tuum, semper reiterando imbibitionē cum aqua salis armoniaci. Si autem dictā congelationem resolveris iterum, & omnia per ordinem vt superius feceris, vna pars tingit viginti: & sic multoties multiplicare poteris, augebis enim 10. singula vice. Illum ararium vidi in Toledo, qui mihi ista retulit & cuidam consanguineo suo seni: & ararius ille erat senex, & ego & magister operati sumus secundum modum predictum. Aurum sic debet puluerizari cum odore plumbi, vel cum aqua in qua sæpius sit extinctū plumbū. Vel fac aliter: Soluatur plumbū in vase quod superius habeat foramen modicum ad quantitatem vnus aurei, & superponatur aureus ita vt recipiat odorem plumbi ex illa parte, deinde verte ad aliam, & cum sic factum erit aliquoties, aurum poterit conteri. Aes vltum autem cum sulfure viuo calcinari debet: & antequam in illis misceatur, debet abluī cum aqua pura vel aqua & sale, donec ab eo exeat aqua limpida. Crocum ferri fiat cum aceto ad igne lentum vt fiat rubrum, sic verò fit: Limaturram ferri aceto forti imponas & sit acetum rubeum & clarum, & ponatur ad Solem duobus vel tribus diebus: postea effundatur leniter acetum, ac seruetur, & aliud acetum limaturæ superponatur ad Solem: & fiat ita donec tota limatura soluatursic vel redigatur in puluerem tenuissimū: & iterum totum acetum desiccetur ad Solem. Sal armoniacus soluatur per frigidū & humidū, vel per calidum & humidū. Recipe solutionis eius partes duas, aris vlti partem vnam, croci ferri partem vnā, salis armoniaci ad quantitatem omnium: Soluatur sal armoniacum, & ex eo imbibantur pulueres per longam contritionē, postea ponantur in fimo equino calido ad soluendum quindecim diebus: potes ista resolvere in fouea mutando sæpe fimum calidum: deinde coagula super cineres ad lentum ignem. Huius coagulationis seu congelationis pars vna tingit 10. de Luna preparata. Et si solueris secundò, modo predicto omnia faciendo, pars vna tingit 20. & sic augmentare potes.

Licet hanc esse rei veram descriptionem putem, ponam tamen paruulam diuersitatem quam in alio scripto non ita autem dico reperi: vbi sic scribitur:

Acs

res ustum extinguat septies in oleo oliuæ, uel donec habeat colorē croci. Congelatio sic fit: Ponatur materia dissoluta in amphora (seu phiala) rotunda, firmiter clausa, & locetur in medio uasis ubi sint cineres, & sub hoc uase fiat ignis lentus per diem naturalem, & congelabitur in puluerem uiridem.

Crocus ferri sic fit secundum Albucasim in libro quid dicitur Seruitor. Accipe de limatura ferri quantum uis, & pone super lamina ferrea, & suffla cum folle quousq; calefiat lamina (uel rubefiat) & limaturam pone in mortario ferreo ita calidam & tere bene: & iterum repone in lamina & pone super ignem, & suffla donec calefiat, ut prius, & ita facies decies uel amplius, quia quanto plus feceris, tanto melius. quando ergo uersum fuerit in colorem croci, si adhæret alicui rei color non separabitur.

Rubificatur uitriolum sic. Vitriolum ignitum super tegulam uel in cacia ferrea extingue in aceto distillato decies: & dimisso in quiete per triduum, postea distilletur per siltum, distillatio uerò coaguletur, coagulatio assetur, & erit rubrum speciale.

Ad rubificandum uitriolum Romanum. Vitriolum uel atramentum pone in ollam non cooperatam, & pone in furno calcis uel panis per diem, & fiet nigrū: uerte cum ferro, & repone, & cum erit bene rubeum, extrahe.

Rubificatio alia. Vitriolum dissolue in urina puerorum cocta & despumata, post fac euaporare urinam & calcina in olla clausa in furno reuerberationis per spacium quatuor uel quinque horarū, & erit rubicundissimū, & perpetui coloris.

Aliter. Pulueriza uitriolum & coque in cochleari ferreo super ignem, donec optimè rubificetur.

Flos martis qui intrat in rubificando & fixando sulfur. Accipe limaturam martis quam pone in uase terreo ad spissitudinem digiti, & da sibi ignem tam fortem quam poteris per tres uel quatuor dies lignorum semper & sufficienter in furnello: & quando fit alba, da multo maiorem ignem, & inuenies florem martis rubicundissimum & preciosissimum.

Aqua calcinationis omnium metallorū; etiam mercurij. R. Vitrioli Romani, salis nitri ana partem unā, salis cōmunis partes duas, calcis uiuæ partem semis: redigantur in puluerē & distillantur per alembicū. hæc corrodet omne metallū.

Preparatio atramenti uiridis, ex Emanuele. Accipe illud, tere & imbebe cum aceto mali granati & sorbarum, quia augmentant rubedinem, & sicca septē uel octidie in uno die in cinere: deinde tere, nam bene teritur, & mitte in furno panis per diem unum, & inuenies rubeum & subtile calcinatum calce rubea: deinde solve in aceto mali granati, uel in aceto de uino rubeo in duplo suo, & pone sub fimo per diem unū: sed antequam soluat in aceto, prius soluantur in aceto unc. 4. de sale armoniaco: deinde extrahe à fimo & congela: postea iterum solve in aceto & pone sub fimo per alium diem & distilla, & habebis optimum puluerē cui non est par: uel omni die poteris soluere in aquam sine aliqua imbibitione, sed solummodo tere, & pone in uiscere sub fimo per diem unum, & soluitur in aquam per acuitatem salis in eo. Reconde, quia est sublimior omnium, & habet uirtutem retinendī & soluendī.

Rubificatio uitrioli. Puluerizentur, & libram unam in quatuor libris urinz, uel a ceti distillati dissoluas: deinde bulliat usq; ad mediæ tatis cōsumptionē, deinde per linguas distilletur, & super ignem euaporetur. (uel in potto nouo sigillato rubificetur) alij in crucibulo sigillato in igne lento rubificant; ut habetur in Alberto.

TRACTATUS DE MARCHASITA, EX QVA TANDEM cum alijs dicendis fit Elixir ad album uerissimum.

MULTORVM generum & multis in locis reperitur Marchasita uulgo dicta, à Græcis autem Pyrites: est autem ex metalli genere, nam cum plumbo mistum efficit notularum pro typis uirgulas, color montium uel lapidum aut terræ, ubi reperitur, est purpureus ferè, inuenitur in primis supra ciuitatem Brundusij in Apulia prope sanctum Iohannem de Migento, estq; Marchasita argentea nigri coloris. Item in partibus Romandiolæ apud Britonorū inuenitur argentea Marchasita. Item in Corsica prope quoddam castrum quod uocatur Canui in loco qui uocatur Bagnaria, & est albi coloris multum ponderosa, nec funditur nisi cum magna difficultate. Item circa Balnea de Porretta inuenitur aurea Marchasita. Item portatur alia ex Sardinia, ubi foditur uerum argentum in loco qui dicitur Villa de Glexta. Inuenitur item iuxta maritima multis in locis, & præsertim loco dicto Sa lucna. Inuenitur in Boemia Marchasita alba, ualde fusilis, & prope Bernam in loco ubi foditur stannum, & stridet sub dentibus, & leuiter puluerizatur. Inuenitur magna copia ubi foditur mercurius, & uocatur mater mercurij, estq; talis optima Marchasita albissima, ponderosissima, nec funditur nisi artificialiter. In districtu Vincentiæ in terris illorum de Vinaria, & est glauca, & pōderosa ualde. **I**N nomine igitur altissimi creatoris & Domini nostri Iesu Christi. R. Marchasitæ argenteæ lib. 1. & tere eam subtiliter, & impasta eam cum sale nitro & sapone Gallico, ut sit sicut pasta, & eam repone in crucibulo ac funde ipsam, & cum fusa erit projice eam in aquam inferius scriptam, & hoc iteretur ter, & sic erit optimè separata à putredine terræ.

Aqua uerò in qua debet projici, sic fit. R. Calcis uiuæ lib. 1. salis gēmx drach. 4. aluminis rochæ drach. 4. aluminis zucharini drach. 4. aceti optimi lib. 7. & sit bene calidum, & soluantur alumina & sales & calx in ipso aceto, & per filtrum distilletur, & in ea dicta Marchasita fusa projiciatur.

Modus componendi medicinam talis est. R. de supradicta Marchasita ita præparata lib. sem. & tere eam subtiliter & adde sibi mercurium sublimatum & salem armoniacum sublimatum an. lib. sem. Modus autem præparandi mercurium & salem armoniacū pertinentia huic operi, talis est. R. mercurium sublimatum quantum uis, & sublima ipsum cum sale cōmuni præparato, & erit sicut crystallus: simili modo sublima salem armoniacū, & erunt optima: & sal quod debet poni cum prædictis sublimationibus sic præparatur. R. Sal cōmune quātum uis, & pone in aquam calidam ut bene dissoluatur, & dictam aquam distilla per peciam panni linei uel filtrum, ita quod sit clarissima, quam congela in uase utri uel terreo interius uitreato: supradicta terantur in mortariolo lapideo simul & bene simul incorporentur sine aliquo liquore, & pone in ampullam utri & loca ipsam super furnellum, & da sibi lentè ignem de mane usq; ad tertiam, uel quousq; humiditas sit cōsumpta, postea uigora ignē gradatim, tandiu quod sal armoniacū & mercurius ascendant ad collū dictæ ampullæ, deinde permitte in frigidari, & frāge ampullam, & quod est sublimatū cum scæibus suis iterū misce, & tere, & sublima, & hoc itera septem uicibus, semper miscendo cū suis scæibus: in septima uerò uice remanebit Marchasita calcinata albi coloris & fusibilis. deinde accipe eam & serua in uase mundo utri clauso bene.

Deinde R. Salis alkali lib. 10. & tere ipsum, & madefac cū modico aceto, & fac pallas seu pilas ad grositudinē oui gallinæ, & ad solē siccare permitte, tunc pone ad decoquendum in fornace uitrariorum, uel alia simili fornace, & ibi dimitte donec dictæ pilæ sint albissimæ: tūc extrahantur de fornace, & in mortario lapideo cōterantur, deinde habeas paratum acetum calidum ad libitum, & in eo soluat

uatur

uatur sal & distilletur per filtrum mundum, & distillatum in uase uitri uel interius uitreato congeletur, & iterum tere, & in aceto calido ut supra solue & distilla & congela usq; ad quindecim uices, postea proba ipsum super laminā, & si funditur ad candelam, perfectè laborasti: si nō, itera donec leuiter fundatur: tūc pone super marmor in loco rorido ad soluēdum, & cum solutū fuerit, cum ipsa aqua incorpora calcem Marchasitæ, & pone in uase uitreo, super furnellum ad congelandum cum leui igne, & congelabitur usq; ad triginta dies & citius, tūc lauda Deum qui dedit tibi tale secretum. Et quando uolueris experiri, Recipe Mercurij lib. x. & abluē eum cum aceto & sale, & cum bene lotum fuerit, excutetur cum panno, postea exprime per corium, tūc pone ipsum in cruxolo mundo, & pone intra carbones uiuos, & quando mercurius incipiet fumigare, asperge super ipsum de prædicta medicina unc. i. tunc audies magnum rumorem & crepitationem, tunc suffila leuiter quousq; non plus crepitet, tūc suffila securè & cooperi crucibulum cū carbonibus, & sic per mitte per magnū tempus, postea euacua ipsum ubicunq; uolueris, & iuro (inquit autor) per Deum quōd habebis Lunam ueram ad omnem examinationem meliorem, quā de minera terræ extrahatur.

Marchasita soluit ferrum cum spargitur super eum, & comburit cuprum & argentum, & confringit aurum, & stringit plumbum alkali, id est stannum.

Aliqui dicunt, quōd cum solo oleo lini incerando Marchasita funditur cum forti igne, ualde leuiter.

Nota hunc alium modum, quem in optimo manu scripto libro separatim inueni, sic. De Marchasita aurea & argentea, uel sagimine nitri, quancunq; earum uis tere cōtritione ultima, & linias eam saponē & nitro, & funde eam in crucibulo, & accipias quod egreditur de fusa parum, & eijcias facem: & si tu fusionē iteraueris, sicut dictū est, secundo & tercio melius erit. Deinde accipe quod purum est ex ea, & est frustum album liquefcens, & est res magis similis argento, excepto quōd frangitur sub martello, & tere illud cum sale armoniaco soluto in aceto, imbibendo & siccando, donec totum ebibatur: nam ipsum erit Elixir bonum quod excusate ab alio cum Dei auxilio. Projice ergo de ipso super stannū mundatum, quoniā stringit ipsum & indurat, & incidit stridorem & scetorē eius. Deinde projice de illo stanno super as rubeū, albisicabit enim ipsum formosa albedine. Coniunge ergo ipsum cum argēto sicut scis, & proficies eum eo ex uno die, sed hoc fac arte. & est ex melioribus quæ sunt, & studij leuioris, & excusaberis per hoc ab alio: occulta ergo ipsum.

Separatio Magnesiæ & Marchasitæ ex libro perfecti Magisterij Rasis. Accipe de quacūq; earū uolueris quantū uis, & ignias eam in cacia ferrea septies, omni uice extinguēdo eam in aceto fortissimo, & qualibet uice post extinctionem extrahatur ab aceto, & ponatur super porfidum ac fricetur fortiter, & cum aqua dulci abluatur, hoc factō igniatur ter, & omni uice extinguitur in aceto citrino, & est optimè separata. Aliqui dicunt, quōd non est necesse sublimare Tuthiā, Magnesiā, uel Marchasitā, dūmodo tamē bene fuerint præparata. Magnesiā uerō & Marchasitā sic præparatur, Tere quousq; fiat puluis minutus: deinde fac bullire in aceto & in aqua tartari per dimidiū diem in quolibet, & postea in modo dico aceti, deinde cola acētū & laua cū aqua cōmuni, & sicca puluerem & seruat & si hoc modo præparantur, non est necesse sublimare.

Ne quid huic tractatui de Marchasita desit, hæc sequentia non inutiliter addimus ex mirabili quodam libro excerpta.

Accipe Marchasitæ argentæ quantum uis, tere in mortario cupreo: puluerem distēpera cum melle, pone in crucibulo, funde & fac ter: deinde R. unc. i. salis armoniaci, aceti unc. ʒ. de dicta medicina unc. i. pulueriza super marmor, imbibere pariter quousq; siccetur ad solem, unc. i. huius medicinz cōgelat perfectè

mercurium supra ignem calidum. Item alter. R. Marchasitz calcinata prius in aceto bullitæ per consumptionem aceti unc. 4. arsenici sublimati lib. sem. salis armoniaci quart. 1. calcis corticum ouorum unc. 4. mercurij per se mortificati lib. 1. & sem. misce omnia in phiala uitrea, pone in fimo per mensem, deinde distilla, & aquas distillatas obserua in fimo calido, & postea tere cum aqua albuminis ouorum, & iterum distilla & omnes in simul coniunge, & distilla de uentre in uentrem quousq; amplius non distillent: una pars tingit centū Veneris præparata in Lunam.

Marchasitam integrā ignias, & proijce in aceto distillato, & erit puluis albus: deinde facias puluerem Marchasitz desiccare ad ignem uel solem, deinde fac descendere cum baurace quousq; habeas unum granū, & ad 7. unc. Marchasitz, pone drach. 1. de borace & pulueriza & imbibe cum mercurio, & claude in crucibulo cum borace & funde, & erit Luna bona: sed dicitur quod borax petrosa melior est hic.

Ablutio Marchasitz. Marchasita argentea teratur & ponatur in aceto forti & coquatur, donec egrediatur eius obscuritas & nigredo, & renoua acetū quatuor uicibus donec exeat limpium: ipsa albificat res, & etiam stringit stannum.

Sublimatio Marchasitz, post abluionem & exiccationem. Pone in alutel & sublima igne lento duobus diebus & nocte una, post infrigidationē uasis aperi cum suauitate, & inuenies similem argēto uiuo sublimato extincto: cuius drach. 1. super 40. plumbi mundificati cōuertit illud in Lunam. Alibi sic incipit. Sume eam & tere, & in aceto uini infunde, & ad Solem per decē dies dimitte: post hæc cola & sicca, & pone in ollam de alutel, &c.

Purgatur Marchasita per mercurij lauacrum: deinde calcina in uase terreo sigillato ad magnum ignem tribus uel quatuor horis: quo infrigidato, inuenies totum redactū in terram mortuā nitidam, tere ipsam cum calce corporis, mediante borace fit liquabilis elixir, qui conuertit uenerem, iouem, & mercuriū in una hora in ueram Lunam, & augmentatur modicum ex eo cum mercurio usq; in infinitum, nec est scienti opus reiterare.

Proba an post lauauionem Marchasitz possit sublimari cū sale armoniaco totiens quousq; figatur, deinde lauari cum aqua uitæ, & inde facere projectionē, aut primò dissolui & iungi cū auro dissoluto, aut Luna dissoluta, & postea conuerti in Elixir.

Marchasitz sublimatio ex tractatu Petri Hispani, articulo secundo. R. Marchasitz quantum tibi uidebitur expedire, & pone eam in uase sic disposito super carbones ardentes, & suffla cum sufflatorio quantum poteris, donec totum sulfur Marchasitz ascendat superius album sicut nix. Marchasita sic cōburitur, melle uncta, in carbonibus mittitur & flabellatur, quandiu colorem rufum faciat. Alij uerò in multis carbonibus igneis coquunt, & secundò melle unctam reponūt ad ignem quousq; se fregerit, deinde extrahunt, & lauant sicut eadmā.

De Arsenico.

Arsenici optima sublimatio. R. libram unam de ipso bono & electo, in mortario æneo subtilissimè tere: quo remoto & seorsum posito, accipe tantundem æris usti, quod in eodem mortario subtilissimè teres, & ipsum tritū cum Arsenico pones, tunc accipe tantundem salis gemmæ, & eodem modo tere & reponere cum duobus predictis, ultimò de blācheto quod propriè cerussa dicitur. Et hæc quatuor super tabulam uitream (aut uitreatā) terendo fortissimè cōmisce: primò ea cum manu uel uirga grosso modo, postea ita fortiter & diligēter super tabulam marmoreā cōterendo quousq; ad plenum partes singulæ subtiliter sint cōmixtæ. His ita peractis, assabis hoc modo: calefacias primò larem planum de tegulis, uel de terra forti, & cum fuerit calefactus, cōsperges desuper cineres crabbellatos usq; ad spissitudinē duorum uel tris digitorum, & puluerē illorum qua-

tuor sic mistorum in una pelui uitrea, uel saltem uitreata & bene lata quanto minus poteris conserpsum & diligenter sparsum impones: Deinde accipe crapam unam calidam, quæ ad ignem æqualiter ex omni parte fuerit calefacta, & uide ne calor eius notabiliter excedat calorem laris, & pone crapam ipsam super larem calidum peluim, cum prædicto puluere includendo, quanto magis æqualiter poteris ita cautè quòd calorem æqualem ab omni parte habeat, & uas intus positū in parte aliqua non cōtingat, & ita permittè quiescere, donec totum infrigidatū sit perfectè, & tunc extrahe: & si inueneris puluerem subtilē non congestum neq; cōglobatum, bene est: sin autem, iterum super marmor pulueriza & assa, si cur prius tories, quousq; torum per assationem in subtilē puluerē conuertatur. Hæ autem assationes optimè fierent in stufa uel fumo calefacto, & dicto modo specialiter ad hoc temperatè. Cum ergo per assationem totum in subtilē puluerem fuerit sic conuersum, pones in uale sublimationis substernendo unum bonum lectum de sale alio non crepitante, uel de calce testarum ouorū, uel alio cōsimili. Vas ergo claude cum luto sapientiæ, quanto æqualius & leuius poteris, ita quòd nullatenus respiret, quod sic fit. Accipe cineres cribellatos, & parū minus de sale cōmuni, & cum albuminibus ouorum distempera ter èdo subtiliter super marmor, & nō ponas multū de albuminibus: quia cū modico de illis poteris facere multū lutū. Caue etiā ne facias multū molle, sed aliquātulum durū, & cum isto luto cōiunges ollā, siue discū, siue alutel cum suo cooperculo, cautè orificia uasorum ad parua spissitudinē lini èdo, & ipsa prius orificia cum salua leuiter madidādo aliquātulum, ut lutū eisdē ad hæere ualeat. eodē etiā luto iunctura ipsius ad parua spissitudinē debet deforis illiniri, & sic clauso, & in furno suo posito lentissimū dabis ignē, sicut triū uel quatuor carbonum, & ipsos accēfos grossos superpones, & ipsū ignē sic tēperatum cōtinuabis aliquātulum diu: & cum luto orificij iuncturæ fuerit desiccātū, linies iterum de super illā, & permittè ad illum ignē tēperatissimū desiccari. Posset etiā fieri bonū lutum ad hoc de aqua salis cōis soluti in aqua calida, distēperando cum ipsa aqua cineres cribellatos, sed primū est melius: Cū ergo secunda linitio fuerit desiccata, uigora ignē paulatim quousq; cooperculū calefiat in tātum quòd possis manū desuper tenere, sed nō multū diu. Postq; uerò fuerit sic fortis ignis, caue cum diligētia & cautela ut nō augeat uel minuat, sed cum manū cōtactu frequētī super cooperculū p̄banā si manū super cooperculū tenere nō possis, scias quòd arsenicū cōburit & destruit etiā in colore & efficit crocētū primò, deinde rubetū ppter magnā adustionē: & nisi uas remoueat ab igne, uel subtrahat ignis, credo quòd penitus destruetur. Si ergo istud cōtingat anteq; tota humiditas sit egressa, reduc ignē ad tēperatū subtrahēdo scilicet paulatim à parte inferiori, & cū p̄ano nō multū madido refrigerādo cooperculū sublimatoriū quousq; possis bene tenere & diu manū desuper, & cōtinua ignē æqualē quousq; tota humiditas sit egressa, qd quidē experiri pōt pro certo uitrū uel ferrum politū sup foramē cooperculi coaptādo & sæpe aspiciēdo si madidū sit. Sæper autē etiā à principio ignis tene lanā in tus p foramē, quæ plus ualet ibi nigra, q; alba, mūda tamē ualde: huiusmodi enim lana etiā spiritū retinet ne recedat, & humiditatē nō impedit, quin ascēdat: cessante autē omnino humiditatis ascēsu, claude foramē cooperculi cū p̄ano lineo bene cōpresso uel retorto. quācūto autē uideris quòd aliquid de sublimato lanę prædictę adhæreat, uel p foramē cooperculi exeat, claude foramen prædicto modo, & aliquātulum fortifica ignē & ualde parū, sicq; cōtinua usq; ad finē sublimationis, ignē æqualiter quāto magis poteris faciēdo. Si autē uis quòd sublimet quasi in speciei crystallinā, habeas duos capellos de filtro non cōpresso, uel de aliquo p̄ano lineo grosso ad mēsurā & formā cooperculi factos alternatim madefactos in aqua frigidā pones sup cooperculū, ita quòd cooperiat totū excepto foramine summitatis, tunc alternatim teneas illos ibi à principio ascensu usq; ad finē, & caue diligētius, ne aliquid de aqua p foramē alutel ualeat subintrare, & habebis

Lutū Sapientiæ.

ppositū. Ignē autē semper de carbonibus facias, ga de lignis equaliter fieri nō ua-
leret. Si autē prædicta intētio cōtingeret circa primū ascēsum Arsenici, prædictā
madefactionē cooperculi de necessitate fieri oporteret, & ignē quasi inseparabī-
liter ad æqualitatē & tēperamētū reduci, & ex tūc in illa quāritate cōtinuari usq̃
ad finē: quōd si de sublimatiōe nihil p̃cessisset in ascēsu antē prædictā inuētiōē
remouēdum est totū uas sublimatiōis de fornace, & imponēdum est in cineribus
cribratis, & sepeliēdum est in eis usq̃ ad iuncturā uasorū, & cooperculum cū præ-
dictis capellis infrigidādum, quousq̃ sit bene frigidū, postea est aperiedū, & qd
est sublimatū bene album & mundū extra est reponēdum, qd uerō croceū uel ru-
beum est effectū, & qd sine fēcibus de uase extrahi nō potest, accipe & tere iterū
cum frigidioribus fēcibus super marmor, & lētissimo igne sublima, & eius subli-
mationē expecta. Tēpus autē sublimationis & mora, postq̃ uasa debite clausa fue-
rint, & locata est octo horarū, scilicet ab aurora æstatis usq̃ ad uesperas, hoc ta-
men est principaliter attēdendū, ne anteq̃ ab ascensu cessauerit ignis, in aliquo
minuat uel aliquatenus extinguat, quia nō posset postmodū emēdari. Quādo er-
go dubitaueris, utrū cessauerit ab ascēsu, per foramē superius longā lanā immit-
tes, ita ut possit descendere propē fæces, & post morā aliquantulā extrahes, & si
quid ei de Arsenico ascēdere adhæsit, scias quōd nōdum cessat ascēsus, si nō ad-
hæsit, nō dubites quōd cessauit, & cognosces p̃ certo. Eodē modo poteris expe-
riri, quādo ascēdere incipiet, cū aliquid eius lanæ prædictæ adhæserit. Vasa eius
nunq̃ aperias quousq̃ plenē refrigererint, uel per se, uel prædictorū capellorū ap-
positione in casibus supradictis. Arsenicū sublimatū in uase uitreo est seruādū, &
cū papyro uel mundo & albo corio cooperiendū, & loco qnō sit expositus uēto
uel aeri humido. Si autē es uisum nō habeatur, limatura eris uel ferri mūdāta, tamē
ab omni puluere per sufflationē, uel per lotionē aquæ ab omni rubigine poni po-
test loco aris usui. (Rogerius tamē dicit, quōd melius ualet cum calcibus corpo-
rum, q̃ cum limaturis, si autē uis scire, utrum in fēcibus aliquid remāserit de Arse-
nico, p̃cipue super carbones, & si fumum fecerit, adhuc est ibi aliquid, &c.

Preparatio salis armo. secundū Rasim. R. de sale arm. crySTALLINO, tere cū tan-
to spume maris & sale nitro & ipsum sublima, & sume sublimatū, coque ipsum
positū in cānis in aqua: soluet enim, distilla ipsum, aut solue ipsum in uesica, uel
in sellis kisti super aquā, & distilla ipsum, & ex eo operare. Alij sublimant cū sale
gēma, sed illud sal debet esse optimē siccatur antē ignē, & cum sale armoniaco
optimē tritū. Salem armon. fixū soluere est difficile: imbibere ergo ipsum ex aceto
& inhumā in fimo, soluet enim, distilla ipsum, & caue tibi ne totā assumas aquā,
sed tātum quātum posuisti de spiritu quē soluere uoluisti. Puluis dans malleū
& dulcedinē Soli & Lunæ, si sint cōbusta & calcinata, facit etiā ferrum fusile, &
est lani Lactij. R. Salis armo. facis, & boracis ana, tere & cōmiscce, &
solue in modico uini, & desicca, & de puluere quartum pondus, pone cum tribus
cuiuscunq̃ calcis uolueris, & reuertetur ad malleum multum bene.

Caput de Sale Alkali.

SAL Alkali, scilicet uitri, est de minera lapidis similis uitri albi omnifundi, &
Secū eo lapides uertuntur in naturā albi uitri, & est fortior omnibus salibus in
suo regimine. Volo dicere quōd uitrarij hoc sale utuntur ad fundendum & cōuer-
tendum in uitrum ceteros lapides. Accipe igitur de eo quantū uis, & pone in uase
& sicca in furno per diem unum, & tere & abluē cum aceto albo acerrimo dua-
bus uel tribus uicibus, & sicca ad solem: & sic remanebit in eo uirtus acuitatis a-
ceri, & melius subtiliantur partes eius: deinde tere & imbibere cum aqua salis, sic
depurantur & subtiliantur omnes superfluitates partium salis: deinde pone in
uase sublimationis, & sublimetur tribus uicibus, semper remouēdo fæces, & per
duos sacculos. Deinde pone sub fimo tribus diebus, quia per subtilitatem & a-
cuitatem salsedinis salis, & humiditatem fimi melius depurantur, & subtiliatur
omne

omnes partium salis superfluitates in suo regimine: deinde extrahe & cola uicibus tribus, & per unamquancq; colationem dimitte per diem unum, ut fæx eius resideat: deinde post tres uices colaturâ accipe, & pone in caldario paruo habente tria foramina, uel quatuor in cooperculo optimè stagnato: deinde accipe duas maneres scilicet album & uiride unumquodq; per se, & tere, & sic in furno pone ad desiccandum, & solue iterû in duplo sui de aqua dulci, id est, de aqua putei, & pone sub fimo duobus diebus: deinde cola & cõgela, & sic tribus uicibus facies: deinde solue in uiscere, id est, in ampulla, sub fimo pone per diem unum, & sic solue: deinde distilla semel, & projice fæces, & cõgela, & si non uis ipsum congelare, reconde aquam quam soluisti sub fimo in uiscere, & distilla. Nota ad similitudinem, quòd de Luna fit sal alchali hoc modo. R. Lunam in laminas, & pone in uno crucibulo, & claude bene uas ne exhalet, & pone in furno reuerberationis, & fac stare in igne 24. diebus in bono igne, postea extrahe & fac puluerem, istum puluerem pone in uase uitreo cum aqua cõmuni, hoc est, cum aqua Mercurij testamentarij Raymundi de Lullio distillata ad alembicû uitreû, & bulliat tantum quòd solùm tertia pars remaneat, istam partem distilla per filtrum, ut supra: postea congela, & ista congelatio est sal alchali, &c.

QVAESTIO AN LAPIS PHILOSOPHICVS VALEAT CONTRA PESTEM.

Vtrum Lapis philosophorum, si haberetur, ualeret contra morbum pestilentialem.

ET uidetur quòd non: quia si lapis philosophicus talem haberet uirtutē, utiq; Reges & principes mundi, similiter & prælati ecclesiæ Romanæ, qui uehementer abhorrent morbum illum, & qui diuitijs affluunt, & penes se habent ualentissimos uiros medicos & philosophos naturales, deberent curare confici lapidem illum, & uteretur eo pro se & amicis suis. Oppositû patet per Arnaldû de Villanoua in penultimo sui Rosarij cap. ubi dicit: Sic etiam habet uirtutē efficacem super omnes alias medicorû medicinas omnem sanandi infirmitatē, tam in calidis quam in frigidis ægritudinibus, eo quòd est occulte & subtilis naturæ, conseruat sanitatem, & roborat firmitatē & uirtutem: de senefacit iuuenem, & omnem corporis expellit ægritudinem: uenenum declinat à corde, arterias humectat, contenta in pulmone dissoluit, uulneratum consolidat, sanguinem mundificat, contenta in spiritualibus purgat, & ea munda seruat: & si ægritudo fuerit unius mensis, sanat eam una die: si uerò fuerit ægritudo unius anni, sanat eam duodecim diebus: si uerò morbus fuit antiquus ex longo tempore, sanat eum in uno mense: unde non immeritò hæc medicina super omnes alias medicinas & super mundi diuitias est perquirēda, quia qui habet ipsam, habet incomparabilem thesaurum. Pro huius autem quæstionis decisione, multa sunt inquirenda: & primò, quid causet morbum pestilentialem? an scilicet uenenum, an alia res? Ad quòd mihi uidetur esse respondendum, quòd uenenum potest dupliciter capi, strictè, uel largè: strictè capiēdo, nihil est uenenum, nisi quòd applicatum corpori humano aptum natum est ipsum taliter discrasiare seu alterare quòd mors subsequitur. Large uerò capiēdo, potest omne illud uocari uenenum, quòd interficit, uel aptum natum est interficere corpus humanum, & sic quicquid inducit, uel aptum natum est inducere mortem, siue sit febris, siue dysenteria, siue hydrops, siue lepra, siue quecûq; alia infirmitas ducēs, uel apta nata ducere ad mortem, potest uocari uenenu. Quo præmisso: sit ista propositio, Venenum, qualitercûq; sumatur, siue strictè siue largè, causat interdû morbum pestilentialem: apparer, quia si strictè capiatur, cõtingit quandoq; hominē infici per statû alterius hominis infecti, uel per uestium infectarû odorem, uel per aërem circûstantem corruptû. Si uerò largè capiatur uenenu, cõtingit interdû hominē nedum ab extrinseco, sed etiã ab intrinseco, ut puta febre uel alia infirmitate infici peste, prout sæpe

docuit experientia. Secundò notandum quòd corpus humanũ est ex subtilissimis elementis cõpositum, quæ in genere mistorum haberi possunt: quia de supra impositiõne, & est cõplexio eius anatica seu æqualis, sub tamẽ certa latitudine. Exempli gratia: Si imaginemur aquã summè calidam, & decẽ graduum in caliditate, & summè frigidam esse decẽ graduum in frigiditate, tunc tepidum erit mediũ, sub tamẽ certa latitudine. Quãdo uerò aqua excedit in qualitatibus primis latitudinẽ illius tepidi, non meretur illa aqua ad modũ dici tepida, sed uel calida uel frigida, sic est de latitudine cõplexionis humanæ, quando superuenit homini aliquod ipsum discrasians, siue distemperans ultra latitudinẽ humanæ naturæ, siue ad caliditatem, siue ad frigiditatẽ: hoc est ei uenenũ, largè capiẽdo uenenum. Secunda propositiõ respondens ad quæsitũ: Lapis philosophicus habet curare tactos morbo pestilentiali si applicetur antequam sanguis patientis totus inficiatur: si uerò expectetur quousq; sanguis totus sit corruptus, minimè. Prima propositiõnis pars apparet ex hoc: quia aurũ quod est materia lapidis philosophici, si fuerit dissolutũ secunda resolutione philosophica, quæ fit per aquam permanentem, licet non fuerint elementa ab eo sequestrata, depurata, & reducta, omne impurum & scoriosum expellet ab eo, prout experientia docet: Quid ergo faceret, si elemẽta fuerint sequestrata, depurata, reducta, refixata, incerata, & totus lapis in se multiplicatus: utiq; corpori humano applicitus in principio ægritudinis, ante quã totus sanguis inficiatur, omne ab eo noxium expelleret. Secũda pars propositiõnis, uidelicet, Si expectaretur quousq; tota sanguinis massa corrupta esset, non proficeret, apparet: quia potẽtia sensitua principaliter consistit in sanguine & in spiritibus à corde causatis: siq; sanguis totus esset corruptus, non purgaret eum lapis philosophicus: quia non est cõpositus de sanguine humano, sed de purissima auri substantia. Verũ quia lapis est anaticæ (seu temperatæ) cõplexionis, & naturæ eius sunt apertæ & abundantes in gradibus aureitatis integris laboraret expellere omnem sanguinẽ corruptũ, & tũc maneret corpus omnino exhaustum sanguine, & per cõsequens oporteret illum hominẽ mori, cum non possit homo uiuere absq; sanguine. Nunc autũ uidendũ est, quid ueritatis contineat dictũ illud Arnaldi de Villanoua: Quod lapis philosophicus declinat uenenũ à corde, & dico Arnaldũ uera dicere. Pro cuius intelligentia notandũ est, uenenũ duobus expelli modis à corde: uno modo per uia tractus, & sic Theriaca magna, cuius basis sunt carnes Theriorũ, trahit ad se uenenũ: q̃a simile naturaliter applaudet suo simili: alio modo per uia pulsus, & ita lapis philosophicus, qui est anaticæ cõplexionis similis in qualitatibus primis humanæ cõplexioni expellet uenenũ à corde, eo quòd ipsum uenenũ nõ est sub latitudine anaticæ cõplexionis, sed longè ab ea distãs. Lapis enim philosophicus, nihil aliud est, quã aurum in gradibus suis multiplicatũ, stante proportione quæ fuit in auro primo, ut scilicet quod fuit unius integri gradus aureitatis, iam est centũ & mille graduũ. Si igitur aurũ unius gradus integri solutũ philosophicè expellit omne superflũ sibi obnoxium, sicut docet experientia utiq; aurũ centũ uel mille graduũ integrorum, quod est lapis philosophicus, ubi omnes naturæ sunt apertæ & abundantes proptẽq; ad cõmunicandum alijs metallis anaticitatẽ suã, & ad transmütandũ ea subito in uerissimũ aurum, expellet omne uenenũ à corpore humano. Pro intelligentia uerò cuiuslibet rei sciendũ est, quòd auri cõplexio & temperati ad pòdus hominis cõplexio, in nullo differunt, quoad proportionẽ qualitatũ primarũ elementorum, sed quo ad crasititẽ & subtilitatẽ elementorũ differunt permaximè. Est enim aurũ de elementis primæ impositiõnis naturæ generatũ extra nostrum intuitũ specie minerali: ubi elementorũ effigies primò coniunctionẽ suscipit, & ubi species lapidea primò se ostẽdit in forma. In uisceribus enim terræ terminatẽ primò pyramis generationis mistorũ, & ex illis mistis, uidelicet ex maioribus & minoribus mineralibus, fiunt resolutiones debilioris cõpositiõnis, ex quibus herbæ generantur, plantæ, & arbores, quæ sunt de secunda mistorũ impositiõne, & quæ

& quæ herbae, plantæ, & arbores, eo quod radices habent in terra, nutriuntur huiusmodi resolutionibus primæ impositionis, sicut foetus in utero nutritur sanguine menstruoso per umbilicum tractio, qui umbilicus se habet proportionaliter in foetu, sicut radix in plantis & arboribus, & omnia quæ sunt de secunda impositione uegerant: illa uerò quæ sunt de prima impositione, non: sed natura illa solum cõponit. Tertia uerò impositio quæ est quadrupedum & uolucrum nutritur impositione secunda, & quæ sunt de hac impositione uegerant & sentiunt. Quarta uerò impositio in qua est spiritus uite & imago Dei nutritur impositionibus, secunda & tertia, & uegerat, sentit & intelligit, & est de subtilissimis elemētis. Sed nunc oritur dubium, an aurum existens in crassitie sua insolutum, cum sit in qualitatibus primarum cõplexione omnino conforme humane complexioni, expellat uenenum, sicut facit lapis philosophicus; & dico quod nõ: quia natura non sunt in eo aperta, sed clausa; & ideo non emittit uirtutem suam, sicut facit philosophicus lapis, in quo sunt natura aperta ac abundantes ad cõmunicandum alteri de uirtute sua, &c. Huius rei ueritatem docet experientia rerum magistra. Videmus enim in istis florenis sandiu cursum habentibus, quod aurum permixtum est cupro quod est scoriosum & immundum, & tamen aurum quod in illis est florenis nõ depurat scortam plumbi sibi cõmissi. Similiter (quod dolenter refero) huiusmodi florenis tincti sunt in superficie exteriori cum uiridi æris, & tamen aurum non depurat illud nec reijcit à se: secus autem est de auro soluto, & maxime si solutum secunda solutione quæ est philosophica. Prima enim auri solutio, quæ est incineratio, quodammodo depurat scortositates mercurij sibi admixtas: sed secunda solutio abijcit omne impurum sibi admixtum: tertia uerò solutio quæ est tinctura, longè adhuc melius purgat quàm solutio secunda. Et de hac tertia solutione loquutus est Arnaldus de Villanoua quum dicit: Quod lapis philosophicus omnem à corpore expellit ægritudinem. Nunc autem restat soluere argumentum in quaestionis principio factum, uidelicet, Si lapis philosophicus haberet uirtutem curandi morbum pestilentialem, utique reges & principes & prælati abundantes diuitijs, & qui habent penes se medicos & philosophos naturales, facerent fieri hunc lapidem, & uerentur eo pro se & amicis suis: Dico quod licet reges & prælati habeant penes se medicos & doctos philosophos naturales, paucissimi tamen illorum sunt qui sapiant in hac re: & si qui sapiunt, uitant expensas & labores necessarios pro huiusmodi readipiscenda: uitant etiam temporum protractionem. Sunt enim multi laborantes pro habenda hac scientia, & putant eam perficere à principio ad finem usque in duobus uel tribus annis. Ego dico, quod in tribus uel quatuor annis, uix aliquis, nisi summè doctus, attinget aquam permanentem, quæ est initium lapidis: cum ergo credunt se habere lapidem perfectum, uix sunt in principio. Vidi enim unum senem Anglicum qui per annos forsitan quadraginta, uel amplius laborauerat pro lapide acquirendo, qui nunquam tamen peruenit ad aquam permanentem. audiui enim ab eius ore in fine dierum suorum hoc uerbum: Nullum aurum, quantumcumque credatur, esse solutum, sed solummodo incineratum. Dicebat quippe quod omne aurum quantumlibet solutum, ipse uellet iterum facere conflui in uerum aurum, & quia aurum non est (ut ipse dicebat) solubile, nõ potest ab eo extrahi lapis philosophicus. & ideo dixit lapidem philosophicum extrahendum fore à metallis impuris & solubilibus, uidelicet, ex cupro uel stano. Verum scio quod indoctè loquebatur, licet tamē multi adhuc sint hoc idem putantes, qui in stercoribus laborantes, stercora inueniunt in fine. Nunc autem restat uidere, quid ueritatis cõtineat illud uerbum Arnaldi Villanouani, cum dicit: Lapis philosophicus facit de senē iuuenem, & omnem corporis expellit ægritudinem: & respondeo, uerbum hoc duo habere membra: primum membrum est, de senē facit iuuenem, & quantum ad illam partem, oratio uidetur esse de sermonis uirtute falsa. Impossibile est enim aliquem senem si eri iuuenem, nihil enim meretur

proprie dici senex uel iuene, nisi uegetabile. & omne uegetabile habet triplicem naturæ ordinem, augmentum, statum, & declinationem. In augmento meretur dici iuene, in statu meretur dici perfectum, in declinatione senex. In iuuentute est multum de humiditate radicali, in statu minus, in senio minimum, & illud minimum haud potest in se reuiuiscere ac fieri multum. Sed potest solummodo uirtutem suam fundere in sibi quasi omnino simile. & hoc potissimè percipitur in homine cum nutrimentum sit adeò transmutatum, ut omnino propinquum sit carni, hoc est, quando ipsum transmutatum est in cambium, quod immediatè in carnem transmutatur uel in semen masculinū. si in semen, tunc eo in matricem, ut cōuenit, effuso sit embryo: & ex embryo nouus homo, qui & nutritur uegetabiliter, & fit iuuenis: postea fit adultus, id est uir, deinde fit & senex. Mens autem Arnaldi de Villanoua fuit talis: De sene lapis philosophicus facit iuuenem, id est, abiecto omni scoriofo & impuro, ipse lapis reuocat in puris potentiam ad actum, & emendat humanæ complexionis lapsum, reducendo ipsum uersus temperamentum naturæ suæ. & sic septuagenarius luxuriat, sibi quæuisum est se esse in dispositione omnia faciendi quæ fecit dum esset annorū quinquaginta, uel forsan quadraginta. Quantū uerò ad secundam partem, uidelicet quòd lapis philosophicus omnem expellit ægrotudinem: dico hoc esse uerum, nisi forsan chronicis hæreditarijs, cuiusmodi est articularis morbus, & paterno semine relictus, lepra, & huiusmodi passiones, quæ conceptionis tempore in parentum seminibus remanserunt: Nam talium infirmitatum radix difficulter aut forsan nullo modo extirpabilis est. Verum in alijs morbis chronicis uel acutis, quæ ex malo regimine superuenerunt, uel ex cōplexionis lapsu ad unam uel ad aliam differentiam, ipse lapis ratione anaticitatis & puritatis suæ nihil permittit scoriositatis & immunditiæ latere iuxta se, quin totum eiciat & expellat, & in puris actum prouocat suspensum, adeò quòd si lapis philosophicus esset res uegetabilis, transmutaretur utiq; in substantiam humani corporis, & sic homo tali cibo nutritus fieret perpetuus: sicut uidemus quòd corpora metallica ægra & corruptibilia depurantur per lapidem, & transmutantur in uerum aurum quod est incorruptile. Nunc autem, quia lapis philosophicus est de prima impositione mistorum, non potest fieri cibus uegetabilium & sensitiuorū, nisi moriatur ex toto, id est, nisi elementa in eo resoluantur simpliciter, sicut uidemus in hominum cadaueribus elementa simpliciter resolui. Sed tunc diceret forsan aliquis: Amice, nonne in lapidis confectione oportet elementa diuidi, ignem, aërem, aquam & terram, & unumquodq; à scoria sua depurari? quòd si aliquod elementorum maneat in alio elemento, labor erit cassus, prout distinctè ponit Rasis in Lumine luminum: resolutum autem ipso lapide sic per elementa, ipse potest utiq; fieri nutrimentum uegetabilibus & sensitiuis. Responso. Nūquam potest lapis philosophicus sic diuidi per elementa, quin in unoquoque elementorum maneat cætera elementa: hoc est dicere, in igne manet aër, aqua & terra, in aëre, aqua terra & ignis, in aqua, terra ignis & aër, in terra, ignis aër & aqua. Quòd si unum illorum elementorum ex toto corrumpere, nunquam posset lapis reduci, sed omnia manerent inutilia, cassa & uana. Sed forsan dices tu: Quomodo potest hoc fieri, cum immediatè dixeris, si quid unum elementum maneat in alio elemento, labor erit cassus? & nunc tu dicis in unoquoque quatuor elementorum manere omnia elementa? Responso: Elementorū duo sunt aquatica, & duo lapidea: aquatica sunt aqua & aër: lapidea sunt terra & ignis. aquatica depurantur sublimationibus: lapidea uerò calcinationibus. quòd si lapideorū elementorū aliquod remāsit in elementis aquaticis, aut aquaticorū in lapideis, labor erit cassus. Et ratio est, quia lapidea elementa nō possunt mundari nisi per calcinationem, prout metra dicunt: *Est impossibile sulfur sine flamma delere, Calcis adustibile quod prestat fossamine.* Aquatica uerò mūdantur sublimationibus,

prout

prout metrū canit : si uis mundare limphas, surgendo lauabis. Et ideo philoſophi benedicūt: si quid unius elementi, hoc est, lapidei, maneat in alio elemento aquatico, uel e contrā, labor erit caſſus, quia nec unum nec aliud elementorum purgari poterit prout decet, & natura requirit. Aliud autē occurrit dubium, cum prius dictum ſit, quòd auri complexio & hominis tēperati ad pondus cōplexio in nullo differant quoad proportionem qualitatum primarum elementorū : certum quippe est & nulli cedit in dubium, quin aurum ſit temperate complexioſius cum ſit res homogenia, & in eo ſint duplex calidum, ignis ſcilicet & aër: duplex frigidum, aquæ ſcilicet ac terræ: duplex humidum, aëris & aquæ: duplex ſiccum, terræ & ignis. Sed in nullo homine uidetur eſſe ſic, eo quòd homo habet corpus heterogenium, cor ſcilicet calidum & ſiccum, cerebrum frigidum & humidum, quæ ſunt contraria, hepar calidum & humidum, & ſtomachum frigidum & ſiccum, quæ iterum ſunt contraria. & iſta quatuor ſic repugnantiæ, ſunt principalia membra humani corporis, nihil autem aliud eſt totum, quàm ſuæ partes integrales. Reſponſio, in nullo differunt complexio auri & hominis temperati ad pondus quoad proportionem qualitatum primarum elementorum, prout ſuperius poſitum eſt. Et tunc ad argumentum. Licet aurum dici poſſit temperatæ complexioſius, ex eo quòd in ipſo eſt duplex calidum, duplex frigidum, duplex humidum, & duplex ſiccum, non uidetur ſic eſſe de homine, cuius corpus eſt heterogenium, & cuius partes integrales principales inuicem contrariantur, ſicut cor cerebro, & hepar ſtomacho. Dico quòd licet cor dicatur contrariari in qualitatibus primis cerebro, & hepar ſtomacho, non eſt tamen ſic in re: omnia enim membra hominis quantuncunq; dicantur ſibi inuicem contraria, nutriuntur à ſanguine in quo eſt anaticitas (id eſt æqualitas uel proportio) elementorum, uel quaſi. & omnia eius membra ſimul capta conſtituunt hominem complexione anaticum, uel quaſi. & ſic eſt etiam de auro, dum ex ipſo conficitur lapis philoſophicus. ſoluto nempe auro diuiduntur ab eo quatuor elementa, ignis, aër, aqua, terra, non autem ſimpliciter, ſed ſecundum quid. Vbi cunq; enim eſt ignis ab alijs elementis diuiſus, in illo igne ſunt aër, aqua, & terra, ut ſuperius dictum eſt, uerūm ignis prædominatur, & ita de aère, aqua, & terra cenſendum eſt. Sic etiam eſt imaginandum de membris principalibus hominis: licet enim in corde prædominetur ignis, tamen in ipſo corde ſunt in actu omnia alia tria elementa, & ita de cerebro, licet in eo prædominetur aqua, tamen ibi ſunt aër, ignis, & terra in actu, & ſic conſequenter de hepate & ſtomacho dicendum eſt.

VETVS EPISTOLA DOCTISS. DE METALLORUM MATERIA, & ARTIS IMITATIONE.

EGo tibi aperire conabor optatum, quod ad ueterum uſum eſt mentem acceſſiſſe: nam uulgares (& meritò) illud Ariſtotelis in libro Meteor. de ſulfure & mercurio, quòd ſunt omnium materia metallorum, non plenè intelligentes, in ſua opinione mentiti ſunt. Non enim credas ex ſolo ſulfure metallum poſſe generari: quia putant compositionem hanc ex ſulfure & mercurio, tanquā ex duobus diuerſis componi, ex uno tanquam ex materia, ex alio tanquam ex forma, quod non eſt ſic: nec tu nec alij ſic intelligentes, intellexerūt Philoſophum: ibi enim expreſſe innuit, hæc ambo locum obtinere materiæ: quia non eſt intelligendum quòd mercurius & ſulfur ſpecificè diſtint à ſe primitiuis & ſpecificis diſtantijs: nam ſulfur in compositione prius eſt ſimplex ſulfur, & hæc eſt prima materia: poſtea uerò putreſcitur, conuertitur in aërem attritum ex materia caliditatis, uel loci, uel influentiæ: & hanc conuerſionem appellauit Philoſophus mercurium, qui eſt diſpoſitus ad omnem ſpeciem aſſumendam, cui iungitur, &

*Metalloſus
in ipſo eſt
& generum
+ 5*

hæc proprietas dignoscitur ab illo sydere & planeta qui talis est proprietatis: ita quod denominatio hæc potest esse similitudinaria, & effectiua: quia à similitudine assimilationis proprietatum, uel effectiua ab effectu ipsius, ut puta præfate influentiæ. Qui quidem mercurius secundum maiorem uel minorem decorationem à caliditate materiæ, uel loci, uel influentiæ, uel ex spissitudine, uel raritate materiæ, uel grossitie, uel mundicie, generatur & conuertitur in diuersas metallorum species. Et quod hoc sit uerum naturaliter, probatur: ut puta quod mercurius per se non intrat specificè distincta à sulfure compositione. Nam uis demus in mineris apparere sulfur, non autem mercurium: qui quidem mercurius habet distinctas per se mineras ab aliorum mineris metallorum, quod accidit ex loci leprositare, ut puta superflua caliditate & humiditate: quæ quidem caliditas & humiditas non constringit materiam sulfuris in mercuriū alterari, sed constringit eam impedit. de qua quidem compositione superius est artificialis processus, sicut est naturalis. Operationes Alchimie sine uirtutis mineralis auxilio perfici non possunt. quoniam enim generans metalla est uirtus mineralis, sed ut patet per primam eius parabolam, quod intendentes imitari naturam in faciendis metallis, necessarium habent operari per uirtutem mineralem habentem formam cælestis agentis, sine qua materialia principia non acquirunt formam. non enim exit forma metalli à principijs materialibus, quæ sunt sulfur & argentum uiuum, sine educatione uirtutis mineralis in actum formæ, & propter hoc ars quantuncunq; disponens & depurans materiam, nunquam inducet uerā formam sine uirtute minerali, quæ sicut in aquis per loca mineralia fluentibus defertur, & in arenis ex uaporibus proportionatis, metalla generat, ut patet per secundam huius, sic magis inest toti generato per ipsam, & per unumquodq; ipsorum, ut ex materia disposita fieri possit ipsorum generatio, si materiæ mundæ susceptibili, quæ menstruum est metallorum paterno commistum semine, artis beneficio infundatur, tunc enim simile generat sibi simile secundū speciem & formam, & extra hoc, est error artis: nisi forte à medela fiat debilitatus metallorum per alia, non tamen fit essentialis in metallis transmutatio, nisi reducantur ad materiam primam, & hæc cōmisceantur secundum formam quæ sitam. intelligentibus, dicta sufficiant.

Ad plenius operum naturæ ac artis intelligentiam clarius & amplioribus rationibus capescendam, consulo, amice lector, ut uideas librum x. Cardani de Varietate rerum cap. 1. & 2. quæ hæc non attuli, cum quod quæq; apud fontem suum uidere expediat, tum quia quæ hæc posita sunt ex se etiam sufficiant, & perfecta sint.

PRACTICA CARAVANTIS HISPANI.

Recipe sulfuris uini & salis nitri ana, tere omnia seorsim, postea misce pulueres & pone in bociâ uitrea bene lutata, & ad ignem lentum appone per horas duas, postea ignem auge, donec fumus cesset: post fumum ueniet flamma extra collum bociæ & ascēdet per ulnas seu brachia duo uel tria, & cessata flamma remanebit sulfur in fundo quasi albus & fixus: tunc extrahe, ac recipe dictum sulfur fixum, & tantundem salis armoniaci, & tere omnia & bene in puluerem redige ac cōmisce, deinde omnia pone ad sublimandum dando primitus ignem lentum, deinde fortiosem, donec ascendat per horas quatuor: sublimatū extrahe, & omnia, nempe tam sublimatum quam facies simul incorpora, & iterum sublima ut primò, usq; ad sex uices, & sulfur remanebit in fundo uasis, quod accipe & tere ac super marmor aut uitrum in loco humido pone, & conuertetur in oleum: de quo pone duas uel tres guttas super unò ducato in crucibulo liquefacto, & fiet oleum, quod pone super marmor, & congelabitur: de quo pone partem unam supra quinquaginta mercurij purgati, & fiet sol optimus.

LAPIDIS PHILOSOPHICI NOMENCLATURA.

turæ, à Gulielmo Gratarolo collectæ.

AVrum, Sol, æs Philosophorum, corpus magnesiæ, corpus syncerum, mādum, fermentum, Elixir, masculus, argentum viuum fixum, sulfur incombuftibile, sulfur rubeum fixum, rubinus filius, kibiric vir, vitriolum viride, almagra, laton, terra rubea & c. Aqua quæ distillatur ab eis nominatur à Philosophis cauda Draconis, anima, ventus, aer, vita, domum illuminans, lux meridiana, lac virginis, sal ammoniacus, sal anetron, ventus ventris, fumus albus, aqua sulfuris rubea, oliua, gallus, tartarum, aqua crocea, æs vltum, compositio alba, aqua foetida, mortui immunditia, sanguis, argentum viuum, cucurbita cū alembico suo, vas Philosophorum, homo altus, homo galeatus, venter hominis in medio, sed in fine pes dicitur, pes vel pedes, vel in quo, vel in quibus pedibus calcinatur terra nostra, assatur, congelatur, distillatur, & subtiliatur: vmbra Solis, corpus mortuum, corona vincens, nubes, cortices maris, magnesia nigra, Draco qui comedit caudam suam, fax ventris, terra inuenta in stercore, putredine, vel stercore equino vel igne leui, sulfur & Mercurius, duo numero & vnum essentia, nomen in nomine, lapis, corpus, spiritus & anima.

Vocatur terra, aer, ignis, omnia, quia in se continet quatuor elementa.

Vocatur animal, vel homo, quia habet animam, corpus & spiritum: & tamē non putauerunt Philosophi rem animatam, sed lapidem.

Vocatur aqua sulfuris, aqua mūdi, sputum Lunæ, Solis vmbra, antrum, seb, elephas, succus albus, oculi piscium, beya, sulfur viuum, aqua acuta, lac, acetū animatum, lacrima, aqua coniungens, vrina, vnguentum solutum, pater mirabilis, pater mineralium, arbor fructifera, fons viuus, seruus fugitiuus, centrum terræ, venenum, acetum acerrimum, gumba alba, aqua perennis, mulier & foemina, res vilis precij, azot, menstruum, laton, ile, natura, azoc, aqua, materia prima, principium mundi.

Et nota quòd arg. viii. Mercurius, azot, Luna plena, lapis noster, æs nostrū, aqua nostra, Mars, argentum, stannum, albedo, iupiter, minium, albus, hypostasis alba, album plumbum vel rubeum, idem significant secundum diuersa tempora & gradus operationis.

Et nota quòd Lauare Philosophorum, est totam animā in corpus reducere vnde non intelligas eos loqui de alba lauatione vulgarī, quæ conuenit fieri cū aceto & consimilibus.

Item nota, quòd quando apparet nigredo, tunc dicitur desponsatio mariti & foeminae, & esse matrimonium inter eos, & tunc acquisiuit spiritum, qui est delator virtutum animæ per corpus, & corpus recepit actionem animæ & spiritus, & fit aquila, & medium naturarum. Et nota, quòd terra alba, sulfur album, fumus albus, auripigmentum, magnesia, & echel, idem significant.

Lapis item vocatur chaos, draco, serpens, bufo, leo viridis, quinta essentia, lapis noster, Lunaria, chimolea, vilissimum, nigrum nigrius nigro, lac virginis, humidum radicale, humidum vntuosum, liquor feminalis, sal armoniacus, sulfur nostrum, naphita, anima, basiliscus, vipera, secundina, sanguis, sperma metallicum, capilli, rebis, vrina, aqua venenosa, aqua sapiētum, aqua mineralis, sapo sapientum, acetum Philosophorū, arg. viii. nostrum, primordialis materia, anti monium, menstruū foetens, plumbū Philosophorū, Sol, Mercurius, aurum nostrū, Luna, germen, numus noster, dueneç, sal, alumen de Hispania, atramentū, ros celestis gratiæ, spiritus foetens, borax, Mercurius corporalis, vini, aqua sicca, aqua metallina, ouum, senex, aqua permanens, auis Hermetis, minor mun-

dius, cambar, aqua vitæ, auripigmentum, corpus, cinaprium, & alijs ferè infinitis nominibus ad placitum.

Secretum secretorum, et lapis Philosophorum.

Si felicitari desideras, vt benedictione Philosophorū obtineas, viuut Deus in æternū, viuut hæc veritas tecum. Vnū est in mundo obiectum omnīū, quod propriè dicitur Philosophorum: in testudine manet, album & rubeū in se continet: vnum masculus, aliud femina nuncupatur, animale, vegetabile & minerale: nullum reperitur tale: actiua vim habet & passiuam, substantiā mortuam & viam secum habet, spiritum & animam, quā vocant ignari rem vilissimam: quatuor continet elemēta in suo gremio contenta: vbi est, reperitur: ab omnibus cōmuniter habetur: paruo redimitur precio: libra habetur pro vno solido. Ascendit per se, nigrescit, descendit & albescit, crescit & decrescit, res est, quā terra producit, & de cælo descendit, pallefcit & rubescit: nascitur, moritur, resurgit, postea in æternū viuut: per plures vias tendit ad finē: sed propria decōctio est supra ignē: est lenta, modesta, fortis, augmētatur quovsq; se curus quiescendo rubificetur. Hic est iuxta votū lapis dicitur Philosophorū. Lege & perlege quæuis, & clarius nunquam inuenies: & si adhuc fueris ingenio tardus tunc nunquam huius artis eris gnarus. Deo laus.

Hermes inquit, Draco nō moritur nisi cum fratre & sorore suis, nō per vnū, sed per ambo simul: hæc nota: tria capita, & vnum corpus, & vna natura, & minérales & c. intelligentibus satis dictum sit.

Draco non moritur nec firmatur nisi cum Sole & Luna, & non per alios, vt dicit Hortulanus: per montes in corporibus, in plano in Mercurio, & in mari. Et ista aqua creata ex concursu istorum duorum Philosophorum dicitur aqua permanentis.

Nostrum sublimare, est corpora arcana cum aqua aurea coquere, dissoluere & liquefacere. & ea sic sublimare. Et nostrū calcinare, est per quatuor dies putrefacere & digerere, & non alio modo peragere: quare multi sunt decepti in sublimationibus.

Scias quod æs quod est Philosophorum aurū, est aurum eorū: dixit autem Senior, Aurum nostrum nō est aurum vulgi: & hoc est verum.

Quæsiuisti autem de viriditate, putans quod æs esset corpus leprosum propter illam viriditatē quam habet. Vnde tibi dico, quod totum illud quod est perfectum in aere, est illa sola viriditas quæ in ipso est: quia illa viriditas per nostrum magisterium vertitur citō in aurū nostrum: & de hoc experti sumus. Et si vis probare, regulā tibi damns: Accipe ergo æs vstum, & perfecte rubificatū & tere & imbibe ipsum cū duenec septē vicibus quantū bibere poterit, semper assando & reducendo, postea fac ipsum descendere: descendet autē purum aurum, cuiusq; viride fiet rubeū sicut grana clara. Et scias quod tāta rubedo descēdet cum ipso, quod tingeret argentū in aliqua quantitate verissimo auri colore: & totū hoc nos probauimus, quia operatur operationes magnas. Nullo tamē modo poteris lapidē præparare absq; duenec viridi & liquido, quod videtur in mineris nostris nasci. O benedicta viriditas quæ generas cunctas res. Vnde noscas quod nullū vegetabile atq; fructus nullus apparet germinādo, quin sit ibi viridis color: Similiter scias q; huius rei generatio viridis est: quare Philosophi germen ipsum appellauerūt, & similiter aquā eā appellauerunt suæ purificationis seu putrefactionis, & veritatē dixerūt, quia cū sua aqua purificatur, & à sua nigredine abluitur, & albū red dit ipsum, postea rubeū. Vnde scias quod nulla sit tinctura vera nisi ex ære nostro. Coque ergo ipsum cū sua anima, tere, coque, reitèra, donec spiritus cōiungatur cum suo corpore, & vnū fiat, & habe bis intentum.

Sapien-

Sapientes autem multa nomina imposuerunt: sed tu considera illam solam re quæ argento viuo & corporibus adhæret, & habebis scientiam veram. Sed vt non erres, scias quid sit adhæreere corporibus. Aliqui dixerunt, quod arg. viuū vulgi adhæret corporibus, quod est falsum: putant enim se intelligere captulum Geberi de argento viuo, vbi dicit, Cum in rebus cæteris exquirentes nō inuenimus inuentione nostra rem aliam magis, quàm argentum viuum corporum naturis amari. Hoc autem totum intelligendum est de argento viuo Philosophico: ipsum enim solum adhæret in corporibus: & nullam aliam rem inuenire potuerunt Philosophi antiqui, nec moderni aliam inuenient rem quæ corporibus adhæreat, nisi argentum viuum Philosophicum: Quia arg. viuum vulgare nō adhæret in corporibus, imò corpora adherent ipsi argento viuo: & hoc est certum per experientiam: quia si coniungitur arg. viuum vulgi cum aliquo corpore, argentum viuum manet in natura propria, aut recedit, & non vertit corpus in suam naturam, & ideo non adhæret corporibus: & propter hoc multi sunt decepti in operando in illo argento viuo: Quia lapis noster, scilicet argentum viuum occidentale, quod prætulit se auro & vincit illud, & illud quod occidit viuificat. Scias quod arg. viuū coagulatum est pater mirabilium omnium huius magisterij nostri, & est spiritus & corpus: Et hoc est quod Geber dixit, Consideratio veræ rei quæ perficit, est consideratio electorum puræ substantiæ arg. viui. Sed ex quibus maximè argenti viui substantia elici possit, queri possit: Et nos respondentes dicimus, quod in his in quibus est, ex illis elici possit. Ergo fili considera & vide vnde sit illa substantia, & istam accipe & non aliam, si venire desideras ad verum intellectum. Dico tibi in charitate Christi, quod nullo modo inuenire potuerimus, nec Philosophi similiter inuenire potuerunt aliquam rem perseverantem in igne, nisi solam vntuositatem illam perfectam, non cremabilem: & illa quando est præparata vt oportet omnia corpora quæ tangit ducit ad verissimum Solare complementum, & super omnia corpora Lunam.

Nota particulariter, quod Mercurius noster sublimatus conteri debet cum sale ammoniaco præparato: quo trito, sublimari in vitris & in vase terreo: quæ sublimatio tunc in aquam soluat in spacio. 14. dierum in loco humido super lapide inclinato. Ista aqua soluit Solem vel Lunam finatam in aquam puram & claram, & vocatur aqua Mercurialis ante impositionem Solis vel Lunæ. Impositis autem Sole & Luna, & intus solutis, aqua perennis dicitur & vocatur. Impone igitur limaturam Solis vel Lunæ in aquam Mercurialem, & erit vna aqua: qua habita, eū in ouo Philosophorū coagula: quæ coagulatio fit in spacio. 16. hebdomadarū: & sic erit tinctura super Mercurium crudum & vulgi tepesfactum: vna pars super. 100. quò viso, regratiare Deo.

Modus tingendi sic est: Cape Mercurium vulgi & crudū, & pone in tegulā & calefac: quo facto, projice vnam partē dictæ tincturæ super 100. partes arg. viui, & erit bonum aurum vel arg. secundum quod tinctura est præparata: & in projiciendo erit stridor & clamor satis magnus, & arg. viuum diuidetur in multas partes in modum granorum lauri, in quibus cutis nigra cōtinetur, quæ est sulfur corruptum, quod depōnitur immediatè super testam.

Quomodo quinta Essentiā extrahatur ex rebus mineralibus, & primò de auro. In Dei nomine, Amen.

Recipe auri purissimi limaturam, & ad ignem pone cum bonâ quantitate Mercurij, ita vt non euaporet, & moue miscendo cum Mercurio: & post modicum temporis totum Solem inuenies amalgamatum. Tunc tere cū duplo sui salis communis, & ad ignem pone vt Mercurius recedat. Vel recipè

solis laminas & fac vt dictū est: & hoc idem potest fieri de Luna terendo eius limaturam super lapidem cum Mercurio sublimato & bona quantitate vitrioli Romani, & claude cum bono luto inter duas testas bene iunctas & pone inter carbones quasi per vnum diem vel medium vel minus, & ipsum inuenies reductū in calcem: postea emunda sicut scis. Tunc recipe acetum distillatū vel vinum antiquum, quod in vase vitreo loca, & sit liquor in altitudine quatuor digitorum, & intus projice calcem solis contritam, & pone ad fortissimum Solem, & videbis adinuitem eleuari quasi liquorem olei desuper natātem in modum pelliculæ: collige illud cum coleari vel cum penna infundēdo in cyatho vitreo in quo sit aqua: & sic pluribus vicibus in die collige, donec nihil de liquore plus ascendat. Postea ad ignem facias euaporari aquam ex cyatho, & remanebit tibi quinta essentia solis. Et multi Philosophorum vocauerunt illam quintam essentiam oleum incombustibile, quod posuerūt Philosophi pro maximo secreto, quod si hanc quintam essentiam affixeris in caelo nostro, poterit sine omni falsitate perditam naturæ virtutem reparare, inuentum reducere, & vitam nostram prolongare vsq; ad vltimum vitæ nobis à Deo constitutum. Et nunc tibi veraciter aperui illud quod est in re secreta & in maximis rebus quas nunc docebo referuare. Et habet oleum istud siue quinta essentia dulcedinem maximam ad mitigandum dolores vulnerum, & ad sanandum vulnera & vlcera, & mala multa, & infirmitates multas plusquam credi potest.

Ad extrahendam quintam Essentiam ex argento, plumbo, & stanno.

Quanuis quinta essentia ex argento extrahi possit sicut ex auro, tamen qualiter te docebo: Et est vt habeas acetū optimum distillatū, intra quod infunde nobilem terram calcinatam, aut salem ammoniacum in amphora vitrea, quam in instanti claudas, quia virtus exhalaret ex arg. immisso infra amphoram istam, induc eum in calcem quam supra te facere docui si audisti, quæ sigilla cum luto sapientia: & in fimo calido pone octo vel decem diebus vt putrefiat: postea pone in distillatorio & ascendet acetum primò, deinde, quod mirabile est, ascendet quinta essentia argenti in modum arg. viui: quod talis & tantæ virtutis existit in operibus, vt nemini liceat reuelare.

Ad extrahendam quintam Essentiam ex antimonio.

Deus cæli ipse testis est quod nunc tantum secretum reuelabo, quod reuelatū expressè nunquam fuit vel patefactum: Et hoc est arcanum secretorum omnium extrahere Quintam essentiam ab antimonio. Cum hoc facere volueris, antimonium pulueriza vt sit sine tactu: Tunc tollatur acetum nobilissimum, in quo pone puluerem antimonij donec coloretur in rubeum: quo facto auferatur acetum, & nouum acetum superponatur: Et sic fac donec acetum non coloretur amplius. Tunc coletur acetum, colatum pone in distillatorio in balneo, & ascendet acetum primò, deinde videbis miraculum stupendum, quoniam per rostrum alembici videbis quasi mille venulas liquorum benedictæ minere per guttas rubeas, sicut esset sanguis: quem benedictum liquorem recollige ad partem in amphora vitrea. Aristot. dicit quod illud est plumbum suum in libro de Secretis secretorum, licet non nominet naturam eius: reuolue libros secretorum omnium Philosophorum, & quæras plumbum Philosophorum, nec inuenies quid illud sit, nec artem veram vt quam præter arg. viuum possit minera aliqua in colore rubeo sublimari. Sed hoc ad rem medicam potius spectat, & à Ioanne de Rupefcissa ponitur.

IOAN.

FINIS.

IOANNIS AVRELI AVGVRELLI CHRY-

SOPOEIA AD LEONEM X. PONTIFICEM MAXIMUM.

Vriferam parvis animi pro viribus
 artem
 Quæstain nobis, & longo tempore
 partam,
 Vt rerum inuolucris tantarum
 euoluere moles

Se potuit, claro perhibentes carmine nuper
 Lusimus, & Musis hæc cõmendauimus almis
 Quod nulli ex omni numero fecere priores.
 Cumq; operi autorẽ, cuius sub nomine tutũ
 Pergeret, optarem, foret & res præfide digna
 Ipsa ex se magno, uariq; hinc mente tenerer,
 Cui meritò cũcta hæc, & non ingrata dicarẽ,
 Interea nobis tute uelut æthere ab alto
 Missus ades mundi fessis succurrere rebus,
 Qui belli scelerumq; faces, incendia tanta
 Extinguas, placidamq; pijs sperare quietem
 Des populis, solidamq; per aurea secula pacẽ.
 Quisue etiam, si parua licet cõponere magnis,
 Ad sanctos hæc nostra pedes ars aurea tẽdat.
 Vt quo te fidei sacræ nunc cõctis honore
 Prosequatur cunctus, hoc te uenẽretur, & omni
 Ipsa tuum pro me cultu sic numen adoret.
 Hanc igitur, si non immensa negocia prorsus
 Impediunt, permittite, precor, se proderẽ tãtũ,
 Quo tibi, detracto ueluti uelamine uirgo
 Nobilis ingenuo vultum perfusa rubore,
 Occultum incipiat semel ostentare decorem.
 Hæc etenim prima quamquam se frõte legẽti
 Non adeò ostendat, paulũ tamen ipsa reclusis
 Detecta arcanis, mira & gratissima pandit.
 Quam si forte legens interdũ nomina diuũ
 Offendes, quos uana olim coluisse uetustas
 Dicitur, extemplo haud renuas, sacra optima
 Exerces, uerãq; fidẽ, cultũq; tuẽris. (quanq;
 Illa etenim tanquam priscis consueta vocari
 Vatibus, enixẽ quos tunc imitabar, adiuui
 Supplex, & paribus curis in vota uocauit.
 Materies etiam solitum conquirere Solis
 Et Lunæ auxilium, necnon Vulcania uelle
 Arma uidebatur, quorum implorare fauorem
 Fas erat, & mihi iam per te licuisse, sit id nunc
 Concessum, & uenia dignum peccasse fatenti.
 Mox tñ hinc aliud quæsitũ ad carmina numẽ,
 Et precibus solum cunctis quandoq; uocatũ
 Fortẽ aderit, præfens fuerit si gratia cælo
 Tãta mihi, magnũ multo seu carmine Mosen,
 Seu quẽ flagranti uectũ super æthera curru
 Miratũ uidere patres, oculisq; se queti
 Aëra per purum, cæli discindier oras,
 Astrorumq; globos intro aspexere micantis,
 Seu qui uoce palãm porrectoq; indice prodit
 Venisse auxilio iam tuum mortalibus agnum
 Ipse canã, Vatem quam primũ matris in aluo
 Exultantẽ, & adhuc puerũ ad deserta ferẽtem
 Antra pedes, puri mox & Iordanis ad undam

Dignatum caput illius contingere lympha,
 Qui proprio antiquã nobis sic sanguine labẽ
 Abluit, ut scelerũ maculas absterferit omnis.
 Nomine cuius itẽ tibi quodã & morib. aucto
 Defuit haud unquam fauor, ac cęlestis abũdẽ
 Gratia, qua tantũ meritis conscendere culmẽ
 Posses, & iustas mundi regere uis habenas,
 Magnanimos æquã propria uirtute Leones,
 Pontificum decus egregiũ iam sæpe repertos
 Esse, nec Italię sub iniquo tempore, & usquã
 Christicolis villo prorsũ in discrimine deesse.
 Hæc sed erunt mihi cũ dicendi facta potestas
 Iam fuerit, dabiturq; loqui, quæ iusseris ipse
 Sancte pater, cuius nobis stant omnia nutu.
 Interea certis hominum vis vlla ne possit
 Indicijs aurum facere, & mutare metalla
 Percipias primũ, dehinc quæ secreta laboret
 Ars id perficere, & naturam æquare potenti
 Ingenio, inspicias. Demum quis rite sequatur
 Hinc modus assiduis doctisq; laboribus artẽ
 Peruideas, & quo tandem experientia ducat.
 Omnia quę gnaro passim tibi certa patebunt,
 Si quo hæc iter se nexu, quõue ordine cõstãt:
 Ipse acie, qua cuncta soles discernere, mentis
 Inspectans, paruum nõ dedignabere munus,
 Quod tibi nõ parua offerri super arte laboro.

IOANNIS AVRELI

AVGVRELLI CHRYSOPOEIAH

LIBER PRIMVS.

Vmana experiens naturæq; æ-
 mula uirtus
 Aurum num uerẽ faceret, quæ
 fideret arte,
 Quisũe modus foret, est animus
 quærentibus ultro

Dicere, quãq; palãm uestigia nulla priorum
 Apparẽt, proferre pedẽ. uos numina gressum
 Dirigite, est hominum quib. experientia curæ.
 Tuq; a deo in primis, auro cui plurima tellus
 Spargitur, & uasto uenas sub corpore cõdit
 Sidereti succo plenas meliore metalli,
 Phœbe ades. & tecũ accelerã nõ passib. equis
 Alma soror, grauis argento cui sæpe fatiscit
 Orbis item, summaq; ostentat brachia terra
 Candoris grato ætherei fucata colore.
 Tu quoq; nec cœptis Cylleni audacib. usquã
 Defueris, tibi nam puro de fonte perennis
 Riuius argentum, uulgo quod uiuere dicũt,
 Sufficit, & tantis præstat primordia rebus.
 Deniq; tu pater ignipotẽs, quẽ feruidã flãmẽ
 Antra iuuant, tentisq; expressæ follib. auræ

Fornacesq; incudesq; & liquefacta caminis
 Massa æris ducti auriq; electriq; recocti
 Inuictum exercet semper, tu maxime præsis
 Artifici Vatiq; simul tua facta canenti.
 Nil sine te solers ars incohat, eia age sanctum
 Coniugis ut tecum pergat descendere nume
 Effice, quâ penes est generâdi plena potestas.
 Hæc mihi ne cursu naturæ auertat, & usquam
 Declinê, ostêdet quot cõstent cuncta, qbusq;
 Principijs, quæde hinc ineûda est semita, q̄tus
 Sit modus, ut certâ capiant humorq; calorq;
 Temperiem, cuius suauis perflusa uigore
 Omnia, perpetuo fœtus in secla propagant.
 Tu molli è gremio surgens uxoris amata
 Arte pari prorsus genitalem imitaberis igne.
 Per te sublimi pendent in uase metalla,
 Per te eadem triti specie sub pulueris imo
 Fundo hæret, eadè per te calefacta liquefcût.
 Tu mihi, tu lentum solus pater alme calorem
 Intendes, & cum tempus dabit, ipse remittes.
 Tu princeps operis tanti, tu carminis esto
 Principium, feruens dulcis mihi spiritus oris
 Extet, eatq; uirum per te Vulcane per ora.
 Nec tu non faucas tantis æquissima uotis
 Prisci perpetuum secli decus Heroine, (phæ
 Quâ circû exultant laudata ad flumina Nym-
 Minciades, Phœbiq; chorus comitatur eûtê,
 Aut fouet Andino recubâtê in gramine Mâto
 Lætatrium nodo neptem complexa fororû,
 Sic mihi iâ gradib. crescent incepta secundis
 Nec rerum series illis, aut copia deerit,
 Et sua scribendis accedet gratia rebus.
 Immenso primum cæli quodcunq; sub orbe:
 Seu simplex fertur corpus, seu corpore cõstât
 Multiplici, tunc sobolem proferre, diuq;
 Quaq; potest, augere genus, speciemq; tueri.
 Nanq; ubi materie sparsus cõprehêderit ignis
 Victor agit flammis, donec cõuertat in igne.
 Inficit humectatq; liquor, nec deficit usquam,
 Quin in se quicquid tetigit, ni maior ibidem
 Vis obster, uertat, tenuesq; effûdat in undas.
 Sic aer, sic terra sibi consere laborat
 Vndiq; sic longo cûcta in se tẽpore transfert.
 At quæ compositis cõstât, quæcunq; ferûtur
 Viuere, de proprijs uel femina stirpib. edunt,
 Ut fœcunda Ceres, ut germen fertile Bacchi,
 Vel sibi consimiles natos animantia gignunt,
 Ut bellator equus, nos vt bene iûctus aratro,
 Vtq; hominû proles mira & cælestis origo.
 Hæc inter uariant, quæ nec primordia rerum
 Extant, quæq; frui uitali sorte negantur,
 Vt media quæcunq; sedent tellure metalla,
 Quiq; latent miro grati fulgore lapilli,
 Nullo nãq; genus sobolemæ augere putâtur
 Semine, sed cunctos æui torpere per annos.
 Verùm hæc ipsa etiam secreto uiuere quiuus
 Sentiat, & uitæ diuino munere fungi,
 Hæc & oriri eadem si contemplantur, & si
 Augeri ex sese penitusq; in crescere cernet,
Vt mox è uarijs patefactis nosse licebit.

Quòd si nõ sobole educunt, nõ cætera uertût
 In fernet, causa est, quòd multa spiritus illic
 Materie abstrusus, uitam qui porrigit omne,
 Explicat ægrè ex se uires, ni uiuida promat
 Has hominum uirtus densa sub mole latêtis.
 Hoc etenim qui cõdit diffunditur undiq; cæli
 Aëraq; & terras & lati marmoris æquor
 Intus agi referunt anima, qua uiuere mundi
 Cûcta putât, ipsumq; hac inûdû ducere uitâ.
 Ast animæ quoniã nil nõ est corporis expers,
 Mûdus at, & mûdi partes quoq; corpe cõstât,
 Spiritus hæc inter medius fit, quæ neq; corp⁹
 Aut animam dicas, sed eum, qui solus utroq;
 Participas in idè simul hæc extrema reducat.
 Hic igitur maria, ac terras, atq; aëra, & ignem
 Viuereq; augeiq; atq; in se cuncta referre
 Semper auet, semper stirpes, animâtia semper
 Gignere, perpetuamq; sequi per secula prolè.
 Deniq; sic etiam fuluo detentus in auro
 Ipse manû cupit artificis, qui uincula soluat,
 Et qui se propria reddat uirtute potentem.
 Quòd si quis proparans hûc artis uirib. unquã
 Explicet, atq; diu tepido post incoquat igni,
 Continuò aspiciens, uisu mirabile, uitam
 Auro impertiri longo cum seminis usu,
 Nec deerit, quin ex auro sibi procreet aurum.
 Quòd cû ita cõstiterit, durate & credite dictis
 Intenti artifices, & res sperate secundas.
 Iam patet his, ut nõ tantû sub montib. aurum
 Natura efficiat, sed ut id quoq; prodeat arte
 Quoq; modo id fieri possit, quãdoq; docebo.
 Interea, ne quid nobis gratæ experientia signis
 Quo minus his adhibere fidè sit forte neceffe,
 Quæ contra soleant dici, nunc omnia soluã.
 Mox eadem ualidis grata experientia signis
 Impetet, & grauium sententia prisca uirorum
 Delebit, referens quæ iam uidere parentes
 Ipsi oculis, manibusq; simul tetigere beati.
 Atq; hinc incipiês cûcta hæc ex ordine pâdã.
 Nil mirandû æquè, q̄ si quò longa peregit
 Annorum series genitâli semine cœptum,
 Audeat illud idem momento protinus horæ
 Ars facere, ac proprio naturam uincere cursu,
 Quem tenuit tanto in spatio per grãdia terræ
 Viscera, summa eadem seruãis uestigia ab ima
 Sede, per anfractus tantos, ac cæca per antra.
 Nec minus his mirum si quis primordia possit
 Scire, quib. constet puri genus omne metalli,
 Atq; ea componens, aurum dum cõsticit arte,
 Mensura exæquet, nec non & ponderet libret,
 Metitur quibus hæc natura, & pòderat unis.
 Quid loc⁹? an quisquã poterit fornace calorè
 Aequare? exiguis qui circûducta caminis
 Nunc loca terrarum perfertur, nunc petit altã.
 Tellurem, mox & supraq; infraq; refertur
 Vnus, & inserto distendis cuncta tẽpore.
 Quis potis est unquã tâta omniparêtis apicè
 Munera naturæ? quæ uis mortalibus unquã
 Tanta fuit? non ipsi etiam, qui numina cælo
 Deijcere in terras conati, uellere ab imis

Iam potuere suis montes radicibus altos,
 Inuitæ auderent sacra in penetralia terræ
 Tendere, scrutariq; piæ secreta parentis.
 Adde, quod in variis mutari corpora formas
 Natura haud patitur: neq. n. velocis equi bos
 Induerit speciem piger, aut Pamasia laurus
 In se Chaoniam poterit conuertere quercum.
 Nec magis æs puro fe commutauerit auro,
 Quàm si quodq; etiã queat à quocũq; creari.
 Hæc sunt quæ cælo missam diuinitus artem
 Conâtur frustra indicij tenuare pusillis. (crû.
 At neq; scire op̄ est (quãq; hæc sit noscere pul
 Quæ quib. extiterint gignedis vltima rebus
 Principia, aut quali fuerint ea lance recepta
 In numerũ & p̄odus: neq; enĩ si farrea tractes
 Semina, constituant quæ far primordia q̄ras,
 Quã ue ea cõueniant mēsurã & p̄dere farri.
 Farra sed ipsa putri mandabis cõdita terræ, &
 Virtutem latitantem intus seseq; mouentem
 Irritans tantum, naturæ cætera linques.
 Nec lōginqua ad eõ spatiofi temporis ætas
 Cõuenit huic operi, uires qđ̄ promit ab auro,
 Ac non principijs è primis conficit aurum.
 Quid si nobilius quoddã, qđ̄ præstet & ipsi
 Auro, contendant proprio molimine summi
 Perficere artifices: aptè cui nomen Elixir
 Experti fecere Arabes, uerijq; dedere
 Indiciũ: id quoniã in melijs quodcũq; metallũ
 Ducit, & insectum mira depurat ab arte.
 Sic neq; spectandus nobis locus ille, calorq;:
 Quo calet inclusum semen genitale metalli,
 Quiq; diu fertur specubus tellure sub alta,
 Alt alio prorsum ducendi tramite gressus
 Naturæ pariter secessus inter & artis,
 Quæ simul ad metã prospectans vtraq; ducit.
 Deniq; nec speciem verti tunc arte putaris,
 Aere, vel argento duci si videris aurum,
 Sed priuũ hoc priuo fieri ex ære atq; argento
 Aurum credideris, veluti si farris in agro
 Infelix loliũ & steriles nascantur auenæ.
 Aut si fortè boum videas per viscera toto
 Stridere apes vtero & ruptis efferuere costis.
 Aut vt plura sinu molli simul oua puellæ
 Ritè fouent, multũ tenero sub pectore bõbyx
 Palpitat, & lecta nutritus fronde virentis
 Dehinc mori, tenuis texto se velleris orbe
 Implicat, ac tandem pedibus munitis & alis
 Papilio de verme pedes volitansq; recedit.
 Quid si cuncta etiam sint vni sub dita formæ,
 Quæ specie vulgõ perhibent disseffe metalla?
 E quibus extiterit quodcunq; impurius, atq;
 Sordibus insectũ terrestribus, exuet omnem
 Arte luem citius, purumq; nitescet in aurum.
 Atq; ideo haud scire op̄ est, qb. abdita terris,
 Et quibus è causis sunt, & quot forte metalla,
 Quæ variè primo fuerint distincta sub ortu.
 Sed quis in arcanos terræ descendat hiatus?
 Quisue referre pedè possit loca tetra remen-
 Veridicoue queat fari quæ viderit ore? (sus
 Vos Musæ, quas nosse decès & dicere par est

Omnia, vos diuæ nulli memorata priorum
 Dicit, sic vobis ipse aurea vasa sacerdos
 Prima feram, æternũ sic aurea carmina durẽt.
 Lynceus, vt fama est, visu prælatius acuto
 Omnibus, è summo Siculi qui culmine mōtis
 Pœnorũ in portus oculo contendere posset,
 Et numerare etiam versantis littore puppes.
 Hic simul oppositas moles, simul edita faxa
 Inserta montes acie penetrabat ad imos,
 Altaq; secreta spectabat viscera terræ,
 Aëra per purum veluti, vitreæ sive per vendas
 Aut liquida quondã crytallo missa videmus
 Spectra, quibus rerũ nobis respondet imago.
 O quoties patrij residens sub rupe Pachyni
 Trinacriamq; omnẽ suprà speculatus & infrã
 Aetnei causas ignis motusq; videbat.
 Qui simulac tanta vi se procul omnia sensit
 Cernere, non vltra cunctandĩ certus, & altè
 Proudus, externas animũ conuertit ad oras.
 Ergo ratem certa plenus spe magna videnti
 Conscendit, pelagiq; deos in vota salutat.
 Sicanio verũ portu vix soluerat, ecce
 Cum fera tempestas cæliq; marisq; legentem
 Graiorum ob portus, Epyri vertit ad vrbes.
 Hanc Arethusa illi Nymphas hortata marinas
 Immisit, Nymphisq; etiam adnitentibus ipsis
 Et totum ex imo pafim miscentibus equor,
 Nanq; illas metus in thalamis ne fortè videri
 Aequoreis possent inuaserat æquus, & omnis
 Tum chorus obscura septum caligine cælum
 Texerat, ac noctem nautis obduxerat atram.
 Hinc ille aerij properans it proxima Pindi
 Culmina spectatũ, nec longũ tẽpus, & omnis
 Interij Rhodopes, Hemi, I omarij cauernas
 Fontibus irrigui centũ procul inde videbat,
 Oraq; cernebat terræ penetralia centum.
 Quin Pindo exoriẽs aderat Achelous ab ipsis
 Sedib. ante oculos & ab imo viscere lynceo,
 Altera qui longo retinet taurina recessu
 Cornua, seq; altè exporgẽs immẽsa per antra
 Occulit Herculeæ metuentem verbera clauẽ.
 Ille etiam lento præcellã Ceraunia passu
 Circuit, & visu simul interiora petiuit
 Omnia, mox Graiæ varijs in montibus oræ
 Conscendit, penitusq; cauis rimatus inhæsit
 Obrutu specubus, mirãdaq; plurima primus
 Vidit, & hæc eadẽ nobis memoranda reliquit:
 Quæ dum alijs ad nos olim delata vicissim
 Prodimus, ante oẽs hæc intro prorsus ab illis
 Spectari cupimus, quib. alio in pectore Pallas
 Insidet, atq; illic seitu pulcherrima versat.
 Principio locus & sedes decreta metalli
 Gignedis, terræ est imũ atq; immobile viscus
 Marmoreæ in morè pateræ sub montib. altis
 Excisum, velutiq; cauo sub fornice clausum,
 Quo Solis radij penetrant, crebriq; feruntur
 Siderei innumeris etiam fulgoribus ignes,
 Collectumq; coquant humorẽ, ac iugib. inde
 Saxa per & rimas loca cuncta vaporib. explēt.
 At vbi continuum passus vapor ille calorem

Confedit, nec iam secreta per antra volutus
 Amplius, imenos post tandē induruit annos,
 Hæret in expletis venis informe metallum.
 Nâq; liquor partes terræ dispersus in omnis,
 Et tenuis mixtus tenui, lentoq; calore
 Cōpositus, quondâ fugiēs & pinguis & unctus
 Exiit è vasti fundo crateris ab imo,
 Sulphura ubi argēto feruēt immixta perenni,
 Argēto fluere insigni, uitamq; per æuum
 Ducere, queis primis gignitur multa duobus.
 Hoc matris, patris illud enī uim cōtinet, huius
 Suscipere, illius pars est præbere calorem.
 Hinc fului species auri pulcherrima fulget:
 Hinc nitet argenti candor, rubet ærea uena,
 Ferræ nigrescit fab apertū, plumbea pallet:
 Albicat at ltanni facies imitata colorem
 Argenti, pondusq; ferens, ni stri deret, æquū.
 In primis igitur cupidis mortalibus aurum
 Quæritur ingentis inter uariosq; labores,
 Perq; laborantis manifesta pericula uitæ.
 Nâq; ferunt Indos, regio qua uergit in Arctō,
 Tendere furatū cumulos, quos egerit auri
 Formicarū ingens manus: at nō segniter illas
 Exire, ac contra stare, & fugientia passim
 Vnguibus & rostris lacerare, & figere terga,
 Aufugiāt quamuis celeri gens illa camelo.
 Nec minus aut scrobib. curæ, uastisue ruinis
 Hesperij impendūt, si quādō è mōtibus aurū
 Eruerint: neq; enim nūc que ramēta ferantur
 Fulua Tago, expediā, sed quæ maioribus illi
 Substineant subiecta laboribus, atq; periculis
 Innumeris, & quæ uincāt opera ipsa gigantū.
 Nam steriles magno primū conamine mōtes
 Excindūt, penitusq; petūt, qua nulla dabatur
 Semita, per cuneos accensis uiscera lychnis.
 Atq; imas nulla phœbi sub luce cauernas
 Noctēs atq; dies penetrant, omniq; recessu
 Explorant aditus, humerisq; excissa uicissim
 Exportant, traduntq; alijs logo ordine primi
 Per tenebras, donec lucem qui percipit unus
 Eggerat extrema pondus ceruice receptum.
 At illos prædura silex si fortē moretur,
 Qualis iam Pœno rupes sese obtulit hosti,
 Dum ferus aerias in nos transcenderet alpes,
 Hæc igni excoquitur tunc, & mollitur aceto:
 Voluitur at picea circum caligine fumus,
 Et miseris latitans compresso spiritus ore
 Obstruitur, uitāq; operæ sub fæce relinquūt:
 Atq; ideo cedunt ingenti pondere ferri,
 Et uacuos summæ referant telluris hiatus,
 Qua uapor inclusus cuneis exhalet apertis.
 Nec mora, nec reges, qn multo fornice mōte
 Substineant totū, cum iam maiore peracta
 Parte operis, cædunt extremæ fornici arcus:
 Et rima signa præbent, quam peruigil vnus
 Aerio montis residens in culmine lentit.
 Hic ictu, aut clara reuocari voce repente
 Cum famulis iubet artifices, ac deuolat ipse
 Protinus, ingenti strepitu longoq; fragore
 Mōs cadit, humana nequeat qui mēte referri

Conceptus, quantūq; obtusas occupet aures
 Aut incredibili quam cōpleat omnia flatu.
 Illi naturæ gaudent spectare ruinam
 Victores, neq; adhuc illinc educitur aurum:
 Nec sciuere etiam tum, cum fodere, uel ante
 Esse, sed una illos ad tanta pericula duxit
 Spes inuicta omnis per casus, perq; labores.
 Sed qd in his tantū morer: aut q mira supsunt
 Prætearam? nihilo cū sint his fortē minoræ.
 Est deinceps aliud felsis studiumq; labosq;
 Quo tantam expurgent immisso fonte ruinā,
 Iamq; igitur summo præcelsi è vertice mōtis,
 Qui reliquos longe superet, centesimus est
 Separethūc lapis, huc immixta canalib. ampla
 Flumina deducunt tanto currentia tractū
 Desertas inter ualles, perq; inuia saxa,
 Rupibus excisis, trabibusq; inserta cauatis.
 Ergo omnis vario concursu protinus vnda
 In mare colligitur vastū, quo deinde recluso
 Erumpit tanta ui torrens, omnia secum
 Vt trahat, ac latū terræ prouoluit in æquor.
 Excipitur tendens varijs hic deniq; fossis,
 Quas illi passimq; cauāt, sternūtq; gradatim.
 Est Vlex asperq; frutex rorisq; marini
 Persimilis, retinet crebris qui stirpibus aurū,
 Propterea includūt tabulis latera oīa, & ipsi
 Altē suspensis ita, per prærupta canali
 In pelagus tendūt vda è tellure lacunę:
 Quod superest, ramis innestitur vlcis aurū.
 Nec labor ille etiā tenuis, cū flumina tentant,
 Et grauibus dites cribris agitantur harenæ,
 Aut operosum æquē quicq; quis pferat: vt cū
 Effossis altē puteis quæcunq; latenti
 Eruerint penitus fundo, tundūtq; lauantq;,
 Vrutnq;, in tenuemq; molunt diducta farinā.
 Hi quoq; iam fuerant Italis quandoq; labores
 Flumina per, puteōsue etiā, montisue ruinas,
 Itala dum patuit præcis exercita tellus.
 Cui post pia lege interdicitæ pepercit
 Auri sacra fames: neq; enim exhaurire metalla
 Italix, parca & prudens est passa vetustas.
 Nec foret hæc etiam regio fecundior ulla,
 Quæ uic magis fluere venis nūc iugiter auri,
 Ipsa diu cum tot fuerit nō hausta per annos,
 Si non mortales inter discordia, si non
 Mars eat hos inter vexans immania corda:
 Sed contra ditare orbem si regibus vna
 Cura sit, & populis ditato fungier orbe,
 Pacis opus, qua cūcta vigēt inuicta per artes
 Ingenuis aptas animis quas inter haberi
 Non imo dignata loco fortasse putanda est
 Ipsa hæc, quæ grauidę feratur viscera terræ,
 Diues vbi pateat latebris auaritia cæcis.
 Hac etenim reliquis preciosius arte metallum
 Eruitur, meritoq; id cunctis nomine præstat.
 Seu color inspicitur gratus, quo sidera fulgēt,
 Seu lentus facilisq; tenor, quo cedit in omnis
 Partes, seu pondus rerum superabile nulli
 Penditur, aut vni quoniam nil deperit auro
 Igne, velut solum consumit nulla vetustas,

Ac neq; rubigo, aut ærugo conficit vlla,
 Cuncta adeo firmis illic compingedine hærent,
 Sulfur vbi ardoris posita pinguedine causam
 Perdidit, & fluidi, quo nõ velut antè, vaporet.
 Ac longo interea decoctum tempore pura
 Mundicie, & clara per fufum luce nitescit.
 Atq; ita temperiem summã radicibus humor,
 Et calor exæquant illi, pariterq; colorem
 Perspicuumq; ferunt. argento nec minus ipsi
 Viuo etiam terræ partes miscentur in omneis
 Profus aquæ partes nullo discrimine iunctæ.
 Hinc calor argenti, nec non & sulfuris una
 Perspicua inter se denset corpuscula paruo
 Multa loco, simul vnde color pòdusq; resultat
 Et longo constans illorum tempore nexus.
 His è principijs poteris dignoscere certo
 Ordine, quo distent inter se quæq; metalla.
 Sulfura si fuerint lutulenta, argentaq; uiua,
 Principio, inficiet pariter quodcumq; sub ipsis
 Gignetur, magis atq; magis, quo nõ calor equo
 Coccoquet, aut iusto quo iam maiorie, minorie
 Durarit perstant multos coctura per annos.
 Hinc variaz rerum formæ, quæ nomine quodã,
 Quod sint sæpe simul, Graio dixere metalla.
 Singula seu propriam speciem sortita seruntur,
 Et diuersa alijs adeo distinctaq; perstant.
 Seu cunctis vnium natura semen inhæret,
 Et genere hæc vno sese speciesq; tuentur,
 Nec distant alio nisi quod felicius illud
 Exijt, hoc miserè secum sortentia traxit
 Principia, atq; eadè forsant non exiit vniquã,
 Vtraq; cum menti sedeat sententia summis
 Patronis, neq; adhuc litem dissoluere iudek
 Quiuerit incassum conatus, proxima veris
 Intuitus neq; adhuc, tãtũ hic natura recessit,
 Abdidit & grauium sese in penetralia rerum.
 Hæc tenus obiectis tantæ rationibus arti
 Responsum, læto nunc experientia vultu
 Prodeat erroris expers, & nescia falli.
 Hæc quoq; seruitũ phibit venisse Prometheo
 Post famulas, quas ille polo deduxerat artes,
 Atq; diu illum opera famulãtis nauiter vsũ:
 Verũm vbi cõsensit, tantũ prudentibus illam
 Ipse viris fertur moriens liquisse volentem.
 Hos itaq; hæc certo docuit faciliq; periclo
 Nonnulla inter se immutari ex arte metalla,
 Nec tãtũ hæc, verũm fieri quãdoq; per artẽ
 Verè aurum, argẽtũ alijs exẽptile rebus.
 Est lapis effossus Syne pictoribus, auri
 Pigmentũ vero quod & ipsi nomine dicunt.
 Frangitur attritus specularis more lapilli,
 In summa ostentans auri tellure colorem.
 Hunc tu purgatũ doctè prius excoque multo
 Igne, per anfractus longos, qui ducitur vsq;
 Quo redeat flammis in se volentibus idem.
 Igne olim hoc Caij solertia principis aurum
 Fecerat, Obron sapiens cui Græcia nomen
 Præbuit è rerum inserta virtute receptum,
 Seu multo quoniam purgatum redditur igni,
 Seu nulla quoniã maculatum sordè renidet,

Nec pigmẽtũ auri fuit amplius ipse, sed aurũ,
 Qui lapis antè auri tantũ simulauerat aurũ:
 At ne fortè nimis videamur præca referre,
 Carmine perpetuo nobis propiora canamus.
 In crescũt hærentq; cadis simul vndiq; cruste,
 Alba quibus longo fenuerunt tempore vina,
 Has meo Euganeæ gẽtis Schola tũ decus imo
 Accipit erasas fundo, costisq; vetusti
 Vasis, & includit purgato sicilicet ollæ
 In medio, atq; luto testam circumlinit omnẽ,
 Obturatq; illi rimas, atq; obstruit ora,
 Hanc deinde ardenti iubet in fornace diurno
 Nocturnoq; calore coqui, qua vitrea feruet
 Massa datura olim varias liquefacta figuras.
 Verũm vbi iam satis est ea visa caloribus visa,
 Perpetuis, illam demit frangitq; repente,
 Moris vt est, spectatq; simul nõ primum albet,
 Et teritur veteris iam sex decocta Lyzi.
 Interea sed enim, cunctis mirabile visu
 Scintillæ, conserpta polo velut aurea signa
 Innumeræ argenti miro in candore videntur.
 Sed quid in alterius visis moror? inq; relatis,
 Atq; aliena premes nunc per vestigia tendo?
 Vidi ego qui tenues argenti ritè tabellas
 Spargeret & lateris contriti pulueris, & vnã
 Huic virides aeris squamas niueasq; perusti
 Contundit micæ salis iniungitq; iuberet,
 Pulueres osq; alijs grumos è rebus aceruans,
 Quas vetat & ratio, nec non ars ipsa referri,
 Hæc ne sordentis vulgi vilescat in vsus,
 Illa vt non vlli quæ sunt celandæ reuelet.
 Mox ita compositis angusta in pyxide lamina
 Subijcere inclusas arcto sub fornice flammæ,
 Quales crediderim torrere ad tartara fontes,
 Aut vbi sulfureis diros pmit Etna sub antris.
 At postquã ardenti fuerat hæc cuncta camino
 Tosta dies noctesq; nouè, tũ demere massam
 Feruentè, deq; ignis adhuc feruore rubentem
 Abluere argenti roranti aspergine lymphæ,
 Quam simul in partis lima diduxerat acri
 Exiguas, phialæ secreta in parte locabat
 Artificis mirè ingenium, nam desuper vndam
 Fundebat, quæ mox argento excerneret aurũ.
 Tum viridem sensum in laticem liqueve videri
 Argenti vis illa prius compacta, sed imum
 Vas auri seiuincta grauis ramenta petebant,
 Tãtus aque vigor est, tãta illo in puluere uirtus
 Nec fortè apparet alibi concordia rerum
 Clarius, vt nec est quæ vix iungenda uidentur,
 Si quis particulas commisti pulueris omnes
 Computet, & varios illarum existimet vsus,
 Quæ tam è hoc vnũ cõcordi ex arte tulerunt,
 Nec minus, vt rebus proprias discordia vires
 Auferat, vt molli tenuari dura liquore
 Viderit, atq; breuis consumi protinus horæ
 Momẽto, & tenues effundi profus in vndas.
 Lympharum verò species haud trahitur vnã,
 Nanq; aliæ quæcumq; hominũ tellure metalla
 Erutaq; & durata manu si tangere crebris
 Contingat guttis, eadem mirabile visu,

Aut minuūt in frustra, aut in tenuē ocyus undā
 Dispergūt, liquidoq; docēt affluere fluctu.
 Sed tamē unū adeo uis hęc non inficit aurū,
 Nā pstat simul icolumē, & simul omnibꝫ illinc
 Sordibus ablutum confestim purius exit.
 Est etiā Lymphę illius, si credere dignum est,
 Mira quodē, & nobis nō inmemorāda potestas,
 Quę quodcūq; semel purū & sine labe metallū
 Contigit, argenti tremula sub imagine viui
 Cogit in alterius speciem, formamq; resoluī.
 Quid quæ de veteri guttatim stillat lacchor?
 Deinde fimo incoquitur putri, lentoq; calore,
 Donec in ætherei splendoris uersa colorem
 Accipit ē summo cœlestum corpore nomen,
 Hac quoq; dura ferūt certo mollescere ductu
 Corpora, quæ Phœbi uel quæ dignata Dianę
 Nomine, mortales rebus præponere cunctis
 Instituire, quibus precij mensura pateret.
 Nec tñ, hęc quanuis ita sint, immune putabis
 Esse aurum, certo quin ex humore fatiscat.
 Acris aquæ hoc etiam dire violentia rodit,
 Et terit, & liquidas tenuatim vertit in vndas.
 Verū hęc exiguum lucem tibi recta sequēti
 Præulerint, veri qua cernere culmina possis,
 Quo te discutiens tenebras in duffria ducit.
 Sunt aliæ ex alijs quærēndæ fontibus vndæ,
 Iam quibus ex sese, nulla vi, leniter aurum
 Humescat, nullo alterius veniente liquoris
 Auxilio, exterius propria soluiatur in vnda.
 Hoc agite, hinc uobis summā pquirite laudē
 Diuini artifices, hęc nanq; potentia cælo
 Cœlestis descendit aquæ, qua cum cuncta tuentur
 Robore se proprio, necnon producere fetus
 Ipsa sibi similes, & in æuum extēdere possunt
 Progeniē, multos fragilem durare per annos.
 Nonne uidēs quanto fecum natura tenore
 Cōsonet: utq; modū generādi cōprobet unū
 Semper, & vnus vi nitens seminis, vni
 Seruiat una operi: quod & unū nocta q̄scat?
 Nec Bacchi si tentet opus, Cerealia miscet
 Semina, nec, Cereris, si frumentaria quærat,
 Pinguia Cecropiæ, tractat plantaria diuæ.
 Ordea cui cordi, demum serit ordea, ne tu
 Nunc aliunde pares auri primordia, in auro
 Semina sunt auri, quanuis abstrusa recedant
 Longius, & multo nobis quærēnda labore.
 Nec maris immēsi reputes, aut nubes aquosæ,
 Vel liquidi fontis similē: quā quærere lymphā
 Instituis, neq; enim, qđ tu obseruare memeto
 Inficit illa, liquat aliquid, cum spargitur, aut id
 Humescat, propius cui venerit, arida nanq;
 Pulueris hęc extra in speciē se prodit, at imis
 Vuida contusi liquet in penetrabilibus auri.
 His olim veteres intenti gnauiter vndis
 In portum rexere ratem felicibus auris,
 Ignarosq; uiaē medijs in fluctibus inter
 Obstāteis scopulos frustra liquere natanteis.
 Hinc multa expertū, necnon & multa docētē
 Insula diuino Balearis munere misit

Alma uirum, cuius miro velamine testus
 Ipse liquor, quo cūcta madēt, iā credere mul-
 Impulit, vt Bacchi cadēs & lipidꝫ humor (tos
 Principia ablueret secretæ protinus artis.
 At non ille quidem sentit, quæ dicere prima
 Est facie visus, neq; tunc stillantia vina
 Miscebat, cum iam præstanti lentus in vrbe
 Infubrum terens relidens feliciter annos
 Fecit in exhaustum pondus prædiuitis auri.
 Ac socijs, quos ipse sibi coniunxerat, æquus
 Diuisit tenuem diuini pulueris offam:
 Cuius in imēsū quota pars traduceret aurū
 Iam pridem quæcunq; forent in secta metalla.
 Hinc quoq; cultꝫ Arabs vitreo de fote liquorō
 Desertas inter valles, præruptaq; purum
 Saxa sup ducit, nemorūq; occultat in vmbra,
 Altorū, densis passim quæ vepribus horrent,
 Ast alias tamen hic uenas ostentat apertē,
 Vber vbi emanat semper, nec inuitis humor,
 Et te dum varijs mensa per aua rebus
 Detinet intentum, felices præterit vndas,
 Quas manibus quondā puris haurire solebat
 Ipse, nec admiscens aliud, longumq; diuq;
 Compositas parua leuiter fornace coquebat,
 Vnde opera areanæ naturæ occulta reclusit
 Sæpius, & grates dijs immortalibus egit.
 Sic alij, quos experiendo maxima rerum
 Vifere iam decuit summo quæsta labore,
 Angustum per iter recto de tramite nunquā,
 Quā prius ingressi declinauere, nec antē
 Desinere optarunt, licuit quàm tangere lætis
 Tandem exoptatū longo post tēpore finem.
 Hoc opus, hanc primū tantā mortalibus artē
 Interpret rerū ostendit sanctissimus Hermes,
 Nec latuit tanto duxit quos munere dignos,
 Edoctos sed iam docuit, penitusq; remotos
 Rebus ab his, tanq̄ non dignos, terruit omnis
 Ne peterēt, quæ nō vnquā cōtingere possent,
 Iamq; p̄bos tadē accedēs, vt quærere vellent
 Quæ sciret, veroq; ipse deprehenderat vsu,
 Admonuit paucis contentum pergere dū
 Artificem, tanquam naturæ ritē sequentem
 Certa solo presis stabili vestigia signis.
 Quinetiam humano docuit de corpore pelli
 Hac omnes ualida morbos faciliq; medela,
 Seruariq; diu nitido cum flore iuuentam
 Et seniū placidos produci grande per annos,
 Nec sanctā violare fidem, nec fallere quenquā
 Ille potens sacri patitur medicaminis vsus:
 Hoc sed qui poterit dijs adspirantibus vti,
 Et præstare etiam quoties defecerit, ille
 Plurima contemnens, & seruantissimus æquū
 Hinc erit, & frugi, curasq; eludet inanes,
 Et dites supra gradiens, ditissimus omnis,
 Pauperiem simulabit oīs, ac sæpe benignus
 Proderit, & miseris latitans succurret egenis,
 Innoctusq; alijs sibimet gaudebit a desse,
 Et facilem ducet in omnia per omnia vitam.

IOANNIS AVRELI

AVGURELLI CHRYSOPOEIAE

LIBER SECVNDVS.

Actenus auriferam secretæ Palladis artem
Inuentam humana quondam virtute cœgit

Crederet nunc ratio, nunc experientia suasit.
Iamq; ea quid possit, quo prudēs tēdere p̄gat.
Hic canere icipiā, dextro modo numine Phœ
Difficiles adeo factu, dictuq; per artes (bi
Ingrēdiar, uerbis addens & rebus honorem.
Tuq; ades o cultū Musis & Apolline pectus
Ante alios olim cunctos diuine Poëta,
Quo duce secretum per iter procedere tantū
Ipse quæ, ut propius Pimplei culmina cernēs
Alta iugi, ne quo interea per deua ducar.
Illuc nanq; animus certa spe ductus anhelat,
Et fidit gradibus crescentis candere famæ,
Nulla æui quam longa queat delere uetustas.

In primis niueo sparsum candore lapillus
Quæritur, aut longo contritus tepore puluis
E niueo in liquidum uersus candore ruborē.
Illius infecto tenuis pars mista metallo
Inserit argenti subito, mirabile, pondus
Et speciem, uel si argento sit proxima uiuo:
Dedocet hoc fungi liquenti immobile uita.
At rubor ipso etiam puluis preciosior auro
Quodcunq; ex illis primum calefeceris igni,
Vertet in immensum p̄odus tibi protinus auri.
Atq; ideo artificii maius nihil esse putato,
Quæ quib. è primis opus id cōponere possit.
Noscere, quædiē prius capere circūq; labore.
Mox ut natura se tum præbeat ministrum
Sentiat, exemptum latebris cum nobile semē
Proferet in lucem solers, iterumq; tenebris
Reddet, & occulta seruatum pyxide claudet.
Cūq; alimēta putri semim dabit humida masse,
Agricola ut quondam telluri semine iacto
Spargit rore leui tantum sitientia culta.
Nec minus interea tepidū cū suggeret ignē,
Et genitalem intus uim ui subeunte fouebit:
Ut calor interior solet exteriorē iuuari,
Ac stomacho præterea manus præstare uigore
Ut ualet, utq; ægri uires releuare caducas
Apposita exterius possunt fomēta medentū.
Nec uarias specie res admiscebit, & uni
Quodcūq; obstiterit iunctū, procul inde mo-
Otar das adeo mentes, assuetaq; falli (uebit.
Artificum uario rerum per inania ductu
Pectora, cū duris quid mollia uina metallis?
Apta epulis, atq; apta bibi suauissima uina.
Quid leuis humano missus de corpore sanguis?
Quid lapsi è rosea flauī ceruice capilli?
Qua quid? & lectæ summis in montib. herbæ
Conueniunt imis fossis sub montibus auro?
Hic tam è expressam prælis torquentibus uuam

Accipit, & phalæ postrema in parte reponit:
Cuius in extremo rostrum connectitur ore.
Hanc super ignitos cineres candēte camino:
Aut super undosum latice feruentis Aeni
Collocat, at tenuis fertur uapor intus, & herēs
Alta petit, leuiusq; liquens it fufus in undas:
Ardentemq; uocant Lymphā uitæq; liquorē:
Vitrea quem raris effundit fistula guttis.
Hic ergo ut multis uicibus stillauerit, unā
Collectus uarios tandem seruat in usus,
Præcipuè uerò, modico lentescat ut igne,
Sive simo incoctus nulla non arte tepenti.
Fingitur oblongo uitreum uas ductile collo:
Bina unde, exiles uelut ansæ, brachia pēdent
Cōcaua, quæ uentrē uasis sicutur ad imū.
Hic igitur liquor inclusus cū summa per ora
Fertur, continuo binas inclinat in aures,
Ingrēditur, repetitq; iterū, quas liquerat imo
Fundo feruente lymphas, iterumq; reuertur
Ad supera, atq; leuis nufquam uicq; getus candē
Itq; reditq; uiam toties, & mobilis idem
Ipse in se sua per uestigia consluit humor,
Donec paulatim niueam densetur in offam.
Tenuibus hæc tandē lamnis cōponitur auri,
Et coquitur lento forsan, longoq; calore. (Sto
Verū hocne, anne alio quouis ea deniq; pa-
Cōmiscēt (nāq; hoc haud est exgrere nostrū)
Incausum cuncta exercēt, frustra q; laborant.
Nā specie diuersa simul dum iungere curant,
Altera ut impediant primo mox altera motu,
Efficiunt, uel ne possint tempore quicquam
Edere, quod per se natura consistet & unum.
Nanq; ita principio statuas cūcta esse sub una
Re, quib. hic op' est, nihil ut quæ fueris extra,
Præcipuè humorem, qui sese iugis abundē
Sufficit, atq; intus seruat, dum prodeat illud,
Quod cupis, & gigni tanto conamine certas.
Quinetiā duplicē scito uim intrinsecus esse,
Et quæ semper agat, & quæ patiatur, ut una
Fœmina, masq; agitēt, ueluti cū pullus in ouo
Crescit agētē quidē hoc, atq; hoc patiētē uicif
Exterius tantū miti atq; fouente calore (sim,
Adiutus, neq; tu quid conuenientius ullum
Exēplo hoc credas, neq; qd' me iudice semp
Acrius inspectes, atq; ad quod cūcta reducas.
Ast alius puro uarias de sanguine partes
Elicit, atq; adeo ductas elementa uocare
Instituit, tanquam possint ea sortē uideri
Simplicia, aut tāgi manibus, secretæ uel usquā
Esse, uel includi quoquā, quin protin' omne
Vas penetrēt, duro quāuis Adamātē peractū
Id fuerit, simplex neq; enim cōsistere corpus
Parte potest orbis ualti uiolenter in ulla,
Sed propria tantum gaudēs in sede quiescit.
Sic sæpe ex alijs rebus, sic sæpe seorsum
Quatuor è tonsis ponunt elementa capillis.
At non sic natura potēs hæc segregat unquā,
Sed miscet potius simul, & confundit eodem
Frigida commutans calidis, humentia siccis,
Atq; ita corrumpit solidum, neq; diuidit ulla

In parteis, seruans genitalem feminis illi
 Vim, qua corrupto corp⁹ de corpore gignat:
 Nanq; ex quo q⁹ genitū est, id putruit ante.
 Quid qui conatur quæsitæ longius herbæ
 Inualido aufugiens argentum silttere succo?
 Idq; gelat, duratq; simul, sed figere nulla
 Arte potest, ictū quo molli ducere possit.
 At non quod solidum faciat, uel ductile, tantū
 Querendū est, sed quod uideatur posse priorē
 Auferre, atq; illi defecto inducere formam
 Mox aliam, & puri speciem donare metalli.
 Sulphura quid memorē lōgo deterfa labore?
 Nitraq; purgatoq; sales, tollasq; Lyæi
 Longæui feces, uel quæ atramenta calenti
 Accensa effundunt guttas è uase rubentis?
 Hinc soluūt, iteratq; uices, ac sæpe resolunt:
 Deinde lauāt, iterūq; terūt, mox figere tētāt:
 In calcem uertunt etiam, missoq; uapore
 In sublime ferunt tenuati corporis auram.
 Compositos uaria uideas hinc lege caminos
 Innumeros, totidemq; luto lita uitrea uasa.
 Quæq; sibi uertit Faber argentarius usu,
 Sordidiusq; alia: quicquid fabrilibus artes
 Exercent curis, nostri arripuere, suisq;
 Infani ascuere laboribus: atq; ita semper
 Sulphur olent, semper faciem fuligine tincti
 Horrendas atra simulat ab imagine laras.
 Nec miseram magis affirmes ueraciter ullam
 Artē aliam, q̄ quæ externis Alchymia uerbis
 Dicitur, obscurisq; regens ambagibus errat
 A uia per, miserisq; trahit p̄ini qua sequentes
 Actandē eiectos in cæca Barathra relinquit.
 Ut uideas quandoq; bonum sua prædia ciuē
 Vendētem, patriasq; domos, mercēsq; re-
 ponnaces inter uersari, ac follibus aurā (stas,
 Captare, in tenuemq; nefas, cōuētere fumū
 Rem, dubias dum quærit opes infanus, auitā.
 Difficilem interea coniuñx mœstissima uitā
 Protrahit, illachrymant nati, sit fordidus ipse
 È lauto, ludusq; patens & fabula uulgi.
 Quare agite exēptā tenebris hâc cernite lucē
 Mortales, cæcisq; uijs auerte gressum,
 Ac prohibete nefas tantū, & depellite uirus,
 Insectum quo uulgus iners se posse per artem
 Diuinam miscere manus putat, abdita rerum
 Quæ ualet & causas adeo spectare latentis,
 Hanc nō impuris manibus fraudator auaru
 Attingat, decoctor item, quisquisiue fabrilis
 Arte ualet, mollisue etiam, cui perditā cordi
 Ocia, mercatorūe uagus, uel deditus urbi
 Ciuis, & incumbens telluri aruisq; colendis:
 Et q; multa animo præsertim & magna mine-
 Velsi q; similes hec uulgo quærere sueti (tur,
 Fraude mala tātū, uel habēdi prorsus amore.
 At sapiens, superos in primis qui colat, & qui
 Noscēdis penit⁹ causis in odō gau deat, hūc fe
 Conferat, hanc totis sectetur uiribus artem.
 Huic comes herebit grauis exploratio rerum
 Intima naturæ passim uestigia seruans,
 Tū mora sollicitos cūrsus remorata sequetur:
 Et uisura olim stabili patientia finem,

Mox labor, ingenuosq; mouēs industria gressū
 Haud aberit, uitreumq; feret uas scilicet unū,
 Vnum opus, atq; unā secū rem deniq; ducet.
 Ille igitur tanto comitatu septus inibit
 Longū iter, & lento peruadens omnia passū
 Continū miris oculos mentemq; reperit
 Pascet, & assiduū fallent spectata laborem:
 Donec in arcana tectos tellure recludet
 Thesauros ignotum argenti pondus & auræ.
 Eloquar: an uulgo prorsus non credita uerū
 Expediam primus: nec erat cum talia corpū
 Iam fari, mens ista mihi, sed compulsi ordo
 Integē, ut dictis etiam maiora reuelem.
 Ille ergo ulterius procedens, ultima rerum
 Secreta inueniet, queis se natura peractis
 Oblectat, gemmasq; pari cōsingeret ab arte.
 Ac nisi dicendis superessent multa metallis,
 Gemmarum forsitan causas, sedesq; referrem
 Sepositas, quibus in specubus natura beatis
 Ludit, & in nullamagis hæc mirabilis usquam
 Parte ualet summas uarian do promere uires.
 Perspicuæ ut tell⁹ lymphæ cōmista minutim
 Pura ferat gemmas, ut cæli motus, & ardor,
 Sidereusq; sirus certam præscripserit illis
 Sedem gignēdis canerem, nec gēmeus unde
 Irradiet fulgor, uariet color unde, tacerem.
 Duricies etiam unde illis in uicta, nec igni
 Cedēs, nec ferro, unde de nitēs distinctaq; miris
 Interdum maculis facies, iam qualis Achaten
 Æacidæ ornarat Musis & Apolline felix.
 Vos natura parens, nullā cui motus ab arte
 Prouenit, ò Diuæ parua concludere gemma
 Spōte noxem uoluit proprijs in signibus oēs
 Ornatas, mediumq; simul confidere Phœbū
 Deposito mitem cornu Citharæq; canentem:
 His ut testatum signis mortalibus esset,
 Quo numero & quali semp præstatis honore.
 Felicem tanto dignatum munere Pyrrhum,
 Et fortunatos licuit quibus ista uidere.
 Indomiti hinc uirtus Adamātis multa referri
 Debuerat, Solis ut quondam Regibus esset
 Cognitus, utq; uno tantūm quæsitus in auro,
 Utq; ætus ferro durisq; in eudibus ictum
 Respuat, atq; etiam ferrum dissulset utrinq;
 Dissiliantq; ipsis in cudes ictibus ætæ.
 Ut prædura adeo uis hæc corrupta recenti
 Sanguine, calfactoq; hirci rumpatnr, & ictu
 Crebro librantis grauitur per inania ferri.
 Ut lapis accessu Magnæ Adamātis oberrans
 Ferrum declinet, uel inhærens abdicet idem,
 Irritaq; ut tandem faciat concepta uenena,
 Et pellat de mente metus Adamātina uirtus,
 Omnia quæ quondā fassa est uisidisse Vetustas
 Credula, nanq; horū fortē experiētia Priscis
 Certior arrisit quæ non ostendere sese
 Quirit adhuc nobis, seu nō gen⁹ illud in auro
 Congenitū pateat, seu sic, ut pleraq; falso
 Nunc alia, hoc etiam non uero nomine dicā
 Artifices, ideōq; ipsa re prorsus aberrent,
 Quo neq; quæ Veteres sup his scribere fatē-
 Esse, sed in dubiū reuocari tradita posse (tur
 ipsa

Ipsa hæc contendant manifestis omnia signis.
 Nec uirides etiam fas hinc transire Smaragdos
 Indictos, neque enim color est iucundior ullus,
 Quam quo se tellus horis genitalibus anni
 Vestit, & ostentat uultu meliore uirentem.
 At mage nil uiret his, nihil est quod cõpleat quæ
 Cõtuitu his oculos, satiet minus, ipsaq; multo
 Obscurata acies intentu protinus ipso
 Aspectu uiridis claret recreata Smaragdi.
 Fulgurat ut picto uiola Caribunculus igne
 Mox etiam canerem, uariisq; ut fulget lappis.
 Concolor & fuluo radiat Topatios auro.
 Innumerasq; alias specie, uel nomine tantum
 Diuersas cõcepto memorat carmine gemas.
 Veru hæc iam satis esse leuiter tetigisse uagatè,
 Atq; alijs mõstrasse uia, qua tendere pergant,
 Si quos fortè iuuat naturæ occulta subisse,
 Hæc eademq; palam dulci fecisse Camœna.
 Nunc age materiã, tantæ quam præstitit arti
 Natura, expediã, ne quis perferre labores
 Incassum studeat tantos, sed grandia uitet
 Detrimenta, quibus uesani sæpe tenentur
 Artifices, longè primis dum rebus aberrant,
 Quas capere, ac solas illos seruare decebat.
 Est lucus summo secreti in uertice montis,
 Fons ubi decurrit nitidis argenteus undis,
 Et specus exesum tendens aperitur in antrũ.
 Intus habet præstans diuino numine Virgo,
 Ruricolæ Glauram prisco quã nomine dicunt.
 Huc densos inter uepres angustus & asper
 Accliuisq; ægrè perducit callis euntem.
 Vestibulũ ante ipsum speluncæ læuis & æqua
 Planities, nõ ampla tamen, horrentib. umbris
 Cingitur, ac fluij ripis, & margine Tophi,
 Obducta uiridi musco spissisq; Corymbis,
 Ingreditur uerò siquis feliciter, omnem
 Continuo labem humanam, mirabile dictũ,
 Exiit, ac pondus subito mortale relinquit,
 Et purus penitusq; leuis fit spiritus illi,
 Quiq; aditus lustrat cunctos, agilisq; feratur
 Per cuneos, quib. in medijs fedet aurea Nym-
 Aure? & circum thalam?: supraq; renidet, (pha,
 Quin auri tabulæ pedibus calcantur euntũ,
 Atq; ipsa ex auro splendet constata supellex.
 Taruisijs: ne qua titubes in montibus antrum
 Hoc pete, qui rebus tantis primordia quæris,
 Quodq; illic uisum fuerit preciosius, inde
 Erue, nec sumptu nimio, nec parce labori.
 Nõ tamen aut uiuũ sulphur, tremulumũ re-
 Argëtũ, uel quæ undãti delata uapore (pones
 Exit ab his primum putrisq; infectaq; uena.
 Sed purũ atq; omni purgatũ forde metallum
 Accipies, cuius secreta in parte recessit
 Spiritus, & crassa pressus sub mole latenter
 Vicinat, ac solui uinctis, & carcere cæco
 Emitti expectat tenues effusus in auras.
 Quæq; erat innato subsidens pondere moles,
 Iam leuis assensu superas contendat in oras,
 Duraq; mollescat naturam imitata per artem
 Eximiam, retro quæ per consueta reuertit

Imperat, ut longo sese torpore recludat
 Inclusum semen, uegetantis more, nec intus
 Ardua constantis metuat iam uincula massæ.
 Quod tibi ne mirum ualeat quandoq; uideri,
 Pullulat interdum proprij uirtute uigoris
 Auri perpetuum germen, ferturq; sub auras,
 Non secus ac summa fruticis tellure cacumen
 Exit, & inde sua uel sese extollit, uel lstrit
 Accola felicitis sæpe illud stirpibus hærens
 Capreoli in morem nati circundare truncos,
 Implicitumq; etiam saxis inuenit obesis.
 Utq; agiles serpunt edera, lateq; pererrant
 Amplexæ lateres circum, pariesq; fatiscit
 Dirutus, ingressis rimas radicibus, atq;
 Frõdibus, ac prætergressis latera obuia ramis:
 Sic Topho inseritur crescentis uiuidus auri
 Surculus, atq; intus partis explorat inanes,
 Egrediturq; illinc, & se diffundit in auras,
 Aut uariè illius fummas complectitur oras,
 Quasq; tenet solidè cõspersas purus inaurat,
 Hinc duo præcipue, quæ uerlet cura probati
 Artificis, statuo. quid primum seligat, & quo
 Selectum pacto moderetur, & aptius edat,
 Quo possit modico solui lentosq; calore.
 Vtrũq; innumeris prisca inuoluere tenebris,
 Barbaraq; occultis rebus coniungere uerba
 Haud dubij, centũ statuerunt nomina, quorũ
 Quodcunq; incertã signaret remq; modũq;
 Multaq; quæ lepidi quondã finxere Poëtæ,
 Quæq; æcerorum olim ueri uox nuncia Vatũ
 Protulit, his etiam uicè sunt interpretis usi,
 Singulaq; exposuere, atq; inseruere libellis
 Ipsa suis patefacta, uelut cælantia pridem
 Artis opus tantæ, cum porrò uana Poëtæ
 Figmenta ille cæbris uacuas captantia mentes
 Commenti, multo fuerint diuersa loquuti.
 Qui uerò incõprehensum & inenarrabile mu-
 Diuinæ humanas aduertũ prolis ad oras (nus
 Præfati, haudquaquã parua hæc sese sub inges
 Os illud tam magna sonans mysteria Vates.
 Hæc tamen, haud nullis nostri suadëtib. ausi,
 Vel quod eos ea uana fides tenuisse putandũ
 Vel sua quod uarijs iuuat cælasse figuris. (est,
 Quin etiam huic uni, quo se mollire metalla
 Inuenere modo, cunctarum nomina rerum
 Imposuerunt, quod hæc cunctis uis insita rebus
 Hæreat, incipiatq; omnes, & compleat una.
 Cuncta adeo cunctis occultauere, neq; illi
 Nequicquã interdũ seriè abruptere loquẽdo
 Perpetem, & excursus interposuere uacantis.
 Ergo altè uestigia animis, & rite repertam
 Materiam rebus tantis per deuia fume.
 Nam nõ una tibi regio dabit, aut locus unus.
 Montibus at multæ spaciãtur Oreades altis,
 Antra quibus cura est seruare, ingëtiaq; intus
 Munera, iam quorũ uenientes sæpe remittũt
 Participes, manibus puris & pectore si qui
 Accessere illuc, dites ubi pectine eburno
 Aurea perpetuo depectunt uellera Nymphæ,
 Quæ prima herouũ pubes rate sancta petiuit,

Nec timuit tantos per fluctus querere sumis
 Tu dncib. ditē sub laſone & Hercule Colchō.
 Alter inauratam noto de uertice pellem,
 Principiū uelut offendit, quod fumere poſſis.
 Hoc onus quantū fubeas, quantumq; laborē
 Impēdas craſſam circa molem, & rude pōdus
 Edocuit: neq; enim quā debes fumere, magnū
 Inueniſſe adeō eſt, habile ſed reddere maſſam.
 Hoc opus, hic labor eſt, hic exerceant inanes
 Artificum euræ, uarij ſ hic deniq; nugis
 Seſe ipſos, alioſq; ſimul fruſtrantur inertes.
 Et nunc urentis latices, Bacchiue liquorem,
 Nūc olidas miſcent lymphas, quæ mēſtrua &
 Appellāt, ueluti ſunt, ut quę dulcicia cōplēt (iſpī
 Pignora perfectis materna menſibus aluo.
 Deinde coquant lento ſpaciōſi tēporis igne
 Aſſidūē inſtantes fruſtra, longiq; laboris
 Præmia decepti tardē uentura morantur,
 Nam uarias rebus formas adhibere ferendis
 Nō puduit, quæ ſic naturę monſtra repugnāt,
 Hoc opere in toto præſertim, quod nihil æquē
 Poſtulat, ac quod ſit ſimplex, ſarragine nulla
 Rerum alia expletū, quā quæ tellure ſub alta
 Continūo puri ſuffitu ſulphuris, atq;
 Comparis atactū uiui conſtantur in aurum.
 Præparat aſt aliter alius, fortaſſe nec unus
 Eſt modus, una modo res ipſa & pura reduci
 Iam liquido uideatur, & in ſe ſola relinqui.
 Ars hic, ſed propius Naturā imitata, laboreſt,
 Illic ipſa ſuum conſtans Natura tenorem,
 Artificis ſed mota manu directaq; feruet.
 Nanq; ubi compactū ualida ſoluetur ab arte,
 Expoſitumq; extra uenienti ui dabit ultro
 Seſe opus, & certa ſecundum prole patebit,
 Quod ſuper eſt: ipſum ſecreta in ſede locabis,
 Perpetuoq; calore, & longo tempore ſotum
 Exercebis, & huic ſenſim ſua pabula reddes.
 Neſt graue decreti ſpatiū tibi temporis eſto,
 Quicquid id eſt, certo nā prodit tēpore quic-
 Exoritur, donec perfectū circuat orbem, (q
 Quo ſe uitalis proſert in luminis auras.
 Ac ueluti informis paulatim matris in aluo
 Fœtus inaugeſcit, paruus dū fingitur inſans,
 Sic locus exceptus dextrę, cui ſemina mades
 Aurea, continūe producents illa fouebit,
 Donec inoptatos adoleſcent edita fruſtus.
 Tumq; miniſtrabis paruū crescentib. ignem
 Principio, humentemq;, & corrūpentib. aptū,
 Temperiemq; illis, Marię quæ balnea dictāt,
 Inter & humorem ſtatues interq; calorem.
 Quodq; ſimū falſō appellat, & balnea, tantū
 Tu mitem ac proprium gignēdis uſq; teporē
 Sufficies æquus, neq; enim qui deſicit, aut qui
 Excedit calor, & mediū ſeruare nequit: Sed
 Alternat uariatq; uices, hic proſuit unquam
 Natis, aut certo naſcendis tempore rebus.
 Materiā quoq; nec multam concludere parua
 Pyxide curandū eſt, mo dico nanq; ipſa calore
 Haud poterit reſoluta ſuas expromere uires.
 Id quoq; non opus eſt, nā cū ſemel ipſe beati

Pulueris extiteris compos, nō amplius optes
 Aut multū, aut ipſum ruruſus cōponere, nanq;
 Augebis quoties ulli tibi uenient uſu.
 Illud nec parui facies, quōd clara beatus
 Signa dabit puluis tibi, cū manifeſtus haberi
 Cœperit, & uarios oſtendet rite colores.
 Sed ruber in primis quanuis optabitur, albū
 Nō tamē excipies, qn & magni quoq; pēdas,
 Atq; atrū, nanq; hic operis tibi mōſtrat aperte
 Principium magni, ſecretaq; hoſtia pandit
 Prima uiz, ignarū fruſtra qua uulguſ anhelat,
 Et uaga multiuj callis diuertit in ora.
 Ille iter inceptū quondā, propiuſq; peractū
 Iam mediū, oſtēdit, nec iā procul eſſe ruboris
 Indiciū, gaudet cū uis humana propinquū
 Affore opus, quo non maius perfeceſcit ulla
 Ars ullis adituta opibus, licet ipſa potenti
 Nil non ingenio peragat, quæ ſidera cæli
 Suſpicit, atq; obit ſignorū inſpectat & ortus,
 Cōſcenditq; polum gradib. ſubnixā ſuperbis,
 Ac maris & terræ tractus metitur, & ipſas
 Innumeras prorūſ numero cōprehenſit are-
 Cæleſtis etiam concentus uoce referri (nas.
 Edocet humana, fidibusq; imitata canoris
 Aetherei ſeptem tentat diſcrimina cantus.
 Arte etiam inuentæ Leges & ciuica Iura,
 Arte urbes conſtant clarę, ſanctiq; ſenatus,
 Arte regunt reges populos, exercitus arte
 Ducitur, atq; etiā præſtans Dux imperat arte.
 Ars & corporibus ſeſſis diuina miniſtrat
 Adiumenta, quibus reparāt languentia uires.
 Fertilis & terrę cultus non abnuūt artem,
 Cum dura ac ſterilis tellus manifeſcit arādō,
 Et ſecreta prius creſcent uneta ſub vlmis.
 Hęc igitur, quæ nos inter uerſantur ubiq;
 Tractat, & illa etiā contemplans audent adire,
 Quæ procul à nobis tanto ſunt edita tractū.
 Quin bene ſi reputes, arti penē ōmnia certæ
 Attribuit genus humanū, nec dicere quicquā,
 Aut facere illius reſta ſine lege requirit.
 Salue hominū præſes ſimul & gratiſſima cura
 Ars græuium, ſeu te ſancta de Pallade natam,
 Seu ſamulam potius dicā ſub Pallade primā,
 Nanq; ſerunt illam proſpū ſeruaffe pudorē
 Semper, eā quāuis adamarit Lemnius heros,
 Ex quo diſceſcit patris caput ipſe ſecuri,
 Prodiit unde ferox patrio dea prædita ſenſu.
 Salue magna parens iterum, ſecunda uirorū
 Atq; operum, tibi tot ſacris ē uatibus unus,
 Quos æquo ad tantos greſſu procedere riuos
 Par erāt, Aonijs auſum conſpergere lymphis
 Tantarum cauſas rerum caligine tetra
 Obduſtas, atrasq; illis detergere fordes
 Et liquida ablutas aſpergine ferre nitentis
 Ante oculos, ergo cum tu deprehenderis arte
 Eximia ſeriem tantam, & manifeſta colorum
 Signa, procul longi ſperes promiſſa laboris
 Præmia, nanq; tibi diuino munere puluis
 Preſtō erit auripotens, parua qui quodq; me-
 Parte ſui purū ſubito cōuertet in aurū. (callū
 Ae

Ac ueluti modicus, si forte coagula desint,
 Cafeus extemplo lymphæ resolutus & igni
 Adstringit plena liquidi mulctaria lactis:
 Cogit & alterius lac in se uertere formam.
 Sic argenti facer puluis liquentia sistet,
 Sidereaq; auri specie donabit, ut omni
 Præstet, & nullo prorsus superentur ab auro.
 Ipse etiam augetur puluis, ne forte labores,
 Ne uic iteros opus expletum semel, addere sumam
 Vim licet, ut minimus tuum puluis denique uicui
 Immensam argenti ualeat couertere molem.
 Seu leuis & nulla demum non parte solutus
 Spiritus ingreditur longa in penetralia densi
 Corporis, & toto penitus se uiscere miscet.
 Seu potius longo cococtus tempore puluis,
 Copressusque diu, multumque & sæpe reductus
 In sese, proprium cogit densetque uigorem.
 Utque Croci exiguis pura flos sparsum in unda
 Immodicum grato diffundit odore colorem,
 Plurima sic agitans contraacta in puluere uirtus
 Obuia percurrit liquidi loca cuncta Metallum.
 Seu nulla hic ratio est hominum dephæsa sagaci
 Ingenio, quare uis paruo in semine tanta est.
 Herculei neque enim lapidis si forte requiras
 Inuenies causam, qua ferrea uincula necat,
 Et trahat abiuncti pondus per inania ferri.
 Nec minus unde regat nauitas, & uergat ad Ar-
 Spectantes parua clausum sub pyxide sidus. (Et
 Multa tetigit sacro iuolucro Natura, neque ullis
 Fas est scire quidem mortalibus omnia, multa
 Admirare modo, necnon uenerare, neque illa
 Inquires, quæ sunt arcanis proxima, namque
 In manibus quæ sunt hæc nos uix scire putandum,
 Est procul à nobis adeo præsentia ueri.
 Ne tamen haud speres artem perdiscere posse
 Difficilem, atque alijs grauiore, percipe iam nunc
 Quæ dicam, & posthac alta tibi mæte referua.
 Quæ sciri poterunt, ea primum sola tui
 Cognoscenda tibi, dehinc ordine cætera disces.
 In primis etenim rerum cognoscere Causas
 Ne dubita, nam sæpe ferunt quærentibus illæ
 Sese ultro faciles, si quem uia recta reducat
 Continuis ad se gradibus, nec sistere detur
 Ante illi, quam se thalamo concludere possit
 Quo se maiestas ueri ueneranda receptat.
 Illic quæ fuerint fingendis prima Metallum
 Semina uisuntur, quæ uic his coactura ferendis
 Diuersas adeo coniunxerit ultima formas.
 Nec minus apparet ratio qua posse Metalla
 Ipsa uices præbere suas, alienaque ferre
 Imperia, alpicitur, necnon & gignere, si qua
 Ars iuuat, atque manu Naturæ porrigat almæ.
 Quin etiã ut sensim madeat, & mollia perstet,
 Magnū opus, & quo nõ credas operosius ulli
 Esse aliud, nec quo magis ars se maxima iacet
 Præterea haud aberit longè, quin cætera de te
 Percipias ipso, nam uinclo iuncta tenentur
 Cuncta uno, hincque modo læti deprehenditur igitur.
 Et loco, atque decem lapidis mensura futuri, (nis,
 Et color optato uariè sub puluere fufus,

Quoque modo augendus, deerit forsitan ante
 Conditus, & multo durarit tempore puluis.
 Omnia quæ læto passim tibi certa patebunt,
 Si rerum seriem longo seruaueris usum.
 Et quandoque probus non dedignabere forsan
 His equidè digna meritis persoluere grates,
 Qui procul ignari linquens ludibria uulgi
 Nunc iter ingrederis nobis ducitibus arctum
 Usque adeo, ut paucos capiat, paucosque remittit.
 Incolumes, crebris lacerosque ueribus oes (tat
 Id referat, nisi quos alta sub rupe relinquit
 Errantes cæcis in flexibus, unde nec ipsi
 Se unquam mortalibus manus miserata referret.
 Sed tu ne dubites sinuosa errare per antra,
 Cæcæ reges flo uestigia, quod tibi nuper
 Ostendi, ut tutus ferres tutusque referres.
 Ipse pedem, quod si finem assequerere beatus
 Optatum, Diuis ageretur gratia primum.
 Deinde mihi merito: tibi qui presentibus illis
 Consului, uerum si non contingere metam
 Fortè darent superi, conceptum sed sistere cursum
 Estlet opus, casu quo sæpe humana laborat
 Conditio, at saltem falsi mendacia uulgi
 Exagitans, alios errantes cernere possis.
 Illud sepe etiam in primis, iterumque monebo,
 Ne, si rara tibi contingat gratia cælo:
 Namque aliunde sibi nemo sperauerit, ulli
 Hanc uix infinuas caro sicut fœdali.
 Nedum alijs referes, ea nec te noscere iactes,
 Quæ scieris, uerum secreto in pectore seruans
 Tecum habita, & tecum tantum ipsa arcana reuolue,
 Nam suspecta probis ars ipsa inuisaque multis
 Inuisos etiam cultores efficit artis,
 Mendaces adeo multi quacunq; uagantur,
 Multaque polliciti uanè, quæ multa nec ipsi
 Resciuerunt, neque est illis ea noscere promptum,
 Qui recta, quæ nos ducit uia, prorsus aberrat.
 Multos quinetiam insignes, & cætera doctos
 Vidi cuncta equidè tractare, & perdere magni,
 Quæcunq; ignarum probat ac ignobile uulgum.
 Quidam qui deridènt ois, quæ maxima turba est,
 Artifices, tanquam nihil hos intersit & illos,
 Atque uno pariter pendunt examine cunctos.
 Sunt qui sæpe petant, quæ nam sit causa quod
 Aut unquam tantos inter, qui talia curant, (usque
 Apparet nemo, qui re miracula tanta
 Coprobet, idcirco nullam, quæ dicimus, artem
 Esse, sed ingentis nugæ, & inania mentis
 Insanæ commenta sibi manifesta uideri.
 Sed quis tam fragili munus obore peccus
 Non queat hæc ulli nūquam referenda tacere?
 Nam quæ non prohibet rerum prudentia fari,
 Quæ sibi continuo, fuerint cum dicta, nocebunt?
 Tutus ab insidijs qua se uirtute tueri
 Posset, qui præ se ferret, se condere paruo
 Diuitias loculo ingentes, quibus undique regum
 Et regna asurgunt, & opes, opulentaque ceditur
 Omnia, tanquam illis sint unis quæque minora.
 Thesauros igitur tantos componere si quis
 Iam potuit, mirè sub amica filenda feruat,

Quod quoq; tu facies, neq; te desistere coeptis
 Id moueat, nullos opibus quòd talibus auctos
 Videris, aut vulgo sese ostentare beatos. (dent
 Nec quoq; te grauias hęc, atq; importuna retar
 Tēpora, quę nunquā miseris sperauim⁹ ante,
 Hostis ut heu mites iuaderet has quoq; terras
 Barbaras, & longo seruataim tempore pacem
 Perderet usque adeo, nedū turbaret iniquus.
 Nunc licet inuasas urbes, direptaq; passim
 Oppida, nūc turpes prędas, raptusq; nefandos
 Audire, & miseris iniecta incendia uillis.
 Naruisiā unde suam tristis flet Musa Bononi.
 Turpatos etiam cultus, uiolataq; fœdo
 Milite templa deūm, scelerateq; insuper uista,
 Et confusa simul diuina humanaq; tantum
 Bella nefas, scelerūq; parens discordia nescit.
 Pēctora quintetiam diro commota pauore,
 Et concussa hominum paucis sic ante diebus
 Cernere erat, ueluti dirarum agitata flagellis,
 Ut sibi quisq; nouas trepidare querere sedes,
 Collectisq; opibus proprijs oneratus abiret,
 Atq; solum linquēs patrium se ferret ad urbē
 Reginam, magna quę cingitur amphitrite,
 Tanquam illo sub turta forent tunc oia celo,
 Quo sese quondam fugiens electa recepit
 Gēs Italū, ut paruis scopulis seruaret & unda
 Se modica, immensus totā cū exureret ignis
 Itā liam, accensus sęua penē undiq; ab omni
 Barbarie, & multos durare totus in annos.
 Quare age, quo magis hæc fortunę subdita
 Quę bōa mēdaci mortales noīe iactāt, (cernis
 Illius aduersum uiolentos fulminis ictus
 Pręsidio hoc stabili temet munire labora,
 Ut si forte merus pauidos inuaderet unquam
 Nos iterū horrēdū, quē Rex hominūq; deūq;
 Iniuistos potius conuertat iustus in hostes,
 Ipse tibi atq; tuis & amicis cōmodus adsis.
 Nanq; ubi diuinum secreta munus habebis,
 Diuitibus cunctis opulentior ipse sub ala,
 Aptius, aut loculo quouis, nulloq; labore
 Quo te cunq; pedes, quocunq; in tēpore tecū
 Omnia securę gestabis commoda uite.
 At si pax iterum nos exoptata reuifet,
 Quā prope iam, si quid ueri mens augurat, esse
 Credimus, & nobis missum diuinitus iri,
 Quo potiore queas tranquillę muneris pacis
 Exercere modo: quām quo seu seria tractes,
 Seu tibi sint cordi lusus, & honesta uoluptas,
 Vtraq; tum frugi possis tum iustus obire.
 Nā neq; auaricię, neq; honorū infana cupido
 Nec qui perturbant reliqui mortalia corda
 Affectus, uarięq; mouent, & inaniter angunt:
 Illecebris poterunt ullis te uincere, tanto
 Pręsidio, ac placidę mentis munimine tutū.
 Sed neq; bellorum diri mortus, neq; pacis
 Alma quies tantū moueat te quærere causas
 Rerū ad eō obscuras, nec opes, nec cōmoda, q̄
 Perpetuō quo cūq; uoles tā multa sequitur. (te
 Verū id præcipue moueat, quod munere di-
 Hoc ipse euadas tāto, quomaxima possis (gn⁹

Intimaq; ingentum penitus primordia rerum
 Noscere, quas faciliē haud unquā Natura crea
 Ni quis eā exterius iā nota adiuuerit arte. (rit,
 Quę qui scire queat, felix queat haud min⁹ idē
 Esse, nec optandū quicquā fortasse relinquat
 Præterea, quod nō inuentis talibus ipse
 Posthabeat, lætusq; uelit fecisse minoris.
 Mens etenim arcanis solum contēta reclusis
 Gaudet pars nostrī melior, nec plura requirit
 Cum sese in ueri secessus intulit altos.

IOANNIS AVRELI

AVGVRELLI CHRYSOPOEIAE

LIBER TERTIVS.

Rotinus optatos opulenti pul-
 ueris ortus
 Exequar, hanc etiam solertes
 fumite partem
 Artifices, animoq; diu uersate
 uolenti.

Maxima iam uobis grauium miracula rerum,
 Ingenteisq; ausus, artisq; ex ordine summę
 Ignes, & spacia, & numeros, & pondera dicā.
 In magnis labor est, nec non par gloria, siquē
 Respiciunt placido præsentem lumine Diui,
 Insecurūq; ardens uelut inde accēsa uolūtas,
 Ne uos difficilis rerum experientia turbet,
 Neu me dicendi nouitas ingrata retardet.
 Tu quoq;, si quid adhuc tibi, quę prælusim⁹,
 Tentarū pectus, uotis persēpe uocata (almū
 Nympha mihi, dudum sacri custodia fontis
 Extremam tantorum operum ne desere curā
 Hanc nostram oramus. Nec, si quę maximus
 Ille tuus cecinit Vates ornantia supra (olim
 Tellurem cōplexa foues, cōtemnere profas
 Inducas animum, quę nos imitatur, & ipsas
 Illius impressis quę nunc uestigia signis
 Ponimus internę scrutati uiscera terrę,
 Ne uelut ex alto penitus despecta resutes.
 Quin uideas siqua pariles ea figere sorte
 Conamur paruo uadentes grandia passu,
 Sic eat æternum parīs tibi leniter undis
 Mincius, & tenera prætexat arundine ripas.

Principio spōtis propria, semotus ab omni
 Sit cura, & uitam tranquillā per ocia ducat
 Secretus, latitansq; etiam, cui talia curę.
 Illi sit non ampla quidē, sed commoda multis
 Tractādis dom⁹, & uulgo quę abiūcta cecedit
 Quāq; locis habeat secreta cubicula certis:
 Quo nullis aditus pateat: ni forsitan ipse
 Iusserit huc famulos non nil inferre minister,
 Qui neq; qd gessent norint, nec cuius in usū.
 Hic breuis ælitua spaciātem porticus aura,
 Et modica exceptū brumali tēpore seruent
 Atria, continēantq; domi, nec paruulus absit.
 Hortus, ubi uacuum toto se exerceat anno,

Et

Et uelut huic tantum studiosè deditus instet,
 Semina nunc olerum properanti feligat ungue:
 Nunc eadem exultat telluri condita madet.
 Mox animum, atque oculos pascat florentibus her.
 Huc etiam iterdum dulces admittat amicos, (his
 Dissimuletque, domi quid agat, gratoque sodales
 Derineat lulu captos, suauisque lepore.
 Interea non ille tamen cessare calorem
 Occultum sinat, Aurigerum si forte locarit
 Semen, ubi proprios auii iam compleat orbis.
 Aut si fidem continuoque igni, multoque labore
 Abstrusum in uenis auri perquirere tentet.
 Atque ideo haud ab re fuerit, quassisse fidelem
 Muneris egregij socium, longique laboris,
 Interiore domus se qui tum parte recondat,
 Inque uicè partitus onus curanda ministrat.
 Est etiam non illa quidem postrema beati
 Artificis ratio, qua se commendat, & ipsum
 Dijs opus æternis, neque enim sine numine diu
 Hec ueniunt, neque ad hec ulli adspirare licebit,
 Qui non ritè deos studuit sibi adesse precado.
 Ipse ego, qui tantum hæc tenui nunc carmine
 Fædere, ter Musis feci pia uota, precesque (tèto
 Intendi manibus supplex, & peccatore puro,
 Vnde mihi insolitum cælo adspirare fauore,
 Paulatimque, nouas in carmina furgere uires
 Sentio perque altos colleis, atque auiæ ferri
 Per nemora incertus uideor, ducor sed aucti
 Mente tamè, quo fata ferunt, ut primò amœno
 Ex Helicone sacra referat mihi fronde coronã,
 Primus & Aonijs intextam floribus Aram,
 Quæ mihi cum fuerit teneris erecta sub annis
 Et Phæbo, Phæbiisque choro, Genioque potenti,
 Stat maris Adriaci secreto in littore ducta (dis,
 Ad culmen, placidis qua fertur Ariminus un-
 Aut rapitur torrens uastum uiolentem in equor,
 Inclyta dum subter pontis monumenta uetusti
 Præterit, & dulcis undas permiscet amaris.
 Propterea inceptas artis, operumque labores
 Prosequar indicatos prius, & fumantia circum
 Tecta ferar diuinum, tenues qui follibus auras
 Captant, & liquido distendunt ære caminos,
 Et iam Cyclopium fremitus audire uidemur
 Cominus ingentes, cælumque in cudibus actum
 Murmurat, & lingo Chalybium stridore liquetum
 Insolitisque mihi resonat mugitibus Aetna.
 Seu quis sementem faciendi quaerit auri,
 Seu prius Argenti rectè primordia poscit,
 Nolle gradus primū uarios ne spreuerit ignis.
 Sūt plures etenim, per quos pcedat, oportet.
 Sed duo præcipuè, Naturæ est æmulus alter
 Tranquillæ, aut alter uiolentæ conuenit arti.
 Nititur hic operum immensa uirtrudere semè
 E solido innexum miris campagibus Auro,
 Cui prius, ut tibi mox reserabo, solueris aurum,
 Reddiderisque humens, necon & putre, suba-
 Ut faciliè id ualido demum patiaf ab igne (ctumque
 Exhaletque tumens, atque in sublime feratur.
 Exemplum fouet ille, nec excedenti asdurit
 Tum uirtute caloris opus, fringere nec ante

Permittit, quam se mirè componat, & ante,
 Quam sese propria perfectum sponte reponat.
 Hic mihi composita dedatur mente Minister,
 Magna etenim referat primū, tum plurima fado
 Comodè expedita, que prisca & barbara turba
 Subticuit, quæ uis ipsam etiam classe uolentem
 Crediderim, aut uerbis necesse potentius uti.
 Hæc ideo lingua nunc illustrare Latinorum
 Ausus, quinetiam numeros his addere conor,
 Grata magis doctas ueniunt ut missa per aures.
 In primis auri lamnas, ramentaue puri
 Accipiens, crebris contundens ictibus, atque
 Pulueris in morem tritici, aut fluuiialis arenæ
 Diminuis, longumque teres, quo denique putri
 Humore ex sese interius resoluta liquefiant.
 Proderit huc etiam largos infundere rores
 Seminis interdum proprii, ne forte alienum,
 Ut docui supra, quicquam miscere labores.
 Ni quod multa queat conectere, forsitan addas
 Quod due etiam sparsum rebus cõmuniter in sit:
 Nam simili gaudere suo simile omne putaro,
 Atque etiam exterius simili quodcunque iuuari,
 Præsertim cum naturam natura requirat,
 Atque amplexa parem cõtraria cuncta recuset.
 Sic quoque nõ digitis, aut plectro pulsa, moue-
 Fortè fidis, tanquam fidibus. tunc affonect ictibus (tur
 Ipsa, quibus fuerit concordia consona uoce,
 In cunctis adeo rerum cõcordia pollet. (par,
 Quare id ne pigeat, quodcunque est, querere cõ-
 Aut ubicunque latet, seu montibus abditur imis,
 Vel maris eruitur scopulis, aut fontibus hæret
 In medijs, alto uel se producit o lympo,
 Seu quacunque patet, seu parte absconditur oĩ.
 Quicquid id est, toro orbis se corpe miscet,
 Cuius præualida tam compacta resoluta.
 Ergo ubi iam humescant, angusti uasis in alto
 Fundo componens ipsa hæc non ordine nullo,
 Nanque per æqua tibi maneat disparsa necesse est,
 Ut calor ex æquo penetrat per cuncta feratur
 Vnus, & ex omni compellat parte uaporem.
 Nunc, quibus exceptum rebus cõponere possis,
 Instituiam: Vas illud, ubi perferre calores
 Immenso opus est aurum sic ritè peractum,
 Est genus indomitæ mirum telluris, Hiberus
 Quæ fossor uitreas Italiam trãsmittit ad artes.
 Hæc etenim argilla fictis uitrarius ollis
 Vitra liquat feruens, eademque liquentia totas
 Noctes atque dies longo depurat in igne.
 Hanc igitur primū creta compone tenaci,
 Qua figulus corrente rota surgentia profert
 Vascula, & his pergit gratas inducere formas.
 Est etiam Euganeis tellus in collibus atra.
 Sulphurei ad fontes Aponi quæ semita ducit.
 Nec minus effossis puteis quandoque subalba
 Eruitur, marmor referens per sæpe uetustum.
 Quas ut tu cunctas unã coniungere cures,
 Est opus, atque adeo manibus micere subinde,
 Vnam quo pariter possis inducere massam.
 Inde scyphi speciem oblongi simulantiæ finge
 Pocula, queis etiam parua circundare zona

Os summū studeas, illis aptentur ut altē
 Vitrea uasa super tenues captura uapores.
 Nec minor illa quidē fuerit tibi cura Camini,
 Quo ualidū accendas ignem, multumq; diuq;
 Accensum summa foueas industrius arte.
 Hunc igitur duplici munitum pariete firma,
 Compositōq; aptē limo dum oncina circum.
 Nec mihi displiceat uinclis præcinctus & ære,
 Et silice intectus dura, quæ tegmine ferri
 Fortior, hoc melius tanti uim perferat ignis.
 Hæc quoq; cōtinuo multoq; foramine cōple,
 Vaseula quo possis illic tam multa locare,
 Quam multa est operi satis; & q̄ multa labori.
 His ita cōpositis, cum primū accēderis ignē,
 Aestuat is clausa rapidus fornace, feritq;
 Vas recta inferius, totumq; ignescere cogit.
 At proprio quōdā species madefacta liquore
 Aurea, quis credat; tamen hæc uidere periti,
 Soluitur, & spondæ paulatim uasis adhæret,
 Mox petere hinc sensim uiri cōuexa uidetur,
 Durāq; quæ quondā fuerat, & densa, grauisq;
 Mollis habet, uolitatq; leuis, & rara fatiscit.
 Quin niueo candore etiam fucata renidet
 Principiō, mox cæruleo pallore repente,
 Et uiola leuiter tincto perfunditur omnis,
 Quæ prius astrorum cæliq; imitata colorem
 Fulserat, atq; Auri fulua perflabat in aura.
 Non tamen iudiciū faciēt hæc una, sed ipsum
 Illius interea licet obseruare saporem,
 Hæserit os circum uix perceptus amaror.
 Indicio est etiam sonus hinc obtusus, & aure
 Deprehēdi haud facilis, necnō odor haud gra
 Sulph. extēplo paulū spirauerit atri. (uis, & si
 Quid, qd̄ & interdū liquidā se fundere in un-
 Ipsa uidetur itē, quæ sursum reperit ossa, (dā
 Vsq̄ uadeō non grande semel mutarier Aurū
 Visū est, & superas ferri graue pōdus in auras,
 Hic liquor est, qui si certo sit tempore lectus,
 Bina ministeria ex sese præstabit abundē,
 Alterū, ut hinc aurū proprij quādoq; liquore
 Seminis infundas, ipsum cū soluere primum
 Cœperis, & prima simul id contriueris arte.
 Alterū erit, quōd cū hic doctē imiscēbitur hu-
 Forsitā aduēctas Indo de litorē Baccas, (mor
 Cum senio obduētæ non nil pallere uidētur,
 Restituet quondā proprio candore nitentis.
 Aut ex arte nouas etiam, si fortē cupido
 Id facere incessit unquam tibi, fingere posse
 Perspicuo inuenies illo puroq; liquore.
 Qd̄ siquādo sequēs rerū pulcherrima, quod-
 Egregiū meditari op̄, & cōponere uelles, (dā
 Pulchrū æque haud q̄q̄, nec tā mirabile pos-
 Deligere, humanā qd̄ tūc imitere partē, (sis
 Has adeō circum ludit Natura creandas,
 Seu cū se summo pādūt in marmore Conche,
 Vt genitalis eas anni stimulae erit hora,
 Implenturq; leui cōceptu roris hiantes,
 Et grauidæ certo mox edunt tēpore factus,
 Aetheriatq; illis sit candens Vnio partus.
 Siue animaduertas, cur non se rosicidus unā

Induat in speciem simili conceptus ab erū,
 Nanq; ubi ros purus cupidis influxerit illis,
 Conspicitur toto diffusus corpore candor.
 Turbidus at factum prorsus fordescere cogit.
 Quem rursus uideas cælo pallere minante.
 Quippe illo cōstāt, cæliq; his maior inest uis,
 Quam maris, hinc uariāt, & p̄ lurore uicissim
 Nubilis est illis color, aut pro luce serenus,
 Dum fouet alba fenis Tithoni Aurora cubile.
 Hinc etenim pasci tunc illas cernimus, & cum
 Se tempestiue saturant, grandescere factus.
 Comprimitur uerō, si fulgurat, ipsa repente
 Concha pauēs, restatq; minor icuina timēdo.
 Verū si intonuit, pariter compressa pauēsq;
 Inflatā uento speciem, & sine corpore gignit.
 Atq; hi concharū uerē perhibentur abortus,
 Nam cute multiplici sani constare feruntur,
 Et penitus solido compleri corpore partus,
 Atq; ita, quo callum reputes id corporis esse,
 Quod sale permulto soleant purgare periti.
 Id mirum est, cælo tantum gaudere sereno,
 Sole rubere illas, cādorē & perdere, & ipsum
 Custodire ideo merfas pelago altius, atq;
 Se radij ualeant usquam contingere Phœbi.
 Flauescunt tamen, & rugas traxere senectæ,
 Nec constat uigor ille, nisi durante iuuenta,
 Quem petimus, sic his etiā longa officit ætas.
 Hæret & interdū duris uetus Vnio conchis,
 Quæ neq; ab his ualeas nisi forti euellere lima,
 Quāquā oīs pariter pprio sit ēquore mollis,
 Exemptus uerō durecat protinus idem.
 At si fortē manum capientis præuidet ipsa
 Concha, statim cōpressa operit seseq; suaq;
 Intus opes, se gnara peti uiolenter ob illas,
 Atq; ita præueniens acie profcindit acuta
 Sæp̄ manū, & pœnas decepto sumit ab ho-
 Deniq; quod solers sumi prudētia Vatis (ste.
 Esse apibus circa regem miratur, id ipsum
 Obseruare ferunt Conchas, ut grandior æuo
 Imperet, atq; alias pascum præcalida ducat:
 Quæ si fortē capi, nam hæc urinantibus una
 Cura est, contingat, palantes protinus omnes
 Includi reliquas facile est tum retibus, atq;
 Incolumi quō maior erat fiducia rege,
 Hoc illis capto subit inconstantia maior, (est.
 Vsq̄ uadeō in cūctis duōrē amittere magnū
 Præcipua his uerō dos est, æquissimus orbis,
 Cādor itē æthereus, tū limpidus undiq; leuor,
 Et magno pariter iustū sub corpore pondus.
 Sed satis hæc, nequa uidear cōtendere sumis
 Ipse uiris, meritō sibi qui peperere uirentem
 Semper, & in nullo languētē tēpore laudē,
 Nec mihi certandi ueniat tam uana cupido.
 Tu modō, cū dabitur, collectū ritē liquorem,
 Nam non sæpe stuit, tantos seruas in usus.
 Nanq; illo sparsus pallens prius Vnio cadet,
 Quin nouus efficitur, si post cōponere cures
 Cætera, quæ cura nihilo maiore parantur,
 Vt referat, qui hæc egere & scribere docētes.
 Possē multa tibi quærentum inuēta referre
 Artificum,

Artificū, qui dōm res has scrutantur, & errant
 Nunc huc nunc illuc, alienaēq; sæpe secuti,
 Quā peterēt, miranda aliās, nec cognita pridē
 Inuenere, quib. fruitur nunc vita repertis.
 Vt qui vitra adeō varias imitantia gemmas
 Effecere prius, nec non qui Nitra Salesq;
 Iniungere simul lymphis & Alumina primi,
 Seiungiq; alijs Aurum docuere metallis.
 Vel qui tot nobis etiam ostendere colores,
 Purpureū viridemq;, aut quo cælestia tecta
 Interpicta micant, & crebris ignibus ardent.
 Seu quem floriferi tranquillo tempore Veris
 Lætæ maris summas spargit Galathea p vndas.
 Quem facere eximia si qua cupis arte colorē:
 Nanq; illum nobis etiam natura ministrat
 Inuentum scabris in rupibus, hic tibi nulla
 Proueniet de parte magis, quacunq; vel arte,
 Cæcula qui placidi referat Neptunia ponti,
 Quam qui prætenus flauo detergitur auro,
 Hunc adeō ex sese profert & detegit vltro
 Aurea Cyaneō conspirans aura colori,
 Cum floret miræ in morem rubiginis aurum
 Suspensum supra os ollæ candentis aceti,
 Marmoreoq; etiam cōpletæ puluere primū,
 Deinde simo in putri, iugie humore repostū.
 His ergo atq; alijs, quos enumerare colores
 Longū esset, cūcta in tabulis simulata reponūt
 Pictores, quæcunq; procul propiūsque videri
 Contigit, vt Prisci mira expressere, neq; vlli
 Non eadem miræ nunc & pinxere Minores,
 Quos meus ingenio cūctos imitatus & arte
 Iulius, effingit quicquid natura sub ipsis
 Exposuit diuersa oculis, seu surgere montes
 Acrios, imasq; simul subsidere valles,
 Collibus atq; etiā introrsum protēdere hiatus
 Aspicias, va cuiusq; ipso se findere rimis.
 Seu petere ingenio cōprehēfos margine cures
 Prospectū latē campos, & florida rura,
 Fluminēq; immensas inter currentia terras,
 Et maria, atq; lacus, viridiq; in gramine fōtis,
 Quo Nymphæ, Satyriq;, & monticolę Syluani
 Conueniunt, cæloq; illic & sole fruuntur
 Quisq; suo, varijs intenti lufibus omnes.
 Multaq; præterea, quib. artes haud pudet vti
 Ceu proprijs reliquas, si qua imiscere metallis
 Pergit ritē manus, vt cū spirantia quondam
 Aera Myrhō, vel nūc eadēcū excudere Crisp⁹
 Certat fingendi præstans & fundere iuxtā,
 Multaq; construere, & multa admiscere, suūq;
 Sufficere his ignē doctus. Nec inaniter illum
 Crediderim arcanā meditatū plura per artē,
 Qui genus id nuper tormenti ex ære peractū
 Horrendū miseris edit mortalibus, altos
 Quo murorū apices lōgē quatit, & graue pōd⁹
 Machina terribili iaculatur in aëra bombo,
 Quo tellus tremat assultans, atq; oppida circū
 Ictā procul diro strepitu, ceu fulminis, horrēt.
 Quales attonita stupidi percipimus aure
 Littore nūc Veneto, Patavi dū magn⁹ ad vrbē
 Rex sedet, & latis diuerso milite campos

Occupat, at cōtra Venetus se exercit⁹ intrā
 Continet, & varijs arcet terroribus hostem.
 Sed quid in hæc fando diuersi venim⁹? an qd⁹
 Nos & agit, q̄ nūc vertit fer⁹ omnia Mauors?
 Pierides cōtra contendite: nam neq; vobis
 Vnquā aberūt, ausint q̄ talia: sed neq; munus
 Ingratū est qd⁹ cūq; paro: nāq; hoc mihi tantū
 Iulsistis, quod & ipse lubēs præstare laboro,
 Aequ⁹ in his quāuis labor est, & gloria dispar.
 Nunc age continuus calor, & secretior ignis,
 Quo fouet ac reficit sese vis feminis intus,
 Edetur, tempusq; sacri geniale Hymenæi,
 Perpetuisq; almi succensa cubilia tedis
 Coniugis, & veri Veneris dicentur Amores.
 Ergo niuem cūm tu vitro deraferis auri,
 Hanc Hyali paruo rursus in vase repones,
 Cuius item modicū seruentis os oblitru vitro.
 Tum tibi seu lapide feruente formare caminū
 Si ueluto fictum, studeas, cui subdita lampas
 Ardeat alsiduum producens vsq; teporem,
 Quem super impositus dēse cinis aurea seruet
 Semina, quæ fundo phialæ claudatur in imo,
 Et vitreo dum vase diu conclusa coquantur,
 Ostendant prima varios in fronte colores:
 Nāq; ipsum quoniā præ cūctis querimus atrū
 Post quater vndenos soles cū noctibus actos,
 Vnde color tota candens educitur arte,
 Ex atro ad candentē alios extare necesse est,
 Quos spectes medios inter contra: iam sensim
 Apparere tibi: nanq; hoc natura requirit,
 Quo sibi cōueniat concurs, atq; vndiq; tota,
 Nec nisi decursis spacijs extrema tenebris:
 Omni nanq; dabunt tibi tot se parte vidēdos,
 Quot trahit aduerso solis splendore colores
 Iris, vbi terris cælo incuruata recumbit.
 Aut quot sæpe leui motu variata videmus
 Colla ferre auium, quas Iuno iungere curru
 Ante alias omnes volucres dignata, superbis
 Centū Argi voluit prætexere lumina pennis.
 At vbi se fusco perfuderit ipsa colore
 Massa, putes proprium te suffecisse teporem;
 Quo femella marem suaui cōplexa foueret
 In gremio: at illi sensim instillaret amorem
 Forus amans, dulciq; simul langueret vterq;
 Connubio, & ditem proferret deniq; partum.
 Hinc ea paulatim pullam deponere vestem
 Incipit, & sese pallenti obducere palla,
 Inq; dies minus atq; minus pallere, neq; vllō
 Cessare interea momento temporis vnquam
 Sæpius innumero conspersa colore vicissim,
 Quin albere iterum maturet se dere tanti
 Coniugij iuncto, quo iam resoluta latenter
 Putruit, & vires quo nunc recreata refumit.
 Hic igitur ne qua tepidum summoueris ignē,
 Et genitale intus vim vi subeunte foueto,
 Ales vt alsidū tepidis super in cubat ouis,
 Nascendiq; adhibet pullis intenta vigorem.
 Quem tu continuē in morem seruare memēto,
 Hanc vt, dum Phæbi circū se verterit orbis,
 Plurimus exacto cōprehēdat tēpore candor.

Hæc tibi tangenda est duranti deniq; meta,
 Hic equus est soluedus, & hic iam terminat q̄-
 Quo cursu tenuisse diu lætere laborū (quor,
 Tantorū, & longum patienter multa tulisse,
 Ac iam tempus adest, quo felix præmia sumas
 Debita, quæ tanto demū sudore pararis.
 Accipies igitur viui de more subactum
 Argenti pondus, triquetroq; in vase repones,
 Quo calefacta solent immixta metallaliquere,
 Cuiq; tibi in medio vas ipsum aptaueris igni,
 Cœperit & misso fursum feruefcere fumo,
 Pulueris exiguum perfecti projice partem
 Defuper, & tantis succedas follibus ignem.
 Nanq; id cōtinuū, quod tu mirere, liquefcet
 Argenti in speciē, quam fusam deinde canali
 Angusto in gracilem videas durefcere virgā.
 Nō tū hīc prorūs siltendū est, eia age longum
 Ingresso tibi restat iter, quo pergere cura
 Strenuus, & quondā felicem perfice cursum.
 Nec mihi det vitio quisquā, si cōdita claustra
 Naturæ referar nimis, vel inutile forsā
 Humano quicquam generi proferre videbor,
 Cum, veluti cunctos auro ditescere vellem,
 Ipsum qua fieri possit ratione docere
 Tentabo, abstrusum quod sic natura sub imis
 Mōtib; occultuit, quo gens humana p̄ omneis
 Id peteret patiens atq; exantlata labores,
 Quoue vno precijq; modū summāq; tenerēt
 Morales, illoq; foret mutatio rerum
 Aequior, & varias inter cōmēcia gentis
 Apta magis. Quod si certa produxerit arte
 In lucē id quisquā, vulgoq; vt pergat in vsu,
 Fecerit, atq; ideo preciosum vt vile putetur,
 Cōtinuū exciderint reliquæ tā segniter artes,
 Quantū hæc extulerit caput indefessa, neq; ip
 Fortē pater cuius acuet mortalia corda (se
 Amplius, inde graui passus torpere veterno
 Omnia, vel potius sceleratū mox genus omnē
 Iusserit humani speciem mutare decoris,
 Ipsum autem, vt varijs agitauerit antē periculis
 Autorem sceleris tanti, aut detrudet ad orcū
 Fulmine, vel cellā religatū in rupe perennes
 Aeternū pœnas coget dare: nam qd Olympo
 Ossa superpositus, necnon & Pelion Ossæ
 Cœsumq; lapetunq; magis seuumq; Typhœa
 Finxerit horrēdi Iouis ira, & fulmine dignos?
 Aut magis æthereis subductus sedibus ignis
 Caucaſea meritū volucricq; & rupe Promethea
 Quā, q̄ hac imprudēs aurū inuulgauerit arte,
 Dignus erit pœna simul vt multetur vtraq;?
 Cauerat hac princeps re forsā Claudius vna,
 Flexibile vt fieret mirando examine vitrum,
 Detraheret ne qd præcia olim imposita metal-
 Vidit idē inferior lōgo post tēpore Cēsar (lis.
 Ipse etiam fortasse, artis cum perdere tantæ
 Artifices voluit, iussitq; exurere librum
 Multorū aggestū cumulū, dum fortē peragrat
 Milite cōposito Aegypti ditissima regna,
 Et timet imperio Romano prouidus arte
 Ex illa, & multis opibus tunc inde paratis.

Quin frustra Phaun⁹ Pico satus, & Iouis alm⁹
 Ipse nepos, merita ferretur laude, quod olim
 Prim⁹ ad Hesperios specubus de p̄mperit al-
 Argenti latē venas, primusq; per ipsum (tis
 Aurum aditus tantos tellure recluserit ima,
 Horum conditio si qua vilefceret arte.
 Verūm id non agimus: nō omnib; oia nanq;
 Scribimus, hac tota vulgus sed parte perosi
 Ludimus, & p̄cul hinc certū est arcere p̄fanū,
 Et terrere etiā scriptis, ne attingere sensu
 Speret, quę paucis canim⁹ prudētibus, & quę
 Non tanq̄ artifices, sed vt olim cætera, tanquā
 Scrutantes opus id naturæ, dicimus, & quæ
 Vix illis pateant magno percepta labore,
 Qui moniti nobis digniq; ad tanta vocantur.
 Præsertim cum ritē volunt indicta relinqui
 Nōnulla, aut dici vellet ea quippe nefandū,
 Ni penitus cæcis ambagibus inuoluantur.
 Ac nōnulla etiam (quod parcē nos tamē vltro
 Fecimus) interdum sparguntur falsa: neq; illic
 Omnia præcipue credas tibi vera referri,
 Ars vbi secretos duci tentatur in vsus,
 Atq; vbi quo pacto sese experientia promat,
 Prodimus addicti perplexe legibus artis.
 Quin vbi naturæ vires aperimus, & artem
 Illius affeclam decernimus, atq; vbi primūm
 Esse hanc, mox quę ea sit, ostēdimus, oia passī
 Vera tibi porrō occurrēt magis, & magis inde
 Omnia percipies, quæ sunt dūcēda sub vsu,
 Quā illinc, artis vbi nobis mox dūcēs ipse doceri
 Est visus, nostrōq; parens fieri documento.
 Nec fuit hæc fandi tantū sententia, quantum
 Hic mihi nescio quis furor incidit, vnde fauētī
 Numine non trito ductarer calle sub alta
 Culmina Pieridum, letosq; inuisere colles,
 Et fontes haurire sacros, & carpere frondes
 Sperarem, doctæ iam præmia frōtis honesta,
 Atq; adamata mihi, & multos quęstā p̄ ānos.
 Hæc nam sollicitas inhihent solatia curas,
 Hic amor, hæc vacuā tenet oblectatio mentē,
 Gratiaq; atq; vna hæc aim cōplexa voluptas
 Explet, & hinc totū percurrūt gaudia pectus
 Gaudia Castalidum dono concessa sororum.
 Ergo hinc digrediens edico, ne quis ab igne
 Amoueat, qd̄ rexit opus, ne fortē remittat
 Conceptum durante diu virtute calorem:
 Sed contrā intendat potius, quo p̄ferat ipsum
 Tacta manus tamē artificis, ne qm̄ mouentem
 Vim sese excedat calor, at tam iugis & equus
 Perduret, quām leta illum natura sequatur.
 Ergo, quin pergas, tūc te mora nulla retardet,
 Desieris cum iam vltimus proferre nitorem
 Sperati & demū iam tunc candoris adepti:
 Sed tamē vt properes obstet patiētia semper
 Fida comes, quæ te pariter nē lōga moretur
 Ipsa dies, faciat. neq; enim tibi tēpore parta
 Tanta breui speres, quæ si cōquirere possis,
 Nulla aquē q̄renda alia, aut optāda relinquas.
 Hic itaq; vltierus postquā processerit ignis,
 Nō vnus color, aut facies sp̄estanda, sed antē,
 Quām

Quam tibi purpureus se pferat ipse videndū,
 Paulatim croceo perfusus candor amictu,
 Et variē immutans, totū durabit in annum,
 Cum ruber ostendi mox cōperit, atq; sub altā
 Perspicuus florere cutim, violāq; rubenti
 Alsimilis, iuxtaq; nitens Tyrio hyacintho.
 Haud tamē hic etiam sistas, sed protinus vltra
 Perge, nec à recta, qua te via ducit, aberres.
 Tum tibi ne in mentē veniat, nec sua deat vllō,
 Vt quicq; immutes ignē, ni fortē parumper
 Intendas, quē ferre tamen vel tangere possis,
 Cum liber, illæsus, quē sit tibi meta, modusq;
 Quo nihil hoc toto seruandū tēpore credas
 Esse magis: nāq; hoc naturā imitabere tantū.
 Cætera, si peccēs aliqd, vel fortē relinquo,
 Corrige, aut rursus cōponere, nil phiber, si
 Rectē animaduersa hæc pridē, & q̄sita fuerūt.
 At si desistas, quo vis intermoriatur
 Ignea, continuo quē fœrū fomite pascit,
 Nil agis, & subito cum primū desinet ignis,
 Cuncta ruent, quæ non vlla re paraueris arte
 Amplius, ac frustra tentes fulcire ruinam.
 Verū si contrā studeas augere calorem
 Impatiens, pigeatq; morē te, protinus illud
 Amittes, longo quod dudū tēpore quæras.
 Propterea assisstens operi bombycina lychnis
 Nunc ipse imponas leuē contorta trilici,
 Nunc oleo demissa leues, eademq; retorto
 Profer acu, aut putres cōtūdas forcipe fūgos.
 Contemplator item, cum se mutauerit aer,
 Sumpserit & vires iam tempestatibus æquas,
 Si media, vt par est, torrenti æstare calefcet,
 Et tuus hic etiam nolens augebitur ignis.
 At si frigescet gelidis Aquilonibus aer,
 Et tuus hic etiam nolens sedabitur ignis.
 Tū verō, si frigus erit, mox addere primis
 Fila tribus sapiens accingere, quæ tibi speres
 Esse satis, se d si æstatis supereminet æstus,
 Occurras, demasq; celer quæ adiuxeris antē.
 Aut latera extēplo attenua nimis ampla cami
 Et graciles illi spōdas aptare labora. (ni,
 Aut contrā, tenuis paries vbi fortē maligna
 Ex sese admittet vel rimis frigora, limo
 Tum latera hæc eadē crasso duc omnia circū,
 Quāq; potes iussum cōserues arte teporem.
 Nec pudeat cribro cineres agitare, neq; ipsos
 Ampullam circum tenues aptare tepentem
 Interea, quando videas inolescere fœrum
 Scilicet, & densum magis affectare ruborem,
 Tertia quo tandem veniat feliciter æstas,
 Quæ tibi præteritos demat perfecta labores.
 Nam simulac plēnū color efferit purpureus se,
 Cunctandū nihil est, quin pulvis vase beatus
 Dematur, variosq; tibi seruetur in vsus,
 Cætera siue velis auro mutare metalla,
 Seu liber affectis etiam immortalibus esse
 Auxilio, & tristes illis depellere morbos.
 Haud tñ exactē quisquā sic cōputet annos,
 Vt nil diminuat numero huic, nil insup addat.
 Nam seu materies habilis quandoq; reperta

Acceleret cursus, eadē non apta retardet,
 Seu calor intēsus paulo min⁹ aut magis equā
 Mensurā exuperet, variet tēpūse, locūse:
 Hinc tibi, si spēctes, ratioq; & causa patebit,
 In longum tanti spaciū quæ duxerit ortas,
 Fecerit aut breuius: neq; enī quē septim⁹ edit
 Mēsis, erit fallax hoīm partus. Nec & hūc, quē
 Protulit vndecimus, non verū dicere possis,
 Quāq; hæc in superos soleat & in astra referri.
 Sunt qui deinde tamē non paruis ignibus illū
 Noctes atq; dies septē in fornace perustum
 Detineant, donec magis hic densetur, vt aiūt,
 Quod tñ haud omni sapiēs ex parte probarit.
 Nā facere haud quicq; simile huic natura vide.
 Cœperit at si quē, seruat mox vna tenorē (tur:
 Semper, & incepto quæ sint diuersa refutat.
 Hęc tibi quo totū peragāt, quē circūagis orbē
 Rectius, integri, moneo, ne spreui⁹ is anni
 Obseruare tuis in rebus tempora passim.
 Ac, si me quicquam studeas audire, sub ipsum
 Ver adeo incipies, quo totus parturit orbis,
 Et quo se cunctis aperit natura creandis,
 Cuius ad arcanum componas cuncta tenorē
 Me duce, quod monui semper, ne calle relicto
 Illius, à recta quoquam discedere tentes.
 Vere igitur tum vtra tibi consistare iubeto,
 Vere etiā fornare luto atq; aptare caminos,
 Cū desequit hęc, ac dum no impedit æstas,
 Vt quāuis validos petraætates cominus ignes.
 Forsitan hic numeros quæras, & pōdera rerū,
 Quas tibi cōstitutas, opus id q̄ pericis, antē.
 Verū si reputes, tria sunt p̄mordia tantū:
 Dehinc duo, dehinc etiā, rectē si videris, vnū
 Tantū erit, & solo triplex cōstabit in auro.
 Ipse ipsa hæc vno cōprehēdas pōdere cūctā;
 Nam nihilo distant inter se iuncta, suūq;
 Quodq; sibi alterno permutat pōdere pōtus.
 Quæ tamen exacte prorsus sic omnia tractes,
 Vt neq; tam tenui numero subducere curent,
 Ac neq; tā modica perpēdere lance minutim
 Hi, quibus argento mirē fecernitur aurum,
 Instrumēta quib. maneat, quæ tēpla vocātur.
 Nam tēpli faciē præstant circumdata vitro,
 Et pedis vnus modulo constructa decenti,
 Quo nusquā tenui penetrat vi spiritus, atq;
 Hic erecta bilanx præceps immotaq; peritet.
 Atq; ideo argenti massæ, quæ cōtinet aurum
 Infusum, drachmā capiunt, quā rursus acuta
 Incidunt ferro, me diamq; illius in acris
 Diffundunt latices partē, mox illa virentis
 Particulas auri linquit resoluta per vnda,
 Hæc propria nigre ad fundū grauitate ferūtur,
 Quas illi excipiunt, & parua lance receptas,
 Exiguo quocūq; leues sint pōdere, pendunt.
 Subductisq; ipsis, dū qd̄ sub parte repertū est
 Tunc aurū, artificis miro solertia ductū
 Cōputat, in toto reperit quæ summa resultet.
 At quāquā numeris, opus est, vtare minutis
 Vsq; eadeo, vel pōderibus, satis atramē vna
 Tantū electa tibi fuerit tribus yncia primis

Ex illis, quam tu, vt docui, sic ritè gubernes:
 Aut si fortè duas fumis, nil amplius addas.
 Nam te, quod superest, etià nonnulla docebo,
 Quæ tibi cum fuerint alta sub mente reposita,
 Noris, cur modica contentus parte labores.
 Hic ego non fictis, quæ sunt tractanda, figuris
 Eloquar, & longis obducta ambagibus edam,
 Quæ quondam artifices ipsi celasse fatentur
 Consultò, tanquam veteris mandata Sibyllæ.
 Extremo huic igitur prudens ne cede labori:
 Nà breuis atq; artis minimæ est, sed diuitis v-
 Ergo vel in primis fuluo cõfide metallo (suis.
 Confecti paulù medicaminis, idq; beati
 Pulueris actutum præ se vim ferre videbis.
 Vel grauidù puro semen cum rursus ab auro
 Haud facili & multa extrusum collegeris arte,
 Qui modus ex illis, quæ pridè exegimus, extat
 Expressus satis, & fari non omnia par est:
 Huic tu purpurei partè innox pulueris æquam
 Immisce, atq; illis lentum succedat calorem,
 Ac geminos illas etiam simul excoque menses,
 Quo seriem spacio cantam prodire colorù
 Peruideas, qualem ternos miratus in annos
 Verideris, atq; breui sumas, quæ maxima longo
 Tempore iam tota quæfisti sedulus arte,
 Idq; iterù atq; iterù facias, quotiesq; peractù
 Id fuerit, toties vires illius, & ipsum
 Puluerè exautes cumulù: nanq; ocyus ipse
 Crescit, & hinc aliam sumit, retinetq; priorè
 Virtutè crescentè etiam: nec credere vanù est,
 Illam adeò interdù perficis auctoribus auctam,
 Ipsius vt tenui proiecta parte per vndas
 Aequoris, argentù si viuum tum foret æquor,
 Omne vel immensù verti mare possit in aurù,
 Neptunusq; supra diuos ditissimus omnes
 Tum fieri, & strato lusum Nereides auro
 Ire super, puro siccantes sole capillos
 Cæruleæ, quo non alius color aptius auro
 Hæret, & æthereo cui plenè conuenit aurù.
 Hæc super aurifera non inuidus arte canebã,
 Dû ferus Aulonij populos agit vndiq; motus
 Atq; rapit resides & longa pace quietos
 Arma p, innumeratq; immani vulnere cedes,
 Horrendù in facinus, quo mistù ignobile vul-
 Principib; rerù qb. est pmissa potestas, (gus
 Præcipitat, stupidisq; necè mortalibus atram
 Ingerit, atq; ipsa grauioribus morte labores.
 Illo Augurellum me tempore tutus habebat
 Adriacus bacchante sinus per cuncta furore
 Barbarico, magnæ vel cù primoribus Vrbis
 Versantè, aut studijs Musarù multa vacantè,
 Carmina qui fidib; iam pri de aptare canoris,
 Tù doctos salibus Sermones spargere puris
 Tentavi, & demù iam rectos ausus Iambos
 Edere nùc lusi somno velut excitarcto, (uât.
 Qua data porta inter geminas, quæ somnia ser
 Cornea nec nobis patuit, nec prorsus eburna
 Emisissu cecini falsis insomnia verbis.

Chrysopeiae Finis.

IO AVRELI AV-
 GVRELLI AD PETRVM LI-
 pomanum Hieronymi F. Venetum P. Ge-
 ronticon Liber primus.

Vnt cordi Musè nobis, sunt car
 mina curæ,
 Cætera, quæ vacuâ tenuissent
 gaudia mentem,
 Omnia nùc semota, refert hæc
 vna voluptas

Quicquid dulce olim sensu percepim; omni.
 His ergo hanc grati secretam ponimus aram,
 Hic Hederæ & Lauri, necnò & amœna vireta
 Apricos inter colles, hic Myrtea sylua,
 Et Veneri sacer est lucus, nec grata Lyzo
 Mitis abest pendet quæ spissis vna racemis.
 In primis sternenda mihi est auro area multo,
 Tu cæptæ è solido surgèt Adamante colunæ,
 Quæis altè supra impositù consistere tectum
 Instituum gemmis ornatù grandibus, atq;
 Aeternis densi vincù compagibus æris,
 Iam quibus inter se nexis non vlla vetustas
 Offuerit, quanq; validis conatibus obstet.
 Stabant in medio diuæ, templumq; tenebùt.
 His ego dehinc cœtu vatù comitatus honesto
 Dona ferã, non quæ vulgò cõfueuimus illis
 Offerre: at rerù prorsus rarissima quæq;
 Nobilium, quales tantum seponere summi
 Electas omni è numero potuere poetæ.
 Tuq; ades ò gètis Lipomanæ digna propago,
 Et rara iuuenis virtute ac moribus posita
 Eximij, summa quæ cæli sede profecta
 Eueniunt, rectaq; solent sub mente reponi,
 Tu mihi te vacuâ da nunc, & pectore puro.
 His ego te facris adhiberi, & fungier opto,
 Quæ tibi nunc vni nobis cõmissa parantur.
 Ergo humeris primù vestè hanc candentib; al
 Induere, & mecù tãtis accingere reb; (bam
 Adstansq; mihi puris è fontibus hauri
 Diuinum laticem, ac manib; cape lilia plenis,
 Collectosq; vnà vario de cespite flores.
 His demum latè, dum verba precantia fundo
 Ipse hæc Musarù dudum Phœbiq; sacerdos,
 Sparge solù, & suaui cõpleto cuncta vapore.
 Phœbe, nouè circù quæ numina sancta sororù
 Semper habent, diuisq; illic Pæana canendo
 Aeternã interdù spargunt mortalibus auram.
 Vnde vigens sumit dias in carmina vires
 Spiritus, & summo deducit ab æthere vatem,
 Illius huic hauitum fas sit sperare precanti,
 Qui tibi toto animo primis famulatur ab ânis.
 Is tibi candentem taurù niueamq; Iuuenam
 Constituet Musis sacrè, viridemq; quotannis
 Appendet templi medio sub culmine Laurù.
 Atq; ignè hunc vobis, quo serubs ara renidet,
 Et dabit, & longa lucentem ætate fouebit.

Vos

Vos rata iam nutu facietis cuncta benigno.
 Hæc præcor: at tu etiã supplex in vota pcesq;
 O iuuenis, quem mox superi ad maiora refer-
 Insinua temet diuinis, omnia quãdo (uant,
 Ritẽ tibi sunt acta: deus nãq; omine certo
 Annuit, & liquidis fulsere altaria flammis.

AD LEONEM X^{PO}

PONT. MAX. ASCEN-
 sus primus ad Deum.

Am multa mecum conor, &
 voluo diu
 Promissa si qua parte perfol-
 ui queant,
 Quæ sancte quondam fecerã
 patertibi,

Vbi occupatas detinebam paruulo
 Aures libello forsitan ineptus tuas,
 Arcana quanuis ederem illic Dedalæ
 Naturæ, & artis præpotentis munera.
 An non ineptẽ facere sum visus quidem?
 Cum mira apud te illa fore tum confiderem
 Vecors, videri cui potest mirum nihil,
 Humanitatis cum supragressus modum
 Humana pariter cuncta parui feceris
 Statim, nec humile, imãmue cogitaueris
 Quicquam, supremæ sedis vt adisti gradus,
 Diuumq; inisti tantus in terris vicem.
 Sed hæc fuere. Nunc quod instat, pergimus
 Tuo fauenti concitati nunine
 Ordiri, & ea, quæ pollicebar, reddere,
 Vt quimus, vtq; spiritus cælo potens
 Afflat pusillis. Tu serena videris
 Hæc mente suppliciter precamur, qua soles
 Quæ offeruntur cunq; tibi, neq; abnuas
 Impendere mihi paululum interdum moræ,
 Hæc donec intus intuens, inspexeris
 An fortẽ rectã tendimus per arduum,
 Quod nunc inimus hos ad ascensus, iter.
 Non esse, secum dixit insanus, deum
 Excorsq; & impos mentis, expers consilii,
 Rationis, ac pietatis omnis indigens.
 At esse sapiens mente primùm concipit,
 Dehinc voce clamans splendida palam facit
 Non esse tantùm, sed potente dextera
 Eum tenere, regereq; & nutu suo
 Quæ cuncta fecit, temperare, & omnibus
 Adesse vbiq;, & imperare singulis.
 Verùm haud leue est videre quos scandat
 gradus:
 Hæc quisquis animo versat, & tendit supra
 Id, quo potest nunquam vlla vis mortalium
 Conata ferri, ni superna cælitus
 Spirarit aura, ac illius nisi fauor
 Præstid sit, ipsa cuius hæc perquirimus
 Dicenda, nulla non furore perciti.
 Pavor tremorq;, cui comes reuerentia,

Qua non sit alia maior, hinc & hinc premunt,
 Nosq; admonent sic paruulos, pòdus graue
 Et impar humeris haud subire. Verùm amor
 Potens inaccessa olim facere peruia,
 Cum spes fidesq; prodeunt illi obuiam,
 Hortatur, atq; penẽ cogit ingredi
 Orationis intimæ latens iter.
 Quid ergo agam tu mi impera deus meus,
 Rex vnus omnium, ac herus solus mihi.
 Iubésne domine? forsitan quidem iubes:
 Nam nõ video vt aliunde spirari hæc queant.
 Experiar igitur, tu, præcor, cœptis faue,
 Volensq; & adsis, & iubens præstis mihi,
 Si nõstra non superbit hæc precatio.
 Testantur opera te tua, enarrant poli
 Tuam per orbem indefinenter gloriam.
 Est nam quis adeo, cum superna suspicit,
 Vecors rudisq;? qui statim non cogitet,
 Ac voluat ipse sæpius secum stupens,
 Quæ, quantaq; uideat, quibus vel orbibus
 Ferantur illa, aut quas vicissitudines
 Seruent ratorum consecuta temporum
 Semper tenorem, legis haud casu datæ
 Iussu, sed vna æquante providentia
 Cuncta hæc benigno distributa munere.
 Quis rursus orbis cæteras partes videns,
 Interq; versans, desinat mirari
 Terræ patentem subiacentis ambitum?
 Fufumq; supra continenter aera,
 Terræq; circum margines fufum mare?
 Et quicquid hæc exornat, atq; in his simul
 Vitam peragit, vt omne stirpium genus
 Quæcunq; se tollunt humo, & quæ vestium
 Telluris almis æmulam geminis cutim?
 Vt multiformis ac vagans animantium
 Proles per ampos sparsa tractus vndiq;
 Terræ marisq; crescit, & semper sua
 Vi fertur vna, qua potest, & qua prius
 Natura proprios impetus illi dedit.
 Adde his liquentis lucidosq; fontium
 Fluxus, & altris ænnium cursus vadis
 Ripas amœnas inter, inter collium
 Aprica, & herbis suauibus virentia
 Camporum. At imas montibus subsidere
 Valles, & altos erigi conuallibus
 Montes ab imis, lumpidos sterni lacus
 Subter virentium rupium cacumina
 Quis non, serena mente qui sit præditus,
 Miratur? Aut cui non quoq; est miraculo
 Immenfa marium littorumq; vastitas,
 Et insularum varius ac gratus situs?
 Quicquidq; tandem reddit & seruat decens
 Ornatus orbis omnium pulcherrimus?
 Quid? si quis ipse se intus, ac extra æstimet,
 Et alterum se tum esse mundum sentiat,
 Opusq; summi opificis ac munus sciat,
 Deumq; propẽ, id est illius ad imaginem
 Et similitudinem editum se nouerit,
 Diuinitatis qui capax, sapientia
 Ac mentis æquẽ particeps sit, dotibus

Et extet animi ac corporis tantis valens,
 Pro dignitate ut sedeat, ut stet, ut amblet,
 Oris venustas agilitasq; totius
 Vultus vt illi gratior cunctis lier,
 Vis in sit animi tanta, tanta celeritas
 Mentis, vigorq; tantus, & solertia,
 Qua penè cuncta suggerente discutit.
 Hæc si quis, inquam, serius secum putet,
 Emittet illam forsitan vocem simul
 Cum vate fumino gentibus palàm canens:
 Quàm magnifica sunt opera rex regum tua,
 Sapientia in tua creasti singula.
 Quin illud etiam sentiet verum legi,
 Diuina quæ sunt, cum videri non queant:
 Hæc posse in his considerata conspici,
 Quæ fecit ille. Nam relictus vnicus
 Nobis ad illa est hic gradus, magno datus
 Scandendus olim Mosis, vt antè cerneret
 Quæ facta, non qui fecerat, sed cum illa, quæ
 Fecisset opifex summus ac pater omnium
 Immensus, incomprehensibilis, vnus potens
 Efficere, quæ fecit, eademq; perdere,
 Vt vult: ea, inquam, cum potenter omnia
 Voluisset animo prouidus vates suo,
 Ex his adiuit omnium rerum vltimam
 Et ipse causam primus, vt homini datum est,
 Dum vita superest: hic enim faciem dei
 Dum quærit audis inspicere, vocem audijt
 Dicentis, Haud faciem videre quiuieris
 Meam, sed hoc te sub cauæ rupis loco
 Sistam, manuq; protegam, dum transeam.
 At inde cum post auferam petra manum,
 Videre posteriora tunc mea poteris.
 Haud ergo quisquæ, quæ assequi sensu nequit,
 Diuina quid sint quæritans, intrinsecus
 Rimetur ipsa, vasculo ne clauserit
 Immensa maria, ut indicatum constitit,
 Dum quærit illa maximus rerum quidem
 Scrutator olim. Propter alti littora
 Maris vndifona tendebat inquirens grauis
 Sensus, & amplum Trinitatis ambitum
 Aurelius, in his totus, ac solis vacans,
 Quæ cogitabat, nec tunc exitum,
 Habebat vnde inueniret anxius,
 Cum dulcis illi visus est infansulus
 Paruam tenella sustinens concham manu,
 Vastiq; lympha marmoris complens scrobè,
 Quam pronus ipse fecerat sibi prius
 Solis digitalis paruulisq; nixibus.
 Quod ille cernens, Ecquid, inquit, cogitas
 Puella tantos æquoris fluctus cauo
 Telluris isthoc tantulo concludere?
 Cui puer, Et ipse quid facere leuis putas?
 Qui te illius, qui cuncta solus continet,
 Vilo nec ipse continetur, expetis
 Fieri capacem, dixit, atq; protinus
 Nubes per altas prodiens, euanuit.
 Est vnus ergo congruus nobis modus
 Intelligendi, parte qua quimus, deum,
 Per illa, quæ iam facta sunt: nam sensibus

Et ipsa capimus: mente dein de sensuum
 Sequace, tantorum creatorem vnicum
 Sentimus intus, credimus, complectimur,
 Amamus, illi charitatis vinculo
 Tenemur adstricti, illiusq; deniq;
 Aeterna meritis consequi confidimus.
 Adscensus hic est, quo crearet primitus
 Nos magnos orbis vniuersi conditor.
 Vt vita præsit sensui, mentem ante eant
 Sensata, visis cognitissq; exordia.
 Nam cum virentibus arborum terram comis
 Ornasset, atq; floridis herbis solum
 Strauisset, atq; vt vberes fructus darent,
 Mandasset, his est vita tum primis data.
 At cum vel vndas, aeræue, vel aridam
 Animantibus compleffet, illa sensibus
 Et appetitu acta vi mox reddidit.
 Cum verò solers vltimò & mirum genus
 Fecisset hominum, mente quamprimū valens
 Effecit illud, non eis quoquam tamen
 Vsu remotis, quæ dedisset cæteris.
 Quod eius etiam iussa declarant statim,
 Deum, inquit, ex corde toto diligas.
 Quod inde vita, fonte ceu, nobis fluat.
 Anima ex quoq; tua tota, id est sensibus
 Cunctis, & appetitu, vt ipsa est initium
 Animalia vnde dicta sint: ex deniq;
 Tota tua etiam mente, qua sola omnibus
 Præstamus his, ubiq; quæ terras colunt.
 Hinc ergo per quæ viuimus, per quæ vndiq;
 Sentimus, & per quæ creauit omnia
 Summusq; & vnus vniuersi conditor:
 Hunc acie mentis esse apertè cernimus.
 At estne fortè consequenter altera
 Tui sequendi & assequendi femita
 Clemens, misericors, omnibus præfens deus?
 Hanc ipse nobis cognitam reddas, & hac,
 Si qua est, precamur supplices, nos ducito.
 Est nanq; quippe, & omnium potissima.
 Aduersus excors ierat humanum genus
 Mandata quondam, ac inquinarat omnia
 Vnum futura secla commissum scelus.
 Illoq; cuncti sempiternis luctibus
 Pœnisq; eramus destinati crimine,
 Cum nos tuentem maximū è celo patrem
 Immensa mouit charitatis copia.
 Natumq; nostra pro salute vt mitteret,
 Effecit, illi tanta tum benignitas
 Fuit, misericors tanta tum clementia.
 Versatus ergo est ille nobiscum diu
 Hic inter homines, inter ignaros deus
 Homoq;, summi patris vt testis foret,
 Foretq; nobis veritas, & semita,
 Qua tenderemus ad supernam patriam.
 Testes at ipsi essemus excellentium,
 Quas ille res hic egerat, nosq; omnibus
 Illas per orbem panderemus singuli.
 Hic sanctitate puriter vitæ diu
 Actæ, serendis ille in vulgum vocibus,
 Quæcunq; frugem comparant nobis bonâ,

Doctrina at alius atq; scriptis, mystica
 Quæ sensa magnis eruant sacrarijs.
 Et qui volentes sanguinem ac vitam pij
 Fudere cruciatus per omnes antea
 Ducti, labores inter ac angustias.
 Et quisquis alto pectore hunc tandem gerit,
 Amoris arcto colligatum vinculo.
 Ipsumq; præter expetens vnum, nihil,
 Testatur eius mira, quæ fecit patris
 Suoq; semper prædicanda nomine.
 Quorumq; profus inscius rerum prius
 Quid ipse dicam? quid secundū prosequar?
 Sic magna cuncta sunt, & excedentia
 Humanitatis singulos captus simul.
 An cum relictis inscijs parentibus
 Iam natus annos nobilis duodecim
 Inter peritos sedit in templo puer
 Eos, quod esset omnibus mirum, petens
 Et audiens? an quæ deinde nuptijs
 Miranda fecit, vina permutans a quis?
 Vel cum precanti regulo dixit, Tuus,
 I, natus etiam viuit, ac illa quidem
 Iam morbus hora sospitem reliquerat.
 Quid hæc ad illa, quæ sequuntur, dixerim?
 Hæc mira quanuis sint & ipsa maximè.
 Surgit vocatus illic ægrotans senex,
 Ferensq; sanus lethulum perambulat.
 At cæcus is, qui viderat nunquam, videt.
 Ex quinque panibus, & duobus piscibus
 Iesum sequutus redditur vulgus satur.
 Puella faxis verberanda publicis
 Detenta summo liberatur iudice,
 Peccaret illa ne tamen quid amplius.
 Iam penè putridus excitatur mortuus,
 Et inter homines, vt prius, versans sedet,
 It, loquitur, audit, e furit, sitit, palam
 Quæcumq; viuens fecerat, rursus facit.
 Verùm quid inuans ipse nunc ausim loqui?
 Quæ nec piorum maximus cœtus virum
 Explere pleno cunctis ore quiverit.
 Hæc finis ergo: nanq; peccator miser
 Quonam per illa pergerem loquens modo?
 Quæ mortis atq; pansionis vltima
 Tuæ fuerunt impiæ mysteria,
 Nostrum redemptor omnium promptissime.
 Quenam pauenti suppetent voces mihi?
 Quibus feratur concitus terris tremor,
 Lunæq; lumen abditum, solem datas
 Circum tenebras, conditos suis patres
 Surrexerunt monumentis, & in sanctam vndiq;
 Venisse ciuitatem, & illic pluribus
 Apparuisse post secutam gloriam
 Tuam, subacta morte. Sed quis omnium
 Oculis potius hic lacrymas dabit meis?
 Vt flere possim traditam duram tibi
 Necem ab nefandis impijs mortalibus,
 Quorum salutis veneras huc gratia.
 Dabit quis, inquam, lacrymas mihi, quibus
 Tuos ad imos præcidens pedes fleam,
 Tuos solutis lacrymis lauem pedes,

Exosculer flens, abluamq; vulnera,
 Inlicita sancto tam nefandè corpori?
 Te præter vllus non dabit, nullus mihi
 Ostendet, vnde verus emanat liquor
 Vitæ, nisi tu. Nullus, vt fleam miser,
 Docebit, atq; nullus, vt læter, dabit,
 Te præter. Vt cominissa nunc fleam mea,
 Da pater, vt orem, vt seruam soli tibi,
 Complectar vt te, cætera vt nihil putem.
 Concede mentem iussa seruandi tua,
 Et ex iniquis exundi semitam
 Ostende, qua te sedulus solum sequar
 Emancipatus vnico tantum tibi.
 Vt memet abnegem ipse, quam tollam crucè
 Ostende mi nunc, postmodū vt læter, dabis,
 Voles vt ipse: nam voluntas maximè
 Tua hic, & vsq; fiet, & per omnia
 Semper, neq; vllis placeat id, quod displicet
 Tibi, neq; vnquam. Tu salus solus mea,
 Seruabis ergo, cum vias ostenderit
 Salutis ipse, cum mihi præsens dabis,
 Vt nocte tecum promptus, vt tecum die
 Sim semper, vtq; supplicem volens tibi,
 Ne quo remittam temporis puncto tuum
 Nomen, quod extat omnium nomen supra,
 Ardente Iesu charitate prosequi.

QVADRAGESIMA.

Rgo animi interea semper pende
 bis? & vnde
 Incipias semel, ignoras, cõponere
 mentem?

Ne tibi continuis tot fluctuet anxia curis.
 Semp idè pgressus iter, nunq; hæc bona lōge
 Seposita, & nobis a deo distantia cernes?
 Quid differs? quid te varijs ambagibus istis
 Implicitū inuoluis magis, & magis ingeris vl-
 Nō breuia attēdis vitæ momēta caduce?
 Nō qd' & hic oēs peregrè pducimur? & qd'
 Mox aliò nobis properandū? vbi sistere tandè
 Aeternum sit opus, penitusq; recedere nulli,
 Atq; bonos illic factorum præmia rectè
 Accipere: at fontes vitiorū pendere pœnas:
 Sed non quas vulgò referūt perferre sub imis
 Manibus, æternos ignes, aut frigora dira,
 Sint eadè & maiora etiā tormenta licebit:
 Verū qd' multo horrendū magis igne, vel òni
 Iactura est grauius, nullas visendus in horas
 Ille opifex rerum, visu quo sancta fruuntur
 Pectora, quæ terris valido se tollere nixu
 Iam potuere suo, superumq; recondere cœtu.
 Forſitan heu dubitas operū tibi conscius vllā
 Spein fore, qua fretus valeas hæc tāta mereri.
 Ne dubita: nam nulla cupit rex damna suorū,
 Quos quodā è nihilo, qd' erat bonū ipse piusq;
 Fecerat asimiles cūctos sibi, deinde qd' atrā
 Ingressos nebulā, rectā, quā ostenderat illis,
 Errare aspexit, duræ ludibria mortis
 Pertulit omnipotēs, vt eisdè splendida vitæ

Lumina præferret, quibus haud errare liceret
 Amplius, ac certo possent infistere calle. (plex
 Quare age ad huc ipsius manib. cõcedere sup-
 Audeto: nam te venientẽ expectat, vt amplo
 In gremio accipiat. Perge, & cõmissa fateri
 Incipias, & te iam deliquisse dolentem
 Põniteat, quacunq; etiam ratione modoq;
 Expurges, promptusq; luas p crimine pønã,
 Atq; imo expreflas penitus de pectore voces
 Effundas illi, cuius tibi gratia plenẽ
 Mox aderit, teq; amplectetur, & vndiq; cælo
 Gaudia erũt, quib. haud vsquã maiora supsint:
 Illic nanq; magis gratari contigit vni
 Conuerso à vitijs superũm ad cælestia regna,
 Quãm si cõplures, quorũ sanctissima vita
 In terris fuerit, supera ad conuexa ferantur.

P A S C H A.

Hæc est illa dies, rerũ quam con-
 didit auctõr.

Ite omnes mecum linguis ani-
 misq; fauete.

Læti omnes mecum laudes &
 læta canendo

Carmina, sic regi cælõrum reddite grates.
 Tuq; pater sancte in primis, cui plurima semp
 Religio, & veræ fidei obseruantia cordi,
 Perge diem lætus solenni ducere pompa
 Muneris inmensõ plenam cælestis honore,
 Vtq; soles, regali ornatu & pectore puro (tu
 Prosequere, & cũcto demũ hæc cõplectere cul
 Christicolas inter proceres, mediũsq; fideli
 Concilio, ac lecto præcellus in ordine patrũ.
 Sat lachrymis, tristitũq; datũ pro tẽpore luctũ,
 Quãq; p scelere haud satis est, & crimine no
 Sed tñ hæc iugi desueimõ ore, precesq; (stro.
 Ad didimus, clemẽs quas exaudisse redẽptõr
 Creditur, & fessis hominũ iam parcere rebus.
 Hunc etiã vt miseris quondã violarit iniqua
 Turba modis, tulericq; pius ludibria mille
 Sessimus, hæc eadẽ soliti memorare quotãnis.
 Vidimus & cunctis, sibi quos elegerat ipse,
 Discipulis ægrẽ fugientibus, vndiq; læua
 Latronũ rabie septum, durisq; reuinctum
 Nexibus, & fædẽ ad proceres p cõpita raptũ.
 Hic illum vt vulgus vesanum riserit, vtq;
 Cõspuerit, flagrisq; afflixerit, vtq; profano
 Vexarit ritu diuinum corpus, abundẽ
 Haufimus è sanctis scriptoribus, omnia largo
 Interea fletu complentes, & graue mentis
 Affectã toto promentes corde dolore.
 Deniq; sublatũ cruce vidimus omnipotentẽ
 Cunctarũ auctorem rerum perferre dolores,
 Et duos mortis cruciatu, quos neq; quisquã
 Pertulit in terris vnq; neq; sensit, & heu heu
 Ne nos æternũ moreremur, concidit ille
 Indutus mortalem hominẽ, qui cũcta creatur
 Aeternus, semperq; manẽs, semperq; futurus
 Idẽ, & qui nutu mouet, & quẽcunq; ministrat.

Hæc ita præteritis fuerint celebratã diebus,
 Et ritu seruante, pio permitta dolore.
 Ast hodie à lachrymis hilari perfũdere mentẽ
 Læticia est opus, & vultu præferre sereno
 Gaudia, quæ nullis cedant, cũ maximus ipse,
 Qui se deludi passus mortalibus ægris
 Occiderat cæde infanda, nũc morte subacta,
 Conditione hominũ superata, postibus orci
 Perfractis, victõr supera ad conuexa redire
 Vt voluit, subitõ se contulit, & deus, atq;
 Verus homo, sed non adeõ mortalis, vt antẽ,
 Amplius: at contra diuino totus inhærens
 Quã mortalis erat, se nobis ipse videndum
 Præbuit, in dubio ne quid superesset, & illa
 Luce resurgente, qua se prædixerat, omnes
 Nossemus, pariterq; necis vitæq; potentem.
 Quid nos? an non cum Dño surgemus & ipsi?
 Surgamus: Primũ à vitijs hic transitus esto
 Ad summos apices, virtutẽ & religionem,
 Mox ad cælestes superos, patriamq; supernã,
 Non aliã ob causam supera de sede profectus
 Hic adijt genus humanum, q̃ ducere secum
 Vt posset nos hinc alacres, atq; ire volentes.

AD TRYPHONEM GABRIE-
lem, P. Venetum.

Võ finitis socij me per deserta va-
 gantem

Hæc loca nunc ferri? quæ iam tẽ-
 nebrosa sub antra

Conferetos inter vepres, atq; aspera saxa
 Ducunt, & vario perplexum errore viarum
 Exercet, semperq; premunt, atq; vsq; fatigant.
 Nec vestrũ quisquã tãto in discrimine dextrã
 Porrigit, atq; vagum fallaci in tramite sistit,
 Aut docet ire viã præsens, & in equa reducit.
 At qui olim multi, vel tu reuocare solebas
 In primis me chare Tryphõ, si fortẽ parumper
 Deius à rectã iam declinare videbar.
 Orfus erã, vt paruq; poterant in carmina vires,
 Aetherci secreta procul vestigia cantus
 Pone sequi, afflato quos olim protulit ore
 Ad citharã vates, quem non imitabile carnẽ,
 Atq; hominũ supra captũ, cecinisse fatentur
 Voce palãm cuncti, qui sacra ad limina tendũt
 Veri secreto commotũ nomine Phœbi.
 Atq; ita suspiciens, humilisq; & pronõ adorãs
 Tentabam si qua ille mihi se fortẽ fauori
 Præberet precibus crebris oneratus, & vnã
 Affectu hoc nostro motus, ppriã ne benigno
 Assensu potius, & solo munere mentis.
 Tandẽ hac spe tantũ perfans, tũ totus in illis,
 Quæ quondã is cecinisset, erã, nec cætera por
 Linquebã interea legis præcepta vetustẽ (rõ
 Quin legerẽ grauiũ auctorũ, versabar & inter
 Quæ mihi grata forẽt, atq; apta sensib. annis.
 Ad nunc nescio qua tãno dulcedine captus,
 Aetatis præter solitum iuuenilia ludõ.
 Et quid permittes hæc me per inania duci?

Quæ

Quæ mihi, quæ studijs nõ conueniẽtia nostris
 Offendunt etiam purgatas protinus aures.
 Cur me ad cõcentus cessas adhibere priores?
 Quos mihi nõnulla solitus iam laude pbare
 Subdideras celeres currenti sæpius ictus.
 Cur nõ hortari? cur nõ, velut antè, monere
 Instituit? vel, nãq; potes, me hæc ad pia cogis
 Munera? quæ tibi sũt meritò gratissima semp.
 Vel quia Musarũ tibi iam non vltima seruit,
 Opratus quoties illarum ad culmina tendis.
 Vel quòd nostra piæ miro conamine mentis
 Sacra tenes, eademq; pari veneraris honore.
 Immò age, nã posteo poterit qd' vtrũq; decere,
 Tentemus, si quid fortè aspirauerit ardens
 Ille canor nobis, qui non diuinitũs vnquam
 Nil prorsus est modulatus: at æthera semp a-
 Intuitus regũ regè rex ipse canebat, (pertũ
 Atq; vni laudes, vniq; ferebat honorem,
 Tu prior, ipse sequar, sic me nã rursus amice
 Ad nõ missa quidè, sed ad intermissa vocabis.
 Try. Quæ desolatos cõperunt gaudia patres,
 Dispersos pauor horribilis quos egerat antè,
 Cum quem defunctũ sferant, exisse sepulchro
 Viderunt miro percussis corda stupore.
 Aur. Quæ p̄sternatas cõperit gaudia matres;
 Vt pauidis hilari se vultu nuntius vltro
 Obtulit æthereo cæli de culmine missus,
 Tristia qui placidis mulceret pectora dictis.
 T. Qui tũ custodũ est cõiectũ in agmina terror,
 Cũ tremor inuasit terras, subitoq; reuulsũ est,
 Quod tumulo herebat firmo, p̄ tegmine cõdi.
 A. Quo strepitu fugèrẽ mali sub tartara Ma-
 Cũ se præuõtos senserũt lumine tanto, (nes,
 Nec posteo vltorius minimò sub tegmine cõdi.
 T. Avertèrẽ boni sensus oculosq; repentè
 In dominũ, inq; ipsum rerũ patrèq; deũq;
 Inq; expectatũ iam longo tẽpore Christum.
 A. Quin alacres venèrẽ omnes in limina lucis
 Aeterni præterita ducis vexilla sequuti:
 Sontibus at meritis miseris liquèrẽ tenebras.
 Sed tu desine plura: bonis nã certa parantur
 Præmia visuris sedes quandoq; beatas.
 Illi cum primũ in terris liquere caducum
 Et mortale ipsi pondus, vis nulla laborum
 Nulla dolorum illos agitat, non vlla timoris,
 Non fraudis, nõ vlla doli, quin dira voluptas
 Innumero errorũ semper comitata tumultu,
 Et quæ mortales vexant, & inaniter angunt,
 Cætera non vllis illic admota propinquant.
 At secura quies, nullisq; exercita curis
 Vita manet, prorsũq; bonis nõ indiga nostris.
 Viuunt contenti solo per secula visu
 Omnia, nec requies illis datur vlla videndi,
 Atq; est his ea summa quies: hac nanq; beati
 Perpetuoq; illic æuo & sine fine fruuntur.
 T. Sic tua caelestis fauor hic incepta secũdet,
 Quo mihi tu tantũ carmen cecinisse videris,
 Aureli studia hæc atq; hos ne desere cãt. (sti
 A. Imò hæc, q̄ mihi nũc modulãdo multa dedi-

Adimenta Tryphõ, ne tu fuge tradere rursus
 Cum repetã: nam sic nostris afflabis honorẽ.
 Quale manũ addũt ebori decus, & tibi multa
 In nostrũ quondam superabit gratia carmen.

AD ANTONIVM VONI-
cam, Taruisinum.

Vò me, quò Silides rapitis per
 flumina Nymphæ?
 Nec fluitantis equi teneo iam
 lora, nec ipse
 Consilij compos valeo discer-
 nere, qua me

Parte regam, sic hinc terrent maiora fluenta,
 Hinc obstat cænosa palus & lenta tenaxq;
 Et qua quadrupedis possit vix vngula velli.
 Hæc ego, vestoris dum vi ducebar in amnem:
 Sed timor õnis erat tamè, vt ne gurgite in alto
 Mergeret, atq; expes ferret quacũq; sub ùdas.
 Nã neq; erat spes vlla mihi, neq; certa fidelis
 Auxilij ratio, ingenti sed plena pauore
 Omnia, & expositis passim manifesta periclis.
 Ac neq; quem Graij quondã finxer poete,
 Quòue lyrã plectrũq; tenens est vctus Ariõ,
 Auxilio poterat mihi tũ se ostèdere Delphia.
 Nare nec exiguis contento in flumine ripis
 Immanis qui me sub lato gutture Cetus
 Deglutiret, vti vatem iam mirus Ionam
 Cepit hianti ore, ac vasto sub ventre recõdit.
 Ille dei haud parès monitis, qui iusserat vrbè.
 Hunc petere extèplo Niniũe, mãdataq; ferre
 Horrenda, in Tharos cũ declinaret, vt ipsum
 Tanquã fortè deum, cernit q; cuncta, lateret,
 Nauem conscendit pauidus, seseq; sub imum
 Ipse gubernaculũ recipit, pauitansq; recõdit.
 Interea magno miseri murmure Pontus
 Incipit, exhorrent nauatã, timet ipse magister,
 Et nunc cum focijs supplex in vota precatur,
 Nunc tempestatis subite perquirere causam
 Conatur, sortesq; iacit, simul orat Ionam,
 Què fors ipsa super perfederat, vt sibi & vnã
 Omnibus ex æquo bene consulat. Ille salubre
 Consilium dare ait, si se cuncti agmine vrbè.
 In mare præcipitem iaciant: nanq; vnus esse
 Nomine cũcta suo quæ nũc incõmoda ferrè,
 Qui non iussa dei subito perfecerit amens,
 Illi ergo, vt trepidis sese seruare potestas
 Offerret, rapiunt supplex, atq; æquor in altũ
 Projiciunt puppe ex alta, què protinus amplo
 Ore ingès mõstrũ vorat, atq; in viscera cõdit.
 Quid faceret: quo p̄ latebras, & cæca per extra
 Se ferat: auxilio cuius nitatur, vt inde
 Exeat: aut cæli procul illinc lumina cernat?
 Qd' superest prorsus sapiès mox expedit vnũ
 Orando supplex veniam petit: at deus vltro
 Imperat, ille leui siccaq; exponitur alga
 Illæsus, quanquã ipse truci detentus in aluo
 Iam triduum terna pariter cũ nocte fuisset.

Ergo iterum populorū vrbe rerūq; potentē
 Iustus adit, profertq; palām mīnantia verba.
 Illi continuo pauitant, ac iussa facesunt,
 Et scelera his ritē deus expurgata remittit.
 Pārcere subiectis nouit pater, & pius idem
 Humano quōdāmodo generi cōmissā pepercit:
 Immeritamq; luit nostro pro crimine pōnā.
 Mortē adijt, ternosq; dies iacuisse sepulchro
 Substinuit, totaq; super mox gente salutem
 Attulit, atq; viam supra ad conuexa reclusit.
 Huic etiam quocunq; loco, quo tēpore cunq;
 Magna vel, aut iam parua velis, sunt oīa curā.
 Nam quis me potuit tantis arcere periclis?
 Cælestis ni tum fauor afforet, & deus ipse?
 Tu mecū Antoni, precor, hæc Vonica videto,
 Atq; eadem prudente diu cū mente voluta.
 Nam dum ipse angustis agitabar talibus, ecce
 Afsistunt iuuenes duo protinus, inq; fluenta
 Profluit alter ouans, ripa se continet alter
 Sedulus, ille feri dextra capit, & tenet aurem,
 Ac mihi, Ne metuas, inquit, procedit, & vnā
 It mitis, prius asper equus, ripēq; propinquat.
 Vnde manū exponit placidus, q; restitit antē,
 Meq; ambo in columē sicca tellure reponunt.
 Deinde alacres abeunt, illis dū reddere conor
 Ac superis meritas imo de pectore grates,
 Hos ego non vlla memini regione videre.
 Sed mihi tum primū vīsi, nec contigit vltā
 Vidisse hos aliās, quorum si fortē requiris
 Scire habitum, viridi florebat vterq; iuuenta.
 Sed mihi q; medijs præfens hærebat in vndis,
 Altior, vt qui equitē me tunc æquaret eundo,
 Et latis ingens humeris incederet Heros.
 Quem verō attentū ripæ de margine dixi
 Expectare, manumq; vltro præbere roganti,
 Hic agilis dexterq; & agendis omnibus aptus
 Rebus erat, vultuq; omnē præstabat honorē.
 Quid geminos olim Pollucē & Castora iactet
 Prisca ætas, multis præfentes sæpe fuisse
 Auxilio? non hos etiam mihi fingere diuos
 De facie atq; omni prorsus virtute liceret?
 Verū hæc nō adeo nos cōmentemur amice,
 Sed nostris persæpe deum succurrere rebus,
 Qui pius afflictis hominū miseretur & ægris,
 Et malē pro meritis nobis benefacta repēdit.

AD BARTHOLOMAEV M

Agolantum, Taruisinum.

E quoq; ad has epulas inuita-
 semus amice,

Nouerimus ni te multis Ago-
 lante teneri,

Que tibi iā gustanda prius sunt
 nempe necesse,

Quam te isthuc cōferre velis ad prædia nostra.

Sic fortasse monēt faciendū, vt præuia quēdā,
 Quæ gustū exacuāt, & quæ sint grata vorēm,
 Deinde afsistamus mensæ cunctando salubri.
 Cœpisti propius rerum discernere causas,
 Ac quo vis humana potest se ferre, laboras
 Tendere, & hoc animi studio te explere beati,
 Si quid in humanis tū est quod nomine tanto
 Digneris: nā quæ linguis sunt tradita vtrifq;
 Iam pridem tibi nota, manēt te grandia tantū
 Cætera, quæ versās, quib; & iam sedulus vnus
 Ipse diu incumbis, satur vt quandoq; reuerfus
 Expletusq; illis, veluti coniuua sagacis
 Ingenij videas, epularū an forsan odorem
 Gustaris tantūm immunis expersq; saporis.
 Sunt ea nimirum reliquis præstantia cunctis,
 Quæ cupiunt, quærunto; etiā mortalia corda.
 Verūm & ad hæc, & in his semper sub luce mali-
 Tedimus, & variis sic circūfusa tenebris (gna
 Incidimus, simile vt veri quandoq; repertum
 Dicere, vix possis casu, ratione quod optas
 Quæfisse, & propria tentas indagine mentis.
 Quam satius sapiens Sophiā deducere celo
 In terras dictus, qui contēplanda relinquens,
 Quæ reliqua assuerant totis perquirere auētes
 Viribus, edocuit spectari proxima nobis,
 Virtutem amplecti, vitia insectari, omnem
 Deniq; perpetua vitam componere lege.
 Sed quid is, aut vlli, quanq; meliora sequuti
 Sint alijs, poterunt nostris cōferre? quid ipsis
 Rebus inanis enim rerū contenderet vmbra?
 Vna hæc, quæ segmur, Sapiētia & vnica virtus.
 Huius nunc studio addicti vacuiq; tenemur.
 Hanc tu etiā cū tēpuserit (licet id quoq; semp
 Extet, & haud serō nunq; incipiamus) vt illa
 Quæ tam nunc auidē sectaris, cœperis, in quā
 Ad plenū, amplectēre quidē & sectabere solā.
 Impuleris fortasse & vt huc Castellius altē
 Conscendat tecū comes: equalē ipse meū iam
 Nunc orare Bononiū adopto, vt dulcīa tandē
 Quæ canit, ad superūm cōuertat carmina lau-
 Et grauis hūc tātū diuertat semita vatis. (des,
 Nam Vonica meus iam pridē Antonius alnā
 Afsiduis legem manibus versare putauit
 Esse viri, qui multa aliās iam legerit, & qui
 Viderit expleta hæc falsis & inanibus esse.
 Quāta est nostra quidē, ne q; se iactet, in vllis
 Cognitio magnis? animo cum nempe capaci
 Nemo adeo est, qui se, nedū cælestia, capiet.
 Nec fas fortē ea scire, nisi cum libera prorsus
 Corporeis vinclis & cæco carcerē mens est:
 Ast eadem nōs velle licet, simul ipsa frequenti
 Susplicere affectu, totaq; requirere mente.
 Hinc amor ille potēs, q; iam, simulatq; reliquit
 In terris socias ferentes spemq; fidemq;
 Toto æuo electos demū cōmitatur Olympo.

AD

A

A

AD PETRUM LIPOMANVM
in obitu Clare fororis.

Mœna, Petre, quæ vides vagus
loca
Putato vana te videre fomnia,
Nec esse quippe, sed videri, &
vndiq;

Per altum inane lubricumq; prospici.
Aues canoræ, & arborum leues comæ,
Et acre murmur infonansq; frondium,
Eas mouente leniter Fauonio,
Canes per æqua feruidi, fugax lepus,
Puella flore vinciens nouo caput,
Amore lætus, ac vagans leui puer,
Et omne, quod videris hic alacriter
Videre, prorsus vmbra sunt perennium
Inanis, ac valentium esse perpete
In omne tempus. Ast opes, agri, domus,
Et ipsa vana sunt quoq; haud habentia
Sui quid integrum, sive quid potens,
Et vsq; firmum, & vsq; consonum sibi.
Nihilq; forma, robur, ac decor, valent,
Honorq; ferre, quo diu queat fore
Vbiq; quicquid editum sub æthere
Vides, cædua cuncta sunt, fluenta
Et vsq; præterita, quod alma munere
Dedit deorum, & expetenda gratia
Tibi, mihiq; cæterisq;, quibus datum est
Valere mente: mens enim modò viget
Futura semper, ac humi simul graue
Reliquit ipsa pondus, ad sacras poli
Statim perennis & leuis volat domos.
Vbi fruuntur aure a pij vice
Vigoris omnis, ac salutis intimæ,
Vigor nec alter est, salus nec altera,
Bonum nec alterum, nec vlla cæteris
Beatitatis aut quietis actio
Inest, mouente sed sub orbe fluctuant
Vbiq; cuncta. firmior parum tamen
Is est hic vnus, ima qui colens, supra
Caput tuetur, idq; promptus exerit,
Grauisq; donec hic moratur, explicat
Leuisq; & altus altis pennas modo,
Cælumq; mente, ceu solutus corpore,
Petit. Sed hæc est vita perfecti nimis
Viri beata, qua frui pauci queunt,
Quamq; ille (si qua id sustinet dici) tuus
Colendus in primis sacerdos maximè
Affectat, atq; spontè spretis omnibus,
Quæ mundus vitro viribus cunctis petit,
Vnam securus, prorsus hanc complectitur.
Et nunc in altis montibus latens procul
A patria, amicis atq; charis omnibus
Vni vnus hærens, qua potest, vni studet
Placere, cui se dedicauit vnice.
Nunc vrbe degens percitos fontes metu
Solatur, audit, excitat, terret, monet,
Hortatur, atq; promouet miris modis
Vitijs relictis ad decens, ad fas, ad id,

Quod iure miseris conuenit mortalibus.
Mox expeditos ad pios cultus trahit
Ipsos volentes, atq; ad alta dirigit
Spectanda, quæ mens sic onusta corporis
Torpore vix hallucinando suspicit.
Hæc ille. Sed nos, qui fecundis sedibus
Debemur olim forsitam, vel tertius,
Parère sanctis legibus compellimur,
Seruare mores, abstinere fraudibus,
Vacare cupiditate, inani gloria,
Iraq; cunctis deniq; actionibus
Prodesse multis, & nocere nemini;
Sese tueri, ne labemus, ne vagos
Variosq; cursus incidamus noxios,
Quos nostra nobis semper huc infirmitas
Apportat, aut quos ille nobis ingerit
Humanitatis persecutor impius.
Horum ipse conscius opifex rerum deus
Multos acerba morte quondam subtulit,
Multosq; rursus forsitam quæ est illius
Immensa & infinita prouidentia
Extinguet antè, quam inuenta illuxerit
Illis serena, ne mala his contagio
Contaminati prorsus orbis ingruat,
Labemq; moris improbi secum trahant.
Lugent parentes inde chara pignora
Abrepta varijs & dolendis casibus.
Suos amores coniuges viros, suas
Viri vicissim coniuges tenellulas
Fletuq;, lachrymisq;, ac pijs vlulatus
Diesq; noctesq; expectunt, quærunt, vocant
Frustra miselli. Tu forem læpius
Adhuc requiris, ante quæ diem cadens
Desideria sui reliquit plurima
Tibi, parenti, coniugi, cunctis suis,
Virtute, forma, moribus sanctissimis,
Quales decebant nobili exortam domo.
Sunt hæc dolenda, sunt pijs affectibus
Hæc prosequenda; non enim duro sumus
Nec sentiente procreati robore,
Natura at exat in situs nobis dolor,
Dolere fas est omnium cunctis vicem
Charissimorum, ac perpeti luctum diu,
Quoad doloris iusta vis resederit.
Est finis, vbi te in sinum receperis,
Ac cogitaris, esse iam receptui
Tandem canendum, nostra ne si commodis
Eius feramus antè, videamur parum
Sentire quid nos deceat, & sanctissimè
Exire iussos charitatis terminos.
Hanc vos videre, hanc alloqui, hæc viua frui
Velleis omnes, coniugi prolem dare
Hanc, charam, opibus vti suis, honoribus
Fungi paratis vtriusq; splendida
Virtute. Sunt humana quippe hæc omnia,
Et expetenda, & omnium gratissima.
Sed est, quod illa fortè ad hæc fari queat,
Voluisse sese hæc, & cupisse consequi,
Dum vita stare, donec in terris diu
Quærendo, quod nõ assequi quiquã potest,

Ipsa elaboraret, neq; hæc magni tamen
 Nunc adeo facere vel probare, vt anxie
 Terra mariq;, sedulo, domi, foris,
 Vt fit, petantur omnibus periculis,
 Ac digna tanto sint honore deniq;,
 Errore mentis quantus his vanæ datur:
 Quæ si parentur, non minus molestiæ
 Profecto, quam iucunditatis afferant.
 Secumq; multo sic melius ædum putat,
 Quam si iuuentam protulisset longius.
 Vidisset, inquit, multa quæ mortalibus
 Acerba casus, vel voluntas attulit
 Maligna sæpe, vel potestas acrior,
 Quam ferre possit æqua virtus vilius.
 Vnquam vicissim, sic laboribus
 Connexus alter alteri superuenit
 Semper, nec vlla concitis semel quies
 Datur laborum vel malorum fluctibus.
 Pluraq; alia quoq;, maxime verò omnium
 Priuata, publica, vniuersaq; incommoda,
 Iniqua patriæ quæ tulerunt tempora,
 Sensisset. At nunc cælitum vacans choris,
 Interq; diuas ambulans felicius,
 Quibus beata perfruatur gaudijs
 Vix suspicari possumus, ne dicere
 Id audeamus his minutis versibus,
 Hoc præter vnū, quod venusto nomine
 Iam Clara, nunc re sidus it clarum polo.

AD M. HIERONYMVM

Vidiam, P. Cremonensem.

Sse ferūt collem Phœbo Musisq;
 dicatum,
 Quo cuncti pariter certant con-
 tendere vates,

Atq; sacri appropèrant illuc haurire liquorẽ,
 Perpetuamq; virere putant in vertice laurũ,
 Vnde queant caput optata vincere corona.
 Cernere propterea est nõnullos mōtis ad imã
 Radicem se ferre, & sub radice moranteis
 Conterere hic æui partem melioris, vt alta
 Qui spectare procul cõtenti culmina, si quid
 Diuini laticis valeant contingere summo
 Tantũ ore, aut ramis felicibus arboris almæ
 Sorte aliqua frondis vllas legisse cadentes.
 Sunt etiã, vt referunt, & qui reptare laborant
 Ad mediã septũ magno conamine rupis,
 Intra quod pauci sic admittuntur, vt vnus
 Hisce locis, altèrue queat satis esse videri.
 Quid qui infrã positos ausus contènerè, sese
 Tollit, & in summo scan dentem vertice sistit.
 Atq; inter lauros, atq; ipsa ad limina fontis
 Constituit Musis aram Phœboq; sacerdos,
 Assaturq; illic diuos auditq; videtq;
 Felix? o mihi si saltem in conualle propinqua
 Versari detur, quid fortunatus optem?
 Atq; id nunc operã do, quo me demere vulgo
 Assuetam, mediterq; procul diuina tueri.
 Nanq; vltrã proferre pedem tardante senectã

Haud ausim, satis est quoniã, si nõ pede claudõ
 Inferimur lutulenta atq; in salebrosa viarum,
 Qua multi è prificis etiam venèrè volentes.
 Tu verò, cui Seriadès se ostendere Nymphæ
 Dignatæ quacunq; duces comitesq; dedèrè,
 Perge, iuuetq; iugi iam peruicisse sub alta
 Culmina, dum vires, ac dum præstante iuuetã
 Vida potes quẽcunq; & adire, & ferre laborẽ.
 Nãq; illic quodcũq; agitas, animoq; reuoluis,
 Præstò erit, & tibi se manifesto in lumine pan-
 Ni penitẽ vanæ modò me lufere puellæ (det,
 Pierides, miris è nexibus extricantes,
 Cum tibi eas doctã fingentes ferica vidi
 Fila manu pperare, atq; internèctere, queis se
 Implicet, atq; voluẽs pergat circũdare bõbyx.
 Quin oriturũ etiam vatem cõmittere alendũ
 Formandumq; tibi vidi illas omine certo,
 Cũm ter te attonitum duxere altaria circum,
 Atq; eadem ternis etiam cinxere choreis,
 Actutumq; tribus fulserunt omnia flammis.
 Præterea ludos belli simulachra cientes
 Edocuere modo quo gratè dicere posses.
 Tum veros Martis strepitus & signa tubasq;
 Audire, atq; videre, interq; horrentia ferri
 Agmina concessere, ac pleno ferre per orbem
 Aequato quondam certamine prælia cantu.
 Quare age ppetuũ primaq; ab origine carmẽ
 Audacter, quod mente diu iam concipis, ede.
 Vt scelus infandũ gens ausa est impia quondã
 Cunctarũ aduersus rerũ patremq; deumq;,
 Optima quem toties adeo mandata docentõ
 Audierant aui di, videre & mira frequenter
 Ac passim peragentẽ, & nõ mortalia quoquã
 Præstantẽ, at prorsus præ te diuina ferentem.
 Nanq; palãm hauserunt oculis atq; aurib; ipsi,
 Vt primũ in terris vagitus protulit infans
 Maximus, esse deum, qui nos inuiferet alto
 Demissus cælo, cũm supra vliã tecta,
 Sub quibus in paruis iacuit præsepibus ille,
 Videre insolitum radijs fulgentibus astrum.
 Cælestesq; etiam supra seniere canentes.
 Et flexis illum genibus venerantia bruta,
 Ac reges pariter diuerso ex orbe sequutos
 Sideris exorti cursus, & dona ferentes.
 Cætera quid memorem tota sanctissima vita
 Acta illi, confessã deũ & testantia solum?
 Hæc te nãq; manẽt, hæc te tua submonet ipsa
 Religio, cultusq; dei, & præstantia vitæ
 Ordini, atq; super fauet his tibi cõscius æther,
 Aeternumq; parat ventura in secula nomen.
 Ipse autem, si quid me fors ea gratia tangit,
 Exiguam tantorũ operum vel fumere partem
 Conabor totis orandam viribus, aut si
 Inualidi nequeant humeri iam pondera ferre
 In prõptos saltè affectus, & debita mētis (ho
 Munera descèdès, lachrymis mox cũcta reple
 Quo mihi cunq; dabũt sese per carmina vires,
 Ad fixas clausis plantas, ad pectus apertum,
 Ad caput impressis cõfossium sentibus almũ.

Geronticon primi Finis.

SVCCOSA CARMINA QVAE
dam Arnaldo attributa, ex Italico in
Latinum uersa.

Soluite corpora in aquam om-
nibus dico
Vos qui queritis facere Solem
ac Lunam

Ex duabus aquis capietis unā

Quam magis uultis, & quod dico facite:

Bibendam date uestro illi inimico,

Sine ullo profus cibo solam dico:

Mortuum inuenietis in nigrum uersum

Intus in uentre Leonis antiqui.

Post illi facite suum sepulchrum

Eo modo ut totus liqueat

Et pulpæ, & ossa, & omnes suæ iuncturæ:

Sic lapidem habebitis: post istud fiat

Ex aqua terra quæ sit munda & pura,

Ex terra rursus aqua, ex aqua terra:

Sic ad multiplicandum fiet lapis.

Thesaurus est is bene seruandus.

Nam qui benè hos capit meos uersus,

Erit Dominus eius cui cæteri famulantur.

Alia eiusdem argumenti.

Soluere qui nescit, uel subtiliare metallum,

Corpus non tangat, Mercuriumq; sinat.

Nam corpus nequit spiritū retinere uolantē

Si non alterutrum facere benè noris.

Fac igitur strictim sese amplectatur uterq;

Id facit aqua uiuens nec nō sal dissolutiuum.

Tere benè ac coquas lentē,

Ita ut illud priuetur

Ea matrice quæ illum occultat.

Tunc clarè uidebis obscuram fugere noctem

Et solem totum lucidum pulchrumq; reuertī

Multis cum floribus ornatum formaq; rectā.

Hic lapis est: illud tan dē quod scripta maiorū

Malleo percutit super incude posse fatentur.

Vetusta quedam carmina.

Ad bonam partem utere aqua atq; farina,

Nec non fermento, modo simili, lapide nostro

Hæc tria reperies physicorum dicta referre.

Est in Mercurio secretum, in reliquo nullo:

Mortificat sese saybat & uiuificat se.

Nam metallorum cunctorum cum sit origo,

Ex quibus constant, & resoluuntur in illum.

Finis, principium, hic constat & est mediator.

Extrahit, inducit, animam suo corpore figit,

Putrescit, leuit, tribuit bonum tibi pondus

Efficitur tale cui permiscetur ipse:

Qualia Mercurio feminabis, talia metes:

Quib; dū immoritur, ex se fructū dare fertur:

Solis & Lunæ sunt sulphur Mercuriūsq;

Opera naturæ, causæ, per tempora coctæ:

Horum non solum, sed cunctorum aliorum.

Eadem principia cum nos habeamus ut ipsa,

Cur non tunc opera faciemus sic uelut illa?

Æmula naturæ ars semper dicitur esse:

Nam sequitur alijs præijs artem fugitiui

In quantum potest, licet ipsa plus ea possit.

Natura iungit sua facta in se quoq; creat.

Nam cum fermento, naturæ quod caret illo

Ars curtat facta, sine quo non perficit ipsa:

Nam sine fermento nihil pinfare memento:

Hæc cum seruore consueuit & ars breuiare.

Omnis in interitum ab imis trahitur ægrè.

Qui seraturas seratas uult referare,

Caudæ caput iungat, sic tu poteris reperire.

Quid sit fermentum tibi do tale documentū,

Est panis similis pani, sic uitaq; uitæ.

Extat fermentum per consimile specierum:

Nam generat simile semper unus sibi quisq;

Ex semine proprio fit puluis, ab Vpupa nullus:

Sic similis simile generat, lepore quoq; lepus:

Qualia quis seminat, hæc semper talia metet.

Quod lapis est scimus: quis fit si scire uelimus

Extra nos imus nisi donet fummus & imus.

Hic lapis à spiritu simul & à corpore nasci

Nec non ab anima nominatur, sic benè iuncta

Ac fermentata dicuntur hæc tria mista:

Arsenicū fore dic animam, sed spiritus extat

Argentum uiuum, calx corpus dicitur esse:

Spiritus ac anima fermentant corpora mūda,

Tingens & mergens calx figit & est Elyxir

Quod saybat figit, qd' corpa plurima tingit:

Extat arsenicum nostrū dē corpore tractum:

Extat hoc mediū quod nunq̄ in corpore fuit,

Perficit hæc dicta nullius agens in Alchymia:

Hac uraris aqua fructus producitur à qua

Albat, purificat, separat, iungit elementa:

Par & Mercurio nunc Laton se decorabit

Quod Sole caufat nec non Sole mediante

Firmare debes spiritus in corpore omne:

Corpus dissolui bene dum id sollicitauit:

Et est uita rei cuiusq; mundi q; caput.

Vt separat Iouem stare quo nunq̄ stabilitur

Cum soluens sit Azot imbibitur & auro

Nouies uel inde, ita totum uidebitur Azot:

Et uolatile fit cum spiritu quo adimetur.

Rectè figurat ut non separetur ab illo:

Vertitur in animā corpus totū, & uice uersa.

Et fit Elyxir mutans azaybat omne:

In liquido saybat opus omne figere debet

Intus & exterius utriq; uel modis utor

Imbibet tibi ipsum quia merito Sol soluēdo.

Si non sufficiant memorata renouabo.

Exterior ignis non excipit interiorem

Alio calore superueniens qualicanq;

Sed si firmatur scoriz totum similitur.

Hoc cum fermento fermentum fortificatur.

Argentum uolitans est ignis corpora urens,

Mortificans, fixans, stringens regimine solo:

Quo plus miscetur tanto plus attenuatur:

Azot assoctatio, lapidis contritio frequens

Perficit & uiuit, ars solum uasq; requirit:

Est ignis graduuum, non huius, ratio tota.

Nūc caput est ignis humidus interiusq; diuersus

Est tepidus ignis, bulliēs quasi, & bulliens est:

Quartus est seruēs, sed quintus igneus extat:

Ignem præterea tribuere si scias igni
 Mercurium cum mercurio, tibi sufficiunt hæc:
 Sed cautus si sis in primis cum sociabis
 Partem cum parte, tunc signa hæc bene tene:
 Primò pinguescit, nigrescit plus, & aquescit,
 Quarto congelat, tunc iam est certificatus
 Processus debite, sic coruus uult uariare.
 Est ideo census ignis humidusq; diuersus:
 Mercurius penetrat, corp⁹ figit, anima tingit:
 Fermētū in Alchymia semē agēs estq; paternū
 Sed patiens erit Saybath semē estq; maternū
 Imbitur quoties cinere id totiensq; curatur
 Et humi datur quousq; color uariatur:
 Nam emédatur gaudet auro nisi solo. (tingit,
 Putrefcit, soluit aqua mercurij, densat, quoq;
 Extrahit hinc florem, fluxat, uexat separata:
 Ponderat & leuigat, mortificat atq; uitā dat:
 Ingressumq; facit miscens suprema profundo.
 Est in mercurio quicquid quaerunt sapientes:
 Nā sub umbra sua uiget hæc substantia quinta.

Carmina Arturi Philosophi.

Calcino, sublimo, cero, figo, coagulō, soluo,
 Corporaq; spiritus, aquis, in cinere, fimo:
 Alluo, mortifico, sublimo, fixoq; latronem,
 Capitello, zacey, ludello, luminis aqua,
 Cui fratrem adijcio ut candidus exeat opus
 Et lung fermentū eius abdo mistura inagnate

Carmina Pythagoræ.

Arsenicum fore dic animā, sed spiritus extat
 Argentum uiuum, calx corpus dicitur esse.
 Spiritus est tingens, animā submergere dicas:
 Tingens & mergens calx figit & extat elyxir:
 Spiritus exclusus perit hæc & mare duce
 A Phæbo captus elementi suscipit esse.
 Mercurium figit, qui corpora plurima tingit.

Distum Hermetis.

Sales calcinant, alumina clarificant,
 Spiritus tingunt, metalla fixant.

Carmina Gebero adscripta.

Est fons illimis cuius latet anguis in imis,
 Euolat in primis nisi clausis undiq; rimis:
 Ex prima uena pars roris surgit amœna,
 Ipsa post fœua prodeunt suscepta uenena:
 Post hyemis flantes fortes creuere Gigantes:
 Hos supra stantes flatu pereunt Elephantes:
 Hunc bene contritæ genuit tibi aqua uitzæ:
 Nam bene mundatū proprio sudore renatum.
 Redditur ablatum nigrū prius obtenebratū.
 Assequere uotum si per se sit bene lotum,
 Et sumat potum quod scādīt ad æthera totū:
 Hæc petra diuina fit alba, sed in de citrina,
 Cum fuerit ima nostra deducta carina.
 Hos uersus si quis aliquem perpédere inquit,
 Si bene scruteris omnia, diues eris.

Distinctio.

Confurgit nullus unquā sine semine fructus
 In quo dū moritur semen, fructū dare fertur.

Ordo conficiendi lapidis.

Dissipa ré captā per rem prius hanc satis aptā

Leniter extractam, sic massam cōtere factam:
 Hæc non festinas, sed de temporis ordine fiat.
 Albumen urinæ disponit membra ruinae.

Aliud.

(cre inuoluas,
 Si fixū soluas, faciasq; uolare, solutū, ac uolu-
 Hæc tria si iungas facient te uincere tutum.

Pro arte transmutatoria ad Lunam.

Cogitū exire spiritus de corpore Iouis
 Albus, per ignē: quē modo collige tali: (igne,
 Libram de Ioue crucibulo cruda tibi pōnas in
 Flando continuē quōd corpus saltet in igne.
 Tunc habēas rotam ferri quam sine tenebis,
 Aptam crucibulo quam sæpe ponas in igne
 Quo propius Ioui poteris, sed tangere noli:
 Teneas hoc spatium quo possis dicere, credo.
 Adhæret rotæ spiritus, quem præbeas aquæ,
 Abluit hoc ipsum, tunc iterum collige tantū:
 Hoc totiens facies quantum de spiritu glificat.
 Aqua diffusa, spiritus in fundo manebit
 Quem simili parte Mercurio iungere debes:
 Soluas in aquam ipsam quoq; stilles ab istis
 Sal petra, uitriolo, sal armo simili parte:
 Paruum per ignem tunc aqua euaporabit:
 Manens est fixum: pars una tingit ad album
 Decem de cupro partes igne liquefacto
 In hoc proiectum, mūdāt, figit quoq; rectum:
 Hoc dat argentum cimenti probamine uerū.
 Hoc opus est breue, uerum, utile, quoq; leue:
 Sic met ut feci breuiter sub carmine scripsi:
 Nec mihi tu credas nisi met probaueris ipse.
 Tunc ores pro me, nā talia scripsi ego pro te.

Alia carmina antiqua, sed obscura.

Soluere, purgare, purgatum distiq; pare,
 Disiunctumq; mare, surgendo mundificare,
 Calcem siccare, siccatum calcij, nare,
 Sternere, rigare, calcem sic albificare:
 Humida siccare, siccata sic cē leuare:
 Sæpius ista dare, calcem sic purificare,
 Coquendo gnauē, post album rubificare:
 Sulphur zimare, zimam primò preparare:
 Sæpius alterare, fixum non fixo leuare:
 Sic rem fixare, do ceas in ignē domare.
 Hinc res alterare, si fixa sit aninare,
 Vultq; maturare, totum mox inq; cerare,
 Sic res æquare, debes complexionare,
 Res & emendare, dum tingis tincta probare:
 Excellens gnare studio sic pacificare,
 Omnia patrare, sapienter purificare:
 Versibus his, nota, conscribitur ars tua tota

Alia.

Tu qui glificis donum Dei,
 Contemplantur huius rei

Fontem per amabilem.

Lunam, Solem, transmutare
 Tibi mando uoce clara

Lympham in stillabilem.

Hæc est prima radix rara
 Nobis data multum cara,
 Hermetis comprobamine,

Marcelli Palingenij Stellati carmina.

Phœbus loquitur.

Audite, atq; animis mea dicta recodite uestris
Hûc iuuenē archadiū, infidū, nimiūq; fugacē,
Prædite, & immerfū stygijs occidite lymphis.
Post Hyales gremio impofitū Deus excipiat,
Lemnia terra colit, fublaturūq; cruce figat (quē
Tūc fepelite utero ī calido, & diffoluite putrē:
Cuius ftillantes artus, de corpore noſtro
Spiritus egrediēds penetrabit, & ordine miro,
Paulatim extinctum nigris feuo cabit ab um-
Aurata ī dutū chlamyde, argētōq; nitētē, (bris
Projicite hūc demū ī prunas, renouabit alter
Vt phœnix, & quæ tanget, perfecta relinquet
Corpora, naturæ leges & fœdera uincens:
Mutabit ſpecies: paupertatemq; fugabit.
Phœbus ab his tacuit: dictis Cyllennus ales
Annuit, atq; eadem præſens Diana probauit.
Mox abiere omnes, caeli ad conuexa uolâtes.
Tunc mentis diuinæ homines oracula cæca
Volentes animo ancipiti, uix tempore lōgo
Experti multa, & non paruis ſumptibus: illam
Inuenere artem, quam nō ars dignior ulla eſt.
Fingendū lapidē ætherēū: quē ſcire ꝑphanis
Haud quāq; licet, & fruſtra plebs improba quę
Quem qui habet, ille poteſt ubi uult habitare.
Nec fortunæ, iram in metu, nec brachia furum.
Sed paucos tanto dignantur munere diui.

*Carmen de floribus ſeu coloribus ad ſcriben-
dum, pingendum, &c.*

Flores in uarios qui uult mutare colores
Cauſa ſcribendi quos libri pagina poſcit,
Eſt opus ut ſegetes in ſummo manē pererret
Et tunc diuerſos flores ortusq; recentes
Inueniet, properetq; ſibi decerpere eorūdem:
Cumq; domi fuerit caueat, ne ponat in unum
Illos, ſed faciat quod talis quę ſibi quærīt:
Dum ſuper æqualem petrā contriueris iſtos
Flores, in coctum pariter tu contere gypſum:
Sic tibi ſiccato poteris ſeruare colores.
Ex quibus in uiridem ſi uis mutare, recentem
Calcem commiſce cum floribus: inde uidebis
Quod tibi mādaui, ueluti prius ipſe probaui.

Modus pingendi Vaſa & Vitra.

O vos artiſices qui ſculpere uultis honeſtē
Vitrum, nūc pandā uobis uelut ipſe probaui.
Vermes quęſiui pingues quos uertit aratrum
Et terra, atq; ſimul me quærere iuſſit acetum
Vtilis ars: iſtis rebus calidum atq; cruorem
Ex hircō ingenti quem ſolito tempore paruo
Ex hedera forti pau teſto religatum:
Sanguine cū calido poſt hæc uerimes & acetū
Infudi, ac totam phialam clarē renitentem
Vnxi, quo factō tentauī ſculpere uitrum
Cum duro lapide Smerilli nomine dicto.

Ad Vaſa ſicilia depingenda.

De vitro ſiquis depingere uaſcula quærīt,
Vitru Romanū bene marmore conterat, & cū
Vt puluis fuerit, clara pinguedine gummi

Fontis aquas miſta, figulorum uaſcula pingat,
Siccāq; fornaci mandes: ſit terra probata
Quæ ualeat flammis obſtare, nitentia tandem
Regibus apta ſatis ex furno uaſcula tollet.
Eligat ipſe duos rufo de marmore petras
Inter quas uitrum Romanū cōteret, & cum
Vt puluis terræ fuerit pariter reſolutum,
Hoc faciat liquidū clara pinguedine gummi:
Poſt hoc depingat peculas quas finxit honeſtē
Figulus è terra: ſiccatas ponat eaſdem
Fornaci: caueatq; ſimul quòd terra probata
Has teneat quo ſic ualeant obſtare calori:
Illasq; faciet plena uirtute nitentes.

*De Vitro uiridi quomodo fieri debeat, ad uaſa
ſicilia depingenda.*

His rebus Vitri patet effectus preciōſi:
Igni cōbuſtū ſulphur, aſſum quære cuprium,
Atq; teras horū ſplendens cū puluere uitrum
Hoc cures ſolo liquidū ter reddere gummo:
Attamē inde litam poſt ignibus iniſce teſtam:
Aſſumet uiridem quoniam pictura colorem
Exterior teſtæ, cum cæperit ipſa rubere.

De Vitro albo ad ſicilia uaſa depingenda.

Album picturis uitrum ſic attenuabis:
Cādens permiſtū cū ſulphure contere uitru:
His ſimul attritis, poſtq; fuerint quaſi puluis,
Exterius ſpiſſam depinges undiq; teſtam:
Iniſce poſt ipſam fornacis ab igne coquendā:
Cū ſimul ipſa rubet, ſibi cum pictura cohæret
Extrahere, ſic ea pinges hinc uaſcula quædam
Ars uelut in primo notat inſinuata libello.

De Vitro nigro ad ea uaſa depingenda

Sic etiam nigrum pingendi transfer in uſum:
Qui terra capitur cum gummo contere lazur
Vt ſit perſpicuum, frangēs in marmore uitru
Ipſi miſcebis: ruſumq; terendo parabis:
Hæc quoq; cæruleā ſumet cōmiſtio formam
Quæ tamen in nigrū conuertet ſingula uitru.

De Vitro ualde uirente.

Sic etiam nimium tu uirens effice uitrum:
Accipies aſſi ſubtilia fragmina cupri,
Quæ tamen eiufdem poſt cū rubigine miſces:
Ruſus & admiſto ſplendenti contere uitro:
Protinus hinc picta fornacibus iniſce teſtam
Poſtquàm lucetē dabit ipſi flamma colorē,
Accipe: nā pulchrā capiet hinc frigida formā:
Nam dum ſit uitrum nimis feruere, coloris
Hinc aufert propriā flammæ uiolentia formā.

De Pictura Eboris

Pingere ſi quis ebur uult, ſic procedere debet.
Sculpturas eboris auri pecula decorabis:
Quo tamen ipſa tibi res ordine cōgruat, audi:
Quære tibi piſcem qui dicitur Huſa liquentē
Veſicam ſeruā decoctam fluminis unda:
Inde locum pecula quem uis cōponere ſigna,

Gemmarum ſectio, &c.

Præduros lapides ſi ferro rumpere tentes:
Qui cupit egregios lapides irrumper ferro,

Quos dilexerunt Reges nimium super aurum
 Urbis Romanæ qui celsas iam tenuere
 Arces, ingenium quod ego sub mente profunda
 Inueni, capiant, quonia nimis est preciosum:
 Vrinam mihi quæ suu pariterq; cruorem
 Ex hircio magno, modico sub tempore pasto
 Heba: quo facto, calefacto sanguine gemmas
 Incidi, ueluti monstraui Plinius auctor,
 Artes q; scripsit quas plebs Romana probauit:
 Atq; simul lapidum uirtutes scripsit honeste,
 Quorum qui noscit uires, plus diligit illos,
 Primus ait uersus quot habet sententia sensus.

Crystalli sectio.

Crystallus tali durus uale arte secari
 Opportuna tibi quaeratur lamina plumbi,
 Huic etiam bini clauu iungantur utrinq;
 Qui solito medium consumunt undiq; plumbu:
 Nam plumbo soli tribuetur cura secandi:
 Ipsi custodes laminæ sint exteriores,
 Ut sibi dent rectum recto consumere cursum:
 Sed nec duritiam poteris prærumpere tantâ
 Mollitie plumbi, nisi quædam iunxeris illi
 Tâquâ pulueres fornacis fragmine mittas
 Quæ tenerè possit laminæ connectere plumbi.
 Equu rursus habet lateris fragmenta uigorè
 Concidis adiuncta paulatim fluminis unda:
 Sed uim Crystalli cruor antea tēperet hirci:
 Sanguis enim facile ferro facit hic adamantè.

Gemmae ut nitescant.

Si uis splendens gemmis inferre nitorem,
 Partè quære tibi tantummodo marmoris æqui,
 Gema superposita petrae sed flumine paucis:
 Sed ne lædatur, traetu leuiore limetur,
 Quanto durefcit, tanto magis ipsa nitebit.

Gemmarum sculptura.

Sic gemmis durum sculpendis effice ferrum:
 Quisquis uult solito lapides irrumpere ferro,
 Hos habeat ritus, ut acumen temperet eius
 Tēpore quo solito magis utitur hirci amore.
 Solus adeps huius fit ad istos aptior usus,

Huius enim candens siquis pinguedine ferru
 Extinguit, subito durefcit acumine firmo.

Carbunculi confectio.

Si repetam dicta supra tribus atq; quaternis
 Est renouata modis omnia clarificat:
 Plus si suscipiat Tal crudum mundificatum,
 Psimmythiumq; æquis iungito pōderibus,
 Mercurio super adiecto sub ea paritate
 His mixto donec deficiat penitus,
 Terseptena salis purgati uel cribellati
 Pars admitta roborat istud opus:
 Hæc mixtura parit preciosum deniq; quoddâ
 Præcellens Vssur pondere uel pretio
 Ampulla uitrea forti spissaq; receptus
 Hic puluis tepidis ignibus expositus,
 Illita sicca luto semel ac bis inde fit olla,
 Sic ampulla rogos accipiat tepidos,
 Donec multiplicis fumos excocta caloris
 Exhalans nullos undiq; projiciat.
 Frigida facta: luto careat quod habebitur in
 Excellens Vssur carbo uelut rutilans:
 Crystalli puluis tenuissimus additus ipsi
 Per magis atq; magis rem facit eximiam.
 Filius unius perimatur uale diei: Ouum.
 Sanguis ut ipsius defluat hinc niueus:
 Offibus exclusis eius croceoq; colore
 Fiat ut hinc globus massaq; sanguinea,
 Quæ siccata coquas aqua (puto) psimmythi-
 Purgataq; diu rem faciatq; nouam: (cata,
 Nâ carbunculus atq; balastius hinc preciosus
 Exit, & artificem ditat in orbe suum.
 Sic res uilis habet precium latitat quod in ipsa,
 Et quod despicitur carius efficitur.
 Si mixtura sit unicolor quasi flama coruscans
 Fiet massa nimis lucida fitq; globus:
 Lunificis & aquis excocta tepentibus, exit
 Vnio resplendens, res preciosa fatis.
 Sicq; quod in mudo preciosius est & habetur
 Viliissimum datur philosophi studio, &c.

REGIMINA ARTIS.

Diuinæ huius artis modi regiminis sunt quatuor principales: Soluere, abluere, reducere, & figere.

Soluere est grossum subtiliare: fit diuidendo, corrumpendo, & in primâ materiam reducendo.

Abluere, obscurum reddere lucidum: fit distillando, inhumando, & calcinando.

Reducere, humidum conuertere in siccum: fit incerando, impinguando, sublimando.

Figere, est uolatinum supra corpus suum sistere ut permaneat cum corpore suo: fit autem desponsando, resoluendo, & congelando. Per primum mutatur natura interius, per secundum,

exterius, per tertium, superius, per quartum, inferius, &c. Qui autem horum &

aliorum modorum pleniorē exquirat notitiā, uideat præci-

puè finem libri Collectaneorum Iani Lacinij

Minoritæ non ociofi.

BASILEAE PER HENRICVM PETRI

& Petrum Pernam, Anno salutis humanae

M. D. LXI.